

P. PELLIZZARII
TRACTATIO
DE MONIALIBUS.

TRACTATIO DE MONIALIBUS

IN QUA REFERUNTUR

OMNES FERE QUÆSTIONES

De Receptione , Novitiatu , Dote , Renunciatione bonorum ,
Professione , Velo , Consecratione , Votis Religiosis , Claufura ,
Obligationibus , Prohibitionibus , Pœnis , Privilegiis , ac
Gubernatione , quoad earum Prælatos , Abbatiffas ,
& Confessarios ordinarios , ac extraordinarios :

AUCTORE

FRANCISCO PELLIZZARIO

PLACENTINO SOCIETATIS JESU.

Editio novissima , aucta , & correctâ

JUXTA ANIMADVERSIONES

SACRÆ INDICIS CONGREGATIONIS

A JOANNE FRANCISCO MONTANI

EJUSDEM SOCIETATIS THEOLOGO

CUM APPENDICE CONSTITUTIONUM

SS. D. N. BENEDICTI PP. XIV.

AD EAM MATERIAM PERTINENTIAM.

ROMÆ MDCCLV.

EX TYPOGRAPHIA GENEROSI SALOMONI.

SUPERIORUM FACULTATE.

REVERENDISSIMO PATRI
IGNATIO VICECOMITI
PRÆPOSITO GENERALI SOCIETATIS JESU

GENEROSUS SALOMONI
FELICITATEM.

TSI libera solent esse judicia,
eorum, qui Opera quæ vul-
ganda susceperunt, præstantissimi Viri alicu-
jus nomini inscribunt; tamen hoc Francisci
Pellizzarii Opus *de Monialibus*, ut Tibi,
REVERENDISSIME PATER, nuncuparem, non
tam

tam arbitrio meo factum est , quam necessitate quadam , qua , ne aliud statuerem , omnino prohibebar . Nam & Auctor doctissimus , qui illud jamdiu elucubravit , recensque alius Theologus , qui illud restituit , ex illa sunt Religiosa Familia , cui Tu summa , omnium consensione electus qui præsideres , eam nunc singulari Integritatis , Justitiæ , & Prudentiæ fama gubernas ; & quo ita restitueretur , consilium fuit unius ex Decessoribus Tuis in suprema ista Societatis Præfectura , qui hoc illi ipsi , cujus nunc opera factum prodit , faciendum commisit . Accedit , Societatem , cui præes , in Virginibus istis , qui se Monasteriis incluserunt , vitamque susceperunt Deo devotam , regendis , informandisque ad pietatem , adeo esse felicem , ut , quoniam perpetuo non potest , ut per intervalla faciat , expetatur ab omnibus ; atque etiam commendatissima sit sanctissimæ Virginis Mariæ Magdalenæ de Pazzis egregio , & singulari præconio . Non ergo facere aliud poteram , nisi ut in ejus nomine appareret , cui tam multis , justissimisque de causis omnino debebatur . Quamquam , si libera optio fuisset , non video , quem potissimum mihi ,

mihi , aut Operi huic Patronum adlectum ,
conciliatumque mallet . Equidem sic existi-
mo , eum esse debere hujusmodi , qui & exi-
mia scientia præditus dijudicare de Opere
ipso possit , & auctoritate illud sua , si neces-
se sit , defendere , atque tueri . Jam vero ,
quantum Tu utraque laude floreas , testantur
munera tibi commissa , quæ fuerunt hujus-
modi , ut vel litteraria in Braydenſi Colle-
gio , id est in maximo Mediolanenſi , floren-
tiſſimo omnium optimarum Artium , & Scien-
tiarum Athenæo , obtineres omnia , cum eſſes
ibidem Philoſophiæ , & Theologiæ Profes-
ſor , divinarum litterarum Interpreter , ac de-
mum generalis Studiorum Præfectus conſti-
tutus ; vel quæ ad regendos alios pertinent
præclariffima , præſtantiffimaque , Præfectu-
ram nimirum Domus Profeſſæ Mediolanen-
ſis , Provinciæ totius , Italiæ , ac demum So-
cietatis univerſæ conſequereris . Quem ergo
mihi , quem Operi huic Patronum præopta-
rem ? niſi quem ſumma tantarum , ſive om-
nium potius præclariffimarum rerum ſcien-
tia peritiſſimum æſtimatorem faceret ; colle-
cta vero ſummis Societatis ſuæ muneribus ,
& nunc in ſupremo imperio auctoritas ido-
neum

neum redderet , qui me , & conatus in hoc Opere edendo meos tueretur : non enim dicam Opus ipsum , quasi vero videar ei diffidere , quod satis cum Auctor suus , tum communis omnium utilitas commendavit . Cum ergo & necessitas quædam ad hoc Tibi dedicandum adduxerit , & mea etiam sponte , si liceret , Tibi essẽm consecraturus ; restat , ut in eo quidem Societati Tuæ , quæ tam eximia Opera protulit , profertque assidue , gratuler ; pro altero vero tuum mihi , REVERENDISSIME PATER , patrocinium deprecam : quod si obtinuero , satis magnum me vel impensarum mearum , vel curæ fructum tulisse putabo .

LECTO.

LECTORI BENEVOLO.

PROBIT iterum in lucem ; Lector benevole ,
P. Francisci Pellizzarii de Monialibus tracta-
tio , non eadem omnino , quæ aliàs fuerat
multorum typis vulgata . Sincerum , ac vehe-
mens studium reddendi minus difficilem vi-
tam Religiosam Sacris Deo Virginibus , & hominis fa-
cilitas quædam , Scriptorem ceteroqui bonum in opinio-
nes interdum plus æquo benignas , tamquam in syre-
num scopulos abripuerunt . Ob has autem , quamquam
non exiguam de reliquo visus est utilitatem Sanctimo-
nialium Cœtibus , eorumque Moderatoribus contulisse ,
adeo tamen sapientum virorum animadversionem non
effugit , ut etiam postmodum fuerit in proscriptorum
librorum Indice publicatus . Quoniam vero , cum illa
quoque sententiarum nimis libere procurrentium admix-
tione , plurima erant & scitu necessaria , & sapienter ex-
plicata , non abs re visum fuit Tractatum eundem e te-
nebris ad aspiciendam iterum lucem sine ullo legentium
periculo revocare . Quod ut securius facerem , Sacræ
b Con-

- Congregationis censuram impetravi , ut possim loca , quæ correctione digna judicata fuerant , emendare . At qua illa ratione emendata sunt ? Poterant fortasse rescribi loca universa fideliter , & immutata , adjecta infra , ubi res postularet , opportuna singulis correctione : poterant etiam ea , quæ minus probarentur expungi ; sic ut eodem in honore esset opus , atque statuar antiquiores , brachiis , aut capite ob vetustatem temporis decurtatæ . Utrumque tamen a proposito alienum . Cavendum quippe fuit , ne aut licentius opinantes , magis doctrinæ prioris lenocinio , quam ipsius castigatione detinerentur , aut propter frequentiora intervalla perpetuitas orationi debita , contextusque deficeret , neve aliquid ad plenam materiæ totius cognitionem desideraretur . Commodè igitur me facturum putavi , si partes omnes ad absolutionem suam , perfectionemque deducerem , non eam profecto , quam sibi Auctor statuit , dum scripsit , sed quam in præsentia mallet , si adhuc vitam inter nos ageret , secundisque , ut ajunt , curis lucubrationes recognosceret suas . Transegi proinde rem totam hoc ferme pacto , ut quæ male affecta essent quoquo modo sanarem , versaque in contrariam partem sententia , opportunam adjungerem , ubi necesse esset , palinodiam . Neque propterea parum æquus Pellizzario dicar , perinde ac si in alienam picturam audacter manus injecerim . Enimvero quid aliud hoc fuit , nisi tabulam minus bene antea constitutam in bono lumine collocare ? Quid aliud , nisi nævos illi detergere , quamobrem in eam deinceps possent intuentium oculi obtutum sine ulla suspitione defigere . Quidquid certe præstiti , id unice studui , ut non solum amicorum consiliis , sed illorum etiam obse-

obsequeretur auctoritati , qui id jubere poterant , suumque desiderium significaverant , ut Pellizzarii lectio esset in posterum ad omnium usum accomodata , Tu interim , humanissime Lector , qualicumque hac industria nostra frui , & diu vive .

IGNATIUS VICECOMES

Præpositus Generalis Societatis JESU.

CUM librum, cui titulus: *Traſtatio de Monialibus, in qua* *reſolvuntur omnes fere Quæſtiones de Receptione, Novitiatu, Dote, Renunciatione bonorum, Professione, Velo, Conſecratione, Votis Religioſis, Clausura, Obligationibus, Prohibitionibus, Penis, Privilegiis, ac Gubernatione, quoad earum Prælatos, Abbatiffas, & Confeſſarios ordinarios, ac extraordinarios. Auctore Franciſco Pellizzario Placentino Soc. Jeſu. Editio noviffima, aucta, & correctâ juxta animadverſiones Sacre Indicis Congregationis a Joanne Franciſco Montani ejusdem Societatis Theologo. Cum Appendice Conſtitutionum SS. D. N. BENEDICTI XIV. ad eam materiam pertinentium, aliquot ejusdem Societatis Theologi recognoverint, & in lucem edi poſſe probaverint, facultatem facimus, ut typis mandetur, ſi iis ad quos pertinet ita videbitur: cujus rei gratia has literas manu noſtra ſubſcriptas, & ſigillo noſtro munitas dedimus. Romæ 5. Decembris 1754.*

Ignatius Vicecomes.

IMPRIMATUR,

Si videbitur Reverendissimo Patri Magistro
Sacri Palatii Apostolici.

*F. M. de Rubeis Patriarcha
Constantinop. Viceſg.*

EX commiſſione Reverendiſſimi Patris Sac. Apoſt. Palatii Magiſtri legi Traſtatum *De Monialibus* R. P. Franciſci Pellizarii ex Societate Jeſu Theologi; ac diligenter a me examinatum, ita correctum, & expurgatum reperi, ut nihil in eo deprehenderim, quod vel ſanæ Theologiæ principiis, vel Eccleſiaſticæ diſciplinæ regulis ſit contrarium. Laudandus vero doctiſſimus ejuſdem ſacræ Societatis Theologus, a quo manus admota, Opus expulitum, egregia, eaque neceſſaria additamenta ſunt appoſita. Quam ob rem niſi prorsus obſtare, immo & æquum eſſe cenſeo, ut poſſit iterum typis evulgarī.

Datum ex Cœnobio S. Mariæ de Aracæli die 25. Julii 1753.

*Fr. Cherubinus a Roma S. Theologiæ
Lect̃or Jubilatus, ejuſdemque Cœ-
nobii Guardianus.*

A Maximis viris splendidis laudibus celebratam , & publico exceptam plausu amplissimam Tractationem *de Monialibus* a Cl. Theologiæ Moralis Lectore Francisco Pellizario Societatis Jesu Presbytero olim exaratam , & pluries exinde recusam ; nunc autem ab altero ejusdem inclitæ Societatis eximio Theologo a mendis , quæ irrepperant , expurgatam , pluribus in locis egregiis auctam additionibus , illustratam , & numeris vere omnibus absolutam , sedula , qua par erat , attentione lustravi , mandatis obsequens Reverendissimi Patris Sacri Palatii Apostolici Magistri , & summa voluptate relegi , itidemque suspexi : non modo nihil in ea stigmate censorio notandum reperi , sed oppido commendandam , & dignam plane , quam serio lectitent omnes Monialium Prælati , & Confessarii , ut hinc in cunctis , quæ ad earumdem regimen , & directionem spectant , probe , & scite instructi , gravissimo suo muneri , & oneri faciant satis : Ea propter æquum censeo , ut præclarum Opus publici fiat juris ; nam ut præmonuit Augustinus ad Bonifacium de correct. Donatist. *Cogunt multas invenire medicinas multorum experimenta morborum .*

Romæ ex Collegio S. Mariæ de Victoria die 14. Maii 1753.

*Fr. Aloysius Maria a Jesu Carm. Excalc.
Sac. Congreg. SS. Reliquiarum , &
Indulgentiarum Consultor, ac Sac. Rom.
Inquisit. Qualificator .*

IMPRIMATUR.

Fr. Vincentius Elena Ordinis Prædicatorum,
Magister Socius Rm̃i Patris Sacri Palatii
Apostolici Magistri.

INDEX

INDEX CAPITUM.

CAPUT I.

D	<i>E statu Religioso Monialium in genere.</i>	Pag. 1
II.	<i>De Novitiatu Monialium, aliisque ipsi annexis.</i>	6
	<i>Sectio I. De Receptione Monialium ad Novitiatum.</i>	6
	<i>Sectio II. De Novitiatu Monialium, & aliis ei annexis.</i>	19
	<i>Sectio III. De Bonorum renunciatione a Monialibus facienda ante religiosam Professionem.</i>	27
III.	<i>De Religiosa Professione Monialium.</i>	32
	<i>Sectio I. De Professione religiosa Monialium, & circumstantiis ipsi annexis.</i>	32
	<i>Sectio II. De Dote solvenda ante Monialium Professionem.</i>	45
	<i>Sectio III. De Velo Professionis, necnon de Benedictione, seu Consecratione Monialium.</i>	57
IV.	<i>De Votis Paupertatis, Castitatis, & Obedientiae, ad quae tenentur Moniales vi Professionis.</i>	64
	<i>Sectio I. De Voto Paupertatis, ad quam tenentur Moniales.</i>	64
	<i>Sectio II. De Voto Castitatis, ad quam tenentur Moniales.</i>	88
	<i>Sectio III. De Voto Obedientiae, ad quam tenentur Moniales.</i>	94
V.	<i>De obligatione Clausurae, ad quam tenentur Moniales.</i>	107
	<i>Sectio I. De Clausura Monialium in genere.</i>	107
	<i>Sectio II. De observantia Clausurae Monialium quoad non exeundum e septis proprii Monasterii.</i>	115
	<i>Sectio III. De observantia Clausurae Monialium quoad non admittendas personas extraneas intra Monasterium.</i>	136
	<i>Sectio IV. De observantia Clausurae Monialium quoad ingressum Puellarum in Monasterio ad tempus educandarum.</i>	173
	<i>Sectio V. De observantia Clausurae Monialium quoad accessum extraneorum ad ipsas Moniales.</i>	181
VI.	<i>De variis obligationibus, ad quas tenentur Moniales ratione status Religiosi.</i>	193
VII.	<i>De Prohibitionibus jure communi latis contra Moniales.</i>	222
VIII.	<i>De Pœnis jure communi latis contra Moniales.</i>	235
	<i>De Excommunicationibus latis contra Moniales.</i>	238
		De

<i>De suspensionibus latis contra Moniales.</i>	246
<i>De Interdictis jure communi latis contra Moniales.</i>	248
<i>De irregularitatibus, quæ jure communi cadere possunt in Moniales.</i>	249
<i>De variis aliis penis, quas jure communi possunt Moniales incurrere.</i>	251
IX. <i>De Privilegiis, quæ Monialibus competunt sive per se, sive per viam communicationis.</i>	256
X. <i>De Gubernatione Monialium.</i>	290
<i>Sectio I. De gubernatione Monialium quoad Ordinarium loci, aut Prælatum Regularem Ordinis.</i>	290
<i>Subsectio I. De potestate Ordinarii in omnes Moniales sive exemptas, sive non exemptas.</i>	291
<i>Subsectio II. De potestate Ordinarii, aut Prælati Regularis in Moniales ipsi respective subiectas.</i>	303
<i>Subsectio III. De Canonica Monialium Visitatione.</i>	314
<i>Sectio II. De Gubernatione Monialium quoad subjectionem erga propriam Abbatissam.</i>	319
<i>Subsectio I. De Canonica Electione Abbatissæ.</i>	320
<i>Subsectio II. De potestate Abbatissæ in Moniales subditas.</i>	331
<i>Sectio III., Subsectio I. De Confessario Monialium ordinario.</i>	343
<i>Subsectio II. De Confessario Monialium extraordinario.</i>	395
<i>Subsectio III. Referuntur varia, ac utilia monita, quibus Moniales dirigantur ad profectum spiritualem per Confessarium tam ordinarium, quam extraordinarium.</i>	412

APPENDIX

<i>Constitutionum SS. D. N. BENEDICTI PP. XIV. ad Moniales pertinentium.</i>	481
--	-----

TRACTATIO DE MONIALIB'US. RATIO DICENDORUM.

AD complementum Manualis Regularium, quod a nobis conscriptum est, & primo editum fuit Venetiis; par erat, ut præsentem institueremus Tractationem de Monialibus: cum præter ea, quæ in dicto Manuali a nobis explicantur, tam de statu religioso in communi, quam in particulari, & sunt communia Religiosis utriusque sexus; plurima de Monialibus in specie occurrant, quæ maximam habent difficultatem, & aliàs non possunt resolvi ex doctrinis generalibus, ut quotidiana ostendit experientia. Tractationem dividemus in decem capita, in quorum 1. agemus de statu religioso Monialium in genere: in 2. de earum receptione ad Novitiatum, ipso Novitiatu, ac bonorum renunciatione: in 3. de Professione religiosa, dote solvenda Monasterio, velo professionis, ac consecratione: in 4. de Votis substantialibus religionis: in 5. de Clausura, ad quam tenentur: in 6. de aliis earum obligationibus: in 7. de Prohibitionibus: in 8. de Pœnis: in 9. de Privilegiis: in 10. de earum gubernatione.

CAPUT I.

De statu Religioso Monialium
in genere.

1. **U**Nde deducatur nomen Monialis.
2. Qualis origo Monialium.
3. Qualis Monialium institutio ab initio.
4. In quo consistat essentia status Religiosi illarum.
5. Debent militare sub certa aliqua regula.
6. Qualis varietas, & distinctio inter Moniales.
7. Aliquo modo distinguuntur in Clericales, & Laicales.
8. Moniales Choriſſæ transferri possunt ad

statum Monialium Conversarum;
& e contra.

9. Moniales Tertiariæ quæ? votum Castitatis earum nequit commutari & potente commutare votum Castitatis.
10. Moniales communiter profitentur vitam contemplativam.
11. Quo tempore status Monialium fuerit primò approbatus.
12. Clausura non est de essentia Monialium.
13. Status Monialium decorus Ecclesiæ, & utilis ipsis Monialibus.
14. Puellæ allici possunt ad statum Religiosum Monialium.
15. Dari potest Ordo Monialium, quæ sint Religiosæ sine Professione solenni.

A

Quære

Quæres 1. Unde deducatur nomen Monialis, seu Monachæ.

1. *Resp.* **D**educi a verbo *monēre* quod est in solitudine vivere; unde & deductum est nomen Monachi. Notat autem *Tambur. de jur. Abbatis. disp. 7. q. 1. n. 1.* Moniales aliis item nominibus vocari a Scriptoris sacris; nimirum Sanctimoniales, Nonnas, Nonnones, Nunnas, Nunnales, Deo consecratas, seu dicatas, velatas Christi sponas, Dominicas, Castimoniales, sacre perpetue continentie seditrices.

Quæres 2. Qualis fuerit origo status Religiosi Monialium.

2. *Resp.* Eas, proprie loquendo, in lege Evangelica traxisse originem ex Institutibus Religionum, quorum saltem aliqui simul cum Regula Religiosorum virorum instituerunt etiam Monialium regulam, ut notat *Suarez tom. 4. de relig. tr. 9. l. 1. c. 10. num. 11.* de SS. Pachomio, Basilio; Augustino, Dominico, Francisco; addens, quod licet de aliis Ordinibus, tam Monachorum, quam Mendicantium non ita certo constet, quo tempore cœperint habere Monasteria feminarum sibi subiecta, aut suam regulam profitentia; probabile tamen est in iis incœpisse simul Monasteria virorum, ac feminarum. Quin etiam in ipsa lege veteri status religiosus Monialium fuit adumbratus, cùm in mulieribus ad ostium tabernaculi excubantibus *Exod. 38.* tùm in virginibus extra templi Salomonici loca degentibus in illius conclavibus, Deumque assidue colentibus, 2. *Machab. 3.* tùm in Juditha, quæ cum esset vidua, modesta veste induta, suumque corpus cilicio, ac inedia affligens in precatorio sine domus tabernaculo cum puellis suis (quas virgines fuisse probabile est) clausa morabatur, Deumque timens, sacris precibus, & rerum divinarum meditationi vacabat, tùm in Anna vidua, sanctitate, ac vaticinandi dono illustrissima, & a Cyrillo Hierosol. *Cathech. 10.* nomine Monialis religiosissimæ vocata, quæ in templi conclavibus cum virginibus, ac viduis Deo inservientibus secundum aliquos habitavit, id colligens ex *Luc. 2.* tum maxi-

me in B. V. M., quæ tertio ætatis anno fuit in templo præsentata, ibique Deo serviens toto mentis affectu, usque ad annos nubes mansit cum aliis virginibus ibi degentibus, omnium virtutum forma effecta.

3. Notat autem *Suarez num. 3.* incertum esse, qualis fuerit institutio, ac professio huiusmodi virginum Deo dicatarum ab initio, etiam in lege Evangelica; num scilicet ex se adstrinxerint omnibus votis substantialibus religionis; an solo voto castitatis (sicut modo fit a multis); num servarent talem statum in Monasteriis, vel in privatis domibus; quem habitum deferrent; & qua vivendi forma uterentur dicunt, e probabile esse varios fuisse modos talis status, & quidem non solum in diversis temporibus, aut locis, sed etiam in eisdem; sicuti nunc de facto sunt in Ecclesia.

Quæres 3. In quo consistat essentia status religiosi Monialium.

4. *Resp.* Consistere in tribus votis substantialibus religionis, paupertatis scilicet, castitatis, ac obedientie; paterque ex eo, quod status religiosus est unus, ac idem tam in viris religiosis, quam in Monialibus, quantum patitur conditio sexus illarum. Cum ergo status religiosus consistat in tribus votis substantialibus religionis, in iis consistet & status religiosus Monialium. Verum tamen est ad essentiam huius, aut illius Ordinis spectare etiam quodlibet aliud votum, quod juxta leges proprii Instituti solemniter emittatur: idque tam respectu Monialium, quam virorum regularium.

Quæres 4. An sit de substantia status religiosi Monialium, ut amplectantur aliquam ex Regulis approbatis a Sede Apostolica; vel certe ratio, & modus vivendi, quem ille observant in hac, aut illa Congregatione, specialiter approbetur a Papa.

5. *Resp.* Esse, & consequenter alterum ex his necessario requiri: ita *Suar. supra num. 10.* hinc inferens, quod, si quis velit erigere Monasterium Monialium, & non sub aliqua regula approbata (nisi ratio vivendi in eo servanda specialiter approbetur a Papa) tale Monasterium erit quidem Congregatio honesta mulierum, non tamen vera

vera Religio, seu religiosa professio, juxta *cap. un. de relig. dom. in 6.* cum notatis ibi per *Jo. Andr., & Panorm. l. par. conf. 55.* Probatum autem responso, quia quod statutum est in *c. ult. de rel. dom., & c. unic. eod. titul. in 6.*, ut nulla religio instituitur, nisi sub regula approbata a Sede Apostolica, servari debet etiam in Monasteriis Monialium; priusque fuerat statutum ab *Innoc. II. in c. perniciosum 18. q. 2.*, ubi statuit abolendam esse detestabilem consuetudinem quarundam Mulierum, quæ licet non profiteantur regulam aliquam approbatam, nihilo minus Sanctimoniales vocari volunt; sicque in *c. indemnitatib. 6. supradicta de elect. in 6.* in hoc sensu videtur supponi Moniales, quæ vere sunt religiose, debere vivere sub aliqua religione approbata: siquidem nulla extat regula a Sede Apostolica pro solis Monialibus, vel pro illis principaliter approbata, ideoque necesse est, ut profiteantur secundum aliquam ex regulis approbatis Religiosorum, sive postea sint subiectæ ipsis Monachis, sive Episcopis: sicut enim Monachi erant sibi subiecti Episcopis, non obstante professione suæ regulæ, ita & nunc esse possunt Monasteria Monialium; sic *Suar. supra n. 9.*, & cum illo *Tamb. supra d. 13. q. 1. n. 3. & 4.*

Quæres 5. *An, & qualis varietas, ac distinctio reperitur in Monialibus.*

6. *Resp.* Quod, quamvis in illis non habeat locum distinctio religionis in religionem Laicorum & Clericorum; cum hoc posterius membrum in ipsis reperiri non possit; id tamen non facit, quin aliqua varietas inveniri possit in Monialium Institutis cum aliqua proportionem ad religionem virorum. Nam aliquæ proprie sunt Ordinis Monachalis, utpote profitentes regulam S. Benedicti sub proprio nomine, & accomodato habitu: aliæ sunt Ordinis Mendicantis, quæ profitentur regulam alicujus ex Ordinibus Mendicantibus: aliæ sunt veluti Canonicæ, quæ vivunt sub regula Sancti Augustini, & fortasse peculiari modo imitantur assidentiam in Choro, & curam circa obsequium, & ministrivia divina: aliæ denique sunt Ordinis mi-

litaris, quæ degunt sub regula alicujus Ordinis militaris cum insignibus, & habitu illius, (et si alias finis Ordinis militaris videatur omnino repugnare sexui femineo) unde notandum est, ad hoc, ut Moniales possint dici hujus, aut illius Ordinis, non esse opus, quod in omnibus assimilari possint viris dicti Ordinis; sed sufficere, quod profiteantur regulam illius, ac obedientiam, utantur ejus habitu ac insignibus, imitentur ejus mores, seu constitutiones: quod bene advertit *Suar. sup. n. 8.*

7. Addo, quod, licet inter Moniales non adsit distinctio Laicalium, & Clericalium (sicut paulo ante diximus) talis tamen distinctio inter eas reperitur æquivalenter, quatenus aliquæ illarum admittuntur tanquam Choristæ (nimirum ut vacent Choro) & recipiunt in professione velum nigrum: aliæ admittuntur solum ut vacent ministeriis temporalibus Monasterii, & communiter vocantur Conversæ, quas proinde possemus vocare simpliciter Laicas, ad differentiam Monialium, quæ vacant Choro, & dicuntur Choristæ. Quod autem diximus Moniales Choristas in professione velum nigrum recipere, audio non procedere universaliter quoad Moniales tertii Ordinis Minorum Sancti Francisci: siquidem harum aliquæ hodie recipiunt velum nigrum, aliæ album, aliæ utrumque, ut ad me refert *P. Bordonus* dicti Ordinis olim Provincialis.

Utrum vero Monialis addicta Choro transferri possit ad statum Monialium Conversarum (ut vocant) & e contra.

8. *Resp.* Possit; nisi quoad translationem Monialis Conversæ ad statum Monialium Choro addictarum obstat decretum Sac. Congregationis jussu Clementis VIII. editum 19. Maii 1603. super receptione, & educatione Novitiarum, quod ita habet: *Sed qui ad Conversarum habitum recepti fuerint, ad Clericorum statum transire, etiam durante tempore probationis, non possint.* Ratio assertionis est, quod per talem translationem non variatur status substantialis religionis, sed solum acciden-

cidentaliter : cum Moniales Laicæ , seu Conversæ , & Moniales vacantes Choro adstringantur iisdem votis substantialibus , immo & iisdem obligationibus , excepta obligatione recitandi horas canonicas , ad quam tenentur Moniales vacantes Choro. Quæ exceptio procederet etiam de Moniali Chorista , quæ forte transferretur ad statum Conversarum , ut bene advertit Sanchez l.6. mor. c. 7. n. 80. monens hinc sequi , Prælatum regularem posse Religiosum eximere ab onere recitandi divinum officium , non directe , & per se , sed per accidens , removendo religiosum subditum a statu religiosorum Choro vacantium .

9. Præterea inter Moniales enumerantur etiam Tertiariæ , quarum alix emittunt tria vota substantialia religionis sub proprio Prælato , ac propria regula , & vivunt in congregatione , suntque vere , ac proprie religiosæ : alix vero vivunt extra congregationem in suis domibus , & non faciunt tria vota essentialia ; & hæ non sunt vere religiosæ ; ideoque non gaudent privilegiis Monialium , nisi eo modo , quo dicemus cap. 9. sub finem . Illud autem hic obiter moneo , votum castitatis simplex , quod emittunt Tertiariæ non posse commutari ab habente privilegium commutandi votum simplex castitatis , idque ob doctrinam Suarez to. 4. de relig. n. 8 l. 2. cap. 12. num. 4. nimirum vota status , quæ scilicet sunt ex vi peculiaris alicujus Instituti , non cadere sub generali facultate commutandi similia vota , juxta regulam juris : *Non cadunt sub generali concessione , qua speciale rationem habent , & difficultatem* ; ideoque verisimiliter in specie non concederentur : constat autem votum Castitatis , quod faciunt Tertiariæ , esse votum status ; quippe quod sit ex speciali Instituto Ordinis Tertiarii . Quod item procedit de quocumque voto alio , quod fiat in aliquo Ordine a Monialibus Tertiariis ex peculiari ipsarum Instituto .

Quæres 6. *Quod genus vite profiteantur Moniales , activæ , an contemplativæ , aut mixtæ .*

10. Resp. Regulariter profiteri vitam

contemplativam , ac monasticam ; ideoque fere omnes Moniales in proprio gradu Monachorum contineri (unde fortasse communiter vocantur Monachæ) , ita Suarez in terminis to. 4. tract. 9. lib. 1. cap. 10. n. 7. ; & patet , quia certum est vitam mixtam ex contemplatione , & actione spirituali versante in ministeriis erga proximos , non habere locum in religionibus fœminarum : cum fœminæ non solum sint incapaces Ordinum , sed etiam docendi minus ipsis denegetur , juxta 1. Cor. 14. , ubi dicitur : *Mulieri docere non permitto , & merito ; siquidem (ut ingeniose adnotavit Chrysost. in Cathec. ibi) semel docuit , & cuncta pervertit* : si quid vero actionis participat , ordinarie solum est quoad laborem manuum , quæ operatio etiam propriis Monachis viris , & præsertim contemplativis communis fuit , & est moraliter necessaria hominibus aliqua corporis exercitatione indigentibus : præterquam quod aliud actionis genus consistens in usu operum misericordix corporalis , est minus accommodatum religioni fœminarum , sicque regulariter minus decet illud assumi ab iis , ut proprium finem : licet alioqui dicta opera commode exerceri possint a fœminis , juxta illud 1. Corin. 5. *Vidua eligatur in operibus bonis testimonium habens* & infra : *Si hospitio recepit , si Sanctorum pedes lavit &c.* obstat quippe obligatio clausuræ , per quam Moniales prohibentur exire extra claustrum ad exercenda dicta opera : quod tamen esset omnino necessarium . Si ergo vita , quam Moniales profitentur , non potest esse activa , neque mixta ; sequitur necessario illam esse contemplativam , ut jam nos diximus .

Quæres 7. *Quo tempore in Ecclesia primo inductus , & legitime approbatus fuerit status religiosus Monialium .*

11. Resp. Quod cum idem sit judicium de origine , & antiquitate religionum Monialium tam in generali , quam in particulari , quod de religionibus virorum , proportionem servata , ut innuimus quæ 2. consequenter susciendum est religiosum statum Monialium exortum fuisse simul cum statu religioso virorum ; sicque eodem tempore

tempore fuisse utrumque institutum, & approbatum: simulque cum singulis fere Monachorum Authoribus, Virginum etiam Conventus incorporasse, ut ostendit *Suarez* n. 21. de SS. Pachomio, Basilio, Augustino, Dominico, & Francisco: addens verisimile esse, quod idem etiam in aliis religionibus servatum sit, & quidem ita, ut sub eodem Ordine virorum varia Monialium Instituta processerint, ut videre est in religione Fratrum Minorum, cui præter religionem S. Claræ subjicitur item religio Conceptionis diversam regulam profitens.

Quæres 8. *An sit de intrinseca ratione status religiosi Monialium, quod ea teneantur ad specialem clausuram, sive proprio voto promissam, sive jure positivo inductam.*

12. Resp. Non esse, quamvis alias observantia clausuræ sit convenientissima statui religioso feminarum, maxime profitentium in communi, seu conventuali vita; prout nunc est in usu Ecclesiæ, veritatem hanc satis confirmante: idque ex naturali conditione, ac fragilitate sexus femineitatis *Suarez tom. 4. de relig. tract. 8. lib. 1. cap. 8. n. 1.* aliquè communiter; & probatur, quia ex una parte tria vota substantialia religionis sufficiens ad statum religiosum constituendum, tam quoad feminas, quam quoad viros: sicque olim solebant sacræ virgines in propriis domibus religionem profiteri, ut constat ex Canon. 33. Concilii III. Carthaginensis, ex alia parte nulla lege Ecclesiastica determinatum est de ratione intrinseca status religiosi Monialium esse clausuram; & consequenter non est inducenda obligatio clausuræ, tanquam de ratione essentiali dicti status: præterquamquod absque lege, aut voto clausuræ servari potest etiam a Monialibus castitas, & regula religiosa, seu modus vivendi secundum consilia Evangelicæ; sicque dicendum est eam non esse necessariam ad statum religiosum Monialium.

Quæres 9. *Quantum deceat status religiosus Monialium in Ecclesia; quantumque expediat ad bonum spirituale ipsarum.*

13. Resp. Et maxime decre in Eccle-

sia, & maxime expedire ad bonum spirituale ipsarum Monialium: decere quidem, eo quod Ecclesiæ sic habet plura agmina fidelium utriusque sexus, Deo quam studiosissime famulantium die ac nocte, ejusque cultui specialiter dicatorum, quod utique cedit in magnum Dei honorem, ac Ecclesiæ decus; expedire vero ad bonum spirituale ipsarum Monialium, eo quod sic sexus femineus ex se valde fragilis, atque inconstans, per susceptionem status religiosi, ac emissionem trium votorum substantialium religionis, mirifice roboratur, ac confirmatur ad Christianarum virtutum acquisitionem, vitiis extirpationem, ac bonorum operum impletionem; quo pacto e Monialium Cœnobiis processerunt innumera femina vitæ sanctimonia insignes, immo & egregiis miraculis conspicuæ: præterquamquod Moniales in Ecclesia maxime conferunt etiam ad bonum spirituale proximorum, quatenus in eorum Monasteriis educari solent puellæ, quæ ibi Christianis moribus imbutæ, filios, quos postea nuptæ procreant, pie erudiant, & in timore Dei, ejusque mandatorum observantia sollicitè enutriunt: cum teste *Tullio orat. 2. in Verrem*, nullum munus Reipublicæ asserre majus, meliusve possumus, quam si doceamus, atque erudimus juventutem.

Quæres 10. *An liceat, immo expediat allidere puellas ad statum religiosum Monialium.*

14. Resp. Licere, immo & quam maxime expedire, si agnoscatur eas esse præditas illis dotibus, quæ ad statum religiosum requiruntur: sic enim utiliter geritur negotium spirituale ipsarum; dum alligantur ad percipienda bona, quæ ex statu religioso consequuntur, & mox hic breviter referentur. Monialis quippe Dei servitio dicata evitat innumeras occasiones delinquendi, quæ sunt in seculo; commodius, ac facilius deservit Deo, ejusque mandata observat; uberius recipit gratiam ad exercendos actus virtutis; in bonis operibus majus acquirit meritum etiam ex vi ipsius status; vivit tranquillus, & moritur contentius; eximit se ab

6 DE STATU RELIGIOSO MONIALIUM

ab ærumnis, quibus communiter subsunt feminæ conjugatæ, dum a viris improbis sævissime tractantur, ut vilissima mancipia, & sæpissime habent, unde graviter doleant, sive ex morte proprii viri, aut filiorum, sive ex dispendiis rei familiaris, sive ex pravis moribus filii, aut filię, sive ex aliis calamitatibus, quæ domesticis creberrime obveniunt: voluntarie, ac meritorie amplectitur statum vitæ cœlibis, quem multæ filię magnorum Principum coguntur suscipere, eo quod illis non se offerat sponsus illarum conditioni, ac statui proportionatus: innumera denique, & singularia bona, quæ ex statu religioso proveniunt, acquirit.

Quæres 11. An possit dari Ordo Monialium, in quo nulla fiat Professio solemnis, aut certe non fiat, nisi post plures annos Probationis, emissis interim tribus votis substantialibus Religionis simplicibus, sicque cum libertate, ut Religio possit eas dimittere.

15. *Resp.* Posse dari, non tamen expedire ratione sexus muliebris, quem uti-

que minus deceret posse dimittere Religionem post dicta vota simplicia emissæ: idque ex multis rationibus, quæ consideranti facile occurrunt. Probatur responsio, quia potest dari talis Religio virorum, ut bene ostendit *Suar. to. 4. de relig. tract. 10 lib. 3. cap. 3. n. 3. & seqq.*; imo datur de factò in Societate Jesu; non est autem major ratio, cur dari possit talis Religio respectu virorum, & non respectu mulierum, cum substantia status religiosi sit una, ac eadem in utrisque. Confirmatur, quia datur in Ecclesia Ordo Monialium profitentium Castitatem solum conjugalem, (cujusmodi sunt Moniales aliquorum Ordinum Militarium) & tamen hæ sunt veræ Religiosæ, & tales dici possunt simpliciter, ut docet *Suarez sup. tr. 9. lib. 1. cap. 4. n. 9. ex Navarro, & aliis.* Quod si dari possunt, & dantur tales Moniales, quæ tamen sunt veræ Religiosæ; poterunt dari & Moniales, quæ sint veræ Religiosæ, etsi non faciant professionem solemnem, sed solum faciant vota simplicia.

CAPUT II.

De Novitiatu Monialium, aliisque ipsi annexis.

N præsentī capite agendum nobis est de Novitiatu Monialium: & cum ad ipsum prærequiratur legitima receptio, soletque subsequi bonorum temporalium renunciatio facienda ante professionem, de his etiam hic disseremus: Caput dividemus in tres Sectiones, in quarum 1. agemus de Receptione Monialium ad Novitiatum: in 2. de ipso Novitiatu: in 3. de bonorum renunciatione facienda ante religiosam professionem.

SECTIO I.

De Receptione Monialium ad Novitiatum.

1. **Q**uid sit recipere ad Novitiatum.
2. Qualis esse debeat ista receptio.
3. Debet fieri suffragiis secretis: digna non potest libere excludi: & ut excludatur indigna debet constare de indignitate.

4. Eam non præcedit exploratio voluntatis juxta plures DD., quod alii negant.
5. Dato, quod talis exploratio semel fieri debeat, expedit illam fieri ante professionem, quod alii negant. Talis exploratio facienda diligenter; & in ea sunt variae interrogationes.
6. Non datur expectativa loci primo vacaturi.

7. Monia-

7. Moniales non possunt recipi ultra numerum taxatum, seclusa consuetudine.
8. Quæ dos solvenda pro Moniali supernumeraria.
9. An auctis redditibus Monasterii possit augeri numerus Monialium.
10. Quot Converse recipi possunt in unoquoque Monasterio.
11. Puella Capitulariter admissa ad Novitiatum potest excludi, & e contra: & si nimis differat ingressum, interdum eget nova admissione.
12. Qualis debeat esse puella recipienda.
13. Recipi possant vidua ad statum religiosum.
14. Item fæmina illicite corrupta.
15. Item & conjugata maxime matrimonio solum rati: immo & consummato, si invita cogatur consummare in priori bimestri: & quidem cogens peccat (etsi alii id negent) idque etsi sit elapsus bimestre, velitque sponsa statim ingredi religionem.
16. Item & hermaphrodita sed non omnes.
17. Quæ ætas puellæ recipiendæ.
18. Quid de hoc statuerit Sacra Congregatio.
19. Puellæ infantes possunt recipi a Monialibus postea recipiendæ ad religionem.
20. Parentes qualiter offerre possint puellas ad religionem.
21. Plerumque expedit recipi puellas minoris ætatis.
22. Quot Sorores carnales recipi possint in eodem Monasterio.
23. Puella mox recipienda ad religionem extrahenda a Conventu, in quo educatur.
24. Qualiter ea interim se debeat gerere in seculo.
25. Expedit puellam recipi in Monasterio, in quo educatur.
26. Excommunicantur impediens puellam ab ingressu religionis.
27. Quid intelligat Concilium nomine Veli, aut emissionis Poti.
28. Ista excommunicatio non est reservata.

29. Excommunicantur cogentes fæminam ingredi religionem.
30. Quæ coactio hic requiratur.
31. Quæ actiones sufficiant ad incurrendam istam excommunicationem.
32. Quæ præsentia sufficiat.
33. In aliquibus casibus potest fæmina compelli ad ingressum religionis.
34. Consensus Abbatisæ non petitur ad receptionem ultra consensum Conventus.
35. Prælatus Monasterii eo contradicente, non recipit puellam ad religionem.

Quæres 1. Quid intelligatur hic nomine receptionis.

1. Resp. Quod cum probatio novitiatu inchoari non solet in religionibus, nisi Novitius prius legitime fuerit admissus ad religionem modo inferius explicando; hic nomine receptionis intelligimus admissionem illam, per quam Monialis legitime recipitur ad probationem novitiatu, ad effectum scilicet, ut Monialis probeat religionem, & religio ipsam.

Quæres 2. Qualis debeat esse ista receptio, ut sit legitima.

2. Resp. Debet fieri capitulariter, & quidem una cum consensu proprii Prælati, nimirum Episcopi, aut ejus Vicarii generalis, si Moniales, quarum interest, non sint exemptæ; aut Prælati regularis, si sint exemptæ: ita Suarez tom. 4. de relig. tr. 9. lib. 1. cap. 11. num. 1., dicens communem usum juri, ac rationi consentaneum esse, ut potestas recipiendi Novitias inter Moniales sit in Conventu ipsarum Monialium, simul tamen requiri licentiam, seu consensum Prælati, probat; quia talis receptio, prout est ad communem vitam, ac societatem cum Monialibus, æquum est, ut ipsæ voluntarie in eam consentiant; quatenus vero dicta receptio est actus jurisdictionis, oportet, ut Prælatus, apud quem est propria jurisdictio, concurrat. Cum Suar. sentit Miranda qu. 8. de Monial. art. 1. dicens hanc conclusionem esse certissimam de jure communi, & in omnium Monialium Monasteriis quarumcumque reli-

8 DE RECEPTIONE MONIALIUM AD NOVITIATUM

religionum receptionem Novitiarum pertinere ad proprios Prælatos; assertque ad id speciale indultum a Nicolao V. concessum Fratribus Minoribus, & relatum a *Casarubio in comp. priv. v. Abbatissa* §.8. his verbis: *Idem Nicolaus V. statuit (& quidem per Bullam) quod Abbatissæ, nec simul omnes Moniales possint aliquam ad religionem, vel professionem recipere, nisi de Provincialis, aut Visitatoris expressa licentia. Idem sentit & Peyr. in form. litt. M. cap.6. num.1.* monens, præfatam concessionem Nicolai V. cum sit favorabilis, extendi ad alias omnes religiones.

Quæres 3. An talis receptio debeat fieri suffragiis secretis, & in quo numero.

3. *Resp.* Videri expedire, ut fiat suffragiis secretis (quamvis jure communi non constet, id esse simpliciter necessarium) iisque excedentibus majorem partem Capituli, sicut declaravit Sacra Congreg. Episcoporum ann. 1603. teste *Gavanto in Manual. Episcop. v. Moniales* §. receptio Monialium num.30. Ratio autem responsionis est, quod sic liberior est consensus Monialium, quam si receptio fiat votis publicis: sicque verificatur receptionem fieri a Capitulo juxta regulam generalem, qua dicitur fieri a Capitulo, quid quid sit a majori parte Capituli: & hæc de jure communi; nam in Dieceſi Mediolanensi teste *Gavanto sup. num.28. & 29.* fuit per Concilium Provinciale IV. statutum, ut dicta suffragia determinate denotata, etiam in Monasteriis Regularium curæ subiectis, & quod concurrant saltem duæ partes suffragiorum, quamquam cum tale jus sit proprium Provincie Mediolanensis, extra illam non obliget. Unum porro hic moneo ex notatis in nostro tract. de Novitiatu cap.2. n.28., quod, licet, concurrentibus omnibus requisitis tam ex parte puellæ recipiendæ ad novitiatum, quam ex parte religionis, ut receptio fiat convenienter, ac utiliter; tenentur Moniales sub mortali illam admittere, & quidem tum ex charitate in religionem, ac proximum, tum ex officio: nihilominus si concurrat justa causa illam repellendi, repelli potest sine culpa: ut

si Conventus non possit sine gravi onere alere novam religiosam: aut aliæ plures puellæ æque dignæ petant admitti, & omnes simul recipi non possint; aut denique res sit dubia, vel utrinque probabilis, an expediat recipi puellam illam: tunc enim ea potest non admitti: & quidem eo facilius, quod magis id cedit in bonum Conventus, ut notat *Suar. tom.3. de relig. lib.5. cap.10. n.28.*

Ad hoc autem, ut puella excludatur tanquam indigna, requiritur moralis certitudo de indignitate illius: sicque Moniales in tali eventu de moribus puellæ petentis ingressum capere debent informationes judicio prudentis viri competentis: in quibus sumendis, sicut puella, teste *Suar. 10.4. de relig. tract. 10. lib.2. cap.3. n.5.* interrogata tenetur aperire proprios defectus etiam graviores, & cum aliquali suæ famæ præjudicio (quamvis in tali casu nulla, aut levissima infamatio sequi possit) sic etiam quicumque interrogantur de moribus puellæ, licite possunt aperire similes defectus illius sive naturales, sive morales, licet graves, ac infamatorios: idque ex doctrina *Less.2. de just. cap.11. num.59.*, quam hic omitto brevitatibus causa.

Quæres 4. An sit necesse, quod ante talem receptionem præcedat exploratio voluntatis puellæ, quæ debet recipi, & quando.

4. *Resp.* Quod, quamvis de rigore juris talis exploratio præcedere debeat, ex decreto *Concil. Trident. sess.25. de Regul. cap.17.* quod sic habet: *Libertati professionis Virginum Deo dicandarum proficiens S. Synodus, statuit, atque decrevit, ut, si puella, quæ habitum regularem suscipere voluerit, major duodecim annis sit, non ante eum suscipiat, nec postea ipsa, vel alia professionem emittat, quam exploraverit Episcopus, vel, eo absente, vel impedito, ejus Vicarius, aut aliquis eorum sumptibus ab eis deputatus virginis voluntatem diligenter, an coacta, an seducta sit; an sciat quid agat; & si voluntas ejus pia, ac libera cognita fuerit, habueritque conditiones requisitas juxta Monasterii, & Ordinis*

dinis regulam, necnon Monasterium fuerit idoneum, libere ei profiteri liceat: Aliqui tamen Miranda sup. a. 4., Tambur. de jur. Abbatiss. d. 4. q. 2. n. 4. Sanchez l. 5. moral. cap. 4. n. 84. Rodrig. to. 3. q. 12. art. 2. Peyrin. sup. n. 2. Lezana to. 1. cap. 25. n. 12., & Diana p. 3. tract. 2. resol. 47. docent, decretum illud Concilii usu, ac consuetudine receptum fuisse, ut unica puellæ admittendæ ad religionem exploratio præmittatur, quacumque ætate sit, nimirum quando emissura est professionem: alii vero eum Barbosa alleg. 100. n. 4. sustinent, voluntatem puellæ explorandam esse non solum quando emissura est professionem, sed etiam quando est susceptura habitum religionis, afferentes ad id declarationem factam a Sac. Congregatione. Propterea hac in re videndum est quis usus, ac praxis unaquaque in Diocesi, etque omnino servanda est: siquidem consuetudo habet vim legis.

5. Dato autem, quod præfata exploratio semel tantum fieri debeat; existimat Miranda consultius esse, eam fieri potius ante probationem, quam ante professionem: idque esset conformius menti Concilii, dictam explorationem præscribentis: siquidem per explorationem factam tempore professionis non ita bene judicari potest, num Novitia sponte, & plena voluntate eligat profiteri; an coacta, aut seducta, aut certe ex verecundia deferendi habitum religiosum, vel ex metu parentum, vel ex Monialium ipsarum suasionibus, ac precibus importunis inducta: unde fit, ut non pauci Moniales fere involuntariæ profiteantur, sique postea, sin minus toto vitæ tempore, saltem per multos annos inquiete vivant, regularis vitæ observantiam maxime aversantes. Alii vero existimant, longe consultius fore dictam explorationem fieri tempore professionis, cum tunc Novitia experta fuerit asperitatem vitæ religiosæ, sique majori eum maturitate, ac prudentia possit deliberare: quod maxime procedit de Monialibus profitentibus vitam arctiorem: ut de Capuccinis.

Certe talis exploratio (quocumque demum tempore fiat) facienda est ab Or-

dinariis, non cursim, & crassa Minerva, sed summo studio, ac diligentia, sicut indicatur in citato Decreto Concilii Tridentini per verbum *diligenter*: Cum hinc potissimum pendeat, & bona existimatio status Monialium, & pax Monasteriorum, & quies Monialis profitentis, ejusque profectus spiritualis; sicut e contra, si Novitia invita, aut ægre profiteatur, non solum vivit ipsa inquieta, sed etiam inquietat socias, molestat Superiorissam, facessit negotium Prælato, perturbat Monasterium, tempus inutiliter infumit, Deumque identidem non leviter offendit.

Exploratio autem hæc in eo consistit, ut puella interrogetur de nomine, patria, parentibus, ac ætate: num sciat legere, scribere, canere &c. quot, & qui sint fidei articuli, quæ præcepta Decalogi, ac Ecclesiæ: quid intendat per susceptionem status religiosi: an sponte, & ex Dei spiritu, vel ex parentum, Monialium, aut alterius cujusvis personæ consilio, ac suasionem: a quo tempore senserit se vocatam ad religionem: an a pueritia animum ad pietatem, ac ad religionem habuerit propensum: num corpore, ac mente sit sana, vel occultum aliquem defectum habeat, & quem, & a quo tempore: an sciat, & bene intelligat tria vota Religionis, sique parata abdicare a se dominium rerum omnium temporalium per votum paupertatis, vivereque in communi, si vita communis inducatur: abstinere ab omni delectatione carnis, voto castitatis repugnante; suamque voluntatem omnino subjicere voluntati suorum superiorum per votum Obedientiæ: an sit parata Crucem Domini inferre, abnegare se ipsam, & sequi Christum, juxta ipsius Christi consilium. In his, inquam, interrogationibus, & in aliis similibus, quas Spiritus Sanctus suggeret juxta conditionem puellæ exploranda, consistit præfata exploratio.

Quæres 5. *An Moniales possint dare puellæ, petenti ingressum religionis, expectativam loci primò vacaturi per mortem Monialis, decedentis intra numerum legitime præfixum.*

6. *Resp.* Non posse ex decreto Sacre
B
Con-

IO DE RECEPTIONE MONIALIUM AD NOVITIATUM

Congreg. Concilii, quod refert *Quaranta in Bullar. pag. 462.* his verbis: *Eadem Sacra Congregatio districte prohibet, ne loca Monialium intra numerum decedentium pro tempore vacatura cuiquam puella ad habitum regularem recipiendæ concedantur, neque promittantur, nisi secuta vera, & reali illorum vacatione; atque ita demum, & non antea de eis disponi, ac in Monialis demortuæ locum, promissionem, aut receptionem in Capitulo, seu quovis alio modo fieri jubet; si quid vero contra a quoquam fieri contigerit, irritum & inane, ac nullius roboris, & momenti fore, & esse decrevit; ac nihilominus Abbatissas, Priorissas, & alios quoscumque Monasteriorum Superiores, qui cuiusvis puellæ receptioni, vel admisioni, aut locorum vacaturorum promissioni, seu concessioni adversus presentis decreti dispositionem consenserint, privationis vocis activæ, & passivæ, aliisque arbitrio ejusdem Congregationis infligendis pœnis obstrictas, & obnoxias fore declarat.*

Quæres 6. *An Moniales possint recipere in quocumque numero puellas petentes religionis ingressum, si aliâs sint prædita requisitis dotibus.*

7. *Resp.* Non posse, si in Monasterio extet jam numerus Monialium taxatus, juxta *cap. unic. 6. sane de statu Regul. in 6.*, & juxta decretum Concilii Trident. *sess. 25. cap. 3. de Regul.*, ac Constitutionem Pii V. circa Pastoralis, quibus statuitur, ut receptio Monialium non fiat, nisi intra numerum præscriptum Monialium, quæ ex redditibus, aut consuetis elemosynis sustentari possint commodè, quod expresse statuitur in citata Constitutione Pii V. §. 6. *Limita:* nisi puella, quæ petit ingressum, secum ferat dotem, ex qua commodè sustentari valeat; nam talis dos computari potest inter elemosynas, aut redditus Monasterii, sicque cessat ratio præsentis prohibitionis, ut bene notarunt *Suar. ubi sup. Nav. lib. de redd. Eccles. qu. 1. mon. 62. Lezana sup. num. 6.*, & alii. Addo, quod quamvis in *cap. unico* superius relato (quod certe loquitur solum de Monialibus Ordinum non Mendicantium) irrisetur profes-

sio Monialis contra dispositionem dicti capituli admixtæ; talem tamen irritationem putat *Sanchez lib. 7. Moral. cap. 23. num. 4.* non esse in usu, sed videri consuetudine abrogatam; quod minus approbat *Castrus Palas tract. 16. d. 1. qu. 7. §. 6. n. 5.*, dicens sibi constare de tali consuetudine: unde censeo quoad hoc inspiciendam esse regionum consuetudinem, eamque servandam.

8. Notat tamen *Lezana*, & bene, in tali casu non sufficere, quod solvatur dos ordinaria, sed duplum dicti solvendum esse, & Monialem sic receptam computandam esse tanquam supranumerariam (ut vocant) idque ex declaratione Sac. Congreg. facta 6. Septembris 1604., in qua additur, Moniales, quæ supra numerum præfixum in quocumque Monasterio recipiuntur, in locum Monialium morientium non subrogari, nec obstat, quin aliæ in locum earumdem ex numero constituto demortuarum recipi eodem modo possint, quo in unoquoque Monasterio admitti possunt intra numerum; quinimmo præfatas Moniales, sic supra numerum receptas semper quoad hoc manere s. prænúmerarias; esto in cæteris nihil differant ab aliis, & iis sint pares in omnibus.

Majus dubium est, quod movet *Portell. de dub. reg. v. Monial. in addit. n. 1.*, utrum taxato numero Monialium recipiendarum in aliquo Monasterio, possint dux, aut tres recipi intra dictum numerum, si contingat redditus annuos ita crescere, ut etiam illæ possint ex iis commodè sustentari absque dispendio Monasterii.

9. Respondet *Portellus ubi supra* posse, probatque ex *cap. cum M. Ferrariensis de Const.*, ubi Innoc. III. decernit, quod si aliquod Capitulum habet numerum taxatum tot Canonicorum, ut ultra non possit crescere, & hoc per Papam confirmatum sit, si postea redditus temporales ita crescant, ut duo, vel tres Canonici ulterius commodè sustentari possint, hi etiam poterunt recipi, ac superaddi, non obstantē statuto illo per Papam confirmato; cum alias nostro in casu par ratio militare videatur, ideoque locum habere possit & eadem

eadem juris dispositio : sic *Portellus*, qui tamen postea *in addit. n. 18.* citatis pro hae sua sententia affirmante *Reginaldo*, *Navarro*, & *Suarez*, eam non parum moderatur, ac limitat dicens, quod, licet Provincialis, qui in casu proposito foeminam cum duplicata dote reciperet, iudicio ipsius non esset condemnandus, nec censendus incurrisse poenas latas contra recipientes ultra numerum taxatum: si tamen ipse esset Praelatus, praefatam foeminam non reciperet absque legitima licentia, ob expressam prohibitionem factam &c. Quin etiam *in addit. ad additionem num. 1.* absolute ait; Nunc dico, ne omnino id fiat cum tali dote, absque expressa licentia *Pape*, quia sic usus postea invaluit; addens immediate post: Si vero aliquis in hoc facto vellet se excusare, possit pro se adducere cap. cum *M. Ferrariens* de *Const.* Ex quibus illud certo inferri potest, in hoc spectandam, ac servandam esse uniuscuiusque regionis, ac Diocesis consuetudinem, cum consuetudo habeat vim legis, & sit legis optima interpres; sique censio explicandos esse Doctores allegatos a *Portello*.

„ *Nota.* Plures extare declarationes Sac. Congreg. Episcop. & Regul., relatas a *Niccolio in Flosculis*, verbo *numerus*, quibus cavetur, ne Episcopi numerum taxatum Monialium augeant sine licentia ejusdem Sac. Congregationis; licet contingat redditus annuos Monasterii ita auctos esse, ut sine illius incommodo major possit earumdem numerus sustentari. Ita in Brundisina die 12. Martii 1602., in Lauretana 27. Julii 1604., & 23. Julii 1649. Non solet autem Sacra Congregatio hanc licentiam concedere, nisi Monasterii redditus adeo ereverint, ut quotannis ultra triginta aureos annuos quid superest, ut in Rhegiensi 29. Novembris 1600. 10. Hlud etiam hic moneo obiter ex *Moscovio de majest. milit. Eccles. lib. 1. par. 4. cap. 4.* Clementem VIII. statuisse, ne in unoquoque Monialium Monasterio numerus Monialium, quas vocant Conversas, tertiam partem excedat, & quidem merito,

ne alias Monialibus additis Choro omnino subtrahatur materia se exercendi in virioribus ministeriis, & consequenter vacandi abnegationi sui ipsius.

Quaeres 7. An puella semel, ac iterum capitaliter exclusa ab admissione in religionem, coacto iterum Capitulo, admitti possit: & e contra possit capitaliter excludi jam per Capitulum admissa.

11. *Resp.* Possit: & quidem quod exclusa possit admitti postea, constat, quia nullum extat jus prohibens, aut irritans talem admissionem; quin potius occurrere possunt de novo rationes, quibus id suadeatur: quod vero admissa possit excludi, probatur tum ex modo dictis, tum quia quod dicitur in cap. nulli licere de elect. in 6. post publicationem scrutinii non esse locum variationi, proeedit solum in electione, per quam publicato scrutinio, acquisitum est jus ei, qui est electus, quod certe non militat in casu nostro, in quo agitur de contractu faciendi inter Novitium, ac religionem, in quo nullum jus acquiritur Novitio ex eo, quod capitaliter concluditur, petentem admittendum esse in Religionem. Ita *Teregrin. p. 2. Constit. c. 5. litt. R. §. 11. & 12.*

An autem puella capitaliter admissa ad religionem, si diutius differat ingressum, ingredi possit absque nova admissione capitali.

Resp. Videri non posse, si sponte distulit ingressum, & probabiliter timeri possit contigisse aliquid novi, vel manifestatum fuisse aliquid antiquum, quod cognitum retraxisset Capitulum ab ea admittenda; Et ratio est, quod sic Capitulum non censetur persistere in priori voluntate admittendi puellam, sique opus est, ut iterum praemissis de jure praemitendis, statuatur, an debeat illam iterum admittere neene: Quanta autem debeat esse ista dilatio, relinquendum est iudicio viri prudentis, consideratis omnibus circumstantiis.

Quaeres 8. Quae conditiones requirantur in puellis admittendis ad religionem.

12. *Resp.* Requirit, ut non sint scandalosae, non petulantes, non excommuni-

12 DE RECEPTIONE MONIALIUM AD NOVITIATUM

catz, non hæreticæ, aut schismaticæ, non flagitiosæ, ut probat *Majol. de irreg. l. 1. c. 29. n. 50.*; immo ut sint irreprehensibiles, ut decet sponsas Christi, & immunes a quocunque defectu, qui aliis virginibus intra Monasterium degentibus obesse possit, sive ratione mali exempli, sive ex imitatione delicti, sive quovis alio modo: idque juxta *cap. 1. de stat. Reg. in 6. ita Tambur. sup. q. 3. num. 1. addens num. 2.* item cavendum esse, ne in quovis Monialium genere sit aliqua contagiosa, morbosa, dæmoniaca, aut furiosa; furdas vero, cæcas, claudas, mutas, & gibbosas nullo jure impediri, quin recipi possint ad religionem, præsertim, si in iis spectetur major religio.

Moneo hic obiter, motum proprium Sixti V. editum anno 1587. de non admit-tendis ad religionem personis ære alieno gravatis, aut obnoxiiis reddendis rationibus, non militare in monialibus: sic enim ipsemet Sixtus declaravit in alio motu proprio, edito in prioris declarationem *5. Cæterum*: unde fit, ut in casu, quo mulier ære alieno gravata, aut ratiociniis obligata vellet ingredi religionem, posset ad-mitti, si alias potest de jure communi.

Quæres 9. An possint recipi ad religio-nem fœmina viduæ, stando in jure com-muni.

13. Resp. Posse, & constat ex usu Ec-clesiæ antiquissimo, quem probat *Suarez tom. 4. de relig. tract. 9. lib. 3. cap. 11. n. 2. tum ex cap. vidua 20. qu. 1. ubi de vidua dicitur, quod si velit religionem profiteri, admitti potest, & debet, recepto habitu religioni conveniente; ita Suarez loc. cit., Lezana tom. 1. cap. 25. num. 9., Tambur. sup. d. 6. qu. 3. num. 7., & alii, quamvis alioqui minus conveniat viduam admittere ad habitum Monachalem vir-ginum, sicut teste *Cavanto in man. Episcop. v. Monial. receptio num. 7.* declaravit Sa-cra Congreg. Episcoporum. 29. Januar. 1585. Ut proinde in præsentia Sacra Congrega-tio non det fœminæ viduæ indultum susci-piendi statum Monialium, nisi cum his conditionibus: nimirum, ut solvat dotem ordinariam, si suscipienda sit intra nume-*

rum præfixum, aut duplicatam, si supra numerum: & quidem servatis iis, quæ in licentiis supranumerariorum ab eadem Sa-cra Congregatione præscribuntur: item, ut non possit eligi in Abbatissam, aut Su-periorissam ullius Monasterii sine speciali licentia Sedis Apostolicæ.

Quæres 10. An, attento jure communi, possint recipi ad religionem fœmina illicite corrupta, post penitentiam peractam, etiam in consortium virginum.

14. Resp. Posse, nisi id in specie pro-hibeatur per proprias Monasterii Consti-tutiones: siquidem in jure communi nulla lex extat, quæ tales Mulieres excludantur a consortio virginum: unde, qui dicunt fœminas hæc macula, aut nota laborantes non debere recipi in conventu virginum, dicendi sunt loqui secundum decentiam, & convenientem honestatem, non secundum incapacitatem, aut absolutam prohi-bitionem; sicut bene notavit *Suarez sup.* hinc inferens, quod, si lapsus talis fœmi-næ fuerit publicus, ac infamis, esto postea convertatur, non est admittenda in con-sortium virginum; ideoque pro hujusmo-di fœminis reperta est peculiaris religio, quam vocant mulierum penitentiarum, seu S. Mariæ Magdalensæ, seu Conservato-rium Convertitarum: si autem lapsus sit occultus, & non genuerit infamiam, nihil impedit, per se, moraliter loquendo, immo licet interdum lapsus esset publicus, si semel tantum ex fragilitate contigisset, cohonestari, & compensari posset tot cir-cumstantiis personæ, generis, ac emenda-tionis, ut talis persona convenienter ad-mitti posset: ita *Suarez, & cum illo Le-zana, & Tambur. in locis supra citatis.*

Quæres 11. An jure communi possint admitti in Monasteria virginum mulieres conjugatæ, quæ forte de consensu proprii vi-ri petant admitti, servatis alijs servandis.

15. Resp. Posse, cum jure communi id specialiter non prohibeatur, non dece-re tamen ob varias rationes, quæ facile occurrunt consideranti, & maxime ob de-clarationem Sacræ Congregationis rela-tam *qu. 9.*, quæ in fœminis conjugatis uti-que militat, & quidem a fortiori.

Conce-

Concedo tamen puellam, quæ matrimonium contraxit, sed non consummavit, posse intra primum bimestre ingredi religionem; idque ex jure Ecclesiastico ab Apostolorum temporibus instituto, ut colligitur ex c. *ex publico de convers. conjugat.*, quod jus procederet etiam in casu, quo sponsa invita cogeretur consummare matrimonium, ut late probat Sanchez l.2. de Matrim. d.23. num.6., monens num.7. per accidens posse forinam in proposito casu impediri a religionis ingressu: videlicet ratione prolis ex ea copula secuta, quæ sine matris ope non posset commode educari.

Quod si hæ occasione quæras, an Maritus sine culpa mortali possit propriam sponsam cognoscere invitam in primo bimestri, si ea non cogitet de ingredienda religione.

Respondet Diana p.9. trañ.8. ref.18. ex Texeda, Castro Palao, Coninebo, & Perez, non peccare, & probat, tum quia a tempore inici matrimonii vir jus habet in corpus suæ uxoris; adeoque non peccat utendo illo per vim; cum nemo peccet utendo re propria, ac jure suo, etsi alteri sequatur injuria: tum quia jura concedentia bimestre ad deliberandum de meliori statu, non important præceptum, ut Conjuges per bimestre abtineant a copula, sed solum iis permittunt, ut intra illud possint abstinere ad deliberandum de meliori statu; sic vir in isto casu nullum violat præceptum; tum quia in cap. ex publico de convers. conjugat., ubi solum, & non alibi, conceditur illud bimestre, non suspenditur obligatio reddendi debitum, nisi iis, qui agunt de ingressu religionis, siquæ non si stragatur sponsa in præsentī casu privilegium dictæ suspensionis. At dissentiunt Glossa, Sylvestre, Rosella, Armilla, Sanchez, & Poncius relati ab ipso Diana, qui addit ex Perez, fieri injuriam sponsæ volenti statim ingredi religionem, si post elapsum bimestre invita cogatur consummare matrimonium: siquidem, quantumvis temporis elapsum sit ab initio matrimonio, modo non sit consummatum (sive jure, sive injuria id contigerit) uter-

que conjux habet jus ingrediendi religionem: ita Diana, & bene, præterquam quod ait, consummato matrimonio per injuriam, conjugem innocentem non retinere jus ingrediendi religionem: quod ego negavi paulo ante, & iterum nego.

Quæres 12. An Hermaphroditī possint recipi in religione Monialium, & quando.

16. Resp. Posse, si in iis judicio Medicorum, aut peritarum, ac honestarum matronarum prævaleat sexus femineus: posse inquam, valide, non item licite, uti late ostendimus in trañ. de profess. cap.2. qn.12.; interim consulantur Tambur. sup. d.6. q.7., & Portell. de dub. regul. v. professio hermaphroditī, ubi fusc, ac doctè differens de præsentī controversiā expresse docet, professionem puellæ, habentis sexum femineum tantum ab initio Novitiatu usque ad tempus professionis inclusive, esse validam, ac omnino subsistere; non obstante, quod postea erumpat in sexum masculinum; quamquam in tali casu probabile sit obligationem talis professionis prorsus evanescere, ut dicemus cap.3. num.32., & expresse docet Diana p.5. res. sol.49. aliis citatis.

Quæres 13. An possint admitti ad religionem puella etiam infra annum atatis duodecimum.

17. Resp. Videri satis probabile, quod possint, si attendatur solum decretum Concil. Trident. relatum sess.25. de Regul. c.17. his verbis: Sancta Synodus statuit, etque decrevit, ut, si puella, quæ statum regularem suscipere voluerit, major duodecim annis sit, non ante eum suscipiat, nec postea ipsa, vel alia professionem emitat, quam exploraverit Episcopus &c. & ratio est, quod in isto cap. nihil decernitur de ætate puellæ admittendæ ad religionem (ut constat ex titulo ipsius capituli, qui est de exploranda voluntate virginis, quæ Deo sacratur.) sed de examine voluntatis præmittendo, quando puella ingrediens fuerit major duodecim annis; siquæ textus loquitur sub conditione, dum ait; si major duodecim annis fuerit: constat autem, quod conditio nil ponit in esse. Quin etiam (quod amplius est) citatus textus vide-

14 DE RECEPTIONE MONIALIUM AD NOVITIATUM

videtur supponere puellam minorem duodecim annis posse recipi ad habitum religionis, alioqui non loqueretur sub ea conditione, si major duodecim annis fuerit: neque diceret: nec postea ipsa, vel alia professionem emittat, quam exploraverit Episcopus virginis voluntatem; sicque dictio alia diversitatem importat, & facit hunc sensum; nec ipsa, quæ major duodecim annis est ingressa, nec alia minor ea ætate profiteatur ante dictam voluntatis explorationem: nam ad nullam aliam puellam referri potest ea dictio alia, cum omnes puellæ majores duodecim annis comprehensæ sint in præcedenti particula ipsa; ita in terminis Sanchez l.4. mor. cap.18. n.34., Suarez to.3. de relig. lib.5. cap.1. num.9., Miranda qu.8. de Monial. art.2., Portell. de dub. reg. v. clausura Monial. 5. cujus ætatis puella &c. num.1., aliique relati a Diana p.3. tr.2. resol.47., inter quos Michael Medina, (qui interfuit promulgationi dicti decreti, & studiosissime attendit ad suffragia omnium, ac singulorum Episcoporum, qui in illud concurrerunt) dicit nihil alienius a mente Concilii Trident. excogitari posse, quam quod Concilium in præsentis decreto intenderit prohibere, ne puella minor duodecim annis recipiatur ad habitum religionis, sicuti docent Rodriq., Azor., & Nald. allegati a Diana ubi supra.

18. Dixi sub initium responsionis, si attendatur solum decretum Concilii Tridentini, ut innuerem, quod, si declaratio Sacræ Congregationis Concilii, quæ in contrarium adducitur a Vecchio in praxi novit. D.2. d.6. num.16. est legitima, authentica, & in usu (uti de facto est in aliquibus Diocesis) ea omnino servari debet, sicque non haberet locum doctrina hic tradita, quæ (ut dixi) nititur solum verbis Concilii, & abstrahit a quacumque declaratione: Declaratio autem Sac. Congregat. hic adducta est talis: Sacra Congregatio rescripsit, aliquam puellam non debere admitti ante duodecimum annum ad habitum suscipiendum, cujus causa requiritur voluntatis puella exploratio; non est autem voluntas Congregationis, neque Con-

cilii, ut ante illam ætatem puella admittratur, unde Lezana sup. n.11. in hoc, ait, caute procedendum esse.

„ Nota, quod ex Decreto S. Congreg. Episcop. edito 23. Maii 1659., & relato apud Monacelli formul. par.1. ad formul.7. num.3. tit.1. sine facultate sedis Apostolicæ nulla nunc puella potest admitti ad habitum, nisi compleverit ætatem quindecim annorum.

19. Quod vero addit Sanchez n.18. ex cap. addidisti 20. q.1. parentes posse offerre puellas monasteriis pro futura vita monastica, etiam in ætate infantie (quæ in puella est infra quinque annos) probabiliter videtur posse in aliquo valde extraordinario casu, admitti, non obstantem motu proprio Pii V., & Gregorii XIII. interdicente ingressum clausuræ etiam pueis impuberibus, & stylo Sac. Congreg., modo regulariter requirentis, ut puella admittenda ad educationem intra Monasterium Monialium jam expleverit septimum annum; siquidem, ut colligitur ex Sanchez sup. num.34. Motus ille proprius, & stylus Sac. Congreg. allegati non extenduntur ad casum, in quo puella impubes ingreditur clausuram causa religionis suscipiendæ (sicut in casu nostro) sed quando ingreditur solum causa educationis. Quin potius puto, puellam in proposito eventu posse ingredi Monasterium absque licentia Sacræ Congregationis (quæ tamen requireretur, si ingressura esset solius educationis causa) quo modo sine præfata licentia ingredi posset quæcumque alia puella jam pubes ad recipiendum habitum religionis: non enim adest major ratio de una, quam de alia.

20. Addit Sanchez num.9., & cum eo Portel. sup. num.8. ita parentibus competere jus offerendi puellas monasteriis ad effectum, ut postea suscipiant statum religiosum, quod puellæ sic oblatæ non possunt resilire, nisi post annum completum pubertatis; eo autem completo liberum ipsis est vel perseverare in Monasterio, vel redire ad sæculum, donec faciant professionem tacitam, aut expressam.

21. Utrum autem expediat, quod puellæ

læ ætatis adeo tenellæ ingrediantur monasteria Monialium, ut sic tanto magis, & facilius alliciantur ad suscipiendum statum religiosum: possent afferri rationes pro parte tam affirmante, quam negante: certe Miranda supra affirmantem probat, tum quia aliqui non tot puellæ amplecterentur statum religiosum, brevique temporis spatio Monialium status tolleretur: tum quia experientia docet puellas monasteria ingredientibus in tenella illa ætate uberioribus postea fructus facere in Dei servitio, minusque affici ab Lyncæ præsentis vitæ: idque juxta illud Lyrici Poetæ. *Quo semel est imbuta recens servabit odorem te-sta diu.*

Quæres 15. *An plures sorores recipi possint in unum ac idem Monasterium Monialium, & quo modo.*

22. *Resp.* Non posse recipi, nisi duas, seclusa dispensatione Sacræ Congregationis, ideoque si tertia soror velit ingredi, ibique profiteri, debere secum deferre duplum dotis; necnon suffragio carere in Capitulo, quousque altera ex duabus sororibus primis decesserit e vita: idque ex decreto Sacræ Congregationis edito 26. Augusti 1616., & adducto a Gavanto in man. Episcop. v. monial. novitiarum alimentorum. 8., per quod idem statutum est in casu, quod quarta soror modo dicto velit in eodem Monasterio recipi ad habitum religionis, teneri solvere triplum dotis, & modo supradicto carere suffragio in Capitulo. Quod utique pie, ac prudenter statutum est ad tollendas dissensiones, ac factiones, quæ alias non minus quam frequenter excitari possent in Monialium monasteriis, si in unum, ac idem Monasterium possent libere recipi sorores in quocumque numero. Quin etiam stylus Curiz habet, ut tertia, aut quarta soror non recipiantur in idem monasterium, absque speciali licentia Sacræ Congregationis Episcoporum, ac Regularium.

Quæres 16. *An, & qualiter expediat, quod puella degens in Monasterio educationis causa, inde ad aliquot tempus extrahatur, casu quo velit apprehendere statum religiosum, ibique fieri Monialis.*

23. *Resp.* Quod quamvis adduci possint rationes in utranque partem (quarum non paucæ occurrere poterunt consideranti) absolute tamen loquendo, videtur expedire, ut puella in casu proposito extrahatur e Monasterio, antequam ibi admittatur ad habitum religiosum. Moveor, quod sic melius consultur libertati puellæ admittendæ; quippe quæ manens intra Monasterium minus audebit denegare consensum Monialibus, sive consanguineis, sive affinibus, sive amicis ejus ingressum enixe ab ea efflagitantibus, & forte etiam importune procurantibus, idque vel ex metu reverentiali erga dictas Moniales, vel ex verecundia qua suffunditur in deficienti a promissione ipsius facta de suscipiendo statu religioso, vel ex alio simili motivo non parum obstant ejus libertati, quæ tamen summa requiritur in electione status. Nec obstat, quod per talem egressum e Monasterio puella aliàs ingressura religionem exponitur periculo amittendi vocationem religiosam, sive ex suasionem parentum, aut consanguineorum, sive ex demonis suggestionem, sive ex illectu deliciarum, ac luxus, quæ ex occasione egressus abundantius ei conceduntur; si quidem hic effectus est accidentalis dicto egressui, debetque imputari puellæ interiori minus affectu statui religioso, aut improbitati illorum, qui eam modo dicto seducunt, ac subornant: præterquam quod minus malum est eas hac ratione recedere a proposito vitæ Monachalis amplectendæ, quam illas invitatas, & quasi coactas apprehendere, siquæ vivere in perpetua animi molestia, ac inquietudine: constat autem, quod ex duobus malis semper minus est eligendum: ut proinde pie, ac sapienter statutum sit in Concilio Provinciali Mediolanensi I. quod quæcumque puella admittitur ad educationem intra Monasterium, ubi voluerit fieri Monialis, antequam examinetur ab Ordinario ad effectum illam recipiendi, redeat ad suos, ibique maneat saltem per mensem.

24. Verum tamen est, quod puellæ modo dicto egressæ, dum interim commorantur in domo paterna ad maturius deliberan-

16 DE RECEPTIONE MONIALIUM AD NOVITIATUM

berandum, num ipsæ debeant suscipere statum religiosum, necne: non deberent interim liberius vacare præsentis vitæ oblectationibus, tempus terendo in vanis conversationibus, choreis, ac ludis, interesse comædiis, ambitiosius se ornando, per urbem sive curru, sive pedibus discurrendo; cum potius eo tempore deberent se omni studio disponere ad statum religiosum majori cum fructu suscipiendum, sibi, & Deo studiosius vacantes, frequentius orantes, piorum librorum lectioni insistentes, crebrius consistentes, ac communicantes, vitamque solitariam traducunt: ne aliis statum religiosum suscipientes transeant ab extremo ad extremum, sibi quæ magis difficilem, ac gravem reddant regularem observantiam, paulo post amplectendam.

Quæres 17. An expediat, quod puella suscipiant habitum religiosum in eo Monasterio, in quo degunt causa educationis.

25. *Resp.* Videtur primo aspectu non expedire, tum quia sic incertum magis est, unde vocentur ad religionem, num a Deo, an a Moniali, cujus educationi commissæ sunt, aut ab aliqua alia, quæ forte ex motivis temporalibus illas ad vitam religiosam induxerunt, siquæ magis dubitari potest de perseverantia: tum quia nimia familiaritas parit contemptum; ideoque puella manens in Monasterio, cum identidem videat aliquas Moniales deficere in hac, aut illa regulari observantia, præstantiam status religiosi longe minoris æstimat, quam par esset, & ad ipsum accedit minori cum affectu, ac desiderio proficendi in illo, cum ab assuetis non fiat passio; tum quia omnia nova placent, & ipsa rerum novitas majores sui amores excitat, magisque impellit ad agendum; sicut e contra minus afficimur ad ea, quibus assuescimus: unde puella assueta vivere inter Moniales, minori animi alacritate inter ipsas amplectitur statum Monachalem, minusque ferventer in eo se exercet ad religiosam perfectionem acquirendam.

„Allatis tamen rationibus non obstantibus, approbandum esse censeo, ut „in eodem Monasterio puellæ suscipiant

„habitum, in quo educationis causa de-
„gunt: hunc enim morem approbat Sa-
„cra Congregatio in decreto relato a
„Barbosa de officio Episcopi alleg. 102.
„n. 64., de quo iterum infra dicemus
„cap. 5. sess. 4. n. 82., ubi statuit, puellæ,
„quæ complevit in Monasterio vigesi-
„mum quintum annum ætatis, consti-
„tuendum esse ab Episcopo terminum
„vel ad egrediendum ex illo, vel ad ha-
„bitum Monialis suscipiendam, & præ-
„terea quia per explorationem voluntatis
„puellæ faciendam ab Episcopo juxta
„supradicta, & alia mediâ opportuna,
„potest tolli incertitudo vocationis, etiam
„quem contemptum vitæ religiosæ ani-
„mo forte concepit puella ex nimia fa-
„miliaritate cum Monialibus, atque ex
„defectibus observatis in aliquibus earum,
„hoc præjudicium poterit facile
„emendari, tum fervore divinæ gratiæ,
„& vocationis ad illud Monasterium,
„tum aliarum Monialium ad perfectionem
„incumbentium exemplo. Accedit ad hæc,
„quod puella experta jam
„modum vivendi alienius Monasterii, &
„assueta regulari observantia, quæ in eo
„viget, majori cum facilitate, & animi
„quiete certa erit de sua vocatione, &
„constans in observantia regulari. Et de-
„mum vera esse hæc omnia praxis ipsa
„quotidiana confirmat, quæ videmus sæ-
„pissime puellas habitum suscipere in eo-
„dem Monasterio, in quo fuerunt edu-
„cata, nec propterea reddi vitæ religio-
„sæ minus affectas, & regularum minus
„observantes.

Quæres 18. An parentes puella admittenda ad religionem, vel alii possint impedire, quin ea recipiatur, & sub qua pena id prohibeatur.

26. *Resp.* Non posse, & si impendant, incurrere excommunicationem majorem ipso facto latam in Concilio Tridentino sess. 25. cap. 18. de regul. his verbis: *Simili quoque anathemati subjicit eos, qui sanctam virginum, vel aliarum mulierum voluntatem Veli accipiendi, vel Voti emitendi quoquo modo sine justa causa impedierint*: ita in terminis Suarez tom. 3. de relig.

relig. lib. 5. cap. 9. n. 11. Filliuc. tract. 14. num. 90. & Bonac. de Censur. in partic. d. 2. qu. 1. p. 3. num. 3. id inde probantes, quod non potest femina profiteri in religione, nisi prius habitum suscipiat; sicque impediens susceptionem habitus, consequenter impedit etiam voluntatem veli accipiendi, ac professionem religiosam emittendi: idque juxta regulam: *Qui vult antecedens, vult etiam consequens, quod ipsi est annexum.* Dissentit tamen Sanchez *lib. 4. mor. cap. 4. n. 15.*, putans probabilius esse, non incurrì in isto casu præfatam excommunicationem, ea ductus ratione, quod decretum penale (quale est hoc) non debet ampliari, illud extendendo ad remotum professionis obstaculum, cujusmodi est in præsentì evenit impedire susceptionem habitus religiosi: cum alioqui textus loquatur solum de impediende voluntatem veli suscipiendi, idest faciendi professionem religiosam. Præterquam quod Concilium in citato decreto superius loquens de cogentibus, volensque comprehendere cogentes ad ingressum, aut professionem, utrumque expressit verbis satis clavis, & bis repetiit.

27. Notant porro citati Doctores in allegato textu, nomine Veli, aut emissionis Voti intelligi professionem religiosam; sive fiat per Veli susceptionem, sive absque Veli susceptione cum tribus Votis substantialibus religionis; hincque inferunt, non subijci huic excommunicationi illum, qui injuste impedit feminam, ne faciat votum ingrediendi Monasterium, aut assumendum habitum religiosum, cum hoc sit nimis remote, ac indirecte impedire professionem, adeoque non comprehendatur sub præfato decreto, quod cum sit odiosum, non debet ampliari, sed restringi. Ita Bonacin. *supra num. 4.* addens *num. 6.* subjacere dictæ excommunicationi illum, qui dolose retrahit feminam a religione: quod tamen negant Suarez *10. 3. de relig. lib. 5. c. 9. num. 14.*, & Castro Palao *tract. 15. d. 1. p. 9. num. 11.*, eo quod dolo impediens, proprie non impediat voluntatem profitendi: cum ad hoc requiratur, ut voluntas immutata perseverans,

impediatur ab ejus executione, & dolo impediatur solum, ne sit voluntas.

28. Incurrunt autem istam excommunicationem (quæ tamen non est reservata) quicumque impediunt feminam, ne religionem assumat, aut professionem faciat; nam textus loquitur indistincte, ac indefinitè: ubi vero jus non distinguit, nec nos distinguere debemus: intellige, dummodo impediatur injuste, cum textus loquatur de impediendis sine justa causa, quod in specie notavit Sanchez *supra num. 10.*, & cum eo Bonacin. *num. 9.*

Quæres 19. An possit cogi femina ad ingrediendum religionem, & sub qua pœna id prohibeatur.

29. Resp. Non posse cogi, cum id expresse prohibeatur sub pœna excommunicationis majoris ipso facto incurrendæ, non tamen reservatæ, quæ fuit lata in Concilio Tridentino *supra his verbis: Anathemati S. Synodus subjicit omnes, & singulas personas cujuscumque qualitatis, vel conditionis fuerint, tam Clericos, quam Laicos, seculares, vel regulares, aut etiam qualibet dignitate fulgentes, si quomodocumque coegerint aliquam virginem, vel viduam, aut aliam quamcumque mulierem invitam, præterquam in casibus in jure expressis, ad ingrediendum Monasterium, vel ad suscipiendum habitum cujuscumque religionis, vel ad emittendam professionem: quique consilium, auxilium, vel favorem dederint: quique scientes eam non sponte ingredi Monasterium, aut habitum suscipere, aut professionem emittere, quoquomodo ei actui vel præsentiam, vel consensum, vel auctoritatem interposuerint.*

30. Circa cujus textus intelligentiam notandum est, quod, cum cogere idem sit, ac per vim, aut metum gravem inducere, huic excommunicationi non subjacent, neque ii, qui cogunt per metum levem, non cadentem in constantem virum (cum ista lex tamquam penalis stricte intelligi debeat, ideoque explicanda sit solum de illo metu, de quo in jure habetur ratio, cujusmodi utique non est metus levis, *l. nec timorem ff. de eo, quod metus causa*) neque ii, qui juste incutiunt me-

18 DE RECEPTIONE MONIALIUM AD NOVITIATUM

tum gravem, cum sic non interveniat injuriola coactio; neque ii, qui inducunt precibus importunis, cum sic non inferatur ulla vis, modo non adsint minæ; neque ii, qui ingressum religionis suadent infecto metu privationis alicujus boni, ad quod alioqui femina non habet jus, cum hoc non sit inferre vim, vel metum, sed denegare id, quod libere potest tradi, ac denegari: ita Bonacin. *supra* part. 2. n. 1. 2. 3. 4. & 5., monens num. 6. ad incurrendam istam pœnam non sufficere, quod quis cogat feminam ad ingrediendum Monasterium quoquo modo (v. g. in educationem) sed requiri, ut cogatur ingredi in ordine ad assumendum statum religiosum; (sed de hoc infra, cum de educatione puellarum) unde ista coactio debet fieri in ordine ad habitum religionis suscipiendum per modum novitii, aut ad faciendam professionem religiosam, idque disjunctive, cum textus utatur clausula disjunctiva vel, ut bene advertit idem Bonacina.

31. Cæterum actiones, quæ sub ista excommunicatione prohibentur, sunt non solum cogere (ad quod requiritur, ut revera sequatur effectus sub ea pœna prohibitus), sed etiam dare auxilium, consilium, aut favorem ad ingrediendum Monasterium, modo supradicto, aut ad suscipiendum habitum, aut ad profitendum in religione; immo & quoquo modo interponere propriam præsentiam, consensum, aut auctoritatem ad præfatos actus, modo id fiat scienter ab illo, qui novit feminam invitam ingredi Monasterium, aut suscipere habitum, aut emittere professionem, & modo dicto sequatur effectus, juxta ea, quæ tradunt DD. cum Bonacina de Cens. in comm. d. 1. qu. 1. p. 6. n. 2.

32. Monet autem Sanchez n. 21., & bene, quod licet in textu dicatur, quoquo modo huic actui præsentiam interposuerint; non ideo intelligendum id est de eo, qui obiter aspiciat, (cum non dicatur quis suam præsentiam interponere, nisi quando ex proposito assistit) sicut nec de eo, qui alia ex causa esset præsens (v. g. ad comitandum suum dominum, ad audiendam Missam in eo loco, in quo sit profes-

sio) immo nec de eo, qui assisteret animo impediendi illam professionem involuntariam, utpote advocatus in testem violentiæ tunc illatæ.

33. Quod vero dicit textus: *præterquam in casibus in jure expressis*, indicat dari aliquos casus, in quibus juxta jus Canonicum femina potest cogi ad ingrediendum religionem; nimirum 1. si femina publice, ac privatim fecit votum religionis, de quo constat. 2. Si femina post duos menses conjugata renuat consummare matrimonium ad deliberandum de religione. 3. Si post quinquennium dicat professionem suam fuisse nullam. 4. Si damnata sit in pœnam delicti ad carcerem perpetuum, & ipsi detur optio, aut suscipiendi statim religiosum, aut manendi in perpetuo carcere, ita Portell. de dub. reg. v. Monial. num. 7.

Quæres 20. An Moniales possint admittere ad habitum religionis, ejusque probationem puellam ingressum religionis petentem, etiamsi ipsarum Abbatissæ, seu Priorissæ renuat consentire in talem receptionem.

34. Resp. Posse, dummodo in talem receptionem consentiat proprius Prælati Monasterii, eo modo, quo diximus qu. 3. Colligitur ex Suar. tom. 4. de relig. tract. 9. lib. 10. cap. 11. num. 1. dicente, communem usum juri, & rationi consentaneum esse, ut potestas recipiendi aliquam in Monialem sit in ipso Conventu Monialium, simul tamen requiratur Prælati licentia, seu consensus. Ubi noto, quod, cum Suarez nullam hic faciat mentionem de Abbatissa, signum est, illam venire sub nomine Conventus, ejusque consensum in præsentī casu non requiri, nisi eo modo, quo requiritur consensus cujuscumque alterius Monialis degentis in Monasterio: unde fit, ut, sicut renuente hac, vel illa Moniali nihilominus valida fieri potest receptio, si interveniat debitus numerus suffragiorum; sic & valida receptio sit, etiamsi contradicat Abbatissa, dummodo aliās non desit necessarius numerus suffragiorum: rationem hujus assertionis innuit Suar. dum loc. cit. subdit: *Quatenus receptio est aliquo modo actus jurisdictionis, oportet, ut Prælati, apud quem*

quem est propria jurisdictione, concurrat, quasi dicat, quod cum Abbatissa Monialium sit incapax jurisdictionis proprię dictę, consequenter etiam est incapax faciendi actum recipiendi ad religionem, sicque nec potest, nec debet ad illum concurrere, ut Abbatissa, sed solum, ut Monialis talis Monasterii.

Quod si quæres: An Prælatus Monasterii Monialium, sive regularis respectu Monialium exemptarum, sive non Regularis (qualis est Episcopus quoad Moniales non exemptas) possit invitis Monialibus alienius Monasterii recipere aliquam in Monialem dicti Monasterii.

35. Respondet Miranda tom. 1. man. qu. 15. art. 1. ex Lappo, Calderino, Jo. Monacho, Card. a Turrecremata, & Archidiacon. non posse, & si reciperet, Moniales posse ab eo appellare, reclamando contra talem receptionem: probat ex cap. cum Eccles. Vulturnana de elect., ubi ait Papa, Canonicos quosdam nullam fecisse injuriam proprio Episcopo, nolendo recipere quosdam Canonicos ab ipso Episcopo solo creatos: idque inde probat, quod illorum creatio pertineret etiam ad Capitulum; qui enim utitur jure suo, nulli facit injuriam: quæ ratio utique facit etiam ad probationem præsentis casus, si bene ei adaptetur, sicut revera potest adaptari; unde sic habet Miranda: Creatio Monialium adeo pertinet ad Abbatissam, & Conventum Monialium simul, quod Episcopus, etiam si sit ipsarum Superior, non potest per se, nec ullus alius Prælatus, etiam Generalis recipere, & creare Moniales sine Conventu; neque precipere Abbatissę, aut Conventui, ut, ipsis invitis, aliquam Monialem recipiant; Sed de hoc capit. seq. qu. 25., ubi constabit hanc responsionem pati aliquam limitationem.

SECTIO II.

De Novitiatu Monialium,
& aliis ei annexis.

36. **A**dmisso puella ad habitum Religiosum non facienda statim post receptionem.
37. Puella recipienda ad habitum deduci debet sine pompa ad Conventum.

38. Cur tondeantur capilli Novitię ad habitum receptę.

39. Cur immutetur ei nomen, & imponatur nomen alienius Sancti.

40. Ea confirmanda priusquam recipiatur ad habitum.

41. Quę expensę permitti debeant ex occasione recipiendi ad habitum.

42. Qualis esse debeat habitatio Monialium novitiarum.

43. Qualis eorum instructio.

44. Ex quibus bonis ea ali debeant.

45. A quo ætatis anno incipere debeat annus probationis.

46. Novitię probatio durat per annum integrum: valide proficitur, qui partem novitiatus facit, ut Laica, & partem, ut Chorista.

47. Indicatur, qualiter annus novitiatus debeat esse continuus, & completus.

48. Ostenditur, qualis debeat esse ista continuatio.

49. Probatio de rigore non fit in habitu regulari, nec intra Conventum.

50. A quo tempore annus probationis formaliter incipiat. Novitiatus juxta aliquos peragi potest in habitu seculari, sicque inchoatur in Soc. Jes.

51. Qualiter interruptatur annus probationis.

52. Sine causa non protrahitur; at non interruptitur per transitum ad alium Conventum.

53. Puella recipienda ad habitum, recipitur libere intra Clausuram.

54. Si post habitus receptionem fugiat, iterum libere recipitur.

55. Ei resiliendi a religione, omnia restituenta.

Quæres 1. Quantum temporis debeat interponi inter receptionem puellę monachandę, ejusque actualem admissionem ad novitiatum.

36. Resp. **V**ideri satis rationabile, ac pium id, quod hac de re fuit statutum in Concilio Provinciali Mediolanensi I., nimirum quod post sex menses a receptione detur puellę receptę Regularis habitus, nisi citius, aut tardius

id præstandum esse judicaverit Episcopus, aut Monialium Superior, idque, ut puella recepta tanto majus, & maturius delibaret, num sibi expediat assumptio status Religiosi, habeatque in bonis, unde turrim Religiosæ perfectionis, quam est inceptura ædificare, & consummare possit; alias enim de ea non immerito dici posset: *Capit ædificare, & non potuit consummare*. Certe antequam puella cum sponso sibi oblato contrahat sponsalia (quæ tamen etiam contracta in multis casibus rescindi possunt) multas petit informationes, multorum consilia exquirat, dotes sponsi attentius meditatur, quæcumque ipsi proponuntur accuratius perpendit, omnem denique adhibet diligentiam, ne in re tanti momenti erret, ac decipiatur: quod si cum tanta maturitate contrahuntur sponsalia cum sponso terreno, eò quod sit proxima præparatio ad vinculum insolubile matrimonii; an non pari cum maturitate, immo etiam majori procedendum erit, in assumptione status Religiosi, consummanda per vinculum Religiosæ professionis omnino indissolubile?

Quæres 2. *An expediat, quod puella monachanda cum pompa, & magno comitatu deducatur ad Monasterium eo die, quo assumptura est habitum Regularem, & admitti debet ad probationem novitatus.*

37. *Resp.* Non expedire, ideoque sancte, ac laudabiliter statum fuisse in Concilio Provinciali Mediolan. I., quod puella deducatur mane, nulla pompa, & sola introducatur in Ecclesiam, ubi Missa audita, & sumpta Communione, vestitur a Superiore, vel Confessario, addito sermone: Et ratio est, quod, cum status Religiosus sit status penitentis, non decet ad illum accedere cum pompa, vano fastu, & ambizioso apparatu, sed cum humilitate, modestia, ac omnimodo præsentis vite bonorum contemptu; sic enim Zacharias Jerosolymorum Antistes videns Heraclium Imperatorem, ut erat auro, & gemmis ornatus, non posse ulterius progredi in deferenda Christi Domini Cruce a Persis recuperata, & quò magis progredi conabatur, eò magis retineri, non sine

magna ipsius Heraclii, & aliorum admiratione, dixit ei: *Vide Imperator, ne isto triumphali ornatu in Cruce ferenda parum Jesu Christi paupertatem, & humilitatem imitare*. Præterquam quod puella, quæ tanto cum fastu ducitur ad Monasterium, inde exponitur periculo satis probabili, ne illecta vanitatibus hujus sæculi respiciat retro, saltem affectu, sicque postea vitam degat inquietam. Quamquam non ideo damnanda sit consuetudo, quæ multis in locis quoad hoc viget in contrarium, si ex piis finibus cohonestetur.

Quæres 3. *Cur puella ad habitum Monachalem admissa tondeatur capilli.*

38. *Resp.* Tonderi multis de causis; & quidem primò, eo quod Moniales teneantur deferre tonsuram capillorum inferius, usque ad aures, sicut ex *Panormi*: notavit *Sylv. v. Clericus 2. num. 2. & alii*. Secundò ad indicandum in Religione rescanda esse vitia, & inordinatos carnis affectus in capillis significatos. 3., ut sic significant se esse paratas ad opprobrium Crucis sustinendum, & abrenunciare universis vanitatibus sæculi. 4., ut se eximant ab onere comendi capillos, & ornandi caput, sicque ipsis subtrahatur occasio terendi tempus inutiliter. 5., ut asfumentes statum penitentis statim incipiant se punire, in quo forte majori cum propensione deliquerunt, videlicet in ornando capite.

Quæres 4. *Cur soleat immutari nomen puella assumpta ad habitum Religiosum, qualeque debeat esse nomen de novo imponendum.*

39. *Resp.* Solere immutari, tum, ut hinc agnoscat se debere renunciare omnibus, quæ in sæculo possidebat, etiam proprio nomini, memor illius, quod dixit olim Christus *Luc. 12. Qui non renunciat omnibus, quæ possidet, non potest meus esse discipulus*; tum quia sic debet mutare mores in melius, ut omnino fiat alia, sicque nec de nomine agnoscat juxta illud 1. *Reg. 10. mutaberis in virum alium*: tum quia assumptio status Religiosi a Sanctis Patribus comparatur baptismo, ideoque par est, ut, sicut baptizato imponitur nomen, sic

fic & immutetur assumpto ad statum Religiosum : tum quia immutatio nominis in divinis scripturis fieri solet , quando quis eligitur ad munus aliquod valde dignum (quo modo fuit immutatus Abraham electo in Patriarcham credentium , & Petro Apostolo assumpto in Summum Pontificem , ac Christi Vicarium) ut vel hinc arguatur præstantia , ac dignitas status Religiosi , ad quem puella Monachanda assumitur : tum denique ut nomen impositum in baptismo , quod forte est profanum , convertatur in sacrum , sique etiam ex ipso nomine puella excitetur ad imitandas virtutes illius Sanctæ , ejus nomine donata est : unde sancte statutum est in Concilio Generali Mediolanen. I. , ut Moniali assumptæ ad habitum Regularem imponatur nomen alicujus Sanctæ , non autem scemine infidelis , aut aliud profanum ; cum nomen respondere debeat rei nominatæ , & non deceat misceri sacra profanis . Ad quod faciunt quæ habet *Cathechismus Romanus* p.2. cap.2. num.75. his verbis : *nomen , baptizato , imponitur , quod quidem sumendum est ab aliquo , qui in Sanctorum numerum relatus est , ita enim facile fiet , ut quivis nominis similitudine ad virtutis , & Sanctitatis imitationem excitetur , ac præterea , quem imitari studeat , eum quoque precetur , & speret sibi Advocatum ad salutem tum animæ , tum corporis defendendum venturum esse ; Siquidem , ut ait Casiodorus lib.6. var. ep.6. in nomine cognoscitur quid sit de moribus iudicandum , quia nominis sui gravitate personatus ornat ætibus principatum (dixerim ego Monachatum) quomodo Calius Rodiginus l.1. antiquis. l.24. cap.5. initio dicit , nomen esse rei organum , nec forte oblatum , sed naturæ congruum , ut quod res discernat , & indicet naturam .*

Quæres 5. An puella Monachanda debeat conferri Sacramentum Confirmationis antequam recipiatur ad habitum Regularem .

40. Resp. Debere , si id commodè fieri possit , & hoc ex decreto Concilii Provincialis Mediolanensis I. , quod licet non obliget extra Provinciam Mediolanensem ,

æquum tamen est , ut etiam alibi observetur : cum ipsa receptio dicti Sacramenti , maxime possit prodesse ad statum Religiosum majori cum fructu suscipiendum .

Quæres 6. Quales expensæ permitti possint , & debeant fieri a puella assumpta ad habitum Religiosum .

41. Resp. Non posse , nec debere permitti , nisi illas , quæ fuerint a proprio Episcopo præscriptæ , aut saltem toleratæ ; sic namque refert *Campanil. rubr. 12. cap.16. num.13.* decisum fuisse , Episcopum debere præscribere expensas , & sumptus occasione habitus ; & quidem merito , ne aliqui ex immoderato excessu talium expensarum retrahantur puellæ , earumque parentes a susceptione status Religiosi ; & actus summus Religionis (qualis est assumptio Religiosi status) paulatim resolvatur in luxum , ac sæculearem vanitatem .

Quæres 7. Qualis debeat esse habitatio Monialium quandiu sunt in probatione novitiatus .

42. Resp. Ex Decreto Sac. Congregation. relato a *Gavanto in man. Episcop. 50. Monialium receptio num.39.* debere manere in loco separato : quod utique pie , ac prudenter statutum est , communiterque servatur non solum in Monasteriis Monialium , sed etiam virorum ; & quidem merito , ut sic vitam magis solitariam ducentes mereantur audire vocem Sponsi Cælestis *Oseæ.2.* dicentis : *Ducam in solitudinem , & loquar ad cor ejus :* sicque evitent intueri aliqua minus bona exempla , quæ forte præberentur ab aliqua Monialium , non sine gravi ipsarum novitarum dispendio spiritualis profectus ; siquidem natura hominis corrupta magis propendit in malum , quam in bonum , & fortius trahitur malis exemplis , quam bonis : unde & Logici dicunt , conclusionem sequi debiliorem partem .

Quæres 8. Sub qua Magistræ , & quo modo instrui debeant Moniales novitiæ , dum manent in probatione .

43. Resp. Debere instrui a Magistræ , quæ illas magis doceat exemplo , quam verbo , easque instruat juxta normam præ-

scri-

22 DE RECEPTIONE MONIALIUM AD NOVITIATUM

scriptam in regula, aut Constitutionibus propriis Ordinis: & quidem eo modo, quo in *trakt. de novitiis. cap. 5. per tot.* ostendimus, & anno 816. in Concilio Aquilgranenſi *can. 23.* statutum est his verbis: *Religio Ecclesiastica docet, ut puella, quæ in Monasteriis erudiuntur, cum omni pietatis affectu, & vigilantissima cura studio nutriantur: ne si lubrica ætatis annos, indisciplinata vivendo transegerint, aut vi x, aut nullatenus corrigi postea possint; quapropter preferantur eis in Sanctimonialibus tales magistræ, quæ utique, & probabiles sint vitæ, & erga eas talem exhibeant curam, ut nequaquam huc, atque illuc possint habere progressum, & aut desidia, aut lascivie vitio maculentur; quin potius sacris imbuantur disciplinis, quatenus his manipata vagandi otio careant &c.*

Quæres 9. Ex quibus bonis ali debeat Monialis novitia, num ex propriis, an ex bonis Monasterii.

44. Resp. Quod, quamvis melius esset illam ali ex bonis Monasterii, cum Monialis, etiam novitia, in multis Monasterio interserviat, & aliàs deceat vivere de altari eos, qui interserviunt altari: nihilominus multis in locis permittitur, quod Monasteria Monialium exigant ordinaria alimenta Novitiæ manentis in probatione a consanguineis illius, ut satis aperte innuitur etiam in Concilio Tridentino *sess. 25. c. 16. de regul.* his verbis: *Sed neque ante professionem, excepto victu, & vestitu novitii, vel novitiæ illius temporis, quo in probatione est, quocumque pre-textu a parentibus, vel propinquis, aut curatoribus ejus Monasterio aliquid ex bonis ejusdem tribuatur. Quin teste Gavanto sup. v. Monialium novitiarum alimenta num. 2. Sacra Congregatio Episcoporum 13. Septembris 1583. statuit, tempore novitiatus ultra dotem depositam præbenda esse Moniali novitiæ alimenta, idque forte ad sublevandam pauperum Monasteriorum indigentiam: ad quem finem etiam inductum est, ut Monasteriis Monialium regulariter solvatur dos competens, juxta consuetudinem loci, aut statutum proprii Ordinarii; unde, cum juxta dicenda inferius non*

solvatur dos durante anno probationis, loco fructuum illius solvuntur necessaria alimenta, sicut jam diximus.

Quæres 10. A quo ætatis anno inchoari debeat annus probationis necessariò præmittendus professioni, casu, quo puella recipiatur ad habitum regularem statim post pubertatem, nempe post annum 12.

45. Resp. Possit inchoari statim post receptionem, quamvis id non sit necessarium: cum professionis emissio necessario differri debeat usque ad annum 16. completum, ex decreto Concil. Trid. *sess. 25. de Regul. cap. 15.*, ita Miranda in *Man. tom. 1. qu. 22. art. 3.*, aliique communiter; & patet ex dictis a Sanchez lib. 5. *Moral. cap. 4. num. 22.*

Quæres 11. An omnes, ac singulæ Moniales necessario debeant facere integrum annum novitiatus, antequam profiteantur.

46. Resp. Debere ex decreto Concilii Tridentini *sup. c. 15.*, ubi id expresse deciditur: exceptis tamen Monialibus (quas vocant Convertitas) de quibus notat Tambur. de *jure Abbatis. d. 7. q. 6. n. 5.*, eas posse profiteri statim, ac ingrediuntur Monasterium, adeoque non teneri præmittere annum probationis: idque ex concessione bullata, non revocata in Concilio Tridentino *sess. 25. de Regul. c. 18.*, ut colligitur ex verbis illis: *Ab his tamen excipiuntur Mulieres, quæ Penitentes, aut Convertitæ appellantur, in quibus Constitutiones earum servantur; & constat ex declaratione Sac. Congreg. Cardinalium, qua id fuit decisum. Quamquam (cum Tamburin. non adducat concessionem illam bullatam; immo nec dicat, a quo fuerit facta; & aliàs praxis plurimum Diocesium habeat, quod dictæ Moniales sine licentia Papæ non profiteantur ante præmissum annum probationis) parum fundata videatur talis exceptio, ideoque rejicienda.*

An autem valide profiteatur Novitia, quæ per aliquot menses fuit in novitiatu probata, ut Laica, & translata ad statum Monialium Choristarum, reliquum novitiatum in hoc statû peregit.

Respondet Diana p. 9. *tr. 6. ref. 12.*

cx

ex Tamburino, Lezana, Sanflorio, Portello, & Bordono valide profiteri, & probat, tum quia, ut Novitius valide profiteatur, sufficit illum per annum unum manere sub obedientia Prælati, nec est opus illum experiri omnes asperitates Religionis in specie; tum quia quod statuit *Clementis VIII. in decret. de Novit. recept.*, & *educat. §. Tempore*, ne recepti ad habitum Conventum ad Clericalem statum transeant, etiam durante tempore probationis: id fecit prohibendo factum, sed non irritando: nec abulit Superiori facultatem transferendi ad altiore statum, sed negavit subdito, ne propria autoritate transire possit ad superiorem gradum, nisi prius vocetur, ut notavit *Diana* me citato ex *Sanflorio*, & *Bordono*, addens ex *Peyrino*, & me item citato, declarationem Sac. Congreg., quæ in contrarium asseritur, vel non esse veram, vel non esse usu receptam.

Quæres 12. *An probationis annus, quem Moniales debent præmittere ante professionem, debeat esse continuus, immo & completus de momento in momentum.*

47. Resp. Debere esse & continuum, & completum de momento in momentum; ideoque computandum esse ab hora diei, in qua Monialis recipit habitum, usque ad eandem horam ultimi diei ejusdem anni: ita *Miranda sup. art. 2. & 4.*, *Suarez tom. 3. de relig. l. 5. c. 15. n. 1. & 3.*, *Less. l. 2. cap. 41. n. 59.*, alique communiter; & patet quoad primam quidem partem ex dictis in nostro tract. de novitiatu c. 1. q. 7.: quoad secundam vero partem ex dictis ibidem q. 22. Adde hic ex eodem *Suarez sup. cap. 14. num. 13.* decusum fuisse a Sac. Congreg. Cardinalium, novitiam Monialem, durante probationis anno, curandæ valetudinis causâ a Monasterio egressam, & postea reversam, professionem emittere potuisse, ac si nunquam egressa fuisset: quod est dicere per hujusmodi egressum non censeri annum probationis moraliter interruptum; sicut innuit idem *Suarez num. 14. ex August.*, *Sylvestr.*, & *Nazarro*.

An autem continuas probationis

debeat esse usque ad professionem intrinsece (ut sic dicam) vel sufficiat annum esse integrum, cetero proxime non sequatur professio.

48. Resp. Sufficere, quod annus sit integer, non autem necessario requiri, ut post annum completum immediate sequatur professio: ideoque si contingat Novitiam, expleto anno probationis, nolle profiteri, sed egredi e Monasterio, sed postea redire iterum, prior annus probationis sufficiet ad valide profitendum, nisi forte conditio personæ egredientis, aut religionis, aliæque circumstantiæ interim essent adeo immutatae, ut iudicio prudentis non censerentur sufficienter exploratae difficultates religionis. Colligitur ex *Sylv. v. Novitius n. 15.*, *Miranda sup. art. 4.*, & aliis: a quibus dissentit *Suarez supra cap. 15. n. 8.* dicens, hinc sequi posse nunc inchoari annum probationis anno ætatis decimoquarto, & finiri initio anni decimiquinti, & postea redire ad sæculum usque ad complementum ætatis sexdecim annorum, tuncque regredi ad Monasterium, & absque alia probatione profiteri: quod statim per se absurdum apparet. Probatur autem nostra responsio; tum quia sic annus probationis vere est integer, ac continuus; nec ullum jus extat, quod petat illum continuari cum professione, aut quod vetet fieri professionem, si inter illam, & novitatum tempus aliquod vitæ secularis intercedat; tum quia per limitationem a nobis appositam sub initium hujus responsionis videtur sufficienter evitari absurdum, allegatum a *Suarez*, ut consideranti facile constabit; tum quia in casu proposito Novitia vere experta est difficultates religionis, ad quod institutus est novitiatus.

„ Confirmatur responsio tradita ex „ decreto Sac. Congregat. Concilii edito „ die 12. Februarii 1598. Proposito enim „ dubio in Sacra Congregatione: An Novitia, quæ post finitum annum probationis exivit e Monasterio sine licentia Ordinarii, possit postea reversa „ admitti ad professionem sine nova probatione: Sacra Congregatio censuit posse „ nisi

nisi

24 DE RECEPTIONE MONIALIUM AD NOVITIATUM

„ nisi conditio Religionis, aut personæ sit
 „ immutata, idque a Superioribus Mon-
 „ sterii diligenter esse discipiendum.

Quæres 13. An de essentia novitiatus sit, ut puella monachanda illum faciat induitæ habitu regulari, & quidem distincto ab habitu Monialium professarum: necnon intra Monasterium.

49. Resp. Quod, quamvis de rigore juris neutrum videri possit esse de essentia novitiatus, ut infra probabimus; communior tamen sententia (inquit Suarez *supra cit.* c. 13. n. 3.) est, de substantia novitiatus esse, ut fiat in habitu proprio Religionis, ad quam quis probatur; idque videtur supponi in *cap. statumur de regul.*, ubi Papa statuit, ut habitus professorum sit aliquo modo distinctus ab habitu novitiorum, saltem in benedictione: & talis de facto est consuetudo omnium Religionum, quæ debet servari. Et quidem, quod delatio habitus regularis non sit de substantia novitiatus, in rigore loquendo, (saltem ita, ut deferri debeat toto anno probationis) constat tum ex dicendis *quæst. sequenti*, tum quia nullibi hoc præcipitur: tum quia, quod aliqui dicunt delationem habitus religiosi esse unam ex potissimis austeritatibus religionis, ad quas experientias ordinatur novitiatus; non probat sufficienter novitiatum non posse inchoari absque dicto habitu, sicut advertit Suarez, id inde sibi suadens, quod non est opus Novitium experiri per totum annum continuum singulas asperitates religionis. Quod vero habitus novitiorum non necessario debeat esse distinctus ab habitu professorum docet Suarez *sup. cap. 14. n. 10.*, & cum eo *Castro Palao tract. 16. d. 1. part. 12. §. 4. num. 4.* contra plures ab ipso *Castro Palao* relatos; probantque ex eo, quod ista distinctio habitus non est necessaria, ut Novitius experiat hanc asperitatem, cum teste *Sanchez l. 5. moral. c. 4. n. 28.* de ratione probationis sit solum, ut degat sub iugo obedientiæ; non ut distinguatur a secularibus, cum aliis modis distingui possit: non denique, ut distinguatur a professis, cum in aliquibus Ordinibus nulla sit novitiorum, & professorum

in habitu distinctio. Quoad ultimam partem probatur assertio: tum quia degens extra Conventum de Prælati licentia censetur esse in Monasterio; tum quia esto clausura sit præcipua asperitas Monialium, non ideo tamen ea necessario est experienda (ut putat *Rodriguez tom. 3. q. 15. art. 10.*, ideo a nobis dissentiens): non enim opus est, ut novitius experiat in specie omnes asperitates Religionis, ut jam dictum est: qua de re consulantur dicta *qu. 12.* in ipsa responsi.

Addo ex *Sanchez l. 5. Moral. cap. 4. n. 28.* Monialem cum debita licentia facientem novitiatum extra Monasterium, valide illum facere: idque non obstant decreto Clementis VIII. de faciendo novitiatu solum in certis Conventibus designatis; quippe quod solum loquitur de novitiatu virorum religiosorum.

Quæres 14. A quo tempore; formaliter, & præcisè loquendo, incipiat annus novitiatus.

50. Resp. Incipere ab eo puncto, in quo ex intentione Religionis, & ex consensu Novitii, aliquis admittitur ad talem Religionem in statu novitiorum, & ut in ea probari incipiat; Suarez *sup. cap. 13. num. 6.*, probatque ex eo, quod hic intervenit quidam velut contractus inter Religionem, & novitium, per quem conveniunt in sumendo experimento de se invicem in ordine ad talem finem, tali modo, & pro tali tempore: ergo ex eo puncto, in quo perficitur talis contractus ex mutuo consensu, & tempus designatum inchoatur, incipit annus probationis, & non aliter. *Miranda vero sup. quæst. 12. art. 3.*, *Barbosi de offic. Episcop. alleg. 101. num. 14.*, & alii docent, probationis annum sive in viris, sive in feminis, modo incipere a die sumptionis habitus, sive ab illo die, quo communem sequuntur aliorum Religiosorum vitam, & incipiunt experiri asperitates Religionis. Ubi noto, Suarium nullam mentionem facere de assumptione habitus religiosi, fortè inhærendo illi doctrinæ, quam tradit *Abb. Gregor. Lopez num. 2.*, nimirum non esse de substantia novitiatus, seu probationis,

tionis, ut fiat in habitu regulari, sed fieri posse etiam in habitu proprio, & quidem etiam post *Concil. Trident. sess. 25. cap. 15. de Reg.*, statuens, in quacumque Religione tam virorum, quam mulierum nullum ad professionem admitti debere, qui minori tempore, quam per annum post susceptum habitum in probatione steterit: siquidem per talia verba non videtur tolli quin, si in aliqua Religione extaret usus recipiendi ad verum novitiatum in habitu sæculari proprio, id fieri possit, sicut de facto fit in Societ. Jesu, in qua inchoatur novitatus in habitu proprio sæculari, nempe a tempore primæ probationis, quæ per quindecim, aut viginti dies regulariter solet fieri in proprio habitu sæculari.

Quæres 15. Qualiter censeatur Monialis novitia interrompere annum probationis.

51. *Resp.* Censeri interrompere, si dimisso habitu religionis exeat e Monasterio animo deferendi Religionem: ita *Tamburinus sup. d. 4. q. 8. n. 4*, ex *Vecchio*, & aliis, addens, quod si postea Novitius respiciat, & iterum admittatur ad Religionem, tunc inchoandus est novitatus ex integro, nihil ei suffragante residuo novitatus antea peracto; quod an sit verum, necne, constat ex dictis *qu. 12. 1*: probatur autem responsio ex eo, quod ea est propria interruptio status, qua cessat status assumptus: ex depositione autem habitus religiosi animo relinquendi vitam religiosam cessat status probationis, cum novitatus consistat in assumptione habitus animo experiendi vitam religiosam, ut notat *Suarez cap. 15. num. 5.*, dicens *num. 6*. Si quis dimisso Religionis habitu egressus est, eo ipso interrompi annum probationis, etiamsi paulo post intra diem pœniteat; siquidem eo ipso amittit statum, quem habebat, & eget nova admissione, ut iterum possit esse Novitius.

52. Quamquam *Navarr. l. 3. conf. de regul. conf. 32. aliis 42.*, dicens triduanam interruptionem sufficere ad discontinuandum annum novitatus, tacite indicet minorem interruptionem non sufficere; quod non reprobatur *Less. lib. 2. cap. 41. n. 59.*, di-

ceens, paucorum dierum interpolationem non impedire novitiatum, cum non sit moralis interruptio, nec impediatur, quin novitius experiatur Religionis asperitates; Religio Novitium. Immo subdit *Rodriguez to. 3. qu. 15. art. 8.* ex *Julii II. privilegio concessio Minoribus*, posse compleri novitiatum ex duplici parte interpolata, dictumque privilegium non fuisse revocatum in *Concilio Tridentino*; quod tamen tanquam probabile admittit *Castr. Pal. tract. 16. d. 1. p. 12. §. 2. n. 5.*, dum dicit oppositum (quod sustinet *Sanchez sup. cap. 4. num. 35.*) esse verius, idest probabilius.

Immo puto Novitiam ex causa transeuntem ab uno Conventu ad alium ejusdem Ordinis, ibi professionem emissuram, si transeat de licentia Prælati, non interrompere novitiatum; sicut nec interromperet Novitius, qui a Superiore mitteretur ad profequendum novitiatum in Conventu alio ab eo, in quo per aliquot menses fuit in probatione: est enim par ratio de Novitiæ, ac de Novitio, ut patet. Colligitur ex doctrina data a *Sanchez l. 5. mor. cap. 4. n. 28.*, nimirum Novitium de licentia Abbatis extra Conventum commemorantem per unum, aut duos menses non interrompere novitiatum, quæ doctrina a fortiori procedit in casu nostro. Quem casum admitto etiam in eventu, quo Conventus, ad quem Novitia transit, esset in alia Civitate; idque ob rationem adductam, quæ hic etiam procedit: non item in eventu, quo Novitia transiret ad Monasterium alterius Ordinis militantis sub eadem regula; & hoc ob doctrinam traditam a *Sanchez sup. n. 12.*, quæ a fortiori procedit in præsentis casu. In casibus autem, in quibus diximus per transitum Novitiæ non interrompi novitiatum, existimat *Sanchez n. 29.* requiri, ut illa transeat in habitu Ordinis, cum putet esse de substantia novitatus, ut peragatur in habitu illius Ordinis; quod eum alii apud ipsum *Sanchez loco modo cit.* negent, negabunt consequenter requiri in casibus propositis, quod Novitia transeat in habitu Ordinis: sed de hoc in *tract. de Novitiis*.

26 DE RECEPTIONE MONIALIUM AD NOVITIATUM

Quæres 16. An tempus probationis possit protrahi differendo professionem Moniali novitia, & qualiter.

53. *Resp. Miranda qu.8. de Monial. art.3. Sacram Congregationem Concilii statuiffe, quod elapfo tempore novitiatus, Moniales statim admittantur ad professionem, si inveniuntur habiles: fin minus, e Monasterio ejiciantur: additque si habiles sint, iis ab Ordinario præfigendum esse terminum quindecim, aut viginti dierum ad deliberandum, num velint profiteri necne: & si renuant profiteri, continuo remittendas esse ad parentes, aut consanguineos; idque juxta decretum Concil. Trident. sess.25. cap.16. de Regul., intellige, nisi adsit justa causa differendi, juxta dicenda cap. seq. qu.7.*

Quæres 17. An puella possint recipi a Monialibus intra clausuram ad habitum Religionis suscipiendum absque licentia Papæ.

54. *Resp. Posse, dummodo id faciant de licentia proprii Ordinarii, ejusque Vicarii generalis. Ratio responsionis est; tum quia non apparet, ex quo jure ad id requirenda sit licentia Papæ, (cum tamen talis obligatio induci non debeat absque jure aliquo sufficienti) tum quia jure communi potest Episcopus dare facultatem ingrediendi clausuram Monialium in casibus necessitatis: talis autem est casus, de quo in præsentia loquimur: tum quia Doctores agentes de receptione puellarum ad habitum Religionis, nunquam dicunt ad id desiderari licentiam Papæ, quod tamen non omisissent, si ea requireretur.*

Difficultas est, an Monialis novitia, quæ, dimisso habitu religioso, occulte recessit a Monasterio animo ad ipsum non amplius revertendi, possit iterum recipi in Monasterium sine licentia ipsius Ordinarii, si ea, pœnitentia ducta, velit redire, & habitum reassumere.

55. *Resp. non posse, nisi forte petitio talis licentiæ caderet in notabilem in-*

famiam præfatæ Monialis, pro qua evitanda cedit jus positivum; patetque, quia per talem recessum a Monasterio Monialis desinit esse novitia, juxta dicta qu.15., & perinde se habet, ac si numquam fuisset novitia: constat autem, quod si numquam fuisset novitia, non posset recipi intra clausuram sine licentia proprii Ordinarii. Secus si Monialis novitia, dimisso habitu regulari egrederetur e Monasterio intentione regrediendi ad illud post aliquot dies; tunc enim cum non interrumperetur novitiatus, juxta *Suar. tom.3. de relig. l.5. cap.15. num.6.*, & consequenter adhuc sit novitia Monasterii, poterit suo jure in illud iterum recipi proportionaliter, ut posset recipi Monialis professæ, quæ dimisso habitu religioso occulte egrederetur e Monasterio, & postea ad illud reverteretur. Dixi *sine licentia ipsius Ordinarii*, ut innuerem, quod si Monialis illa novitia in priori casu iterum admittatur ad habitum religionis cum debito consensu Monasterii; ea tunc utique posset iterum recipi intra Conventum de licentia solius Ordinarii; cum non sit major ratio, quod vi talis licentiæ potuerit recipi prima vice, & modo non possit.

Quæres 18. Quenam reddi debeant Moniali novitiæ ante professionem resilienci a Religione.

56. *Resp. Debere restitui ea omnia; quæ ipsa dedit Monasterio in ipso ingressu Religionis, & quidem una cum fructibus, si qui collecti sunt, excepto tamen victu, ac vestitu: idque ex decreto Concil. Trid. sess.25. de Regul. cap.16., ubi id expresse statuitur; ita Zerola 1.p. praxis v. Moniales n.3., Peyrin. de R. S. 5. qu.1. cap.29., Tambur. supr. d.6. qu.4. num.5. alique communiter, inter quos Barbof. num.39. notat ex declaratione Sac. Congreg. Moniali, & cuicumque alii Novitio recedenti a statu religioso non esse restituendum habitum regularem, sed ejus pretium.*

SECTIO III.

De Bonorum renunciatione a Monialibus
facienda ante religiosam
Professionem.

37. **Q**uid statuerit Concilium Tridentinum de bonorum renunciatione.
38. *Quæ obligationes, donationes, ac renunciationes contineantur sub hoc decreto.*
39. *Sub eo non comprehenduntur puellæ degentes in educatione apud Moniales, immo nec admisse ad Religionem, nondum tamen ingressæ.*
60. *Idque maxime si non renuncient intuitu religionis.*
61. *Sub eo comprehenduntur etiam Novitiæ majores 16. annis.*
62. *Renunciatio facienda de licentia Ordinarîi, & quidem etiam, ut sit valida.*
63. *Qualiter facienda intra bimestre proximum professioni, & præsertim si Novitiæ ante ultimum bimestre novitatus incurrat morbum periculosum.*
64. *Dominium rei renunciata transfertur solum post professionem in renunciatarium.*
65. *Res tamen renunciata tradi potest, & debet renunciatario statim.*
66. *Idque, etsi renunciatio fiat in favorem Monasterii.*
67. *Renunciatio hereditatis Patris viventis facta extraneo, ut habeat effectum, non petit consensum, ac cessionem Monasterii.*
68. *Fructus rei renunciata a die renunciationis usque ad professionem sunt renunciatis.*
69. *Renunciatio legitime facta non potest revocari ante professionem.*
70. *Limita, nisi Novitiæ testetur de bonis renunciatis.*
71. *Renunciatio non corrumpit per mortem renunciantis secutam ante professionem, etsi alii id negent.*
72. *Corrumpit vero, si ea facta, Novitiæ recedat a Religione, & iterum re-*

deat, aut transeat ad alium Ordinem.

73. *Non firmatur per professionem invalidam.*

Quæres 1. Quid statuerit Concilium Trident. de hac renunciatione.

57. **R**esp. **P**ræscriptissimè formam servandam in ea faciendâ, & quidem ita, ut aliter facta, sit eo ipso irrita, ut habetur expresse in Concil. *Trident. sess. 25. de Regul. c. 16.*, ubi dicitur: *Nulla renunciatio, aut obligatio antea facta, etiam cum juramento, vel in favorem cuiuscumque causa pia valeat, nisi cum licentia Episcopi, sive ejus Vicarii, fiat intra duos menses proximos ante professionem; ac non alias intelligatur effectum suum fortiri, nisi secuta professione: aliter vero facta, etiam si cum hujus favoris expressa renunciatione, etiam jurata, sit irrita, & nullius effectus: hæc Concilium; quæ clarius constabunt ex sequentibus.*

Quæres 2. *Quæ renunciatio, obligatio, ac donatio comprehendatur sub hoc decreto.*

58. **R**esp. Comprehendi omnem illam, quæ natura sua est irrevocabilis, & difficlem reddit egressum et religione; sicque sub eodem decreto non comprehenditur testamentum, donatio causa mortis, & donatio facta sub conditione, si perseveraverit in Religione, non contractus onerosus emptionis, venditionis, condictionis, aut locationis, in quibus tantumdem, quantum datur, recipitur; cum ex talibus contractibus, moraliter loquendo, nihil deperdatur, sicque non impediatur liber egressus et religione: non contractus societatis, ac ludi, quibus contrahens se exponit lucro; & damno ex æquo, sicque non minus minuitur patrimonium, nec difficilior efficitur egressus. E contra sub præfato decreto comprehenditur donatio, utpote patrimonium minuens notabiliter, ac obligans donantem donatario; item fidejussio, etiam pretio accepto, cum obligatio inde proveniens semper terminetur ad assecurandam majorem quantitatem, quam sit pretium acceptum, adeoque semper addit periculum jacturæ, &

paupertatis; item & mutuum, juxta aliquos (& quidem etsi non detur sine sufficienti cautione, vel fidejussione) cum per illud transferatur dominium, ac usus rei mutuatæ in mutuatarium, absque potestate revocandi, quousque adveniat tempus solutionis; quamvis teste *Rodrig. tom. 2. summ. cap. 7. num. ultimo* graves Doctores non audeant talem contractum condemnare, aliis existimantes ab eo esse abstinendum: qua de re *Sanchez lib. 7. moral. c. 5. n. 15. 20. 31. 33., Castro Pal. tr. 16. d. 1. part. 17., Suarez to. 3. de Rel. l. 5. c. 9. n. 16., & c. 16. n. 11.,* alique apud ipsos, quibus adde *Barbos. de off. Episcop. alleg. 66.*

Quæres 3. An comprehendantur sub hoc decreto puellæ, quæ recipiuntur in Monasteriis Monialium educationis, & solius institutionis gratia, aut admittuntur ad Religionem, sed nondum receptæ ad habitum religionis, ac probationis?

59. Resp. Neutras comprehendere, non puellas receptas in educationem, cum hæc non sint Novitiæ, nec de iis agat Concilium, ut constat ex tenore illius, & advertit *Sanchez supr. num. 5. ex Azorio*: non puellas admittas ad religionem, sed nondum receptas ad habitum, ac probationem: cum dictio quoque, quæ habetur in decreto sit copulativa, ac proinde sequentem dispositionem conjungat cum præcedentibus *l. tutores quoque ff. de pæstis*: ideoque denotet ibi sermonem esse de renunciationibus Novitiorum, de quibus solis textus præcedens loquutus fuerat, non autem de iis, quæ sunt ante ingressum Religionis; idque etsi fiant intuitu ipsius Religionis: præterquam quod non ideo vana, ac illuforia redditur dispositio præfati decreti, ex eo, quod ante ingressum possit Novitius renunciare sua bona, prout sibi placuerit; quia talis renunciatio est rara, & propterea a Concilio relicta dispositioni juris communis, intendente annulationem renunciationis, & donationis post habitum susceptum factæ, utpote frequentius contingentis: ita *Garz. p. 11. de benef. c. 9. n. 15., Barbos. supr. n. 17., Rodrig. to. 3. g. 16. art. 1., Sanchez n. 4., Castr. Pal. n. 5.,* alique contra *Molinam tract. 2. d. 139., Sæ*

v. religio n. 5., Lessius l. 2. cap. 41. n. 39. & 40., Azor. to. 1. lib. 13. cap. 9. qu. 2., & alios plures apud *Sanchez n. 3.,* existimantes contineri ejusmodi renunciationem sub prædicto decreto Concilii, idque multis rationibus probantes.

60. Dixi, idque etsi fiant intuitu ipsius Religionis, ut indicarem, quod si quis non habens animum ingrediendi Religionem bonis renunciaret, aut aliam quamcumque donationem faciat; de tali donatione, aut renunciatione sine dubio non loquitur Concilium, cum nullus respectus Religionis tunc temporis habeatur: ita Sanchez n. 2., addens, esse sibi omnino certum, quod si renuncians habeat animum ingrediendi Religionem, si tamen non renunciaret intuitu Religionis, talis renunciatio non comprehenditur sub decreto Concilii, quippe quod nolit auferre libertatem faciendi renunciations, quæ sunt independentes ab ingressu Religionis, utpote non obstantes libertati egressus tempore novitatus, cui voluit Concilium consulere in eo decreto.

An autem decreto illo comprehendantur solum Novitiæ 16. ann., vel etiam omnes talem ætatem excedentes.

61. Resp. Comprehendi etiam Novitios majores 16. annis, & probatur, tum quia ratio eadem militat ad irritandam renunciationem factam post 16. annos, ac antea: cum in omni renunciatione timeri possit fraus, ac metus parentum, & aliorum, quæ Concilium intendit evitare: tum quia verba illa, quæ habentur in allegato decreto: *nulla quoque renunciatio, solum* conjungunt præsentem dispositionem cum præcedenti, ut loquatur de his, de quibus loquitur præcedens dispositio, nempe de Novitiis, ac Regularibus, non autem ita, ut statuatur omnes qualitates petitas ad professionem debere extare tempore renunciationis; alioqui renunciatio deberet fieri post annum 16. completum, & finito anno novitiatus: quod sine dubio est contra dispositionem allegati decreti: ita alii qui penes *Sanchez n. 7., Castro Pal. n. 5.,* alique ab ipsis relati contra *Menoch. de arbitr. lib. 2. casu 436. n. 8.*

Quæ

Quæres 4. *De cujus licentia fieri debeat renunciatio bonorum ad hoc, ut sit firma, & valida.*

62. Resp. Debere fieri de licentia Episcopi, seu ejus Vicarii: idque, etsi Monialis renunciatio aliàs sit exempta: nomine vero Episcopi venire etiam Episcopum electum, & confirmatum, licet nondum consecratum: item Abbates, aliosque Prælatos exemptos, jurisdictionem quasi Episcopalem habentes in sua Diocesi: item Vicarium generalem non foraneum Episcopi, immo & Capituli, sede vacante: non etiam Archiepiscopum respectu Suffraganeorum, nisi in casu appellationis: ita *Barbosa alleg. 99. a. n. 3., Castro Pal. sup. n. 10.*, aliique bene addentes, dictam licentiam non necessario quidem concedendam esse in scriptis, debere tamen præcedere, nec sufficere, quod sit petita, sed debere esse obtentam, cum requiratur ad valorem actus. Addit *Barbosa. n. 9.*, facultatem concedendi talem licentiam posse delegari alteri, cum ratione officii competat, ideoque sit ordinaria, & consequenter delegabilis; licentia tamen ipsa, ait *Barbosa n. 10.* sufficere, quod sit tacita ex ratihabitione de presenti.

Quæres 5. *Quo tempore fieri debeat talis renunciatio.*

63. Resp. Quod cum Concilium petat illam fieri intra duos menses proximos professioni, clare indicat, eam posse fieri quolibet die illius ultimi bimestris: quamquam, si professio ultra annum novitatus ex causa differatur, non sit opus renunciationem fieri intra bimestre proximum Professioni, quo fieri poterat, ita *Sanchez sup. n. 81. & 82., Castro Palao sup. n. 9., Barbosa. n. 11.*, aliique, inter quos *Castro Palao* credit in casu, quo Novitius ex dispensatione Papæ profiteretur ante 16. annum expletum, & ante finitum novitatus annum, posse illum renunciare intra bimestre ante professionem: non quod dispensatio ætatis, & novitatus extendatur ad renunciationem; sed quod data ea dispensatione sine ulla alia potest Novitius renunciare intra bimestre proximum professioni; siquidem Concilium petit so-

lum, ut renunciatio fiat intra bimestre proximum professioni, sive professio post annum differatur, sive ex privilegio anteponatur: id tamen negat *Sanchez, & Barbosa.*, & quidem probabilis: addit *Sanchez n. 81.* dictum bimestre debere computari de momento in momentum; quod negant *Zecchi, & Zerola* ab eo relati.

An autem Novitia incidens in morbum periculosum immediate post primum quadrimestre probationis possit renunciare bonis de licentia Ordinarii.

Resp. Videri posse, si ex Pii V. concessionem, referenda *neg. cap. 9. qu. 11.* est emissura professionem; idque ob modo dicta: secus, si non est emissura professionem; nam tunc urget decretum Concilii, prohibens, ne renunciatio fiat ante bimestre proximum professioni, idest ante decimum mensem probationis expletum; & aliàs non apparet, quo titulo Novitia eximi debeat a præfato decreto: verum tamen est, Novitiam in isto casu posse libere disponere de suis bonis per viam testamenti, aut donationis causa mortis, ut constat ex dictis *qu. 2.*

Quæres 6. *Ex quo tempore dominium rei renunciata transferatur in renunciatarium.*

64. Resp. Non transferri, nisi secuta professione valida: nam Concilium expresse dicit, ut renunciatio non intelligatur effectum suum sortiri, nisi secuta professione, quod non verificaretur, si antecederet ad professionem dominium rei renunciata transferretur in renunciatarium, licet revocabiliter, ita *Sanchez num. 62., Castro Pal. num. 13.*

Quæres 7. *An facta renunciatione, bona tradi debeant renunciatario ante professionem, & is ea statim, capere possit.*

65. Resp. Debere tradi, juxta *Castro Pal. n. 15.*, posseque renunciatarium ea capere ante professionem, idque, etsi renunciatio fieret in favorem Conventus: ratio est, quod jure antiquo id fieri poterat quolibet tempore novitatus, eo quod valida esset renunciatio. Concilium autem non immutavit, sed approbavit valorem renunciationis factæ intra bimestre proximum

mum professioni, & de licentia Episcopi; ergo ex vi illius tradi debent, & possunt bona renunciatio: id tamen negat Sanchez n. 53., eo quod Concilium prohibeat, irritet, & annullat omnes donationes ex bonis Novitii factas ante professionem, ne sic impediatur liber egressus illius e Religione (sicut videtur impediri, concessa hac doctrina Castri Palai) cum aliis ipsemet Sanchez concedat num. 11., renunciantem bonis in Soc. Jesu favore illius, posse ea statim tradere, ut advertit idem Caltrus Palas dicens, ipsum debuisse dicere idem etiam in presenti casu; cum ratio, quam Sanchez avertit pro Societate (quod scilicet Concilium Novitii Societatis liberam permittendo bonorum renunciationem; & traditionem hanc, quæ est quid minus, permittit;) militet etiam in nostro casu, ut consideranti facile constabit.

66. Dixi, idque etsi renunciatio fieret in favorem Conventus, ut innuerem, quod quando Concilium in citato decreto prohibet donationes ex bonis Novitii, factas ante bimestre proximum professioni, non loquitur de iis, quæ sunt de licentia Ordinarii intra dictum bimestre, & consequenter nec prohibet illarum traditionem, ut recte notavit Caltrus Palas n. 15., monens n. 16., quod, etsi detur, nasci eandem difficultatem ex tali traditione bonorum, ac ex renunciatione facta absque licentia Ordinarii; non ideo sequitur, dictam traditionem fuisse prohibitam in Concilio; sed potuisse, ac debuisse prohiberi; quamquam negari possit in nostro casu eandem nasci difficultatem, sicut de facto negat Caltrus Palas ubi supra.

Quod si quæras, an, ad hoc ut renunciatio hereditatis paternæ a Novitio facta, patre adhuc vivente, in favorem aliqujus extranei, a Monasterio distincti, habeat effectum, præter solemnitate in Concilio præscriptam, requiratur consensus Monasterii, ejusque cessio.

67. Resp. Videri probabiliter non requiri: & ratio est, quod Novitius in presenti casu renuncians hereditatem, seipsum privat jure succedendi, illudque trans-

fert in renunciatarium, qui proinde ex hoc jure acquisito succedit, ideoque non eget cessione, ut consensu Monasterii: cum ipsum Monasterium jus succedendi non habeat, nisi quatenus repræsentat Religiosum habentem dictum jus: unde sicut Religiosus, etsi esset sui juris, nullum jus haberet succedendi, utpote per renunciationem a se abdicatum: nec ullum jus habebit Monasterium, sique superflua esset ejus cessio; ita Sanchez supr. cap. 6. n. 2., & Castro Pal. n. 18. ex Covar., Guttier., Beza, Gama, & alii, monentes, quod cum opposita sententia, quæ est plurium, ac gravium DD., sit probabilis, ad vitandas lites, convenientissimum est, ut Monasterium faciat dictam cessionem: quippe eam facere potest sine præscripta solemnitate juris in alienatione rei ecclesiasticæ, cum sit hereditatis non delatæ, seu deferendæ.

Quæres 8. Ad quem spectent fructus rei frugiferæ renunciata, ex ea collecti tempore intermedio a die renunciationis, usque ad professionem.

68. Resp. Spectare ad ipsum renunciantem, adeoque renunciatarium non lucrari, nisi solos fructus a tempore professionis perceptos: ita Sanchez supra cap. 5. n. 63.; & probat, quia tunc solum impletur conditio apposita renunciationi (quam n. 62. ostendit de mente Concilii esse suspensivam, non autem resolutivam, sique nihil ponere in esse) & tunc solum incipit esse dominus rei renunciata; constat autem rem quamlibet fructificare suo Domino.

Quæres 9. An renunciatio hæc semel facta legitime possit revocari a Novitio perseverante in Religione, antequam profiteatur.

69. Resp. Videri certum eam non posse modo dicto revocari; & probatur, tum quia, si libere revocari posset, ut quid ad obligationem adeo levem, ac infirmam requirerentur tam graves circumstantiæ, sicut licentia Ordinarii, & certi temporis determinatio, cum quolibet tempore Novitatus, absque licentia Episcopi fieri possit renunciatio, donatio, ac obligatio revocabilis? tum quia conditio apposita renunciationi ex intentione Concilii suspendit quidem effectum donationis, non item

ejus

ejus valorem, ac firmitatem conditionalem ob jus donatario acquisitum: ita Sanchez *supr.* n. 58. & cum eo *Castro Pal.* n. 12.

70. Concedit tamen Sanchez *supr.* n. 58. hujusmodi renunciationem posse revocari a Novitio, testando, ut habeat eventum revocatio, casu, quo Novitius moriatur ante professionem: Cum enim in eo eventu cesset valor prioris renunciationis, perinde est, ac si non fuisset facta; quare Novitius de iis bonis aliter potest dispo- nere in eventum mortis, secutæ ante pro- fessionem. Immo addit Sanchez, talem dis- positionem non indigere solemnitate præ- scripta in citato decreto Concilii Tridenti- ni, cum sit ultima voluntas, & Novitius non possit se obligare irrevocabiliter, itaut, non secuta professione per mortem, aut alio modo, non possit variare; siquidem Con- cilium statuit, nullam obligationem No- vitii vim habere, nisi secuta professione.

Quæres 10. An corruat renuntiatio, si contingat Novitium renunciantem mori an- te professionem.

71. Resp. Non corruere, sed manere omnino firmam: & ratio est, quod quam- vis in decreto Concilii Trident. relato di- catur, renunciationem factam a Novitio non aliàs intelligi sortiri suum effectum, nisi secuta professione; cum tamen finis Concilii sit consulere libertati egressus No- vitiorum, conditio, nisi secuta professione, idem videtur importare, ac si diceret, nisi perseverante Novitio in Religione: ex eo enim, quod post mortem Novitii non sint reddenda bona illius hæredibus, non im- peditur libertas egressus; unde, cum ille permanserit in Religione, præfata renun- ciatio sortiri videtur suum effectum; ma- xime cum tacens, moriendo ipsam renun- ciationem confirmare conseat: ita San- chez n. 48., & post illum *Castro Palans* *supr.* p. 16. n. 2., qui tamen putat contra- riam opinionem esse satis probabilem.

Quæres 11. An renuntiatio corruat ca- su, quo Novitius, ea facta, recedat a Reli- gione, & postea ductus penitentia redeat.

72. Resp. Corruere, & quidem eisi recedat finito anno novitatus; nec revi- scere, Novitio ad religionem redeunte: cum talis renuntiatio irrita reddatur per

illum egressum; & nullo jure cautum sit illam convalescere per reditum ad Religio- nem; quare, sicut inchoari debet novitatus, sic inchoandum est tempus renunciationis, & solo bimestri ante professionem, finito anno probationis faciendam, fieri debet: ita Sanchez n. 48. addens, quod, si Novitius finito anno novitatus egrediatur, indiget quidem nova renunciatione, cum prior illa, etsi legitimo tempore facta, corruat per egressum e Religione; eam tamen poterit facere statim, & non tenetur facere intra præfatum bimestre: idque, sive dif- feratur professio, sive non; quod non con- cedit *Castro Palans* *supra* p. 17. n. 9. dicens in tali casu & repetendum esse novitatum (quod negat Sanchez) & renunciationem faciendam esse intra bimestre proximum professioni, ac si nunquam renuntiatio facta fuisset.

Puto autem hanc responsionem a for- tiori procedere in casu, quo Novitius post factam bonorum renunciationem transeat ad alium Ordinem, animo ibi perseveran- di, idque ob rationem allatam in præce- denti responsione, quæ utique procedit in præfenti casu, ut facile constabit conside- ranti; ubi autem habet locum ratio legis, ibi habet locum & ejus dispositio, l. illud ff. ad l. Aquil., l. si postulerit §. 2. ff. ad leg. Jul. de adult., l. quidam numularios ff. de edendo.

Quæres 12. An renuntiatio firmetur per professionem invalidam.

73. Resp. Non firmari; cum Conci- lium debeat intelligi non de præsumptione professionis, sed de vera professione; qua- lis utique non est professio invalida: ita Sanchez n. 56., & *Castro Palans* n. 13. ad- dentes dictam renunciationem firmari hoc ipso, quod ratificatur professio, dummo- do renuntiatio fuerit valida ab initio, id est facta juxta formam præscriptam in Con- cilio Tridentino, nimirum ex licentia Ordinarii, ac in ea ætate, & eo tempore no- vitatus elapso, ut Novitius profiteri pos- sit intra bimestre; alioqui renuntiatio esset nulla (sicut & esset nulla, si fieret absque Ordinarii licentia) nec firmaretur ex ra- tificatione professionis, sed opus esset il- lam iterum facere. CA-

CAPUT III.

De Religiosa Professione Monialium.

Acturi in hoc Capite de professione religiosa Monialium, non possumus non aliqua etiam tractare de solutione dotis, quæ solet exhiberi Monasterio ad alendam Monialem professuram, nec non de velo professionis, ac benedictione, seu consecratione Monialium: quippe quæ magnam habent connexionem cum ipsa professione; hinc Caput dividemus in tres sectiones, in quarum prima agemus de ipsa professione Monialium, suppositis tamen iis, quæ in tract. de Professione diximus cap. 1. per totum: in secunda differemus de solutione dotis: in tertia de Velo professionis, ac de Benedictione, seu Consecratione Monialium; sicque totum Caput absolvemus.

SECTIO I.

De Professione religiosa Monialium,
& circumstantiis ipsi annexis.

1. **P**rofessio alia est expressa, alia tacita.
2. Voluntas Novitiæ professuræ exploranda ab Ordinario intra quindécim dies a monitione.
3. Talis exploratio non est de valore professionis: de ea faciendâ præmoneri potest Episcopus per aliquot dies ante, aut post tempus præscriptum: tuncque Episcopus potest prohibere ne fiat professio, non item determinare tempus illam faciendi.
4. Quorum consensus petatur ad professionem Novitiæ.
5. Abbatissa consensus qualiter requiratur.
6. Ea in hoc debet audire, & sequi consilium Conventus.
7. Professio Novitiæ admittitur proprie ab Abbatissa, & a Prælato Monialium, idque de Abbatissa præcipue procedit quoad Moniales Conversas.
8. Aetas annorum sexdecim requiritur ad valorem professionis.
9. Integer annus probationis est de essentia professionis, præterquam si fiat in periculo mortis.
10. Ex causa differri potest professio, assignatur, unde sit præcedentia inter Moniales.
11. Aliqualis literatura petitur ad professionem Novitiæ Choro destinata.
12. Quæ expensæ permitti possint ex occasione professionis: indicatur quid sint propina vestita Monialibus.
13. Excommunicatur cogentes Novitiarum profiteri.
14. Item impediens eam, ne profiteatur.
15. Monialis professæ transit ad ordinem strictiorem.
16. Non sufficit licentia proprii Prælati.
17. Quid de hoc statuerit Sacra Congregatio.
18. Videndum, an obstant aliqua privilegia Religionum.
19. Ad talem transitum necessaria est facultas Sedis Apostolicæ.
20. Moniales non sunt ejicienda propter incorrigibilitatem.
21. Neque transferenda ratione incorrigibilitatis de uno Monasterio ad aliud, inconsulta Sede Apostolica.
22. Possunt Episcopi reducere Moniales a Monasteriis extra mania intra ipsas Urbes.
23. Quare hac facultas non sit ipsis sublatâ per Bullam S. Pii V.

Quæ-

Quæres 3. *Quot modis possint
Moniales profiteri.*

1. Resp. **Q**UOD cum juxta communem DD. sententiam duplex sit professio; alia expressa, & alia tacita: & non sit major ratio, cur hæc duæ species professionis admittantur inter viros regulares, & non inter Moniales; consequenter dicendum est, Moniales posse his duobus modis profiteri; nimirum expresse, & tacite, sicut in terminis docet *Tamburin. de jure Abbatis. d. 9. quæst. 1.*

Quæres 2. *An, & qualiter explorari debeat voluntas Monialis novitiæ antequam emittat professionem religiosam.*

2. Resp. Debere explorari ab Ordinario ad cognoscendum, num spontanee, an coacta, & seducta se accingat ad profectum; idque, ut sit consulatur libertati Novitiæ professuræ, & impediatur vis, quæ in hoc posset ei inferri a parentibus, aut aliis: patet ex *Concilio Trid. sess. 23. cap. 17. de Regul.*, ubi id expresse statuitur, sicut vidimus *cap. præced. sess. 1. quæst. 4.* Unde, & idem Concilium præcipit loco citato, ut Præfecta Monasterii, in quo Novitiæ est professura per mensem ante diem professionis certiore faciat Episcopum de tempore professionis, & hoc sub pœna suspensionis ab officio duratura ad arbitrium ipsiusmet Episcopi; quamquam, si is modo dicto certior factus intra dies 25. explorationem præstatam non perficiat, non debeat amplius se in hoc intromittere, cum sic decisum referant *Armendar. Gallet. & Campanil. relati a Barbosa de offic. Episcop. alleg. 100. n. 3.*, qui monent hujusmodi explorationem faciendam esse ab Episcopo, aut, ipso impedito, ab illius Vicario generali non intra clausuram, sed extra fenestellam cancellorum, in colloquio. Dixi, aut, ipso impedito, a Vicario generali, ut indicarem, quod notat idem *Barbosa n. 8.* dictam voluntatis explorationem non posse fieri a Vicario generali, nisi in casu, quo Episcopus sit impeditus, aut illum deleget ad tale munus: quod sine dubio potest facere Episcopus, cum id possit facere per quemcumque alium idoneum, ut advertit *Miranda qu. 8. de Monial. art. 4.*

Verum tamen est, quod si Episcopus omittat dictam explorationem; non ideo professio emissa erit invalida, ut bene advertit, & probat *Sanchez lib. 5. moral. cap. 4. num. 84.*, & declaravit Sacra Congregatio penes *Barbos. supra n. 2.*, statuens contra virgines, a quibus non solum habitus regularis est susceptus, sed etiam facta professio, absque dicta exploratione, nihil per Ordinarium debere suscitari, sed finendum esse, eas in statu suo remanere. Quamquam aliis possit Episcopus non solum censuris, ac pœnis sibi bene visis prohibere Abbatissis, & Superioribus regularibus Monialium, ne puella professionem emittat, nisi prius explorata ipsius voluntate (quod fuisse decisum refert *Barbos. l. 1. de jure ecclesiæ. cap. 44. n. 10.*) sed etiam punire contrafactientes tum pœnis a Concilio Tridentino statutis, tum etiam Ecclesiasticis censuris, & aliis juris remediis, non obstantibus quibuscumque privilegiis: quod notat idem *Barbos. de offic. Episcop. alleg. 100. n. 9.* quod cum ipse non probet, non est facile admittendum ob dicenda *cap. 8. qu. 3.* immo rejicitur expresse a *Sanctorio in Constit. Min. cap. 11. stat. 7. q. 1.* docente, Episcopum non posse punire Prælatum regularem, ipso inconsulto, consentientem professioni emittendæ, cum nullam in eum jurisdictionem Concilium ei tribuat quoad hoc, sed totam obligationem imponat Præfectæ Monialium, ut constat ex dictis *5. præcedenti*, & quidem merito, cum Prælatus in majoribus occupetur; ideoque non debet cogi ad faciendam illam certificationem.

An autem Præfecta Monialium in hoc satisfaciatur, si dictam faciat certificationem ante mensem, aut post.

Respondet *Sanctorius supra d. 3.* satisfacere, & probat, tum quia, secluso contemptu, plus, aut minus in hoc casu non infert gravem etiam: tum quia effectus prætenus a Concilio in hoc casu per anticipationem, aut postponitionem quindecim dierum sufficienter habetur, ut consideranti facile patebit.

Addit *Sanctorius sup. d. 7.* Episcopum facta exploratione posse prohibere, ne

E Nov-

Novitia, cujus voluntas fuit explorata, faciat professionem, si reperiatur illam esse indeliberatam, & minus libere profiteri; alioqui inutilis esset exploratio; &, si contra inhibitionem Episcopi fiat professio, dicit *Sanctorius*, illam declarari debere nullam, cum facta sit contra voluntatem illius, qui eam potest impedire; & Concilium intenderit delegare Episcopo legitimæ Professionis cognitionem, ac impeditionem.

Monet item *Sanctorius d. 5.* Episcopum, explorata voluntate Novitiæ exemptæ, ac completo novitiatu, non posse determinare tempus profitendi, aut e Monasterio exeundi; cum Concilium Episcopo solum tribuat facultatem explorandi voluntatem, & reliquum spectet ad Prælatum regularem, cui subest Novitia: nec obstat quædam Sacræ Congregationis declaratio, quæ in contrarium circumfertur; siquidem ea loquitur de Monialibus Episcopo subiectis, non autem de exemptis.

Quæres 3. De quorum consensu admitti debeat Monialis novitia ad religiosam professionem.

4. *Resp.* Debere admitti de consensu majoris partis Capituli Monialium, apud quas Novitia emissura est professionem: quod est dicere de consensu Monasterii: siquidem Monasterium dicitur facere, quod facit major pars Monialium in eo degentium, & hoc est ita verum, ut consensus Abbatisæ Monasterii in tali admissione non requiratur formaliter, prout est Abbatisa, sed ut est pars Capituli, eo scilicet modo, quo requiritur consensus cujuslibet alterius Monialis dicti Monasterii; sicque potest contingere, Novitiam admittendam esse ad professionem, omnino dissentiente, atque repugnante Abbatisa, etiam quatenus est caput Monasterii debeat consentire in professionem Novitiæ profitentis, uti dicemus infra *quæst. 27.* Patet ex praxi communi Monialium tam exemptarum, quam non exemptarum, saltem in hisce nostris regionibus; & suadet ex eo, quod, cum in admissione Monialis novitiæ ad professionem agatur de notabili commodo, ac utilitate Monaste-

rii, & interveniat veluti quidam contractus utrinque obligatorius inter Novitiam profitentem, ac Monasterium, æquum est, ut, sicut ex parte Novitiæ requiritur consensus, sic & requiratur ex parte Monasterii, juxta regulam 29. *Juris in 6., quod omnes tangit ab omnibus debet approbari.* Quæ doctrina ostendit ad validam admissionem professionis Novitiæ desiderari etiam consensum Prælati Monialium; sive is sit Ordinarius, loquendo de Monialibus immediate subiectis; sive Superior regularis loquendo de exemptis; idque maxime attenta concessione Nicolai V. quoad hoc per Bullam factam Minoribus, & relatum capite præcedenti num. 2. Præterquamquod receptio Novitiæ ad professionem, cum sit res gravissima, maxime tangens bonum Monasterii, par est, ut non fiat absque consensu illius, cujus prudentiæ commissa est administratio ipsius Monasterii; unde & puto praxim Monialium communem esse, ut sine proprii Prælati facultate nullam recipiant Novitiam ad professionem.

5. Quod si DD. communiter dicunt, creationem Monialium (quæ utique fit per emissionem professionis) pertinere ad Abbatisam, & Conventum, id solum probat pertinere ad Abbatisam tanquam ad acceptantem, ut postea dicemus, non autem ita, ut consensus illius determinate requiratur per suffragii ipsius præstationem. Quo pacto *Tambur. sup. qu. 5. n. 4.*, alique ab eo relati dicunt, neque totum Conventum, repugnante Præfecta, neque Præfectam, repugnante majori parte Monialium, posse recipere Novitiam ad professionem. Quod tamen non facit, quin totus Conventus possit admittere ad professionem Novitiam, si Prælatus Monasterii dictam professionem admittat loco Præfectæ: cum, juxta dicta, consensus Præfectæ sit necessarius ad professionis admissionem non ratione suffragii, quod ferat cum aliis Monialibus, sed ut juridice recipiat professionem, quod in præsentis casu supplet Prælatus.

6. Unde quis bene inferet (quod notavit *Sanchez sup. n. 65. ex Rodrig. & aliis*)
Super-

Superiorem Monasterii in admittenda Novitia ad professionem teneri non solum audire consilium sui Conventus, sed etiam illud sequi, ob doctrinam *Bart. in l. 11. §. plures num. 7. de ex. alt.* communiter receptam; nimirum, quod, quando requirendum est consilium ab alio tanquam a collega, & particeps officii (ut in presenti casu) tunc consilium non solum requirendum est, sed etiam sequendum; quod est bene advertendum.

Quæres 4. Ad quem spectet acceptare professionem Monialis novitiæ proficentis.

7. Resp. Quod cum actus acceptandi professionem non sit proprie actus jurisdictionis, sed superioritatis pertinentis ad potestatem œconomicam, seu dominativam, quæ potest competere etiam feminæ; professio Monialis novitiæ poterit acceptari a Superiori Monasterii, cum sit capax exercendi talem actum; & alioqui talis actus ipsi ex officio incumbat: quippe in quo agitur de notabili commodo, ac utilitate Monasterii, cui illa præest; & onus procurandi bonum Monasterii incumbit immediato Superiori illius una cum majori parte Monasterii. Unde professio Monialis potest valide acceptari, tum ab ejus Abbatiſſa, tum ab ejus Prælato, sicut notavit Sanchez n. 76. in Monasteriis Episcopo subiectis hoc tempore solere fieri coram ipso Episcopo, ejusve generali Vicario: sicut e contra in Monasteriis exemptis solet fieri coram proprio Prælato regulari, siue delegato, & hoc forte, ut tanto certior sit valor professionis, quæ emittitur stante quod *Suarez loco sup. cit.*, & alii censent, consensum Prælati proprii non solum requiri ad valorem professionis, quam emittit Novitia Monialis, sed etiam, ut professio fiat in manibus illius, & ab ipso acceptetur, cum apud ipsum tantum sit propria jurisdictio, ex c. *statuimus* 20. qu. 2., quasi vero acceptatio professionis sit actus jurisdictionis, cujus sit incapax femina (quod tamen paulo ante negavimus): patet autem responsio tum ex dictis, tum etiam ex c. *consuluit, qui Clerici, vel voventes*, ubi deciditur, for-

minam quamdam, quæ dimisso habitu regulari nupserat, valide nupsisse, eo quod professio non fuerat in manu alicujus Episcopi, vel Abbatiſſæ: quod est supponere Abbatiſſæ potestatem extendi ad professionem valide acceptandam, ut notavit Bonacina. Quare cum Abbatiſſa Monasterii, & Prælatus illius, quoad acceptandam professionem Monialis Novitiæ, se habeant cumulative, adeoque inter illos dari possit velut præventio: servanda est in hoc consuetudo uniuscujusque Ordinis, Provincie, aut loci, quæ est varia.

Notat autem *Charlinus p. 2. contr. cap. 194. n. 34.* dato, quod Abbatiſſa non posset admittere professionem Novitiæ, posse adhuc acceptare professionem Novitiæ conversæ, cum ei non detur Velum, quod dare nequit Abbatiſſa, juxta c. *consuluit, qui Clericus, vel voventes*. Sicque cessant rationes, quod Abbatiſſa non possit recipere Professionem: sic ille.

Quæres 5. Cujus ætatis debeat esse Monialis Novitia, ad hoc, ut validam faciat professionem.

8. Resp. Debere esse annorum 16. completorum: idque ex decreto *Concilii Tridentini sess. 25. de regul. cap. 15.* id expresse statuentis his verbis: *In quacumque Religione tam virorum, quam mulierum professio non fiat ante 16. annum expletum: professio autem antea facta sit nulla, nullamque inducat obligationem ad alienius regulæ, vel Religionis, vel Ordinis observationem, aut alios quoscumque effectus: cum alias jure antiquo ad profitemdum, in viro quidem sufficeret annus 14. completus, in femina vero annus 12. item completus, ut constat ex c. ad nostram c. significatum de Regul. Clem. eos. eodem tit., aliisque juribus.*

Quæres 6. An sit de essentia Religiosæ professionis, ut ei præmittatur integer annus probationis.

9. Resp. Fisse, stando præcise in jure communi; patetque ex dictis cap. *præced.* §. 2. qu. 11. secus attempto indulto Pii V. facto per bullam Monialibus S. Dominici, per quod conceditur iis, ut possint profiteri solemniter, etiam nondum expleto

integro anno novitatus, si iudicio Medicorum agrotent cum periculo mortis, moraliter certo; & jam expleverint annum aetatis 16. De hoc privilegio (quod non fuisse revocatum a Gregorio XIII., docet *Rodrig. to. 3. q. 15. artic. 16.*) participant non solum Moniales, sed etiam viri religiosi aliorum Ordinum, alias participantis de privilegiis Ordinis S. Dominici: privilegium referemus, & paulo latius explicabimus infra *cap. 9. qu. 11.*

Addo hic non solum annum probationis debere esse completum de momento in momentum (ut ostendimus *cap. preced. sect. 2. qu. 12.*), sed etiam in anno bisextili illum duplicem diem debere computari pro uno; ita ut si Novitia inchoavit novitatum 24. Februarii, non possit anno sequenti bisextili 24. Februarii priori profiteri, sed debeat expectare alterum 24. juxta *Sanchez lib. 5. mor. cap. 4. n. 4.*, alii-que contra *Sylv. Henric., & Ricc.*, quos refert, & sequitur *Barbosi. alleg. 101. n. 20.*

Quæres 7. An, & quomodo Moniali Novitia protrahi possit tempus professionis, etiam post expletum annum integrum probationis.

10. *Resp.* Possit eo modo, quo diximus *cap. preced. sect. 2. qu. 16.* nimirum si interveniat iusta causa id faciendi: ut si Novitia nondum recte divinum Officium recitet, aut dotem non habeat paratam, aut non plene satisfecerit in probatione peracta, ita *Rodrig. tom. 3. q. 17. art. 10. Sanchez l. 5. mor. cap. 4. n. 21. Less. l. 2. c. 41. n. 59. Mirand. tom. 2. manual. qu. 25. art. 11.* alique communiter, quos refert & sequitur *Tambur. sup. qu. 7. n. 2* monens n. 8. supponi a Doctoribus (quorum aliquos allegat) ad protrahendum annum probationis exigi consensum Novitii; quippe qui toto tempore probationis potest libere recedere a Religione, nec potest in ea invitus detineri; patet autem responsio, tum ex dictis in *tract. de Novitiatu cap. 1. q. 24.* tum quia a jure antiquo non est recedendum, nisi quatenus ab eo receditur per jus novum expresse aliquid innovans per *l. preter C. de appellat.* at de jure antiquo ante Concilium Tridentinum ex iusta causa poterat differri professio, Novitii ultra in-

tegrum annum probationis; & ipsum Concilium quoad hoc nihil innovavit (cum verba illius, quæ habentur *sess. 25. de Regul. cap. 16. finito tempore novitatus Superiores, Novitios, quos habiles invenerint, ad proficendum admittant, aut e Monasterio eos deficiant*, loquantur solum de Novitiis, qui elapso probationis anno inveniuntur habiles, non vero de iis, qui tunc reputantur inhabiles ob aliquam causam amovibilem, speratur tamen probabiliter, quod brevi futuri sint habiles) ergo sicut ante Concilium differrè poterat professio Novitii modo dicto, poterit & differri in præsentia, si iusta intervenerit causa.

Notat autem *Barbosi. l. 1. de tripl. jure Eccles. c. 44. n. 56.* ex decreto Sac. Congregationis præcedentiam inter Moniales desumi debere a die professionis, non autem a die susceptionis habitus religiosi: si vero duæ simul eodem instanti professionem emittant, eam puellam debere præcedere, quæ prius ad habitum, data item paritate professionis, in Capitulo fuerat admissa.

Quæres 8. An, & qualiter literatura requiratur ad hoc, ut Novitia Monialis admittatur ad professionem religiosam tanquam Chorista.

11. *Resp.* Requirit, ut saltem sciat legere: sic enim fuit decisum a Sac. Congregatione Cardinalium in una *Girgen. 12 Januarii 1604.*, ita *Tambur. sup. n. 3.* ex *Barbosi*: qui tamen intelligendi sunt loqui de Moniali deputanda ad Chorum, non autem de Conversa, ut patet.

Quæres 9. Quæ, & quales expensæ possint permitti, ut fiant a Moniali Novitia ex occasione professionis ab ipsa emittende.

12. *Resp.* Ex declaratione Sac. Congregationis facta 5. Novembris 1616., & relata a Gavanto in *Manual. Episcop. v. Monialium professio n. 23.* posse permitti, ut faciant Sacristæ, aut Infirmarie elemosynas ex longa Monasterii consuetudine hac occasione dari solitas; non item propinas, quæ alicubi solebant præstari Superioribus; neque quod fiant in Monialium foresteriis convivia alias consuetudine parari a consanguineis Novitiæ professuræ.

Quia

Quin etiam addit *Gavantus* n.25. ab eadem Sacra Congregatione decifum fuisse, expensas occasione professionis emittendæ faciendas debere taxari ab Episcopo, ita ut, ablatis sumptibus superfluis, non concedantur nisi ii, qui sunt necessarii, & conformes modelis, ac parsimoniz religiosæ.

Puto autem propinas (de quibus hic) fuisse donativa a Moniali ingrediente dari solita Abbatissis: *propino* enim apud Calepinum significat *poculum prægusto*, & deinde alteri trados *popinz* vero apud eundem significant tum culinam, tum cibos delicatiores: sicque in præallegato decreto forte fuit posita dictio *propino*, loco dictionis *popina*.

Quæres 10. *Quam panam incurrant, qui injuste cogunt Monialem Novitiam emittere professionem religiosam.*

13. *Resp.* Incurrere excommunicationem ipso jure latam in *Conc. Trid. sess. 15. de regul. c. 18.*, & a nobis fusc explicatam *cap. præc. sect. 1. qu. 10.*; unde facile peti possunt, quæ ad præsentis responsionis probationem possunt conferre: sicque non est, cur ea hic iterum repetamus.

Quæres 11. *Quam panam incurrat, qui injuste impedit Monialem Novitiam, ne libere emitat professionem religiosam.*

14. *Resp.* Incurrere ipso facto excommunicationem majorem, item latam in *Concilio Tridentino* loco citato, & a nobis latius declaratam *cap. præc. sect. 1. q. 18.*: ubi plura diximus, quæ multum possunt deservire in præsentia.

Quæres 12. *An Monialis vinculo professionis religiosæ ita adstringatur, ut non possit recedere a Monasterio, in quo proficitur, neque ad ingrediendam Religionem arctiorem.*

15. *Resp.* Non adstringi, adeoque Moniales professas in Ordine laxiori posse jure communi transire ad Ordinem perfectiorem, servatis tamen servandis; nimirum conditionibus a nobis recensitis in *tractatu de Profess. c. 4. si. 3. q. 5. §. quod si*, ibique in qq. sequent. b. explicatis: ita *Suarez tom. 4. de relig. tract. 8. lib. 3. c. 10. n. 1.*, *Sanchez lib. 6. moral. cap. 7. num. 6.*, *Rodrig. 10. 3. qu. 52. artic. 6.*, *Lezan. 10. 1.*

cap. 25. n. 41., *Bonac. qu. 2. de Claus. p. 9. §. 2. n. 41.*, alique communiter, & patet tum ex dictis in *cit. tract. de profess.*, ubi *sup. qu. 7. §. de Moniali 6.*: tum quia rationes, quæ probant dictum transitum esse licitum viris religiosis, cum aliquali proportionem procedunt etiam quoad Moniales, ut colligitur *ex 20. qu. 4. cap. 1.*, & bene animadvertit *Rodrig. sup. ex Cardin., Abbat., & Natta* generaliter dicens, ea, quæ sunt disposita de viris religiosis proportionaliter censi constituta, & de Monialibus.

„ Dixi cum aliquali proportionem: Moniales enim sunt specialiter obligatæ ad „ perseverandum in Monasterio, in quo „ professionem emiserunt ratione clausuræ perpetuæ, ad quam tenentur aliquæ „ ex voto, & omnes ex præcepto Ecclesiæ, & quæ tanto rigore servatur, ut „ in hac ipsa materia, transitus scilicet „ ab una Religione ad aliam, regulariter „ numquam concedi consueverit a Sacra „ Congregatione Monialibus facultas „ transeundi, ut ex responsione Sacræ „ Congregationis probat *Nicolius lucubr. Can. lib. 3. tit. 3. n. 12.*

Difficultas est, de cujus licentia debeat fieri talis transitus, Abbatissæ tantum, an proprii Prælati, & Ordinarii (idque ratione clausuræ, ad quam Monialis speciali obligatione tenetur), vel utriusque?

16. Respondet *Bonacina sup. 6. 3. diff. 1. n. 11.* ad talem transitum exigi licentiam Prælati, cui Monialis transitura subest (sive is sit Episcopus, sive Prælatus regularis) non autem sufficere licentiam Abbatissæ. Probat, tum quia Abbatissa proprie non est Prælata Monasterii; tum quia in concessione talis licentiæ judicandum est, num Monialis transitura ducatur bono spiritu ad talem transitum; quod judicium videtur excedere capacitatem feminae; tum quia iste transitus non potest fieri absque egressu clausuræ, ad quam Monialis strictissime tenetur; Abbatissa autem non potest dare facultatem exeundi e clausura: sic *Bonacina* citans pro se *Sanchez*, qui tamen expresse negat esse necessa-

cella.

cessarium, quod in presenti casu Monialis obtineat a proprio Prelato licentiam transeundi, putans sufficere illam ab ipso peti, ea ductus ratione, quod Concilium Tridentinum, & alia jura prohibentia Monialibus egressum & clausura absque consensu Superioris in scriptis, non loquuntur in hoc casu; sed solum ad tollendam Monialibus materiam vagandi.

„ Sed dicendum est, quod neque sufficit licentia solum petita, ut vult Sanchez, neque licentia petita, & obtenta, ut vult Bonacina. Tria igitur circa hoc punctum nunc sunt certa.

17. Certum est 1., quod decretum Sacre Congregat. de mandato Urbani VIII. in decretis 21. Septembris 1624. editis de Regularibus apostatis, & ejectis (nimirum, ut de cetero nullus permittatur ad arctiorem religionem transire, nisi prius Superiori legitime consiterit eam religionem paratam esse illum recipere, qui licentiam petit, tuncque Regularis recta se transferat ad arctiorem; quod, ut reipsa adimpleatur, idem Superior omni studio, ac diligencia inuigilet.) a fortiori habet locum in Monialibus, ideoque debet omnino inviolabiliter servari.

18. Certum est 2., quod cum juxta dicta in tract. de profess. cap. 4. sect. 3. qu. 6. extent multa privilegia concedentia Religionibus, ne earum religiosi possint transire ad Ordinem, etiam arctiorem, absque licentia proprii Prelati petita, & obtenta; immo nec sine facultate Sedis Apostolicæ; & de dictis privilegiis participant Moniales per viam communicationis; dicendum est, quod licet ex transire possint ad Religionem arctiorem, licentia petita a Superiore, & obtenta, stando in jure communis secus est, attentis istis privilegiis, siquidem ea sint in usu apud ipsas Moniales; quod proinde in contingencia facti esset accuratius inquirendum.

19. Certum est 3. quod facultas, qua olim de jure communi pollebant Episcopi, vel Monasteriorum Superiores transferendi Moniales de uno ad aliud Monasterium strictioris observantiz, vel ad alicujus Monasterii funda-

tionem, seu Monialium instructionem; & reformationem, vel in aliis casibus a jure, seu Concilio Tridentino permisis, nunc est iisdem sublata, & fieri non potest, nisi speciali licentia Sedis Apostolicæ. Constat 1. ex Bulla S. Pii V., quæ incipit *Decori*, edita calendis Februarii 1570., in qua statuitur nulla occasione, aut prætenu licitum esse Monialibus egredi de Monasterio, aut licentiam illis concedere ad exeundum, præterquam in casu magni incendii, vel infirmitatis lepræ, aut Epidemiz. Constat 2. ex decreto Pauli V. publicato a Sacra Congregatione Episcoporum, & Regul. 22. Decembris 1617., & intimato omnibus Procuratoribus generalibus Ordinum, per quod decretum Moniales non possunt quacumque occasione transferri de Monasterio ad Monasterium sine speciali licentia Sedis Apostolicæ, toties quoties obtinenda, ut videre est apud Dian. 3. part. 2. res. 99. & apud Nicol. in lucubr. can. lib. 3. tit. 31. n. 12., & apud Fagnan. in c. Re-colentes de statu Monachor. n. 51. Constat 3., quia sic pluries declaravit Sacra Congregatio Episcoporum, videlicet in litteris scriptis Nuncio Hispaniarum 8. Novembris 1594., in quibus nomine Epidemiz quemcumque morbum popularem contagiosum intelligendum esse respondit, ut refert Monacellus par. 2. tit. 15. adnot. ad formul. 15. n. 15. & in aliis litteris eidem Nuncio missis refertur Decretum ejusdem Sac. Congregationis 15. Januarii 1616., quod refert Monacell. par. 2. n. 13. in adnotat. ad formul. 5. n. 16., quod sic habet: *SSMUS D. N. ejus in Hispaniarum Regnis Nuncio literas dari mandavit, ut omnes Archiepiscopos, aliosque Ordinarios inferiores, tam seculares, quam regulares Monasteria in eisdem Regnis habentes certiorer, ut absque Sedis Apostolicæ auctoritate Monialibus & Monasteriis sepius egrediendi licentias nullatenus concedant, minusque easdem de uno ad aliud Monasterium (tribus casibus in Bulla san. me. Pii V. nominatim expressis, exceptis)* „ trans-

„ transferant. Referunt demum alia ejus-
 „ dem Sacre Congregationis decreta
 „ idem statuentia apud Nicol. loco cit. a
 „ n. 7. ad 12.

Quæres 13. An Monialis professæ possit
 ejici e Monasterio propter incorrigibilitatem,
 & quidem inconsulta Sede Apostolica:

20. „ Resp. Non posse, tum quia talis
 „ ejectio esset res nova, ac inusitata,
 „ ideoque asserret scandalum non vulgare,
 „ gravemque animum Monialibus inquietis,
 „ & vitam claustralem averfantibus præberet
 „ se fingendi incorrigibiles, ut Monasterium
 „ desererent, sicque ex delicto reportarent commodum, ut ad-
 „ vertit Sanchez lib. 6. Moral. cap. 9. n. 6;
 „ tum quia, ut idem dicit, praxis huc
 „ usque non recipit, Moniale expelli
 „ tanquam incorrigibilem, nec ullum in-
 „ venit ipse Doctorem id dicentem, ne-
 „ que ex aliqua historia constat, aliquam
 „ ejectam esse; tum demum, quia ista
 „ ejectio reprobat, & prohibetur in
 „ pluribus declarationibus, & decretis Sacre
 „ Congregat. relatis a Nicolio sup.
 „ cit. n. 7., in quibus ad consulendum bo-
 „ no communi, statuitur, ut Moniales li-
 „ cet sint incorrigibiles omnino, nec il-
 „ larum emendatio speretur, non propterea
 „ ejiciantur; sed in Monasterio carce-
 „ ribus includantur, & severe coerceantur,
 „ ne aliis sint offendiculo.

Quæres 14. An Monialis post profes-
 sionem transferri possit ab uno ad aliud
 Monasterium, ut ibi melius corrigatur,
 & respiciat.

21. „ Resp. Non posse, inconsulta
 „ Sede Apostolica: Sic enim inferitur clare
 „ ex supra allegata Bulla Pii V., &
 „ decreto Pauli V., & aliis declarationibus
 „ Sacre Congregationis ibi adductis,
 „ & aliis, quas allegat Nicolius loco su-
 „ pra citato n. 7., quibus adde declarationem
 „ Sacre Congregationis relatum a
 „ Barbofa in Collect. Bullar. v. Monialium
 „ translatio, sub his verbis: Monialem
 „ nullam sibi subjectam ex uno Monaste-
 „ rio ad aliud transmittere possunt loco-
 „ rum Ordinarii, vel Superiores regula-
 „ res, etiam ex causa seditionis, vel in-

„ corrigibilitatis, aut criminis perpetrati.
 „ Neque dicas quod Tambur. de jure Ab-
 „ batiss. d. 21. qu. 3. n. 1. Urbanum IV., ut
 „ videre est apud Mirandam, approbasse
 „ hujusmodi translationem Monialis per
 „ speciale statutum, illudque non fuisse
 „ revocatum per Concil. Trid., nec per
 „ Bullam S. Pii V.: nam omnino falsum
 „ est, prædictum statutum non fuisse re-
 „ vocatum, ut ex pluribus declarationibus
 „ Sacre Congregationis fuisse probat
 „ Fagnan. in C. Recolentes de statu Mona-
 „ chorum n. 49.

22. „ Dices. Per supracitat. Bullam
 „ Pii V. non est sublata Episcopo facultas
 „ illi tributa in Tridentino sess. 25. cap. 5.
 „ de Regul., reducendi scilicet Moniales
 „ a Monasteriis extra Urbes ad Monasteria
 „ intra mœnia, adeoque non erit per
 „ eandem Bullam sublata Episcopo facul-
 „ tas transferendi Moniales ab uno Mo-
 „ nasterio ad aliud strictioris observan-
 „ tiæ. Resp. Conc. Ant. cum Fagnano su-
 „ pra allegato n. 51., & nego sequelam.

23. „ Disparitas desumitur primo ex
 „ eo, quia reductio Monialium ad Mo-
 „ nasteria intra mœnia proprie loquendo,
 „ non est translatio, ut asserit laudatus
 „ Fagnanus; unde Concilium cum non
 „ utatur verbo transferantur, sed verbo
 „ reducantur, per Extravag. S. Pii V.,
 „ in qua est sublata Episcopis facultas
 „ transferendi Moniales de uno Monaste-
 „ rio ad aliud, non intelligitur sublata
 „ facultas reducendi intra mœnia Mona-
 „ steria sita extra Urbes. Desumitur 2. ex
 „ speciali ratione, quam habuit Papa non
 „ corrigendi sua Bullâ decretum Conci-
 „ lii. Reductio enim intra mœnia est ne-
 „ cessaria ob publicum bonum Monasterii,
 „ ne scilicet Sanctimoniales incurritæ
 „ remaneant, & expositæ prædæ, & aliis
 „ periculis, quæ provenire possunt a ma-
 „ lis hominibus; ideoque a Concilio non
 „ solum est permissa, sed etiam præcepta,
 „ si fieri possit. Transitus vero alicujus
 „ Monialis ad strictiorem regulam, est so-
 „ lum permixtus, accedente legitima facul-
 „ tate, & nulli Moniali præceptus, nisi
 „ quando propter demerita ad illum ad-
 „ „ stringa-

40 DE PROFESSIONE RELIGIOSA MONIALIUM

„ stringatur . Non debuit ergo Papa re-
 „ vocare utramque facultatem , & ex eo,
 „ quod non revocaverit primam , non
 „ sequitur , quod non revocaverit secun-
 „ dam .

24. **P**rofessio facta ex metu non semper tenet .

25. Ex metu reverentia interdu irritatur professio .

26. Professio facta ex errore , aut ignorantia , aut dolo , non tenet semper .

27. Item non tenet semper facta ex ira , vel alia animi perturbatione .

28. Non tenet professio facta sine intentione obligandi .

29. Tenet vero facta a reticente aliquod impedimentum , quo detecto , non fuisset admissa Monialis Novitia .

30. Tenet facta ab egrotante toto tempore probationis .

31. Item , quæ recipitur ab admittente ex metu gravi .

32. Non tenet professio hermaphroditi facta inter Moniales , si postea erumpat in virum , etsi antea esset valida ; sicque non transit ad religionem virorum : si Religiosus professus dubitans de validitate sui baptismi rebaptizatur , debet profiteri iterum , aut ratificare professionem jam factam .

33. Tenet professio Novitiæ ab Ordinario in exploratione voluntatis reperta indigna , ideoque prohibita admitti , sed non semper .

34. Tenet item professio admissa contra expressam proprii Prælati prohibitionem , sed non in omni casu .

35. Moniales non possunt cogi recipere Novitiam ad professionem , si sint invitæ rationabiliter ; secus , si irrationabiliter .

36. Prælatus Monialium in aliquo casu per se recipit professionem Novitiæ , contradicentibus ipsis , & Abbatissa .

37. Prælatus , & Abbatissa cogi interdum possunt recipere professionem Novitiæ capitulariter admissa a Monia-

libus : & e contra Moniales cogi nequeunt recipere ad professionem Novitiam cognitam indignam .

38. Moniales reclamare possunt contra nullitatem professionis .

Quæres 15. An , & quando teneat professio facta a Moniali ex metu .

24. **R**esp. **N**on tenere , si fiat ex metu cadente in constantem virum : qui scilicet sit de malo (iudicio iri prudentis) gravi , & qui respectu feminæ sit rationabilis , idest fundatus in vero , ac probabili periculo : idque non jure naturæ , ut bene probat Suarez tom. 3. de relig. l. 6. cap. 4. n. 8. , sed jure Canonico ; prout habet communis sensus Ecclesiæ ; quo talis professio judicatur invalida (qui consensus teste Suarez n. 9. magni faciendus est in hac materia) & colligitur ex Concilio Tridentino sess. 25. cap. 15. de reg. , ubi cum dicatur : *Quicumque regularis pratendat se per vim , & metum ingressum esse Religionem* &c. clare supponitur ex hoc capite invalidam reddi professionem ; sicque proficenti conceditur jus reclamandi , servatis tamen servandis . Notant autem aliqui , quod , sicut , si quis non amplius moveatur ex metu gravi , quam alius ex levi : non videtur vi talis metus irritari professio : sic , si quis non minus moveatur interius ex objecto levi , quam vir constans ex gravi , professio in foro conscientie erit irrita , etsi in foro exteriori aliter judicetur : at hoc non admittit Suarez n. 13. , dicens , ejusmodi doctrinam tunc demum fortasse habituram aliquam probabilitatem , si verum esset metum naturæ suæ irritare professionem ; quod tamen non admittit ipse Suarez , ut constat ex dictis .

25. Addo , metum reverentialem (qui includit non solum imperium paternum , cui ex reverentia non contradicatur , sed etiam coactionem aliquam , per quam puella non audet contradicere voluntati Patris) irritare professionem , si præcedant minx , sive formales , sive etiam solum virtuales (ut sic loquar) quatenus scilicet puella habet causam , & indicia , ob quæ grave

grave aliquod malum sibi timeat a patre, si ei contradicat: quale malum esset, si ei auferretur spes nuptiarum, sive simpliciter, sive proprio statui conformium; si perpetuo detinenda esset domus, ita ut numquam posset egredi; si ei denegaretur decens sustentatio, & debita dos; si crebrioribus verberibus afficeretur: si ei prohiberetur omnis conversatio; si cogeretur obire servitia abjectiora contra decentiam suæ conditionis, & alia id genus, ut notavit etiam *Laym. l.4. tract.5. num.6.*, dicens, quod, licet metus reverentialis ob preces, aut imperium Prælati, non sanguineorum plerumque sit insufficiens ad irritandam professionem, secus habet, si concurrant alia, quæ difficile repelli possint: puta precum, aut imperii sæpius repetiti importunitas; frequentes blanditiæ, quibus resisti nequeat, gravis offensio, aut diu duratura indignatio, v. gr. consanguineorum, a quibus vita, aut fortuna puellæ dependet &c.

Quæres 16. An, & quando teneat professio facta a Moniali ex errore, ignorantia, aut dolo.

26. Resp. Non tenere, si error, ignorantia, ac dolus versentur circa substantialia Religionis (ut si Novitia profiteatur putans se non obligari in perpetuum, vel per professionem non privari dominio rerum, vel regulam sui Ordinis non esse adeo asperam, & quidem asperitate vires ejus moraliter excedente); non item si versentur circa accidentalia, cujusmodi sunt alia omnia, quæ vel sunt extrinsecæ, ut sunt motiva, seu causæ Religionis; vel, si sunt intrinsecæ, gradum illum non attingunt, ut sunt aliæ observantiæ Religionis. Ratio est, quod ignorantia, & error causant involuntarium, vel saltem non voluntarium, quia hoc ipso, quod objectum non est cognitum, non est volitum: ignorantia autem facit, ut objectum non sit cognitum, & consequenter facit, ut operans non consentiat, nec velit illud: professio autem non potest esse valida, absque consensu voluntatis, loquendo de substantialibus Religionis, quod non procedit, versante ignorantia circa accidentia, cum

sic non excludatur consensus substantialis; ita *Suarez sup. cap.5. n.4. 5. & 6.* addens n.9. hac in re parum referre, si *live error*, aut ignorantia procedant ex injuriosa deceptione, sive ex quavis alia causa naturali, aut extrinsecæ: cum in tali casu impedimentum oriatur ex defectu consensus, qui impediri æque potest ex ignorantia, aut errore, ac ex injuriosa deceptione: quæ ratio probat item, parum referre, quod ignorantia sit probabilis, vel quod intercedat aliqua negligentia, modo ignorantia non sit affectata.

Quæres 17. An, & quando teneat professio facta a Moniali ex ira, aliæque animi perturbatione.

27. Resp. Non tenere, si ira, aut alia passio sit tanta, ut rationis judicium obtenebret, ac impediat deliberationem requisitam ad peccandum, quæ non censetur adesse, nisi sitens præmeditetur passionem illam ad profitendum impellentem, & finem, quo dicitur; idque confotendo illud, de quo deliberat, cum ejus oppositor: ad quod tamen non exigitur mora temporis, cum momento fieri possit; nec quod deliberatio tempore præcedat, sed solo ordine naturæ: colligitur ex *Sanchez l.4. mor. cap.1. n.2. & 3.* patetque, cum sit contractus humanus, de cujus valore est libertas, ut tradunt Doctores communiter.

Quæres 18. An teneat professio facta a Moniali sine intentione se obligandi.

28. Resp. Non tenere, & probatur, tum quia omnis obligatio, quæ non provenit ex lege, oritur ex privata voluntate hominis; ergo ubi deest voluntas se obligandi, deficit obligatio: Tum quia obligatio promissionis confurgit ex lege privata, quam promittens sibi imponit; nulla autem lex obligat, nisi legislator intendat obligare. Colligitur ex *Sanchez l.1. de matr. d.9. n.4.* & plurium DD., qui tamen tenentur concedere, sic profitentem in foro externo posse cogi ad servandam professionem, etsi non teneatur in conscientia, & seculo scandalo; ut recte advertit *Castr. Pal. tract.16. d.2. p.4. n.3.*

Quæres 19. An teneat professio facta a Monia-

Moniali reticente aliquod impedimentum, quo manifestato, non fuisse admisso.

29. *Resp.* Tenere, & inde patet, quod cum tale impedimentum neque ex jure communi, neque ex speciali constitutione Ordinis (ut suppono) professionem irritet, ejus ignorantia non facit, quin libera sit ejus admissio; cum dicta ignorantia versetur circa accidentalialia, & professio annulletur solum ex ignorantia versante circa substantialia, ut constat ex dictis qu. 16. ita *Rodrig. tom. 3. p. 17. art. 9.*, *Castrus Palas sup. p. 2. §. 2. n. 3.*, & alii: quorum aliqui censent taliter profitentem posse expelli in penam culpæ gravis in hoc commissæ; alii vero id negant, eo quod talis culpa non videatur adeo gravis, ut ob eam infligi possit expulsio a Religione, quæ est pœna gravissima.

Quæres 20. An teneat professio facta a Novitia toto tempore approbationis agrotante: sive non experiente asperitates Religionis.

30. *Resp.* Tenere, & suadetur, quia ad Novitiatum valorem non requiritur experientia omnium asperitatum Religionis in specie, sed sufficit eas experiri in genere, vivendo sub obedientia toto anno Novitiatu; ut expresse docet *Sanchez l. 5. mor. cap. 4. n. 52. ex Navar. & Rodriguez*: Quæ ratio proportionaliter probat valide admitti ad professionem Novitiam, quæ ex morbo, aut senectute sit omnino impotens ad servanda regulæ præcepta: siquidem obligatio ad substantialia status Religiosi, quæ sunt tria vota essentialia, nullis eget viribus corporis, sed solo voluntatis affectu; alia vero præcepta regulæ non sunt substantialia Religionis, sed obligant, iusta causa non excusante, qualis esset morbus, aut gravis senectus.

Quæres 21. An teneat professio facta a Moniali, si ab admittente recipitur ex metu gravi cadente in constantem virum.

31. *Resp.* Videri tenere: & probatur, quia metus non annullat professionem jure naturali, sed positivo, ut ostendit qu. 15.; jus autem positivum non annullat professionem ob metum Prælato eam admittenti inculsum, utpote rarum, aut

numquam contingentem, sed solum ob metum inculsum profitenti: sicque hic solus metus irritat professionem, & non alius: nam in decretis non est faciendæ extensio de uno casu ad alium; maxime quando non procedit eadem ratio, & quando sumus in materia odiosa; ita *Sanchez tom. 3. de Relig. lib. 6. cap. 4. n. 19.* alique contra *Lefsius lib. 2. cap. 41. n. 61.* obiter contrarium sustinentem.

Quæres 22. An teneat professio facta inter Moniales ab hermaphrodito, etiam postquam erupit in virum.

32. *Resp.* *Diana par. 5. tract. 14. res. sol. 49.* ex *Texeda*, non tenere, & probat, quia hermaphroditus in casu proposito non emittit professionem, nisi ut vera femina; nec Prælatus admisit ejus professionem sub alia ratione: constat autem valorem professionis pendere ex intentione tam profitentis, quam admittentis: præterquamquod in Hispania, teste ipso *Diana*, sic declaratum est in contingentia facti. Hoc tamen non facit, quin hermaphroditus valide possit profiteri in Conventu Monialium, si in ipso prævaleat sexus femineus: idque ob dicta cap. præced. sect. 1. qu. 12., & quæ habet *Sanchez sup. n. 41.*, dicens tamen hermaphroditum non esse admittendum ad professionem, neque in Monasterio sexus in ipso prævalentis.

Quod si hermaphrodito in virum erumpente modo dicto evanescit vinculum Religiosæ professionis, sequitur illum non teneri transire ad Religionem virorum, sed posse manere in sæculo, ac inire matrimonium, ac si professionem non ecessisset: patet, tum quia actus agentium non extenduntur ultra intentionem illorum *l. non omnis ff. si certum petatur*: tum quia vota non obligant, eorum materia postea notabiliter mutata, ut tradunt communiter DD. apud *Sanchez lib. 3. moral. cap. 18.*, quæ certe militant in casu nostro: ita *Diana supra contra Portell. de dub. regul. v. profess. hermaphroditi in addit. ad addit. n. 9.* mordicus sustinentem ejusmodi hermaphroditum in casu proposito debere ejici e Conventu Monialium, & teneri servare in sæculo vota essentialia professionis

honis eo modo, quo poterit. Cum Diana sentit *Theſaur. p.2. praxis v. Religioſi c.12.* citans pro ſe *Merlin.*, quanquam ſuſtinentes ex *Andr. Laurent. l.2. biſhop. anatom. q.8.*, & *Delrio l.1. diſquiſ. qu.22.* converſionem ſexus ſœminei in maſculinum eſſe naturaliter impoſſibilem, & rationem mox aſſerendam; conſequenter ſuſtineat probabile eſſe, profeſſionem factam ab hermaphrodito inter Moniales poſtea erumpente in virum irritam fuiſſe ab initio: quippe quæ revera eſt profeſſio viri inter Moniales, quæ ſine dubio non tenet: probant autem allegati DD. converſionem ſexus ſœminei in maſculinum eſſe naturaliter impoſſibilem ex eo, quod genitalia maris, ac ſœminæ differunt forma, ſtructurâ, nervorum numero &c. ac proinde caſu quo hermaphroditus & ſexu ſœmineo in ipſo prævalente erumpat in virum, id inde provenit, quod virilia, quæ ob defectum ſcaloris, aut obſtaculum alicujus membranæ intus latebant, poſtea aucto ſcalore, aut ex conatu aliquo, ſive ex copula, effraſta membrana, foras prodeunt. Ita *Theſaurus*, addens tamen Sacram Pœnitentiariam de tali caſu conſultum nihil decernere voluiſſe: quod eſt ſignum non eſſe improbabilem ſententiam illorum, qui docent profeſſionem in tali caſu ab initio fuiſſe validam.

Addo hic obiter ex *Carena traſſ. de mod. proced. in cauſa S. Officii tit. 5. n. 49.* Religioſum profeſſum dubitantem de validitate ſui baptiſmi, ſi rebaptizetur ſub conditione, debere cogi ad iterum proſtitendum, vel certe ad ratificandam profeſſionem jam factam: & ratio eſt, quod ex una parte ſtatus perfectionis (qualis eſt ſtatus Religioſus) ſupponit ſtatum ſalutis (quod ſcilicet per baptiſmum homo ſit incorporatus Eccleſiæ) ex alia parte in dubio melior eſt conditio poſſidentis, adeoque cum Religio ſit in poſſeſſione Religioſi hujus, vi profeſſionis emiſſæ, habet jus illud retinendi uſque dum plene conſtet illum non eſſe baptizatum, & conſequenter, ubi eſt modo dicto rebaptizatus, poteſt illum adſtringere, ut vel iterum pro-

ſiteatur, vel ratificet profeſſionem jam emiſſam.

Quæres 23. An Abbatiffa valide recipiat profeſſionem Novitiæ, ſi interveniat conſenſus ſui Conventus, ac Ordinarius in exploranda illius voluntate judicet eam eſſe indignam, ac nullo modo admittendam, ſicque expreſſe prohibeat Monialibus, ne eam admittant.

33. Reſp. Valide recipere; etſi illicitè, ſi Moniales illius Conventus ſint exemptæ ab Ordinario: vel certe, ſi ei ſubſunt, prohibitio illa ſiat ſine decreto irritante, & iis verbis, quæ oſtendant ipſum nihilominus conſentire in talem admiſſionem. Moveor, tum quia de jure communi admiſſio ad profeſſionem non ſpectat ad Ordinarium, ſed ad Abbatiffam, & ad Capitulum, ut videre eſt apud *Tambur. ſup. d.6. qu.5. n.3.* & *Sanchez l.5. moral. cap.4. n.65.*, & 76.; tum quia exploratio voluntatis non eſt de valore profeſſionis, ut conſtat ex dictis hic *qu.2. §. verum tamen eſt*: & alioqui multa prohibentur, quæ facta tenent, dummodo prohibitioni non ſit annexum decretum irritans, ſicut revera non eſt annexum in præſenti caſu, ut patet ex *Concil. Trident. ſeſſ.25. de regul. cap.16.* Verum tamen eſt, quod ſi Ordinarius poſt explorationem, ſeu exploratam Novitiæ voluntatem conſtanter deponat illam eſſe ſeducſam, aut coactam, & non libere proſiteri, vel non habere conditiones neceſſarias ex regula Monafterii, tunc omnino audiendus eſſet, & alioqui profeſſio eſſet nulla, ſi depoſitio eſſet vera; & hoc, non quidem, quod Ordinarius contradiceret, ſed quod deſſent libertas, & alia ſubſtantialia. Quod item procederet in caſu, quo Monafterium ſubſit Ordinario, & is prohibeat dictam admiſſionem cum decreto irritante, vel certe illis verbis, ut oſtendat ſe aliter in eam non conſentire; ſic enim deſt conſenſus Prælati Monafterii, qui tamen requiritur ad valorem profeſſionis, ut oſtendimus *qu. ſequenti*: Sic mecum ſenſerunt *Jo. de Lugo, Baldel., Sanſar. Nald.*, & alii viri docti a me per litteras conſulti.

Quæres 24. *An Abbatissa de consensu Monialium valide recipiat professionem Novitiæ, si id ei expresse prohibeatur a proprio Prælato.*

34. *Resp.* Non recipere valide, si Prælatus jurisdictionem habeat in Monasterium (ut suppono) & ex causa rationabili prohibeat receptionem, sive cum decreto irritante, sive iis verbis, ut ostendat se aliter in eam non consentire: colligitur ex doctrina, quam tradit Sanchez lib. 3. moral. cap. 4. n. 71. aliis relatis, Prælatum scilicet superiorem posse in aliquo casu præcipere Prælato locali, ne quem recipiat ad professionem, idque cum decreto irritante; & si communi bono conventus expediret non admittere aliquam Monialem, posse Prælatum illarum suspendere potestatem admittendi tum ipsi Abbatissæ, tum Conventui, ita ut admissio esset irrita ex defectu potestatis in admittente: quæ duæ doctrinæ utique probant Abbatissam non posse, neque de consensu Conventus, valide recipere professionem Novitiæ contra expressam prohibitionem proprii Prælati, modo supradictam factam: cum sic potestas admittendi in Abbatissâ, & Conventu jam sit suspensa, ideoque non possit exire in actum.

Quæres 25. *An Moniales cogi possint a proprio Prælato, ut invitæ Novitiam recipiant ad professionem.*

35. *Resp.* Videri non posse, si sint rationabiliter invitæ: ducor ex doctrina, quam tradit idem Sanchez supra n. 65. cum Lapo, Dominico, Franco, & aliis dicens, Episcopo jubente recipi Monialem ad professionem in Conventu sibi subdito, non recipiendam, contradicente majori parte Conventus, & si Episcopus compellere velit, posse appellari ad Superiorem; idque, ne alias injuste priventur jure sibi competente contra textum Instit. de his qui sunt sui in fine, cum similibus.

Dixi, si sint rationabiliter invitæ, ut indicarem, secus dicendum in casu, quo essent irrationabiliter invitæ, & constet de injustitia: idque ob dicta a Sanchez supra n. 71. Episcopum videlicet, etiam nequeat

solus creare Moniales in Conventu subdito, at, si penuriam Monialium patiat, & Conventus monitus, assignato termino, nolit admittere, posse illum supplere Conventus consensum; quod est dicere, Prælatum Monialium posse eas cogere, ut recipiant aliquam Novitiam ad professionem, si eam sine ratione rejiciant: Confirmatur ex eo, quod Moniales in tali casu Novitiam rejicientes delinquant; certum est autem ejusmodi delictum, sicut & cætera subjacere correctioni Prælati, ne aliâ delicta maneant impunita: ita Nald. Baldell., Sanctarell., & alii a me per litteras consulti; contra quos sentit Jo. de Lugo item a me consultus, dicens, se non audere concedere id, quod concedunt isti Doctores, eo quod consensus Conventus in casu proposito videatur esse de substantia professionis, & consequenter omnino necessarius ad valorem illius: quod nos etiam concedimus, addentes, in casu proposito videri adesse dictum consensum hoc ipso, quod Prælatus illum supplet, juxta doctrinam Sanchez paulo ante traditam, quæ non apparet cur in casu præsentis admitti non possit, aut non debeat; præferimus, si Monialium injustitia facile probari possit in foro externo.

Quæres 26. *An Prælatus Monialium possit per se recipere professionem Novitiæ injuste rejectæ a Conventu, & Abbatissâ, aliâs solita recipere professionem suarum Monialium.*

36. *Resp.* Videri posse, stante doctrina præcedenti quæ allata ex Sanchez, quamquam tunc in formula professionis nomen Prælati exprimendum esset loco nominis Abbatissæ, quod aliâs in ea solet exprimi: ita Nald., Baldell., Sanctarell.: aliæ a me consulti, patetque ex dictis; si monuero Novitiam taliter profitentem nihilominus teneri ex voto obedire Abbatissæ: quippe quod obligat ad obediendum cuicumque legitimo Superiori, cujusmodi est sine dubio etiam Abbatissâ.

Quæres 27. *An Moniales possint cogere Prælatum, aut Abbatissam, ut recipiant professionem novitiæ ab ipsis capitaliter admissa; si aliâs illam renuunt recipere.*

37. *Resp.*

37. *Resp.* Videri posse, (si constet illos injuste repugnare admissioni), & quidem recurrendo ad Prælatum superiorem; colligitur ex Sanchez *sup. num. 65.* dicente in casu simili licere appellare ad Superiorem; & contra non possunt Moniales cogi a Prælato, ut recipiant ad professionem Novitiam ab ipsis cognitam indignam; & si cogantur, ei possunt resistere recurrendo ad Superiorem Prælatum; alias cogentur facere contra conscientiam, quod est omnino inconveniens.

Quæres 28. An, & qualiter Moniales possint reclamare contra nullitatem propriae professionis vigore Concilii Tridentini. sess. 25. cap. 19. de Reg.

38. *Resp.* Posse, cum Concilium dicat: *quicumque Regularis, & masculinum contineat, femininum, ut colligitur ex capit. si quis suadente vi. si quis 17. qu. 4. præsertim concurrende identitate rationis.* Verum tamen est Moniales, ut licite utantur hoc indulto Concilii, debere tria servare; videlicet, ut non deponant habitum Religiosum ante reclamationem; ut deducant causas nullitatis professionis coram Ordinario, si sint ei immediate subiectæ, vel coram Ordinario, & Prælato regulari simul, si sint exemptæ; ut reclamant solum intra quinquennium computandum a die professionis. Quamquam si Moniales ex ignorantia nullitatis professionis, aut alio impedimento intra quinquennium non reclamant, possint reclamare etiam post quinquennium; ut notant *Rodrig. tom. 3. qu. 17. art. 16.*, & alii a nobis relati in tractat. de profess. cap. 5. n. 43, ubi ex *Portello*, & *Barbosa* notavimus hodie, ut Religiosus debet obtineri in tali casu ad reclamandum, debere obtineri rescriptum a Papa, sique praticari.

SECTIO II.

De Dote solvenda ante Monialium Professionem.

39. *Q*uid veniat nomine Dotis.
40. Quo titulo dos recipienda ne receptio sit simoniaca.
41. Recipi potest etiam a Monasterio divite; idque ex consuetudine, quæ multum potest.

42. Taxanda a Prælato Monialium de jure antiquo.
43. Modo taxatur a Sacra Congregatione.
44. Quanta esse debeat.
45. Non potest recipi major taxata, etsi detur major ad vitanda officia Conventus pro Moniali; ea interdum ad hæc cogitur.
46. Solvenda pro quacumque Moniali, sed non pro Conversa, & Chorista necessaria.
47. Traditur a patre.
48. Ex quibus bonis constitui possit.
49. In defectum patris, a quo tradi debeat.
50. Pater eam tradit filie, ipso invito, ingredienti religionem: datur minor, quam si ea nuberet.
51. Ea solvenda in professione, & non ante.
52. Apud quem deponenda usque ad emissionem professionis, & unde valor monetæ illius.
53. De bonis Monialis Novitiæ juxta aliquos interdum conventus recipit.
54. Alii id negant, & probant.
55. Proponitur sententia Suarez.
56. Intuitu Novitiæ possunt alii dare conventui de suis bonis.
57. Excommunicantur dantes, & recipientes de bonis Novitiæ ante professionem.
58. Ex amore Dei Novitiæ nequit dare conventui de suis bonis ante professionem.
59. Conventus recipit aliquid supra sortem ob dilatam dotis solutionem.
60. Dos solvenda in pecunia: etsi in aliquo casu oppositum non videatur improbabile.
61. De jure communi alizatur sine solemnitate dos ordinaria Monialium.
62. Interdum non recipitur quidquam supra sortem ob dilatam dotis solutionem.
63. Quæ requirantur ad alienandam dotem prohibitam alienari.
64. Ea implicatur in Monasterii edificio.
65. Non item in solvendis debitis, aut in extinguendo censu; etsi alii dissentiant.

66. *Item in parandis alimentis necessariis, si brevi tantundem pecunie impli-
caudum in bonis immobilibus spere-
tur probabiliter.*
67. *Remissio debiti gravantis Monasterium
non datur, nec recipitur loco dotis.*
68. *Indebite alienantes dotem puniuntur.*
69. *Translata Moniali ad alium Conven-
tum, dos juxta aliquos etiam trans-
fertur.*
70. *Idque maxime in aliquo casu.*
71. *Dos perpetuo acquiritur Monasterio.*
72. *Ea non soluta, Monialis adhuc alenda
a Monasterio.*
73. *Non item, si dos a sisto rapiatur.*

Quæres 1. *Quid intelligatur hic no-
mine dotis.*

39. Resp. **Q**uod, sicut nomine dotis, quæ
solet solvi marito, intelligi-
tur id, quod datur a muliere proprio viro
in sustentationem, juxta *l. si rem æstimatam
ff. de jure dot.* (sive illud solvatur a patre
mulieris, sive ab extraneo, ut in *§. acce-
dit l. un. C. de rei ux. act.*), sic nomine
dotis, quæ pro Moniali professura solvi
convenit Monasterio, in quo sit profes-
so, intelligitur certa summa pecuniarum, ta-
xata a legitimo Superiore, quæ dari so-
let Monasterio in sustentationem Monia-
lis in eo profitentis; unde jura decreve-
runt, Patrem teneri constituere congruam
dotem non solum filiz nubenti, sed etiam
Monasterium ingredienti: sicut commu-
niter notant Canonistæ, & juris civilis
Doctores.

Quæres 2. *An, & quo titulo recipi pos-
sit dos pro admissione Monialis ad professio-
nem religiosam absque vitio simonia.*

40. Resp. Possè, & quidem etiam si
Monasterium, cui dos solvitur, sit valde
opulentum, ita *Miranda qu. 8. de Monial.*
art. 8., Laym. l. 4. tract. 10. cap. ult. n. 39.,
Tambur. de jure Abbatiss. d. 5. qu. 3. n. 3.
Diana p. 3. tract. 2. resol. 79. alique penes
ipsos. Et quidem quod possit solvi dos,
absque vitio simoniæ, probatur: tum quia,
sicut in matrimonio carnali potest attendi
ratio Sacramenti, & onus sustentandi
conjugem, ac familiam, cujus intuitu exi-

gitur dos a puella: sic, & in matrimonio
spirituali, nempe in professione religio-
sa, considerari potest status spiritualis, &
onus alendi personam profitentem, quo-
rum posterius est temporale, ac pretio
æstimabile: sicut ergo in matrimonio car-
nali recipitur dos, immo & ex pacto exi-
gitur, (licet pro Sacramento non possit
recipi absque simonia) ita, & in præfati
casu, cum sit par ratio: tum quia Inno-
cent. VIII. ad tollendum omnem scrupulum
concessit Monialibus Ordinis Minoro-
rum (quippe quæ nesciunt discernere inter
intentionem primariam, quæ causat si-
moniam, & secundariam, quæ excusat a
labe simoniæ) ut in recipienda dote num-
quam incurrant simoniam, nisi in casu quo
paciscantur de aliquo dando, vel solvendo
pro ingressu, aut recipienti inhabiles
ex spe habendi aliquid. Quin etiam Cle-
men. VII. teste *Casarub. in comp. v. Monia-
les §. 31.* (qui etiam refert num. 16. con-
cessionem Innocent. VIII. modo citatam)
concessit præfatis Monialibus, quod nul-
lam incurrerent simoniam ex pactationibus,
ac conventionibus, quas faciunt in recep-
tione intrantium Ordinem ipsarum, super
dotibus recipiendarum pro congrua, ac
sufficiente earum sustentatione.

41. Dixi, & quidem etiam si Monaste-
rium, cui solvitur dos, sit valde opulen-
tum; ut innuerem dotem in casu propo-
sito posse recipi, sive Monasterium sit inops
(quod omnes concedunt) sive sit opulen-
tum, (quod negant aliqui cum *Rodrig.
tom. 2. qu. 48. art. 2.,* qui tamen postea se
retractavit in *addit. ad summ. tom. 3. cap.
144. num. 8.*), & ratio est, quod ex-
pedit Monasteria Monialium habere suffi-
cientes redditus, ne aliqui ipsius præbeatur
ansa vagandi, & communicandi cum
secularibus; unde raro accidit, ut non
habeant probabilem titulum exigendi mo-
deratam dotem, præsertim existente de
hoc diuturna consuetudine; idque, ut sic
securiores sint de sufficientia reddituum,
& præterea plures recipere possint Mo-
niales, quam aliqui deberent. Notat au-
tem *Layman ubi supra*, consuetudinem
diuturnam in hujusmodi rebus facilius co-
hære.

honestare, quam statutum; eo quod statutum, ut aliquid detur in ingressu religionis in prima sua origine exactionem quamdam contineat; consuetudo vero originem trahere potuerit voluntariam, ipsis scilicet ingredientibus in talem consuetudinem sponte consentientibus, sique diuturni temporis progressu firmari.

Quæres 3. Ad quem spectet dotem Monialium taxare.

42. *Resp.* Quod sicut spectat ad Principes temporales taxare dotem solvendam pro puellis matrimonio carnali copulandis, id exigente bono communi, ut ostendit *Rodrig. sup. qu. 48. art. 3.*; sic & taxatio dotis solvendæ pro Monialibus spirituale matrimonium per professionem religiosam cum Christo contrahentibus dicenda est spectare ad Superiores ipsarum Monialium: qui quantitate dictæ dotis debent deservire juxta uniuscujusque Regni, Provinciæ, aut loci consuetudinem, valore rerum concernentium vitium, ac vestitum, & aliarum concurrentium circumstantiarum dispositionem; ita *Rodrig. loc. cit. Miranda sup. art. 8.*, *Tambur. sup. qu. 4.*, & alii; inter quos *Miranda* notat, præfatos Superiores Monialium, in seipsis, immo & repugnantibus ipsis Monialibus, simpliciter loquendo, posse immutare taxam dotis, eam in aliquo casu diminuendo, si adsit justa causa id faciendi, & aliqui remaneat quantitas sufficiens ad decentem sustentationem Monialis cum tali dote diminuta recipiendæ: quamvis regulariter id non expedit; immo potius consultum sit id facere de consensu saltem majoris, ac sanioris partis Monialium Monasterii, nempe Discretarum, idque ad vitandas tricas, ac importunas Monialium querimonias. Probatur autem responsio tum ex dictis, tum quia taxatio dotis est res maximi momenti, adeoque non videtur relinquenda arbitrio faminarum; quæ quantumvis in suo genere sint prudentes, semper tamen sunt feminæ, idest deficientes, imperfectæ, ac judicii minus sufficientes, (ut olim sapienter effata est quædam Domina non minus prudentia, quam ge-

ad id quod dicit *Plutarchus libr. de tranquillit. animæ*: ubi inducit virum prudentem sic loquentem; *noveram mihi esse probam mulierem, sed mulierem*) tum quia supposito, ut certo, quod dos non possit recipi in pretium admissionis ad professionem religiosam, absque labe simoniæ, si ipsæ Moniales præfatam dotem taxare deberent, non raro exponerentur probabili periculo committendi simoniam, utpote minus bene scientes discernere inter passionem dotis per modum pretii ingressus, & inter passionem dotis per modum debite sustentationis. Unde fit, ut taxatio dotis respectu Monialium subditarum Ordinario, aliàs spectaret ad ipsum Ordinarium; respectu vero exemptarum ad Ordinarium, ac Prælatum regularem, saltem in multis locis.

Quod si quæras, ad quem Superiorem in præsentia spectet præfata taxatio dotis; num ad Ordinarium loci, etiam respectu Monialium exemptarum.

43. *Resp.* In præsentia id spectare ad Sacram Congregationem Episcoporum, & Regularium, sique communiter modo observari, ut mihi testatus est Reverendissimus Bonafides Vicarius generalis Ferrariæ.

Quæres 4. Qualis dos solvi debeat pro unaquaque Moniali professione.

44. *Resp.* Pro Moniali quidem admitenda ad professionem intra numerum præfixum debere solvi dotem ordinariam modo supradicto taxatam: pro supranumeraria vero, & tertia forore recipienda duplicatam, nomine dotis duplicatæ intelligendo duplicatam summam illius pecuniæ, quæ ex statuto, seu consuetudine ibi solet recipi pro admissione Monialium intra numerum præscriptum, ita ut, si summa ordinaria sit scut. 200. aureorum, tunc solvantur saltem 400. aurei, & non minus; & hoc ex declaratione Sacræ Congregationis facta 5. Septembr. 1604. quæ 26. August. 1616. (teste *Gavanto in Manual. Episcop. v. Monialium Novit. aliment. num. 8.*, & 9.) item declaravit non solum pro tertia forore Moniali in eodem Monasterio intra numerum designatum sol-

solvendam esse dotem duplicatam, sed etiam triplicatam pro quarta sorore petente admissi in idem Monasterium; & quidem etiam cum hoc, quod ista in Capitulo careat suffragio, quousque altera ex duabus primis ejus sororibus moriatur. Statuit e contra eadem Sacra Congregatio die 30. Septembris, in dotibus recipiendis nullam differentiam admittendam esse inter puellas terrieras, quæ petunt admitti ad religionem, & inter advenas: quod notavit *Tamburinus supra qu. 7. n. 5. ex Gavanto.*

45. Adde ex *Tambur. supr. qu. 5. n. 4.* quod si Monasterium Monialium recipit pro ingressu Novitiæ dotem majorem ea, quæ de facto fuit taxata; tenetur restituere illam quoad excessum: & ratio est, quod juxta indulta Apostolica Monialibus non permittitur quidquam recipi ultra taxam præscriptam, nisi quod offertur liberaliter absque pacto expresso, aut tacito, seu præsumpto, cujusmodi utique non est, quod in tali casu solveretur nomine dotis ultra taxam præscriptam: si quidem talis excessus reputaretur simoniacus, ut advertit *Rodrig. supr. art. 6.*, inde probans excessum illum debere restitui, quod accepta simoniace non possunt retineri, sed debent restitui, sicut dictum est.

Quod si hac occasione quæras, An Monialis, quæ duplicatam dotem solvit Monasterio, ut se extimat ab obligatione exercendi consueta officia Conventus, & quidem ex pacto hac de re inito cum ipso Monasterio, possit nihilominus in aliquo casu cogi ab Abbatisa, ut exerceat tale aliquod officium.

Resp. Possit in casu urgentis necessitatis: & probatur, tum quia stante etiam dicto pacto, adhuc in Moniali viget obligatio obediendi in omnibus, quæ non sunt supra, aut contra Regulam, (cum habeat votum Obedientiæ); exercere autem ordinaria officia Conventus non est supra, nec contra regulam, ut patet: tum quia pactum illud initum a Moniali cum Monasterio id solum operatur, quod de lege (ut sic loquar) ordinaria, Monialis non oblige-

tur ad exercenda officia Conventus, non autem quod simpliciter, & absolute ad ea non possit adstringi, neque in casu urgentis necessitatis: quo modo *Sanchez lib. 7. Moral. capit. 3. num. 18. ex Rebello p. 2. lib. 1. qu. 7. sect. 1. num. 12.* docet, si Prælati rem aliquam Monacho concedat ad usum, promittens fore, ut non revocet ex rationabili causa, adhuc posse revocare; cum Prælati ex rationabili causa possit Religioso non servare promissâ, sed revocare (ut loquitur *Rebello loco citato*): currit autem paritas in præsentî casu, ut consideranti facile constabit; sicque procedit regula juris: *Ubi militat eadem ratio, militat & eadem juris dispositio*: tum quia teste *Sanchez supr. c. ap. 17. num. 4.* relicto Monacho ea lege, ut ad eum pertineat, non autem ad Monasterium, nec possit Superior in id se intramittere, nec auferre, debet benigne interpretari ut nihil facti pertineat ad Monasterium, secus autem de jure: sic ergo in nostro casu pactum initum a Moniali cum Monasterio benigne interpretandum est, ut intelligatur in casu ordinario, non item in extraordinario; qualis esset, si in Conventu non esset alia Monialis, quæ tunc hoc, vel illud officium exerceret; sic ego in contingentiâ facti interrogatus respondi, & responsum approbarunt *Bordonus, & Zannettus*, viri doctissimi a me postea consulti: quam puto procedere etiam in casu, quo officium Conventus exerceri deberet cum magnis expensâ ipsiusmet Monialis, illas Monasterio nequaquam suppeditante: hoc enim ipso, quod bona omnia, quæ singulæ Moniales habent, sunt in dominio Monasterii, potest Monialis cogi ea in casu extraordinario expendere in exercitio officii ei a Superioribus impositi, etsi faciendo prædictum pactum cum Monasterio intenderit se a talibus expensâ eximere.

Quod autem ad me rescripsit *P. Bordonus*, ejusmodi pactum esse turpe, utpote contrarium voto Obedientiæ, ac proinde haberi pro non adjecto *cap. fin. de condit. & esse nullius valoris, ac efficacis; immo & videri simoniacum, Monasterio vende-*

dente jus obedientiæ, ex voto circa hoc, vel illud officium Conventus exercendum, siquæ ab iis Monialium eximere vigore pecuniæ ad hunc effectum solutæ; quæ utique est quid temporale, cum aliqui jus præcipiendi sit spirituale, utpote fundatum in voto religiosæ Obedientiæ: hoc, inquam, quod dicit *Bordonus* mihi non probatur. Et quidem quod dictum pactum non sit turpe, si intelligatur eo modo, quo nos dicimus esse intelligendum, probatur, tum quia simile pactum inter Moniales passum sit in aliquibus locis, scientibus earum Prælati, & non contradicentibus, cum facile possent contradicere (quod est signum illud non esse turpe; alias illud non permitteretur); tum quia non apparet, in quo sita sit talis turpitudine, cum licite possimus medio licito procurare exemptionem ab hac, aut illa obligatione, & in casu proposito collatio pecuniæ non sit medium illicitum, utpote facta ad servandum Monasterium indemne, ut scilicet possit alere alias Moniales, quæ exerceant officia, a quibus eximitur Monialis conferens pecuniam; tum quia hoc pactum non videtur adversari voto Obedientiæ; si Monialis sit simpliciter parata exercere officia Monasterii, occurrente casu urgentis necessitatis, & Superiorioris id ei præcipientis; siquidem Monasterium admittens pactum illud, cedit juri suo; quilibet autem potest cedere juri suo, cum volenti, & consentienti non fiat injuria. Quod vero tale pactum non sit simoniacum, probatur, quia pecunia in casu isto non datur ad emendum jus præcipiendi, quod utique est spirituale, sed ad emendam exemptionem ab obligatione exercendi officia Conventus, quæ obligatio cum sit quid temporale, & exemptio illius erit quid temporale, adeoque per pecuniam, quæ est bonum temporale, emitur jus quoddam temporale; nempe exemptio ab obligatione exercendi officia Conventus.

Quæres 5. *An Moniales, si velint, possint unanimiter admittere aliquam Novitiam ad professionem absque solutione debite dotis, aut certe cum solutione dotis minoris taxata.*

46. Respondet *Tamburinus* qu. 7. n. 1. ex *Barbof.* Moniales quidem velatas non posse, nec debere admitti sive intra, sive extra numerum absque dote (adde tñ, nec cum dote minori ea quæ est taxata, cum sit eadem ratio); pro Monialibus autem Conversis non semper spectandam esse dotem, sed interdum necessitatem Monasterii: quod est dicere hujusmodi Moniales admitti posse, etiam absque dote, si illarum opera necessaria sit usus Monasterii; idque ex declaratione Sacræ Congregationis facta 10. Maji 1596. quæ fuit non minus necessaria, quam prudens; maxime ad coerendam nimiam facilitatem Monialium in recipiendis novis Monialibus, siquæ consulendum bono temporali Monasteriorum, quæ inde paterentur non vulgare detrimentum. Quanquam minus mihi placeat, quod ait *Tamburinus*: putant enim aliqui, si contingat adolescentulam esse valde necessariam ad bonum Monasterii, (v. gr. ad pulsandum organum) posse illam sine dote admitti, etiam ut Choristam, cum respectu illius militet ratio intenta hic a Sacra Congregatione, siquæ procedat regula Juristarum: ubi militat eadem ratio, militat & eadem juris dispositio: sic illi; at videndum est, ne obstat Curæ stylus.

Quæres 6. *An, & ex quibus bonis teneatur pater constituere dotem taxatam filia ingredienti Religionem.*

47. Resp. Teneri, & quidem etiam ex bonis alias strictissime vinculatis: quæ, sicut possunt distrahi pro dote descendentis a testatore ad contrahendum carnale matrimonium, sic, & possunt ad ingrediendum Religionem: cum favorabilior sit ingressus Religionis dote ad matrimonium temporale, juxta *Authent. de Jan. diff. Episcop. §. sed & hoc presenti*, collat. p. ita *Sanchez* l. 4. de *marim.* d. 16. n. 7. ex *Baldo*, *Felin.*, *Everard.*, *Arvendano*, & *Menochio*, quos citat, & sequitur *Tamburinus* *supr.* qu. 2. n. 3.; patetque ex dictis, si solum probetur pater tenei sive jure obligationis, sive ex potestate Judicis, dotare filiam in quantitate necessaria ad debita alimenta si aliunde ei non suppetant:

liquidem alimenta, & dos in jure æquiparantur, valetque optime argumentum ab alimentis ad dotem: probatur autem ex l. qui liberos ff. de ritu nuptiar. & l. final. C. de dotis promiss. in quibus iuribus habetur expresse patrem teneri constituere dotem filiabus, quas in matrimonio collocat.

48. Dixi sub initium responsionis, & quidem etiam ex bonis alias strictissime vinculatis; ut innuerem interdum posse distrahi bona arctissimo fideicommissio subiecta, in subsidium, ad effectum constituendi dotem Moniali pro spiritualibus nuptiis, si videlicet fideicommissum institutum sit ab uno ex ascendentibus hæredis gravati: non item, si a collateralis, aut omnino extraneo, sicut bene advertit ex communi DD. sententia noster *Molina tract. 2. d. 648. n. 1.*, qui, etsi loquatur de dote tradenda pro nuptiis carnalibus; idem tamen concederet etiam in casu nostro: cum militet par ratio; immo causa spiritualium nuptiarum sit favorabilior; probat autem *Molina* istam doctrinam ex variis iuribus, quæ refert, indicans n. 1. dictam distractionem bonorum non permitti, si dos aliunde tradi possit ex bonis hæredis gravati. Quæ doctrina non videtur procedere quoad bona hæredum mariti, modo dicto vinculata, in ordine ad restituendam dotem uxori supersititi: sicque ex præfatis bonis eis dos restitui non poterit. Moveor quia eadem ratio non militat in utroque casu, ne scilicet mulier descendens ex testatore vinculante bona sua maneat indotata, quod de pio affectu illius erga suam descendentem non debet præsumi: siquidem in isto casu mulier non est descendens præfati vinculantis bona, sicque non habet locum ratio prioris casus.

Quis vero teneatur in defectum patris constituere dotem Moniali.

49. Resp. Teneri illum qui de jure teneretur constituere illi dotem ad matrimonium carnale contrahendum: si ve sit mater, si ve patruus, si ve alius, prout tradunt DD. agentes de dote; est quippe par ratio de matrimonio spirituali, quod sit per ingressum Religionis, ac de carnali; immo

favorabilior est causa Religionis; ut jam dictum est.

Dubium esse posset, an pater teneatur dotare filiam ingredientem Religionem contra ipsius voluntatem.

50. Resp. Teneri, & probatur, tum quia filia nubens digno, absque patris consensu, & dotis promissione, debet dotari a Patre juxta communem sententiam, apud *Ripam lib. 1. n. 57.*, & 68. ff. *soluta matrim.*; ergo a fortiori dotanda erit, si ingrediatur Religionem, quantumvis in viro patre: tum quia pater in hoc casu est irrationabiliter invitus, cum filia eligendo statum Religiosum utiliter, pie, & sancte suum peragat negotium: non ergo ea debet de bono opere lapidari, amittendo jus dotis alias sibi debitæ; tum quia non desunt multi Doctores apud *Sanchez lib. 1. de matr. d. 34. n. 12.* asserentes, quod si Titio legentur ducenta, si uxorem duxerit; centum vero, si Religionem, ingrediatur; Titio ingredienti Religionem debentur ducenta, eo quod conditio annexa tali legato tanquam adversa Religioni sit invalida (quod tamen alii negant apud eundem *Sanchez n. 12.*, & probabilius judicio ipsius); ergo multo magis solvenda est dos filix ingredienti Religionem contra voluntatem patris, cum ea sit debita ex iustitia, non autem ex sola liberalitate, a qua provenit dictum legatum.

Notat autem *Giovignonus lib. 1. respons. 50. n. 48.* ex decisione Rotæ Romanæ 22. Junii 1602. coram Ludovico, puellam ingredientem Religionem non posse petere eandem dotem, quæ ei daretur in casu nuptiarum carnalium: adeoque Monasterium esse debere contentum dote scutorum 500. data juxta consuetudinem, nec posse petere supplementum, etsi alix filix in matrimonio carnali habuissent summam scutorum quatuordecim millium.

Quæres 7. Quo tempore solvi debeat dos pro Moniali ingrediente Religionem, num ante professionem sub initium Novitatus, an in ipsa professione, vel alio tempore.

51. Resp. Debere solvi in ipsa professione, non autem ante, cum id non solum prohibeatur in *Concil. Trident. sess. 25. de regul.*

regul. cap. 16. iis verbis: *Sed neque ante professionem, excepto victu, & vestitu Novitii, vel Novitiæ illius temporis, quo in probatione est, quocumque prætextu a parentibus, vel propinquis, aut curatoribus ejus Monasterio aliquid ex bonis ejusdem tribuatur: ne hac occasione discedere nequeat, quod totum, vel majorem partem substantiæ suæ Monasterium possideat, nec facile, si discesserit, recuperare possit; sed etiam multo expressius a Sacra Congregatione Cardinalium, quæ, teste Suarez to. 4. de Relig. tract. 9. lib. 1. cap. 11. n. 4. declaravit neque dotem tribuendam esse Monasterio ante professionem, sed in deposito retinendam; quamquam, (subdit Suarez) si necessitas, vel aliqua major commoditas ipsiusmet Novitiæ intercederet, & judicium, ac licentia Episcopi interveniret, posset (ut opinor) dos recipi a Monasterio, data certa cautione, & securitate illam integre & sine difficultate restituendi, si Novitiæ velit abire; ita enim satisficit intentioni Concilii: sic ille, & non improbabili, saltem, quoad forum conscientiarum.*

52. Notat autem Tamburinus *sup. qu. 7. n. 3.* ex declaratione Sacre Congregationis facta 15. Maii 1594., dotem puellæ, quæ ingressura est Religionem, nullatenus debere relinqui penes consanguineos illius, sed antequam suscipiat habitum regularem, deponendam esse penes aliquem divitem campforem, vel certe, si non adsit campfor, apud aliquem mercatorem, aut alium virum sic, ac divitiis idoneum, qui se obliget ad eam actu solvendam quandocumque Moniales illam petierint, & quidem absque ulla exceptione, ac difficultate.

„ Quod iterum declaravit Sacra Congregatio Episcop. & Regular. die 16. Junii 1615., sic rescribendo Collectori Lusitano: *Dotales elemosynæ apud Monialium consanguineos, vel affines, nullatenus relinquuntur, sed antequam puella habitum suscipiant, deponantur æstuatim apud Mercatorem, vel penes aliam personam fide, & facultatibus idoneam, ut statim professione emissâ in emptionem bonorum stabilium Monasterii commode convertantur, ut refert Sperellus part. 1. decis. 84. n. 61. .*

Addit Lezana v. dos n. 3. ex Tamburino, Sacram Congregationem declarasse in solutione dotis Monialium, & annuarum præstationum ipsis debitarum valorem monetæ debere attendi juxta tempus contractus.

Quæres 8. Anstante decreto Concilii Trident. relato qu. præced., possint Moniales ex bonis puellæ admittenda ad Religionem, ante ejus professionem aliquid recipere saltem titulo mutui, aut commodati.

53. Respondet Emmanuel Rodrig. t. 2. qu. 48. art. 5., Miranda *supr. art. 9.*, Tambur. *supr. qu. 5. n. 1.*, & alii (a quibus non omnino dissentit Sanchez *lib. 7. cap. 5. n. 24.* dicens se non audere damnare illorum sententiam, & quidem non improbabili), Moniales posse aliquid modo dicto recipere ex bonis puellæ absque transgressione decreti Concilii Tridentini, si in tali receptione interveniant pignora, aut fidejussio sufficiens: idque inde probant, quod sic cessat finis prohibitionis Concilii, qui est, ne alias Novitiæ cogatur manere in Religione, etiam invita ob difficultatem recuperandi, quod ex suis bonis datum est Monasterio titulo mutui, aut commodati. Verum in praxi sequenda est opposita sententia, utpote favorabilior statui Religioso, conformior menti Concilii Trident. & communior Doctorum, nempe Suarez to. 3. de relig. l. 5. cap. 9. n. 16. Sanchez loco citat., Velsæ. de part. cap. 16. n. 32. : aliorumque apud Tamburin.; nimirum Moniales non posse ex bonis puellæ recipiendæ ad Religionem quidquam recipere, neque titulo mutui, aut commodati, neque alio quovis titulo, seu quocumque prætextu, ut loquitur Concilium, quod proinde (dicit Suarez) per verbum *tribuendi* intellexisse credendum est quancumque actualem traditionem bonorum Novitiæ, per quam in potestatem, usum, administrationem, aut etiam dominium Religionis deveniant, non obstante quacumque obligatione ea reddendi, si Novitiæ habitum dimittat.

54. Probatur autem hæc posterior sententia, tum ex verbis illis quibus utitur Concilium in decretis: *quocumque prætextu*

in: & infra: ne hoc ullo modo fiat: quæ satis clare videntur excludere etiam titulum mutui, ac commodati: tum quia est verbum *tribuat* sumptum secundum rigorem verborum importet actum diversum a datione facta per modum mutui, aut commodati; & aliàs lex odiosa, (cujusmodi est decretum illud Concilii) debeat coarctari ad rigorem verborum; nihilominus tale decretum non videtur posse explicari; ita ut non comprehendat mutuum, & commodatum absque eo, quod magna fraus committatur contra dictum decretum, juxta *l. non dubium. C. de leg.*, ubi dicitur: *Non dubium est in legem committere eum, qui verba legis amplexus, contra legis nititur voluntatem*: cum tamen aliàs satis aperte constet mentem Concilii esse excludere quæcumque dationem etiam per modum mutui, & commodati, stante quod non minus ex his, quam ex alia largitione aliquo modo impeditur libertas Novitii; cum etiam dato pignore, aut præstita fidejussione, possit Novitius retardari a libero recessu Religionis, sive ex timore non molestandi fidejussorem, exigendo fidejussorem datam; sive ex metu offendendi Religiosos Monasterii, repetendo pignus ab illis depositum: unde & ipsi parentes Novitii non audebunt compellere Religionem ad solvendum: sed in gratiam Novitii connivebunt.

55. Nonnulla quidem, (inquit Suarez supra) *verisimilitudo esse posset, si in casu proposito bona mutuo darentur Monasterio, restituenda ante tempus professionis, ut v. g. ad 4. vel 6. menses; tunc enim non solum in particulari casu, sed etiam per se, & ex vi talis actionis cessare videtur finis Concilii, nec videtur illa esse largitio simpliciter etiam juxta subiectam materiam, quia non concedunt talia bona sub ea tantum conditione, nisi Novitius retrocedat; sed ut restituantur ante professionem, etiam si ipse perseveret. Sed nihilominus* (subdit Suarez) *existimo talem mutationem esse alienam ab intentione Concilii, & non care-
re scrupulo, quia scilicet retardare potest Novitium, ne ante solum a Religione debitum Religionem dimittat; etiam si id desi-*

deret: item quia post acceptum tale munus facile est Religionem solutionem differre spe retinendi Novitium: & e converso difficile erit parentibus Religionem compellere, ut solvat, sed potius in gratiam Novitii connivebunt. Sic Suarez: ita concludens; quapropter ab omni actione hujusmodi, vel specie illius abstinendum est.

56. Concedit Suarez (& a fortiori admittunt Sanchez supra n. 13. alique qui sentiunt cum Rodriq.) non agere contra decretum istud Concilii parentes, propinquos, & amicos Novitii, vel Novitiæ, si de suis propriis bonis aliquid tribuere velint Monasterio in gratiam Novitii, ad effectum, ut is benevolentius tractetur, aut suspiciatur; nam textus expresse dicit de bonis ejus (idest Novitii) tuncque non habet locum ratio Concilii, cum per hoc non minuatur libertas Novitii, quatenus ea bona ad ipsum non pertinent, neque ea ipse potest, aut debet recuperare, neque ei non redditur difficilior egressus e Religione, si voluerit redire ad sæculum. Quamquam hæc doctrina non videatur admit-tenda omnino absolute, sed cum limitatione, quam apponit Sanchez ubi sup. nimirum, dummodo parentes ea bona non dent Monasterio in dotem Novitiæ, eo quod alioqui computanda essent in legitima ipsius Novitiæ, quod sine dubio ex communibus accidentibus regulariter præsumi poterit; nisi parentes protestentur, ea bona se dare omnino ex propriis, aut non dare in dotem filiz, nec computare in legitimam filii: quare ex doctrina Suarez potest inferri, parentibus fore semper licitum modo dicto dare bona Monasterio, quoties non habent bona propria filiorum; cum in dubio censeri debeant ita contrahere, ut non delinquant, nec censentur de legitimis filiorum quidquam disponere.

57. Illud demum hic monent Sanchez n. 26. Suarez loc. cit. Tambur. sup. n. 4. Peyrin. de R. S. qu. 1. cap. 29., & alii, quod cum excommunicatio, quæ fertur in Concil. Tridentin., ubi sup. contra dantes ex bonis Novitii aliquid Monasterio, excepto victu, ac vestitu ante professionem, & contra id recipientes, feratur sub his
verbis:

verbis: *sub anathematis pana*, quæ arguunt excommunicationem non latæ sententiæ (sicut censent *Velasco*, & *Rodrig. allegati a Sanchez*) sed ferendam; proinde dicendum est in præsentî casu non incurrî excommunicationem ipso facto, sed tantum per sententiam Judicis: quod non esset, si Concilium dixisset *sub anathematis pana ipso facto incurrenda*: aut aliud verbum æquivalens addidisset, ut tradunt DD. communiter suo loco.

58. Addit *Peyrin. sup.* (& quidem meo judicio non parum probabiliter) Novitium si sit sui juris, & non habeat parentes, non posse in ingressu Religionis præter vitium, ac vestitum donare quidquam Monasterio ex amore Dei, unde retrahi possit ab egressu libero Religionis: siquidem id expresse interdicitur in citato decreto Concilii Tridentini iis verbis: *ne quocumque prætextu aliquid Monasterio tribuatur*; sicut, & ibi interdicitur, ne Novitius in ingressu Religionis donet seipsum, & omnia sua bona Monasterio, ut olim fiebat; idque ex quadam declaratione Sacræ Congregationis, quam dicit *Peyrin.* de hoc in specie fuisse factam.

Hæc tamen *Peyrini* doctrina, sicut, & declaratio Sacræ Congregationis, quam allegat, non adeo rigoroſe; & stricte sunt intelligenda, quasi vetitum sit in Monialium receptione, aut tempore professionis aliquid dare, vel recipere Sacristiæ, sive Infirmarie Monasterii applicandum; Extrat enim de hoc declaratio Sac. Congreg. Episcop. in una Ulyssiponen. 5. Novemb. 1616. ex Papæ oraculo facta, apud *Monacell. part. 1. titul. XI. in adnot. ad Formul. 7. n. 9.* tenoris sequentis. *SSmus D. N. censuit elemosynas, quæ per pactum Sacristiis, & Infirvariis Monasteriorum Monialium dari solent, non comprehendî in decreto, quo propinarum solutio per Moniales dum ad habitum, vel ad Professionem admittuntur fieri solita, interdicitur.*

Quæres 8. An Monasterium possit exigere, ac recipere aliquid supra sortem dotis ratione damni emergentis, aut lucri cessantis ipsi provenientis ex dilatione ipsius dotis solvenda pro Novitia professura.

59. Resp. Posse exigere, ac recipere damnum emergens, quod revera ex dilatione dotis ipsi proveniat, proportionatum tamen ipsi damno, & nullo modo excedens (& quidem etiam expresse pacifcendo de solutione dicti damni) non item lucrum cessans: ita *Rodrig. sup. art. 7. Mirand. art. 10. Tambur. qu. 6.* alique, & probatur ex eo, quod conventio solvendi damnum emergens admittitur in omnibus contractibus, & ab omnibus approbatur, ut licita, habetque locum in omnibus personis cujuscunque status, & conditionis sint; cum omnes jure possint se servare indemnes, dummodo in evitando damno non excedantur metæ juris divini, naturalis, aut etiam humani, e contra conventio solvendi lucrum cessans non est adeo generalis, sed permittitur solum mercatoribus, atque negotiatoribus (idque cum certis conditionibus, quas Doctores assignant proprio loco): unde cum Monialibus, & viris Religiosis jure ecclesiastico sit interdictum negotiari (ut ostendimus infra *cap. 9. qu. 16. n. 31.*) ii non possunt neque pacisci, neque recipere quidquam ratione lucri cessantis, cum ipsi vere non cesset ullum lucrum, saltem licitum: quo pacto in *cap. fraternitas 12. qu. 2.* dicitur, *Absit, ut Ecclesia cum augmento recipiat, quod de terrenis rebus videtur amittere, & lucra damnis quarat.* Quæ doctrina fundatur in *cap. salubriter de usuris*: ubi Innoc. III. decidit, Generum ad fructus possessionem, quæ sibi a focero pro numerata dote pignore obligatæ sunt, computandos in sortem principalem non esse compellendum, cum frequenter dotis fructus non sufficiant ad onera matrimonii supportanda; unde arguit DD. communiter apud *Covar. lib. 3. var. cap. 1. n. 3.* maritum cum promissione dotis posse pacisci de certa quantitate sibi quotannis solvenda ultra sortem, dum non fuerit soluta dos: constat autem licere philosophari a matrimonio carnali ad spirituale quod fit per ingressum Religionis: loquendo de iis, in quibus inter ipsa concurrît paritas rationis, ut defacto concurrît in isto casu.

Quæres 9. In quibus bonis debeatur solvi dos pro Moniali professura.

60. Resp.

60. *Resp.* Debere solvi in ære, seu pecunia, non autem in bonis stabilibus, qualia sunt domus, agri, census, & alia similia: idque ex declaratione Sacræ Congregationis, quam refert *Gavant. in Man. Episcop. v. Monialium alimenta num. 6.*, & *Tambur. sup. qu. 7. num. 2.*, & quidem jure optimo cum pecunia præfens sit pluris æstimabilis, ac utilior, postique commodius deservire occurrentibus Monasterii necessitatibus. Quamquam doctissimus Magister putet, quod cum Sacra Congregatio nitatur præsumptione fraudis, quod stabilia nimio pretio valuerunt a dantibus dotem, si vere cesset fraus, cessabit & dispositio Decreti, saltem pro foro conscientie, & maxime, si id fiat de consensu Prælati Monialium, ex Epicheja mentem Sacræ Congregationis sic interpretantis.

Quæres 10. An, & quomodo possit alienari dos tradi solita Monasterio pro puella novitia admittenda ad professionem, stando in jure communi.

61. *Respond.* *Tambur. sup. num. 6.* ex *Gavanto*, & *Aldano Sacram Cardinalium Congregationem 6. Junii 1615.* declarasse dotes Monialium, etiam Conversarum, ut vocant, intra præfixum numerum existentium emissas ad eis professionem, posse expendi in usus communes Monasterii necessarios; Monialium vero supernumerariorum dotes post illarum professionem debere implicari in emptione bonorum stabilium fructiferorum; & hoc ut ex fructibus inde provenientibus ex sustentari valeant absque dispendio Monasterii. „ En verba Sac. Congreg. relata a *Spello deif. 84. num. 62.* *Eleemosyna dotales, si sint Monialium, vel Conversarum intra numerum existentium, emissæ ab eis professione, expendi possunt in usus communes necessarios Monasterii, supernumerariorum autem dotes post eandem professionem omnino in emptionem bonorum stabilium Monasterii commode convertantur.* „ Verum in aliquibus locis usus est in contrarium: & quidem etiam ex statuto Prælatorum præcipientium dotes Monialium, etiam receptarum intra numerum præscriptum implicari in em-

ptione bonorum stabilium: quod innuit *Rodriqu. sup.* dicens tamen id raro executioni mandari pnnctualiter ac rigorose, eo quod Monasteria adstringantur præfatas dotes implicare in solvendis debitis, & comparandis necessariis ad sustentationem Monialium; inde se excusantes, quod necessitas non habet legem *l. unie. ff. de off. proconsul.*, & necessitatis causa multa sunt permittenda, quæ alias non permetterentur: *cap. si quis propter de furt.*, mihi certe constat in aliquibus locis id non permitti, & merito, cum in argumentum trahi non debeant, quæ propter necessitatem aliquando concessa sint, *regul. 78. de reg. jur. in 6.*

62. Unum etiam hic obiter moneo, quod item advertit *Rodriqu. sup.* in casu scilicet in quo dos Monialis implicatur in solvendis debitis, sive contractis, sive contrahendis, statim ac recepta est, non posse tunc recipi quidquam titulo damni emergentis (quod *qu. 9.* diximus absolute loquendo, non esse illicitum): & ratio est, quia in tali eventu nullum vero emergit damnum, quod habeat modo dicto refarciri, sicque cessat ratio recipiendi aliquid supra sortem principalem dotis debitz Monasterio.

Quæres 11. An possit sine debita solemnitate alienari dos, quæ traditur Monasterio pro Moniali admittenda supra numerum taxatum.

63. *Respond.* Non posse, si aliàs supponamus eam cadere sub prohibitionem non alienandi bona Ecclesiastica: quomodo vere cadit, stante decreto Sacræ Congregationis superius allato: ita *Lezana tom. 2. cap. 19. num. 57.* ex *Bonacina*, & patet, quia dos Monialis supernumerariæ consistit in pecunia destinata ad emptionem rei fructiferæ immobilis: constat autem ex variis juribus pecuniam taliter destinatam non posse alienari absque debita solemnitate: ex alia parte hoc ipso, quod pecunia data in dotem Moniali implicatur in emenda re immobili fructifera, expenditur ad usum illum, ad quem est destinata, sicque cessat finis prohibitionis, cum ea detur, ut de fructibus illius Monialis admittenda sustentari valeat.

Diffi-

Difficultas est, an dicta pecunia implicari possit in adiungendo Monasterio, aut emenda domo contigua ipsi Monasterio ad eam inhabitandam.

64. *Rsp.* Videri posse, & quidem sine licentia Sacrae Congregationis, colligitur ex Peyrino in Formul. litt. B. cap. 1. num. 2. quatenus docet summam pecuniarum implicandam in annuis redditibus posse expendi tam in fabricanda domo, quam in ea emenda (intellige, si Monasterium illa indiget) patetque ex eo, quod domus est ex natura sua fructifera, & ideo potest de facto fructificare; quatenus liberat Monasterium a solvendo pretio locationis domus, quam aliqui cogere tur condicere.

Major difficultas est; an dicta Dos Monialium, inaggressa Sacra Congregat. possit implicari in dissolvendis debitis quotannis solventibus interesse, aut etiam in extinguendo annuo censu:

65. *Rsp.* Quod, licet aliqui recentiores docti, secluso Curiz stylo (qui forte obstat) affirmantem sententiam in utroque casu amplectantur, ut probabilem; quia tamen valde dubito, ne obstat stylus Curiz, & alias versamur in re ad forum contentiosum facile deducibili; saltem ad vitandos rumores, ac tricas, contraria sententia videtur sustinenda: probant autem recentiores illi dotem Monialium posse implicari in dissolvendis debitis solventibus interesse, ex eo, quod sicut onerare Monasterium dictis debitis est alienare; sic illud exonerare tali onere est acquirere; cum contrariorum eadem sit disciplina; sique videtur impleri mens legis prohibentis alienationem. Quod vero præfata dos expendi possit in extinguendo censu annuo, docet expressè Peyrinus loco supracitato, adducens pro se Trimarchum, & posset probari ex ratione paulo ante allata. Dixi in dissolvendis debitis solventibus interesse, ut indicarem secus dicendum de debitis non solventibus interesse; in his enim solventibus non potest infumi dos Monialis: cum ea extinguere non sit acquirere, sicut nec ea contrahere est alienare; præterquamquod sic aperiretur via alienandi

bona Ecclesiastica sine solemnitate, & faciendi fraudem contra legem prohibitionis alienandi: cum hujusmodi debita fieri possint sine solemnitate; & dato, quod liceret alienare absque debita solemnitate ad ea extinguenda, passim fieri possent alienationes bonorum Ecclesiasticorum ad illa dissolvenda, idque cum magno dispendio Monasteriorum, quorum bono Summi Pontifices intenderunt consulere, prohibendo alienationem bonorum Ecclesiasticorum; ita docti Neoterici a me consulti, & satis probaliter.

Dubitari hic etiam potest; An Moniales censentur iudebite alienare, si pecuniam traditam in dotem alicujus Monialis insumant in emendis necessariis ad vitium, ac vestitum Monasterii, eo quod in præsentia non habeant occasionem paratam illam implicandi, & alioqui sint moraliter certe se tantundem pecunia habituras statim, ac occurrerit commoditas illam expendendi in emptione bonorum immobilium.

66. *Rsp.* Probabile videri, quod in tali casu non censentur alienare: & ratio est, quod pecunia computatur inter bona, quæ recipiunt functionem; sique non repugnat summam pecuniarum substituere loco alterius summx obligatæ, nec in hoc proprie intervenit alienatio, maxime cum tali casu salvetur finis intentus a Superiore in prohibenda alienatione bonorum Ecclesiasticorum, qui est consulere indemnitati Monasteriorum, & in præsentem eventum habetur quatenus loco pecuniarum obligatæ, quæ modo dicto distrahitur, substituitur alia non obligata (ut suppono) sique sit debita compensatio: ita Magistri valde docti consulti.

Utrum vero Moniales possint admittere ad professionem Novitiam, cui datur in dotem non pecunia effluvia, sed remissa cujusdam debiti pecuniarii correspondentis quantitati dotis taxata, & solvendi a Monasterio parentibus Novitiæ modo dicto admittendæ.

67. *esp.* Quod, quamvis speculative videri possit probabilis pars affirmans, cum sic dos solvatur in ære, & quæ implicari possit in emptione bonorum immobilium;

lium; practice tamen amplectenda est pars negans, eo quod moraliter impossibile sit, Moniales de facto deveniunt ad statum, ut possint implicare summam illam pecuniæ assignatam in dotem, ut doceat experientia.

Quæres 12. An Moniales alienantes dotem Novitiæ ad professionem recipiendæ incurrant penas latas contra alienantes bona Ecclesiastica sine debita solemnitate.

68. *Resp.* Incurrere, sed hoc infra cap. 7. qu. 24., & cap. 8. quæst. 18.

Quæres 13. An translata Moniali de uno Monasterio ad aliud, debeas transferri etiam dos tradita priori Monasterio.

69. *Resp.* Aliquos cum Socino, Baldo, Tapia, & Manuel adduct. a Sanchez lib. 7. mor. cap. 32. num. 12. sustinere dotem in tali casu debere transferri; & probant, tum quia l. si is qui ff. de jur. dot. dicitur ibi dos esse debere, ubi onera matrimonii sunt: tum quia dos datur accessorie ad personam, & sub tacita conditione, dum Monialis in eo Monasterio perseverit; ideoque cum per legitimum transitum ad aliam religionem prior professio dissolvatur, ea reddenda erit, sicut & redditus dos tradita viro ob carnale matrimonium, si hoc legitime dissolvatur. Oppositum tamen videtur sustinendum, & de facto sustinent Sanchez ubi supr. Rodriguez tom. 2. qu. 79. art. 2. Navar. com. 4. de Reg. num. 24. Bonacin. qu. 2. de claus. qu. 9. §. 4. diff. 2. n. 6. Tambur. supr. D. 21. quæst. 7. num. 2., aliique penes ipsum: nimirum dotem traditam Monasterio, ad quod Monialis profecta legitime transeat: idque si posterius Monasterium sit ejusdem, sive diversi Ordinis: probant, tum quia dos non fuit data sub conditione: si Monialis in eo Monasterio manserit, sed solum sub conditione: si professio sequatur; unde, hac secuta, dos perpetuo manet illius Monasterii: tum quia posterius Monasterium spontanee admittens talem Monialem (ut suppono) debet sibi imputare hoc incommodum, quod teneatur illam alere sine dote: tum quia diversa est ratio de dote, quæ solvitur pro matrimonio carnali: hæc enim dissoluto matrimonio per mor-

tem viri, aut mulieris restitui debet; eo quod pertineat ad virum solum pro tempore matrimonii (intellige, nisi aliter disponant pecularia statuta locorum) at, dissoluta professione per mortem Monialis, non restituitur dos parentibus illius, cum ejus dominium perpetuo transierit in Monasterium, in quo emissæ fuit professio. „ Tum demum quia sic declaravit „ Sacr. Congregat. prout refert Suarez „ tom. 4. de Relig. v. 8. lib. 3. c. 14. n. 16. „ & sic etiam determinavit in una Neapolitana, ut testatur Card. de Luca de „ regul. disc. 39., dicens, hanc esse praxim & stylum Sacræ Congregationis, „ & in una Hispaniæ. 23. Januarii 1699., „ ut videre est apud Monacell. p. 1. tit. 11. „ in adnotat. ad formul. 7. num. 12.

70. „ Ratio fundamentalis est, quia, „ ut advertit Cardin. de Luca loco sup. citato num. 6. Dos non solvitur propter admissionem ad Monasterium, vel professionem, cum id speret simoniam, sed datur in recompensationem alimentorum, & aliorum onerum temporarium, quæ Monasterium in se suscipit pro sustentatione Monialis. Est proinde dotis solutio reciproca quidam contractus emptionis futuræ incertæ alæ æqualiter se habentis ad commodum, vel incommodum; potest enim Monialis diu vivere, & quidem adeo infirma valetudine, ut magnum afferat Monasterio incommodum, & potest cito mori, magno cum Monasterii lucro. Propterea valida professione sequuta, nulla datur probabilis ratio ad repetendam dotem, ne quidem in casu quo secundum Monasterium cogatur ad recipiendam Monialem transeuntem; tunc enim juxta praxim hodiernam teste eodem Cardin. de Luca n. 7., & Sperel. infra citando primum Monasterium solum tenetur subsidiariè (quando alio modo ob paupertatem transeuntium Monialium illis consuli non potest) ejusdem suppeditare moderata alimenta, juxta ea, quæ docet Card. de Luca de dot. discurs. 167. & Sperel. par. 2. decis. 136. n. 48. solum posset oriri dubium

3, bium super hoc, in casu, quo prius
 3, Monasterium inflet pro translatione suæ
 3, Monialis ad aliud Monasterium, ea vel
 3, invita, vel solum permittente; sed tunc
 3, sicut erit necessaria Sacra Congrega-
 3, tionis licentia, sic ad eamdem pertinebit
 3, determinare, spectatis omnibus, an dos
 3, sit restituenda, vel sola alimenta præ-
 3, standa, vel alio modo providendum se-
 3, cundo Monasterio.

Quæres 14. *An dos, quæ datur Monaste-
 rio pro Moniali admittenda, moriente ipsa
 Moniali, maneat apud Monasterium, aut
 certe reddi debeat reliâis ascendentibus,
 vel descendentibus.*

72. *Resp.* Manere perpetuo apud Mo-
 nasterium; idque ex consuetudine legiti-
 me inducta, quæ est optima legum inter-
 pres: non enim alia ratio hujus assignari
 potest, ut advertit Sanchez *sup. cap. 9. n. 23.*
 ostendens id non posse oriri ex eo, quod
 Monasterio traditur dos in pretium alimen-
 torum, quæ Monasterium debet suppeditare
 Moniali; siquidem etiam in matrimo-
 nio carnali dos constituitur, & traditur viro
 ob onus, quod habet alendi uxorem, &
 ad alia onera matrimonii sustentanda,
l. pro oneribus C. de jure dot. & tamen so-
 luto matrimonio, dos non manet perpetuo
 apud virum, ut jam dictum est; quam-
 quam *Ciarlinus part. 2. controv. cap. 194. n. 39.*
 me citato, dicat optimam rationem
 hujus assertionis esse posse, quod Mono-
 nasterium stat loco filii; adeoque sicut filius
 est hæres matris, eique succedit in dote,
 sic Monasterium succedit in dote Monialis
 defunctæ.

Quæres 15. *An Monasterium teneatur
 alere, ac retinere Monialem, si hujus paren-
 tes, aut alii non solvant dotem promissam,
 & conventam.*

73. *Resp.* Teneri, esto possit alimen-
 ta Monialis exigere a parentibus illius, im-
 plorato Judicis officio: ita *Rodrig. tom. 2. q. 43. art. 8. ex Navarro* dicens, quod li-
 cet in judicio denegentur præfata alimen-
 ta, non ideo potest Monialis ejici e Mono-
 nasterio: quippe quæ cum sit membrum Mo-
 nasterii, jus habet, ut ex bonis illius,
 etiam ipsa sustentetur; unde non currit pa-

ritas, quod, sicut vir non tenetur recipere
 uxorem, illamque alere, donec dos ei
 solvatur; immo & eam receptam potest
 expellere (prout post alios annotavit *Pa-
 normit. in capit. per vestr. de donat. inter
 vir. & uxor. n. 4.*), sic & Monasterium
 possit ejicere Monialem, quæ non solvit
 dotem, cum non deceat Monialem dege-
 re extra clausuram; & alias æquum sit mi-
 nistrantem ad altare vivere de altari, cum
 sit dignus operarius mercede sua.

*An autem Monasterium teneatur alere
 Monialem, cujus dos fuerit rapta a Fisco ob
 delictum ipsius Monialis (v. gr. ob hæresim).*

73. Respondet *Fagundes lib. 5. decal. cap. 13. n. 24.* aliis pluribus citatis, non te-
 neri, si Monialis sit extra Monasterium, &
 Monasterium nolit eam iterum recipere;
 probatque tum *ex l. pro oneribus C. de ju-
 re dot. & l. dotis fructuum ff. eodem;* tum
 quia non apparet, quo jure Monasterium
 teneatur illam alere: non enim tenetur
 ratione dotis, cum jam fuerit rapta a Fis-
 co, ut supponimus: non ratione servitii,
 ac obsequii præstiti Monasterio, cum non
 admittatur, & Monasterium vere non te-
 neatur illam admittere, ut item suppo-
 nimus.

SECTIO III.

De Velo Professionis, necnon de
 Benedictione, seu Consecratione
 Monialium.

74. *Q*uod duplex sit Velum Monialium:

75. *Al* quid detur.

76. *Quod* genus veli modo sit in usu.

77. *Quæ* requirantur ad recipiendum. ve-
 lum Consecrationis juxta jus com-
 mune: & quæ atas requiratur in
 Moniali consecranda.

78. *Fæmina* occulte corrupta, simpliciter
 loquendo, potest consecrari.

79. *An*, & quando possit, ac debeat reji-
 ci a Consecratione.

80. *Non* consecratur fæmina per vim cor-
 rupta, & si alii id limitent: Episcopus
 juxta aliquos non dispensat
 cum corrupta, ut consecraretur: etsi
 corruptio sit occulta.

81. *Consecratur*, quæ contraxit, sed non
 consummavit matrimonium.

82. Item polluta per voluntariam seminis effusionem, claustro manente integro.
83. Item que ante annos discretionis commissi turpia.
84. Non item cognita in amentia, aut ebrietate, aut somno.
85. Consecratur ea, cui ex causa sanitatis fractum est claustrum.
86. Item cognita a viro praposterè, aut sodomiticè a semina, nisi non semper.
87. Item polluta in somno.
88. Consecratur nondum confirmata.
89. Consecratio Monialium qualiter fiat.
90. Non reiteratur.
91. Cujus sit consecrare Moniales solemniter.
92. Non sit consecratio, nisi statim temporibus: fieri autem potest in Ecclesia exteriori Monialium, nisi obstat consuetudo.
93. Per illam confertur gratia, & remittuntur venialia ex opere operantis, non ex opere operato.
94. Velum Consecrationis aufertur in penam.
95. Immo, & ipse Moniales possunt ad tempus eo se privare.

Quæres 1. Quid hic significetur nomine Veli professionis.

74. Resp. Quid, cum teste Suarez 10.4. de relig. tract. 9. l. 1. cap. 11. n. 5. in Monialibus attendi possit usus multiplex veli; nimirum probationis (quod alii vocant receptionis) professionis, consecrationis, praelationis, & continentie: per velum Professionis hic intelligitur velum, quod in actu professionis Religiosæ imponi solet capiti Monialis proficentis cuiuscumque ætatis, ac conditionis: velum Probationis est, quod datur a principio Novitiæ, & solet esse album: velum professionis est, quod datur in actu professionis Religiosæ cuiuscumque ætatis proficentis, sive ea sit virgo, sive vidua: Velum Consecrationis est, quod olim dabatur Moniali post annum 25. ætatis juxta c. placuit causa 10. qu. 1., & quidem illi soli, quæ esset virgo, & haberet propositum servandi virginitatem (sed de hoc infra):

Velum Ordinationis est, quo Monialis ordinanda in Diaconissam alias decorabatur 40. ætatis anno, juxta c. Diaconissam 27. qu. 1., idque ut posset inchoare horas in choro, & legere homilias (quod aliis Monialibus non erat permissum): velum Prælationis est, quod anno ætatis 60. dabatur Abbatis, juxta cap. juvenculas 20. qu. 1., tamquam in præmium antiquæ professionis, & conversationis laudabilis, ac diuturnæ, rerumque Monasterii peritiz. Velum Continentiæ est, quod viduis solum imponitur, ultra velum ipsius datum in professione, ex cap. vidua 27. qu. 1. ita Miranda qu. 7. de Monial. art. 8., Rodriq. tom. 1. qu. 64. art. 1., Portel. de dub. reg. v. velum Monialium n. 1., Tambur. de jure Abbatis. d. 27. qu. 2., & alii, inter quos Majolus l. 1. de irregul. cap. 29., addit aliam speciem veli, quod vocat penitentiz, & datur Monialibus, quas vocant Convertitas.

Quæres 2. Ad quid detur velum Moniali facienti professionem Religiosam, & quale sit hoc velum.

75. Resp. Dari, tum ut Monialis proficiens agnoscat se vi Religiosæ professionis assumi in veram Christi sponsam: siquidem apud veteres Sponsa, quando tradebatur viro, solebat velare caput: siquidem idem est viro tradi, ac nubere, id est velare caput; tum ut observet consilium Apostoli 1. Corin. 11., dicentis: *Omnis autem mulier orans, aut prophetans non velato capite, deturpat caput suum*: tum ut sic indicet se abrenunciare mundo, ac omnibus pompis ejus, prorsus negligendo ornatum capitis, cui femine alioqui solent adeo insistere: tum ut ostendat se per Religiosam professionem apprehendere statum penitentiz significatæ in velo nigro; quale solet esse, quod imponitur Moniali proficenti: quamvis aliqui putent olim fuisse purpurei coloris, id colligentes ex S. Hieronymo epist. 8. ad Demetriadem: quod non admittit Suarez tom. 4. de relig. tract. 9. l. 1. cap. 11. n. 5.

Quæres 3. An modo sint in usu hæ omnes species veli Monachalis, & quæ?

76. Resp. Non esse omnes, cum jam abig-

abierint in defuetudinem velum Prælationis, & velum Ordinationis (ut notavit *Suar. n. 15.*) immo & velum Continentiæ: de velo autem Consecrationis (de quo hic aliqua dicenda sunt) refert *Barbof. lib. 1. de iure Ecclef. cap. 44. n. 1.* Sacram Congregationem 5. Decembris 1597. declarasse, quod licet non sit in usu, scubi tamen est in usu, potest, ac debet concedi; non tamen Monialibus Ordinum Mendicantium, ut eadem Sacra Congregatio declaravit 30. Septembris 1616.

Quæres 4. Quæ requirantur in Moniali, ut licite possit recipere velum Consecrationis.

77. Resp. Requiritur, ut sit virgo, ut expleverit 25. annum, ut non sit ex Ordine Mendicantium, ut sit professa in Ordine approbato: & quidem, quod debeat esse virgo, habetur in *c. de votis 20. q. 1.*, ubi *Gelasius Papa* ait: *Viduas velare Pontificum nullus attentet; necnon in Concilio Triburiensi cap. 25., & Rotomagensi can. 9. relatis a Suarez sup. n. 6.* addente, huiusmodi decreta non debere se intelligi, ut nullum velum viduis imponi possit, ac si essent incapaces Religiosæ professionis (quod est falsum, & repugnat aliis decretis) sed debere intelligi de velo Consecrationis. Quod vero debeat explevisse 25. ætatis annum, habetur clare in Pontificali, *rubrica de Consecrat. virginum*, & decidit Sacra Congregatio apud *Tambur. sup. qu. 3.* (quidquid alii dicant apud eundem *Tamburinum* putantes de universali consuetudine Moniales posse consecrari ante 25. ætatis annum). Quod denique debeat esse ex Ordine non Mendicantium, constat ex dictis *q. præced.*: solum moneo, quod spectat ad ætatem Monialis consecrandæ, magnam in Ecclesia extitisse varietatem; nam in Concilio Romano sub *Sylvestro cap. 10.* significatur, non esse faciendam virginem usque ad ætatem annorum 27. in quibus probet suam castitatem: *S. Gregor. l. 3. ep. 11.* sexagenariam voluit esse virginem consecrandam: in *Concilio Carthagini. 3. can. 4.* aliisque Conciliis, relatis a *Tamburino*, solum postulat ætas 15. annorum, sicut & in *cap. placuit*

20. quæst. 1. quod sic habet: *Placuit, ut ante 25. annum ætatis neque Diaconi ordinentur, nec virgines consecrentur.*

Quæres 5. An femina occulte corrupta, cum a parte rei non sit virgo, possit nihilominus recipere velum Consecrationis.

78. Resp. Quod licet aliqui cum *S. Thoma in 4. d. 38. qu. 1. art. 5. ad 5.* absolute sustineant partem negantem, ea ducti ratione, quod propter vitandum scandalum non debent Ecclesiæ Sacramenta, vel Sacramentalia variari: alii tamen probabiliter putant partem affirmantem, & quidem etiam in casu, quo talis Monialis petat consecrari, nullam habens necessitatem huiusmodi consecrationis ad vitandum periculum infamiz: probant, quia iura non imponunt hoc impedimentum tamquam penam, aut irregularitatem ipso iure incurrendam, sed præcipiunt Prælati, ne consecrent feminam corruptam, sicque quando res est occulta, non tenetur femina se abstinere, sed potest in exteriori foro se gerere, sicut in communi opinione habetur: ita *Suarez* in terminis *sup. n. 11.*; idemque plane supponunt *S. Thom. loc. cit.* aliique DD., qui asserunt dictam feminam in proposito casu posse consecrari, mutato nomine virginittatis in nomen castitatis; quod tamen notat *Suarez n. 8.*, non esse necessarium ad vitandum mendacium, quod committeretur in tali forma consecrationis: illud enim mendacium, non est formale mendacium, sed potius materialis dissimulatio, aut occultatio, facta ex iusta causa ad vitandum infamiam proximi; illudque ipsum, quod fieret, haberet suum usum proprium licitum, ac bonum, & posset habere significationem veram, nimirum sanctificationis, & oblationis illius personæ, quæ ad divinum cultum, ac perpetuum continentiam ex tunc Deo dicaretur; alia vero falsa significatio, quæ ab aliis concipi solet, non esset intenta, ideoque nullum in tali casu apparet mendacium.

Difficultas est, an Prælati, ad quem accedit præfata Monialis occulte corrupta, ut recipiat velum Consecrationis, possit, & debeat illam repellere, si notitiam habeat

H 2 lapsus,

lapsus, vel certe teneatur illam consecrare.

79. *Resp.* Cum distinctione: vel Prælati notitiam illam habet ex confessione Sacramentali, & sic nec potest, nec tenetur dictam Monialem repellere; cum id non fieri possit absque violatione sigilli confessionis: vel habet eam notitiam extra Sacramentum per secretam revelationem Monialis, & sic non tenetur repellere, cum jus commune non obliget ad iudicandum de re adeo occulta, siue ad operandum ex scientia adeo privata, ac occulta, præsertim cum periculo scandali; posset tamen se subtrahere ab illa consecranda, se excusando ab illo munere, vel alio colore, Monialem præfatam non recipiendo ad professionem (quod est illud non teneri eam consecrare per se loquendo, & ex lege iustitiæ, modo id non cedat in infamiam Monialis, aut præjudicium boni spiritualis illius): vel denique Prælati eam notitiam habet aliunde, & quidem moraliter certam, & sic, cum res non sit adeo occulta, posset Prælati dictam Monialem non consecrare, semper tamen consulendo illius famæ, quantum fieri potest: *Suarez sup. n. 10.*

Quæres 6. An Monialis, quæ per violentiam, & sine sua culpa fuit corrupta, sit capax veli Consecrationis.

80. *Resp.* Non esse; ita *S. Thom. sup. ad 4.*, alique communiter cum eo, & probatur tum ex *S. August. lib. de bono conjugali cap. 18.* qui dicit: *Etiam si violenta corruptio virginis baptismum antecedit; non potest etiam post baptismum inter virgines consecrari:* tum quia in consecratione virginum non attenditur, an culpa præcesserit, sed an subsistat virginitas etiam corporalis, seu materialis, quæ sic per ipsam consecrationem significatur, speciali honore afficitur, ac representat integritatem Ecclesiæ triumphantis, ut ait *Glossa in cap. acutus d. 26.* tum quia amissio virginitatis, etiam materialis, importat veluti quandam irregularitatem, quæ licet contrahatur sine peccato, impedit talem consecrationem. Cum *S. Thom.* sentiunt alii plures relati a *Thesauro de penis part. 2. v.*

Monialis capit. 3. addente Less. lib. 4. cap. 2. n. 15. Fillicium tract. 30. n. 21., & 25. id melius limitare, ut procedat, si violata consentit in actum, vel si violatio est publica: quia tunc pro foro externo præsumitur in actum consensisse; alias, si violatio sit occulta, poterit violata tuta conscientia recipere consecrationem: idque ex *S. Thom. 2. 2. quæst. 15. art. 3.* dicente virginitatem non amitti per materialem virginalem veli fractionem, seu resecrationem alio casu contingentem, si voluntas interim abstineat a delectatione venerea.

Addit *Thesaurus sup.* se non putare verum, quod dicunt *Sylv.*, *Navar.*, & alii, Episcopum scilicet posse dispensare cum Moniali corrupta, ut accipiat velum virginitatis in casu occulto, ratione scandalii; & probat, quia Episcopus nequit alterare formam, aut materiam Sacramentalium, quæ ab Ecclesia, seu Papa instituta sunt: ut ostendit idem *Thesaur. v. ritus cap. 1.*

Quæres 7. An Monialis recipere possit velum Consecrationis, si ingreditur religionem post contrahitum matrimonium ratum, non tamen consummatum.

81. *Resp.* Posse, & patet, quia, esto illa dici possit vidua, & viduæ consecrari nequeant, *cap. vidua 20. q. 1.*, ista tamen cum sit ita vidua, ut vere sit virgo, non comprehenditur sub dicto iure, quippe quod loquitur de viduis corruptis, & quæ non sunt amplius virgines: ita *Tamburin. sup. d. 27. qn. 3.* pro se adducens *c. Valentinus d. 34.*, & *c. debitum de bigamia.*

Quæres 8. An possit consecrari Monialis, quæ per voluntariam seminis effusionem polluta est, integro tamen remanente clastro.

82. *Resp.* Videri probabile, quod possit; & probatur; tum quia Ecclesia ad recipiendum velum Consecrationis solum requirit integritatem carnis, sicut in Romano Pontificali, ubi agitur de ista consecratione, non dicitur, Monialem debere interrogari de aliqua contaminatione; sed de vita, conscientia, ac integritate: in præsentem autem casu salvatur integritas carnis; tum quia talis Monialis licet non sit virgo coram Deo, neque habitura sit

aurco-

aureolam; apud homines tamen virgo censetur in foro externo, hoc ipso quod virginalis claustrum servat illatum, & (ut loquitur *Cajet. v. virginum consecratio*) est virgo non virtute, sed statu; quod utique sufficit ad hoc, ut sit capax veli Consecrationis: ita *Lessius lib. 4. c. 2. n. 120.*, Sd v. consecratio n. 6. *Sylv. v. consecratio virginum n. 2.* alique, quos refert *Tambur. sup. quæst. 4.*, addens, Monialem in casu proposito posse consecrari, etiam si modo dicto fuerit polluta, etiam accedente contactu externo. Quod certe non admitterent Doctores citati ab eodem *Tamburino* sustinente cum *S. Thoma* supra, Monialem rejiciendam esse a consecratione, si ex vehementi cogitatione, concurrente calore naturali, voluntarie semen effunderet: idque, etsi carnis integritas in ea servaretur illata, & claustrum pudoris integrum: quia de re *Navarr. lib. 3. de reg. cons. 4.*

Quæres 9. An possit consecrari Monialis, quæ ante annos discretionis commisit aliquem actum turpem contra castitatem.

83. Respondet *Tambur. loco cit. sup. ex Rosella. v. virginitas*, & *Lessio n. 121.* posse consecrari, probatque ex eo, quod cum præ defectu ætatis non insit puellæ potestas seminandi, ea per nullum actum turpem amittere potest corporis integritatem, sicque adhuc remanet virgo modo superius explicato; dicit tamen *Lessius*, contrarium forte verius esse, si in puella adsit usus rationis perfectus; quod etiam alii putant esse satis probabile.

Quæres 10. An possit consecrari puella, quæ in somno, amentia, aut ebrietate fuit carnaliter cognita.

84. *Resp.* Non posse, & patet ex dictis qu. 6.

Quæres 11. An possit conferri velum Consecrationis Moniali, cui juxta Medicinæ artem ad sanitatem tuendam fuit fractum claustrum virginalis.

85. Respondet *Tambur. sup. ex S. Thoma*, & *Majolo* posse; probatque, quia sic nullum illatum est præjudicium virginitati, ac proinde non adest ratio, cur ipsi denegetur velum Consecrationis, quod dari solet in præmium virginittis: siquidem

fractio claustrum virginalis, quæ hic intervenit, non opponitur integritati corporis, quam diximus supra requiri ad consecrationem: hæc enim consistit in eo, quod claustrum virginalis non frangatur per actum libidinofum.

Quæres 12. An possit consecrari Monialis, quæ vel fuit carnaliter cognita a viro in vase præpostero, vel sodomitice a femina.

86. *Resp.* Posse: & probatur ex eo quod, quamvis juxta modo dicenda per tales actus obscenos probabile sit amitti virginittatem, etsi per accidens (v. gr. ob debilitatem naturæ, aut ratione morbi) non sequatur pollutio, integrum tamen manet claustrum Monialis, sicque ea est capax consecrationis; cum ad illam requiratur, & sufficiat sola claustrum integritas, ut ostendimus qu. 8. Et quidem, quod præfati actus obsceni, etiam seclusa pollutione, sufficiant ad amittendam virginittatem, patet, quia ad hoc sufficit, ut ii ordinentur ad pollutionem, & ex se sint apti ad illam efficiendam in tali ætate; si cut advertit *Lessius loc. sup. citat. ex Rosella. v. virg.*, & *Cajetan. in summa v. eod.*, dicens, non videri dubium, quin per sodomiam deperdat illa carnis puritas, quam postulat virginittas, etiam si fortasse non adsit pollutio; quia actus ille ob eam causam fit, & est ex se sufficiens ad hoc in tali ætate. Responsio tamen hæc non procedit in casu, quo Monialis sodomitice cognita fuisset ab alia femina medio aliquo instrumento, sive ligneo, sive vitreo in vase naturali, ita ut claustrum fuisset fractum: tunc enim Monialis sic cognita non posset consecrari, utpote carens integritate carnis, quam diximus requiri ad consecrationem: quod idem procederet in casu, quo Monialis in vase naturali fuisset cognita ab alia femina, habente nymphiolum magnum in vulva, idest carunculam quandam sic excrecentem, ut erigatur ad modum virgæ virilis, sicque excitetur ad coitum, reddatque feminam potentem ad defflorandam aliam feminam, etiam nullo adhibito instrumento, ut notavit *Decian. lib. 8. crimin. cap. 7. n. 28.*, addens *Ægyptios omnibus*

nibus virginibus dictam carunculam præcidere solitos, ne, ea excrecente, illis postea præberetur occasio abutendi aliis fœminis. Immo addo, assertionem procedere etiam in casu, quo Monialis, se ipsa, medio aliquo instrumento, aut digitis sibi claustrum integritatis violasset, cum sit eadem ratio, ut patet.

Quæres 13. *An consecrari possit Monialis, quæ in somno passa est pollutionem.*

87. Resp. Possê, siue pollutio fuerit involuntaria, siue voluntaria, saltem in causa procurata, scilicet in vigiliatio est, quod juxta dicta *qu. præcedenti*, ad hoc, ut Monialis licite possit consecrari, sufficit, illam retinere carnis suæ integritatem; hæc autem retinetur quandiu claustrum fœminæ manet integrum; quod utique verificatur in præsentî casu, ut suppono, etsi alias per talem pollutionem deperdatur yirginitas modo superius explicato.

Quæres 14. *An Monialis possit solemniter consecrari, celsò nondum receperit Sacramentum Confirmationis.*

88. Resp. Possê; cum nullum extet jus, quo prohibeatur dari velum Consecrationis Moniali nondum confirmatæ: sicut notavit *Tambur. suprà qu. 3. n. 2.*, monens tamen Episcopos, regulariter debere curare, ut confirmentur virgines, priusquam solemniter consecrentur; si enim omnis fidelis debet confirmari, ut plene Christianus inveniatur, *c. omnes de consecrat. d. 5.*; a fortiori debent id facere, quæ debent desponsari, & consecrari Sponso Christo.

Quæres 15. *Qualiter fiat consecratio Monialium.*

89. Resp. Fieri cum quibusdam benedictionibus, ac cæremoniis, quæ habentur in Pontificali Romano, & late proponuntur a *Tambur. ubi sup. qu. 26.* per totam.

Quæres 16. *An solemnîs consecratio Monialium possit reiterari.*

90. Resp. Non posse: ita *Miranda q. 7. de Monial. art. 7.*; & probatur, tum quia Abbates semel benedicti, si postea eligantur ad aliam Abbatiam, non debent iterum benedici, ex *Rodrig. tom. 1. qu. 12. artic. 3. Astor. tom. 1. lib. 2. cap. 20. qu. 4.* & aliis re-

latis a *Tamburino sup. qu. 8.*; tum quia cõjuges, si semel acceperunt benedictionem nuptialem, non solent iterum benedici *cap. 3. de secund. nupt.*; ergo a simili nec debet iterari virginum consecratio.

Quæres 17. *Ad quem spectet solemnîs consecratio Monialium.*

91. Resp. Jure communi spectare ad solum Episcopum, eumque consecratum: ita *Suarez suprà. n. 12.*, alique relati a *Tambur. qu. 5. n. 1.* & probatur tum ex *c. devotis 20. qu. 1.*, quod solet ad hoc communiter allegari: tum quia in aliis decretis, in quibus fit mentio Ministri hujus consecrationis, solus Episcopus nominatur: tum quia in Romano Pontificali idem supponitur in titulo hujus consecrationis: tum quia hujusmodi consecratio est spiritualis quædam desponsio cum Christo, per quam representatur desponsatio ipsius Christi cum Ecclesia quoad illius incorruptionem; ideoque decet solum Episcopum, cui cura Ecclesiæ committitur, virgines desponsare velando, non sibi, sed Christo, quasi sponsi paranympum. Unde fit, ut quavis ista consecratio per Papam committi possit simplici Præbytero, non tamen censeatur commissæ per solum jurisdictionem Episcopalem; cum ea sit actus ordinis, & non tantum jurisdictionis, ac proinde neque Episcopo solum electo, & confirmato competat, & multo minus Provincialibus Religionum, aut aliis similibus Prælatibus inferioribus, habentibus jurisdictionem Episcopalem, nisi speciali privilegio Pontificio id eis concessum sit. Quo modo *Tambur. n. 8* refert Generalem Ordinis tam Vallumbrosani, quam Camaldulensis solere a tempore immemorabili consecrare Moniales sibi subditas, idipsum approbantibus Sede Apostolica, & Sac. Congreg. Rituum; cujus declarationem de hoc factam sub die 1. Julii 1601. adducit *Tambur.* his verbis: *Moniales consecrare, si spectet ex privilegio ad Superiores regulares, debent servari in earum consecratione omnes cæremoniæ, quæ in consecratione virginum ab Episcopo faciendæ præscribuntur.*

Quæres 18. *Quo tempore, & loco fieri debeat consecratio Monialium.*

92. Resp.

92. *Resp.* Quod quidem spectat ad tempus, non debere fieri, nisi temporibus a jure statutis, ut habetur in *c. devotis* sapius citato, *c. virgines* 20 q. 1., ubi prohibentur virgines consecrari, nisi in Epiphania Domini, aut in Albis Paschalibus (id est intra hebdomadam Paschæ Resurrectionis, ut Gloss. exponit, licet alia litera habeat in Sabbato Paschæ) vel etiam in natalitiis Apostolorum; quamquam in Concilio Lateranensi, prout habetur in *c. 1. de temp. Ordin.* concessum sit, ut omnibus diebus Dominicis liceat consecrare Virgines, & hoc ipsum consuetudo extenderit etiam ad alias solemnes festivitates, ut notavit *Turrecrem. in cit. c. devotis* qu. 4.; unde in hoc consulenda, & servanda est consuetudo. Quod autem spectat ad locum, in quo fieri debeat Monialium consecratio, Sacra Congreg. Rituum 27. Julii 1627. decrevit, illam fieri posse in Ecclesia exteriori, referente *Tambur. qu. 6.*, qui tamen addit, in aliquibus locis ex justis, ac rationabilibus causis, ex rescripto ejusdem Sacræ Congregationis inductum fuisse, quod Monialis consecranda nequaquam egrediatur à Clausura, sed consecraretur in Ecclesia interiori a Prælato existente ad fenestellas. Quod autem diximus, consecrationem Monialium non posse fieri, nisi statutis temporibus, intelligendum est, seclusa necessitate, ac imminente aliqua infirmitate mortali, quo casu posset fieri consecratio quocumque die, ut bene advertit *Suarez n. 13. ex cap. virgines* 20. qu. 1..

Quæres 19. An consecratio Monialium conferat gratiam, remittatque peccata venialia, & quomodo.

93. *Resp.* Conferre gratiam, & remittere peccata venialia, non quidem ex

opere operato (aliàs enim consecratio esset Sacramentum, quod est falsum) sed ex opere operantis, sicut evenit in quocumque bono opere operantis; ita *Suarez supra num. 14.*, monens, quod licet concurrente ista consecratione una cum solemnī professione Monialis (quod potest fieri) dicta consecratio vi professionis, tamquam nobilissimi actus participet aliquam majorem vim obtinendi gratiam, aut remissionem peccatorum; si tamen consecratio fiat separatim, eo quod detur virgini jam professæ, non est tanta ratio, aut fundamentum alicujus extraordinarii effectus: cum in tali actu non insit tanta excellentia perfectionis; & sola significatio non sufficiat, cum non sit Sacramentum.

Quæres 20. An Monialis possit privari usu veli Professionis in panem alicujus delicti commissi saltem ad tempus.

94. *Resp.* Posse, patetque tum ex praxi Prælatorum, qui interdum imponunt Monialibus talem poenam; tum quia id nullo jure constat esse prohibitum, ideoque præsumi potest concessum.

Utrum vero ipse Moniales possint saltem pro certo tempore se privare usu veli Professionis, aut Consecrationis, sive ad sui humilitatem, sive ad alium effectum, etiam minus necessarium.

95. *Resp.* Posse, dummodo interveniat licentia Superiorum, saltem tacita, ac interpretativa: & patet, tum quia nulum extat jus in contrarium, quod ego sciam; tum quia id suadet praxis Monialium, quæ interdum solent deponere velum Professionis ad repræsentandas varias personas in scena, & quidem scientibus, ac tacentibus Prælatis.

64 DE VOTO PAUPERTATIS MONIALIUM CAPUT IV.

*De Votis Paupertatis, Castitatis, Et Obedientiæ ad quæ tenentur
Moniales vi Professionis.*

Uoniam Moniales vi professionis Religiosæ, quam emittunt principaliter obligantur ad tria vota substantialia Religionis, nimirum Paupertatis, Castitatis, ac Obedientiæ: par est, ut, explicatis in præcedenti Cap. iis, quæ pertinent ad professionem Religiosam, agamus in præsentī Cap. de ipsiusmet Votis. Caput dividemus in tres Sectiones, in quarum 1. agamus de Voto Paupertatis; in 2. de Voto Castitatis; in 3. de Voto Obedientiæ, siquæ totum Caput expediemus.

SECTIO I.

De Voto Paupertatis ad quam tenentur Moniales.

1. **Q**Uæ paupertas sit accommodatior statui Monialium.
2. Ad quid obliget Votum Paupertatis.
3. Moniales possunt retinere annuos redditus, sed non excedentes.
4. Quid de hoc statuerit Concilium Tridentinum.
5. Moniales de rigore juris debet servare vitam communem.
6. Non tamen consuetudine ex iustis causis tolerata.
7. Vita communis utilissima Religiosis, & suadetur Monialibus.
8. Et adstringi possunt ad eam ampliatendam, si aliis necessaria illis suppedientur: & interdum etiam relictantes.
9. Non possunt habere quidquam ad usum irrevocabilem.
10. Non potest licite auferri, quod iis legitime concessum est.
11. Et quidem nec a Successore concedentis: item recipiunt ea lege, ut ille sola ea utantur; sed non debet id permitti.
12. Acquirunt de novo cum licentia Superioris.
13. Conventus, in cuius favorem bona renunciantur, obligari potest ad certam pensionem ipsis solvendam.
14. De licentia Prælati relinquitur Moniali legatum non auferibile.

15. Moniales succedunt ab intestato.
16. Qualiter subsistat legatum relictum Moniali pro se, ac sua familia.
17. Moniales prohibentur habere superflua.
18. Non possunt expendere in usibus illicitis peculium absolute concessum: quod alii negant.
19. De Prælatis licentia faciunt moderatas eleemosynas, ac donationes.
20. Absque licentia dant suam pitantiam; etsi alii id negant, & melius.
21. Si sint officiales Conventus, non dant de ejus bonis eleemosynas sine licentia.
22. Item non dispensant ejus bona pro arbitrio.
23. Moniales in morte non disponunt de bonis proprio usui permixtis.
24. Non testantur de bonis antea reservatis ad talem finem.
25. Nec de bonis alicujus extranei, nisi eligendo pauperes.
26. Non revocant testamentum antea factum, illud tamen declarant.
27. Faciunt recamaturam amico, sed cum certis conditionibus.
28. Ampliatur assertio.
29. Non occultant Superiori bona aliis concessa, ex timore, ne auferantur.
30. Ad nutum Prælatis abdicant bona concessa.
31. Immo & ad nutum Ordinarii, si non sint exemptæ.
32. Non remittunt pensionem annuam sibi debitam, & quidem nec Moniali Con-

Conventus: at remittunt pretium fornicationis concessa licet promissum.

33. *Qualiter curare possint dari tertio pecuniam ipsis oblatam.*
 34. *Licentia expendendi ad unum usum licitum, non semper extenditur ad alium.*

Quæres 1. Quæ ratio Paupertatis censeri debeat magis expediri ad bonum spirituale Monialium.

1. *Resp.* Quod licet aliquibus Religionibus virorum sit magis expediens Paupertas

non solum privans dominio bonorum in particulari, sed etiam in communi, & ea de facto fervetur in aliquibus Ordinibus cum singulari ædificatione totius Ecclesiæ, Monialibus tamen non videtur expedire talis modus Paupertatis, eo quod illarum honestas, & Clausura non possit tam integrè, & perfectè servari, nisi a Monasterio habeant necessaria ad vitæ sustentationem: Unde factum est, ut, cum Religione S. Claræ sub observantia talis Paupertatis instituta in principio, paulò post Innocentius IV. in ea dispensaverit, permittendo potius quam præcipiendo, ut non servaretur: quin etiam postea Urbanus IV. omnino servari voluit regulam absque tali paupertate. Pius vero V. suo motu proprio, qui incipit *circa pastorem* (& est 8. in ordine) & Gregor. XIII. in sua Constitut. 13., in ordine, cujus initium est *Deo sacris*, omnibus modis providere studuerunt, ut Monialium Monasteria habeant unde sustententur, ita ut, si elemosynis egeant, ex potius Prælatorum providentia habeantur, quam ipsarum Monialium sollicitudine, ac postulatione. Quare, cum hoc ipsum, experientia teste, sit difficillimum, & quicumque alius modus mendicitatis Monialium statui sit periculosus; ideo concludit Suarez tom. 4. de Relig. tract. 9. lib. 1. cap. 12. num. 3. simpliciter consultus esse Monasteriis Monialium, quod habeant communes redditus, quam quod Paupertatem in

communi profiteantur, ita Suarez loc. citi: Laum. lib. 4. tractat. 10. cap. ult. num. 39. Lezana tom. 1. Cap. 25. num. 7. & alii, inter quos notat Suarez, quod, cum Concil. Trid. sess. 25. de regul. cap. 3. solum Fratres Capuccinos, ac Obervantiz excipit a generali concessione possidendi bona stabilia fructifera in communi, quantum est ex vi dicti Concilii, Moniales Capuccinæ possunt gaudere præfata concessione, & consequenter habere in communi bona stabilia: immo, si vellent renunciare dictæ concessioni, non possent id facere absque approbatione Papæ, cum post moderationem illam Urbani V. non invenitur modus ille Paupertatis a Sede Apostolica approbatus pro feminis, quod tamen esset necessarium ad eum licite servandum: qua de re consultantur, quæ habet Tambur. de jure Abbatiss. D. 8. qu. 9.

Quæres 2. Ad quid obliget Votum Religiosa Paupertatis.

2. *Resp.* Obligare ad hoc, ut Religiosus vi illius teneatur a se abdicare quorumcumque bonorum pretio æstimabilem sive mobilem, sive immobilem proprietatem, id est liberam, ac independentem de iis disponendi facultatem, sequi in perpetuum reddat incapacem; ita ut omnis dispositio, ac distractio bonorum dictorum, facta sine Prælati consensu, sit & illicita & invalida. Colligitur ex cap. ne dicatis aliquid proprium 12. qu. 1. cap. Monachi cap. super quandam, & cap. cum ad Monasterium de statu Monachi: quæ jura satis aperte indicat per votum Religiosæ Paupertatis interdici Religiosis non solum dominium quorumcumque rerum pretio æstimabilem, sed etiam usum proprietarium illarum, ut bene advertit Suarez tom. 3. de Relig. lib. 8. cap. 15. n. 1.

Quæres 3. An Moniales, non obstante voto Paupertatis, retinere possint annuos redditus ex bonis parentum assignatos, & quales.

3. *Resp.* Possè, modo sint moderati; idque ex consuetudine inducta permittentibus Prælati ipsarum Monialium; eo quod illarum Monasteria non habeant suffici-

ficientes redditus, quibus necessaria ad victum, ac vestitum tempore sanitatis, aut infirmitatis suppeditentur; & aliis iis non suppetat tempus, ut suo labore manuum possint supplere talem defectum; cum hoc tamen, ut usus talium reddituum sit dependens a Superiore, & serventur, quæ hac de re disponuntur a Concilio Trident. *sess. 25. cap. 2. de regul. ita Miranda qu. 9. de Monial. art. 1. Azor. tom. 1. l. 12. c. 9. qu. 2. Barbosa. de offic. Episc. alleg. 103. n. 5. Tambur. in sup. qu. 6. & alii.*

Dixi sub initium responsionis, *modo sint moderati*, ut innuerem, absque concessione Sedis Apostolicæ non posse Moniales detinere annuos proventus excedentes statum, ac conditionem regularem: idque ex vi Concilii Trident., quod cum vetet concedi Regularibus mobilia superflua, prohibet item ne eis concedatur peculium superfluum, sicque eorum Prælati nequeunt iis concedere redditus immoderatos. Etsi moderatio, quæ in præsentī materia attenditur, admittere possit aliquam latitudinem juxta statum, gradum, ac conditionem Monialium, prout indicabimus infra *cap. 4. qu. 10.*

4. Quando autem in Concil. Tridentin. *loc. cit.* dicitur: *Nec deinceps liceat Superioribus bona stabilia alicui Regulari concedere, etiam ad usum fructum, usum, administrationem, vel commendam*; intendit Concilium ibi solum prohibere, ne Regulares habeant redditus, ut proprios, ac irrevocabiles per Prælatos, ac sine horum licentia distrahendos, ut exponit Barbosa; non autem quod Regulares nullo modo habeant annuos redditus, sicut bene advertit, & probat Sanchez l. 7. mor. cap. 22. num. 11. ex Navarr. Sa Rodriguez Grassi. & alii.

Quæres 4. *An Moniales vi voti teneantur observare vitam communem in victu vestitu, & aliis spectantibus ad corporis sustentationem.*

5. Resp. De rigore juris teneri, nimirum ex Decreto Concil. Trident. supra citato, quod sic habet: *Nemini Regularium tam virorum, quam mulierum li-*

ceat bona immobilia cuiuscumque qualitatis fuerint, etiam quovis modo ab eis acquisita, tamquam propria, aut etiam nomine Conventus possidere, vel tenere: sed statim ea Superiori tradantur, Conventuique incorporentur. Ubi notat Miranda tom. 1. manu. qu. 28. art. 8., quod, cum Concilium prohibeat Regularibus, ne dicta bona possideant, etiam nomine Conventus, & paulò post subdat, *ea Superiori tradantur, Conventuique incorporentur*; ne dicatur sibi contradicere, ejus verba interpretari debent eo modo, quod nos s. præced. illa explicavimus.

6. Dixi de rigore juris, quia damnare non audeo consuetudinem toleratam a Pontificibus, Ordinariis, ac Prælati Regularibus scientibus, & consentientibus ad evitanda majora mala; idque etiam postquam Clemens VIII. dictum jus Concilii innovavit in decretis pro reformatione Regularium, & confirmavit Urban. VIII. in Decreto de apostatis, & ejusdem.

7. Expediret quidem quam maxime, ut in Monasteriis Monialium servaretur vita communis in victu, vestitu, lectionibus, & aliis à Superiore distributis pro uniuscujusque Monialis necessitate, sicque singularum Monialium peculium (quod vocant usum annuum) communi massæ annuorum reddituum Monasterii incorporaretur; expediret, inquam, & multis ex capitibus; 1. quia sic singulis Monialibus convenientius posset provideri de necessariis, etiam iis, quæ modo nullum habentes peculium ob inopiam consanguineorum esurire coguntur, dum aliæ pingui peculio donatæ abundant juxta illud 1. Corint. 11. *Alius quidem esurit, alius autem ebrius est*: 2. quia hac ratione auferretur occasio fovendi munusculis, aut largitionibus amicitias, etiam personarum sæcularium, & forte interdum minus bonas, immo etiam valde perniciosas bono ipsarum spirituali: 3. quia sic tollerentur innumera distractiones, quibus distinentur in parandis, & conservandis rebus sibi necessariis; siquidem ubi thesaurus noster est, ibi & cor nostrum erit: 4. quia hoc pacto

paſto vitam minus inquietam ducerent, Deo, & ſibi vacantes, totam ſui, ac reum ſuarum curam ipſi committentes: 5. quia ſic melius inter Moniales ſervarentur humilitas, & mutua charitas, cum alijs carentes peculo deſpiciantur ab habentibus, quæ proinde etiam intumeſcunt, & tamquam ditiores ambiunt præferri cæteris, & præ alijs honorari: 6. quia ſic accuratius vacarent exercitijs vitæ ſpiritualis, frequentius aſſiſſerent choro, & tanta anxietate non inhiarent lucris captandis, ſicut adſtringuntur inhiare, dum vident minus ſufficienter provideri proprijs neceſſitatibus ex bonis communibus Monafterii. In quorum confirmationem faciunt, quæ habentur in Conſtitutionibus Auguſtinianorum cap. 40. his verbis: *Ex particulari vite Fratrum Conventus confunditur, & Fratres rapere, & furari coguntur, & ad communem utilitatem, in qua Ordinis ſtatus, & ſalus animarum & pax, & tranquillitas corporum conſiſtit, redduntur tepidi, & ad murmurationem, & detractationem, a quibus confuſio Ordinis, & perditio animarum dependet, ſunt omni hora parati, & prompti.*

Utinam ergo Moniales, alique Religioſi bene agnoſcerent, quanta ſit felicitas nihil habere, & omnia poſſidere juxta illud *Apoſtoli 2. Cor. 6. Nihil habentes, & omnia poſſidentes.* Utinam intelligerent, quam bonum, & jucundum ſit habitare in unum, vivere de communi menſa, indui ex eodem veſtiario, omnem temporalium rerum ſollicitudinem abjeciſſe, prout Chriſtus ipſe adhortatur: *Matth. 6. Nolite ſolliciti eſſe dicentes, quid manducabimus, aut quid bibemus, aut quo operiemur? ſcit enim Pater veſter, quia his omnibus indigetis: utinam a ſe omnino ablegarent memum, ac tuum, frigidum illud verbum, & quidquid eſt malorum in vitam noſtram juvemens, innumeraque gignens bella, ſicut loquitur Iſo. Chryſoſtom. Oration. de S. Philogono;* utinam ſæpius excogitarent, quantum ſit bonum, eſſe omnino liberum a moleſtia comparandi neceſſaria ad vitæ præſentis ſuſtentationem, ſequè totum committere divinæ proviſentiz.

Difficultas eſt, an Moniales adſtringi poſſint ad amplectendam vitam communem: caſu quo Prælati velint de novo illam inducere.

8. *Reſpond.* Videri poſſe: & colligitur ex *Sanchez l. 7. mor. cap. 19. num. 27.* aſſerente cum S. Antonino, ac Sylveſtro, quod ſicut Prælatuſ Regularium non eſt in bono ſtatu, ſi in quantum poteſt abſque gravi ſcandalo, non nititur Religioſos in communi vivere, ac ſuperfluos uſus vitæ; ſic nec ſunt in bono ſtatu ſubditi reſiſtentes, non quod nequeant ſufficienter vivere; ſed quod velint abundare, & liberius diſponere: hoc enim adverſatur voto Paupertatis. Quæ aſſertio confirmari poteſt ex doctrina, quam tradunt plures DD. apud eundem *Sanchez ſupr. l. 6. cap. 2. num. 26.* nullam ſcilicet conſuetudinem valere contra regulam, prout includit tria vota ſubſtantialia Religionis; ideoque, ſi ea reformetur per legitimam poteſtatem, teneri etiam ſervare etiam Religioſos antea profeſſos: quæ utique procedunt in præſenti caſu de Monialibus; ſicque cogi poterunt amplecti vitam communem, ſi alijs communibus bonis ſuppeditetur decens ſuſtentatio.

Unde quis bene inferat, quod ſi major pars Monialium alicujus Conventus ultro ſe offerat ad amplectendam vitam communem alias valde relaxatam, reliquæ Moniales etiam invitæ a proprio Prælato ad hoc idem poſſunt adſtringi, ſi ex bonis communibus Conventus neceſſaria ſuſtentatio Monialibus vere poſſit ſuppeditari. Colligitur clare ex *Sanchez lib. 7. mor. cap. 22. n. 15. dicente cum Navarra, Rodrig. & Leſſio eſſe contra Paupertatis votum, ſi Religioſus Superiori, volenti conceſſum ſibi peculium revocare, reſiſtat, aut paratus non ſit a ſe ad ejus nutum abdicare: cum tunc ſit proprietas, quando, renuente Superiore, Religioſus vult aliquid retinere; etſi ſubdat, bene hoc limitandum, modo aliunde Religioſo ſatis provideatur: iis enim Superiore jubente, non tenetur dimittere, niſi conſtet alia ratione ex communi penu ei proſpectum fore: ita *Sanchez* addens, quod ſi a Superiore legitimo alia*

certa ratio instituitur, per quam juxta formam vitæ communis necessitatibus Religioforum satis consulatur, non esset eis integrum huic reformationi resistere, et si priorem vivendi formam in ingressu invenissent: probat *n. 14. ex eo*, quod si Superior ex abrupto præciperet hanc reformationem, antequam institueret officia, & instrumenta vitæ communi necessariis, non opportune præciperet, & posset Religiosus appellare, adjecta causa excessus modi debiti reformationis. Quæ omnia præsentem probant illationem, si addidero, quod sicut Prælatus Monialium posset modo supradicto cogere omnes Moniales, præsertim præfati Conventus ad amplectendam vitam communem, quantumvis repugnantem (ut probat *Sanchez cit. n. 14.*) a fortiori, concurrente majori parte illarum in vitam communem, poterit ad id adstringere reliquas Moniales, quæ in hoc sunt renitentes; cum æquum sit, ut minor pars majori se accomodet, maxime in re adeo justa, ac rationabili.

Quæres 5. *An Moniales de licentia suorum Superiorum possint retinere aliquid ad usum irrevocabilem.*

9. *Resp.* Non posse, & quidem neque de licentia ipsiusmet Papæ, nisi is intendat, Monialem per talem concessionem absolvere a voto Paupertatis: ita *Sanchez lib. 7. mor. cap. 17. n. 28. ex Silv. ; Navarr. ; Rosell. ; & aliis*, patetque ex eo, quod talis usus esset proprietarius, & consequenter omnino contrarius voto Paupertatis, in quo solus Papa potest dispensare; & certe quod talis usus esset proprietarius, constat ex ipsa natura voti Paupertatis Religiosæ, quæ jure communi reddit voventem intransibilem ad acquirendum cujuscumque rei dominium, illudque transferendum in aliam; ut bene notavit *Sanchez l. 5. mor. cap. 1. n. 9.*, & tradunt communiter DD.

At difficultas est, an Superior possit pro libito auferre Moniali id, quod ei concessit promittens, se non revocaturum.

10. *Resp.* Non posse licite auferre, quamvis ablatio foret valida; & ratio est, quod, cum Prælatus obligetur Religioso

subdito naturaliter ex sua promissione: in præfati casu tenetur servare promissionem factam Moniali, & si non servet, rem concessam auferendo sine justa causa, peccat tanquam fidei datæ reus, poteritque Monialis reclamare coram alio Superiore, allegando revocationem injuste factam, ita *Navarr. l. 3. cons. de Regul. cons. 20. n. 13. ; & cum eo Sanchez l. 7. moral. cap. 17. n. 32. & 33. addens n. 34. non esse universaliter verum, quod ait Surdus de alimentis tit. 8. privil. 79. nu. 5.* Superiorem scilicet regularem posse pro libito auferre Monacho, quod semel illi permisit; id enim dicit *Sanchez* solum esse verum, quando nulla intercessit promissio non revocanda, sed mera licentiæ concessio; aut certe quando aliunde consuleretur necessitati Religiosi juxta moderationem statui religioso debitum.

11. Ex hoc ego puto esse verum, etiam respectu Prælati successoris, illum videlicet non posse absque justa causa revocare rem concessam a suo Prædecessore; & ratio est, quod Prælatus successor tenetur stare contractibus Prædecessoris, & quidem illo eodem genere obligationis, quo tenetur Prædecessor: unde, cum in præfati casu Prædecessor teneatur stare promissioni solum ex fidelitate, sic & successor solum ex fidelitate tenebitur; & sicut Prædecessor valide potuisset revocare, quamvis illicite, sic & successor valide revocabit, sed illicite: valide inquam, eo quod religiosus non habeat, neque velle, neque nolle, siquæ ei nullum jus competat.

Notat autem Thomas a Jesu *part. 3. de statu Monach. cap. 6. n. 3.*: quod licet in rigore non sit contra Paupertatis votum accipere ab extraneo librum, aut aliam superfluentem, ex conditione, ut nullus alius ex religiosis Monasterii iis utatur; hic tamen abusus non debet permitti in Religiosis reformatis, & consequenter neque inter Moniales, utpote maxime præjudicialis vitæ communi, & maximam præbens ansam peccati.

Quæres 6. *An Moniales, stante voto solemnî Paupertatis religiosa, quod emittunt, possint de novo acquirere bona temporalia.*

poralia tam licite, quam valide; & quo modo.

12. *Resp.* Possē, & licite, & valide, si acquirat de Superioris licentia saltem tacita ac interpretativa (quamquam non acquirat sibi, sed Monasterio juxta illud: *Quidquid acquirit Monachus, acquirit Monasterio*) secus si sine licentia: tunc enim acquirunt illicite, sed valide: est communis Doctorum, & patet ex iis, quæ habet *Suarez* to. 3. de rel. g. l. 8. c. 11.

Quæres 7. An Monialis Novitia in renunciatione bonorum fieri solita ante Religiosam professionem, relinquens bona Monasterio possit illud obligare ad sibi solvendam certam pensionem annuam.

13. *Resp.* Possē, & quidem ita, ut Monasterium teneatur ex justitia ei solvere dictam pensionem: ita *Peyrin. de R. S. q. 2. cap. 2. §. 1. ex Ledesma de statu relig. in commun. cap. 4. d. 14.* & cum illis *Tambur. supra qu. 8.* patetque tum quia Monialis præfata in actu renunciandi est domina suorum bonorum, adeoque potest de iis libere disponere, ea relinquendo, cui maluerit, sive absolute, sive cum onore aliquo annexo: constat autem, quod hæres tenetur ex justitia implere onera sibi juncta: tum quia, si Monialis in casu proposito obligasset Monasterium ad pensionem illam solvendam alicui extraneo, Monasterium utique ex justitia tenebitur solvere. Ergo & ex justitia tenebitur solvere ipsimet Moniali: cum in utroque casu par ratio procedat. Verum tamen est, quod Monialis dicta pensione non potest independenter a consensu Superioris uti, sicut dictum est, & bene notavit *Peyrin. ubi supra.*

Quæres 8. An Monialis, attento voto Paupertatis, possit acceptare legatum ea conditione ipsi relictum, ut casu, quo Superior Monialis renuat illam frui dicto legato, hoc ipsi legatum transferatur ad alium, & amittatur a Monasterio, idque in panam.

14. *Resp.* Possē, dummodo id faciat de licentia Superioris: ita *Molina* to. 1. d. 140. *Tamburin. supra qu. 5. Sanchez supra cap. 17. n. 16.*, aliique contra alios relatos a *Sanchez* n. 15., sustinentes tale legatum per-

tinere ad Monasterium, rejecta illa conditione tanquam turpi: & patet, quia talis conditio admitti potest tanquam licita, utpote adjuncta actui licito, qualis est quod Superior consentiat, Monialcm frui commoditate legati, relicto ejus domimio penes Monasterium, siquæ non appareat, cur dicta conditio debeat rejici tanquam turpis. Immo *Sanchez* n. 11. existimat probabilius esse, præfatum legatum non amitti in casu quo Superior Moniali auferat fructus perceptos, non autem contradicatur ei respectu fructuum deinceps acquirendorum: cum enim hæ conditiones sint odiosæ, utpote tendentes ad perfectam Religiosæ Paupertatis diminutionem, ac restringendam Prælatorum facultatem in res possibiles a Religiosis subditis, non debent ampliari, sed restringi: & siquæ conditio illa apposta debet intelligi de fructibus in posterum percipiendis, non item de jam perceptis. Excipe, nisi forte Superior in fraudem voluntatis testatoris velit permittere Moniali acquisitionem, ut semper, & statim ea res acquisita est, eam illi auferat: tunc quippe per indirectum contraveniret voluntati testatoris, siquæ amitteret id legatum, secus si semel, aut iterum id fieret.

Quæres 9. An Monialis, non obstante voto solemnæ Paupertatis, possit succedere ab intestato in aliquam hereditatem, aut eam recipere aliquot legatum ipsi ex testamento relictum, & quo modo.

15. *Resp.* Possē, si Ordo illius sit capax hereditatis, aut legati, ea tamen lege, ac conditione, ut hereditas, & legatum acquirant Monasterio juxta regulam generalem desumptam ex l. placet ff. de acquirend. hered.: quidquid acquirit Monachus, acquirit Monasterio. ita *Sanchez supra cap. 25. n. 1., & cap. 26. n. 3.* aliique penes ipsum, & patet ex l. fin. §. hoc etiam c. de Episcopo, & Cleric.

16. Hoc unum moneo ex *Sanchez supra* n. 3. legatum annuum relictum Moniali pro se, & pro una famula, deberi Monasterio quoad partem Monialis, non item quoad partem famulæ; siquidem Monasterium non permittat famulas, quamquam, si addit usus concedendi singulis quinque Monia-

Monialibus unam famulam; tunc ex eo legato deberetur pro famula pars stipendii respondens huic Monialitum Sanchez sentit *Rodrig. tom. 3. qu. 16. art. 5.* addens, non esse improbabile deberi Monasterio aliquid ex præfato legato pro famulis toti Monasterio intervientibus, necessariis ad onera Monialium sublevanda: at hoc non admittit Sanchez, eo quod legans in casu proposito non intendat providere famulis Monasterii communibus, sed præcise bujus Monialis in particulari.

Quæres 10. *An Moniales vi voti Paupertatis prohibeantur retinere bona superflua, etiam de licentia proprii Superioris.*

17. Resp. Quod cum juxta dicta *qu. 2.* peculium concessum Moniali regulariter debeat esse moderatum *Concil. Tridentin. sess. 25. cap. 2. de Regul.* interdicente mobilia superflua concedi Regularibus, necdum peculium rei stabilis superfluum; consequenter dicendum est, Moniales de licentia proprii Superioris non posse retinere superflua bona, scilicet ipsis minime necessaria, habita ratione Religionis, Monasterii status, muneris, nobilitatis, gradus, & aliarum similium circumstantiarum hic, & nunc non concurrentium in dictis Monialibus; sicut bene adnotavit Sanchez *supr. cap. 22. n. 17.* assignans *n. 18.* aliquos modos, quibus excusari possint Religiosi retinentes superflua, & monens, quod si dicti Religiosi sint in bona fide, nec de hoc rogent Confessarium, nec speretur fore, ut admonitio prosit, potest Confessarius tacere, ac ipsos absolvere, dummodo dicta bona non expendant sine licentia, aut in malos usus.

Quæres 11. *An Monialis habens ex legitima Superioris licentia peculium expendendum in quovis usu; implicare illud possit etiam in usibus inutilibus, immo, & illicitis, ac malis.*

18. Resp. Non posse, & si taliter expendat, teneri ad restitutionem: colligitur ex Sanchez *supr. cap. 19. n. 81.* Clavi *Regia l. 11. c. 12. n. 16.* aliisque relatis a Peyrino de *R. S. qu. 2. cap. 2. §. 7.*, & patet, quia Superior regularis est administrator bonorum Religionis, non autem dominus, sic-

que ea non potest distribuere, nisi in usus honestos, & conformes Religioni.

Oppositum tamen admittit *Jo. de Lugo d. 3. de just. n. 142.*; non esse improbabile nimirum, quod quando Prælati dat subdito plenam, & liberam facultatem expendendi aliquid pro suo arbitrio, non censetur limitasse suam intentionem solum ad usus honestos, ac pios, sed potius abstinuisse, quantum erat ex parte sua, totum impedimentum, ut usus ille non esset contra votum Paupertatis, ob defectum licentiarum; ideoque recipientem ab illo non teneri quidquam restituere, citat pro se Bannem, Lopes, Rebellum, Salas, Sayrum, & Dianam; probatque, quia in aliis materiis licentia generaliter concessa non intelligitur limitari ad solos usus aliunde non turpes, nec illicitos sed in iis etiam tollit malitiam, quam posset habere ex defectu talis licentiarum, remanente in iis turpitudine ex alio titulo: idem ergo dicendum est in casu nostro.

Quæres 12. *An Moniales ex bonis ipsarum usus permisis possint facere elemosynas, & donationes, & quas.*

19. Resp. Posse; dummodo sint moderatæ, & fiant ex licentia superioris saltem tacita, quæ maxime potest colligi ex usu uniuscujusque Monasterii: siquidem, quod passim sit a Religiosis subditis etiam timoratis, scientibus, & consentientibus Prælati, censetur fieri de ipsorum licentia saltem tacita, seu interpretativa, si possint commode impedire; ita *Tambur. supr. d. 9. qu. 3. n. 13.*, alique penes ipsum; inter quos *Diana p. 1. tract. 6. resol. 19.* ex Beja, Cenedo, & Valero putat hanc responsionem maxime habere locum in casu, quo Monialis, seu alius Religiosus parcius vivendo sibi non pauca subtrahant, alias ipsorum usibus concessa a Prælati, animo ea elargiendi sive pauperibus, sive amicis, aut consanguineis: & ratio est, quod sic nullum damnum infertur Monasterio, cum potius id cedat in præjudicium ipsiusmodi religiosi elargientis, sibi subtrahentis ea, quæ alias licite, ac decenter posset usurpare.

An autem Monialis sine licentia Superioris

rioris largiri possit suam rationem, seu pietantiam absque violatione voti Paupertatis.

20. Respondet Diana *supra* resol. 28. ex Sylv. *Arg. S. Anton. Turrecrem.*, & aliis posse; & probat, quia in rebus, quæ unico actu consumuntur, non potest fecerini usus a dominio; sicque cui confertur unum, consequenter confertur & aliud; ut colligitur ex *Extravag. Jo. 22. ad conditorem §. quod autem de verbor. signif.* Contrarium sustinent alii cum Salonio 22. to. 1. qu. 61. *tract. de dominio qu. 1. art. 2. concl. 1. coroll. 3.*, asserentes nullum Religiosum posse ex iis, quæ ipsi conceduntur ad suos usus, aliquid erogare absque particulari licentia proprii Superioris, idque etsi parcissime vivat aut talem effectum; ut scilicet sibi subtrahat ea, quæ aliis donare intendit: cuius rei illam asserunt rationem, quod Religiosus non potest esse dominus alicujus rei; immo nec usufructuarius, sed solum usufruius: usufruius tamen solum habet usum rei pro se, nec potest eum cedere alteri, cum hoc sit proprium domini, & usufructuarii. Et hanc sententiam posteriorem puto in praxi sequendam esse, nisi in proprio Monasterio extet consuetudo in contrarium, eaque a Superioribus scientibus, & volentibus tolerata, sicque probabiliter præsumi possit adesse tacita ipsorum licentia; in quo casu constat opinionem Dianæ esse probabilem, & tutam in conscientia, quem proinde existimo non dissentire a nobis; cum in fine resolutionis citatæ dicat: *Limitatur, nisi Prelatus ex causa rationabili ad vitandum excessum, & abusum Religiosorum, vel propter paupertatem Monasterii circa tales largitiones, præceptum, vel censuram in contrarium imposuisset.*

Quæres 13. *An Moniales, quæ sunt Clericæ, seu Syndicæ Monasterii, possint ex bonis communibus Monasterii facere aliquas elemosynas pauperibus, aut etiam aliqua largiri amicis, ac benefactoribus ipsius Monasterii sine licentia Superiorum.*

21. Resp. Non posse nisi juxta ipsorum commissionem, aut saltem juxta tacitam illorum licentiam hic, & nunc probabiliter præsumptam: ita in terminis

Tambur. sup. n. 16. ex S. Thom. 2. 2. qu. 32. art. 8., aliisque Doctoribus, addens n. 13. Secus dicendum de Superioribus Monasteriorum, qui cum habeant legitimam administrationem bonorum sui Monasterii, & conveniens administratio non solum permittat, sed exigat dictas largitiones; utique & possunt & debent facere tales largitiones, moderatas tamen juxta vires facultatum Monasterii.

Quæres 14. *An Moniales, quarum interest distributio bonorum Monasterii ex officio, possint ex illis largiri distribuere amicis Monialibus, quam aliis, animo iis gratificandi, & quidem propria auctoritate.*

22. Resp. Non posse, & patet ex *Suarez to. 3. de relig. lib. 8. cap. 15. n. 9.* 10. si hic advertero dictas Moniales Monasterii Officiales non posse ex bonis Monasterii sibi metipsis aliquid amplius assumere, eam possunt dare aliis, aut certe probabiliter sibi persuadere possint licenter permitti a Superiore; & ratio est, quod præfatæ Moniales sunt meræ administratrices bonorum Monasterii: administrator autem non debet administrare bona commissæ, nisi juxta rationabilem voluntatem Domini qui in casu nostro est Superior Monasterii, & ipsum Monasterium.

Quæres 15. *An, & quomodo possint Moniales in morte disponere de propriis bonis, ea relinquendo huic, aut illi.*

23. Resp. Quod, cum Religiosus non habeat nisi merum usum illorum bonorum, quæ ipsius usus permittuntur, & usus finiatur in usuario: consequenter non potest Monialis disponere de bonis ipsi concessis ante mortem; nisi forte rogando Superiorem, ut velit ratam habere dispositionem illam, eamque postea exequi in quo casu Superior teneretur naturaliter, & in foro conscientie servare promissionem, ut recte notavit Sanchez *l. 6. moral. cap. 8. n. 18.* excipiens tamen casum, in quo promissio distribuendi esset circa alterum Religiosum sibi etiam subditum: sicut enim tunc Superiorem datam posset illi auferre, ita & posset non dare; quod est bene notandum.

Huc

Huc facit, quod Sacra Congregat. 26. Jan. 1604., & 10. April. 1615. declaravit, facultatem disponendi de propriis cellis post mortem nulli Monialium concedendam, sed eas dum vacaverint, arbitrio Superiorum aliis Monialibus in Ordine senioribus distribuendas: ita *Barbosa l. 1. jur. Ecclesiastic. cap. 44. n. 59.*

Quæres 16. An Monialis possit testari, si forte tempore professionis aliqua bona sibi reservavit cum potestate testandi de illis.

24. Resp. Non posse, neque ex permissione proprii Superioris, ita *Sanchez n. 19.*, dicens, quod licet Religiosus ex Abbatis permissione revocabili possit sibi servare aliquam quantitatem ad suos usus, vel ut de ea tempore vitæ disponat: at nequit, ut de ea testetur, quia disponere in vita potest ex Abbatis licentia, non item testari; quod est contra *Gasconem Authent. ingressi num. 37. C. de sacros. Eccl.*, sustinentem, Monachum sibi reservantem tempore professionis aliqua bona cum potestate testandi de illis, non posse id facere, nisi ex permissione Abbatis revocabili, quodcumque velit. Ratio præsentis responsionis est, quod testamentum est jus, & facultas, qua Testator explicat suam voluntatem post obitum suum exequendam; quod interdixit jus Ecclesiasticum, tanquam sapiens naturam dominii; at non interdixit donationes modicas in vita ex Superioris licentia; id enim posse fieri, est valde necessarium convictui humano.

Majus dubium est, An Monialis possit testari ex licentia sui Superioris de rebus, quæ nec sunt Monasterii, nec ipsius Monialis, si accedat consensus illorum, quorum sunt propria.

25. Resp. Quod, quamvis prima facie in isto casu solum exerceri videatur munus procuratoris, aut executoris alienæ voluntatis, quod fieri potest a Religioso ex licentia Superioris; revera tamen dicendum est, neque in hoc eventu Monialem, aut quemcumque alium Religiosum posse testari: patet, tum quia exequi, & procurare inniuntur personæ alterius,

ejusque nomine sunt: at in præsentī causa testamentum fieret proprio nomine, & esset proprium personæ testantis, perinde, ac si secularis proprium conficeret testamentum disponens de aliqua re aliena ex consensu domini; tum quia aliqui Religiosus, consentiente Prælatō, possent testari de rebus Monasterii ad opera pia, sicut posset Prælatus illas impendere aut dare facultatem impendenti inter viros: ita *Navarr. Comm. 2. de Regul. n. 57.*, & cum eo *Sanchez sup. n. 6.*, addens, quod licet hujusmodi testamentum non valeret, tamen posset, consensus præstans, cogi ad implenda relicta in tali testamento, non quidem, ut debita ex ultima voluntate Monachi, quæ fuit inefficax, sed ex quadam executione mandati concedentis præstatam facultatem testandi ei, qui aliàs est incapax. Concedit præterea *Sanchez n. 8.* ex *Paciano*, posse aliquid relinqui Monacho cum facultate disponendi de eo inter consanguineos tempore mortis, non per modum testamenti alicujus solemnī, sed per electionem personarum, ad quas pertinere debeat, quod ita relictum fuerit.

Quæres 17. An Monialis possit revocare, aut saltem declarare testamentum a se factum ante Religiosam professionem.

26. Resp. Non posse revocare, cum eadem potestas exigatur in dissolvendo actu, quæ in eo constituendo; ideoque testamentum solum possit revocari ab eo, qui potest illud condere: posse tamen illud declarare, si ob obscuritatem egeat interpretatione voluntatis illius; cum declarans nihil de novo faciat, sed jam factum aperiat: ita *Sanchez sup. cap. 11. n. 15.*, & 16. aliquē penes ipsum: qui addit n. 20. non valere potestatem revocandi testamentum a Religioso sibi reservatam ante professionem.

Quæres 18. An, & quomodo Monialis absque violatione voti Paupertatis possint facere amito, aut consanguineo insignem aliquam vulgo recamataram, aut aliud opus artificiosum, magno pretio æstimabile.

27. Resp. Posse, si id faciat de licentia Superioris, & amicus, aut consanguineus,

neus, pro quibus Monialis elaboratura est, subministrat materiam, & alia necessaria ad conficiendum tale opus: secus, si id faciat absque licentia Superioris, aut opus artificiosum conficiat expensis Monasterii; tunc enim neque sine licentia Superioris potest illud opus fieri, neque cum licentia, si expensæ illæ sint adeo excedentes, ut Superioris potestas non extendatur ad illarum permissionem: ita *Tamburr. sup. d. 9. qu. 3. ex Bonacini, & Scortia*, "quos cum Valero refert, & sequitur *Diana part. 1. tract. 6. resol. 6.* patetque ex eo, quod in priori casu non agitur de alienanda re, quæ jam sit Monasterii, sed tantum de non acquirendo, & quidem de consensu Prælati, qui utique licite potest ab eo præstari, si iusta interveniat causa, ut tradunt communiter Doctores apud *Sanchez lib. 6. de Matr. d. 4. n. 13, & 14;* in posteriori vero casu agitur de alienanda re, quæ est Monasterii, utpote facta expensis illius; adeoque non potest alienari sine licentia Prælati. Nec dissentit *Jo. de Lugo d. 3. de iust. num. 149.*, inde probans priorem partem hujus responsionis, quod Religiosus sine præiudicio Paupertatis potest alteri inservire, eique gratis operam suam præstare: sicque tu poteris uti opera Monialis ad faciendam recamaturam, quæ consequenter non acquiretur Moniali, sed tibi, cui Monialis quasi operarius gratuitus laborat.

28. Et hæc responsio procedit, siue Monialis, de qua agitur hic, degat in Monasterio, in quo vigeat præceptum, aut consuetudo, ut Moniales operas suas, & lucra inde percepta conferant in bonum commune Conventus; cum sic Monasterio indebite subtrahatur lucrum ipsi competens modo dicto: siue degat in Monasterio concedente Monialibus, ut pro se laborent, & sibi metipsis lucrentur; sic enim adhuc Monialis in casu proposito faciens amico recamaturam sine licentia, subtrahit Monasterio operam suam, quæ est pretio æstimabilis, & per professionem una cum persona Monialis translata est in jus Monasterii, ipsumque defraudat lucro aliàs debito illi recamaturæ, quod utique

ad ipsum spectat juxta vulgarem regulam: *Quidquid acquirit Monachus, acquirit Monasterio.*

Quæres 19. *An Monialis peccet contra votum Paupertatis, si res acquisitas cum legitima Superioris licentia postea occultet, siue eidem Superiori, siue alteri v. gr. Prælato Canonice visitanti Monasterium.*

29. Resp. Peccare, si occultet, eo quod timeat illas, aut illarum aliquam sibi auferri, si inveniantur a Prælato; sic quippe vult contra Superioris voluntatem res illas possidere; & arguit animum proprietarium, quatenus sic res dictas occultando impedit, ne auferantur, cum tamen aliàs debeat esse parata eas a se abdicare, quandocumque Superior maluerit: quam animi præparationem siue dubio habere non potest, dum illas modo dicto occultat, ac celat. Secus si res præfatas occultet, non quia credat fore, ut eas auferantur a Superiore, si ab eo reperiantur, sed solum ne patiatur confusionem, ac verecundiam, Superiore eas reperto, aut etiam ab illo non reprehendatur; interim parata res illas tradere Superiori, si forte eas petat; nam sic non retinet quidquam, invito Superiore saltem quoad substantiam, & solum intendit evitare confusionem illam, seu reprehensionem, quam timet inde sibi eventuram: ita *Sanchez 7. moral. cap. 19. n. 60. & 61.*, plurimis aliis relatis, quos citat, & sequitur etiam *Tamburr. sup. qu. 3. num. 6.* patetque abunde ex dictis.

Addo ex *Jo. de Lugo sup. num. 156.*; non peccare contra votum Paupertatis Monialem, quæ habens rem aliquam de licentia proprii Prælati, illam occultat, ne videatur ab Abbatisa, sique ipsa curet illam ei auferri per dictum Prælatum; & ratio est, quod Abbatisa in tali casu se habet, sicut Monialis privata, quæ non potest revocare facultatem Prælati; ac proinde sicut Monialis potest rem illam occultare Monialibus inferioribus, ne insistant apud Prælatum ut illam auferat; sic & eam potest occultare Abbatisæ ob dictum finem: si quidem Monialis rem illam habet indifferenter ab Abbatisa, & in ac-

K

cep-

captive, & in retentione, dependenter tamen a Prælato: sique dici non potest eam detinere independentem a consensu Prælati, dum illam ei non occultat, sed ipsum relinquit cum tota libertate ad auferendum: quod forte non eveniret (subdit Jo. de Lugo) si Prælati inferior, aut Officialis ei subordinatus iussu Prælati superioris visitaret cubiculum &c. quod bene notandum.

Quæres 20. An, & qualiter Monialis ex voto Paupertatis teneatur esse parata relinquere ad nutum Prælati, aut Abbatis ea, que habet de ipsorum licentia.

30. *Resp.* Teneri, & consequenter non posse resistere Superiori volenti ea: ferre, si sint superflua, & alioqui sufficienter ejus necessitatibus aliunde provideatur: ita *Lessius lib. 2. cap. 4. n. 31.*, & *Rodriguez tom. 3. qu. 19. art. 12. Navarr. l. 3. de restitut. cap. 1. p. 3. n. 160.* & 161., *Sanchez sup. cap. 22. n. 15.*, *Tambur. sup. d. 8. qu. 2.*, aliique apud ipsam; & constat ex dictis *qu. præced.*, si advertero ex *Peyrin. de R. S. qu. 2. cap. 2.* Religiosum non teneri se privare rebus aliis sibi legitime concessis, si Superior eas velit auferre, ut sibi retineat: vel certe illi soli auferat, non aliis Religiosis ejusdem Monasterii, & quidem sine iusta causa peculiariter tangente Religiosum, cui res illæ auferuntur: quæ doctrina, etsi speculative videri possit in aliquo casu probabilis, eo quod Superior non censeatur auferre, ut Superior: præcise tamen raro contingit eam posse sustineri, cum subditus possit dubitare ignotam sibi esse causam, ob quam Prælati illas res auferat, & in dubio præsumendum sit pro Superiore.

Quod si quis quærat, an Monialis teneatur a se abdicare res suas, si Ordinarius loci attentet illas auferre.

31. *Resp.* Teneri, si ejus Monasterium sit immediate subiectum Ordinario; secus, si Monasterium sit exemptum: & ratio est, quod Religiosus vi voti Paupertatis tenetur solum esse paratus relinquere res suas ad voluntatem proprii Superioris, ut constat ex dictis; in priori autem casu respectu Monialis Ordinarius

est Superior; non item in posteriori: ergo.

Quæres 21. An Monialis absque transgressione voti Paupertatis possit parentibus, aut aliis, inficere, ac invito Superiore, remittere ex causa portionem annuorum reddituum, sibi debitam ex pacto iustitia.

32. *Resp.* Non posse: & probatur; tum quia talis remissio est species alienationis, omnis autem alienatio interdicta est Religiosis per votum Paupertatis: tum quia præfati redditus sunt Monasterii, juxta illud: *Quid quid acquirit Monachus, acquirit Monasterio*: & remissio illa est quædam donatio: constat autem Religiosum non posse sine licentia donare de bonis Monasterii, quantumvis ipsius usui concessis, ut constat ex infra dicendis.

Quæ doctrina procederet etiam in casu quo Monialis remitteret alii Moniali ejusdem Conventus summam aliquam pecunie ei mutuam; & ratio est, quod, quamvis facta tali remissione dominium pecunie remitte maneat apud Monasterium, Monialis tamen sic remittens sibi usurpat usum illius independentem a Superiore; ideoque exercet actum domini repugnantem voto Paupertatis, si remissionem illam faciat sine Superioris licentia, sin minus expressa saltem tacita, sem rationabiliter præsumpta.

Puto tamen non esse improbabile, quod Monialis ex pretio convento sui corporis usuram faciens, post factum sine violatione Paupertatis, posset propria auctoritate remittere dictum pretium: cum teste *Diana p. 2. tract. 16. resol. 40. v. his tamen*: probabile sit pretium fornicationis non deberi feminæ, etsi promissum fuerit: unde, si Moniali in præfati casu non deberet pretium fornicationis, poterit ipsa illud remittere, quasi declaratione, stante præfata probabilitate: cum sic pretium non acquisitum sit Monasterio hoc ipso, quod non est debitum.

Quæres 22. An delinquant contra votum Paupertatis Moniales si absque licentia pecuniam sibi oblatam curent dari alii tertio.

33. *Resp.* Delinquere, si expresse, aut

aut tacite acceptent oblatam pecuniam, & postea curent eam dari illi tercio; secus, si nullo modo illam acceptent, & ratio est, quod in priori casu, posita acceptatione Monialis vere dicitur donare mittendo donum per eum, qui dedit pecuniam, siquæ censetur donare pecuniam Conventus: quippe quæ hoc ipso quod fuit acceptata a Moniali, transit in jus ipsius Conventus: in posteriori autem casu, cum nulla sit Monialis acceptatio, nihil ipsa donat, sed solum intercedit ut alius donet; quæ intercessio utique non adversatur voto Paupertatis, quamvis esse possit contra regulam, aut obedientiam intercessionem prohibentes: ita *Suarez tom. 3. de Relig. l. 8. cap. 11. n. 45. Sanchez sup. cap. 19. num. 74.* alique plurimi apud *Dianam p. 1. tract. 6. resol. 8.* contra *Sorbum in comp. privil. in expos. Bullæ Clement. VIII. de Largit. Mun.* oppositum suadentem.

Quæres 23. An Monialis habens facultatem expendendi summam aliquam notabilem in usu aliquo licito determinato, illam possit expendere in alio usu licito, & quidem infcio Superiore.

34. Resp. Non posse absque expressa, aut saltem præsumpta Superioris licentia; ita *Tambur. sup. d. 9. qu. 3. n. 19. ex Peyrin. sup.*, & ante illos *Sanchez num. 68. cum Mendosa*; patetque, quia hoc ipso quod licentia obtenta non extenditur, neque præsumptiva ad illum usum, perinde est, ac si summa illa expendatur sine licentia quod utique esset contra votum Paupertatis. Idque puto esse verum etsi dicta summa expendatur in usum longe meliorem (dummodo non adsit licentia Superioris, saltem præsumptiva, ut dixi) & hoc ob doctrinam, quam in re non dissimili tradit *Sanchez lib. 4. Moral. cap. 49. n. 4.* homini scilicet non semper satisfieri solvendo rem meliorem ea, quæ debetur, utpote respicienti suam pecuniarem utilitatem, & interdum etiam voluntatem; cum Deus semper malit, quod aperte est melius: ut patet in voto: sicque potest contingere Superiorem dantem licentiam distrahendi aliquam pecu-

niam in usu licito, simpliciter nolle eam expendi in alio usu, licet longe meliori.

35. **S**ine licentia non acquirunt Moniales rem pretio æstimabilem.
36. Qualis licentia ad hoc requiratur.
37. Non sunt proprietaria, si absque licentia recipiunt non sibi, sed Conventui.
38. Libere recipiunt ab extraneis alias danda a Conventu.
39. Necessaria item sibi recipiunt ex bonis communibus; si injuste negantur.
40. Comestibilia ex bonis Conventus interdum usurpant sine mortali, sicut, & alia, quæ usu non consumuntur, sed non semper; item ex communibus bonis surripiunt, ut compensent.
41. Qualiter peccent usurpando sibi ex loco communi aliquid ad proprium usum.
42. Sine licentia non recipiunt ad usum rem, ejus dominio penes dantem relicto.
43. Curant deponi pecunias apud tertium, ut illi postea utantur de consensu Superioris.
44. Petunt aliqua ab alio, animo tamen ea non acceptandi sine dicto consensu.
45. Accipiunt interdum sine licentia Superioris immediati aliqua, animo non utendi illi sine licentia Prælati immediati, & quidem brevi obtinenda.
46. Accipiunt sub conditione, si Superior det licentiam.
47. Peccant interdum, si minima paulatim accipientes indebite deveniant ad quantitatem notabilem.
48. Sine licentia non distrabunt bona Conventus, aut data ad usum proprium.
49. Licentia distrahendi data a priori Abbatissa juvat, etsi præsens Abbatissa illam nullo modo concederet.
50. Idque etsi Monialis habens talem licentiam statueret ea non uti.
51. Moniales nequeunt sibi invicem commodare, aut mutuare sibi concessa.

52. Item nequeunt recipere ab extraneis mutuum, aut commodatum.
53. Non permittat concessa ad suum usum sine licentia, saltem præsumpta.
54. Non peccant contra Paupertatem, si absque causa recusent oblata.
55. Sine licentia recipiunt pecuniam distribuendam pauperibus per ipsas eligendis.
56. Non peccant contra Paupertatem recipiendo in depositum alienam pecuniam.
57. Licentia dandi extenditur ad accipiendum; immo & ad vendendum; non tamen semper concessa ad dandum rem aliquam, aut uni, extenditur ad aliam rem dandam &c.
58. Deputata ad aliquod officium eo ipso ab amicis recipere possunt pecuniam necessariam.
59. A pluribus Superioribus petunt facultatem recipiendi, ut sic colligant maiorem summam.
60. Unde colligenda violatio Paupertatis & ejus gravitas.
61. Violantes votum Paupertatis non incurrunt penas ante sententiam.
62. Quæ licentia excuset a violatione voti Paupertatis.
63. Licentia tacita, quæ dicatur.
64. Sufficit ea, qua dicitur præsumpta.
65. Unde colligatur licentia præsumpta.
66. Licentia debita, sed negata non semper excusat.
67. Abbatisa dat licentiam accipiendi, retinendi, ac distribuendi.
68. Cujus Superioris sit dare Monialibus præfatam licentiam.
69. Qualiter epicheja excuset a vitio proprietatis.
70. Si rem aliquam accipiant, aut distrahant ex epicheja, non semper id postea aperiunt Superiori.
71. Qualiter consuetudo excuset a vitio proprietatis.
72. Accepta a Monialibus indebite, per se loquendo, non possunt retineri.
73. Secus si a seculari data sunt ad illum finem, ut scilicet Monialis eas insumat in usu illicito; sic non resti-

tuit, qui refundit tantundem a Moniali, a qua indebite accepit.

74. Qualiter teneantur Moniales restituere si indebite distrahant bona Conventus.
75. Rem sine licentia acceptam interdum restitunt danti, sed non semper.

Quæres 24. An, & qualiter Moniales ex voto Paupertatis prohibeantur acquirere pecunias, & alia pretio æstimabilia.

35. Resp. Prohiberi, nisi id faciant ex legitima licentia proprii Superioris modo inferius explicando; & probatur, tum ex cap. cum ad Monasterium de statu Monach. ubi id satis aperte insinuat, ut advertit Suar. to. 3. de Relig. l. 8. cap. 11. n. 1., tum quia contrahere bona temporalia proprio nomine, & auctoritate ad ea possidenda, ac retinenda de se est actus dominii, ac proprietatis: tum quia vovens Paupertatem, sicut vovet non habere, sic & vovet non accipere aliquo modo, cum accipere ordinatur ad habendum; ergo maxime vovit non accipere aliquo modo, ac tali modo, id est sine licentia.

Quod si quæras, qualis licentia ad talem effectum requiratur.

36. Resp. Requiritur licentiam expressam Superioris, si Monialis procedere velit optime, ac sincere (id quippe petit religiosa regula, & conveniens ac ordinatus modus procedendi) & alias licentia comode peti possit; si vero commode peti nequeat, sufficere licentiam præsumptam, seu interpretativam; ut si Superior absit, vel sit occupatus, & urgeat necessitas, aut moralis commoditas accipiendi, tunc enim si Monialis probabiliter credat Abbatissam daturam fuisse licentiam, si posset conveniri, sine culpa proprietatis accipi potest; quamquam, ut rectius procedatur, oportet acceptionem fieri cum habitudine ad ordinatam retentionem, ac dispensationem, cum intentione scilicet manifestandi rem Abbatissæ, quando occurrerit commoditas, ut sic eam expresse ratam habeat acceptionem, vel irritet, si voluerit, maxime cum eo modo sit necessaria expressa licentia ad retinendum, quo est ad recipi-

piendum; ac proinde, si ea non præcessit acceptionem ob impedimentum, eo ablato, postea peti debeat saltem ob retentionem: intellige, si res accepta jam non sit usu consumpta; tunc enim cessaret necessitas petendi dictam licentiam, per se loquendo, & ratione paupertatis, cum ad rem omnino præteritam, & quæ in futurum non pendet, impertinens sit licentia, aut consensus Superioris, ut patet.

Quæres 25. An Moniales libere possint accipere saltem ad communes usus Monasterii, non autem ad proprium usum.

37. *Resp.* Suarez non posse, & si accipiant, peccare non solum contra obedientiam, sed etiam contra Paupertatem, utpote nomine proprio, ac propria auctoritate accipientes, si id faciant absque licentia, ut supponitur: quamvis si res statim tradatur communitati, eaque intentione accipiat, acceptio regulariter excusetur a culpa mortali, non tam ex parvitate materiæ, quam ex præsumpta voluntate Superioris, cui displicet quidem modus, non item ipsa acceptio quoad substantiam: quæ conjectura videtur moraliter sufficiens, quando aliquid in particulari non occurrit, quod vehementem conjecturam faciat in contrarium, aut nisi ex consuetudine aliud constet: ubi autem moraliter constaret, aut valde probabiliter præsumeretur non esse voluntatem Superioris, ut aliquid accipiat, etiam, ut tradatur Conventui, non apparet unde talis acceptio excusari possit a mortali: ita Suarez n. 30. a cujus sententia non immerito recedit Sanchez lib. 7. mor. cap. 19. n. 15, dicens, absolute religiosum, qui accipit sine licentia, non ut sibi appropriet, sed ut tradat Monasterio, non esse proprietarium; cum voto Paupertatis solum voverit nil sibi acquirere, aut appropriare sine Prælati licentia, & in præsentī casu nil sibi acquirat, sed solum Monasterio, ut supponitur.

Quæres 26. An Moniales sine licentia possint accipere ab extraneis ea, de quibus alias ipsi providendum esset ex bonis Monasterii.

38. *Resp.* Posse (saltem quod spectat

ad peccatum mortale proprietatis) modo rem acceptam non retineant cum majori proprietate, aut reservatione, quam similem tenerent, si a conventu illam acciperent: & ratio est, quod in tali casu perinde est rem acceptam ad suum usum tenere, ac eam deputare usui communi: cum communis usus talium rerum non aliter sit communitatis, nisi quatenus divisus est per singulas personas, ita ut apud nullum sit res similis tanquam propria, quippe quæ semper auferri potest a Superiore: præterquamquod Religiosi habent a Superiore licentiam tacitam, aut expressam, ut tali re in communi utantur; (v. gr. vestē), ac proinde, quod illam generalem facultatem applicant ad hanc rem particularem proprio arbitrio, & sine Superioris voluntate, aut non est proprietas, cum semper servetur respectus ad aliquam voluntatem Superioris, & ad usum communem, aut certe est levis, ac insufficiens ad peccatum mortale, ita Suarez *supr.* n. 28. monens, secus dicendum in casu, quo sine licentia recipiatur res aliqua extraordinaria ad proprium usum peculiarem, ac extraordinarium, ut pretiosa imago &c.

Quæres 27. An Moniales sine licentia ex bonis communibus Monasterii capere possint sibi necessaria, si ea ipsis a Priorissa denegentur.

39. *Resp.* Posse, si ea injuste denegentur, cum sic facultas utendi bonis communibus Monasterii devolvatur ad Religiosum subditum; quippe, qui hoc ipso, quod præsentem habet Superiorem abundantem sua potestate, censetur esse quoad illud quasi sine Superiore; non item si ea iuste denegentur, eo quod conventus egestate laboret, ideoque vere non possit consulere omnibus necessitatibus Religiosorum: sic enim cessat ratio allata, cum in tali casu licentia non sit debita: ita Sanchez *supr.* n. 54., aliisque citatis.

40. Addit Suarez *supr.* n. 41 quod; quamvis usurpatio comestibilium, ac poculentorum facta ex bonis communibus Monasterii ad proprium usum actualem, (ut ita dicam), & transitorium, regulariter non sit peccatum mortale, nisi dam-

nifica-

nificatio Conventus esset nimia, ac in re extraordinaria, & pretiosiori: siquidem Religiosi quoad usum talium rerum tractantur, ut filii, & inter parentem, ac filium similis actio non reputatur gravis: si tamen præfata res in magna quantitate accipiantur, & occulte retentæ paulatim consumantur, talis acceptio posset esse gravis culpa, etsi ad id discernendum in particulari magna prudentia opus sit. De aliis autem rebus, quæ statim usu non consumuntur, subdit Suarez, quod si non accipiantur, ut occulte, & tanquam propriæ possideantur, sed solum ad usum publicum, ac expositum arbitrio Superioris, sicut retinentur aliæ res; ordinari in tali acceptione adest solum culpa venialis, nisi interveniant peculiare circumstantiæ inducentes deformitatem graviorem; ut si id fiat frequenter, & quasi ex animo deliberato applicandi eo modo res Conventus, ad suum usum, vel, si alii inde priventur usu talis rei cum magno incommodo.

Dixi sub initium hujus §. *ad proprium usum*: ut indicarem, quod notat Sanchez lib. 7. moral. cap. 21. n. 31. ex Lefsiio lib. 2. de just. cap. 12. n. 48. nimirum furta modica esculentorum a Religiosis facta de bonis Conventus ad ea donanda alteri, aut vendenda, censeri moraliter continuari in unum furtum grave, quando pervenitur ad quantitatem notabilem, & ad id intentio ea continuandi usque ad quantitatem ejusmodi: & ratio est, quod idem docet Lefsius supra de similibus furtis famulorum, & quoad ea nulla præsumitur intervenire voluntas Superiorum, resque ipsæ, quæ surripiuntur modo dicto, non cedunt in usum Religioforum, ad quos sunt destinatæ: Non dissentit Diana p. 1. tract. 6. resol. 34. & 35., alios pro se allegans.

An autem Monialis, quæ cogitur exercere aliquod officium Conventus, requirent magnas expensas, non obstante, quod Superioriis suam exposuerit impotentiam quoad hoc, possit ex bonis communibus Monasterii compensare expensas factas, aut faciendas in exercitio præfati officii.

41. Resp. Posse, si ex proprio peculio vere non potest sufficere illas expen-

fas: sic enim locum habet compensatio rationabilis: cum impossibile non sit obligatio: ff. de reg. jur. l. impossibile, & necessitas non habet legem: l. un. ff. de offic. consu., multaque necessitatis causa permittantur, quæ alias non permetterentur, c. si quis propter de furt. locus, si Monialis aliunde possit æque bene sibi consulere quoad dictas expensas (v. gr. ex proprio peculio); nam tunc de talibus bonis censetur sic dispositum a Superioriis: & aliqui per coactionem ad dicta bona expendenda non fuit violata iustitia, aut fidelitas, ut esse possit locus licitæ compensationi: quod non procederet, si Monialis iis bonis egeret ad suos usus necessarios, quibus aliter nequit consulere.

Cæterum, quod ait Azorius tom. 1. lib. 12. cap. 12. qu. 3. non peccare contra votum Paupertatis Religiosum, qui ex communi bibliotheca, a t communi loco aliquid usurpat ad suum usum temporalem: peccare vero, si usurpet ad usum perpetuum: negat Sanchez sup. cap. 19. n. 37., cum in utroque eventu absque Superioris licentia usurpetur usus rei pretio æstimabilis: & solùm addit in hoc differentia, quod facilis præsumitur licentia ad usum temporalem, & tunc interveniat materis parvitas excusans a mortali, non item a veniali.

Quæres 28. An Moniales sine licentia possint recipere aliqua ad proprium usum, relicto dominio penes dantem.

42. Resp. Non posse: cum per talem receptionem acquiratur usus rei acceptæ, qui est pretio æstimabilis, ideoque prohibitus acquiri a religioso sine debita licentia, ut constat ex dictis qu. 2., & inde subdetur, quod parum referret Religiosum non habere rem propriam quoad dominium, si posset pro suo arbitrio de communibus bonis disponente: ita Sanchez supra n. 49., addens secus dicendum, si Religiosus ex licentia Superioris usum rei accipiat, relicto dominio apud dantem: idque, etsi Religiosus consulto hoc faciat, ne res accepta sibi auferatur a Prælato, alique Religioso detur, vel applicetur communitali: si enim vere dominium man-

neat

neat omnino penes dantem, Religiosus nihil sibi usurpat tanquam proprium, sed solum usum, huncque ex licentia Superioris; quod sine dubio nullam importat speciem proprietatis contra Religiosam Paupertatem.

43. Quin etiam addit Sanchez n. 50. : & bene, non facere contra votum Paupertatis Religiosum, qui sine licentia Prælati ab aliquo petit, ut pecunias deponat apud aliquem, non habens voluntatem acquirendi ullum jus in illas, & totum illud relinquens apud dantem cum libera facultate illas repetendi, solumque intendens habere opportune pecunias, ex quibus, cum indigerit, de licentia Superioris accipiat necessaria, non aliter accepturus; & hoc licet deponens pecunias intendat transferre dominium in Religiosum: cum talis translatio fieri nequeat sine acceptance Religiosi, quæ in presenti casu non adest. Quia doctrina procedit item in eventu, quo Religiosus dictas pecunias servaret apud se in depositam eodem prorsus modo, quo erant apud amicum: siquidem illas non haberet aliter, quam si esset apud externum depositarium, & alioqui non pugnaret cum voto Paupertatis esse depositarium reialienæ.

44. Sic non facit contra votum Paupertatis Religiosus, qui aliquid petit ab alio, sed cum intentione illud non accipiendi absque licentia, hac ratione intendens explorare voluntatem dantis, ne frustra licentiam postulet; vel quia facilius eam obtinebit (quamvis id esse possit contra regulam): & ratio est, quod tunc vere nihil accipitur sine licentia: ita Sanchez n. 52. limitans tamen assertionem, nisi probabiliter credatur fore, ut Prælatus simpliciter negaret facultatem rem illam accipiendi, si nosset illam antea petitam fuisse, & solum concedit, eo quod putet eam sponte oblatam: tunc quippe ea licentia esset involuntaria, utpote dolo extorta, & consequenter invalida.

Quæres 29. An Moniales sine licentia accipere possint aliquam rem animo non utendi illa sine licentia Prælati mediati, a quo brevi sperant illam obtinere, non audentes interim illam petere a Prælato immediato, aut ab Abbâtissa.

45. Resp. Possè, si modo supradictò præfatæ rei dominium apud dantem relinquunt una cum administratione, tali re non usuræ, nisi post obtentam legitimam facultatem, eamque interim detinentes quasi in deposito: patetque ex dictis quæ præcedenti, ubi etiam indicavimus talem modum accipiendi posse esse contra regulam, quæ forte ipsum vetet: non item, si rem illam sine licentia tacita, aut expressa recipiant, retenturæ ad breve tempus: tunc enim acceptio non fiet sine culpa veniali contra Paupertatem Religiosam, cum ei aliquo modo adversetur, etsi leviter, quo pacto S. Bonaventur. in spec. discipl. ad Novit. p. 1. cap. 4. ait, talem receptionem non esse tutam, ut notavit Sanchez num. 51. ita Diana part. 1. tra. 6. resol. 42. ex ipso Sanchez, & Fausto contra Jo. de la Cruce.

Quæres 30. An Moniales recipere possint aliquid sub conditione, si Superior concesserit licentiam.

46. Resp. Possè, si adsit animus rem acceptam restituendi casu, quo negetur licentia, & nullum sit periculum eam tunc reddendi: colligitur ex Sanchez n. 69. & patet, quia conditio nihil ponit in esse, & acceptio ista non est absoluta, sed conditionalis: quæ ratio ostendit posse Religiosum item aliquid alienare sub dicta conditione, ut in terminis docet Sanchez loco cit., & post illum Jo. de Lugo d. 3. de justit. n. 161.

Quæres 31. An Moniales peccent mortaliter contra Paupertatem, si absque licentia Abbâtissa minima recipiant, aut expendant, aut usurpent ex bonis Conventus, aut aliunde, & tandem perveniant ad notabilem quantitatem.

47. Resp. Peccare, si minima illa sint pecuniæ: & hoc, licet numquam habuerint animum plus, quam illud minimum recipiendi; secus, si sint commestibilia: idque, etsi intendant continuare dicta furtiva minima: & ratio est, quod in priori casu Superior est rationabiliter invitatus; non item in posteriori, ut facile constabit consideranti: ita Diana sup. resol. 35., aliis citatis, inter quos bene notat Sanchez sup.

sup. cap. 21. n. 33. multo maiorem quantitatem horum comestibilium peti, ut eorum usurpatione sit mortalis, quam in aliis rebus, eamque arbitrio viri prudentis esse taxandam, attenta rerum ipsarum qualitate, & aliis circumstantiis; sicque addit Sanchez *n. 35.* in casu quo Religiosus minima esculenta accipiat ab externis, maiorem quantitatem exigi, ut acceptio fiat mortalis; siquidem hoc cedit in bonum Conventus, quatenus ille Religiosus tanto minus ex bonis illius infumet.

Quæres 31. *An Moniales peccent contra votum Paupertatis, si ex bonis Conventus, aut etiam ad proprium usum concessis sine debita licentia alienent, donando, aut aliter ea distrabendo.*

48. Resp. Peccare, cum sic usurpent rem independentem a voluntate Superioris, & consequenter de ea disponant, ut domini: cum revera habeant solum facti usum, & usufructus nec ipsum rei usum, ne dum dominium possit alii concedere; ita DD. communiter apud Sanchez *supra cap. 19. n. 64.*

Difficultas modo est; An Monialis, quæ ab Abbatisa obtinuit licentiam rem aliquam alienandi, ea amota ab officio, adhuc possit illam alienare vigore præfate licentia, si certo credat modernam Abbatisam non concessuram talem licentiam, si nosset.

49. Resp. Posse; & probatur, quia concessio dictæ licentiæ est gratia facta: gratia autem facta non spirat per mortem concedentis, nec per ejus amotionem ab officio: ex alia parte ea dispositio habitualis modernæ Abbatisæ eam de facto non revocat, cum intus retentum nihil operetur: ideoque etiam modo durat, ac durabit usque dum actu revocetur a moderna Abbatisa, aut ab alio Superiore competente. Quæ ratio ostendit idem dicendum esse in casu, quo Monialis similem licentiam habuisset a præfata Abbatisa, & nosset illam omnino velle dictam licentiam revocare, sive quia omnes aliàs similes licentias de facto revocavit, sive quia ea id significavit Moniali amicæ, sive quia cuidam ex Monialibus Discretis præ-

cepit, ut præfata revocationem Moniali licentiam habenti juridice intimet, quæ tamen non dum illam intimavit: quandiu enim dicta revocatio non intimatur iuridice, durat licentia; ut in simili docet Sanchez *l. 3. de Matr. d. 30. num. 12., & d. 36. num. 9.*

Dices, quid si Monialis, obtenta illa licentia, jam mutaverat consilium, & statuerat rem illam amplius non alienare: potest ne nihilominus eam libere alienare?

50. Resp. Posse; & inde suadetur, quod sicut teste Sanchez *lib. 8. de Matr. d. 32. n. 6.* duo consanguinei post obitum dispensationem simul contrahendi, si alter, aut uterque aliis nuptiis copulatur, vidui postea effecti, vi prioris dispensationis, possunt jungi inter se matrimonio: cum semel ablatum sit impedimentum, nec obstat tacita illa renunciatio per transitum ad alias nuptias inducitur, quippe quæ non fuit acceptata a concedente: sic in nostro casu per concessionem licentiæ sublatum est impedimentum oblationis, ne Monialis rem illam alienare possit; nec potest dici revixisse ob renunciationem illam licentiæ tacite factam in ea mutatione consilii, eum talis renunciatio vere non fuerit acceptata a concedente, ut suppono: quare par ratio procedit in utroque casu.

Quæres 33. *An Moniales sine licentia possint sibi invicem mutare, aut commodare res propriis concessas usibus.*

51. Resp. Non posse, quamvis aliàs sæpe excusentur a mortali ob parvitatem materiæ: quatenus (inquit Laiman. *lib. 4. tract. 5. cap. 7. num. 4.*) etsi liber v. gr. valeat 10. ducatis, quem sibi, ut proprium vindicare mortale esset, usus tamen libri non perpetuus, sed temporalis (qui conceditur per contractum commodati) non æstimatur tanti, ut sit materia peccati mortalis: præterquam quod in rebus parvis, & crebro occurrentibus præsumi potest adesse tacitam Superioris licentiam, saltem ad breve tempus, ut notat Sanchez *lib. 7. Mor. cap. 19. n. 65.*, addens non fore mortale Religioso sic commodare res ad proprium usum destinatas, si ille sit fecurus

curus de earum restitutione, ac conservacione, ita citati Doctores, a quibus non dissentit *Suarez to. 3. de Relig. l. 8. cap. 15. n. 4.*, & *Diana supr. resol. 37.*, dicens ex Layman & Fagundes, Religiosos posse invicem dare tunicam, caligas, calceos, & etiam cucullam ad usum: dummodo dans provifus sufficienter remaneat, & omnino voto Paupertatis servato. Probatur autem assertio quoad primam partem ex eo, quod Religiosus rerum ipsius usus concessarum est merus usufructus, ideoque non potest propria autoritate concedere alteri usum illarum, & multo minus dominium: quorum hoc transfertur in alium per mutuum, & ille per commodatum: quæ ratio a fortiori probat, Religiosum sine debita licentia non posse modo explicato mutare, aut commodare personis extraneis res ipsi concessas, & multo minus bona communia Monasterii, cum quoad dictas personas & ejusmodi bona præsumi rationabiliter possit Superior magis invitus, ut consideranti facile constabit.

Quæres 34. An Moniales sine licentia possint recipere mutuum, ac commodatum etiam a personis extraneis.

52. Resp. Quod cum per mutuum, transferatur dominium rei mutuatz in mutuatarium, & per commodatum usus rei commodatz in commodatarium: & alioqui per votum Paupertatis sit prohibita acquisitio cujuscumque dominii, aut usus rei pretio æstimabilis, facta independentem a voluntate Superioris, ut constat ex supradictis: hinc sequitur, Moniales sine legitima licentia non posse recipere mutuum, aut commodatum, maxime ab externis: quamvis facilius excusari possint a culpa mortali, quoad commodatum (cum quoad illud facilius præsumi possit tacita licentia Superioris, quam quoad mutuum), & in ipso mutuo ad peccandum mortaliter requiratur major quantitas, quam si hæc dono acciperetur cum severa juxta moralem æstimationem minus sit id, quod accipitur, ut recte advertit *Suarez supr. cap. 11. num. 44.* ex quo colligitur magna ex parte præsens responsio.

Quæres 35. An Moniales sine licentia possint permutare res proprias usibus concessas etiam cum externis.

53. Resp. Quod, quamvis Lopez, & Rodriguez relati a Sanchez num. 65. sustineant partem affirmativam, si ex tali permutatione magna jactura non proveniat Conventui; id probantes, tum quod ad sit interpretativa licentia Superioris, tum quod talis commutatio non est proprie distractio, aut consumptio, cum æqualia recipiantur pro commutatis; quia tamen actus commutandi est actus dominii, qui recte potest exerceri solum ab habente dominium, aut legitimam rei administrationem: propterea si res, quæ commutatur sit magni pretii, commutatio videtur esse mortalis, ita Sanchez loco citato, & cum eo Laym., ubi supr., addens Religiosum sic commutantem sæpe excusari a mortali, eo quod sæpe præsumi possit Superiorem non esse invitum, ut quæ Religioso concessa sunt ad suum usum (v. gr. brevium, aut vestem) cum aliis commutet, quæ sibi magis accommodata videntur, præsertim si permutatio fiat cum domesticis, immo etiam cum externis, si quæ recipiuntur, sint similia, aut æqualia: præterquam quod interdum, etsi Superior sit invitus quoad modum, quia talia sunt absque ejus licentia, non est tamen invitus quoad rem ipsam; sicque commutatio non est mortalis, licet repugnet Paupertatis perfectioni, & aliquando præbeat ansam gravius delinquendi contra votum, quæ de re *Diana part. 1. tract. 6. resol. 38.*, citans alios.

Quæres 36. An Moniales peccent contra votum Paupertatis, si absque licentia Abbatissa recusent res sibi donatas, & quidem sine causa.

54. Resp. Non peccare: cum Religiosus ex voto Paupertatis non teneatur acquirere, sed solum alienare: peccare tamen contra charitatem, cum sine justa causa impendant bonum Conventus, cui res illa donata ipsis acceptantibus fuisset acquisita: non secus ac peccat in Proximi charitatem, qui rogat volentem legare alicui, ne leget, rogatque, nulla justa

causa ductus: ita Sanchez *supra*. num. 75., & eum illo *Fagundes lib. 7. in Decalog. cap. 7. num. 5.* monens causam justam recusandi dona oblata posse in proposito casu reputari, ne Superiores putent Religiosum habere nimiam familiaritatem cum externis, aut ut non maneat obligatus ad rem donatam remunerandam &c.

Quæres 37. *An Moniales peccent contra votum, si absque debita licentia accipiant pecuniam ab ipsi libere distribuendam cuiusque pauperi maluerint, nomine tamen ejus, qui dedit.*

55. *Resp.* Videri non peccare: & probatur, quia votum Religiosæ Paupertatis solum obligat Religiosum, ne infcio Superiore acceptet dominium, aut usum proprietarium alieius rei: in nostro autem casu non acceptat dominium, aut usum proprietarium pecuniæ datæ, eam ea detineat, ac distribuat nomine dantis; ergo: ita Sanchez *sup. cap. 30. n. 4.*, alique doctissimi viri ab eo consulti, quos sequitur Diana *supra resol. 29.* una cum Faustulo contra plures alios ab ipso Diana relatos, oppositum sustinentes, ex eo, quod Religiosus in isto casu sibi usurpat jus aliquod pretio æstimabile, nempe administrandi istam pecuniam, & quidem independentem a Superiore; quod tamen nos negamus, cum illa sola possessio, & administratio pecuniæ independentem a Superiore sit proprietaria, quæ exerceatur nomine proprio.

Quæres 38. *An Moniales delinquant contra votum Paupertatis, si autoritate propria recipiant in depositum pecunias alienas.*

56. *Resp.* Non delinquere ob rationem *quæ præced.* datam, quæ item procedit in præsentis casu, peccare tamen aliunde, si absque consensu saltem tacito, ac præsumpto Prælati depositum grave accipiant, idque ob contractum initum, ac obligationem propria autoritate susceptam: quamvis aliàs Monasterium non teneatur de deposito culpa Religiosi depositarii amisso, aut deteriorato, tamen si suscepto ex licentia Superioris: siquidem licentia solum facit, ut licite Religiosus

recipiat depositum, non item, ut Prælatus, aut Conventus inde obligentur: quod procedit etiam in eventu, quo ipsemet Prælatus accipiat depositum sine Monasterii consensu; tunc enim Monasterium non tenetur in eo, cum in illud non consenserit: ita Molin. *tract. 2. d. 525.* Sanchez *lib. 6. mor. ca. 14. num. 27. Castr. Pal. tract. 16. d. 4. part. 13. §. 4. n. 3.*, monens Religiosum depositarium, ejus culpa amittitur, aut deterioratur depositum, teneri solvere, si aliquando sit solvendo; ut si habeat peculium suæ dispositioni relictum, ex quo sine gravi incommodo solvere possit.

Quæres 39. *An Monialis recipiens aliquid ab alia Moniali ejusdem Conventus habente licentiam dandi, egeat nova licentia ad recipiendum,*

57. Respondet Sanchez *lib. 7. mor. cap. 19. num. 71.* egere, nisi ex conjecturis probabiliter colligatur oppositum: & probatur, quia per votum Paupertatis impediuntur Religiosi non solum, ut non dent propria autoritate, sed etiam ut non accipiant sine debita licentia, siquæ concessio licentiæ est ablatio talis impedimenti; cum ergo ista impedimenta sint diversa, & Superior possit de facto auferre unum, alio non ablato, (etsi simpliciter posset auferre utrumque) consequenter auferens impedimentum ex parte dantis non censetur auferre etiam ex parte accipientis, nisi se deelarret. Oppositum sustinet Jo. de Lugo *d. 3. de justit. n. 164.* ex sententia R. admodum P. N. Vitelleschi; nimirum, quod, licet stando in rigore juris, duplex licentia requiratur in casu proposito, de facto tamen ea videtur esse mens Superioris, ut data subdito licentia dandi, aut accipiendi, alii, ejusdem Prælati subditi, possint ab eo accipere aut ei dare, dummodo nihil in fraudem fiat: qualis fraus interveniret, si quis, mediante eo, qui dictam licentiam haberet dandi, & accipiendi, vellet dona sua transmittere ad alios, sic enim casus non censeretur comprehensus in ea generali intentione Superioris: idem sentit Diana a me consultus.

. E con-

E contra putat Jo. de Lugo loco citat. n. 59. Religiosum habentem a Prælati licentiam dandi, aut accipiendi, vigore illius regulariter posse absque alia facultate vendere, ac emere; probatque, quia licentia dandi, & accipiendi non requiritur in Religioso, nisi, ut possit acquirere & transferre dominium, in quibus ille pendet a voluntate Prælati: quod autem emptio, ac venditio addunt peculiare, non videtur necessarium petere novam licentiam; si enim ablatum est impedimentum abdicandi dominium pretii, & acquirendi dominium rei, jam votum Paupertatis non obstabit, quo minus fiat contractus emptio-nis, ac venditionis; totum autem impedimentum est per licentiam dandi, & accipiendi sublatum; sique non requireretur alia licentia ad dictos contractus: Sic Jo. de Lugo monens tamen n. 160. se hic loqui de Religioso habente facultatem dandi, & accipiendi: qui enim solum haberet facultatem dandi, non posset vendere, cum venditio contineat acquisitionem pretii, quæ acquisitio non est datio, sed acceptio: monet item licentiam dandi, & accipiendi præfatam ex intentione Prælati non extendi ad emptionem, & venditionem talem, quæ esset negotiatio, ut haberet speciem negotiationis; cum in his appareat specialis turpitudine, aut indecentia, quæ non adest in simplici datione, & acceptione.

Addo violare votum Paupertatis Moniale, quæ habens licentiam dandi rem aliquam, aut uni, dat aliam, aut alteri, cui dandi scit Abbatissam non daturam fuisset facultatem, ita Barcus in Speculo cap. 6., & patet, quia licentia data non extenditur ad hos alios casus, sique Monialis censetur dare sine licentia.

Quæres 40. An Moniales hoc ipso, quod deputantur ad officium Monasterii exigens multas, & graves expensas, ab ipsis faciendas, sine licentia ab amicis, & consanguineis recipere possint pecunias ad talem effectum.

58. Resp. Videri posse ex tacita, & interpretativa voluntate Superiorissæ deputantis ad tale officium: moveor ex doctrina, quam in simili casu tradit Sna-

rez tom. 3. de relig. lib. 8. cap. 11. n. 7. Superiorem scilicet dantem Religioso facultatem ad peregrinandum, & non prohibentem aliquid recipere, virtualiter censeretur facultatem ad recipienda ea, quæ alias prudenter, & cum decencia religiosa recipi possunt; facultas enim una intelligitur implicite contineri in alia: quæ doctrina utique potest adaptari ad præsentem casum, & si applicetur, probabit intentum. Quamquam alias Superiores Monialium deberent coercere nimiam licentiam, quæ in aliquibus Monasteriis quoad hoc reperitur, iis omnino interdicens expensas non necessarias, ac nimis excedentes, quæ utinam non ordinentur ad luxum, ac fastum inanem.

Quæres 41. An Moniales delinquant contra votum Paupertatis, si indigentes majori summa pecuniæ, quam concederetur ab uno tantum ex suis Superioribus, recipiunt illam modo de licentia Abbatissæ, modo cum facultate proprii Prælati, usque dum perveniant ad summam ab ipsis intentam.

59. Resp. Non delinquere, cum sic acceptio non fiat sine licentia legitimi Superioris; & Monialis modo dicto eam petens a pluribus Superioribus non posset dici facere fraudem, sed utatur jure suo, iis cumulative concurrentibus, quoad facultatem concedendi dictam licentiam: quæ ratio inde etiam confirmari potest, quod Sanchez lib. 8. de Matrim. d. 23. n. 1., aliis citatis, probabile putat indigentem dispensari in pluribus impedimentis matrimonii, posse petere, & obtinere dispensationem super uno illorum, & postea super alio, idque, etsi in priori petitione consulto omittat proponere posterius impedimentum: innuitque satis aperte, ligatum voto castitatis, si velit ducere consanguineam, posse prius petere ab Episcopo dispensationem voti (si is possit dispensare) postea dispensationem consanguinitatis a Papa: quæ faciunt ad nostrum casum, maxime cum concessio licentiæ ad accipiendum, juxta quæst. 34., sit veluti ablatio impedimenti obstantis, ne Religiosus libere possit accipere.

Quæres 42. *Quale peccatum faciant Moniales violando votum religiosa Paupertatis.*

60. Resp. Committere peccatum mortale, si quantitas rei indebite usurpatæ, alienatæ sit gravis: talem autem gravitatem juxta *Mirand. tom. 1. Manual. qu. 28. art. 17.* determinandam esse in particulari pro temporum, locorum, Religiosorum, personarum, & aliarum circumstantiarum, hic, & nunc concurrentium varietate: supponendo tamen in præsentī materia differendum esse de Religiosis, ac de filiis, itaut eorum furta dicenda sint æquiparari furtis filiorum; sicut notat *Fagundes sup. cap. 5. n. 1.* hinc inferens *num. 2.* quantitatem sufficientem ad peccatum mortale esse summam quinque argenteorum: *Diana resolut. 36. ex Sanchez, & Jo. de la Cruz putant summam 4. argenteorum ad talem effectum sufficere: quod non admittunt neque Cenedo, neque Petrus de Ledesma apud ipsum Dianam, sustinentes Religiosum furripientem 8., aut 9. regales ex bonis communibus Conventus, aut Religiosi particularis non peccare mortaliter: neque Rodriq. in summ. tom. 4. cap. 118. n. 27., & 29. putans Religiosum tunc committere furtum mortale, quando pervenit ad summam 2. aureorum: quod licet Diana dicat sibi non placere, ait tamen admittitum a Soto, tum ab Aragono. Verum in materia paupertatis Religiosæ, sicut abstinendum est a doctrinis nimis laxis, ne inducatur relaxatio regularis disciplinæ; sic, & cavendum a nimis rigidis, ne Religiosorum conscientiæ illaqueentur, ut notat *Suarez sup. n. 40.**

Notat autem *Jo. de Lugo sup. n. 162.* contra *Sanchez*, non peccare contra votum Paupertatis Religiosum, qui dat alteri Religioso non habenti licentiam accipiendi: probatque ex eo, quod sicut habens votum castitatis non peccat contra suum votum, quando est causa, quod quis cum alia fornicetur, cum votum solum obliget voventem, ut ipse sit castus, non autem, ut alii fiat casti: sic meum votum Paupertatis me solum obligat, ut ego sim

pauper, non autem, quod procurem, ut alii sint pauperes: unde sit, ut, licet in casu proposito contrahi possit malitia scandalī, quatenus Religiosus cooperatur peccato alterius contra suum votum, non tamen peccet contra suum votum Paupertatis.

Quæres 43. *Quas penas incurrant Moniales violantes votum Religiosæ Paupertatis.*

61. Resp. Incurrere eas, quas asserimus infra *cap. 8. qu. 36.*: moneo hic ex *Castro Palao sup. d. 3. part. 24. n. 4.* dictas penas incurrī solum post j: dicis sententiam, & a Religiosis retinentibus proprium; non item ab iis, quæ sine debita facultate aliquid alienant, aut accipiunt, etsi alias delinquant contra votum Paupertatis.

Quæres 44. *Quæ licentia excuset a violatione voti Paupertatis.*

62. Resp. Excusare licentiam, quæ sit voluntaria, ac iusta: sive sit expressa, sive tacita, seu præsumpta, ac interpretativa, ut notant communiter Doctores: & ratio est, quod, posita tali licentia, Religiosus non operatur nomine proprio, sed alieno, nempe Superioris; ea autem non erit voluntaria, si sit ex metu, coactione, dolo, vel fraude, cujusmodi esset intentio illa, quæ extorqueretur tacitis iis, quibus declaratis, licentia solet denegari, vel falso expressis iis, vi quorum licentia conceditur, alias deneganda, hæc enim actum reddunt simpliciter involuntarium. Præterea licentia debet esse iusta, idest concessa sine injustitia; sique Religiosus surripienti aliena cum licentia Prælati violat votum Paupertatis, non quia utitur alienis præcise, sed quia utitur sine licentia legitima: quod procedit etiam de Religioso ex licentia Prælati expendente in usus illicitis, cum talis licentia dari ab eo non possit, ac proinde sit nulla, utpote data a non habente potestatem, ut notat *Sanchez lib. 7. mor. cap. 19. n. 31.*, id tamen intelligendo juxta dicta in hoc *cap. n. 18.*

63. Tacita autem dicitur illa licentia, quæ virtute continetur in alia expressa, ut in

ut in casu proposito *quest. 35.* item si consuetudine inductum sit, Religiosum posse aliqua recipere, retinere, aut expendere; & Superior consuetudinem non revocet, cum facile possit; item, si Superiore confcio, nec prohibente, cum facile possit, aliquid recipiat, retineat, aut expendat Religiosus; cum in tali dissimulatione virtualiter continueatur quædam approbativa voluntas, ut patet.

64. Adde, excusari Religiosum a vitio proprietatis, si det, aut recipiat de licentia Superioris solum præsumpta, præsumens scilicet ipsum daturum esse licentiam, si peteretur, sed Religiosus omittit petere ex eubescencia, aliove respectu humano: cum ad vitandam proprietatem sufficiat Religiosum operari nixum voluntati Superioris saltem futuræ, quo pacto ad vitandum furtum sufficit ea præsumptio de voluntate domini, ut constat ex *l. inter omnes §. recte ff. de furtis*. Quamvis alias in tali receptione, ac bonorum dispositione fere semper venialiter peccetur, eo quod Superior cum commode adiri possit, ægre ferat modum illum accipiendi, ac disponendi de rebus clandestinum: ita *Navarr. tom. 2. de regul. n. 20. Suarez sup. cap. 11. n. 11. Sanchez lib. 7. mor. cap. 19. n. 13.*; & cum iis *Castro Pal. par. 23. n. 8.*, & *9. docens ex Nav., Lessi., Mendoza, Suarez, & Sanchez* in præfenti materia sufficere probabilem cognitionem præsumptæ voluntatis Superioris, non autem requiri certam; cum sic operans moraliter certus sit de voluntate Prælati, nec exponatur morali periculo operandi sine licentia, tamen si physico periculo exponatur, quod parum refert.

65. Cæterum voluntas præsumptiva Superioris ex multis capitibus colligi potest; & maxime si constat experientia ipsum solere libenter concedere aliis talem licentiam, nec notabiliter ægre ferre, ut non petatur: item si scias illum esse Superioris affectum in te, ut libenter tibi daret, si id ab eo peteres, aut nosse, te eo indigere, aut desiderare.

66. Rursus licentia debita, sed negata non semper excusat Religiosum a vitio

proprietatis, sed solum quando Superior negat ea, ad quæ Religiosus habet ius a Religione (cujusmodi sunt necessaria ad victum, & vestitum juxta receptum morem Ordinis) & insuper negat licentiam ea recipiendi ab externis: tunc enim licentia censetur concedi ipso jure a Religione, utpote injuste negata a Superiore.

An autem Abbatissa possit Monialibus subditis concedere licentiam accipiendi, retinendi, ac distribuendi, & in qua quantitate.

67. *Resp.* Posse, cum ipsa vere habeat administrationem Conventus, eique promittatur obedientia; ut inter alios notavit *Laym. sup. n. 15.* ex Sanchez, assertionem bene limitans, nisi consuetudine, aut constitutione Religionis talis potestas restricta sit. Quantitas autem, si aliunde non taxetur sive statuto, sive consuetudine, definiri debet arbitrio prudentis, considerata occasione, seu necessitate, facultate Occasus & aliis circumstantiis, sicut in simili advertit *Suarez cap. 15. n. 13.* Quamquam, quod spectat ad dandam licentiam accipiendi, Monialium Superioribus restringenda non videtur facultas, cum ex ipsa acceptione Monasterium ditescat, nec appareat ratio, cur dicta facultas restringi debeat, ut consideranti facile constabit.

68. Quando ergo in materia paupertatis quaerimus, an Moniales de licentia Superioris possint facere hoc, aut illud, nomine Superioris intelligimus tum propriam ipsarum Superiorissam, tum illarum Prælatum, sive secularem, si sint immediata subiectæ Sedi Apostolicæ, aut Ordinario loci; sive regularem, si sint exemptæ; quod est bene notandum.

Quæres 45. Qualiter epicheja excuset a vitio proprietatis.

69. *Resp.* Excusare, si duo concurrant; nimirum, quod res urgeat, & quod superior absit, vel certe non ita præsto adiri possit: ita *Lessi. l. 2. cap. 41. n. 79. Lopez lib. 2. de contr. cap. 40.* alique, quos sequitur *Fagnan. sup. cap. 5. n. 20.* monens epichejam in eo consistere, quod subditus rationabiliter præsumit & judicat, Super-

periores hic, & nunc concessurum talem licentiam; quo modo epycheja coincidit cum licentia præsumpta.

70. Constat autem, quod sicut, quando tota ratio accipiendi, aut alienandi ex epycheja fuit, non fuisse præsentem Prælatum, aut non potuisse commodè adiri ob aliquod impedimentum, tenetur Religiosus rem totam aperire Superiori: sic e contra ad id non tenetur, si ratio accipiendi, aut alienandi fuit, quia Religiosus probabiliter creditur Prælatum sibi facile concessurum licentiam, si peteret, juxta dicta quæ præcedunt. §. cæterum: idque, & si res extet apud se in consumpta: ita Fagundes sup. n. 22. ex Sanchez, Navarr., Mendoza, & Graphio.

Quæres 46. Qualiter consuetudo excuset a vitio proprietatis.

71. Resp. Quod licet multi DD. asserant consuetudinem communem dandi, & accipiendi aliquid in Religione absque licentia non excusare a vitio proprietatis, eo quod voti obligatio sit de jure naturali, contra quod non prævalet consuetudo; si tamen vidente, & non contradicente Superiore, vigeat consuetudo dandi, & accipiendi, aut expendendi in usus licitos non petita expressa licentia, valebit talis consuetudo, & excusabit a vitio proprietatis; cum sic interveniant licentia tacita, & voluntas Superioris, explicata per eam consuetudinem receptam, sicque nil capiat, renitente Superiore, aut contra votum: ita alii citatis Sanchez lib. 7. moral. cap. 19. n. 7. quem sequitur Fagundes sup. n. 12., addens n. 13. eandem consuetudinem, quæ excusat ab acceptione, excusare etiam a retentione, ac expensione; cum præcipuum signum proprietatis sit possidere, seu detinere aliquid absque legitima Superioris licentia. Quare & Moniales, & viri Religiosi attendere debent, in quibus rebus, & quousque in proprio Monasterio, ac Ordine extet facultas generalis, & consuetudo circa danda, & accipienda; id enim sufficit, ut excusentur a vitio proprietatis, ac violatione voti: modo distractio bonorum non fiat ad usus inhonestos, ac illicitos: in quo casu uti-

que non excusaret consuetudo, cum ne excuset licentia expressa Superioris, si forte daretur, utpote illegitima, & invalida, quantumvis daretur de consensu totius Monasterii, ut rectè advertit Fagundes n. 33. idque juxta dicta hic n. 18.

Quæres 47. An recipiens a Monialibus in quantitate notabili absque licentia possit rem acceptam retinere, vel debeat restituere.

72. Resp. Per se loquendo, teneri restituere rem sic acceptam, utpote datam ab uno, qui dare non poterat, & contra voluntatem nedum Monasterii, sub cujus dominio est res accepta. Sed præcipue eorum, qui jus habent, atque legitimum in Monasterii bona dominium. Hinc hac nostra etiam ætate BENEDICTUS XIV. Constitutiones innovans Clementis VIII. aliorumque Romanorum Pontificum, quæ munerum largitationes iteratò gravissimis pœnis vetantur, in Constitutione quæ incipit *Pastor Bonus* Idibus Aprilis 1744. vulgata §. 26. sic habet: *Accipientes munera a Regularibus, exceptis rerum medicinalium, seu devotionis muneribus ultra valorem decem scutorum moneta contra præscriptum a Prædecessoribus nostris Clemente VIII. ac Urbano VIII. in suis Constitutionibus 13. Kal. Julii 1594., ac 16. Kal. Novembris 1640. respectivè editis, non absolvantur, nisi facta restitutione, vel si eam de præsentis nequeant adimplere, cum obligatione eandem quamprimum poterint faciendi. Qui vero infra prædictum valorem ejusmodi munera acceperint, eos injuncta arbitrio ipsius Confessarii elemosina, quæ in Beneficium Religionis, seu Conventus una de jure faciendæ esset restitutio, si caute fieri possit, erogetur, absolvere, seu absolvi mandare possit.* Hæc BENEDICTUS XIV., qui insuper in sua Instructione directæ Pœnitentiarii Urbis pro anno Jubilæi 1750. casus parte secunda enumerans, a quibus vigore Bullæ Jubilæi pœnitentes a laudatis Pœnitentiariis absolvi minime valeant; nonnullos in particulari recenset, generatim vero eos omnes amplecti decernit, qui in nuperrima emanata Constitutione *Pastor bonus* comprehenduntur, a quibus absol-

solven-

solvendis Majorem ipsum Pœnitentiarium facultate destitui declarat; omnesque subinde Pœnitentiariorum eadem in sua Instru-
ctione §. 26. n. 39. ad præfatam amandat
Constitutionem; per se ergo omnino qui
recipit a Regularibus munera, grave com-
mittit peccatum, & tenetur restituere.
Quamquam *Castr. Pal. tract. 16. d. 3. p. 23. n. 5.* ex Rebello dicat, per accidens fre-
quenter indebite recipientem a Religioso
excusari a restitutione, eo quod, facta
alienatione, præsumi potest Religionem
consentire, ne sibi restituatur taliter res
accepta: quod ea facere potest, ne alias
honor illius, ac sibi Religiosi periclitetur.
Unde *Fagundez sup. c. 6. n. 36.* hæc habet:
*Ex uno tamen principio forte poterimus ex-
cusare illos, qui rem bona fide a Religioso
acceperunt, & jam apud illos non extat,
sed consumpta est: ex eo scilicet, quod bo-
na fide acceperint, & melior sit conditio
possidentis; quare hoc animadvertant Con-
fessarii, ne conscientis hominum injiciant
serpentes: nam si pœnitentes bona fide possi-
dent, & bona fide acceperunt, dissimulari
poterit, maxime si res jam non extet, &
hoc juxta aliquos, mihi tamen omnino con-
trarium videtur.* Sic ille.

73. Addit *Sanchez sup. n. 15.* quod si
secularis daret aliquid Monacho non sibi
retinendum, nec ad libitum consumendum,
sed dandum forinæ, cum qua ipse Mo-
nachus fornicaretur, si is de facto illud trad-
dat forinæ; hæc non tenetur restituere,
cum illud censetur accepisse non a Mo-
nacho, sed ab illo seculari, Monacho in
ea datione se habente solum, ut execu-
tor: nec appareat ullus titulus, ex quo
illud dici debeat acquisitum Monasterio.

Addo ego, quod si recipiens a Mo-
niali indebite dante, tantundem rei re-
fundat, quantum accipit (& quidem in
re utili) videtur liberari ab onere resti-
tuendi: quippe qui etsi non habeat expres-
sam intentionem compensandi damnum
sua causa illatum Monasterio, habet ta-
men virtutalem, quæ sufficit; cum lex ab-
solute præcipiat actum, non autem, quod
fiat tali intentione, & alias teste *Sanchez
num. 100. supr.* possit talis restitutio fieri

ri Religioso danti, nisi timeatur illum va-
ne, & contra Prælati voluntatem iterum
consumpturum esse, in quo casu facienda
esset Monasterio: nobiscum sentit *Diana
p. 5. tract. 13. resol. 94. v. At negativam.*

Quæres 48. *An, & quomodo Moniales
distrahentes bona, sive sibi concessa ad usum,
sive communia Conventus teneantur resti-
tuere.*

74. *Resp.* Teneri, si minus restituti-
one proprie dicta, (quæ non fit, nisi ex
propriis bonis) saltem restitutione impro-
pie dicta, nempe abdicando a se usum
proprii peculii, si quod habent, & eo mi-
nus egent pro rebus necessariis: & ratio
est, quod Monialis in casu proposito non
excusatur a restitutione, nisi ex impoten-
tia; impotentia autem non excusat, nisi
eo modo, quo est: unde, cum in hoc casu
non adsit impotentia absoluta, (stante
quod Monialis potest modo dicto restituere)
eam absolute non excusabit ab onere
restituendi, sed solum in eo, quod non
teneatur restituere ex bonis simpliciter
propriis. Colligitur ex *P. Navarro lib. 3.
de restit. cap. 1. num. 198.*, quem sequun-
tur *Fagundez l. 7. in decal. cap. 5. n. 35.*, &
alii; quorum aliqui addunt, Religiosum
obligatum restituere Monasterio, si non
habeat peculium, ex quo restituit modo
supradicto, teneri vel magis laborare, vel
sibi ex concessis aliqua minus necessaria
subtrahere, vel aliunde ab amicis, aut
consanguineis procurare bona, ex quibus
debitam faciat restitutionem: sed hæc du-
riora sunt, ideoque magis consulenda,
quam præcipienda: unde *Alphonf. de Leone
de offic. & pot. conf. recoll. 11. n. 292.*
ait, Religiosum, si non habeat redditus,
in casu proposito non teneri ad quidquam,
nisi quod inducat eum, cui dedit, ut re-
stituatur; quæ sunt bene notanda, quia fa-
cient ad praxim: præterquam quod *Rosella
v. Monachus n. 7.*, *Armilla ibi n. 12.*,
Tabiena ibi n. 11., & *Sylv. v. Religio 8.
qu. 3.* negant Religiosum absque licentia
Superioris aliquid dantem, aut dispensan-
tem teneri ad restitutionem: cum restituti-
o fieri debeat ex proprio, & Religiosus
nihil proprii habeat.

Quæres

Quæres 49. *An Monialis rem acceptam sine licentia Superioris debeat tradere Monasterio, vel certe reddere ei, qui dedit.*

75. Resp. Debere tradere Monasterio, si donatio ex parte dantis facta fuit cum absoluta voluntate donandi. Ita in terminis Suarez *supra cap. 11. n. 35.*, probatque ex eo, quod, cum donatio hæc cedat in bonum religionis, quantumcumque ea contradicat acceptioni, postquam tamen facta est, semper censetur illam acceptare, quatenus potest sibi prodesse, & non obesse: sicque res donata censetur acquiri ipsi religioni, juxta regulam communem juris: *Quidquid acquirit Religiosus, acquirit religioni: c. Statuimus 18. qu. 1.*; præterquam quod dici potest, donationem esse ipso jure validam, & acceptatam: quolibet autem res tradi debet suo domino, ut patet. Secus dicendum esset, si dans non habeat voluntatem absolutam donandi, sed solum sub conditione expressâ, aut tacita, quod res data cedat in proprium usum, ac dominium Monialis, cui datur, & ab ea possideatur independenter a Superiore: tunc enim Monialis debet rem acceptam restituere danti; quippe qui illius dominium numquam a se abdicavit, (idque ex defectu sufficientis voluntatis, conditione illa apposita, impediende translationem domini), & alias quolibet res debetur suo domino.

SECTIO II.

De Voto Castitatis, ad quam tenentur Moniales.

- 76. A**d quam Castitatem teneantur Moniales.
77. *Ad quid obligentur ex voto Religiosa Castitatis.*
78. *Ejus violatio sub qua pena ipsis vetita.*
79. *Violator Monialis quibus penis pleatur.*
80. *Violatio Monialis est mixti fori.*
81. *Jure Ecclesiastico quomodo prohibentur Moniales nubere.*
82. *Qualis sit violatio Monialis quoad malitiam.*

- 83.** *Quibus in casibus contingat violatio voti Castitatis: ea non includit malitias, quas violans ignorat, aut non advertit; siquam tamen taliter ignoratam consteatur, bene confessus est: violatio item voti annexa peccato luxuria potest seorsim aperiri in confessione, si inculcate sit omissa. Culpa habita cum muliere dormiente est Raptus; Bestialitas vero, si cum mortua.*
84. *Custodia Clausura summe confert ad observantiam Castitatis Monialium: idque ex variis capitibus, quæ recensentur.*
85. *Qualiter procurata in Ecclesia.*
86. *Fuga conversationis secularium utilis Castitati.*
87. *Moniales debent abstinere ab ornamentis superfluis.*
88. *Debent amovere occasiones peccandi, etiam minimas.*

Quæres 1. *Ad quam Castitatem teneantur Moniales vi hujus voti.*

76. Resp. **Q**uod, cum Castitas dupliciter considerari possit; nimirum, vel, ut importat perpetuam abstergentiam ab omnibus voluptatibus carnis tam licitis, quam illicitis, & dicitur Virginalis; vel ut respicit Viduas, aliasque feminas non virgines, & dicitur simpliciter Castitas: votum Castitatis, quod faciunt Moniales, obligat illas ad virginitatem quidem, si tunc sint virgines; ad castitatem vero simpliciter dictam, si tunc non sint virgines: ita in terminis Tambur. *de jure Abbatis. d. 10. qu. 1. num. 3.*, & patet, quia votum Castitatis importat abstinentiam cujuscumque delectationis veneræ, sive licitæ, sive illicitæ, ut jam dictum est; ergo & importat obligationem conservandi virginitatem, si vovens illam habeat, cum ea non possit deperdi, nisi per delectationem aliquam veneræ, quæ ei omnino est prohibita vi talis voti: ex alia parte votum Castitatis, quod facit femina non virgo, nequit obligare ad virginitatem servandam, cum virgi-

virginitas semel amissa non possit recuperari, juxta communem DD. sententiam cum *S. Thoma 2. 2. qu. 152. art. 3. ad 3.*, alias obligaret ad impossibile, eum tamen impossibile non sit obligatio.

Quæres 2. Ad quid obligentur Moniales vi voti Castitatis.

77. Resp. Obligari ad perpetuo abstinendum ab omni actu venereo tam interno, quam externo, castitati contrario, & consequenter a morosa, & voluntaria delectatione de actu turpi; esto illa sit absque desiderio, immo cum proposito non committendi talem actum exteriorem; ita *Suarez tom. 3. de relig. lib. 9. cap. 2. n. 2.* & patet ex ipsa natura virtutis castitatis simpliciter dictæ, ut constabit eam bene consideranti.

Quæres 3. Sub qua pena prohibeantur Moniales violare votum Castitatis.

78. Resp. Prohiberi sub pena, quod si se violari permittant, perpetuo carceri mancipentur; idque ex *cap. impudicas 27. qu. 1.* & quidem merito, cum teste *Alexandr. ab Alex. lib. 5. dier. gen. cap. 12.*, Virgines Vestales, quæ antiquitus diis falsis virginitatem vovebant, ex jure scripto, in casu, quo permetterent se violari virgis cadrentur, & postea vivæ in terram defoderentur in poenam tanti sceleris commissi.

79. Notat autem Tambur. supra d. 11. qu. 2. abutentem Moniali contra castitatem, jure quidem pontificio in foro contentioso puniri pena depositionis ab Ordine, & amissionis beneficiorum, si sit Clericus, debereque includi perpetuo in Monasterio ad agendam poenitentiam; si vero sit laicus, debere excommunicari, *c. si qua Monachar. 27. qu. 1.*; jure autem civili puniri pena mortis, *Aubert. de Sanctiff. Episc. 5. penult. bonæque ejus, si vis, aut raptus in tali sacrilegio interveniet, debere applicari Monasterio, in quo degebat Monialis modo dicto violata; idque juxta l. raptores §. bona autem, c. de Episc. & Cleric., quod notavit Farin. delic. carn. qu. 146. §. sacrilegium n. 10., & cum eo Tambur. n. 6., addens qu. 3. n. 3., Moniales in proposito casu mitius puniri, quam ma-*

res sacrilegii complices, eo quod ipsi tanta culpa non insit, sicut maribus: qui eas inclusas attentarunt, illarumque pudicitiam sollicitarunt; præterquam quod Moniales, cum non raro invitæ includantur Monasteriis, & addicuntur statui Religioso contra dispositionem Sacrorum Canonum, in foro externo, sin minus in totum, saltem ex parte videntur posse excusari, si ex fragilitate interdum delinquant.

Cæterum sacrilegium commissum cum Moniali est mixti fori, adeoque æque principaliter de illo contra laicum cognoscere potest Judex secularis, atque Ecclesiasticus, ita ut inter eos sit locus præventioni, juxta *c. proposuisti de foro comp. c. felices de penis in 6., & c. cum sit generale de judic.*, ita *Farinac. in praxi crimin. quest. 8. n. 132.*, *Gutier in praxi l. 3. qu. 1. n. 13.*, alique DD. fere communiter teste *Tamburin. sup. qu. 5. n. 1.* contra Baldum, & Navarrum apud eundem *Tambur. n. 2.* sustinentes cognitionem dicti delicti principaliter, & privative pertinere ad Ecclesiam, etiam contra laicos.

Quæres 4. An, qualiter, & quo jure Moniales vi voti solemnisi Castitatis prohibeantur contrahere matrimonium.

80. Resp. Prohiberi ita ut jure solum Ecclesiastico invalide contrahant: ut plurimis citatis ostendit *Sanchez l. 7. de matr. d. 26. n. 2.*, & quidem ita ut non solum illicite, sed etiam invalide contrahant, si forte attentent contrahere: est de fide, cum sit definita in pluribus Conciliis, & præsertim in *Trident. sess. 24. de matrim. can. 9.* communisque DD. & quidem, cum Religiosi, relicto statu imperfectiori, transcant ad perfectiorem, magna deliberatione præmissa, & annua probatione, ac publice populo inspectante se Deo per vota consecraverint, æquum erat, ut Ecclesia saltem provideret eos non posse postea valide matrimonium contrahere, ne alias daretur ansa descendendi ad statum imperfectiorem, & ex priori fide violata scandala multa, & gravia identidem pullularent.

81. Notat porro Lezana tom. 1. cap. 25. n. 15. ex Tolet. l. 1. cap. 39. eos qui scienter

MI ter

ter contrahunt matrimonium cum Monialibus, & Moniales ipsas contrahentes incurere excommunicationem latam in *Clem. 1. de Confang. & affinit.* additque ex eodem *Toledo lib. 7. cap. 15.*, eum, qui Monialem recipit in uxorem, in poenam tanti sacrilegii prohiberi contrahere cum quacumque alia: idque ex *26 qu. 1. can. si ergo*.

Quæres 5. An violatio voti Castitatis respectu Monialis, ut sic importet plures malitias in confessione necessario exprimendas.

82. Resp. Non importare, nisi malitiam sacrilegii, ideoque Glossam (dum ait) in *cap. Virginibus 27. qu. 1.*, eum qui copulam habet carnalem cum Moniali, illaqueari tribus criminibus; nempe Sacrilegio (quod nos etiam admittimus) adulterio spirituali (quatenus violat Sponsam Christi), & incestu (cum Monialis sit Sponsa Dei, qui est Pater noster, & consequenter consanguinea nostra, cum omnes simus filii Dei) sano modo intelligendam: nimirum violationem Monialis præter malitiam sacrilegii, quæ necessario exprimi debet in confessione, involvere alias duas rationes, quæ aliquo modo aggravant delictum, dicique possunt veluti circumstantiæ aggravantes; hinc tamen non sequitur eas importare diversa crimina simpliciter dicta, & consequenter necessario exprimenda in confessione: cum probabile sit circumstantias aggravantes intra eandem speciem non esse necessario distincte confitendas, ut suo loco tradunt Doctores. Et certe, quod violatio Monialis importet malitiam Sacrilegii, constat, quia Monialis vi Religiosæ Professionis est persona Deo sacra, qui autem peccat contra personam sacram, committit sacrilegium, ut colligitur *c. impudicas, c. Virginibus, & c. si quis Monacharum 27. qu. 1.*

Concedo tamen, quod si Monialis violans Castitatem cum Sacerdote invincibiliter ignoret, aut non advertat per votum Castitatis a se, & a complice commissum, duplicem induci rationem sa-

crilegii actui luxuriæ a se commissio; non tenetur talem circumstantiam confiteri, quam alias confiteri deberet, teste *Less. l. 4. de just. cap. 3. n. 84.*, cum, data hypothese, violatio Castitatis per accidens annexam non habeat duplicem illam rationem sacrilegii: & hoc ob doctrinam traditam a *Sanchez l. 1. mor. cap. 16. n. 10.*, illum scilicet, qui carnaliter cognoscit fornicariam, quam nescit non esse suam, ignorat tamen invincibiliter esse ipsius consanguineam (cum vere sit consanguinea) esse reum fornicationis, non item incestus: cum malitia incestus non possit ei imputari ad culpam, utpote incognita, adeoque involuntaria. Quæ doctrina bene notanda est a Confessariis, tamquam favorabilis rudioribus poenitentibus: cum enim ille ex ruditate ingenii, aut defectu scientiæ, vel etiam advertentiæ in peccatis luxuriæ, plerumque apprehendant solum rationem generalem peccati contra Castitatem, nullo modo advertendo malitiam adulterii, incestus, sacrilegii &c. non tenentur postea confiteri has tales malitias (etsi post factum illas advertant), sed sufficit eos confiteri se peccasse contra Castitatem, seu peccato Luxuriæ.

Accedit, quod si Monialis fornicetur cum viro Conjugato invincibiliter non advertens se ex parte complicitis committere adulterium; & tamen dicat in confessione se committere adulterium (quod vere non commisit, dato, quod in actu peccandi non advertit hanc talem malitiam) si postea doctor facta cognoscat copulam a se habitam cum viro conjugato non habuisse malitiam adulterii formalis, sed solum materialis, ideoque non culpabilis, non tenetur in alia confessione manifestare: cum sufficienter confessus sit suum peccatum, nempe simplicem fornicationem, (loquendo de malitia consurgente ex parte complicitis) hoc ipso, quod confessus est se adulterium commississe; quod continet in se totam malitiam fornicationis simplicis, supradaddendo illi aliam malitiam oppositam iustitiæ, per quam constituitur in esse adulterii: siquæ non est opus illam con-

fiteri

steri se commississe fornicationem; cum confitens adulterium implicite confessa sit & fornicationem.

Adde ex *Card. de Lugo d. 16. de Pœnit. num. 640.*, & aliis ab ipso relatis *num. 645.*, quod si adstrictus voto Castitatis fornicetur, & in confessione dicat se fornicatum fuisse, omnia inculpate circumstantia voti sufficit illum postea, confiteri se violasse votum in re gravi; & ratio est, quod violatio voti secundum se habet suam malitiam ultimo completam, & in specie atoma independentem a malitia opposita Castitati; ideoque malitia violationis voti sufficienter potest explicari, non explicata malitia, quæ adversatur Castitati.

Quæres 6. In quibus casibus Moniales violant votum Castitatis.

83. *Resp.* Violare, si quem ex actibus sequentibus exerceant: & quidem 1. si deliberate capiant delectationem morosam de rebus veneris: si propriam pollutionem procurent, aut de ea aliunde secuta turpiter delectentur: si munusculis, literis, aut nunciis turpes foveant amicitias, si ve cum aliis Monialibus, si ve cum personis laicis: si ex malo sine obscænos habeant sermones, aut ex aliis audiant, librosve turpes, & amatorios legant: si retineant obscænas imagines, vel etiam proprii amasti imaginem: si aspiciant objecta impudica, & valde provocantia ad libidinem, vel se inspiciendas exhibeant iis, a quibus sciunt se turpiter amari: si lasciva canant, aut etiam indifferentia animo excitandi audientes ad turpem sui amorem: si a somno excitati delectentur de somnis obscænis noctu habitis: si turpes habeant conversationes, si ve cum aliis Monialibus, si ve cum secularibus: si carnaliter delectentur osculis, amplexibus, & aliis tactibus obscænis; si indebite se ornent ad malum finem: si voluntarie se detineant in occasione proxima violandi votum Castitatis; in his, inquam, omnibus casibus violatur votum Castitatis a Monialibus.

Unum hic obiter monco, amicissimum *P. Dianam p. 9. trañ. 9. resol. 2. vi-*

deri minus sufficienter impugnasse, quod dico *trañ. 4. cap. 3. num. 70.* copulam scilicet habitam cum femina dormiente, in eam ante somnum non consentiente habere malitiam Raptus formalis: impugnatur enim, tum quia in hoc casu non videtur intervenire injuria, ac violentia, quæ supponitur ad raptum; cum absit fraus, & ea ipsa injuria, quæ sit semper, ei non sit nota, utpote concubitus non sentienti ratione somni, quo est consopita: tum quia aliqui sequeretur eum, qui haberet talem copulam, incurrere pœnas a Sacris Canonibus latas contra Raptos, attenta doctrina *Less. lib. 4. cap. 3. num. 66.* extendentis pœnas Raptorum ad illos, qui non traducunt feminam de uno loco ad alium ad illam violandam. Neutra autem harum rationum videtur probare intentum: non prior, cum injuria sit juris alieni violatio, quæ adest in præsentis casu hoc ipso, quod quis abutitur corpore mulieris sine ejus consensu: nec tollitur ex eo, quod femina non sentiat concubitus, ut patet: præter quam quod hic non deest vis, seu violentia cum vis dicatur rei majoris impetus, qui repelli non potest, *l. 1. & 2. ff. quod vi, metu sive cau. si.* quod in nostro casu verificatur, ut consideranti facile constabit: non posterior ratio probat intentum, cum copula, de qua hic, habeat formalem malitiam raptus solum per participationem, non autem in toto suo rigore, quod tamen requiritur ad incurrendas pœnas: quippe quæ non debent ampliari, sed restringi.

Adde item minus sufficienter improbari ab eodem *P. Diana sup. resol. 2.*, quod dico *trañ. 4. cap. 3. n. 70.*, copulam videlicet habitam cum muliere mortua includere malitiam bestialitatis: ex eo enim impugnatur hanc assertionem, quod bestialitas sit concubitus cum re animata non ejusdem speciei, ac est homo; & copula habitata cum muliere mortua non sit concubitus cum re animata, ut patet, idque juxta communem sensum DD. modo dicto desinientium bestialitatem: quasi vero *S. Thomas 2. 2. qu. 145. art. 11. in Cor-*

por. Cajetan. ibi, Tabien., & Armilla v. bestialitas; Ang. v. Luxuria; Azor. p. 3. l. 3. cap. 22., Layman l. 3. sect. 4. n. 14. Bonacin. de Matrim. qu. 4. part. 12. n. 1., Gesuald. de Bonon. tom. 2. tract. 11. cap. 1. num. 34., Binsfeld part. 2. cap. 8. §. 9. Enchir., & alii bestialitatem non definiunt, quod sit conjunctio carnalis cum re alterius speciei, non exprimentes quod ea res sit vivens, aut animata, sicut vult P. Diana. Unde infero, quod cum tot graves Doctores definiant bestialitatem eo modo, quo ego definiui; non video, cur talis definitio non debeat admitti, ut probabilis: hac autem admissa, ut probabili, admitti debet, ut probabilis doctrina a me data, quam impugnat P. Diana: cujus doctrinam ego item admitto ut probabilem.

Quæres 7. Unde Clausura adeo conferat ad votum Castitatis.

84. Resp. Conferre 1. quia per eam vitantur multa, & gravia pericula violandi illam: 2. quia per illam Moniales facilius retrahuntur ab excessibus, in quos alias facile ruerent: 3. quia liberior conversatio iis auferret sanctam simplicitatem, ac osium aperiret carnis suggestionibus: 4. quia pulchritudo neglecta solet efficacius allicere, & communiter nitimur in vetitum, juxta illud Proverb. 9. *Aquæ furtivæ dulciores sunt*; quæ cum locum habeant in Monialibus, facile apparet, quam acriter irritari potest impudentia hominum scelerum, si ex frequentius paterent illorum aspectibus, iisque concederetur libere confabulari cum illis, diutius conversari, & ad illarum familiaritatem admitti: quæ sine dubio evenirent non raro, si Moniales non adstringerentur lege Clausuræ: ut vel hinc patet, quod in præsentia, esse Moniales teneantur manere perpetuo intra Clausuram, nihilominus interdum non desunt homines adeo impudentes, ut alias habentes copiam explendi propriam libidinem cum foeminis sæcularibus, sacrilege audeant accedere ad Monasteria Monialium animo alliciendi aliquam illarum minus cautam ad turpissimos actus, & ad

violandam fidem Christo ipsarum Sponsæ datam in Religiosa Professione: ex his ergo capitibus, & aliis similibus, quæ facile occurrere poterunt consideranti, sequitur observantiam Clausuræ summopere conferre ad servandam Castitatem, ideoque jure optimo fuisse præscriptam Monialibus.

85. Hinc Summi Pontifices semper quam maxime invigilarunt circa custodiam Clausuræ Monialium, multisque mediis curarunt eam integram, ac inviolatam servare; modo ferendo excommunicationem latæ sententiæ, reservatam Papæ, cum aliis pœnis contra Moniales egredientes e Clausura, nec non contra alios iis in hoc faventes, licentiam indebite concedentes, comitantes, aut recipientes (quod fecit Pius V. anno 1569.): modo reservantes Sedi Apostolicæ violationem Clausuræ Monialium ob malum finem contra Castitatem (quod præstitit Clemens VIII. anno 1602.): modo prohibendo Monialibus, ne admittant intra Clausuram proprii Monasterii quancumque personam, cuiuscumque generis, conditionis, aut sexus (quod factum est in *c. periculoso* superius citato, & in *Concil. Trident. sess. 25. de Regul. cap. 5.*: modo interdicens quibuscumque personis tam Ecclesiasticis, quam Sæcularibus, ne sine debita facultate accedant ad Monasteria Monialium (quod fuit statutum in citato *c. periculoso*, & innovatum a Pio V. in Bulla, quæ incipit *Circa Pastoralis Officii*): modo præcipiendo, ne fœminæ alias habentes facultatem ingrediendi Monasteria Monialium a Sede Apostolica, id faciant sine consensu ipsarum Monialium, præstando capitulariter, & per secreta suffragia (quod præscripsit Urban. VIII. anno 1624.): modo commitiendo Ordinariis locorum, ut procedant contra Regulares delinquentes circa personas degentes intra septa Monasteriorum Monialium, & quidem quoad omnia delicta etiam non notoria, nec cum scandalo populi (quod statuit Gregor. XV. in Bulla, quæ incipit *Inscrutabili Dei providentia*): modo alia similia statuendo, quæ

quæ ad servandam Clausuræ custodiam non parum prodesse poterant, & cap.sequ. proponuntur.

Quæres 8. *Quantum conducere possit ad servandum votum Castitatis, ut Moniales quam maxime abstineant a conversationibus Secularium.*

86. *Resp.* Ita conducere, ut sit valde difficile Castitatem servari illibatam, si adsit frequentia conversationum Sæcularium: quomodo S. Bernard. *serm.* 40. in Cant., sic Religiosum alloquitur. *Sede solitarius, ut turtur, nil tibi cum turbis, nil cum multitudine exterorum: etiam ipsum obliviscere populum, & domum patris tui, & concupiscet Rex decorem tuum.* Cujus rei ea est ratio, quod in conversatione sæcularium interveniunt, & colloquia interdum minus bona (corrumpunt autem bonos mores colloquia prava) & aspectus minus cauti (cum tamen mors intret per fenestras), & alia id genus, quæ paulatim ignem accendunt concupiscentiæ, & virtutem ipsam Castitatis manifesto exponunt periculo. Ut proinde merito Sacra Congregat. ad tollendam quancumque occasionem sæcularium conversationum præceperit tum ne sub prætextu docendi sonum Cymbalorum, aut alterius instrumenti, aut musicam, vel cantum, permittatur accessus ad crates Monialium, *Lexana tom.* 1. *cap.* 25. *n.* 36. ex Gavanto; tum ut rota, seu fenestella ex qua Moniales exponunt sacras vestes ad usum sacrificii Missæ duplici clave obferetur, quarum altera sit penes Abbatissam, altera apud Confessarium, *Nald. v. Monialis num.* 10.; tum ut clavis fenestellæ, ex qua Moniales sacram sumunt Communionem perpetuo maneat apud Confessarium, *Gav. in man. v. Monialium Ecclæs.* n. 7. tum ne Regulares de mandato Superioris accedentes ad Moniales causa concionandi, aut celebrandi Missam, ullo quæsito colore, Sorores, aut quamlibet aliam personam intra Clausuram degentes alloqui possint, *Bonacina qu.* 3. *de Claus.* p. 4. *n.* 3.

Quæres 9. *Quo modo Moniales ad ser-*

vandum votum Castitatis teneantur abstinere a superfluis ornamentis.

87. *Resp.* Teneri abstinere tum quoad vestes, quas induunt, ne scilicet sint ex materia pretiosiori, vanæ, ac exultantes ad libidinem, sed modestæ, decentes, ac conformes paupertati, quam profitentur; sicut enim asperior cardo facit pannum leniorem, inquit S. Bernard. *ep.* ad Gulelm. sic asper habitus carnem facit castiorem: tum quoad ornatum capitis, ne videlicet comam nutrant, sic habetur in Clem. *attendens de statu Monach.* his verbis: *Plures autem hujusmodi sollicitudinis studium diligenter impendant, ut Moniales ipse, quarum nonnullas dolentes audivimus in subscriptis excedere, pannis sericis variorum foderaturis, sandaliis, comatis, & cornutis crinibus, virgatis caputulis non utantur.* Quæ de re Tambur. *supr.* d. 10. *qu.* 2. *num.* 16., & 17. monens ex Navarr. *cap.* 23. *num.* 18. quod, si Monialis novitatem inducat in se ornanda, & sic ornata se ostendat sæcularibus, qui inde graviter provocentur ad libidinem, non videtur excusari a peccato mortali; secus, si ex levitate, ac vanitate muliebri absque prava intentione.

Quæres 10. *Quam sollicite, ac studiose debeant Moniales declinare quancumque minimam occasionem delinquendi contra Castitatem.*

88. *Resp.* Quod cum juxta communem SS. Patrum sententiam conservatio Castitatis maxime pendeat ex fuga occasionum: quo pacto S. August. *lib.* de honestat. mulier. *cap.* 2. ait: *Nec tibi verendum sit fugere, si castitatis palmam desideras obtinere:* ad hoc, ut Moniales votum Castitatis exactius observent, in eo maxime debent insistere, quod quancumque minimam occasionem ejus observationi adversantem omni diligentia, ac studio declinent. Sic Clemens VIII. teste Gavanto. *supr.* in addit. manual. *v. Monialium clausura n.* 10. prohibuit, ne celli admittantur intra Monialium Monasteria: sic in Concilio Romano sub Innocentio III. *cap.* 27. cautum est, ne Moniales una cum Canonicis,

niciis, & Monachis convenient in Ecclesia, & in Choro ad psallendum, ut habetur in *c. perniciosum* 25. q. 2. sic in *Nicana Synodo* 2. c. 20. prohibita fuerunt Monasteria duplicia, in quibus sub eodem tecto habitarent Monachi, & Moniales: sic *Conc. Trident. sess. 15. de regul. c. 5.* prohibet, ne hodie Monialium Monasteria construantur extra Civitates; & hortatur, ut ea, quæ sunt extra mœnia, in Civitatem, aut oppidum revocentur: sic Sacra Congregatio anno 1584 censuit Monasteria Monialium non esse erigenda, nisi in locis muro munitis, ut refert *Tambur. sup. d. 34. q. 2. num. 3.* sic eadem Sacra Congregatio anno 1590. teite *Bonacin. sup.* interdixit Regularibus deputatis in Confessarios Monialium, ne in aedibus Monasterii, seu domus, vel Monasterio, seu domui Monialium, aut sororum contiguas pernoctent, aut alios pernoctare faciant, vel alios secum retineant, neve extra tempora generalium confessionum (quibus soli tantum Confessario refectionem diurnam accipere vix permittitur, & tunc demum videlicet cum sua habitatio, aut virorum domus, vel Monasterium, in quo degit, a Monialium, seu sororum Monasterio, vel domo nimium distat, nisi tamen, & eo casu contrarium specialiter constitutum sit) ibi nullo modo comedant, resciant, aut cibum sumant; idque sub panis privationis officii, ac vocis activæ, & passivæ ipso facto incurrendis, aliisque ejusdem Congregationis arbitrio. Sic Gregorius XIII. apud *Bonacin. sup. p. 2. n. 5.* sub pœna excommunicationis ipsos facti incurrendæ prohibuit quibusdam Regularibus, ne scriberent literas Monialibus sui Ordinis (quamquam talis prohibitio non extendatur ad Religiosos aliorum Ordinum, cum fuerit limitata, sicut notavit idem Bonacin., & ante illum *Navar. conf. 19. de sent. excom.* Sic Gregor. XIII. anno 1582. decrevit, ne ii, quibus cura est Monialium, ingrediantur clausuram, nisi in casibus necessariis, & tunc cum paucis, senioribus, ac Religiosis, idest devotis viris. Sic denique Concilia, Summi Pontifices, Sacræ Cardinalium Congregatio-

nes, Ordinarii locorum, ac Prælati regulares plura alia, & valde salubria statuta juxta præsentium temporum accessitatem ediderunt ad effectum, ut Monialibus auferretur omnis occasio delinquendi contra Castitatem, quantumvis valde remota, parva, & ex se non multum æstimabilis, idque, ut hinc Moniales ipse intelligerent, quanta diligentia, ac studio debeant evitare quamcumque minimam occasionem violandi votum Castitatis, memores illius consilii quod traditur *Eccles. 21. Quasi a faele colubri fuge peccatum*: & illius, quod habetur *1. cor. 6. Fugite fornicationem*.

89. Multa alia, quæ hic quæri possent de Castitate Monialium, proponuntur, & explicantur in nostro *Tract. de votis cap. 3. per totum*: ideoque ea in præsentia consulto omittimus.

SECTIO III.

De Voto Obedientiæ, ad quam tenentur Moniales.

90. **M**oniales vovent Obedientiam Abbatisse, aut proprio Prælati juxta consuetudinem.
91. Ad quid obligentur ex voto Obedientiæ.
92. Votum Obedientiæ Religiosæ ex genere suo obligat sub mortali, non item ex usu Religionum.
93. Moniales, quibus teneantur obedire vi voti.
94. Si illius teneantur obedire Papæ.
95. Item Ordinario si non sint exemptæ.
96. Qualiter subjaceant ei, quoad Clausuram, quantumvis exemptæ sint.
97. Papæ, ac Ordinario parent solum in iis, quæ sunt juxta regulam.
98. Parent Prælati regulari, si sint exemptæ.
99. Item Abbatisse, seu Priorissæ.
100. Et quidem interdum sub mortali, etiam secluso præcepto formali.
101. Non item Vicariæ, seu Priorissæ Monasterii parent ex voto Obedientiæ.
102. Neque Vicariis ad earum gubernationem deputatis.
103. Exemptæ potius obediunt Prælati regulari, quam Ordinario.

104. In aliquibus parent potius Ordinario, quam Abbatiſſæ.
105. Ex voto Obedientiæ parent in iis omnibus, quæ ſunt juxta regulam.
106. Illis imponi nequeunt ab Abbatiſſa præcepta Spiritualia, ita ut teneantur ea implere.
107. Gravius obligant præcepta Spiritualia, quam temporalia.
108. In quo caſu Moniales teneantur parere præcepto Spiritualis Abbatiſſæ.
109. Abbatiſſa non præcipit in virtute Obedientiæ.
110. Solvitur obſectio in contrarium.
111. Si tamen ſic præcipiat, ei parendum ſub mortali.
112. Imponit ſolum præcepta temporalia concernentia civilem gubernationem.
113. Qualiter Moniales peccent mortaliter non parendo Abbatiſſæ, ſi non præcipit in virtute Obedientiæ.
114. Ea non facit leges perpetuas.
115. Solum cogit ad regularem obſervantiam in ordine ab bonum politicum conventus.
116. Non præcipit ea omnia, quæ præcipit Prælatus regularis.
117. Moniales non parent in iis, quæ ſunt contra regulam, niſi in certo caſu.
118. Prælatus imponit Monialibus novas aſſeritates in aliquo caſu.
119. Eæ parent interdum cum periculo vite.
120. In re levi aliquando tenentur obedire ſub mortali.
121. Et e contra interdum in re gravi tenentur parere ſolum ſub veniali.
122. Qualiter teneantur obedire præcipienti indifferentia.
123. Ex voto Obedientiæ non poſſunt cogi ad ubendum.
124. Ex diſto voto non tenentur implere quacumque continentur in regula.
125. Violatio regulæ non obligantis ad peccatum poteſt eſſe actus virtutis.
126. Talis violatio raro contingit ſine aliqua culpa.
127. Violans talem regulam ſubjicitur pæna.

128. Violans jejunium in regula præſcriptum ſub mortali, & præceptum ab Eccleſia duo facit peccata.
129. Moniales qualiter poſſint ſe obligare contrahendo ſine licentia Superioris, & qualiter contrahendo cum licentia.
130. Contractus a Religioſo factus de licentia Prælati nequit irritari.
131. Prælatus irritat contractum factum a Moniali de licentia Abbatiſſæ inique data.
132. In dubio obediendum, ſed non ſemper, nec in omnibus caſibus, quorum aliqui referuntur.

Quæres 1. Cui, proprie loquendo, faciunt Moniales votum Obedientiæ.

90. Reſp. **Q**uod cum juxta diſta hic cap. 3. ſect. 1. qu. 4. Moniales emittere poſſint Religioſam profeſſionem in manibus ſive Abbatiſſæ, ſive proprii Prælati reſpectivè (ſervata tamen in hoc conſuetudine uniſcujuſque Ordinis, aut loci, quæ poteſt eſſe varia; cum Prælatus, & Abbatiſſa quoad hoc dici poſſunt concurrere cumulative, ideoque detur quaſi locus præventioni) conſequenter dicendum eſt, Moniales emittere votum Obedientiæ ſive Prælato proprio, ſive propriæ Abbatiſſæ, prout profeſſionem emittunt in manibus hujus, aut illius: neque vero ex eo, quod Moniales votum Obedientiæ emittant Abbatiſſæ, ſequitur iſtam poſſe iis præcipere in virtute ſanctæ Obedientiæ, ut bene notavit Sanchez lib. 6. Moral. cap. 1. num. 21, & nos ipſi oſtendimus inferius qu. 14.

Quæres 2. Ad quid obligentur Moniales vi voti Obedientiæ.

91. Reſp. Obligari ad obediendum legitimo Superiori, ſive immediato, ſive mediato, in iis, quæ ſunt juxta regulam, exequendo ea, quæ ipſi debite præcipiuntur: non quidem per Obedientiam formalem (nimirum implendo præcepta Superioris, prout ſunt præcepta) ſed per Obedientiam materialem tantum, videlicet ea quacumque ratione exequendo: ita Sanchez ſup. n. 6., & patet, quia aliqui Monia-

Moniales tenerentur parere præceptis Superioris sub ratione, quod præcepta sunt & hoc autem nemo dicit.

Quæres 3. *An votum Obedientiæ obliget Moniales sub peccato mortali, & quando.*

92. Resp. Quod, quamvis ex genere suo obliget sub mortali, & usu communi Religionum receptum sit, ut, si Superior solum simplici verbo præcipiat, quantumvis materia præcepta sit gravis, non censetur velle obligare sub mortali, quantum est ex suo præcepto positivo, ac voto Obedientiæ, nisi forte in virtute sanctæ Obedientiæ, aut alia æquivalenti forma indicet se intendere obligare in præsentia materia, quantum potest, ut advertit *Sanchez tom. 3. de relig. lib. 10. c. 4. n. 11.* id tamen fallit quoad Moniales, & hoc ob dicenda *qu. 15. & 16.*

Quæres 4. *Quibus Superioribus teneantur Moniales parere ex vi voti Obedientiæ.*

93. Resp. Teneri parere in iis omnibus, quibus per tale votum se subiciunt, sive immediatis, sive mediatis, sive Regularibus, sive non Regularibus; videlicet Papæ, Ordinario (modo tamen inferius explicando) Prælati regularibus (si iis immediate subiciantur) & propriæ Abbatiæ: et communis DD., & constabit ex dicendis in quæstionibus sequentibus.

Quæres 5. *Quomodo Moniales teneantur parere Papæ vi voti Obedientiæ.*

94. Resp. Teneri parere, non quidem in omnibus, quæ ipse quomodocumque præcipit, sed solum in iis, quæ præcipit, tanquam specialis Prælati religionum, in iis exigendo Obedientiam sibi debitam ex promissione voti Obedientiæ, & quæ sunt juxta propriam regulam: ita *Sanchez supra num. 8.*, & probatur ex eo, quod cum ipse sit caput omnium Prælatorum regularium, & ab eo pendeat eorum jurisdictio, decet obligationem illis ex voto acquisitam ei efficacius acquiri.

Quæres 6. *Qualiter teneantur parere Ordinario loci vi voti Obedientiæ.*

95. Resp. Distinguen-do, vel ex im-

mediate subiciuntur Episcopo; & sic tenentur ei obedire eo modo, quo tenerentur parere Prælati Regulari, si illi immediate subicerentur, utpote exemptæ ab Ordinario loci; cum Episcopus respectu illarum sit ipsarum Prælatorum instar Prælatorum Regularium, & aliàs votum Obedientiæ obliget ad parendum, cuicumque proprio Prælati: vel ex sunt exemptæ ab Ordinario, & sic non tenentur obedire illi ex voto Obedientiæ; cum ex ipsi non subdantur tamquam proprio Prælati, sed tantum Prælati sui Ordinis; ideoque cesset ratio obediendi illi ex obligatione voti, nisi quoad observantiam Clausuræ a *Concilio Tridentino sess. 25. de Regul. cap. 5.* Ordinarii committæ, etiam quoad Monasteria exempta, modo infra explicando.

96. Dixi, nisi quoad observantiam Clausuræ: ut innuerem, quod cum teste *Sanchez supra cap. 11. num. 18.* votum Obedientiæ obliget ad parendum etiam illi, cui a proprio Prælati delegatur facultas præcipiendi; & ex alia parte de facto jam competat Episcopis tanquam Sedis Apostolicæ delegatis cura Clausuræ Monialium, aliàs exemptarum, dicendum est, Moniales, etiam exemptas teneri obedire Ordinario præcipienti in materia concernente Clausuram, non solum ex virtute generalis Obedientiæ, sed ex ipso voto Obedientiæ, quod emittunt: ita docti viri consulti.

97. Quod autem diximus quæ præced. de Papa, Moniales scilicet non teneri ei parere ex voto Obedientiæ, nisi in iis, quæ sunt juxta propriam regulam, & quando præcipit tanquam specialis Prælati Religionum, (quod non facit semper) a fortiori dicendum est de Ordinariis, quoad Moniales ipsi immediate subiectas: sique illas non peccare contra votum Obedientiæ, si transgrediantur leges generales quas illi faciunt pro tota Diocesi; par siquidem ratio militat in utroque casu.

Quæres 7. *Quo pacto Moniales teneantur parere Prælati Regularibus sui Ordinis ex voto Obedientiæ.*

98. Resp

98. *Resp.* Teneri, si sint exempti ab Ordinario, & quidem eo pacto, quo tenentur viri Religiosi ejusdem Ordinis, cum votum Obedientiae, quod emittunt Moniales, sit ejusdem rationis, ac votum quod faciunt Religiosi ejusdem Ordinis; sique inducat eandem obligationem: scilicet, si Moniales sint immediate subiecti Ordinarii locorum; hae enim ex voto Obedientiae tenentur parere Ordinario, non propriis Praelatis Regularibus, ob rationem allatam *qu. 6.*

Quaest. 8. Quomodo Moniales teneantur ex Obedientia voto parere Abbatiſſae, seu Prioriſſae Monasterii.

99. *Resp.* Quod, cum Moniales per Obedientiae votum voveant parere Abbatiſſae juxta potestatem, cujus ipsa est capax; & potestas, cujus est capax Abbatiſſa ratione sexus, sit potestas non spiritualis, sed domestica, ac civilis (qualem habet materfamilias in filios, & magistratus civilis in cives) consequenter Moniales debent ei praecipienti parere, etsi non possit praecipere in virtute sanctae Obedientiae (quod ostendimus *qu. 14.*) & quidem sub peccato mortali, si consistet illam praecipere animo taliter obligandi, & aliis qualiter rei, & materiae praecipit hic, & nunc, judicio prudentis viri censetur gravis; ita *Sotus in 4. d. 20. qu. 1. art. 4. Sanchez sup. n. 17., & 18. Tambur. de jure Abb. d. 12. qu. 4.* aliique penes ipsum: & probatur ex eo, quod quamvis sexui femineo, utpote non ita prudenti, non deceret communicari ab Ecclesia potestatem spiritualem, necessarium tamen erat ad bonum regimen Monialium degentium in Monasteriis, ei committi aliquam gubernandi potestatem, cum Moniales immediate, & proxime regi non possint per viros ob periculum cohabitationis cum feminis, & ex alia parte necessario indigent dirigi per aliquam potestatem proximam, & immediatam; ad hoc autem praestandum non requiritur absolute potestas spiritualis (cujus est incapax femina jure ecclesiastico) sed sufficit potestas civilis, ac domestica: sique Mo-

niales vi hujus tenebuntur obedire Abbatiſſae praecipienti juxta limites talis potestatis, modo infra explicando.

100. Nobiscum sentit *Suarez tom. 4. de Relig. tract. 9. l. 1. cap. 12. num. 9.,* dicens, quod cum Moniales promittant Obedientiam Abbatiſſae, seu Prioriſſae (ut constat ex formulis praefectendi) si Abbatiſſa ita praecipiat, ut fidem datam exigat, obligabit in conscientia: vel (si modus loquendi magis placet) votum ipsum Obedientiae obligabit, posita tali jussione, quae est quasi applicatio materiae voti, in quo eadem est ratio potestatis, & obligationis in femina, quae in viro: hae ille, quae magis etiam constabunt ex infra dicendis. Unde sit, doctrinam illam, quam communiter tradunt DD. (videlicet votum Religiosae Obedientiae non obligare sibi mortali Religiosos, etiam data gravitate rei praecipitae, nisi in casu, quo Superior participat in virtute sanctae Obedientiae, aut sub alia forma aequivalenti: idque ex usu Religionum) doctrinam, inquam, illam non procedere quoad Moniales respectu propriae Superioris; cum hae non possint imponere formalia praecipitae Obedientiae, sique respectu ipsius cesset ratio dictae doctrinae: quare quotiescumque Superioriſſa Monialium praecipit ipsis aliquid grave, verbis judicio prudentis viri indicantibus illam intendere obligare sub mortali, Moniales eo ipso sub mortali tenentur ei parere.

Quaest. 9. An Moniales ex voto Obedientiae teneantur parere Vicariae, seu Subprioriſſae Monasterii.

101. *Resp.* Non teneri quidem ex voto, cum Vicaria Monasterii non sit Praelata Monialium, cui sit votum Obedientiae; teneri tamen obedire ex potestate civili, ac politica, quae utique competit dictae Vicariae (cum & ipsa sit Superioriſſa Monasterii, quamvis subordinata Abbatiſſae), & juxta superius dicta sufficit, ut Moniales obligentur ad obediendum sub peccato etiam mortali, si res praecipitae sit obiecto gravis, & modus illam praeci-

cipiendi indicet intentionem præcipientis esse, obligare sub culpa gravi: ita docti Neoterici a me consulti.

Quæres 10. An Moniales vi voti Obedientiæ teneantur parere iis, qui interdum ipsis deputantur in Vicariis.

102. *Resp.* Non teneri, regulariter, cum illi revera non sint Prælati Monialium, & consequenter cesset obligatio illis obediendi: ita in terminis *Miranda tom. 2. Mannal. qu. 21. art. 2.*, & cum eo *Lezana tom. 1. cap. 25. num. 2.*, qui tamen intelligi debent de iis Vicariis, qui præcise sunt Vicarii, non autem simul Priores, aut Guardiani, & quidem etiam Delegati ad tale munus Vicarii a Provincialibus vel Generali: sicut in specie advertit idem *Miranda*; his enim utique tenentur obedire ex voto.

Quæres 11. Cui Moniales debeant potius obedire, Ordinario loci, an proprio Prælato Regulari, vel e contra.

103. *Resp.* Cum distinctione, vel loquimur de Monialibus exemptis; & hæc potius debent obedire Prælato Regulari, quam Ordinario, exceptis iis, in quibus ipsæ subdiciuntur Ordinario, qualis est in primis observantia Clausuræ; si quidem posita exemptione, quoad alia non subduntur Ordinario, & consequenter nec tenentur illi obedire: vel loquimur de Monialibus immediate subiectis Ordinario, & hæc simpliciter debent ipsi obedire in omnibus, non autem Prælato Regulari, utpote quæ revera nullo modo subdiciuntur illius jurisdictioni: colligitur ex *Sanchez l. 6. moral. cap. 1. n. 13.*

Utrum vero Moniales debeant potius obedire Ordinario, quam Abbatiſſæ, vel e contra.

104. *Resp.* Juxta distinctionem datam *qu. præced.* debere potius obedire Ordinario, quam Abbatiſſæ, si ex immediate subiaceant ipsi Ordinario: obedire, inquam, & quidem non solum in iis, quæ spectant ad Ecclesiasticam disciplinam, ac criminum punitionem, sed etiam in iis, quæ concernunt regularem observantiam: Colligitur ex *Sanchez loco sup. allegat.*,

& probatur, quia Ordinarius vere est Prælatus talium Monialium, exque ipsi subsunt una cum Abbatiſſa, non minus quam subsint Prælato Regulari Moniales exemptæ, una cum sua Abbatiſſa: sicut ergo hæc debent potius parere Prælato Regulari, quam Abbatiſſæ etiam quoad Regulares observantias; ita & Moniales subiectæ Ordinario, ei debent potius obedire, quam Abbatiſſæ, etiam quoad Regularem observantiam.

Quæres 12. In quibus teneantur Moniales parere ex voto Obedientiæ.

105. *Resp.* Teneri parere in omnibus iis, quæ sunt juxta regulam proprii Ordinis, & sunt proportionata proprio ipsarum sexui: idque etſi solum indirecte, aut implicite in ipsa regula contineantur, quod advertit *S. Thomas 2. 2. quæst. 104. art. 1.*, & concedunt etiam alii Doctores apud *Castr. Pal. tract. 16. d. 4. par. 4. num. 4.*

Quæres 13. An vi voti Obedientiæ, quod emittitur Abbatiſſæ, possit ipsa imponere Monialibus præcepta spiritualia, idest in ordine ad suam spiritualem, eaque teneantur illa implere sub peccato.

106. *Resp.* Non posse, nisi forte Prælatus ipse Monialium illis præcipiat, ut obediant Abbatiſſæ jubenti hanc, vel illam rem concernentem finem spiritualem, & quidem in materia gravi: ita *Rodrigue tom. 1. qu. 15. art. 1. Sotus in 4. d. 20. q. 1. art. 4.*, alique, quos refert ac sequitur *Sanchez n. 19.*, & probatur, quia Abbatiſſæ non competit nisi sola gubernatio domestica, & politica, instar potestatis civilis, & matris familias: hujusmodi autem potestas solum extenditur ad imponenda præcepta temporalia, ordinata ad bonum temporale, ac politicum, nempe ad tranquillam reipublicæ, & domus gubernationem: ergo & idem dicendum est de Abbatiſſa, cum de ea sit par ratio, ut patet.

107. Ex quo bene inferit *Sanchez num. 30.*, quod, quamvis Prælato Regulari præcipienti suis Religiosis, ut quotidie audirent Missam ex eodem fine, quo Eccle-

Ecclesia præcipit Fidelibus auditionem Missæ, & quidem animo obligandi sub mortali peccato, mortaliter peccarent Religiosi vel unico die Missam omittentes; secus esset, si Abbatissa suis Monialibus hoc idem præciperet sub peccato (quod posset facere) tunc enim Monialis semel omittens Missam non peccaret mortaliter. Et ratio diversitatis est ex ratione diversi finis intenti a Prælato Regulari, & Abbatissa in dicto præcepto, ex quo sine gravitas materiæ pensari debet ad obligationem sub mortali, aut veniali peccato: siquidem finis intentus a Prælato est spiritualis (nempe spiritualis profectus Religiosorum) finis vero intentus ab Abbatissa est temporalis (idest bona gubernatio, & pax Monasterii): constat autem, quod omissio unius Missæ est materia gravis respectu finis spiritualis, non item respectu finis temporalis.

108. Dixi sub initium responsionis, nisi forte Prælatus Monialium illis præcipiat, ut obediant Abbatissæ &c., ut innuere Moniales in tali casu teneri sub mortali obedire præcepto spirituali imposito ab Abbatissa, quia tale præceptum sic obligans non oriretur ab Abbatissa, sed a Prælato; sicque Abbatissa solum esset velut conditio determinans illud Prælati præceptum, ut sine qua illud non obligaret. Quo modo, si in regula Religionis extaret præceptum obligans sub mortali ad obediendum Abbatissæ, in aliquo casu esset mortale ei non obedire, etiamsi materia præcepti ab illa facti esset spiritualis: idque non præcise ob Abbatissæ præceptum, sed ob præceptum regulæ, quod determinaretur per præceptum Abbatissæ, ut per conditionem sine qua non: ita Sanchez num. 25, addens num. 26. præstatam vim obligandi in casu proposito non tribui præceptis Abbatissæ ex eo solum, quod ea confirmarentur a Provinciali; nam innovatio, vel confirmatio nullum jus novum tribuit, sed antiquum conservat, ut tradit Gloss. in c. cum dilecta, v. non videremus de confir. utili, & cap. quia v. forma de concess. prob.

Quæres 14. An Abbatissa, stante voto Obedientiæ, quod ei faciunt Moniales, possit eis præcipere in virtute Spiritus Sancti, aut in virtute sanctæ Obedientiæ, & facere præcepta formalia obligantia sub mortali.

109. Resp. Non posse, & si, taliter præcipiat, non tenere factum: quamvis Rodrigu., Salas, Azor., Cornejo, Lezana, & Nuld. relati a Diana p. 5. tract. 9. resol. 16. oppositum sustineant: ita Val. tom. 4. d. 7. qu. 16. part. 3., Sylv. v. Abbatissa num. 1., Sanchez supr. num. 21., Portel. de dyb. regul. v. Abbatissa n. 1., Baldell. l. 1. d. 6. num. 1., aliique tum apud ipsum, tum apud Dianam resol. cit., & probatur, quia ex Ecclesiæ usu præcepta prædicta imponere pertinet ad solos Prælatos Ecclesiasticos spirituali potestate, præditos: unde constat Principes, & alios Superiores seculares numquam sic præcipere: præter quia n. quod præfata præcepta non possunt imponi, nisi ab habente potestatem spiritualem; hæc autem non potest competere fœminæ, cum ad eam requiratur status Clericalis, & aliqua spiritualis eminentia gradus, quæ significatur, ac efficitur per Sacramentum Ordinis, aut saltem per primam consuram, cujus tamen status, & gradus Clericalis fœmina est incapax, utpote ex ipsa qualitate sexus habens statum subjectionis, ut notant communiter DD.

A nobis cum supra citatis Doctores dissentit Sanctior in Const. Minor. cap. 11. stat. 7. ex Mirand. de Monial. q. 6. art. 4. Concl. 3., & probat ex eo, quod præcipere in virtute sanctæ Obedientiæ non spectat ad Ordinem, aut potestatem spiritualem, dependentem ab Ordine; & aliis fœmina simpliciter dici nequit incapax rerum spiritualium: cum de facto recipiat gratiam, characterem Baptismi, & habitus infusus, qui sunt res spirituales; nec possit assignari, cur sit incapax ejusmodi rerum spiritualium, & non possit esse capax jurisdictionis spiritualis, & correctivæ, siquidem par ratio militat de utroque: nec obstat cap. nov. de pœnit., & remiss., cum ibi solum decerna-

tur de potestate clavium, benedictione, & lectione ex potestate clavium dependente; & alioqui iurisdicção præceptiva non sit usus clavium, utpote competens etiam Laicis in ordine Minorum munere Guardiani fungentibus: præterquam quod durum est, quod Moniales in manu Abbatisæ vovent Obedientiam, & non sit, qui votum Obedientie ab illis immediate possit exigere; stante quod Episcopus, aut Prælati, quibus respectively subsunt Moniales, non sunt immediate Superiores earum, sed solum superintendunt ad directionem, ac emendationem eorum, quæ Moniales per se facere non possunt: ita *Sanctorius*.

110. Nec obstat dictis, quod Moniales votum Obedientie emittunt Abbatisæ, siquæ ipsa videtur posse exigere Obedientiam virtute talis voti debitam: quod est præcipere in virtute Obedientie; nam votum obediendi alteri intelligitur prout moris est obtemperare; nempe si Laico fiat: sicut obedientia debetur potestati Laico, qui nequit facere spirituale præceptum: quod omnino evenit in casu nostro, in quo cum Moniales vovent Abbatisæ obedientiam juxta potestatem, cujus ipsa est capax (quæ est instar potestatis domesticæ & civilis) consequens est, quod ipsa non possit imponere Monialibus subditis præceptum spirituale; quale est, quod sit in virtute sanctæ Obedientie, aut sub alia simili forma: ita *Sanchez supra num. 21.*

111. Advertendum tamen est hic unum ex eodem *Sanchez supra cap. 4. num. 45.*, quod si Abbatisa præcipiat Moniali subditæ in virtute sanctæ Obedientie aliquid ita grave, ut merito posset illud præcipere sub peccato mortali, Monialis revera sub mortali teneretur illud implere, & ratio est, quod utens forma illa præcipiendi, etsi excedat ipsius potestatem, adeoque usus illius sit ineptus, satis explicat suam mentem esse velle illo suo præcepto obligare secundum totam suam potestatem, & eo modo quo Superiores habentes iurisdictionem spiritualem intendunt præcipere, dum utuntur simili

forma præcipiendi: cum Sanchez sentiat *Tambur. supr. qn. 5. n. 4.* monens num. 6. se non negare, quin Abbatisa possit præcipere in virtute Obedientie sibi debitæ ea ratione, qua Principes sæculares possunt præcipere in virtute Obedientie, seu (quod in idem recidit) sub pænâ Obedientie sibi debitæ a subditis, quatenus talibus: in quo casu utique Monialis peccaret mortaliter non obediendo, si alias res præcepta esset gravis ex objecto.

Quæres 15. An Abbatisa possit imponere Monialibus subditis præcepta obligantia ad peccatum mortale.

112. Resp. Quod, cum Abbatisæ erga Moniales si bilitas competat potestas civilis, ac domesticæ, non minus quam competat matrifamilias erga filios, ut jam vidimus: sicut matrifamilias potest ex sua potestate injungere filiis præcepta obligantia etiam sub mortali pro gravitate rei præceptæ: sic & Abbatisa similia præcepta imponere poterit Monialibus si bilitis: itaut, si hæc illa non impleant, mortaliter peccent: non secus ac peccant mortaliter filii non exequendo præcepta matrifamilias spectantia ad domesticam gubernationem, dummodo interveniat materis gravitas, ac intentio obligandi ad illa sub mortali: est communis DD. apud *Tambur. sub qn. 4. n. 2.*, qui pro se adducit Sanchez assertentem absolute, nolle obedire Abbatisæ, esse peccatum mortale, quia tenentur Moniales ei obedire in spectantibus ad gubernationem domesticam, sicut filii suis parentibus.

113. Unde quis bene inferat, quod; quamvis juxta dicta possit Abbatisa præcipere Monialibus in virtute sanctæ Obedientie; si tamen ex detrectent illi obedire in materia gravi pertinente ad domesticam gubernationem, possunt interdum peccare mortaliter contra votum; non secus ac contra votum simplex Obedientie peccaret ille, qui, emissio voto obediendi Confessario, posset renueret exequi illius præcepta; siquidem etiam Moniales emittunt votum obediendi Abbatisæ, ut jam vidimus. Quare, ad hoc, ut quis dicatur transgredi votum Obedientie,

tiz, non requiritur, quod recuset exequi præcepta facta in virtute sanctæ Obedientiz, aut sub alia simili forma, sed sufficit, quod simpliciter oneratur obedire ei, cui emisit vorum Obedientiz: cum præceptum factum in virtute sanctæ Obedientiz solum deserviat ad indicandam gravitatem obligationis, quæ tamen aliter potest declarari etiam ab eo, qui est incapax jurisdictionis spiritualis, & consequenter ab Abbatisa: & si declaratur, Monialis tenebatur obedire ex obligatione voti, quod est bene advertendum.

Addo ex Card. de Lugo d. 23. de just. n. 52. quod si in Regulis, ac Constitutionibus alicujus Ordinis dicatur non obligari subditum sub mortali, nisi interveniat præceptum: per hoc fit quidem, quod Religiosus subditus non tenetur s. b. mortali tacere id, quod jubetur; non tamen fit, quod ille Superiori præcipienti sine expressis Obedientiz præcepto possit ei non parere, dicendo -- *nolo parere* -- certum enim eorum obligari etiam sine ejusmodi præcepto sub mortali ad non contemnendum graviorem Superiorem, aut Obedientiam: cum alioqui verba illa -- *nolo parere* -- contineant gravissimum contemptum, ac irreverentiam contra Superiorem, ut Superior est, & consequenter contra ejus dignitatem, ut advertit idem Cardinalis sup. n. 49., monens n. 53., quod licet sub appellatione generica inobedientiz non veniret ita proprie illa, qua Religiosus Superiori præcipienti sine expresso præcepto dicit: *nolo parere*: tamen in reservatione, qua in Religione reservetur peccatum inobedientiz expressè, qua quis dicit se nolle parere videtur comprehendendi: cum sic non dicatur reservari inobedientia mortalis, sed inobedientia illa, qua quis dicit se nolle parere, quasi diceret illam, quæ constituitur in ratione inobedientiz per pertinaciam, & contemptum, qua quis dicit: *nolo parere*.

Quæres 16. An Abbatisa vi voti Obedientiz, quod ipsi emittunt Moniales subdita, possit facere leges perpetuas per se obligantes ad mortale, saltem de consensu ipsarum Monialium.

114. Resp. De lege ordinaria non posse: ita in terminis Suarez cap. 21. sup. n. 8. dicens non posse Abbatisam, nec totum Monialium conventum propriam legem condere, vel præceptum ferre, per quod constituitur actus in propria specie virtutis specialis: nam hoc est proprium potestatis jurisdictionis, quæ non potest competere Abbatisæ, nec toti conventui Monialium; sicut enim vovens parere consilii alicujus, non ideo illi daret potestatem, aut jurisdictionem vere, ac proprie præcipiendi; sed relinquo illum in sola potestate dandi consilium, ipse se solum obligaret ex voto ad acceptanda, & sequenda illius consilia: sic neque ex eo, quod Moniales voveant Obedientiam Abbatisæ, possint illi tribuere veram jurisdictionem spirituales ad condendas veras leges Ecclesiasticas, aut ad præcipiendum in virtute sanctæ Obedientiz, sed solum se obligant ad parendum ei ex virtute Religionis, quando illa præceperit ex sua potestate temporalis, & domesticæ: quod bene notavit Baldell. sup. n. 10., addens n. 11. ex plurimum DD. sententia, probabilissimum esse, saltem de potentia absoluta, delegari jurisdictionem ecclesiasticam ad ferendas leges per se obligantes ad mortale, & ad præcipiendum directe in virtute sanctæ Obedientiz: cum præsertim oppositum non sit positive de jure Divino, neque talis potestas spectet ad Ordinem, cui mulier est incapax, & alias cum muliere sancta, & sapiente dispensari possit, ut in Ecclesia publice doceat: ut de facto fuit dispensatum cum S. Catherina Senensis, quæ non semel dicitur habuisse sermonem ad Papam, & ad Cardinales.

Quæres 17. An, & quomodo Abbatisa possit cogere Moniales subditas ad servandas regulas Ordinis, & quidem vi voti Obedientiz.

115. Resp. Possè, non tamen in ordine ad progressum spirituale Monialium, & profectum in virtutibus, ac perfectionem (quomodo potest cogere Prælatus regularis) sed solum in ordine ad bonum politicum Communitatis, ut pacifice, & sine scandalis, ac perturbationibus

bus observetur, & ut recta sit gubernatio: is quippe est finis præceptorum potestatis civilis, ac domesticæ, quæ competit Abbatis: cum aliqui profectus spiritualis subditorum sit finis præceptorum potestatis spiritualis, cujus est incapax femina: ita Sanchez *supr.* n. 30.

Quæres 18. *An Abbatissa ex voto Obedientia ei emissio possit præcipere Monialibus ea omnia, quæ potest Prælatus regularis præcipere suis Religiosis.*

116. Resp. Non posse, & quidem etiam loquendo de iis, quæ congruere possunt sexui femineo: ita Sanchez in terminis *supra*, & probatur, quia Abbatissa est executrix regularum, & solum potest imponere ea præcepta, quæ sunt necessaria, ut Monasterium quiete, & absque scandalis, ac perturbationibus gubernetur; at Prælatus regularis potest præcipere ea omnia, quæ ad majorem profectum spirituale subditorum conducunt, dummodo non sint præter, nec *supra* regulam, sed ad illam directe, aut indirecte pertineant.

Quæres 19. *An, & quando Moniales ex voto Obedientia teneantur parere in iis, quæ aperte ipsis præcipiuntur contra regulam.*

117. Resp. Non teneri, nisi taliter præcipiens habeat legitimam facultatem, & causam dispensandi super regula, contra quam præcipiit ita Miranda *tom. 1. Man. quæst. 6. art. 8.*, & Less. *lib. 2. cap. 41. n. 74.*, Suarez *tom. 3. de relig. lib. 10. cap. 11. n. 7.*, alique cum Cajetano 2. 2. *quæst. 104. art. 5.*, dicente Religiosum non teneri obedire Prælato contra regulam præcipienti, nisi in eo casu, in quo ipse potest in regula dispensare. Ratio responsionis est, quod ex una parte actus præceptus contra regulam, etsi simpliciter non sit malus (dato quod regula non obliget ad peccatum) in tali tamen statu est impeditivus majoris boni, adeoque non potest esse materia voti Obedientia: ex alia parte dato quod Prælatus sic præcipiens possit dispensare in regula, actus modo dicto præceptus contra illam non est formaliter contrarius, sed solum materialiter, ut bene ad-

vertit Suarez *ubi supra*; sicque potest dici juxta regulam, quatenus teste *Castr. Pal. tract. 16. d. 4. p. 4. n. 4.*, ea omnia dicuntur esse juxta regulam, quæ in ea continentur, sive expresse, sive tacite, ut moraliter necessaria ad observantiam regulæ: quale esse potest interdum id, quod modo dicto præcipitur contra regulam.

Quæres 20. *An Prælati Monialium ex voto Obedientia possint illis imponere novas austeritates in regula non præscriptas.*

118. Resp. Posse, tum in justam poenam violationis regulæ, aut alterius delicti commissi; tum in casu, quo nova austeritas injungatur in cautelam ad præcavendum recidivum in aliquod peccatum: ita Sanchez *lib. 6. Moral. cap. 2. num. 25.*, Less. *lib. 2. cap. 41. n. 75.*, & alii: patetque ex dicendis *cap. seq. n. 3.*, si moni ero ex relatis Doctoribus non posse Monialibus imponi novas austeritates præcise ad exercitium virtutis, si ex sint omnino extra regulam secundum se, & in sua integra observantia sumptam, & ad eam non sint necessaria, nec per se conductes.

Quæres 21. *An Moniales teneantur implere præcepta Superiorum, etiam cum periculo vite, solum ex voto Obedientia.*

119. Resp. Quod quamvis lex humana ordinarie non obliget cum periculo mortis, mutilationis, gravis infamiae, aut bonorum magnæ jacturæ, ut tradunt DD. communiter apud Layman. *lib. 1. tract. 5. cap. 14. num. 5.*, & sumitur ex *cap. consilium de observant. jejunii*, ubi dicitur: *cum non subiaceat legi necessitas*: absolute tamen potest contingere casus, quod Monialis teneatur parere Superiori etiam cum periculo vite, ut si jubeatur infervere Monialibus peste infectis in temporaliibus, curam illarum gerendo, iisque cibaria, ac necessaria medicamenta præbendo: & ratio est, quia ad conservationem, & bonum regimen Monasterii spectat, quod Moniales mutua sibi obsequia exhibeant, mutuoque succurrant in necessariis: quando autem ratio boni communis, & conservatio boni status religiosi id exigit, tenetur Religiosus obedire etiam cum periculo

riculo vitæ: quo pacto etiam secularis iustus a Principe ire ad pugnandum, debet parere cum probabilissimo vitæ periculo: ita *Rodrigu. tom. 3. q. 3. art. 3.*, *Sanchez lib. 6. Mor. cap. 2. n. 56.*, *Castro. Pal. tr. 16. d. 4. p. 4. n. 7.* & alii, qui tamen bene notant, Religiosum in casu proposito non teneri obedire, si tamen tenui corporis valetudine utatur, ut cum longe majori periculo contagionis, quam alii, id munus obeat; aut sit vir insignis conditionis, cuius vita sit valde utilis communi bono religionis: cum enim talis religiosus imprudenter exponatur ejusmodi periculo, & (ut suppono) adsint alii Religiosi, per quos absque tanto proprio, & boni communis discrimine possit ei malo succurri, non tenetur hic obedire. Nec obstat, quod Religiosus tenetur parere ex voto; licet enim hæc obligatio non sit proprie ex lege humana, sed ex voto; quatenus tamen per voluntatem humanam, & suo modo præceptivam applicatur, de ea quoad hanc partem procedit assertio proposita.

Quæres 22. *An Moniales teneantur parere sub mortali in præcepto facto a Superiore de re levi, si is intendat obligare sub mortali.*

120. Resp. Teneri, si res, quæ præcipitur, aut prohibetur, secundum se quidem sit levis, relata vero ad pacem communitatis religiosæ, disciplinam regularem, bonam famam servandam, & scandalum cavendum sit gravis, & tantæ obligationis capax; quomodo in religionibus interdum ponuntur præcepta obedientiæ, & sub excommunicatione de rebus minimis, quæ vere obligant: cum inter Religiosos frequentius occurrere possit ob altiorum finem perfectionis ab ipsis intentæ, ut res in specie levis, in tali statu, & in ordine ad finem ei consentaneum jure gravis censetur: ut proinde immerito *Alphons. a Castro l. 1. de leg. penal. cap. 5. docum. 2.* reprehendat religiosos Prælatos res leves (puta silentium, tardum accessum ad chorum) præcipientes, aut prohibentes sub pœna excommunicationis, vel alio modo gravem obligationem indicantes: ita *Laym. sup. n. 3.*, *Snarez l. 3. de leg.*

cap. 25., *Salas d. 10. de leg. sect. 6.*, & alii qui tamen oppositum sustinent in casu, quo res præcepta, aut prohibita absolute sit levis: idque ob varias rationes, quas assert *Snarez sup. n. 2.*, maximeque ex eo, quod neque lex naturalis, aut divina obligat sub mortali in re levi; ergo multo minus id potest facere lex humana: alioqui lex esset in destructionem, scandalum, & occasionem ruinæ.

121. E contra si Superior velit, potest suis subditis religiosis præcipere, aut prohibere grave aliquid solum sub culpa levi, cum obligatio legis, aut præcepti humani sit effectus moralis, qui non potest fieri absque consensu voluntatis humanæ: & alias voluntas præcipientis in præsentia casu possit quidem, si velit, inducere obligationem gravem, de facto tamen non inducat: quippe quæ non operatur, nisi quod vult, juxta *l. non omnis ff. si cert. petat. Añus agentium non transcendunt intentionem eorum:* ita *Snarez sup. cap. 27. n. 6.* ex communi sensu DD. *Laym. sup. n. 2.*, & alii contra Vasquez, Bellarminum, & Bartholomæum Medinam, apud ipsum Layman. sustinentes, non esse in potestate legislatoris obligare sub culpa levi, si materia, quæ præcipitur, sit gravis.

Quæres 23. *An Moniales ex voto Obedientiæ teneantur parere Superiori præcipienti indifferentia.*

122. Resp. Quod, cum ab homine præcipi possint solum res honestæ (sub honestis tamen comprehendendo omnes actus non malos, qui possunt esse utiles ad finem honestum, et si sint ex objecto indifferentes, ut bene notavit *Snarez to. 3. de relig. l. 10. c. 8. n. 2.*) siquidem conficit Superiorem præcipere Moniali indifferentia vane, inutiliter, & sine bono fine, ea non tenetur in his obedire; secus si ea præcipiat ex bono fine, v. g. ad illam exercendam in virtute Obedientiæ: ita *Layman. l. 4. tract. 5. n. 5.*, & ante illum *Snarez ubi supra*, monens quidquid non apparet satis turpe, honestum reputandum esse, si a Superiore præcipiatur: quia in diis melior est conditio Superioris, & ratio petit, ut pro eo præsumatur.

Quod

Quod si hac occasione quæras, an dari possit casus, in quo Monialis ex voto Obedientiæ cogi possit ad contrahendum Matrimonium.

123. Respondet Suarez *supra* cap. 10. n. 4., quod, etsi fingatur casus, in quo Papa ob urgentem Ecclesiæ necessitatem, licite, & valide posset Religioso (& consequenter etiam Moniali) præcipere transitum ad statum sæcularem, (v.g. contrahendo Matrimonium) non ideo posset illud præcipere ex voto Obedientiæ, sed solum ex potestate supremæ jurisdictionis, quam habet: Obedientia quippe religiosa non habet pro materia talem transitum, sed potius quantum est ex se, ei repugnat: nec pertinet ad perfectionem status religiosi peculiaris obligatio ex voto obediendi Papæ præcipienti statum matrimonialem, cum illud non sit bonum supererogationis, sed necessitatis, per se non spectans ad perfectionem, sed potius quantum est ex se, illam impediens; ideoque toleretur in casu proposito ob necessitatem, cui sufficienter succurritur per obligationem præcepti sine voti adjectione: quare negandum est absolute posse dari ullum casum, in quo Monialis ex voto Obedientiæ cogi possit ad contrahendum Matrimonium.

Quæres 24. An Moniales ex voto Obedientiæ teneantur servare omnia contenta in regula: itant qualibet violatio illius sit culpa sive mortalis, sive venialis.

124. Resp. Non teneri, sed solum eo modo, quo ea continentur in regula: nempe si continentur tamquam præcepta obligantia sub mortali, teneri sub mortali: si solum, ut obligantia sub veniali, teneri sub veniali: si solum, ut consilia sub nulla culpa obligantia, sub nulla culpa teneri: idque, etsi Religiosus in professione promittat, ac voveat servare regulam, aut obedientiam secundum regulam: & ratio est, quod Religiosus promittens servare regulam, aut Obedientiam juxta regulam, non promittit singula in particulari, & collectivè, sed solum componere mores juxta præscriptum regulæ, seu obedire juxta regulam: ergo eo modo in-

telligitur obligari, quo regula præscribit, & obligat: alias religiosus status esset periculosissimus, ac expositus multis occasionibus delinquendi, cum in regulis Ordinum plura minutiora præstribantur, quæ facillimum est violari: ita Sanchez *supr.* c. 4. n. 1. ex Henrico, Ang. Sylv. & Vasquez docens n. 2. id procedere, etsi vovens observare regulam intenderit se obligare sub mortali, aut veniali ad singula contenta in regulis, ex errore putans ita exigere professionem sui Ordinis; in re enim solum intendit profiteri id, quod ejus Ordinis professio petebat, & major obligatio est involuntaria, utpote orta ex errore, ideoque non tenet.

125. Ex quibus inferre possumus, quod sicut Religiosus violans jejunium sub mortali præscriptum in regula, non minus peccat contra Obedientiæ votum, quam si actuale præceptum Prælati violaret, quandoquidem regula in proposito casu non est minus præceptiva, quam vox Superioris: sic e contra Religiosus violans regulam ad nullum peccatum obligantem ex bono fine: (ut si extrâ tempus loquatur cum socio ad sublevandam ejus tristitiam) facit opus virtutis, etsi materialiter operetur contra regulam, ut notat Sanchez n. 14., & cum eo Layman. n. 8., addens Religiosum in tali casu debere poenam subire, si injungatur a Prælato; quippe quæ etiam ob defectum non culpabilem coram Deo inferri potest ad regularem disciplinam magis, ac magis conservandam.

126. Notant autem Sanchez, & Layman. cit., Suarez tom. 4. de relig. trasi. 8. l. 1. cap. 3. n. 12., & Caslr. Pal. *supr.* p. 3. n. 3. ex S. Thom. 2. 2. q. 186. art. 9. quod, quamvis transgredi regulas, aut constitutiones ad nullum peccatum obligantes, nulla sit culpa, ea sola ratione, quod est transgressio regulæ: at potest ibi adesse culpa ex malo fine, quo movetur transgrediens; sicque is regulariter peccabit venialiter, tum quia non bono fine ducitur, sed ex ociositate, torpore, aut libidine: tum quia occasionem præbet labef. clandi disciplinam religiosam: quod est bene notandum.

127. Cæterum pœna, quam paulo ante diximus teneri subire Religiosum, qui violat regulam non obligantem ad peccatum, non est proprie pœna, sed potius quædam pœnalitas: quippe quæ imponitur ob culpam non moralem, sed regularem. Immo notat *Suarez tom. 3. de relig. lib. 10. cap. 7. n. 16.* Religiosum in tali casu obligari posse in conscientia, & ex voto Obedientiæ, alias gubernatio esset inefficax, & regula a mero consilio non differret; non tamen ex vi regulæ, aliàs falsum esset, regulam illius Ordinis absolute non obligare ad culpam, cum subire pœnam ob violationem regulæ sit quædam regula, & quidem obligans sub culpa, ut supponunt Adversarii.

Quæres 25. *An Monialis violans v.g. jejunium sub mortali præscriptum in regula, & item præceptum ab Ecclesia, committat duplex peccatum.*

128. Resp. Committere unicum: & probatur, quia peccata multiplicantur, & distinguuntur specie per ordinem ad diversas virtutes oppositas malitiis actuum humanorum, ut tradunt DD. communiter ex *S. Thoma 1. 2. qn. 72.*: at jejunium in regula Monialium præscribitur sub motivo temperantiæ, & sub eodem motivo præcipitur ab Ecclesia: ergo Monialis illud violans unicum facit peccatum: ita in terminis *Bordonus resol. 18. n. 12.*

Quæres 26. *An Moniales stante voto Obedientiæ absque Superioris licentia valide possint contrahere, & hinc obligari saltem naturaliter.*

129. Resp. Possè, si contrahant de propriis actionibus personalibus, & Superior postea non contradicat: Et ratio est, quod sic nulla res resistit, & ratio, quæ ostendit Religiosum teneri votis a se emissis absque licentia Prælati, dum ab eo non irritantur, probat illum teneri etiam promissione facta homini, dum Superior illam non cassat. Secus si contrahant de re spectante ad materiam voti paupertatis: sic enim neque naturaliter obligantur, cum obligatio hic præveniens sit iniqua, & adversetur voto Paupertatis

is: quippe quod obligat Religiosum, ut sicut non potest sine consensu Superioris dare, aut recipere, sic nec possit absque dicto consensu se obligare ad dandum a ut recipiendum, quod sit per contractum: ita *Castr. Pal. tract. 16. d. 3. p. 15. n. 3. ex Navarr. tom. 2. de regul. n. 42.* contra plures alios ab ipso Castro Palao allegatos, sustinentes, Religiosum contrahentem sine licentia Superioris non obligari neque naturaliter, neque civiliter, quod probabile putat etiam *Sanchez lib. 7. Moral. cap. 31. n. 37.*, dum ait, contrariam sententiam esse probabiliorē.

Quod si Moniales de licentia Superioris contrahant, etiam de materia concernente votum paupertatis, tunc utique obligantur & naturaliter, & civiliter; cum sic nihil ad firmitatem talis contractus petitiū desit, & voluntas Religiosi pendeat ex arbitrio Superioris: ita *Sanchez n. 40.*, aliis citatis.

An autem Superior, qui dictam licentiam concessit, aut ejus successor, aut alius eo Superior possit talem contractum postea irritare.

130. Respondet *Sanchez n. 41.* contra Arragonam, non posse (quamvis Religiosus subditus, ob renitentiam Superioris injustam non implens contractum possit excusari a culpa, interim manens obligatus resarcire damnum, quod forte intulerit alteri contrahenti injuste, si aliàs sit solvendo) ratio autem responsionis est, quod, cum ex tali contractu oriatur obligatio naturalis, ac civilis, non potest Superior auferre tertio jus inde ei acquisitum: præterquam quod Prælati successor tenetur stare contractui prædecessoris, ut citatis juribus, ac Doctoribus docet *Rodrig. tom. 3. qn. 26. resol. 1.*, & cum eo *Sanchez n. 41.*, docens *n. 39.* posse Prælatum etiam sine causa irritare contractum sine ejus licentia initum a Religioso sibi subdito: quod negat *Rebellus.*

131. Verum tamen est, quod si Abbatissa det Moniali subditæ licentiam expendendi summam notabilem pecunie in re jure prohibita a Prælato Monasterii, &

O Monia-

Monialis de facto illam expenderit in aliquo contractu; potest Prælatum irritare talem contractum, cum ipse sit Superior etiam Abbatisæ, adeoque possit, & debeat corrigere delictum Abbatisæ, si quod ab ea committitur, & alias doctrina *§. præcedenti* tradita intelligi debeat de legitima licentia (sicut innuit Sanchez n. 40., dum ait, *quod si ex legitima Superioris licentia Religiosus contractum ineat*), qualis utique est licentia data ab Abbatisa in casu præsentis. Unde patet bene me olim respondiße, Ordinarium quemdam Monialium licite, & valide potuisse irritare contractum emptionis planetæ pretiosæ de licentia Abbatisæ factum a Moniali sacrista de more aliarum sacristiarum; cum ipse Monialibus expresse prohibuisset, ne in obmundis officiis Conventus expenderent ex propriis pecuniis, sed solum ex communibus Monasterii; quod non procederet, si Monialis emisset planetam illam, non ut sacrista, sed ut Monialis privata per modum elemosinæ factæ Conventui.

Quæres 27. *An Moniales teneantur obedire in dubio, num. in tali casu obediendum sit.*

132. *Resp.* Teneri, si dubium sit ex parte rei præceptum, an sit licita, sic enim possessio stat pro Superiore (ut ostendit Sanchez l. 6. *Mor. cap. 3. n. 3.*), & in dubio melior est conditio possidentis. Secus, si dubium sit de potestate Superioris, an sit legitimus necne: tunc enim Superior non dicitur esse in possessione superioritatis erga subditos; & sic possessio stat pro libertate subditi: ita Sanchez *supra cit.*, monens subditum Religiosum habentem opinionem probabilem se hic, & nunc non teneri obedire, posse non obedire, et si credat opinionem oppositam esse probabiliorē. *Bresserus* tamen l. 4. *de confess. cap. 15. n. 159.* docet, in dubio parendum esse Superiori regulari, etiam fœminæ; cum communis fidelium sensus sit, Religiosos teneri magis obedire suis Prælati, quam seculares suis; & quidem tam extensive, quam intensive: quippe qui se plenius tradunt suis Prælati regendos,

ac dirigendos, præsertim in dubiis; & Superiores eo fine a Deo recipiunt pecuniariam gratiam.

Consentit *Fragos. par. 2. lib. 11. d. 4. §. 9. n. 15.* ex pluribus aliis citatis, monens n. 17. ex Petro Ledesma, & Rodriq., secus dicendum in casu, quo Religiosus subditus dubitat, an res præcepta sit licita; & scit ipsum Superiorem dubitare, an præcipiat rem licitam: tunc enim non potest, nec tenetur parere, cum nec Superior tunc petat obedientiam sibi debitam: quomodo, dubitante utroque conjugē de valore matrimonii, neuter potest alteri petenti reddere debitum, Sanchez l. 2. *de Matrim. d. 41. n. 55.*

Addit *Fragos. n. 19. ex Sayro in Clavi Regia cap. 12. n. 4.*, quod si sit diversitas opinionum, an Superior possit hoc, aut illud jubere, & an subditus teneatur parere: tunc subditus adhærens opinioni contrariæ potest parere, sed non tenetur; cum non detur obligatio parendi in inferiore, nisi quando datur in Superiore jus præcipiendi: quod non procedit, si sit diversitas opinionum, an id, quod præcipitur ex se liceat nec ne: sic enim Superior habet jus præcipiendi, & subditus tenetur obedire.

Concedit tamen *Fragos. num. 17.*, si subditus in re valde difficili præcepta dubitet, an ea sit licita, aut supra potestatem Superioris: posse illum non exequi statim rem præceptam, sed supersedere, donec constet de iustitia Superioris præcipientis rem adeo austeram, & quasi impabilem: ita *Fragos.*, addens n. 18. ex Sayro *sup. n. 2.*, Sylvest. v. *conscientia qu. ult.*, & aliis subditum probabiliter opinantem rem sibi præceptam esse illicitam, teneri adhuc obedire, non solum, quia Superior est in possessione imperandi, sed quia magna esset confusio in Religione, & Communitate, si agi posset vi opinionis probabilis contra Obedientiam, & Superiores præcipientes; siquidem datur occasio spoliandi Superiorem possessione imperandi: præterquam quod opinans aliquid esse malum, non habet evidē-

evidentem certitudinem mali, cum de natura opinionis sit, ut non sit assensus undequaque certus, ac evidens, sed cum formidine apposti; sicque quamdiu opinans non est omnino certus, tenetur obedire Superiori: quippe qui est in possessione præcipiendi ea omnia, de quibus non constat evidenter esse mala, aut extra limites suæ potestatis,

Quod demum aliqui dicunt cum Syl.

9. *Obedientia quæ.* existente dubio, subditos posse consulere virum peritum de iustitia rei præceptæ, si commode possunt, admittit *Fragos. n. 16.*, ut valde probabile, dicens tamen *ex Navarr. Val. & Cab.* oppositum esse probabilius, eo quod subditi sit non investigare, sit ne licita res præcepta necne; sed rem præceptam exequi, quando eis non constat præceptum esse malum.

CAPUT V.

De obligatione Clausuræ, ad quam tenentur Moniales.

Explicanda nobis est in præsentî Capite obligatio Clausuræ, quæ ultra Vota Religiosa substantialia est potissima inter Monialium obligationes, & ab aliquibus Monialibus sub expresso Voto promittitur. Et quidem cum Clausura Monialium spectari possit tam in genere, quam in specie, Caput dividemus in quinque Sectiones: in quarum prima agemus de Clausura Monialium in genere. In secunda: de egressu illarum e Clausura. In tertia: de ingressu extraneorum in Clausuram. In quarta: de receptione Puellarum intra Clausuram causa educationis. In quinta: de accessu quorumcumque externorum ad Monasteria Monialium.

SECTIO I.

De Clausura Monialium in genere.

1. **Q**uid sit Clausura Monialium.
2. Quibus iuribus indicta.
3. Qualiter induci poterit de novo.
4. Non est iuris naturalis, sed positivi Ecclesiastici. Moniales S. Clare vocent Clausuram: quod alii negant.
5. Ad quem finem indicta.
6. Episcopi est procurare ejus observantiam, etiam quoad Moniales exemptas.
- Lex interpretans in dubio intelligenda juxta illam, quæ interpretatur.
7. Quibus remediis debeat procurari.
8. Ad ejus custodiam jure Magistratus laicus.
9. Et quidem etiam non viso processu Judicis Ecclesiastici.
10. Ordinario commissa videtur custodia Clausuræ tum materialis, tum formalis.

11. Quam potestatem habeat Ordinarius contra delinquentes circa Clausuram.
12. Qualiter custodiri debeat Clausura.
13. Obligatio illius afficit omnes Moniales.
14. Quid si Monialis habeat facultatem degendi extra Conventum.
15. Ab ea eximuntur Moniales conversæ, ubi est consuetudo.
16. Clausura non obligat in omni eventu.
17. Monialis illam violans subest variis penis.
18. Quot, & quibus modis violari possit clausura.
19. An in ejus violatione detur parvitas materia.
20. Ejus violatio reservatur, si sit ad malum finem.
21. Solus Papa dispensat super lege Clausuræ.
22. Contra illam præscribi potest.

Quæres 1. Quid intelligatur hic nomine Clausura.

1. Resp. **I**ntelligi spatium illud, quod continetur intra januam. Conventus semper clausam, seu, (quod idem est) intelligitur locus ille, qui continetur, Clausa Monasterii janua, ad quem externi nequeunt accedere, & extra quem Moniales non possunt egredi, patet ex Constitutione Gregor. XIII. edita anno 1572, quæ ait: *Nec ibidem licere Monialibus etiam Tertiariis, egredi e janua Monasterii, quæ est pro Clausura Monasterii ipsius, etiam ad claudendam aliam ulteriorem januam, qua patere solet aditus ad rotam, vel ad crater, seu ad loca colloquiis destinata, vel ad pulstandam ipsam januam Clausuræ: quæ loca cum saltem pro causis prædictis patere soleant secularibus, extra Clausuram censeri debeant, etiam pro tempore clausa sunt.*

Quæres 2. Quibus iuribus indulta sit Clausura Monialium.

2. Resp. Primo fuisse sub præcepto inductam a Bonifacio VIII. in cap. periculoso, de stat. regul. in 6. relato cap. præced. sect. 2. qu. 6., & cum ea non esset recepta, fuisse instaurata, ac innovata a Concilio Trid. sess. 25. cap. 5. de Regul. his verbis: *Bonifacii VIII. constitutionem, quæ incipit periculoso renovans S. Synodus universis Episcopis sub obtestatione divini iudicii, & interminatione maledictionis aterne præcipit, ut in omnibus Monasteriis sibi subiectis ordinaria, in aliis vero Sedis Apostolica autoritate Clausuram sanctimonialium, ubi violata fuerit, diligenter restitui, & ubi inviolata est conservari maxime procurant; inobedientes atque contraditores per censuras Ecclesiasticas, aliasque penas, quacumque appellatione postposita, compecentes.* Quin etiam postea Pius V. præfatam. Constitut. Bonifac. VIII., & relatum Decretum Concil. Trident. confirmavit per specialem Bullam, quæ incipit *Circa pastoralis*; quam Gregor. XIII. confirmavit per aliam Bullam, cujus initium est *Deo sacris*.

Quæres 3. Quomodo poterit induci obligatio Clausuræ etiam quoad Moniales, quæ antea professionem Religiosam emisserant.

3. Resp. Potuisse induci: tum quia assumens aliquem statum, virtualiter se obligat ad ea omnia, quæ expediunt, aut decent in tali statu, ut constat ex titulis de vit., & hon. Cleric., & de cohabit. Cler., & mul., & ne Clerici, Vel Monachi cum similibus: Clausura autem Monialium est moraliter necessaria ad paritatem status, quem illæ profitentur, & quidem non solum ad observandam castitatem, sed etiam ad tollenda multa impedimenta perfectionis Religiosæ, ideoque potuit iuste præcipi legitima potestate: tum quia, posito voto Obedientiæ, quod faciunt Religiosi, potest Prælati præcipere illis aliquam austeritatem non contentam expresse in regula, si ad observanda ea, quæ continentur in regula, & præsertim si ad vota substantialia in sua integritate conservanda sit moraliter necessaria, vel ita utilis, ut aliter Religio difficile possit contineri; talis porro est Clausura respectu Monialium; ergo: ita Snar. to. 4. de Relig. tract. 8. l. 1. cap. 8. num. 8., Sanchez l. 6. mor. cap. 2. n. 42., Mirand. qu. 1. de monial. art. 2., Rodriquez tom. 1. qu. 44. art. 1., alique apud ipsos.

4. Ex quibus constat Clausuram Monialium inducitur fuisse, non jure naturali, aut divino, sed humano positivo Ecclesiastico; siquidem jus naturale semper est idem, cum tamen Clausura Monialium olim non esset in usu; jus item divinum, si quod extaret circa dictam Clausuram, colligendum esset, si ex sacris scripturis, si ex traditione aliqua divina; quæ certe nullibi reperiuntur, ideoque necessario fatendum est, Clausuram Monialium esse solum de jure humano: ita Bonacina de Clausur. qu. 1. p. 3., alique communiter, & constat ex iuribus allegatis quæst. præced.

Quod autem nos dicimus in tract. 4. cap. 5. num. 14. Moniales S. Claræ teneri ad Clausuram ex voto, quod ex specialiter emittunt, negat Bordonus part. 2. res. fol.

resol. 93. num. 6., non obstante, quod ex hac forma profitendi utantur. Ego Soror N. N. *voveo*, & promitto Deo, & B. Maria Virgini, & Beata Clara, & omnibus Sanctis, & tibi, mater, toto tempore vite mee servare formam vite sororum pauperum S. Clare traditam &c. Vivendo etiam in obedientia, sine proprio, & in Castitate, servando Clausuram per Ordinis Constitutiones ordinatam: suamque probat sententiam ex eo, quod non quid quid exprimitur in forma professionis, obligat sub voto; sed solum respectu Castitatis, Paupertatis, ac Obedientie, nisi verba ipsa id expriment, Quod ipse Bordonus probat resol. 92. num. 6., & 10., & alioqui verba illa, quæ adhibentur in forma Professionis Monialium S. Clare, servando Clausuram per Ordinis Constitutiones ordinatam, posita in obliquo, referri videntur non ad dictionem *Voveo*, sed ad Constitutiones Ordinis, quarum obligationem Professio non alterat; ideoque non supponit eas debere observari sub voto, sed relinquit eas sub simplici præcepto: sic Bordonus, nec improbabili-ter, nisi communis sensus voventium, & recepta consuetudo per tot secula oppositum suaderet: quo modo Doctores communiter dicunt Moniales S. Clare teneri ad Clausuram sub voto.

Quæres 4. Ad quem finem inducta fuerit Monialium Clausura.

5. Resp. Fuisse inductam principaliter ad tollenda pericula honestatis violandæ, & auferendas Monialibus occasiones infringendi votum Castitatis, quæ, data libertate vagandi, & conversandi cum viris secularibus, non raro periclitaretur. Ad quod faciunt, quæ habet Dionys. Cartbus. in Dial. de reform. Monial. art. 3. his verbis. *Fœmina sunt specialiter, & naturaliter multum instabiles, fragiles, molles, ac debiles ratione: ideo periculosissimum esse Monialibus inter viros apparere, ipsosque inspicere, alloqui, audire: nec aliqua lingua potest exprimere quantâ peccata, & scandala orta sint, atque assidue creantur ex hoc, quod Monialia Clausura sua egrediuntur, & perso-*

nas visitant seculares, viros quoque permittunt ingredi sua Clausura: utinam tumentes uteri, & argumenta currentia super terram non demonstrarent hoc ipsum.

Quæres 5. Ad quem spectet ex officio adstringere Moniales ad observantiam Clausuræ regularis.

6. Resp. „ Spectare ad Episcopos, quoad Moniales quidem ipsi immediate subiectas ex potestate Ordinaria; Delegata vero erga subiectas Sedi Apostolicæ, & etiam erga exemptas subditas Prælati Regularibus. Fundatur hæc responsio in Concil. Trident. sess. 25. de Regul. cap. 5., ubi Episcopis præcipitur, ut in omnibus Monasteriis sibi subiectis Ordinaria; in aliis vero Sedis Apostolicæ autoritate Clausuram Sanclimonialium, ubi violata fuerit, diligenter servent, & ubi innovata est, conservari maxime procurent. Confirmatur ex verbis, quæ S. Pius V. adhibet in sua Bulla Circa pastoralis 8. videlicet: Mandantes propterea in virtute sanctæ Obedientiæ sub obtestatione divini iudicii, & interminatione maleditionis æternæ, universis venerabilibus Fratribus Patriarchis &c. quatenus in Monasteriis Monialium sibi ordinario iure subiectis suis; in his vero quæ ad Romanam vel immediate, vel mediate spectant Ecclesiam Sedis Apostolicæ autoritate, una cum Superioribus eorundem Monasteriorum Clausuram, ut præmittitur, quam primum poterit, servari procurent: Non obstat, quod graves aliqui DD. Sanchez lib. 6. in Decal. cap. 15. num. 21., Rodriqus tom. 1. qq. Regul. qu. 47. art. 10., Bonacin., & alii, quorum loca allegat Sperellus part. 1. Decis. 97. a n. 15., sequenti Navarrum de regul. comment. 4. sub num. 60. doceant, in prædictis Decretis Concilii scilicet Tridentini, & S. Pii V., nullo modo committi Episcopis, ut Clausuram fieri, & conservari eurent quoad Monasteria Monialium subiecta Prælati Regularibus, eo fundamento innixi, videlicet, quod Decretum Concilii, & S. Pii V. Con-

stitut.

„stitutio solum sint renovativa, inter-
 „pretativa, & confirmativa Constitu-
 „tionis Bonifacii VIII., quæ habetur in
 „C. periculoso de statu Regularium in 6,
 „ubi §. ultimo, solis præfatis Regulari-
 „bus committitur cura Clausuræ circa
 „Monasteria sibi subiecta; unde sunt in-
 „telligenda conformiter ad dictam Con-
 „stitutionem Bonifacii VIII., Constitu-
 „tio enim ad aliam roborandam edita,
 „juxta terminos legis roboratæ est in-
 „telligenda, & lex interpretans recipit
 „omnes extensiones, ac limitationes,
 „quas lex interpretata recipiebat; id-
 „que etiam si nova lex declarans loqua-
 „tur strictius, ut multis probant præ-
 „fati DD. Ista, inquam, ratio allata in
 „contrarium non obstat; tum quia lex
 „roborans, seu interpretans intelligit-
 „tur quidem secundum terminos robo-
 „ratæ, vel interpretatæ Constitutionis
 „in dubio; secus vero quando apparet,
 „Legislatorem voluisse Constitutionem
 „ampliare; ut revera apparet ex modo
 „loquendi generali adhibito in Decreto
 „cit. Trident., & Constitutione Pii V.;
 „tum quia indubitatam de hac Episcopo-
 „rum auctoritate, a praxi etiam stabili-
 „ta, fidem faciunt quamplures declara-
 „tiones Sacre Congregationis, quæ vi-
 „deri possunt apud allegatum *Sperellum*,
 „apud *Lezana* in novissima editione
 „part. 1. summæ cap. 24. a n. 65., apud
 „*Monacelli* par. 1. tit. 1. in adnot. ad for-
 „mul. 3. n. 8., & apud *Pignatell.* tom. 6.
 „consult. 85. Ex istis dua seligo, quarum
 „primam refert idem *Sperellus* num. 27.
 „fuisse factam ad sui instantiam, cum ex
 „speciali mandato Card. Estensis, cujus
 „erat Vicarius generalis visitare vellet
 „Clausuram cujusdam Monasterii Mo-
 „nialium Regularibus subiecti in Civi-
 „tate Regiensis, & est tenoris sequentis:
 „*Sacra Congregatio Cardinalium Concilii*
 „*Trident. interpretum* ad utrumque du-
 „bium respondit, non solum Episcopo,
 „sed etiam generali ejus Vicario ad hoc
 „speciale mandatum habenti, licere pro
 „Clausuræ vilitatione ingredi septa Mona-
 „steriorum Regularibus subiectorum; ta-

„met si nulla rationabilis violatæ Clau-
 „sura suspicio irrepserit, & acriter re-
 „prehendit Rodericum, quod de hac re
 „tam audacter loquutus fuerit: 2. refer-
 „tur a *Lezana* ex *Barbosa* in Collect. DD.
 „ad cap. 5. sess. 25. num. 13. edita his ver-
 „bis: *Sacra Congregatio Concilii censuit*
 „*Episcopum Conimbricensem* uti *Sedis*
 „*Apostolica Delegatum* potuisse quoad
 „*Clausuram Monasterium Monialium* Con-
 „ventus de cellas *Ordinis Cisterciensis* Re-
 „gularibus ejusdem Ordinis subiectum
 „visitare, etiam assumpto secum Vicario
 „generali, & Confessorio eorumdem Mo-
 „nialium; Monialesque ipsas in iis, quæ
 „ad eandem Clausuram pertinent, exami-
 „ni subiacere, remotis etiam suspitione
 „violatæ Clausuræ, ac quacumque Supe-
 „riorum Regularium negligentia, ipsisque
 „inconsultis, atque irrequisitis.

7. Addit Concil. Trident. loco citato;
 quod si opus sit ad cogendas Moniales ad
 Clausuram auxilio brachii secularis, adhuc
 invocandum est, atque a brachio seculari
 præstandum: atque: Quod auxilium,
 ut præbeatur, omnes Christianos Principes
 hortatur S. Synodus, & sub excommuni-
 cationis pena ipso facto incurrenda omni-
 bus Magistratibus Secularibus injungit
 Unde infert Sanchez n. 22. Principes abs-
 que justa causa dictum auxilium denegantes,
 attento præcise hoc Decreto
 Concil. Trident. non peccare: peccare
 tamen Magistratus seculares, cum de
 utrisque loquatur Concilium diverso modo;
 quod nimirum priores solum exhortando
 (quod non importat præceptum c. quis
 quis 14. qu. 1.) posteriores vero sub pœ-
 na excommunicationis latæ sententiæ ju-
 bendo præstare dictum auxilium: quam-
 quam Principes in proposito casu denegantes
 auxilium peccarent ex altero capi-
 te, eo quod deficerent notabiliter in
 proprio officio, juxta notata cap. 1. de
 offic. Ordin., & c. omnes principes de ma-
 jorit., & obedient., & cap. duo, & cap.
 si Imperator d. 96.

Quod si queras, quid significetur in
 citato Decreto Trident. per illa verba,
 omnibus Magistratibus Secularibus

8. *Resp.* Significari personas publicas seculares, quæ non proprio jure jus dicunt; sed jure alterius Superioris, a quo dependent (quicumque demum ii sint, siue magni, siue medii, siue infimi), & quidem omnes, cum dictio omnibus sit universalis, adeoque nullum Magistratum secularem excludat. *l. Julian., & l. textorib. ff. de legat. 3., & l. hoc articulo ff. de hered. instit. :* ita Bonacin. *supr. p. 2. n. 4. addens num. 5.,* Ecclesiasticos etiam venire hic nomine Magistratum, si secularem jurisdictionem exercent titulo potestatis secularis: ut si a Principe seculari constituantur Præsides, aut Consiliarii aliorum Magistratus, a quo Civitas, aut Provincia gubernetur: Concilium enim non respexit præcise ad circumstantiam personæ, sed ad qualitatem muneris, ac officii, a quo Magistratus nomen desumitur.

Utrum vero Sæculares Principes, ac Magistratus teneantur Judici Ecclesiastico imploranti brachium sæculare ipsorum opem ferre, etiam non viso processu, ac sententia Judicis Ecclesiastici.

9. *Resp.* Teneri, & probatur, tum quia facultas cognoscendi de justitia causæ competit Superiori: Magistratus autem secularis in causis Ecclesiasticis non est Superior, ut patet: tum quia sæculares hic non adfiscuntur, ut Judices, sed ut executores Ordinationis factæ ab Ecclesiastico Judice; ac officium executoris non est causam agnoscere, sed exequi, quoties non constat de ejus injustitia; tum quia in dubio, præsertim in facto Principis, non præsumitur delictum, *l. merito ff. pro socio;* ergo sæculares vocati ad ferendam opem Judici Ecclesiastico iniquæ agunt negligendo auxilium ferre, eo, quod nondum cognita sit justitia causæ, & nondum examinati actus processus, utpote præsumentes delictum in facto Judicis Ecclesiastici: ita *Marta de jurisdic. part. 1. qu. 51., Alciat. cap. 1. de Offic. Ordin.,* alique apud Bonacin. *de censur. in partic. d. 1. qu. 20. §. 3. num. 2. contra alios ab eodem allegatos: qui bene monet qu. 1. de Clausur. part. 7. num. 6.,* excom-

municationem, de qua agimus hoc loco, non esse reservatam Papæ: cum in Concilio, ubi fertur, nulla sit mentio de reservatione.

Quæres 6. *An cura custodia Clausuræ Monialium commissa Episcopis in Concilio Tridentino intelligatur de Clausura solum materialiter sumpta, (prout scilicet importat spatium, quod intra januam Monasterii semper Clausuræ continetur) vel etiam de Clausura formaliter (ut sic loquar) sumpta, (quatenus videlicet comprehendit etiam ingressum extraneorum intra Clausuram, egressum &c. ipsarum Monialium ab illa, & accessum aliorum ad ipsas Moniales causa eas inviscendi, & alloquendi).*

10. *Resp.* *Barbosa allegat. 192. de off. sic. Episcop. n. 11.* ad auctoritatem Episcoporum in custodienda Monialium Clausuræ pertinere, ut impedian tum accessum ad ipsas Moniales, & colloquia cum eisdem, tum ingressum extraneorum intra septa Monasterii, tum egressum earumdem Monialium e Monasteriis: quod est dicere, curam commissam Episcopis de custodia Clausuræ Monialium non esse solum de Clausura materialiter sumpta, sed etiam de ea formaliter sumpta: idque ex Decreto Concil. Trident. superius adducto: ita *Barbosa, alique docti Recentiores a me consulti: attenta praxi Episcoporum multis in locis prohibentium sub censuris Ecclesiasticis accessum ad Moniales sine legitima ipsorum licentia, & quidem etiam exemptas: quod non facerent, si non præsumerent Monasteria Monialium, etiam allas exemptarum, ipsis subijci quoad custodiam Clausuræ tum materialiter, tum formaliter sumptæ: siquidem locus exemptus æquiparatur territorio posito extra Diocesim.*

11. „ Nec potest nunc ullo probabili
„ fundamento hæc potestas Episcopis de-
„ negari; nam certe Gregorius XV. in
„ sua Constit. *Inscrutabilis Dei providen-*
„ *tia* edita 1622., dat Ordinariis loco-
„ rum potestatem puniendi, & coercenti-
„ di tam Regulares, quam Sæculares de-
„ lin-

I 12 DE CLAUSURA MONIALIUM IN GENERE

linguentes circa personas intra septa degentes, aut circa Clausuram, vel circa bonorum administrationem Monasteriorum Monialium, etiam Regularibus subiectarum; & concedit, ut tanquam Sedis Apostolicæ delegati id facere valeant, quoties, & quando opus fuerit. Et præterea id multoties declaravit Sacra Congregat., ut videre est apud supracitat. *Pignatell.*, & *Nicolium in floscul. v. Monialis num. 28.*, & in *lucubrat. Canon. lib. 3. tit. 2. 3.*: inter quæ decreta legitur unum editum a Sacra Congregatione Episcoporum, & Regularium 24. Augusti 1594. per hæc verba: *Sacra Congregatio censuit, quod Moniales Regularibus licet subiectas alloqui nemo possit absque licentia Episcopi, vel ejus Deputati.* Et alterum approbatum ab Urbano VIII., & refertur etiam in Bullario post Constitution. 18. Gregor. XV., quo Sacra Congregatio Concil. censuit Episcopum Diocesanum tamquam Sedis Apostolicæ Delegatum coercere, & punire posse Regulares accedentes sine licentia ad Monasteria Monialium Regularibus subiectarum, ut legitur in Bullario post Constitutionem Gregorii XV.

Quæres 7. Qualiter custodiri debeat Monialium Clausura per Ordinarios locorum, & alios Superiores.

12. Resp. Debere custodiri, itaut sit circumseptæ, & munita altis mœniis, ac excelsis undique parietibus, ne e vicinorum ædibus, quicumque illi sine, Monasteria inspiciantur; præferri si iis immincant Fratrum, aut Præbyterorum ædes; quo casu curandum esset, ut parietes altius attollerentur. Quod si contingat muros clausuræ confringi, & Monasterii redditus non sufficere ad illorum reparationem, tunc si fidelium elemosynis restaurari debent; & si ex sint minus sufficientes, ad hoc ipsum cogi possint, ac debent Monialium consanguinei: ita *Barbosa sup. n. 10.* ex *Mosconio*, & cum his *Tamburin. supra qu. 1. n. 9. & 10.*, monens in defectu consanguineorum recurrendum esse ad illum, ex cujus autoritate, & voluntate fuit

constructum Monasterium sicut enim consanguinei Monialium, durante vinculo consanguinitatis, tenentur eas conservare in debita honestate, ut colligitur ex c. *si quis dereliquerit 30. dist.*, sic & iis quoad hoc succedit Fundator Monasterii; quippe qui potuit, & debuit prævidere hujusmodi necessitates futuras: sic citati DD., & bene: si addas, id etiam spectare ad proprium Episcopum, si redditus Episcopatus id ei permittant, aut aliunde possit consulere præsentī Monialium necessitati: cum ipse ex officio teneatur restituere clausuram Monialium, eamve conservare, suoque exemplo quam maxime possit alios excitare ad subveniendum tantæ Monialium necessitati; ne aliqui ipsi dicatur: *Qui alios docet, te ipsum non docet?* Ut autem locorum Ordinarii non errent in conservanda Monialium clausura, tum materiali, tum formali, multum juvari poterunt, si præ manibus habeant decreta tum generalia, tum particularia edita a Sacra Congreg. Episcoporum, & Regul., & a Sac. Congreg. Concilii, quæ referuntur a *Pignatello tom. 6. consult. 85.*, & præsertim a *num. 78.*

Quæres 8. An obligatio clausuræ astringat omnes Moniales.

13. Resp. Adstringere omnes, & singulas Moniales cujuscumque Ordinis, etiam Militaris, quæ religiosam professionem emittunt, & vivunt in congregatione: ita *Sanchez sup. n. 10.*, *Miranda sup. qu. 1. art. 3.*, *Bonacin. par. 2. n. 1.*, alique communiter: & probatur, tum quia Concilium Tridentinum sess. 25. de regul. c. 22. statuit omnia, & singula contenta in superioribus decretis servari in omnibus Cœnobiis, ac Monasteriis quarumcumque Sanctimonialium, etiam si illæ sub gubernio Militiarum, etiam Hierosolymitanæ vivant, & quocumque nomine appellentur, sub quacumque regula, vel institutionibus: unum autem ex præfatis decretis ca sessione factis est de Clausura Monialium: tum quia Pius V. in sua Bulla *Circa pastoralis*, ait, *cujuscumque Ordinis, vel Militiarum, etiam si Hierosolymitana sint;* quæ

quæ dictio -- etiam -- in utroque decreto posita significat a fortiori comprehendere Moniales aliorum Ordinum Militarium.

14. Dixi in responsione, & *vivant in congregatione*; ut innuerem, quod, si quæ femina hodie licite proficeretur ea conditione, ut in domo propria maneret; prout permittitur *cap. fin. qui Clerici, vel vocent.* ea non teneretur ad clausuram; siquidem jura loquuntur de Monialibus viventibus in congregatione (ut aperte constat ex Constit. Pii V.) & cum sint odiosa, non debent ampliari, sed restringi: ita *Grass. 1. part. decis. lib. 4. cap. 23. n. 17., Mirand. sup. art. 4., Bonacin. n. 5.,* alique, inter quos recte notavit *Navar. com. 4. de Regul. n. 53.,* privilegia olim concessa Monialibus professis quoad exemptionem a Clausura, modo non suffragari, utpote revocata in Coneil. Trident. supra, & Pii V. Constitutione.

15. Excipiendæ tamen sunt Moniales conversæ, quæ ex ejusdem Pii V. concessione in Monasteriis ad suam sustentationem indigentibus fidelium eleemosynis per dictas Moniales colligendis, possunt degere extra Clausuram ad effectum querendi eleemosynam, dummodo sint ætatis annorum 40., degant in domo contigua Monasterio, non ingrediantur Clausuram Monialium, nisi in casibus expressis per suas Constitutiones, ac de suis domibus non exeant ad colligendas eleemosynas, nisi de licentia Ordinarii. Quamquam Gregorius XIII. in sua Constitutione *Deo sacris*, cupiens hanc ipsam exceptionem auferri, injungat Ordinariis, ut quacumque ratione cognoverint, posse convenienter Conventum Moniales sustentari, absque dicta eleemosynarum collectione, eandem Conversas sub eadem Clausura cum aliis Monialibus reducant, neque amplius permittant illas exire e suis Monasteriis.

Quæres 9. An obligatio Clausuræ adstringat Moniales in quocumque eventu, & consequenter etiam cum gravi periculo vite.

16. Resp. Quod cum observantia Clausuræ possit afficere, & de facto affi-

ciat Moniales secundum duplicem respectum, nimirum ne ipsæ egrediantur e proprio Monasterio, & ne admittant intra illud personas extraneas absque debita licentia; quoad utrumque respectum dari possunt plures casus, in quibus cessat obligatio Clausuræ, ut aperte constabit ex dicendis in duabus sequentibus sectionibus: in quarum priori proponemus casus concernentes Clausuram sub priori respectu; in posteriori vero casus versantes circa Clausuram sub posteriori respectu. Hic unum solum adverto, quod cum necessitas non habeat legem, *l. unic. ff. de off. proconsul.,* & lex humana ordinarie non obliget eum tanto subditorum dispensatio, ut probat *Laym. l. 1. tract. 4. cap. 14. n. 5.* ex communi DD. sententia; utique & lex Clausuræ non obligabit Moniales, neque cum gravi periculo vite (eo tamen modo, quo explicabimus *sect. seq. qu. 8.*) neque cum alio gravi damno, sicut notavit *Sanchez l. 6. Moral. cap. 15. n. 6.* ex Dominico Franco, Sylv., Rodriquo, & aliis.

Quæres 10. Sub quibus panis teneantur Moniales servare Clausuram.

17. Resp. Teneri servare sub pœna excommunicationis majoris latæ sententiæ Papæ reservatæ, necnon privationis officiorum, dignitatum, & administrationum, & inhabilitatis ad illas, siue ipsæ Moniales sine debita facultate egrediantur e Monasterio, siue alios ingredi faciant, aut permittant; idque quoad Moniales egredientes ex Bulla Pii V. declaratoria, quæ est 8. in ordine, de qua *sect. seq. qu. 3.*, quo vero ad ingredi facientes, aut permittentes ex Bulla Gregorii XIII., in ordine 28., eo tamen modo, quo dicemus hic *sect. 3. qu. 3.*

Quæres 11. Quot, & quibus modis contingere possit obligationem Clausuræ violari a Monialibus.

18. Resp. Violari posse iis duobus modis, quos recensuimus *qu. præced.*, videlicet indebite egrediendo e proprio Monasterio, vel extraneos ingredi faciendo, aut permittendo intra Clausuram Monasterii: quod bene advertit *Portell. de*

P. dub.

*dub. regul. v. Clausura Monialium in ad-
dit. num. 1.*

*An autem violatio Clausuræ Monia-
lium excusari possit a culpa mortali ratione
parvitatís materiæ.*

Respondet Nald. v. Clausura n. 2.
ex Grassi. de casu reserv. cap. 5. num. 45.,
quos adducit, & non reprobatur Diana
part. 3. tract. 2. resol. 52., posse excusari;
adeoque Monialem ambobus pedibus se
transferentem extra januam, terminos
Clausuræ terminantem ad unum, vel duos
palmas, non peccare mortaliter, si statim
regrediatur; idem sentit & Merolla rela-
tus a Tambur. sup. d. 19. qu. 4., qui tamen
oppositum sentit cum Bonacin. sup. p. 4.
n. 2., & aliis, alioqui concedens parvita-
tem materiæ in præsentí casu posse admi-
ti, si Monialis toto corpore non egredia-
tur e Clausura, sed maiori parte corporis
manens intra septa Monasterii, pede, aut
pedibus exeat: sic quippe non videtur
consummari tota transgressio violationis
Clausuræ in eo consistens, quod Monialis
egredia- tur e terminis definitæ clausuræ,
quod utique verificatur, si ve ea longe re-
cedat a dictis terminis, si ve tantum ad
duos pedes, mox regressura: quæ est ratio,
cur citati Doctores sustineant in vio-
latione Clausuræ non debere admitti par-
vitatē materiæ.

„ Horum sententia negans parvita-
tem materiæ in egressu totius corporis
e terminis Clausuræ, sine dubio est am-
plectenda, tum ob rationem supradic-
tam, tum quia licet egressus a Clau-
sura per duos palmas tantum videatur
esse materia parva, si materialiter con-
sideretur, formaliter tamen sumptus,
prout est oppositis præceptis Clau-
suræ, gravem habet oppositionem cum
lege, cum sit plenus, perfectus, & con-
summatus egressus, & maxime periculo-
sus, si non prohibeatur sub gravi obli-
gatione. Ita autem docent præter alie-
quos DD. Sanchez lib. 6. in Decal.
c. 16. n. 70., Thom. del Bene de Immun.
Eccles. c. 19. dub. 13., Lezana in summ.
tom. 2. vers. Clausura n. 7.

Quæres 12. *An violatio Clausuræ Mo-*

*nialium sit reservata, etiam seclusa refer-
vatione penarum, quas incurrunt illius
transgressores.*

20. Resp. Esse, si fiat ad malum finem
contra castitatem; & hoc ex decreto Cle-
mentis VIII. edito 1601., in quo ultra
casus contentos in Bulla Cænz abtulit
Regularibus alias quoad hoc privilegiatis
facultatem absolvendi ab aliis quinque ca-
sibus, inter quos enumeratur violatio
Clausuræ Monialium ob malum finem.

„ Dicendum autem huiusmodi re-
„ servatione comprehendi etiam ipsas
„ Moniales; licet enim per illud verbum
„ Monialium videantur expressæ solum
„ per modum termini, & ut se habentes
„ mere passive ad dictam violationem,
„ tamen comprehenduntur in illo ver-
bo ~ Violatio Clausuræ ~: in eo enim
„ veniunt omnes violentes Clausuram;
„ & tam sunt violentes illi, qui illicite
„ ingrediuntur, quam qui illicite egre-
„ diuntur. Dixi seclusa reservatione pena-
„ rum; Nam Moniales violentes Clau-
„ suram per egressum perfectum, & com-
„ pletum, etiamsi id non faciant ad ma-
„ lum finem, incurrunt, ut videbimus
„ sequenti sectione, excommunicatio-
„ nem Papæ reservatam, & alias pœnas.

Quæres 13. *Quis dispensare possit cum
Monialibus super obligatione Clausuræ, ut
licite possint egredi ex illa, & alios admi-
tere intra illam.*

21. Resp. Possit dispensare Papam ab-
solute, & simpliciter loquendo: & inde
patet, quod obligatio Clausuræ est juris
humani, adeoque subijcitur Papæ potesta-
ti: in casibus vero gravissimæ necessitatis
non patientis dilationem, in quibus non
potest commode adiri Papa, posse dispen-
sare Ordinarium loci, si ve ex se solo, si
Monialis dispensanda non sit exempta,
si ve de consensu etiam Prælati regularis,
si Monialis sit immediate subiecta Præla-
tis Ordinissidque ex Coneil. Trident. sess. 25.
cap. 5., & ex Constitutione Pii V. relata
qu. 10., prout notat Lezana tom. 1. c. 25.
n. 21., addens tamen in Hispania videri
usu receptum, ut pro licito egressu Mo-
nialium regularibus subiectarum in casibus

bus permixtis nequaquam requiratur consensus Ordinarii: quod utique potest admitti, si constet dictam consuetudinem fuisse legitime inductam, juxta doctrinam generalem, quam tradunt DD. de præscriptione.

Quæres 14. An Moniales per contrariam consuetudinem possint derogare decretis indistentibus Clausuram.

22. *Resp.* Quod, cum obligatio Clausuræ Monialium sit de jure humano, ut dictum est *qn. 3.*, & jus quodcumque humanum, simpliciter loquendo, possit abrogari, sequitur etiam Moniales posse aliquibi derogare præfatæ obligationi: ita in terminis Sanchez lib. 6. *Moral. c. 15. n. 4.*, ex *Azor. tom. 1. lib. 13. cap. 8. qn. 1.*, aliique Doctores recentiores consulti & puto, satis probabiliter, quidquid in contrarium sentiat Lamas: relatus ab eodem Sanchez, sustinet contra obligationem Clausuræ nullam posse prævalere consuetudinem, aut statutum, utpote tacite comprehensam in voto tanquam necessariam ad castitatis promissæ observantiam; quod alii communiter negant, & nos etiam negamus, alioqui concedentes præsentem responsionem non procedere, quoad illas Moniales, quæ sub expresso voto se obligant ad Clausuram.

Est autem advertendum non habere locum traditam responsionem circa consuetudinem potentem abrogare decreta indistentia Clausuram, nisi dicta contraria consuetudo sit legitime præscripta, hoc est, nisi concurrant omnia ea, quæ desiderantur, ad hoc, ut consuetudo legem vincat, inter quæ illud est præcipuum, ut consuetudo introducta fuerit sciente, & patiente Principe, qui potest in his jus condere, ut cum communi docet *Fagnanus in cap. Utrum autem de cognat. Spiritual. n. 17.* & 18.

SECTIO II.

De Observantia Clausuræ Monialium quoad non exeundum e septis proprii Monasterii.

23. **E**gressus à Clausura vetitus Monialibus ex multiplici jure.
24. Si fiat indebite, interdum plures continent malitias, at non semper.
25. Monialis sic egrediens subditur excommunicationi reservatæ Papa.
26. Incurrit etiam alias penas, quæ item incurruntur a cooperantibus.
27. Dicta excommunicatio incurritur ante sententiam, non item alia pena.
28. Quis absolvat a præfatis penis.
29. Quæ causa requiratur, & sufficiat, ut Moniales licentiarum possint ad egressum.
30. Quale incendium sufficiat ad licitum egressum.
31. Qualis casus Lepre.
32. Qualis casus Epidemia: quid sit Epidemia.
33. Juxta aliquos licentiarum potest Monialis ad egressum ob morbum ei soli nocivum.
34. Alii communius negant contra Suarez, & juxta praxim.
35. Concedi potest egressus in casibus similibus.
36. In his tamen casibus semper requiritur licentia Prælati, nisi sit periculum in mora.
37. Cujus Prælati requiratur licentia.
38. Hæc debet esse specialis, & expressa.
39. Item in scriptis, etiam pro foro conscientie: quod alii negant.
40. An sit semper opus, quod sit in effectum obtenta.
41. Illicitus est egressus factus ex licentia injusta inferioris Papa.
42. Sic tamen egrediens Monialis non incurrit penas; immo nec peccat juxta aliquos, si licentiam obtineat a Papa.
43. Licentia egrediendi, & dispensatio ad egressum inter se differunt.
44. Egrediens sine licentia in casu necessario,

- rio, id interdum significat Præ-
lato.
45. Egressus permittitur Monialibus in casu belli, inundationis, ac ruinae Conventus.
46. Non ut ea eligantur in Abbatissam alterius Conventus, aut ad aliud officium.
47. Nisi cum licentia Sedis Apostolicæ.
48. An Monialis sic egrediens redit postea ad suum Conventum.
49. An ad fundandum novum Conventum, aut reformandum alium jam fundatum egreditur de licentia Sedis Apostolicæ.
50. Consulto Papa Moniales egrediuntur ad habitandum novum Conventum.
51. Talis autem egressus faciendus in aurore.
52. Permittitur egressus Monialium causa correctionis.
53. Servatis tamen servandis.
54. Monialis professæ transiens ad Ordinem strictiorem repetit probationem, ac professionem.
55. Egrediens cum licentia aliquantulum divertit licite.
56. Si indebite diverstat, pœnis latis contra violantes Clausuram non subest.

Quæres 1. Quibus iuribus interdictum sit Monialibus egredi e Clausura proprii Monasterii.

23. Resp. Quod, quamvis in antiquis huiusmodi Clausuræ præcepta (ut in Canon. 33. Concilii III. Carthaginen. can. 46. Trullano, qui attribuitur VI. Synodo, & canon. 65. Concilii Cabilon. II.) ea tamen nullibi erat absolute iniuncta, sed dependenter fere a legitima facultate Abbatissæ: sicque paulo maior, ac rigidior Clausura imponebatur fœminis, quam viris: Primo Bonifacius VIII. in cap. un. de stat. regul. in 6. illam absolute præcipit Monialibus, nulla relicta facultate egrediendi quacumque ratione, aut causa, excepto tantum casu, in quo Monialem tanto, & tali morbo evidenter laborare constaret, ut non posset cum aliis absque gravi pe-

riculo, seu scandalo commorari: quæ exceptio utique firmat regulam in contrarium. Cum autem tale decretum Bonifacii VIII. non fuisset usu receptum, vel certe per contrariam consuetudinem antiquatum (ut indicat Concil. Trident. sess. 25. cap. 5. de regul., & Auctores passim testantur) a dicto Concilio fuit innovatum his verbis: Nemini Sanctimonialium liceat post professionem exire e Monasterio, etiam per breve tempus quocumque prætextu, nisi ex aliqua legitima causa ab Episcopo approbata, indultis, & privilegiis quibuscumque non obstantibus; nec non approbatum, ac confirmatum a Pio V. in sua Constit. 8. in ordine, in qua explicat, quæ loca comprehendantur sub clausura Monialium: eum Pius V. in citata Constit. 8. latius declarasset decretum Bonifacii VIII. & Concil. Trident. superius allegatum, expressis in declaratione dictæ Bullæ casibus, in quibus Moniales possunt licentiarî ad exeundum e Clausura, & latis variis pœnis adversus violantes ipsam Clausuram, de quibus ultra.

Quæres 2. Qualiter peccet Monialis indebite egrediendo e proprio Monasterio, & quot peccata committat.

24. Resp. Peccare mortaliter: ecommittere vero unum tantum peccatum, idque inobedientiæ contra præceptum Ecclesiæ Monialibus Clausuram indigentis, si solo præcepto Ecclesiastico teneantur ad Clausuram: non autem etiam ex voto, sicut de factis aliquæ Moniales tenentur, quæ proinde exeuntes e Clausura sine debita facultate, duo peccata ecommittunt, necessario exprimenda in confessione: unum scilicet contra præceptum Ecclesiæ, (quod est peccatum inobedientiæ) & alterum contra votum, quod est sacrilegium. Et ratio est, quod, eum præceptum Clausuræ impositum Monialibus sit de re gravissima, ejus violatio ex genere suo non potest non esse mortalis: ex alia parte in uno, ac eodem actu multiplicantur malitiæ speciei diversæ, quando actus opponitur diversis specie virtutibus, ac perfectionibus: unde fit, quod si Clausura præscriberetur tum ab Ecclesiâ, tum a regula, non

non ideo ejus violatio duplicem contineret malitiam; cum sic opponeretur eidem virtuti, ac perfectioni, nimirum Obedientiæ.

Qua occasione obiter moneo, assertionem a me positam *tratt. 4. cap. 5. n. 21.* esse juxta mentem Rodriquez ibi citati, non autem juxta mentem meam; ut colligitur ex §. sequenti, ubi fusilens inter casus exceptos ab Urbano IV. comprehendit Epidemiam, etsi ab eo non exprimitur, tacite infero Moniales S. Claræ, non obstant voto Clausuræ, quod faciunt, posse in casu Epidimæ egredi e Clausura, si id sit necessarium ad vitandum contagium, quod utique est contra Rodriquez.

Quæres 3. *Sub quibus pœnis prohibeantur Moniales egredi e Clausura proprii Monasterii.*

25. *Resp.* Prohiberi sub pœna excommunicationis majoris ipso facto incurrendæ, eaque reservata Papæ: patet ex Pii V. Constit. 8. superius adducta, quæ sic habet: *Aliter autem egredientes, seu licentiam exeundi quomodocumque concedentes, necnon comitantes, ac illarum receptatrices personas, sive Laicas, aut Sæculares, vel Ecclesiasticas, consanguineas, vel non, excommunicationis lata sententia vinculo, statim eo ipso absque aliqua declaratione subiacere, a quo præterquam a Romano Pontifice, nisi in mortis articulo, absolvi nequeant. Et insuper tam egressas, quam præfidentes, & alios Superiores prædictos eis licentiam hujusmodi concedentes, dignitatibus, officiis, & administrationibus per eas, & eos tunc obtentis privamus, & illas, & illos ad obtenta, & alia in posterum obtinenda inhabiles (supple) decernimus.*

26. Ubi notandum vi istius Constitutionis, Moniales indebite egredientes e proprio Monasterio non solum incurere excommunicationem majorem ipso facto absque alia declaratione, eamque Papæ reservatam, sed etiam remanere privatis dignitatibus, officiis, & administrationibus, quæ habent tunc temporis, immo, & inhabiles ad obtenta, & alia in poste-

rum obtinenda: quin etiam talibus pœnis subiacent non Moniales tantum modo dicto Clausuram violantes, sed etiam Episcopi (cum de his expressa mentio fiat in citata Constitut. Pii V.) Prælatique Regulares, si fortasse sine justa causa illis dent licentiam exeundi e Monasterio; nec non ii, qui Moniales injuste egressas comitantur, aut recipiunt, si suo comitatu aut receptione cooperentur egressui Monialium ipsarum, aut sint in causa, quod non redeant ad Monasterium, sicut debent, quod bene advertebat Bonacina *qu. 1. de Claus. par. 4. n. 4. & 5.* hinc inferens cum Rodriquez, Sanchez, & Lamas non incurere dictas pœnas illum, qui causa urbanitatis, amicitie, honoris, aut consanguinitatis Monialem illicite egressam comitaretur, aut reciperet, dummodo ejus delicto re vera non cooperetur; quæ de re Sanchez *lib. 6. Moral. cap. 14. n. 72.*

Difficultas est: utrum præfata pœna incurrantur ante sententiam judicis declarativam, sive minus pœna, saltem delicti.

27. *Resp.* Excommunicationem quidem incurri ante omnem sententiam judicis, etiam declarativam delicti, (quod omnes concedunt) alias vero pœnas probabile esse non incurri, nisi post sententiam criminis declaratoriam, latam a Judice, quæ scilicet declararetur juridice, Monialem violasse Clausuram, egrediendo e Monasterio absque legitima facultate; idque non solum ob doctrinam, quam tradit Sanchez *supr. num. 65. ex Navarr. Molin., & Sosa:* sed etiam, quia Clausula illa: *absque aliqua declaratione*, in relata Constitutione Pii V. ex tenore textus videtur referri solum ad excommunicationem non item ad alias pœnas; sicut & vi textus reservatio solum afficit excommunicationem, non autem reliquas pœnas: cum sic habeat: *Excommunicationis majoris lata sententia vinculo statim eo ipso, absque aliqua declaratione subiacere, a quo præterquam a Romano Pontifice, nisi in mortis articulo absolvi nequeant; & insuper tam egressas, (idest Moniales) quam præfidentes, & alios Superiores prædictos eis licentiam hujusmodi concedentes,* dignis

dignitatibus, officiis, & administrationibus per eas, & per eos tunc obtentis privamus, & illas, illosque ad obtenta, & ad alia in posterum obtinenda, inhabiles decernimus. Ubi non Clausulam illam, absque aliqua declaratione, & illam aliam, praterquam a Romano Pontifice, nisi in mortis articulo absolvi nequeant: solum apponi; ubi agitur de excommunicatione, non item postea, ubi agitur de aliis pœnis, quod est signum, Pium V. in dicta Constitutione noluisse cum tanto rigore obligare ad reliquas pœnas, atque obligat ad excommunicationem: si enim pari rigore voluisset obligare ad utrumque, id potuisset exprimere, & expressisset, juxta illud: si voluisset expressisset: quod maxime locum habet in odiosis, quæ non debent ampliari, sed restringi.

Quod si queras, qui possit absolvere a præfatis pœnis.

28. *Resp.* Non posse absolvere nisi Papam solum, aut alium habentem ab eo facultatem: cum excommunicatio sit reservata Papæ, & doctrina generalis sit, inferiorem Papa non posse regulariter dispensare in pœnis ab ipso latis post secutam Judicis sententiam.

„ Hoc autem verum est, non solum pro casu, quo violatio Clausuræ, a Moniali commissæ, fuerit publica, sed etiam pro casu, quo ea fuerit occulta; ita enim declaravit Sacra Congregat. teste *Fagnano c. Dilectus de tempor. ordinat. a num. 32.*; Nam cum dubitasset Archiepiscopus Florentinus, an vigore Concil. Trident. *cap. 6. sess. 24.* posset absolvere quamdam Monialem, quæ occulte, & ad malum finem fregerat Clausuram, non obstante Bulla Pii V., quæ videtur habere locum in casu publico; quaestio proposita fuit in Sacra Congregatione, & variatum est sententiis: Ex decem Cardinalibus, tres existimant Bullam intelligendam esse etiam in occultis, quia illa loquitur generaliter, quia solum excipit casum articuli mortis: quia jam declaratum est, prohibitionem absol- vendi factam in Bulla Cænx habere lo-

„ cum etiam in occultis: & demum, quia per Bullam S. Pii V. utpote consecratum post Concilium, censetur fuisse Concilio derogatum: Alii quatuor Cardinales dixerunt, eam Bullam non habere locum in casibus occultis. Reliqui tres censuerunt consulendum esse Pontificem, qui dedit quidem facultatem Archiepiscopo absolendi prædictam Monialem, sed declaravit Bullam Pii V. habere locum etiam in occultis. Hinc Sacra Congregatio postea interrogata in terminis generalibus: An si Monialis alicujus Monasterii Jurisdictioni Regularium subiecti occulte violaverit Clausuram, possit a tali peccato, to in foro conscientie virtute supradicti decreti absolvi ab Episcopo, cui tanquam delegato in iis, quæ ad Clausuram pertinent, auctoritas tribuitur in Tridentino *cap. 5. sess. 25. de regul.*, Sacra Congregat., stante Bulla S. Pii respondit *Non posse.*

Quæres 4. An, & ex qua causa Moniales licentiarum possint ad egressum e Monasterio, non obstante obligatione Clausuræ.

29. *Resp.* Ex vi quidem Constitut. Bonifacii VIII. citatæ in *capit. periculoso de stat. Regul. in 6.*, posse tantum in uno casu ibi excepto, nimirum quando Monialis evidenter laborat tanto, ac tali morbo, ut non possit cum aliis commemorari absque periculo, aut scandalo: ex vñ vero Constitutionis Pii V. relatæ *q. præced.* posse exire in tribus casibus ab ipso ibi expressis: videlicet ex incendio, ex morbo lepræ, & ex infirmitate epidemice; immo & in aliis casibus similibus, aut urgentioribus, qui censentur comprehendendi in tribus allatis, juxta dicenda *qu. 8.* Quare Moniales nequeunt licentiarum ad egressum, nisi ex causa valde gravi, ac urgente: ex simili relatis in *cap. periculoso*, & in Constit. Pii V.

Quæres 5. Quando nam casus incendiis sufficiat, ut Monialis licite possit exire e Monasterio.

30. *Resp.* Non sufficere, nisi quando incendium est adeo magnum, ut Moniales

les sint morituræ, si non exeat: quamquam, ut omnes Moniales in tali eventu exire possint, opus sit, ut omnium vita periclitetur, nisi omnes exeat: Unde si contingat non imminere periculum omnium sed aliquarum tantum, eo quod una pars Monasterii incendatur, & in alia non sit periculum; tunc ex solum exire possunt, quæ aliter mortem evitare non possunt: ut si fingamus, eas habitare in parte, quæ incenditur, & non posse transire ad aliam, nisi per ignem: idemque erit de una tantum Moniali, si casus ad hoc restringatur, ut illa sola incendio periclitetur, ita *Suarez tom. 4. de Rel. tract. 8. lib. 1. cap. 9. num. 11.*, hinc inferens casum incendi in præsentem eventum non respicere communitatem, ut communitas est, sed omnes personas ejus, ut singulas, & sufficere in unaquaque, si illam solam tangat.

Quæres 6. Quando casus Lepre sit sufficiens ad hoc, ut Monialis licite egredi possit e Monasterio.

31. *Resp.* Tunc solum esse sufficientem, quando, Moniali tali modo infecta non egrediente, omnes alix Moniales evidenti periculo infectionis exponerentur: unde, si cesset tale periculum, eo quod, Monasterium sit valde capax, ibique adsit commoditas prædendi ei morbo absque periculo contagionis aliarum Monialium; tunc Monialis sic infecta non potest exire, cum cesset periculum, ratione cujus præcise licitus erat exitus, ut aperte colligitur ex capite periculoso, innovato per Concilium Trident., & Pii V. Constitut. fere hoc ipsum exprimentibus iis verbis, quod non possit cum aliis absque gravi periculo commorari: Ut proinde dicat *Sanchez num. 32.* ad hoc, ut Superiores justam licentiam exitus concedant, non debere esse contentos sola probatione morbi, sed præterea probandam esse incommoditatem Monasterii ad medendum sine periculo infectionis aliarum Monialium; quod etiam indicat *Tambur. sup. d. 20. qu. 1. num. 4.*, dicens, ad hoc, ut Monialis ex lepræ morbo licite possit exire e Monasterio, hujusmodi infirmitatem

debere esse talem, ut homo secularis ea infectus extraheretur e propria domo, & ad vitandum infectionis periculum duceretur ad locum segregatum, vulgo nuncupatum *Lazaretto*.

Quæres 7. Quid intelligatur hic nomine Epidemia, ob quam Moniali eo morbo infecta, concedi potest, ut exeat e Monasterio.

32. *Resp.* Intelligi non solum Epidemiam, quæ est vera pestis, sed etiam Epidemiam simplicem, morbum scilicet communem adeo contagiosum, ut ab uno facile diffundatur ad alios cum ipso communicantes, si tamen non obstat declaratio quædam Sacræ Congregationis facta anno 1609., & relata a *Diana par. 2. tract. 15. resol. 23.*; nimirum in Constitutione Pii V. nomine Epidemiæ venire solum veram, ac realem pestilentiam. Ita *Suarez supra n. 3.*, *Sanchez n. 35.*, *Rodriguez sup. q. 49. art. 3.*, *Miranda qu. 3. de Monial. art. 5.*, *Portell. de dub. regul. v. Clausura n. 18.*, alique, quos citat, & sequitur *Tambur. n. 6.*, dicens, hujusmodi casum sic communiter explicari a Doctoribus, & probatur, tum quia intentio Pii V. in excipiendo isto casu, quæ est consulere indemnitati Communitatis religiosæ, æque militat in morbis istis contagiosis, qui possunt inficere totum Monasterium, aut majorem illius partem: ubi autem procedit eadem ratio, procedit & eadem juris dispositio: tum quia verosimilius est nomen epidemiæ hic sumi, non rigoroze pro illa, quæ pestis dicitur, & sic per contagium communicatur, ut majorem partem hominum, quos inficit, occidat, sed ut latius dicitur de quocumque morbo communi contagioso modo supradicto; Cum enim Pii V. Constitutio sit odiosa, ac restrictiva quoad hanc partem, ejus verba interpretari debent in mitiori significatione propria; unde cum juxta usum Medicorum vox Epidemiæ absolute dicta significet quemcumque morbum contagiosum, secundum hanc significationem debet hic sumi: quæ rationes faciunt istam sententiam satis probabilem; præsertim cum non constet authenticè de declaratione illa

ne illa Sacræ Congregationis superius allegata ex Diana, sicut notavit ipsemet Diana, & innuit etiam *Lezana* tom. 1. cap. 25. n. 10., dum nostram amplexus sententiam subdit: *Licet oppositum in praxi omnino sequendum sit, si authenticè constet de quadam declaratione Sac. Congr. in contrarium.*

„Addo ex declaratione Sac. Congregationis, quam supra retuli *cap. 3. sess. 1. n. 19. ex Monacell. part. 2. adnotat. ad formul. 15. tit. 15.* potius constare veram esse nostram responsionem.

Verum vero dari possit Moniali licentia exeundi e Monasterio in casu, quo ea labore morbo ipsi soli nocivo, & tali, ut moraliter sit certum, non posse sufficienter curari, nisi exeundo e Monasterio (v. gr. eundo ad balnea.)

33. *Resp.* Quod, quamvis Azorius, Navarr., Grassi, Zipzius, Bonacin., & alii relati a Diana supra sustineant, Moniali in tali casu posse concedi facultatem exeundi e Monasterio; idque admittat etiam Diana p. 5. tract. 3. resol. 137., & non improbabilius, seclusa praxi, quæ viget in contrarium; absolute tamen dicendum videtur in isto casu non debere, nec posse concedi Moniali, ut exeat e Monasterio, ita Sanchez n. 39., Barbosa de offic. Episcop. alleg. 102. n. 30., Gutier. l. 1. canon. 99. c. 14., Zerola part. 1. praxis v. *Moniales* qu. 16., alique penes Dianam, ubi supra; & probatur, tum quia sententia Azorii, & illorum aliorum cedit in magnum detrimentum Clausuræ statutz in commune bonum religionis, stante, quod morbi periculosi sunt frequentissimi, aviditasque Monialium exeundi e Monasterio est maxima, sique facile attraherent Medicos ad iudicandum egressum, vitando periculo mortis, esse ipsis necessarium, & ita passim concederetur facultas egrediendi: tum quia in citato *cap. periculoso* (cujus observantia maximopere commendatur in *Concil. Trident. sess. 25. de regul. cap. 5.*, & in Constitut. Pii V. sæpius relata) ob solam rationem communis boni Monialium permittebatur egressus, ut constet ex iis verbis: *nisi forte tanto, &*

tali morbo evidenter earum aliquam laborare constaret, quod non posset, cum aliis absque gravi periculo, seu scandalo commorari. Ergo casus respiciens solam Monialis utilitatem privatam non præbet causam sufficientem egrediendi: tum quia, esto Doctores, juxta inferius dicenda concedant, quacumque dictione exceptiva adjecta, non excludi casus similes, aut urgentiores: fatentur tamen universi, excludi casus dissimiles, aut minus urgentes, quia alioqui dictio exceptiva esset inutilis: constat autem, quod præsens casus est valde dissimilis, ac longe minus urgens, quam tres expressi in Constitut. Pii V., ut facile patebit consideranti.

34. Dissentit Suarez n. 9. dicens, se non posse discedere a pia sententia Navarri subnitentis in casu proposito concedi posse Moniali licentiam exeundi e Monasterio, probatque tum quia leges humanæ non obligant ad sui observationem cum gravi periculo mortis, nisi ubi honor fidel., aut Religionis, vel magna necessitas boni communis intercedit: nihil autem horum in præsentis intervenit, tum quia lex humana debet esse tolerabilis, adeoque non potest obligare cum gravi periculo mortis, nisi ex causa proportionata, qualis non est, nisi necessitas communis boni temporalis, aut spiritualis: tum quia id videtur satis aperte colligi ex quadam declaratione Sacræ Congregationis, quam idem Suarez n. 11. refert his verbis: *Curandæ valetudinis causa ad balnea Monialem exire posse Sedes Apostolica concessit, dum tamen eat cum honesto comitatu personarum, quem Ordinarius dandum censuerit, atque tam eundo, quam redeundo nullum ad locum extra viam rectam diverstat, neque diutius maneat apud ipsa balnea, quam ad curandam infirmitatem necesse fuerit.* Verum, quia praxis communiter est in contrarium, saltem in his nostris regionibus, non videtur recedendum a nostra sententia, esto opposita speculative censeretur probabilis; præsertim cum dici possit præfatam declarationem Sacræ Congregationis non fuisse generalem, sed potius fuisse dispensationem cum ali-

qua

qua Moniali in particulari, ideoque non facere jus; maxime cum non constet eam fuisse authenticam: cum Suarez sentit Castro Pal. tract. 16. d. 4. p. 9. n. 15.

Quæres 8: An prædicti tres casus excepti in citata constitutione Pii V. possint extendi ad alios similes, aut etiam urgentiores.

35. Resp. Posse; & probatur, tum quia dictio taxativa non excludit casus similes, & in quibus militat eadem ratio, aut urgentior: sicut ex multis ostendit Everard. in suis topicis legalibus loco a natura distinctionum taxativarum n. 4., ut colligitur ex variis juribus, quæ adducit Sanchez n. 37., tum quia Clemens VIII. in sua Constit. incip. *Religiosæ Congregationes*, ad puritatem paupertatis magis conservandam prohibuit munera a Religiosis dari, præterquam quod in casibus ibi exceptis: & tamen Sanchez supra cum Sosa putat præfatos casus extendi ad similes, in quibus militat eadem, vel major ratio: tum quia in novella Constitut. Justiniani collat. 4. sub titul. de nuptiis §. Sed etsi quis, dicitur solis Clericis promotis ad Ordines minores Lectoris, & Cantoris integrum esse uxorem ducere: & nihilominus id etiam licitum est iis, qui initiati sunt aliis duobus Ordinibus minoribus: quinam autem sint casus, qui extendi possunt ad eos, qui recensentur in motu proprio Pii V. constabit ex quæstionibus inferius proponendis, ac solvendis.

Interim ad præcavendum periculum errandi in admittenda hac aliorum morborum similitudine cum morbis expressis a S. Pio V., aliquas super hoc adjungo Sacræ Congregationis responsiones. Prima est: Episcopus transulit ad alium Monasterium quamdam Monialem, quæ evaserat furibunda, & Sacra Congregatio respondit non potuisse Episcopum hoc facere, iussitque eidem, ut Monialem ad primum Monasterium reduci curaret, & vinculis coerceri, si opus fuisset. Secunda est: Monasterium de Xixena situm erat in loco paludoso, & insalubri; unde propter periculosas infirmitates, quas

Moniales contrahebant, dubitatum fuit, an comprehenderentur in Bulla S. Pii V. de Clausura Monialium, & Sac. Congregatio censuit comprehendere. Tertia est: Monialis quædam obtenta facultate exeundi e Monasterio curandi causa morbum Epidemix, post sex menses ab egressu, supplicavit in Sac. Congregatione prorogari sibi terminum ad prosequendam curationem. Sacra Congregatio respondit, Oratricem, si vero laborabat morbo epidemix, non indigere dispensatione Apostolica: est enim casus exceptus in Constitutione Pii V. 1. At vero si infirmitas tendebat ad epidemiam, ut dicebatur in licentia Moniali per superiorem concessa, non potuisse talem licentiam concedi, & eum qui concessit, incidisse in excommunicationem. Refert has responsiones Fagnanus in c. Regolentes de statu Monach. a n. 49. Addo quartam Sacræ Congregationis declarationem, quam assertit de Alexandris in suo Confessorio Monialium cap. 7. §. 9. qu. 2., quæ sic habet: *Nomine epidemia eam tantum epidemiam intelligere, quæ est vera, & realis pestis, itaus ob alias infirmitates huic aliquo pacto consimiles, sed tamen benigniores, etiamsi epidemia nomine nuncupentur, nullo modo Monialibus professis ex Monasterio exire liceat. In hac autem responsione notandum, quod non dicit absolute similes, sed aliquo pacto consimiles.*

Quæres 9. An occurrente aliquo casu, in quo juxta dicta licitus est egressus Monialium a Monasterio: ea propria auctoritate possint egredi, vel certe requiratur legitima licentia Superioris.

36. Resp. Requiritur licentiam Superioris, idque ex decreto Concilii Tridentini sess. 25. de regul. cap. 5., ubi dicitur: *Nemini Sanctimonialium liceat post professionem exire a Monasterio, etiam ad breve tempus, quocumque pretextu, nisi ex aliqua legitima causa ab Episcopo approbanda; sed etiam ex Constitutione Pii V. superius citata, quæ incipit: Decoris; & sic habet: Quæ tamen infirmitas præter alios*

alios Ordinum Superiores, quibus cura Monasteriorum incumberet, etiam per Episcopum, seu alium loci Ordinarium, etiam si predicta Monasteria ab Episcoporum, & Ordinariorum jurisdictione exempta esse reperiantur, cognita, & expresse in scriptis approbata sint: est communis DD., inter quos *Portel. sup. n. 20.* bene advertit, quod quamvis in casibus allegatis a Pio V. expectanda est licentia ad egrediendum, si Superior adsit: secus est, si Superior absit, & periculum sit in mora, aut eam injuste denegat, & certo constat de injuria.

At dices, cujus Superioris licentia requiritur, ut Monialis in aliquo distorum casuum licite egrediatur.

37. *Resp.* In Monasteriis quidem subiectis Episcopo requiri, & sufficere licentiam solius Episcopi, aut Ordinarii loci, cum ipse respectu illorum sit & Episcopus, & Prælatus Religionis: in Monasteriis vero exemptis præter licentiam Episcopi, seu Ordinarii loci requiri etiam licentiam Prælati regularis proprii, Provincialis scilicet, aut Generalis, juxta uniuscujusque Ordinis Institutum. Patet tum ex Concilio Tridentino loco citato, quod, quamvis non requirat expresse licentiam Prælati regularis, respectu Monasteriorum exemptorum, illam tamen non excludit, sed potius supponit, ut jure communi necessarium, utpote semper loquens secundum jus, quando illud non immutat: tum ex Constitut. Pii V. *s. præcedenti* allegata, in qua id totum satis expresse deducitur, & deciditur: ita *Suarez sup. n. 13.*, *Barbos. n. 28.*, *Sanchez sup. n. 24.*, & *seqq.*, alique apud ipsos: qui recte monent, non immerito Pium V. in citata Constitutione dicere, *per Episcopum, seu alium loci Ordinarium*, ut innuat hujusmodi licentiam posse concedi non solum ab Episcopo proprio dicto, qui scilicet habeat ultra jurisdictionem Episcopalem, etiam potestatem Ordinis Episcopalis, sed etiam a quocunque habente jurisdictionem Episcopalem, qualis est Vicarius generalis Episcopi, immo & Vicarius generalis Capituli, sede vacante: qui

utique veniunt nomine Ordinarii loci, ut in specie adnotavit *Barbosa ubi supra* ex Lamas, & Sanchez rejiciens, quod ait *Rodriguez supra art. 6.*, Moniale scilicet exemptam in adductis casibus posse absque ullo scrupulo recedere e Monasterio cum sola licentia Prælati regularis, Generalis, aut Provincialis, & non requiri ullam approbationem Episcopi sæcularis, stante quod Prælatus regularis effectum ipse Ordinarius talis Monasterii, sique de illo possunt intelligi allegata verba Pii V. *per Episcopum, seu alium loci Ordinarium*; cum tamen secundum communem loquendi modum Prælatus regularis numquam dicatur loci Ordinarius, esto sit Ordinarius proprii Monasterii.

Quod si quæras, an licentia egrediendi e Monasterio in casibus permixtis concedenda Monialibus, debeat esse specialis, ac expressa: idque ita, ut alias licentia sit eo ipso irrita, ac nulla.

38. *Resp.* Attenta Constitutione Pii V. debere esse, & specialem, & expresse; cum id ibi satis aperte explicetur iis verbis, & *expresse in scriptis approbata* (idest causa egrediendi e Monasterio) hoc enim ipso, quod talis causa debet expresse approbari ad dandam dictam licentiam, licentia non potest non esse specialis, utpote data hic & nunc in casu particulari, & quidem in scriptis, cum id disertis verbis exprimitur: quæ doctrina procedit tum in causis exitus expressis in dicta Constitutione Pii V., tum in aliis quibuscunque, ut notavit *Sanchez supra n. 29.*

An autem, ut talis licentia sit valida, debeat necessario esse in scriptis, ita ut non valeat si concedatur verbo tenus.

39. *Resp.* Videri probabilius, quod necessario debeat esse in scriptis, etiam quoad forum conscientiz: ita *Bonacina qu. 1. de claus. p. 8. n. 5.*, & *Tambur. sup. qu. 6. n. 1.* ex Sanchez, Miranda, ac Viorello, alique communiter: & probatur; tum quia id satis clare significatur in citata Bulla Pii V. iis verbis: *aliter autem, quam, ut præfertur, egredientes excommunicationis latæ sententiæ vinculo statim eo ipso absque aliqua declaratione subiace-*

hjacere &c. tum quia ubi lege, contractus requirit scripturam, ea deficiente, irritus est contractus, *l. contractus 16. c. de fide Instrum.*, ergo & idem dicendum est in casu nostro; tum quia jure cautum est, ut talis licentia detur in scriptis, non solum, ut possit exhiberi, si peratur, sed ut maturius, ac rarius concedatur (quæ enim scripto tradi debent, maturiori consilio solent examinari, & rarius concedi) non ergo solemnitas scripturæ censeretur debet levis, sed valde substantialis. Oppositum tamen sentiunt Homobon., & Belloch., quos refert, & non rejicit *Diana part. 3. tract. 2. res. 129. ex Innocent., Abb., & Felino* docentes, quod, quamvis licentia ad ingrediendum septa Monasterii Monialium ex decreto Concilii Tridentini in scriptis obtenta requiratur, id intelligitur quoad forum exteriusnam in interiori foro animæ, in quo attenditur veritas, sufficit, quod interveniat consensus jure naturali requisitus, qualis est etiam, qui ore tenus conceditur: est autem eadem ratio de licentia requisita ad licitum egredium Monialium e Monasterio, ut patet.

Quæres 10. *An occurrente causa legitima egrediendi e Monasterio possit Monialis exire absque licentia Superioris, si proposita causa egressus petat licentiam, & non obtineat.*

40. Resp. Quod cum ad licitum egredium Monialis requiratur approbatio causæ, & licentia exeundi: & hæc possunt separari, quatenus potest ad aliquem pertinere approbatio causæ (quæ consistit in judicio de sufficientia illius) absque eo, quod possit dare licentiam: siquidem Monialis sit exempta, & Episcopus nolit approbare causam ab ea propositam ad exeundum; Prælati vero regularis proprius eam approbet, ac det licentiam exeundi, consilio evidentem de injustitia Episcopi: videtur Monialem posse exire, cum sic ratio Religionis propriæ illam non obliget, & alias lex positiva in tali casu videatur non obligare: quippe quæ revera impletur, esto defuit exterior solemnitas (quamvis forte in foro externo aliud præsumeretur.) Si vero e contra Episco-

pus approbet causam, & Prælati regularis renuat dare licentiam, tunc, moraliter loquendo, non debet Monialis exire; cum sic obstat Constitutio Pii V. intrinseca obligatio religionis obedientiæ; & præterea tunc vix possit vitare grave scandalum, & periculum apostasiæ, vel certe species cum infamia religionis: Quod si Monialis egressura e Monasterio sit subiecta Episcopo; tunc, si ipse non approbet causam egrediendi propositam, adeoque etiam neget licentiam exeundi propositam, nullo modo potest Monialis exire: cum ex una parte obstat dispositio Concilii Tridentini, ac Pii V. Constitutio, & ex alia per modum defensionis, ac justæ excusationis id fieri nequeat sine magno scandalo, & in casu potius ficto, quam moralis ita *Suarez supr. c. 9. n. 16.*, monens juxta dispositionem Concilii Tridentini, & Constitut. Pii V. approbationem causæ exeundi quoad Monasteria exempta pertinere ad Episcopum, & sic Concilium nihil aliud dixisse, nisi causam ab Episcopo approbandam: licentiam autem proprii Superioris esse necessariam ex vi religionis status.

Quæres 11. *An Monialis tuta conscientia exire possit e Monasterio, si a legitimo Superiore detur licentia exeundi sine justa causa.*

41. Resp. Non posse, si ei constat in conscientia justam causam egrediendi non subesse, & licentiam fuisse concessam ex favore, vel alia ratione iniqua: ita *Suarez n. 14.*, & probat, quia talis licentia reipsa est nulla, & id non latet Monialem; siquidem Pius V. in sua illa Constit. dicit: *Aliter autem, quam, ut præfertur, egredientes: prædictum autem fuerat, ut Moniales sine legitima causa, & probata non exeant.*

42. Concedo tamen, quod si Papa sine justa causa daret hujusmodi licentiam, posset Monialis exire absque eo quod incureret pœnas latas contra violantes clausuram: immo ne venialiter quidem peccaret, juxta plures Doctores, sustinentes utentem dispensatione valide data a Superiore sine causa non peccare, nec venialiter,

liter, ut mox videbimus: esto Papa taliter dispensans peccaret saltem venialiter, ut tradunt plures Doctores penes Sanchez lib. 8. de matrim. d. 18. n. 6. Ratio responsionis est, quod eum obligatio clausuræ sit de jure humano (ut jam probavimus) potest Papa in ea valide dispensare, etiam sine causa, ut innumeris Doctoribus citatis erudite probat Sanchez disput. modo citata n. 3. contra plurimos alios ab eodem relatos n. 2. quorum opinionem dicit Cast. Pal. tom. 3. d. 6. pag. 8. §. 1. n. 2. non posse defendi, ut probabilem: alioqui sustinens n. 8. ex communi Canonistarum probabile esse, utentem dispensatione valida, sed illicita, utpote data sine causa, non peccare, nec venialiter: quod tamen negant plures alii Doctores: aliqui quidem sustinentes in tali casu peccare mortaliter, alii vero solum venialiter; quod putat Sanchez n. 7. esse probabilius.

43. Unum hic obiter moneo ex Suarez sup. n. 13. in præsentī materia distinguī facultatem, seu licentiam exeundi e Monasterio a dispensatione, quod, cum prohibitio non exeundi sit prohibitio non exeundi sine legitima facultate; concessio talis facultatis non est dispensatio in lege clausuræ, sed potius est pars materiæ ipsius legis; dispensatio autem propriè tunc contingit, quando præfata facultas datur sine iusta causa, quod est bene notandum.

Quæres 12. An, & quando Monialis ex urgenti necessitate exiens e Monasterio sine licentia teneatur postea id significare Superiori, cujus intererat approbare causam exitus, & dare facultatem exeundi.

44. Resp. Teneri: si potest quando degit extra Monasterium, ita Bonacin. sup. pag. 8. n. 6. ex Sanchez, & Zecchio, quos sequitur Tamburin. sup. quest. 5. num. 4., & patet, quia cognitio causæ exitus e Monasterio spectat ad Superiorem, si erique potest, ut causa, quæ Monialibus videbatur legitima, non approbaretur a Superiori, & consequenter Monialis teneatur redire ad Monasterium; hoc autem præstari nequit, nisi Monialis modo dicto significet causam sui egressus. Secus, si cessante causa egressus, Monialis jam rediit ad

Monasterium; tunc quippe non est opus, ut manifestet Superiori causam sui exitus, eum sic cesset finis talis manifestationis, Moniali non amplius indigente Superioris approbatione, ac facultate. Addit autem Sanchez supra cap. 15. n. 70. contra Zecchium, Monialem in priori casu non significandam Superiori causam sui exitus non incurrere penas latas contra Moniales indebite exeuntes; probatque ex eo, quod tales pænæ sunt latæ contra Moniales injuste exeuntes; tales vero non sunt Moniales in præsentī casu egredientes, cum talis casus per episcopalem censeatur exceptus ratione necessitatis earentis lege.

Quæres 13. An Moniales habeant iustam causam exeundi in casu belli imminenti, aut inundationis, aut ruinæ totius Monasterii.

45. Resp. Habere; ita Suarez supra cap. 9. n. 4. Tambur. de jur. Abbatis. d. 20. qu. 2. n. 2., & 3. aliique apud ipsum; inter quos Peyrin tom. 2. de privileg. Constitut. B. Pii V. n. 25., ait, subesse Monialibus iustam causam exeundi, imminente casu belli: sive intentetur ab hæreticis, aliisve infidelibus, sive a Catholicis: siquidem in omnes militares regulariter cadit illud: Nulla fides pietasque viris, qui castra sequuntur; & de militibus communiter verificatur, quod focus, & ludus sunt in militia domus diripere, familias spoliare, virgines rapere, solidas urbes, atque oppida incendere: hæc sunt militum decora; profuisse nemini, nocuisse quamplurimis, nullo respectu, aut recordatione præsentis Mundo Dei. Ratio autem responsionis est, quod in istis casibus agitur de communi bono totius Monasterii; & cum habeant similitudinem magnam cum casu incendiū expressi in motu proprio Pii V., censeatur etiam ipsi per episcopalem, ac æquiparationem excepti: dummodo alias serventur servanda, prout diximus quest. 8.

Quæres 14. An iusta sit egressio Monialis ad hoc, ut eligatur Abbatisa alterius Monasterii ejusdem sui Ordinis, ac habitus; vel Magistra Novitiarum, vel Tractatrix janua, seu rose.

46. Resp. Esse: dummodo id fiat cum debita

debita licentia: ita *Miranda supra artic. 2. Sanchez n. 54., Bonacina pag. 9. n. 50., Barbos. de offic. Episcop. alleg. 102. n. 25.* aliique communiter; & probant, quia iste casus est similis exceptis in motu proprio Pii V., cum in eo agatur de bono comuni totius Religionis, non autem particulari huius, aut illius Monialis, sicque *Concilium Trident. sess. 25. cap. 7. de Regul., cum cap. 5. valde commendat clausuram, concedit exitum in casu, quo in proprio Monasterio non reperitur Monialis prædicta dotibus requisitis ad munus Abbatissæ.*

47. Dixi, dummodo id fiat cum debita licentia, ut innuerem, quod licet ad exitum Monialis in casu proposito non videatur peti consensum Sedis Apostolicæ: id tamen fallit attenda declaratione Congregationis Cardinalium allata a *Suarez n. 5.* quæ ita habet: *Monialis non potest transire de uno ad aliud Monasterium, etiam de consensu Episcopi, sine licentia Sedis Apostolicæ, etsi translatio fiat ad aliud ejusdem Ordinis.*

„ Et attentis sequentibus aliis declarationibus, quas refert *Fagnanus in c. Recolentes de statu Monachorum. a n. 51.* Prima est: Generalis totius Ordinis S. Augustini dubitavit in Sacra Congregatione, an post bullam S. Pii V. de egressu Monialium, licitum sit de uno Monasterio ad aliud Moniale transferre ad hoc, ut in eo fungatur munere Abbatissæ: Sacra Congregatio dixit pro decisione hujus dubii recurrendum esse ad Sanctissimum, & Papa censuit Bullam corrigere decretum *Trident. c. 7. sess. 25. de Regular.* & per eam esse sublatam facultatem Episcopo concessam ex *tit. cap. Trident.*; ideoque sine speciali licentia Sedis Apostolicæ non licet nunc extrahere Moniale de suo Monasterio ad hoc, ut fungatur munere Abbatissæ in alio. Secunda est illa, quam supra retuli *cap. 3. sess. 1. n. 19.* per quam ex decreto Pauli V. Sacra Congregatio 22. Decembris 1617. declaravit, non posse Moniales transferri de Monasterio ad Monasterium sine speciali licentia Sedis Apostolicæ toties quoties obtinenda, neque ra-

„ tione Prioratus, vel alterius officii, quibusque in contrarium non obstantibus.

48. Notat hic *Sanchez n. 46. Miranda supra Tambur. n. 8., Rodriq. tom. 1. q. 49. art. 5., & alii*, Moniale in casu proposito translatam ad aliud Monasterium, expleto suo munere, ac officio, posse de utriusque Monasterii consensu redire ad proprium Monasterium; quantumvis sociæ ipsi adjuncta in translatione renuat redire: sicut & contra, renuente Moniali principali, posset reverti etiam sociæ. Sed hoc regulandum est, & decidendum juxta terminos licentiæ a Sede Apostolica circa translationem concessæ.

Quæres 15. An, & quomodo exire possit Monialis ad fundandum novum Monasterium, aut etiam ad aliud reformandum jam fundatum.

49. Resp. Posse modo id fiat de consensu Sedis Apostolicæ: idque ex decreto Sacræ Congregationis, quæ teste *Zer. p. 2. Praxis v. Monialis d. 8. & 12.* decedit, non licere hunc exitum causa reformationis, aut correctionis, aut novæ foundationis, aut correctionis; sed in his omnibus casibus sedem Apostolicam esse consulendam: ita *Navarrus l. 3. consil. de Regular. consil. 48. n. 7., Rodriguez sup. Sanchez n. 47., Tambur. n. 7., & alii* apud ipsos: Et constat etiam ex aliis Sacræ Congreg. decretis supra allegatis.

Quæres 16. An casu, quo totum aliquod Monasterium Monialium transferri debeat in aliud Monasterium de novo constructum, talis translatio fieri possit inconsulta Sede Apostolica.

50. Resp. „ Nunc non posse, quia obstat in contrarium usus, & praxis Sacræ Congr., quæ, ut cum aliis docet *R. P. D. Cajetanus de Alexandris in Confessario Monial. cap. 7. §. 9. qu. 11.* consuevit expressè has licentias concedere. Ubi notandum primo cum *Gutierrez lib. 1. quæst. practicarum cap. 14.* dari posse hujusmodi licentias ex quacunque causa rationabili, ob quam concedi posset alicui Moniali transitus de uno Monasterio ad aliud.

„ Notandum secundo, extare quamdam

dam declarationem Sacræ Congregationis, editam 17. Julii 1615., quam refert Barbofa in *Collect. v. Monialium translatio*, his verbis: *Moniales transferri non possunt in Monasteria noviter erecta, nisi eadem Monasteria auctoritate Apostolica extructa fuisse prius constiterit: ipsæque prævia visitatione, earundem Monialium capacia, eisque accommodata, atque ita absoluta reperta fuerint, ut eamentariis, aliisque fabris nulla adificationis causa in ipsa postea ingrediendi necessitas relinquatur.* Ubi observo, quod cum auctoritas Sedis Apostolicæ solum requiratur ad construenda nova Monialium Monasteria: hoc ipso, quod ea intervenit in eorum constructione, ea non videtur necessaria ad faciendam postea Monialium translationem; cum in tali eventu ea expresse hic non requiratur, & alias procedit regula juris: *Qui concedit unum, concedit & medium necessarium ad illud;* cuiusmodi est translatio Monialium ad inhabitandum Monasterium de novo constructum auctoritate Apostolica.

51. Cæterum in casu, quo facienda est talis translatio, fieri debet in aurora; & quidem ita, ut Moniales conscribi possint a paucis, & afficerentur a personis gravioribus, honestis, ac consanguineis proximioribus: idque ex Decreto Sacræ Congregationis adducto a Barbofa ubi supra.

Quæres 17. *An, & quo modo Monialis possit dimitti & proprio Monasterio ad hoc, ut in alio Monasterio melius corrigatur, aut puniatur.*

52. *Resp.* Possè eo modo, quo diximus cap. 3. sect. 1. qu. 14.

Quæres 18. *An, & quomodo, non obstante obligatione Clausuræ, possint Moniales dimitti & Monasterio ratione incorrigibilitatis.*

53. *Resp.* Non possè dimitti, nisi eo modo, quo diximus *supr. cap. 3. sect. 1. qu. 13.*, ubi late egimus de hac re.

Quæres 19. *An Moniales, etiam stante lege Clausuræ, possint a proprio Monasterio transire ad Ordinem arctiorem.*

54. *Resp.* Possè, eo tamen modo, quo ostendimus *supra cit. sect. 1. qu. 12.* Adde hic solum Monialem in tali casu teneri facere novum novitiatum, & novam professionem: de novitiatu patet, quia annus probationis institutus est ad effectum, ut religio probet novitium, & novitius religionem, *cap. ad apostolicam de regular.* in nostro autem casu neuter probavit alterum, sicque peragendus est novus novitiatus, juxta *Concil. Trid. sess. 25. cap. 16. de regul.*, non distinguens ingredientes religionem a sæculo, & eos, qui ingrediuntur ab alia religione. De professione vero probatur, quia Monialis transiens ad alium Ordinem, debet in eo se obligare: hoc autem fit per professionem, quæ est contractus quidam reciprocus, per quem profitens se obligat religioni, & religio profitenti, proit, Deo dante, fusius ostendimus in *tract. de novitiatu*.

Quæres 20. *An Monialis ex legitima facultate exiens e suo Monasterio (v. g. ad fundandum aliquod Monasterium) violat legem Clausuræ, si ea occasione alio diverterat causa invisendi aliquam Cognatam, aut visitandi devotam aliquam imaginem.*

55. *Resp.* Quod cum præceptum Clausuræ debeat moraliter intelligi, non ita rigoroſe obligat Monialem, ut in proposito casu non possit aliquantulum divertere a recto itinere, aut peracto negotio, ad quod conceditur exitus immorari extra Monasterium pro aliquo brevi tempore: idque, etsi deviet a recta via octo, aut novem leucis (quod in specie notat Sanchez *supr. cap. 15. n. 61.*) sic Bonacina *supr. p. 9. n. 21.* monens ex eodem Sanchez per tempus breve possè intelligi spatium unius, aut duplicis diei: *Nald. v. Clausura n. 5.*, *Miranda sup. qu. 2. art. 20.*, *Barbofa de offic. Episcop. alleg. 102. n. 58.*, *Sorbus in comp. v. Ingredi Monast. Monial. 5. 34.* aliique, & patet, tum ex ratione adducta sub initium responsionis; tum quia illa deviatio, seu mora morali modo non videntur cedere in fraudem Clausuræ: tum quia, quod dicitur in motu proprio Pii V. *Sed nec in prædictis casibus extra illa Monasteria,*

via, nisi ad necessarium tempus, stare licet; non est interpretandum secundum regulas metaphysicas, sed moralis modo, ut jam dixi: sicque solum indicat, seclusa parvitate materię, Monialem legitime egressam teneri sub peccato mortali redire, absoluto negotio, ad quod concessus est exitus, & non posse diutius commorari extra Clausuram ultra tempus revera necessarium; quod citati Doctores non negant, cum Monialem excusent a peccato mortali in presenti casu solum ex parvitate materię: quę maxime debet admitti in pręceptis Ecclesię, cujus iugum suave est, & onus leve: nobiscum sentit *Castr. Pal. tract. 16. d. 4. p. 9. n. 19. ex Rodriquo. tom. 1. p. 47. art. 11.*

56. Quin etiam notat Sanchez n. 70., quod si Monialis legitime egressa e Monasterio ita divertat a recta via, ad quam tendit, aut ultra tempus necessarium immoretur tam diuturno tempore, ut iudicio prudentis censeatur peccare mortaliter, non adeo incurrit penas latas contra Moniales violantes Clausuram; quippe quę non generaliter latę sunt contra violantes Clausuram, sed stricte contra Moniales illicite egredientes: sicque non debent extendi ad illas, quę licite egressę sunt (id est cum legitima licentia) sed post egressum illicite divertunt alio, aut diutius morantur extra Monasterium, quam ferat necessitas: nam pęnę non debent ampliari, se restringi, ut patet: dissentit *Castr. Pal. tract. 16. dist. 4. pag. 9. num. 21.*

Unde inferri potest, & bene, Moniales conversas deputatas ad quęrendas elemosynas pro Monasterio non peccare contra Clausuram, si occasione quęstuationis inviseant suos consanguineos, & amicos: siquidem ex non subjiiciuntur obligationi Clausurę, ut constat ex dictis hic num. 15., quamquam possit contingere illas aliunde peccare, si pręfata visitatio Consanguineorum, aut alia similis diversio ipsis sub mortali sit aliunde prohibita; v. g. ex Constitutionibus, aut pręcepto Superioris.

57. **V**iolat Clausuram Monialis transiens ad aliud Monasterium contiguum: duplex peccatum facit, & duplicem censuram incurrit.
58. Item si fugiat e carcere, cui perpetuo iuste damnata est.
59. Item si ea fugeret ad vitandam mortem, aut mutilationem.
60. Secus si ad cavendam mortem sibi intentatam ab invasore.
61. Non exit ad edendum satum illicite conceptum, sicque consulendum suę famę.
62. Non egreditur ad vocandum Medicum aut Confessarium.
63. Egreditur ad pręstandum iuramentum fidelitatis debitum ex feudo Conventus.
64. Non item ut graviter vexata ab Abbatissa adeat Prælatum.
65. Non ut subveniat gravi indigentia parentum.
66. Non, ut subveniat Nepotibus.
67. An egreditur, si sit energumena, ut exorcizetur.
68. An ad reclamandum coram Ordinatione contra nullitatem professionis.
69. Violat Clausuram exiens ad spatium, quod interjacet inter ostium Clausurę, & januam patentem sacularibus.
70. Quid si joco impulsu transgrediatur ostium Clausurę.
71. Violat, si in limine ostii Clausurę ludat ludo navis.
72. Et si ponens se in rota, cam volvat ad partem patentem secularibus.
73. Si toto corpore consistat in liminari ostii Clausurę.
74. Si ascendat supra tectum Conventus, & consistat intra partem respicientem ipsum Conventum, aut Ecclesię interioriorem.
75. Violat, si a tecto Conventus pratergrediatur ad tectum porticus exterius annexę ipsi Conventui, factę præcise in commodum externorum.
76. Item, si insideat muro Conventus virili more quasi equitans.

77. *Violat, si e fenestra toto corpore se suspendat viam publicam versus.*
 78. *Item, si consistat super ramo arboris sita intra Clausuram omnino prominente extra illam.*
 79. *Item, si magica arte feratur per aërem intra ambitum Clausuræ.*
 80. *Violat, si prævidens se in somnis egressuram id non impediat.*
 81. *Item, si ascendens equum ferociorem vi feratur extra Clausuram, hoc prævisio.*
 82. *Secus, si legitime degens in domo privata extra eam libere exeat.*
Limita, nisi iussu Superioris ibi degat cum obligatione Clausuræ.
 83. *Non violat, si licentiata ad egressum exeat etiam ad malam finem.*

Quæres 21. *An Monialis censeatur violare Clausuram, si recedat e proprio Monasterio in aliud Monasterium Monialium immediate contiguum, sive ejusdem sui Ordinis, sive alterius; idque gratia recreationis &c.*

57. **Resp.** **V**iolare: & probatur ex eo, quod Monialis non teneatur ad Clausuram in communi, sed ad Clausuram proprii Monasterii; sicque, esto in casu proposito transcat de Clausura ad Clausuram, itaut non possit vere dici, quod in tali transitu ullo tempore sit extra Clausuram: hoc ipso tamen, quod totaliter recedit a proprio Monasterio (intra cujus ambitum continetur ejus Clausura) eo ipso violat Clausuram, & incurrit pœnas latas contra Moniales violantes Clausuram: quæ ratio utique probat intentum, sive Monasterium, in quod Monialis ingreditur, sit ejusdem sui Ordinis, sive alterius: cum Monialis eodem modo non teneatur ad Clausuram in communi sui Ordinis, sed ad illam, quæ est propria sui Monasterii, in quo est professæ: sic respondit in facti contingentia: nec obstat; quod docet Sanchez *supr. cap. 16. n. 10. v. secundus casus*; nam ibi non supponitur violatio Clausuræ ex parte termini a quo, sicut supponitur in casu, qui hic contrahitur.

Addo, quod, cum Moniali prohibeatur non solum egressus et propria Clausura, sed etiam ingressus in alienam; & hæc prohibitiones sint duæ numero diversæ: Monialis in tali proposito casu duo peccata committet in confessione necessario exprimenda, duplicemque incurret excommunicationem juxta doctrinam Bonacini. d. 1. de censur. in commun. qu. 1. p. 5. n. 2. tot scilicet incurri censuras, quot sunt moraliter, & formaliter actus commissi contra præceptum. Sic ego respondi, & responsioni postea subscripserunt Pollacchus, Baldell., Stephanus a S. Gregor., aliique viri docti a me consulti: a quibus dissentit Bordonus item a me consultus, putans in isto casu unicum incurri excommunicationem: eo quod Bulla Pii V. præcise afficiat excommunicatione Moniales illicite egredientes, nulla mentione facta alterius loci, ad quem contingat accessus; & alias, regulariter loquendo, Moniales egredi non solent ad ingrediendum aliud Monasterium, sed ad libere vagandum: ut proinde non fuerit opus sub lege Clausuræ comprehendere casum hunc adeo extraordinarium: cum lex ad ea, quæ raro accidunt non aptetur: *l. non ad ea ff. de legibus*, sic Bordonus alioqui concedens, Monialem, si ingrediatur conventum virorum Religiosorum subiacere excommunicationi latæ contra mulieres ingredientes claustra Regularium ex Pii V. Bulla, quæ incipit: *Regularium personarum*, junctæ ejusdem alia Constitut. *Decet Romanum*: idque, eisi jus interdicens fœminis ingressum in claustra Regularium utatur verbo *Mulier*; ejus significatio videtur restringi ad fœminas laicas: Monialis enim vere est mulier, & est exposita periculis non minus, quam quælibet fœmina secularis.

Quæres 22. *An Monialis violet Clausuram, adeoque subiaceret pœnis latis contra Clausuram, si damnata in panam delicti commissi ad perpetuum carcerem intra proprium Monasterium, ab eo occulte recedat.*

58. **Resp.** Violare: & probatur a fortiori ex eo, quod docent Navar. *comm. 4. de regul. n. 64.*, Rodriq. *tom. 2. qu. 12. art. 6.*

art. 6., Sanchez *supr.* c. 8. n. 13., & alii, virum scilicet religiosum condemnatum perpetuo carceri non posse licite fugere: cum frequentissima, & longe probabilior sententia Doctorum habeat, nulli perpetuis carceribus damnato licitum esse fugere, necdum Religioso, qui alias non potest exire e Monasterio absque Superioris licentia, lege Clausuræ ipsum ad id adstringente, ut ostendimus alibi: cum tamen lex Clausuræ strictius obliget Moniales, quam viros religiosos, ut patet.

Verum tamen est, quod sicut citati Doctores apud Sanchez n. 14. concedunt virum Religiosum perpetuo carceri condemnatum a Superiore, posse inde fugere, si aut injusta sit condemnatio, aut injustus sit modus illam exequendi (ut si cussio, carceris ei injuste denegat cibum, vestitum, aut ignem ad vitæ sustentationem necessarium); idem proportionaliter concedendum videtur etiam de Moniali damnata perpetuo carceri, illam videlicet posse fugere, si constet vel sententiam esse injustam, vel injustum modum illam exequendi; nemo enim tenetur parere hujusmodi sententiæ, nec lex Clausuræ censenda est obligare in talibus circumstantiis.

Dubium gravius est: An Monialis possit licite fugere, si juste ipsi imponenda sit pena mortis, aut mutilationis.

59. Respondeo dicendum non posse quia Monialibus nullo modo competit in hoc casu Jus naturale ad fugiendum causa conservandi vitam: Nam contra illud prævalet Jus Divinum fundatum semper in voto Obedientiæ, & aliquando etiam in voto speciali servandi Clausuram: Nam per votum Obedientiæ intendunt se obligare ad obediendum omnibus iustis præceptis Superiorum, inter quæ enumerandum certe est præceptum Clausuræ impositum a Bonifacio VIII., a Concilio Tridentino, & a S. Pio V., & per votum Clausuræ intendunt se abdicare, & privare jure exeundi extra claustra extra calus permittos. Ita ex Suarez, & aliis Baldellus tract. de Lege disput. 44. n. 18.

Quæres 23. An Monialis licite possit

egredi e proprio Monasterio, si ibi invasa ab hoste non possit vitare mortem nisi inde fugiendo.

60. Resp. Posse: & probatur tum ex dictis *supra* sect. 1. n. 21., & ex ratione allata *quæ præced.*; tum quia esto concedamus non posse dari facultatem exeundi; quantumvis Medici judicent juxta regulas medicinæ id esse simpliciter necessarium ad conservandam vitam Monialis ægrotantis (qua de re diximus *quæ. 7.*); id tamen non procedit in præsentī casu, quo periculum mortis violentæ est certissimum, & provenit a principio extrinseco: cum e contra periculum mortis proveniens ex morbo intrinseco non vitetur egressu, sed Monialem ipsam comitetur: præterquam quod Monialis in præsentī casu duplicem habet causam egrediendi, nimirum, ut impediat peccatum aggressoris ipsi inortem inferentis, & ut vitam propriam tueatur: quarum causarum solum ista posterior subest in ægritudine naturali; sic Tamburin. *sup.* d. 10. *quæ. 3. num. 2.*, & ante illum Sanchez *sup.* d. 15. n. 39.

Quæres 24. An peccet contra præceptum Clausuræ Monialis, quæ ex illicita copula gerens uterum occulte exit e Monasterio ad sætum edendum, ut sic consulat propria fama, ac bonæ existimationi status religiosi.

61. Respondet Tamburin. *supr.* d. 19. *quæst. 4. §. ad 12.* ex Victorello, Monialem in tali casu incurere excommunicationem, & consequenter peccare, ita coherentem ad supradicta n. 59. asserendum puto.

Quæres 25. An Monialis licite possit exire ad vocandum Medicum, aut Confessarium pro alia Moniali Monasterii ex repentino morbo adducta ad extremum vitæ, si non possit alius reperiri, qui eos advocet.

62. Resp. Talem casum in praxi vix posse contingere, & propterea non esse recedendum a sententia communi negativa propter rationes supra adductas n. 59., quæ multum urgent in præsentī casu, in quo alias aperiretur via innumeris scandalis, & absurdis contra Clausuram Monialium.

R

Quæ

Quæres 26. *An Monialis fungens officio Abbatisſe, quæ ratione feudi tenetur præſtare juramentum fidelitatis Domino ſeculari, poſſit ad talem effectum exire de licentia Superioris, ſi, tali juramento non præſtito, amittendum ſit feudum cum notabili damno Monaſterii.*

63. Reſp. Poſſe, modo exeat cum honeſta ſocietate, & præſtito juramento, ſtatim revertatur ad proprium Monaſterium. Patet reſponſio; tum quia hic agitur de bono communi Monialium; cum fieri poſſit, ut neglecto illo juramento Monaſterium amittat illud feudum, eo quod præſatum juramentum fieri nequeat per Procuratorem. Pius autem V. in ſua Conſtitutione indicens Monialibus Clausuram extra tres caſus ibi exceptos, quemcumque egreſſum e Monaſterio prohibuit, præterquam in caſibus ſimilibus tribus exceptis, juxta dicta n. 35., in quibus commune bonum Conventus petat egreſſum; tum quia in ipſo cap. *periculoſo* ſæpius allegato §. *verum* id expreſſe conceditur, nec fuit revocatum quoad præſens punctum: ita Sanchez lib. 6. *Moral.* c. 15. n. 51., Bonacin. ſup. p. 9. n. 9., Tamburin. ſup. d. 20. q. 2. n. 5., & Barboſ. l. i. de jure Ecclēſ. cap. 44. n. 79., qui bene notant Abbatiſſam teneri quidem in iſto caſu petere a Superiore licentiam exeundi; ſi tamen is eam injuſte denegat, & conſtet evidenter de injuſtitia negationis, poſſe nihilominus exire, cum Superior teneatur dare talem licentiam, eaque injuſte negata, cenſeatur exire auctoritate ipſuſmet juris. Dixi, & conſtet evidenter de injuſtitia negationis; quia in dubio, & ubi res non eſt certa, judicium Superioris ſequendum eſt, quippe cujus eſt cauſas egreſſus diſcutere, & approbare, ſicut optime advertit Sanchez.

Quæres 27. *An Monialis dici poſſit delinquere contra Clausuram, ſi graviter vexata ab Abbatiſſa, & quidem injuſte, ſæpius accerſito Episcopō, aut Superiore, ſed fruſtra, tandem exeat e Monaſterio ad effectum illos conveniendi, ut ipſis coram aperiat injurias ſibi illatas, & ab iis opportunum obtineat remedium.*

64. Reſp. Monialem in tali caſu delinquere contra Clausuram, niſi forte aliàs immineat grave periculum vitæ; ita in terminis Tambur. ſup. d. 19. q. 4. §. id. 8. cum Viſtorello, & patet, quia talis caſus non concernit bonum commune totius Monaſterii, nec eſt expreſſus in Bulla Pii V., immo multum differt ab iis, qui ibi exprimuntur; ſicque non apparet, quo titulo reputari debeat ſufficiens ad legitime exeundum e Monaſterio.

Quæres 28. *An Monialis exire poſſit licite ad ſublevandam neceſſitatem ſuorum parentum graviter indigentium.*

65. Reſp. Non poſſe; & probatur, tum ex ratione allata *q. præced.*, tum quia, eſto demus viros religioſos poſſe de licentia ſuorum Superiorum egredi e Monaſterio ad ſublevandam ſuorum parentum indigentiam, id tamen non videtur concedendum quoad Moniales: quippe quæ ſtrictius tenentur ad obſervantiam Clausuræ, & ratione ſexus, ac ſtatus minus opportune poſſent conſulere neceſſitati ſuorum parentum, etiãſi ad talem effectum egrederentur; præterquam quod ex Monialium egreſſu, plura, & graviora timeri poſſunt inconvenientia, quam ex egreſſu virorum, ad quæ vitanda nullo modo permitti debet, Moniales exire e Monaſterio, ut commodius ſuccurrere poſſint indigentiz ſuorum parentum; excepto tamen caſu extremæ neceſſitatis illorum, in quo ſine dubio ex poſſent, & deberent exire, ut oſtendimus in *traſſ. de profeſſ. cap. 2. q. 21.* „ prius ſemper ob-
„ tenta, regulariter loquendo, Superio-
„ ris, ad quem dare ſpectabit, facultate,
„ ut colligitur ex reſponſione *Sacr. Con-*
„ *greg. Episcop.*, & *Regul. in una Narbo-*
„ *nenſi* 14. Novembris 1698. apud Mona-
„ *cell. par. 2. tit. 16. formul. 10. n. 21.*

Quæres 29. *An Monialis habeat juſtam cauſam exeundi, ut curam gerat ſuorum Nepotum omnibus aliis propinquis deſtitutorum.*

66. Reſp. Non habere, & patet ex dictis *q. præced.*

Quæres 30. *An Monialis Energumēna licite poſſit licentiarī ad, exeundum e Mo-*

• Monasterio, ut possit extra illud exorcizari.

67. *Resp.* Posse; ex decreto Sacre Congregationis Concilii, quod refert Barbosa in collectan. v. *Monialium Clausura circa egressum*, his verbis: *Monialis nulla energumena intra Monasterii septa a quocumque Presbytero seculari, vel regulari, etiam Confessario exorcizetur, sed ad Ecclesiam exteriorem ejusdem Monasterii, obtentam prius a Sacra Congregatione licentia, ea de causa deducatur, vel transferatur: in translatione autem hujusmodi, sicut & in alia exorcizationis honeste persona sanguineæ, vel alia mulieres provelta ætatis, ac probæ conversationis energumenam comitentur; Exorcista sit ad altum hujusmodi ab Ordinario approbatus: exorcizatio minori quo poterit, fiat strepitu: Ecclesiæ juxta eo usque ocella remaneat, quousque exorcizatione completa ad Monasterium energumena reducat: ceterum iam in reditu, quam in accessu ad Ecclesiam, & Monasterium respectu, recta, & sine divericulo tendatur. Ita Sacra Congregatio.*
 „ Unde si hujusmodi licentia peti non
 „ possit, vel petita, non obtineatur, ser-
 „ vandum erit responsum editum in Sa-
 „ cra Congregatione die 16. Julii 1585.
 „ super primo ex quinque dubiis propo-
 „ sitis ab Illustrissimo Episcopo Coadju-
 „ tore Pistoriensi; quod responsum ita se
 „ habet, ut videre est apud Pignatellum
 „ to. 6. consult. 85. n. 156. Exorcizetur
 „ per bonos, & peritos ad fenestram, vel
 „ intra Clausuram, si erit necesse.

Quæres 31. An casu, quo dubitetur de validitate professionis alicujus Monialis, ea possit exire, inconsulta Sede Apostolica, ad effectum, ut audiat ab Ordinario extra Monasterium, sicque liberius possit in hoc procedere.

68. *Resp.* Visum est olim mihi, quod posset, & probabam, tum ex declaratione Sacre Congregationis, quam Marzilla ad sess. 25. cap. 17. de Regul. refert his verbis: *Si Monialis, aut Novitia neget se esse professam, Ordinarius audire potest illam extra Monasterium: tum quia sic de facto observatur in praxi pro matrimonio car-*

nali, capis. Cum olim de sponsal.; cum tamen id potiori ratione faciendum sit in matrimonio spirituali, nempe in religiose professione, quæ majorem petit libertatem: ita Navarr. lib. 2. consil. tit. de Confessis, & cum eo Portell. p. 1. respons. moral. cas. 9. n. 9., bene monens in tali casu non requiri licentiam Sedis Apostolicæ ad exeundum, cum prohibitio exeundi afficiat solum Moniales, quæ vere sunt professæ, non autem illas, quarum professio aut est nulla, aut valde dubia: præterquam quod Monialis in tali casu dicitur exire de licentia tacita Sedis Apostolicæ, hoc ipso, quod Congregatio Cardinalium nomine Papæ declaravit, Monialem in isto eventu posse interrogari extra Monasterium.
 „ Visum est olim mihi, ut dixi: sed nunc
 „ mutata sententia, affirmo sola Episcopi
 „ auctoritate id fieri non posse. Funda-
 „ mentum desumo ex Concilio Trident.
 „ sess. 25. cap. 19. de regul., & ex supra
 „ allegata Bulla S. Pii V., quæ incipit:
 „ *Decori*; nam cum ibi Concilium mani-
 „ feste decernat, Regulares prætenden-
 „ tes professionem suam esse invalidam,
 „ debere deducere causas præsentis nul-
 „ litatis coram Superiore suo, & Ordina-
 „ rio, ex ibi per Sanctam Synodum
 „ statutis, praxis inducitur in hujusmodi
 „ judiciis servanda tamquam forma,
 „ teste Card. de Luca in adnot. ad Sacrum
 „ Concil. Trident. disc. 41. n. 2., ut Regu-
 „ laris non audiatur extra Monasterium.
 „ Unde cum inter casus, in quibus per-
 „ mittitur a S. Pio V. egressus Monialis
 „ de Monasterio, casus præsens non com-
 „ prehendatur, & in aliis casibus sit per
 „ eundem Pontificem, ut supra dixi cap. 3.
 „ sect. 1. n. 19., sublata Episcopis facultas
 „ permittendi Monialibus egressum de
 „ Clausura sine facultate Sedis Apostoli-
 „ cæ; sequitur, non posse in proposito
 „ casu Monialem audiri extra Monaste-
 „ rium, inconsulta Sede Apostolica. Ne-
 „ que obstant in contrarium primo decla-
 „ ratio Cardinalium allegata a Marzilla
 „ lib. 1. cap. 12. super cap. 20. litt. G. nam
 „ de illa non constat, & liber hujus Au-
 „ thoris in Indice Librorum prohibitorum

relatus est. Secundo paritas desumpta ex matrimonio carnali: illud enim non obligat adeo stricte Conjuges ad cohabitandum, sicut obligat ad Clausuram religiosa professio: & præterea aliquod est periculum incontinentiæ in Conjugio dubitante de valore sui Matrimonii, & nequeunte petere debitum; nullum autem periculum imminet, per se loquendo, Moniali reclamanti intra Monasterium adversus valorem suæ professionis.

Quæres 32. *An Monialis violet Clausuram si egrediatur ad spatium, quod est inter januam Monasterii clausam, & aliam secularibus patentem, & quidem, dum hæc exterius est clausa, ita ut a Monialibus ipsis aperiri nequeat.*

69. Resp. Violare, & constat ex Gregor. XIII. Bulla quæ incipit: *Deo sacræ*, & sic habet: *Nec itidem licere Monialibus, & Tertiariis egredi e janua Monasterii, quæ est pro Clausura ipsius Monasterii, etiam ad elaudendum aliam ulteriorem januam, qua patere solet aditus secularibus venientibus, vel ad rotam, vel ad crater, seu loca colloquiis destinata, quæ vulgo parlatoria appellantur, vel ad pulsandum ipsam januam Clausuræ, quæ loci, cum saltem pro causis præfatis patere soleant secularibus, extra Clausuram censerî debent, etiam quo tempore clausa sunt.*

Quæres 33. *An violet Monialis Clausuram, quæ existens in ostio aperto Monasterii, per jocum compellitur a socia extra illud.*

70. Resp. Tamburin. de jure Abbatis. d. 19. qu. 4. §. ad 10., non violare, dummodo Monialis eo modo compulsæ perfectæ non sit egressa: citatque pro sua sententia Portellum, & Naldum; addens idem dicendum etiam in casu, quo Monialis impulsu brachiorum, & per jocum invita compellatur extra septa Monasterii. Verum cum sibi præced. qu. 11. §. an autem dixerim: si in violatione Clausuræ non posse admitti parvitatem materię; in præsentî casu solum excusanda videtur Monialis a peccato, si compulsæ statim regrediatur; quia hujusmodi violatio Clausuræ

non videtur formalis violatio, sed solum materialis, utpote involuntaria respectu Monialis compulsæ, ut suppono.

Quæres 34. *An Monialis violet Clausuram, si appenso fune ex limitari ostiî Clausuræ Monasterii, eoque manibus apprehenso, se toto corpore a terra elevatam agitet motu reciproco, modo intra Clausuram, & modo extra, idque ad longum tempus: qui ludus multis in locis est satis usitatus apud adolescentes, & alicubi vocatur ludus navis.*

71. Resp. Violari: adeoque Monialem tali genere ludi se exercentem peccare mortaliter, & incurrere pœnas latas contra violantes Clausuram. Moveor, quod cum in materia violationis Clausuræ non attendatur mora temporis, sed exitus corporis per sui partes; & in præsentî casu quælibet agitatio, seu delictio Monialis ipsam Monialem deferat extra ostium Clausuræ, videtur hic intervenire perfecta violatio Clausuræ, eaque gravis, ac proinde sufficiens ad peccatum mortale: præsertim cum ea censerî possit gravis, etiam ratione moris, quatenus omnes eæ delationes, ex quibus confurgit talis ludus, constituunt moram notabilem, utpote continuatæ in unum quid notabile virtute intentionis, cui eæ subsunt, & per quam fiunt per modum unius actionis moralis: proportionaliter, ut multa furta parva coalescant in unum magnum, si furans habet intentionem ea prosequendî usque dum perveniat ad quantitatem notabilem; quod bene advertit Sanchez l. 1. mor. cap. 4. n. 10.; ita de Lugo, Diana, alique docti viri a me consulti contra Naldum, Badellum, Sanctarellum, Bordonum, & Averfam item a me consultos oppositum sustinentes.

Quæres 35. *An Monialis faciat contra legem Clausuram si ponens se in rota, eam volvat ad partem exteriorem, ad quam accedunt seculares non tamen egrediendo e Rotâ, sed semper manendo in ea.*

72. Resp. „Facere, & aliunde etiam peccare ratione periculi, cui se exponit: Itâ cum Comitolo lib. 6. respons. moral. qu. 3. Portell. de dub. Regul. v. Claus.

„ *Clausura* n.25., & *Giballino de Clausura* n.25., *cap.2. n.35. contra Diana par.3. n.2. resol.52.*, *Tamburin. de jure Abbatiss. disp.19. qu.4. ad casum 5.*, & alios. Ratio est quia ut advertit *Suarez tit.8. de Relig. lib.1. cap.10. n.8.* Finis præcipuus intentus a Summis Pontificibus, & Sacris Canonibus in statuenda Clausura Monialium est vitare, ne Moniales in iisdem receptaculis, seu locis possint cum exteris convenire. Id evincunt verba Bonifacii VIII. in sua Constitutione, quæ incipit *Periculosus*: ubi ait: „ *Nullique aliquatenus ingressus pateat ad easdem*, scilicet Moniales; & decretum *Tridentini sess.25. de regul. cap.5.*, & Constitutio S. Pii V., quæ incipit *circa pastoralis*, in quibus illa Bonifacii VIII. innovatur, & confirmatur, & supra allegata Constitutio Gregorii XIII. *Deo sacris*, in qua prohibet accessum quemcumque Monialibus ad illa loca, quæ patere solent externis, *etiam quo tempore clausa sunt*. Supposito autem hoc sine per leges Clausuræ intento, clarum mihi videtur non posse Monialem sine violatione Clausuræ se in rota circumvolvere ad partem exteriorem, ad quam accedunt sæculares, & idem dicendum de externo, qui se in rota circumvolveret ad interiorē partem, in qua sunt Moniales; facta enim circumvolutione dicta, Monialis licet de rota non egressa esset in loco, in quo potest esse secularis sine violatione Clausuræ, & secularis licet de rota non egressus esset in loco, in quo sine violatione Clausuræ esse potest Monialis, adeoque uterque violaret Clausuram transgrediendo lineam diametralem ductam per centrum rotæ ad parietes; quæ linea est veluti terminus, ultra quem non possunt egredi Moniales, & sæculares non possunt ingredi. Præterea id fieret cum magno periculo, & scandalo, ut per se patet.

Quæres 36. *An Monialis delinquat contra Clausuram, si consistat in solo ostio intra claustra.*

73. *Resp.* „ Delinquere, si ita confi-

„ stat perpendiculariter in ipso ostio, seu limine, ut a tergo sibi relinqueret Monasterii valvas: itaut valvis clausis, limen extra remaneat. Ita ex *Bartol. in l.1. ff. de Cloac.*, & *Franch. decif.402. n.11.*, *Pignatell. tom.6. Consultat.85. n.275.*, & ante ipsum *Comitulus lib.6. respons. moral. qu.3. in fin.*, & *Giballin. de Clausura. Sanctimonial. disqu.1. cap.2. §.17. n.30.* Ratio est, quia juxta supra allegatam Constitutionem Gregorii XIII. omnis locus, in quo possunt esse sæculares, est extra Clausuram, & tale est limen supradictum. Unde non habet hic locum *Glossa* ultima in c. *Cum Sanctam*; *dist.2. de penit.*, dicens, cum, qui in porta est, esse partim intra, & partim extra, quia porta est partim intra, & partim extra.

Quæres 37. *An frangat Clausuram Monialis, si ascendat supra tegulas tecti Monasterii, & quando.*

74. „ *Resp.* Frangere; tum, si prætergrediatur ad alieni tecti partem, vel perambulet supra tectum Ecclesiæ exterioris, vel transeat ad tectum porticus exterioris ipsi Monasterio adnexæ, nullaque habentis habitacula clausurata, & constructæ non ad usum Monialium, sed Civium illic deambulantium; tum etiam si consistat supra illam tecti partem, quæ Monasterium, & loca clausurata respicit, & ad illa pertinet. In probanda prima parte hujus responsionis non est difficultas; tunc enim violatur Clausura, quando Monialis prætergreditur ambitum proprii Monasterii: At Monialis dictis modis se transferens ad tectum alienum vel Ecclesiæ exterioris, vel porticus exterioris, prætergreditur ambitum Monasterii, ut inde constat, quod ambitus Monasterii comprehenditur parietibus ipsis Monasterii, ultra quos utique se extendunt præfata tecta: Unde & negandum est, illa se habere per modum unius cum Monasterio; siquidem hoc ipso, quod sunt extra ambitum Monasterii, non sunt pars Monasterii. Ita *Sanchez lib.6. Moral. cap.15. n.7.*, & alii recentiores.

75. „ Sed

75. „ Sed difficultas esse potest in secunda parte traditæ responsionis, in qua dixi violari Clausuram a Moniali, etiam si constet supra illam tecti partem, quæ Monasterium, & loca clausurata respicit, & ad illa pertinet; nam ut verificetur, Monialem non violare Clausuram, sufficit verificari illam esse intra Monasterium, aut saltem in Monasterio: Monialis autem existens supra tectum Monasterii, etsi non possit dici esse intra Monasterium, dicitur tamen esse in Monasterio: quo modo Christus Dominus, & Beati absolute dicuntur esse in Cælo Empyreo, licet sint solum in extrema superficie illius, ut recte advertit *S. Thomas 3. par. qu. 54. art. 4.* Unde habemus contrarios in hoc puncto *Sanchez supra cit., Lezana tom. 1. cap. 25. n. 18., Tamburin. qu. 4. disp. 19. ad 4., & Diana part. 5. to. 13. resol. 88.* Sed quoniam sententia, & praxis Sacræ Congregationis est in contrarium, ut refert *Pignatell. to. 6. consult. 85. n. 275., ubi refert Sacr. Congreg. in Comensi 18. Septembris 1609., & in Lycien. 16. Septembr. ejusdem anni, mandasse absolvi eum pœnitentis salutaribus ad arbitrium quasdam Moniales, quæ bona fide ascenderant supra tectum Monasterii ad siccanda frumenta, vel pannillos sua arte elaboratos, speciale addendo prohibitionem, ne illuc deinde ascenderent ex quacumque causa; propterea nostra sententia omnino tenenda est, & sequenda. Ratio autem pro eadem confirmanda hæc esse potest. Muri ambientes Monasterium, & totum illud spatium, seu locum, qui janua clausa intra murorum ambitum continetur, in tantum sunt limites Clausuræ non solum materialiter, sed etiam formaliter, in quantum, ut ita dicam, fulciuntur per Ecclesiæ præceptum prohibentis Monialibus præfixos limites prætergredi, ut per se patet. Unde si murus secundum aliquam sui partem cadat, & aperturam relinquat, nemo dubitat violari Clausuram a Moniali per illam exeunte, & a seculari per illam*

ingrediente; & cum veritate dici possit, murum illum materialiter apertum, esse clausum formaliter per leges Clausuræ. Idem dicendum est in casu nostro: Licet ad tectum Monasterii pateat aditus, materialiter loquendo, tamen in sensu formali iste aditus est clausus per leges Clausuræ, quæ positæ de cretis supradictis Sacræ Congregationis ita sunt intelligendæ, ut egressum vetent Monialibus ad supradictas tecti partes. Unde Monialis egressa super tectum Monasterii, neque est intra Monasterium, neque est in Monasterio, formaliter loquendo, & prout requirunt leges Clausuræ, & sic corruit fundamentum contrariæ opinionis.

Quæres 38. *An faciat contra legem Clausuræ Monialis, si ascendat murum Monasterii, eique virili more quasi equitans insideat.*

76. „ Resp. Facere, & colligitur ex ratione adducta numero præcedenti.

Quæres 39. *An Monialis peccet contra Clausuram, si faciat se dimitti e fenestra respondente viæ publicæ patentis secularibus; ita tamen, ut non descendat totaliter, sed maneat suspensa in medio aere, pendens ex aliquo fune, idque ad multum tempus.*

77. Resp. Peccare, cum sic vere excedat terminos Clausuræ, & sit in loco, ad quem absque fractione Clausuræ per ingressum patere potest aditus personis secularibus media aliqua scala lignea parieti opposita: quæ utique arguunt violationem Clausuræ, ut constat ex dictis *qu. 32.* ita docti recentiores a me consulti, & maxime Cardinalis de Lugo.

Quæres 40. *An violet Clausuram Monialis, si ascendens arborem postam in hortu Monasterii præcedat ad ramum omnino prominentem extra murum Clausuræ, ibique causa recreationis, aut ex alio fine diutius consistat.*

78. Resp. Violare, & patet ex dictis *qu. præcedenti*, quæ item procedunt in præsentī casu, ut recte notarunt docti magistri a me consulti.

Quæres 41. *An faciat contra legem clausuræ Monialis, si magicis artibus crees ferrī*

ferri per aerem supra proprium Monasterium .

79. *Resp.* Facere, & constat ex dictis n.75.

Quæres 42. *An peccet Monialis contra Clausuram, & incurrat pœnas jure statutæ, si prævidens se inter somniandum existuram e Monasterio, non curet id impedire, tradendo v.g. alteri Monasterii claves diligentius custodiendas, quas aliqui solet apud se noctu retinere.*

80. *Resp.* Peccare, eo quod violatio Clausuræ ei censetur voluntaria indirecte, quatenus potest illam impedire tradendo alteri claves Monasterii, & debet, & sciens, ac volens intermittit, sicque ei ad culpam imputatur violatio, utpote moraliter, ac interpretative voluntaria, sicut colligitur ex S. Thoma 1. 2. qu. 6. art. 3. ; immo & incurere pœnas Ecclesiasticas juxta doctrinam, quam tradit Sanchez lib. 1. moral. cap. 16. n. 47. ex Vasquez 1. 2. qu. 71. art. 5. d. 94. cap. 4. tanquam communem, & omnium sententia sustinendam : nimirum peccata ante ebrietatem, somnum, aut quando vitari poterant, prævisa, si in somno, aut ebrietate committuntur, inducere irregularitatem, excommunicacionem, ac restituendi obligationem, æque ac si in vigilia facta fuissent : quod tamen negaret Suarez consequenter ad illam doctrinam, quam tradit tom. 2. de relig. lib. 3. de jura. cap. 8. n. 6.

Quæres 43. *An delinquat contra Clausuram Monialis, quæ ex levitate ascendens equum ferociorem, quem sibi curavit adduci ad illum equitandum in atrio Monasterii, vi abripiatur extra portam Clausuræ tunc apertam.*

81. *Resp.* Delinquere : si id prævidit, & consequenter voluit saltem indirecte, ac interpretative ; secus, si id non prævidit : patet responsio ex dictis quæst. præced. si monacho non videri improbabile, quod Monialis in isto casu evadat pœnas latas contra violantes Clausuram, idque ex doctrina, quam tradunt DD. communiter, teste Bonacina qu. 1. de censur. in com. p. 3. n. 7. ; nimirum non incurri censuram Ecclesiasticam, nisi actio, contra quam est

lata, etiam externe sit talis, ut sit sufficiens ad peccatum mortale ; ideoque percutientem leviter Clericum animo illum occidendi non incurere excommunicacionem, eo quod percussio sit mortalis solum quoad actum interiorem, non autem externe : siquidem etiam in præsentī casu violatio Clausuræ est quidem mortalis ratione actus interni, per quem fuit prævisa, ac volita, at non est talis ratione actus externi, quatenus, latente eo actu interno, externe censetur involuntaria, utpote facta ex violentia equi, per quam Monialis renitens fuit abrepta extra Clausuram : ita docti recentiores .

Quæres 44. *An Monialis violet Clausuram, si jussu, vel injuste egressa e Monasterio, & inclusa intra aliquam domum privatam, inde egrediatur huc, & illuc divagatura.*

82. *Resp.* Non violare, ita Navarr. tom. 4. de regul. n. 44. not. 2. Sanchez lib. 6. moral. cap. 15. n. 9. Tambur. supr. 5. ad 8., aliique patetque, quia Moniales non tenentur ad Clausuram, nisi intra proprium Monasterium, domus autem illa privata non est Monasterium : unde cum obligatio Clausuræ sit odiosa, non debet extendi ad loca, quæ proprie non sunt Monasteria . Excipe, nisi fortasse Superior ex justa causa Moniali extra Monasterium aliquam domum privatam deputeret in habitationem, cum obligatione Clausuræ (sicut interdum fit ex auctoritate Papæ : & mihi constat factum fuisse cum quadam Moniali energumena hic Ferrariz ubi hæc scribo) tunc enim Monialis, etiam in tali domo privata teneretur servare Clausuram, cum ea ibi per legitimam potestatem, cujus est indicare Clausuram, fuerit præscripta .

Quæres 45. *An Monialis peccet contra Clausuram, si habens legitimam facultatem exeundi ad aliquod opus honestum, exeat animo non solum efficiendi illud opus, sed etiam patrandi aliquod delictum, v.g. fornicandi.*

83. *Resp.* Videtur non peccare, & probari potest a simili ex doctrina, quam tradit Sanchez supra cap. 16. n. 69. ex Zecola part. 1. praxis v. Monialis quæst. 8., videli-

videlicet non peccare contra præceptum Clausuræ illum, qui ingrediens cum legitima licentia Monasterium aliquod Monialium corruptam habet intentionem v. gr. fornicandi cum Moniali, ibique de facto fornicatur: siquidem præceptum Clausuræ obligat tantum, ne quis sine debita facultate ingrediatur, quod utique in præfenti cuncto impletur: militat autem par ratio in casu hic proposito, cum Monialis revera non exeat sine debita licentia (quod solum ei interdicitur ex præcepto Clausuræ) esto aliunde peccet ratione corruptæ illius intentionis. Sed probabilius dissentit *Castr. Palau* 17. 16. d. 4. pag. 9. n. 21. ex *Lamas* in *method. curat.* in *append.* §. 10., & *Sanctorius* in *Constit. min.* cap. 11. stat. 7. *quest.* 2., diebus se non videre quo modo non incurrat censuras Monialis, quæ sine causa moratur extra Clausuram, finito negotio, ad quod obtinuit licentiam exeun-
 qi; cum ab iis liberet sola causa egressus, non autem licentia, ut sic, quippe quæ data sine causa, est invalida; bineque inferens idem procedere de ingrediente eum licentia intra claustra Monialium, ibique fornicante, illum scilicet affici censuris; cum hic casus directe opponatur Clausuræ, & debeat censeri formalissime inclusus in rigore legum, nec ad eum unquam Prælati somniascent concedere ingressum.

SECTIO III.

De Observantia Clausuræ Monialium quoad non admittendas personas extraneas intra Monasterium.

84. **V**ariis iuribus prohibetur extraneis ingredi Clausuram Monialium.
85. Iuribus iisdem prohibentur Moniales illos admittere, necnon facere, aut permittere eos ingredi, siue sint Abbatissæ, siue aliæ præfinit Clausuræ, siue sint Moniales privatae.
86. Sub variis panis vetitus talis ingressus.
87. Quid veniat nomine Conventus in Bulla Gregorii XIII. Vbi gratia.
88. Quid sit facere, aut permittere ingredi.

89. *Pæna lata contra facientes, aut per-
mittentes ingredi afficiunt Prælatos
Monasteriorum.*
90. *Ad eas incurrendas petitur prætex-
tus facultatum.*
91. *Bulla Gregorii XIII. afficit ingredien-
tes ex licentia ab Episcopo obtenta
ante dictam Bullam.*
92. *In terminis dictæ Bullæ non incur-
runt præfatas pænas ingredientees
sine licentia: quod tamen alii no-
gant.*
93. *Dictas pænas non incurrunt ingre-
dientes prætextu facultatis inva-
lide.*
94. *Item non incurrunt bona fide ingre-
dientes prætextu facultatum.*
95. *Dicta pæna incurruntur sine præ-
sumptione, non item lata a Pau-
lo V.*
96. *Ex panis latis a Gregorio XIII. re-
servatur sola excommunicatio.*
97. *Illæ non incurruntur a Monialibus co-
mittentibus personam indebite in-
gressam.*
98. *Non a Monialibus privatis, si ingres-
suris præbent scalas, eos excipiant
convivio, aut alia similia præstent;
modo ingressus fiat sine prætextu
facultatum.*
99. *Revocatio facultatum facta a Pau-
lo V. extenditur solum ad licentias
continentes facultatem conversan-
di, & prandendi intra Clausuram.*
100. *Et viri, & femina prohibentur in-
gredi Clausuram Monialium.*
101. *Personæ laicæ cooperantes ingressui
illicito non subsunt præfatis panis.*
102. *Abbatissa comprehenditur sub illis
verbis Bullæ Gregorii XIII. (necne
Moniales sub eisdem panis illos ali-
ter admittere præsumant).*
103. *Prohibitio ingrediendi Clausuram
Monialium afficit omnes fideles
utriusque sexus.*
104. *Sed non infantes usu rationis caren-
tes, qui tamen non possunt admitti.*
105. *Ut pluries declaratum est a Sac. Cong.*
106. *Fatui, & amentes puberes recipi ne-
queunt intra Clausuram.*

107. *Monialis legitime egressa non hospitatur intra Monasteria Monialium.*
 108. *Puella recipienda ad habitum religiosum non ingreditur sine Ordinaris licentia.*
 109. *Non recipiuntur in educationem sine facultate Sacrae Congregationis, ac Prælati Monialium recipientium.*
 110. *Eadem facultas regulariter requiritur ad recipiendas sœminas conjugas.*
 111. *Prælati Monialium soli ingreditur in casibus necessariis.*
 112. *Et si aliter ingreditur, subsunt excommunicationi.*
 113. *Id tamen non procedit de Vicariis Episcoporum: quod impugnant alii, sed rejiciuntur.*
 114. *Regulares Prælati incurrunt penas, quoties indebite ingreditur, etsi alii id negent non improbabiler: item si ingressi expedito negotio statim non exeant.*

Quæres 1. *Quibus iuribus interdictum sit ingredi Monasteria Monialium absque debita facultate.*

84. Resp. **F**uisse interdictum absolute, & simpliciter, primo quidem a Bonifacio VIII. in cap. periculoso de statu regul. in 6., ubi dicitur: *Nulli aliquatenus inhonestæ personæ, neque etiam honestæ, nisi rationabilis, & manifesta causa existat, ac de illius, ad quem pertinuerit, speciali licentia, ingressus, vel accessus pateat ad easdem: ubi notat Suarez tom. 4. de relig. tract. 8. lib. 1. cap. 10. n. 2., huiusmodi præceptum quoad personas esse universale, cum nomine personæ honestæ tam sœminæ, quam viri, & tam Laici, quam Clerici, vel Monachi, ac Episcopi, (addo ego, & Moniales in ordine ad Conventus extraneos) comprehendantur. Secundo hoc idem fuit interdictum, & clarius in Concilio Tridentino sess. 23. de regul. cap. 15., dum ait: *Ingredi autem septa Monasterii nemini liceat, cuiuscumque generis, aut conditionis, sexus, vel ætatis fuerint, sine Episcopi, vel Superioris licentia in scriptis obtemperata sub excom-**

municationis pena ipso facto incurrenda. Denique Gregorius XIII. hoc idem interdixit in sua Constitutione, quæ incipit: *Ubi gratia*, & sic habet: *Labibentes eisdem, (idest hominibus) qui illa obtinuerunt (idest facultates ingrediendi Monasteria Monialium) sub excommunicationis pena ipso facto incurrenda, super qua a nemine, nisi a Romano Pontifice, præterquam in mortis articulo, absolutionis beneficium possit impertiri, ne ipsarum licentiarum prætextu, huiusmodi Monasteria quovis modo ingredi audeant: Abbatibus vero, necnon Abbatibus, Conventibus, ac aliis Monasteriorum utriusque sexus Superioribus, & personis quocumque nomine vocentur, districte præcipimus sub eadem excommunicationis pena, necnon privationis dignitatum, beneficiorum, & officiorum suorum, ac inhabilitatis ad illa, & alia in posterum obtinenda, ne in Monasteria, domos, & loca sua quemquam prætextu huiusmodi licentiarum, & facultatum ingredi faciant, vel permittant: quin etiam sub eisdem penis ipso facto incurrendis prohibemus, atque interdiciamus omnibus, & quibuscumque personis Ecclesiasticis, & secularibus, ac etiam Ordinum quorumcumque, etiam Mendicantium Regularibus, ne prætextu licentiarum ab Episcopis, vel Superioribus, quibus illas concedendi in casibus necessariis tantum, ex decreto Concilii Tridentini tribuitur, ne Monasteria ipsa Monialium pro libito, sed necessitatibus urgentibus dumtaxat ingredi, aut Moniales sub eisdem penis illos admittere præsumant. Pro cuius Constitutionis intelligentia advertere oportet, Gregorium XIII. in ea revocasse licentias, & facultates concessas quibuscumque, etiam Comitibus, Marchionibus, Ducibus, & aliis cuiuscumque status, & conditionis mulieribus ingrediendi Monasteria, domos, & loca Monialium, aut virorum; & quibuscumque viris, etiam ejusdem conditionis, & status ingrediendi Monasteria, domos, aut loca Monialium, licet a quocumque Pontifice, vel Legato, aut aliis concessa sint motu proprio, & ex certa scientia, & cum quibuscumque urgentissimis causis, &*

licet iteratis vicibus renovata sint. Quin & Paulus V. 10. Julii 1612. similem edidit Constitutionem, in qua modo dicto revocavit omnes licentias ab ipso, & aliis Pontificibus concessas mulieribus cujuscunque status, ac conditionis quoad ingrediendum Monasteria Monialium, aut conversandum cum ipsis; & præterea prohibuit Abbatis, seu Priorissis, ac Superioribus, ne dictas mulieres introducere, seu admittere, vel admittas quoquo modo retinere audeant, seu præsumant: idque sub omnibus penis contentis in citata Bulla Gregorii XIII. prohibito ingressu dictarum mulierum sub pena excommunicationis majoris reservatæ Papæ.

Quæres 2. Quid proprie interdicitur Monialibus vi prohibitionis contentæ in citatis jurisvis de non admittendis personis extraneis intra Clausuram.

85. Resp. Interdici, si quidem sunt Abbatissæ, aut aliter ipsis incumbat custodia Clausuræ, ne prætextu facultatum concessarum ante bullam Gregorii XIII. supra relata, extraneos ingredi faciant, aut permittant, (idque ex motu Gregorii XIII.): immo ne eos introducere, seu admittere, vel admittas quoquomodo retinere præsumant (& hoc ex Bulla Pauli V. modo relata). Si vero sint subditæ simplices, ne circa casus urgentis necessitatis admittere præsumant extraneos prætextu licentiarum obtentarum ab Episcopis, ac Superioribus ipsarum Monialium, idque ex citata Constitutione Gregorii XIII.

Quæres 3. Sub quibus penis prohibeatur ingressus personarum extranearum intra Monialium Monasteria.

86. Resp. Quod, cum talis prohibitio attendi possit tum respectu ipsorum ingredientium, (sive hi sint personæ privatæ, sive Prælati Monialium): tum respectu ipsarum met Monialium admittentium ingredientibus: si quidem ingredientibus sint personæ privatæ, & ingrediantur prætextu facultatum a Papa, Legato, Episcopo, aut aliis obtentarum ante Constitutionem ipsiusmet Gregorii, incurrunt excommunicationem latam ab eodem Gre-

gorio, & reservatam Papæ, ut jam vidimus (quæ excommunicatione, licet non reservata, incurritur item vi Concilii Tridentini sess. 25. de regul. cap. 5. ab iis, qui sine licentia in scripto ingrediuntur, secluso quocumque prætextu facultatum): quin etiam, si dictæ personæ privatæ in casibus non necessariis ingrediantur prætextu licentiarum obtentarum ab Episcopis, vel Superioribus, qui eas possunt dare, incurrunt non solum excommunicationem præfatam Papæ reservatam, sed etiam privationem dignitatum, beneficiorum, ac officiorum, & inhabilitatem ad illa, & alia in posterum obtinenda, latas in dicta Constitutione Gregorii XIII. non tamen reservatas, ut bene advertit Sanchez lib. 6. moral. cap. 16. n. 83. contra Confessum.

Quod si ingredientibus Monasteria Monialium sint Prælati seculares Monialium, & ingrediantur ultra casus necessarios, pro prima vice, quæ ingrediantur, incurrunt interdictum ab ingressu Ecclesiæ: pro secunda suspensionem a munere pontificali, & a divinis; pro tertia vice, ac deinceps excommunicationem ipso facto: Si autem sint Prælati regulares incurrunt excommunicationem, & simul privationem omnis officii, ac ministerii; idque ex alia Constitutione Gregorii XIII. edita 23. Decembris 1581. in qua tamen nulla fit mentio reservationis talium poenarum.

Quod spectat ad Moniales indebite admittentes personam extraneam intra Clausuram, ex incurrunt excommunicationem reservatam Papæ, una cum aliis penis relatis quæ. 1. sive ingredi faciant, aut permittant externos prætextu facultatum concessarum ante Bullam Gregorii XIII. revocatoriam simul similibus facultatum, & sint Superiorissæ Monialium. (quod bene advertit Sanchez lib. 6. moral. cap. 16. n. 78. 79. & 87.): sive faciant, aut permittant ingredi intrantes prætextu licentiæ habitæ ab Episcopo, aut alio Superiore habentibus facultatem dandi talem licentiam solum ex causis necessariis, & ad hoc actione positiva concurrant (v. gr. invitando ad ingressum) sintque sive Moniales privatæ, sive Superiorissæ, sive ex officio

officio præfidentes Clausuræ (quod colligitur ex eodem Sanchez *supr. n. 93.* & 91. *juncto n. 90.*) non item si solum concurrant actione negativa, idest non impediendo, cum possint: tunc enim præfatas pœnas incurrunnt tantum Abbatissæ, & illæ Moniales, quæ custodiæ Clausuræ præficiuntur, non autem Moniales privatæ, ut expresse notavit Sanchez *citato n. 39.* colligitur assertio ex allegata Gregorii XIII. Bulla, quæ cum prohibeat duplex genus actionis cooperantis illicito ingressui Clausuræ, quarum una est ingredi *facere*, aut *permittere* prætextu facultatum concessarum ante Bullam Gregorii XIII. revocatoriam talium facultatum, & altera *presumere* admittere prætextu licentiæ obtentæ ab Episcopo, aut alio potente illam dare; in prohibitione prioris actionis loquitur Bulla solum de Superiorissis Monialium, ac de Conventibus, ut infra videbimus §. *utrum autem*, siq. & Bulla quoad hanc partem illos solum afficit: in prohibitione vero posterioris actionis loquitur indefinite de Monialibus, ut constat ex illis verbis, *neve Moniales sub iisdem pœnis aliter admittere presument*; sicque comprehendit tam Superiorissas Monialium, ac Moniales præfatas Clausuræ, quam ipsas Moniales privatæ: cum hac tamen differentia, quod Superiorissæ, ac Præfæctæ Clausuræ comprehenduntur sub prohibitione, sive cooperentur ingressui positive, sive negative; siquidem admittere, quod hic prohibetur, idem est, ac cooperari ingressui, sive directe (idest exercendo actionem positivam) sive etiam indirecte (idest negative se habendo, cum ex officio teneantur impedire) sicut revera tenentur impedire & Superiorissæ Monialium, & præfæctæ Clausuræ: Moniales vero privatæ comprehenduntur sub dicta prohibitione solum in casu quo positive cooperentur ingressui; negativa enim cooperatio dici non potest admissio, nisi respectu Monialis, quæ ex officio tenetur, potest impedire, & non impedit. Paulus denique V. sub iisdem pœnis prohibuit Superioribus, ac Superiorissis Monialium, ne ullam formam prætextu licentiarum Apostolica-

rum audeant introducere, seu admittere, vel retinere intra Clausuram; intellige, ad conservandum, & ad sumendam refractionem cum ipsis Monialibus, ut dicemus qu. 10. §. *quod si hic*.

Quod si quæras, quid intelligatur nomine Conventus in Bulla Gregorii XIII. relata qu. 1. dum ait: Necnon Abbatibus, Conventibus &c.

87. *Resp.* Intelligi Religiosos cum Superiore in unum congregatos; ideoque pœnas ibi latas incurri ab omnibus illis, qui inter eos modo dicto consenserunt in ingressum, aut certe non contradixerunt, cum commode potuissent: sic enim dicitur Conventus delinquere: ita Sanchez *n. 85.*, & cum eo Bonacina *n. 17. supr.* Immo addit Sanchez, quod si Superior non cogat Conventum, sed tractet solum cum suis Consultoribus de permettendo ingressu modo supradicto; tunc Superior quidem incurret præfatas pœnas, cum in Constitutione Gregorii expressa mentio fiat de Superioribus; non item incurrent Consultores, cum tunc non veriant nomine Conventus, nec nomine Conventus si fragium tulerint. Quod etiam admittit Bonacina, addens tamen prædictos Consultores præfatis pœnis affici, quatenus sunt personæ permittentes ingressum, quem impedire poterant, & tenebantur: quod an sit verum, constat ex dicendis §. *sequ.*

Addo, quod, quando a Gregorio XIII. in præfata Bulla sub dictis pœnis prohibetur Superioribus utriusque sexus, ne in Monasteria faciant, aut permittant ingredi personas alioqui prohibitas prætextu facultatum; prohibitio hæc afficit Prælatos regulares solum in casu, quo scilicet modo dicto ingredi faciant, aut permittant in Monasteria Religiosorum sibi subditorum; non item in eventu, quo, modo dicto faciant, aut permittant ingredi in Conventus Monialium ipsis subiectarum; ut recte notavit Sanchez *sup. n. 92.*

Difficultas modo est quis dicatur ingredi facere, aut permittere.

88. *Resp.* Juxta communem modum loquendi in præsentii materia illum dici *facere ingredi*, qui sua actione positiva est

in causa, ut alter ingrediatur (v. gr. aperiendo janua, jubendo, aut consulendo ingressum) illum vero dici *permittere ingredi*, qui ingredientem non impedit, cum commode possit, inmo & teneatur et officio: si enim sic non teneatur, non incurrit illas pœnas, esto non impediatur commode valens impedire: ita *Rodriguez to. 1. qu. 47. art. 3.*, *Miranda qu. 2. de Monial. art. 12.*, *Sanchez sup. n. 84.*, & alii. Quamquam putem, quod, cum in hac parte textus solum sit sermo de Superiorissa Monialium; verba illa *ingredi facere, aut permittere* non extenduntur ad Præfectas januarum, etsi alias ex officio præstint custodiæ Clausuræ, cum sumus in materia odiosa, quæ restringi debet.

Utrum autem dictis panis subiciantur omnes, & singuli, qui viros, aut feminas ingredi faciunt, vel permittunt in Monasteria Monialium.

89. *Resp.* Quod, cum pœnæ non debeant ampliari, sed restringi, quantum patitur proprietas verborum, sub quibus feruntur; probabile videtur hujusmodi pœnis subijci solos Superiores Monasteriorum utriusque sexus, non item alios Religiosos subditos: ita *Rodriguez*, *Miranda*, & *Sanchez loco citato*, *Barbosa de offic. Episcop. alleg. 102. n. 37.*, & alii contra *Bonacin. sup. n. 3.* ex Lamas oppositum sustinentem ex eo, quod *Gregorius XIII.* in illa sua Constitutione, ubi dixit: *Abbatissis vero, necnon Abbatibus, Conventibus, ac aliis Monasteriorum utriusque sexus Superioribus*; statim subdit, & personis quocumque nomine vocentur: sub quibus verbis videntur venire Religiosi utriusque sexus, etiam subditi: cum nomen personæ genericum sit, & comprehendat quascumque personas. Ducor, quod Moniales privatæ, ac simplices semper vocantur Moniales, nec gaudent variis nominibus; sicque de iis nequeunt verificari verba illa *quocumque nomine vocentur*; unde necessario debent intelligi de Superioribus Monialium, qui gaudent variis nominibus; quod bene advertit *Sanchez ubi supra*, monens *n. 91.*, quod, licet in citata Constitutione *Gregorii XIII.* pœnæ latæ

contra præsumentes admittere intra Clausuram expresse ferantur contra Moniales (ut constat ex iis verbis, *neve Moniales sub iisdem panis aliter admitti præsumant*; & nomine *Monialis* regulariter non veniat *Abbatissa*: in præsentem tamen casum *Abbatissæ*, si externos præsumant admittere intra Clausuram, substat dictis pœnis, & hoc ob rationes allatas a *Sanchez*.

90. Illud certe bene advertit *Bonacina* loco citato, quod, cum in *Gregor. XIII.* Constitutione pœnæ dictæ ferantur contra ingredi facientes, aut permittentes, prætextu licentiarum, & facultatum; illas non incurrit ii, qui sine tali prætextu dictum ingressum permittunt: secus, si qui ingrediuntur simili prætextu, & hoc quantumvis admittentes protestentur se non admittere ex dicto prætextu; nam factum adversatur protestationi.

Addo, quod spectat ad Moniales mandantes, aut consulentes indebitum ingressum; siquidem ex illum mandent, aut consulant ipsis ingredientibus, incurrunt pœnas, cum sic cooperentur ingressui directe: non item, si non personis ingressis, sed aliis mandent, aut consulant; sic enim non incurrunt, cum in tali casu cooperentur ingressui solum indirecte: qui modus cooperandi solum Superiorissis, ac Præfectis Clausuræ citatis iuribus vetatur juxta dicta.

Dubitat hic etiam Sanchez n. 76., an excommunicatio lata a *Gregorio XIII.* contra ingredientes Monasteria Monialium prætextu facultatum usque tunc concessarum, comprehendat ingredientes virtute licentiæ obtentæ ab Episcopo ante Constitut. illam *Gregorii XIII.*

91. *Resp.* Comprehendere, & satis clare videtur inde colligi, quod in priori parte dictæ Constitutionis sit sermo de licentiis quorumcumque Superiorum, ut constat ex illis verbis, *tam a Prædecessoribus nostris, quam etiam a Nobis, & a Sedis Apostolica Legatis, aut aliis*; dictio autem aliis indefinite posita, comprehendit quoscumque alios Superiores, qui possunt similes licentias concedere, & consequenter etiam Episcopos, aliqui esset

superi

superflua: ita Sanchez, addens, non ob-
stare, quod Gregorius XIII. in citata Con-
stitutione excommunicat ingredientes ex
licentia Episcopi, aut alterius legitimi Su-
perioris, concessa ultra casus necessarios;
cum prius excommunicet ingredientes vir-
tute licentiarum, etiam concessarum in ca-
sibus necessariis. Id enim non involvit
ullam contradictionem, esto dicamus hic
Papam loqui de licentiis Episcoporum,
ac inferiorum Prælatorum; siquidem Papa
in hac priori parte illius suæ Constitutio-
nis loquitur de licentiis a quocumque uf-
que tunc concessis ex quavis urgentissima
causa, easque omnes revocat, & adeo ex-
communicat illum, qui utitur iis jam re-
vocatis: in posteriori vero parte loquitur
de licentiis in posterum concedendis, illas-
que ibi non revocat siquæ solum excom-
municat eos, qui illis utuntur extra ca-
sus necessarios; unde tollitur omnis con-
tradictio.

*Quæres 4. An incurrant pœnas conten-
tas in Constitutione Gregorii XIII. ii, qui
Monasteria Monialium ingrediuntur absque
ulla prorsus licentia, non autem prætextu
alicujus facultatis, quam habeant.*

92. *Resp.* Sanchez cum aliis infra di-
cendis non incurrere, stando præcisè in
motu proprio Gregorii XIII. sæpius ad-
ducto; & probatur, tum quia Pius V., &
Gregorius XIII. (qui sunt auctores dicta-
rum pœnarum) expresse loquuntur de iis
tantum, qui prætextu licentiarum ingre-
diuntur, aut admittunt; tum quia tales
pœnæ, cum sint gravissimæ, non debent
extendi ad casum in iis non comprehen-
sum, etiam si alias sint in favorem animæ:
id enim facit quidem, quod decreta pœ-
nalia possint aliquantulum extendi, non
tamen sufficit, ut protrahantur ad casum
omnino diversum, ut recte notavit *San-
chez* *supr.* n. 78.; ita *Sanchez* n. 79. ex *Sua-
rez*, *Zerola*, *Rodriguez*, *Sayro*, & *Phi-
liarcho*, addens n. 80. non subjici istis pœ-
nis illos, qui dictas facultates habent, si
vere prætextu illarum non ingrediuntur,
sed quasi illis prorsus carentes: sicut nec
subjiciuntur ii, qui taliter ingredientes
admittunt: Oppositum sustinent *Nav.*

cap. 27. num. 150. *Coriolan. de cas. refero.*
part. 2. *cas.* 3. n. 40. *Beja* 1. *part.* *cas.* 4. *Azo-
rin* 10. 1. *lib.* 13. *cap.* 8. *qu. ult.*, & alii,
quorum sententiam ait *Filliuc. tract.* 29.
n. 170. comprobari stylo Curiz, ac praxi
Sacre Pœnitentiariæ; quod si est verum,
cum stylus Curiz faciat jus, horum senten-
tia amplectenda est: quamquam Bonacina
allegans hanc doctrinam Filliucii hoc ipso,
quod dicit illius sententiam esse tutiorem,
tacite indicet opinionem Sanchez esse tuti-
tam, & consequenter minus sibi constare
de stylo Curiz.

*Quæres 5. An incurrat pœnas contentas
in motu proprio Gregorii XIII., qui ingre-
ditur Monasteria Monialium prætextu fa-
cultatis invalide a se obtentæ ob subreptionem,
aut alia de causa.*

93. *Resp.* Videri non incurrere, esto
subjiciatur excommunicationi latæ in Con-
cilio Tridentino, & relatæ *qu. 1.* moveor,
quod Gregor. XIII. ibi loquitur de ingre-
dientibus prætextu facultatum, quas ipse
tunc revocat, ut constat ex illis verbis ip-
sarum licentiarum prætextu: siquæ vide-
tur supponere dictas facultates esse vali-
das, cum non possit irritari id, quod non
subsistit, juxta illud: *Non entis nullæ sunt
qualitates*: ita in terminis *Bonacina* *supr.*
p. 5. n. 6. addens n. 7., quod sicut excom-
municatio ista Gregorii XIII. non afficit
ingredientem vi facultatis ab Episcopo
obtentæ post præfatum motum Grego-
rii XIII., cum eo irritentur solum facul-
tates jam obtentæ, non autem in futurum
obtinendæ: sic dictam excommunicationem
non incurreret qui tempore ingressus
fingeret se habere facultatem ingrediendi
obtentam post prædictum motum Grego-
rii XIII., quamvis in isto casu incurreretur
excommunicatio lata in Concilio Triden-
tino, utpote abstrahens a quovis prætextu
facultatum.

*Quæres 6. An ingrediens Monasteria Mo-
nialium prætextu facultatum, sed bona fi-
de putans id sibi esse licitum, subjiciatur pœ-
nis contentis in motu proprio Gregorii XIII.*

94. *Resp.* Non subjici, & probatur 1
quia dictæ pœnæ latæ sunt contra præsu-
mentes ingredi prætextu facultatum: con-
stat

fiat autem, quod præsumptio supponit scientiam, aut saltem ignorantiam conjunctam cum ingenti temeritate: sic Bonacin. n. 8. hinc inferens, non solum bonam fidem, sed etiam ignorantiam vincibilem, crassam, ac supinam excusare a præfatis pœnis; quod etiam docet *Diana par. 3. tract. 6. resolut. 7.* aliis citatis: addit tamen Bonacin. & bene in casu proposito incurri excommunicationem latam in Concilio Tridentino, eo quod ibi absolute interdicitur ingressus sub pœna excommunicationis, abstrahendo a quacumque præsumptione.

Quæres 7. *An requiratur præsumptio ad hoc, ut Moniales incurrant pœnas latas in Bulla Gregorii XIII., contra facientes, aut permittentes ingredi Monasteria Monialium prætextu facultatum, & in motu proprio Pauli V. contra introduceentes, seu admittentes intra Monialium Monasteria, aut admittas quoquo modo retinentes.*

95. Resp. Non requiri ad incurrendas pœnas contentas in Bulla Gregorii XIII. cum in ea nullum adhibeatur verbum importans præsumptionem; requiri vero ad contrahendas pœnas latas in motu proprio Pauli V., cum in eo adhibeantur verba audeant, seu præsumant, quæ important præsumptionem; ita expresse Bonacina supra par. 6. n. 19.

Quæres 8. *An pœna lata in motu proprio Gregorii XIII. contra facientes, aut permittentes ingredi Monasteria Monialium reservetur Papa.*

96. Resp. Reservari excommunicationem, non item alias pœnas, a quocumque demum incurrantur: & ratio est, quod Papa easdem infert pœnas facientibus, aut permittentibus ingredi, quas tulerat contra ingredientibus, ut colligitur ex illis verbis: *Abbatissis vero &c. præcipimus sub eadem excommunicationis pœna, nec non privationis dignitatum &c.* at contra ingredientibus lata erat excommunicatione reservata Papæ, aliis pœnis nemini reservatis; ergo idem erit, quoad facientes, seu permittentes ingredi: ita Sanchez supra n. 83. ex Confessio, Suarez, & Lamas.

Quæres 9. *An Moniales incurrant pœ-*

nas superius relatas, ac explicatas, si cum persona jam illicite ingressa in Monasterium diutius confabulentur, & ipsam comitentur.

97. Resp. Videri non incurrere: idque sive ingressus fiat bona fide, sive mala, cum sit par ratio in utroque casu, ut constabit ratione mox adducenda. Probatur ergo assertio ex eo, quod Gregorius XIII. in sua Constitutione superius allegata utitur verbo *admittere*: verbum autem *admittere* simpliciter, & sine addito prolatum non significat approbare jam factum, ut bene advertit Sanchez lib. 6. moral. c. 16. n. 95.: sicque sub dicta Constitutione non comprehenditur Monialis, quæ non expellit personam jam ingressam, quantumvis indebite, sed solum illam, quæ cum possit, & teneatur resistere ingredientibus, non resistit: ita respondi in facti contingentia, & responsum postea approbavit viri docti valde e Societate Jesu a me consulti.

Quæres 10. *An Moniales subjiciantur præfatis pœnis tamquam positive cooperantes ingressui persona extraneæ, si ad talem effectum deferant scalam ligneam, per quam illa descendat, si exhibeant scenicam representationem, si excipiant convivio, si suaves eorum ea instituunt cantus, si ei ostendant officinas, & habitacula Monasterii, aliæque id genus præsent.*

98. Resp. Non subjici, si sint Moniales privatæ, & iis constet personas illas extraneas ingredi, aut fuisse ingressas absque prætextu facultatum, sive ante Bullam Gregorii XIII. revocatoriam talium licentiarum obtentæ, sive post ab Episcopo, aut Superiore Monialium concessæ sint: secus si præsent Monasterio, aut Clausuræ, tunc enim incurrerent pœnas illas, cum in terminis Constitut. Gregorii XIII. prohibentis Abbatissis, ac aliis Monasteriorum utriusque sexus Superioribus, & personis quocumque nomine vocentur ne quemquam ingredi faciant, aut permittant, si ingrediens id faciat prætextu facultatis concessæ ante dictam Constitutionem Gregorii XIII., cum in terminis similis Constitutionis Pauli V. interdicentis Abbatissis, ac aliis Superioribus Monialium;

lium, ne personas habentes facultates ingrediendi pontificias audeant introducere, seu admittere, vel admissas quoquo modo retinere: unde cum ista Constitutio loquatur solum de personis habentibus pontificias facultates ingrediendi Monasteria Monialium, posset quis inferri Prælatas Monialium non subiacere dictis pœnis, si admittant, aut admissam retineant personam aliquam extraneam, nullam talem facultatem habentem; siquidem in pœnis stricta fieri debet interpretatio: patet autem responsio ex tenore Constitutionum citatarum, quæ proinde in contingentia facti legi debent attentius, perpensis singulis illarum verbis; sic enim constabit, quænam prohibeant Monialibus subditis, & quæ Superiorissis; & quando hæ, aut illæ incurrant pœnas in eis contentas ob admissionem, aut detentionem personæ extraneæ intra Monasterium.

Quod si hic obiter quæras; an Paulus V. in sua Constitutione superius relata simpliciter revocaverit fœminis omnes licentias ingrediendi Monasteria Monialium; an vero solum eas, in quibus continebatur facultas ibi conversandi, & sumendi cibum, sicut videtur colligi ex verbis illis: omnes, & singulas licentias ingrediendi Monasteria Monialium ubique locorum existentium, ac cum Monialibus conversandi, & refectionem sumendi corporalem.

99. Respondet Bonacina supra par. 5. n. 4. videri posse non improbabile, revocasse licentias solum in hoc posteriori sensu: probatque ex eo, quod Paulus V. in citata Constitutione utitur forma loquendi conjunctiva per dictiones *ac, &*: quæ ratio inde magis confirmatur, quod cum revocatio dictarum licentiarum sit odiosa, non debet ampliari ultra propriam verborum significationem, uti diximus *quæst. 4.* Nec obstat, quod idem Paulus V. in dicta Constitutione paulo post imponens excommunicationem, mentionem facit simpliciter de ingredientibus; nam mentionem facit de ingredientibus prætextu licentiarum ab ipso revocatarum, ut colligitur ex verbis illis, *prætextu licentiarum hujusmodi*, quæ relationem habent ad præ-

cedentia, nempe ad licentiam ingrediendi, conversandi, ac refectionem sumendi, de qua superius: ita Bonacina contra Cherubinum in suo Bullario ad citatam Constitutionem Pauli V., utens clausula disjunctiva *aut*, loco dictionum conjunctivarum.

Quæres 11. *An prohibitio non admittendi personas extraneas intra Monasteria Monialium extendatur tam ad fœminas, quam ad viros, ideoque Moniales prohibeantur admittere utrosque eadem prorsus ratione.*

100. Resp. Extendit; & ratio est, quod, quamquam Gregorius XIII. in sua Bulla in genere masculino dicat: *ne in Monasteria sua quemquam prætextu hujusmodi licentiarum ingredi faciant*: & Paulus V. in sua Constitutione expresse loquatur solum de fœminis, ut maxime constat ex verbis illis: *Inhibentes mulieribus prædictis licentias hujusmodi habentibus, ne Monasteria prædicta prætextu licentiarum hujusmodi ingredi audeant*: revera tamen & Gregorius XIII. sub verbo illo *quemquam* comprehendit tam fœminas, quam masculos, utpote ex grammaticorum institutione, ac usu loquentium utrosque significante; & Paulus V. sub nomine fœminarum dicendus est comprehendisse etiam masculos; (si qui tales licentias habebant) idque juxta communem illam doctrinam, quod lex odiosa, ac pœnalis extendi potest, & debet ad casum in ea non expressum, si ex negata extensione sequatur aliquod absurdum: ut de facto sequitur in præsentī casu, si dicamus Paulum V. intendisse solum comprehendere sub sua Constitutione fœminas, iisque solum vetare ingressum in Monasteria Monialium, non autem viros; de quibus tamen erat major ratio, quod comprehenderentur sub dicta prohibitione. Quin potius hic procedit, quod habetur *l. non dubium, C. de legibus*, in legem committere eum, qui verba legis amplexus, contra legis nititur voluntatem: & quidem merito, cum mens, & voluntas Legislatoris sit veluti spiritus, & anima legis unde omnis vis obligandi per verba tamquam instrumentalia signa provenit: quo modo in *humana aures 22. qu. 5.* dicitur: *Non*

Non debet aliquis verba considerare (intelligi cum *Layman. lib. 1. tract. 4. cap. 18. n. 4. nude, & simpliciter*) *sed intentionem, ac voluntatem: quia non debet intentio verbis deferri, sed verba intentioni.*

Quæres 12. *An præfatas penas incurrant viri, & famine seculares, si positive cooperentur illicito ingressui intra Monialium Monasteria, etiam prætextu licentiarum de quibus supra.*

101. Resp. Non incurrere, cum pœnæ non debeant extendi ultra casus expressos; & in juribus, in quibus statuta sunt pœnæ contra violentas Clausuras Monialium, non fiat mentio de personis laicis modo dicto cooperantibus illicito alterius ingressui, ut facile constabit tenorem illorum legenti.

Quæres 13. *An sub nomine Monialium comprehendantur etiam Abbatisse in iis verbis, quæ habentur in Bulla Gregorii XIII., neve Moniales sub iisdem pœnis illos aliter admittere præsumant.*

102. Resp. Comprehendi, & probatur, tum quia esto ibi non fiat expressa mentio Abbatisse, & in materia odiosa (qualis est hæc) nomine Monachi non veniat Abbas, nec nomine Monialis Abbatisse, ut tradunt communiter Doctores *cap. final. de simonia*; quando tamen materia concernit salutem animæ, aut est pariter proportionabilis Prælato, ac subditis, nomine Monachi, & Monialis veniunt Abbas, & Abbatisse, ut ostendit, aliis citatis Sanchez *lib. 6. moral. cap. 16. n. 91.* tum quia non est credibile Papam hic voluisse punire Moniales subditas, quibus non incumbit ex officio, & non Abbatisse, quæ magis delinquit, siquæ procedit doctrina tradita *qu. 11. sub finem*; nobiscum sentit *Cast. Palao tract. 161 d. 4. part. 10. §. 4. n. 3.*

Quæres 14. *Quæ persona ex juribus superius adductis, ac explicatis prohibeantur ingredi Monasteria Monialium sine legitima facultate.*

103. Resp. Prohiberi omnes, & singulos fideles utriusque sexus, cuiuscumque ætatis, status, conditionis, & gradus fuerint; idque ex juribus relatis *qu. 1., & maxime ex Concilio Trid. sess. 25.*

de regul. cap. 5., quod sic habet: Ingressum autem intra septa Monasterii nemini liceat, cuiuscumque generis, aut conditionis, sexus, vel ætatis fuerint sine Episcopi, aut Superioris licentia in scriptis obtenta: quamquam Sanchez sup. n. 3., alique probabiliter putent, tali decreto non comprehendendi Reges, Reginas, Imperatores, Imperatrices, & filios, & filias earum, ut videbimus infra qu. 39.

Quæres 15. *An Moniales possint admitttere intra septa Monasterii infantes, non obstantibus juribus supra allegatis.*

104. Resp. Dixi olim posse; si ii careant usu rationis, & ratio est, quod respectu horum cessat, saltem magna ex parte, finis hujus prohibitionis, qui est evitare perturbationem Monasteriorum, ac incitamenta Monialium ad peccatum: præterquam quod cooperatio Monialium ad ingressum non est per se mala, sed solum supposita culpa ingredientibus: unde cum respectu dictorum infantium nulla sit culpa in ingressu, nec ulla aderit culpa ex parte Monialium admittentium, ut bene advertit Suarez *tom. 4. de relig. tract. 8. l. 1. cap. 10. n. 2.* id inde colligens, quod prohibitio non admittendi extraneos intra Monasterium afficit Moniales solum indirecte; ideoque cum ea directe non cadat in infantes, nec indirecte cadere poterit in ipsas: ita Azor. *to. 1. l. 13. cap. 8. qu. 5. Henriqu. l. 4. de pœnit. cap. 5. n. 2., Riticius in prax. decis. 648. Mirand. qu. 2. de Monial. art. 1., alique penes Tamburin. de jure Abbatisse d. 22. qu. 4. n. 1., qui bene notant, quod, quando Concil. Trid. excludit omnes cuiuscumque ætatis, loquitur de habentibus usum rationis, & de iis, qui possunt movere Moniales ad peccandum.*

105. „ Sed nunc, priori opinione relicta tanquam improbabili, contrariam sententiam tenendam est: affirmo cum Comitolo *lib. 6. respons. moral. qu. 19. n. 6. & Naldo v. Clausura n. 4., & Scoria in Select. const. theol. 366.*; nam ut ipse Comitulus refert, Cardinalis S. Severinus, dum Summi Pœnitentarii munere fungeretur, litteris datis ad Peru-

„ siæ Episcopum, quas ipse Comitulus le-
 „ git, scripsit, excommunicationis refer-
 „ vatæ Romano Pontifici laqueum non vi-
 „ tate eas Moniales, quæ trimos, qua-
 „ drimosque pueros, seu puellas intra
 „ Monasterii septa recipiunt; & in Con-
 „ ventu Parochorum coram Archiepisco-
 „ po Bononiæ Alphonso Paleotto, eod-
 „ dem Comitolo audiente, dictum est, non
 „ secus a Romano Pontifice ea de re fuis-
 „ se responsum. Demum quia pluries de-
 „ claratum est in Sacra Congregatione
 „ incurrere in censurâ violatæ Clausuræ
 „ introducētes in Monasteria Monialium
 „ infantes cujusvis sexus, vel ætatis, ut
 „ in Tuderina 7. Aprilis 1579., in Nea-
 „ politana 23. Martii 1580., in Taurinensi
 „ 10. Junii 1610., in Pistoriensi 14. Fe-
 „ bruarii 1579., & S. Severi 8. Maii 1595.,
 „ ut refert Pignatellus tom. 6. consulti. 85.
 „ num. 243.

Quæres 16. *An Moniales delinquant contra Clausuram, & incurrant penas statutas, si intra Monasterium admittant fa- tuos, & amentes.*

106. *Resp.* Delinquere, & incurrere penas, idque sive habeant lucida intervalla, adeoque peccare possint, sive sint perpetuo amentes, ac proinde sint incapaces formalis peccati; ita Sanchez *supr.* n. 8. ex Navarr., Rodriq., Zerola, & Llamas, Suarez *supra* n. 5., Barbosa. *de off. Episcop.* alleg. 102. n. 32., Bonacin. *supra* part. 1. n. 7. Et probatur, tum ex iis, quæ supra diximus de infantibus, tum quia in talibus amentibus, cujuscumque generis sint, militat finis prohibitionis, quatenus ii possunt incitare ad peccandum, & præbere Monialibus occasionem peccandi, Monasterium perturbant, turpiter jocantur, inhonesta loquuntur, aliaque agunt minus decentia honestatem religiosam; ubi autem militat eadem ratio, seu finis, militat & eadem juris dispositio. Nec obstat, quod perpetuo amentes, qui numquam usi sunt ratione, sint incapaces peccati, sicque videatur illos admitti posse a Monialibus absque peccato, cum ipsi revera non peccent ingrediendo; siquidem, adultus per se loquendo, est capax præcepti, & quod

in ætate per se sufficiente ad usum ratio- nis habeat ejus impedimentum per acci- dens est; sicque tale impedimentum excu- sat quidem personam a transgressione præ- cepti, non tamen excludit, quin præcep- tum cadat in ipsum; unde esto talis per- sona non peccet ingrediendo Monasteria Monialium, si admittatur, aut introduca- tur; peccant tamen alii, cum talis ingres- sus sit contra præceptum Clausuræ, & alioqui sit liber non quidem amenti, sed aliis illum admittentibus, aut introducē- tibus, qui proinde non excusantur a pec- cato, licet ille excusetur: ut si quis dormiens introducatur in Monasterium Mo- nialium, ipse sine dubio non peccat; & tamen peccant, qui illum introducunt: quia in illo carentia culpæ est solum per excusationem, & non quia non sit materia præcepti, quæ tamen excusatio non habet locum in aliis, ut patet.

Quæres 17. *An, & in quibus casibus Monialis legitime egressa e proprio Mona- sterio admitti possit intra alia Monasteria Monialium, sive sui, sive alterius Ordinis.*

107. *Resp.* Huic quæstioni respondet Sanchez infra citandus, cum distinctione: vel ista Monialis petit admitti intra Mo- nasterium ejusdem Ordinis, & habitus; & sic excipi potest absque alia licentia Su- perioris non solum causa hospitii, sed etiam in casu, quo illa degeret in aliqua domo privata ad recuperandam sanitatem, & vellet ingredi Monasterium gratia recreationis v.g. sic enim Monialis non cen- setur extranea, cum sit ejusdem Ordinis, ac habitus, ideoque non cadit in illam pro- hibitio ingrediendi Monasteria Monialium, quæ comprehendit solum extraneos. Vel Monialis petit excipi in Monasterium di- versis Ordinis, ac habitus; & sic, si itine- retur per loca, ubi non adesset Monaste- rium sui Ordinis, posset recipi intra Mo- nasterium diversis Ordinis (de licentia ta- men Superioris illius Monasterii, & non aliter) cum id requirat & religiosa chari- tas, quæ debet maxime vigere inter per- sonas religiosas, ac honestas ipsiusmet sta- tus Monialis; secus, si ibi sit solum causa recreationis, aut etiam ad invivendum

T Monia-

Monialem confanguineam, velitque ingredi Monasterium diverſi Ordinis, ac habitus: tunc quippe non poſſet in illud excipi, neque de licentia Superioris illius, cum Monialis itinerans reſpectu talis Monasterii vere ſit extranea, adeoque ex hac ſola cauſa non poſſit in illud admitti, ſicut nec poſſet admitti quicumque alia perſona extranea: ita Sanchez ſupra n. 10., & cum eo Peyer. tom. 2. privileg. Conſt. 6. Pii V. n. 28., & Tambur. ſupra d. 24. qu. 15. contra Caſtrum Palatum tr. 16. d. 4. p. 10. §. 1. n. 4., & Llanan. in method. curat. in app. §. 11. „Sed nunc hæc doctrina P. Sanchez „non habet amplius locum, ut enim reſert Pignatellus ſupra cit. n. 156. interrogata Sacra Congregatio ab Epifcopo „Pitiorienſi: An debeat permitti Moniales peregrinas occasione itineris hoſpitari intra Claufuram juxta ſolitum: Sacra Congregatio die 16. Julii 1585. reſpondit: Nulla hoſpitetur intra Claufuram.

Quæres 18. *An puella poſſint abſque alia licentia admitti intra Monasterium ad ſuſcipiendum habitum Religioſum, & peragendum Novitiatum.*

108. Reſp. Non poſſe abſque licentia proprii Ordinarii: & ratio eſt, quod ad ſicite ingrediendum non ſufficit juſta cauſa, ſed requiritur debita Superioris licentia, ſicut bene advertit Sanchez num. 74. Non puto tamen ad id deſiderari licentiam Papæ, idque ob dicta cap. a. ſect. 2. quaſt. 17., ubi etiam oſtendimus, an, & quando Novitia exiens e Monasterio ſine legitima facultate, poſſit abſque alia licentia illud iterum ingredi. „Ubi notandum, requiri Epifcopi licentiam etiam „pro recipiendis puellis in Monasteria Regularibus ſubjecta: & ita declaravit „Sacra Congregatio apud Pignatellum „tom. 4. conſult. 171. n. 4., & apud Monacell. in Formular. part. 1. tit. 11. formul. 11. adnot. 14., in Vicentina 30. Septembris 1596.

Quæres 19. *An, & quo modo poſſint Moniales admittere intra Monasterium puellas cauſa educationis.*

109. Reſp. Poſſe, eo modo, quo la-

te dicemus infra ſect. 4.: interim conſulantur Sanchez ſupra n. 61., Bonacina ſupra qu. 4. p. 4. n. 15., Lezana tom. 1. c. 25. n. 29., & Tamburin. de jure Abbatiff. d. 1. qu. 1. 2. 3.

Quæres 20. *An poſſint admitti de licentia ſolius Ordinarii, aut Superioris Regularis intra Monasteria Monialium ſamina conjugata a propriis viris ſibi graviter timentes ex adulterio commiſſo, aut alia cauſa gravi hic, & nunc emergente.*

110. Reſp. Videri non poſſe, niſi in caſu valde raro, in quo non eſſet commodus recurſus ad Papam, & eſſet grave periculum in mora. Ita Rodriqu. n. 1. qu. 46. art. 10., Miranda ſupr. art. 7., Barboſa ſupra n. 66., Portell. de dub. regul. v. Claufur. Monial. in addit. n. 2., Sanchez n. 64., aliique communiter: & probatur tum ex praxi, quæ modo viget, tum quia hic non agitur de communi utilitate Monasterii, in quo caſu Ordinarius poteſt dare licentiam ingrediendi, juxta alibi dicta; tum quia de hoc extat ſpecialis declaratio Sacræ Congregationis relatæ a Zerola p. 1. praxis v. Moniales qu. 12. his verbis: *Sacra Congregatio conſuit, mulieres, quæ ſunt in diſcordia cum marito, & ejus ſævitiam timent, ſi extra culpam ſunt, quamdiu juſtam cauſam timendi habuerint, debere, ſi ſunt in Monasteriis, tolerari: in poſterum vero non debere recipi: ſi vero mulier aliqua venerit in ſuſpectionem marito, quæ timet, ne ab eo aliqua vis ei inferatur, debet permitti, ut poſſit ingredi Monasterium Monialium, ſi modo Conſtitutiones Monasterii non repugnent, & accedat conſenſus Superiorum, Abbatiffæ, & Monialium; quamquam Azorius ſupra qu. 4. dicat, eandem Congregationem declaraffe, poſſe recipi intra Claufuram Monialium viduam bonæ famæ, cupientem honeſtatis cauſa degere in Monasterio; immo & forminem de adulterio ſuſpectam apud virum ſuum, adeoque ſibi certo timentem de periculo vitæ: quæ declaratio ad minus probat noſtram reſponſionem, quatenus admittit in aliquo caſu valde raro poſſe mulierem conjugatam de licentia ſolius Ordinarii recipi intra Claufuram, cujuſmodi caſus utique proce-*

procederet tempore belli, de quacumque femina, sive nupta, sive innupta ad consulendum earum pudicitiz aliis periclitanti.

Confirmatur assertio quoad hanc ultimam partem, tum ex doctrina, quam admittit Sanchez lib. 6. n. 60., posse scilicet in aliquo casu concedi ingressum intra Clausuram Monialium ad deponendas ibi pecunias, si non sit alius locus tutus ad eas deponendas, charitas suadeat depositum illud admittere, & aliàs per Moniales ipsum commodè non possit intromitti; (quæ doctrina utique potest a fortiori admitti in præsentī casu, in quo supponitur aliter non posse consuli fœminarum pudicitiz, moraliter loquendo) tum quia non videtur probabile, quod Papa in casu tantæ necessitatis velit restringere Episcopis facultatem concedendi ingressum in Clausuram Monialium, iis competentem ex Concil. Trident. sess. 25. de regul. c. 5. his verbis: *Dare autem tantum Episcopus, vel Superior licentiam debet in casibus necessariis*; quæ verba cum sint generalia, non videntur absolute restringenda ad solam necessitatem Monasterii, aut Monialium, quin interdum possunt extendi ad alicujus extranei necessitatem; siquidem lex generaliter loquens generaliter debet intelligi: dicendum est ergo Episcopi facultatem extendi ad concedendum ingressum in præsentī casu, maxime stante doctrina, quam tradunt multi Doctores apud Dianam p. 5. tract. 14. resol. 18. posse scilicet Episcopum in casu magnæ necessitatis dispensare etiam super impedimento dirimente matrimonium; quippe qui, etsi in lege Pontificia, aut Conciliari regulariter nequeat dispensare, potest tamen in casu urgentis necessitatis, si aditus non pateat ad Papam, sicut notat Sanchez lib. 2. de Matrim. d. 40. n. 3. ex 15. Doctores ab eo relatis; quæ doctrina facilius potest admitti in casu nostro, in quo licentia petitur solum ad licite ingrediendum, quam in casu proposito a Sanchez, in quo dispensatio requiritur ad validandum matrimonium. Præterquam quod necessitatis causa multa permittuntur, quæ aliàs

non permetterentur, cap. Si quis propter de fur., sicque in præsentī casu, in quo difficilis est accessus ad Papam, & est periculum in mora, ex Epicheja, ac interpretativa voluntate Papæ videtur concedenda Episcopo facultas dandi licentiam ad ingrediendum Clausuram Monialium, maxime attentis declarationibus Sac. Congregationis factis in casibus non dissimilibus, & a nobis modo relatis hic ex Azorio: quippe quæ sufficienter indicant, quæ mens Sac. Congregationis in hac re præsumi possit, & debeat; attentata juris regula, quod ubi militat eadem ratio, militat ejusdem juris dispositio, quamquam in his, & similibus inspicere debeat stylus Curiz, & observari, si de eo constet.

Quæres 21. An, & quando Episcopi, & alii Superiores Monialium possint ingredi Monasteria sibi respective subdita.

111. Resp. Non posse, nisi in casibus necessariis, & si aliter ingrediantur, incurrere pœnas relatas qn. 3., patet ex Constitutione Gregorii XIII. die 23. Decembris 1581. edita, quæ sic habet: *Harum tenore auctoritate Apostolica declaramus, Prælatos omnes tam seculares, quam regulares, quibus cura, & regimen Monasteriorum Monialium quovis modo incumbit, facultate sibi ex officio attributa ingrediendi Monasteria prædicta, ita demum uti posse, si id faciant in casibus necessariis, & a paucis, iisque senioribus religiosi personis comitati*. Ubi notat Suarez sup. n. 23. hinc satis aperte declarari præfatos Episcopos, & Prælatos comprehendī generali prohibitione Concilii Tridentini, ut non possint ingredi Monasteria Monialium subditarum, nisi in casibus necessariis; ac proinde illos, casu quo ingrediantur, censeri dare sibi ipsi licentiam, ac veluti se ipsos dispensare in lege generali; sicque eandem, seu proportionatam causam ad id requiri: quod certe satis clare expulit ipsum Concilium, dum sess. 25. de regul. c. 7. præcipit, ut is, qui electioni Abbatissæ præest Episcopus, seu Superior, Clausuram Monasterii non ingrediat, sed ante cancellarum fenestellam vota singularum audiat, vel accipiat: si quis enim

ingressus videri poterat habere rationem aliquam, maxime is talis videtur; & tamen quia non habet necessitatem, deciditur in eo non licere ingressum.

Addendum hic restrictam fuisse facultatem Superiorum Regularium ingrediendi in Monasteria Monialium sibi subiectarum ab Alexandro VII. Constitutione 153. quæ incipit *Felici*, cujus tenor in ordine ad punctum præfens hic est: *Præsentibus perpetuo valituris, sancimus, ut in posterum intra fines Italiae, & Insularum adjacentium Generalibus, Provincialibus, Abbatibus, & quibuscumque aliis Superioribus Regularibus, quibus aliquæ cura, & regimen Monasteriorum Sanctimonialium, quovis modo incumbit, intra septa eorundem Monasteriorum, nullatenus ingredi liceat, nisi ex causa visitationis localis, & hoc semel tantum in anno, in quo unus ex memoratis Superioribus visitaverit, alius Superior a visitatione huiusmodi se omnino absteat. Quod si ob Clausuram, quæ a Sancta Tridentina Synodo, etiam in Monasteriis exemptis, curæ, & vigilantia Episcopi in primis committitur, aut ob aliam urgentem, ac necessariam causam, oportuerit Superiorem regularem eodem anno pluries ingredi septa Monasterii, tunc non aliter ingrediatur, quam cum præsentia Episcopi Diocesani, vel alterius personæ Ecclesiastica secularis boni exempli, ac matura ætatis ab Episcopo ad hoc specialiter deputata. Visitet autem Superior regularis interiore Clausuram per se ipsum, non autem per alium, etiam si fuerit legitime impeditus, quo casu deferatur visitatio in aliud tempus, quo cessaverit impedimentum, & visitationem celeriter, & unica die, debita tamen cum diligentia, absolvat; nec ante ortum solis eam incipiat, nec post occasum protrahat, neque ipse Visitator, neque ejus socii ullam sumant in Monasterio refectionem. Porro si visitet Generalis, possit secum habere duos socios sui Ordinis: si alius a Generali, unum tantum, exclusis omnibus aliis, etiam ratione officii; qui*

quidem socii assumantur exemplares, & matura ætatis, & in actum visitationis a Visitatore numquam separentur, sed eum aspicere, & ab ipso aspici semper possint. Ac præterea Visitatori assistant quatuor Moniales ex senioribus Monasterii, quæ similiter, Visitatione durante, numquam separentur a Visitatore, & sociis.

112. Quod autem spectat ad pœnas, quas incurrunt Episcopi, & Prælati regulares ingrediendo in casu non necessario, recte notat Bonacina *supr. p. 5. n. 12*, eos non affici excommunicatione, si ingredientes in casu necessario intrent soli, aut secum ducendo personas non religiosas (idei minus pias, & christianis moribus imbutas, ut explicat Tambur. *sup. d. 24. qu. 10. n. 4. ex Viatorello*) nec fenes; & ratio est, quod dicta excommunicationis statutum solum contra ingredientes in casibus non necessariis, non autem contra ingredientes absque debito comitatu, ut constat ex tenore textus, quod etiam prius notat Sanchez *l. 6. moral. cap. 16. n. 100.*, addens *n. 98.* præfatam excommunicationem non esse reservatam, cum in citata Constitutione Gregorii XIII. nulla mentio fiat reservationis, & aliâ reservatio induci non debeat sine ratione.

Sed etiam hæc doctrina, in quantum procedit de Prælatibus regularibus moderari debet, & intelligi ad normam supradictæ Constitutionis Alexandri VII., ubi sic statuitur: *Si quis vero prædictorum Regularium aliquid contra præsentium tenorem facere, vel moliri præsumpserit, aut adimplere neglexerit, ipso facto pœnam excommunicationis, omniumque officiorum privationis, quæ obtinet, ac perpetua inhabilitatis ad illa, vel alia in posterum obtinenda, vocisque activa, & passiva absque alia declaratione incurrat.*

113. Addit Sanchez *n. 99.*, quod, cum Gregorius in relata Constitutione statuens pœnas contra Prælatos seculares ingredientes in casu non necessario, solum meminisset Prælatorum dignitatem pontificalem habentium, & quorumcumque Prælatorum Regularium (cum aliis omnibus Prælatibus interdicat talem ingressum).

Vica-

Vicarii Episcoporum, & Prælati sæculares habentes jurisdictionem quasi episcopalem ingredientibus Monasteria Monialium sibi subdita præter casus necessitatis, nullis pœnis subduntur: quippe quæ non debent ampliari ultra casus necessitatis in jure expressos juxta regulam: *Odia restringi oportet*: „ Et idem sentit Bonacina de Claus. „ *Monial. qu. 4. pun. 5. vers. Ex dictis patet, & Ventrigl. in prax. p. 1. annot. 5. §. 1. n. 46.* „ & Pignatell. to. 6. consult. 85. „ n. 26 + 2. Dissentit Cespedes d. 335. n. 3., dicens id sibi non placere, nec Pasqualigo a se viva voce consulto, eo quod absurdum videatur: at nullum tale absurdum assert, cum vere deberet asserre, ne videatur id gratis supponere: ideoque quia facilitate dicit hanc nostram doctrinam videri absurdam, eadem & rejicitur. Immo nec ullum absurdum assert Pasqualigus ipse p. 2. q. 159. ex proposito meam hanc doctrinam impugnans, quod non possit facile dissolvi.

Et quidem, quod sententia Pasqualigi non possit desumi ex ipsa Constitutione Gregorii XIII., semper ex iis verbis: *Prælatis omnes tam seculares, quam Regulares, quibus cura, & regimen Monasteriorum Monialium quovis modo incumbit*: quæ sunt universalia, ideoque comprehendunt etiam Vicarios, aliosque Prælatos Monialium inferiores Episcopo, ut patet ex dictione *omnis*; quæ omnes comprehendit, & nullum excludit: l. *Julianus testamentum de legat. 3.*, & ex dictione *quovis modo*, quæ comprehendit etiam quæ alias non comprehenderentur, *Decius consultat. 486. n. 3.*, *M. arch. de recuper. poss. §. remedi. 6. n. 16.*, & *conf. 50. n. 10.* Quod, inquam sententia Pasqualigi non desumatur ex præfata Constitutione, probatur, quia in periodo continente verba allegata non recensentur pœnæ latæ contra Prælatos Monialium indebite Clausuram ingredientibus, sed in sequenti periodo, in qua fit mentio solum de Episcopis ac Prælati Regularibus Monialium, non autem de Vicariis &c. ut constat ex iis verbis: *Quo circa universos, & singulos Episcopali, seu majori, ac etiam Cardinalatus dignitate præ-*

ditos, nec non quorumvis Ordinum Abbatibus, Priores, Ministros, & alios quoscumque Superiores Regulares, serio monemus, ut facultate ejusmodi, qui eam habent, præterquam in casibus, ut præfertur, necessariis nequaquam utantur: quod si contra fecerint, eadem auctoritate Apostolica statuimus, atque decernimus, qui Pontificalis dignitatis fuerint, eos prima vice, qua contra fecerint, ingressu Ecclesiæ interdictos: pro secunda a munere Pontificali, & a divinis suspensos, ac deinceps ipso facto absque alia declaratione excommunicationis existere: Regulares vero omni officio, ac ministerio privatos excommunicationi similiter subjacere: Cum ergo in priori periodo solum proponatur prohibitio ingrediendi Clausuram Monialium, præterquam in casibus necessariis, non autem pœnæ sub quibus sit ea prohibitio, & fiat mentio de Prælati Monialium inferioribus Episcopo; e contra vero in posteriori periodo hic relato proponantur dictæ pœnæ nulla mentione facta de Prælati Monialium inferioribus Episcopis: dicendum est hos quidem e comprehendit sub prohibitione, non autem sub pœnis; cum simus in materia pœnali, quæ ampliari non potest, neque debet ultra casus expressos; & a diversis non fiat illatio; Clausulaque posita in uno paragrapho, aut versiculo non referatur ad alium paragraphum, aut versiculum, ut notavit *Glossa c. unic. v. sic scilicet de postulat. Prælat. in 6.*, & *Sanchez l. 2. de matr. d. 11. n. 3.* Et hoc fecit Gregorius, tum ex causis sibi bene visis, quæ nos latent; sive quia respectu legis latoris nonnumquam procedit, quod notat *Glossa In sit. de usu s. furtiva quoque v. nam furtivarum: Sic volo, sic jubeo, fiat pro ratione voluntas*; sive quia Prælati Monialium inferiores Episcopo, ac Vicarii Episcoporum (quos diximus non comprehendendi sub pœnis latis contra Prælatos Monialium extra casus necessarios ingredientibus Clausuram earum) ab hoc excessu facilius retrahi poterant, etiam absque timore d'ictarum pœnarum: illi quidem, eo quod se agnoscentes Episcopis inferiores, & dignitate, & potestate, non

ita

ita facile sibi arrogasset potestatem ingrediendi, sive quod plerumque in eorum territorio non sunt Monialium cœnobია, saltem iis subiecta: hi vero, eo quod assistentia Episcopi proprii, cuius sunt Vicarii, sufficere poterat ad eos retinendos, ne in casu vetito Monialium Monasteria ingrederentur.

Quod si dicas cum *Pasqualigo* n. 10. extensionem legis attendendam esse ex verbis dispositivis, (cujusmodi sunt, quæ extant in priori periodo relata) non autem ex hortatoriis qualia sunt (quæ habentur in posteriori periodo) ut constat ex his serio monemus: non ideo infringitur nostra assertio, cum verbum *moneo*, & similia interdum sumantur pro verbis præceptivis, (ut ostendo *tract. 5. Manual. cap. 2. n. 29.*) sicque negari possit, verba posteriori periodi esse hortatoria, non autem dispositiva, ut censet *Pasqualigus*.

Neque ex nostra assertionem sequitur, quod supponit *Pasqualigus* n. 10., atque esse monstruosum, nempe Episcopum non posse libere ingredi septa Monialium, & posse Abbatem exemptum, ac Vicarium Episcopi in ejus absentia: nos enim solum dicimus hos non subesse pœnis, si in casu non permisso ingrediantur, quibus subesset Episcopus si ingrederetur; cum quo utique stat, quod neque ingredi possint extra casus necessarios: hæc autem duo sunt diversa, adeoque ex unius negatione non infertur negatio alterius.

Non obstat, quod finis præsentis prohibitionis æque militet in Vicariis Monialium, ac in Episcopis, ubi ut finis habet locum, locum habeat & dispositio legis, cum debeat attendi mens, ac finis legis, *l. si re leges ff. de leg.*, nam id procedit, si legis lator se sufficienter explicet: alioqui contra illum facit *regula 57. de reg. jur. in 6. Contra eum, qui legem dicere potuit apertius, interpretatio est facienda: & quod mens in animo retenta nihil operatur l. si repetendi c. de condit. ob causam datam l. si majores c. de transact.*

Quod denique subdit *Pasqualig.* n. 11. nomine Episcopi venire Prælatos habentes jurisdictionem quasi Episcopalem ad-

mitto in favorabilibus, non item in pœnalibus. Et certe, quomodo de Vicario Episcopi verificari possunt verba illa Constitutionis Gregorii XIII. superius relata: *Qui pontificalis dignitatis fuerint: & illa: a munere pontificali: constat autem, ubi non habent locum verba legis, nec habere dispositionem, l. illud ff. ad leg. Aquil. l. si postulaverit §. 2. ff. ad leg. Jul. de adult. l. illud c. de Sacrosf. Eccl., & quod lex non dicit, nec nos dicere debere, nec esse præsumendum, l. dissentientis c. de repud. c. illa ne Sede vacante.*

Dubium paulo gravius est, an Prælati Regulares ingrediendi cœnobია Monialium subditarum citra casus necessarios, incurrant pœnas statutas non solum tertia vice (uti solum incurrunt Episcopi) an etiam prima, ac secunda vice; & ratio dubitandi est, quod Constitutio Gregorii XIII. loquens de Prælati pontificali dignitate insignitis, statuit pro prima vice, & secunda vice diversas pœnas, & pro ulterioribus etiam excommunicationem; statimque subjungit pœnas pro Prælati Regularibus, unde Llamas relatus a Sanchez n. 102. ex adiunctis putat dictas pœnas intelligi pro præfatis quando tertio, & ulterius ingrediuntur citra casus necessarios.

114. *Resp.* Sanchez loc. cit. Prælatos Regulares dictas pœnas incurrere quacumque vice modo dicto ingrediuntur: probatque, quia Papa non meminit primi, ac secundi ingressus Prælatorum regularium, sicut fecit loquens de Episcopis, sed absolute imponit pœnam excommunicationis, ac privationis officii, & ministerii contra Prælatos regulares in casu non necessario ingredienti Monasteria Monialium, quod est signum ipsius intentionem esse, quod si dictas pœnas omnes incurrant toties quoties indebite ingrediuntur: Dissentit Bonacina sup., & cum eo Tamburinus supra qu. 1. t. assentes ex Llamas, & non improbabiliiter, Prælatos regulares subijci dictis pœnis solum pro tertia vice, ac sequentibus; sicque probabiliter sustineri posse, illos prima vice, quæ ingrediuntur, esse interdictos ab ingressu Ecclesie, pro secunda suspensos a Divinis, & pro tertia

tertia, ac deinceps affici excommunicatione i ducuntur, quod in pœnis, mitior pars eligi debet, sicque servatur proportio inter pœnas indictas Episcopis, ac Prælati regularibus.

„ Sed quidquid sit de modo incur-
 „ rendi pœnas latas a Gregorio, certum
 „ est, intra fines Italiz, & Insularum adja-
 „ centium, Prælatos regulares incurrere
 „ excommunicationem statutam ab Alex-
 „ andro VII., quotiescumque ingressi fue-
 „ rint Clausuram contra formam præscri-
 „ ptam in supra citat. Constitutione, quæ
 „ incipit Felici.

Addo Prælatum Monialium sive sæ-
 cularem, sive regularem ex iusta causa in-
 gredientem Monasterium Monialium sub-
 ditarum, expedito negotio, ad quod in-
 greditur, non posse libere vagari, sed te-
 neri egredi, æque ac teneretur quilibet
 alius de ejus licentia ingrediens. Ducor,
 quod lex Clausuræ afficit etiam Prælatos
 Monialium, ideoque sicut cessante causa,
 cessat licentia data aliis ad ingrediendum,
 sic & cessat respectu Prælati facultas ma-
 nendi intra Clausuram; cum par ratio mi-
 litet in utrisque: ita Pollacchus, Bordo-
 nus, Baldell., Stephanus a S. Gregorio,
 aliique docti viri a me consulti inter quos
 P. Baldellus mihi testatus est extare in con-
 firmationem hujus responsionis quandam
 Sacræ Congregat. declarationem.

115. **C**onfessarii Monialium ingrediun-
 tur in variis casibus, immo &
 quicumque alius Sacerdos in casu
 necessitatis inopinato.
 116. Medicus licite intrat in casibus neces-
 sariis; item Obstetrix.
 117. Item Pharmacopola, ut doceat Mo-
 niales componere medicinam.
 118. Item Barbitonsor in casu necessario.
 119. Medicus non ingreditur solum, ut co-
 gnoscat, quæ Moniales debeant dis-
 pensari super quadragesimali ob-
 servantia, extraordinarius non in-
 greditur libere, Medicus sine licen-
 tia speciali non ingreditur ad se-
 cundam Monialem mortuam ex mor-
 bo incognito.

120. *Æconomi, Syndici, & Factores in-
 grediuntur solum urgente neces-
 sitate.*
 121. *Ingreditur Notarius ad excipiendum
 testamentum Novitia ægrotantis.*
 122. *Ingrediuntur Operarii in casibus ne-
 cessariis cum debita tamen licentia.*
 123. *Item Bajuli ad deferendas res extra-
 neorum, sed non semper.*
 124. *Deficiente Deputato ad ferenda ome-
 ra, non libere sufficitur alius.*
 125. *Rustici si plures associant currus triti-
 co onustos, omnes ingrediuntur ad
 deferendum triticum.*
 126. *Non delinquit Deputatus ad ferenda
 onera intra Clausuram, si singulis
 vicibus minora onera ferat, ut sic
 pluries ingrediatur.*
 127. *Pistor licentiatum ad ingressum, ut
 pingat scenam jam factam intra
 Clausuram.*
 128. *Quomodo licentiatum Mulier laica in
 servitium tum Conventus, tum Mo-
 nialis singularis: & ex causa mu-
 tatur vi prioris licentia.*
 129. *Recipiuntur admittenda inter Con-
 versas etiam ad aliquot menses,
 priusquam admittantur ad babi-
 tum.*
 130. *Famina laica ingressa modo dicto in
 servitium libere recedit.*
 131. *Famuli ingrediuntur ad servitia, quæ
 aque bene fieri nequeunt a Monia-
 libus.*
 132. *Moniales nequeunt recipere reum ad
 securitatem, etsi ipse alias possit
 ingredi.*
 133. *Reus ipse ingressus inde potest expelli.*
 134. *Debet tamen poni in loco tuto.*
 135. *Famina de licentia Papæ ingrediun-
 tur ad prandendum, & converfan-
 dum.*
 136. *Sed associata a faminis tribus gravi-
 bus, ac nobilibus, & non aliter.*
 137. *Quæ semel electa variari nequeunt,
 quod alii limitant.*
 138. *Hæ semper associant faminam privi-
 legiatam usque ad egressum.*
 139. *Explicantur verba Indulti Papalis
 (tribus vicibus in totum, non au-
 tem*

tem eorum singula quolibet anno) idque sive in Brevi nominentur quatuor Monasteria (quod sit interdum) sive nominentur duo solum.

140. Ad talem ingressum petitur consensus capitularis Monialium, & licentia Prælati.
141. Licentiata ad ingressum modo dicto non visitat cellas Monialium.
142. Potest eligere ad ingressum diem, qua in Conventu fit comedia.
143. Consensus capitularis Monialium debet esse majoris partis illarum semel dandus, ac simul quoad sœminam privilegiam, & tres Matrônas.
144. Licentiata non ingreditur iterum, si ingressa ex accidenti frustretur ex parte suo sine: secus si statim cogatur exire: si hoc anno semel intret nunquam ex Monasteriis, cum possit ingredi ter quolibet anno, non ideo quinquies intrabit anno sequenti.

Quæres 22. An, & in quibus casibus possint Confessarii Monialium ingredi Monasteria Monialium sibi commissa.

115. Resp. **P**osse ingredi in iis casibus, quos referemus infra cap. 10. sect. 3. subf. 1., & 2., ubi hac de re satis disseremus ex proposito. Solum hic moneo ex Mancino pract. 4. p. 1. d. 8. pro se citante Rodriquo, & Sorbum, quod si contingat simplicem Sacerdotem non deputatum ad Monialium confessiones, secus aliquod Monasterium transeuntem vocari ad audiendam Confessionem alicujus Monialis ex casu inopinato existentis in periculo mortis, potest, & tenetur ingredi Monasterium, etiam sine licentia Superioris; siquidem censeretur id facere de licentia interpretativa non solum Ordinarii, ac Superioris, sed etiam ipsius Papæ, qui non præsumuntur extendere obligationem Clausuræ ad talem casum: sicut nec præsumuntur extendi ad casum incendiis, ruinæ Monasterii, violentiæ illatæ, & similium, in quibus constat licitum esse ingredi Monasteria Mo-

nialium abique ulla licentia; quæ omnis concedit etiam Sanchez supra num. 34. ex Nav., & Grassi. dicens, non desiderari licentiam neque in scriptis, neque ore tenus, quandocumque, ea expectata, grave periculum adest in mora: quamvis alioqui dicat n. 37. in similibus casibus exigi licentiam Abbatis, quæ poterit eam concedere ex præsupposita voluntate Prælati: sed de hoc infra.

Quæres 23. An, & quando Medici, Chirurghi, Barbitonsores, & similes ingredi possint Monasteria Monialium ad effectum medendi ipsis Monialibus, prout hic, & nunc exigit ratio morbi occurrentis.

116. Resp. Posse in casibus necessariis cum debita tamen licentia, ut inferius dicemus, & servatis aliis servandis: est communis DD. apud Sanchez n. 43. inter quos Bonacin. supr. cap. 4. n. 4. notat, probabiliter dici posse, Medicum posse accersiri ad lectum Monialis dubitantis de sua valetudine, ad ictum pulsus explorandum, esto ipsa posset sine magno salutis damno accedere ad Januam: idque licet id faciat ex sola erubescencia. Quod admittit etiam Tamburin. d. 24. qu. 6. n. 2. ex Sorbo, non posse Medicum habere socium, aut alios Medicos, nisi morbus Monialis sit valde gravis: idem advertit Barbosa de offic. Episc. alleg. 102. n. 52., monens Medicum debere associari a duobus, vel tribus Monialibus antiquioribus: addensque n. 53. ex Miranda, ad hoc, ut Medicus ingredi possit, non requiri necessario, ut sit Doctor, aut graduatus, cum Medicus dicatur a medendo, & non a dignitate, ut tradit Bartol. in L. sciendum ff. de delictis.

Moneo hic obiter, quod, si sœmina prægnans de licentia Superioris ingrediat, Clausuram, tempore partus ingredi poterit Obstetrix ad illam juvandam in partu: ita in terminis Port. de dub. regul. v. Claus. Monial. n. 18. ex Colledge & cum his Monachus instruct. Monial. p. 5., patetque ex eo, quod in tali casu necessarius est ingressus obstetricis, ut facile constabit consideranti: ad talem tamen ingressum requiretur licentia Prælati: quod dicendum est supponi a citatis Doctoribus, licet expresse

preſſe id non aſſerant : cum Portello ſentit *Tamburin. ubi ſupr. quaſt. 1. n. 5.*

117. *Reſp.* De Pharmacopola notant Sanchez, Bonacin., & iamburinus locis citatis, cum quidem poſſe ingredi Monasterium Monialium, ut ipſas inſtruat ad componenda pharmaca, cum in hoc adſit juſta cauſa neceſſaria; non item ad præbendam medicinam Moniali infirmæ, cum hoc a Monialibus æque bene præſtari poſſit, ideoque quoad hoc non ſit neceſſarius ejus ingreſſus.

118. *Addit Barboſ. n. 54.* ex Sorbo, quod, ſicut Barbitonſor ingreſſurus ad minuendum Sanguinem Moniali ægrotanti, debet ingredi aſſociatus eo modo, quo diximus de Medico, & ſolum poſtquam Medicus judicavit minuendum eſſe Sanguinem; ſic, ſi quæ Monialis conſuevit ſe aliquoties minuire ad præcavendum morbum, tunc debet intervenire conſenſus, & conſilium tam præſtæ, quam diſcretarum Monasterii.

Quod ſi obiter quæras, an Medicus ſub initium Quadrageſimæ poſſit ingredi ad cognoscendum, quæ Moniales poſſint, & debeat diſpenſari ſuper jejunio, & eſu ciborum quadrageſimalium.

119. *Reſp.* Quod, cum talis cognitio haberi poſſit a Medico exiſtente extra Clauſuram, non videtur poſſe ingredi præciſe ad talem effectum: cum ſic ceſſet ratio ingrediendi, quæ eſt neceſſitas urgens, rationabilis, & manifeſta, ut inferius dicemus agentes de licentia ad ingrediendum.

Addo ego, quod ſi Moniales habeant Medicum ordinarium, & alium extraordinarium; loco ordinarii non poſſunt pro arbitrio vocare extraordinarium, cum ſi concedatur ſolum in defectum Medici ordinarii, aut in caſu, quo, morbo Monialis ingraveſcente, habendum ſit Collegium, & utriuſque Medici neceſſaria ſit viſitatio, aliàs Medicus extraordinarius idem eſſet ac ordinarius: & cum licentia ingrediendi caſa extraordinario ſit limitata, non poteſt is vi illius ingredi illimitate, & in quocumque caſu, ut notat *Barboſus in Speculo Monial. cap. 8.*

An autem Medicus ſine licentia ſpeciali ingredi poſſit ad ſecundam Monialem ex morbo incogito mortuam, ut cognoscat genus diſti morbi, & ex qua cauſa mortua ſit Monialis.

119. *Reſp.* Non poſſe, ſecunduſa bona fide, ac inadvertentia, & probatur, tum quia licentia generalis ingrediendi ad curandas Moniales infirmas non extenditur ad hunc caſum, utpote longe diverſum, juxta juris regulam: *A diverſis non ſit illatio*; tum quia ad ingreſſum Clauſuræ Monialium requiritur urgens neceſſitas, ac utilitas ſe tenens ex parte ipſarum Monialium; in iſto autem caſu non apparet talis neceſſitas urgens, & utilitas, quæ ex diſto ingreſſu poſſet provenire, nec tangit Moniales, ſed Medicum, qui ex ſeſtione Monialis mortuæ fiat peritor, ac magis inſtructus; tum quia ſinis, qui poteſt intendi in tali ingreſſu, ſolum dat cauſam juſtam petendi a legitimo Superiore licentiam ingrediendi, at non facit ingreſſum eo ipſo licitum, ut patet: ſic ego reſpondi in contingentia facti, & reſponſio fuit approbata a viris doctiſſimis, qui idem ſenſerunt.

Quæres 24. An Economi, Syndici, aut Factores Monialium ingredi poſſint Monasterium, & quibus caſibus.

120. *Reſp.* Poſſe ingredi cum debita tamen licentia, quotieſcumque occurrit caſus urgentis neceſſitatis, cui aliter æque bene non poteſt conſuli: ut ſi in archivio quærenda ſint aliqua inſtrumenta Monasterii, aut conſtruendum ſit notabile aliquod ædificium, aut fabricæ conſtructæ timeatur imminere magna aliqua ruina, cui judicio peritorum occurrendum ſit ad illam evitandam, aut eveniat ſimilis alius caſus magnæ neceſſitatis. Colligitur ex *Sanchez ſupr. n. 55.*, & *Tambur. ſup. qu. 6. n. 4.* pro ſe citante Llamani patetque, tum quia oſioqui minus ſufficienter eſſet conſultum bono Monialium, quod non debet præſumi de pia Matre Eccleſia: tum quia neceſſitas urgens Monasterii eſt ratio ſufficientis diſpenſandi in lege Clauſuræ, ut jam diximus.

Quæres 25. An Notarius poſſit ingredi Clauſuram

Clausuram Monialium, si contingat Noviciam, aut puellam ibi commorantem causa educationis graviter infirmari, velleque disponere de suis bonis per modum testamenti.

121. *Resp.* Possē, & quidem cum necessariis testibus, dummodo id faciant debita cum licentia; ita in terminis *Nald. v. Monialis n. 14.*, & probatur tum ex dictis *quest. præced.*, tum quia sic expresse declaravit Sac. Congregatio anno 1585., ut testantur idem *Nald.*, & cum eo *Gay. in enchir. v. Monial. educat. n. 14.*, *Monachus in instruat. Monial. p. 5.*

Quæres 26. An, & quando Operarii, seu artifices possint ingredi Monasteria Monialium ad exercenda opera suæ artis.

122. *Resp.* Possē de legitimi Superioris licentia, & quidem ad exercenda omnia illa opera, quæ extra Monasterium nequeunt commodè fieri; idque ob rationes adductas *qn. 24.*, & alibi. Sic possunt ingredi fabricatores, hortulani, fabri lignarii, putearii, putatores, molitores, & similes artifices: sic possunt ingredi bajuli ad ferenda onera, quæ a Monialibus non possunt commodè gestari (quamquam sine speciali licentia, juxta *Tamburinum* non possunt commodè gestari (quamquam sine speciali licentia, juxta *Tamburinum* supra, *Barchium*, & *Pollachum* ab eo relatōs, non posset ad talem effectum ingredi aliquis alius loco bajuli; quod tamen non videtur ita certum, admissa doctrina tradenda hic *sect. 5. n. 207.*, & casu, quo in tenore licentiæ non exprimitur hic, aut ille bajulus) sic ingredi possunt rustici ad deferenda ea, quæ ferri nequeant a Monialibus, si aliis ad id habeant debitam licentiam: Et contra non possunt ingredi Sutōres, cum possint de calceorum mensura certiores fieri, sive ostenso eis calceo, sive declaratis punctis, quibus constat: immo nec Sartores, juxta communioem DD. sententiam, quam sustinent *Miranda sup. art. 4.*, *Bonacin. n. 11.*, *Tambur. n. 9.*, & alii, ea ducti ratione, quod Sartor mensuram vestium capere possit vel ex aliis vestibus ejusdem Monialis, vel ex eadem Moniali existente prope januam Monasterii apertam: in quo dissentiant *Nouv. com. 4. de Reg. n. 59.*, & *Sanchez supra*

n. 43., putantes Sartorem habere justam causam ingrediendi ad vestes Monialium corpori dimetiendas, & panno forcipibus aptando: eo quod ista non possint fieri æque bene extra Clausuram: quæ opinio non videtur improbabilis, si talis sit Clausuræ usus, sciente, & consentiente Superiore.

Notat autem *Bonac. n. 8.*, quod, cum bajulis non permittatur ingressus in Monasterium, nisi ob utilitatem, seu necessitatem Monasterii) modo aliud non suadeat jus naturale, aut divinum) hinc illi non possunt ingredi, ut pecuniam alicujus in arca reconditam, aut alias res magni ponderis in Monasterio deponant, nisi forte id cederet in bonum Monasteriis ut res illæ essent benefactoris alicujus insignis Monialium, cui sine gravi dispendio Monasterii dictarum rerum custodia non posset negari, aut charitas oppositum suadeat: unde in hoc standum est prudenti judicio Superioris: quod etiam advertit *Tambur. n. 8.*, addens *n. 9.* habentem licentiam ingrediendi pro uno servitio non posse ingredi ad præstandum aliud servitium, cum ad talem casum non extendatur licentia, ut suppono.

Sic *Barchus in speculo cap. 8.* putat, & bene, quod si Moniales prohibeantur recipere in custodiam pecuniam, aut alia bona externorum; & ex nihilominus faciant illa deferri intra Clausuram per bajulos, aliis generaliter licentiatos ad ferendas res Conventus intra ipsum, peccabunt contra Clausuram & Moniales bajulos admittentes, & ipsi bajuli prædicta introducentes; immo, & incurrent penas latas contra violantes Clausuram tam bajuli, quam ipsæ Moniales (intellige si concurrant ea, quæ diximus supra *qn. 3.*, & maxime *n. 86.*): ratio est, quod licentia illa generalis ingrediendi concessa bajulis non extenditur ad præsentem casum: & hinc patet, quod Superior prohibens Monialibus, ne res externorum recipiant in custodiam, consequenter prohibet bajulis, ne dictas res deferant intra Clausuram. Constat autem, quod si ille ipsis expresse prohibuisset, tunc non possent eas introducere;

cere; ergo nec poterunt in præfenti casu, cum tacti, ac expressi eadem sit virtus: quæ ratio probat non licere præfatis bajulis deferre intra Clausuram res externorum a Monialibus custodiendas, etiam seclusa prohibitione, de qua hic; quamquam forte non ita facile convinci posset falsitatis, qui mallet sustinere licentiam generalem deferendi intra Monasterii Clausuram res Monialium, extendi ad res modo dicto ipsis committendas in custodiam, quatenus ex hac ratione formali dici possunt res Monialium; & versamur in materia favorabili, quæ debet ampliari, quo modo plures DD. apud Bonacin. d. 3. de contr. d. 9. p. un. n. 23. putant furari res laicorum traditis Ecclesiæ in custodiam esse sacrilegium, eo quod tales res censeantur res Ecclesiæ: quod maxime admitendum esset, si talis custodia cederet in bonum etiam ipsarum Monialium, sicut cederet, si res illæ essent benedictorum Conventus &c.

Difficultas maior est, an casu, quo Prælati generaliter indulgeat Monialibus, ut opera usibus Monasterii necessaria faciant deferri per bajulos intra Clausuram, vi talis licentiæ generalis ea ad effectum intentum possint semper uti opera ejusdem bajuli, vel certe debeant variare.

123. Respondet Barchus supra, & cum eo Monachus par. 5. instr. Monial. debere variare, utendo opera modo unius, modo alterius bajuli; sed revera intentum minus efficaciter probat: quare oppositum mihi probatur, & inde suadet, quod beneficium Principis late interpretandum est, & ubi jus non distinguit, nec nos distinguere debemus: cum ergo licentia generalis, de qua hic, sit gratia Principis, & in ejus concessione non distinguatur, num Moniales debeant semper uti opera ejusdem bajuli, vel non, neque nos distinguere debemus, licentiam arctando eo modo, quo illam arctat Barchus. Nec obstat, quod in tenore licentiæ dicitur in numero plurali per bajulos; siquidem non est novum usurpari numerum pluralem pro singulari, ut Jacobi 5. Infirmatur quis ex vobis, inducat Præbyte-

ros, cum tamen ad ministrandam extremam Unionem inducatur unus tantum Sacerdos.

Dubitari hic posset, an casu, quo alicui artificis detur licentia ingrediendi cum suo famulo, is etiam sine artifice ingredi possit ad exercendam suam artem, ibique solus commorari.

124. Respondet Barchus sup. non posse, nisi in eventu, quo artifex ex impedimento occurrente non posset ingredi, aut ingressus cogeretur exire; & dimmodo tamen non omnino deferat opus assumptum, aut non sit abfuturus pro majori parte diei: hæc Barchus, sed mihi non placet, puto enim oppositum esse probabile, si aliter non constet de mente concedentis, aut aliud non suadeant occurrentes circumstantiæ. Moveor, quod tenor licentiæ in præfenti casu datæ non facit hunc sensum, quod artifex, & famulus debeant simul ingredi, & simul commorari, (quo pacto infra qu. 30. dicimus feminam nobilem licentiarum ad ingressum Clausuræ cum comitatu aliquot Matronarum; unde & Barchus concedit in casu proposito, famulum posse in aliquo eventu ingredi, & commorari intra Clausuram etiam sine artifice; quod certe non potest concedi de femina nobili modo dicto licentiata ad ingressum, ut qu. cit. dicimus:) sed facit hunc sensum, quod artifex ille, & ejus famulus ingredi possunt ad exercendam suam artem: non secus ac dicens, Petrum cum Paulo esse domi, indicat & Petrum, & Paulum esse domi: cum ergo tenor concessionis possit facere hunc posteriorem sensum, cur eam restringit Barchus ad priorem sensum adeo rigidum, contra regulam juris, quod gratia Principis late debet interpretari?

Dices, quid si licentiatus ad ferenda onera intra Clausuram absit, aut agrotet, nec possit æque bene differri gestatio dictorum onerum, eo quod v. gr. Coloni, qui curru ea detulerunt, volunt, & debent recedere; potest ne in tali casu absque speciali licentia Superioris substitui alius, qui tunc suppetias ferat gestando illa onera?

125. Resp. Videri non posse: cum ex

una parte finus in materia valde zelosa, delicata, ac periculosa; & ex alia non videtur in proposito casu subesse iusta causa utendi Epicheja, maxime in re, ad quam iura requirunt licentiam specialem, & in scriptis: ita docti viri consulti: sicque respondi in facti contingentia.

Dubitari hic etiam potest, an casu, quo Coloni suis curribus frumentum, aut aliud simile onus deferant, possint singuli eorum ingredi ad gestanda dicta onera intra Monasterium: si duo v. gr. possint sufficere ad praestandum tale servitium, pluries ingrediendo.

126. *Resp.* Simpliciter loquendo, non videri id necessarium, nisi forte aliud ferat consuetudo, cui tanquam optimo legis interpreti omnino standum est; ideoque posse omnes colonos ingredi suis vicibus, ut sic tanto citius se expedire possint, & minor singulis imponatur labor, iustitia distributiva id exigente: ita Magistris admodum docti a me consulti, & suffragatur praxis multorum locorum, Prælati scientibus, & consentientibus.

An autem censeri debeat delinquere contra Clausuram is, qui cum sit deputatus ad ferenda aliqua onera intra Monasterium, singulis vicibus minora onera sibi imponit, ut sic habeat occasionem pluries ingrediendi, cum aliis posset sine suo gravi dispendio maiora onera ferre.

127. *Resp.* Non videri delinquere; & ratio est, quod is vere ingreditur cum debita licentia; & aliis ex vi legis Clausuræ de rigore juris non tenetur sibi imponere onera tanti ponderis, quanti simpliciter posset ferre, ut sic tanto citius se expediat: in quo ergo sensu censendus est iste delinquere contra Clausuram? sic ego sentio, &, ut puto, satis probabiliter.

Proponam modo casum, de quo olim in contingentia facti fui interrogatus. Quaedam Moniales piam representationem scenicam factura, perierunt ab Ordinario licentiam admittendi intra Monasterium Pitlorem, qui sibi scenam depingeret, jam constructam: dubitatum est, an hæc esset iusta causa concedendi ingressum dicto Pitlori.

Resp. Quod, eum iusta causa concedendi ingressum intra Clausuram Monialium sit urgens necessitas, & hæc non debeat esse talis simpliciter, & absolute, sed moraliter, iudicio boni, ac prudentis viri, ut inter alios advertit *Miranda qu.2. de Monial. art.4.* in casu proposito videtur adesse iusta causa concedendi ingressum, dato, quod rationabiliter soleat concedi Monialibus, ut similes exhibeant representationes, sicut de facto communiter conceditur. Ducor, quod, quamvis bono Monialium non sit simpliciter necessaria exhibitio talium representationum; posita tamen consuetudine eas permittente, necessarium est, ut eis concedantur illa omnia, quæ ad talem effectum sunt necessaria, juxta illud: *Qui vult finem, debet velle & media ad finem, sine quibus id obtineri nequit*: at dato, quod scena intra Monasterium jam sit constructa (ut supponit casus), necessarius est Pitloris ingressus, ut eam ibi pingat: ergo adest iusta causa concedendi ingressum, iuxta, inquam, ex hypothesi facta: dico ex hypothesi, quia regulariter hujusmodi scene possunt per partes pingi extra Clausuram, antequam simul componantur: quod utique fieri potest æque bene extra Monasterium, & debet communiter sic observari: ita tunc respondi, & responsionem approbarunt viri satis docti postea a me consulti.

Quæres 17. An, & quomodo Prælati Monialium possint ipsæ concedere, ut intra Clausuram admittant feminas seculares in obsequium, & famulatum proprii Monasterii.

128. *Resp.* „ Prælatos Monialium id „ concedere non posse sine speciali licentia Sacerz Congreg., si sermo sit de mulieribus secularibus admittendis ad servitium commune totius Monasterii: ita enim pluries declaravit Sacra Congregatio, ut referunt *Gavantius in Enchyridio v. Monialium receptio n.14.*, & „ *Niccolius in flosculis verb. Ancilla n.2.*, „ addens Sedem etiam Apostolicam hanc „ licentiam regulariter denegare. Si vero sit necessaria aliqua Ancilla secularis

pro servitio alicujus particularis Monialis, si-
ve afflicte prava valetudine, si-ve juxta
sui status exigentiam alicujus famulae
opera indigentis, cui commodè inservi-
ri nequeat per aliquam ex Monialibus
Conversis, tunc etiam ad eam admitten-
dam requiritur facultas Sacrae Con-
gregationis, quae solet concedi, audita
prius informatione Ordinarii, praeser-
tim in Italia, ut constet ex aliis decre-
tis Sacrae Congregationis relatis ab eodem
Nicolio n. 6., dummodo dicta Ancilla
intra Clausuram admissa, eandem servet.

Adde, quod si Sacra Congregatio
concedat nobili feminae ingressum in Mo-
nasterium aliquod Monialium, ut ibi de-
gat cum una famula, quae sit virgo, ac aetate
gravior; si primo electa ad talem effec-
tum, ac ingressa Monasterium velit re-
cedere, vi prioris licentiae poterit ei sub-
stitui alia femina, quae habeat easdem con-
ditiones, modo licentia non fuerit limita-
ta ad certam numero personam, sed da-
ta sit indeterminate: idque puto procedere,
et si mulier electa in famulam a fre-
mina nobili dimittatur invita, eo quod mi-
nus bene impleat suum famulatum; & hoc
toties, quoties femina nobilis iustam ha-
beat causam faciendi dictam mutationem,
secluso dolo quocumque. Ducor, quod
talis praesumi potest esse mens Sacrae Con-
gregationis, sique exigit aequitas; cum
famulae istae mercenariae non raro mutata
voluntate resilire soleant a priori famu-
latu, & id censeri possit advertisse Sacra
Congregatio. Nec obstat, quod sermo sim-
pliciter prolatus intelligitur de prima vi-
ce l. boves §. hoc sermone ff. de verb. signif.;
nam regula haec fallit: Primo in disposi-
tione, cujus causa non restringitur ad pri-
mum actum: Secundo ex verosimili men-
te disponentis: Tercio quando ex primo
actu non est satisfactum menti disponentis,
ut notat *Tusibus concl. 499. litt. d. n. 30.,*
45., 46., quae omnes limitationes viden-
tur in praesenti casu militare.

129. De Monialibus certe Conversis
jam admissis ait *Nald. v. Monialis n. 14.* eas
posse recipi intra Clausuram ad inservien-

dum Monialibus pro majori earum proba-
tione, & quidem ad duo, aut tres Men-
ses, antequam recipiantur ad habitum re-
gularem, sique decum fuisse a Sacra Con-
gregatione; Sed requiritur licentia Sa-
crae Congregationis juxta decreta relata
a Nicolio in *sosculis v. Conventus n. 11.*

130. Quod autem dixi sub finem res-
ponsionis: *dummodo servet Clausuram*, non
ita debet intelligi, ut cessante necessitate
famulatus ipsarum, ex non possint rece-
dere (sine dubio enim possunt, sicut pos-
sunt & Novitiae, & puellae, quae educan-
tur in Monasterio) sed sensus est, quod
quandiu volunt vacare obsequio Monia-
lium, non possunt libere ingredi, & egredi
di, sed debent manere sub Clausura, &
si exeant, absque nova licentia Superioris
non possunt iterum introduci.

Quaeres 28. *An, & quanto famulus
ordinarius Monasterii possit ingredi ad in-
serviendum Monialibus.*

131. *Resp.* Non posse, nec debere in-
gredi, nisi in iis casibus, in quibus Mo-
niales se ipsis non possunt commodè praes-
tare illud servitium (quod est dicere in
casibus necessitatis moraliter urgentis) &
si citra tales casus ingrediatur, delinquit
contra Clausuram, & incurrit excommu-
nicationem, quod bene debent advertere
Moniales; quae interdum sunt nimis faci-
les in admittendis propriis famulis, etiam
ad ea obsequia, quae judicio prudentis pos-
sunt commodè praestari a Monialibus Con-
versis, cum tamen etiam ipsae in hoc pec-
cent, & subiciantur poenis superius expli-
catis, si non excusentur ratione inadverten-
tiae, aut bonae fidei, & alia concurrant,
quae diximus hic n. 86.

Quaeres 29. *An Moniales absque vio-
latione Clausurae possint admittere intra
Monasteria malefactorem petentem ingre-
di ad evadendum periculum iudicis insequen-
tis.*

132. *Resp.* Non posse, quamvis alio-
qui malefactor in tali discrimine positus
non peccaret ingrediendo, si ostium inve-
niret apertum; quippe cui praesens pericu-
lum avertit animum maturioris deliberatio-
nis, & jus tuendi vitam, aut vitandi grave
corpo-

corporis damnum censetur reddere licitum talem ingreditur; ita in terminis Sanchez n. 59. Bonacina n. 14. Tamburin. sup. q. 7. alique, & patet, quia statum Monialium dedecet tueri malefactorem intra Clausuram proprii Monasterii.

An vero in casu proposito adsit justa causa concedendi iudicibus, & aliis viris licentiam ingrediendi ad expellendum malefactorem nolentem exire e Monasterio.

133. Resp. Adesse, cum non deceat virum commorari inter Moniales, & ex alia parte ipsis Monialibus non suppetant vires ad illum vi expellendum ita Sanchez Tambur., & Bonac. locis supra citatis; cum quibus sentit etiam Rodriguez tom. 1. quest. 47. art. 4., addens in tali eventu non esse opus recurrere ad Superiores longe absentes, cum sit periculum in mora; sed sufficere consensum Abbatisse, atque discretarum.

134. Advertit tamen Tamburin., & bene, quod si malefactor in casu proposito vere gaudeat immunitate Ecclesiæ, non potest subijci examini, neque detrudi in carcerem, cum removeatur a loco sacro, immuni; & id non fieri debeat cum præiudicio ipsius immunitatis. Unde patet, olim bene respondisse in casu, quo reus confugiat causa securitatis ad aliquam Ecclesiam Monialium, debere quidem inde removeri, etiam vi, si opus sit, ob rationem modo adductam; reponendum tamen esse in tuto loco, itaut gaudere possit etiam ibi privilegio immunitatis.

Quæst. 30. An, & quomodo feminae possint admitti intra Monasteria Monialium ad conversandum, immo etiam ad refectonem corporalem sumendam singulis annis pro certis vicibus.

135. Resp. Posse, de licentia tamen Papæ, & non alterius, quam ille non solet concedere, nisi cum certis limitationibus, ut videre est ex litteris similis concessionis, quæ sic habent: *Tibi, quæ, ut asseris, Venerabilis Fratris nostri N. Cardinalis N. nuncupati consanguinea existis, ut a tribus Matronis, modesto, ac decenti habitu indutis; quas semel electas nec variare, nec mutare possis, nisi alicujus ea-*

rum obitu eveniente, associata, & super veritate narratorum cognitione per Ordinarium loci adhibita, Sancti N., ac Sanctæ N., & Sancti N. Monialium Monasteria Civitatis N. tribus vicibus in totum, non autem eorum singula quolibet anno de earundem Monialium capitulariter, & per secreta suffragia prestando, & illarum Superiorum consensu, non tamen Dominicis, seu aliis festivis, aut vigiliarum diebus, neque Quadragesima, vel Adventus temporibus ingredi, ac cum easdem Monialibus conversari, & refectonem etiam sumere corporalem; dummodo tamen Monialium particularium cellas, præter eas, quarum causa Monasteria hujusmodi ingrederis, non visites, neque tu, minisque dictæ Matronæ inibi pernoctetis, libere, & licite possis, & valeas, Apostolica auctoritate tenore presentium concedimus, & indulgemus; non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ac dictorum Monasteriorum, & illorum Ordinum, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, statutis, & consuetudinibus, ceterisque contrariis quibusvisque: presentibus ad quinquennium tantum valituris.

136. Circa cuius concessionis intelligentiam, ac usum aliqua nobis hic breviter notanda sunt, & quidem primo nomine *Matronarum* venire feminas ætate, prudentia, ac pietate graves; immo & nobiles, si fieri possit: sic enim communi usu loquendi solet sumi nomen *Matronæ*, siquæ præsumendum est sumi in præsentem concessionem; cum quilibet loquens censeri debeat usurpare verba juxta commune significationem.

Suppono autem comitatum dictarum trium *Matronarum* hic ita requiri, ut, si qua ex electis nolit, aut non possit die præscripta ingredi, femina privilegiata ingredi nequeat cum reliquis duabus; & ratio est, quod associatio trium *Matronarum* a Papa præscribitur in brevi, veluti ad custodiam feminæ privilegiatæ, & videtur spectare ad substantiam, ac solemnitatem rescipitur, cuius forma non servata corruit concessio, cap. cum dilecta 22. de rescriptis.

script. cap. si cui 23. de elect. in 6., poterit tamen eligi alia in sociam; x'a dicenda §. *sequenti*, imo & debeat ob rationem modo adductam, idque (stando in rigore juris) & absque consensu Ordinarii; quæ tamen requiri debet in ordine ad forum externum, ut sic constare possit in tali foro, quæ matronæ electæ sint in socias a femina privilegiata. Dixi *stando in rigore juris*, ut indicarem ex tenore brevis ad electionem trium Matronarum vere non requiri interventum Ordinarii loci, cum id ibi non exprimitur, & alias versemur in materia odiosa, quæ non debet ampliari.

137. Noto secundo, hujusmodi Matronas, ubi semel electæ sunt, non posse mutari, neque variari, nisi ex secuta morte alicujus illarum; *mutari* autem est, iis pro semper exclusis, alias eligere ad ingrediendum; *variari* vero est pro una vice assumere in sociam aliquam, quæ non sit ex electis, s'peta aliqua ex electis. Quamquam *Peyrin. in formul. litt. m. cap. 3. n. 4.* putet præfatam variationem non ita prohiberi, quin ea licite interdum possit fieri (ut si aliqua ex electis sit absens, aut ægrota, aut non possit alias, vel etiam nolit associare licentiatam ad ingrediendum); probat, quia privilegium favorabile late interpretandum est; ideoque cum præsens concessio sit favorabilis, benigne potest interpretari, quod excludat solum mutationem, seu variationem sociarum voluntariam, non autem necessariam, per quam dicendum est potius loco alicujus ex sociis electis aliam supplere, quam illas mutari, seu variari; aliqui talis concessio facile redderetur inutilis, cum tamen tenor illius eam indicet esse perpetuam, & beneficium Principis deceat esse mansurum; ista doctrina videtur satis probabilis, modo in dicta mutatione non intercedat fraus, aut dolus.

Imo putant aliqui viri docti a me consulti, quod, si mulier aliqua cupit ingredi Monasterium aliquod Monialium tanquam socia, ideoque cupiens eligi in sociam a femina habente licentiam ingrediendi, & quidem loco alterius mulieris jam electæ in sociam, & adhuc viventis, curet, ut

femina ista electa libere eligat nolle pro ea vice associare, & hoc ad effectum, ut illa alia mulier loco ipsius substituat in sociam, juxta doctrinam *Peyrini* supra traditam (quam probabilem censet *P. Baldellus* a me consultus in casu veræ necessitatis) electio videtur licita, & valida, nec potest reprehendi: probant, tum quia in tali casu verificatur, sociam electam non velle ingredi (ad quod parum videtur facere, quod ea nolit ingredi motu proprio, & ex se, aut ex instigatione feminae cupientis substitui in sociam, dummodo libere eligat non velle ingredi), & consequenter adest iusta causa faciendi præfatam substitutionem, aliàs concessam: tum quia mulier, quæ sic curat eligi in sociam, vere non potest dici facere fraudem; cum alioqui, simpliciter loquendo, eligi possit in sociam, & nullo jure prohibeatur indicare feminae jam electæ in sociam desiderium, quod habet ingrediendi; quantumvis prævideat ex tali notificatione, mulierem jam electam in sociam inductum iri ad nolendum tunc associare, ut ei gratificetur, quod est illam uti jure suo; non facit autem fraudem, qui utitur jure suo. Et hæc doctrina a fortiori procedit, etiam in sententia *P. Baldelli*, superius relata, in casu, quo mulier electa in sociam ingrediatur religionem, ideoque non possit associare feminam privilegiatam; cum in tali eventu curratur casus veræ necessitatis, non autem meræ voluntatis; & verba illa *Brevis Pontificii quas semel electas nec variare, nec mutare possit, nisi alicujus earum obitu occurrente*, benigne explicari possint, ita ut extendantur ad quemcumque alium casum similem: siquidem facultas ingrediendi Monasteria Monialium est beneficium, & gratia; beneficium autem Principis decet esse mansurum, & latam admittit interpretationem. Verum in his non recedendum a stylo Curie, qui proinde debet consuli, & servari.

138. Noto tertio, mentem concedentis esse, ut ejusmodi sociæ electæ comitentur feminam licentiatam non solum in ipso ingressu, sed etiam quamdiu illa comora-

moratur intra Monasterium, sicque ipsam associant, dum circumit Monasterium, ac invisit illius officinas, dum prandet, dum conversatur; nam concessionis tenor copulat verbum associata cum ingredi, conversari cum Monialibus, & refectorem etiam corporalem sumere; præterquam quod finis præscribendi socias militat non solum in ingressu, sed etiam in ipsa commoratione: sicque procedit regula: *Ubi militat eadem ratio &c.*

139. Noto quarto, quod, dum dicitur in concessione, de tribus Monasteriis, in qua conceditur ingressus, tribus vicibus in totum, non autem eorum singula quotlibet anno: sensus est, quod vi talis concessionis non potest femina licentia ingredi tribus vicibus quodlibet dictorum trium Monasteriorum, sed tantum pro una vice quodlibet illorum: idque juxta Bullam Pauli V. a nobis allatam supra c. 5. sect. 3. qu. 1.

Ex quorum verborum intelligentia puto, quod si in brevi concessionis nominentur quatuor Monasteria (quod interdum fit) & nihilominus in eo dicatur *tribus vicibus in totum &c.* in tali casu femina privilegiata quolibet anno ingredi poterit solum tria ex dictis Monasteriis, uno illorum omisso, juxta electionem ab ea libere faciendam. E contra si in brevi nominentur solum duo Monasteria (quod etiam fit) & tamen apponatur Clausula *tribus vicibus in totum &c.* tunc mulier privilegiata quolibet anno poterit bis ingredi unum ex nominatis Monasteriis semel tantum ingrediendum aliud Monasterium item nominatum: alias, si semel solum liceret ingredi quolibet anno quodlibet dictorum duorum Monasteriorum, inutilis esset concessio trium vicium: cum aliqui actus semper explicari debeat potius, ut valeat, quam ut corruat, l. quoties in additionibus ff. de rebus dubiis.

At dissentit Bordonus, qui hac de re per litteras consultiua ad me rescripsit in hæc verba: *Si nominentur in rescripto quatuor Monasteria, & Oratrix preces porrigit solum pro tribus, excludetur innominatum; si vero supplicavit pro quatuor, & rescriptum illa exprimit; uti potest gratia,*

non obstante Clausula tribus vicibus in totum &c. cum hoc vitium adscribi debeat scriptori, qui non advertit ad specialem gratiam factam, adeoque in reliquis adhibuit Clausulas generales, ac ordinarias: Probat, quia Princeps solet se accommodare præcibus sibi porrectis, l. si preces ff. de leg. c. inter dilectos &c. ceterum de fide instr.: ubi Gloss. v. petitioni: cum ergo oratrix ex preßerit in petitione quatuor Monasteria, & obtinuerit, Clausula tribus vicibus in totum non obstat quæ minus illa ingredi possit unumquodque ex illis quatuor Monasteriis, sicque Clausula pro 3. vicibus ex mente Papæ interpretari debet pro quatuor vicibus: & defectus attribuendus scribæ inadvertenter utenti stylo ordinario: e contra censet Bordonus, quod, si in concessione exprimentur solum duo Monasteria, & apponatur Clausula pro tribus vicibus; tunc oratrix semel tantum ingredi potest, cum certa detur regula non concedi duplicem ingressum; & gratia facta de duobus Monasteriis suum effectum sortiatur, & valeat: sic P. Bordonus mihi amicissimus, & admodum doctus: at mecum senserunt quatuor viri doctissimi & Societate nostra.

Addo, quod licet seclusa Pauli V. Constitutione paulo ante relata verba illa *tribus vicibus in totum &c.* benigne posset explicari, ut vigore concessionis mulier privilegiata uno anno ingredi posset bis unum ex Monasteriis nominatis, & semel aliquod aliud item ex nominatis uno illorum omisso, cum in tali eventu verificetur unico anno non fieri ingressum tribus vicibus in aliquod ex nominatis Monasteriis, sed solum duabus vicibus, data tamen ea Constitutione admitti non potest, nec debet talis interpretatio.

140. Noto quinto, ultra consensum Monialium capitulariter præstandum per suffragia secreta requiri ad ingrediendum vigore istius concessionis etiam consensum Superioris Monasterii, in quod conceditur ingressus; nempe Ordinarii, si Monasterium non sit exemptum, aut subiectum Sedi Apostolicæ; vel Prælati regularis, si Monasterium sit exemptum.

141. Noto sexto: Per verba illa præsentis concessionis, dummodo tamen Monialium particularium cellas, præter eas, quarum causa Monasteria hujusmodi ingrederis, non vistes, nequaquam prohiberi quo minus licentiatæ ad ingrediendum possint invisere officinas, & alia loca publica Monasterii; exceptio enim firmat regulam in contrarium, majorque adeest ratio prohibendi visitationem particularium cellarum, quam locorum communium, ut patet: hæc tamen limitatio forte non est in usu.

142. Noto septimo: Illic non improbabilius posset inferri, licentiatam ad ingrediendum posse eligere ad ingressum diem illam, in qua Moniales illius Monasterii habituræ sunt spirituales representationem in refectorio, aut alio loco publico: ducor, quod potest libere eligere illam diem, prout ipsi magis libuerit, dummodo non sit ex diebus in concessionis prohibitis; ex alia parte potest accedere ad locum, in quo facienda est representatio, ibique libere commorari (ut suppono) quid ergo obstat, quin licite possit ingredi dicta die ad effectum interessendi illi representationi? ita ego consului in contingentiæ facti, & approbaverunt viri sane docti.

143. Noto octavo: Quod cum ad talem ingressum requiratur, juxta dicta, consensus Monialium capitulariter datus; necesse est, ut major pars Monialium in talem ingressum consentiat: alioqui non diceretur Capitulum consentire, cum illud solum dicatur fieri a toto Conventu, quod sit a majori parte illius. „ Et addo, incur-
„ rere excommunicationem mulieres ha-
„ bentes privilegium ingrediendi Clausu-
„ ram Monialium de consensu expresso
„ earumdem capitulariter præstando, si
„ consensum prædictum a singulis scör-
„ sim obtineant, & non capitulariter; ita,
„ ut refert Bonacina de Clausura qu. 4.
„ punct. 5. n. 8., declaravit Urbanus VIII.
„ suo Brevi edito 27. Octobris 1624.,
„ quod incipit: Sacrosanctum Apostolatus
„ ministerium, de quo infra cap. 5. sect. 3.
„ n. 172. qu. 46.

Censeo autem, consensum capitula-rem non esse præstandum a Monialibus quoad tres socias scörum ab eo, qui præstat quoad scörinam privilegiam; nec requiri quoad utrasque, ut præstetur toties quoties faciendus est ingressus, sed sufficit illum præstari ab initio simul, & semel: ratio est, quod sic verificantur verba brevis, & si Papa aliquid aliud intendisset, expressisset; præterquamquod talis est praxis, saltem in multis Diocæsis, & alias simul sumus in materia odiosa, quæ sine sufficienti fundamento non debet ampliari.

144. Noto nono, quod, si contingat scörinam vi talis concessionis ingredientem Monasterium non posse illa die ibi sumere refectionem corporalem, sicut statuerat, eo quod ex repentino accidenti fuerit domum revocata, ideoque non potuerit ibi diutius commorari; non propterea potest eodem anno iterum ingredi idem Monasterium ad prædandum, ut potest alias frustrata sine concessionis sibi factæ ex illo accidenti emergente: moveor, quod cum tenor concessionis habeat, ut ingredi, ac cum eisdem Monialibus conversari, & refectionem etiam corporalem sumere libere, & licite possint ingressus is non videtur principaliter ordinatus ad corporalem concessionem (ita ut persona licentiam in casu proposito dici possit frustrata suo fine, & concessio ipsa reddita inutilis) sicque non datur justa ratio præsumendi de mente concedentis, quod sit contentus eam iterum ingredi; præsertim cum sumus in materia adeo zelosa. Secus dicendum, si scörina privilegiata ex eventu inopinato statim, ac esset ingressa, cogeretur recedere; & hoc ex epicheja in eo fundata, quod verba intelligentur cum effectu, qui in illo casu est conversatio cum Monialibus, quæ non est subsecuta.

Addo, quod si scörina privilegiata hoc anno semel tantum ingrediatur unum ex Monasteriis concessis, cum possit ingredi ter quolibet anno, non ideo potest anno sequenti quinquies ingredi, quasi in compensationem, juxta illud: Quod differtur, non anfertur, ff. de jure l. cum furiosus, & just. de sing. reper. fidei. relit.

X

s. ita-

§. itaque contra c. de inoffic. testament. l. san-
cimus §. fin. moveor, quod in brevi dicitur
tribus vicibus in totum quolibet anno,
quod utique non verificaretur in isto casu,
si femina quinquies uno, ac eodem anno
ingerederetur, & tamen causa limitata non
potest producere, nisi effectum limitatum,
l. age c. de transact., & causa determinata
determinatum parit effectum, l. cum pa-
ter §. dulcissimis ff. de legat. 2. : Quæ ratio
item probat, non posse feminam anticipare
ingressum, ita ut hoc anno ingrediatur
quinquies, animo ingrediendi anno se-
quenti solum una vice.

145. **A**d ingressum Clausuræ petitur li-
centia legitima.
146. Talis licentia datur ab Ordinario
quoad Moniales non exemptas, &
etiam quoad exemptas.
147. In casu, quo danda sit ab Ordinario,
dari potest etiam ab ejus generali
Vicario speciale mandatum ad id
habente.
148. In eodem casu dari potest a Capitulo
Sede vacante.
149. Quoad Moniales exemptas danda a
Provinciali, non autem a Prælato
locali, nisi ex commissione Provin-
cialis, aut Generalis.
150. Requiritur ad ingressum Clausuræ
consensus Abbatisse, seu Conventus.
151. Facultas dandi talem licentiam com-
mittitur soli Superiori Conventus
in capite.
152. Abbatisa jure ordinario nequit dare
talem licentiam, possit ex delega-
tione.
153. Si Papa Moniales aliquas subderet
alicui soli Prælato locali, dista li-
centia ab eo solo dari possit, & non
a Generali, & Provinciali, quibus
ea aliis subessent.
154. In Conventu aliquarum Monialium
conceditur ingressus a solo Papa.
155. Licentia ad ingrediendum extra casus
necessitatis dari potest a solo Papa.
156. Ingressus Clausuræ non conceditur sine
causa rationabili manifesta, ac ne-
cessaria; non tamen necessitate logi-

ca, sed morali judicio viri pruden-
tis; & quomodo talis necessitas at-
tendi potest ex parte proximi gra-
viter indigentis.

157. Causa quando dicatur manifesta, &
qualiter influat in validitatem li-
centiæ.
158. Licentia ingrediendi debet item esse
specialis, & in scriptis.
159. Extenditur ad socium.
160. Non finitur primo actu, nisi aliter
colligatur de mente concedentis.
161. Data Medico, & aliis officialibus
Conventus renovatur quovis trime-
stri: quod alii extendunt ad se-
mestrem.
162. Qualiter ea debeat esse specialis.
163. Licentia generalis data iis omnibus,
quos Abbatisa v. gr. judicaverit
esse opus ingredi, etiam ipsa esse de-
bet in scriptis.
164. In necessitate repentina, & gravi per-
mittitur ingressus sine licentia, si
Superior adiri nequeat, & pericu-
lum sit in mora.
165. Revocatio licentiarum facta a Grego-
rio XIII., & Paulo V. non ligat
Imperatrices, Reginas, ac earum
filias.
166. Ingressus finito negotio, ad quod
conceditur, non nisi brevi ibi ma-
net, si non sit usus contrarius: in-
dicatur, quæ commoratio sit mor-
talis.
167. Non violant Clausuram ingredientes
cum licentia, etsi habeant malum
finem.
168. Violat, qui se ponit in rota cam
vertit ad partem interioriorem Clau-
suræ.
169. Et ascendens murum Clausuræ utro-
que pede et insidet Clausuram ver-
sus.
170. An qui se statuit in ipso ostio Clau-
suræ.
171. Licentia ingrediendi quoad numerum
vicium stricte explicatur, aliàs la-
te interpretanda, idque ex Pauli V.
decreto.
172. Qualiter Moniales consentire debeant
in in-

in ingressum ex Urbani VIII. decreto.

173. Hoc decretum obligat solum quoad ingressum *saenarum*, (non tamen in casu, quo ingressura sit Imperatrix, aut alia mulier privilegiata) & in casu, quo fiat ingressus, sine necessitate.

174. Violatio Clausuræ Monialium specialiter reservatur Papæ, sed non semper.

Quæres 31. Quid requiratur ad hoc, ut, non obstante generali prohibitione non ingrediendi Monasteria Monialium, possit quis ea licite ingredi.

145. Resp. **R**equiri legitimam Superioris licentiam: idque ex Concil. Trid. sess. 25. de Regul. c. 5., ubi dicitur: *Ingressi autem intra septa Monasterii nemini liceat cuiuscunque generis, aut conditionis, sexus, vel ætatis fuerint, sine Episcopi, vel Superioris licentia in scriptis obtemperata, sub excommunicationis pœna ipso facto incurrenda.*

Quæres 32. Cujus sit concedere licentiam ingrediendi Monasteria Monialium tam exemptarum, quam non exemptarum.

146. Respondi olim sic distinguendo: vel loquimur de Monialibus immediate subiectis Episcopo, aut de iis, quæ subji-ciuntur Sedi Apostolicæ; & concessio talis licentiæ spectat ad Episcopum, ejusque Vicarium generalem speciale mandatum ad hoc habentem: quoad illas quidem Moniales potestate ordinaria, quoad has vero delegata. Vel loquimur de Monialibus exemptis ab Ordinario, & subiectis Prælati regularibus, & quoad has concessio licentiæ spectat ad ipsos Prælatos regulares, non autem ad Episcopum, aut ejus Vicarium. Ita Navarr. *comm. 4. de Regul. n. 60.*, Azor. *tom. 1. lib. 13. c. 8. qu. 7.*, Roderiqu. *tom. 1. qu. 46. art. 6.*, Sanchez *lib. 6. mor. cap. 16. n. 13.*, Barbosa *de offic. Episcop. alleg. 102. n. 40.*, alique apud Tamburin. *de jure Abbatiss. d. 13. qu. 1. n. 4.*, & probatur, tum ex declaratione Sacræ Congregationis, quam refert Tamburin. *n. 6.* his verbis: *Sacra Congregatio Cardinalium*

Concilii interpretum censuit, licentias ingrediendi intra septa Monialium ex vera tantum necessitate concedendas quoad Monasteria Regularibus subiecta pertinere tantum ad ipsos Superiores regulares. „Nunc „vero mutata sententia assero, requiri „etiam licentiam Episcopi pro licito ingressu in Monasteria quoque regularibus subiecta. Primo, quia illius est dare licentiam ingrediendi Clausuram, cui est commissæ cura indicendi, & conservandi Clausuram, juxta illud: *Per quas causas res nascitur, per easdem dissolvitur.* Atqui commissæ est etiam Episcopo cura indicendi, & conservandi Clausuram, etiam in Monasteria Monialium Regularibus subiecta, ut vidimus hoc capite *sess. 1. n. 6.* Ergo requiritur etiam licentia Episcopi ad ingrediendum Clausuram horum Monasteriorum. Secundo, quia Episcopi majorem notitiam habent qualitatibus personarum, & facilius punire possunt transgressores, quam Superiores Regularium, & ex hoc motivo, ut refert Pignatelli. *tom. 6. consult. 85. n. 229.*, & sequ. Sacra Congregatio die 24. Aug. anni 1593. denunciari jussit omnibus Procuratoribus Ordinum, & Congregationum Regularium decretum fuisse in Sacra Congregatione, ut in posterum nulla admittatur persona ad colloquendum cum Monialibus, neque intra Clausuram Monasteriorum earundem Regularibus subiectorum sine licentia in scriptis Ordinarii locorum, præter illam, quæ ad hunc finem obtinenda erit a Superioribus Regularibus, non obstante quacumque lege, statuto, & consuetudine in contrarium, cum mandato, ut ipsi Procuratores de hoc decreto certos redderent Generales, & Provinciales omnes, ut illud ubique sine ulla exceptione servari facerent. Id ipsum pluries declaravit Sacra Congregatio & Episcoporum, & Concilii, ut videre est apud Nicolium in *hoscultis v. Clausura* a. n. 17, licet adesset in contrarium declaratio Sacræ Congregationis Concilii (illa fortasse, de qua supra men-

tionem fecimus eum Tamburino, & apud Pignattell. tom. 10. consult. 41., ubi inter alia refert decretum editum 13. Novembris 1610. sequentis tenoris: ut deinceps intra ejusmodi septa nemini ingredi, nec alloqui liceat, nisi licentia concedenda in casibus necessariis, quæ Moniales respiciant, nedum a Superioribus Regularibus dictorum Monasteriorum, sed etiam a locorum ordinariis obtenta fuerint, non obstantibus quibuscumque contrariis legibus, statutis, & consuetudinibus immemorabilibus. Et addit aliud decretum ejusdem Sacræ Congregationis die 21. Maii 1630. approbatum ab Urbano VIII., quo caveatur, ut in illis locis, in quibus ex consuetudine licentiæ hujusmodi ab Episcopis tantum conceduntur, talis consuetudo observetur, & ipsorum Episcoporum tantummodo licentia sufficiat etiam privative quoad ipsos Regulares.

Hoc autem verum est, & habet locum etiam præcédendo a prædicto decreto approbato ab Urbano VIII., ut notat Bonacina in additionibus posthumis ad tom. 1. disput. de Claus. quest. 4. part. 2. n. 3. in iis locis, in quibus facultas non solum alloquendi Moniales, sed etiam ingrediendi Monasteria Monialium Regularibus subiecta concedi potest, & solet ab Episcopis privative ad Superiores Regulares: id enim licite fit, si fiat ex consuetudine post Concilium Tridentinum inducta, cum consuetudo tribuat jus, ut declaravit Sacra Congregatio Cardinalis sess. 25. cap. 5., ubi etiam explicat, an Episcopo aliqua facultas competat circa licentias a Prælati Regularibus concessas, circa ingressum in Monialium Monasteria sibi subiecta dato, quod Superioribus Regularibus competat jus concedendi dictas licentias privative ad Ordinarios: ait enim servandam esse consuetudinem, juxta quam Superiores Regulares solent concedere ejusmodi licentias: si tamen Episcopus aliqua ex causa expedire judicavit præfatas licentias a Regularibus concessas improbare, poterit aliquam particularem impedire, quoties probabiliter ita expedire judicaverit, quia

cura Clausuræ maxime spectat ad Episcopos.

147. Dixi in responsione ejusve Vicarium Generalem speciale mandatum ad id habentem, ut innuerem nomine Episcopi hic venire etiam Vicarium generalem; cum Sacra Congregatio Cardinalium, teste Suarez tom. 4. de Relig. tract. 8. lib. 1. cap. 10. num. 11. sic declaraverit, addens tamen, dummodo mandatum speciale ad hoc habeat: ostendendo concessionem licentiæ ingrediendi Clausuram Monialium esse casum adeo speciale, ut reputari non debeat in generali concessionem nisi exprimat.

148. Concedit tamen Suarez, & bene, nomine Episcopi hic venire, cum Capitulum Sede vacante, & consequenter Vicarium Capitularem, cum succedat in ordinaria jurisdictione Episcopali, & respectu Monasteriorum non exemptorum comprehendendi possit etiam nomine Superioris: tum a fortiori Episcopum electum, & confirmatum, quamvis nondum consecratum, cum hujusmodi actus sit jurisdictionis Episcopalis quam ille potest exercere, cap. transmissum de electione: in Abbates sæculares, aut similes Prælatos inferiores jurisdictionem Episcopalem habentes, si habeant aliqua Monialium Monasteria sibi subiecta.

Difficultas est quoad Monasteria immediate subiecta Regularibus, quis debeat intelligi nomine Superioris ad effectum concedendi licentiam ingredientis, an scilicet Generalis, aut Provincialis, aut Prælati localis.

149. Resp. Suarez n. 13. stando in jure Concilii Tridentini, sufficere licentiam Provincialis, quippe qui est quasi Episcopus, quoad jurisdictionem respectu suorum subditorum, non item Prælati localis: siquidem, cum Concilium hujus disjunctione ponat Episcopum, & Superiorem, videtur cum proportionem loqui de Superiore habente locum Episcopi, quoad jurisdictionem, cum quoad hoc adsit æqualitas rationis: constat autem Prælatum localem, simpliciter loquendo, non habere jurisdictionem Episcopalem: unde facultas concedendi præfatum licentiam non pertinet ad ju-

ad jurisdictionem ordinariam Prælati localis, saltem in Ordinibus Mendicantibus; quamquam si Provincialis, aut Generalis voluerit committere huiusmodi potestatem Prælati alicui locali, qui alias item sit immediatus Prælati Ordinarius Monialium, possit id facere, etiam iuxta mentem Concilii. Quod si ex vi regulæ alicujus Ordinis necessaria sit licentia Generalis, id non repugnat Concilio, cum Generalis tunc sit Superior quoad illum casum, & non alius, sicque de eo verificetur decretum Bonifacii VIII. statuentis ad ingrediendum Clausuram Monialium requiri licentiam specialem ejus, ad quem pertinent: in quo Concilium nihil innovavit. Quæ doctrina proportionaliter militaret etiam in casu, quo Constitutiones Regales dictam facultatem restringerent ad Papam: cum per legem generalem non derogatur statuta particularia, quorum mentio non fit, præsertim, quando illorum rigor magis fuit intentioni legis, & Concilium ipsa *supra cap. 22.* declarat se non intendere per superiora decreta relaxare ulla ex parte arctiores regulas.

150. Cæterum notandum est, quod, quando dicimus ad ingrediendum Clausuram Monialium sufficere licentiam Episcopi, aut Superioris, non ideo excluditur consensus Abbatis, seu Monasterii; hic enim ex natura rei supponitur, & necessarius est, semperque sub intelligitur in facultate, quando non egreditur terminos facultatis; quamquam posset evenire talis casus, aut occasio, quod Prælati posset non solum dare facultatem ingrediendi, sed etiam præcipere, etsi opus foret, etiam cogere Moniales, ut ingredium non impediant, quod pendet ex modo jurisdictionis, & causæ hic, & nunc occurrentis.

151. Addit *Suarez n. 54.* Prælatum Regularem non posse committere facultatem concedendi dictam licentiam alicui, qui non sit Superior Monasterii in capite, ut vocat; probaturque ex eo, quod Concilium Trid. vult solos Superiores posse habere huiusmodi facultatem: tales autem simpliciter dicuntur ii, qui sunt in capite.

Utrum autem Abbatissa possit in aliquo casu dare talem licentiam.

152. *Resp.* Jure ordinario non posse, & probatur, tum quia is solum potest dare licentiam ingrediendi Clausuram, qui potest illam indicere: At Abbatissa non potest indicere Clausuram: ergo: tum quia Concilium expresse statuit talem licentiam debere concedi ab Episcopo, aut Superiore, & postea subdit, *neque ullus ullo modo possit, etiam vigore cujuscunque facultatis, vel indulgi hactenus concessi, vel in posterum concedendi* (intellige, dare talem licentiam) sicque excludit Abbatissam: cum nomen masculini generis comprehendat etiam feminas, ut est vulgaris regulæ est communis DD. apud *Navarr. supra n. 59.*, qui addit *n. 60.* posse nihilominus Episcopus delegare Abbatissæ facultatem concedendi præfixam licentiam in casibus sæpius contingentibus, si id judicaverint expedire, & hoc ne Moniales cum magno suo incommodo cogantur passim recurrere ad Episcopos, quibus interdum non est ita facilis accessus: cum Navarro sentiant *Sanchez n. 23.*, *Rodrigu. art. 2.*, *Bonacin. qu. 1. de Clausura p. 2. n. 5.* *Timburin. qu. 4. n. 4.*, & alii contra Suarez oppositum sustinentem, & ut puto, conformius ad praxim; quamvis alioqui opinio Navarræ sit satis probabilis. Quia etiam notat *Barbosa n. 39. ex Rodrig. & Campanis*, quod, si Superior Monialium longe absit, potest præfecta Monasterii in casibus repentinis concedere licentiam ingrediendi, idque ex Prælati rationabilione fundata in rationabilitate casus occurrentis: quamvis alias, simpliciter loquendo, non sit necesse obtinere talem licentiam ab Abbatissa, nisi eo modo, quo diximus *supra §. cæterum*, & advertit *Castro Pal. tract. 16. d. 4. part. 1. c. 2. n. 8.*

153. Notant præterea *Sanchez n. 56.*, & *Rodrigu. art. 5.*, quod si auctoritate Papæ monasterium aliquod Monialium subderetur alicui soli peculiari Prælati conventuali, non posset Generalis, aut Provincialis dare licentiam ingrediendi tale monasterium, cum revera nullam in illud habeant jurisdictionem: possent tamen in visita-

visitatione inquirere, num talis Prælatas ea potestate usus fuerit licite, illumque punire, si in hoc deliquisset: cum in hoc non exerceatur jurisdictio in monasterium illud, sed solum in religiosum ipsius subiectum: quæ ratio probat, idem dicendum esse, etiam de Episcopo respectu Clerici secularis, cui modo dicto monasterium aliquod Monialium subderetur.

154. Quo modo autem ad ingrediendum monasteria Monialium S. Claræ, ac Conceptionis non sufficiat sola licentia Episcopi, aut Superioris, sed requiratur licentia Papæ, & hoc idem locum habeat in Fratribus Minoribus, bene ostendunt *Miranda art. 3.*, *Rodriguez art. 3.* *Sanchez n. 20.* & alii, constatque ex dictis hæc quæ difficultas est, sub finem.

155. Quod autem spectat ad licentiam ingrediendi Clausuram Monialium, sicut certum est, eam posse dari ab Episcopo in casibus necessariis, juxta dicenda infra n. 156., sic solus Papa extra casus necessarios illam dare potest, & debet: non autem ullus ipso inferior, nec Legatus de latere in sua Provincia, ut non semel ex Curia Romana in casu occurrenti rescriptum est a Secretario Sacræ Congregationis Episcoporum, & Regularium, ut ego met audiui a viro in dignitate constituto, ac fide dignissimo. Et ratio est, quod licentiam illam non potest dare Legatus de latere, neque de jure communi, neque ex Brevis Legationis, neque ut Ordinarius totius suæ Provinciæ: non de jure communi, cum tale jus non extet (quod ego sciam): non ex Brevis Legationis, cum, ut talis habeat solum illam potestatem, quam habet quilibet Episcopus in propria Diocesi, & alioqui licentiam talem dare non possit Episcopus in sua Diocesi extra casus necessarios: ex nullo autem alio capite dici potest, quod Legatus de Latere dare possit dictam licentiam, ut consideranti patebit: sicque, me consulente, Eminentissimus quidam Legatus de Latere olim denegavit similem licentiam, alias paratus illam dare, si ejus potestas ad hoc se extendisset: & a viro fide digno intellexi, Legatum quemdam alium de Late-

re a Papa tunc regnante fuisse acriter redargutum, eo quod talem licentiam dedisset. Concedo tamen, quod sicut Episcopus in sua Diocesi potest dare dictam licentiam in casibus necessariis, sic de rigore juris eam dare potest & Legatus de Latere in sua Provincia, cum in ea sit Ordinarius, imo major quocumque Ordinarius, ut colligitur ex cap. 2. de offic. Legat. in 6. & cap. si Abbatem de election. in 6., etsi fortè id non semper expedit, multa enim licent, quæ non expediunt.

Quæres 33. Quæ & qualis causa requiratur ad ingressum licite concedendum intra septa Monialium.

156. Resp. Quod cum in Concilio Tridentino sess. citat. c. 5. dicatur, nisi rationabilis, & manifesta causa existat, ac de illius, ad quem pertinuerit, speciali licentia: & infra, dare autem tantum Episcopus, vel Superior licentiam debet in casibus necessariis: ita ut quod Bonifac. VIII. in cap. periculofo de regul. in 6. vocat causam rationabilem, nisi rationabilis & manifesta causa existat, Concilium vocet necessariam, consequenter dicendum est causam, quæ requiritur ad licite ingrediendum, debere esse & necessariam, & manifestam: necessariam inquam, non necessitate Logica, aut Metaphysica (quam alii vocant absolutam) sed morali, regulanda arbitrio Prælati, eaque majori, ad hoc ut ingrediantur viri, quam ut intrent feminae, ita Sanchez supra n. 40. Rodriguez art. 4. Mirand. art. 4. Barbosa num. 48. Portel. de dub. regul. vers. clausur. monial. n. 4. aliique communiter apud Tamburin. supra d. 24. qu. 1. n. 1., qui aliis pluribus citatis, recte ait tunc recenseri posse dari necessitatem moralem admittendi extraneos intra clausuram, quando aliquid in Monasterio fieri debet, quod per solas Moniales fieri nequit commodè: siue talis necessitas sit ex parte monasterii, siue Monialium. Probatur autem responsio; tum quia præcepta Ecclesiæ benigne debent explicari, eorumque obligatio regulariter suspenditur ex morali necessitate hic, & nunc adveniente: tum quia in capite periculofo, non requiritur strictissima necessitas;

stas, sed causa rationabilis, quam supponit moralis necessitas: unde, cum Tridentinum in præsentis materia maxime in hæreat dicto textui, & Gregorius XIII. decreto Tridentini, sequitur ab ipsis ad ingressum clausuræ solum peti causam gravem, cui moraliter absque tali ingressu succurri non possit, quod est bene advertendum.

Porro, quod diximus, necessitatem sufficientem ad ingrediendum clausuram Monialium attendi debere, sive ex parte Monialium, sive ex parte ipsius Monasterii, non facit, quin etiam interdum attendi possit ex parte Proximi graviter indigentis, ut constat ex dictis supra n. 116. §. *monco*, & confirmatur ex doctrina, quam tradit Sanchez lib. 6. moral. cap. 16. n. 60. videlicet in aliquo casu posse concedi facultatem ingrediendi clausuram Monialium causa deponendi pecuniam alicujus extranei intra illum, si attentis præsentibus circumstantiis, non sit alius locus tutus ad pecuniam deponendam; sicque charitas suadeat depositum illud debere admitti; & pondus pecuniæ sit tantum, ut commode per Moniales nequeat intrinseci: in quo casu constat, causam concedendi ingressum non esse necessitatem monasterii, aut Monialium, sed personæ extraneæ, ut patebit consideranti verba a Sanchez posita loco citato sub finem.

„ Ne tamen Episcopi in danda hujusmodi licentia errent, quid quid sit de hac doctrina P. Sanchez, meminerint a Sacra Congregatione sæpius declaratum fuisse, quod causa necessaria propter quam permittitur Episcopis, & Superiori dare licentiam ingressus, solum intelligitur, quando necessitas militat a parte monasterii, non autem solum a parte externorum, qui intraturi sunt, ut videre est apud Nicolium in lucubr. canon. lib. 3. tit. 5. n. 5., & Pignattell. tom. 6. consult. 85. n. 114.

157. Addo ex Bonacina, hic causam dici manifestam non solum quando ea est nota toti populo, sed etiam quando nota est soli Prælato, qui concessurus est licentiam: non enim idem est manifestum, &

publicum, in capite autem periculoso requiritur causa manifesta, non vero publica. Quin addit Bonacina sup. p. 4. n. 3. ad hoc, ut causa concedendi licentiam ingressus, judicetur sufficiens, non requiri, ut de ea certo, ac evidenter constet; sed sufficere, quod de ea constet probabiliter, alias aperiretur via infinitis scrupulis, & interdum in cognoscenda certitudine causæ tantum temporis infunderetur, ut existente periculo in mora, jam inutilis esset ingressus fini intento.

Monet autem Sanchez supra n. 90., quod sicut ingrediens clausuram Monialium cum licentia legitima incurrit penas latas a Gregorio XIII. in Constitut. *Ubi gratia*, si tunc temporis non subsistat causa, ex qua licentia data fuerat (quod idem clare significat Suarez d. 22. de Censur. sess. 6. n. 14.) sic e contra præstata penas non incurrit, qui ingreditur cum licentia data ex causa subsistente pro tempore ingressus, quæ vere non subsistebat pro tempore, quo data fuit licentia. Priorem partem hujus assertionis probat Sanchez, quia ex tenore allegatæ Constitutionis puniuntur ingredientes ex licentia, si absque causa urgenti ingrediantur, nec dicit textus, quando nulla fuit causa concessionis: hic autem sit ingressus sine causa, cum hæc cessaverit pro tempore ingressus; posteriorem verò partem probat, quia in tali casu ingressus verè non sit extra casus urgentes, & alioqui citata Constitutio parum curat in his penis de valore licentiæ (licentia enim hic data est irrita) sed solum punit ingredientes absque casu necessitatis vel licentiæ suorum Superiorum. Ita Sanchez addens, in hoc posteriori casu incurri excommunicationem latam a Concilio Trident. sess. 25. de regul. c. 5., & a nobis superius explicatam; cum ingressus fiat sine licentia, quippe quæ data fuit sine causa pro tempore concessionis subsistente, & fieri non potuit valida ex causa postea superveniente.

Quæres 34. Qualis debeat esse licentia ad hoc, ut ingressus clausuræ sit licitus, & legitimus.

158. Resp. Quod cum Concilium Tri-

dentin. supra loquens de tali licentia dicat, *sine Episcopi, vel Superioris licentia in scriptis obrenta*, communiter Doctores sustinent, ejusmodi licentiam debere esse specialem, & in scriptis, etiam quoad forum conscientie, idque ob dicta *scilicet. præced. qu. 9.* ubi etiam retulimus aliquos Doctores sustinentes solum pro foro externo requiri a Concilio, ut præfata licentia sit in scriptis, quorum opinio regulariter quidem non videtur deducenda in proximum; eo quod in foro externo sequens oppositam sententiam minus benignam posset procedere contra taliter ingredientem: absolute tamen in aliquo casu gravioris necessitatis, in quo commode haberi non posset scriptura, non auderem damnare peccati mortalis dictum ingredientem, cum opinio illum excusans a peccato non sit omnino probabilis tam a principiis intrinsecis, quam extrinsecis, ut vidimus citata qu. 9.

Quæres 35. *An licentia concessa ad ingrediendum clausuram Monialium extendatur ad socium.*

159. *Resp.* Extendi, ideoque non esse opus, ut in ea exprimat socius, quotiescumque persona ingrediens, aut finis, ad quem sit ingressus juxta decentiam status, aut conditionem rei requirunt socium: Colligitur aperte ex *Sanchez n. 46.* probaturque tum ex *capite licet de privi. in 6.*, ubi deciditur, concessio alicui ingressu ad audienda divina tempore interdicti, censi etiam concessum ingressum comitum decetium, ne alias privilegium sit inutile, ut advertit ibi *Glossa v. Non debent* tum quia ipsemet Gregorius XIII. in sua Constitutione, quæ incipit *Dubiis*, *quæ emergunt*, id non obscure indicat, dum jubet Prælati ingredientibus in casibus necessariis, ut comitati ingredientur: tum quia accessorium sequitur principale, adeoque concessio principali, præsumitur concessum etiam accessorium; constat autem, quod socius in præfati casu habet rationem accessorii.

Quæres 36. *An, & quando licentia ingrediendi clausuram Monialium finiatur primo actu.*

160. *Resp.* Videri probabile non finiri, nisi ex concurrentibus circumstantiis aliter colligatur de mente concedentis; & ratio est, quod licet privilegium in odiosis, litigiosis, ac poenalibus finiatur unico actu, in favorabilibus tamen, aut parum onerosis fieri potest extensio ad iteratos actus, quoties privilegium conceditur absolute, nisi aliter consiciatur de intentione concedentis, juxta *l. placet ff. de liberis, & posthumis*: quæ ratio inde etiam confirmatur, quod modo, ex stylo Curie Romanæ, licentia ingrediendi clausuram Monialium solent limitari & quoad numerum vicium, & quoad socios, & quoad tempus, & quoad alias similes circumstantias, ut sic tollatur omnis ratio illas interpretandi cum majori amplitudine: ita Bonacina *qu. 3. de clausur. part. 5. n. 8.* ex Navarro, Nugno, Sayro, Regin., & aliis contra plures alios ab ipso Bonacina citatos, quos sequitur Tamburinus *supra d. 23. qu. 5. n. 5.* dicens ex Riccio sic de facto judicatum fuisse.

Quæres 37. *An, & qualiter debeat renovari licentia ingrediendi clausuram Monialium, quæ conceditur Medicis, Chirurgis, Hortulanis, aliisque similibus operariis.*

161. *Resp.* Debere renovari singulis quibusque trimestribus, & hoc ex decreto Sac. Congregationis Regularium 27. Martii 1588. allegato apud Tamburinum *supra d. 24. qu. 6. n. 7.*, quamvis Reverendiss. Bonafides Vicarius Generalis Ecclesiæ Ferrariensis mihi testatus sit, se habere exemplar alterius declarationis ejusdem Sac. Congregationis, qua præcipitur solum, ut dicta licentia renovetur unoquoque semestri; sicque in Synodo Ferrariensi habita sub Eius Cardinalis Magaloto *tit. de San. Dimonialibus* statutum fuisse, ut licentia Medicorum, ac Operatorum quolibet semestri renovetur: ut proinde dicendum sit, hac in re standum esse consuetudini uniuscujusque Diocesis.

Quæres 38. *An licentia ingrediendi clausuram Monialium necessario debeat esse specialis, & in scriptis.*

162. *Resp.* Sufficere, quod sit generalis, idque non obstante, quod in cap. peri-

periculoso sæpius citato requiratur specialis licentia iis verbis: *sine speciali licentia*; siquidem teste Sanchez n.28. Doctores ibi nomine licentia intelligunt, quod ea specialiter concedatur ad ingressum, non autem solum indirecte, & consequenter (quomodo Superior concedens facultatem fabricandi in Monasterio censeretur conferre cæmentariis, & aliis operariis facultatem ingrediendi ipsum Monasterium, juxta regulam: *Concedens principale censetur concedere & accessoria*, sine quibus illud obtineri nequit: At ista facultas non esset specialis in ordine ad ingressum, sed generalis, ideoque insufficientis) non autem intelligunt Doctores, quod dicta licentia debeat concedi toties quoties, & non generaliter (ad tres menses v. g.) vel quod non possit esse generalis, sive quoad Monasteria, sive quoad personas ingressuras: ut si concedatur alicui Medico generalis facultas ingrediendi omnia Monasteria Monialium existentia in aliqua Civitate: aut concedatur alicui Abbatisæ, ut possit intra Clausuram admittere omnes bajulos, medicos, fabros, & similes; hæ enim licentiæ essent speciales quoad ingressum (quod solum requiritur in cap. *periculoso*) licet generales quoad personas singulares, & Monasteria particularia, sicut bene notavit Bonacina *supr.* p.3. n.1., & ante illum Sanchez ubi *supr.*, cum quibus lentit Tamburin. qn.5. n.1., monens n.2. Ingredienti non esse opus licentia scripta, sicut petit Concilium Tridentinum, si ingrediatur una cum ipso Episcopo, aut Superiore; sicque decilum fuisse in Conciho Mediolanensi VI.: Et certe, quod licentia ingrediendi non debeat esse specialis in eo sensu, ut concedi debeat toties quoties, constat ex communi praxi Episcoporum, ac Superiorum, qui ad certum tempus solent concedere Medicis, Chirurgis, & aliis similibus licentiam generalem ingrediendi Monasteria Monialium, quotiescumque illorum opera fuerit ipsi necessaria.

Addo ad hoc, ut licentia ingrediendi Conventum Artifici cum sociis dici possit specialis, non requiri, ut socii proprio

nomine exprimantur: ducor, tum quia socii identidem mutantur, ideoque licentia crebro innovanda esset non sine tardio, ac molestia Superioris, si socii nominatim deberent exprimi: tum quia sic habet praxis in pluribus Diocæssibus, & maxime Ferrariæ, ubi Artifici principali in specie nominato licentia ingrediendi una cum sociis conceditur, apposita hac clausula: *quod si intra Clausuram a sociis aliquis excessus committatur, is imputetur ipsi Artifici*; idque, ut ille sit cautior in sociis suis tum eligendis, tum regendis: qui mos mihi plurimum probatur.

163. Qualiter autem talis licentia debeat esse in scriptis, constat ex dictis *scilicet* *præced.* n.39. solum hic addo talem scripturam peti etiam in casu, quo Prælati licentiam generalem ingrediendi det omnibus iis, quos Abbatissæ v. gr. ingredi opus esse judicaverit: cum ista concessio sit vera licentia ingrediendi, ut notat *Cassio Palao* tr.16. d.4. p.10. §.2. n.6. non item in casu, quo Abbatissæ generaliter concedatur, ut possit dare licentiam ingrediendi quibuscumque in casu necessario; hæc enim concessio non est vera licentia ingrediendi, sicque non debet esse in scriptis.

Quæres 30. *An dari possint aliqui casus, in quibus possit quis ingredi Clausuram Monialium absque debita licentia Superioris.*

164. *Resp.* Possè in necessitatibus repentinis, & quidem gravibus, in quibus periculosa est mora, & accessus ad Superiorem est moraliter impossibilis: quamvis in talibus casibus petenda sit licentia ab Abbatissæ, sicut diximus qn.32. §. *cæterum*: ita Sanchez n.34. Rodriguez to.1. qn.46. art.2. Azorius tom.1. lib.13. cap.8. Bonacina *supr.* qn.4. part.3. n.2., alique; & patet tum ex dictis citata qn.32. §. *utrum* vero: tum quia necessitas caret lege: tum quia præcepta humana etiam Ecclesiæ non obligant cum tanto incommodo: tum quia impossibile non est obligatio; talia autem reputantur, quæ sunt valde difficilia.

Quæres 40. *An generalis revocatio licentiarum facta a Gregorio XIII., & Paulo V. quoad ingrediendum Monasteria Mo-*

nialium, afficiat etiam Imperatrices, Reginas, & filias illarum.

165. *Resp.* Videri non afficere; & ratio est, quod cum revocatio dictæ licentiarum sit odiosa, non debet ampliari ultra rigorosam verborum significationem, sed potius restringi; itaut sit quam minimum onerosa: in bulla autem Gregorii XIII. quæ incipit: *Ubi gratia* dicitur prohibitus ingressus in Monasteria Monialium quibuscumque personis etiam Comitissis, Marchionissis, Ducissis, nulla facta mentione de Imperatricibus, Reginis, & filiabus earum (quod item fit in motu proprio Pauli V. hac de re edito): quod est signum præfatis iuribus non comprehendi personas status longe altioris, utpote dignas speciali nota: unde & *Concilium Tridentinum sess. 25. de regul. c. 5.* nomine personarum cuiuscumque generis, & conditionis in præfenti materia utens eodem modo loquendi, non includit personas tantæ notæ (idque puto esse verum, etsi filiz Imperatricum, ac Reginarum sint nuptæ Principi inferiori) ita Sanchez lib. 6. moral. cap. 16. n. 3., Rodriguez tom. 1. qu. 48. art. 1. Bonacina qu. 4. de Claus. part. 1. n. 4. & alii contra alios oppositum sustinentes, & probabiliter, teste Bonacina.

Quæres 41. An & qualiter ingrediens Clausuram Monialium cum debita licentia ad peragendum ibi aliquod ministerium, eo absoluto possit ibi ad aliquod tempus commorari curiositatis gratia.

166. *Resp.* Dixi olim posse, & quidem etiam sine peccato veniali contra Clausuram, si commoratio sit brevis, (cuiusmodi esset mora unius quadrantis horæ) juxta Tamburin. sup. quæst. 12. n. 2. pro se allegantem Villalobum, & Dianam, idem sentientes: ratio responsionis erat, quod, quamvis ingrediens Clausuram Monialium cum debita facultate, de rigore juris exire debeat finito negotio, ad quod concessus fuit ingressus; usu tamen receptum est, ut præceptum Clausuræ non intelligatur cum tanto rigore.

„Nunc tamen responsio, & doctrina tradita non habet amplius locum; „usus enim contrarius invaluit, & licen-

tia, quæ conceditur ad ingrediendam „Clausuram, semper datur cum limitatione, & conditione apposita, ut ingrediens ad aliquod ministerium, eo finito statim egrediatur de Monasterio, & nullatenus in eo immoretur ad colloquendum cum Monialibus, & sic follet fieri cum Medicis, & aliis operariis, a quibus etiam iuramentum exigitur de hac conditione inter alias servanda, ex præscripto Sacræ Congreg. Episcoporum, & Regularium, ut videre est apud Pignattell. tom. 6. consult. 85. n. 78. 110., & 112. Notandum præterea, eum, qui intrat pro uno servitio, si postea vagentur per Monasterium, plusquam requirit ministerium, vel permittit licentia, incidere in excommunicationem, sicut & Moniales id permitientes: Ita Sacra Congreg. in Assisienti 4. Augusti 1602., in Sulmonensi 4. Septembris, & in aliis responsionibus, quas refert Niciolus in sosenlis v. licentia n. 42. „Unde universaliter loquendo non est verum, quod possunt viri timorati absque scrupulo occasione ingressus alicujus Monasterii Monialium circumire officinas illi, ut docuerunt Sanchez n. 69., Rodriguez sup. qu. 47. art. 11., Miranda qu. 2. de Monial. art. 20., Bonacin. p. 4. n. 22., Peyrin. tom. 2. privil. Constit. 6. Pii V. n. 32., Diana part. 3. tract. 2. resolut. 51., & alii.

Quæres 42. An diei possit violare Clausuram, & subiacere penis indictis contra transgressores, is, qui legitimam habens licentiam ingrediendi Clausuram Monialium, ingreditur animo, & peragendi negotium ad quod fuit concessus ingressus, & simul fornicandi cum Moniali.

167. *Resp.* Videri probabile, quod posset dici in isto casu neque violari Clausuram, neque incurri pœnas latas contra transgressores: colligitur ex Sanchez supra, & patet ex dictis sess. præced. qu. 45.

Quæres 42. An possit dici ingressus Monasterium Monialium is, qui se ponens in rota a parte exteriori patente secularibus, postea facit se volvi ad partem interiorem Clausuræ patentem solis Monialibus, & quidem deponens e rota ambos pedes, num-

quam

quam tamen recedens ab ipsa rota, usque dum ea iterum volvatur ad partem exteriorem.

168. *Resp.* Istum debere dici in tali casu ingressum, ita ut incurrat pœnas, idque ob dicta *fest. preced. qu. 35.*

Quæres 43. An violet Clausuram Monialium ingrediendo, qui per scalam ligneam ascendens ad parietem ipsius Clausuræ ipsi insidet, utroque pede deposito versus partem interiorem Clausuræ.

169. *Resp.* Violare, juxta ea; quæ diximus *fest. præc. qu. 38.*

Quæres 44. An violet Clausuram ingrediendo, qui se statuit in ostio ipsiusmet Clausuræ.

170. *Resp.* Non violare, docuit *Naldus v. Clausuram n. 14.* dicens, Clausuræ ostio consistentem, ibique delinquentem non dici delinquere in Clausuræ, cum partim sit intra, & partim extra; sed standum est iis, quæ dixi in simili casu *fest. præc. qu. 36.*

Quæres 45. Stricte ne, an late interpretari debeant licentia, & facultates ingrediendi Monasteria Monialium concessa a Papa.

171. *Resp.* Quod quamvis stando in jure communi, debeat interpretari late, quantum patitur propria verborum significatio: Cum simus in materia favorabili, quæ debet ampliari, juxta regulam juris: *Favores oportet ampliari:* attenta tamen Constitutione Pauli V. edita 1. Septembris 1608., quæ incipit: *Faenitatum*, ex debent stricte explicari quoad numerum vicium, pro quibus dictus ingressus conceditur, ita ut habens vi unius talis licentiæ facultatem ingrediendi plura Monasteria Monialium pluribus vicibus, non possit ingredi pluribus vicibus singula dictorum plurium Monasteriorum, sed solum semel unumquodque illorum: unde, si cui concedatur facultas ingrediendi plura Monasteria Monialium pluribus vicibus, non possit ingredi pluribus vicibus singula dictorum plurium Monasteriorum, sed solum semel unumquodque illorum: unde, si cui concedatur facultas ingrediendi plura Monasteria tribus vicibus, vi talis

facultatis is non potest ingredi, nisi tria Monasteria, & consequenter unumquodque illorum trium semel tantum; Idque, licet in concessione non apponeretur clausula in totum, seu in universa, non autem in eorum aliqua, vel singula; sic enim statuit Paulus V. in citata Constitutione his verbis: *Tenore presentium statuimus, & ordinamus, quod nulla persona eujuscumque gradus, status, & conditionis, ac præminentia existat, etiam si Ducali, Marchionali, aut alia dignitate præfulgeat, vigore licentiarum plura Monasteria, domos, & loca Monialium pluribus vicibus ingredi, etiam absque clausula in totum, seu in universa, non autem in eorum aliqua, vel singula a nobis, vel prædecessoribus nostris Romanis Pontificibus, sub quovis tenore, vel forma, etiam motu proprio concessarum, & expeditarum, aut in posterum forsan concedendarum, & expediendarum, aliqua, vel singula Monasteria pluribus vicibus ingredi possit; sed licentia hujusmodi respectu universorum, non autem aliquorum, vel singulorum Monasteriorum suffragetur; ita ut cui bis in anno, seu amplius plura Monasteria ingredi conceditur, bis, vel amplius tantum universa, non autem eorum aliqua, vel singula ingredi liceat, etiam si prædicta Monasteria in diversis Civitatibus, terris, Diocæsis, & locis existant: iisdemque mulieribus aliter, quam, ut præfertur, easdem licentias interpretari, vel illis uti sub censuris, & pœnis a Concilio Tridentino, & Apostolicis Constitutionibus intra septa Monasteriorum Monialium absque licentia ingredientibus inflictis ipso facto incurrendis eadem auctoritate prohibemus.* Hæc Paulus V.; quæ ex dictis satis clare patent, si monuero, quod cum Paulus V. restrinxerit interpretationem præfatarum licentiarum solum quoad designandum numerum vicium, pro quibus fieri potest ingressus vi dictarum licentiarum; & loquatur solum de licentiis obtentis a Papa ad præfatum ingressum; consequenter quoad alia particularia, ea etiam modo possunt, ac debent interpretari juxta regulas generales Doctorum de interpretatione legis favorabilis: & talis

restrictio non procedit quoad licentias obtentas ab inferioribus Papa.

Quæres 46. An consensus, & qualis Monialium requiratur, ut sæmina habens legitimam licentiam ingrediendi aliquod Monasterium, possit licite ea uti, ac libere ingredi.

172. *Resp.* Requiritur consensus Monialium Monasterii, in quo faciendus est ingressus, cumque capitulariter præstitum per secreta suffragia majoris partis illarum: & hoc ex Constitutione Urbani VIII. hac de re edita 27. Octobris 1624. quæ sic habet: *Motu proprio, & ex certa scientia nostra, harum serie decernimus, atque declaramus, consensum dictarum Monialium (in quarum Conventum ingrediendum est, vigore licentiæ Pontificiæ) de cætero per easdem Moniales capitulariter, & per secreta suffragia præstandum esse, & præstari debere: aliàs licentiæ hujusmodi mulieribus, quibus concessa fuerunt, nullatenus suffragentur, & quæ Sanctimonialium Monasteria vigore licentiarum prædictarum, absque consensu capitulariter præstito, ingredi præsumserint, sententias, censuras, & penas contra Clausuras Monasteriorum Monialium violantes infestas se noverint incursumas. Dixi per secreta suffragia majoris partis illarum, ut indicarem, quod cum in citata Constitutione non determinetur expresse, num præfatus consensus præstari debeat ab omnibus, ac singulis Monialibus, an sufficiat eum præstari a majori parte Capituli: dicendum est, sufficere eum præstari a majori parte Monialium capitulariter congregatarum, juxta cap. 1. de his, quæ sunt a majori parte; hoc enim ipso, quod Papa de hoc nihil novi statuit, illud reliquit dispositioni juris communis, ut recte notavit Tamburin. supra d. 24. qu. 19. num. 2.*

An vero dictus consensus majoris partis Monialium capitulariter, & per secreta suffragia præstitus requiratur vi præfata Constitutionis Urbani VIII. in casu, quo vir aliquis ingrediatur Monasteria Monialium de licentia Papæ, aut etiam in casibus, in quibus viri, aut sæmina de licentia Ordina-

narii, aut Superioris ingressuri sunt ratione urgentis necessitatis.

173. *Resp.* Quod cum in citata Constitutione sit mentio solum de licentiis concessis mulieribus a Papa (ut clare constat ex tenore textus), & alioqui verberetur in materia odiosa, quæ non debet ampliari, sed restringi: dicendum est, consensum illum non requiri, neque in casu, quo vir aliquis esset ingressurus de licentia Papæ, cum ibi non sit sermo de licentiis, quæ conceduntur viris a Papa extra casus necessarios (forte quia vix, aut numquam solent concedi; ideoque non erat, cur comprehenderentur lege generali complectente solum casus communiter contingentes) neque in casu, quo de licentia Ordinarii, aut Superioris vir aliquis, aut aliqua femina ingredi debeat ratione urgentis necessitatis, juxta juris communis concessionem; cum ibi tantum sit sermo de licentiis, quæ conceduntur a Papa, non autem de licentiis, quæ de jure communi dantur in casibus necessariis ab Ordinario, aut Superiore. Quin etiam puto, dictum consensum Monialium non requiri in eventu, quo ingressura sit, sive aliqua persona privilegiata, v. gr. Imperatrix, aut Regina, (ad quas diximus non extendi prohibitionem ingrediendi Clausuram Monialium) sive aliqua puella admittenda ad habitum Religiosum, & probationem Novitatus; sive femina aliqua conjugata, aut vidua de licentia Papæ ad commorandum ibi ex justa causa ad aliquod tempus. Ducor, quod vel in istis casibus nulla intervenit licentia Papæ (quæ tamen hic supponitur) vel, si intervenit, ea non videtur comprehendi citata Constitutione Urbani VIII; quippe qui loquitur de licentiis, quæ solent perturbare pacem Monialium, ut colligitur ex verbis illius, quæ habentur in præmio relatæ constitutionis; quæ Sanctimonialium quieti opportune consulitur: tales autem videntur esse solum ex licentiæ, quæ a Papa conceduntur ad ingrediendum Monasteria Monialium absque causa, & ad aliquot horas v. gr. ad sumendum ibi prandium certo aliquo die, ad visitandam confagineam,

ad videndam fabricam Monasterii &c. ita docti viri a me consulti.

Quæres 47. *An, & quando violatio Clausuræ Monialium sit reservata Papa quoad extraneos ingredientes.*

174. *Resp.* Ede, si fiat ad malum finem contra Castitatem, idque ex Decreto Sacræ Congregationis jussu Clementis VIII. edito 26. Novembris 1602. relato a Quaranta in suo Bullario v. Casus reservati pag. mibi 199., & a nobis alibi late explicando.

SECTIO IV.

De observantia Clausuræ Monialium quoad ingressum Puellarum in Monasterio ad tempus educandarum.

175. **A**liqua jura afferuntur, quibus videtur prohiberi talis educatio, vere tamen non extat talis prohibitio in presentia.
176. *Quid de hoc statuerit Sacra Congregatio Cardinalium.*
177. *Talis receptio non permittitur omnibus Monasteriis Monialium.*
178. *Ad eam petitur consensus Monialium Capitularis, & per suffragia secreta.*
179. *Petit & consensus Prælati Monialium: immo, si nimis differatur ingressus, requiritur novus consensus Monasterii.*
180. *Puella non recipienda, nisi in numero taxato.*
181. *Illis non conceditur ancilla.*
182. *Non debent esse minores 7. annis, nec majores 25.*
183. *De rigore non videtur opus, quod septennium completum sit, nisi obset praxis.*
184. *Ordinarius non dispensat, ut puella ultra annum vigesimum quintum maneat intra Clausuram.*
185. *Puellarum alimenta anticipare solvenda in pecunia quolibet semestri.*
186. *Eæ habitant seorsim a Monialibus.*
187. *Non tenentur ad Clausuram, nisi quod egressa prohibentur reingredi*

sine licentia, præterquam quod in casu aliquo extraordinario, quæ proponitur.

188. *Debent incedere vestitu modesto.*
189. *Non excommunicatur eogeni puellam ingredi Clausura in educationem.*
190. *Puella in Monasteriis exemptis degentes in educatione eximuntur ab Ordinario, quod tamen alii negant, & probabilius.*
191. *Subsunt reservationi casuum Ordinarii, si sint in Monasterio item exempto.*
192. *Tempore interdicti assistunt Divinis Officiis, servatis tamen servandis.*
193. *Possunt intra Clausuram testari de bonis, si cum periculo vita agrosent.*

Quæres 1. *An, & quo jure intra Monialium monasteria recipi possint puella educationis causa.*

175. *Resp.* **Q**uod, quamvis in Concilio Aquisgranensi sub Leone III. c.4. can.3. expresse statuatur in Monialium monasteriis illas tantum vigines esse educandas, quæ in dictis monasteriis voluerint perseverare; & hoc idem sancitum sit in Concilio Aurelianensi V. sub Vigilio Papa, immo & in capit. periculoso de regul. in 6. iis verbis. Nullique aliquatenus inhonestæ personæ, vel etiam honestæ ingressus, vel accessus pateat ad easdem (idest ad Moniales) ut sit a publicis, & mundanis aspectibus separata omnino servire Deo valeant. Nihilominus dicendum est, puellas educationis causa posse admitti intra Monialium monasteria, dummodo id fiat cum debita licentia, & servatis servandis; idque non esse prohibitum neque a Concilio Trident. sess. 25. de regul. c.5. per ea verba. Ingressi autem intra septa monasterii nemini liceat cujuscumque generis, aut conditionis, sexus, vel ætatis fuerint, neque ullo alio jure ex iis, quæ refert Tamburinus de jure Abbatiss. d.1. p.1. n.1. allegans plures Doctores nobiscum sentientes, & maxime Rodríguez t.1. qu.46. art.10. ostendens id non solum esse

lici.

licitum, immo & esse consulendum, tamquam valde utile & puellis ipsi, quæ educantur, & monasteriis, in quibus educantur; ex enim ibi sanctis moribus instituuntur, & inde ad religionem afficiuntur, & ad profectum promoventur: quod si statum conjugalem assumant, majorem procul dubio virtutis, orationis, & misericordiarum operum curam habent, ac frequentius, & diligentius ad penitentiam, & Eucharistiæ Sacramentum accedunt.

176. Ratio autem præsentis responsionis maxime nititur decreto Sacre Congregationis 31. Augusti 1575. edito, quod refert *Quaranta v. Monasteria Monialium* in hæc verba: Nullo Concilii decreto prohibetur quominus puella in monasteriis Monialium educatur, si tamen eadem monasteria ante Concilium consueverint hujusmodi puellas recipere, sicut a Superioribus monasteriorum scriptam licentiam obtinuerunt, atque Abbatissa, & reliquarum Monialium consensus accesserit: tum vero hæc ipsa puella eo vestitu in monasteria intromittantur, qui virginali pudori, ac modestiæ conveniat, nullamque secum famulam adducant, nec manere in eis possint, nisi usque ad ætatis suæ annum 25. atque in eis, dum erunt, eandem servant clausuræ legem, quam Moniales ipsæ, & si semel exierint, nullam habeant ad eam revertendi facultatem. Ubi notandum hic proponi illas omnes conditiones, quæ necessariæ sunt ad recipiendas, ac retinendas puellas intra monialium monasteria, ut ibi educantur; at ex melius explicabuntur in seqq. qq.

Quæres 2. An de facto quælibet monasteria Monialium possint recipere Puellas ibi educandas.

177. Resp. Non posse quælibet, sed solum ea, quæ habent talem consuetudinem, nec aliunde id ipsis prohibetur: unde neque monasteria S. Claræ, neque illa alia, quæ a principio, & a sua fundatione promiserunt clausuram, seu ad illam servandam voto, vel præcepto regulæ se obligarunt, possunt dictas puellas recipere (pro ut teste *Miranda qu. 1. de Monial. art. 6.* sæpius declaravit Sacra Congrega-

tio:) neque Monasteria Convertitarum; cum id non sit in usu, immo etiam fuerit prohibitum a Sacra Congregatione 12. Martii 1619. apud *Gavantum in Manu. v. Monial. educ. art. n. 4.*

Quæres 3. Qualis consensus Superioris, Abbatissæ, ac Monialium requiratur ad hoc, ut puella intra clausuram recipi possint ad educationem.

178. Resp. Loquendo de consensu Monialium, requiri, ut detur capitulariter, & per suffragia secreta; ideoque non sufficere, quod Abbatissa in capitulo simpliciter proponat receptionem dictarum puellarum, sed requiri, ut præfatus consensus per occulta suffragia sigillatim, & capitulariter præstetur, tam ab Abbatissa, quam ab aliis Monialibus (intellige saltem a majori parte illarum, juxta c. 1. de his quæ sunt a majori parte) ita *Barbosa lib. 1. de jure Ecclesiast. c. 44. n. 54.*, & cum eo *Tamburinus qu. 2. n. 5.* præsentem probantes responsionem ex quadam declaratione Sacre Congregationis facta die 4. Januarii 1608. quibus accedit *Portell. de dub. regul. v. clausuræ 6. cujus ætatis puella num. 12.*

179. „ Adde præter consensum Abbatissæ, & Monialium, & licentiam Superioris scriptam (qui superior quoad hoc punctum est Ordinarius respectu „ Monialium non exemptarum, aut Prælati Regularis respectu exemptarum) „ requiri etiam licentiam Sacre Congregationis Episcoporum, & Regularium; „ eamque obtentam præsentandam esse „ ei, cui directæ fuerit, nec non in „ prius Cancellariæ registris recondendam; alias enim invalida redderetur: „ idque ex declaratione ejusdem Sacre „ Congregationis 27. Maii 1603. r. lata „ a *Gavanto supra n. 8.*

„ Dixi quoad hoc punctum, nam „ ut testatur *Monacell. in formular. p. 1. Titul. XI. formula XI. num. 16.* in Monasteriis subiectis regularibus, obtenta „ licentia Sacre Congregationis possunt „ recipi, & admitti Educandæ consensu „ Episcopi non requisito, cum sola licentia Superioris Regularis, ut declaravit „ Sacra

„ Sacra Congregatio Episcoporum , &
 „ Regularium in Cremonen. Terræ Son-
 „ cini 1. Septembr. 1690. Si tamen Sacra
 „ Congregatio executionem prædictæ
 „ licentiæ Episcopis committat , ut
 „ aliquando solet ; tunc erit necessarius
 „ consensus Episcopi, etiam pro Monaste-
 „ riis Regularibus subiectis.

Accedit , quod si puella , obtenta fa-
 cultate ingrediendi monasterium causa
 educationis , nimis differat ingressum , non
 videtur posse ingredi sine novo consensu
 monasterii : si concurrant proportionaliter ,
 quæ diximus in simili c. 2. n. 11. §. *an*
autem : par enim ratio militat in utroque
 casu .

*Quæres 4. In quo numero admitti pos-
 sint puella intra monasteria Monialium ad
 educationem .*

180. *Resp.* Non posse admitti , nisi in
 eo numero , qui unicuique monasterio fue-
 rit deputatus , juxta decretum Sacræ Con-
 gregationis editum 27. Maii 1603. & re-
 latum a Gavanto n. 7. , quamvis alias nihil
 referat , quod in idem monasterium edu-
 candæ recipiantur duæ Sorores , aut etiam
 plures , ut advertit Tamburinus n. 6. ex
 Barbosa .

*Quæres 5. An una cum puella admit-
 tenda ad educationem possit simul recipi ali-
 qua socia , aut ancilla , quæ ei interserviat ,
 si puella recipienda sit valde nobilis , ac
 dives .*

181. *Resp.* Non posse absque facultate
 Sacræ Congregationis ; quæ teste Tambu-
 rino n. 7. rogata , ut in hoc dispensaret cum
 quadam puella è familia Caracciola , re-
 spondit , non dari ancillam pro educandis
 idque ex decreto ejusdem Sacræ Congre-
 gationis facto 12. Martii 1619. & relato
 a Barbosa supra n. 55.

*Quæres 6. Cujus ætatis debeant esse
 puella , ut licite possint intra Monialium
 monasteria admitti ad educationem .*

182. *Resp.* Non debere esse minorem
 7. annis , nec majorem 25. ita Barbosa de
 Officio Episcop. allegat. 102. n. 64. aliis ci-
 tatis , referens sic decisum fuisse a Sacra
 Congregatione , quæ teste eodem Barbo-
 sa n. 45. item statuit , quod ubi puella tra-

data Monialibus in educationem explevit
 25. annum , vel statim egrediat , vel si
 non egreditur , statim Episcopus ei consti-
 tuat præfixum terminum sive ad exeun-
 dum e monasterio , sive ad religiosum ha-
 bitum suscipiendum . Quamquam si ea in
 tali casu non statim egrediat , non ideo
 incurrat excommunicationem , commo-
 rando intra clausuram ; sicut nec eam in-
 currunt Abbatissæ monasteriorum , illas
 post dictum tempus retinentes : Et ratio
 est , quod talis excommunicatio ligat illi-
 cite ingredientibus clausuram Monialium ,
 aut detinentes illicite ingressum : quorum
 nullum verificatur in præsentī casu .

*Dubium esse potest , qualiter explicari
 debeat , quod diximus supra , puellam non pos-
 se admitti ad educationem intra Monialium
 clausuram , si minor sit septennio : num scilicet
 annus septimus debeat esse expletus de
 momento in momentum , vel solum moraliter :
 quo pacto puella dici possit 7. annorum ,
 etsi illi decessent aliquot dies .*

183. *Resp.* De rigore juris non videtur
 necessarium , quod annus 7. sit expletus
 de momento in momentum , eo modo ,
 quo ad valorem professionis Religiosæ re-
 quiritur , ut annus ætatis 16. sit completus
 de momento in momentum ; siquidem fi-
 nis , ob quem præscribitur ætas septennii
 completi ad ingrediendum monasteria Mo-
 nialium causa educationis , non est ita gra-
 vis , ac est finis , ob quem ad valorem
 professionis requiritur , ut annus ætatis
 16. sit completus ; sicque mirum non est ,
 admitti parvitatem materiz in ætate re-
 quisita ad ingrediendum causa educationis ,
 & non admitti in ætate præscripta ad
 valorem religiosæ professionis : idque
 etiam ex interpretativo consensu Superi-
 oris utramque illam ætatem præscriben-
 tis . Dixi de rigore juris , quia praxis vi-
 detur esse in contrarium , saltem in multis
 locis : nimirum , quod Ordinarii non si-
 nant puellas ingredi ad educationem intra
 monasteria Monialium , nisi post septen-
 nium expletum , quantumvis ante illam
 ætatem completam a Sacra Congregatio-
 ne obtinuerint facultatem ingrediendi ,
 sique jubeant illas differre ingressum , us-
 que

que dum ætatem debitam septennii com-
pleverint .

Dubium paulo majus esse posset, an Ordinarius loci, occurrente justa causa, ut puella commoretur ultra annum ætatis 25. completum intra Monasterium, possit cum ea in hoc dispensare: & ratio dubitandi est, quod hic agitur non de ingrediendo monasterium, ad quod concedendum requiritur major potestas, sed de permanendo post ingressum legitimum, ad quod utique requiritur longe minor potestas.

184. *Resp.* Ordinarius non posse in hoc dispensare, & ratio est, quod nullus inferior potest dispensare in lege Superioris; constat autem, quod Sacra Congregatio Episcoporum, quæ prohibet puellas intra clausuram commorari educationis causa ultra annum 25. ætatis completum, est Superior quocumque Ordinarius, & quilibet Ordinarius respectu illius est inferior: ergo non poterit dispensare in dicta prohibitionem. Quamquam negari non possit, in præfenti materia dari aliquam latitudinem, ideoque puellam degentem intra clausuram titulo educationis non teneri exire statim, ac explevit 25. ætatis annum, maxime attenda doctrinam, quam tradit *Nald. v. verba n. 22. clausulam statim illico* & similem solere intelligi cum aliquo intervallo temporis, idque juxta subiectam materiam, & quidem interdum etiam trium mensium, immo & quatuor juxta qualitatem rei, de qua agitur; quæ doctrina a fortiori hic locum habet, stante, quod in decreto allato Sacræ Congregationis non extat, (quod ego sciam) particula *statim*, aut alia similis.

Quæ doctrina proportionaliter præcedit in casu, quo fœmina aliqua ingrederetur Monasterium ad serviendum fœminæ alicui nobili ibi de licentia Papæ degenti, & fœmina hæc nobilis ibi moreretur; tunc enim mulier admittæ ad ejus simulatum debet egredi e Clausura: quippe quæ ibi erat accessorie, & cessante principali, cessat accessorium: quamquam si mulier ex alia justa causa detinenda esset intra monasterium, posset ibi permanere, usque dum obtineatur licentia, quæ Romæ procuretur.

Quæres 7. Qualiter debeant ministrari alimenta puellis, quæ intra Monasteria Monialium educantur.

185. *Resp.* Debere solvi anticipate in quolibet semestri, & quidem in pecunia, nec permittendum esse, quod parentes earum ipsis transmittant victum dictum; idque ex decreto Sacræ Congregationis facti 27. Maii 1603. & adducto a *Gavanto supra n. 11.* quin etiam notat *Tamburinus n. 17.* pro solutione dictorum alimentorum idoneam securitatem constituendam esse, & hoc, ut tanto cautius consulatur inde mnitati monasteriorum.

Quæres 8. In quo loco Monasterii habitare debeant puella recepta in educationem.

186. *Resp.* Debent habitare in loco separato tam a dormitorio Monialium, quam a loco, in quo ipsæ Moniales solent vacare operibus manuum: idque esse adeo necessarium, ut Monasteria non habentia loca propria destinata ad usum puellarum ibi educandarum, non possint hujusmodi puellas recipere in educationem ex decreto Sacræ Congregationis edito 16. Januarii 1615. quod refert *Barbosa lib. 1. de jure Eccles. c. 44. n. 53.*

Quæres 9. An, & quo modo puella admittitur in educationem intra Monasteria Monialium teneantur servare clausuram.

187. *Resp.* Teneri, non quidem, quod sine debita licentia exeuntes incurrant excommunicationem latam contra Moniales violantes clausuram, (ut censet *Tamburinus n. 14. ex Pollacco*, dicens, præfatas puellas non incurere dictam excommunicationem etiam si exeant animo non revertendi amplius) sed quod ubi semel exierint, non possint iterum recipi absque nova licentia Sacræ Congregationis, quam petere debent, exprimendo se aliàs extitisse causa educationis in eodem, aut alio monasterio; prout notant *Barbosa in collect. v. puella*, & *Tamburinus n. 15.* monens, quod ait *Rodriguez tom. 1. qu. 46. art. 10.* puellam e Monasterio exeuntem ad balnea causa valetudinis, posse iterum reverti in idem monasterium, si recta via a balneis redeat ad clausuram, non habere

requirunt.

verum, nisi in casu, quo de licentia Sacre Congregationis ea recedat e Monasterio ad dictum effectum. Et certe quod dictæ puellæ non teneantur servare clausuram ita ut exeuntes incurrant excommunicationem, inde suadet, quod neque Novitiæ tempore novitiatu eo rigore adstringuntur lege clausuræ, ut tradunt Navar. Aprius, Zerola, Sanchez, & alii, quos citat, & sequitur Tamburinus supra d. 18. qu. 6. n. 1. id inde probantes, quod iura, quibus indicitur clausura, loquuntur solum de Monialibus tacite, aut expresse professis, quales utique non sunt Novitiæ, ut patet: quæ ratio sine dubio a fortiori intentum probat in puellis, quæ edantur intra Monasteria Monialium: unde non video, cur citati Doctores velint, illis subicere legi clausuræ instar Monialium: quod si ad id noventur ex verbis illis, quæ habentur in decreto Sacre Congregationis relato qu. 1. atque in eis, dum erunt, eandem servant legem clausuræ, quam Moniales ipsæ: constat ex dictis eos niti fundamento minus firmo; siquidem sensus illorum verborum esse potest, illas non posse exire de Clausura cum jure iterum revertendi ad illam: unde & subditur in decreto, & si semel exierint, nullam habeant ad eam revertendi facultatem: quod est, teneri aliquo modo lege clausuræ, non tamen eodem prorsus modo, quo tenentur Moniales. Ita Docti viri a me consulti, & patet tum ex dictis, tum ex doctrina, quam Doctores tradunt cum Sæ v. interpretatio num. 2. nimirum, quod, ubi agitur de obligatione imponenda, stricta debet fieri interpretatio, c. 1. de jure jurando in 6.

Quod si hac occasione quæras: An Puella educationis causa jam admissa intra clausuram, si ex causa gravi, necessaria, ac urgente, ita ut sit periculum in mora, exeat jussu Episcopi proprii, regressura eadem die ad monasterium, possit sine nova licentia Sacra Congregationis recipi iterum intra clausuram.

Resp. Videri posse: etsi in licentia ingredi clausuram causa educationis dari solita puellis apponatur clausula; & si

semel exierint, nullam habeant ad eam revertendi facultatem: posse, inquam, non de rigore juris, sed ex Epicheja, in præsentibus circumstantiis prudenter concepta. Ducor, tum quia clausula illa potest explicari de egressu puellæ spontaneo, atque simpliciter voluntario, non autem de necessario, qualis est egressus, de quo hic agitur: tum quia lex respicit casus communiter contingentes, non extraordinarios, ac insolitos; ergo & prohibitio illa non redeundi intra clausuram sine nova licentia non extenditur ad præsentem casum, adeo extraordinarium: tum quia lex vetans alienationem bonorum Ecclesiasticorum intelligitur de alienatione voluntaria, non necessaria; ergo & prohibitio non ingrediendi iterum clausuram, facta puellis in casu proposito, debet intelligi de puellis voluntarie egredientibus, adeoque non procedit in casu, quo egressus sit necessarius: tum quia breviter abfuturus habetur pro præsentem, & Religiosus de licentia sui Prælati manens extra Conventum, reputatur esse in Conventu, hæc autem proportionaliter in nostro casu procedunt: tum quia necessitas facit licitum, quod alias non erat licitum: cap. quod non est licitum de regul. jur., & necessitas non habet legem l. si quis propter C. de patrib., qui fil. su. distrax.: ita docti viri consulti, nec improbabiler, si non obstat stylus Curie. Quibus non parum favet declaratio Sacre Congregationis relata apud Marsillam capit. de statu reg. l. tit. 12. c. 20. his verbis. Ex puella, cujus deliberatio in dubium revocatur, Ordinarius diligentissime quærere debet, an Deo religiose inservire, atque inter Moniales, apud quas est, professionem emittere, ad nubere velit; & hoc fieri debet necessariis interrogationibus, & quid quid respondet, describi debet a publico Notario, presentibus idoneis testibus: quæ quidem puella si ob aliquam causam probabilem videtur Ordinario non esse examinanda in monasterio, examinari debet in Ecclesia ejus Monasterii, vel alio religioso loco, qui aptior, & commodior videbitur: puto autem nomine Ecclesiæ hic intelligi Ecclesiam exteriorē:

siquidem de interiori Monialium Ecclesia inutillis f.isset hæc declaratio, cum nulla esset ratio dubitandi, quod illa exploratio non posset fieri de puella ad talem effectum conveniente in interiore Ecclesia. Unde, & eadem Sacra Congregatio item declaravit, Ordinarium non debere explorare voluntatem puellæ, quæ habitum recipit in Monasterio, ad petitionem illius, qui vult in uxorem ducere, sed expectandum tempus faciendæ professionis; & tunc, si sit suspicio, quod instigetur a Monialibus, pro s. o. Officio cum curare debere eam duci in exteriorem Ecclesiam Monasterii, vel in alium locum propinquiorum, & commodiorem, prout magis convenire iudicabit, ubi voluntatem ejus exquirere possit: quod si nulla sit suspicio, & nullam aliam justam causam fuisse apparebit, tunc non in alio loco, quam ad crates ferreas Monasterii voluntatem puellæ explorandam esse. Ubi noto, quod cum Sacra Congregatio dixerit verbis declarat se non solum indulgere, sed præscribere, ut puellæ voluntas in propositis casibus possit explorari extra clausuram, & consequenter concedere, quod ea possit egredi e Monasterio, & post exploratam ejus voluntatem ad illud redire sine nova licentia ipsius Sacræ Congregationis, utique habemus sufficiens fundamentum existimandi, ipsam Sacram Congregationem fore contentam, quod puella in educatione manens intra monasterium, in casu præsentis, aliisque similibus possit ex causa gravi, ac urgente, egredi e clausura, & peracto negotio, ad quod sit egressus, redire paulo post ad illam sine nova licentia ejusdem Sacræ Congregationis, idque ex epicheja rationabiliter fundata in citatis declarationibus, & in eo, quod sub generali prohibitione non veniunt quæ quis non esset verosimiliter in specie prohibitorum, si in specie peteretur, juxta regulam communem Juristarum; quæ sine dubio procedit in nostro casu, attentis præsentibus circumstantiis, ut consideranti patebit. Hæc tamen lubens, & volens subijcio stylo Curæ.

Quæres 10. *Quali vestitu incidere de-*

beant puellæ commorantes in Monialium Monasteriis, causa educationis.

188. *Resp.* Debere incidere vestitu conveniente virginali ipsarum modestiæ, ac pudicitæ: sic quippe præscripsit Sacra Congregatio in decreto adducto qu. 1., ut proinde S. Carolus in suis statutis Synodaliibus lib. 6. §. de puellis secularibus n. 4. decrevit, ut dictæ puellæ nigri tantummodo, aut fusci, vel albi coloris vestes, non sericas adhibeant, & nullo prætextu exquisito utantur ornatu, nec cincinnatæ incedant, neque monilia, aut ejus generis inanes delicias ferant.

Quæres 11. *An sine periculo incurrendi excommunicationem latam in Concilio Tridentino sess. 25. cap. 18. puellæ cogi possint ad ingrediendum Monasteria Monialium educationis causa.*

189. *Resp.* Videri probabile, quod possint: modo talem ingressum directe, aut indirecte non ordinant ad habitum Religionis suscipiendum; idque siue puella nondum ad annos pubertatis pervenerit (quod est certum quoad parentes, aut tutores dictam vim inferentes, cum sic utantur jure, quod habent in filiam pro illa ætate) siue puella jam facta sit pubes cum Concilium loquatur sol. m. de ingressu, qui per se ordinetur ad susceptionem habitus religiosi, & aliàs talis ingressus non derogat libertati, quam Concilium intendit conservare in puellis ad statum religiosum admittendis, ut ex verbis illius constat: quamvis aliqui, regulariter loquendo, peccent parentes cogendo puellas ad ingrediendum Monasteria Monialium modo dicto, si ex jam sint puberes; licet enim interdum excusari possint, si habitatio illa ad tempus credatur moraliter necessaria ad decentiam, aut custodiam puellæ: seclusa tamen tali necessitate, cum filia ætatis majoris in pertinentibus ad statum animæ sit sui juris, non potest licite cogi a parente ad tam auctam custodiam, seu clausuram, talemque vivendi modum, etiam temporarium: Ita Suarez tom. 3. de relig. lib. 5. cap. 9. n. 4., addens puellam etiam in pubere non posse cogi ad ingrediendum Monasteria Monialium causa

causa educationis, ab eo, qui in ipsa non habet potestatem, & si cogatur, actionem esse injuriosam, ideoque malam. Dissentunt autem plurimi alii DD. relati a *Diana part. 2. tract. 15. resol. 36.*, quorum aliqui cum *Barbosa de offic. Episcopi alleg. 104. n. 5.*, *Zerola p. 2. praxis v. Moniales qu. 13.*, *Filliucc. tr. 14. n. 89.* sustinent, in casu proposito cogentes puellam puberem ad ingrediendum modo dicto incurrere excommunicationem, etiam si non intendant illam ingredi ad habitum religionis sumendum, aut proficiendum, sed solum, ut ibi maneat cum habitu seculari, donec occurrat occasio nubendi; alii vero cum *Rodriguez tom. 2. summ. cap. 8. n. 9.*, *Portelli. de dub. regul. v. Moniales in addit. n. 14.*, & *Sanchez lib. 4. moral. c. 4. n. 12.* asserunt, tunc solum incurri dictam excommunicationem, quando ingressus ille ordinaretur ad susceptionem status religiosi; quas omnes opiniones dicit *Diana* esse satis probabiles, ac tutas in praxi; notens ex *Portello*, ac *Villalobos* in presenti eventu non incurri excommunicationem, si ingressus procedat ex metu reverentia puellae in parentes, aut ex suasionem importuna, cum sic vere non intercedat coactio, quae tamen praesupponitur ad contrahendam dictam excommunicationem.

Quaeres 12. An puella manentes in educatione apud Moniales exemptas subiacent excommunicationi proprii Ordinarii.

190. Resp. Quod, cum juxta dicta a *Layman. lib. 1. tract. 4. cap. 11. n. 5.* locus exemptus, & locus extra Diocesim aequiparentur ex *Glossa in Clement. 1. de foro comper.*, non omnino improbabiliiter posset quis asserere, dictas puellas non subiacere Ordinario, nisi in iis casibus, in quibus ei subiacent ipsamet Moniales exemptae; sicut neque subiacerent in casu, quo illae essent extra Diocesim: quamquam non desint, qui oppositum sustineant, & probabilius ex doctrina *Suarez d. 1. de censur. sect. 4. n. 6.* dicentis, regulam illam (quod locus exemptus, & locus extra Diocesim aequiparentur) non esse veram rationem personarum, quonodo exempta dicuntur Monasteria Regularium, sed ra-

tione loci, ut sic (quo modo exempta dicuntur aliqua loca, quae sunt Papae immediate subiecta): verum nostra sententia non est improbabilis, & colligitur ex *Regnis. lib. 9. n. 54.*, *Nald. v. exemptio n. 5.*, *Peyrin. t. 1. privileg. Constit. 2. Sixti IV. n. 9.*, & *Layman. loco sup. cit.*, dicente, se distinctionem illam Suarii apud alios non legisse.

Quaeres 13. An dictae puellae quae commorantur in Monasteriis Monialium exemptarum subiacent reservationi casuum factae ab Ordinario loci.

191. Resp. Differendo consequenter ad dicta quae praeced. videri posse probabile, quod non subiacent; si enim non subiacerent casibus Ordinarii Ferrariensis v. g., si existerent extra Diocesim Ferrariensem: sic nec illis subiacerent, si existant in loco exempto, (cujusmodi est Monialium Monasterium exemptarum) siquidem locus exemptus aequiparatur loco extra Diocesim.

„ Sed primo, etiam supposita supra dicta probabilitate, ea non potest universaliter admitti quoad omnes casus ab Ordinario loci reservados. Secundo in quaestione praesenti illa est omnino dubia, & carens sufficienti fundamento. „ Primo ea non potest universaliter admitti, sed est limitanda quoad casus reservados, concernentes ipsam Clausuram, quos Episcopus sibi reservasset; comprehendendo ipsas puellas educandas; Sacra enim Congregatio in una Viterbiensi 26. Junii 1627. apud *Nicolum lucubrat. lib. 3. tit. 1. n. 3.* declaravit, Episcopum ad Clausuram custodiendam in Monasteriis Regularibus subiectis, posse excommunicationis latae sententiae poenam sibi reservatam imponere, circa aperitionem ostii Clausurae extra casus indigentiae, nec non circa accessus, & colloquia cum Monialibus; dictamque excommunicationem ligare etiam ipsas Moniales, si facta fuerit de illis mentio. Secundo, ea, quam dixi probabilitas, est in quaestione praesenti omnino dubia, & carens sufficienti fundamento. Ratio est: Quamvis transmittamus regulam illam: locus exemptus,

„ & locus extra Diocesim equiparatur,
 „ esse intelligendam non solum de loco
 „ exempto ratione sui, sed etiam de lo-
 „ co exempto ratione tantum persona-
 „ rum; tamen indubitatum est, puellas
 „ educandas degentes in Monasteriis su-
 „ bjectis Regularibus non fieri ratione
 „ talis loci omnino exemptas a jurisdic-
 „ tione Episcopi: non enim contrahunt
 „ proprie in Monasterio domicilium quo
 „ ad effectum variandi jura pastoralia,
 „ & parochialia in ordine ad contrahen-
 „ dum matrimonium, & sepulturam, ut
 „ videre est apud Pignatell. tom. 7. *con-*
 „ *sult. 63. n. 7. & seqq.*, apud Clericatum
 „ in *decis. de Matrim. decis. 35. n. 15.*, &
 „ in *discordias forenses par. 3. discord. 18.*
 „ *n. 5.*, & 6. Si ergo non sunt ratione lo-
 „ ci exempti omnino ipsæ exemptæ a ju-
 „ risdictione Episcopi, etiam dum degunt
 „ in tali loco; ad asserendum easdem,
 „ dum peccant in eodem loco, & confi-
 „ tentur in eodem loco Confessario ap-
 „ probato ab Episcopo, & non habenti
 „ ab eodem jurisdictionem in reservata,
 „ non subjacere reservationi peccato-
 „ rum, requiritur aliquid aliud funda-
 „ mentum, præter hoc, quod est illas
 „ peccare, & confiteri sua peccata in lo-
 „ co exempto. Si enim præcisæ exem-
 „ ptio loci, & permanentia puellarum in
 „ illo, non facit easdem esse universaliter
 „ exemptas a jurisdictione Episcopi, eas-
 „ dem præcisæ exemptio loci, & commis-
 „ sio peccati, atque ejusdem confessio
 „ facta in eodem, non faciet esse specia-
 „ liter exemptas in hoc puncto a jurisdic-
 „ tione Episcopi illa peccata reservan-
 „ tis. Addo, puellas educandas non su-
 „ biacere reservationi factæ a Prælatis
 „ regularibus pro ipsis Monialibus: eur-
 „ go debent esse immunes a reserva-
 „ tione facta ab Ordinario loci?

Quæres 14. An puella commorantes
 in Monialium Monasteriis causa educationis,
 possint tempore Interdicti, sive generali-
 talis, sive particularis audire Missam, &
 alia Divina Officia, recipere Sacramenta,
 & donari Ecclesiastica sepultura, sine pom-
 pa tamen.

192. Resp. Videri posse, dummodo
 ex non sint excommunicatæ, aut interdi-
 ctæ, & alias servantur ea, quæ quoad hoc
 præscribuntur in *cap. Alma mater*; nimi-
 rum, ut prædicta fiant januis clausis, ex-
 communicatis, ac interdictis ejectis, &
 campanis non pulsatis. Colligo ex *Sorbo*
 in *compend. privilegior. v. Interdictum 3.*
 in *annot. 1. Quinto Tertiarii*, ubi sic ait:
 Tertiarii, beata, famuli, familiares, do-
 mestici &c. Fratrum, & Monialium pos-
 sunt tempore interdicti, sive generalis, sive
 particularis Missam, ceteraque Divina Of-
 ficia audire, Ecclesiastica sepultura in no-
 stris Ecclesiis sine pompa tradi, ibique om-
 nia Sacramenta recipere: dummodo tamen
 nemo ex supradictis sit excommunicatus,
 vel interdictus &c. ac ceteris observatis
 limitationibus *cap. Alma Mater*. Et no-
 tandum, quod secundum jus commune, &
 Regularium privilegia familiares, & do-
 mestici dicuntur omnes, qui in eorum do-
 mibus vivunt, & per eos sustentantur,
 quamvis aliquo tempore pro alicujus ne-
 gotii causa fuerint absentes; & sic domi-
 cellæ, & servientes, alique in Monia-
 lium Monasteriis degentes, hoc privile-
 gio gaudent. Ubi noto verba illa: *alia-*
que in Monialium Monasteriis degente ipso-
 que sub iis posse intelligi puellas com-
 morantes in Monasteriis causa educationis:
 quippe quæ vivunt in domibus Moni-
 alium, & per illas sustentantur (quam-
 vis sumptibus suppeditatis a parentibus
 ipsarum puellarum), sicque vocari pos-
 sunt familiares, ac domestici; maximo
 cum simus in materia favorabili concer-
 nente bonum spirituale animæ, quæ juxta
 regulas generales & potest, & debet am-
 pliari: ita Naldus, Baldellus, Bordonus,
 & alij a me consulti: sed de hoc iterum
 dicemus c. 9. qu. 18. §. *Difficultas*.

Quæres 15. An casu, quo aliqua ex
 dictis puellis agrotet cum periculo vite,
 possit de propriis bonis disponere per solem-
 ne testamentum.

193. Resp. Posse, ut *sess. præc. qu. 25.*
 diximus, posse de suis bonis disponere
 Monialem novitiam in periculo vitæ con-
 stitutam: ita in terminis *Tambur. supra*
 4.1.

d. 1. qu. 2. n. 19. ex Naldo v. Moniales n. 14. asserente ad id declarationem Sacre Congregationis factam anno 1595.

SECTIO V.

De observantia Clausuræ Monialium quoad accessum extraneorum ad ipsas Moniales.

194. **V**ariis iuribus prohibitus accessus ad Moniales, & quidem etiam Regularibus.
195. Qualis accessus prohibeatur in dictis iuribus.
196. In iis prohibetur accessus tum simplex, tum frequens.
197. Frequens accessus iudicandus ex communi modo loquendi, & arbitrio prudentis viri.
198. Prohibitio accedendi ad Moniales afficit omnes fideles.
199. Obligat sub mortali ex genere suo.
200. Idque modo procedit etiam quoad Religiosos.
201. An levitas materia in hoc excusat a mortali.
202. Accessus ad Moniales indebitus est injuriosus Abbatisse Monasterii.
203. Prohibitio prefata sub variis penis est lata pro diversitate accedentium.
204. Regulares indebiti accedentes jure communi Ordinaris censuris subiacent.
205. Quo sapite excusatur indebitus accessus a dictis penis.
206. Licentia accedendi ad Moniales exemptas datur vel a solo Ordinario, vel & simul a Prelato regulari juxta consuetudinem: quoad non exemptas autem a solo Ordinario.
207. Regularibus datur ab Ordinario, ac Prelato regulari simul, si Monialis invidenda sit exempta: exponuntur varie formæ licentie.
208. Requiritur licentia, ut accedatur ad Abbatissem, Novitias, & alias mulieres seculares degentes intra Clausuram.
209. Parentes, & filii sine licentia acce-

dunt ad Filiam, & Matrem Moniales.

210. Hac prohibitio afficit Episcopos, stando in rigore juris, non item ex consuetudine.
211. Afficit peregrinos etiam in alieno territorio, cum sit de jure communi; etsi alii peregrini non subsint legibus locorum, per quæ transeunt.
212. Non afficit pauperes Mendicantes quoad petendam elemosynam a Monialibus.
213. Famuli sine licentia accedunt ad deferenda Monialibus dona.
214. Non violat istam prohibitionem, qui Monialem alloquitur e domo vicina.
215. Sed qui loquitur per interpretem, aut per nutus.
216. Nec qui loquitur idiomate Moniali ignoto.
217. Nec qui audit Monialem loquentem, nihil ipse dicens: violat vero, qui loquitur cum Moniali nihil respondente.
218. Non violat, qui scribit litteras Moniali.
219. Violat vero, qui cum licentia accedit ad unam Monialem, & loquitur cum alia.
220. Adiens Monialem exemptam non effugit penas latus a proprio Ordinario.
221. Prohibitio adeundi Moniales non ligat impuberes.
222. Magistri cavendi, aut pulsandi Cymbala ordinarie non sinuntur adire Moniales causa docendi.

Quæres 1. Quo jure extranei, sive seculares, sive regulares prohibeantur accedere ad Monialium Monasteria.

194. **R**esp. **P**rohiberi tum in cap. Monasteria de vita, & honest. Cler., ubi dicitur: Monasteria Sanctimonialium si quis Clericus sine manifesta, & rationabili causa frequentare presumpserit, per Episcopum arcetur, & si non desiterit, ab officio Ecclesiastico reddatur immunis; & si laici

laici excommunicationi subdantur, & a catu fidelium fiant penitus alieni: tum in cap. periculoso de statu regular. in 6. quod ita habet. *Nequis absque speciali facultate, & sine rationabili, & manifesta causa ingrediatur, vel accedat ad Monasteria Monialium: tum in cap. definimus 18. q. 2. ubi in specie prohibetur talis accessus iis verbis: Si contigerit Monachum aliquam suam propinquam videre velle, in praesentia Abbatissae huic confabuletur per modicam, & compendiosam verba. & in brevi ab ea discedat: tum denique in aliis iuribus relatis a Tamburino de iure Abbatissae d. 25. qu. 1. & praesertim in decreto Sacrae Congregationis de mandato Sixti V. edito anno 1590. per quod mandatur: Nulli posthac Religioso cuiusvisque Ordinis, gradus, qualitatis, & dignitatis existat (Superiore, cui Monasterii, seu domus cura incumbit, Visitatore, vel Visitatoribus, Confessorioque ordinario, & extraordinario, cum ad tempus deputabitur, dumtaxat exceptis) licere absque licentia expressa ejusdem Sacrae Congreg. accedere ad Monasteria, seu domus quarumcumque Monialium, vel Sororum, sive sui, sive alterius cuiusvis Ordinis ad colloquendum, sive tractandum cum eis: quamvis eadem Sacra Congregatio non parum temperaverit rigorem dicti decreti jussu Urbani VIII., ut indicabitur infra cap. 10. n. 20.*

Moneo hic, quod, cum in relatis verbis solum sit sermo de Monialibus, & nomine Monialium non veniant neque Novitiae (stando in odiosis) neque aliae feminae stantes intra Clausuram vi praefatorum verborum, videri posset alicui solum Regularibus vetari accessum ad Moniales professas, non item ad illas alias feminas: Sed ista opinio, & interpretatio praedicti decreti nullo modo potest admitti, siquidem in decreto Sixti hic relato immediate post verba allegata subditur: quod si aliquando mandato sui Superioris aliquos Religiosos ad praedicandum verbum Dei, vel ad celebrandas Missas in ipsarum Monialium, seu Sororum Ecclesiis mitti contigerit, prohiberi, ne dicti Religiosi ulla

modo, aut quaesito colore Moniales, Sorores, aut quamlibet aliam personam intra claustra degentes alloqui possint: per haec enim verba: aut quamlibet aliam personam &c. constat venire etiam Novitias, & alias feminas intra Clausuram degentes. Non solum pro casu, quo Regulares de mandato Superioris mittuntur ad Monasteria Monialium, ut ibi concionentur, aut celebrent; sed universaliter pro omni casu, quo ipsis sit vetitum accedere ad Monasteria Monialium, ut sit in priorum parte decreti ejusdem Sixti: licet enim stando in odiosis, nomine Monialium non veniant neque Novitiae, neque aliae feminae intra Clausuram degentes, tamen hoc fallit, & limitatur, quando in eodem decreto apponitur in fine aliqua Clausula, quae comprehendit etiam ipsas Novitias, & alias feminas intra Clausuram degentes, & quae ob identitatem rationis referre debet ad omnia praecedentia, ut docet Sanchez lib. 3. de Matrim. d. 7. n. 17., & dixi in manuali tract. 6. cap. 6. n. 21. In presenti autem casu, & quaestione non modo eadem ratio militat pro priori parte decreti, ac pro posteriori: sed etiam major, stante quod, ut loco cit. dixi, plus est alloqui ex proposito, quam ex occasione, per accidens, & obiter: unde cum hoc ultimum prohibeatur expresse, quoad omnes degentes intra Clausuram, a fortiori etiam illud censetur sub dicta prohibitione comprehensum per relationem, ut patet. Praeterea quid, quid sit, an in priori parte decreti emanati sub Sixto comprehendatur accessus ad Novitias, & alias feminas intra Clausuram degentes, indicabitur, est, illum esse prohibitum per alia decreta Sacrae Congreg., quae postea edita sunt, & infra allegabuntur.

Quaeres 1. Quid hic intelligatur per accedere ad Monasteria Monialium.

195. Resp. Intelligi aditum, non quidem ad Monasteria Monialium materialiter sumpta, sed ad ipsas Moniales causa illas visitandi, aut colloquendi: ac proinde in ci-

in citatis iuribus non prohiberi accessum ad earum Ecclesias, sed ad illarum colloquia, & aspectum, quod satis clare indicatur in cap. *periculofo* superius relato, dum ibi loco *Monasterii* dicitur ad *Moniales* his verbis: *nulli pateat ingressus, vel accessus ad Moniales*: quod est dicere ad *Monasteria Monialium* formaliter sumpta; ita *Suarez tom. 4. de religion. tract. 8. lib. 1. c. 10. n. 24. Sanchez lib. 6. moral. cap. 16. n. 112. Bonacin. qu. 3. de Clausur. p. 1. n. 1.*, aliique, qui consequenter docent, eum censeri accedere ad *Monasteria Monialium* contra iura id prohibentia, qui accedit ad Ecclesiam exteriorum Monialium, ibique ex fenestella communionis diutius loquitur, cum aliqua Moniali: cum hoc vere sit adire *Moniales* causa illas alloquendi, quod est prohibitum in citatis iuribus: sed de hoc plura in *alleg. tract. de prohib. c. 6. qu. 9.*

„ Quod si quis accederet ad domum
„ contiguum Monasterio Monialium, &
„ colloqueretur cum iisdem, ex eo, quod
„ non omnis prospectus ad illas esset om-
„ nino remotus, & impeditur, tunc pos-
„ set dubitari an subiceretur pœnis laici
„ contra indebitam accedentem ad *Monia-*
„ *les*, cum de tali accessu non loquatur
„ lex vetans accessum ad *Moniales*, utpo-
„ te loquens de accessu, qui sit communi-
„ ter, & modo ordinario, non autem de
„ hoc adeo extraordinario, ac insolito,
„ lex non loquitur de communiter contin-
„ gentibus &, si sit odiosa non debet ex-
„ tendi ad casus in ea verosimiliter con-
„ tentos: oppositum tamen dicendum vi-
„ detur, cum *Diana p. 3. tract. 2. resol. 48. v. nota 7.* ubi pro se citat *Henric. lib. 13. cap. 26. n. 2.* probatque suam sententiam ex eo, quod in tali casu principaliter, & per se prohibetur locutio cum *Moniali*, accessus vero ad *Monialem* per accidens.

Quæres 3. Quotuplex accessus ad Moniales interdicatur in iuribus relatis qu. 1.

196. *Resp.* Duplicem accessum interdici in cap. *quidem Monasteria de vita, & honest. Cleric.* frequentem accessum, quem *Ud.* vocant frequentationem adeundi Mo-

naasteria Monialium, idque in his verbis: *Monasteria Sanctimonialium si quispiam Clericus sine manifesta, & notabili causa frequentare præsumpserit &c.* in aliis vero iuribus simplicem accessum, in quibus verbum accedere verificatur per unicum accessum, & non se habet, sicut frequentatio accedendi, quæ supponit accessum sæpius repetitum.

Quod si quæras quid intelligatur per frequentationem accedendi.

197. *Resp.* Non intelligi solum binum accessum, ut putant aliqui ex cit. cap. ita nos 25. *qu. 1.* generaliter asserentes binum actum sufficere ad inducendam frequentiam, cum actus geminatus consuetudinem inducat, cap. 2. de *Episc. audientia*; sed potius id iudicandum esse ex communi usu loquendi, ac iudicio prudentis viri, quo modo *Navarr. comm. 4. de regul. n. 61. Rodriq. to. 1. q. 45. art. 2.*, *Sanchez n. 110. Bonacin. p. 2. n. 4.* alique arbitrantur, eum non posse dici frequentare *Monasteria Monialium*, qui *Moniales* alloqueretur duodecies tribus annis, aut semel unoquoque trimestri: secus si ter alloqueretur tribus diebus continuis; quin etiam *Sanchez n. 111.* addit, se credere, tunc demum censeri posse frequentiam in præfenti materia, quando quis semel singulis mensibus, aut ter tribus diebus continuis accederet ad *Moniales*: ut proinde *Suarez n. 25.* generaliter dicat, tunc posse dici frequentiam, quando intra breve tempus sæpius acceditur; non item, si inter unum, & alterum accessum longum tempus interponatur.

Quæres 4. Quæ persone prohibeantur accedere ad Monialium Monasteria vi iurium relatorum qu. 1.

198. *Resp.* Prohiberi omnes tam laicos, quam Clericos, ac Regulares, ut constat ex cap. *periculofo*, in quo generaliter dicitur; *nequis absque speciali facultate, & sine rationabili, & manifesta causa ingrediatur, vel accedat ad Monasteria Monialium*, cum alioquin cap. *Monasteria sup. relato* non comprehendantur Regulares, quippe quod loquitur tantum de Laicis, & Clericis, nomine quorum non veniunt

veniunt Regulares in odiosis, sicut bene advertit Bonacina n.3. monens, dicto nomine non venire Episcopos, Prælatos, aut Canonicos Ecclesiæ Cathedralis, utpote dignos speciali nota, nisi forte verba textus sint adeo generalia, ut extendantur ad quoslibet, quod etiam notavit Sanchez sup. c.15. n.74.

Quæres 5. *An accessus ad Moniales sit prohibitus sub peccato mortali, si fiat absque debita licentia, & causa legitima.*

199. Resp. Esse, & quidem etiam seclusis circumstantiis extrinsecis scandali, pravæ intentionis, aut injuriæ, quæ sit Abbatissæ Monasterii, ad cuius Moniales acceditur sine ejus licentia, quod est contra jus Monasterii, ac ipsius Abbatissæ: ita Rodriguez sup. art.4. Mirand. qu.4. de Monial. art.1., Bonacin. p.3. n.1. & alii, a quibus non videtur dissentire Suarez n.27. cum dicat se non dubitare, quin decretum Bonifacii, (quod scilicet edidit de hac re, & continetur in cap. periculoso) ex suo genere inducat obligationem sub mortali: esto postea subjungat, si tamen illud consuetudine derogatum est, assermare non possumus hoc esse peccatum mortale ex suo genere, quia nullum apparet aliud jus positivum, quo districte prohibeatur, seclusa frequentia, quam satis graviter prohibet cap. Monasteria, quod non potest dici derogatum. Ubi ego noto, quod cum Suarez non asserat tanquam certum cap. periculoso fuisse derogatum, & alii DD. de facto supponant non fuisse derogatum; non negare Suarez accessum ad Moniales vigore dicti capituli esse prohibitum sub peccato mortali, cum revera solum ostendat se dubitare, num illud fuerit derogatum nec ne; Dissentit tamen Sanchez n.120. ex Navarro dubitante, num indebite accedens ad Moniales peccet saltem venialiter, atque eum, qui frequentat Monasteria Monialium, non committere gravem culpam, nisi ab Episcopo monitus omittat desistere; quamvis subdat, quod sicut accessus sine causa, & absque licentia est venialis, sic frequentans Monasteria Monialium rarissime excusatur a mortali, attentis circumstantiis extrin-

secis, & præsertim scandali, quod rarissime non inde consurgit; sicut, & rarissime deficit finis aliquis turpis: Ratio nostræ responsionis est, quod de ratione legis est, ut in materia gravi obliget sub mortali, ut tradunt communiter DD. in materia de legibus: constat autem, quod lex prohibens accessum ad Moniales ex genere suo est de re gravi, ut colligitur ex gravitate finis in ea intenti: unde solent Ordinarii dictum accessum prohibere sub gravibus censuris ecclesiasticis ipso facto incurrendis: vel reponere inter casus ipsi reservatos; quæ utique fieri non possent, si dictus accessus non esset mortalis.

A Sanchez non dissentit Rodriguez supra, quatenus sustinens, culpam accedentis ad Moniales sine licentia non esse majorem, quam culpa venialis ex materie exiguitate, & ex eo, quod talis accessus videtur insufficiens causa infligendi damnationem æternam, in fine articuli addit, aliam rationem esse de frequentantibus Monasteria Monialium sine manifesta causa, ac rationabili; dicitque esse peccatum (intellige mortale) nisi adsit hujus legis invincibilis ignorantia excusans a peccato: quomodo allegavimus supra ipsum Rodriguez pro nostra sententia; cum alia expresse dicat, accessum ad Moniales sine licentia tantum, aut sine licentia, & causa simul peccatum esse, sed non plusquam veniale; & si utrumque deficiat requisitum, gravius peccatum esse veniale; levius autem, si alterum solum deficiat, vel licentia, vel causa rationabilis: cum Rodriguez sentiunt Santorini in Const. Minor. 11. stat.7. qu.1. dicens, quod cum Rodriguez sit Doctor classicus in rebus Regularium, in aliquo casu faciem proferre poterit, & Lezana to.1. c.25. n.26. docens accessum indebitum ad Moniales esse peccatum veniale, amoto scandalo, & circumstantiis in malum qualificantibus. Monet autem Rodriguez non facere contra ipsum, quod in accessu ad Moniales non raro admiscetur vana, ac otiosa verba, adeoque videtur contineri in eo gravitas materiz: nam id non procedit regulariter in ac-

in accessu raro, sed solum in frequenti; præterquam quod verba otiosa, ac inutiliter non sunt de intrinseca ratione accessus, sed sunt quid diversum, ut patet.

200. Certe, quod spectat ad Regulares, num videlicet ipsi peccent mortaliter accedendo sine debita licentia ad Moniales nec ne: esto alias non defuerint, qui sententiam negantem sustinuerint, ea ducti ratione, quod decretum Sacre Congregationis relatum qu. 1., & de ipsis in specie editum sit pœnale, adeoque obliget solum ad pœnam, non ad culpam, ut notavit *Diana par. 1. tr. 10. resol. 22.* in præsentia tamen dicendum est in tali casu intervenire peccatum mortale, cum id expressis verbis declaravit Sacra Congregatio 1. Julii 1606., teste *Duard. l. 3. in Bull. Cene §. 3. qu. 2. n. 45.* Declaratio autem Sacre Congregationis sic habet: *Atten'is narratis, ac dubio præfato mature discussio, & examinato, censuit Sac. Congregatio, ac declaravit, Regulares accedentes ad Monasteria Monialium contra formam decreti, quo huiusmodi accessus per Sacram Congregationem prohibetur, ultra pœnam privationis officiorum, ac vocis activæ, & passivæ, incurrere etiam pœnam peccati mortalis.*

201. „ Ne autem Regularis aliquis fallatur, putans se excusatum iri ex parvitate materiæ, aut ex alia rationabili causa, aut ex eo, quod ex bono sine accedat ad colloquendum cum Monialibus, tria hic subdò Sacre Congregationis decreta ad hoc concernentia. Primum est: *Die 11. Maii 1669. Sacra Congregatio Emorum S. R. E. Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum, habita notitia, quod nonnulli Regulares absque licentia crates Monasteriorum Monialium adire, & frequentare non dubitent, prætendentes non esse interdictum per breve tempus etiam usque ad quadrantem horæ cum dimidio, quod horologio arenario aliquando mentuntur, Moniales, aliasque personas in Clausura existentes alloqui, & hanc opinionem tamquam tutam affirmant, & forsitan etiam scriptis evulgant, proprias*

„ graviter illaqueantes conscientias, & scandala consumentes; ad huiusmodi perniciosos errores eliminandos, opinionem prædictam improbandi, rejiciendi, ac damnanis, declaravit, Regulares cuiuscunque Ordinis, Militiæ, Societatis, Congregationis, & Instituti, etiam de quibus specialis mentio foret habenda, qui ad Monasteria Monialium quamvis ab Ordinarii jurisdictione quomodolibet exempta, ac ipsis etiam Regularibus subiecta, vel aliis speciali mentione digna, absque legitima facultate accedunt, colloquendo etiam per quodcumque modicum temporis spatium cum Monialibus, aut aliis intra Clausuram degentibus, peccare mortaliter, eosque sub excommunicationis, privationis vocis activæ, & passivæ, aliisque contra Regulares accedentes sine licentia ad Monasteria Monialium statutis pœnis posse ab Ordinario tamquam Sedis Apostolicæ delegato coerceri. Et die 7. Junii ejusdem anni facta relatione SSmo D. N., Sanctitas Sua præsentem declarationem approbavit, ac typis dari, ac servari jussit: Ita ex Pignatelli. tom. 6. consult. 85. n. 35., Mattheucci. in offic. Curie cap. 3., & Monacelli. in formul. to. 1. in Append. Secundum decretum relatum apud citatos Auctores est: *Et si Sacra Congregatio Emorum S. R. E. Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum sub die 11. Maii 1669. aperte declaraverit Regulares, qui ad Monasteria Monialium absque legitima facultate accedunt, colloquendo etiam per quodcumque modicum temporis spatium cum Monialibus, aut aliis intra Clausuram degentibus, peccare mortaliter, hancque declarationem SSms D. approbaverit, ac typis dari, servarique jussit; quia tamen nonnulli sunt, qui declarationem huiusmodi perperam interpretantes, verumque sensum subvertentes, varia confingendo sophismata, asserunt accedentes ad bonum finem non peccare mortaliter, & declarationem præfatam non obligare sub mortali contentundum, ad omnem tollendam dubietatem resolvendum primo: An*

19. *Regulares accedentes ad colloquendum cum Monialibus sine licentia Episcopi peccent mortaliter. Secundo: An peccent mortaliter stante diſta declaratione Sacrae Congregationis Concilii cum approbatione SSmi. Die 26. Nov. 1673.*
 20. *Sacra Congregatio ad utrumque respondit affirmative, etiam si ex rationabili causa, quando non adest licentia. Tertium decretum, quod pariter reperitur apud eosdem supra allegatos est sequens. Editu vix lege, statim illam eludere malitia excogitat. Non ita pridem emanavit generale decretum altissime prohibens colloquia Regularium cum Monialibus, quando jam super eo variae interpretationes confingi ceperunt, aliasque nunc Bergomi suboriuntur, pro quarum resolutione supplicant Confessarii Monialium querendo. Primo, An Regularibus missis ad crates Monialium promunere predicationis obeundo, prohibetur sit sub peccato mortali censuris, & penis &c. immediate post cum ipsis Monialibus absque expressa licentia ad colloquendum immiscere sermones cum quaestionibus, vel dubiis spiritualibus, aut materiis ipsis concionis. Secundo, An talis prohibitio intelligatur tam de colloquutione cum aliquibus Monialibus, quam cum una tantum (omnibus tamen aliis audientibus) immediate post concionem. Die 21. Maii 1678. Sacra Congregatio Eñorum S. R. E. Cardinal. Concil. Trident. Interpretum ad utrumque respondit affirmative.*

202. Quod vero innui in responsione, accedere ad Moniales sine legitima licentia cedere in injuriam Abbatisse Monasterii, ad quod acceditur, advertit expresse Suarez sup., inde probans, quod etiam inter seculares furtive accedere ad colloquendum cum virgine existente sub cura parentum, ex genere suo est gravis injuria; sicque a fortiori erit in virgine sacra, maxime si accessus sit ad loquendum per loca inſtituta, cum sic injuria sit major, & periculum scandali gravior.

Quæres 6. Sub quibus penis prohibetur accessus ad Moniales, stando in jure communi.

203. Resp. Distinguendo: vel loquimur de laicis personis, & hæc nullam poenam incurrunt accedendo ad Moniales, si non adſit frequentatio accedendi; nulla enim poena reperitur jure communi lata contra laicos taliter accedentes; debent autem excommunicari ab Episcopo, si frequentent Monialium Monasteria, & ab eo moniti non desistant; idque ex cap. Monasteria, ubi dicitur: Si laici, excommunicationi subdantur, & a catuſ fidelium ſiant penitus alieni, quod est dicere, contra illos debere ferri excommunicationem, cosque declarandos esse excommunicatos. Vel loquimur de Clericis, & hi si frequentent Monasteria Monialium, ac moniti ab Episcopo non desistant, debent suspendi ab officio Ecclesiastico, idest ab usu ordinis, ac jurisdictionis, (& hoc ex citato cap. Monasteria) immo & excommunicari, ac deponi, si nolint corrigi, ut constat ex cap. Ut Clericorum, de vita, & honest. Cleric.: si vero interdum accedant, sed non ita, ut dici possint frequentare, nullam poenam incurrunt, cum adversus talem accessum nulla poena in jure communi statuta sit. Vel denique loquimur de Regularibus, & hi, sive frequentent Monasteria Monialium, sive etiam semel tantum accedant, incurrunt poenam privationis officiorum, & vocis activæ, ac passivæ ipso facto incurrendam, juxta decretum Sacrae Congregationis editum jussu Sixti V., & relatum qu. 1., quippe quod loquitur simpliciter de accedentibus absque licentia Sedis Apostolicæ, non vero de frequentantibus.

An autem Regulares accedentes sine licentia ad Moniales incurrant censuras ab Ordinariis statutas contra accedentes ad Monasteria Monialium sine ipsorum licentia.

204. Resp. Incurrere, si non gaudeant privilegio relato a Sanchez lib. 7. de Matrim. d. 33. num. 23., quod non possint censurari ab Ordinario locorum; & ratio est, quod licet ii sint exempti, in casu tamen proposito possunt contra eos procedere Ordinarii, etiam censuris, cum in eo procedant tamquam Sedis Apostolicæ delegati, adeoque non suffragetur exemptio,

ptio; quod fallit, si gaudeant dicto privilegio, utpote Regulares privilegiatos, eximente etiam a potestate delegata quoad hoc generaliter concessa. Quod tamen non facit, quin Religiosi sine debita licentia alloquentes aliquam Monialem puniri possint ab Ordinario, juxta Gregorii XV. Constitutionem *Inscrutabili*; immo & carcerari, tradendi ipsorum Prælati, qui tenentur eos punire, & hoc ipsum significare tum Sacre Congregationi, tum Ordinario; idque ex ejusdem Sacre Congregationis decreto, quod refert *Tambur. de jure Abbatiss. d. 25. q. 4. n. 5.* Cum quo tamen stat, quod si Sacra Congregatio concedit Episcopo facultatem puniendi Regulares etiam censuris, tunc ille poterit ferre censuras contra eos, non obstante privilegio 6. præced. adducto ex Sanchez; cum sic Sacra Congregatio censetur derogare dicto privilegio: idque etsi non derogat expresse, ac signate, quod indicat ipse Sanchez. *sup. diceas, & hoc nisi expresse concedatur Episcopis, ut in iis casibus possint censuris latis contra exemptos procedere.*

Quæres 7. An, & quibus ex capitibus excusari possint a culpa, & pœnis superius explicatis ii, qui accedunt ad Monialiam Monasteria.

205. *Resp.* Posse excusari ex legitima consuetudine inducta in contrarium, per quam usu receptum sit, ut fœminæ, ac viri, præsertim laici, absque conscientie scrupulo accedant ad Moniales, cum consuetudo habeat vim legis, tum ex legitima licentia obtenta a Superiore competente, eaque data cum causa rationabili, ac manifesta, prout statuitur in *cap. periculoso, & cap. Monasteria* superius citatis: quæ licentia non est opus, quod datur in scriptis, cum in jure id non requiratur, & de ratione privilegii non sit scriptura, nisi ipsa jura aliter decernant, & non finitur primo actu, si detur indefinite, & absque temporis præstatione; idque ob dicta superius *sect. 3. q. 35.*, ita Bonacin. *sup. p. 5. n. 4. & 8.* addens n. 5., quod, licet in re præsentis non videatur sufficere licentia tacita, quæ conjicitur ex

taciturnitate Superioris potentis reclamare, & non reclamantis contra accedentes ad Monasteria Monialium sine expressa ejus licentia; cum taciturnitas ut sic non sit sufficiens signum consensus præstiti, quatenus contingere potest, quod Superior iusta de causa taceat, & tamen non consentiat, juxta regulam juris, *qui tacet, neque consentire, neque dissentire videtur*: si tamen ex signis, & conjecturis apparet, Superiorem consentire in talem accessum, tutus erit in conscientia talis accessus, utpote factus ex licentia tacita, quod a fortiori admittunt Sanchez *supra n. 114.*, & Rodriq. *ubi sup.*, generaliter docentes, licentiam etiam tacitam sufficere, ut quis absque peccato accedere possit ad Moniales.

Quod si quæras, ad quem spectet dare hujusmodi licentiam accedendi ad Moniales tam exemptas, quam non exemptas.

206. Respondeo cum distinctione vel Moniales, ad quas vult quæ accedere, sunt immediate subiectæ Episcopo, & licentia debet dari ab ipso Episcopo, ejusque Vicario generali, quod est indubitatum apud omnes; vel Moniales sunt subiectæ Prælati sive regularibus, sive secularibus, & licentia concedi potest, & debet vel a solo Episcopo, vel ab Episcopo simul, & Prælato proprio Monialium, prout fert consuetudo, ac usus uniuscujusque loci; in hoc enim statuit Sacra Congregatio, servandam esse locorum consuetudinem, ut bene advertit *Tambur. d. 26. q. 2. n. 1.* ex Barbosa, & Quaranta, monens hujusmodi licentias in aliquibus locis solere concedi solum ab Episcopo, vel ab Episcopo, & Prælato Monialium simul. Vide ea, quæ diximus *supra n. 146.*

207. Quod autem spectat ad Regulares, ii non possunt accedere ad Moniales, juxta concessionem Urbani VIII., nisi ultra licentiam Ordinarium interveniat etiam consensus Prælati regularis, si Monialis, ad quem petunt accedere, sit exempta: idque colligo ex verbis illis, quæ sunt in decreto hac de re edito, *prædictaque licentia obtenta ab Ordinario, & ab alio, ad quem spectat eam concedere:*

quæ utrique intelliguntur de Præfato regulari.

Dubitari hic posset, an fœmina habens licentiam accedendi ad Moniales sub his terminis, con le sue donne, possit secum ducere mulierem aliquam extraneam, exclusa aliqua alia ex domesticis, quæ aliàs illam solet associare; idque ad gratificandum mulieri sic electæ.

Resp. Videri posse, dummodo dicta extranea associet instar famulæ: & probatur: tum quia verba illa *con le sue donne*, commode possunt expleri non solum de mulieribus fœminam dictam ordinariè comitantibus; sed etiam de muliebri comitatu proprio statui illius convenienti, quo modo sub eo comprehendi possunt etiam fœminæ extraneæ: gratia autem Principis ampliari debet, quantum patitur verborum proprietas, tum quia ad præsentem casum facit doctrina, quam tradit Sanchez *lib. 6. mor. c. 16. n. 49.* dicens, posse excusari fœminam, quæ ex sola curiositate videndi Monasterii Monialium illud eum debita licentia ingrederetur ad exerceendum ministerium ipsius: statui minus consonum, Monialibus tamen necessarium; quippe quod ab iis commode nequit exerceri, & de facto in eo occuparetur non minus quam famulæ, & aliæ viliores fœminæ aliàs ad talem effectum ingressuræ: siquidem revera ingreditur ex causa necessaria, eamque exequitur ingressa instar famulæ, etsi alioqui sit nobilis fœmina &c. quæ doctrina a fortiori probabilem facit præsentem responsionem, eum etiam in isto casu fœmina electa accedat ad Moniales instar famulæ, eique equiparetur: qui accessus utique est quid minus, quam ingressus clausuræ ut patet. Puto quidem, fœminam sic licentiatam ad accessum non posse in fraudem legis secum ducere plures fœminas, sive domesticas, sive extraneas, quam ducere communiter solet profectura in alia loca; nam aliàs non videntur verificari verba illa *con le sue donne*; quæ intelligenda videntur solum de comitatu ejus ordinario.

Concedo tamen, quod si similis licentia concedatur fœminæ, quæ ordina-

rie solet incedere sola, potest fœminam aliquam nihilominus secum ducere; idque ex benigna interpretatione mentis Prælati licentiam dantis, & ex quadam æquitate, ac decencia.

Addo, quod si quis habeat licentiam invisendi aliquam Monialem semel pro quolibet mense: is non tenetur inter unam, & alteram visitationem interponere spatium unius mensis integri; sed potest v. g. invisere Monialem 27. Aprilis, & iterum die 2. Maji, dummodo in reliquo mense Maji iterum non invisat. Moveor ex eo, quod docet Sanchez *lib. 8. de Matrim. d. 34. n. 36.*, videlicet, dispensatum a Sacra Penitentiaria cum onere confessionis mestrux in perpetuum faciendæ, satisfacere, etsi ab ultima confessione plusquam mensis elabatur: ut si confessio præcedens facta sit 1. die Decembris, satisfaciatur confessione ultima die Januarii: quocumque enim die Mensis fiat confessio, verificatur illam fuisse factam in eo mense: quæ ratio proportionaliter procedit in præsentem casum, cum invisens Monialem modo dicto semel tantum in quolibet mense vere diei posset invisere Monialem solum semel in quolibet mense, ideoque non excedere limites licentiæ ad hunc effectum obtentæ.

Quæres 8. An requiratur licentia, ut quis possit sine peccato accedere ad Abbatisfam Monasterii, nec non ad Novitias, puellas ibi commorantes in educatione, aut alias fœminas ibi degentes causa securitatis.

208. „ *Resp.* Consilare ex supradictis „ n. 194. quid dicendum sit de Novitiis, „ & aliis intra clausuram degentibus. „ Circa accessum vero ad colloquendum „ cum Abbatissis, seu Priorissis, censui „ olim cum Diana *part. 3. tom. 2. resol. 48.* „ & Tamburino *de jure Abbatiss. d. 25.* „ qu. 8. §. ad 5. licentiam non requiri. „ Ducebar eo fundamento, quod sicut „ nomine Monachorum non venit Abbas „ in odiosis (ut bene notavit glossa in „ cap. fin. de Simon. & Panorm. *ibid. n. 2.*) „ sic nomine Monialium non venit Abbatisa. Sed eam quoque comprehendi dicendum est sub nomine Monialium in „ prohi,

„ prohibitionem accessus ad Monasteria ea-
 „ rundem, ut docent *Grassius de Casibus re-*
 „ *servatis lib. 2. c. 5. n. 38.*, & alii Recen-
 „ tiores; nam in odiosis, quando ea ten-
 „ dent in favorem animæ, venit Abbas
 „ appellatione Monachorum, per text. in
 „ c. 1. §. porro de statu Monialium, & Mo-
 „ nachorum lib. 6. & appellatione Monia-
 „ lium venit Abbatisa, ut sentit *Glossa in*
 „ *clement. Attendentes de statu Monacho-*
 „ *rum v. Moniales*, & *Grassius* loco citato,
 „ & *Bonaccina de Clausura Monialium*
 „ *qu. 4. punct. 6. n. 9.* qui allegans *Panorm.*
 „ *Clement. 2. num. 3. de procur. Sanchez*
 „ *lib. 6. c. 16. n. 91.*, Mandatum de privileg.
 „ ad instar *gloss. 7. n. 28.* dicit venire Ab-
 „ batissam sub nomine Monialium, pro
 „ omni casu, quo materia sit accommoda-
 „ ta, & proportionata Monialibus, &
 „ Abbatisis, ut contingit in casu præ-
 „ senti: & hoc quod dixi loquendo ge-
 „ neraliter, majori cum fundamento di-
 „ cendum est loquendo in specie de Re-
 „ gularibus, quibus cum prohibitione
 „ accedendi ad Moniales, intelligitur
 „ prohibitus accessus etiam ad Abbatisas:
 „ proposito enim dubio in Sacra Congre-
 „ gatione Concilii: *An Regulares ad Mo-*
 „ *nasteria accedentes, & cum Abbatisa*
 „ *loquentes, incurrant pœnas in decretis*
 „ *institas, quas incurrunt Regulares, qui*
 „ *accedunt, & loquuntur cum aliis Monia-*
 „ *libus*: Sacra Congregatio respondit *In-*
 „ *currere*, ut ex lib. 19. decretorum p. 425.
 „ refert *Monacell. in formul. par. 2. tit. 15.*
 „ *formul. 15. n. 17. & Alexand. VII. in sua*
 „ *Constitut. edita 30. Martii 1658.* pro
 „ quiete Monialium Urbis Regularium cu-
 „ ræ subiectarum, incipit *Sacrofancti*
 „ *Apostolatus*, idem statuit per hæc ver-
 „ ba, *Præterea interdiciamus omnibus, &*
 „ *singulis prædictis sub eisdem pariter pœ-*
 „ *nis colloquia quæcumque cum sanctimo-*
 „ *niyalibus prædictorum Monasteriorum*
 „ *(comprehensis etiam Abbatisis, Prio-*
 „ *rissis, ac Officialibus)* extra actum con-
 „ fessionum, concionum aut visitationum
 „ hujusmodi, adjecta sub similibus pœnis
 „ expressa prohibitionem, ne quocummodo
 „ permittant, ut eorum socii, alique Re-

„ gulares tam professi, quam non Professii
 „ sub quovis pretextu cum Monialibus
 „ colloquantur.

Quæres 9. *An parentes, & Filii indi-*
geant licentia, ut possint accedere ad Mo-
niales, quæ sint ipsorum filia, aut matres.

209. *Resp.* Non indigere ex declara-
 tione Sacre Congregationis facta 15. Jan-
 uarii 1616. & relata a Gavanto in manual.
 v. Monialium collocutio n. 7. his verbis,
 Patres, & Matres Monialium possunt eos
 alloqui sine licentia, non tamen in diebus
 prohibitis: Item filii Monialium proprias
 Matres, quod declaravit eadem Sacra
 Congregatio 15. Martii 1619. teste eo-
 dem Gavanto n. 8. Quamquam hujusmodi
 declarationes non sunt ubique in usu, eam
 in variis locis neque parentes ad filias
 Moniales, neque alii ad Matres audeant
 accedere absque licentia Superioris com-
 petentis; sive quia ignorant jus ipsis quo
 ad hoc concessum; sive quia Ordinarii præ-
 fatam declarationem iustis de causis ad
 praxim non deduxerunt. Certè si demus
 præfatas declarationes esse in usu, puto, ut
 illarum parentes ac filios item posse acce-
 dere ad proprias filias, & matres respec-
 tive quocummodo intra Monialium Mo-
 nasteria degentes, etiam si nullam ad id
 habeant licentiam, & alioqui ibi sit ge-
 neraliter prohibitus accessus ad quasvisque
 mulieres intra clausuram commorantes:
 idque juxta regulam juris l. illud ff. ad leg.
 aquil. Vbi est eadem ratio, ibi idem jus
 statui debet.

Quæres 10. *An Episcopi, alique Præ-*
lati extra Diœcesim possint accedere ad Mo-
niales sine licentia Ordinarii, aut Superio-
ris illarum.

210. *Resp.* Non posse (nisi forte præ-
 sumatur adesse tacita licentia dicti Ordina-
 rii, aut Superioris, quam qu. 7. diximus
 sufficere, ut quis accedere possit ad Mo-
 niales, & si indebite accedant, incurrere
 pœnas latas in Concilio Tridentino sess. 25.
 c. 25. de regul. utpote comprehensos in
 cap. periculoso de regul. in 6. innovato
 per dictum Concilium: non tamen posse
 excommunicari ab Ordinario loci, in quo
 sit accessus: idque non obstantem declara-

tione

tione Sacræ Congregationis relata a Tam-
 bax. *supra* d. 25. qu. 2. num. 4. his verbis:
Petitum fuit ab Illustrissimis Patribus Con-
cilii Tridentini decreta interpretantibus de-
clarari, an Prior Ecclesiæ Collegiata S. Ni-
colai Barenfis, quavis Episcopus, possit in-
tuitione jurisdictionis Archiepiscopalis in
casibus a Sacra Rota Romanæ auditorio re-
solutis, servatis servandis excommunicari;
Et an eidem Priori permittitur sit ad Mona-
stera Monialium istius Civitatis accedere
absque Amplitudinis tue licentia, (nempe
Archiepiscopi Barenfis) Et absque eo,
quod incurrat in censuras in edito desuper
publicato contentas. Sacra Congregatio licet
censeret Amplitudini tue licere D. Priorem
Barensem excommunicare ex au-
thoritate tua ordinaria, illumque edito
contravenientem penis in eo contentis sub-
jacere; attamen tutius esse putavit, etiam
S. D. N. annuente, ut Amplitudo tua tam-
quam Sedis Apostolicæ delegata contra di-
ctum Priorem in casibus supra expressis ad
censuras, Et penas respectivè procedat.
 Hæc enim declaratio non probat, quem-
 libet Ordinarium loci posse excommunica-
 re Episcopos extraneos indebite acceden-
 tes ad Moniales ipsi subiectas; cum edita
 sit in favorem Archiepiscopi Barenfis con-
 tra Priorem Barensem Episcopum, seu
 episcopali dignitate fulgentem, subditum
 dicto Archiepiscopo; contra quem proin-
 de Sacra Congregatio declaravit, præfa-
 tum Archiepiscopum jure suo potuisse
 ferre excommunicationem, eo quod Epi-
 scopatus dicti Prioris contineretur intra
 Provinciam illius: quæ ratio non procedit
 quo ad Episcopos extraneos, sicut in iis
 non habet locum talis declaratio. Immo
 Diana p. 3. tract. 2. resol. 48. ex Grassio di-
 cit, teste experientia, Episcopos absque
 scrupulo loqui cum Monialibus sine licen-
 tia Ordinarii, quibus ex subsist.

Quæres 11. An peregrini indigeant li-
 centia Ordinarii loci ad hoc, ut licite pos-
 sint accedere ad Moniales in locis, per quæ
 transeunt.

211. Resp. Indigere: prohibitio enim
 juris communis est lex communis, & con-
 sequenter obligat fideles etiam existentes

extra proprium territorium, sicut non
 suffragatur doctrina, quam tradunt Sam-
 chez lib. 3. de Matrim. d. 18. n. 6. Clan. Reg.
 l. 2. c. 4. n. 15. aliique apud Laym. lib. 1.
 tract. 4. c. 12. n. 4. & Dian. part. 1. tract. 10.
 resol. 15. peregrinum non teneri servare
 leges locorum, in quibus obiter reperi-
 tur, dummodo non adsit periculum scan-
 dali; cum talis doctrina procedat solum
 de consuetudinibus, ac legibus locorum
 particularium, non autem de comuni-
 bus, prout supponunt citati Doctores.
 Secus dicendum, si prohibitio accedendi
 ad Moniales supponeretur esse de jure par-
 ticulari locorum, tunc quippe locum ha-
 beret doctrina modo indicata, quæ videri
 potest probabilis, maxime ex eo, quod
 jurisdictio requiritur ad obligandum ali-
 quem legibus: peregrini autem ob brevem
 hospitii moram (qualem hic supponimus)
 non subjiuntur jurisdictioni, seu non
 acquirunt forum, ut constat ex l. hæres
 absens §. proinde ff. de judiciis. Nec ob-
 stat, quod Ordinarius in causis concer-
 nentibus materiam Clausuræ Monialium
 procedit ut Sedis Apostolicæ delegatus;
 non enim hinc sequitur, peregrinos ei
 subijci in dictis causis, æque ac subijciun-
 tur Sedi Apostolicæ, ideoque teneri ser-
 vare edicta Ordinarii prohibentia
 accessum ad Moniales, non secus ac si ef-
 sent edita a Papa; si quidem talis delega-
 tio ipsis facta est solum in ordine ad Mo-
 niales exemptas, ad hoc scilicet, ut non
 obstante privilegio exemptionis, possint
 procedere contra illas in causis concernen-
 tibus clausuram; non autem in ordine ad
 peregrinos earum Monasteria adeuntes in-
 debite: sicut in terminis sentit nobiscum
 Diana part. 3. tractat. 2. resolut. 48.

Quæres 12. An pauperes viduæ sibi
 ostiatim emendicantes sine peculiari licen-
 tia possint accedere ad Moniales causa qua-
 rendi eleemosynam.

212. Resp. De jure communi videri
 posse, & quidem ex tacita licentia Ordina-
 riorum, quæ rationabiliter præsumitur
 tum ex usu fere communi, tum quia talis
 accessus cum ex genere suo sit pro bre-
 vissimo tempore, non est comprehensus

in generali prohibitionem accedendi ad Moniales; tum quia regulariter in hujusmodi accessu non militant rationes, ob quas indulta est præfata prohibitio.

Quæres 13. *An famuli, & famulae sine speciali licentia possint accedere ad Moniales, ut ipsi deferant aliqua munuscula.*

213. *Resp.* Possè pro foro conscientie, & quidem etsi aliàs non paterentur grave aliquod incommodum, non obediendo Dominis ipsos mittentibus. Dicor, quia in tali casu facilius præsumi potest tacitus consensus Ordinariorum, qui non supponuntur velle obligare suis legibus cum tanto rigore; tum quia hic intervenit parvitas materiæ excusans a peccato: de minimis autem non curat prætor: tum quia famuli moraliter astringuntur obedire suis Dominis, nec possunt sine damno proprio detrectare illorum jussa: qui autem jussu Judicis aliquid facit, non videtur dolo malo facere, quia parere necesse habet, ita Bellocius n. 178. & Grass. & Homobon., & Bonacina, nec improbabili-ter, quamvis forum externum, utpote nitens præsumptionibus, dictos famulos puniret, si absque licentia invenirentur accessisse ad Moniales: unde omnino consulendi sunt non accedere absque debita licentia, vel certe, ut in hoc caute se gerant.

Quæres 14. *An delinquit contra prohibitionem accedendi ad colloquendum cum Monialibus, qui de domo sua posita prope Monasterium Monialium, loquitur cum aliquo illarum.*

214. *Resp.* Non delinquere, Diana n. 1. tituli. 2. resolut. 48., & cum eo Tamburinus supra quæst. 8. §. ad 1. citans pro se Henriquez: patetque ex eo, quod pœnæ debent interpretari stricte: ideoque si latæ sint contra accedentes ad colloquendum cum Monialibus, non debent extendi ad eum, qui loquitur quidem cum Moniali; at non accedit ad ipsam, & consequenter non facit actum externe consummatum sub dictis pœnis prohibitum, prout requiritur ad incur-rendas pœnas dictas. Sed contrarium puto tenendum esse cum Grass. tom. 1.

„ *Confil. 22. de Excommunication. n. 23.* ratio est: quia cum ex pluribus Sacræ Con-
„ gregat. decretis, Clausura ita debeat
„ custodiri, ut a vicinis ædibus nullus pa-
„ teat prospectus in Monasteria Monia-
„ lium, ne quidem a fenestris turris cam-
„ panariæ alicujus Ecclesiæ vicinæ; & om-
„ nino claudenda sit quælibet apertura,
„ aut foramen, ex quibus detur commo-
„ ditas ulla videndi, alloquendi &c. Mo-
„ niales, dici debet esse admittendam in
„ lege prohibente accessum ad colloquen-
„ dum cum Monialibus extensionem illam,
„ quam apud Suarez lib. 6. de legibus c. 3.
„ Doctores vocant extensionem compre-
„ hensivam, per quam ex identitate rati-
„ onis lex extenditur ad casum non com-
„ prehensum in verbis legis, si constite-
„ rit rationem illam esse adæquatam, so-
„ lamque animus legislatoris induxisse:
„ quod ex materia, & circumstantiis, a
„ verbis legis inspiciendum est, juxta ea,
„ quæ cum communi Canonistarum, &
„ Legislarum docet citatus Suarez a n. 16.

Quæres 15. *An modo dicto delinquit, qui accedit ad Monialem, sed cum ea loquitur solum per interpretem, aut tantum signis, aut nutibus.*

215. *Resp.* Diana supra & Tambu-
„ rinus §. ad 4. expresse docent, non delin-
„ quere, si solum per interpretem loqua-
„ tur, ea ducti ratione, quod loqui per
„ interpretem non est proprie loqui, prout
„ requiritur ad incurrendum pœnas contra
„ loquentes, quippe quæ sunt stricte
„ interpretationis, ut paulo ante diximus:
„ quæ ratio si valet in præfati casu, vi-
„ deri posset alicui valere etiam in casu,
„ quo quis Monialem alloquatur signis, ac
„ nutibus. Sed absolute dicendum est de-
„ linquere contra prohibitionem acce-
„ dendi ad colloquendum cum Monialibus
„ tam illum, qui accedit ad colloquendum
„ signis tantum, ac nutibus, quam illum,
„ qui accedit ad colloquendum per inter-
„ pretem, aut interpositam personam, di-
„ rigendo suam locutionem ad Monialem
„ præsentem, & audientem. Ratio est,
„ quia per decreta, & jura interdicentia
„ accessum ad colloquendum cum Monia-
„ libus,

libus, duo copulative prohibentur, scilicet accessus ad Monasterium, & locutio ipsa; accessus prohibetur tanquam medium, locutio facta cum tali medio prohibetur tanquam finis: Unde facit contra prohibitionem primo quotiescumque aliquis accedit ad Monasterium, & loquitur per signa, & nutus, quia illi nutus facti coram Moniali, & directi ad manifestandum eidem sensus inter-nos, habent rationem veræ, & propriæ locutionis. Secundo quotiescumque aliquis accedit, & ita loquitur per interpretem, aut interpositam personam, ut dirigat suam locutionem ad Monialem præsentem, & audientem; nam etiam in isto casu accedit, & vere loquitur cum Moniali.

Quæres 15. *An modo supra dicto delinquat qui accedit ad Monialem, & cum ea loquitur idiomate, quod non intelligitur a Moniali.*

216. *Resp.* Videri non delinquere; & probatur ex doctrina, quam in simili tradit Sanchez l.1. moral. c.10. n.51. dicens legentem librum lingua sibi omnino ignota conscriptum, ac prohibitum non affici pœnis latis contra legentes libros prohibitos: est enim par ratio in utroque casu.

Quæres 17. *An modo dicto delinquat, qui accedit ad Monialem loquutus cum illa, ipsa nihil respondente, vel certe illum loquentem solum auditurus, ipso nihil dicente.*

217. *Resp.* Diana supra, delinquere in priori casu: cum tunc revera loquatur cum Moniali (quod jure prohibetur) non item in posteriori: cum lex pœnalis non debeat extendi, & alias prohibitio loquendi cum Moniali proprie non sit prohibitio audiendi Monialem: unde cum in hoc posteriori eventu accedens non loquatur, sed solum audiat Monialem loquentem, (quod jura non prohibent) non potest dici delinquere contra prohibitionem, quæ præcise vetat loqui cum Moniali: ita Diana, & cum eo Tambur. supra §. ad 2.

Quæres 18. *An faciat contra prohibitionem accedendi ad Moniales causa colloquendi cum illis, qui ad ipsas scribit litteras.*

218. *Resp.* Non facere, & patet tum ex dictis quæ præcedenti, quæ hic applicari possunt proportionaliter: tum ex communi illa regula, quæ habetur l.1. §. hæc autem verba ff. quod quisque juris, verba cum effectu intelligenda sunt: quæ regula in præsentem casu non habet locum, stante quod scribere litteras non est idem ac loqui, sed quid omnino diversum, ut constat: ita Navarr. conf. 16. de sentent. excomm., Sanchez l.6. moral. c.16. n.117., Rodriguez to.1. qu.45. art.3., alique apud Tambur. §. ad 6.

Quæres 19. *An violet prohibitionem supradictam, qui accedens cum debita licentia ad unam Monialem, loquitur postea etiam cum aliis Monialibus, sive sponte ac-currentibus, sive ab ipso vocatis.*

219. *Resp.* Violare, si alias dictæ Moniales juxta statuta, ac locorum consuetudines non debeant ex munere suo interesse colloquutioni Monialis, ad quam accedit cum licentia: sic enim præsumitur adesse tacita licentia Superioris ad loquendum cum Monialibus ex munere suo interessentibus, (cujusmodi sint auscultatrices (idque ex regula connexorum, de quibus idem est iudicium, cap. translatato de constitut.

Quæres 20. *An accedens ad Moniales exemptas incurrat pœnas latis ab Ordinario contra indebite accedentes ad Monasteria Monialium.*

220. *Resp.* Incurrere, quia, ut diximus hoc cap.5. sect.1. n.6., Monasteria exempta subduntur Episcopo, quoad Clausuram tanquam Sedis Apostolicæ delegato, ut constat ex rationibus, & declarationibus Sacræ Congregat. loco citato allatis.

Quæres 21. *An dici possint transgressores præsentis prohibitionis pueri, ac puellæ, si ante decimum quartum annum completum sine licentia accedant ad Moniales causa colloquendi cum illis, & diutius colloquantur.*

221. *Resp.* Possent quidem esse transgressores in ordine ad incurrendum culpam, quia, ut patet, etiam ante annos pubertatis tenentur pueri legibus Ecclesiæ, sed posse probabiliter dici eos non esse reputan-

putandos transgressores in ordine ad effectum incurrendi censuras : & probatur , tum quia respectu illorum non concurrunt causæ , ex quibus solet induci dicta prohibitio , sicque procedit doctrina , quod cessante sine legis cessat lex : tum quia Ecclesia non solet cogere quemquam suis censuris ante annos pubertatis , compatiens fragilitati illius ætatis ; conitat autem , quod talis prohibitio solet fieri sub aliqua censuranta Tamburin. 5. ad 8. ex Bonac. Diana supra ; & alii contra Graff. tom. 1. conf. 22. de sentent. excommun. n. 9. , cujus opinio utique est probabilior .

Quæres 22. An Ordinarii , ac Superiores Monialium possint permittere , ut Magistri canendi , aut pulsandi Cymbala , aliæque instrumenta musica possint accedere ad Moniales , ut eas doceant .

222. Resp. Non debere , immo nec posse , cum id expresse prohibeant Sacra Congregatio Episcoporum 13. Septemb. 1583. teste Gavanto in manual. v. Monialium collocutio n. 4. , qui hujusmodi prohibitionem refert his verbis : Non permittatur accessus ad Moniales sub prætextu docendi sonum Cymbalorum , aut alterius instrumenti , aut musicam , cantumve ad crates ,

CAPUT VI.

De variis obligationibus , ad quas tenentur Moniales ratione status Religiosi .

1. **M**oniales debent tendere ad perfectionem per media præscripta in regula .
2. Non tenentur tamen vi status esse perfectæ .
3. Implent hanc obligationem observando vota religiosa , ac præcepta .
4. Tenentur ad regulam eo genere obligationis , quo in ea præscribitur (non tenentur tamen statuti Ordinis , si subsint immediate Ordinarii loci) sed non sub voto ad omnia in ea posita , etsi voveant regulam .
5. Quando peccant contra hanc obligationem statuendo non servare Regulam .
6. Peccant solum venialiter statuendo non servare Regulas obligantes ad veniale .
7. Interdum Moniales animi Conventus non obligantur ad legem generalem .
8. De jure communi tenentur solum ad confessionem annuam , &

communione Paschalem : nec ullo jure probatur oppositum .

9. Feria sexta Parasceve non communicant : nec in Missa in festo Nativitatis D. N. media nocte celebrari solita .
10. De jure communi non tenentur audire Missam frequentius , quam alii fideles : in ejus auditione , quæ sufficiat attentio , ac moralis presentia : ejus obligatio admittit levitatem materiæ , quæ varie assignatur : ea interdum præveniendū impletur audiendū mediam Missam ab uno , & mediam ab alio : audiens Missam potest recitare horas debitas ex præcepto , immo confiteri sacramentaliter , juxta aliquos .
11. Debent curare , si possunt , ut in suis templis dicatur Missa Conventualis .
12. Recitant horas in Choro ex consuetudine , non tamen singula Moniales tenentur ad id .
13. Quid statuerit Leo X. de hoc : Ab-

Bb butissa

batiffa dispensat quoad tempus recitendi horas in Choro.

14. *Recitare debent horas extra Chorum: nec id sine nota temeritatis potest negari, etsi aliqui id negent, non enim quidquid sustinent aliqui Doctores, censeri debet probabile.*
15. *Laica tamen loco horarum tenentur solum ad certas preces: verum non sub mortali.*
16. *Ex Indulto Clementis VII. Moniales Choriſte, si sint imperitiores, possunt recitare Officium Monialium laicarum, & quidem non sub mortali: alia item talia indulta iis concessa.*
17. *An satisficiat recitans horas sine ulla attentione interna: item recitans officium pro officio: non omnis omisso partis horarum est mortalis: ea interrumpuntur sine culpa gravi; idque procedit de inadvertente ordinem earum: earum synopatio non est semper mortalis: in dubio, an recitate sint, non repetuntur: recitans cum alio satisfacit audiendo ab illo lectiones: recitanti certam orationem in fine horarum remittuntur defectus commissi in illis dicendis: omittens simul omnes horas unicum facit peccatum, sicut omittens Officium Defunctorum cum Officio de Octava in die Defunctorum: recitans horas lingua vulgari peccat mortaliter, etsi alii id negent.*
18. *Moniales exemptæ tenentur ad officia Sanctorum Ordinis: secus si subsint Ordinario: & si hæc possint ea recitare.*
19. *Extra Chorum non tenentur ad officia Defunctorum dici solita pro benefactoribus, nec ad Li-*

tanias in Rogationibus, etsi non intersint processioni, quod alii negant.

20. *Non peccant omittendo preces indictas pro Benefactoribus.*

21. *Tenentur ad habitum Religiosum, ac tonsuram: probibentur inducere habitum virorum.*

22. *Tenentur ad Clausuram.*

23. *Jure communi tenentur solum ad jejunandum in jejuniiis communibus omnibus fidelibus.*

24. *Ad jejunia Alventis regulariter non tenentur sub mortali.*

25. *Quinquagenaria excusantur a jejuniiis Ecclesia, & Regula, sicut & ea, quæ vigesimum primum annum non expleverunt (quod alii negant) & hæc saltem dispensari possunt in jejuniiis Regule sine magna difficultate: volunt jejunare post sexagesimum annum tenentur jejunare, si votum sit ad totam vitam.*

26. *Non tenentur ad jejunia Diœcesis, in qua degunt.*

27. *In die jejunii anticipant communionem per horam cum dimidio ante meridiem: assignatur quantitas refectiuncula vespertina, eaque major vigilia Nativitatis D. N., etsi sumatur hora prandii: generaliter sumi potest refectiuncula hora prandii, dilato prandio ad vespem: in dicta refectiuncula sumi potest jusculum parum excedens viaticum: in die jejunii aliquid edit, prandium postea prosecuturus: talis prosecutio est licita post longum tempus, idque in variis casibus, qui proponuntur: accumbens mensa potest edere, etsi plicato linteolo proposuerit non edere, & hoc interdum, licet finitum sit pran-*

fit prandium: quod a fortiori procedit, si prandium adhuc durat: jejunijs extra prandium aliquid cibi sumit, ne potus noceat; id vero modicus est, si sit infra unciam: in refectiuacula nequit cibis coctus cum iusculo sumi in quantitate, in qua fameretur crudus: uva sumpta per modum cibi, seclusa parvitate materia, violat jejunijs.

28. *Observant festa, cenjurat, ac interdita Ordinarii loci.*
29. *Juxta aliquos in die festo faciunt rechematurat.*
30. *Ad Processionem in diebus Rogationum non tenentur stricte.*
31. *Solvunt debita contracta, nisi excuset impotentia: at recipientes ab iis ad illicita interdum non tenentur restituere.*
32. *Tenentur corripere proximum, & maxime Superiorissæ.*
33. *Possunt facere elemosynas, sed non tenentur semper, & si sint Superiorissæ.*
34. *Sollicitatæ a Confessario ad turpia, tenentur eum denunciare.*

Quæres 1. An, & quomodo Moniales debeant tendere ad perfectionem Religiosam.

1. Resp. **D**ebere tendere: non quidem per omnia, & singula media, quæ possunt deservire ad talem effectum, sed solum per ea media, quæ ipsi præscribuntur in Regulis, seu Constitutionibus propriis Ordinis: est communis DD. cum S. Thoma 2. 2. q. 186. art. 2., & probatur ex eo, quod nec Deus, nec Ecclesia, nec finis status religiosi, nec ipsa vota religiosa aliquid amplius petunt, quam ut Religiosus ducat vitam regularem juxta proprium Institutum a Sede Apostolica approbatum: id autem sufficienter impletur, si Moniales tendant ad perfectionem religiosam per media præscripta in propria Regula, seu Constitutionibus.

2. Ubi notandum ex eodem S. Thoma q. 184. art. 5. ad 2. Moniales ex vi sui status non teneri esse perfectas, sed solum curare exequi ea, quæ conferre possunt ad acquirendam perfectionem religiosam consistentem in dilectione Dei, ac proximi, & in eo, quod per consilia Evangelica, & præsertim per tria vota substantialia Religionis Religiosus vacet studio Christianarum virtutum, harum exercitio removendo ea omnia, quæ acquisitioni ipsius religiosæ perfectionis obstare possunt.

Quod si quæras, ad quid absolute teneatur Monialis, ut dici possit implere obligationem, quam habet tendendi ad perfectionem religiosam.

3. Resp. Teneri intendere servare sua Vota integre, prout in sua Regula fiunt, & alia omnia præcepta proprii Ordinis ultra communia; ita Suarez tom. 4. de relig. tract. 8. lib. 1. cap. 4. n. 11., & patet, quia si id faciat Monialis, vere tendit ad perfectionem, cum sic velit servare statum, qui secundum se est in consilio tantum, & non sub præcepto (in quo consistit tendentia ad perfectionem) non enim Religiosus debet habere intentionem currendi ad perfectionem, sed solum tendendi ad illam, ut bene advertit Sylv. v. Religio 1. q. 3., quamvis alioqui teneatur retinere propositum utendi aliquo medio, quod non sit in præcepto, sicut jam indicavimus: unde infert idem Sylv., Religiosum non esse extra statum salutis, si unum retineat medium conducent ad perfectionem, aliis in malo statu futuris, si omnia media ad finem perfectionis a se omnino abdicat: quod est bene notandum; sed de hoc latius in 1. tract. nostri Manual.

Quæres 2. An, & quo genere obligationis teneatur Monialis servare Regulam, seu Constitutiones, & Statuta proprii Ordinis.

4. Resp. Teneri, & quidem cum obligatione sive ad culpam mortalem, aut venialem, sive ad poenam, prout illarum Auctores instituerunt: Regula enim religiosa non est proprie consilium, sed necessi-

B b 2 cessi-

cessitatem aliquam inducit operandi, per hoc participans de ratione legis, & differens a puro consilio: siquidem præter Reg iam dantur alia multa, quæ fieri possunt à Religiosis ex consilio; cum tota perfectio non sit in sola regula, sicut recte notavit *S. Benedictus c. ult. sue Regule*: unde ad cognoscendam obligationem regulæ Monialium, inspiei debet ipsa Regula, & ex ejus tenore colligendum est, an obliget ad culpam sive mortalem, sive venialem, vel solum ad pœnam, & hanc sive determinate taxatam, sive commissam prudenti arbitrio Superioris. Ratio responsionis est, quod Moniales omnes profitentur Regulam, & promittunt Obedientiam juxta Regulam; unusquisque vero debet implere id, quod promittit, & quod competit statui, quem proficitur: ita *Suarez sup. tr. 9. l. 1. c. 12. n. 11.*; monens, quod quamvis Statuta Religionis non obligent ad culpam, possunt Moniales per suos Prælatis cogi ad illorum observantiam, ejus ipsi peculiarem curam habere debent in visitationibus earumdem Monialium.

Unum hic ego moneo (quod etiam noto in *tract. de oblig. c. 2. qu. 31.*) nimirum Moniales, quæ subjæctæ sunt immediate Ordinario, & non amplius subjiciuntur regimini Prælatis regularis, non teneri servare statuta, quæ postea fiant in ordine a Prælatis regularibus: siquidem lex non potest ferri, nisi in subditos; Moniales autem non sunt subditæ Prælatis regularibus, si, quo tempore fiunt illa statuta, sunt immediate subjæctæ Ordinario: præterquam quod alioqui possint onerari statutis tam ab Ordinario, quam a Prælatis regularibus, sicque plus justo gravari contra leges æquitatis.

Et hoc puto procedere etiam quoad Statuta edita in Ordine, quo tempore Moniales subjacebant ejus jurisdictioni: cum eadem ratio sit de his, ac de illis, quæ eduntur, postquam exemptæ sunt a potestate Ordinis. Moveor, tum ex ratione paulo ante allata quoad statuta futura, quæ intentum probat etiam quoad præterita, tum ex regula, quam tradit *San-*

chez lib. 7. de Matrim. d. 10. n. 10. ex Dominico, & Franco; nimirum, quod, quando duo sic se habent, ut unum sit mensura, & alterum res mensa, lex corrigens, vel limitans mensuram, censetur pariter corrigere, ac limitare rem mensam, si eadem ratio militet in utrisque: cum ergo respectu Monialium mensura obligationis ad observanda Statuta Ordinis sit subiectio ad ipsum Ordinem, & obligatio ad Statuta sit res mensa; eo ipso, quod tollitur subiectio ad Ordinem, (quomodo vere tollitur, quando Moniales ab ejus potestate eximuntur, tolleretur & obligatio Statutorum etiam antea editorum; adeoque Moniales amplius non obligantur ad eorum observantiam: quod tamen non procedit de observantia Regulæ; ad ea enim tenentur Moniales, quantumvis eximantur a potestate Ordinis; quippe quæ hoc ipso, quod manent Religiosæ, debent servare aliquam Regulam, & cum adhuc sint Religiosæ prioris Ordinis, debent servare Regulam præfati Ordinis: quod non procedit de Statutis Ordinis, cum ad illorum observantiam non requiratur solum professio religiosa talis Ordinis, sed actualis subiectio ad illum.

Addo, Moniales voventes regulam *S. Claræ*, v. gr. (ut faciunt Cappuccinæ Ferrariæ sub his verbis: *Promitto Deo me toto vitæ meæ tempore in perpetuum formam, & vitam pauperum Sororum Sanctæ Claræ*) non peccare contra votum, quoties violant dictam regulam, sed solum, quando illam violant in materia votorum substantialium Religionis, vel alterius voti, quod forte emittant ex speciali instituto, continetur in regula: ita *Peyr. de R. S. qu. 1. cap. 5. §. noto primo ex S. Thom. 2. 2. qu. 185. artic. 9. ad 1. aliisque*, cum quibus sentit *Bordonus c. 1. de prefec. qu. 48.*, & probatur, quia voventes regulam non vovet implere omnia, quæ continentur in regula, sed tantum vovet vitam regularem; quæ consistit in votis substantialibus religionis, alias religio, in qua vovetur, regula esset suis Religiosis in laqueum perditionis; quippe quæ plura continet mini-

ma,

ma; quæ ex humana fragilitate facillime solent violari.

5. Monet autem *Suarez supra tract. 8. lib. 1. cap. 4. n. 15.* quod, quamvis moraliter loquendo, non possit reperiri Religiosus adeo rectus in substantialibus, seu necessariis, ut illæ ea servare statuat; qui in reliquis sit ita remissus, ut intendat nullam omnino regulam servare, aut semper, & in omnibus transgredi (quod vix potest contingere absque contemptu); potest tamen facile inveniri Religiosus sic remissus, ut contentus necessariis, nolit esse sollicitus de aliis: adeoque statuat non semper servare regulam, sed solum quando disciplina ipsa, ac ordo religiosus morali quadam necessitate compulerit, vel quando id fieri possit absque gravamine, ac difficultate: cum quo proposito constat talem Religiosi non velle in aliquibus actibus, vel secundum regulam, vel ultra illam operari multa opera si pererogationis, ac meliora tacere, sique in tali intentione per se, & ex vi obiecti, nullum videtur committi peccatum, si regula ordinis ad nullum obliget peccatum. Q. x. dicta esse volo, non ut Monialibus, aliisve Religiosis occasionem tribuam remissæ vivendi, seque exponendi periculo peccandi, sed ne injiciam laqueum, imponendo periculum peccandi mortaliter, ubi vere non est: ut habet ipsemet *Suarez*.

Dicitur: quid si regula obliget ad culpam venialem tantum, qualiter peccabit Monialis proponendo frangere illam oblata occasione?

6. *Resp.* Secluso periculo gravioris lapsus, & contemptu, non peccaturam mortaliter, sed solum venialiter, peccato tamen graviori in genere culpæ venialis; sicut enim transgredi talem regulam est peccatum veniale, sic & erit id proponere, gravius tamen, quatenus in eo proposito major malitia includitur, quam in qualibet particulari transgressionem: ita *Suarez n. 16.*, addens facile defendi posse, in dicto proposito non contineri tot malitias, quot sunt regulæ diversarum virtutum; sed unicam tantum contra generalem rationem obediendi legi: sicut enim obser-

vationes omnium regularum conveniunt in hac generali ratione, sic transgressio regulæ ut sic, præcise opponitur generali illi rationi, ideoque intentione voluntatis in eam præcise tendente, ex illa confligit una specifica malitia, non autem multiplex: qua de re *Castro Pal. tract. 16. d. 4. pag. 1. n. 4.*

Placet hic resolvere dubium olim propositum: An scilicet in casu, quo lex aliqua generalis fiat pro omnibus Monialibus unius Diocesis, si constet illam in aliquo Conventu Monialium non fuisse acceptatam a majori parte Monialium dicti Conventus, aut certe fuisse postea abrogatam, Monialibus aliorum Conventuum majori ex parte observantibus talem legem; an, inquam, ista lex obliget Moniales præfati Conventus.

7. „Antequam respondeam: Suppono primo, subditos, & consequenter Moniales alicujus Monasterii peccare, si absque sufficienti causa non acceptent legem a suo Principe, & legitimo Superiore promulgatam, ut clare constat ex *prop. 28.* damnata ab Alexandro VIII. „*Populus non peccat, etiamsi absque ulla causa non recipiat legem a Principe promulgatam.* Ratio hujus veritatis loquendo de Superiore Ecclesiastico clarissima est; nam Superior Ecclesiasticus non habet a subditis potestatem ad leges ferendas, & Jurisdictionem, sed a Christo Domino vel immediate, & proxime, ut Romanus Pontifex; vel per Romanum Pontificem, ut Episcopi. Suppono secundo, quod licet populus, & subditi peccent non acceptando legem justam a Superiore latam; tamen si re ipsa non acceptant, & a majori parte Communitatis lex non observatur, tandem si hoc Superior toleret, & inobservantes non puniat post elapsum si sciens tempus, lex definit obligare, si ea sit pure humana. Ita docet communis sententia, & sumitur ex *cap. ultimo* de consuetudine. Dixi, si ea sit pure humana; nam si ea spectet ad res fidei, vel prohibeat, aliquid tanquam contrarium legi divinx, aut naturali, tanquam pravam, & scan-

„ & scandalosum, aut reprobet aliquam
 „ consuetudinem tanquam irrationabi-
 „ lem, tunc, ut omnes docent, non ces-
 „ sat obligare ex eo, quod non sit usu re-
 „ cepta. Suppono tertio, quod si lex mo-
 „ do nuper dicto pure humana ab aliqua
 „ communitate non observatur, sciente
 „ Legislatore, ut ea desinat obligare,
 „ sufficit, quod major pars communita-
 „ tis fecerit tot actus contrarios, ex qui-
 „ bus prudenter colligi possit, Superio-
 „ rem, qui inobservantiam suæ legis co-
 „ gnoscit, & inobservantes non punit, ta-
 „ cite quodammodo per suum silentium
 „ legem revocasse. Si vero Superior igno-
 „ rat legis suæ inobservantiam, ejus ob-
 „ ligatio sine dubio cessat, postquam est
 „ elapsum decennium a legis promulga-
 „ tione, & præterea est probabile, & tut-
 „ tum in praxi tantum tempus sufficere,
 „ quantum ex legis inobservantia per actus
 „ contrarios possit arbitrio prudentium ju-
 „ dicari legem non esse amplius utilem
 „ populo, & ideo iuste præsumatur esse
 „ a Superiore revocatam. Ratio est, quia
 „ neque ex natura rei habemus funda-
 „ mentum sufficiens ad requirendum tem-
 „ pus decennii prædictum, ut cesset lex
 „ per positivum contrarium non usum,
 „ quando huic inobservantia, & non usui
 „ Superior non contradicit, quia illum
 „ ignorat. Ita Suarez lib. 4. de legib. c. 16.
 „ n. 11., & 12., Diana part. 1. trañ. 10.
 „ resolut. 7. Castro Pal. multos alios alle-
 „ gans part. 1. tr. 3. d. 1. punct. 13. His præ-
 „ missis, & suppositis respondeo quæstio-
 „ ni propositæ, dicendo, videri, non ob-
 „ ligare, si revera certo constet legem, de
 „ qua est quæstio, fuisse abrogatam, saltem
 „ per tacitum Superioris consensum, &
 „ inde suadetur, quod, quando dicitur ac-
 „ ceptatio legis debere fieri a majori parte
 „ communitatis, id non intelligitur de com-
 „ munitate solum totali (v. gr. de toto ali-
 „ quo regno) sed etiam de communitate par-
 „ ticulari, & quidem, etsi non sit satis am-
 „ pla) quod est contra Baldellum lib. 5. d. 18.
 „ n. 23., (requirentem in proposito casu, ut
 „ communitas sit satis ampla) qualis utique
 „ est etiam particularis Conventus Monia-

lium unius diocesis, quod satis aperte in-
 „ dicat Bonacina d. 1. de legib. qu. 1. par. ult.
 „ §. 3. n. 15., dicens, communitatem scemi-
 „ narum posse sua consuetudine jus induce-
 „ re: Cum ergo lex non obliget, postquam
 „ est per tacitum Superioris consensum ab-
 „ rogata, si Moniales unius conventus pro
 „ majori parte non acceptent legem aliquam
 „ generalem latam a Superiore pro omnibus
 „ Monialibus illius Diocesis; ex tandem ad
 „ illam non obligantur, si juxta dicta pru-
 „ denter præsumi possit Superioris consen-
 „ sus, quamvis Moniales aliorum Conventu-
 „ tum communiter illam observent: utpo-
 „ te ab ipsis acceptatam, & postea non ab-
 „ rogatam: Colligitur responsio ex Bonaci-
 „ na supra par. 4. n. 33. pro se citante Glos-
 „ sam, Navarrum, & Azorium, Salas, Va-
 „ lent. Reginald., & alios.

Quæres 3. Ad quam Sacramentorum
 frequentiam teneantur Moniales ex vi juris
 communis.

8. Resp. De rigore præcepti fundati
 in jure communi, & obligantis sub mor-
 tali probabile esse eas non teneri, nisi ad
 confessionem annuam, & communionem
 in Paschate, sicut tenentur alii fideles ex
 c. Omnis utriusque sexus de penit., & re-
 miss.; de consilio autem teneri ad confes-
 sionem, & communionem mensuram ex
 decreto Concilii Trident. sess. 25. cap. 10. de
 Regular., ubi referens in margine Clemen-
 tinam, ne in agro de statu Monach. (quæ
 juxta dicenda posset ingerere aliquam dif-
 ficultatem) sic habet: Attendant diligen-
 ter Episcopi, & ceteri Superiores Monasterio-
 rum sanctimonialium, ut in Constitutio-
 nibus earum admoneantur sanctimoniales,
 ut saltem singulis mensibus confessionem pec-
 catorum faciant, & Sacrosanctam Eucha-
 ristiam suscipiant, ut eo se salutari præsidio
 muniant ad omnes oppugnationes demonis
 fortiter sustinendas. Quæ verba, si bene
 perpendantur, indicant, Concilium neque
 imponere præceptum Monialibus, ut sin-
 gulis mensibus confiteantur, & communi-
 cent, neque præcipere, ut illud impona-
 tur; sed solum admonere Episcopos, &
 Superiores ipsarum Monialium, ut in ea-
 rum constitutionibus illas moneant de di-

Acta Sacramentorum frequentia: quod est illam proponere per modum consilii, non autem sub obligatione præcepti aditringentis sub mortali, ut aperte colligitur ex verbo, *admoneantur*; ita contra *Navarrum cap. 21. num. 59. & alios Miranda qu. 10. de Monial. artic. 1. Fagund. præc. 3. Eccles. lib. 1. cap. 6. n. 8., Reginald. l. 29. n. 73. & alii apud Tamburinum supra d. 16. qu. 6. num. 2.*

Nec obstat, quod in citata *Clement. 6. sane*, dicitur; *singulis mensibus tam in Monasteriis, quam extra, sublata occasione quacunque ad confessionem saltem semel accedant omnes, & singuli Monachi, & in prima dominica Mensis cujuslibet in Monasteriis semper communicent* &c. quæ verba important non consilium, sed præceptum, nec videntur abrogata per Concil. Trident. quod potius, ea allegando in margine, indicat se illa approbare; (unde Cajetanus relatus a Miranda, putat Moniales teneri semel confiteri in Mense, etiam si habeant solum venialia, idque ad implendum præceptum dictæ Clementinæ: *Sotus vero in d. 4. l. 8. qu. 1. artic. 3. rejiciens hanc opinionem tanquam nimis rigidam, docet, præceptum positum in præfata Clementina solum abbreviasse tempus confessionis pro Religiosis, sive Monachis, ita ut, sicut fideles omnes tenentur singulis annis confiteri, si habeant mortalia, sic & Monachi teneantur confiteri singulis mensibus, si mortalia habeant*) Non obstat, inquam; primo quidem, quia citata Clementina loquitur de Monachis nigris, ideoque non debet extendi ad alios Religiosos, & multo minus ad Moniales, ut colligitur ex *Glossa ibi v. singuli*: secundo, quia esto detur, dictam Clementinam extendi modo dicto, ea fuit moderata per Concilium Trident. supra, sicut constat ex verbo, *admoneantur*, quod adhibet, aliqui indicans se apponendo in margine dictam Clementinam, ad eam respexisse in conficiendo decreto a nobis relato in præfenti responsione.

„ Dixi probabile esse eas non teneri „ de rigore præcepti fundati in jure com- „ muni: tum quia probabile etiam est „

„ quod teneantur singulis mensibus, ut „ videre est apud *Clericatum de Eucharis- „ tia d. 49. n. 14.* tum quia possunt esse „ obligatæ vel ex præcepto peculiari sua- „ rum Constitutionum, vel ex præcepto, „ seu lege Episcopali, vel ratione scan- „ dali, aut alio simili motivo ad frequen- „ tiorem confessionem, & Communio- „ nem.

Quod si hic obiter quæras: An Mo- „ niales possint communicare feria sexta pa- „ rasceve, si occurrat justa causa, v. gr. fe- „ stum Annunciationis B. Virginis.

9. „ Resp. Arbitratus sum olim, illas „ posse communicare, & probabam, tum „ quia hoc est per se bonum, nec extat „ prohibitio in contrarium; non ergo ap- „ paret, unde debeat damnari, ac repro- „ bari: tum quia, quod dicitur in *cap. Sab- „ batho de Consecr. dist. 3.*, Sacramenta eo „ die penitus non celebrari, manifeste in- „ telligi debet de Sacrificio Missæ, non „ autem de communione laica; cum ce- „ lebrare Sacramenta proprie loquendo „ non sit ministrare Eucharistiam populo, „ sed eam conficere: ita *Sd v. Eucharist.* „ n. 19. *Suarez dist. 80. de Sacram. sect. 2.* „ *Fagundes præcept. 1. Eccles. l. 3. cap. 15.* „ n. 16. alique, quos citat, & sequitur „ *Diana p. 6. n. 6. ref. 19.* addens ex Vas- „ quez, quemlibet ex causa, vel devo- „ tione posse dicta feria sexta communi- „ care, intellige, nisi subsit periculum „ scandali, quod sine dubio facile possit „ caveri.

Addebam Moniales, si vellent, posse communicare in Missa dici solita media nocte in Nativitate Domini: idque ex doctrina, quam tradit *Suarez d. 69. de Euchar. sect. 4. §. tandem inquiri potest. ex Angelo, ac Sylvestro, & sequuntur Laym. l. 5. tr. 4. c. 6. n. 19. Fagundæ præcept. 3. Eccles. lib. 3. c. 7. n. 13.* & alii; nimirum servato jejunio, secluso scandalo, ac per se loquendo, posse hominem qualibet hora diei communicare; & si communio frequentius dari soleat usque ad meridiem, eo quod illud tempus sit opportunius: nulla enim est lex, quæ ad hoc obliget, nec consuetudo hactenus ita introducta est,

est, ut præceptum induxerit: quæ doctrina in eo fundatur, quod dies, intra quem licet communicare, computatur a media nocte in mediam noctem. „ Nunc autem „ neutrum dici probabiliter potest, propter decreta Sacre Congregat. quæ in contrarium emanarunt; siquidem Eucharistiam non esse ministrandam in die Parasceves, nisi infirmis, est Ecclesie consuetudo, eamque esse servandam declaravit Sacra Congregatio Rituum die 19. Februarii 1622. apud Mendo in epitome v. Eucharistia n.8. & apud Nicolium in flosculis v. Eucharistia n.7. eademque Sacra Congregatio die 20. Aprilis 1641., & 9. Augusti 1653. prohibuit administrari Fidelibus Eucharistiam in media nocte Nativitatis Domini Nostri Jesu Christi, apud Monacell. in formulario to.2. tit.3. formul.3. a num.16.

Quæres 4. An Moniales teneantur audire Missam frequentius quam teneantur fideles.

10. Resp. Quod, quamvis maxime deceat Moniales, alioque Religiosos quam frequentissime audire Missam ob maximum fructum spirituales inde provenientem, ut in specie notavit S. Antonin. 3. p. tit. 19. c.7. §.2. sicque communiter in regulis, seu Constitutionibus Religionum præscribi solet quotidiana Missæ auditio, nihilominus, stando in jure communi, Moniales non tenentur frequentius audire Missam, quam teneantur alii fideles, nimirum in diebus Dominicis, ac festis ex præcepto, siue communibus toti Ecclesie, siue propriis uniuscujusque Diocesis, id est ab Ordinario inductis, idque tum ex capit. Omnes fideles de Consecrat. d.1. sub quo utique comprehenduntur etiam Moniales, & alii Religiosi, cum etiam ipsi sint fideles.

Ex occasione autem obligationis audiendi Missam hic explicatam, placet modo proponere aliqua dubia practica de ipsa obligatione, quæ a Monialibus proponi possent suis Confessariis, et si forte hi de iis interrogentur, prompte, ac bene respondere valeant.

Dico ergo primò: ad implendum præceptum Missæ non sufficere attentionem externam, nisi eo modo, quod infra q.7. §. moneo igitur 1. diximus illam sufficere ad implendum præceptum horarum Canonicarum: Diana p.1. tract.1. resol.2. ex Conincho, & Layman. Cardin. de Lugo d.22. n.29. alique ab ipso citati n.27.

Dico secundo: ad satisfaciendum huic præcepto requiri moralem præsentiam in eo consistentem, ut assistens Missæ vel audiat, vel videat celebrantem, vel saltem societ alios videntes, aut audientes, surgendo, genuflectendo, ac pectus tundendo cum aliis, Fagund. 1. præcep. Eccles. l.1. c.7. n.3. ex Sanchez, Ledesma, & Segura, a quibus non dissentit Cardinalis de Lugo supr. n.20., hinc bene inferens n.21. posse impleri hoc præceptum audiendo Missam e fenestra propriæ domus, si audiens inde videat Sacerdotem in Ecclesia ex adverso celebrantem, & altare, in quo celebratur, non ita distet a fenestra, ut impediat moralem præsentiam.

Dico tertio: Durissimum videretur, si non obstaret praxis fidelium in contrarium, damnare de mortali illum, qui interveniret Missæ ab offertorio (unde principium Missæ desumi debet teste Isidoro) usque ab benedictionem Sacerdotis Laym. lib.4. tr.7. c.4. n.3. ex Amalaris, monens tamen, se nihil definire contra communem sententiam: ex Doctoribus enim plures apud Fagundez c.6. num.2. censent non peccare mortaliter illum, qui a principio Missæ omittit usque ad Evangelium exclusive; alii vero apud Bonacinam d.4. de Sacrament. quæst. p.11. n.17. fere sustinent non peccare mortaliter eum, qui accedit ad Missam post recitatum Evangelium, si reliquum Missæ audit usque ad Evangelium S. Joannis inclusive.

Dico quarto: Monialem, quæ prævidet fore, ut Missam audire non possit per ultimas tres horas ante meridiem (eo, quod v. g. corripitur f. bri quartana) si possit absque notabili incommodo prævenire auditionem Missæ, teneri prævenire sub mortali cum præceptum Missæ quoad horam, in qua illa audienda est, non statuatur.

tuat tempus omnino limitatum, sed solum Missam ea die audiri, quacumque hora moraliter loquendo, id fieri potest: colligitur ex *Leffio lib. 4. c. 2. n. 55. Sanchez lib. 1. Moral. c. 12. n. 32.*

Dico quinto: juxta plures, & graves Doctores relatos a *Diana p. 2. tr. 17. resol. 18.* non videri improbabile Monialem satisfacere præcepto Missæ, si audiat mediam Missam ab uno Sacerdote, v. gr. post consecrationem usque ad finem, audiendo postea ab alio Sacerdote aliam Missam a principio usque ad consecrationem exclusive, cum sic audiat Missa integra, & ordo partium inter se non videatur esse de substantia præcepti: contraria tamen sententia in praxi amplectenda. Immo *Diana supra ex Molfesio, Hurtado, & S. Fausto*, putat impleri præceptum Missæ, si ea eodem tempore simul audiat a duobus Sacerdotibus, ab uno a principio Missæ usque ad consecrationem, & ab alio a consecratione usque ad finem: additque *p. 5. tr. 14. resol. 52. ex S. Fausto*, posse quem eodem tempore audire tres Missas ex triplici titulo diverso debitas v. gr. ex voto, præcepto Ecclesiæ, ac pœnitentia imposita a Confessore.

„ Sed hæc opinio secundum id, quod
„ asserit, satis fieri posse præcepto Ecclesiæ de audiendo sacro, audiendo
„ simul plures ejus partes a diversis celebrantibus, reprobatæ est, & damnata
„ ab Innocentio XI. propos. 53. quæ sic
„ habet: *Satisfacit præcepto Ecclesiæ de audiendo sacro, qui duas ejus partes imo quatuor simul a diversis celebrantibus audit.* Ratio inter alias est, quia
„ Missa est aliquid successivum, unde
„ ejus partes non possunt sumi simul; &
„ præceptum de audienda Missa, est de non audiendis pluribus ejus partibus simul; & sic etiam opinio docens posse
„ quem eodem tempore audire tres Missas ex triplici titulo diverso debitas, restringenda est etiam ipsa ad casum, pro
„ quo non conflit, cadere sub obligationem successivam auditionem illarum.

Dico sexto: Moniales tempore Missæ debite ex præcepto Ecclesiæ posse recitare

horas canonicas ex debito professionis recitandas, vel alias preces debitas ex voto, aut pœnitentia, cum in auditione Missæ, aut recitatione precum sufficiat attentio mediocriter, ideoque sufficienter eodem tempore attendi possit ad utramque: *Fagundes supra lib. 2. c. 7. n. 10.* pro se adducens alios novem Doctores, addensque *c. 9. n. 12.* implere præceptum Missæ illum, qui eo tempore confitetur Sacramentaliter, quod item probabile putant *Reginald. lib. 19. num. 14.*, & alii docti Recentiores non omnino dissentiente *Suarez d. 83. de Euchar. sect. 3.*, cum ibi dicat: *quidam putant, toto illo tempore (loquitur de Missa) necessariam esse attentionem ad ipsam Deum, vel orando, seu petendo, vel gratias agendo, vel etiam de peccatis dolendo, vel aliquid simile.*

Quæres 5. *An Moniales teneantur curare, ut in suis templis celebretur Missa Conventualis quotidie.*

11. *Resp.* Teneri, si commode possint, & non ad sit impedimentum, quod obstat: & ratio est, quod in *cap. cum creatura de celebr. Miss. 5. rubric.* habetur, in Ecclesiis Collegialibus quotidie celebrandam esse Missam Conventualem, de festo, aut de feria juxta temporis convenientiam; Monasteria autem Monialium sunt Ecclesiæ Collegiatæ, ut ait rubrica in *cit. cap. cum creatura*, sicque comprehenduntur, sub dispositione dicti juris: ita *Tamburinus supra dist. 15. qu. 6. n. 1.* ex Corduba, & Sylv., monens Capellanos Monialium debere dicere Missam de Sancto, de quo fit Officium ab ipsis Monialibus (ex Missali tamen Romano), non vero teneri eam applicare pro benefactoribus vivis, atque defunctis, esto Religiosi Ordines id habeant in usu: ut notant etiam *Rodrig. tom. 3. qu. 6. art. 7.*, & *Tortell. de dub. Regular. v. Missa n. 7.*

Quæres 6. *An, & quo jure Moniales teneantur recitare horas canonicas in Choro.*

12. *Resp.* Teneri, si sint ex deputatis ad Chorum, idque non ex ullo præcepto canonico, quod extet, sed solum ex peculiari instituto, ac consuetudine ubique recepta, ut colligitur ex *Clem. 1. de celebrat.*

C c

brat. Miss. c. dolentes tir eod. ita Miranda q. 9. de Monial. art. 6., Lezana to. 1. c. 25. n. 13., Tamburinus sup. q. 1. n. 2., & alii, patetque ex dictis, si advertero cum Suarez lib. 4. de hor. Canon. c. 10. num. 15. ex obligatione chori in toto corpore Monasterii existente non sufficienter nasci obligationem chori in singulis Monialibus: hæc enim vi legis obligantis sub mortali non tenentur recitare Divinum Officium in choro, nisi speciali Constitutione id ipsis præcipiatur, unde Caiet. v. hor. canonice, ait, ubi contemptus deest, & propter meam absentiam non notabiliter leditur divini cultus officii, & Prælati dissimulant, non incurro mortale peccatum ex hoc, quod desum horis canonicis in Ecclesiis mea, quia contra præceptum juris positivi proprie non venio, nec notabile damnum infero divino cultui. Quod approbat etiam Tamburinus n. 3. his verbis: quando Superior non imponit speciale, aut personale præceptum, non est talis obligatio (videlicet frequentandi chorum) in singulis ex præcepto. Sed de hoc plura Suar. ubi sup. n. 7. 8. 9. 15. & 16.

13. Moneo solum ex Rodriguez to. 3. q. 6. art. 6. Leonem X. quoad obligationem persolvendi Divinum Officium in Choro decrevisse, etiam sanas Moniales S. Clara: non teneri semper Officium huiusmodi in Choro persolvere, ac exonerando conscientiam ipsarum Monialium, discretioni Abbatissarum pro tempore existentium commisisse, ut quando, & quomodo, sive cum quibus sit hæc remissio, sive exemptio toleranda, solerter invigilent.

Accedit, quod cum Suarez sup. c. 15. n. 13. dicat, Prælatos posse ex iusta causa dispensare quoad tempus statutum recitandi horas in choro: sic occurrente iusta causa, idem præstare poterunt & Abbatissæ quoad Moniales sibi subditas; cum etiam ipsis occurrere possit casus taliter dispensandi, nec adit ratio eis negandi hanc potestatem.

Quæres 7. An, & quo iure Moniales teneantur ad quotidianam recitationem horarum canonicarum extra chorum facientiam. si non possint, aut nolint interesse choro.

14. Resp. Teneri, si sint ex deputatis ad chorum, patetque tum ex communi sensu Doctorum, qui in moralibus maxime debet æstimari, (cum raro bene loquatur, qui contra omnes loquitur, ut ait Bald. cons. 12. l. 2.) tum ex antiquissimo usu omnium fere Monialium, & quidem inducto tanquam ex obligatione, iuxta regulas a DD. tradi solitas ad dignoscendum, quæ consuetudo inducta sit ex obligatione, & quæ ex devotione: tum quia talis obligatio est communis omnibus religiosæ additis Choro; ergo & erit communis Monialibus vacantibus choro, cum etiam ipsæ vere sint religiosæ: ita Rodriguez tom. 1. q. 42. art. 20. Miranda sup. totus l. 10. q. 5. art. 3. Diana part. 3. traç. 2. resol. 96., alique communiter.

Nec refert, quod aliqui Doctores graves sustinent, Moniales non teneri extra chorum recitare horas canonicas: siquidem teste Suarez lib. 7. de leg. c. 8. n. 7. non videtur tutum in re morali discendere a receptissima sententia, præsertim si materia ex iure positivo pendeat, (adde tu vel ex consuetudine): præterquam quod ut sententia aliqua dicatur præfæcæ probabilis, non sufficit multitudo Auctorum sine ratione, aut fundamento probabili, maxime in re, quæ multum potest urgere contra bonos mores, ut recte advertit idem Suarez lib. 2. de diebus festis. c. 14. n. 2. Ad quod faciunt, quæ habet Baldellus lib. 4. d. 11. n. 14. ex Sanchez, & Salonio, eos, scilicet, qui non sunt satis versati in materiis moralibus non posse tuta conscientia sequi id, quod invenerint antiquatum ex aliquo posteriori decreto, aut aliter sit factum improbabile. Quæ bene advertant ii, qui probabile putant quidquid inveniunt apud aliquem Doctorem, minus bene attendentes interdum occurrere multa falsa probabiliora veris.

15. Dixi sub initium responsionis, si sint destinata ad Chorum, quia de Monialibus, quæ vocant Conversas, dicendum est, eas nequaquam teneri ad horas canonicas; quamvis alias teneantur recitare quotidie certas preces in regula præscriptas, aut certe legitima consuetudine inductas (quas.

(quas appellant officium laicarum): Puto tamen, & mecum idem senserunt viri docti a me consulti, hujusmodi obligationem non esse sub peccato mortali, quomodo est obligatio recitandi horas Canonicas respectu Monialium choro addictarum: & ratio est, quod ista obligatio oritur ex consuetudine inducta tanquam obligatoria; illa vero provenit ex regula religionis, quæ communiter quoad hoc non obligat ad culpam, sed solum ad poenam: quæ ratio confirmari potest ex communi sensu ipsarum Monialium qui est optimus legum interpretes.

16. Quin etiam Clemens VII. teste *Casarubio in comp. v. Moniales n. 30.* concessit vivæ vocis oraculo Monialibus degentibus sub cura Fratrum Minorum deputatis ad chorum, ut, si quæ illarum ob imperitiam nesciant perfecte recitare Divinum Officium, judicio Prælati, Confessarii, aut Abbatis, satisfacere possint obligationi recitandi horas Canonicas dicendo Officium Sororum Laicarum.

Pariter *Innoc. IV. per Bullam 10.*, dicitis Monialibus indultum, ut casu quo ex rationabili occasione recitare non possint horas Canonicas, satisfaciunt recitando Officium Sororum Laicarum. Verba autem Bullæ sunt hæc: *Et quæ*, loquitur Papa de Monialibus Choristis, *occasione rationabili non possunt aliquando legendo dicere horas suas, liceat eis, sicut alie Sorores, dicere Pater noster.* Ubi noto, quod cum juxta dicta superius, omnes Moniales Choristæ ex consuetudine teneantur recitare horas Canonicas; hoc ipso, quod Papa declarat, Moniales Sanctæ Claræ satisfacere recitando Officium Sororum Laicarum, (etsi ex sint Choristæ) si ex rationabili occasione non possint recitare horas Canonicas: censetur dispensasse super præfata consuetudine, concessio ipsi ad id speciali privilegio relato in earum regula: quæ tota inseritur in dicta Bulla. Quod privilegium ut hic, & nunc suffragatur Monialibus, non petit licentiam, ac consensum Superioris (ut constat ex illis verbis, *liceat eis, sicut alie Sorores, dicere Pater noster*, nulla limitatione apposta;

& suffragatur etiam in casu, quo horarum Canonicarum recitatio fieri posset sine valde gravi difficultate: ut colligitur ex illis verbis *occasione rationabili*, & suadet ex eo, quod dictum privilegium esset illuditorium, si solum suffragaretur in eventu, quo illa rationabilis occasio est talis, & adeo gravis, ut ex se sufficiat ad excusandum ab onere recitandi horas Canonicas: tunc enim absque ullo privilegio non est opus supplere aliis precibus, sicque præfatum privilegium concedens, ut tunc possint recitare Officium Sororum Laicarum, esset onerosum; quod non est admittendum.

Videtur autem dictum privilegium suffragari etiam Monialibus aliorum Ordinum per viam generalis communicationis; non enim appareret, cur dici debeat non comprehensum in illa, cum non constet de exceptione, nec probetur illud indigere speciali nota, ut communicatum censeatur: quod si non est in usu, id forte provenit, quia Moniales illud ignorant, vel quia nesciunt, an habeant communicationem privilegiorum.

Addo, per verba illa, *rationabili occasione*, quæ sunt in dicto indulto, posse intelligi respectu Monialium hos casus; nimirum, si Monialis sit scrupulosa circa Divini Officii recitationem: si minus expedite sciat legere ex breviario: si sit defatigata ex aliquo labore extraordinario: si præ manibus habeat extraordinariam aliquam occupationem, quæ illam angat, & similes.

Indultum autem Clement. VII. confert ad effectum, ut Monialis novicia, quæ sub finem novitiatus reperitur minus sufficienter instructa circa recitationem horarum Canonicarum, possit ad tempus dispensari modo dicto ad recitandum Officium Sororum Laicarum, usque dum scilicet sciat bene recitare horas Canonicas, & hoc ne ulterius ei de hac causa differatur religiosa professio. Ducor, quod ubi majus conceditur, etiam minus concessum esse videtur, *arg. c. ex p. 27. de decimis*; ac proinde si Prælati Monialium, sive secularis, sive regularis vi dicti in-

dulti potest modo dicto dispensare in perpetuum, a fortiori poterit dispensare etiam ad tempus, si iusta occurrat causa, qualis in præsentī casu revera occurrere videtur: ita in facti contingentia interrogatus respondi, & responso a viris doctissimis fuit postea approbata.

Monet autem *Tambur. n. 13.* quod cum Clemens VII. concesserit per Bullam Clericis Regularibus, ut tempore gravis ægritudinis satisfacere possint obligationi Divini Officii, orationem Dominicam semel recitando in die, & septies salutationem Angelicam, hoc eodem privilegio uti possint, Moniales si communicent de privilegiis Mendicantium, uti vere communicant.

17. Caterum, quia in praxi plura, & gravia dubia de recitatione horarum Canoniarum occurrere possunt Monialibus, ut eorum Confessarii de iis rogati illa facile solvere possint aliqua hic breviter noto.

„ Moneo igitur primo: gravissimos DD. relatos a *Sanchez lib. 7. conf. c. 2. dub. 28. n. 6.* & alios adductos a *Diana par. 2. tract. 13. ref. 2.* docuisse, ad implendum præceptum Officii Divini sufficere attentionem externam: quæ in eo consistit, ut recitans tunc non se occupet in actu externo impossibili cum attentione orationis: sicque recitans, si in ipsa recitatione divagetur solum quoad actum internum, etsi consulto id faciat, non peccat mortaliter.

„ Quidquid autem sit de probabilitate hujus doctrinæ, in ordine ad praxim communem, ea, ut mihi videtur, usui esse potest pro Monialibus scrupulosis, & anxii de interna attentione in persolvendis horis: ipsa enim anxietas est argumentum sufficiens Directoribus earundem ad credendum, illas Officium recitare cum sufficienti attentione interna.

„ Moneo secundo: juxta 16. Doctores magni nominis relatos a *Diana resol. 3.*, recitantem Officium pro Officio, etiam sine causa, & ex quadam accidia animi, ut facilius, ac brevius

„ Officium absolvat, peccare solum venialiter, ut si dicatur Officium de Sancto loco Officii de feria; quamvis *Diana par. 5. tract. 5. resol. 26.* hanc doctrinam limitet, (& meo iudicio bene) nisi dicatur Officium Resurrectionis. Non enim censet posse admitti, quod ait *Caramuel in reg. D. Benedicti d. 139. n. 1387.*, nimirum quærentem dedita opera Officium totius Breviarii brevissimum, & illud recitantem, adimplere præceptum Divini Officii secundum substantiam, & deficere quoad modum, ideoque peccare venialiter, non mortaliter. Nomine autem Officii brevissimi totius Breviarii non potest non intelligi Officium Resurrectionis, cum hoc sit Officium totius Breviarii brevissimum, ut bene notavit *Diana par. 7. tract. 11. resol. 7.* Fuisse autem prædictam doctrinam sic limitandam constat indubitate ex proposito. 34. inter damnatas ab Alex. VII., quæ sic habet: „ *In die Palmarum recitans Officium Tâschale satisfacit precepto.* Quamquam *Caramuel inferius d. 106. n. 1438.* observans P. Suarez fere omnibus diebus, octodecim horis studuisse, & dubitans, qualiter reliquis sex horis diei potuerit comedere, dormire, Missam celebrare, & dicere horas canonicas: hoc ipso, quod ait, illum forte singulis diebus recitasse Officium Resurrectionis, & id viros occupatissimos laudabiliter facere, sic aperte declarat, se existimare licitum esse loco Officii currentis recitare quotidie Officium Resurrectionis. Quod autem dicitur de Suarez, puto improbabile, cum teste *Allegambe in Bibliotheca Scriptorum Societ. v. Franciscus Suarez*, is quotidie oraret per duas horas cum dimidia, & interdum diceret, si ipsi necessitas imponeretur amittendi vel horam orationis solitam fieri quotidie a Religiosis Societatis, vel scientiam tot annorum labore acquisitam, æquiori laturum animo hujus, quam illius amissionem: quomodo enim Suarez recitando quotidie Officium Resurrectionis subtraheret tempus oratio-

ni debita ex praecepto Ecclesiae, qui
quotidie per duas horas cum dimidia
vacabat orationi, quam sine ullo pec-
cato omittere poterat? malo igitur po-
tius dubitare, num sit verum illum stu-
dio vacasse quotidie 18. horis, quam
susplicari illum loco Officii currentis
quotidie Officium Resurrectionis re-
citasse.

Moneo tertio: ex *Diana par. 2. tr. 12. resol. 4.*, pro se referente decem Doctores gravissimos, interruptentem Divini Officii recitationem, etiam sine causa, & per multum tempus, non teneri repetere recitata, nec peccare mortaliter (immo nec venialiter, si interruptio fiat ex causa) sed solum teneri supplere omissa; cum sic vere solvetur substantia recitationis Divini Officii.

Moneo quarto: recitantem Matutinum diei sequentis, antequam absolvat Officium diei praesentis, non peccare mortaliter, etsi id faciat sine causa; immo nec venialiter, si cum causa: ita *Diana resol. 15. ex Suarez, Vasquez, Reginaldus, & Villalobos*.

Moneo quinto: recitantem horas Divinas syncopando non teneri repetere illas, nisi notabiliter sensum verborum corrumpat, quod raro accidere notat *Diana resol. 22.* citans pro hac doctrina *Filliucium, Asorium, atque Villalobum*, cum quibus sentit *Diana sup. d. 17. notans n. 3.* non oportere, Clericos nimis esse scrupulosos casu, quo putant se non integre pronunciasse, vel aliquantulum syncopasse, vel verba aliqua solo guttore dixisse, nisi defectus sit valde notabilis.

Moneo sexto: ex *Sanchez d. 34.* pro se referente *Navarrum, Sandoval, Angles, & aliquos juniores*, recitantem horas non teneri repetere, quod non meminit se dixisse, modo non recordetur se non dixisse, & conjecturam justam habeat credendi, quod dixerit: qualem videtur habere is, qui scit communiter se non errare in tali hora. Immo addit *Sanchez n. 4.* recitantem in hoc casu male facere, si repetat, cum det locum scrupulis, & si recordetur se incepisse Psal-

mum, lectionem, aut talem horam, & postea casu distractus invenit se in fine talis horae, legendo ex libro, vel memoriter dicendo ea, in quibus communiter non solet errare, iuste potest credere se totum dixisse, & ultra progredi.

Moneo septimo: recitantem Divinum Officium cum alio privatim satisfacere, si lectiones omnes audiat a socio, nullam ipse dicens: ita *Diana sup. resol. 12. ex Villalobo*, & conformiter praxi.

Moneo octavo: ex Indulto Leonis X. Monialibus, & aliis horas Canonicas ex obligatione recitantibus remitti omnes defectus, & culpas ex humana fragilitate contractas in recitando, si post recitationem devote dicant hanc Orationem: *Sacrosanctae, & Individuae Trinitati, Crucifixi Domini nostri Jesu Christi humanitati, & Beatissimae, ac gloriosissimae Virginis Mariae fecunditati, & integritati, ac omnium Sanctorum, Sanctarumque universitati, sit sempiterna laus, honor, virtus, & gloria, ab omni Creatura, nobisque remissio omnium peccatorum nunc, & semper, & per infinita saecula saeculorum. Amen.*

Ps. Beata viscera Mariae Virginis, quae portaverunt Aeterni Patris Filium.

Be. Et beata ubera, quae lactaverunt Christum Dominum.

Pater noster. Ave Maria.

Hanc autem Orationem placuit hic afferre, ut Confessarii Monialium omnino curent, ut post unamquamque recitationem Divini Officii ea assuescant recitare, sique fruantur gratia a Leone X. vigore illius concessa: ad cuius gratiae consecutionem puto requiri, quod dicta Oratio post Divini Officii recitationem dicatur, ita ut prudentis viri iudicio Orationis praefatae recitatio moraliter conjuncta reputetur cum recitatione Divini Officii; seu, (quod idem est) antequam recitans divertat ad actionem extraneam. Quod p. to non procedere in casu, quo quis velit obtinere simile beneficium ex concessione Gregorii XV. facta in Indulgentiis quing. Sanctorum (ut vocant) recitando Psalmum *Laudate Dominum om-*

nes gentes : eum enim in concessione dicatur, recitantes Psalmum prædictum sup-
plere omnes defectus inadvertenter (id est
solum eum semiplena deliberatione, seu
advertentia ad rationem mali, quæ im-
portat defectum plenæ deliberationis)
commissos in recitando Officio, celebran-
da Missa, aut in aliis operibus spirituali-
bus ea die peractis; ad consequendum
hoc beneficium videtur sufficere, quod
in fine diei dicatur præfatus Psalmus post
recitatum Officium, celebratam Missam,
& alia spiritualia opera facta: id namque
suadet partiula *ea die*, & quod sumus in
materia favorabili animæ, quæ debet am-
pliari.

Notant autem *Bordonus t. 1. resol. 29. n. 27.*, ad obtinendam præfatam remissionem defectuum, requiri primo, quod ii defectus sint solum veniales, eum ea Oratio etiam ex voluntate Papæ non possit remittere culpam mortalem: Secundo, quod is, cui fieri debet remissio, non sit in mortali, cum non remittatur venialia, manentibus mortalibus. Tertio, quod ille ad dictam remissionem se disponat saltem per actum attritionis sufficientem ad destruendum peccatum veniale; siquidem hæc Oratio remittit præfatos defectus, quoad culpam, quatenus est sacramentalis; Sacramentalia autem non delcant venialia ex opere operato, cum non sint instituta a Christo; sed ex opere operantis, idque mediante actu contritionis excitato per sacramentalia, ut habet communis Doctorum sententia: unde hæc Oratio remittit defectus veniales commissos in recitatione horarum per modum cuiusdam sacramentalis, non autem Indulgentiæ, quæ numquam remittit culpam, sed solum pœnam culpæ jam remissæ.

Addit *Bordonus n. 28.*, si hæc Oratio in Choro recitatur ab uno tantum (v. g. ab hebdomadario) in fine cuiuslibet horæ, sive etiam in fine omnium horarum unius vice, eam prodesse omnibus, qui in Choro recitant, ac si a singulis diceretur, eum favores animæ debeant ampliari, & favor præsentis concessionis nulli præju-

dicans multum proffit privilegiato: putatque illam et si facta sit vivæ vocis oraculo, durare etiam modo, cum ea solum vivæ vocis oracula sublata fuerint, quæ aliquo modo alteri præjudicare poterant, qualis non est concessio præfens.

Monco nono: Monialem omittentem recitare omnes, aut plures horas ejusdem diei, unicuique peccatum mortale committere, loquendo de omissione externa, cum videt unicuique præceptum, quo unicuique integrum Officium constans septem partibus integratur. Quod non procedit de omissione interna; siquidem actus interni multiplicantur eum morali interruptione; adeoque tot erunt peccata, quot repetitæ voluntates eum morali interruptione unam, aut plures horas omittendis: immo non pauci Doctores probabiliter sustinent (etiam loquendo de omissione externa) tot esse peccata, quot horæ omittuntur; quod ab aliis probabilius negatur, & nos etiam negamus cum *Navarro, Vasquez, Suarez, Bonacina, & Garcia relatis a Castro Palao tr. 7. d. 2. par. 5. n. 1.*, eum quibus sentit *P. Tiberius in instr. ordinand. qu. 89.*, addens ex communi Doctorum sententia omittentes horas teneri in confessione exprimere quot horas omiserint: quod tamen dicit *Diana par. 3. tr. 13. resol. 5.* debere negari ab iis, qui sustinent, in confessione circumstantias aggravantes non esse necessario exprimendas; sicque juxta hos Doctores sufficit, omittentem plures horas diere in Confessione: *Peccavi mortaliter in omissione Divini Officii.*

Addo hic obiter, (quod non reperi de eis ab ullo Doctore) omittentem Officium Defunctorum in die Commemorationis Defunctorum, & Officium de Octava omnium Sanctorum, videri non improbabile, quod faciat unicuique peccatum, cum illa die hæc duo Officia videantur præcipi per modum unius, in quo meum sentit *P. Zanettus*, addens de rigore contrarium esse sustinendum.

Addit *Diana par. 9. tr. 7. resolut. 67.* obligatum ad horas Canonicas, si eas recitet lingua Italica, seu vulgari, satisfacere

ere præcepto recitandi, cum recitet omnia verba quoad substantiam: peccare tamen graviter, eo quod sine dispensatione mutet antiquum, & communem usum Ecclesiæ; quæ promde in *Tridentino sess. 22. cap. 8.*, & *can. 9.* decrevit, Missam non dici lingua vulgari; & in Indice librorum prohibitorum interdixit usum Bibliorum lingua vulgari scriptorum: sic *Diana*, alioqui concedens horas posse sine ullo peccato dici lingua hebraica, aut græca, etiam sine causa, cum Sacræ Scripturæ lingua hæbraea, græca, ac latina semper habitæ sint, & Apostoli Evangelium his solum linguis scripserint, etsi haberent donum linguarum. Unde *Sd v. Horæ Canonicae* n. 10. dicit, posse quem recitare horas lingua, qua velint uti, græca, vel hæbraea. A *Diana* dissentiunt *Donac. de hor. canon. d. 1. qu. 3. par. 1. n. 15.*, & *Escobar. a Corro de hor. can. qu. 4. §. 2. n. 5.*, sustinentes, Divinum Officium posse recitari quacunque lingua latina, vulgari, hæbraea, græca, aut alia, cum id nil referat quoad substantiam præcepti consistentem in significatione verborum, quæ est eadem in quavis lingua: qua de re *P. Baldellus tom. 2. l. 3. d. 21. n. 23.*

Quæres 8. *An Moniales possint, & teneantur recitare Officia propria Sanctiorum.*

18. Resp. Posse, & teneri, si immediate subdiciantur Prælati proprii Ordinis; etenim sic & gaudet privilegiis concessis suo Ordini, inter quæ adest facultas recitandi dicta Officia, & cum subdiciantur jurisdictioni Ordinarii tenentur implere ea, quæ præscribuntur a Prælati illius; cuiusmodi est etiam recitatio illorum Officiorum: si vero exemptæ sint a potestate suorum Prælatorum regularium, & immediate subdantur Sedi Apostolicæ, aut Ordinario loci, tunc possunt quidem ea recitare, cum non debeat eas privari privilegiis sui Ordinis, non tamen tenentur, cum sic exemptæ sint a potestate sui Ordinis; ideoque non teneantur observare statuta, & consuetudines illius: ita docet recentiores a me consulti, a quibus videtur dissentire *Rodriguez sup. qu. 42.*

art. 21., dum ait, quod, cum Fratres Ordinis Minorum possint recitare Officia de Sanctis sui Ordinis ex privilegio ipsi concessio, & quilibet cedere possit ipsi; si poterunt privatim recitare de Sanctis occurrentibus in Calendario Romano, omisso Officio de Sancto sui Ordinis quamquam cum dicat *privatim*, videtur indicare secus dicendum de publica recitatione Officii in Choro; cum sic renunciatur j. s. prout tangit Ordinem, & consequenter renunciatio illa cedat in præjudicium tertii, ideoque sit illicita.

Quæres 9. *An Moniales teneantur recitare extra Chorum Defunctorum, quæ pro benefactoribus solent certis diebus recitari in Choro, si ea tunc culpabiliter, aut inculpabiliter non accedant ad Chorum.*

19. Resp. Non teneri, & quidem etiam si dicta Officia recitari debeant ex obligatione iustitiæ (v. g. titulo legati ad hunc finem relictæ); moveor, quod obligatio recitandi illa Officia non afficit singulas Moniales, ut singulas, sed ut faciunt corpus unum morale, quomodo *qu. 5. diximus*, obligationem recitandi horas Canonicas in Choro non afficere singulas Moniales ut singulas, sed prout constituunt unum corpus morale, quod vocamus Monasterium: sicut ergo obligatio illa recitandi horas in Choro cumulate impletur, licet aliquæ Moniales non intersint; ita & plene satisfiet obligatio recitandi illa officia, si de facto a Monialibus recitentur in choro, esto non omnes tunc intersint, cum sic vere dici possint recitata officia a Monasterio, & impleta mens benefactorum: quos suppono voluisse imponere obligationem dictorum officiorum Monialibus eodem prorsus modo, quo solent imponi Monasteriis virorum Religiosorum: constat autem, quod si quis eorum non intersit choro, dum ibi talia officia recitantur, non ideo ea privatim recitat, nec ullum sibi facit de hoc scrupulum. Nec obstat, quod Moniales non recitantes horas in Choro tenentur eas recitare extra: siquidem lex ipsis præscribens recitationem horarum in choro ita illas obligat, ut si eas non recitent in choro, teneantur illas recitare extra,

tra,

tra, quod non evenit in præfenti cafu, ut conflat ex modo dictis. Quomodo ait *Suarez tom. 4. de relig. tract. 10. lib. 8. c. 2. n. 4.* Religioſus noſtræ Societatis ex legitimo impedimento, aut ex facultate Superioris, non intereſſentes recitationi Litaniarum, fieri ſolitz a noſtris in communi, non teneri poſtea per ſe dicere privatim: cum ſolum teneantur illas dicere cum Communitate, & alioqui ab hac obligatione ſimpliciter fuerint excuſati. Immo addit *Suarez*, hoc procedere etiam in cafu, quo ii contra obligationem obediẽtiæ omittant intereſſe dictæ recitationi; quamvis enim imperfekte egerint, tamen jam ceſſat materia illius obligationis, ſeu obediẽtiæ, nec tenentur aliam ſubſtituere loco illius: ſicut non jejunans die præſcripta ab Eccleſia, non tenetur jejunare alia die.

Adde non eſſe improbableẽ, Moniales in diebus rogationum minime teneri recitare Litanias privatim, etſi non interſint proceſſioni: cum de factò id concedant *Diana p. 2. tract. 12. reſolut. 42. ex Macigno, Vaſquez, & Moſceto*, alique docti recentiores generaliter de obligatis ad horas canonicas; nec appareat ulla ratio id negandi de Monialibus, ut patet: contraria tamen ſententia eſt communis, & probabilior.

Quod ſi quæras, an Moniales peccent, ſi omittant recitare preces, quæ interdum ab Abbatiffa præſcribuntur recitandæ privatim pro benefactoribus, aut alia occurrenti neceſſitate.

20. *Reſp.* Videri non peccare, cum impoſitio talium precum non ſoleat tranſcendere obligationem ſimplicis regulæ, aut obediẽtiæ ſicut in ſimili notavit *Suarez tom. 4. de relig. tract. 9. lib. 8. c. 2. n. 4.*, loquens in ſpecie de orationibus vocalibus, quæ in Soc. Jeſu junguntur dicendæ pro Deſunctis, aut Fundatoribus: quare niſi conſtet hujusmodi preces indi, ſive ex obligatione juſtitiz legitime impoſita Monafterio, ſive ex præcepto obligatorio, Monialis eas omittens non peccabit, ſaltem graviter.

Quæres 10. *An, & quomodo Moniales teneantur deferre habitum Religioſum, im-*

mo, & conſuram ipſarum ſtatui convenientem.

21. *Reſp.* Teneri deferre & habitum, & conſuram: Habitum quidem ex c. 2. *ne Clerici, vel Monachi* in 6., ubi diſtinctius inhibetur, *ne de cætero aliquis quæcumque Religionem tacite, vel expreſſe profeſſus in ſcholis, aut alibi temere habitum Religionis ſuæ dimittat: ſi quis autem horum temerarius violator extiterit, excommunicationis incurrat ſententiam ipſo facto.* Tonſuram vero ex *Clem. attendentes de ſtatu Monachorum*, ſicut ex Gloſſa, ac Panormitano advertit *Sylveſt. v. Clericus 2. n. 1.* dicens, quod etiam Moniales deferre debent tonſuram capillorum inferius uſque ad aures: & quidem quod ſpectat ad obligationem deferendi habitum Religioſum, dicit *Suarez ſupra tract. 8. lib. 1. cap. 5. n. 18.* Religioſum exuere ſe, abſque animo deferendi habitum, non eſſe peccatum, ſecunduſi regula, vel extrinſecis circumſtantiis; nam de ſpoliatione habitus Religioſi facta ſine animo dimittendi habitum, nihil ſtatutum eſt in jure communis, & caput ſecundum *ne Clerici, vel Monachi* in 6. non loquitur de ſpoliatione prædicta, ſed de mutatione habitus, cum qua ſtatus relinquitur. Unde ex vi juris communis ſola ſpoliatio non eſt prohibita, neque etiam ex natura rei, aut ratione voti, ſeu ſtatus Religioſi: quare quo ad hoc conſuli debent regulæ cujuſcunque Ordinis, & ex ipſis colligi debet qualitas præſentis obligationis. Certe *Diana p. 5. tract. 14. reſol. 72.* ex *Fabro*, & aliis docet, Religioſos obſtatum, aut ad dormiendum deponentes Religioſum habitum non peccare mortaliter, cum debitum, quod habent regulares utendi ſemper ſuo habitu, non ſit neceſſitatis, ſed honeſtatis: quæ ratio probat idem dicendum in cafu, quo deponatur habitus ad alios ſimiles effectus (v. gr. ad melius currendum, ad faciendam aliquam repræſentationem ludicram) & procedit tam quoad Moniales, quam quoad viros Religioſos.

Accedit, quod ſi & demus cum *Suarez d. 13. de cenſur. ſect. 4. n. 34.*, & aliis; quos refert, ſed non ſequitur *Sanchez l. 6. moral*

moral. cap. 8. n. 62. & 63. Religiosum continentem habitum sui Ordinis, sed illum ita occultantem absque iusta causa, ut exterius nullo modo appareat, non incurrit præfatam excommunicationem: oppositum nihilominus dicendum videtur de Religioso, qui suum habitum plicatum gestaret sub brachio, alia veste extranea superindutus; cum in tali casu addit non solum occultatio habitus, sed etiam dimissio, & quidem non solum moralis, sed etiam physica, ac temeraria (ut suppono) dans animum vagandi, quæ requiruntur, & sufficiunt ad contrahendam dictam excommunicationem, nisi excuset materiæ parvitas: ut si habitus dimittatur ad dimidiam, aut etiam ad integram horam: quod in specie notant plurimi DD. apud Sanchez num. 55., hoc idem num. 56. concedentem etiam in casu, quo dimissio fiat ex causa turpi, v. g. ad fornicandum.

Quæres 11. An, & quomodo teneantur Moniales servare Clausuram.

22. *Resp.* Teneri eo modo servare, quo ostendimus cap. præc. per tot.

Quæres 12. Ad quæ jejunia teneantur Moniales de jure communi.

23. *Resp.* Teneri solum ad ea, ad quæ tenentur reliqui fideles, & non ad alia, cum in jure communi non reperiatur ullum jejunium peculiariter inunctum Regularibus, nedum solis Monialibus; cum alioqui de Monachis in *Clement. exiæi de verb. signif.* dicatur, Monachos propter jejunia, instituto Ordinis, & regulæ indicta, liberos non esse a jejniis ecclesiasticis, quæ Christiani observare debent. *Dist. xi de jure communi*, quia de jure particulari tenerentur Moniales servare jejunia præscripta in propria regula, & quidem sub mortali, si ea obliget ad culpam mortalem.

Solum esse possit difficultas, an Moniales jure communi teneantur servare jejunium Adventus (ut vocant).

24. *Resp.* Quod cum jejunium sacri Adventus (ut vocant) non obliget Religiosos, & Monachos de jure communi, sed apud eos manserit partim ex propriis institutis, partim ex usu, ac more, ut no-

tavit *Azorius par. 1. lib. 7. cap. 27. qu. 3.* ex propria regula, aut consuetudine, vel statutis sui Ordinis possunt, & debent Moniales colligere, num ipsæ teneantur sub mortali servare jejunium Adventus, nec ne: nam de jure communi ex non tenentur sub peccato mortali ad jejunia Adventus.

An autem Moniales quinquagenarie eo ipso excusentur a jejniis tum communibus ecclesiasticis, tum præscriptis in regula proprii Ordinis.

25. *Resp.* Quod cum Sanchez lib. 7. de Matrim. d. 32. n. 17. consultis viris doctis dicat, se, dum aliud non apparuerit clarius convincens, tamquam probabilior rem eligere opinionem, quæ sustinet indifferenter de ætate viri, & femine ad excusandum a jejniis loquendum esse, nec quidquam a ratione devium, aut alienum a probabilitate dicturum eum, qui feminas quinquagenarias excusaret a jejunio (etsi tandem sic concludat: *Verumtamen licet prædicta ostendant, eam opinionem esse probabilem, speculative loquendo: at in praxi non censo esse tutam*), contra quam limitationem facit doctrina, quam ex Sancio refert, & non refutat *Diana par. 2. tr. 13. resol. 12.* Cum, inquam, Sanchez non improbabiler aßerat, feminas quinquagenarias excusari a jejniis communibus Ecclesiæ, probabiliter item dici potest, Moniales quinquagenarias excusari etiam a jejniis præscriptis in regula. Moveor ex doctrina, quam tradit idem Sanchez lib. 4. moral. cap. 11. n. 54., nimirum ætatem sexagenariam sicut excusat viros a præcepto jejunii, ita excusare a voto jejunii, cum talia vota non obligent aliter, quam præcepta ecclesiastica de iisdem rebus, (si tamen aliter non constet de intentione voventis) quod si hæc doctrina procedit de obligatione jejunii ex voto, a fortiori procedet de obligatione proveniente ex professione religiosa, seu ex regula: & si admittitur de viris, admitti debet & de feminis, cum sit par ratio de utrisque. Colligitur hæc doctrina satis aperte ex *Graffio qu. 1. decis. lib. 2. cap. 37. n. 42.* pro se citante

D d Bartho-

Bartholom. Medinam lib. 1. instr. off. cap. 14. §. 10., aliisque doctis viris probabilis visa est, etsi, teste *Diana p. 1. tr. 9. resol. 16.* communiter a Doctoribus rejiciatur tamquam improbabilis. Colligitur item ex *Tamburino tom. 2. de jure Abbatis. d. 12. qu. 4. n. 4.*, *Pasqualig. de jejuni. decis. 254.* & aliis relatis a *Sancio in select. d. 54. n. 3.*, sustinentibus, Religiosos infra annum vigesimum primum non teneri ad jejunia regulæ, & a fortiori ex *Sancio sup. n. 8.*, *Rodriguez in Compend. resol. 75. num. 10.*, *Tambur. sup. qu. 5. n. 7.*, & *Pasqualig. ubi sup. decis. 259. n. 3.*, docentibus, Religiosos sexagenarios eo ipso eximi a jejuniis regulæ.

Consentiant *Narbona*, *Zoefius*, *Machado*, *Medina*, *Trullench.*, *Parisius*, *Alphonfus de Leone* citati a *Diana par. 9. tr. 7. res. 73.*, & quidem a fortiori, eum in casu isto concedant sufficere annum sexagesimum inchoatum, eo quod in favorabilibus annus inchoatus habeatur pro completo, *l. qua etate, ff. de testam.*

Addit *Diana* ex *Efcobar.*, eum, qui vovit jejunare toto tempore vitæ suæ, post annum sexagesimum non teneri amplius jejunare, eo quod, cessante obligatione jejunii, cesset & obligatio voti, senisque vitam ad laborem jejunii terminetur in anno sexagesimo, dummodo (subdit *Diana ex Narbona*) votum non fuerit emissum post annum sexagesimum, sed antea; aliis enim teneretur jejunare post annum sexagesimum, cum sic præsumatur voluisse ad hoc se obligare.

Doctrina autem supra data procedit etiam de Monialibus, quæ nondum expleverunt annum vigesimum primum: hæc enim, licet juxta communem Doctorum sententiam teneantur ad jejunia regulæ, aliis exemptæ a jejuniis Ecclesiæ ordinariis: *Pasqualigus tamen decis. 254. de jejuni.*, *Tamburin. supra.*, aliisque relati a *Sancio sup. n. 3.* cum *Grafso*, & *Medina* superius allegatis, putant eas non teneri ad jejunia regulæ; idque ob rationem paulo ante adductam ex *Sanchez* pro sexagenariis, quæ æque militat pro ipsis. Quin etiam monet *Pasqualigus n. 6.*, dato, quod

Religiosi ante vigesimum primum annum teneantur ad jejunia regulæ, posse Prælatum eum iis dispensare in præfatis jejuniis, & bene facere, si dispenseret: idque, etsi aliàs nequeat dispensare super Constitutionibus Ordinis; talis quippe facultas illi competit tamquam Ordinario, & aliàs Ordinarii ex causa dispensare possunt super lege Pontificia jejunii: sic ille.

Dubium majus est: An Moniales teneantur servare jejunia, quæ a populis loci, in quo ipse degunt, observantur ex voto, aut etiam inducuntur a proprio Ordinario.

26. *Resp.* Videri probabile non teneri, ob ea, quæ in simili dicimus in tract. de obligat. cap. 5. qu. 21. & idque maxime, si Moniales sint exemptæ ab Ordinario, cum sic non subiciantur ejus jurisdictioni, quod requireretur ad hoc, ut tenerentur servare jejunia ab ipso indicta, vel approbata: quamquam, dato etiam, quod Moniales immediate subiciantur Ordinario, adhuc probabile sit, eas non teneri ad dicta jejunia, nisi lege sufficienter exprimantur: quippe quæ non veniunt nomine populi in odiosis, immo neque nomine Cleri, ut colligitur ex *Bonacin. d. 5. de censur. in comm. par. 1. n. 11.*

27. Addo, quod cum *Leo X.*, teste *Portello v. Jejunium num. 4.*, concesserit Minoribus, ut in die jejunii possint prandere una hora ante horam consuetam: hinc quippe bene inferat *Diana par. 1. tr. 9. resol. 27.* posse Religiosos per horam cum dimidio ante meridiem prævenire prandium sine ullo peccato; hoc eodem privilegio uti poterunt Moniales, etiam non exemptæ, juxta dicenda cap. 9. qu. 1. & 2.

Quod autem spectat ad refectioem vespertinam sumi solitam in die jejunii, moneo, quod cum *Fagundes præcept. 4. Eccles. lib. 1. cap. 4. n. 13. ex mente Suarez* concedat, sumi posse in ea octo uncias cibi (& hæc partim ex pane, partim ex fructibus, aut herbis) & alias *Diana par. 5. tr. 5. resol. 17.* ex *Turriano* probabiliter doceat, ad violationem mortalem jejunii non sufficere quantitatem duarum uncia-

rum

rum cibi communis : consequenter fatendum est juxta hos Doctores, solum venialiter peccare illum, qui in refectiuncula jejunii ultra octo uncias cibi licite concessas sumeret alias duas uncias iumo nec venialiter, juxta *Pasqualigum tom. 2. de c. 139. n. 6.*, quatenus ibi concedens jejunantem posse primo mane sumere duas uncias cibi, & semel bibere ad jejunium facilius tolerandum, poiteaque hora statuta prandere, ac noctu sumere consuetam refectiunculam (etsi hoc fiat ex causa rationabili, etiam sine peccato veniali) consequenter videtur concedendus, fumentem præfatas duas uncias ultra ordinariam quantitatem serotinæ refectiunculæ non peccaturum, neque venialiter, si excessum illarum duarum unciarumumat ex causa rationabili, quæ utique potest occurrere. Probat autem *Pasqualigus*, parvitatem materiæ in re præfati salvari in duabus unciis, ex eo, quod parvitas materiæ in fractione jejunii non debet attendi in ordine ad quantitatem prandii, aut cænx, sed in ordine ad violationem abstinentiæ per jejunium præscriptæ; ac proinde quantitas cibi, quæ talem abstinentiam non lædit notabiliter, erit parvitas materiæ: ex alia parte dicta violatio non debet attendi comparative respectu hujus, aut illius, sed prout est formaliter læsio abstinentiæ per jejunium præceptæ, quæ est abstinentia a pluribus commestionibus: sicque abstinentia hæc per pluralitatem commestionum lædi potest notabiliter, cum per eas destruitur; secus si non interveniat pluralitas commestionum, cum sic notabiliter non lædatur dicta abstinentia. Unde fit, quod tota illa quantitas sit parvitas materiæ, quæ non sufficit ad instituendam commestionem: cum vero Ecclesia in jejunio vetans pluralitatem commestionum loquatur de iis, quæ solent institui, & alioqui præter prandium, ac cænam soleant institui solum leves quædam commestiones, quæ veniunt nomine jentaculi, aut alio nomine; ideo parvitas materiæ in re præfati debet habere talem terminum, ut neque faciat aliquam harum leviorum commestionum, at-

tendendo illam quantitatem, quæ magis universaliter sumi solet in iis: cum ergo ex, quando sunt moderate, important uncias sex circiter cibi, ideo duæ uncie censeri possunt materia levis, utpote non pertingentes ad medietatem talis commestionis, adeoque moraliter non sunt commestio, & consequenter non lædunt notabiliter abstinentiam a pluribus commestionibus, quæ præcipitur in jejunio.

Quod vero dicit *P. Diana par. 9. tr. 6. resol. 15. ex Trullenko contra me tract. 5. cap. 5. n. 15.* se non damnaturum de peccato mortali eum, qui quantitatem cibi permittam in refectiuncula jejunii totam sumeret in pane, mihi non placet, tum ob dicta *num. 15. sup. cit.*, tum ex eo, quod quantitas, & qualitas præfate refectiunculæ maxime pendet ex consuetudine inducta apud viros doctos, ac timoratos: non puto autem apud illos inductam esse consuetudinem, ut in dicta refectiuncula sumi possint octo uncie panis: iumo puto, quod si ii viderent aliquem edere octo uncias panis in vespertina refectiuncula jejunii non leviter offenderetur, cum tantæ panis quantitas videatur sufficere ad nutritionem non modicam, sicque finis Ecclesiæ intentus magna ex parte frustratur; unde & viri laici non adeo scrupulosi forte non auderent praticare ejusmodi doctrinam.

Accedit, quod in pervigilio Nativitatis Domini in refectiuncula vespertina sumi possunt sexdecim uncie cibi, juxta *Fagundez supra n. 19.*, *Dianam p. 1. tr. 9. resol. 35.*, & alios: idque etiam in casu, quo, occurrente Festo Nativitatis in feria secunda, jejunium vigiliæ præveniatur in Sabbatho, ut advertit *Sanchez lib. 5. consil. cap. 1. d. 26.*, addens, in vigilia Nativitatis sumi posse collationem duplo, & triplo majorem: qua de re plura in nostro *tract. de obligat. regul. cap. 5. qu. 1.*; ubi ostendimus, etiam Religiosis, & consequenter Monialibus permittendum esse, ut in vigilia Nativitatis sumant refectiunculam paulo majorem solita; quidquid contradicant *Villalob.*, & *Ledesma apud Dianam ubi supra.*

D d 2

Addit

Addit *Pasqualigus supra decif. 103. n. 9.* quod licet *Sanchez supra n. 6.* putet distam refectiunculam non posse sumi adeo amplam, si sumatur hora prandii, cum nondum incæperit festum, & id non habeat consuetudo: oppositum tamen tenendum est, cum hoc sit privilegium illius jejunii, cui hoc convenit, non quod festum incæperit, sed quod sit accessorium festi; adeoque lapiat lætitiā festi, etsi illud nondum incæperit; quod patet etiam ex modo celebrationis officii vigilæ.

Putat idem *Pasqualigus decif. 102. n. 5. ex Angles, Sancio, & Ledesma* posse hora prandii in die jejunii vespertinam sumi refectiunculam, dilato prandio in vespem, idque sine alia causa, quam ob commodum jejunantis: & probat, quia lex jejunii exigit unicam comestionem, permixta refectiuncula in subsidium naturæ, & intendit corporis macerationem mediante abstinētia: quod totum salvatur in præfati casu, cum sic habeatur finis jejunii, fiat unica comestio cum solita refectiuncula, & inter has solum mutetur ordo, qui est quid accidentale, ideoque non impedit, quin impleatur lex jejunii.

Addo, quod sicut *Azorius, Reginaldus, & Bonacina relati a Diana part. 3. trañ. 9. resol. 34., Bossius citatus ab eodem Diana part. 5. trañ. 14. resol. 14.,* non improbabiler docent in collatione serotina jejunii posse sumi jusculum ex aqua, & pane, aut herbis, etiam seclusa speciali indigentia: sic puto cum *Sanchez supra d. 24. n. 2.* Monialem, quæ v. gr. inservire debet mensæ in die jejunii, posse sumere aliquid cibi, etiam per modum sustentationis; quippe quæ ex tunc censetur inchoare prandium, postea interruptum ex occasione illius servitii, illud postea absolutura: quo pacto plures illæ comestiones moraliter reputantur una; non secus ac evocatus a prandio in die jejunii ob aliquod negotium, potest, peracto negotio, redire ab absolvendo prandium, etiam post duas horas, ut notant plures doctores apud *Diam supra resol. 32.* Immo *Pasqualigus supra decif. 121. n. 5.* putat posse rediri ad continuandum prandium post totum illud

tempus, quo perseverat aliquid, ratione ejus comestio moraliter continuari censetur: (ut addit intentio redeundum saltem virtualis, eo quod solita quantitas cibi sumpta non sit, vel supersint in mensa fercula destinata pro eo prandio &c.) sic enim tempus interpositum non tollit continuationem moralem unicæ comestionis; quin addit *Pasqualigus ex Sylvio* sine mortali culpa posse interrumpi prandium per horam, etiam sine causa, cum sic jejunium non lædatur graviter.

Docet item *Pasqualigus n. 6.* cum doctis recentioribus consultis contra *Ghetium* surgentem a mensa, comestione non completa, & negotiis ita distentum, ut in initium diem infumant; posse inchoatam comestionem vespere complere, cum ea interruptio non sit voluntaria, adeoque secunda comestio pars, & complementum primæ comestionis, quæ relicta fuit imperfecta: hoc enim ipso, quod conceditur comestio unica completa, ac sufficiens intra meriedem, ac vespem, currit tempus, in quo licitum est edere; ac proinde si comestio relinquitur imperfecta, ea semper compleri potest, si prius compleri non potuit, quandiu durat tempus præfixum pro ea comestione: præterquam quod cibus prima vice sumptus non est sufficiens, sicque jejunans excusabitur a jejunio, si illud servare non possit.

Censet præterea *Pasqualig. decif. 123. ex Molfesio* posse, quem domi comedentem in die jejunii adire domum amici ad complendam comestionem cum eo, sive invitetur ab eo, sive non; imo, & ire ad emendanda alia fercula, posteaque domum redire, edere, cum tota hæc interpositio temporis censetur medium ordinatum ad complendam comestionem inchoatam, adeoque continuativum illius: idque interponendo totum illud tempus, quod infumitur in via, & in præparando cibo, quem intendimus edere: siquidem totum hoc tempus est medium ordinatum ad complendam comestionem, ac proinde continuationem ponit stante intentione protrahendi comestionem ulterius: immo si interponatur aliquantulum temporis majus, eo quod est

neccs,

necessarium, parum curandum est, cum in moralibus parum pro nihilo reputetur.

Sic Sanchez lib.5. *conf. cap.1. d.24. n.5. Ghetius v. jejunium cap.1. n.4. Trulench. lib.3. decal. cap.2. dist.3. n.13.*, & alii sustinent jejunantem, qui plicato linteo, proposuit nihil ultra edere, posse sumere ex ferculis de novo apposis, cum adhuc perseveret idem prandium, cui ille accumbit; ideoque si mutato proposito, sumit de novis ferculis, moraliter loquendo, non instituat novam comestionem, sed aliquid super addat priori, ita ut additamentum faciat unam comestionem cum priori, perseverante unitate prandii communis. Consentit Pasqualigus *decis.122.* inferens, jejunantem in hoc casu a fortiori posse de novo edere ex ferculis antea apposis, quippe quæ sunt pars illius prandii, imo & illius ferculi, quod inservit prandio, sicque eorum comestio ne novo repetita sit pars ejusdem comestionis, ita ut censeatur una comestio integra ex pluribus partibus.

Sic Molossius, Filiucc., Bonacin. & Ghetius apud Dianam p.1. *tratt.3. resol.32.* contra plures alios relatos a Pasqualigo *supra decis.125. n.1.*, docent jejunantem a mensa si regentem animo non amplius edendi, posse redire ad edendum, etsi prandium sit completum, si modicum tempus intercessit, & edat de iis, quæ prius fuerant apposita: sicut enim quæ edit sunt pars illius prandii, quod sumpsit, non autem novum prandium; sic eorum comestio est pars comestionis præcedentis, moraliter loquendo: quod non procederet, si novum institueret prandium, sic enim esset nova refectio: ita Pasqualigus monens n.5. regulariter quartam partem horæ, & forte etiam tertiam non sufficere, ut desinere censeatur jus redeundi ad continuandum prandium, nisi concurrentes circumstantiæ aliter suadeant: uti surgas a mensa iturus ad dormiendum, in quo casu statim censeatur desinere dictum jus.

Sic Lessius l.4. *cap.2. n.11.*, Layman lib.4. *tr.8. cap.1. n.6.*, Diana *supra*, & alii sustinent, jejunantem, qui a mensa recessit animo non edendi amplius, posse

ad eam redire, & edere, si prandium adhuc duret: probant, quia cibus interruptim sumitur, ita ut plures partiales sumptiones unicam faciant comestionem, sicque unitas moralis comestionis itare potest cum interruptione sumptionis; ideoque debet desumi ex unitate conviviunde recedens a mensa, potest denuo accedere, durante eodem convivio, sine violatione Jejunii, etsi proposuerit non amplius edere: cum enim edat de eodem prandio, censeatur facere eandem comestionem.

An autem, & quomodo jejunans sit extra prandium, & refectiunculam vellet bibere, possit sumere aliquid cibi, ne potus noceat, & quidem pluries eodem die.

Resp. Posse, dummodo id non fiat in fraudem Jejunii; ita Sanchez *supra dist.12. Laym. supra n.7. Azor. to.1. lib.7. cap.10. qu.7.*, alique plurimi, & probatur, quia hoc ipso, quod Ecclesia in die Jejunii concedit potum per diem, censeatur, & concedere necessaria, ne potus noceat, & consequenter aliquid cibi, quomodo dicunt communiter Doctores, talem cibum non vetari, eo quod sumatur per modum medicinæ. Dixi dummodo id non fiat in fraudem Jejunii: si enim bibas non ad sitim sedandam, sed ut possis sumere modicum illum cibum, & is pluries sumptus pertingat ad quantitatem sufficientem ad violandum Jejunium, vel non una tantum, aut altera vice, sed sæpius, ita ut tandem devenias ad prædictam quantitatem sufficientem, violas Jejunium; tunc autem censeri potest abesse fraudem, quando vere moveris ad bibendum ex siti. Consentit Pasqualig. *supra decis.119.* notans n.6. modicum cibum, qui sumi potest, ne potus noceat, regulariter dici posse illum, qui est infra unciam, cum talis quantitas sit valde exigua, & sufficiat ne potus noceat: addensque n.6. modicum illum cibum sumi posse a bibente, etsi credat potum sine eo non nociturum, si mane bibat, cum stomachus sit vacuus, adeoque ei semper potus noceat: non item, si post prandium bibat, & certus sit se, attenta sua complexione, non passu-

rum

rum nocumentum ex potu; quod non procedit, si probabiliter timet nocumentum, aut de hoc dubitet: cum tunc sit in possessione sui juris ad sumendum, quamquam cum materia sit parva, & potus solus stomacho non conferat, putat *Pasqualigus* nemini injiciendum scrupulum peccati gravis, si sumat exiguum hunc cibum.

Addit *Pasqualigus decis. 136.*, uvam recentem posse sumi die jejunii, quoties libuerit, non secus ac sumi potest vinum, cum succus uvæ in sua substantia sit vinum, habeatque rationem potus, quippe qui exprimitur ex acinis, dum uva dentibus conteritur, & in ore acquirit rationem potabilis, sicque in stomachum transmittitur per modum potus. Sed mihi non placet hæc doctrina, & videtur adversari illi doctrinæ, quam idem *Pasqualigus decis. 141. n. 2.* admittit, ut communem, videlicet ea, quæ habent rationem cibi, solvere jejunium, & si sumantur modo potabili, ut potus lactis: hinc inferens n. 3. potionem cocholatæ frangere jejunium, etsi sumatur per modum potionis, eo quod illa ex natura sua sit cibum maxime nutritivus: ita ut unica ejus uncia sufficienter nutriat per horas 24. absque ulla corporis debilitatione: si quidem ex communi illa doctrina contra *Pasqualigum* argui potest: quæ habent rationem cibi, frangunt jejunium, etsi sumantur per modum potabilis; at uva, cujus succus solum in ore dentibus exprimitur e cortice, habet rationem cibi, & quidem maxime nutritivi, etsi detur eam sumi modo potabili: ergo illius sumptio frangit jejunium: dixi, *etsi detur illam sumi modo potabili*, quia secundum communem modum loquendi, ac moralem hominum estimationem non dicitur bibere, qui sumit uvam recentem, ejusque succum dentibus intra os exprimit, etsi dictum succum vere jam expressum, transmittat in stomachum, sed dicitur edere uvam, adeoque negari potest in hoc casu sumi uvam modo potabili: quo modo dicitur sumi, quando intra vas aliquod exprimitur succus uvæ, & sic expressus sumitur: sic enim

dicitur sumi uva modo potabili, cum vere sit mustum, & habeat rationem potus: & tunc concedo per sumptionem uvæ recentis non violari jejunium Ecclesiasticum, cum talis sumptio sit potus, & potus non frangit jejunium Ecclesiasticum, ut omnes concedunt: & quidem, quod uva sit maxime nutritiva, patet experientia Rusticorum, qui in Autumno ex usu uvæ valde pingues apparent.

Quod si hac occasione quaras: An prohibitus vesci carnibus ex lege jejunii, aut alio titulo prohibeatur adhibere clystma a puro carniū juscūlo; aut emplasma e carne confusa, vel contrita apposita umbilico, non quidem ad medicinam, sed ad carnem in legis fraudem mulcendam, ejusque lasciviam fovendam, cum succus clysmate immixtus nutriat, & idem præstet emplastrum umbilico appositum vi caloris naturalis, & facultatis attractivæ partibus infra aliquid per poros exurgens, quod intromissum potest excoqui, & demum converti in sanguinem, unde fit nutritio, etsi exigua, sicut & exigua est materia, quæ attrahitur, & via per quam subit.

Resp. Raynald. in stylita mistica par. 7. n. 9. verius esse, quod in casu proposito vetitus est usus clysmatum, ac emplastri (concedens tamen n. 11. quod spectat ad emplastrum materiæ paucitatem, quæ inde fugitur, valde tenuare peccatum, ita ut vix posset si efficere ad peccatum mortale) Assertionem probat, tum quia sic copiosa materia vetita apponi potest, maxime per iterationem, ac frequentationem, & potest contraveniri fini legis præscriptæ ciborum delectum, cum inde possit incendi corporis lascivia, concalesca carne per tale nutrimentum: tum quia licet lex Ecclesiastica de ciborum delectu, spectato verborum cortice, vetet solum usum certorum ciborum, quem Doctores vocant manducationem; tamen spectato fine legis sub iis verbis æque vetatur omne nutrimentum ex materia vetita, sive ingeratur per os, sive alia via, ita ut usus clysmatis ac emplastri ex carnibus dici possit æquivalens comestio carniū: maxime cum Canonēs solum mandent jejunium, &

Docto-

Doctores interpretantes legem jejunii de comestione (quippe per quam jejunium ordinarie solvitur) non excludunt, nec possunt excludere sumptionem cujusvis alterius æque concitantis petulantiam corporis, quam Ecclesia intendit frænare lege jejunii.

Verum mihi non probatur hæc doctrina, putoque sustinendam esse oppositam, quam ipsemet *Raynaud*: non negat esse probabilem, dum ait suam esse veriorē. Ducor; tum quia finis legis non cadit sub legem, quippe quæ dirigit quidem ad finem, sed non est de fine: ut ostendit *Avila d. 11. de leg. n. 27. S. Thom. & Cajetan.* sicque corrui primam fundamentum *Raynaud*:; tum quia ubi agitur de obligatione imponenda, stricta fieri debet interpretatio, *Sd v. interpretatio 2. l. quid quid adstringenda ff. de verb. oblig.*; adeoque lex prohibens comestionem carniū intelligenda est de comestione simpliciter dicta, non autem de æquivalenti; cum tamen Doctores de jejunii obligatione loquentes dicant, eam solum cadere in manducationem, & is tantum dicatur manducare, qui ore haurit nutrimentum: tum quia, quod succus per clystma injectus, aut emplastro attractus nutriat est per accidens, nec a lege attenditur; quomodo potus vini licet nutriat, non vetatur in jejuniō de communi sententia Doctorum; idque etsi sumatur in fraudem ad sedandam inediam, ac fimen, ut docent *Pasqualigus de jejuniō decis. 117. & 18.* Doctoribus relatis, alique viri graves; & inde suadet, quod Ecclesia non vetat potum, adeoque nec nutrimentum ex co provenientem (sicut vetat nutritionem ex cibo capto, eo quod cibus sit vetitus) sicque intendens nutritionem provenientem ex potu vini, non violat legem jejunii, cum eam intendat solum ut provenientem ex actu licito, idest ex potu vini: quod est signum, mentem Ecclesiæ præscribentis delectum ciborum non spectare quæcumque usum rei idoneæ ad irritandam carnem (id quod constat fieri a vino largius hausto, ac puro), sed solum spectasse curam carnis per esculenta,

& incentiva libidinum præcise per manducationem admota: tum quia in præsentī casu non procedit, quod qui facit in fraudem legis non minus delinquit, quam si legem directe violat, etsi salvis verbis legis ejus sensum circumveniat, *l. contra legem ff. de legib. cum fiat*, quod ea noluit fieri, licet, attento cortice verborum extimo, id non vetuerit: siquidem tunc solum fit in fraudem legis, quando ex tali facto provenit effectus vetitus a lege, adeoque ipsum factum vetitum censeretur, utpote causans effectum a lege vetitum (ut si pluries in die jejunii capias cibum in quantitate parva, de se non frangente jejuniū: tunc enim fieret fraus legi jejunii, quatenus esto quælibet e dictis comestionibus seorsim non auferat effectum a lege intentum, ob parvitatem materiæ, omnes tamen simul auferunt; ideoque Ecclesia hoc ipso, quod intendit macerationem corporis per cibi subtractionem, item præsumitur vetare concursum plurium illarum comestionum parvarum in eodem die, tanquam causam obstantem effectui intento): quod utique in præsentī casu non procedit, in quo cum non vetetur potus in quavis quantitate ad sedandam sitim, nec vetatur effectus hinc causatus, idest nutritio, ac sedatio inedia; ac proinde licet potus adhibeatur in hunc finem, non fit fraus legi, cum non adhibeatur, ut impeditivus effectus intenti a lege: si enim impediret, esset vetitus etiam in ordine ad sedandam sitim (sicut est vetitus potus lactis etiam ad refrigerandum, ac extinguendam sitim, cum impedit effectum intentum a lege jejunii) quare lex jejunii intendit solum vetare nutritionem provenientem ex cibo, & sedationem inediae per modum cibi, quem solum prohibet, ac proinde, cum in isto casu intendatur solum sedatio inediae per potum, non contravenitur menti Ecclesiæ indicentis jejuniū.

Sicut ergo *Raynaud. supra n. 7.* concedit jejuniū præscriptum ad Eucharisticam communionem non violari, assumpto clysmate c carniū jusculo, aliove quovis succo, licet apto ad nutriendum (quod late

late probat *Raynaudus* n.3.) cum præscriptio dicti jejunii solum spectet reverentiam debitam Corpori Christi, & referatur ad cavendam prægravationem corporis: sic videtur dicendum, usum clysmatis e puro jusculo carniū, ac emplastri e carnisbus contusis non vetari per legem vetantem esum carniū, etsi hæc adhibeantur non in medicinam (quo pacto etiam *Raynaudus* n.14. nobiscum sentit, etsi morbus non sit tantus, ut posset excusare a jejuniō) sed ad curandam cuticulam, carnisque lasciviam fovendam; idque ob rationes superius allatas, ex quibus etiam destruuntur fundamenta, quæ pro se assert *Raynaudus*.

Quod vero addit n.13. Carthusianum facere contra statutum prohibens carniū usum, etiam in mortis periculo, si in morbo periculoso utatur clysmate e carniū jusculo, aut emplastro e carnisbus contusis ad curandum morbum (cum id in simili casu concedat de quocumque alio ægroto, qui non sit Carthusianus) mihi non placet, sicut nec placet ratio, quam adducit pro sua sententia, dicens, Carthusiani longe aliam esse rationem, cum ille vi legis privatæ amoveat a se facultatem utendi talibus remediis ad cūsusvis morbi sublevationem, nec nisi omni alio cibo deficiente assumere possit præfata clysmata, aut emplastra ex pura carne, etsi paulo post subdat *Raynaud.* non esse quod Carthusiani scrupulo tangerent de paucis carnisbus, quæ in certis medicamentis adhibentur admixtæ aliis materiis, adeoque transmutantur, ut sicut carnis nomen abijciunt, sic, & pristinam carnis naturam exuere videantur: nam de minimis non curat prætor; & jus obligans ad carniū abstinentiam non censetur inductum cum extensione ad tales materias.

Mihi, inquam, non placet, quod loco citato addit *Raynaudus*, & facile videtur posse confutari ex verbis ipsiusmet statuti in ordine Carthusiano de abstinentia carniū, editi anno 1582., & a me relati *trakt. 5. cap. 5. n. 138.*, quod sic habet: *Omne esum, & sumptionem carniū, & omnium quæcumque ex carnisbus*

*quomodolibet constant, siue per modum cibi, siue per modum potionis, aut sorbitionis sumantur, a nostro proposito abjicimus. & infra: Statuimus, ut quicumque Ordinis nostri professus hujus tam laudabilis institutionis transgressor extiterit, carnes videlicet comedendo, & alicui personæ Ordinis ministrando, vel ministrantibus consentiendo, vel non prohibendo, cum poterit prohibere &c. Ubi noto, quod, cum statutum hoc non prohibeat quemcumque usum carniū, sed solum illarum, qui sit per modum cibi, aut potionis, aut sorbitionis, & sub his non comprehendantur assumptiones clysmatis, aut emplastri ex pura carne, non video, quo modo *Raynaudus* dicat, Carthusianum vi legis privatæ amovere a se facultatem utendi talibus remediis ad cūsusvis morbi sublevationem; cum sub relato statuto Ordinis Carthusiani non extet (quod ego sciam) ulla alia lex, quæ vetet usum præfatorum remedium, nec ab ipso *Raynaudo* afferatur, qui tamen debuisset illam asserre, si extaret: Cum ergo Carthusianus nulla lege peculiari prohibeatur uti clysmate, aut emplastro ex pura carne, & alias *Raynaudus* usum talium remedium concedat cui-cumque alii in die jejunii, debet hoc idem concedere & Carthusiano, cum sit eadem ratio de ipso, ac de illis, & ubi militat eadem ratio, militare debeat item eadem juris dispositio.*

Imo puto Carthusianum non facere contra statutum superius adductum, si clysmata, aut emplastra ex pura carne assumeret ad curandam cuticulam: cum vi dicti statuti solum prohibeatur uti carnisbus per modum cibi, aut potionis, aut sorbitionis, & sub his non contineatur assumptio clysmatis, aut emplastri ex pura carne; aliasque lex etiam favorabilis animæ, si sit obligatoria, & consequenter odiosa, non debeat ampliari ultra propriam verborum significationem, ut probat *Sanchez lib. 10. de Matrim. d. 4. n. 3.*

Quæres 13. An Moniales teneantur observare Fæsta præscripta ab Ordinario loci, nec non censuras, & interdicta ab eo lata.

28. *Resp.* Teneri ex decreto Concilii Tridentini sess. 25. de regul. c. 2., quod sic habet: *Censura, & interdicta, nedum a Sede Apostolica emanata, sed etiam ab Ordinariis promulgata mandante Episcopo a Regularibus in eorum Ecclesiis publicentur, atque serventur.* Ubi notandum, quod licet in isto decreto non fiat mentio expressa de Monialibus; ex tamen in illo comprehenduntur sub nomine Regularium, quod est commune tam Monialibus, quam viris Religiosis.

An autem Moniales possint die festo exercere se in facientis recamaturis ad vitandam otiositatem.

29. *Resp.* Atmillam, Azorium, Villalobum, Jo. de la Cruz, Si, Marchantium, Sylvestrum, ac Ghilinum relatos a Diana par. 5. tract. 6. resol. 15. sustinere partem affirmantem ob rationes adductas ab ipso Diana; quin nec omnino ab iis dissentit Sanchez lib. 5. conf. c. 2. d. 18. n. 13., quatenus asserens opinionem contrariam esse veriore, indicat sententiam horum doctorum non esse improbabilem. Certe si hæc doctrina admittatur de puellis (quomodo admittitur citati DD.), & admitti poterit respectu Monialium, præsertim juniorum, quæ difficilius sciunt vitare otium. Quod autem dicunt præfati Doctores de recamaturis, admittunt etiam de thecis ex serico confectis, cum cera sancta collo gestari solitis, aliisque similibus rebus devotionis, qua de re Pasqualigus decis. 148.

Quæres 14. An Moniales in diebus rogationum, ac Jubilei intra proprium Monasterium teneantur facere processiones ab Ecclesia præscriptas, & quo genere obligationis.

30. *Resp.* Quod quidem spectat ad Monialium eamunitatem, seu Conventum, id debere colligi ex communi ipsarum Monialium sensu, & conceptu: proportionaliter, ut dicit Sanchez lib. 6. moral. c. 4. n. 27. ad dignoscendam quantitatem obligationis hujus, aut illius regulæ multum conferre communem existimationem Religiosorum, communemque sensum, ac judicium illorum, quibus inest regularum observatio, sic, aut sic illas

accipientium, ac intelligentium: puto autem Moniales existimare consuetudinem faciendi dictas processiones esse solum ex devotione, adeoque a toto Monasterio illas posse omitti absque peccato mortali; quod si ex de hoc dubitent, id debent conjicere ex quatuor conjecturis relatis a Bonacina dist. 1. de leg. qu. 1. part. ult. §. 3. n. 21.; nimirum consuetudinem præsumi inductam tanquam obligatoriam, si Superior puniat, aut arguat aliter facientes, si populus graviter scandalizetur ob violationem dictæ consuetudinis, si materia & obligatio illius multum conferant ad bonum commune, si denique consuetudo sit majoris partis illius communitatis. Quod vero spectat ad præsentem obligationem respectu singularum Monialium, puto illam non esse majorem ea, qua hic qu. 6. diximus singulas Moniales teneri ad assistentiam chori, & consequenter non excedere culpam venialem.

Quæres 15. An, & quomodo Moniales teneantur solvere debita realia contracta; siue ante ingressum Religionis, siue post.

31. *Resp.* Distinguendo, vel debita sunt contracta ante professionem, & hæc debebant solvi a Moniali ante emissionem professionis, si erat solvendo, & si non solvit, peccavit quidem reddendo se impotentem ad solvendum; modo tamen exensatur ratione impotentis, quatenus per professionem facta est incapax acquirendi bona propria, ex quibus solvat, quod bene notavit Sanchez lib. 4. moral. c. 19. n. 14. addens, eum sit medium extraordinarium, ac difficile cogi acquirere bona in Religione ad solvendum creditoribus, Monialem in præfenti casu non teneri manibus suis laborare ad acquirendum unde solvat res alienum, nec Superiorem teneri ei dare licentiam sic laborandis; ratio cum procedat etiam quoad petendam elemosynam a parentibus, aut consanguineis ad effectum satisfaciendi creditoribus, neque ad hoc ipsa tenebitur. Puto tamen, quod si Monialis habeat peculium ejus usus concessum teneretur ex eo solvere debita: eum Sanchez lib. 8. moral. c. 9. n. 38. ex Molina, ac Lessio dicat, Religiosum teneri refarci-

re damnum injuste illatum, cum restituendo fuerit, & quidem modo possibilib; & alias Monialis sit restituendo eo ipso, quod habet peculium ejus usus permixtum, ut patet: intelligi, nisi id ei prohibeatur a Superiore, ut de facto prohiberi potest, teste Sanchez *supra* n. 113. ubi supponit, Superiorem non teneri concedere Religioso subito licentiam expendendi proprium peculium in solvendo ære alieno, & concessam posse auferre, cum peculium sit Monasterii, & Monasterium non teneatur illud expendere in refaciendo damno per suum Religiosum illato; qui proinde Religiosus eatenus tenebitur solvere creditoribus ex suo peculio, quatenus libera illius administratio ei permittitur. Quod autem dixi de peculio, procedit etiam de donatione, aut elemosyna factis Moniali, si hæc usus illius permittantur; nempe eas debere expendi a Moniali, in solvendis debitis, de his enim militat eadem ratio, ut patet. Vel debita contracta sunt a Moniali post professionem, & hæc ea tenetur solvere eo solum modo, quo diximus, illam post emissam professionem teneri solvere debita contracta ante illam, videlicet, implicando ad talem effectum peculium ipsi libere concessum, vel etiam donationem aliquam libere dispositioni illius relictam a Superiore, ita ut illam insumere possit in usus licitis, non autem laborando, aut procurando elemosynas &c. idque ob rationes supra allatas, quæ militat etiam in hoc casu. Nec obstat, quod Sanchez *supra* n. 38. ait, Religiosum teneri damnum culpabiliter illatum reficere modo possibili, nam explicari debet, illum loqui de mediis ordinariis, non autem extraordinariis.

An autem Monasterium teneatur solvere debita a Moniali contracta sive ante professionem, sive post.

Resp. Loquendo de debitis contractis ante professionem teneri Monasterium ea solvere ex bonis, quæ ratione Monialis ei obveniant, aut obveniant in futurum (non tamen supra vires dictorum bonorum) & ratio est, quod cum per professionem Religiosam non derogetur iuri

creditorum, sicut Monialis tenebatur ante professionem ex bonis illis solvere creditoribus, sic tenetur Monasterium succedens in ea bona: quo pacto ait Sanchez l. 7. moralium c. 31. n. 4., regulam illam, quidquid acquirit Monachus, acquirit Monasterio: intelligi debere, nisi Religiosus ære alieno gravatus sit admixtus ad professionem; tunc enim non Monasterio, sed creditoribus acquirit, quidquid arte, industria, donatione, aut hereditate comparat. Loquendo vero de debitis contractis post professionem, hæc solvi non debent a Monasterio, nisi ea contracta sunt ex legitima Superioris licentia, aut Monasterium inde sit factum locupletius; (tunc enim tenebitur quoad eam partem, ut advertit Sanchez n. 9.) & ratio est, quod personæ delictum non est convertendum in Ecclesiæ damnum, cap. si Episcopi 16. qn. 6., quæ ratio item probat, Monasterium non teneri restituere mutuum pecuniarum a Religioso acceptum cum licentia Superioris, sed sine consensu capituli, si Superior non poterat disponere de tanta summa sine dicto consensu, sique in concedenda ea licentia excessit limites sue potestatis; quod advertit etiam Sanchez n. 10.

Addo hic obiter ex Cardinali de Lugo d. 3. de just. n. 142. pro se citante Bannez, Rebelle, Lopez, Salis, Syrum, & Dianam, recipientem a Moniali ad usus illicitos, non teneri summam acceptam restituere, si Monialis, quæ dedit, habeat facultatem plenam, ac liberam expendendi dictam summam pro libito; cum Prælati, dantes talem facultatem non censeantur limitasse illam ad usus honestos, sed potius abstulisse pro parte sua totum impedimentum, ut usus ille non esset contra votum paupertatis ex defectu licentiæ, etsi maneat turpitudine ex alio capite. Quod si Monialis potuit dare dictam summam: ergo & ille alius potuit illam recipere, & potest eam retinere. Præterquam quod, ut notat idem Card. n. 143. etsi donatio illa ab initio fuisset nulla ob malam titulum, postea tamen Monialis, si alias habet licentiam dandi illam summam ad usus licitos,

tos,

tos, mutato animo potest illam donare illi eidem personæ alio titulo honesto, v.g. quia pauper est, vel ex gratitudine: ad quam donationem licitam sufficientem habet licentiam. Nec obstat, quod Prælati est administrator bonorum Monasterii, ideoque non potest dare licentiam, & ad usus illicitos expendendi, cum id jure prohibeatur: id enim procedit, quando inde damnificatur monasterium, quod non militat regulariter in præsentis casu, in quo Monialis potest libere insumere illam summam, adeoque sine utilitate Monasterii, etsi de facto illam expendat ad usus illicitos.

Quæres 16. *An, & qualiter Moniales teneantur ad correctionem fraternam proximorum.*

32. *Resp.* Teneri: Cum præceptum hac de re latum a Christo *Matth. 18. Si peccaverit in te frater tuus, corripe eum: afficiat omnes, & singulos fideles, & consequenter etiam Moniales, si quidem concurrant debite circumstantiæ; nimirum, quod certo constet de peccato Proximi, & probabile credatur illum non resipuisse, quod subest spes fructus ex correctione, quod non adsit alius æque idoneus, qui correpturus credatur, & quod locus, tempus, aliæque similes circumstantiæ iudicio prudentis viri suadeant correctionem profuturam. Quæ circumstantiæ cum raro omnes concurrant, raro item evenit, quod præceptum correctionis obliget, præfertim homines vulgares, ac minoris auctoritatis, ut ait *Valentia l. 4. d. 2. q. 10. p. 2. & confirmat Granadus in 2. 2. tract. 12. d. 1. Controv. 3. n. 6.*, monens, non facile credendum esse, timoratos præfertim viros peccare mortaliter ob omissionem correctionis fraternæ: cum præcepta charitatis non ita stricte obligent, adeoque omittemem corrigere ex quadam tepiditate, aut simili affectu, non autem ex intentione, aut proposito, nequaquam peccare mortaliter, nisi damnum spirituale Proximi ex tali omissione proveniens esset tale, ut graviter imputaretur omittemi correctionem.*

Obligatio autem correctionis frater-

næ est sub mortali, si delictum super quod ea debet cadere, sit grave, cum sic materia obligationis sit gravis, & finis in ea intentus sit gravissimus. Secus si materia correctionis sit peccatum veniale, tunc enim hæc obligatio non adstringit sub mortali, quidquid dicant aliqui apud *Castum Palium tract. 6. d. 3. p. 3. n. 1.* quorum doctrinam puto solum procedere de iis, qui habent curam aliorum, quales sunt Superiores Regularium utriusque sexus: hi enim teste *Sanchez lib. 2. moral. c. 6. n. 19.* peccant mortaliter, si permittant frequenter violari regulas Ordinis, obligantes solum ad veniale: quippe qui ex officio tenentur curare bonum progressum religionis, qui ex dicta permissione non mediocriter damnum pateretur: quod docet etiam *Naldus v. Prælati n. 11.* monens, non esse mirum Superiores in isto casu peccare mortaliter, cum subditi in violatione regularum peccent solum venialiter; nam etiam custos vineæ, si videns ingredientem vineam seorsim, ut singuli racemum unum, aut alium asportent, & non impediat, (cum ex officio teneatur impedire) mortaliter peccat ob damnum notabile illatum vineæ, iis solum venialiter peccantibus: sic & evenit in casu nostro, ut consideranti constabit. Et hanc doctrinam bene debent Confessarii inculcare Superiorissimis Monialium, ut ex hinc excitentur ad regularum observantiam procurandam: etsi interdum Superiorissæ excusentur sive ob inadvertentiam, sive ex bona fide, sive quia non sperant fructum ex admonitione, immo timent majora mala inde eventura: quæ interdum erunt magnæ consolationis Superiorissis timoratis, ideoque opportune iis suggerenda erant a Confessariis.

Quæres 17. *An, & quo modo teneantur Moniales facere elemosynas ex proventibus Monasterii redundantibus.*

33. Quod quamvis *Sanchez, Emanuel, & Hieronymus Rodriguez, & Sotus apud Dianam p. 5. tract. 8. resol. 33.* doceant, sicut Episcopi tenentur arctissime præcepto elemosynæ, sic debent Monasteria Regularium, in quibus proventus redundant; & *Reginaldus lib. 4. n. 283.* dicat, Abbatem;

E c 2

tem, vel autoritate simili præditum in domo, & familia religiosa non modo posse facere eleemosynam, sed etiam teneri, quidquid superest ultra necessitates Monasterii, erogare in pias causas (respiciendo tamen necessitates Monasterii etiam futuras, quæ probabiliter possunt occurrere) idque ex intentione fidei, qui bona sua elargiti sunt Regularium Monasteriis, non ut ii divites efficerentur, cum proficere paupertatem, sed tantum, ut sustentarentur, & quæ super sunt in alios pauperes erogarent: Quamvis, inquam, Doctores sic differant circa præsentem questionem; mihi tamen magis placet, quod ait Suarez tom. 4. de Religion. tract. 8. lib. 2. cap. 26. n. 13. nimirum regulariter non esse necessarium, nec conveniens, Prælatos Regularium omnes superabundantes redditus dare in eleemosynam, etsi interdum possit esse laudabile, imo & aliquando præceptum: hoc enim pendet ex necessitatibus Proximorum hic, & nunc occurrentibus; nam si hæc sint extremæ, non solum superflua, sed etiam aliqua ex necessariis dari debent, habita ratione aliorum, qui solent concurrere ad sublevandam talem necessitatem: si vero necessitas sit gravis, omnia superflua dari debent, nisi ex aliorum concursu minuat necessitas: quod si necessitates sint communes, licet tunc aliquid dari debeat ex superfluis ob bonum exemplum, dare tamen omnia non est necessarium; immo nec in Prælato religioso esset consilium: sicque regulariter loquendo non est in ejus potestate id facere, cum melius sit, si commodè potest, augere, ac perficere ipsum Monasterium, sive quo ad pertinentia ad cultum divinum, aut habitationem, sive quoad perpetuos redditus, quibus plures religiosi alii possint, quod cedit in majus Dei obsequium, quam abundans eleemosyna in communibus necessitatibus, ut advertit Navarrus comm. 3. de regul. n. 7. ex quibus habent Confessarii Monialium quid respondere debeant Superioribus ipsos in specie interrogantibus de obligatione, quam habent faciendi eleemosynas ex bonis

communibus Monasterii, cui ex præfunt.

Quod autem spectat ad Moniales particulares: hæc non tenentur facere eleemosynam, regulariter loquendo, cum nihil habeant proprii, ex quo illam faciant: & ex illis ipsis bonis, quæ iis conceduntur ad usum, sine licentia Superioris, saltem tacita, ac interpretativa donare non possint: possunt tamen eleemosynam facere in pluribus casibus relatis a Sanchez lib. 7. moral. cap. 19. n. 69. usque ad 100. inclusive, qui n. 95. expresse nobiscum sentit, probatque suam asserctionem ex capit. cum ad Monasterium de statu Monachi, & capit. non dicatis l. 7. q. 1. t. m. quia religiosus non habet neque dominium, neque ullam bonorum administrationem, sed solum usum facti; ideoque si absque licentia faceret eleemosynam, peccaret contra votum paupertatis, utpote exercens actum dominii. Monialis ergo, cui absque ulla restrictione concessa sunt aliqua bona ad usum suum, ac dispositionem, potest facere eleemosynas, & alias donationes religiosum statum decentes ex licentia saltem tacita Superioris, ut notavit Sanchez supra n. 104. monens n. 106., quod quamvis Superior interdicit Religiosis subditis largiri eleemosynas, non videtur interdicere moderatas, sed tantum videtur velle, ne modum excedant: sicut de uxore, cui vir interdicit eleemosynas, asserunt communiter Doctores, quod notat etiam Rodriguez to. 2. q. 57. art. 2. addens, Superiorem expresse vetanti etiam eleemosynas moderatas obediendum esse a Religiosis subditis.

Porro ad cognoscendum, utrum eleemosyna facienda hic & nunc a Moniali cenferi debeat moderata nec ne: habenda est ratio tum facultatum Monasterii, tum peculii concessi ad usum Monialis, tum operis pii, in quo implicanda est eleemosyna, tum necessitatis, cui per illam consulendum est, tum aliarum similium circumstantiarum, quæ hic, & nunc concurrunt; si enim Monasterium sit valde dives, Monialis habeat pingue peculium, opus pium cedat in magnum Dei

horo.

honorem, immo in bonum non vulgare ipsiusmet Monasterii, tunc major elemosyna dari poterit a Moniali de licentia Superiorissæ, aut saltem Prælati Monasteriis ex quo patet in contingentiâ facti me bene respondisse, Moniales eiusdem Monasterii potuisse convenire inter se, ut ex pecuniis ipsarum usus permissis constituerent dotem euidam puellæ inopi inter ipsas admittendæ ad Religionem, quæ maxime necessaria erat bono communi Monasterii. Dixi aut saltem Prælati Monasterii: ut indicarem, Moniales de licentia proprii Prælati posse maiorem summam elargiri ex bonis ipsis concessis titulo elemosynæ, aut donationis, quam de licentia solius Superiorissæ Monasterii, cum quoad hoc major potestas supponatur in Prælato, cui subest etiam ipsa Superiorissæ, quam sit in Superiorissæ; quod pro praxi est bene advertendum, licet id non approbet Sanchez n. 42. dicens, quod si consuetudine, aut statuto Ordinis, aut præcepto Superioris mediati quoad hoc non sit restricta facultas immediati Superioris, non est eui ad certam summam arctetur, & ad maiorem adiri debeat Provincialis, sed qualiscunque est Superior potest concedere licentiam ad quantitatem moderatam arbitrio prudentis viri elargiendam, id colligentis ex quantitate reddituum, ac necessitate pauperum: ita Sanchez ex Molina tom. 2. dist. 266. column. 2.

Quæres 18. An, & quo modo Moniales teneantur denunciare Confessarium sollicitantem ad turpia, si forte (quod Deus avertat) in Sacramento penitentia id contingat.

34. Resp. Teneri, cum Gregor. XV. in sua Constit. *Univerſi Dominici gregis*, edita anno 1622. 30. Augusti, onus de-

nunciandi Confessarium sollicitantem ad turpia imponat personis modo dicto sollicitatis, *quacumque illæ sint*, & sub hac clausula generalissima comprehendantur etiam Moniales. Tenentur autem denunciare, sive sollicitatio fiat in actu Confessionis sacramentalis, sive ante, sive post immediate, vel etiam occasione prætextus Confessionis, sive id fiat extra occasionem Confessionis, sed in confessionario, aut in loco quocunque, ubi confessiones sacramentales audiuntur, seu electo ad audiendas confessiones (siquidem Confessarius ibi simul et audire confessionem) sive id ad committenda turpia cum ipso sollicitante, sive cum aliis. Denunciatio autem hæc, etsi cumulative fieri possit tum Ordinario, tum Inquisitori, (quod spectat ad Moniales) regulariter videtur commodius fieri posse Ordinario, seu Vicario ejus generali, sub alio prætextu ad Monasterium accito, aut accedenti; sic enim suavior, & minus gravis fiet denunciatio, quam si ad talem effectum advocandus esset Inquisitor. Quod si Monialis induci nequeat ad faciendam hanc denunciationem per se ipsam, possit Ordinarius concedere Confessario, ad quem tunc accedit Monialis, ut ipse excipiat denunciationem per scripturam juratam ab ipsamet Moniali confectam, eamque Ordinarius statim tradat; idque ex decreto Sacræ Congregationis S. Officii Urbis de mandato Urbani VIII. die 27. Septembris 1624. edito, quod refert N. ult. v. *Confessio* 41., addens, eandem Sacram Congregationem statuisse, quod, si penitens sollicitata adhuc denunciare recuset, tunc ad Papam tota res deferri debet, ejusque responsum omnino implegendum.

CAPUT VII.

De Prohibitionibus jure communi latis contra Moniales.

1. **P**rohibitiones jure communi factæ Regularibus, aut Ecclesiasticis, efficiunt Moniales.
2. Moniales nequeunt confiteri cuicumque Sacerdoti approbato.
3. Ubi Bulla Cruciata, aut alterius similis indulti non eligant Confessarium.
4. Moniales in sua Ecclesia interiori non offerunt Eucharistiam.
5. Nec illis est collocanda in fenestella, ex qua communicant.
6. Indultum Clementis VII. est abrogatum per Tridentinum.
7. In suis Templis non admittunt libere Sacerdotes ad celebrandum.
8. Earum Cappellani recitant Missam de festo, de quo ipsæ recitant Officium.
9. Eæ non admittunt laicos ad canenda Officia in suis templis cantu simplici, aut figurato; immo & ipsis vetita cantus figuratus, & instrumenta ad sonum.
10. Non recipiunt laicos ad sepulturam in sua Ecclesia interiori, aut exteriori.
11. Ipsæ possunt sepeliri in sua Ecclesia exteriori, si adsit consuetudo.
12. Tangunt Calices, Corporalia, & Agnos Dei.
13. Non exeunt e propria Clausura.
14. Non recipiunt extraneos intra Clausuram.
15. Non admittunt Puellas in educationem, aut alias mulieres, nisi servatis servandis.
16. Non recipiunt faminam ad conversandum intra Clausuram sine certis conditionibus.
17. Non retinent Ancillas in Conventu absque certis conditionibus.
18. Earum Conventus non erigendi extra loca murata, & quæ degunt extra loca murata, consultum est, ut reducantur intra loca murata.
19. Non erigunt novos Conventus absque certis conditionibus.
20. Non retinent ostium a propria Clausura ad Ecclesiam exteriorem.
21. Non habent singularem habitationem.
22. Qualibet Monialis debet dormire sola.
23. Non recipiant Novitias, nisi juxta numerum taxatum, nec plures duabus Sororibus.
24. Recipiunt Conversas, non obstante Pii V. prohibitionem.
25. Non admittunt Novitiam ad professionem, nisi ejus voluntate prius explorata.
26. Non recipiunt faminas venientes prostiteri, & servare Clausuram.
27. De bonis Novitia non accipiunt ante professionem.
28. Retinent peculium, etiam post Concilium Tridentinum.
29. Non alienant bona Conventus sine solemnitate, (quod non procedit de Bibliotheca librorum latinorum iis legata, vel alia re inutili) nec accipiunt pecuniam ad cambium, aut mutuo, cum patet solvendi: vasa item pretiosa oppi-

appignorari non possunt, nisi urgente gravi necessitate: etsi in tali casu interdum requiratur specialis licentia Papæ, si solvendum sit interesse pecuniæ data pro pignore.

30. Non faciunt donationes, nisi servatis servandis ex Clem. VIII. decreto.

31. Non exercent negotiationem.

32. Non appellant a proprio Prælatō.

33. Immo nec ab Abbatisſa propriæ loquendo.

34. Non appellant neque ad Judices competentes, neque ad incompetentes.

35. Illi tamen non denegatur defensio naturalis, nec recursus ad Prælatum majorem.

36. Testificantur contra Moniales Convētus, etiam in criminalibus, immo & in civilibus personarum laicarum.

37. Non sunt Commatres per Baptismum, aut Confirmationem: sunt executrices testamentaria.

38. Non habitant in eodem Convētu cum Religiosis Ordinis.

39. Non accedunt ad loquendum cum externis sine licentia.

40. Non scribunt litteras, nec recipiunt sine debita licentia.

41. Non utuntur lineis: si tamen utantur, peccant solum venialiter.

42. De jure communi edunt carnes, cum jussu earum abstinentiam solum consulat.

43. Non nutriunt comam, nec vestiunt superbe.

44. Non prohibentur uti larvis, & choreis intra Convētum, saltem sub mortali.

45. Non induunt habitum virorum ex occasione representationis, quam faciant.

49. Non eligunt Abbatisſas perperuas.

47. Terminus triennii Abbatisſatus includit primum diem: & si clauso triennio confirmant Abbatisſim ex concessione Sacra Congregationis, non possunt sine nova licentia iterum eligere pro tertio triennio immediate sequenti.

46. Moniales non parant, nec vendunt cibos externis.

49. Non imprimunt libros sine debita approbatione, ac licentia.

50. Non erigunt Confraternitates in suis Templis.

Quæres 1. An prohibitiones jure communitate contra Religiosos, seu Regulares, aut Ecclesiasticos indelinitè afficiunt Moniales.

1. Resp. **A**fficiere; & inde probatur, quod lex generaliter loquens, generaliter debet intelligi, & sub masculino genere comprehenditur etiam femininum in materia, quæ æqualiter congruit viro, ac femina: ex alia parte secundum omnem proprietatem loquendi Moniales sunt, & dici possunt personæ religioſæ, regulares, ac ecclesiasticæ; sique non apparet, quo titulo excipi possunt a prohibitionibus generaliter latis contra Religiosos, regulares, ac ecclesiasticos, loquendo de iis, quæ pro ratione sexus, ac conditionis Monialium possunt cadere in ipsas.

Quæres 2. An Moniales possint confiteri cuicumque Sacerdoti approbato generaliter ad confessiones in Diœcesi, in qua ipsa degunt.

2. Resp. Non posse, etsi aliis sint exemptæ a Prælatiſ regularibus proprii Ordinis. Constat ex Bulla Gregorii XV. edita 5. Februarii 1622., quæ incipit: *Inſerutabili*, & sic habet: *Confessores vero sive regulares, sive seculares, quomodocumque exempti, tam ordinarii, quam extraordinarii ad confessiones Monialium, etiam regularibus subiectarum audiendas nullatenus deputari valeant, nisi prius ab Episcopo Diœcesano idonei judicentur, &*

appro-

approbationem, quæ gratis concedatur, obtineant. Quin etiam Sacra Congregatio Concilii de mandato Urbani VIII. declaravit, Confessarios extraordinarios semel deputatos ad audiendas Monialium confessiones pro una vice infra annum ad præscriptum Sacri Concilii Tridentini, non posse virtute dictæ approbationis pluries audire illarum confessiones, sed ab Episcopo toties esse approbandos, quoties casus deputationis contingerit: sed de hoc plura inferius, ubi de Confessario Monialium.

Quæres 3. An Moniales possint in virtute Bullæ Cruciatæ, aut alterius similis privilegii eligere Confessarium, & per eum absolvi ab omnibus reservatis, sicut possunt persone seculares.

3. Resp. Non posse, nisi indultum eligendi Confessarium, aut obtinendi absolutionem reservatorum contineat clausulam sufficientem derogantem prohibitioni, quam Clemens VIII. die 23. Novembris 1599. quoad hoc tulit contra Moniales per Bullam relatum a Rodriquo in Bullario, nonam in ordine, his verbis: Concessionem S. Cruciatæ, & aliorum indultorum particularium, quantum ad articulum eligendi Confessorem, & absolvendi a casibus reservatis cum Fratribus, & Sororibus Monialibus Ordinis prædicti (idest B. Mariæ de Carmelo), ac aliorumcunque Ordinum, & Congregationum cujuscvis Institutu Mendicantium, tam Provincia Hispaniæ, quam extra eam ubilibet locum minime habere, nec censeri, sed nostra intentionis existere, quod iidem Fratres, & Moniales quantum ad Sacramentum Pœnitentiæ, seu Confessionis administrationem dispositioni suorum Prælatorum subiecti sint, Apostolica auctoritate, tenore præsentium perpetuo declaramus: eisdem tamen Prælati, ut in usu hujusmodi potestatis se cum subditis benignos, & faciles exhibeant, præcipimus.

Quæres 4. An Moniales possint detinere intra propriam Ecclesiam interiorum Venerabilem Eucharistiam.

4. Resp. Non posse, ex decreto Concilii Tridentini sess. 25. de Regul. cap. 10.,

ubi dicitur: Quod vero Sanctissimum Christi Corpus intra Chorum, vel septa Monasterii, & non in publica Ecclesia conservetur, prohibet S. Synodus, non obstante quocumque Indulto, aut privilegio. Immo Barbosa in collect. v. Moniales, refert, Sacram Congregationem censuisse, clavem custodiæ Sanctissimæ Eucharistiæ non committi debere Monialibus, sed retinendam esse semper penes Sacerdotem, ad quem spectat illam ipsi administrare: quod item notavit Tambur. disp. 24. de jure Abbatiss. qu. 2. n. 5., addens, eandem Sac. Congregationem statuisse, sacras Reliquias non esse aservandas intra Ecclesiam interiorum, aut septa Monialium; quod tamen non videtur esse in usu, saltem in multis locis; eo quod forte vasa pretiosa, in quibus Reliquiæ repositæ sunt, extra Clausuram Monasterii minus tuto custodiri possunt.

5. „Advertit autem Quintanad. tr. 4. „singul. 3. n. 7., neque per unam, aut duas „horas, Eucharistiam collocandam esse „in fenestella, ex qua Moniales commu- „nicant, cum Sacra Congregatio expref- „se id prohibuerit, teste Bellarmino.

6. Addit Quintanad. n. 2., Indultum Clementis VII., quod Moniales sub obedientia Ministri generalis Fratrum Minorum existentes, possint in Ecclesia interiori in loco decenti habere Eucharistiam, sicut habent in exteriori, ut videri potest in comput. privil. Mendicantium v. Moniales §. 26. fuisse omnino abrogatum in Trident. supr. iis verbis: non obstante quocumque Indulto, aut privilegio, quamvis Rodriguez tom. 1. qu. 47. art. 4. putet, non contraveniri Concilio, si Eucharistia simul in Choro Monialium, & in Ecclesia exteriori conservetur: quod pluribus rejicit Quintan. n. 3. 4., & 5. monens n. 3., teste Sotello, Sacram Congregationem declarasse, Eucharistiam non in Choro Monialium reservandam, sed in Choro exteriori, non obstante quocumque consuetudine contraria.

Quæres 5. An Moniales possint facere in propriis Ecclesiis celebrare Missas per quemcumque Sacerdotem,

7. Resp.

7. *Resp.* Non posse, idque ex Clementis VIII. Constitutione relata a Mosconio de *majest. milit. Eccl. p. 1. lib. 4.*, in qua hæc habentur: *Nulla Monialis, vel alia persona secularis audeat celebrare facere in Ecclesiis Monialium privatas Missas, præter eas, quæ a Capellanis deputatis celebrari solent, sine licentia Ordinarii.* Cui Constitutioni conformis est praxis fere communis, & qua nullo modo videtur recedendum, cum sit valde rationabilis, & originem traxerit ex Constit. Pontificia.

„ Ubi notandum: Sac. Congregatio
 „ nem Concilii in una Placentina 9. Decembris 1651. censuisse per Episcopum fieri posse præceptum Regularibus, ne absque sua licentia accedant ad Ecclesiasticas Monasteriorum Monialium pro celebrandis ibidem Missis, ut refert Nicolius in *scutulis v. Missa n. 25.* Præterea declarasse eandem Sacram Congregationem Concilii in Hieracensi Visitationis 16. Januarii 1692. in *resp. ad 7. apud Monacell. tom. 1. formul. tit. 11. formul. 23. n. 4.*, Presbyteros seculares, qui advocantur pro celebratione Missarum in Ecclesiis Monialium, posse ab Episcopo prohiberi ne accedant, quamvis Moniales exemptæ sint, aut Regularibus sint subiectæ; nam hoc spectat ad custodiam Clausuræ. Demum in eadem Hieracensi in *respons. ad 9.* dixisse Sacram Congregationem sufficere, quod Cappellanus Monialium approbetur a Superiore Monasterii.

8. Audio hic obiter ex decreto Sacre Congreg. sub 20. Novembris 1628., Cappellanus Monialium posse Missam celebrare de Sancto, de quo ipsæ Moniales recitant Officium, sed cum Missali Romano de Communi, si de eo Sancto non extet propria Missa in Romano Missali; Moniales vero non posse quidquam mutare in Confi-teor, neque posse in eo dicere, & tibi Mater, & vobis Sorores: cum hoc expresse fuerit prohibitum ab eadem Sacra Congreg. 18. Augusti 1629.

Quæres 6. *An Moniales possint per seculares personas canere Divina Officia cantu simplici, aut figurato.*

9. *Resp.* Non posse, attenta declaratione Sacre Congreg., quam refert Gavant. in *manual. v. Monialium Ecclesie n. 12.* sub his verbis: *Ne permittatur in Ecclesiis Monialium cantus simplex, vel figuratus a personis secularibus; quamquam talis declaratio iustis de causis non sit in usu, saltem in multis locis; nisi quod talis cantus ibi non sit absque licentia Ordinarii.* Quod autem statuit Clemens VIII. in Constitut. relata *qu. præced.* quod scilicet Monialibus prohibeantur cantus figurati, & instrumenta omnia ad sonum, organis tamen permittitur in Ecclesia ipsarum exteriori; non est in usu in pluribus locis; quia Episcopi censuerunt, mentem Sacre Congregationis esse, in talibus circumstantiis obligare.

Quæres 7. *An Moniales possint in propria Ecclesia interiori concedere sepulturam personis laicis.*

10. *Resp.* Non posse, cum id prohibuerit Sacr. Congreg. 1. die Martii 1585. apud Tambur. *supra d. 34. qu. 1. n. 2.*, declarans in Monialium sepulchris non debere tumulari corpora laicorum, etiam mulierum nobilium, quæ in propriis testamentis legatum relinquentes, mandaverint se sepeliri in sepultura Monialium. Ad quod idem facit declaratio Gregorii XIII., quam refert Portet. de *dub. regular. v. sepultura n. 14.*, dicens, illum declarasse corpora volentium sepeliri in Monasterio Monialium debere sepeliri in Ecclesia exteriori, & non intra claustra: hinc indicando sine licentia Papæ non posse eligi sepulturam intra Clausuram Monialium, aut certe absque facultate alterius Superioris competentis. „ Ubi est advertendum, quod non obstante hac declaratione Gregorii XIII. (de qua, „ ut advertit Pignatelli. *to. 4. consult. 177. n. 3.* non constat authenticæ) non possunt in Ecclesia exteriori Monialium sepeliri, aut eligere sepulturam exteriori, cujusvis sint conditionis, nisi ea Monialium Ecclesia habeat jus sepulture, vel ex privilegio, vel ex speciali indulgentia, ut ex pluribus Sacre

F f

, Con-

„ Congregationis responſionibus ſirmat
„ allegat. s. Pignatellus .

Quod ſi quaras : *An Moniales poſſint ſepeliri in Eccleſia exteriori .*

11. *Reſp.* Poſſe, ſi exiſt conſuetudo, qualis extat apud Moniales Congregationis Vallis umbroſæ, teſte *Tamburino ſup. n. 5.*, qui n. 1. in probationem præſentis reſponſionis aſſert quamdam declarationem Sac. Congregationis ſub 21. Septembris 1594. : non extat tamen talis conſuetudo, ſaltem communiter, ſicque Moniales regulariter debent ſepeliri in propria Eccleſia interiori .

Quæres 8. *An Moniales poſſint abſque peccato tangere Viſa ſacra, Purificatoria, Corporalia, Agnos Dei benediſtos, ac reliquias Sanctorum .*

12. *Reſpondet Sanchez l. 2. mor. c. 43. n. 27.*, quod cum *Sot. in 4. diſt. 13. qu. 2. art. 3. ad 3.*, & multi Neoterici ipſum ſequentes dicunt, fœminas tangere Corporalia, & Calices abſque contemptu, aut nullam eſſe culpam, aut leviſſimam venialem : ea ducti ratione, quod Canones id prohibentes loquuntur de conſilio : a fortiori tangere Agnos Dei non excedet culpam venialem ; immo nulla eſt culpa, eo quod uſus obtinuerit, ut a laicis etiam fœminis tangantur : hæc Sanchez, & non improbabiliter, quæ utique maiori aliqua ratione locum habere poſſunt in Monialibus, quæ vel exercent officium Sacriſtæ, vel ſe occupant in Agnis Dei artiſcioſe compingendis ex panno ſerico, aut alia ſimili materia, quamvis conſultius ſit, immo & conſulendum, ut abſtineant a ſupradictis tangendis ob reverentiam ipſis debitam : nobiſcum ſentit in terminis *Perſius l. 1. de præcip. Sacerdot. offic. c. 9. n. 56.*, & aliis relatis .

Quæres 9. *Quomodo Moniales prohibeantur egredi e Claufura proprii Monaſterii .*

13. *Reſp.* Prohiberi eo modo, quo oftendimus *cap. 5. ſect. 2. per tot.*

Quæres 10. *Qualiter Moniales prohibeantur admittere perſonas extraneas intra Claufuram ſui Monaſterii .*

14. *Reſp.* Prohiberi, ſicut dictum eſt *cap. 2. ſect. 3. per tot.*

Quæres 11. *Qua ratione prohibeantur recipere intra ſeptia Monaſterii puellas in educationem, aut etiam viduas, & alias fœminas conjugatas, ut ibi ad multum tempus commorentur .*

15. *Reſp.* Prohiberi ea ratione, qua docuimus *cap. 5.*, de puellis quidem *ſect. 4. per totum*, de aliis vero fœminis *ſect. 3. quaſt. 10.*

Quæres 12. *An, & quo pacto Moniales poſſint recipere intra Monaſterium fœminam aliquam nobilem ad ſumendum ibi corporalem reſectionem, & converſandum per plures horas cum ipſis Monialibus .*

16. *Reſp.* Non poſſe, niſi eo pacto, quo late indicavimus *cap. 5. ſect. 3. qu. 20.*, ubi de præſenti difficultate ex profeſſo egimus .

Quæres 13. *Qualiter poſſint Moniales retinere intra Monaſterium ancillas ſaculares .*

17. *Reſp.* Non poſſe, niſi eo modo, quo oftendimus *cap. 5. ſect. 3. qu. 27.* Qui vult, conſulat *Barboſam de offic. Episcop. alleg. 102. n. 60.*

Quæres 14. *An Moniales libere poſſint habitare etiam in locis muratis .*

18. *Reſp.* Quod quamvis olim Monaſteria Monialium conſtruerentur in ſolitudinibus, ne ex frequentia externorum ad ipſas accedentium impediretur earum devotio, & Monaſtica quies turbaretur, juxta *cap. luminoso 18. qu. 1.*, in præſentia tamen ex decreto *Concil. Trident. ſect. 25. de regul. cap. 5.* ad conſulendum decori, ac pudicitie Virginum Chriſti monentur Episcopos, & alii Superiores Monialium, ut ex Monaſteriis extra moenia Urbis, aut Oppidi conſtitutis, ſi ita videbitur expedire, eas reducant ad nova, vel antiqua Monaſteria intra Urbes, aut Oppida frequentia . Quin teſte *Barboſa l. 2. de jur. Eccleſ. c. 12. n. 10.* Sac. Congregatio ejuſdem Concilii 13. Septembris 1582. cenſuit, Monialium Monaſteria non eſſe erigenda, niſi Ordinariis locorum conſentientibus, iſſque ſolum in locis, quæ muro

muni-

munita sunt, & in quibus adest copia Sacerdotum, sive secularium, sive Regularium ad audiendas illarum confessiones, nisi forte Monasterium habeat: unde ex suis facultatibus sustentare valeat Confessarium aliunde ascitum.

Quæres 15. An Moniales possint erigere nova Monasteria, prout maluerint, vel certe solum aliquibus servatis.

19. *Resp.* Non posse, nisi habeant paratum redditum annuorum scutorum 300. qui sufficiat ad competentem sustentationem duodecim Monialium una cum lucro, quod ipsæ acquirant ex propria industria, & laboribus manuum suarum (sic enim explicanda videtur declaratio Sac. Congregationis, quam adducit *Gavant. in man. v. Monialium Monast. n. 1.* his verbis: *Nova ne erigantur, quibus ad minus 300. scutorum redditus annuus non assignetur pro duodecim sustentandis*). Quin addit idem *Gav. n. 3.*, dicta Monasteria non posse erigi absque speciali Indulto Sedis Apostolicæ ex decreto Sacræ Congregationis edito 12. Aprilis 1615., quæ apud eundem *Gavantum n. 5.* die 13. Septembris 1583. statuerat, Monialium Monasteria non esse multiplicanda in iis locis, in quibus jam erecta laborant inopia, nec habent unde possint commodè sustentari.

Quæres 16. An Moniales possint habere ostium, per quod e propria Clausura pateat accessus ad Ecclesiam ipsarum exteriorem.

20. *Resp.* Non posse ex Constitutione Gregorii XIII., quæ est in ordine 8., & 5.6. sic habet: *Declaramus præterea nullis Monialibus, etiam Tertiariis, licere habere ostium, per quod ex Monasterio introiri possit in ipsarum Monialium Ecclesiam exteriorem, in quam secularibus ad Missam, & Divina Officia patere solet accessus, sed omnino muro obstruendum.*

Quæres 17. An Moniales possint habere singularem habitationem, in qua maneant, comedant, ac dormiant.

21. *Resp.* Non posse, sed debere omnes habere communem Ecclesiam, refectorium, ac dormitorium; idque ex 18. *qu. 2. cap. perniciosum*: ubi sub pœna excommu-

nicationis prohibetur Monialibus, ne sibi faciant propria receptacula, & privata domicilia; sed tam in Ecclesia, quam in refectorio, atque dormitorio communiter sint, quamquam ista excommunicatio non sit latæ sententiæ, sed ferendæ, ut constet ex tenore verborum, quibus fertur, & non amplius videatur esse in usu.

22. Adde ex Constitutione Clementis VIII. adducta *qu. 5.*, unamquamque Monialem debere solam dormire, ideoque tot cellas in unoquoque Monasterio faciendas esse, quot ibi degunt Moniales. Sic etiam Sacra Congregatio apud *Zerolam in praxi v. Moniales ad 11.* statuit, puellas commorantes in Monasteriis Monialium causa educationis debere habere locum separatam a Monialibus pro earum dormitione, sicut & pro operibus.

Quæres 18. An Moniales possint recipere ad habitum religionis in quocunque numero, & quidem etiam Sorores plusquam duas.

23. *Resp.* Non posse recipere, nisi juxta numerum taxatum a Superioribus: sic quippe statutum est variis juribus allatis *cap. 2. sect. 1. qu. 6.*, quæ tamen non prohibent, quin possit recipi aliqua supernumeraria, dummodo concurrant ea, quæ ibidem indicavimus: non posse vero recipi Sorores plusquam duas, seclusa dispensatione Sacræ Congregationis Episcoporum, & Regularium, quæ non solet concedi, nisi cum certis conditionibus, ut constat ex dictis citata *sect. 1. qu. 15.* „Addo, „extare decretum Sacræ Congregationis „Episcoporum, & Regularium, editum „anno 1605. apud *Monacell. par. 2. tit. 13. formul. 5. n. 5.*, ubi quinto loco sic statuitur: *Supra autem numerum nec Moniales velatæ, nec Conversæ recipiantur, nisi obtenta Sacra Congreg. licentia.*

Quæres 19. An Moniales possint recipere Conversas, etiam post Pii V. Constitutionem, quæ incipit: Circa pastoralis, & prohibet earum receptionem.

24. Respondet *Sanchez lib. 6. moral. c. 15. n. 59.*, quod, quamvis stando in rigore litteræ recipi non possint, cum receptio expresse prohibeatur a Pio V., quia

F f 2 tamen

tamen consuetudine receptum est, ut etiam modo Conversæ recipiantur in Conventibus Moniali: m, & quidem satis rationaliter ob rationes adductas ab ipso Sanchez, potest talis consuetudo tuto servari, dummodo dictæ Conversæ legitimam faciant professionem: qua de re consulatur quæ diximus supra cap. 2. n. 10.

Quæres 20. *An Moniales recipere possint ad Novitiatum puellas, priusquam illarum voluntas exploretur ab Ordinario.*

25. *Resp.* Non posse: & constat ex dictis cap. 2. sect. 1. qu. 4.

Quæres 21. *An possint admitti ad probationem religionis feminae in Monasteriis vivere volentes absque professionis emissionem, ac observantia Clausuræ.*

26. *Resp.* Non posse, cum id expresse prohibuerit Pius V. in sua Constitutione Circa pastoralis, 8. in ordine, q. 26. 4. sic habet: *Ceteris autem omnibus sic absque emissionem professionis, & Clausuræ vivere omnino volentibus interdiximus, & perpetuo prohibemus, ne in futurum ullam prorsus in suum Ordinem, Religionem, Congregationemve recipiant: quod si contra huiusmodi nostram prohibitionem, & decretum aliquas receperint, eas ad sic vivendum omnino inhabiles reddimus, ac illarum quaslibet professiones, & receptiones irritas facimus, & annullamus.*

Quæres 22. *An Moniales possint ex bonis Novitiæ aliquid recipere ante ejus professionem, & quid.*

27. *Resp.* Non posse recipere, nisi ea, quæ spectant ad ejus victum, ac vestitum: idque ex decreto Conc. Trid. supr. cap. 16. relato cap. 2. sect. 2. qu. 9. Quin etiam Clemens VIII. in Constitutione qu. 5. relata, prohibuit munera dari solita in ingressu Monialium, ac susceptione habitus, iustisque, quod sponte offeruntur a Consanguineis Novitiæ ingredientis asservari in communi, nullaque convivia fieri inter Moniales, & multo minus cum sæcularibus: ista tamen Constitutio non videtur esse in usu, saltem in multis locis, & maxime quoad convivia facienda inter Moniales, quæ, quamvis difficile possint omnino relegari, deberent saltem moderari quoad exuberantem excessum.

Quæres 23. *An Moniales possint retinere peculium, & quale.*

28. *Resp.* Quod quamvis usus peculii videatur prohibitus Regularibus, & consequenter etiam Monialibus ex decreto Concil. Tridentini supra cap. 2., usus tamen obtinuit, ut Moniales possint habere certos redditus annuos, moderatos tamen eo modo, quo diximus cap. 4. sect. 1. qu. 3.

Quæres 24. *An Moniales possint alienare bona Monasterii, & in specie dotes earum, quæ recipiuntur ad Religionem.*

29. *Resp.* Non posse nisi servata forma in jure præscripta: & quidem quoad bona Monasterii generaliter sumpta (loquor de immobilibus, aut mobilibus pretiosis, quæ servando servari possunt) constat ex Bulla Pauli II. edita hac de re 1. Martii 1468., quæ cum generaliter loquatur de omnibus personis Ecclesiasticis, ut patet ex illis verbis: *si quis autem contra hujus nostre prohibitionis seriem de bonis, & rebus eisdem quidpiam alienare præsumpserit: utique snb ea comprehenduntur etiam Moniales, attentata doctrina superius tradita, quod sub masculino continetur femininum, quando in utroque procedit par ratio, ut in præsentis casu: quo vero ad dotes, constat ex dictis cap. 3. sect. 2. qu. 11.*

Addo, quod si Monialis ex mutuo recipiat mille aureos cum pacto solvendi quinquaginta quotannis ex annuis redditibus ipsi Moniali ad vitam concessis, & hoc, usque dum restitutum dicti mille, & ex titulo lucri cessantis; vere non dicitur alienare, nec incurrit pœnas latas contra alienantes bona Ecclesiastica, & ratio est, quod quando Sacra Congregatio prohibuit, ne Regulares recipiant mutuo pecunias, cum solutione lucri cessantis, vel damni emergentis; loquitur solum in casu, quo fundus, unde colligi debent annui redditus, obligetur, & ipse fundus sit Monasterii. Unde fit, ut, quamvis in casu proposito de licentia domini obligaretur fundus a consanguineo Monialis ei assignatus ad solutionem præfatorum reddituum; non ideo interveniret propria alienatio, nec incurreretur pœnæ latæ con-

tra alienantes bona Ecclesiastica. Ita Baldellus, Naldus, Bordonus, & alii docti viri a me consulti.

Concedit tamen *Portellus p. 1. resp. mor. cas. 7. n. 5.* quod si alicui Conventui Monialium ex legato relinquatur Bibliotheca librorum latinorum, ea absque licentia Sedis Apostolicæ posset ab illis alienari, ejus pretio implicato in bonis fructiferis emendis; sicque in regno Portugallicæ in facti contingentia decisum fuisse a Collectore Apostolico, & quidem non per modum dispensationis, sed per modum rationabilis declarationis in eo fundatæ, quod bibliotheca librorum latinorum est omnino inutilis Monialibus, ideoque cessat finis legis vetantis alienationem bonorum Ecclesiasticorum. Ita *Portellus*, addens eodem modo sine licentia Sedis Apostolicæ potuisse vendi quosdam pannos pretiosos Monasterio cui-dam Monialium relictos pro ornatu parietum, qui erant Conventui omnino inutilis, & ex vetustate jam corrumpi incipiebant.

Unum hic moneo ex decreto Sacre Congregationis, Moniales, & quoscumque alios Regulares prohiberi sub pœnis ex alio decreto inferius referendis recipere pecunias ad cambium, aut mutuo cum pacto solvendi lucrum cessans, aut damnum emergens: cum enim decretum loquatur generaliter de Regularibus, utique comprehendit etiam Moniales, ut patet ex dictis hic in responsione. Decretum autem jussu Urbani VIII. editum fuit 21. Maji 1626. *Cum post editum decretum de rebus Regularium non alienandis compertum sit Regulares, qui eodem decreto prohibentur census imponere super bonis ad eorum Monasteria pertinentibus, loco censuum hujusmodi pecunias ad cambium, vel mutuo accipere cum solutione lucri cessantis, & damni emergentis: eumque ex hujusmodi contractu eludatur mens Sacre Congregationis, cui in primis in votis fuit consulere Regularium indemnitati, quæ ex impositione censuum hujusmodi plurimum laderetur; S. D. N. approbante, decrevit, ac declaravit hujusmodi contractum esse*

contra mentem decreti ut supra editi, ideoque non licere Regularibus pecunias, ut proponitur, accipere, ac si acceperint, in ipsius decreti pœnas ipso facto incurrere. Decretum vero, de quo loquitur præfatus decretum, editum fuit a Sacra Congregatione jussu Urbani VIII. die 7. Sept. 1624., continetque ultra pœnas contentas in Paulina, *Ambitiose*, privationem omnium officiorum obtentorum, vocisque activæ, & passivæ, & perpetuam inhabilitatem ad illa in posterum obtinenda (& quidem ipso facto incurrendas absque alia declaratione, ac soli Papæ reservatas) declaratque ipso jure nullum, ac irritum quidquid contra hujusmodi prohibitionem actum fuerit.

Addo, Moniales non posse oppignorare mobilia pretiosa proprii Conventus, ut lampades, & candelabra, & alia vasa argentea sine facultate Sacre Congregationis: & probatur, tum quia oppignoratio teste *Quaranta vers. alienatio n. 10.* est quædam alienatio (maxime si res tanti obligetur, ut difficile possit redimi, ideoque exponatur periculo probabili alienationis) ergo comprehenditur sub iuribus prohibentibus alienationem bonorum Ecclesiasticorum: tum quia prohibita alienatione a jure, prohibetur oppignoratio *l. fin. c. de rebus alien.*, & non alien. idque ratione periculi, cui exponitur res oppignorata, ne omnino alienetur: ita *Diana p. 5. tract. 13. resol. 6. ex Molina, Quaranta, Layman, Lezana, Bonacina, Castro Talao, Barbosa, Rodriguez, & Lessio*; qui tamen limitant assertionem, nisi urgeat summa necessitas, & sit periculum in mora: tunc enim oppignorari possunt vasa pretiosa, inconsultâ Sacra Congregatione; cum lex non urgeat, quando de facto servari non potest *l. 1. §. dies ff. quando appellandum sit*, & necessitas non habeat legem *l. un. ff. de offie. cons. sic Diana ex Peryno* addens oppignoracionem in hoc posteriori casu fieri posse absque consensu Ordinarii, etsi facile haberi possit.

Quod si talis oppignoratio facienda sit super Monte exigente quotannis intercessit correspondens pecuniæ mutuatæ pro

pro pignore deposito; tunc dato etiam, quod ea oppignoratio esset licita, requireretur Sedis Apostolicæ facultas ad illam faciendam ratione obligationis, quam subiturus est Conventus de solvendo præfatto interesse: cum talis solutio sit Regularibus specialiter vetita ex decreto Urbani VIII. paulo ante relato, adeoque specialis licentia requiratur, ut suscipiatur talis obligatio.

Quæres 25. *An, & quando, seu quas donationes & largitiones munerum possint facere Moniales ex bonis proprio usui concessis.*

30. *Resp.* Non posse, nisi de licentia propriæ Superioris, & in casibus permixtis in decretis *Sacra Congregationis de largit. muner. edit.* Iussu Clementis VIII., & novissime confirmatis, ac innovatis ab Urbano VIII. prout ostendimus in tract. de prohib. cap. 9. per totum. Addo hic, Prælatos Monialium ex Constitutione ejusdem Clementis VIII. celata qu. 3. teneri prohibere, ne ab illis fiant munera secularibus, nisi quæ charitatis causa judicaverit Præfata de bonis communibus nomine & de licentia Conventus, & quod mellariis penitus abolitis tantummodo concedantur esculenta, & poculenta munuscula ab illis fieri, & modo, & forma, quibus in dicta Constitutione præscribitur.

Quæres 26. *An & quo pacto Monialibus prohibita sit negotiatio.*

31. *Resp.* Esse prohibitum eodem pacto, ac est prohibita viris Religiosis, idque ex cap. secundum ne Cleric. vel Monac. quod licet loquatur solum de Clericis, vel Monachis, nulla mentione facta de Monialibus, ut constet ex illis verbis: *Sub interminatione anathematis prohibemus ne Monachi, vel Clerici causa lucri negotientur* comprehendit tamen etiam Moniales, cum juxta sæpius dicta seminum comprehendatur sub masculino, etiam in odiosis, ac pœnalibus, quando par ratio procedit: sed de hoc plura Tractat. de prohib. cap. 10.

Quæres 27. *An, & qua ratione possint Moniales appellare a correctione suorum Superiorum.*

32. *Resp.* Non posse, nisi in casu, quo evidenter constet, Monialibus notabilem inferri injuriam in fama, honore, aut vita a proprio Superiore, & hoc non solum ex cap. ad nostram, & cap. reprehensibilis de appellat. ubi generaliter interdicitur Religiosis, & per consequens etiam Monialibus (quæ utique comprehenduntur sub nomine Religiosorum juxta dicta qu. præced.) ne appellare præsumant a correctione suorum Superiorum ad Judices extraneos, sed etiam ex concessione bullaræ Julii II., quam refert Casarub. in comp. v. appellare n. 3. his verbis: *Julius II. prohibuit sub excommunicationis pena Fratribus, & Sororibus Ordinis Prædicatorum, ne a mandatis, & ordinationibus Prælatorum dicti Ordinis appellare valeant. Judicibus vero quarumcumque Curiarum sub præfata pœna stricte inhibuit, ne appellationes hujusmodi recipere, aut illas cognoscere quoquo modo præsumant: decernens irritum, & inane quidquid fecerit attentari contigerit.* Quæ concessio sine dubio est communis Monialibus etiam aliorum Ordinum, quippe quæ licet sit odiosa Monialibus in particulari, est tamen favorabilis toti communitati; ideoque dicenda est cadere sub generali communicatione privilegiorum, prout alibi advertimus.

An autem proprie dari possit appellatio a correctione, & mandatis Abbatissæ, quo modo possit dari a correctione, & mandatis Prælati Regularis in casibus permixtis; & a nobis suo loco explicatis.

33. *Resp.* Non posse, cum Abbatissa sit incapax jurisdictionis propriæ dictæ, & alias in eo, a quo appellandum est, supponatur propria jurisdictio, ut vel hinc patet, quod aliqui licitum esset filiis familiis appellare a matre familias, ejusque correctione, ac mandatis: quod est omnino inauditum, cum in familiam, cui præest, solum habeat potestatem dominativam, non autem veram, ac propriam jurisdictionem, quæ, ut diximus, præsupponitur in eo, a quo appellandum est: ita docti viri a me consulti.

34. Notat porro *Lexana to. 1. c. 9. n. 6.* non solum Religiosus, & consequen-

ter etiam Monialibus interdictum esse appellare ad Judices non competentes, ejusmodi sunt Magistratus seculares, ac Judices laici (de quibus loquuntur jura superius adducta, & alia non pauca, quæ referuntur a Doctoribus) sed etiam ad Judicem competentem: nimirum ad Sedem Apostolicam, Legatos, Nuncios, & Sacram Congregationem Regularium; quo modo Cisterciensibus, Canonicis Regularibus, ac Fratribus Minoribus sub pœna excommunicationis interdicta est appellatio etiam ad Sedem Apostolicam, intellige præterquam in casibus, in quibus DD. concedunt, licitum esse Religiosis appellare a correctione, ac mandatis suorum Superiorum, non obstantibus quibuscumque privilegiis in contrarium collatis.

35. Illud item bene notat *Suarez to. 4. de relig. tract. 8. l. 2. c. 11. n. 4.* ex eo, quod in pluribus eventibus appellatio denegatur Religiosis, non recte inferri, iis item denegari defensionem naturalem, siquidem illi tunc possunt recurrere ad Superiorem per simplicem querelam, vel per modum supplicationis, aut preceum, & ab eo obtinere justitiam, aut gratiam, quod est remedium sufficiens, diversum ab appellatione. Ad quos autem possint Moniales licite appellare: quo ordine, in quibus casibus, quo modo, & similia, quæ hoc loco quæri possent, colligenda sunt ex dictis *tract. de prohib. c. 7. per totum* ubi ex professo egimus de appellatione.

Quod vero ait *Suarez to. 4. de Relig. tract. 8. l. 2. cap. 11. n. 7.* recursus ad Prælatum superiorem esse licitum, non solum quando inferior Prælatum excedit in pœna imponenda modum debitum, sed etiam si illa sit justa, & secundum regulam, dummodo materia sit talis, ut Prælatum altior justè possit gratiam, aut dispensationem concedere, & in hoc non contingat subreptio: quod, inquam, ait *Suarez loc. cit.* explicari potest de pœna quidem moderata, sed graviore, ne aliqui recursus nimis facilis ad Prælatum superiorem, justum disciplinæ Regularis rigorem labefaceret; quamvis dici posset non esse neces-

sariam ejusmodi explicationem: siquidem quod differt, non aufertur, & interdum etiam eum fenore, si irrationalis fiat recursus etiam pro petenda gratia, & non justitia: quod utique potest sufficere ad retrahendum Religiosum, ne sine justa causa, & ratione dictum recursum faciat, utpote hic & postea graviore pœna puniendus.

Quæres 28. *An & qualiter possint Moniales testificari in causis sive civilibus, sive criminalibus.*

36. *Resp. Rodriguez to. 2. q. 11. art. 3.* quod quamvis de jure Canonico femina non possit esse testis idoneus in causis criminalibus, ut ostendit *Tiraquell. tract. de leg. connubial. l. 8. n. 43.*, dicens, neminem de hoc dubitare præter Philippum Decium (quod idem dubitare præter Philippum Decium (quod idem putant aliqui apud *Marantam de ordin. judic. p. 4. n. 43.* dicendum esse etiam de jure civili); nihilominus dicendum est Moniales posse testificari contra alias Moniales, etiam in criminalibus; cum mulieres laicæ etiam de jure canonico in criminalibus admittantur in testes, quandocumque aliter constare non potest de veritate, & delicto Monialium non nisi per alias Moniales probari possint, ut patet: præterquam quod longe pejus, & magis contrarium est Canonibus Sanctorum PP., quod contra personas Religiosas admittantur Laici in testes. Hæc Rodriguez, addens non esse concedendum de Monialibus, quod ait Decius duarum mulierum testimonium non sufficere, ut quis possit justè condemnari: ex enim licet sint mulieres, tamen sunt Religiosæ, ac timentes Deum, sicque duæ illarum sufficienter probarent, si aliqui essent omni exceptione majores. Quæ doctrina magna ex parte ostendit Moniales posse admitti ad testificandum, etiam in causis criminalibus personarum secularium, si occurrat casus, in quo alias non possit constare de delicto: quamvis ad id non possint cogi, si agatur de condemnatione, quod bene advertit de viris Religiosis *Lexana supra c. 11. n. 24.*, docens eos nec posse compelli ad testificandum in civilibus, nisi quando aliter haberi nequit veritas, idque ex *c. cum super. & c. dilectorum de test. cog.*

Quæ-

Quæres 29. *An Moniales possint sibi facere commatres per Sacramentum Baptismi, & confirmationis.*

37. *Resp.* Non posse: & probatur ex c. pervenit el. 1. d. 18. qu. 2., ubi id expresse prohibetur Religiosis: tum quia Commatres assumuntur in partem sollicitudinis infantis; quam impartiri non potest Monialis, cum non sit domina sui ipsius, sed subijciatur obedientiæ Superioris; ita in terminis Zerola v. Monial. §. ad 7.

Verum vero Monialis esse possit executrix testamenti, & quidem de licentia solius Abbatisse.

Resp. Posse, & probatur, quia inter Regulares quilibet Superior ejusmodi licentiam concedere potest Religioso subdito, ut habet Sanchez l. 6. moral. c. 11. n. 15.; & potestas, quam habet Abbatisa in Moniales subditas, est potestas debita quibusdam aliis Superioribus, ut habet idem Sanchez l. 6. moral. c. 1 n. 22. adeoque ipsi Abbatisse competet nomen Superioris: ergo & poterit dare prafatam licentiam: ex alia parte, nullum extat jus prohibens Moniali dictum munus executoris; cum nullum asseratur: nec obstat, quod potestas Abbatisse non est spiritalis, sed temporalis, ut notat idem Sanchez supra n. 17. & 19. Cum enim talis licentia spectet potius ad temporalitatem, quam ad spiritualitatem, seu finem spiritualem, juxta dicta citato n. 19. superioritas Abbatisse erit sufficiens ad dictam licentiam concedendam.

Quæres 30. *An Moniales cum Monachis sui Ordinis habitare possint in eodem Monasterio.*

38. *Resp.* Non posse, cum id in specie prohibeatur e, diffinimus c. in nullo 18. qu. 2., ubi dicitur: In nullo loco Monachos, & Monachas permittimus unum Monasterium habitare, sed nec quæ duplicia vocant, & si quod tale est, Religiosus Episcopus mulieres Monasterium edificare cogat: si autem plurima sint talia Monasteria, separantur in aliis Monasteriis Monacha, & in aliis Monachis res autem, quas habent communes, secundum jura eis competentia distribuuntur.

Quæres 31. *An Moniales libere possint*

accedere ad colloentorium, ut loquantur, eum extranei ad ipsas accedentibus.

39. Non posse: Cum juxta c. in decima 15. qu. 2. Monialis non debeat loqui sola cum aliquo, sed associata a duabus, vel tribus Sororibus, quas vocant Aufcultatrices: itaut rara sit accessio, & brevis locutio, quod etiam communiter solent Ordinarii præscribere in propriis edictis, sed minus communiter observatur; & quidem interdum cum gravi dispendio boni nominis Monialium, quæ, remotis arbitris, audent aliqua perpetrare, quæ non audent, si assistentes habent aufcultatrices: felix enim necessitas, quæ ad meliora corripellit. Quam maxime ergo vigilent Prælati Monialium in observantia hujus adeo necessarii, ac utilis statuti, curentque, ut Moniales, præsertim juniores, solæ non accedant ad loquendum cum personis extraneis ad illas accedentibus. Audiant Moniales, quæ habet S. Bernardus epist. 114., eaque ad rem præsentem applicant: *Agnosco, filia, inquit, agnosco; utinam & tu mecum agnoscas serpentis virus, fraudolentidolum, versipellis astutiam: si sola ovicula umbras penetras, præda vis esse lupo: sed audi me filia, noli te separare a grege, ne quando rapiat, & non sit qui eripiat.*

Quæres 32. *An Moniales possint scribere literas, evicunque maluerint, aut eas recipere a quocunque.*

40. *Resp.* Non posse, cum id in terminis prohibitum fuerit a Clemente VIII. in Bulla sæpius allegata his verbis: *Litteræ, seu Epistolæ nullo modo a Monialibus scribantur sine licentia Superiorum, nec recipiantur, nisi prius lectæ fuerint a Præfata Monasterii: quamquam talis prohibitio parum videatur esse in usu, cum tamen sit sancta, utilis, ac necessaria; ideoque in viridi observantia deberet manuteneri, aut certe retinui. Utinam Prælati Monialium curarent fervari id, quod pie statuê Sanctus Carolus in Concilio Mediolan. I. sub his verbis: Ne scribant literas, nisi ad Superiorem, & Episcopum, sine licentia Præfata, neque ad se missas aperiant, nisi Præfata prius eas aperuerit, legeritve, sub pœna scribenti, vel recipienti, ne per*

duos

duos menses exeat e cella, & jejundet in sextis feriis in pane & aqua, si litera suspensionem criminis habent, eaque præterea privetur facultate loquendi cum exteris per sex menses, & velo; idcirco non habeant privatim atramentum, nec calamum.

Quæres 33. An Moniales uti possunt lineis.

41. Resp. Quod licet ex c. cum ad Monaster. de statu Monachor. prohibeatur Monachis, & consequenter Monialibus lineis uti, cum habitus Monachorum etiam interiori debeat esse laneus, nihilominus Sylv. v. religio 7. n. 15., Græff. p. 1. decis. l. 3. c. 5. n. 69., & 70. Lexana supra c. 9. n. 31. Nald. v. Monial. n. 11., & alii docent regulariter loquendo, Moniales utendo lineis peccare solum venialiter; immo nec venialiter, si extet communis usus in contrarium, & a fortiori si id fiat ratione infirmitatis; siquidem (ut advertit Sylv. ex Archidiacono) hujusmodi prohibitio non est sub præcepto, ac proinde non obligat sub peccato; unde ait Nald. posse tolerari usum, cujus initii memoria non extat, ut contra regulas proprii Ordinis Moniales utantur lineamentibus, & subuculis, non laneis, non prætermittendo tamen, quæ sunt substantialia regulæ; intellige, stando præcisè in jure communi: quod enim spectat ad jus peculiare uniuscujusque Ordinis, attendenda sunt specialia statuta, ac consuetudines singularum Religionum: quo pacto Lexana subdit ex Marchante, fratrem Minorem peccare mortaliter utendo lineis camisis, eo quod illis id in sua regula pie prohibeatur.

Quæres 34. An Moniales possint edere carnes.

42. Resp. Videri posse, secluso jure particulari proprii Ordinis, idque esto in citato c. cum ad Monasterium usus carniarum prohibeatur Monachis, & per consequens etiam Monialibus, præterquam in infirmitate: nam juxta dicta qu. præcedenti talis prohibitio non fuit inducta jure communi tanquam obligatoria sub præcepto, ut bene advertit Sylv. ubi sup.

Quæres 35. An Moniales possint nutrire comam, ac superbe vestire.

43. Resp. Non posse cum iis id interdicitur in Clement. attendentes de statu Monachor., ubi dicitur: Visitatores autem hujusmodi sollicitudinis studium diligenter impendant, ut Moniales ipsæ, quarum nonnullas dolentes audivimus in subscriptis excedere, pannis fericis, variorum fideiatis, sandalitiis, comatis, & cornutis criminibus staccatis, & virgatis caputioliis non utantur. Circa quæ verba notat Tamburinus supra dist. 10. qu. 2. n. 17. quod quamvis Glossa dubitet, num hic simpliciter prohibeatur Monialibus habere comam, vel eam honeste, ac occulte deferant, sed certe solum interdicitur fucata compositio criminum, sicut videtur colligi ex verbis utantur comatis, & cornutis (id est tortis) criminibus: vera tamen Glossa oppositum sentit, & fatetur usum receptum esse, ut Moniales potius tondeantur, & deformato capite Deo vivant, potius quam crines poliendo humani generis hosti deserviant.

Quæres 36. An & qualis usus larvarum, ac chorearum sit prohibitus Monialibus.

44. Resp. Quod, quamvis DD. communitè dicant, Religiosos peccare mortaliter tum deferendo larvas, si id faciant extra Monasteria, & sine rationabili causa (ut rectè advertit Baldel. l. 3. d. 32. n. 14. ex Armilla, Vbaldo, & Comitolo) tum choreas ducendo publice, & in præsentia sæcularium (sicut indicat idem Baldel. n. 16.) regulariter tamen cum Moniales soleant gestare larvas intra propria claustra pro honesta recreatione, & ducere choreas secreto, & solum coram ipsis Monialibus, propterea dicendum videtur, illas posse facere utrumque sine peccato saltem mortali, cum sic cesset periculum scandalii, & interveniat parvitas materiæ excusans a peccato: colligitur ex Baldello pro se alios Doctores citante.

Quæres 37. An Moniales possint habitum mutare occisione alicujus representationis, quam faciant assumendo habitum virorum.

45. Resp. Non posse, si sit in usu prohibitio illis hac de re facta a Sacra Congreg. 27. Aprilis 1604. & relata a Barbo-

sa l. 2. de jure Eccles. c. 44. n. 57. at ea non videtur esse in usu, saltem in multis locis, & quidem scientibus, ac plerumque non contradicentibus Prælati ipsarum Monialium; unde cum alias dimissio proprii habitus Religiosi, & susceptio alterius ad breve tempus, etiam pro aliqua actione iudicia, teste *Suarez dist. 23. de censur. sect. 4. n. 29.* excusari possit a peccato: non peccabunt Moniales modo dicto assumendo habitum virorum, proprio dimisso.

Quæres 38. An Moniales possint eligere Abbatissas ad vitam, quæ scilicet perpetuo durent in munere abbatissatus.

46. *Resp.* Non posse, id prohibente Gregorio XIII. in b. lla hac de re edita 1. Januar. 1583., quæ præcipitur Monialibus quorumcumque Ordinum in universa Italia, & præsertim in utriusque Siciliae regnis consistentibus, ut non eligant Abbatissam, nisi solum ad triennium, alias electio sit nulla. Quod tamen non facit, quod in Abbatissa singulis annis mutari possit juxta declarationem Sac. Congregat. quam affert *Tamburinus d. 30. qu. 1. n. 10.* addens *n. 11.* Abbatissam, absoluto triennio suæ præfecturæ, teneri illam renunciare: & tunc ei succedere in potestate Monialium professione antiquiorem, ut Vicariam (nisi aliter ferat consuetudo) & quidem usque ad electionem novæ Abbatissæ, quamquam præfata Constitutio Gregorii non obliget extra Italiani ac insulas adjacentes, ut constat ex tenore illius.

Addit *Naldus c. Abbatissa n. 5.* quod cum in citata Constit. dicatur *a die finitæ administrationis*, & hæc verba contineant favorem, terminus ille triennii includit primum diem; sicque Abbatissa poterit iterum eligi illo eodem die, quo antea deficiat, recurrente triennio suæ electionis.

Majus dubium est, an in casu, quo Abbatissa post elapsum triennium præfecturæ ex indulto Sacræ Congregat. confirmetur ad aliud triennium immediate sequens, elapso hoc alio triennio possit a Monialibus jure proprio iterum eligi ad aliud triennium immediate sequens.

47. Dixi olim mihi videri non impro-

babile quod possit in rigore loquendo & probatur: tum quia alias favor converteretur in odium contra regulam juris 61. tum quia privilegium, & gratia Principis debet aliquid operari supra jus commune: ideoque cum Monialis spatium annorum novem bis eligi possit in Abbatissam de jure communi; non videtur dicendum hic tolli per concessionem Sac. Congreg., quantum indulget, ut alio triennio intermedio eligatur. Ita in simili Diana, Naldus, Bordonus, & alii a me consulti contra Cardinalem de Lugo, Baldellum, Sancharelum, & alios item a me consultos oppositum sustinentes.

„ Sed obstat huic sententiæ decre-
 „ tum Sac. Congreg. deputatæ ab Inno-
 „ centio XII. pro causis Congreg. Cassi-
 „ nensem 16. Februarii 1694. in respon-
 „ sione ad quintum dubium apud *Mon-
 „ cell. in formul. par. 1. tit. 11. formul. 22.
 „ n. 12.* ex hac enim responsione habetur,
 „ quod Abbatissa confirmata pro secundo
 „ triennio ex gratia Sacræ Congreg., non
 „ potest iterum eligi ad tertium trien-
 „ nium sine nova dispensatione. Ratio
 „ est, quia, ut advertit *Pasqualigus in
 „ contrav. ad Franc. part. 1. n. 717.* officium
 „ Abbatissæ tale est, ut de jure eo exple-
 „ to debeat subsequi vacatio. Hanc natu-
 „ ram, quam de jure habet hoc munus, non
 „ alterat concessio ficta, ut expleto pri-
 „ mo triennio illud non vacet pro secun-
 „ do triennio. Unde expleto secundo
 „ triennio, nisi fiat nova concessio, de-
 „ bet subsequi vacatio ab officio. Neque
 „ ex hoc sequitur, quod favor converta-
 „ tur in odium, & quod privilegium, &
 „ gratia Principis nihil operaretur supra
 „ jus commune; nam aliquid operaretur
 „ pro secundo triennio, & pro tertio
 „ triennio, ea non converteretur in
 „ odium: illa enim regula potissimum va-
 „ let, quando gratia, seu privilegium con-
 „ cessum est a Principe motu proprio;
 „ confirmatio autem Abbatissæ pro secun-
 „ do triennio solet concedi ad instantiam
 „ Monialium, quæ dum petunt illam, cen-
 „ sentur petere secundum naturam, quam
 „ habet de jure officium Abbatissæ; ideo
 „ licet,

„ licet, ut subsequatur vacatio pro triennio immediate sequenti.

Quæres 39. *An, & quomodo Moniales parare possint cibos, aut illos vendere externis.*

48. *Resp.* Non posse, exceptis rebus minimi momenti pro infirmis, parentibus, atque consanguineis: idque ex Sac. Cong. decreto, quod refert *Barbosi. l. 1. jur. Eccles. c. 44. n. 58.*

Quæres 40. *An dato, quod Monialis velit imprimere aliquem librum, ultra examinationem, & approbationem Ordinarii, debeat obtinere licentiam proprii Prælati regularis, cui subest, & libri approbationem factam in Ordine, juxta decretum Concil. Irid. sess. 4.*

49. *Resp.* Debere obtinere utrumque; & inde probatur, quod Concilium loquitur generaliter de Regularibus, dicens: *Etsi Regulares fuerint, ultra examinationem, & approbationem hujusmodi (idest Ordinarii loci) licentiam quoque a suis Superioribus impetrare teneantur, recognitis per eos libris, juxta formam suarum ordinationum.* Constat autem ex dictis hic *qu. 1.*, Moniales subiacere prohibitionibus jure communi latis contra Regulares: præterquam quod finis prohibitionis hujus (qui est impedire, ne in libris, qui imprimuntur disseminentur errores contra fidem, aut bonos mores) maxime militat in Monialibus, quæ licet

interdum sint instructæ doctrina excedente ordinariam conditionem sexus muliebris, facilius tamen errare possunt, adeoque majori egent directione. Concedo quidem, quod si Monialis, quæ imprimit librum, sit exempta ab Ordine, cuius institutum proficitur; tunc non tenetur petere licentiam imprimendi librum a Prælato regulari Ordinis, cum is respectu dictæ Monialis non possit dici Prælatus illius (quod requirit Concilium) sed sufficit librum approbari ab Ordinario loci, cui Monialis subest, & de ejus licentia imprimi. Quod si Monialis imprimit librum, non servatis servandis, incurrit illas eadem pœnas, quas respectu incurreret vir religiosus in tali casu idque ob dicenda *cap. seq. qu. 1.*

Quæres 41. *An possint in Templis Monialium erigi Confraternitates laicorum.*

50. *Resp.* Non posse. Ita *Rota coram Coccino decis. 472. n. 3. & 4., & Sac. Cong. Episcoporum. in una Barensi 6. Aprilis 1595. apud Riccinellum l. b. 4. lucubr. Ecclesiastic. c. 3. n. 4.* patetque, quia Monialibus interdicta est conversatio *cap. Provenit 18. q. 2.* quam tamen difficile evitarent, si Confraternitates in earum templis erigerentur. Sic apud præcos Romanos, teste *Servio in 7. Æneid.* cum non posset senatus cogi, nisi in loco augurato, templum Virginum Vestalium non fuit consecratum, ne Senatus illuc accederet.

CAPUT VIII.

De Pœnis jure communi latis contra Moniales.

1. **M**oniales subsunt pœnis latis jure communi contra Regulares, aut Ecclesiasticos.
2. Proponitur, & solvitur obiectio.
3. Subsunt pœnis latis in specie contra Religiosos Ordinis, si sint exemptæ.
4. Si sint exemptæ, non subsunt pœnis latis ab Ordinario.
5. Limita, nisi pœna feratur ab eo, ut Scdis Apostolica Delegato.
6. Quod tamen fallit, attentis privilegiis Regularium, quæ etiam competunt Monialibus.
7. Moniales sunt capaces suspensionis Ecclesiasticæ.
8. Non item irregularitatis propriæ dictæ: sunt capaces degradationis aliquo modo.
9. Variis pœnarum generibus subjacent.

Quæres 1. *An Moniales subjaceant pœnis jure communi latis contra Regulares, seu Religiosos, aut Ecclesiasticos.*

1. *Resp.* **S** Ubiacere, si versentur circa materiam ipsis Monialibus proportionatam: & probatur, tum quia Mulieres ligantur statutis generalibus, ac indefinite latis acque ac masculis, nisi specialiter excipiantur: ut notant aliqui Doctores cum Baldo in l. ne passim C. de jur., & fact. ignorant. Tum quia sub sexu masculino semper intelligitur femininum præsertim in statutis factis per Prælatos, quæ sint proportionata masculis, ac feminis; sicut advertit Grass. conf. 21. num. 2. & 4. de sentent. excomm. tum quia Menoib. de adipisc. poss. ff. num. 61. & sequent. Tiraquell., & alii penes Sanchez l. 6. Moral. cap. 16. num. 89. ajunt, frequenter sententiam esse in legum dispositione, etiam in materia odiosa, ac pœnali s. b. masculino claudi femininum: quod etiam admittit Bonacina quest. 4. de Clausur. part. 6. n. 18. in simili: cum aliqui d. 2. de censur. in particul. qu. 5. par. 7. n. 10 oppositum sentiat, dicens in materia pœnali censurarum strictam verborum interpretationem debere fieri, & non valere argumentum a minori ad majus, vel e contra, sed standum esse propriæ verborum significationi; ideoque Moniales non affici a pœna a Pio V. lata contra Clericos tam sæculares, quam regulares interuentes agitatiōi taurorum, eo quod illæ non sint Clerici sæculares, aut regulares: quam opinionem sustinent alii Doctores, & non improbabiler: quamvis opposita sit communior, probabilior, & praxi conformior.

2. Neque ex eo, quod interdicto Clerico, non censetur interdici regulares secundum probabilem sententiam, quam sequuntur Henricus, Sayrus, Ugol., & Avila apud Bonacina. d. 5. de Censuris in comm. part. 1. n. 11., sequitur, Moniales in pœnis non venire nomine Religiosorum, aut Ecclesiasticorum; siquidem, cum ipsæ vere, ac propriè sint personæ ecclesiasticæ, ac religiosæ, non apparet ex quo titulo excipi debeant a pœnis latis gene-

raliter contra personas religiosas, aut Ecclesiasticas.

Quæres 2. *An Moniales subjiciantur pœnis latis contra Religiosos sui Ordinis, sive jure Pontificio, sive proprio ipsiusmet Ordinis.*

3. *Resp.* Subjici, si ex sint exemptæ ab Ordinarii jurisdictione, & immediate subjiciantur Prælati regularibus: secus, si immediate subjiciantur Sedi Apostolicæ, aut Ordinario loci, & sint exemptæ a Prælati regularibus. Ratio responsionis est, quod pœnæ non possunt ferri, nisi in subditos, utpote provenientes ex jurisdictione, quæ solum exercetur in subditos: & ex alia parte non debent extendi ultra personas in illis comprehensas, juxta propriam verborum significationem, cum sint odiosæ, & odia debeant restringi. Cum ergo Moniales immediate subjiciantur Sedi Apostolicæ, aut Ordinario non sint amplius subditæ Prælati Ordinis: immo, nec censeantur esse ex Ordine quoad odia, ne aliis nimis graventur, non subjacebunt pœnis latis contra Religiosos sui Ordinis, jure ipsius Ordinis: sicut e contra, si sint immediate subjiciantur Prælati Ordinis, cum sic vere sint subditæ, & membra illius, subjacebunt dictis pœnis, sive jure proprio Ordinis, sive Pontificio latis.

Quæres 3. *An Moniales subjiciantur pœnis, ac censuris latis ab Ordinario locorum.*

4. *Resp.* Non subjici, si sint exemptæ ab illorum jurisdictione (excepto tamen casu inferius apponendo) sic enim non sunt subditæ Ordinariis; ideoque non subsunt illorum pœnis, ac censuris, maxime attento privilegio, quod habent Regulares (& consequenter etiam Moniales per communicationem) ne possint excommunicari ab Episcopo (de quo suo loco); secus si immediate subsunt jurisdictioni Ordinarii: tunc quippe sicut sunt subditæ, sic subjiciuntur pœnis ab eo latis, si ex tenore verborum sufficienter constet, eas sub illis comprehendere; non enim apparet, cur ab illis ex excimi debeant, cum illæ generaliter ferantur, & sic procedant generales regulæ juris, lex

gene.

generaliter loquens generaliter intelligenda, & ubi jus non distinguit, nec nos distinguere debemus.

5. Casus autem, in quo Moniales etiam exemptæ subijciuntur pœnis, ac censuris latis a Conciliis provincialibus, aut edictis Episcopalibus est, quando Ordinarii dictas pœnas ferunt tamquam Sedis Apostolicæ delegati, aut ex speciali facultate ipsis ad talem effectum commissa. Sacra Congregatio 29 Januarii 1633., teste *Barbosa in Collect. v. Moniales*, declaravit, Moniales regularibus subjectas loquentes cum regularibus etiam ejusdem Ordinis, licentiam legitimam non habentibus, incurrere pœnas, & censuras a Conciliis provincialibus, vel edictis Episcopalibus in similibus appostas; unde infert *Tamburinus de jure Abbatiss. d. 25. qu. 8. §. ad 9.* a fortiori præfatis pœnis affici omnes alias Moniales Episcopis subjectas mediate, seu immediate, si contra ipsorum edicta loquantur cum Regularibus.

6. Quod autem dixi, Moniales etiam exemptas subjacere censuris latis ab Ordinario, si eas ferat tamquam Sedis Apostolicæ delegatus; non habet verum in sententia eorum, qui dicunt, Episcopos non posse ferre censuras contra Regulares, neque in casu, quo procedant ut delegati Sedis Apostolicæ, nisi id ipsis expresse concedatur: quod notat *Sanchez lib. 7. de Matrim. d. 33. n. 23.*, idque ex variis privilegiis Bullatis, a nobis relatis in *tract. de priv. c. 6. sect. 1. qu. 19.*, quæ sine dubio sunt communia etiam Monialibus; quale est illud, quod Paulus III. concessit Societati Jesu in sua Constitutione *Licet debitum*, relata in *Bullar. Societatis fol. 28.* qua de re Sanchez supra, ex dictis inferens posse stare, quod Episcopus jurisdictionem habeat in exemptis, & tamen eos ligare non possit censuris.

Quæres 4. *An Moniales sint capaces suspensionis Ecclesiastica.*

7. Resp. Esse: cum de facto in *Concil. Trident. sess. 23. de regul. c. 17.* contra Præfatas Monialium feratur suspensio ab officio, quamdiu Episcopo videbitur, si Episcopum certiore non faciant ante men-

sem de professione a Moniali Novitia facienda: quod est signum, Moniales non esse incapaces suspensionis Ecclesiasticæ; non quidem ejusdemque, sed illius, quæ juxta conditionem status, ac sexus illarum ipsis possit adaptari.

Quæres 5. *An, & quomodo Moniales sint capaces alicujus irregularitatis inducæ, immo & degradationis.*

8. Resp. Quod, cum juxta communem sensum Doctorum, irregularitas sit canonicum impedimentum ex facto, aut defectu proveniens, quod directe impedit suspensionem Ordinum Ecclesiasticorum, aut usum illorum ob divinam reverentiam; hoc ipso, quod femina est incapax ordinis, est & incapax irregularitatis proprie dictæ; & *Suarez to. 4. de relig. tr. 9. lib. 1. c. 11. n. 7.* caute dixit, quod feminam violentem corruptam non posse recipere velum consecrationis est quasi quædam irregularitas, quæ licet sine peccato contrahatur, impedit talem consecrationem. Dixi tamen est & incapax irregularitatis proprie dictæ, ut innuerem feminam, & per consequens etiam Moniales posse affici irregularitate aliqua minus proprie dicta, qualis est illegitimitas natalium, bigamia, infamia juris, aut facti, & similes respectu prælationis acquirendæ inter Moniales; quas constat a Doctoribus recenseri inter species irregularitatis, & suo modo cadere etiam in Moniales.

Quod autem spectat ad degradationem, putat *Martinus Delrio l. 5. disquisit. sect. 16. §.* De his ultimis, eam posse cadere in Moniales, atque ad id videri sufficere, quod Moniali auferatur velum cum habitu monastico supremo, ac vestis laica ipsi injiciatur, nec non ab Ordine, cui se addixerat, ejecta, ac spoliata omni privilegio religioso, fortis laicæ effecta, declararetur, sicque Curia seculari tradatur: sic ille, addens tamen se praxim hujus casus nondum vidisse, sed suspicari, hanc esse, vel esse debere.

9. Et quidem, cum Moniales possint incurrere non solum excommunicationes, sed etiam suspensiones, interdictiones, privationes officiorum, dignitatum, ac vo-

ci

cis activæ, & passivæ, aliasque similes pœnas, etiam corporales; propterea, ut de illis omnibus, ac singulis constet clare, & distincte, eas sigillatim hic explicabimus sub suis propriis titulis. Nimirum Primo Excommunicationes. Secundo Suspensiones. Tertio Interdicta. Quarto Privationes officiorum, dignitatum. Quinto Varias alias pœnas, etiam corporales.

De Excommunicationibus latis
contra Moniales.

10. **M**oniales apostatantes a Religione excommunicantur. Iudicatur qualiter procedendum cum Moniali fugitiva per plures annos in habitu viri, ac redeunte ad pœnitentiam.
11. Item, si appellent ad Iudices incompetentes, aut competentes in casu vetito.
12. As non subsunt excommunicationi Julii II., si appellant ab Ordinario, cui immediate subsunt.
13. Appellatio Regularibus vetita, sed non absolute.
14. Differunt jus commune & jus privilegii prohibens Regularibus appellationem.
15. Excommunicantur Moniales procurantes alienum abortum: item si proprium procurant.
16. Excommunicantur inducentes ad promittendam sepulturam apud ipsas.
17. Item dantes aliquid in receptione Novitiæ, aut recipientes, aut petentes.
18. Item impediētes proprium Prælatus, ne visitet: excommunicantur in Bulla Cœna (quod alii negant) Prælatus regularis, cum Episcopo ingrediente ad vi-

standum Moniales dicto Prælato subiectis, ipso Episcopo invito, cum eo non ingreditur.

19. Impediētes in casu proposito incurunt aliam excommunicationem non reservatam.
20. Excommunicantur cogentes famulam ad ingressum Religionis, aut ab ea retrahentes.
21. Excommunicantur Moniales, si temere dimittant habitum.
22. Item, si violent interdictum, vel cessationes a Divinis.
23. Item, si decimas indebite usurpent.
24. Item, si Professæ de factò ineant matrimonium; & fiunt bigamæ.
25. Item, si sine licentia Pape recipiant nova Monasteria, vel alienent recepta.
26. Proponatur, quæ Urbanus VIII. statuit de receptione novorum Conventuum.
27. Excommunicantur Moniales, si indebite alienent bona Conventus.
28. Item, si in electione non abstineant ab iis, qui gignere possunt discordias.
29. Item si faciant privata domicilia ad excipiendos hospites.
30. Incurrunt excommunicationem ferendam, si de bonis Novitiæ accipiant ante Professionem.
31. Item, si vacent Negociationi.
32. Immo & tunc amittunt exemptionem a gabellis, quamdiu negotiantur.
33. Prohibitio negotiandi ligat Moniales, etsi in ea non exprimentur.
34. Excommunicantur Moniales percutientes Monialem quamcumque, aut violantes Clausuram: Nos item interesse agitatiōi Taurorum.

Quæres 6. *Quam excommunicationem incurraut Moniales apostatando a Religione.*

10. Resp. Quod quamvis Religiosus apostatando a Religione non incurrat jure communi excommunicationem ratione apostasiæ præcisè, cum talis excommunicatio non extet in jure, ut alius citatis recte notavit Bonacina in quæst. 2. de Claus. p. 12. §. 4. num. 1. jure tamen proprio Religionum in præsentia omnibus fere Ordinibus Religiosis, & consequenter etiam Monialibus competente, siue directe siue per privilegiorum participationem, hoc ipso, quod aliquis est apostata a Religione, incurrit excommunicationem ipso facto; eamque Papæ, aut Superiori Religionis reservatam: sic per Bullam concessit Pius V. anno 1565. Soc. Jesu, quod, si quis ipsius Societatis, siue professus, siue Scholaris, siue Coadiutor post emissam votam secundum Societatis Constitutiones ab eâ ab sæculum recederit, etiam prætextu ejusvis indulti concessi, aut concedendi, absque expressa sui Superioris licentia ad id ab eo specialiter obtenta; ipso facto sit excommunicatus, & absolvi nequeat, nisi a Romano Pontifice, aut Superiore Societatis; prout colligitur ex Compend. Soc. v. apostata §. 1. Ubi notandum, quod cum hæc concessio favorabilis sit toti Religioni, utique cadit sub communicatione privilegiorum, adeoque illa gaudent etiam Moniales juxta dicenda cap. sequenti. Nomine autem Superioris, cui conceditur facultas absolvendi a tali excommunicatione, puto venire etiam Prælatum localem, & non solum Generalem, aut Provincialem, cum Prælatus localis vere sit Superior, adeoque veniat nomine Superioris generaliter prolato: maxime in materia ita favorabili animæ, qualis Superior sine dubio esset Episcopus respectu Monialis non exemptæ, & Prælatus Regularis localis respectu Monialis exemptæ.

Quod si querat, qualiter procedi debeat cum Moniali, quæ ex malo fine egressa e Monasterio cum amisso per plures annos vagatur sub habitu viri, & demum respici-

seus accedit ad Confratium Regularem intra ejus Conventum, eique in primis manifestans se revera esse feminam, illum consulit, quid debeat facere, ut anima sua salutem ponat in bono statu, & dignos fructus agat pœnitentiæ.

Resp. In isto casu curandum esse, ut Sacra Pœnitentia (ad quam in hoc eventu recurri debet ad consulendum famæ Monialis) cum hac dispenset, ut possit ad alium Conventum transire, siquidem non tenetur redire ad Monasterium, in quo antea professionem fecerat, ne suam manifestet turpitudinem, & se infamet; cum alias in præsentia credatur mortua, & sit moraliter certum ejus delictum omnino occultum mansurum esse: interim vero potest Monialis degere extra clausuram reassumpto habitu honestæ feminæ, & commendari probatæ alicui matronæ, apud quam vivat usque dum obtenta sit dispensatio, & alia de jure præstanda jam sint præstita: cum hoc tamen, ut præfata omnia efficiantur sine dispendio famæ Monialis, cui item procuranda erit dos tradenda posteriori Monasterio, in quod Monialis ingressura est.

An autem in casu proposito, ubi Confratarius agnovit esse revera feminam, quam sub ementito viri habitu credebatur virum, debeat illam dimittere e Monasterio in Ecclesiam, ibi cum ea diutius locuturus: idque ad servandam legem Clausuræ feminas excludentis e claustris virorum Religiosorum.

Resp. Debere, si id fieri possit sine dispendio famæ Monialis; & ratio est, quod lex Clausuræ excludit generaliter omnes feminas, & consequenter Monialem hanc, cum vere sit femina, licet errore credatur vir; nec apparet ex quo titulo respectu illius obligatio Clausuræ suspendatur. Ita in contingentiâ facti mihi propositi ego censui, sicque antea fuit in simili eventu practicum.

Quæres 7. An, & qualem excommunicationem incurraut Moniales appellando in casu non permissio a correctione regulæ, & a mandatis suorum Superiorum.

11. Resp. Incurrere ipso facto excom-

muni-

municationem, eamque Patre reservatam, sive appellent ad Tribunalia (idque ex Bulla Clementis VIII. in ordine 110. prohibentis Carmelitis, ne ad tribunalia quovis prætextu, aut quæsito colore appellare, vel ad illa confugere, aut ea propterea quovis modo adire audeant, vel præsumant, sub excommunicationis latæ sententiæ pœna, a qua non nisi a Romano Pontifice pro tempore existente, præterquam in mortis articulo absolvi possint, nec non privationis perpetuæ officiorum per eos obtentorum, ac inhabilitatis ad illa, & alia quæcumque dicti Ordinis Officia exercenda, ac vocis tam activæ, quam passivæ eo ipso absque alia declaratione incurrendis pœnis) sive appellent a Generali, aut Visitatoribus per ipsum deputatis ab eorum reformationibus, seu correctionibus ad quodcumque Tribunal, etiam Judicis competentis, etiam ad Sedem Apostolicam; præterquam in casu, quo appellatio fieret a generali Congregatione, & in casu denegatæ justitiæ aut pro notoria injuria; & hoc ex concessione facta Cisterciensibus relata in *comp. Soc. v. appellatio* §. 2. quæ extenditur solum ad casum, in quo appellatio fiat a Generali, aut Visitatoribus. Bulla vero Clementis VIII. uti possunt alii Ordines per communicationem, si velint.

12. Quod si Moniales immediate subjunctæ Ordinario appellent ab ipso Ordinario in casu non permisso ad tribunal Judicis competentis, posset quis dubitare an tunc incurrant excommunicationem, quam olim tulit Julius II. contra Fratres, & Sorores Ordinis Prædicatorum appellantes a mandatis ac ordinationibus Prælatorum Ordinis, & refert *Casarius. in comp. v. appellare* n. 3. notans talem concessionem esse bullatam. Verum puto in tali casu non incurrî dictam excommunicationem, cum Ordinarius non sit vere Prælatus Ordinis, neque respectu Monialium ipsi immediate subditarum, esto sit earum Prælatus; & alias indultum loquatur de Prælatibus Ordinis; pœnæ autem non debent ampliari. Non nego tamen quin si qua extat excommunicatio lata contra Re-

ligiosos appellantes a proprio Prælato, tunc Moniales subjunctæ Ordinario eam incurrant in casu, quo indebite appellant; siquidem Ordinarius respectu talium Monialium vere est earum Prælatus; sicque verificaretur illas appellare a proprio Prælato; quod requireretur, & sufficeret ad contrahendam talem excommunicationem.

13. Moneo hic unum, privilegia concessa Regularibus quoad hoc, ut non appellant a suis Superioribus, non auferre illis jus appellandi, nisi in casu, quo nulum ipsis illatum sit gravamen, aut certe leve; adeoque si iis inferatur notabile aliquod gravamen, posse appellare a Superiore illud inferente, non obstantibus præfatis privilegiis; alias talia privilegia essent iniqua, & foverent injustitiam, ut patet.

14. Addit autem *Sanchez lib. 7. mor. c. 8. n. 110.* & bene, illud esse discrimen inter jus commune, & jus privilegii interdicens Regularibus appellationem, quod jus commune illam non tollit, quando gravamen est dubium; privilegia vero eam tollunt, etiam in tali eventu; & solum concedunt, quando gravamen est manifestum, & magni momenti.

Quæres 8. *An, & quo casu Moniales incurrant excommunicationem latam a Sixto V. contra procurantes abortum.*

15. *Resp.* Incurrere semper, & in omni casu, in quo incurrunt omnes aliæ personæ, quæ exprimuntur in prima, & secunda parte Bullæ *Effrenatam* editæ a Sixto V. in Bullario 87. videlicet omnes procurantes abortum per se, vel per alios, aut cooperantes ope, consilio, vel alia ratione, cujuscumque status, gradus, ordinis, conditionis existant, tam laici, quam Clerici, Sæculares, ac Regulares cujuscumque Ordinis, ac etiam mulieres ipsæ prægnantes, quæ scienter præmissa fecerint, etiamsi Moniales professæ sint. Licet enim in secunda parte Constitutionis, in qua Pontifex pœnam excommunicationis statuit, & loquitur clare de Monialibus, non exprimat clare ipsam abortus procuracionem factam in se ipsa a Mo-

niali

niali pręgnante; tamen hoc sufficienter exprimit illis verbis: *qui, vel quę, vel viri principales, vel ut socię tale facinus perpetraverint*. In quibus verbis, ut *causa principales* ipsę mulieres procurantes abortum in se ipsis comprehenduntur. Ita sententia communis apud *Diana par. 7. tract. 5. resol. 7. cum Dicastillo, Filluccio, & Bonacina de censuris in partic. disput. 2. qu. 2. punct. 10. n. 12. & 13.*

Quęres 9. *Quam excommunicationem incurrant Moniales inducendo aliquem ad promittendam electionem sepultura apud ipsas.*

16. Resp. Incurrere excommunicationem ipso facto Papę reservatam, & latam in Clement. *Cupientes de panis*; sub qua docet *Suarez d. 22. de censur. sect. 4. n. 26.* comprehendi etiam Moniales, quippe quę secundum omnem proprietatem loquendi veniunt nomine Religiosorum, de quibus expresse loquitur dicta Clementina: quę autem conditiones requirantur ad contrahendam istam excommunicationem, recensentur a *Suarez sup. & Sayr. l. 3. de censur. cap. 19. n. 40.* aliisque, & a nobis exponuntur in *tract. de panis c. 2. sect. 6.*

Quęres 10. *Quam excommunicationem incurrant Moniales si directe, aut indirecte dare, petere, vel exigere quoquo modo pręsumant in novitiarum receptione, sive ante, sive post, prandia, seu cęnas, pecunias, focalia, aut alia etiam ad usum pium deputata, aut deputanda.*

17. Resp. Eo ipso incurrere excommunicationem Papę reservatam, si dantes, aut recipientes sint personę singulares; suspensionem vero ab omni actu, seu officio capitalari requirente jurisdictionem, & administrationem Ecclesiasticam (eamque reservatam, ut constat ex Extrav. *sane de Simon.* ubi hęc pęnę inducuntur) si recipiens sit Collegium seu Conventus. Constat enim ex dictis *qu. 1.* Moniales subjacere huic excommunicationi; quamquam ut hujusmodi censurę incurrantur a Regularibus in propositis casibus requiratur, ut ex pacto pręvio aliquid detur, aut recipiatur pro ingressu re-

ligionis, idest pro religiosa professione: sicuti advertit *Bonac. d. 2. de censur. in partic. qu. 3. p. 39. n. 11. ex Suarez,* monens *n. 13.* quod cum in textu bis repetatur verbum *pręsumant*, ad contrahendas pęnas pręfatas pręsupponitur pręsumptio; quę de re qui plura vult, consulat *Bonacinam loco cit. per totum punctum.*

Quęres 11. *Quam excommunicationem contrahant Moniales si impediant proprium Episcopum, aut Pręlatum Regularem accedentem ad ipsarum visitationem, quo minus uti possint sua jurisdictione ordinaria.*

18. Resp. *Fufens lib. 2. de visitat. c. 32. n. 10.* Moniales in tali casu non solum posse excommunicari juxta *cap. dilecto de sent. excommun. in 6.* sed de facto affici excommunicatione lata in Bulla Cęnę, & consequenter reservata Papę: idem sentit etiam *Chilin. v. clausura n. 20. de Monialibus* sic dicens, *Recusantes visitari possunt excommunicari tamquam impediētes jurisdictionem Episcopi*; imo excommunicantur in Bulla Cęnę. Tenor autem Bullę sic habet: *Nec non qui Archiepiscopos, Episcopos, aliosque Superiores, & inferiores Pręlatos, & omnes alios quoscumque Judices Ecclesiasticos ordinarios, quomodo libet hac de causa, directe, vel indirecte, carcerando, vel molestando, eorum agentes, procuratores, familiares, necnon consanguineos, & affines impediunt, quominus sua jurisdictione Ecclesiastica contra quoscumque utantur, secundum quod Canonēs, & Sacrę Constitutiones Ecclesiasticę, decreta Conciliorum Generalium, & pręsertim Tridentini statunt &c. anathematizamus.* Ubi suppono tamquam certum sub nomine Pręlatorum venire etiam Pręlatos regulares respectu Monialium sibi respective subditarum, quippe qui vere sunt Pręlati ipsarum, & ordinariam habent jurisdictionem in illas. Sic citati Doctores, & non improbabiler, si canon pręfatus Bullę loqueretur de quibuscumque impediētib; etiam auctoritate privata: cum tamen *Bonac. sup. d. 1. qu. 17. p. 1. n. 7. ex Navarr. Suarez, Grass. Duardo, Filiuc. & Alterio* contra aliquot

H h

alios

alios probabiliter dicat, posse sustineri sub dicto canone comprehendi solum impediētes auctoritate publica, quippe qui continuari videtur cum præcedenti canone, in quo tantum est sermo de personis publicam auctoritatem laicam exercentibus,

19. Verum tamen est, quod, quamvis Moniales in casu proposito effugiant excommunicationem contentam in Bulla Cœnæ, si doctrinam hanc Bonacinæ tamquam probabiliorē sequamur (sicut sequi debemus, cum simus in materia pœnali, quæ non debet ampliari, sed restringi) non tamen effugient excommunicationem latam in c. *attendentes de statu Monac.* his verbis: *Si quis vero Visitatores ipsos* (idest Monialium) *in præmissis impedire præsumpserint, seu aliquo præmissorum, nisi moniti resipiscant, ipso facto excommunicationis sententiam se noverint incursum, privilegii, statuti, & consuetudinibus quibuscumque in contrarium minime valituris.* Ex quibus constat, hanc excommunicationem esse quidem latæ sententiæ (ut colligitur ex clausula *ipso facto*) non tamen reservatam, cum in textu nulla fiat mentio reservationis: imo nec incurri, nisi impediētes visitationem Monialium prius legitime moneantur eo modo, quo explicabimus infra cap. 10. *sect. 1. subf. 3. quæst. 11.*

Quod si hac occasione quæras, an Prælatus Regularis possit ingredi cum Episcopo ingrediente ad visitandam clausuram Monialium dicto Prælato aliàs subiectarum, renuente ipso Episcopo.

Resp. Non posse: & probatur: quia Ordinarius tamquam Sedis Apostolicæ delegatus habet jus visitandi clausuram Monialium aliàs exemptarum, illudque illimitatum; sique ad hunc effectum potest ingredi, quoties judicaverit expedire: ex alia parte non apparet ex quo jure, aut titulo possit Prælatus Regularis in tali casu etiam ipse ingredi cum Ordinario, quantumvis repugnante: ergo dicendum est, illum non posse ingredi cum Ordinario, si is repugnet (qui tamen possit illum, si vellet, admittere ut socium, at non te-

netur.) Præter quam quod Prælatus Regularis ingrediens cum Episcopo ad visitandam clausuram Monialium ipsi Prælato subiectarum non conferret ad finem intentum in visitatione, sed potius illum posset impedire (ut consideranti facile patebit) adeoque credendum est id ei non permitti. Quod si Prælatus Regularis cumulative concurrat cum Episcopo, quoad visitandam clausuram Monialium illi subiectarum; & ipse etiam judicat esse necessariam visitationem clausuræ, quo tempore illam visitat Episcopus, non ideo jus habet ingrediendi cum Episcopo visitante, si is contradicat, sed solum potest illam postea visitare, & sic uti jure suo, quod utique non est ad visitandam clausuram una cum Episcopo, ut constat ex dictis. Ita interrogatus respondi; & ut puto, bene; sique censeo prædicari.

Addo, quod si Prælatus Regularis in tali casu, renuente Episcopo, ingrederetur incurreret excommunicationem, & alias pœnas latas contra Prælatos Monialium in casu non necessariæ clausuram ingredientiētes, & relatas cap. 5. *qu. 3.* cum sic vere ingrediatur in casu non necessario, ut constat ex supra dictis.

Quæres 12. Quam excommunicationem incurrant Moniales cogendo seminam ad ingrediendum religionem, aut illam retrahendo ab illa.

20. *Resp.* Incurrere excommunicationem ipso facto latam in *Conc. Trid. sess. 25. de regul. c. 18.* non tamen reservatam Papæ, ut advertimus cap. 2. *sect. 1. qu. 19.* ubi late ostendimus in quibus casibus, & per quas actiones incurratur præsens excommunicatio.

Quæres 13. Cui excommunicationi subiaceant Moniales, si habitum religiosum dimittant, & quæ requirantur ad illam incurrendam.

21. *Resp.* Subjici excommunicationi latæ in cap. *periculoso ne Cleric. vel Mon. in 6.* non tamen reservatæ: quamvis aliàs ipso facto incurratur, si Monialis dimittens habitum sit professa; si habitus, qui dimittitur, sit proprius illius religionis; si dimissio sit temeraria (idest sine causa rationa-

tionabili) talisque, ut attentis præsentibus circumstantiis, iudicio prudentis censoris apta ad vagandum. Colligitur ex *Sanch. l.6. Mor. c.8. n.38.* & patebit ex dictis in *trakt. de penis c.2. sect.3. qu.3.* Moneo hic solum, quod, quamvis in iure relato ad incurrendam istam excommunicationem videatur requiri, ut dimittatur habitus, & simul vacetur studio physicæ, aut legum sine Superioris licentia, ut colligitur ex verbis illis: *si quis horum temerarius violator extiterit, excommunicationis incurrat sententiam*, (quæ duo cum regulariter non possint simul cadere in Moniales, consequenter dicendum videtur in eas non posse cadere istam censuram) revera tamen communis DD. sententia, teste *Suarez sup. d.23. sect.4. n.26.* cum Glossa habet, ad incurrendam istam excommunicationem sufficere, quod religiosus temere dimittat habitum (quod utique cadere potest in Monialem) sicque verba illa: *Si quis horum violator temerarius extiterit*, sumi debent disjunctive, casu plurali adhibito pro singulari, sicque notavit *Bonac. sup. d.2. q.8. p.6. n.31.*

Quæres 14. *Quæ excommunicatione afficiantur Moniales non servando interdictum, aut cessationem a divinis, alias observanda juxta Clem.1. de sent. excommunic. in 6.*

22. *Resp.* Affici excommunicatione contenta in dicta Clementina, & quidem ipso facto, non tamen reservata, cum de reservatione talis excommunicationis nulli fiat mentio; & alioqui reservatio tamquam odiosa debeat quam maxime vitari: intellige, si interdictum sit generale, latum auctoritate Pontificia, & servetur ab Ecclesia matrice, seu parochiali, consistet de hoc Monialibus; hæc enim omnes conditiones supponuntur in citata *Clem. Quamvis Avil. p.5. de censur. d.5. decis.3.* notet, Regulares violantes interdictum, quod ipsis constat esse legitimum, affici penis latis *c. fin. de excess. Prælat. c. auditor. c. Episc. de priv. in 6.* etsi illud non observetur a Matrice.

Quæres 15. *Quæ excommunicatio jure communi imposita sit contra Moniales inde-*

bite sibi usurpantes decimas, earumque solutionem impediennes.

23. *Resp.* Impositam esse excommunicationem latam in *Clem.1. de decimis*, incurrendam quidem ipso facto (quamvis non statim, ut mox subjiciam) non tamen reservatam. Constat ex *cit. Clem.* in qua expresse habetur, istam excommunicationem non incurri statim ac religiosi fecerunt aliquam ex actionibus ibi prohibitis, sed solum post duos menses, si decimas usurparunt, & intra tale tempus non exhibent debitam satisfactionem; post unum vero mensem, si decimas prohibuerunt, aut non permiserunt solvi, & intra tale tempus post monitionem de hac re ipsis facta non satisfaciunt. Qua de re late *Bonac. sup. qu.8. p.12.* monens in specie etiam Moniales subijci præsentis excommunicationi, si aliquam faciant ex actionibus sub ea prohibitis; quæ sunt appropriare sibi novalia, usurpare decimas, non permittere, aut etiam prohibere, ne solvantur: dixi non tamen reservatam expresse, ut innuerem eam virtualiter reservari hoc ipso, quod non potest tolli per absolutionem, nisi præstita debita satisfactio.

Quæres 16. *Quæ excommunicatio contrahatur a Monialibus post religiosam professionem matrimonium de facto contrahentibus.*

24. *Resp.* Contrahit excommunicationem ipso facto latam in *Clem.1. de consang. & affia.* non tamen reservatam: idque sive illud consumment, sive non: constat ex dictis in *trakt. de penis ubi sup. qu.10.* & habetur expresse in *cit. Clem.* iis verbis: *Nec non Religiosos, & Moniales, ac Clericos in Sacris Ordinibus constitutos matrimonia contrahentes refrænare metu penæ ab hujusmodi eorum temeritatis audacia empientes, ipsos excommunicationis sententia ipso facto decernimus subjacere.*

Addo, Moniales matrimonium contrahentes fieri bigamas ex *c. quotquot 27. qu.1.* sicque Glossa, & Archidiaconus, ibi dicunt, illas eo ipso fieri inhabiles ad gradus, ad quos Moniales virgines assumuntur.

Quæres 17. *Qua excommunicatio statuta sit contra Moniales absque licentia Papæ nova Monasteria admittentes, aut jam recepta alienantes.*

25. *Resp.* Jure communi statutam esse excommunicationem, ipso quidem facto incurrendam, non tamen reservatam, quæ exiat *cap. unic. de excess. Prælat. in 6.* quamquam ea incurritur solim a Monialibus Ordinum mendicantium; sicut dicemus in *trakt. de penis infra qu. 12.* ubi agemus de hac re ex professo, monentes, suppositis privilegiis postea concessis Regularibus, hujusmodi excommunicationem fuisse abolitam, quoad non recipienda nova loca sine licentia Papæ, sicque amplius eam non contrahi, si absque dicta licentia Papæ nixi præfatis privilegiis nova loca recipiant.

26. Urbanus certe VIII. in sua Constitutione 25. in ordine, omnium Ordinum, etiam mendicantium Superioribus, ceterisque personis, ad quos spectat, in virtute sanctæ obedientiæ, ac sub pœna privationis vocis activæ, & passivæ, nec non officiorum quorumcumque, ac inhabilitatis ad illa, & alia in futurum obtinenda, nec non etiam excommunicationis ipso facto incurrendis pœnis prohibet, ne licentiarum, seu facultatum ab ipso annullatarum, sive quovis alio pretexto, vel causa, etiam quantumvis privilegiata, nova Monasteria, ac alia loca regularia, nisi de expressa Ordinariorum licentia, ac servata in omnibus, & per omnia Sacrorum Canonum, & Concilii Tridentini, nec non Constitutionis Clementis VIII., quæ incipit *Quoniam ad justitiam*, ac decretorum de mandato ejusdem Clementis, nec non Gregorii XV. desuper editorum forma recipere, erigere, fundare, seu alias quomodolibet instituere, seu incepta finire, & absolvere audeant.

Quæres 18. *Quæ excommunicatio jure communi indulta sit contra Moniales alienantes bona Monasterii prohibita alienari.*

27. *Resp.* Indultam fuisse excommunicationem eo ipso incurrendam, non tamen reservatam, ut constat ex Bulla Pauli II. *Ambitiosæ*, in qua fertur talis ex-

communicatio his verbis: *Et tam qui alienant, quam is, qui alienatas res, & bona prædicta receperit, sententiam excommunicationis incurrat.* Certum est autem, quod cum ista excommunicatio lata sit contra quascunque personas Ecclesiasticas alienantes bona ecclesiastica prohibita alienari; & aliis Moniales vere, ac proprie sint personæ ecclesiasticæ, etiam ipsæ sibi ea comprehenduntur, illamque incurrent, si de bonis immobilibus communibus Monasterii, aut etiam privato ipsarum usus concessis indebite alienent: sed de hoc plura Bonac. d. 2. *de censur. in part. qu. 1. p. 11.*

Quæres 19. *Quam excommunicationem incurrant Moniales, si vocata ad dirigendas ipsas Moniales in electione, non abstineant ab iis, ex quibus oriri possunt discordia, aut orta nutriri circa electiones.*

28. *Resp.* Ipso facto incurrere excommunicationem latam in c. *indemnitatibus de elect. in 6.*, ut colligitur ex tenore textus, qui sic habet: *Postremo hi, quos ad dirigendas in hujusmodi electionibus Moniales, easdem deinceps contigerit evocari, ab his prorsus abstinere, quæ inter eas super faciendis ipsis electionibus oriri possint discordia, vel exorta nutriri; alias eo ipso excommunicationis sententia se noverint subjacere.* Ubi notat Bonac. *sup. qu. 2. p. 5. n. 4.* dispositionem hujus juris procedere non solum in Prælati ex officio interelectibus dictis electionibus, sive id faciant ex potestate ordinaria, sive delegata (siquidem hi possunt dici vocati ad dirigendas Moniales in electionibus, prout supponitur in textu), sed in aliis omnibus tam viris, quam feminis, atque adeo in ipsis etiam Monialibus, quæ forte modo dicto evocentur ad dirigendas Moniales Conventus in aliqua electione: siquidem textus loquitur generaliter; lex autem generaliter loquens, generaliter debet intelligi.

Quæres 20. *Quæ excommunicatio jure communi indulta sit contra Moniales propria sibi adificantes receptacula, & privata domicilia, in quibus sub hospitalitatis prætextu passim adversus Sacros Canones suscipiant hospites, & minus religiosos.*

29. *Resp.*

29. *Resp.* Inductam esse excommunicationem, non tamen latæ sententiæ, sed ferendæ, ut colligitur ex 18. *qu. 2. cap. Perniciosam*, ubi fertur ista excommunicationis sub his verbis: *Hoc tam inhonestum, detestandumque flagitium, ne ulterius fiat, omnimodis prohibemus, & sub pœna anathematis interdiciamus*. Ubi notandum, sub præsentī censura non prohiberi præcise habitacula singularia Monialium, sed in ordine ad ibi non excipiendas personas minus honestas: forte, quia tunc non exatbat obligatio Clausuræ.

Quæres 21. Sub qua excommunicatione prohibeantur Moniales aliquid recipere ex bonis Novitiæ, quam admittunt ad probationem, supra vinctum, ac testitum; & jubentur ei ante professionem abeanti restituere omnia, quæ sua erant.

30. *Resp.* Et illud prohiberi, & hoc præcipi sub pœna excommunicationis ferendæ, ut constat ex Concilio Tridentino sess. 25. de regul. c. 16., quod ita habet: *Quin potius præcipit S. Synodus sub anathematis pœna dantibus, & recipientibus, ne hoc ullo modo fiat, & ut abeuntibus ante professionem omnia restituantur, quæ sua erant: quæ de re Peyrin. de R. S. qu. 1. c. 29. Lezana to. 1. c. 24. n. 32., & Tambur. d. 6. de jure Abbatiss. qu. 4. n. 5., ibi monens ex Naldo, & Galletto, non solum reddenda esse omnia bona Novitiæ, si ea recedat a Monasterio, sed etiam in casu, quo illa moriatur; nisi forte, cum sit sui juris, aliter de dictis bonis disponat ante mortem.*

Quæres 22. Quam incurrant excommunicationem Moniales, si vacent negotiationi jure communi prohibita personis Ecclesiasticis.

31. *Resp.* Incurrere excommunicationem, non tamen ipso facto, sed per sententiam judicis: & hoc ex cap. *Secundum ne Cler.*, vel *Mon.*, quod sic habet: *Secundum instituta Prædecessorum nostrorum sub interminatione anathematis prohibemus, ne Monachi, vel Clerici causa lucri negotientur; quamquam cum verbum negotiationis indicet frequentiam actuum, non possint Moniales, alique Ecclesiastici dici subiacere præfatæ censuræ, si semel, aut iterum*

tantum negotientur, secluso scandalo; parvitate materiæ sic excusante. Imo Tabiena, Armill., Aragon., Salom., Medina, Molin., Rebell., & Less., quos citat *Filliuc. tract. 35. n. 25.*, & sequitur *Salas tract. de empt., & vend. 2. n. 8.* putant jure allegato, & similibus solum prohiberi negotiationem in propria persona; ideoque non incurri pœnas latas contra negotiantes, si Clericus, aut Religiosus negotietur per alios; cum sic cesset ratio prohibitionis, nempe distractio, ac periculum peccandi: quod tamen non adnitet *Filliuc. n. 26.*, nisi interveniat justa aliqua excusatio, paupertatis v. gr., aut necessitatis: cum etiam in negotiatione facta per alium intercedat aliqua indecentia ratione status, aliàs solum excusanda ex aliqua dictarum causarum.

32. Addunt DD., personas Ecclesiasticas, & consequenter Moniales, si vacent illicitæ negotiationi, amittere privilegium immunitatis ab oneribus in se, & in bonis propriis; exemptionem scilicet a tributis, & gabelis; idque ex cap. *San. de vit., & honest. Cler.*: quod tamen non habet locum, nisi post trinam monitionem (ut bene advertit *Sylo. v. Clericus qu. 3.*) & solum quamdiu non desistitur a negotiatione; sique privilegium dictæ immunitatis recuperatur statim, ac desistitur a negotiatione, prout bene colligunt DD. ex verbis illis, *dum iis se implicant*, quæ sunt in jure citato.

33. Neque ex eo, quod jura prohibentia negotiationi Ecclesiasticis solum loquuntur de Clericis, aut Monachis, non facta mentione de Monialibus, hæc excluduntur a dictis Juribus; siquidem non est novum fœmininum includi sub masculino, etiam in odiosis, ac pœnalibus, sicut ostendimus *qu. 1.*, & multis aliis in locis.

Quæres 23. An Moniales se invicem perturbantes incurrant excommunicationem, & quam.

34. *Resp.* Incurrere illam, quæ lata est in c. *Si quis suadente diabolo 17. qu. 4.*, cum Moniales in citato cap. veniant nomine *Monachi*, ut supponitur in cap. *de Monialibus de sentent. excommunic.*, idque sive

sint professæ, sive novitiæ, sive conversæ, ut inter alios notat *Suarez d.22. de censur. sect. 1. n.19.* Incurrunt autem hanc excommunicationem Moniales, si per vim aliquid eripiant e manibus alterius Monialis: si injuriose illam detineant in loco aliquo clauso: si percutiant, aut violentiam faciant rei adherenti ipsi (v. gr. lacerando vestem); si in eam projiciant lapidem, sistrum, aut aliquid aliud: si illam impellant: si venenum propinent, & venenum operari incipiat: si eam injuriose insequantur; sique cogant, illam se præcipitem dare in locum aliquem profundum: si in eam conspuant; aut lutum, vel aliquid aliud sordidum projiciant: in his, inquam, casibus, & aliis similibus incurrunt excommunicationem, si actus, quem exercent adversus Monialem, sit violentus, injuriosus, ac extrinsece mortalis. Non item, si in Monialem solum verba injuriosa effundant: si per metum, absque vi, aut tactu eam cogant exire ab aliquo loco: si percutiant ad justam defensionem cum debito moderamine, vel ad correctionem: si ex bono zelo ab Ecclesia illam ejiciant, eo quod alias perturbet: si percutiant ex joco: in his enim, & aliis casibus non incurrunt. Ita communiter DD., quorum aliqui putant, Monialem se percutientem injuriose, affici hac excommunicatione: alii negant, & non improbabili ter, ut notat *Bonacin. d.2. de censur. in comm. quest. 4. par. 2. n. 4.* Quæ de re c. 10. n. 303. §. III.

Addo juxta Cajetanum v. *Excommunicatione* c. 10., Monialem, quæ potione, aut scissione venæ procurat proprium abortum, non incurrere hanc excommunicationem: eo quod talis injectio manus in se ipsam comparatione sui non sit injuriosa, nec violenta, nec contumeliosa: (siquidem volenti, & consentienti non fit injuria) immo nec injuriosa statui Ecclesiastico, subdit Cajetanus: quod tamen negant alii DD.; ideoque sustinent probabilius, Monialem in proposito casu affici hac excommunicatione. Cum Cajetano sentiunt Bellochius, Capeavilla, Mazuchellus, Avila, Bonac., & Alphons. de Leone relati a Diana *par. 7. tr. 5. resol. 40.*

Quam autem excommunicationem incurrant Moniales violando Claustrum, conitat ex dictis *cap. 5. qu. 10.* Utrum vero subjaceant excommunicationi latæ a Pio V. contra interessentes agitationi taurorum, aliqui affirmant, alii probabilius negant; ut videre est penes *Bonac. d.2. de censuris in partic. qu. 5. p. 7. n. 10.*

De suspensionibus latis contra Moniales.

35. **S**uspenduntur ab omni acta capitulari, si ex pacto, & capitulariter aliquid recipiant pro Professione: indicuntur quid sint focalia vetita Monialibus.
36. Suspenduntur ab officio ad arbitrium Ordinarii, si sint Abbatissæ, & cum non promoveant de professione facienda a Novitia.
37. Suspenduntur ab officio, si ad certum tempus bona Conventus alteri concedant, præfidentes Monasterio.
38. Suspenduntur a receptione Religiosarum in eodem Ordine, si admittant ad professionem nondum finito anno probationis.
39. Ligat hac suspensio etiam in casu, quo Monialis transeat ad alium Conventum ejusdem Ordinis; non item, si ad Conventum alterius Religionis.

Quæres 24. An Moniales incurrant suspensionem latam in Extrav. Sane de simon. si in Novitiarum receptione directe, aut indirecte dent, petant, aut recipiant prandia, cenæ, pecunias, focalia, & similia, si ante, si post.

35. **R**esp. I. Neurrere: & patet, quia ex primuntur, & alias habent jurisdictionem petitam ad accipiendam aliquam in Monialem (de qua acceptione ibi est sermo) si talis jurisdictio sit proprie talis, (quæ

non cadit in Moniales) sive solum improprie, sicut revera est: de qua suspensione consulatur dicta superius in hoc ipso cap. *quest. 10.*

Censio autem nomine *jocalium* hic significari munera dari solita Monasterio a Moniali ingrediente religionem; cum *jocalia* proprie sint munera, quæ sponsalitia largitate Sponsi invicem sibi tradebant. Colligo id ex *Sánchez. l. 6. de matr. d. 25. n. 11.*, *d. 18. n. 4. §. 11.*, *Julio Claro tr. de donat. v. Jocalia in Indice alphabetico*, *Menech. de arbitrar. judic. v. Jocalia*, & in terminis ex *Ognate to. 2. de contr. d. 35. n. 1.*, ubi dicit: *Quæ mittunt Sponsi Sponsabus suis gratis, & liberaliter ad eas ornandas, vel e contra (nam etiam Sponse largitate sponsalitia ornare solent Sponsos, licet non ita frequenter) sponsalitia largitas appellatur, & a pluribus Doctoribus sponsalitium vocatur, ac si dicas donum inter Sponsos. Quin etiam jocalia nuptiales vocant, a quo nomine parum corrupto vocabulo nostri etiam Jocas, hæc jocalia dicunt, quasi ludas, & jocetur recens nubentium fervor, quæ gemma, & monilia, & torques, & in aureas, & anuli, & universus mundus muliebris, quibus ludit, & delectatur recens Sponsorum amor, potius puerorum nanæ, & jocus, quam seria, & solida bona sunt: hæc Ognate: sed de hoc consulatur *Diana p. 8. tr. 7. resol. 29. v. Non posse, & v. Sequenti*: Cum ergo Monialis ingrediens Monasterium desponsetur Christo, ad imitationem Sponsarum Monasterio tradere solebat sua jocalia, idest sua munera sponsalitia: quævis postea iustis de causis prohibita fuerint Monialibus, ut constat ex citata Extravagante.*

Quæres 25. *Quam suspensionem contrahat Monialis Abbatissa, si ante mensem certiorum non faciat Ordinarium loci de professione faciendâ a Novitia degente in suo Monasterio.*

36. *Resp.* Incurrere suspensionem ab officio ad arbitrium Episcopi, cujus intererat admoneri, eamque latam in *Concil. Triad. sess. 25. de regul. c. 17.* his verbis: *Cujus professionis tempus ne Episcopus ignoret, teneatur præfata Monasterii cum ante*

mensẽ certiorẽ facere: quod si præfata certiorẽ Episcopum non fecerit, quandiu Episcopo videbitur, ab officio suspensa sit; quod est dicere hujusmodi suspensionem esse reservatam ad arbitrium Episcopi. Verum tamen est, quod si Præfata Monasterii certo constaret, Episcopum optime recordari Novitiam post mensem professuram esse, tunc prædicta Præfata non teneretur illum de hoc monere; cum sic cesset finis legis, & aliqui nulla lex obliget ad actum inutilem.

Quæres 26. *Qua suspensione afficiuntur Moniales, si præfates Monasterio alicui; concedunt alicui jura, redditus, aut possessiones ipsius Monasterii ad vitam dantis, aut recipientis, vel ad aliud certum tempus.*

37. *Resp.* Affici suspensione lata in *Clem. 1. de reb. Eccl. non alien.*, quæ est suspensio ab officio (non tamen reservata) quamquam ea non incuratur, si dicta bona concedant ratione necessitatis, aut utilitatis ipsiusmet Monasterii: in quo casu debent expectare consensum sive Capituli, sive proprii Prælati. Colligitur ex citata *Clem.* quæ sic habet: *Ne quis Religiosus Monasterio, Prioratu, Ecclesie, seu administrationi cujusvis præfati jura, redditus, aut possessiones ejusdem alicui ad vitam ejus, seu aliud certum tempus, pecunia etiam inde recepta, quovis modo concedat, nisi necessitas, aut utilitas Monasterii &c. hoc exposcit, Conventus sui, aut si Conventum non habeat, Prælati proprii assensu ad hoc nihilominus accedente: si quis autem contra hoc fecerit, penam suspensionis ab officio eo ipso incurrat, nec ex concessione ipsius recipienti jus aliquod acquiratur: Circa quem textum notat *Bonac. sup. d. 3. qu. 8. p. 7. n. 6.* quod cum loquatur generaliter, dicens *ne quis Religiosus*, & talis forma loquendi comprehendat omnes Religiosos tam mares, quam feminas; hujusmodi pœna extenditur ad religiosos utriusque sexus, & consequenter etiam ad Moniales: præsertim cum materia, quæ sub tali pœna prohibetur sit communis etiam Monialibus. Unde quis bene inferat, quod dum ista suspensio dicitur suspendere ab officio; nomine officii non venit solum officium*

ficiū ordinis, ac jurisdictionis propriæ dictæ (quæ non possunt cadere in feminam) sed aliquid latius, prout scilicet etiam comprehendit munus Abbatissæ: alias vana, ac inutilis esset ista suspensio respectu femine, in quam tamen, docet Bonac. eam posse cadere; cum aliqui censeat hic nomine officii intelligi tam officium ordinis, quam jurisdictionis.

Quæres 27. *Quam suspensionem incurrant Moniales, si ad professionem admittant aliquam Novitiam, nondum expleto anno probationis.*

38. Resp. Incurrere suspensionem a receptione Religiosarum in eodem Ordine (non tamen reservatam) si Moniales sint ex Ordine Mendicantium: de his quippe tantum loquitur c. non solum de resul. in 6. ubi fertur ista suspensio his verbis: *Quod si forte contra hanc nostram prohibitionem quemquam recipere præsumpseritis, decernimus eum, qui taliter receptus fuerit, nullatenus vestro esse Ordini alligatum: vosque a receptione quorumlibet ad professionem ejusdem Ordinis fore ipso facto suspensos, & insuper pœna subjiciendos, quæ fratribus ipsius Ordinis pro culpis infligi gravioribus consuevit:* Ita in terminis Bonac. p. 5. n. 13. contra alios oppositum sentientes apud Sylvestrum v. Religio 3. qu. 3. & patet ex ipso textu, si advertero hujusmodi suspensionem incurri ipso facto suspensos: non ligare tamen, nisi intra eundem Ordinem, ut constat ex c. deinde s. sequenti. Notat autem Bonaciu. n. 14. hujusmodi suspensionem incurri non solum ab iis Religiosis, qui primo concurrunt ad aliquem recipiendum ad professionem, sed etiam ab iis, qui dant suum suffragium post præstitum numerum sufficientem suffragiorum, cum hi vere dicantur recipere: quod forte non admitterent Doctores relati a Diana p. 5. tr. 3. ref. 16. sustinentes concurrentem suo suffragio ad damnum alterius injuste illatum, postquam sufficiens numerus suffragiorum præstitus est, non teneri ad restitutionem, cum non possit dici concurrere ad præfatum damnum jam plene per alios illatum: par enim ratio procedit in nostro casu.

Quod si quæras, an dispositio istius juris procedat in casu, quo Monialis ex Monasterio proprii Ordinis legitima potestate transfret ad gubernandum aliud Monasterium, sive ejusdem, sive alterius Ordinis.

39. Resp. Distinguendo; vel Monialis transit ad gubernandum aliud Monasterium ejusdem sui Ordinis, & sic puto præfatam dispositionem procedere, cum tunc verificentur verba ipsius dispositionis, videlicet; *vosque a receptione quorumlibet ad professionem ejusdem Ordinis fore ipso facto suspensos:* Sicque substat dispositio. Vel transit ad gubernandum aliud Monasterium alterius Ordinis, & sic non procedit dicta dispositio: cum in tali casu non verificentur verba dispositionis modo adducta, & aliqui versemur in materia pœnali, quæ juxta communem doctorum sententiam a nobis sæpius repetitam non debet extendi ultra rigorosam verborum proprietatem.

De Interdictis jure communi latis contra Moniales.

40. **I**nterdicantur ab ingressu Ecclesiæ, si violent interdictam generale locale.
41. Item, si ad Divina Officia recipiant publice excommunicatos, ac interdictos.
42. Interdici debent, si renuant confiteri ad Confessionale positum in Ecclesiâ exteriori.

Quæres 28. *Quod, & quale interdictum incurrant Moniales violando interdictum generale locorum.*

40. Resp. **I**ncurrere interdictum ab ingressu Ecclesiæ latum in cap. Episcop. de priviil. in 6. & durans utique dum præsentent debitam satisfactionem ei, cujus censura violata est; sic enim habet textus: *Qui vero contra præsumpserint, præter alias pœnas a jure statutas, ingressum Ecclesiæ sibi noverint interdictum, donec de transgressionem hujusmodi ad arbitrium ejus, cujus senten-*

sententiam contempserunt, satisfecerint competentem: Incurrent autem Moniales tale interdictum ipso facto, si quam ex actionibus hic prohibitis faciant v. gr. faciendo celebrare in loco interdicto, aut admitiendo excommunicatos publice, aut interdictos ad divina officia, quæ sunt actiones communes viris, ac foeminis, & possunt cadere in Moniales, ut patet: quamvis ad incurrendum ejusmodi interdictum requiratur præsumptio: ut constet ex verbis illis qui contra præsumpserint. Et quidem quod Moniales subjacent huic interdicto, inde suadet, quod textus generaliter loquitur de omnibus Religiosis, quantumcumque exemptis, adeoque comprehendit etiam Moniales, quæ vere, & proprie sunt, & dicuntur Religiosæ: & sic, si faciant aliquam ex actionibus hic prohibitis, ipsarum sexui, ac conditioni proportionatam, manebunt interdictæ ab ingressu propriæ Ecclesiæ interioris, sicque eam non poterunt ingredi ad audienda divina officia, immo neque ad faciendas privatas orationes iuxta aliquos Doctores (quorum opinionem fatetur Suar. d. 35. de censur. sect. 4. n. 23. de rigore juris esse probabilem): bos quippe effectus gignit Interdictum ab ingressu Ecclesiæ.

Quæres 29. *Quale Interdictum contrahant Moniales, si scienter admittant publice excommunicatos, aut interdictos ad Divina Officia.*

41. *Resp.* Incurrere Interdictum ab ingressu Ecclesiæ statutum in c. *Episcoporum de regul. in. 6.* & explicatum qu. præced. ex quo proinde petenda sunt, quæ hic dici possent, & deberent. Adde solum ex Bonac. sup. d. 9. qu. 2. p. 6. n. 5. *admittere* (prout hic sumitur) importare tum recipere ad aliqua ex supra dictis, tum non prohibere, cum possit, & debeat.

Quæres 30. *Quale interdictum incurrant Moniales, si renuant confiteri Sacerdoti ad Confessionale collocatum in Ecclesia exteriori.*

42. *Resp.* Incurrere Interdictum simpliciter dictum, non tamen ipso facto, sed ferendum; idque ex decreto Sacræ Con-

greg. referendo inferius c. 10. sect. 3. *subf. t. qu. 14.* quod tamen videndum est an sit in usu.

De Irregularitatibus, quæ jure communi cadere possunt in Moniales.

43. *S* *ifint illegitima, sunt incapaces Abbatisatus; quod alii negant probabiliter.*

44. *Saltem in hoc dispensari possunt a suo Prælato.*

45. *Si sint Viduæ, aut aliter corruptæ, eligi nequeunt in Abbatissas, etsi alii negent: dispensata ad Monachatum intrant plura Monasteria.*

46. *Item, si sint bigamæ, eligi non possunt in Abbatissas.*

47. *Item, si sint infamæ.*

48. *Non item, si descendant ex genere maculato.*

Quæres 31. *An Monialis illegitima sit irregularis quoad prælationes Religionis, & quomodo.*

43. *Resp.* Quod, quamvis probabilior, & conformior praxi sit pars affirmans, quam sustinent plures Canonistæ apud Tambur. sup. d. 28. qu. 11. n. 1., Suar. d. 50. de censur. sect. 5. n. 15., Clav. d. 6. thesauri c. 11. n. 3., Laym. in qu. can. c. ult. qu. 229., Naldus v. *Abbatissa* n. 1., Sanchez l. 5. mor. c. 5. n. 19., Nav. cons. 2. de regul. n. 60., alique penes eundem Tamburinum sustinentes, seclusis Religionum privilegiis Monialem illegitimam non posse absque Apostolica dispensatione eligi in Abbatissam; eo quod Abbatissa quandam quasi prælationem obtineat inter Moniales, quam natalium defectus obscurat, nisi aliunde insignes dotes cohonestent, probabilis tamen etiam videtur pars negans, quam sequuntur Miranda qu. 6. de Monial. art. 3., Rodriguez to. 1. qu. 13. art. 21., Portell. de dub. regul. v. *Abbatissa* n. 6., Lexana to. 1. c. 26. n. 6. alique absolute docentes Monialem illegitimam posse eligi in

I i Abba-

Abbatissam, etiam sine ulla dispensatione: probant autem tum ex quadam declaratione Sacre Congreg. relata a *Tambur. n.2.* per quam fuit decium Moniales ex illegitimo toro genitas non comprehendere in constitutione Sixti V. edita contra illegitimos, quominus eligi possint ad munus Abbatissæ, & alia Monasterii officia: tum quia in jure nullus extat canon, quo vetetur, ne fœmina illegitima eligi possit in Abbatissam; cum jura illegitimis solum interdiciant habere officium cum jurisdictione ordinaria; cujusmodi utique non est officium Abbatissæ, cuius prælatio non est ordinaria, sed quasi ex commissione.

44. Dixi in priori parte hujus responsionis, *seclusis Religionum privilegiis*, ut indicarem, quod si Monialis illegitima indigeret dispensatione ad hoc ut eligi posset in Abbatissam, talis dispensatio ei posset concedi a proprio Prælato: sed de hoc c. seq. qu. 17.

Quæres 32. *An Monialis vidua, aut aliter corrupta dici possit irregularis quoad prælationes Religionis, ita ut eligi possit in Abbatissam absque legitima dispensatione.*

45. Resp. Quod licet Sanchez loco supra citato n.22. putans ad officium Abbatissæ non requiri virginitatem, nisi ubi adesset usus impertiendi Abbatissis benedictionem, & consecrationem propriam virginum, censet Monialem viduam, aut aliter corruptam ex hoc solo capite non esse incapacem, ut eligatur in Abbatissam; & hoc idem sustineant Rodriquez apud Tamburinum *sup. qu. 12. n.4.* dicens huic sententiæ subscripsisse Suarez, dum viveret. *Palud. in 4. dist. 21. qu. 3. art. 3. n.60. & S. Antonin. 3. p. tit. 17. c. 22. §. 1.* ea ducti ratione, quod neque de jure divino, neque naturali, neque ecclesiastico est, ut Abbatissa debeat esse virgo: & dato quod extaret tale aliquod jus humanum, per contrarium usum jam fuisse abrogatum: in praxi tamen opposita sententia sustinenda est, utpote conformis praxi saltem in Italia: ubi ait Tamburinus se nunquam audivisse Monialem, quæ non esset virgo (intellige in communi æstimatione) fuisse

se electam in Abbatissam: & quidem merito, cum indecens sit non virginem præfesse virginibus, & minus efficax futura sit adhortatio ad virginitatem, quæ fiat a non virgine, ut proinde non pauci Canonistæ relati a *Tamburino n.1.* nobiscum sentiant, & ipsamet Sacra Congregatio 15. Julii 1616. declaraverit, quod, si vidua monasticum habitum assumat, ad Abbatissæ, aut Priorissæ munus obeundum absque Sedis Apostolicæ dispensatione eligi non possit: cui etiam conformatur stylus Sacre Penitentiariæ, teste eodem Tamburino; dum absolutionem concessam Moniali ob corruptionem, illam limitat, ut non propterea ea eligi possit in Abbatissam vi talis absolutionis, & si eligatur, non possit consecrari, etsi corruptio sit occulta: intellige juxta dicta hic c. 3. qu. 5. qui vult videat *Portellum sup. §. an Monialis, quæ fuit vidua n.1.*

Addo hic obiter, quod, si vidua juxta dicta c. 2. n. 13. a Sacra Congregatione dispensetur ad suscipiendum statum Monialium, si ingressa aliquod Monasterium ad talem effectum ibi non posset perseverare, vi dictæ dispensationis ingredi potest aliud: dummodo dispensatio non fuerit limitata ad certum Monasterium, & si sic esset limitata, & Novitia pertaxa status Religiosi recederet ab illo Monasterio, mutata voluntate posset iterum ad illud redire, ibique denuo suscipere habitum Religiosum. Et ratio est, quod privilegium favorabile, aut parum onerosum extenditur ad iteratos actus, quoties illud absolute conceditur, & aliter non colligitur de mente concedentis, duratque finis privilegii; ut bene advertit *Sanctus. l. 8. de matr. d. 31. n. 8.* aliis citatis remissive: hæc autem omnia militent in casu nostro, ut suppono.

Quæres 33. *An Monialis bigama hoc ipso sit irregularis quoad prælationes Religionis.*

46. Resp. Quod, cum juxta dicta quæ præced. communis praxis, saltem in Italia, habeat, ut Monialis corrupta non eligatur in Abbatissam: a fortiori non poterit eligi

eligi Monialis bigama (quomodocumque demum dicatur bigama) ita Sanchez *sup.* n. 23. Majol. l. 1. de irreg. c. 29. n. 14. alique, & patet ex dictis *qu. preced.* si advertero Monialem matrimonium de facto eon. trahentem fieri irregularem ex bigamia similitudinaria.

Quæres 34. An Monialis, quæ est infamis infamia sive juris, sive facti, sit irregularis quoad prælationes Religionis.

47. *Resp.* Esse, ideoque non posse absque dispensatione eligi in Abbatisam. Ita Vivald. n. 11. Majol. n. 12. Nau. n. 60. Læzana n. 7. Tambur. qu. 15. n. 4. alique communiter, & probant tum ex c. infames 6. qu. 1. aliisque juribus, in quibus statuitur infames non posse eligi ad honores, ac dignitates; tum quia non decet præfæci virginibus assumptis in Sponsas Christi fœminam infamem sive juris, sive facti infamia, idque etiam post emendationem quamquam, si infamia esset solum facti, simpliciter posset Monialis hoc modo infamis post emendationem eligi in Abbatisam ob ea, quæ tradunt DD. de infamia facti, & præsertim Bonac. d. 7. de censur. in gen. qu. 3. p. 1. n. 5.

Quæres 35. An Monialis descendens ex maculato genere, v. gr. Judeorum, Sacerdotum, &c. sit irregularis quoad prælationes Ordinis.

48. *Resp.* Non esse, stando præcise in jure communi; nullum enim tale jus extat, quod ego sciam.

De variis aliis pœnis, quas Jure communi possunt Moniales incurrere.

49. **P**rivantur voce ad biennium, si contra Concilium Tridentinum delinquant circa paupertatem.

50. Si sint proprietaria, privantur Ecclesiastica sepultura, & communione Altaris.

51. Subiunguntur privationi vocis, & aliis pœnis, si dunt expectativam Puel- læ recipienda ad Religionem.

52. Privantur officiis, ac dignitatibus, si indebite alienent.

53. Item si donent contra Bullam Clementis VIII., non tamen ante sententiam.

54. Si veniant profiteri, & servare Claustrum, nulliter recipiunt ad Professionem.

55. Invalide recipiunt Conversas, si decretum id vetans non esset abrogatum.

56. Privantur jure eligendi Abbatisam ea vice, si illam indebite eligant.

57. Puniri possunt ab Ordinario Prælati regulares, si ipsum non promoveant de electione Abbatisæ sibi subiectæ.

58. Nulliter eligunt Abbatisam, ejusque acta non tenent, si eligant ultra triennium.

49. Abbatisa valide non eligitur ultra triennium, nec ad beneplacitum Monialium.

60. Ea tamen, expleto triennio, eligi potest in Præsidentem Conventus usque ad novam electionem.

61. Dicta non procedunt de Abbatisa, quæ eliguntur per præsentationem, ac institutionem.

62. Cadunt jure suo, si electa in Abbatisas contra Monasterii consuetudinem non curent benedici.

63. Perpetuo carere includuntur, si Professæ consentiant se violari.

64. Puniantur, quæ sinunt se eligi in Abbatisas contra formam Concilii Tridentini.

65. Item, quæ in Choro non canunt hymnos jussu Urbani VIII. correctos.

66. Item incorrigibiles.

Quæres 36. *Quas pœnas incurrant Moniales, si delinquant contra dispositionem Concilii Tridentini in materia Religiosæ paupertatis.*

49. Resp. **I**ncurrere privationem vocis activæ, & passivæ ad biennium latam in *Conc. Trid. sess. 25. de reg. c. 2.* si ve retineant bona immobilia, aut mobilia tanquam propria, ac irrevocabilia (uti exposuimus *sup. c. 4. sess. 1. n. 1. ex Sanch.*) si ve tanquam Superiorissæ concedant Monialibus subditis bona stabilia ad usum, aut usum fructum, aut administrationem, vel commendam: si ve retineant superflua, habeantque suppellectilem mobilium repugnantem statui paupertatis: in his enim casibus incurritur dicta suspensio, quæ tamen non durat, nisi per biennium; si que peracto biennio, eo ipso absque alia absolutione cessat juxta communem Dd. sententiam apud *Suar. d. 29. de cens. sess. 1. n. 1.*

Quod si hac occasione quæras, quas alias pœnas incurrat Monialis proprietaria ultra privationem vocis activæ, & passivæ.

50. Resp. Incurrere etiam privationem Ecclesiasticæ sepulture, juxta cap. *Cum ad Monasterium de statu Monac.* nec non privationem communionis Altaris c. *Monachi eod. tit.* non item expulsionem e Monasterio, sicut statuitur in c. *Cum ad Monasterium* superius citato, quod correctum est per c. *fin. de Reg.* ubi habetur Religiosum aliàs expellendum e Monasterio, debere deputari erga stulo Monasterii, ut ibi agat pœnitentiam: quæ juris dispositio maxime convenit statui Monialium, ut patet.

Quæres 37. *Quam pœnam incurrant Moniales, si præfata Monasterio dent expellativam puellis admittendis in religionem ad loca vacatura contra prohibitionem Sacræ Congregationis.*

51. Resp. Incurrere privationem vocis activæ, & passivæ ipso facto una cum aliis pœnis arbitrio Sacræ Congregationis Episcoporum infigendis: idque ex decreto Sacræ ejusdem Congregationis a nobis relato *sup. c. 2. sess. 1. qu. 5. ex Quaranta;*

per quod decretum item declaratur irritum quicquid contra ipsius dispositionem fuerit effectum.

Quæres 38. *Quas pœnas ultra excommunicationem relatam quæst. 18. incurrant Moniales, si alienent indebite de bonis Monasterii.*

52. Resp. Incurrere ipso facto privationem officiorum, ac dignitatum, & quidem absque ulla declaratione; præterquamquod contractus sic irriti sunt nullius valoris. Habetur expresse in *extravag. Pauli II. Ambitiosæ*, patetque ex dictis, si monuero ex *Sanch. l. 6. mor. c. 15. n. 66.* nomine dignitatum, ac officiorum hic, & in aliis Constitutionibus, seu decretis Pontificiis, aut Sac. Congregationis Cardinalium intelligi solum dignitates, ac officia habentia conjunctam aliquam superioritatem (cujusmodi inter Moniales est officium Abbatissæ, seu Priorissæ, imo, & munus Superiorissæ, ac Magistræ novitiarum, non item Sacristæ, Janitricis, & similia; quæ, sicut notat *Suar. 10. 4. de Relig. tr. 10. l. 6. c. 7. n. 14.* in materia non dissimili, magis sunt oneris, quam honoris.)

Quæres 39. *Quas pœnas incurrant Moniales faciendo donationes contra decreta Clementis VIII. de largit. muner.*

53. Resp. Incurrere illas omnes, quæ in dicto decreto exprimuntur his verbis. *Quod si quis ex prædictis Regularibus utriusque sexus, cujuscumque gradus, ordinis, ac dignitatis, ac ubilibet locorum existentibus, conjunctim cum cæteris, seu divisim nostrarum hujusmodi prohibitionum statutorum, ordinationum, jussionum, decretorum, mandatorum transgressor fuerit, statuimus, ut omnibus, & singulis per eum obtentis dignitatibus, gradibus, muneribus, & officiis eo ipso privatus, ac ad illa, & alia similia, vel dissimilia in futurum obtinenda inhabilis perpetuo, & incapax, ac perpetua infamia, & ignominia notatus existat. Et præterea privationem vocis activæ, & passivæ absque ullo Superioris decreto, aut ministerio ipso facto incurrat, nec non ultra hujusmodi pœnas etiam tam-*

quanta

quam contra furti, & simoniaci criminum cum tam per viam denuntiationis, accusationis, aut querelæ, quam etiam ex officio procedi, & inquiri, condignisque suppliciis affici debeat. Circa quæ notat Nald. v. Religioſus n. 37, tales pœnas non obligare in conscientia ante ſententiam, ſaltem declaratoriam delicti, cum merus etiam detentor, ac prædo manuteneri debeat in poſſeſſione, dum de principali cognoſcitur. Quamquam hæc doctrina non procedat quoad illam pœnam, quæ in iſdem decretis ſtatuitur contra recipientes dona a Regularibus in caſu non permiſſo (nimirum, quod ſi vel ab aliquo particulari Religioſo, vel a Superiore quopiam Generali, Provinciali, aut aliquo quocumque officio fungente, aut a Conventu, Capitulo, vel Congregatione, ſive ab univerſo Ordine, & Religione quidquam receperint, id, quod acceperint, ſuum non faciant, verum ipſo factò abſque aliqua monitione, decreto, ſententia, aut declaratione ad illius reſtitutionem omnino in utroque foro teneantur, adeo ut, reſtitutione ipſa realiter non facta, neque etiam in foro ſcientiæ abſolvi poſſint: hoc enim ipſo, quod res donatas non faciunt ſuas, tenentur eas reſtituere; cum res aliena ſemper intetpelleſſet pro Dominò, & maneat obnoxia reſtitutioni.

Quæres 40. An, & qua pœna afficiantur Moniales, ſi omnino volentes vivere abſque emiſſione profeſſionis, & clauſura, aliquam aliam in futurum recipiant in ſuum Ordinem, ac Congregationem.

54. Reſp. Ea affici pœna, quod ſic receptæ ad taliter vivendum omnino inhabiles redduntur, & illarum quælibet profeſſio, ac receptio irrita eſt, ac nulla, ita ſtatuerit Pio V. in Bulla Circa Paſtoralis 8. in ordine.

Quæres 41. Quam pœnam contrahant Moniales, ſi contra prohibitionem Pii V. factam in Bulla modo citata recipiant Converſas profeſſas.

55. Reſp. Quod, cum juxta dicta hic cap. 7. quæ 19. ejuſmodi prohibitio per contrariam conſuetudinem legitime abrogata ſit: conſequenter pœna dictæ prohibitio-

nis tranſgreſſoribus impoſita (videlicet quod dictarum Converſarum receptio eſſet nulla, irrita, & inanis) etiam ipſa abrogata eſt; ſicque Moniales in præſentia recipientes Converſas nulli pœnæ ſubjiciuntur, ſtando in jure communi.

Quæres 42. Quæ pœna ſtatuta ſit contra Moniales, ſi Abbatiffam eligant, non ſervata forma ad talem effectum præſcripta in cap. quia propter de elect. in 6.

56. Reſp. Quamvis in citato cap. quia propter dicatur Qui vero contra præſcriptas formas eligere attentaverint, eligendi ea vice poteſtate priventur; Nihilominus quia ignorantia juris excuſat mulieres l. regula ſi. de jur. & fact. igno. ſi Moniales ignoranter eligant, non ſervata illa forma; non ideo in pœnam debent privari per Superiorem jure eligendi pro ea vice, ſed debent manuteneri in poſſeſſione talis juris, excuſante eas conditione ſexus, ac ignorantia. Ita Tambur. d. 28. de jure Abbatiff. quæ 5. n. 8. ex Menocchio conf. 67. n. 27. qui proinde, conſequenter diſcendo, dicerent Moniales ſubjacere præſatæ pœnæ, ſi ſciant, & adverterent eligerent Abbatiffam, non ſervata illa forma: ſic quippe ceſſaret ratio illas excuſandi, ut patet: puto quidem, quod ſi Moniales noſſent formam illam eligendi, ſed eam non adverterent in ipſo actû electionis, poſſent probabiliter excuſari a dicta pœna, cum inadverſentia æquiparetur ignorantia, teſte Suarez ſup. d. 4. ſeſſ. 8. n. 11. & diſpoſita de hac procedant etiam quoad illam.

57. Addo, quod, cum hodie præter Superiorem poſſit Ordinarius intereſſe electioni Abbatiffæ ſive per ſe, ſive per alium, ut patet ex Conſtit. 18. Greg. XV. debent Regulares ſignificare dicto Ordinario diem electionis Abbatiffæ, eumque expectare uſque ad tempus præſinitum, ſi ipſe antea expreſſe declaravit ſe velle intereſſe vigore facultatis quoad hoc ſibi attributæ; alioqui poteſt Ordinarius animadvertere in Regulares, qui ante tempus ſignificatum, aut die electionis eidem non prænuntiata ad Abbatiffæ electionem procedunt: ſic enim declaravit Sacra Cong-

Congregatio explicans Bullam præfatam in *resp. ad dubium 15*. Unde quis potest inferre tali casu non dari facultatem puniendi Moniales modo dicto procedentes ad electionem, sed solum Religiosos, quibus Moniales sunt subiectæ: de his quippe loquitur declaratio, non autem de iis, quæ subiacent Ordinario.

Quæres 43. *Cui pœne subijciantur Moniales, si contra Constitutionem Greg. XIII. editam 1. Jan. 1583. & ex parte relatum c. præced. qu. 38. eligant Abbatissam ultra triennium.*

58. *Resp.* Subijci huic pœnæ, quod electio, & præfectio hujusmodi, ac omnia, & singula, quæ inde sequuntur, irrita, nulla, & inania, nulliusque roboris, ac momenti sunt: sic namque expresse habetur in dicta Constitutione. Ubi *Tambur. sup. d. 3. q. 1. n. 4.* aliis citatis notat Abbatissam electam ultra triennium contra formam istius Constitutio. non posse suum munus exercere, neque per triennium: probatque, tum quia Constitutio Pontificia dat formam electionis, ob quam redditur actus individuus; sicque procedit regula *Utile per inutile citiatur*: tum quia *Farinac. tom. 1. p. 1. decis. 30.* & alii in simili docent locationem bonorum Ecclesiasticorum factam ultra triennium non valere, neque per triennium: est autem par ratio in præsentii casu.

Utrum vero attentæ dicta Constit. Gregorii XIII. possit eligi Abbatissa saltem ad beneplacitum Monialium, saltem valide.

59. *Resp.* *Tambur. n. 9.* Non posse, cum officiales non possint eligi ad beneplacitum, quippe qui alias dicerentur perpetui; cum tamen in præfata Constitutione talis perpetuitas omnino reprobetur. Ita *Tamburinus*, aliis citatis, monens *n. 10.* ex Decreto Sacræ Congregationis facti 18. Nov. 1595. per dictam Constitutionem non prohiberi, quin Abbatissæ quotannis mutari possint.

Illud etiam hic controversi potest, an, attentæ Constit. Gregorii XIII. paulo ante relata, possit Abbatissa completo triennio sui Abbatissatus obtinere munus præsentis, donec eligatur nova Abba-

tissa: & ratio dubitandi est; quod in ea Constitutione de Abbatissis statuitur, ut postmodum, elapso triennio, suis officiis persunctæ præesse desinant, omnique prorsus careant auctoritate, ac a regimine, & administratione Monasterii per triennium a die finitæ administrationis inchoandum abstineant.

60. *Resp.* Videri probabile quod possit; cum id cedat in magnum commodum Monasterii, ut notavit *Miranda qu. 7. de Monial. art. 9.*, & aliis Constitutio citata Gregorii possit benigne interpretari; sicut aliam similem Sixti V. interpretatur idem *Miranda*; nimirum, quod Abbatissæ, expleto triennio sui Abbatissatus, non possint habere quodcumque aliud officium ad aliud triennium; non vero, quod eligi non possint ad breve tempus in Præsidentem Monasterii modo disposita viri docti a me consulti, & in terminis *Tamb. qu. 3.*, pro se allegans etiam *Lavorium*. Nobiscum sentit *Sanctorius in comment. ad Constit. Minorum c. 11. stat. 7.*, & cum illo *Diana par. 7. tr. 12. ref. 19.*, & hoc, non obstante declaratione Sacræ Congregationis adducta a *Gavanto in Manual. v. Monialium Officiales n. 10.* his verbis: *Officium Abbatissæ finito triennio expirat, nec Episcopus potest illud prorogare*: quæ declaratio benigne potest explicari, sicut modo explicavimus Constitutionem Gregorii.

61. Monet præterea *Tambur. qu. 2. n. 1.* Constitutionem præfatam Gregorii XIII. non habere locum in Abbatissis, quæ sunt per præsentationem, ac institutionem; cum talis institutio, & confirmatio sit perpetua: quod etiam docet *Portell. de dub. regul. v. Abbatissa n. 10.* addens, Abbatissam primam fundatricem alicujus Monasterii S. Claræ posse continuare in officio Abbatissæ per viginti annos in vim statutorum illius Ordinis; quod tamen non video, quo pacto subsistere possit, itante plenissima derogatione quarumcumque consuetudinum, Constitutionum Apostolicarum, statutorum, ac privilegiorum, quæ sit in dicta Constitutione.

Quæres 44. *Quæ pœna imposita sit jure communi contra Moniales, si electa in Abba-*

Abbatissas solitas benedici intra annum a tempore suae confirmationis, munus benedictionis non suscipiant.

62. *Resp.* Illas cadere jure suo; non quidem ipso facto, sed per illos, ad quos pertinet providere Monasterium de Abbatisa. Habetur expresse in *Clem. attendentes de statu Monach. §. Statuimus*, ubi dicitur: *Statuimus insuper, ut quævis ad regimen Abbatiarum assumpta in Monasteriis, in quibus Abbatissæ sunt solita benedici, intra annum a suae confirmationis tempore computandum munus benedictionis suscipiant, alioquin a jure suo, nisi subsit causa rationabilis, prorsus se noverint cecidisse per illos, ad quos id pertinet, provisione de Abbatissa Monasteriis ipsi canonice facienda.* Ubi notanda sunt verba illa: *se noverint cecidisse per illos &c.*, quæ indicant ejusmodi poenam esse ferendam, utpote requirentem alterius actionem, ad hoc, ut incurratur, quod est signum censuræ ferendæ, ut bene observavit *Bonac. d.1. de censur. in comm. qu.1. p.1. n.6.*

Quæres 45. *Qua poena puniantur Moniales, si post emissam religiosam Professionem permittant se violari.*

63. *Resp.* Puniri poena perpetui carceris, ex *cap. impudicas 77. qu.1.*, cum aliqui violator longe graviori supplicio plectatur, ut ostendimus *cap.4. sess. 3. qu.3. §. Notat*, ubi de hac re ex proposito egimus.

Quæres 46. *Quam poenam incurrant Moniales, si permittant se eligi in Abbatissas, aut Priorissas contra formam eligendi præscriptam in Concil. Trid. sess. 25. c.6. de Regul.*

64. *Resp.* Talem electionem esse irri-

tam ipso facto; & taliter electam manere inhabilem ad quælibet officia Conventus obtinenda; idque sive permittant se eligi per suffragia non secreta, sive constituent Abbatissas, Priorissas, aut alias quascunque titulares ad effectum electionis obtinendæ, sive suppleant voces, ac suffragia absentium; habetur expresse in Concil. Tridentino *loc. cit.*, si monuero irritationem quidem electionis sequi etiam ante Judicis sententiam declaratoriam, sive poenæ, sive delicti, & hoc ob ea, quæ habet *Suar. lib.5. de leg. c.32. n.1.* non item inhabilitatem ad officia Conventus; quæ utique requirit sententiam Judicis, juxta doctrinam traditam a *Sanchez l.9. de matr. d.3. num.1.*

Quæres 47. *Qualiter puniri possint Moniales, si non recitent in Choro hymnos jussu Urbani VIII. correctos.*

65. *Resp.* Possent puniri ab Ordinario, tamquam Sedis Apostolicæ delegato censuris, ac poenis Ecclesiasticis, aliisque opportunitis juris, ac facti remediis, & quidem appellatione postposita; idque ex Constitutione ipsius Urbani VIII. *Cum alias supremi*, edita 27. Aprilis 1643.

Quæres 48. *Qualiter puniantur Moniales incorrigibiles.*

66. *Resp.* De jure communi debere tradi in arctius Monasterium, juxta c. *Si qua Monachorum 27. qu.1.*, quamquam, ut notat *Tambur. sup. d.11. qu.4. n.5.* melius esset illas includere in Monasterii carcere, ne aliqui sint aliis offendiculo, & ut tanto citius resipiscant, vexatione dante intellectum: sed de hoc plura superius *cap.3. sess.1. qu.13. & 14.*

CAPUT IX.

De Privilegiis, quæ Monialibus competunt sive per se,
sive per viam communicationis.

1. **M**oniales, etiam non exemptæ, gaudent privilegiis sui Ordinis.
2. Communicant item de privilegiis aliorum Ordinum.
3. Viri Religiosi communicant de privilegiis Monialium.
4. Moniales non exemptæ fruuntur privilegiis, ad quorum usum petitur ministerium Prælati regularis ex tenore concessionis.
5. Moniales exemptæ ab Ordinario, sed non omnes.
6. Eximuntur a foro seculari.
7. Idque procedit etiam quoad Tertiarias viventes extra Communitatem.
8. Quod si hæc vivant in communi, certior est assertio.
9. Eximuntur a foro seculari viri laici, qui assumpto habitu religioso serviunt Monialibus.
10. Non item Puellæ degentes intra Clausuram in educatione.
11. Diſta tamen Puella gaudent Immunitate Ecclesiæ, sicut & ipsa Moniales; non tamen intra Monasterium.
12. Moniales gaudent privilegio Canonis (etsi Novitiæ a Monialibus senioribus ad correctionem possint percuti) hoc privilegio gaudent feminae seculares degentes sub Clausura, mutato habitu cum velo albo, & obligatione recitandi certas preces: quæ feminae licite admittuntur in aliquo loco ad servitia Conventus, & gaudent privilegio fori.
13. Eodem privilegio fruuntur Tertiariæ, si servant aliqua.
14. Eo fruuntur famuli in habitu religioso Monialibus servientes, etsi seculares.
15. Eximuntur Moniales a jure Parochiæ.
16. Item a gabellis, & a quavis contributione.
17. Item a decimis, & a Seminarii contributione.
18. In articulo mortis profitentur solemniter, etiam anno probationis non absoluto: idque si admissa ante ingressam lethaliſter decumbant, & extra Conventum de licentia Superioris incipiant novitiatum. Conventus lucratur dotem Novitiæ profitentis in morte, inſcio Ordinario, sed finito anno novitiatus, cum professio facta in morte teneat; imò succedit Novitiæ ab intestato, etsi dicat hæc se id nolle.
19. An absolvantur a quinque casibus Clem.VIII. per Confessarios Regulares.
20. Tempore Jubilæi non eligunt Confessarium, æque ac alia femina laicæ.
21. Et conformiter praxi plura hic notantur de Jubilæo.
22. Non utuntur Bulla Cruciatæ, aut alio simili indulto concedente reservata.
23. Bis, aut ter in anno iis assignandus Confessarius extraordinarius.
24. Absolvantur a reservatis juxta indulta Regularium, si confiteantur.

teantur Sacerdoti Regulari, & subsint Pralatis Ordinis: secus si confiteantur Sacerdoti seculari, & subsint Ordinario; quod tamen interdum falsit: non subsint reservatis ab Episcopo nisi quoad Clausuram.

25. *Si subsint Ordinario, per eum absolventur a reservatis vigore indulti petentis ad sui usum. Pralati Regularis ministerium.*
26. *A casibus Bullæ Cane quomodo absolventur per Prælatum Regularem, aut Ordinarium, quibus respectu subdantur.*
27. *Adjungitur alia limitatio.*
28. *Absolventur a reservatis, etiam invito Prælato, si Confessarius petas facultatem, & non obtineat.*
29. *Idque etsi subsint Ordinario, ac proinde eorum Prælatus sit ipsemet Ordinarium.*
30. *Et hoc procedit, etiam quoad reservata, quorum facultas competit Prælatis ex delegatione, aut ratione necessitatis: etsi aliàs quædam indulta ad absolutionem reservatorum data fuerint revocata.*

Quæres 1. *An Moniales gaudeant privilegiis sui Ordinis, si sint exemptæ a potestate Ordinarii, si non.*

1. *Resp.* **G** Audere loquendo de illis privilegiis, quorum ipsæ sunt capaces ex conditione proprii status, ac sexus, ita *Rodrig. tom. 1. qu. 13. art. 22. Suar. l. 8. de leg. c. 19. n. 3. Castus Pal. tr. 3. d. 4. p. 12. n. 1. Tambur. d. 17. de jure Abbatis. qu. 1. n. 1. alii contra Barbozam l. 1. de jur. eccl. c. 41. n. 117. Sanchez. l. 6. mor. c. 7. n. 116.* Probatum autem responsio tum ex variis privilegiis ad talem effectum concessis Monialibus diversorum Ordinum, quæ videri possunt apud *Tanab. n. 3. & seq.* tum, quia in concessione privilegiorum non attenditur sexus, sed qualitas,

idest talis status Religiosus, qui æqualiter adest in Monialibus, ac in viris Religiosis uniuscujusque Religionis, tum quia in materia favorabili fœmininum comprehenditur sub masculino in iis, quæ possunt accommodari fœminis, nisi forte in ipsa concessione privilegii expresse dicatur factum viris Religiosis: quo casu privilegium non extenderetur ad Moniales, intellige de jure communi: nam secus dicendum, posito privilegio bullato Leonis X. concessio Monialibus, & relato a *Casarub. in comp. v. communic. privil. n. 18.*

Hæ porro rationes suadent intentum, siue Moniales immediate subdantur proprio Ordini, siue sint subditæ Ordinario loci, aut Sedi Apostolicæ: & probatur, tum quia ubi est eadem ratio, debet adesse eadem juris dispositio, *l. illud, ff. ad leg. Aquil. l. a Titio ff. de verb. oblig.* est autem eadem ratio quoad usum privilegiorum sui Ordinis tam de Monialibus exemptis, quam non exemptis: cum non deceat Moniales, quæ tanquam exemptæ gaudebant privilegiis sui Ordinis, modo privari usu dictorum privilegiorum, & simul favore exemptionis aliàs ipsis competente præsertim cum privilegium tollens unum non tollat aliud, *l. si domus tua ff. de servitut. præd. urban. & exp. pastoralis de privil.* tum quia Sixtus IV. teste *Casarub. sup. §. 2.* concessit Monialibus S. Dominici, & S. Francisci privilegia suorum Ordinum; nec distinxit, vivant ne sub cura, ac regimine dictorum Ordinum, nec ne: tum quia Bonifacius VIII. teste *Rodrig. in suo Bullario Bulla 5. dicti Bonifacii, concessit Monialibus S. Claræ, ut gaudere possint omnibus privilegiis, ac indulgentiis Fratrum Minorum: & quidem non solum concessis, sed etiam concedendis in posterum: & tamen tempore talis concessionis præfatæ Moniales non erant sub cura, ac regimine Fratrum Minorum, ut advertit *Portell. p. 2. resp. mor. casu 14. n. 3.*, quod est signum non esse denegandum usum dictæ concessionis Bonifacii VIII. Monialibus S. Claræ, etsi postea commissa regimini, ac curæ Fratrum Minorum ab Eugenio IV. iterum*

K k subtra-

subtrahat sint ab eorum gubernatione, ac subiectæ Ordinariis (quod item competet Monialibus aliorum Ordinum per viam communicationis privilegiorum), tum quia Leo X., & Sixtus IV., qui in contrario allegantur, utpote statuentes, privilegia Fratrum Minorum suffragari solum Monialibus S. Claræ sub obedientia illorum degentibus, interpretari possunt, concessisse quidem præfata privilegia in specie Monialibus S. Claræ viventibus sub obedientia Fratrum Minorum, (eo quod forte de illis in specie interrogati fuerunt) sed non ideo negasse, quin dicta privilegia item suffragari possint iisdem Monialibus, quantumvis non existentibus sub regimine dictorum Fratrum; qua de re *Tambur-sup. qu. 2.*, *Portell. ubi sup.*, & *Pasqualig. decis. 179. n. 4.* nobiscum sentiunt.

Dixi sub initium responsionis: *quorum ipse sunt capaces*; ut indicarem dari aliqua privilegia, quæ non suffragantur Monialibus, eo quod hæc illorum sint incapaces ratione sexus. Quamquam si respectu hujus, aut illius Monialis cesset talis incapacitas, iis possint suffragari talia privilegia: v. gr. privilegium legendi libros prohibitos, quod detur competere Regularibus, (sicut de facto aliis competeat) non suffragatur in actu secundo Monialibus, eo quod sint conscripti idiomate latino, aut alio ipsis ignoto, vel quod contineant materias doctrinales, quæ non intelliguntur a Monialibus: si tamen de facto aliqua Monialis ita profecit in studiis, ut bene intelligat dictos libros, ea vigore dicti privilegii posset illos legere: quod idem dicendum est de libris idiomate Italico compositis, qui sunt prohibiti, hos scilicet posse legi a Monialibus, si privilegium illos legendi adhuc duraret respectu Regularium virorum. Moveor, quod juxta dicta, privilegia concessa viris Religiosis competunt etiam Monialibus, si ex sint illorum capaces; ergo cum de facto ex in casu proposito sint capaces legendi libros prohibitos, privilegium illos legendi iis suffragabi-

tur, quippe quod competit Monialibus per se, & solum per accidens cessat iis suffragari, idest ratione incapacitatis, quæ potest tolli, imo & de facto tollitur in casu proposito.

Quæres 2. An, & quomodo Moniales diversorum Ordinum simul communicent de privilegiis concessis unicuique illorum.

2. *Resp.* Communicare; & probatur ex eo, quod juxta dicenda *qu. seq.*, viri Religiosi per viam communicationis participant de privilegiis Monialium sui Ordinis; & vigore talis participationis dicta privilegia sunt propria præfatorum virorum Religiosorum; perinde ac si ipsis fuissent per se primo concessa, ut recte notavit *Portell. de dub. regul. v. Privilegia n. 12.*, nosque alibi probabimus: ex alia parte Moniales ipse gaudent omnibus privilegiis sui Ordinis, quorum sunt capaces, ut probatum est *qu. præc.*; sicque Moniales unius Ordinis fruuntur privilegiis Monialium etiam aliorum Ordinum, si non per immediatam communicationem, saltem per mediatam, quam scilicet habent a Religiosis sui Ordinis: quamquam probabile est, id ipsis Monialibus competere etiam per immediatam communicationem; quatenus ea concessa viris Religiosis alicuius, hoc ipso censetur concessa Monialibus illius ob rationes adductas *qu. præc.*: ita docti viri a me consulti, & novissime *Pasqualig. decis. 178. n. 3.*

Quæres 3. An, sicut Moniales gaudent privilegiis virorum Religiosorum, sic & hi gaudeant privilegiis Monialium.

3. *Resp.* Gaudere: & probatur, tum quia equum est, ut, sicut Moniales fruuntur privilegiis concessis viris Religiosis, sic & hi fruuntur privilegiis, quæ sunt concessa Monialibus, debita tamen servata proportionem: tum quia hæc est natura dispositionis favorabilis, ut sub masculino comprehendat femininum, & masculinum sub feminino; siquidem favores debent ampliari. Ita *Peyrin. tom. 2. privileg. Constit. 8. Pii V. §. 2. n. 3.*, ex *Peregrino*, & bene.

Quæres 4. An, & quomodo Moniales imme-

immediate subiectæ Ordinario uti possint privilegiis, ad quorum usum ex tenore concessionis requiritur ministerium Prælati Regularis, cui aliis deberent esse subditi, cuiusmodi v. gr. est privilegium dispensandi &c.

4. Resp. Posse uti, si in tenore concessionis habeatur præfata privilegia suffragari Regularibus per ministerium proprii Prælati, abstrahendo, quod Prælatus sit Regularis, aut non Regularis; cum enim Ordinarius sit proprius Prælatus Monialium non exemptarum, in dicto tenore concessionis venit nomine Prælati: secus si in tenore concessionis supponatur privilegia suffragari Religiosis per ministerium Prælati Regularis; sic quippe Ordinarius respectu Monialium non exemptarum dici non potest venire nomine Prælati Regularis, cum vere non sit Regularis.

Quæres 5. An, & qualiter Moniales gaudeant privilegio exemptionis ab Ordinario loci.

7. Resp. Quod, cum non possit in specie determinari, quæ Moniales tali gaudeant privilegio, & quæ non (cum hæc sit questio facti, non juris, & de facto non respondeat Jurisconsultus, l. *enim quem* 5. ff. de iudic.) illud solum hic generaliter dici potest, solutionem præsentis quæstionis desumendam esse ex tenore privilegiorum uniuscuiusque Monasterii, juxta cap. porro de privil.: sicque dicere possumus illas omnes Moniales esse exemptas ab Ordinariis iurisdictione, quæ vel immediate subsunt Sedi Apostolicæ, vel subsunt gubernationi Prælatorum Regularium, etsi aliis illæ subsint Ordinario quoad Clausuram ex Concil. Trident. sess. 25. de regul. c. 5., hæc vero saltem de facto, ut innuit c. 5. sess. 1. qu. 5. Ordinariis id sibi arrogantibus forte ex consuetudine legitime præscripta, & decreto Sacræ Congregationis relato a Naldo v. Monialis n. 3., & a nobis indicato c. seqq. num. 22.

Quæres 6. An, & quo jure Moniales fruuntur privilegio exemptionis a potestate fori secularis.

6. Resp. Frui illo eodem jure, quo

fruuntur viri Religiosi, nimirum jure Pontificio fundato in jure Divino: Ita Molina. tom. 1. d. 31., alique plures Canonistæ, ac Theologi apud Castrum Palanum tract. 12. d. un. p. 1. n. 4. Probatur ex eo, quod Moniales revera sunt personæ Ecclesiasticæ: personæ autem Ecclesiasticæ gaudent privilegio fori, ut constat ex tota 11. qu. 1. cap. Non minus de immunit. Eccl., & aliis iuribus; sicque Moniales omnes sunt exemptæ a solutione tributorum, quæ imponuntur a potestate seculari, ab obligatione legum civilium, ac punitione delictorum, quæ fiat a Judice non Ecclesiastico: hæc omnia sequuntur ad talem exemptionem.

An autem isto privilegio gaudeant etiam Moniales Tertiariæ.

7. Resp. Gaudere, etsi non vivant in communitate; & probatur, tum quia personæ annexæ Ordini confirmato a Sede Apostolica sunt, & dici possunt personæ Ecclesiasticæ, ac Religiosæ, teste Rodriq. tom. 2. qu. 65. art. 5., sicque gaudebunt privilegio fori competente omnibus personis Ecclesiasticis; tum quia omnes Conversi dicuntur personæ Ecclesiasticæ, ac devoti Deo, ut habetur in cap. quisquis 17. qu. 4.: tales autem sunt Tertiariæ, cum ad Deum sint conversæ, mutent habitum, ac statum, & traditam sibi regulam observent; sicque frui poterunt privilegio fori, personis Ecclesiasticis competente: tum quia, quod de aliquibus participat, censetur esse de natura illius extremi, cui plus assimilatur: at Tertiariæ magis assimilantur fœminis Religiosis, ut constat ex modo dictis; ergo censi debent personæ Ecclesiasticæ, ac Religiosæ; sicque dicendæ sunt frui privilegio fori. Ita Rodriq., Tusens litt. E. concl. 470., alique penes ipsos, & non improbabiler, nisi forte obstat praxis.

8. Dixi, etsi non vivant in communitate; si enim vivant in communitate, Mol. to. 4. d. 50. n. 4., Grass. lib. 2. decis. c. 49. n. 27., Suar. d. 22. de censur. sess. 1. n. 20., Barbosa de offic. Ep. alleg. 12. n. 41., alique fere communiter supponunt tamquam certum, illas gaudere privilegio fori;

K k a cum

cum sic vel sint Religiosæ, vel æquiparentur Religiosæ, vitam religiosam imitantes, ut indicat *Castr. Pal. sup. p.2. n.10.*, quoad hoc nobiscum sentiens; alioqui sustinens, Tertiarias viventes in propriis domibus carere tali privilegio, ideoque ut laicas posse judicari, ac puniri.

9. Imo *Bonac. d.1. de censur. in partic. qu.16. sect.1. p.3. n.18.*, & cum eo *Diana p.4. tr.1. resol.31.*, alique, & non improbabilius sustinent, homines laicos, qui assumpto habitu religioso adhibentur ad obsequia Monialium, & ad petendum pro ipsis elemosynam, gaudere hoc eodem privilegio fori: quippe in materia favorabili censetur quasi Religiosi, utpote intimius pertinentes ad personas Religiosas, & speciali quadam ratione Deo devoti: quod, juxta superius dicta, videtur sufficere ad hoc, ut quis dicatur gaudere privilegio fori, quamvis aliàs sit laicus.

Dubitari hic etiam posset, an puella causa educationis degentes in Monasteriis Monialium fruantur privilegio fori, quamdiu ibi commorantur.

10. *Resp.* Non frui; cum ex non sint personæ Ecclesiasticæ; neque formaliter, ut patet; neque per æquiparationem; cum non mutant habitum, nec possint dici specialiter Deo devotæ juxta *cap. quisquis 17. qu.4.* quare non apparet quo titulo dicendæ sint gaudere privilegio fori, nisi forte ratione familiaritatis, seu commensalitatis, aut educationis: quæ non videntur sufficere ad participandum de privilegio fori: ita docti Neoterici a me consulti.

Quod si hac occasione obiter queras an præstata puella casu, quo intra Monasterium committerent grave aliquod delictum (v.gr. homicidium) possint inde extrahi, non obstante beneficio immunitatis Ecclesiasticæ concessæ Ecclesiis, ac Monasteriis omnium Religiosorum utriusque sexus.

11. *Resp.* Quod, cum Doctores in questione, qua quærent, an Clerici, ac Religiosi in propriis Ecclesiis, ac Monasteriis gaudeant immunitate respectu suorum Superiorum, alii partem affirmantem sustineant cum Innocentio Deciano, aliis-

que Canonistis, & alii negantem cum *Covarr. Sylv. Nav. Suar.* & aliis pluribus; ut videre est apud *Bonac. sup. d.2. qu.3. p.16. s.5. n.5.* qui utramque partem censet esse probabilem, adhærens tamen neganti tamquam probabiliori, consequenter in præsentī casu dicendum est puellas præstatas intra Monialium Monasteria dici posse frui beneficio immunitatis, si velimus amplecti partem affirmantem; secus, si adhæreamus parti neganti, quam plures amplectuntur tanquam probabiliorē; siquidem in utroque casu procedit par ratio, ut constabit bene perpendenti rationes utriusque partis propositæ: ubi autem militat eadem ratio, militat & eadem juris dispositio: ita recentiores sane docti a me consulti, & probabiliter; quamquam (ut ingenue fatear quod sentio in hoc) mihi non displicet sententia *Bordonii resol.1. n.8.* sustinentis Religiosos gaudere immunitate tam intra proprias Ecclesias, quam in Monasteriis aliorum Regularium, non autem intra proprium Communitatis: idque ne aliàs impenita remaneant delicta Religiosorum: quod regulariter eveniret, cum ii semper habitent in proprio Monasterio. Et quidem quod gaudeant immunitate in propria Ecclesia, imo & in Monasteriis aliorum Ordinum patet, tum quia sic cessat absurdum modo adductum; tum quia indultum immunitatis concessum fuit locis Ecclesiasticis, ut debitus honor Dei in iis conservetur, abstrahendo ab hoc, vel illo genere personarum: locus autem Ecclesiasticus injuria afficitur, sive extrahatur Religiosus, sive Secularis. Unde inferri potest, etiam Moniales, & puellas, quæ apud ipsas educantur, gaudere immunitate in propria Ecclesia, non item intra suum Monasterium.

Quæres 7. An Moniales gaudeant privilegio Canonis, & quæ.

12. *Resp.* Gaudere, si ex sint professæ, sive Conversæ (ut vocant) sive etiam novitiæ: est communis DD. & patet, quia in *cap. si quis suadente 17. q.4.* ubi tale privilegium conceditur personis Ecclesiasticis, etiam Moniales comprehenduntur sub nomine Monachi in illis ver-

bis 2

his: *Si quis, suadente diabolo, manus violentas in Clericum, vel Monachum injecerit*: Siquidem in materia favorabili, (qualis est hæc) sub masculino comprehenditur fœmininum, ut fapius dictum est: & certe, quod spectat ad novitias, inde probatur responso, quod novitii in favorabilibus veniunt nomine Religiosi. Quin etiam docet *Fillinc. tr. 15. n. 14.* Oblatas Monasterii Speculorum de Urbe frui hoc eodem privilegio: & tamen ex vere non sunt Religiosæ: quippe quæ ex vi itatus, & modi vivendi, quem assumunt, vel nulla vota emittunt, vel ad summum non emittunt nisi duo, nempe stabilitatem, & conversionem morum, ac obedientiam juxta consuetudinem Congregationis, ut constat ex tenore oblationis, quam faciunt, & ad me rescriptis *in n. 1.* addens tamen illas gaudere privilegio Canonis, eo quod vere sint Oblatæ Ordinis Olivetani, & illarum oblatio sit approbata a Sede Apostolica: ex alia vero parte *cap. quinquagesimo. §. 1. §. 2.* dicitur hæc sacrilegium, qui facit injuriam Clericis, vel Monachis, vel etiam personis Deo devotis. Unde fit, ut Ursulinæ degentes Parmæ, & Virgines Castilione habitantes dici possint item gaudere privilegio Canonis, si revera dici possint personæ Deo devotæ, & vita ipsarum communis sit approbata saltem ab Episcopo; ut advertit idem P. Baldellus: & me consultus.

Addo privilegium Canonis competente fœminis, quæ mutato habitu sub Clausura cum velo albo, ac obligatione recitandi quotidie certas preces admittuntur ad famulatum Monasterii absquemissione votorum substantialium Religionis: idque ob doctrinam traditam supra *e. 9. n. 3.* quæ juxta dicta *ibidem n. 9.* probat dictas fœminas gaudere etiam privilegio fori. Tales autem fœminas cognovi admitti Forilivii in Monasterio Monialium S. Claræ, & S. Catharinæ de licentia solius Ordinarîi ex antiqua consuetudine, ac putata immemorabili, quæ utique talem admissionem reddere potest licitam; cum consuetudo det ordinariam jurisdictionem, l. *inspeximus in gloss. v. consuetudine de man-*

eip., & consuetudo, cujus initium memoria non extat, vim habeat privilegii, etiam in quæsitilibus solo privilegio, *cap. super quibusdam de verb. significat.* sic ego in specie interrogatus, respondi; addens, quod cum nemini debeat abstrahi jus suum, *instunt. de his, quæ sunt sui, §. fin.* talis consuetudo potest continuari, cum non sit abrogata (ut suppono), Idque non obstante Bulla Pii V. relata *sup. c. 7. n. 26.* in qua expresse derogatur consuetudinibus etiam immemorabilibus: nam derogatio cadit supra consuetudines tunc inductas, easque contrarias observantiæ clausuræ, cujus restitutio in dicta Bulla principaliter intenditur, ut colligitur ex verbis illis Bullæ *§. 9.* positis, *præmissis constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis memorabilibus conservandis. etiam immemorabili* solum est sermo de consuetudine contraria observantiæ clausuræ, ut constat ex illis verbis; *nee unquam in earum Monasteriis, seu domibus etiam ab immemorabili tempore ea servata non fuerit* (idest clausura) quod repetitur etiam *§. 2. a diversis* autem non fit illatio, & aliâs dicunt plures Juristæ, hoc ipso, quod consuetudo est immemoralis, præsumi honestam, & censeri debere habuisse ortum ex privilegio, vel ex quocumque alio meliori principio.

Quod si ejusmodi fœminæ essent admittendæ ad novitiatum, tunc puto non solum debere explorari earum voluntatem juxta dicta *cap. 2. sect. 1. qu. 4.* cum respectu illarum militet finis exploratoris, sed etiam debere admitti cum dote debite deponenda juxta dicta; & de consensu capitulari Conventus; cum consensus capituli præmitti solitus, quando admittuntur modo dicto ad famulatum Monasterii, non sufficiat ad hoc, ut ex dicantur admittæ ad novitiatum: hæc enim admissio plura supponit, quam admissio ad simplicem suum statum Monasterii: a diversis autem non fit illatio.

Utrum vero Moniales, quæ vulgo dicuntur Tertiariæ, gaudeant privilegio Canonis, etiamsi seorsum habitent in propriis domibus.

13. *Resp.* Filliucius supra, gaudere, si virginalem aut cœlibem, vel castam virginitatem sub voto expresso vitam degant, deferendo habitum suum religiosum; probatque tum ex quadam declaratione Sacre Congregationis Concilii, qua decisum fuit dictas Tertiarias gaudere privilegiis Religioforum, & esse exemptas a jurisdictione Ordinarii; tum quia, ut recte notavit Suarez d.22. de censur. sect.1. n.20. juxta intentionem, ac interpretationem juris hujusmodi Tertiariæ comprehenduntur in citato cap. si quis suadente; quippe quod accipitur non pro solis Religiosis vere professis, sed etiam pro omnibus, qui secundum aliquem modum participant illum statum; ita ut vi talis participationis sint peculiariter Deo dicati, & devoti juxta formam loquendi adhibitam in hujusmodi committere eum, qui injuriam facit Clericis, vel Monachis, sive Deo devotis: unde, cum præfatæ Tertiariæ sint Deo dicatæ secundum quandam participationem status Religiosi approbatam ab Ecclesia; etsi non sint proprie Religiosæ, nihilominus comprehenduntur sub latitudine personarum Ecclesiasticarum, & per consequens in dicto cap. si qui veniunt nomine Monachi.

Moneo hic unum, quod dicunt Suarez d.22. de censur. sect.1. n.48. & alii Doctores; senioribus Clericis, qui zelo devotionis percutiunt juniores Clericos, solum permitti, ut possint id facere erga pueros, aut juvenes in minoribus constitutos turbantes divinum Officium; posse extendi ad Moniales seniores respectu Monialium novitiarum, quippe quæ æquiparantur Clericis in minoribus constitutis: ideoque licite has posse percuti a Monialibus senioribus causa correctionis, ut bene advertit P. Zannettus a me de hoc interrogatus; addens, quod, cum in c. cum voluntate de sent. excommun. 5. Si quis vero dicatur: Quod de his dicendum est, qui aliquos de familia sua, vel propinquos inferiorum graduum simili modo, ut cōhibeantur a suis insolentis, & scientia, bonisque moribus informantur, duxerint cor-

rigendos. Hinc colligitur limitationem illam, quod possint percuti Clerici in minoribus constituti solum in casu, quo interturbant divina Officia, non videri necessariam, cum textus loquatur absolute, & non solum in ordine ad delictumurbationis divinarum Officiorum: unde fit, ut Moniales seniores ad correctionem possint leviter percutere Moniales novitias quocumque genere delicti delinquentis non item Moniales Professas, etsi juniores: cum hæc comparentur Clericis in maioribus ordinibus constitutis, de quibus non loquitur textus citatus. Quare si Monialis senior in aliquo casu judicet ejusmodi correctionem esse necessariam respectu Monialis Professæ, talem facultatem obtineat ab Abbatis, aut a proprio Prelato, nisi regulariter id non expediat.

14. Quin etiam docet Bonar. d.2. de censur. in com. qu.4. p.1. n.9. homines illos, qui, assumpto habitu religioso, adhibentur ad servitia, ac obsequia Monialium, & ad præstata propriis circumstantiis, frui privilegio canonis; & hoc maxime ob rationem paulo ante allatam ex Suarez.

Quæres 8. An, & quomodo Moniales fruuntur privilegio exemptionis a iuribus parochiæ, intra quam habent Monasterium.

15. *Resp.* Frui, non quidem de jure communi, vi cuius Moniales subjiçuntur iuribus parochiæ, intra quam degunt; sicut etiam olim subjiçiebantur Monasteria Monachorum Episcopo Diocesis, in qua debebant: sed ex privilegio concesso omnibus Religiosis utriusque sexus, & consequenter etiam Monialibus: quibus proinde solet deputari Sacerdos, qui fungens munere Capellani ministrat eis Sacramenta, etiam in articulo mortis, sicque eis deserviat instar proprii Parochi. Ita Tamb. d.33. de jure Abbatiss. qu.4.

Quæres 9. An, & quo jure Moniales sint exempta ab onere solvendi gabellas, & quasvisque contributiones, & hospitandi milites.

16. *Resp.* Esse ex concessione Pii V. bullata 29. Junii 1566. facta Religiosis Ordinum Mendicantium utriusque sexus, & per

& per viam communicationis privilegiorum extensam ad Religiosos utriusque sexus, etiam Ordinum non Mendicantium: in qua Pontifex non minus re, quam nomine vere Pius declarat Fratres, Monachos, Moniales, ac pias regulares personas, eorumque Monasteria, Cœnobîa, Conventus, Ecclesias, Capellas, Oratoria, & alia loca, ac terras, possessiones, prædia, agros, & bona, necnon laboratores, colonos, arrendatarios locatarios; affectuarios, ac gestores, esse libera, immunia, ac exempta ab omnibus præfatis oneribus prohibetque in virtute sanctæ obedientiæ, ac excommunicationis majoris latæ sententiæ, nec non duorum millium ducatorum auri de Camera, ne Fratres, Monachos, Moniales, & alias Religiosas personas, aliosque supradictos super præmissis quomodolibet molestent, & perturbent, neque permittant per quoscumque quomodolibet molestari. Quæ concessio est amplissima, etque dicit *Tamb. sup. d. 17. q. 5. n. 14.* ex Barboza, Gratiano, Gutier., & Rodriguez gaudere etiam Moniales Tertiarias, si gesserint habitum Religiosum, & collegialiter vivant, ac habitent.

Quæres 10. *An, & quo jure Moniales sint exemptæ ab onere solvendi decimas, aut contribuendi seminario, aut solvendi quartam funeralem.*

17. *Resp.* Esse, quo ad contribuendum quidem seminario ex declaratione Sacræ Congregationis Episcoporum facta anno 1593. & relata a Gavanto in manu. v. *Monialium cura in temporalibus n. 9.* quo ad solutionem vero decimarum ex Bulla Pii V. edita 3. Aprilis 1566. in qua sub pœna excommunicationis latæ sententiæ districtius inhibet ne Abbatisas, Priorissas, Ministras, Moniales, & Sorores, domos, & Monasteria, & loca prædicta, etiam vigore quarumcumque licentiarum a Sede Apostolica emanatarum, etiam si in eisdem contineatur, quod ad quævis exempta, & non exempta, domos, Monasteria, & loca se extendant, vel alterius cujuscumque tenoris existant &c. ad solvendum decimas, seu subsidia, aut onera hujusmodi quovis modo cogere, aut com-

pellere, seu alias præmissorum occasione eas molestare, seu inquietare præsumant. Præterquamquod extant varia alia privilegia apud *Portellum de dub. regul. v. decime n. 3.* quibus Moniales, sive per se, sive per viam communicationis privilegiorum eximuntur a solutione decimarum: sed de his plura alibi in *tratt. de privilegiis*. Quod deinde Moniales sint exemptæ a solutione quartæ funeralis, expressè advertit *Portellus de dub. regul. v. canonica portio n. 8.* probatque tum quia Pius V. in Bulla hac de re edita generaliter dicit, *Monasteria non teneri solvere quartam funeralem* (intellige juxta dispositionem *Concil. Trid. sess. 25. cap. 13.*) Conventus autem Monialium vere sunt Monasteria: tum quia Pius V. in Bulla citata expressam mentionem facit de Monialibus dicens: *Non autem de Missis, vel aliis Fratribus ipsis, seu Monialibus relatis*: qua de re plura *Rodriguez to. 1. q. 39. per totum*.

Quæres 11. *An, quando, & quo jure possint Moniales facere solemnem professionem ante absolutum tempus probationis, non obstante decreto Concilii Tridentini in contrarium edito sess. 25. de regul. c. 15.*

18. *Resp.* Posse, quando aliqua ex illis nondum professæ de alicujus medici consilio de hoc sæculo transitura conspiciatur; si tamen alias sit in ætate legitima ad professionem dictam emittendam, idque ex indulto bullato Pii V. edito 23. Aug. 1570. & relato a Rodriguez in suo bullario consilii. Pii V. in ordine 11. quæ sic habet: *Eisdem Monialibus Novitiis nunc, & pro tempore existentibus, & earum singulis, ut quædam, & quoties aliqua ex eis nondum professæ, de alicujus medici consilio, de hoc sæculo transitura conspiciatur, ipsæ pro consolatione animæ suæ professionem prædictam ante tempus requisitum, quatenus tamen in ætate legitima constituta sit ad illam emittendam, in manibus Abbatissæ, seu Priorissæ, vel alterius Superioris Novitiarum ipsius Monasterii, seu domus: ita tamen quod ipsæ Moniales Novitiæ sic decedentes indulgentiam, & alias gratias, quas Moniales vere professæ decedentes consequuntur, consequi possint, emittere in articulo mortis libere,*

*bere, & licite valeant, Apostolica auctoritate tenore presentium perpetuo concedimus, & indulgemus: necnon eisdem Monialibus Novitiis, ita tunc professæ decedentibus plenariam peccatorum suorum indulgentiam, & remissionem in forma jubilei misericorditer in Domino eisdem auctoritate, & tenore largimur. Ita concessit Pius V. Monialibus S. Dominici, & per viam communicationis privilegiorum Monialibus etiam aliorum Ordinum, ut bene advertit Tam. sup. d. 4. qu. 6. n. 14., & nos ostendimus in tract. de profess. c. 2. qu. 3. ubi etiam probamus hujusmodi concessionem non fuisse a Gregorio XIII. revocatum in bulla, quæ incipit. *In tanta rerum*; nec esse opus, ut Novitia sic profitemes, si postea convalescat, iterum profiteatur, neque pro foro externo, neque pro interno: denique non esse improbable, quod Monasterium succedat in bonis Monialis taliter professæ decedentis; quamvis alii dissentiant, ut videre est apud Tamburinum citata qu. ubi hæc omnia tractat.*

Difficultas esse potest, an casu, quo Novitia in casu proposito profitemes ante professionem protestetur Monialibus se non intendere, quod vi suæ professionis ullum jus supra ipsius bonis acquirat Conventus, nullam tamen faciat dispositionem de suis bonis: nihilominus Conventus succedat in dictis bonis tanquam ab intestato.

Resp. Videri succedere; & probatur, quia stante etiam ea protestatione, Novitia vere ante professionem non disponit de suis bonis, & aliqui per eam protestationem non potest derogare juri, quod conventus capax bonorum (ut suppono) habet ad succedendum in bonis suæ Religiosæ tanquam ab intestato, eique competit etiam per professionem in isto casu factam juxta non solum probabilem, sed etiam communissimam DD. sententiam, ut loquitur doctissimus Ciarlinus p. 2. c. 192. n. 23. unde cum Conventus habeat jus succedendi in bonis suæ Religiosæ, quæ ante professionem de iis non disponat, succedet & in bona hujus Novitiæ profitemtis, quæ revera non disposuit de suis bonis, nec illa sua potestate juri illius potuit præjudi-

care; Siquidem corrui actus, qui non innititur debitæ potestati, l. nolle ff. de acquir. hæred., & l. 2. c. communia de lege: sic ego respondi in contingencia facti.

Addo Novitiam in hoc casu profitemem acquirere jus præcedentis, ac si proficeretur post elapsum annum Novitatus: qui enim vult consequens, & vult omne necessarium antecedens; & e contra volens antecedens necesse est ut velit omne necessarium consequens l. 2. gloss. doctores ff. de jurisd. com. judic.: Unde cum jus præcedentis sequatur ad professionem, hoc ipso, quod Papa concedit indultum profitemi in proposito casu, & non restringit effectus professionis, censetur item concedere jus præcedentis: nec in hoc derogat iuri alterius; cum præcedens in profutendo præcedat in sedendo, & aliis actibus præcedentiam concernentibus.

Moneo hic posse frui dicto indulto Pii V. puellam, quæ admissa ad Religionem, ante ingressum Monasterii in domo paterna corripitur morbo periculoso; si alias decimum sexum ætatis annum explevit, & de consensu Superioris Novitiam inchoet in ipsamet domo paterna; quod posse fieri constat ex dictis hic c. 2. n. 49. & ratio responsionis hujus est, quod sic puella vere est Novitia, ideoque frui potest indulto Pii V. utpote concessio veris Novitiis. Nec obstat, quod in tenore indulti dicitur, *professio fiat in manibus Abbatissæ, seu Priorissæ* (quæ verba in præfenti casu non videntur posse verificari) siquidem in ipso indulto subditur, *vel alterius Superioris Novitiarum ipsius Monasterii*: sicque indicatur professionem in proposito casu posse admitti a proprio Præfato Novitiæ, ut bene advertit Bordonus hac de re a me consulens, addens, quod si extet statutum negans viris dictam admissionem, tunc Abbatissa posset committere ejusmodi munus honestæ alicui feminæ: cum talis admissio non sit actus jurisdictionis, sed Superioritatis, & consequenter delegabilis feminæ, ut diximus sup. c. 3. n. 7. ita consultus respondi, & postea responsionem meam approbarunt Bordonus, Pollacc., Baldell., Zannett., Stephanus

a S. Gregorio, alique viri doctissimi a me consulti.

Dices, quid si Novitia ex prafato indulto Pii V. profiteatur ante annum Novitiatuſ expletum; poteſt ne ante emiſſionem profeſſionis teſtari de dote ipſius intuitu depoſita penes campforem, aut in alio loco ſuto?

Reſp. Non poſſe; & probatur, quia nemo poteſt teſtari de re non ſua: dos autem in præſenti caſu non acquiritur puellæ Novitiæ, quamdiu non proficitur, ut conſtat ex dictis c.3. ſeſſ.2. qn.6. quippe ob illam eandem rationem, ob quam dos non acquiritur Monafterio, nec acquiritur puellæ Novitiæ, & quidem neque quo ad legitimam, quæ non eſt debita, niſi poſt mortem parentum, reſpectively ad legitimam paternam, aut maternam; unde ſit, ut puella in noſtro caſu præmoriante parentibus, ipſa non acquirat juſ ad illam, ſicque ab ea dos transferri nequeat in alium.

Quod ſi hac occaſione quæras, an Monafterium acquirat juſ ſupra dotem Novitiæ profiſcentis in articulo mortis inſcio Ordinario (cui Monafterium immediate ſubeſt) poſt expletum tamen probationis annum ſuperabundanter.

Reſp. Videri acquirere: & ratio eſt, quod tale juſ acquiritur ex profeſſione valida Novitiæ in eo probatæ, ut conſtat: in noſtro autem caſu profeſſio fuit valida; cum ad ejus valorem nihil deſuerit, neque ex parte profiſcentis (cum integrum Novitiatuſ annum peregerit, & ex parte illius concurrerint omnia, quæ ſpectant ad ſubſtantiam profeſſionis, ut ſuppono) neque ex parte admittentis profeſſionem; cum Superioriſſa etiam ſe ſola valide recipiat profeſſionem, ut oſtendi ſup: c.3. n.7., & licentia Ordinarii, quo ad hoc non ſit de ſubſtantia, ut indicavi loc. cit. n.3. Nec obſtat, quod profeſſio facta in articulo mortis conferre videtur ſolum ad lucrandas indulgentiaſ: nam id procedit ad ſummum de profeſſione facta vigore indulti Pii V. paulo ante relati; non autem de profeſſione facta in præſenti caſu, in quo ea facta eſt, prout de jure communi, cum

facta ſit poſt annum novitiatuſ expletum. Non obſtat item, quod profeſſio facta ſit in articulo mortis: hoc enim non impedit valorem profeſſionis, ut colligitur ex Sanch. l.5. mor. c.4. n.52., & ex eo, quod etiam matrimonium carnale (cui æquiparatur profeſſio religioſa, quæ eſt matrimonium quoddam ſpirituale) valide contrahitur in articulo mortis, ut tradunt DD. communiter: ita ego reſpondi in contingentia facti interrogatuſ.

Quæres 12. An Moniales per ſuos Confeſſarios ordinarioſ abſolvi poſſint a quinque caſibus ſpecialiter reſervatiſ a Clemente VIII. in decreto edito 9. Januarii 1691.

19. Reſp. Videri non poſſe, attempto citato decreto Clementis; nihilominus ſi admittatur declaratio illa Sacre Congregationis, quam de facto admittunt Naldus in edit. Bonon. Summa v. reſervato, Vecchini d.9. de Novitiatu d.7., & Bordonuſ reſolut. n.17. (cuiſ Confeſſarii aliâſ ſint privilegiati) decretum ſcilicet præſatum prohibens abſolutionem a reſervatiſ eſſe contra Confeſſarioſ reſpectu ſecularium pœnitentium, non regularium; quod eſt dicere, Confeſſarioſ regulareſ modo non poſſe ab illiſ quinque caſibuſ abſolvere pœnitenteſ ſeculareſ; poſſe tamen abſolvere pœnitenteſ regulareſ: & conſequenter Monialeſ, cum & ipſæ ſint pœnitenteſ regulareſ, poterunt Monialeſ abſolvi a dictiſ quinque caſibuſ reſervatiſ a Clemente VIII.: Dixi, ſi Confeſſarii aliâſ ſint privilegiati: ſi enim ſint ſimpliciteſ Confeſſarii, Monialeſ non poſſunt abſolvi a dictiſ quinque caſibuſ, qui annexam habent reſervationem, etiam ſeculoſo decreto Clementis VIII. ſupra relato; qualis eſt percuſſio Clerici, ſimonia reallis &c., qui in jure ſint reſervati, ab iſ abſolvi nequeunt Monialeſ per Confeſſarioſ ſeculareſ: quæ eſt cauſa, cur Monialeſ per hoſ ab iſ non poſſint abſolvi; quamvis aliâſ demuſ, præſatum decretum Clementis illaſ non afficere: quod eſt dicere, illud non obſtare, quin Monialeſ ab iſ poſſint abſolvi per quemcumque Confeſſarium, etiam ſecularem: intellige, ſi aliâſ illi non ſint reſervati; ſi enim ſint,

L I ſimplex

simplex Confessariis Moniales ab iis nequit absolvere : non quidem , quod referventur in præfato decreto Clementis , (quod illas non afficit , ut jam dictum est) sed quod aliunde referventur , ut diximus . Unde non licet sic argumentari : Sacra Congregatio declaravit , reservationem præfatorum quinque casuum non afficere Regulares , & consequenter nec Moniales ; ergo quilibet Confessarius illas absolvere poterit ab iis , ac si ii simpliciter non essent reservati , cum reservatio illa respectu Monialium perinde habeat , ac si non esset facta simpliciter : constat autem , quod si non fuisset facta simpliciter , quilibet Confessarius posset Moniales absolvere a dictis quinque casibus : non licet , inquam , sic argumentari : cum Sacra Congregatio in ea declaratione solum locuta sit de reservatione , quæ illis quinque casibus inerat ex vi decreti Clementis VIII. (nam de hac sola controvertebatur , ut colligitur ex *Naldo loc. cit.*) non autem generaliter de quacumque reservatione aliunde afficiente præfatos quinque casus .

Quæres 13. An Moniales tempore Jubilæi possint eligere in Confessarium Sacerdotem non approbatum in specie ad audiendas Monialium confessiones .

20. Huic quæstioni respondent *Dianz p. 5. tr. 12. resol. 12. , Bonacina d. 5. de Sacram. qu. 7. p. 4. q. 1. n. 25. , Bossius tract. de tripl. Jubil. sect. 3. cas. 2. n. 2. , & Peyrin. tom. 3. privil. c. 4. n. 4. ,* quamvis plures Doctores censent , partem negantem in hac quæstione amplectendam esse ; partem affirmantem videri probabilem , nempe Moniales tempore Jubilæi concedentis omnibus fidelibus utriusque sexus , etiam Regularibus , generalem facultatem eligendi Confessarium approbatum ab Ordinario , posse eligere sibi in Confessarium Sacerdotem a solo Prælato regulari approbatum , si electus sit Regularis , aut certe ab Episcopo , si electus sit secularis & hoc , sive Monialis eligens sit subiecta Ordinario , sive Prælato regulari : probant , tum quia Jubilæum est favor amplissimus Supremi Principis ; privilegium autem Principis debet quammaxime am-

pliari : tum quia ubi lex non distinguit , nec nos distinguere debemus , præsertim in materia favorabili animæ : tum quia Constitutio Gregorii XV. , quæ incipit *Inferutabili* , (& posset adduci in contrarium) loquitur de casibus ordinariis , non vero de casu adeo speciali , & cum exorbitet a jure communi , quam strictissime debet interpretari : tum quia declaratio Sacræ Congregationis (quam aliqui allegant contra præsentem doctrinam) est minus certa , & minus sufficienter constat de illa : tum denique , quia Urbanus VIII. in Bulla generalis Jubilæi concessi anno 1625. de factis Monialibus omnibus expresse indulgit , ut Confessarium sæcularem , aut cœjusvis Ordinis regularem ab Ordinariis locorum approbatum eligere possent : unde infert Peyrin. , præsentem punctum non habere amplius difficultatem .

21. Verum nunc ista sententia non potest ullo modo ad praxim deduci , nec potest dici probabilis , sed omnino sequenda est opinio contraria , quam sequuntur Molf. , Alph. de Leone , Bartol. a S. Faust. , Jo. Franc. Suarez , & Georg. Pollach. relati a *Diana resol. cit.* : ducor , tum quia talis est praxis fere communis , contra quam prudenter procedi non potest ; præsertim cum agatur de re ad forum externum facile deducibili , in quo Ordinarius sustineret minus & Judicis , & partis , possetque judicare , immo & judicaret juxta opinionem sibi magis favorem : tum quia non potest Sacerdos approbatus ad confessiones accedere ad Monialium Monasteria absque licentia Ordinarii loci , simpliciter loquendo , & consequenter neque ad audiendam confessionem Monialis , quæ forte illum eligat vigore Jubilæi ; sicque non potest præsumi , Papam intendere jurisdictionem conferre Sacerdoti aliis habenti aliquid impedimentum ; & hoc juxta regulam : *Non veniunt in generali concessione , quæ quis non esset verosimiliter concessurus , si in specie peterentur* : quæ regula in præsentis casu videtur omnino procedere ad vitanda plura , ac gravia inconvenientia , quæ seque-

fequerentur, si quilibet Monialis vi Jubilæi eligere posset in Confessarium quemcumque Sacerdotem approbatum mallet: tum demum quia ex Constitutione *Su-perna* Clementis X. edita 1670. habemus, quod approbatus ad audiendas confessiones generaliter, non est cætenus approbatus ad audiendas Monialium confessiones. Unde sicut juxta sententiam communem, & in praxi semper, quendam, approbatus tantum limitate ad certum locum, tempus, aut personas, censetur reprobatum saltem negative, relate ad alia loca, tempora, aut personas, nec est universaliter eligibilis ab omnibus tempore Jubilæi; sic quia approbatus tantum generaliter, est ex dicta Constitutione Clementis X. limitate approbatus, hoc est non in ordine ad Moniales; propterea non potest eligi a Monialibus virtute Jubilæi, sed est necessarium, quod sit pro ipsis, & determinate pro illo Monasterio approbatus, & quidem ab Episcopo, seu loci Ordinario, juxta dicenda inferius c. 10. *sess. 3. subf. tit. 1. qu. 11. n. 163.* Quare tempore Jubilæi solent Moniales congregari ab Abbatissa, & interrogari, quos Confessarios libentius acceptarent; sicque nominant duos, aut tres, qui postea proponuntur ab Ordinario, & approbantur. Neque ex eo, quod Urbanus VIII. in anno Jubilæi universalis dictam fecit concessionem; bene inferitur, id esse supponendum etiam in Jubilæis ordinariis: cum concessio Jubilæi Anni Sancti (qualis fuit concessio Urbani VIII.) sit longe favorabilior, ideoque requirat majorem ampliationem.

Unum hic obiter moneo, quod sicut Ordinarii debent esse valde circumspècti in deputandis Monialium Confessariis; sic non debent esse valde difficiles in concedendo Confessario a Monialibus electo vigore Jubilæi, si aliis ipsis constet de idoneitate, ac integritate Confessarii modo dicto electi.

Cum autem hic inciderit sermo de Confessario extraordinario Monialium, ipsis concedendo pro tempore Jubilæi; &

occasione ipsius Jubilæi plura, ac gravia dubia occurrere possint Monialibus, placet hic aliqua ex illis summatim explicare; sicque.

Moneo primo: juxta *Filiuicium* tr. 8. n. 167., aliisque Doctores a *Filiuicio* allegatos tacito nomine, ad hoc ut Moniales consequi possint Jubilæum, sufficere, in rigore loquendo, quod sciant certo illud fuisse publicatum Romæ; requiri tamen, ut ab Ordinario loci designetur Ecclesia ab iis visitanda (sicut juxta citatos Doctores requiritur etiam quoad sæculares: idque etsi Monialibus unica sit Ecclesia; adeoque illa sola ad illum effectum designari possit ab Ordinario; nam ex tenore Bullæ Jubilæi ad ipsum consequendum requiritur visitatio Ecclesiarum designatarum ab Ordinario: quod non verificaretur, si Moniales ad illum effectum visitarent Ecclesiam ab Ordinario non designatam).

An autem Ordinarius quoad Moniales possit paulo tardius publicare Jubilæum ad effectum, ut commodius, ac utilius uti possint beneficio Confessarii extraordinarii; stante quod, teste experientia, Sacerdotes, qui tunc deputari solent in extraordinarios Monialium, difficile possunt vacare confessionibus earum audiendis pro eo tempore, quo Jubilæum sumunt incolæ loci, in quo sunt Moniales.

Resp. Videri posse ex interpretativo consensu Papæ Jubilæum concedentis; & inde suadetur, quod, sicut in aliquibus Diocæbus Jubilæum non publicatur eodem tempore pro incolis Civitatis, & pro degentibus in Oppidis, ac Villis, sed pro his solum publicatur post elapsam unam hebdomadam a die, qua fuit publicatum pro incolis Civitatis; (idque etsi eodem tempore posset commode publicari tam pro Civitate, quam pro Oppidis, ac Villis illius) & aliis in Bulla Jubilæi dici soleat, ut Ordinarii *statim absque ulla mora, retardatione, aut impedimento per suas Ecclesias, Dioceses, Civitates, Oppida, Terras, & loca publicent, & publicari faciant Jubilæum*: & hæc ex aliqua iusta causa occurrente dictis Ordinariis, præ-

bente iustam rationem interpretandi clausulam illam *statim* cum aliqua latitudine; sic & in casu nostro ex interpretativo consensu ejusdem Papæ poterunt Ordinarii differre publicationem Jubilæi quoad Moniales per quindecim dies ob causam si perius indicatam, utpote valde rationabilem; maxime cum clausula illa *statim* &c. in literis Jubilæi excludat negligentiam Ordinariorum, non autem dilationem temporis ex causa, ut notavit *Bordonnus* a me de hoc consultus; qui nobiscum sentit una cum *Baldello*, *Pollacco*, *Steph. a S. Gregorio*, & aliis doctis recentioribus a me item consultis; & hanc doctrinam scio interdum fuisse præcitatam in aliqua Diœcesi.

Moneo secundo: ad hoc, ut Moniales lucrentur Jubilæum, non esse opus, quod intersint Processionibus tunc temporis fieri solitis in Monasterio: idque ex doctrina *Filiucci. sup. n. 263.*

Moneo tertio: Orationem, quæ præscribitur ad consecutionem Jubilæi, debere quidem fieri in Ecclesiis deputatis, cum id expresse soleat præscribi in Bulla Jubilæi: posse tamen fieri siue vocalem, siue mentalem, ut notat *Diana p. 5. tract. 12. resol. 44.*, nec requiri, ut fiat tanto temporis spatio, si in Bulla Jubilæi solum dicatur, *ibique* (id est in Ecclesia deputata) *Deum oraverint*: quæ verba verificantur, etsi oratio sit brevis; cum conditio orationis indefinite præscripta per quamlibet orationem impleatur, juxta illud *Aristot. lib. perbiermenias, ad propositionis indefinitæ veritatem, sufficit qualibet singularis* ita *Diana sup. ref. 33.* ex *Suar.*, *Filiucc.*, *Pollacco*, *Bossio*, *Conincho*, & aliis.

Moneo quarto: Monialem, si non habeat conscientiam peccati mortalis, non teneri sacramentaliter confiteri ad Jubilæum comparandum, nisi in ejus Bulla præscribatur confessio, tamquam opus junctum: hæc enim tunc præscribitur non absolute, sed ex hypothesi, quod quis habeat conscientiam peccati mortalis, cum Ecclesia regulariter solum præscribere soleat confessionem de mortalibus: *Filiucc. sup. n. 14.*, *Regin. sup. n. 147.*,

Laym. l. 5. tr. 7. c. 6. n. 7., & *c. 8. n. 6.*, *Conincho, d. 12. de Sacram. n. 38.* Quod si Monialis confessio sacramentaliter post sumptam Eucharistiam in aliquod mortale incurrat, consultius faciet, si iterum confiteatur ad lucrandum Jubilæum, etsi nondum impleverit omnia requisita ad ejus consecutionem; licet enim juxta aliquos ad lucrandum Jubilæum sufficiat esse in gratia, & hoc ipsum haberi possit per solum actum contritionis elicited, ut notarunt *Granados*, *Jo. Præpositus*, & *Nugnus* apud *Dianam sup. ref. 1.* cum ipsis sentientem; tamen sententia contraria *Suarez disp. 52. de pœnit. sect. 3. n. 7.* tutior est, & probabilior, quia ex vi verborum concessionis indulgentiæ requiritur confessio omnium peccatorum, quæ usque ad tempus indulgentiæ commissæ sunt.

Moneo quinto: Ad hoc ut Moniales consequantur Jubilæum, non esse opus, ut ipsæ in particulari ex peculio sibi concessio faciant eleemosynam, sed sufficere, quod pro omnibus illis fiat ab Abbatisa ex communibus bonis Monasterii: talisque est consuetudo in multis Ordinibus, etiam Observantibus; & si Abbatisa nollet facere in præfati casu ullam eleemosynam, tunc ex bonis Conventus possent facere eleemosynam, etiam inscia Abbatisa, utpote irrationabiliter invita; vel certe, (quod tutius esset) possent petere commutationem eleemosynæ in aliud opus bonum, ut bene notavit *Diana* ubi supra.

Moneo sexto: Moniales, ut consequantur Jubilæum, teneri visitare propriam Ecclesiam, & aliud etiam Oratorium forte existens intra Monasterium, si utriusque visitatio præscribatur ab Ordinario, & in Bulla Jubilæi requiratur plurius Ecclesiarum visitatio. Colligitur ex *Diana sup. resol. 55.* ubi addit ex *Bossio* in casu, quo Papa plurius Ecclesiarum visitationem præscribat, si Ordinarius unam tantum deputaret, ut sit in aliquibus locis parvis, tunc sufficere, quod illa una visitetur.

Moneo septimo: Ad consecutionem Jubilæi implenda esse jejunia præscripta in

in bulla: quamvis, si ea commutentur in aliud opus bonum, non sit necesse tale opus impleri ea ipsa die, qua jejunandum esset. Ita Alph. de Leone p.2. de jubil. n.154. Diana sup. resol.25. ex Polacco, Bosio, ac Henric. Sanchez l.4. mor. c.54. num.28. & alii.

Moneo octavo: Confessarium a Monialibus electum posse commutare omnia, & singula requisita ad consecutionem jubilæi, si confessionem excipias: non enim dari potest causa illam commutandi, sed solum differendi extra Statutum tempus; quamvis melius esset, quod sicut confessio prorogatur, sic & prorogarentur jejunia &c. ut docet Filiuc. sup. n.271.

Moneo nono: commutationem hanc fieri posse quoad Moniales etiam a Confessario ipsarum Ordinario, etsi extraordinarium eligant ad confitenda sua peccata, ut expresse docent Sanchez sup. n.17.; Henriquez l.7. c.10. num.4. aliique penes Dianam resol. 50. qui notat resol. 36. ex indulto Jubilæi commutationem, ac dispensationem fieri posse extra Sacramentum Pœnitentiæ.

Moneo decimo: Quod licet ad lucrandum Jubilæum consultius, ac tutius sit omnia opera impleri una, ac eadem hebdomada, probabile tamen putant Jo. Prepositus, Laym. & Nald. adducti a Diana par.5. tract.12. resol.24. ea impleri posse partim in una hebdomada ex duabus deputatis, & partim in alia: sique respondisse Patres Sacre Romanæ Pœnitentiariæ testatur Diana supra ex Naldo.

Moneo undecimo: Quod si Monialis aliqua ægrotet tempore Jubilæi, potest Confessarius ab ea electus, si brevi sit convalescentia, ei differre consecutionem jubilæi ad aliud tempus proximum (idque ob verba illa Bullæ Jubilæi: In quibus ad proximum tamen tempus differre valeant) vel durante tempore Jubilæi opera præscripta, quæ a Moniali ratione ægrotudinis impleri nequeunt, commutare in aliud opus pium; sic enim statuitur regulariter in literis Jubilæi; commutata visitatione Ecclesiarum in recitationem alicujus bre-

vis orationis coram aliqua imagine, & commutatis jejuniis in aliquas breves preces: aut etiam in ipsam sufferentiam infirmitatis; hæc enim duo solum communiter egere possunt commutatione: cum communio Eucharistica, & confessio Sacramentalis regulariter fieri possint ab infirmis: quod si communio fieri non posset, commutari posset in communionem spirituales faciendam eo modo, quo dicemus infra cap.10. scilicet.3. subf.2. qu.25. sub initium.

Moneo duodecimo: Monialem, quæ comparat Jubilæum in priori hebdomada, si velit illud item lucrari in hebdomada posteriori, posse iterum illud acquirere, si iterum impleat requisita ad ejus consecutionem: idque etiam in Bulla Jubilæi dicitur hæc vice tantum; hæc enim verba non important Jubilæum semel tantum posse comparari; sed illud non posse acquiri, nisi quamdiu duraverit tempus talis concessionis: ita ut ly hæc vice tantum non referatur ad Jubilæum, sed ad tempus, aut locum Jubilæi; ut notavit Alph. de Leone p.2. de Jubilæo n.196. quem pro hac sententia adducit Diana sup. resol.28. una cum Naldo Benzonio, Zerolla, Santharelli, Lavorio Fernand., & Florano.

Moneo decimotertio: Ad lucrandum Jubilæum sufficere etiam Monialis præstet opera ad ejus consecutionem præscripta, etsi ea alio ex titulo sint debita v.g. aut præcepto Ecclesiæ, vel Confessarii: cum non repugnet uno, ac eodem actu satisfieri pluribus obligationibus, modo materia talium obligationum id patiat. Ita Pollachus, Sancti, Fern., Comi. & Laym. apud Dianam resol.54.

Moneo decimoquarto: Quod, licet Confessarius non possit annuere Moniali petenti commutationem operum, aut dilationem consecutionis Jubilæi ob id solum, quod non vult tempore deputato illud comparare, cum alias commode posset; ea enim non est capax talis commutationis; cum voluntarie omittens non dicatur impeditus cap. fin. de elect. & cap. commissi eod. in 6. si tamen Monialis ex malitia tempore deputato renueret implere

plere opera Iubilæi, & ultima die facti pœnitens statuat lucrari Iubilæum, ideoque vere contrita accedat ad Confessarium, is poterit ei vel injuncta opera commutare, vel concedere dilationem ad illa implenda: sic quippe Monialis vere est involuntarie impedita, & impedimentum est necessarium ex suppositione: ita *Fillius tract. 8. num. 268. & 273. Alph. de Leone sup. num. 168. Pollach. de Jubil. sect. 42. n. 65. & 66. aliique docti recentiores.*

Moneo decimoquinto: Quod si Monialis tempore Jubilæi non petiit commutationem alicujus voti, aut absolutionem alicujus reservati, eo quod exciderint e memoria; post elapsum tempus Jubilæi potest obtinere eam commutationem, & absolutionem, si vere implevit omnia præscripta ad consecutionem Jubilæi; sic enim vigore Iubilæi comparati jus acquisivit ad utramque; ut bene notavit *Diana sup. resol. 40. ex Sanb., Portello, Bosio, Santarel., & Alph. de Leone*: qui *Diana resol. 31.* aliis citatis docet vota commutata tempore Jubilæi non reviviscere, esto vovens, mutata voluntate, postea non impleverit omnia requisita ad Jubilæum, & consequenter illud non obtinuerit: non tamen vigore Jubilæi potest ei postea commutari vota, quæ antea non fuerunt commutata; quod tamen non procedit de reservatorum absolutione: si enim quis tempore Jubilæi habens intentionem illud comparandi absolutus est a reservatis, & tunc ex oblivione non est confessus aliquod reservatum, nihilominus potest ab eo absolvi per quemcumque Confessarium; ut expresse docet *Diana resol. cit. ex Portello, & Philippo de la Cruz*: qui *Diana p. 3. tract. 1. resol. 147. ex Bartol. a S. Fausto, Santarello, & Alph. de Leone* sustinet pœnitentem accedentem ad Confessarium ultima die Jubilæi, si præ temporis angustia non possit ei integre confiteri, post elapsum tempus Jubilæi potest absolvi etiam a reservatis, in quæ incidit post elapsum Jubilæum: Papa enim per talem dilationem intendit inducere pœnitentes ad lucrandum Jubilæum, quod utique nequit comparari sine absolutione

reservatorum; & aliàs concessio Jubilæi est gratia Principis nulli præjudicialis, quæ restringi non debet absque sufficienti textu, aut ratione.

Moneo decimosexto: Ad lucrandum Jubilæum sufficere fieri in gratia ultimum opus, quod impletur ad ejus consecutionem; & hoc est ita verum, ut *Diana sup. resol. 148. ex Henrig., Fernand., & Barthol. a S. Fausto* sustineat suscipientem Eucharistiam in mortali, aut facientem sacramentum confessionem, si nihilominus in ultimo periodo Jubilæi per actum contritionis redeat in gratiam, & tunc opus ultimum ex præscriptis (Ecclesiæ visitationem) impleat, vere lucratur Jubilæum: quod tamen negant alii penes *Diana*.

An autem Moniales possint sibi eligere Confessarium, & absolvi a reservatis vi Bullæ Cruciatæ, aut similis alterius indultæ particularis.

32. Resp. Non posse ob varia decreta Pontificia, etiam Bullata, quæ refert *Lezana tom. 1. c. 19.* & præsertim ob Constitutionem Clementis VIII. relata *sup. cap. 7. qu. 3.* quam postea Urbanus VIII. die 19. Jun. 1630. innovavit; prout videre est in Bullario tom. 4. Bulla ejus 105. quæ sic habet: *Quantum ad articulum eligendi Confessarium, & absolvendi a casibus reservatis, etiam in Bulla Cane Domini contentis, cum Fratribus, & Monialibus prædictis Fratrum Prædicatorum, ac aliorum quorumcumque Ordinum, Congregationum, Societatisque, & Institutû Mendicantium tam Provincia Hispania, quam extra eam ubilibet constitutorum, locum minime habuisse, neque habere, nec illis ullo modo suffragari potuisse, neque posse; sed nostra intentionis fuisse, & esse, quod iidem Fratres, & Moniales quantum ad Sacramenti pœnitentiæ, seu Confessionis administrationem ordinaria dispositionis suorum Prælatorum, & Sedis Apostolicæ quæ ad sibi reservata subiecti sunt, tenore præsentium perpetuo declaramus.* Ubi noto ex eo, quod hic dicitur, Bullam Cruciatæ non potuisse suffragari Regularibus, non sequi absolutiones reservatorum antea vi illius collatas fuisse irritas: siquidem, stante

stante probabilitate opinionis ; quod Regulares possent uti beneficio Bullæ Cruciatæ, quæ antea supponebatur, ejusmodi absolutiones fuerint valide probabilitate opinionis suppletur jurisdictionem, ut in simili notat *Diana p.3. tr.41. resfol.153.* qui cum *p.1. tr.11. resfol.14.* aliquantulum propendisset in sententiam aliquorum Doctorum sustinentium Regulares sine licentia suorum Prælatorum posse frui beneficio Bullæ Cruciatæ, postea in *3. p. in addit. secund. resfol.9.* visa hac Constitutione Urbani rejicit dictam sententiam.

Quæres 14. *Quoties in anno debeat assignari Monialibus Confessarius extraordinarius ex decreto Concilii Trid. sess.25. de regul. c.10.*

23. Resp. Debere deputari bis, aut ter in anno : sic enim præcipit Concilium his verbis : *Præter Ordinarium autem Confessorem alius extraordinarius ab Episcopo, & aliis Superioribus bis, aut ter in anno offeratur, qui omnium confessiones audire debeat : sed de hoc cap. seq. sess.3. subs.2.*

Moneo hic ex Decreto Sacræ Congregationis specialiter deputatæ ab Innocentio XIII. quod Decretum servari præcipit BENEDICTUS XIV. in sua Constitutione *Pastoralis curæ* super designatione Confessariorum pro Monialibus : tene-ri Prælatos Regulares quoad Monasteria Monialium ipsis subiecta saltem semel in anno ad id munus eligere Sacerdotem Sæcularem, aut Regularem alterius diversi Ordinis Professorem : quod si facere omiserint, ad Episcopos Diocesanos omni appellacione remota devolvatur jus supplendi eorundem Prælatorum defectum, & deputandi Confessarium Extraordinarium aut e Clero Sæculari, aut ex alio Regulari Ordine.

Quæres 15. *Quæ privilegia concessa sint Monialibus quo ad absolutionem referatorum.*

24. Resp. Cum distinctione ; vel Moniales subsunt immediate jurisdictioni Prælatorum Regularium Ordinis ; & possunt absolvi ab omnibus iis reservatis, a quibus possunt absolvi viri Religiosi ejusdem Or-

dinis vigore suorum privilegiorum, si quidem utique consiteantur Sacerdoti Regulari, & facultas absolvendi tenore concessionis restricta sit ad Confessarios Ordinis (quod propterea diligenter observandum est illud colligendo ex verbis concessionum,) & ratio est, quod dicta privilegia concessa sunt Religiosis Ordinis ; tales autem sunt etiam Moniales illius, sicque non apparet, quo titulo ex debeant excludi ab usu prælatorum privilegiorum. Vel Moniales sunt exemptæ a potestate Prælatorum Regularium Ordinis, & immediate subiectæ Ordinario, & consentitur apud Sacerdotes non regulares ; & sic, si quidem tenor concessionis est, ut Religiosi Ordinis possint absolvi ab iis, vel illis reservatis, nulla restrictione appositâ, possunt Moniales ab iis absolvi, etiam per Sacerdotes non Regulares, qui sint deputati ad earum confessiones ; secus si tenor concessionis est, ut a prædictis absolvi possint per Confessarios Ordinis, aut cum aliquâ alia simili limitatione : tunc enim Moniales non poterunt a præfatis absolvi ; cum sic facultas censetur concessa non prænitenti, sed Confessario Regulari, qualis utique non est Sacerdos Sæcularis deputatus ad Monialium confessiones : unde patet in usu talium privilegiorum attendendum esse tenorem ipsarum concessionum, perpendendo num concessio sit facta Regularibus tanquam prænitentibus, an vero tanquam Confessariis, ut paulo ante dictum est. A quibus autem possint Moniales vi suorum privilegiorum absolvi, constat ex iis, quæ dicimus in *tract. de privill. c.2. sess.1. subs.2.* ubi ex professo agimus hac de re adductis variis indultis, quæ refert *Rodriguez tom.1. qn.20. art.22.*

Quod vero spectat ad casus Episcopales ; puto Moniales exemptas iis non subiacere, nisi in ordine ad clausuram : moveor, tum quia reservatio est actus jurisdictionis, quæ solum exerceri potest in subditos ; Moniales autem exemptæ non sint subditæ Episcopo ; tum quia loci exemptus æquiparatur loco extra territorium, ut constat ex dictis *c.5. n.190.* : adeoque sicut

sicut Episcopus nequit facere reservatorem extra territorium; sic nec potest in loco exempto: Monasterium autem Monialium exemptarum utique est locus exemptus, ut patet. Dixi, *nisi in ordine ad Clausuram*: si enim fiat aliqua reservatio in hac materia; tunc procedit doctrina tradita supra c. 6. n. 5., & 6., quam brevitatis causa hic non repeto.

Difficultas est, an Moniales immediate subiectæ Ordinario possint vi suorum privilegiorum absolvi a reservatis per ipsum Ordinarium casu, quo tenor privilegii habeat, ut Religiosi Ordinis possint ab illis absolvi per proprium Prælatum, seu immediatum, seu mediatum.

25. *Resp.* Videri posse, si tenor privilegii habeat indefinite, quod Religiosi Ordinis possint absolvi a proprio Prælo; non item, si habeat, quod possint absolvi a proprio Prælo Regulari, seu Ordinis; & ratio diversitatis est, quod Ordinarius respectu dictarum Monialium est quidem, & dici potest proprius Prælatus earum, non tamen dici potest Prælatus Regularis, seu Ordinis: sicque mirum non est, ipsum venire nomine proprii Prælati Monialium quoad privilegia prioris generis, non item quoad privilegia posterioris generis, cum alias privilegium non suffragetur ultra intentionem concedentis verbis sufficienter expressam.

Illud etiam hic potest controverti, per quem superiorem debeant Moniales absolvi ab iis, quæ specialiter reservantur Papæ, ut a casibus bullæ Cænæ v. gr.

26. *Resp.* Quod cum perpetuo impediti, ac impotentes juxta communem DD. sensum possint per proprium Ordinarium loci etiam extra articulum mortis absolvi a quibuscumque casibus, ac censuris Apostolicæ Sedi reservatis, si sint seculares per proprios vero Prælatos Regulares, si sint Religiosi; & ex alia parte Moniales Ordinario immediate subiectæ quoad hoc æquiparentur personis secularibus; consequenter dicendum est Moniales debere absolvi a præfatis reservatis, per Ordinarium quidem loci, si immediate subsunt illius jurisdictioni (cum jure communi per se id

ei competat) per Prælatum vero Regulare proprium, si sint exemptæ ab Ordinarii jurisdictione; idque præsertim ex concessione Pii V. bullata facta fratribus Ordinis prædicatorum, & relata a Rodriquez in bullario constitutione Pii V. in ordine 13. per quam Priori Dominicano, & consequenter etiam prælati aliorum Ordinum indulgetur, ut erga Religiosos suos subditos pro toto conscientia (per se ipsos tamen tantum) omnem illam potestatem absolvendi, ac dispensandi exercent, quam Episcopi exercere possunt erga proprios subditos. Colligitur ex Tamburino sup. d. 16. qu. 8. n. 7. 8. & 9. ubi addit ex Navarro, ac Ugolino taliter impositos, & consequenter Moniales sic excusari ab obligatione adeundi Papam pro absolutione dictorum reservatorum, ut neque teneantur id facere per alium (mittendo v. gr. procuratorem, aut nuncium ad tale effectum), etiam si commode id facere possint; quod negant Bonacin. d. 1. de censur. in comm. qu. 3. p. 2. n. 4., & alii inter quos Thesaurus de penis par. 1. c. 24. resp. 2. ampl. 3. dicens: *Horum sententiam esse veriorum, & eam servari in Praxi habendo recursum ad Sacram Pœnitentiarum*: „ De quo Thesauri testimonio non „ est dubitandum: fuit enim ad plures „ annos Pœnitentiarius Apostolicus in „ Basilica S. Petri, & in praxi S. Pœnitentiariæ versatissimus. Sed quamvis „ demus priorem sententiam esse præ „ tere probabilem, limitanda tamen ea „ certe est, itaut ea non valeat pro casibus, qui reservantur Papæ specialiter; „ & expresse respectu Monialium, quas „ minime ignorat summus Pontifex non „ posse Romam accedere, uti nec ignorat „ Episcoporum facultates. Ab istis ergo casibus modo dicto Papæ reservatis, „ non possunt Moniales per proprium Prælatum absolvi, sed eo, quo possunt, modo tenentur ad S. Sedem, seu Sacram Pœnitentiarum recurrere utique per „ litteras. Hujusmodi est casus violationis Clausuræ quoad egressum Monialis, „ ut constat ex Bulla S. Pii V., quæ incipit „ *Decori*, & aliis juriis directe ipsas Mo-

„ niales

niales afficientibus; ita Donatus, quem citat, & sequitur Felix Potestas *tom.1. par.4. cap.5. n.3512.* Confirmatur hæc responsio ex relicto Sac. Congregationis, quod refert Fagnanus *ad e. dilectus de temp. ordinat. n.33.* interrogata enim Sac. Congregatio Concilii: *An si Monialis alienius Monasterii jurisdictioni Regularium subiecti secreto deliquerit in materia Clausuræ, in foro conscientie absolvi possit vigore decreti in cap.6. sess.24. de reformatione ab Episcopo, cui tamquam delegato in its, quæ ad Clausuram pertinent, auctoritas tributa est, decreto c.5. sess.25. de regularibus, stante prædicta Bulla B. Pii V. Decorii respondit: Non posse.*

27. „ Limitanda est secundo illa prior sententia affirmativa, itaut præciscendo a specialibus privilegiis, & concessionibus, ea non sit extendenda ad absolutionem hæresis externæ occultæ, & ad alios casus ad S. Officium pertinentes; ab istis enim casibus Moniales nequeunt absolvi, neque ab Episcopis, neque a Prælati Regularibus. Non ab Episcopis, licet enim plures graves DD. existiment Episcopos in vigore Tridentini habere facultatem absolvendi ab hæresi externa occulta; tamen alii, nec numero, nec auctoritate inferiores, ut advertit Mendo in Epitome, verbo *Episcopus n.10.* hanc facultatem Episcopis negant, & horum sententia sine dubio tenenda est post declarationes Inquisitionis Romanæ, & Pontificum S. Pii V., Gregorii XIII. Clementis VIII., & Innocentii X., de quibus cit. Mendo, & Viva in *prop.3. damnatam ab Alexandro VII. n.4.*, & post damnationem prædictæ tertiz propositionis, per quam damnationem sententia affirmativa multum decidit a sua probabilitate, quam antea habebat, quæcumque ea esset. Non a Prælati Regularibus, siquidem juxta declarationem Sac. Congregationis die 17. Novembris 1528. de qua Mendo in epitome, v. *Prælati Regularis n.1.*, & juxta damnationem supradictæ *prop.3.* Prælati Regulares nequeunt

absolvere subditos ab hæresi externa occulta. Neque dicas ista fundamenta non habere locum in casu præsentis, in quo est sermo de facultate absolvendi illos, qui ratione alicujus impedimenti sive perpetui, sive diuturni, nequeunt adire Pontificem; nam certe videtur dicendum prædicta fundamenta habere locum tum in casibus specialiter reservatis, & expresse respectu Monialium, propter rationes supradictas; tum in casu hæresis externæ licet occultæ, & in aliis ad S. Officium pertinentibus propter praxim, quam dixi ex Thesaurio esse in contrarium.

Quæres 19. *An, quo jure, & quando Moniales possint absolvi a reservatis, etiam non obtenant facultate a proprio eorum Prælato.*

28. *Resp.* Videri posse in casu, quo illarum Confessarius petat facultatem reservatorum, sive ab Ordinario loci, si Monialis absolvenda sit ei immediate subiectas sive a Prælato Regulari, si illa sit exempta ab Ordinario. Idque ex Indulto Clementis VIII. facto Regularibus, quod postea innovavit Urbanus VIII. in sua Bulla 26. in ordine his verbis: *Quod si Regularium Confessariis casus alienius reservati facultatem petentibus Superior dare noluerit, possint nihilominus Confessarii illa vice pœnitentes Regulares absolvere, etiam non obtenant a Superiore facultate.* Circa cujus indulti intelligentiam illud in primis occurrat notandum, quod dum in eo dicitur *illa vice*, non est sensus, unumquemque Regularem vi illius non posse modo dicto absolvi, nisi semel tantum: sed sensus est, Confessarium pro unaquaque vice, qua petit facultatem reservatorum, & non obtinet, vi talis petitionis semel tantum posse absolvere a reservatis suum pœnitentem; cum quo tamen stat, ut si iterum petat dictam facultatem, & non obtineat, iterum possit absolvere, & sic deinceps. Quæ doctrina maxime nititur illa alia doctrina, quam tradunt *Alph. de Leone de Jubilæo p.3. q.27. n.197. Naldus v. indulg. n.4. Diana p.3. tract.4. resol.151.*, & alii, nimirum vigore Jubilæi posse aliquem absolvi a reservatis.

M m in po-

in posteriori hebdomada, etiam eo obtento in priori hebdomada, si repetat præscripta ad consecutionem illius: & hoc, quamvis in concessione Jubilæi sit apposta Clausula taxativa *hac vice tantum*: siquidem talis doctrina a fortiori habebit locum in præsentī casu, quo solum dicitur *hac vice omīssa dīctīōe tantum*: sed de hoc plura in nostro tract. de privil. c. 2. sect. 1. subf. 2. qu. 13.

29. Dixi in responsione sive ab Ordinario loci, si Monialis absolvenda sit ei immediate subiecta, ut innereim quod quavis concessio hic proposita per se primo videatur loqui de Prælato Regulari denegante facultatem reservatorum, & Ordinarius non sit Prælatus Regularis, neque respectu Monialium sibi subditarum: nihilominus probabile est sub illa comprehendī etiam Ordinarium quoad Moniales ipsi subiectas: utpote qui vere est illarum Superior, idque venit sub iis verbis concessionis: *Quod si Superior dare noluerit*, præsertim cum sit in materia favorabili animæ (quæ maximam admittit ampliacionem) & ratio prælatæ concessionis potiori ratione militet in Monialibus ex conditione sexus fragilioribus, aliasque certum sit eas comprehendī sub dicta concessione; quippe quæ indefinite loquitur de Regularibus; sub quorum nomine sine dubio veniunt etiam Moniales, ut patet.

Utrum vero præfata concessio procedat non solum quoad casus superioribus Monialium peculiariter reservatos, sed etiam quoad illos, quorum facultas ipsis competit iure delegationis, aut ratione necessitatis.

30. Resp. Videri procedere; cum loquatur generaliter, ac indefinite, sicut constat ex verbis illis: *quod si confessarius casus alienius reservati facultatem petentibus*; sique currat regula: lex generaliter loquens, generaliter debet intelligi: & illa alia: *beneficium Principis late interpretandum est*; quæ regulæ maxime suffragantur in bonum spirituale animæ. Ita docti Neoterici a me consulti, & valde probabiliter.

Addit Quintanad. tr. 3. sing. 26. n. 6. ex decreto Clementis VIII. & Urbani VIII.

revocata fuisse privilegia concessa a Sixto IV. Carthusianis, ad hoc ut semel in anno, & a Leone X. Monialibus S. Claræ, ut quater in anno ab omnibus reservatis absolverentur sine licentia suorum Prælatorum (ut notat Rodriguez tom. 1. qu. 26. art. 10.) idemque esse judicandum de similibus privilegiis cuicumque alii Ordini antea concessis: quæ decreta adducit Quintanad. singul. citato.

31. **D**ispensari possunt Moniales in iis, in quibus dispensantur viri Religiosi (idque sive ab Ordinario, sive a Prælato regulari, prout iis respective subsunt) & in præceptis Regule.
32. Gaudent variis privilegiis pro tempore Interdicti, ac cessationis a Divinis.
33. Afferuntur alia Privilegia, etiam majora, ad eundem effectum illis concessa.
34. Puella, quæ educantur apud Moniales, gaudent variis Indultis pro dicto tempore.
35. Non tamen tenentur illis uti.
36. Monialium famuli tempore Interdicti admittuntur ad Divina in earum Templis.
37. De rigore Juris Moniales eligere possunt Conservatorem; at obstat Praxis.
38. Si subsint Prælatis regularibus, hi benedicunt, & reconciliant illarum Tempia, benedicunt Paramenta, & consecrant Calices &c. ad earum usum.
39. Prælati iidem, si aliis habeant usum Baldachini, illud erigunt in earum Templis.
40. Moniales gaudent Indulgentiis concessis viris Religiosis in communis, ac in specie; idque etsi immediate subsint Ordinariis: quod non procedit de iis, quæ concessæ sunt Ecclesiis Ordinis: reservantur.

venerunt Indulgentia a Paulo V. concessa Monialibus: & hac occasione plura solvuntur dubia practica de Indulgentiis; & refertur Indulgentia Adriani VI. concessa recitantibus Vespere ad tria signa Campana Ave Maria: de qua Indulgentia, sicut & de Indulgentiis in communi plura notantur.

41. Tertiaria fruuntur Indulgentiis Ordinis, sed non omnes.
42. Ecclesia consulit libertati Monialium quoad susceptionem habitus Religiosi.
43. Monasteria earundem refarcienda fidelium expensis.
44. Ecclesia opportune succurrit illarum egestati per quamdam Bullam Gregorii XIII.
45. Qualiter talis Bulla obliget in presentia.
46. Bona violantis Monialem applicantur Conventui Monialis violatae.
47. Legatum relictum femina maritanda, debetur ei etiam ingredienti Religionem.
48. Siquidem legatum relictum sit femina determinata: legatum item relictum pro Monachatu debetur Tertiaria: praeterea legatum factum pro dote Puella Monachanda ei debetur, si ingreditur Monasterium, nullam recipiens dotem; immo statim pro habitu religioso, & similibus: item debetur, si maneat caelebs in saeculo: nec videtur ob stare Rota Romana: item Puella, cui relictum est legatum 1500. aureorum in dotem dandam ab herede Testatoris, quando intret Religionem; si Testatore vivente, intret cum dote minori, soluta ex bonis

ipsius Testatoris absentis, potest pretendere residuum legati: legatum pro monachandis feminis corruptis, si ea defint, implicari potest in maritanda puella periculosa: legatum certa puella, ut fiat Monialis, si ea moriatur, antequam fiat Monialis, non semper fit caducum.

49. Moniales Mendicantes veniunt sub dispositionibus factis de Mendicantibus.
50. Tertiaria, etiam seorsim habitantes, fruuntur Privilegiis Ordinis, si servant aliquas conditiones.

Quaeres 17. An, & per quos possint Moniales dispensari tum in impedimentis obstantibus praetationi, tum in inhabilitatibus per modum pae contractis, tum in praecceptis Ecclesiae, v. gr. in Jejunio, recitatione Officii &c.

31. Resp. **P**osse eo modo, quo possunt viri Religiosi ejusdem Ordinis, & quidem per Ordinarium, si Moniales ei immediate subjaceant, uti diximus sup. qu. 4., sive per proprios Praelatos Regulares, si sint exen.ptae ab Ordinario loci, idque juxta Privilegia concessa Ordini, quorum usus sicut non debet denegari Monialibus etiam subiectis Ordinario, ut ostendimus qu. 1., sic nec debet concedi nisi cum limitationibus appositis qu. 15. quae servata proportionem procedunt etiam in praesenti materia. Quare occurrente casu alicujus dispensationis, attendantur privilegia Religionis concessa ad talem effectum, & juxta tenorem uniuscujusque illorum usurpentur: ea vero proponemus, ac exponemus in tract. de gubern. r. 3. sect. 4. Qui vult consulat Casarubium in comp. v. Moniales, & v. dispensare, memor magnae illius concessionis, quam fecit Pius V. Ordini Praedicatorum, & nos retulimus hic qu. 15. §. Illud etiam.

Puto autem Praelatos posse modo
M m 2 dicto

dicto dispensare in præceptis regulæ obligantibus sub mortali: idque colligo ex Sanchez l.6. mor. cap.3. num.8., ubi supponens Prælatos Regulares posse dispensare in præceptis Regulæ, loquitur generaliter, nec excipit præcepta obligantia sub mortali.

Quæres 18. *Quibus privilegiis gaudeant Moniales pro tempore interdicti, aut cessationis a Divinis.*

32. *Resp.* Gaudere illis omnibus Privilegiis, quibus gaudent viri Religiosi sui Ordinis (loquendo de iis, quorum ipsæ, habita ratione sexus, sunt capaces) sicque non obstante Decreto Concilii Tridentini sess. 25. c. 12. de Regul. possunt Moniales tempore interdicti generalis in suis Templis dicere divina Officia submissa voce, Januis clausis, non pulsatis campanis, ac exclusis excommunicatis, & interdictis, facere celebrare Missas (cum præfatis tamen limitationibus) recipere Sacramenta, sepeliri Ecclesiastica sepultura, & recipere ad Missas, ac Horas Canonicas audiendas, nec non ad sumenda Sacramenta in suis Templis certum numerum Personarum, quemcumque possunt admittere viri Religiosi in propriis Ecclesiis juxta ipsorum privilegia a Casarubio relata in comp. v. interdictum id enim inquit Tambur. sup. d. 15. qu.8. num.3. operatur communicatio privilegiorum, ut quod conceditur Prælati virorum Religiosorum, idem & concedatur Monialium Abbatissis, seu Priorissis, dummodo ea non repugnent illarum statui, & alioqui excludantur nominatim interdicti, ac excommunicati. Quod autem dixi, posse Moniales facere celebrare Missas, intellige per Sacerdotes tam Sæculares, quam Regulares; cum de utrisque sit par ratio, concedente Bonifacio VIII. in cap. Alma Mater de Sent. excommun. in 6. omnibus Sacerdotibus indiscriminatim, ut possint tempore interdicti localis generalis celebrare in Ecclesiis quibuscumque, ac Monasteriis, modo servantur limitationes superius propozitæ. Cæterum quod diximus de tempore interdicti, proportionaliter militat etiam pro tempore cessationis a Divinis.

33. Quin etiam possunt Moniales pro tempore interdicti localis generalis recitare divina Officia, & facere celebrare Missas, Januis apertis, pulsatis campanis, & interdictis etiam admissis, (qui tamen non fuerint causa interdicti) non solum in festivitibus Nativitatis Domini, Paschæ, Pentecostes, & Assumptionis Beatæ Virginis (sicut conceditur in citato Cap. Alma Mater) sed etiam in festo Sanctissimi Sacramenti, ejusque tota Octava vigore Extravagantis Martini V. immo ex specialibus privilegiis Regularium, etiam in festo Conceptionis, Visitationis, ac Nativitatis Beatæ Virginis, in Nativitate Sancti Joannis Baptiste, in festis Sanctorum respective uniuscujusque Ordinis, necnon aliorum Sanctorum, & Sanctarum, sub quorum invocationibus earum templa erecta sunt, aut quorum Corpora in iis reposita sunt; in hebdomada Sancta, ac Resurrectionis Dominicæ, & per octavas earundem omnium festivitatum: denique quoties aliqua ex Monialibus Monasterii professionem emitte, aut in Ecclesia sepelitur. Quæ utique sunt magna privilegia, & referuntur a Casarubio in compend. privileg. v. interdictum cum pluribus aliis ad similem effectum concessis.

Difficultas esse posset, an Puella in Monasteriis Monialium degentes causa educationis possint tempore interdicti, ac cessationis a Divinis interesse divinis Officiis, audire Missam, ac recipere Sacramenta, immo & sepeliri Ecclesiastica sepultura, si tunc temporis decedant.

34. *Resp.* Videri posse; & patet tum ex dictis sup. c.5. num.192., tum ex privilegio bullato Eugenii IV. concessio Cisterciensibus, & relato a Sayro l.5. de censur. cap.7. num.22. sub his verbis: *Quod si contingat civitates, terras, vel loca, in quibus Monasteria, sive loca dictæ Congregationis existunt, Ecclesiastico esse supposita interdicto; ipsi tamen dictæ Congregationis Prælati, Monachi, Conventi, Commissi, ac Cappellani, necnon Laici, qui intra septa ipsorum locorum pro tempore habitaverint, a præfata Congregationis*

Monachis ad id deputatis, januis clausis, interdictis exclusis, & submissa voce Missas, & alia divina Officia audire, & celebrare, ac Ecclesiastica Sacramenta licite ministrare, & suscipere valeant: quale privilegium est illud, quod refertur in Comp. Societatis nostrae v. interdictum §.2. concessum pro nostris pueris, seu familiaribus, procuratoribus, & operariis: quodque refertur §.4. sub his verbis. Possunt nostri quoscumque Familiares &c. ad divina admittere, & Sacramenta illis ministrare, eorumque corpora tumulare, vel tumulari facere &c. praequamquod Sayrus, ubi supra notat, quod cum plures DD. testentur Religiosos multis ab hinc annis praefata praestare consuevisse, vi talis consuetudinis, secluso etiam quovis privilegio praestari poterunt a viris Religiosis, & consequenter a Monialibus, quantum patitur conditio sexus illarum: nec obstat, quod cap. licet 11. de privilegiis. in 6. dicitur, familiares Conventuum, ut tales non possent assistere Divinis Officiis tempore interdicti, nisi speciale ad id habeant privilegium: ibi enim est sermo de familiaribus extraneis, & non de commensalibus; & praeterea puellae, de quibus hic, habent ad id speciale privilegium, ut jam vidimus: ita Baldellus, Naldus, Bordonus, & alii a me consulti.

An autem dicta puella teneantur uti praefatis privilegiis, audiendo Missam, v. g. tempore Interdicti in die festo.

35. *Resp.* Probabile esse non teneri; & probatur, tum quia nemo obligatur ut privilegio sibi concessio; aliqui gratia non esset gratia, sed onus, & libera facultas in obligationem verteretur: & tamen concessa in alicujus gratiam non debent retorqueri in illius odium: tum quia est juxta intentionem Ecclesiae, quod omnes se componant ad abstinendum a divinis Officiis pro tempore Interdicti vetitis, ut sic censura Ecclesiastica suum vigorem non perdat: ita *Avila p.5. de censur. d.4. sect.2. d.6. ex Victoria, Cano, & aliis viris doctis: alique citati a Fagund. prac. 1. eccl. l.2. c.7. num.4. qui ta-*

men num.5. cum aliis DD. oppositam sustinent sententiam tamquam probabiliorrem; eamque probant variis rationibus.

Adde ea, quae diximus de puellis degentibus in Monasteriis Monialium causa educationis, procedere etiam in aliis faminis, ibidem cum debita licentia degentibus titulo famulatus, aut ex alia justa causa.

36. *Accedit quod cum Eugenius IV. teste Casarubio v. Interdictum 3. num.11. per Bullam concesserit Monachis S. Benedicti Congregationis Hispaniae, quod tempore Interdicti generalis, aut specialis a jure, vel ab homine quomodocumque lati possint recipere ad audiendam Missam, & alia Divina Officia, quoscumque familiares, officiales, & servitores quorumlibet Monasteriorum hujusmodi, ac eis Eucharistiam, & alia Ecclesiastica Sacramenta ministrare, eorumque corpora tumulare, seu tumulari facere: dum tamen nullus istorum dederit causam Interdicto; secreto tamen modo, januis clausis & campanis non pulsatis: hoc eodem privilegio gaudebunt Moniales tum Ordinis Sancti Benedicti, tum aliorum Ordinum, juxta dicta hic qu.1. 2. & 3. sique tempore interdicti in propriis Ecclesiis quoscumque suos famulos, ac officiales admittere poterunt ad Missam, & alia Divina Officia, & si contingat eos mori, iis concedere Ecclesiasticam sepulturam juxta limitationes positas cap.7. qu.7. nu.10., quod est frui privilegio quantum patitur conditio sexus feminei. Dixi quoscumque suos famulos, aut officiales, ut indicarem quod cum sumus in materia favorabili, quae debet ampliari, nomine famulorum, seu Servitorum veniunt deputati ad quotidiana obsequia tam Ecclesiae, quam Conventus sive Masculi, sive Feminae; factores Urbani, Villici, Ordinarii cultores horti existentis intra Clausuram alique similes, qui juxta communem loquendi modum vere dici possunt famuli: non item Medici, Chirurgi fabri, bajuli, alique artifices (qui licet inserviant Monialibus, unusquisque in suo genere, non ideo tamen juxta commu-*

nem

nem loquendi modum dici possunt famuli Monialium) non denique Syndici (quavis alias hi dici possint venire nomine Officialium Conventus, adeoque comprehendi in relato Privilegio).

Quæres 19. *An Moniales possint sibi aligere Conservatorem, eo modo, quo possunt viri Religiosi, juxta privilegia sui Ordinis.*

37. Resp. De rigore juris posse, etsi obset consuetudo in contrarium inducta: & quidem quod de rigore juris possint, probatur, tum quia gaudent Privilegiis concessis proprio Ordini, accomodatis ipsarum conditioni, ac statui, ut ostendimus *qu. 1.* & consequenter fruuntur indulto eligendi Conservatorem concessio viris Religiosis, ut pote illarum statui non repugnante: tum quia Pius V. in sua Constitut. 41. in ordine tale indultum expresse concessit Monialibus Sancti Dominici, ut constet ex tenore dictæ Constitutionis, in qua pluries fit mentio expressa de dictis Monialibus; quod indultum sine dubio per viam communicationis etiam Monialibus aliorum Ordinum est commune ex dictis *qu. 2.* Quod si consuetudo est in contrarium, forte id inde provenit, quod cum plurima Monasteria Monialium subiaceant Ordinario, & per consequens Ordinarium habeant pro Judice, non est cur eligant Conservatorem in multis fungentem Officio Judicis.

Quæres 20. *An Prælati Regulares possint vi suorum privilegiorum benedicere Ecclesias Monialium sibi subjectarum, immo & eas reconciliare si polluantur, necnon benedicere Paramenta, ac consecrare Calices, & Altaria, aliisque id genus præstare ad usum dictarum Monialium; si alias ad hæc extendatur facultas illorum.*

38. Resp. Videri posse: idque etiam si demus eorum facultatem ad Ecclesias, & res proprii Monasterii, ac Ordinis esse restrictam: moveor ex Indulto Leonis X. bullato, quod refert *Casarubius in comp. v. benedicere num. 14.* his verbis: *Leo X. concessit Generalibus, & Provincialibus, ac Custodibus, nec non & Guardianis Fra-*

trum Minorum Observ. pro tempore existentibus, ut omnia & singula ejusdem Ordinis, & Observantia Ecclesias, paramenta, & ornamenta, & alia quæcumque ad divinum cultum, & usum Fratrum necessaria solemniter benedictione valeant benedicere: ac quod similiter possint reconciliare Ecclesias, quæ quomodolibet sanguinis, vel seminis effusione pollute fuerint &c. Ubi noto quod, cum facultas hujus Indulti extendatur ad omnes ac singulas Ecclesias, ac res Ordinis, & Ecclesiarum, ac res Monialium vere sint, ac dici possint Ecclesiarum, & res Ordinis, cui subsumuntur; dicta facultas dici debet extendi etiam ad has: idque etsi dicatur *ad usum Fratrum*, siquidem in favorabilibus sub masculino comprehenditur femininum; & consequenter nomine Fratrum veniunt etiam Sorores, seu Moniales Ordinis: quæ ratio procedit etiam de consecratione Altarium, Calicum, & Patenarum, juxta tenorem aliorum privilegiorum. Dixi *Ecclesias Monialium ipsis subjectarum*: ut innuerem secus dicendum de Ecclesiis, ac rebus Monialium subjectarum Ordinario; quippe quæ non amplius dici possunt Ecclesiarum, ac res Ordinis, ut patet. Ita Naldus, Baldellus, Bordonus, & alii a me consulti.

Quæres 21. *An Abbates alias habentes usum Baldachini, & Pontificalium, possint erigere Baldachinum, & exercere Pontificalia in templis Monialium ipsis subjectarum: non secus ac possunt intra Ecclesiam Monasterii, cui præsumt.*

39. Resp. Videri posse: & colligitur ex tenore decreti Sacræ Congregationis relati a Barbossa de Officio Episcoporum allegat. 80. num. 18. quod decretum, cum, præscribens modum exercendi Pontificalia dicat, *quando solemniter in propriis eorum Ecclesiis celebrant*, utique comprehendit etiam Ecclesias Monialium dictis Abbatibus subjectarum, quippe quæ revera sunt Ecclesiarum Ordinis, adeoque dici possunt *proprie eorum*, idest dictorum Abbatum. Ita Naldus, Baldellus, Bordonus, alique a me consulti, & probabiliter; nisi adscit consuetudo in contrarium, cui contravenire

nire deservit ad excitandas tricas, quas regulariter expedit evitare.

Quæres 22. Quæ Indulgentia concessa sint Monialibus.

40. *Resp.* Concessas esse illas omnes Indulgentias, quæ concessæ sunt tam Religiosis in communi juxta Pauli V. Constitutionem editam 23. Maji 1606. a nobis late explicatam in *tract. de privil. cap. 5. sect. 5. sub. 1. per totum* (qua, revocatis omnibus & singulis Indulgentiis alias concessis Regularibus, alias plures de novo concedit) quam in specie Religiosis sui Ordinis: his enim omnibus Indulgentiis frui possunt Moniales, si impleant ea, quæ præscribuntur ad eas consequendas; illis quidem vigore citatæ Constitutionis Pauli V. quæ §. 18. loquens de Monialibus, sic habet, *volumus autem, ut omnes supradictæ Indulgentiæ, & gratiæ Religiosis Regularibus cujusvis Ordinis tam Monastici, quam Mendicantis dumtaxat concessæ, etiam omnibus Monialibus cujusvis regulæ approbatæ, & intra claustra cum tribus votis solemnibus viventibus, & perpetuam clausuram servantibus tam Ordinarii locorum, quam etiam Regularibus cujuscumque Ordinis, Regula, & Instituti subiectis suffragentur*: istis vero ex vi communicationis privilegiorum, & gratiarum sui Ordinis, de quibus eæ participant tamquam vera membra illius, ut pote profitescentes eandem Regulam, ac Institutum: idque stando in jure communis, etsi alioqui subiaceant immediatæ Jurisdictioni Sedis Apostolicæ, aut Ordinarii Loci: non enim æquum est ex eo quod fuerunt privatæ privilegio exemptionis ab Ordinario Loci, eas privari etiam gratiis, ac privilegiis, quibus antea fruebantur, dum essent modo dicto exemptæ; sicut ostendimus *sup. qu. 1. qua de re Portell. p. 2. resp. mor. casu 14.*

Quod si quæras, quas Indulgentias lucrantur Moniales vi Bullæ Pauli V. superius relatæ.

Resp. Lucrarî Indulgentiam plenariam, in susceptione habitus Religiosi, in emissionem professionis, in festo principali Ordinis (quod est Festum Sancti Fun-

datoris, aut aliud simile universaliter celebrari solitum, ut festum Circumcisionis D. N. in Societate Jesu) & in articulo mortis; item si concessæ communicent, audita prima Missa alicujus Sacerdotis Regularis, sive ejusdem, sive alterius Ordinis: item si per decem dies faciunt exercitia spiritualia juxta formam præscriptam in ipsa Bulla Pauli; item si concessæ & Sacra Communione refectæ saltem per duas horas orent in expositione quadraginta horarum facta a Superiore pro generali visitatione Monasterii. Lucrantur verò omnes Indulgentias Stationum Urbis, si devote visitent propriam Ecclesiam, ibique orent, item Lucrantur quinque annos Indulgentiæ, & totidem quadragenas, si singulis diebus ante Altare propriæ Ecclesiæ quinquies recitent orationem Dominicam, & salutationem Angelicam; nec non decem annos, & totidem Quadragenas, si per Mensem vacent Orationi mentali singulis diebus per mediam horam, & præterea in ultima Dominica dicti mensis concessæ sacram recipiant Communionem: item lucrantur annos tres, & totidem Quadragenas, si pie, ac religiose in capitulo se accubent de commissis defectibus.

Addo hibeant Moniales, & quoscunque alios fideles, sive Sæculares sive Regulares quotidie lucrari Indulgentiam ab Adriano VI. concessam, si ad tria signa Campanæ post Solis occasum dari soluta recitent *Ave Maria* cum versu *Angelus Domini &c. Ecce Ancilla Domini &c. Et Verbum. Caro factum est &c.* hæc enim Indulgentia non fuit a Paulo V. revocata in generali revocatione Indulgentiarum Regularibus concessarum: cum in ea comprehensæ fuerint tantum Indulgentiæ concessæ solis Regularibus, & hæc concessa fuerit pro universis fidelibus, teste *Rodriquez in comp. qu. 77. n. 51. juncto n. 17.* Quod volui hic adnotare, ut Monialium Confessarii ipsis talem ac tantum thesaurum detegant, curentque ut eæ fruantur gratia adeo singulari.

Ad cujus Indulgentiæ explicationem placet aliqua notare, & quidem primo illam

illam solum acquiri ad tria signa, quæ post Solis occasum dantur Campana, non item ad ea, quæ dantur primo mane, aut in meridie, cum in tenore Indulgentiæ exprimitur, quo tempore obtineatur hæc Indulgentia, & alioqui concessio Indulgentiæ extendi non debeat ultra mentem concedentis expressam verbis.

Nota secundo: ad lucranda hanc Indulgentiam non videri necessarium, ut post Trium Salutationum Angelicarum recitationem dicatur *Oratio Gratiam tuam quasumus*, licet soleat: de hac enim non sit mentio, neque in tenore concessionis, neque a Doctoribus illam referentibus; & alias sine sufficienti fundamento multiplicari non debent obligationes.

Nota tertio: hanc Indulgentiam non acquiri, si recitatio precum præscriptarum notabiliter anticipetur, aut postponatur, ea quippe est affixa certo tempori in ejus reverentiam, adeoque servari debet circumstantia temporis, ut pote substantialis, quod non procederet, si levis esset antepositio, aut postpositio; cum de minimis non curet Prætor, & quod parum distat, nihil distare videatur.

Præterea adverte Benedictum XIII. ampliasse prædictam Indulgentiam. Anno enim 1714. Pontificatus sui primo concessit Indulgentiam Plenariam perpetuam omnibus Christi fidelibus, qui genuflexi devote recitaverint ad sonitum Campanæ, mane, aut meridie, aut vespere consuetam orationem *Angelus Domini &c.* & vere contriti, & peracta Sacramentali confessione in una die cujuslibet mensis, eorum arbitrio eligenda, Sacram Eucharistiam sumserint. Ita constat ex edito Cardinalis Fabritij Paulucci edito eodem anno primo, & impresso in Tom. XII. Bullarii Romani novissime typis vulgato Romæ anno 1736.

Cum autem occasione Indulgentiarum, quæ interdum proponuntur Monialibus obtinendæ, varia ipsi occurrere dubia soleant de illis, quorum resolutionem petunt a suis Confessariis, in horum gratiam aliqua de Indulgentiis magis practica hic placet proponere; ut horum solutio-

ne illi habeant, unde facilius propoſita à Monialibus dubia resolvant.

Aſſero ergo 1. Indulgentiam plenariam dici illam, per quam omnis pœna pro peccatis luenda in Purgatorio remittitur, Indulgentiam vero 7. annorum v. g. dici illam, per quam remittitur tanta pœna peccatis debita, quanta deleteretur per pœnitentiam septem annorum factam juxta Canones antiquos Ecclesiæ *Laym. l. 5. tract. 7. cap. 3. num. 1.*

Aſſero 2. Ad hoc, ut Monialis consequatur totum effectum Indulgentiæ plenariæ, requiri ut prius ei sit remissa omnis culpa, etiam venialis; unde sit, ut, si maneat Monialis affecta erga aliquod peccatum veniale, non consequatur totum effectum plenariæ Indulgentiæ, cum non obtineat remissionem pœnæ respondentis illi peccato veniali, ut bene notat *Laym. cap. 6. num. 3.*

Aſſero 3. Quod si operis injuncti ad obtinendam Indulgentiam pars tantum minima omittatur; probabile putat *Filliuc. tom. 8. par. 3. num. 152.* non impediri effectum Indulgentiæ, cum in moralibus parum pro nihilo reputetur: quod tamen non procedit, si pars omiſſa, quæ in se est levis, sit gravis respective ad alias, ut si semel omittatur *Pater & Ave* in quinque denis recitandis.

Aſſero 4. Ad obtinendam Indulgentiam sufficere, si fiat opus, uti est secundum substantiam, sive ex objecto bonum; etsi vitiosum sit ratione alicujus circumstantiæ; eo quod sit factum v. g. ex vana gloria *Suar. d. 52. de pœnit. sect. 6. num. 2.* contra alios, quorum opinio in praxi amplectenda videtur.

Aſſero 5. Abſolute non requiri, ut opus injunctum pro Indulgentia impleatur in ſtatu gratiæ, sed sufficere quod Monialis sit in Dei gratia, quando opus consumatur in tempore, quo obtinenda est Indulgentia: tunc enim necessaria est gratia non quidem propter opus, sed propter fructum, id est ad consecutionem Indulgentiæ. *Laym. ſup. ex Soto S. Anton. & Navarr.* monens esse valde conſultum, ac expediens totum opus in gratia implere.

Alte-

Aſſero 6. Ad obtinendam Indulgentiam ſufficere intentionem habitualement, ac interpretativam; qua Monialis præſumitur valde ſibi in ſpiritualibus conſulere eo meliori modo, quo poteſt, non autem requiri actualement intentionem illam lucrandi, cum id non exiſtat natura Indulgentiæ, & in conceſſione illius ſolum dicatur Indulgentiam talem conſequendam fore ab iis, qui talem Eccleſiam tali die viſitaverint: quod totum præſtare poteſt Monialis, etſi ignoret, aut non advertat illa die conceſſam fuiſſe illam Indulgentiam, ideoque non habeat actualement intentionem lucrandi illam. *Laym. ſup. n. 5. aliiſque, quos citat, & ſequitur Diana par. 4. tract. 12. reſol. 6.*

Aſſero 7. Quod quando conceditur Indulgentia *Pœnitentibus, & confeſſis: ſeu contritis, & confeſſis*, non neceſſario requiritur confeſſio, ſed ſufficit contritio perfecta: cum verba illa juxta ſubjectam materiam poſſint intelligi diſtributive; ut per ea Papa intendat concedere Indulgentiam Fidelibus, dum præmittant contritionem, aut confeſſionem *Card. de Lugo d. 7. de pœnit. ex Suarez, aliiſque apud Dianam ſup. reſol. 30.*

Aſſero 8. In caſu, quo confeſſio Sacramentalis vere requiratur ad confeſſionem Indulgentiæ, non ideo teneri confiteri illum, qui habet ſolum venialia: cum Eccleſia non ſoleat præcipere confeſſionem venialium, & confeſſio absolute ſumpta intelligatur tantum de confeſſione mortalium. *Fillinecius tr. 8. par. 3. n. 145. ex communiore DD. ſententia monet contrariam in rigore eſſe tutiorem.*

Aſſero 9. Videri probabile, quod eodem opere poſſit quis lucrari diverſas Indulgentias viis diverſis conceſſas; ut ſi quis dicat Roſarium habens plures benedictiones, & ſecundum quamlibet illarum ſint conceſſi mille anni Indulgentiæ ſimpliciter enim ſit, quod unaquæque benedictio poſtulat, nempe recitatio Roſarii, & alias non apparet, cur Indulgentia obtineatur potius una via, qua nã alia. *Fillinecius ſup. num. 167. Card. de Lugo num. 92. Laym. ſ. c. 6. n. 6. Nald. de Indulgentia n. 4.*

aliiſque apud *Dianam p. 5. tr. 12. reſol. 11.* qui tamen oppoſitam ſententiam dicunt eſſe probabiliorem, requiri ſcilicet plura opera ad conſequendas plures illas Indulgentias: cum opus bonum plerumque adungi ſoleat in conceſſione Indulgentiarum ad ſupplendam cauſam illarum: qui finis utique non obtinetur ita bene, ſi uno opere exhibitio plures Indulgentias ſimilibus rebus promiſſas lucrari liceat: excipe, niſi opus præſcriptum ſit tale, quod eodem die non poſſit, aut non ſoleat repeti, ut jeſunium, Communio Sacramentalis &c.

Aſſero 10. Poſſe Monialem, ſi quo tempore audit Miſſam, ſimul recitet Horas Canonicas, lucrari Indulgentias conceſſas audientibus Miſſam, & conceſſas recitantibus horasnam ſic vere implentur opera præſcripta ad plures Indulgentias: & alioqui circumſtantia ejuſdem temporis non impedit illarum confeſſionem, cum ſit extrinſeca actibus, qui ſunt, & teſte *Sanch. l. 1. mor. c. 14. n. 12.* eodem tempore audiri poſſint plures Miſſæ debitæ ex variis titulis v. g. ex præcepto Eccleſiæ, & ex voto *Bonac. d. 6. de leg. q. 1. pag. 5. num. 31.*

Aſſero 11. Quod licet Angelus Roſella, Villalobos, & alii relati a *Diana par. 2. tr. 11. reſol. 104.* ſuſtineant Indulgentiam conceſſam pro tali die alicui Eccleſiæ poſſe ſæpius obtineri, ſi Eccleſia pluries viſitetur, viſitatione multiplici moraliter (qualis non fieret, ſi quis millies ingrediendo, & egrediendo intraret eandem Eccleſiam) id tamen negat *Card. de Lugo ſup. n. 96. ex Suar. & Bonacina*, alioqui concedens *n. 65.* Indulgentiam perpetuam conceſſam viſitantibus aliquam Eccleſiam abſque temporis determinatione (dicendo v. g. *Quicumque viſitaveris talem Eccleſiam, Indulgentiam conſequatur*) acquiri pluries eadem die, ſi pluries illa Eccleſia viſitetur modo ſupradicto. Quod admittit Cardinalis etiam in caſu quo Indulgentia concedatur pro pluribus diebus ad commoditatem fidelium, qui nequeunt eadem die concurrere, vel ad fovendum concurſum, ac celebratam in ea Eccleſia

N n

(qualia

(qualis est Indulgentia concessa nostris Ecclesiis in ultimo Triduo Bacchanalium) immo hoc idem admittunt de Indulgentiis Stationum *Trullench. in Bullam Cruc. l.1. §.6. d.4. n.2. & Diana p.1. tract.11. resol. 20.*

Affero 12. Effectum Indulgentiæ obtineri in primo instanti, in quo impleta est conditio præscripta ad illam obtinendam: hoc autem instans est illud, in quo totum opus requisitum ad Indulgentiam omnino consummatum est, & est primum instans, in quo impleta est conditio prædicta, etsi alias sit primum instans non esse præcedentis operis, quatenus sit successive *Filline. sup. num. 499. ubi affert alium modum explicandi tale instans.*

Affero 13. Indulgentiam plenariam Religiosis concessam in morte non esse solum pro illo instanti, quod est primum non esse vitæ humanæ, in quo potest haberi effectus Indulgentiæ, etsi anima sit separata; sed etiam pro illo instanti, quod est tam propinquum illi, ut mors jam sit naturaliter inevitabilis; quod autem ex his sit, incertum est *Fillineus tract.8. p.3. num. 139. Notat autem Bonacina sup. p.8. num. 12. quod quando ad obtinendam hanc Indulgentiam requiritur Confessarii Ministerium, ea obtinetur non solum in vero mortis articulo (sicut revera obtinetur, quando in eius concessione nullum tale præscribitur ministerium) sed etiam in quomodolibet præsumpto, ac probabili mortis periculo, quando scilicet Medicorum judicio infirmus debet confiteri ad recipiendum Viaticum, alias inanis sæpe redderetur talis confessio, cum non raro mors superveniat, prius quam possit consistere de vero mortis articulo. Quod idem docet *Suarez tom.4. de Relig. tr.8. l.2. cap.19. n.13. addens, quod si infirmus in hoc posteriori eventu consequatur Indulgentiam, & non moriatur, potest illam obtinere iterum in quolibet simili eventu usque ad verum mortis articulum, idque ex præsumpta voluntate concedentis, in quo non dissentit *Bonac. sup. n.1. citans pro se Cordubam, idque probans divinis rationibus, quæ apud ipsum videri possunt.***

Affero 14. Quod quamvis *Fillineus sup. n.140. ex Paludano Herinquez, & Silvestro Bonac. sup. par.5. n.13., & Diana par.15. tract.2. resolut.4. ex Granado, alique* putent probabile esse effectum Indulgentiæ, qui tempore debito impeditur ex defectu gratiæ, recedente postea fictione obtineri, proportionaliter, ut dicunt Doctores de satisfactione Sacramentali facta in peccato mortali, idque ob plures rationes adductas a *Fillineo*: probabilius tamen, ac tutius est Indulgentiam, recedente fictione, non habere effectum. Ductor, quod Indulgentiæ tantum valent quantum sonant; cum ergo communiter Indulgentia soleat concedi confessis, aut contritis; non comprehendit eum, qui tempore debito non est contritus: siquidem ad obtinendam Indulgentiam contritio impleri debet intra tempus definitum in concessione *Suarez d.52. de pœnit. sect.2. n.12., & seqq. Cardin. de Lugo d.27. de pœnitent. n.84. Bonac. sup., & alii.*

Affero 15. Lucrantem Indulgentiam Plenariam simpliciter, & absolute liberari ab obligatione implendi pœnitentias a Confessario sibi impositas; cum hæc imponantur ut pœna ad satisfaciendum pro peccato ac proinde sublato debito totius pœnæ (prout fit per consecutionem Indulgentiæ Plenariæ) cesset fundamentum præfatæ obligationis *Cardin. de Lugo n.22. ex communi doctorum, hinc inferens Confessarium, si reperiat pœnitentem non implevisse multas pœnitentias ex ante actis confessionibus, posse, non auditis prioribus peccatis, illas commutare in aliquam Indulgentiam Plenariam acquirendam ab ipso pœnitente, immo pœnitentem ipsum, si sit doctus, posse ex se facere talem commutationem, cum id fiat per meram subtraktionem materiæ, ut jam diximus, quamvis alias consulendum sit semper pœnitenti, ut pœnitentias impositas, quoad potest adimpleat. Quin etiam ille tenetur omnino implere pœnitentias sibi injunctas in remedium, ac præservationem, non obstante quod obtineat Indulgentiam plenariam; cum hæc proxime non deserviat ad illum præservandum a peccato; ut bene*

NOTA.

notavit Bonacina d. 5. de Sacrament. qu. 5. scilicet 3. p. 4. n. 9.

Quod autem dixi lucrantem Indulgentias posse liberari ab obligatione implendi poenitentiam sacramentalem iunctam a Confessario, videtur procedere etiam in casu, quo Indulgentia hic, & nunc concessa sit partialis dummodo prudenter (et si non certo) judicari possit æqualis satisfactioni debite peccatis, pro quibus dicta poenitentia imponitur: ut si sit Indulgentia mille annorum v. gr. sic enim procedit doctrina data §. præced.

Affero 16. Translato festo, non transferri Indulgentiam in honorem illius concessam; quippe quæ ex intentione concedentis est affixa certo diei: ideoque sine speciali indulto nequit transferri *Fagund. præc. 2. Eccl. l. 1. c. 2. n. 10.*, & ante illum *Azor p. 2. l. 1. c. 18. qu. 3.*

Adverto 17. Indulgentias a Papa concessas fidelibus vivis non posse applicari defunctis, nisi id in specie concedatur ab ipso Papa: Indulgentia enim pendet non minus a voluntate, quam ab auctoritate concedentis *Laym. l. 5. tr. 7. c. 7. n. 2.*

Affero 18. Existentem in peccato mortali posse lucrari Indulgentiam pro defunctis; cum ratio satisfactionis, quæ præstatur per Indulgentiam, non sit opus illius, qui existit in peccato, sed thesaurus meritorum Christi, ac Sanctorum: & opus particulare, per quod applicatur Indulgentia, fiat nomine Ecclesiæ, in qua non deest gratia. *Filliuc. trat. 8. p. 13. n. 313. Portell. de dub. Regul. v. Indulgentia pro Jubilæo n. 24. Nald. v. Indulgentia n. 7.*, & alii, quos citat, & sequitur *Diana p. 5. tract. 12. resol. 38.* monens in tali casu non dici malum satisfacere pro alio, sed solum facere opus, ob quod Papa impertitur satisfactionem Christi, & Sanctorum.

Affero 19. In materia Indulgentiæ sequendam esse opinionem tutiorem; siquidem opinio probabilis, & bona fides non operantur, quod Papa in hoc, aut illo eventu concesserit Indulgentiam, si ipse revera id non intendit, quod indicat *Diana p. 3. tr. 4. resol. 153.* & est bene advertendum.

Affero 20. (Loquendo de Indulgen-

tiis, quæ obtinentur ex vi Numismatis, Rosarii, aut Imaginis habentium Indulgentias, v. gr. S. Caroli) non videri simpliciter necessarium, quod obtinens Indulgentiam habeat Numisma, aut Rosarium apud se, itaut actu illa penes propriam personam habeat in eo loco, in quo lucraturus est Indulgentiam, v. gr. in templo, ubi communicat: sed sufficere, quod illa habeat domi proportionaliter, ut dicit *Bonac. de censur. in particul. d. 1. q. 22. p. 7. n. 2.* obligationem detinendi apud se Bullam in Cæna Domini, contentam in tenore ipsius Bullæ, impleri sufficienter ab iis, quos adstringit, si illam habeant in propria Domus: res enim dicitur penes me esse, quæ est in domo *l. Titia cum testam. §. Cuius de legat. 3.* sicque in re præsentem sentire Cardinalem de Lugo audiui a viro fide digno: et si juxta dicta §. præcedenti tutius sit illa habere apud propriam personam.

Affero 21. Non videri repugnare, quod idem Numisma, aut Rosarium habeat Indulgentias, seu benedictiones diversi generis, ut Indulgentias S. Caroli v. gr. & Indulgentias quinque Sanctorum intuitus a Gregorio XV. idque satis aperte innuat *Filliucius sup. n. 167.* dum ait: *Ut si quis dicat Rosarium, quod habeat plures benedictiones;* nec appareat ex quo capite id repugnet: sicque docti recentiores nobiscum in hoc sentiunt, immo & in praxim deducunt hanc doctrinam.

Affero 22. Casu, quo Rosarium habens Indulgentias amittatur, & loco illius subrogetur aliud cum eisdem Indulgentiis juxta facultatem ad id concessam a Papa, si postea inveniat prius Rosarium, hoc non retinebit amplius Indulgentias, sed has habebit Rosarium subrogatum; cum sic verificata fuerit conditio, ut posset aliquod Rosarium subrogari (nempe, quod prius fuerit amissum) & aliud legitime fuerit subrogatum, sicque in priori Rosario cessaverit Indulgentia *Card. de Lugo sup. n. 151.* monens tamen in isto casu tutius esse retinere utrumque Rosarium.

Affero 23. Quod si cui Moniali concedantur plures benedictiones Indulgentiarum de more applicandæ Rosariis, gra-

N n 3

nis, Imaginibus &c. & ea moriatur dictis benedictionibus nondum applicatis, nec delegata alteri facultate applicandi illas, neque Superiorissa talis Monialis, nec alius, quibus constet de hoc, poterunt facere postea talem applicationem; cum concessio dictarum benedictionum sit privilegium personale, adeoque destinat cum ipsa persona. Ita Baldellus, Bordonus, Zannettus, & alii docti viri a me consulti, alias concedentes præfatam Monialem ante mortem potuisse delegare facultatem applicandi illas benedictiones: etsi delegasset, tunc delegatos valide illas applicaturos post mortem illius; quod idem docet *Pasqualig. to. 1. decis. 492.*, & 493. Quam tamen assertionem puto non procedere in casu, quo ea subdelegatio ante mortem a delegato fieret alicui absentis per scriptum, qui proinde illam non posset acceptare, nisi post mortem subdelegantis, cum jurisdictio delegata sit accessoria gratiæ factæ; & sicut gratia facta non perit morte concedentis, sic nec pereat dicta potestas accessoria, utpote sequens naturam gratiæ principalis; ut notat *Sanchez l. 8. de matr. d. 26. n. 43.* aliis citatis, hoc idem expresse *n. 36.* docens etiam de morte subdelegantis.

Añero 24. Benedictionem Indulgentiarum applicatam Coronæ Virginis non cessare in casu, quo Corona convertatur in Tertiam partem Rosarii; cum adhuc maneat materia capax talis Indulgentiæ, quam suppono esse applicabilem, & Coronis, & Rosariis: idque censere procedere in eventu, quo benedictio fuisset applicata tertiæ parti Rosarii, & hæc convertatur in coronam integram Virginis; cum per talem conversionem parva fiat additio, & aliquòd principale trahat accessorium. Idque puto procedere, in casu, quo benedictio applicata sit Cruci Caravacæ v. gr. & hasta illius Superior transverfalis frangatur: nam benedictio fuit applicata Cruci, non quatenus est Crux Caravacæ, sed quatenus est Crux, qualis manet etiam post dictam fractionem. Quod si mihi surripiatur Rosarium habens benedictionem, & ego putans me illud amisisse benedictionem applicem juxta concessionem

Papæ alteri Rosario, vi Rosarii surrepti non acquirerentur Indulgentiæ, cum, facta hac posteriori applicatione, benedictio cesset in priori Rosario.

Añero 25. Quod, si concedatur Indulgentia confessis, & sacra Communione refectis, qui Defunctorum Officium v. gr. recitaverint: si quis Officium hoc recitat ante Communionem (v. gr. per horam) probabile est hunc non lucrari Indulgentiam: cum tenor concessionis supponat præmitti communionem dictæ recitationi, & Indulgentia tantum valeat, quantum sonat, etsi alii oppositum putent esse probabile ex *Sæ v. Indulg. n. 13.* dicente, cum dicitur in Jubilæo ut quisque ante omnia confiteatur, sufficere intra tempus Jubilæi confiteri.

Añero 26. Quod si concedatur Indulgentia iis, qui confessi, & Communione refecti Officium B. Virginis recitaverint: & tu Matutinum dicti Officii recitares vespere diei præcedentis diem confessionis, & Communionis faciendæ, in præsentis casu probabile est te consecuturum esse talem Indulgentiam, dato usu in Ecclesiâ legitime inducto, quod Matutini recitationis modo dicto anticipetur, & admitti doctrina *Sanchez l. 4. mor. c. 2. n. 31.* quod quando non constat de speciali alia intentione votantis, votum non aliter obligat in quavis materia, quam si lex esset a Deo, vel ab Ecclesiâ de ea re: quæ doctrina proportionaliter videtur procedere in præsentis casu, maxime cum præscriptio officii recitandi sit veluti quædam lex lata ab Ecclesiâ ad lucrandam Indulgentiam, idest a Papa, qui est caput ipsius Ecclesiæ, adeoque præsumi possit eum in casu hoc non intendere aliter obligare ad Officium Beatæ Virginis, quam in aliis casibus obliget Ecclesiâ ad Officium.

Dubium majus est, an Moniales immediate subiectæ Sedi Apostolicæ, aut Ordinario possint in suis Templis exponere Indulgentias Ecclesiis Ordinis concessas pro secularibus, v. gr. Indulgentiam Portiunculæ loquendo de Monialibus Ordinis Minorum.

Resp. Posse, ut constat ex praxi communi ubique admittâ.

An autem Moniales Tertiariæ frui possint Indulgentiis, quæ concessæ sunt Religiosis sui Ordinis per peculiaria indulta.

41. *Resp.* Possè, si juxta dicta qu. 7. virginalem, seu cœlibem vitam sub expresso voto ducant, & alias impleant præscripta ad dictarum Indulgentiarum consecutionem: constat ex concessione bullata Sixti IV. relata a *Lezana tom. 2. c. 14. num. 26.* in qua indulgetur Tertiariis Ordinis Carmelitarum, ut gaudere possint, & debeant tam exemptionis privilegio, quam omnibus libertatibus, immunitatibus, indulgentiis, & aliis privilegiis quibuscumque præfato Ordini concessis, & in posterum concedendis. Ubi notandum, quod, cum ista concessio indefinite loquatur de Tertiariis, comprehendit etiam Moniales Tertiarias: & cum in specie exprimat indulgentias, non est dubitandum quin illæ etiam in ea includantur; quamvis alias sub generali Privilegiorum communicatione non veniant Indulgentiæ. Dixi *Si Virginalem seu cœlibem vitam sub expresso voto ducant*, quia Leo X. in Concilio Lateranen. statuit ejusmodi indultum non suffragari Tertiariis non viventibus collegialiter, aut non habitantibus cum claustralibus, si sint viri, vel certe vitam virginalem, seu cœlibem non ducentibus sub expresso voto, si sint Fœminæ.

Quæres 23. Qualiter consulat Ecclesiæ libertati Monialium quoad susceptionem status Religiosi.

42. *Resp.* Consulere prohibendo sub pena excommunicationis majoris ipso facto incurrendæ, quæ lata est in *Concilio Trident. sess. 25. de regul. cap. 18.* ne quis quomodocumque cogat quancumque mulierem invitam, præterquam in casibus in jure expressis, ad ingrediendum Monasterium, vel ad suscipiendum habitum cujuscumque Religionis, vel ad emittendam professionem: imo & eidem penæ subijciendo eos, qui consilium, auxilium, aut favorem hac in re dederint, quique scientes eam non sponte ingredi Monasterium, aut habitum suscipere, aut professionem emittere, quoquo modo ei actui, vel

præsentiam, vel consensum, vel auctoritatem interposuerint: sed de hoc plura *cap. 3. sect. 1. qu. 15.*

Quæres 24. Quorum expensis refarciri debeant Monialium Monasteria, si redditus, aut elemosyna ipsarum ad id non sufficiant.

43. *Resp.* Debere refarciri fidelium elemosynis, aut certe his deficientibus, sumptibus Consanguineorum ipsarummet Monialium, qui utique ad id poterunt compelli ab Ordinario, durante in iis vinculo consanguinitatis, & consequenter obligatione, quam habent illas conservandi in debita honestate juxta *c. si quis dereliquerit d. 30.* ut si Consanguineorum facultates non sufficiant, utpote inopia laborantium, tunc ad talem reparationem adstringi debet is, cujus auctoritate, aut potius voluntate Monasterium extructum est: siquidem prævidere potuit talem casum, & præsumitur tacite voluisse se ad id obligare; ut bene notavit *Barbosa alleg. 102. de Offic. Ep. nu. 10.* quem sequuntur *Tambur. d. 18. de jure Abbatis. qu. 1. num. 10. & alii.*

Quæres 25. An, & qualiter Ecclesiæ soleat succurrere indigentia Monialium, quo ad bona temporalia.

44. *Resp.* Succurrere, prout hic, & nunc censetur magis expedire juxta occurrentes circumstantias; quomodo Gregorius XIII. die 30. Januarii 1572. ad occurrendum præsentibus necessitatibus Monialium in sua Constitutione *Deo Sacris*, quæ est 8. in ordine, statuit, ut quicumque solebant pauperibus Christi aliquas elemosynas singulis annis, mensibus, Hebdomadis, aut diebus facere ex fructibus, redditibus, ac proventus Ecclesiasticis, vel etiam tenebantur ex Testamento, ultima voluntate, vel alia dispositione etiam inter vivos, aliquales hujusmodi Elemosynas facere, dimidiam partem talium Eleemosynarum, ac elargitionum, quocumque tempore, & modo distribui solitarum, etiam speciali nota dignæ, & secundum pias defunctorum, aut aliorum voluntates sub certa forma ab eis in Testamento, vel alia quacumque dispositione di-

ne distribuendæ essent, tenerentur dare, ac distribuere Monialibus etiam Tertiariis sub solemnî Religionis voto, & perpetua Clausura de cætero viventibus in terris, & locis, quorum pauperibus tales eleemosynæ alias erant distribuendæ: & quidem absque ulla earum petitione, exactione, ac conquisitione, aliave Sedis Apostolicæ iussione (dummodo tamen præfata eleemosynæ in certas personas, nec ad certos usus pios, alios, quam vietus, ac alimenta pauperum non forent distribuendæ), idque donec numerus Monialium prædictarum (qui per ipsos locorum Ordinarios etiam in Monasteriis ab illorum cura, ac regimine quomodo-cumque exemptis cum illarum Superiorum interventu, stabiliri, & ordinari jubebatur, nunquam postea excedendus) ita esset imminutus, ut reliquæ Moniales, ac Tertiariæ propriis redditibus Monasteriorum ipsorum, aut consuetis eleemosynis commode possent sustentari, ita tamen, ut decedentibus singulis ex tribus earundem Monialium partibus, tertiz quoque earundem eleemosynarum partis distributio, & sic successive in totum extinguatur, atque in pristinum statum subdebitis, aut solitis oneribus revertantur, & remaneant. Ita Gregorius XIII.

Ubi quis querere posset, an obligatio presentis Constitutionis etiam hodie urgeat, si dentur aliqua Monasteria Monialium, quibus desint necessaria ad sustentationem ratione paupertatis, qua etiam modo prematur.

45. *Resp.* Non urgere, si ista indigentia suborta est, postquam juxta citatæ Constitutionis tenorem Monasteria redacta sunt ad illum numerum Monialium, ut, quæ superessent, commode sustentari possent ex redditibus, aut eleemosynis ipsorum Monasteriorum: moveor ex verbis illis, *ita tamen, ut decedentibus singulis &c.*, quæ adduximus ex præfata Constitutione, sic enim jam extincta est dicta obligatio: quod si semel extincta est, non apparet, unde possit reviviscere: maxime cum in materia obligationis stricta semper fieri debeat interpretatio,

sicut bene notavit *Sa. v. interpretatio n.a.* & constat *ex c.1. de jurejur.* in 6. consentit item praxis fere communis satis aperte indicans Constitutionem illam Gregorii XIII. non esse amplius in usu, esse plura Monialium Monasteria gravi paupertate laborent; quod est signum ejus obligationem cessasse; alias Ordinarii locorum, ad quos maxime spectat cura Monialium, magis insisterent ejus executioni, aliqui optime agnoscentes gravem illam paupertatem: quod tamen non faciunt.

Addit *Barbosa lib.1. Jur. Ecclesiast. cap.44. num.66.* Sacram Congregationem 15. Aprilis 1592. declarasse ad succurrendum indigentiz Monialium tempore penuriz recipiendas esse puellas ad Religionem cum dote duplicata, applicandam illis tertiam partem eleemosynarum, quæ applicantur Locis Pii cum extensione citatæ Bullæ Gregorii XIII., mittendas denique Moniales ipsas ab quæstuandum, necnon earum Consanguineos cogendos esse ut illis subveniant.

Quæres 26. Quo casu Monasterio Monialium applicari debeant bona illius, qui Monialem illius carnaliter cognoscit.

46. *Resp.* *Tambur. d.11. de jure Abbatiss. qu.2. num.6.*, ex *Farin. de delict. carnis qu.146. §. Sacrillegium num.10.*, & *Homob. p.2. cas. res. c.4. sect.1.* debere applicari, si in casu proposito interveniat vis, aut raptus; idque ex l. *raptores C. de raptu Virginum Auth. de raptis mul. colat.9.* aliisque jurisbus relatis ab *Azorio par.3. l.3. c.15.* generaliter addicentibus bona omnia raptoris mulieri raptæ, dummodo rapta non consentiat in matrimonio cum raptore. Quæ jura utique possunt suffragari Monialibus, etsi sint juris civilis; cum Personæ Ecclesiasticæ, alias exemptæ a dispositionibus juris civilis, possint illis uti in materia sibi favorabili, ut tradunt communiter DD., & alibi nos etiam ostendimus. Constat autem in casu nostro, quod si Monialis consentiat in raptum, bona raptoris non debentur Parentibus Monialis raptæ, cum ea illis per professionem demortua sit civiliter; sed

Monia.

Monasterio, in quo degit, ut pote succedenti loco Parentum; præsertim cum præfata (etiam Moniali non consentiente in raptum) non debeantur ipsi Moniali, quæ vi voti paupertatis non potest non acquirere Monasterio, quidquid acquirit, juxta illud vulgare: *Quidquid acquirit Monachus, acquirit Monasterio*.

Quæres 17. *An legatum relictum Fœminæ maritandæ, debeat Novitiæ ingreditæ Religionem.*

47. *Resp.* Deberi, si relinquatur Fœminæ determinata, sicut supponitur in præfenti casu: ita *Mol. tract. 2. d. 207.* dicens esse omnium, *Sanchez l. 1. de matr. d. 33. num. 19.*, alique plures Canonistæ penes ipsum: & probatur ex eo, quod, ubi testator oppositum non declaravit, præsumit jus fore, ut idem disponderet, si meminisset casum, quo Persona jussu inire Matrimonium Religionem ingrederetur: de favore Religionis, ex quo infert *Sanchez num. 30.*, quod si præfentes conjecturæ in eventu proposito suadeant testatorem intellexisse de nuptiis carnalibus; tunc Fœmina legataria non obtineret legatum, si Religionem intraret; cum sic cesset dicta præsumptio, & alioqui ultimæ voluntates testatorum impleri debeant instar legis.

48. Dixi si relinquatur Fœminæ determinatæ; si enim legatum relinqueretur indefinite puellis maritandis; tunc putat *Sanchez n. 32.* contra aliquos oppositum sustinentes ex *Auth. Sanctiss. Episc. §. Sed & hoc præfenti collat.* legatum non posse tradi puellis ingredientibus Religionem, probatque, tum quia dispositio illa citatæ Authentice statuentis conditionem, nuptiarum esse invalidam, & haberi pro non scripta, donec aliquis sub illarum conditione novaverit, vel reliquerit liberis, vel cuicumq; Personæ hereditatem, vel legatum, & talis persona intret Religionem, est exorbitans a jure petente conditiones impleri in vera, ac specifica forma, & non sicut *l. Mævius, & l. qui heredi ff. de condit. & demonstrat.* Sicque ad alios casus non debet trahi: *reg. 28. de reg. jur. in 6.*, tum quia in præfenti casu

militat longe dispar ratio, ac in casu §. præcedenti proposito: siquidem quando legatum relinquitur certæ personæ, testator habuit specialem affectionem ad subveniendum illi fœminæ, adeoque jus præsumit ipsum voluisse ei legare etiam casu, quo ingrederetur Religionem: secus si legaretur incertis fœminis maritandis; tunc quippe non censetur habuisse specialem affectum ad eam, quæ modo dicto intraret Religionem, & alias legatum potest impleri in vera, & propria forma, si detur aliis fœminis matrimonium carnale contrahentibus, quod non eveniebat in alio casu: contrarium tamen sustinet *Diana par. 5. tract. 14. resol. 35.* citans pro se Nattam, Boerium, Ochagaviam & Pontium, monensque ex Pontio hanc opinionem fuisse inter Salamanticenses Theologos communem, & ex Ochagavia illam servari in foris contentiosis, adeoque executores testamentorum non debere timere illam deducere in praxim.

Addit *Diana p. 1. tract. 2. resol. 84.* mulieres Tertiarias, si habeant conditiones recensitas hic *num. 50.* posse consequi legatum relictum pro puellis Monachandis: idque colligit ex §. *Sed hoc præfenti Authent. de Sanctiss. Episc.* paulo ante adducta, notans sic taxè fuisse decisum; et si Franciscus de Castillo, & Riccius a Diana relati oppositum sustineant: pro quibus utique non facit Bartolus in *l. commodissime ff. de fil. & posthum.* cum ipse loquatur de ingressu Monasterii, non autem de simplici Monachatu, sicut nos loquimur.

An autem si 500. aurei legentur aliquæ puella ad constituendam ipsi dotem, in casu, quo Monialis fiat, ejusmodi legatum ei debeat, si eligat ingredi Monasterium Monialium nullam exigentium dotem, & solum recipientium necessaria ad vestitum Religiosum; atque levioris momenti; ut faciunt Moniales Capuccinae Ferrariae.

Resp. Deberi, & quidem non solum quoad portionem necessariam emptioni habitus Religiosi, & aliorum similium (quippe quæ succedunt loco dotis, & sunt

sunt particula quædam alimentorum, pro quibus dos tradi solet Monialibus, censentur cadere sub mentem, ac dispositionem Testatoris, & sunt consentanea æquitati, sed etiam quoad totam summam, idque ob doctrinam *Lessi l.2. c.8. n.124.* nimirum quod quando aliquis donat ob certum finem, si non intendat obligare ad talem finem, sed solum allicere animum Donatarii, aut præbere media ad finem illum obtinendum, si placuerit; non est irrita donatio, etsi finis non sequatur: ut si Petrus leget puellæ 100. ut nubat, nec aliud exprimat, illa vero ante nuptias moritur; legatum non est restituendum, sed transit ad hæredes puellæ: immo etsi manens in vita coleret cœlibatum in sæculo, aut ingrederetur Religionem, non teneretur restituere, ut docet *Molina tom.1. de just. d.208.* cui doctrinæ subscribunt *Rebell. p.2. l.10. qu.13. num.5. & 6., Rodrig. tom.2. qu.127. ar.2., Menoch. de præsumpt. præf.146. n.27., Diana in addit. p.3. resol.28., & alii.* Hæc enim doctrina præsentī casui mire adaptari potest: ut facile constabit consideranti propositionem ipsam casus: & juxta illam Ferrariz judicavit Reverendissimus Leoncillus tunc Vicarius Generalis, mihiq; amicissimus.

Dissentit Rota Romana *tom.1. decis.450.* statuens legatum dotis esse conditionale, adeoque non deberi, nisi purificata conditione (idest nisi legataria nupserit, aut Monasterium ingressa fuerit), & consequenter legatum non posse cedi alteri *l. unica §. Sin autem aliquid sub conditione C. de caduci. tollen. Berojus consil.78. num.5. l.1., Mantua de consil. ult. volunt. l.11. tit.22. num.48. & seqq.* quamquam dici possit Rotam non facere contra casum hic propositum; cum in eo Legataria vere ingressa sit Monasterium, & sic purificata sit conditio.

Quod si quaras, an puella, cui relatum est legatum 1500. aureorum in dotem tradendam ab hæredibus Testatoris, quando ea nupserit, aut Religionem ingressa fuerit; si hæc vivente Testatore facta sit Monialis cum dote 800. aureorum, so-

luta ex bonis ipsius Testatoris absens, possit pretendere residuum legati ab hæredibus Testatoris defuncti.

Resp. Clarinus p.2. cap.142. nu.12. posse; & probat, quia quod est factum in favorem legatariz, non debet retorqueri in odium; & cum Testator scierit eam ingressam fuisse Religionem, & statim non mutaverit Testamentum (sicut potuit) supponitur perstitisse in eadem voluntate, ut puella post ejus mortem posset petere residuum legati; ut in terminis dicit *Gulielm. de Cum. in l. cum is §. si mulier ff. de condit. indeb. per l. Publius in princ. de condit. & demonst.* Quia etiam addit *Clarinus num.19.*, quod si in isto casu non accepit dotem ex bonis Testatoris, ipsa post ejus mortem integrum legatum consequetur; ex *l. Publius supra citata: monetque num.16. responsum non procedere, si ex conjecturis constet de contraria voluntate Testatoris: tota enim hæc materia est conjecturalis Bart. & Doctores in l. Lucius la 1. ff. de leg. 2. Rota apud Farinat. decis.499. n.5. part.2. recent.*

Concedo quidem, quod, cum Monialium dos tradi non debeat Monasterio ante professionem, sed deponi interim debeat apud Personam idoneam, juxta superius dicta in præsentī casu legatum suspenditur usque ad professionem puellæ Legatariz. Quod tamen non procedit quoad habitum Religiosum, & alia cubiculi mobilia ministrari solita Monialibus succedentia loco dotis, quæ utique non suspenduntur modo dicto, sed juxta locorum consuetudinem dantur initio Novitatus.

Addo, quod si puella in casu hic propositō velit manere in sæculo, frui poterit legato ipsi relicto, non tamen de eo disponere nisi in morte: & hoc ob doctrinam superius datam ex Molina, & aliis: si vero ingreditur Monasterium recipiens dotem, & ipsa aliunde sit provisa de dote, ea nihilominus legatum hoc acquirit; cum jam ipsi acquisitum sit jus, ad quod tunc erat habilis, & alias non appareat, cur eo privari debeat.

Putq

Puto item legatum relictum pro Monachandis fecerim corruptis posse implicari, si desint tales feminae, in maritanda puella, cujus pudicitia sit periculatura, si in hoc Episcopi consensus interveniat. Moveor, quod juxta Genuensem, Vasq. Grassium, Comitolum, Pennam, Fernandez, Armillam, Tabienam, & alios relictos a *Diana part. 3. tract. 17. resol. 26.* potest Episcopus, & si non adsit impedimentum juris aut facti, commutare legatum in æquale, aut melius, maxime de consensu hæredum; cum in hoc non infringatur voluntas Testatorum, sed potius explicetur, servando non explicitam, ac formalem, sed virtuale, & interpretativam dispositionem Testatoris. Quod si Concilium *sess. 22. c. 6. de reformat.* in talibus commutationibus petit justam, & necessariam causam, non ideo petit copulative quod causa sit justa, ac necessaria, sed disjunctive, ita ut particula, & habeat vim disjunctivam, & sumatur pro particula, vel; ut in *lib. 2. Physic. text. 3.* dicitur naturam esse principium movendi, & quiescendi, sumpta particula, & pro vel: quare cum verba Concilii accipi debeant disjunctive, potest Episcopus commutare legata, vel ex causa necessaria, vel ex justa; ut advertit Comitulus in *resp. mor. lib. 7. qu. 9. n. 2.*, & cum eo *Diana loco citato*.

Quod si Testator certæ Puellæ, v. g. Mariæ, leget, ut fieret Monialis, & ea prius quam fieret Monialis, mortua est, hoc legatum, si fuit relictum contemplatione personæ, & non piz causæ (quod colligi debet ex concurrentibus conjecturis, ut si Puella diu servierat) sit caducum, & pertinet ad hæredem, si vero Testator respexit ad animam, & ad piam causam (quod in d. bio præsumitur) legatum debet converti in alium usum pium. Ita Sanchez *l. 4. conf. cap. 2. dist. 5. num. 7.* ex Abb. Anan. Anchar. Bart. & Mantica in simili. Ducor, quod in posteriori casu

Testator principaliter consulere voluit animæ suæ, expendendo legatum in opus pium, & secundario in illud, quod signavit; adeoque si nequit expendi in illo; debet expendi in alio, ut habetur expresse *cap. Nos de Testament. l. legatum ff. de usufructu legato, & in Tridentino sess. 25. cap. 8. de reformat.* in priori vero casu Testator principaliter intendit favere puellæ; ideoque ea mortua, cessat finis legati, & consequenter corrumpit ipsum legatum juxta *l. final. ff. de adult. l. si Maritus & scripsit c. de præscript. long. temporis l. final. ff. de jure patron. l. adigere §. quamvis. Tiraquel. tract. cessante causa, & de juro primogenit. qu. 40. n. 770. Anchar. conf. 47. num. 4.*

Quæres 28. An Moniales Ordinum Mendicantium veniant sub dispositionibus favorabilibus, loquentibus in specie de Mendicantibus.

49. Resp. Barbosa *l. 1. jur. Eccl. c. 41. n. 217.* quod licet aliqui DD. ab ipso relati partem affirmantem sustinere videantur; pars tamen negans videtur verior; probatque, quia alias dictæ Moniales non adeo sollicitè curarent admitti ad participationem privilegiorum Mendicantium, sicut curarunt Moniales S. Claræ teste Rodriq. *tom. 1. quæst. 55. art. 1. & 13.*

Quod si hic obiter quæras, an Moniales Tertiariæ fruantur privilegiis Ordinis, sub cujus tertiæ regulæ habitu incedunt, si seorsim habitent in propriis domibus consanguineorum suorum, aut affinium.

50. Resp. Frui si vitam virginalem, aut celibem simpliciter traducant sub expresso voto, tertiæ regulæ habitum deferendo: sic enim cavetur in Constitutione Concilii Lateranensis sub Leone X. *sess. 21.* ut inter alios advertit Barbosa in *collect. v. Tertiariæ*, addens ex declaratione Sacræ Congregationis 10. Dec. 1616. spectare ad Ordinarium loci indicare, num in ejusmodi Tertiariis concurrant dictæ qualitates, necne.

CAPUT X.

De Guberatione Monialium .

UM gubernatio Monialium , de qua acturi sumus in isto Capite , considerari possit , tam in ordine ad potestatem jurisdictionis , quam in illas habent Ordinarius loci , aut Prælati regularis Ordinis , prout eæ alterutri illorum immediate subjiciuntur ; tum in ordine ad potestatem civilem , seu politicam , per quam subduntur propriæ Abbatisse , seu Priorisse ; tum in ordine ad potestatem fori pœnitentialis , per quam subfunt Sacerdoti ipsi deputato in Confessorium sive ordinarium , sive extraordinarium ; ad majorem distinctionem præsens Caput dividemus in tres Sectiones ; in quarum prima agemus de gubernatione Monialium quoad Ordinarium loci , seu Prælatum regularem Ordinis respective ; in secunda quoad Abbatisam ; in tertia quoad Confessorium tam ordinarium , quam extraordinarium . Quæ autem dicentur in hoc Capite , erunt non parum utilia , cum regimen Monialium sit difficillimum ; ut proinde Joannes Mantellus tractatum de regimine Monialium a se editum hoc titulo prudenter inscripserit : *Ars artium , sive de Regimine Monialium* : In hoc forte alludens ad id , quod habet S. Gregorius Nazianzenus *Orat. I.* , quod scilicet ars quædam artium , & scientia scientiarum esse videtur hominem regere , animal omnium maxime varium , & multiplex . Unde idem S. Gregorius , cum ad regimen animarum abriperetur , suspirans orat. cit. dicit hæc : *Medullas etiam meas eliquant , & carnes conficiunt , nec me audacem esse sinunt , ac sublata facie incedere : hæc animum meum dejiciunt , & mentem contrahunt , & linguæ vinculum injiciunt , faciuntque , ut non de præfectura , nec de corrigendis , aut gubernandis aliis cogitem (id quod exuberantis facultatis est) sed quomodo ipse venientem iram effugere , atque a vitii virbigine non nihil me ipsum abstrahere primum queam ; purgarique prius , deinde purgare , sapientia instrui , atque ita deum instruere , lux fieri , & alios illuminare , ad Deum appropinquare , & alios adducere , sanctificari , & postea sanctificare , cum manibus ducere , cum prudentia consilium dare .*

S E C T I O I.

*De gubernatione Monialium quoad
Ordinarium loci , aut Prælatum
Regularem Ordinis .*

Q Uoniam in aliquibus Moniales omnes tam exemptæ , quam non exemptæ , subjacent jurisdictioni Ordinarii ; in aliis vero non omnes ei subjiciuntur , sed solum non exemptæ , exemptis quoad illa manentibus sub potestate proprii Prælati regularis ; hinc loquuturi in præsentî Sectione de potesta-

te Ordinarii , & Prælati regularis in Moniales respective sibi subditas . Sectionem dividemus in tres Subsectiones ; in quarum prima ostendemus , quænam sint ea , in quibus Moniales tam exemptæ , quam non exemptæ subduntur potestati Ordinarii loci ; in secunda proponemus ea , in quibus Moniales subjiciuntur sive Ordinario loci , sive Prælato regulari Ordinis , prout sunt vel exemptæ , vel non exemptæ ; in tertia differemus de actu Visitationis , qui est inter actus potissimos præfatæ potestatis , & respec-

respectu diverforum competit tam Ordinario, quam Prælato regulari, juxta diverfam rationem subjectionis, quam Moniales respective retinent circa illos.

SUBSECTIO I.

De potestate Ordinarii in omnes Moniales, five exemptas, five non exemptas.

1. **M**oniales omnes jure communi subjunt Ordinario.
2. Ex privilegio tamen aliqua ab eo exempta, sed non omnes.
3. In tali exemptione adest magna varietas pro varietate Monialium.
4. In quibus subsunt Ordinario, subsunt & ejus Vicario Generali, immo & Capitulo, Sede vacante.
5. Idque etiam quoad potestatem competentem Ordinario, ut Sedis Apostolica delegato.
6. Quod procedit etiam quoad Capitulum, Sede vacante.
7. Moniales exemptæ Ordinario se subijciunt de licentia sui Prælati in favorabilibus.
8. Regulares juxta aliquos non possunt subijcere Ordinario suas Moniales.
9. Moniales melius reguntur, juxta Portellum, per Prælatos regulares.
10. Controversum potest, an expediat bono Regularium, quod curam gerant Monialium.
11. Moniales etiam exemptæ subsunt Ordinario quoad Novitiarum receptionem.
12. Item quoad emissionem Professionis.
13. Item quoad Confessoriarum approbationem.
14. Item quoad observantiam Fæstorum, Censurarum, ac Interdictorum.
15. Item quoad Clausuram.

16. Possunt ab eo prohiberi, ne ostia Conventus aperto colloquantur cum laicis.
17. Cura Clausuræ dicitur ei commissæ etiam quoad formale.
18. Unde potest Ordinarius sub censuris vetare accessum ad Moniales exemptas.
19. Ex decreto Gregorii XV. Ordinarius punit quoscumque delinquentes circa Monialium Clausuram.
20. De licentia Ordinarii Regularer interdu accedunt ad Moniales, idque ex Decreto Urbani VIII., vi cujus Ordinarius potest, sed non tenetur dare dictam licentiam: quæ peti debet etiam a Prælato regulari, si Monialis sit exempta: est autem nulla, si in ejus usu non serventur substantialia præscripta in Decreto: juvat pro alia die, si die destinata deferre nequeat: illicite concessa non tenet: vi illius accedens ad unam Monialium non agit cum aliis accedentibus. Quid de accedenti in habitu incognito, si aliàs servat servanda.
21. Sine ejus licentia non possunt Moniales conveniri, aut visitari.
22. Illa subsunt Ordinario quoad observantiam Clausuræ, etsi sint exemptæ.
23. Immo etsi sint immediate subiectæ Sedi Apostolicæ.
24. Visitat Ordinarius exercentes Parochiam annexam Conventibus Monialium.
25. Si impediatur a Monialium Visitatione, vim vi repellit.
26. Punit Moniales exemptas delinquentes circa Clausuram, & spiritualia.
27. Non item in aliis casibus, etsi possit puni-

punire Monialem delinquentem extra Monasterium.

28. *Potest punire Monialem delinquentem scandalose extra Clausuram, licet aliis degeret in Conventu.*

29. *Moniales subsunt Ordinario quoad electionem Abbatissæ, etsi sint exemptæ.*

30. *Item ei subsunt quoad bonorum temporalium administrationem ex Bulla Gregorii XV., quæ tamen non comprehendit Monialium Prælatos earum bona interdum administrantes; hæ rationes non revidenda sponte; ad eas vocandi etiam Prælati regulares, quibus seorsim reddi debent, etsi reddita sint Episcopo coram illis; etsi ibi non possint cogi, ut redditioni præfata interveniant.*

31. *Item quoad Monasteriorum constructionem: idque ex decreto Sacre Congregationis; vi cuius tamen non requiritur consensus Abbatissæ aliorum Conventuum, ut novum Monasterium Monialium fiat.*

32. *Item & subsunt quoad exeundum e Clausura, & quoad recipiendum intra illam.*

33. *Concionaturi Monialibus petunt benedictionem ab Ordinario.*

34. *Celebraturi in Ecclesia Monialium non petunt licentiam ab Ordinario loci.*

Quæres 1. An, & qualiter Moniales de jure communi subijciantur potestati Ordinariorum.

1. *Resp.* Quod, cum omnes personæ Religiosæ, seclusis peculiaribus privilegiis de jure communi debeant esse sub cura, ac potestate Episcopi, in cuius Territorio degunt, juxta *c. contra morem d. 100.* ubi dicitur om-

nes Ecclesias, & loca Sacra in unaquaque Diocesi constituta esse Episcopo talis Diocesis subjecta: quo modo Suarez *10.4. de Relig. tract. 8. l. 2. c. 1. n. 11.* dicit exemptionem Religiosorum ab Episcoporum jurisdictione, non solum non esse de jure Divino, sed potius esse quandam quasi dispensationem ipsius Juris Divini, quod de se erat indifferens: eadem ratione dicendum est etiam Moniales jure communi esse subjectas Ordinariis, quippe quæ nec habent ullum indultum speciale, vi cuius dicantur exemptæ a potestate Episcopi; & alioqui ut Religiosæ non gaudent Privilegio exemptionis; cum potius tamquam accessoriarie Religionibus virorum debeant esse subjectæ Ordinariis, sicut sunt & viri Religiosi, accessorio sequente naturam principalis.

2. Dixi, seclusis peculiaribus Privilegiis: cum enim modo viri Religiosi fere omnes communiter indultis Pontificis eximantur ab Ordinariorum Jurisdictione; & alias Moniales fruuntur omnibus Privilegiis sui Ordinis (quorum ipsæ sunt capaces) etiam ipsæ censeri debent exemptæ a dicta Jurisdictione, nisi aliunde iterum ex legitima potestate iis subijciantur, sive in totum (quo pacto in præsentia plura Monialium Monasteria subijciuntur Episcopo Diocesano in omnibus, & per omnia) sive ex parte; sicut de factis Moniales subijciuntur Sedi Apostolicæ vigore Concilii Trid. sess. 25. de reg. c. 5. subijciuntur Ordinario loci quoad observantiam Clausuræ, immo & omnes aliz modo superius explicato; nec non quoad plures alios casus infra proponendos.

Quæres 2. *Quæ Moniales de facto subijciuntur Ordinario loci, & quæ sint exemptæ ab illius jurisdictione.*

3. *Resp.* Quod, cum juxta dicta *c. præced. qu. 5.* hujusmodi quæstio sit facti, & de facto Jurisconsultus non respondeat *l. cum quem §. 7. ff. de Judic.* ideo ejus resolutio peti debet necessario ex tenore privilegiorum uniuscujusque Monasterii, juxta *c. porro de privil.* quippe aliqua Monialium Monasteria sunt immediate subjecta Sedi Apostolicæ (quod tamen est ra-

rum

rum, cum raro expediat) alia subsunt gubernationi Prælatorum Regularium sui Ordinis; alia denique plene subiacent Ordinariarum jurisdictioni, & quoad Personas, & quoad bona temporalia. Notat autem *Suar. sup. tract. 9. l. 1. c. 12. n. 6.*, quod quando Papa Monasterium aliquod Monialium subijcit soli Sedi Apostolicæ (quod utique potest facere cum pendeat ex ipsius voluntate, ac privilegiis) tunc necesse est, ut alicui vices suas committat, qui in rebus necessariis exerceat jurisdictionem circa Moniales, maxime in foro interiori, ut pote magis necessario: quare in *Concil. Tridentin. sup. c. 8.* hæc habentur. *Monasteria Sanctimonialium Sedi Apostolicæ immediate subiecta, etiam sub nomine capitulorum S. Petri, vel S. Joannis, vel alias quomodo-
cumque nuncupentur, ab Episcopis tamquam dictæ Sedi delegatis gubernentur non obstantibus quibuscumque; intellige gubernatione spiritali, non temporalis: sic enim declaravit Sacra Congregatio teste Tamb. d. 17. de jnr. Abbatiff. qu. 3. n. 5. & Barbosa l. 2. de jure Eccl. c. 12. n. 58.*

Quæres 3. *An Moniales in iis, in quibus subijciuntur Ordinatio loci, subijciuntur etiam ejus Vicario generali, immo & Capitulo, Sede vacante.*

4. *Resp.* Subijci, & Vicario generali, ut pote constituenti unum, ac idem tribunal cum suo Episcopo; & Capitulo, Sede vacante, tanquam succedenti in ea omnia, quæ concernunt jurisdictionem Episcopalem, inter quæ sine dubio est etiam potestas in Moniales subiectas: colligitur ex *Barbosa alleg. 102. de offic. Ep. n. 28.*, & est communis doctorum.

Difficultas major est, an Vicarius Generalis possit exercere in Moniales jurisdictionem competentem Ordinario tamquam Sedi Apostolicæ delegato.

5. *Resp.* Possit: & probatur, tum quia delegatus Principis potest sublegare; sicque de eo non procedit, quod delegatus nequit sublegare; tum quia jurisdictio ex Principis privilegio competens, non personæ, sed perpetuo dignitati, aut officio, non est delegata, sed ordinaria; potestas autem ordinaria utique potest dele-

gari, desumitur ex *Sanct. l. 2. de matr. d. 40. n. 14.* ubi late, aliis pluribus citatis, hanc quæstionem persequitur.

6. Illud etiam hic placet addere, quod, cum Capitulum, Sede vacante, possit illa omnia exercere, quæ jure communi pertinent ad ordinariam jurisdictionem Episcopi, exceptis nonnullis in jure specialiter prohibitis, sicut fatentur Doctores ex *cap. cum olim de major. & obed. & ex alia parte jurisdictio in perpetuum commissæ muneris Episcopali ex delegatione Sedis Apostolicæ non in bonum Episcopi, sed subditorum, in quos ea exerceri debet tamquam ex officio, non sit delegata, sed potius ordinaria, ea consequenter transit in Capitulum, siquæ Capitulum tempore Sedis vacantis exercere poterit in Moniales ea omnia, quæ præstare posset Episcopus tamquam Sedi Apostolicæ delegatus.*

Quæres 4. *An Moniales exemptæ ab Ordinarii jurisdictione possint ei se subicere, saltem de consensu suorum Superiorum.*

7. *Resp.* Probabile esse, quod possint, si id cedat in bonum ipsarum, sicut re vera potest cedere in non paucis casibus: ita *Sanchez l. 4. mor. cap. 39. num. 32.* aliis citatis; & probatur, tum quia quod ob gratiam alicujus conceditur, non est in ejus dispendium retorquendum *reg. 61. in 6.* sicque cum exemptio Religiosorum inducitur sit in favorem Religionis (ut scilicet Religiosi Deo quietius famulentur in iis, quæ quietem, ac favorem Religionis concernunt) non debent esse Religiosi deterioris conditionis, quam alii de Diocesi non exempti; tum quia volenti, & consentienti non fit injuria: in casu autem, quo necessaria sit, aut admodum utilis cessio exemptionis, per episcopalem censetur tota Religio consentire. Quæ rationes intentum probare videntur tam de renuntiatione exemptionis absolute facta (ut si aliqua Religio subijciat Ordinarii loco- rum Moniales sibi immediate subditas censens prudenter id expedire ab bonum Ordinis) quam de renuntiatione solum facta pro aliquo casu particulari, v. g. ad obtinen-

nendam aliquam absolutionem, aut dispensationem.

8. Oppositum tamen sentit, aliis relatis *Tamb. sup. qu. 4. num. 2.* dicens probabilius esse, quod non possint Regulares dimittere Moniales, neque Moniales se subijcere Ordinario: cum, dato privilegio exemptionis, Papa se constituat veluti immediatum Superiorem Religiosorum exemptorum, sicque non possit absque ejus prajudicio cedi dicto privilegio: sicut nec potest Clericus unius Diocesis se subijcere Ordinario alterius Diocesis, sine licentia proprii Episcopi, ejus iurisdictionem prorogando, ut satis clare habetur in *cap. significasti de foro compet.*

Quæres 5. *An expediat bono spirituali Monialium, ut potius regantur per Ordinarium loci, quam per Prælatos Ordinis vel e contra.*

9. *Resp. Portel. p. 2. resp. mor. casu 13. n. 2.* non expedire, sed interdum melius esse, ut regantur a Prælatis Regularibus Ordinis: probat tum ex eo, quod Eugenius IV. Moniales S. Claræ, ex primaria sua institutione subjectas gubernationi unius Cardinalis, progressu temporis commisit regimini Fratrum Minorum, sentiens illas melius ab his gubernandas, quam a præsato Cardinale, idque cessurum in majus bonum spirituale ipsarum; tum quia Prælati Regulares majori studio, ac vigilantia insistent utilitati spirituali Monialium, ut pote agnoscentes illas tamquam membra sui Ordinis, sicque bonum illarum reputantes veluti proprium: quo modo Urbanus IV. auctor secundæ regulæ S. Claræ in ejus confirmatione dicit se earum regimen committere Cardinali Protectori Ordinis Minorum, qui ordinarie eas visitaret per ipsos Fratres Minores: idque ne aliis ipsæ essent differentes in diversis modis vivendi (quod tamen eveniret, si ex regerentur ab eo, qui ignoraret vitam, & mores Fratrum Minorum) tum quia Prælati Regulares, cum sciant se, peracto regimine, subijciendos esse rigidissimo syndacato, cautius procedunt in gubernatione, studenterque pro viribus quam optime satisfacere muneri suo, abdicatis

a se quibuscumque aliis curis extraneis i quod haud potest ita bene præstari, aut sperari de Episcopis, quippe qui distinentur tot aliis occupationibus extraneis, & alias ex metu syndacatus excitari non possunt ad munus suum rite explendum: hæc Portel. quam probabiliter, viderit ipse, & colligatur ex quotidiana experientia. Illud certe posset hic addi, Moniales opera Confessoriorum Regularium cæteris paribus melius, ac utilius posse dirigi ad religiosam perfectionem comparandam, quippe qui plerumque vacant acquisitioni illius, aut saltem indicare possunt media ad illam comparandam utiliora; idque ratione status, quem profitentur.

10. An autem expediat bono spirituali ipsorum Religiosorum, quod ipsi exercent Monialium gubernationem, judicent illi, qui tot annorum experientia discere potuerunt quid boni, malive in hoc insit. Certe Alexander IV. insignem beneficium se conferre credidit Ordini Minorum, dum teste *Casareb. in comp. v. Moniales num. 1.* per Bullam ei concessit, quod ejus Fratres non teneantur suscipere curam quarumcumque Monialium prætextu quarumcumque litterarum Apostolicarum, quæ de præsenti indulto plenam, & expressam mentionem non faciant, nisi Romanæ Ecclesiæ essent immediate subjectæ. Sic enim S. P. N. Ignatius *par. 6. consil. cap. 3. num. 5.* existimavit consultum fore Religiosis Societatis, ut non susciperent curam animarum, neque mulierum Religiosarum, vel aliarum quarumcumque, ut ordinarie illarum Confessiones audiant, vel ipsas regant: sic mihi constat viros Religiosos, graves, doctos, ac zelantes, quam maxime optare a se abdicare curam quamcumque etiam Monialium proprii Ordinis, forte censentes illam esse minus expedientem bono spirituali Religionis: sic denique Summi Pontifices ducti bono spirituali, sive ipsorum Religiosorum, sive Monialium, sive utrorumque, plura Monialium Cænobis subtraxerunt administrationi Regularium, eaque commiserunt Ordinariis locorum, & plura in dies identidem subtrahunt: quod

quod non facerent, si putarent id ipsi Religiosis, ac Monialibus non esse expediens, utile, immo & necessarium. Ut proinde non abs re futurum sit referre, quæ habet Sanctus Bonaventura de puris conscientia cap. 14. ex Sancto Augustino: Sermo, inquit, brevis, & rigidus cum Mulieribus est habendus: nec tamen quia sanctiores fuerint, ideo minus cavende: quæ enim sanctiores fuerint, eo magis alligantur, & sub prætextu blandi sermonis immiscent se vitiis impiissimæ libidinis. Crede mihi, Episcopus sum, in Christo loquor, non mentior: cedros libani, idest contemplationis altissima homines, & grægarum arietes, idest magnos Prælatos Ecclesiæ sub hac spe cornisse reperi, de quorum casu non magis præsumebam, quam Hieronymi, & Ambrosii. Hæc S. Bonaventura, quæ utinam interdum ipsa experientia non confirmarentur; usu ipso docente amicitiam, ac familiaritatem Monialium, quæ ex spiritu videtur incipere, tandem definire in carnem, cum gravissimo dedecore status Religiosi, juxta illud Apostoli Galat. 3. Sic vultus estis, ut, cum spiritu caperitis, nunc carne consummemini. Quo circa S. Franciscus, teste eodem Sancto Bonaventura, suos studiose admonebat, ut cavrent a Fœminis. Quia, inquit, colloquium cum fœmina extra Confessionem, tamque brevem, inutile est, & periculosum: quod confirmabat S. Xaverius his paucis verbis: Majori periculo, quam fructu audit fœmina. Ad quod item facit, quod Seraphicus Franciscus sæpe animo turbato dicere solebat, Timeo, ne, dum Deus nobis abstulerit uxores, Diabolus nobis procuraverit sorores; ut refert Wadingus ad annum 1229. num. 44. narrans, quod cum Fr. quidam Stephanus de licentia Visitatoris ad Moniales accessisset contra præceptum ipsius S. Francisci, & ab eo veniam peteret de hac culpa; S. Pater illum graviter increpavit, jussitque Mense Decembris suis indutum vestibus in frigidissimam aquam immergi, dicens: Extingue hæc aqua scintillas, quas in te tenis, & mitis, sed periculosus ignis accendit: lava, & absterge his undis secretas fordes, quæ, te

infecio, tibi forte hæserunt. Cujus rei causa est ratio, quod Fœminæ, ut monet Sanctus Antiochus Abas hom. 18. in ipso auditu primæ conversationis multa cum lenitate loquuntur, & prono in terram vultu continenter illacrimantur, reverenter admodum habitum, motumque corporis ementiuntur; suspiria attollunt amarulentia plena; de sanctimonia, aut castitate, etiamnum interrogant; magna cum voluptate auscultant differentem: alter, atque alter mox congressus superiora illa sensum repellit, ac repudiat: audaciores dehinc factæ sermones texunt, qui præ molli quodam lenocinio demulceant, & quamvis ipsæ nolint, ad turpitudinis affectionem invitent.

Quæres 6. Qualiter Moniales subijciuntur Ordinario quoad receptionem missarum Monialium.

11. Resp. Subjici tum quoad taxationem dotis, eo modo, quo diximus c. 3. sect. 2. qu. 3. tum quoad explorationem voluntatis puellæ recipiendæ; eo tamen modo, quo diximus hic cap. 2. sect. 1. qu. 4. tum etiam quoad definiendum ipsam numerum Monialium recipiendam juxta dicta ibi qu. 6.

Quæres 7. In quibus subijciuntur Moniales Ordinario loci quoad emittendam professionem religiosam.

12. Resp. Subjici quoad explorationem voluntatis ante professionis emissionem præmittendam, uti docuimus sup. c. 3. sect. 1. qu. 2. & quoad bonorum renuntiationem juxta Decretum Concilii Tridentini sess. 25. de regul. c. 16. a nobis relatum, ac explicatum sup. c. 2. sect. 3. per totum.

Moneo hic obiter, quod, quamvis plures DD. apud Sanchez l. 7. mor. cap. 8. n. 91. dicant in bona Novitii decedentis absque renuntiatione, aut Testamento succedere Monasterium, exclusis hæredibus ab intestato; oppositum tamen omnino sustinendum putat Cast. Palau tr. 16. d. 1. p. 16. n. 1. aliis pluribus citatis; & probat, quia Novitius non est Religiosus cum esset, nec bonæ suæ Monasterio dicavit per ingressum, sicque nulla adest ratio,

tio, ob quam Monasterium ei succedat ab intestato: qua de re *Sanct. loco citato*, & *Suar. to. 3. de Relig. l. 5. c. 15. n. 9.*

Quæres 8. Quo jure Moniales subijciantur Ordinario loci quoad approbationem Confessarii, tam ordinarii, quam extraordinarii.

13. *Resp.* Subijci ex Constitutione Gregorii XV., quæ incipit *Inscrutabili*; & quidem eo modo, quo dicemus infra *sest. 3.* de hoc ex professo agentes.

Quæres 9. Quo jure Moniales subijciantur proprio Ordinario quoad observantiam seclorum ab ipso legitime institutorum; nec non censurarum, atque interdictionum, quæ forte ab eo ferantur.

14. *Resp.* Subijci ex decreto Concilii Tridentini *sest. 25. de regul. cap. 12.* a nobis adducto supra *cap. 6. q. 13.* quod sine dubio afficit etiam Moniales exemptas.

Quæres 10. In quibus subijciantur Moniales Ordinario quoad Clausuram, etsi alias sint exemptæ.

15. *Resp.* Subijci quoad custodiam, quidem Clausuræ Monasterii eo modo, quo diximus *cap. 5. sest. 1. q. 5.*; quoad egrediendum vero ex ipsa Clausura in casibus permissis ea ratione, qua explicavimus citato *cap. 5. sest. 2. q. 9.*; item quoad recipiendas intra Clausuram Personas extraneas in casibus necessariis, aut alias concessis, ut constat ex dictis allegato *cap. 5. sest. 3. q. 32.*

Quod si hac occasione quæras, an Ordinarius possit prohibere Monialibus, etiam exemptis, sub pena excommunicationis, ne accedant ad loquendum cum Personis extraneis ad ipsas accurrentibus, vel ne diutius loquantur cum dictis Personis, ostio Monasterii aperto, aut ad fenestellas carentes cratibus.

16. *Resp.* Posse, non dubitans custodiam Clausuræ Monialium fuisse commissam a Concilio Trident. Ordinariis locorum, non solum quoad materiale ipsius, sed etiam quoad formale; uti declaravimus supra *cap. 5. sest. 1. quest. 6.* Moveor, quod dictum Concilium *sest. 5. de regul. cap. 5.* præcipiens Ordinariis, ut in omnibus Monialium Monasteriis sibi subiectis

ordinaria, in aliis vero Sedis Apostolicæ auctoritate Clausuram Sanctimonialium, ubi violata fuerit, diligenter restitui, & ubi inviolata est, conservari maxime procurent, hæc addit: *inobedientes, atque contradictores per censuras Ecclesiasticas, aliasque penas, quacunque appellatione postposita, compescentes, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii secularis*: quod est concedere Ordinariis, ut Clausuræ observantiam procurare possint, etiam per censuras Ecclesiasticas, & quidem etiam in Monasteriis Monialium exemptarum, tamquam Sedis Apostolicæ delegati; unde fit, ut in tali casu præfatis Monialibus non profit privilegium exemptionis, quippe quod solum operatur, ut Ordinarii non possint potestate ordinaria procedere contra dictas Moniales per censuras Ecclesiasticas: quod non evenit in præsentî casu.

17. Quod si Moniales etiam exemptæ subiacent censuris latis ab Ordinario in materia concernente Clausuram formaliter sumptam modo supradicto; a fortiori poterit Ordinarius ferre censuras contra indebite accedentes ad Monasteria dictarum Monialium exemptarum; cum sic ille operetur tamquam Sedis Apostolicæ delegatus, sicque ejus potestati ob stare non possit favor exemptionis competens præfatis Monasteriis: quod non procederet, si Ordinarius operaretur ex sua potestate ordinaria: cum paria sint, locum esse extra Diocesim, ac esse exemptum; & alioqui extra territorium jus dicenti non pareatur impune: sed de hoc alibi: interim qui vult, consulat *Tamb. sup. d. 15. quest. 7.*

18. Accedit quod vi Constitutionis Gregorii XV. editæ 5. Febr. 1622., quæ incipit *Inscrutabili*, possunt Ordinarii quoties, & quando opus fuerit, punire, & corrigere quascunque personas, tam Regulares, quam Sæculares, quæ forte delinquant circa personas intra septa degentes, aut circa Clausuram, vel circa bonorum administrationem Monasteriorum Monialium, etiam Regularibus subiectarum: & hoc tamquam ad id Sedis Apo

Apostolica delegati. Puto autem per verbum illud *delinquant circa Personas* intelligi solum delictum contra castitatem: quippe quod potest frequentius intendi ab iis, qui accedunt ad Monasteria Monialium, ideoque opus erat, ut efficaciori aliquo remedio caveretur; proportionatiter, ut diximus in *tract. de prohib. c.2. qu.14.* Probabile esse violationem Clausuræ Monialium ob malum finem specialiter reservatam a Clemente VIII. in suo illo decreto derogatorio, intelligi tantum de malo fine contra Castitatem: ita docti viri consulti, & satis probabiliter; maxime attenta doctrina generali, quod ubi agitur de penis, stricta facienda est interpretatio: & quod in legum interpretatione potius sequenda est mens Legislatoris, quam verba; sicut pluribus iuribus citatis ostendit *Laym. l.1. tract.4. c.18. num.3.*

19. Illud etiam hic placet meminisse, sacram Cardinalium Congregationem de mandato Urbani VIII. die 29. Nov. 1623. concessisse Ordinariis locorum, ut quatenus sibi visum fuerit in Domino expedire, licentiam concedere possint per 4. vices ad summum quolibet anno cuiusque Regulari, ut Moniales sibi in primo, & secundo tantum consanguinitatis gradu conjunctas convenire, & alloqui possint; id vero non aliter, quam servata ad unguem forma inferius scripta &c. qua de re late in nostra *tractat. de prohib. c.6. per totum.*

20. Cæterum pro intelligentia decreti Sacr. Congregationis iussu Urban. VIII. editi, & paulo ante allegati aliqua breviter advertenda sunt, & quidem 1. Ordinarios vigore illius non teneri dare licentiam Regularibus, ut possint adire Moniales modo dicto consanguineas; sed solum posse, si attentis præsentibus circumstantiis iudicent id expedire. Colligo ex verbis illis decreti *Quatenus sibi* (idest Ordinario) *visum fuerit in Domino expedire.*

Adverto 2. Quod si Monialis invisa a Regulari sit exempta, licentia peti debet tam ab Ordinario, quam a Præ-

lato Regulari Monialis: nam in relato decreto dicitur, *prædictaque licentia obtenta ab Ordinario, & ab alio, ad quem spectet eam concedere*; et si evenire possit alibi inductam esse consuetudinem petendi dictam licentiam solum ab Ordinario.

Adverto 3. Quod si præfata licentia detur non servatis omnibus iis, quæ præscribuntur in Decreto, de rigore juris censi debet invalida: cum in Decreto dicatur: si locorum Ordinarii per plures vices, vel in ulteriori gradu conjunctis, aut aliter quam super dicta forma licentias concesserint; Regulares penis supra dicto Decreto contentis, *ac si nullam licentiam obtinuerint, eo ipso se noverint additos*; & præterea addatur in eodem Decreto, Ordinarios non posse dare talem licentiam aliter, quam servata ad unguem forma inscripta. Concedo tamen, quod eum in eo decreto extent aliquæ conditiones levioris momenti (qualis est, quod præscribatur certa hora accedendi ad Monasterium, quod assistant Moniales Aulascatrices, quod Confessarius Monialium intersit & assistat) quas constat experientia non ubique observari, consequenter si qua talium conditionum omittatur, non ideo irrita debet censi licentia; idque ob doctrinam, quam tradit ex Decio, ac Felino Naldus *v. altus. num.33.* actum scilicet non vitari ex omissione formæ, si forma sit modici momenti, præterquam quod non est novum, legem aliquam acceptari secundum unam partem, & non secundum aliam, ut erudite ostendit *Baldell. l.5. d.18. num.25.* contentis ex parte Sanctorum in *cap. 11. Const. min. stat.7. quæst.1.*

Quod autem dixi *tract.6. c.6. nu.38.* Bordonum docere Episcopos posse in præsentia dare Regularibus licentiam accedendi ad Moniales in die Mercurii 4. temporum (quod item docet *Lezana v. Moniales num.23.*) respicit Diana *par.9. tr.7. resol.35.* ex eo quod, licet 4. Tempora in ordine ad rubricas differant a Vigiliis, in ordine tamen ad finem intentum a Papa prohibente, ne in Vigiliis Regulares accedant ad Moniales, non differunt; cum

P p in 4

in 4. temporibus militet finis quoad hoc intentus respectu Vigiliarum; qui est ut Moniales in diebus jejunii non distrahan- tur ab oratione: unde hic procedit regula Juristarum; ubi est eadem ratio, est eadem Juris dispositio: *l. illud ff. ad leg. Aquil.*, & quod ratio legis magis, quam verba, spectari debet *l. seire §. illud ff. de excusat. tutor.*

Adverto 4. Quod si contingat Religiosum habentem licentiam accedendi ad aliquam Monialem non posse accedere die statuta, aliqui viri docti putant non esse improbable illi in vi dictæ licentiæ posse accedere alia die, si parum temporis intercedat, nullum subest periculum scandali, & dies, qua acceditur, alias non sit vetita; probantque ex eo, quod Superior in tali casu quoad mutationem diei non censetur invitus, cum statim fieri censetur, quod sit paulo post, & parum distans nihil distare censetur: vel certe, si est invitus, est solum invitus quoad modum; quod non sufficit, ut utens licentia dicatur peccare mortaliter quo modo DD. apud *Lessium lib. 2. cap. 12. num. 49.* dicunt non peccare mortaliter illum, qui occulte accipit aliquid ab eo, qui est invitus solum quoad modum: sic illi; quam probabiliter, viderint ipsi.

Adverto 5. Quod si Religiosus accedat ad Moniales cum licentia ab Ordinario inique obtenta, eo quod is illam debet esse denegare, non est tutus in conscientia: siquidem ubi requiritur licentia, intelligitur legitima, idest iuste, ac rationabiliter concessa; cum idem sit non esse, vel esse minus competens, ut notat *Nald. ex Butrio v. licentia num. 1.*, & verbum licentia importet voluntatem, non liberam, sed prudentiæ arbitrio consonam, adeoque facere aliquid cum licentia invalida idem sit, ac facere sine ulla licentia: constat autem licentiam datam a non potente dare, sive absolute, sive in tali casu esse nullam.

Adverto 6. Non esse tutum in conscientia Religiosum, qui habens licentiam accedendi ad unam Monialem loquitur cum alia; & ratio est, quod licentia non

operatur ultra intentionem concedentis sufficienter expressam; licentia autem accedendi ad Moniales ex intentione concedentis extenditur solum ad consanguineas in primo, & secundo gradu; ut constat ex Decreto supra relato: intellige, nisi parvitas materię excuset (ut si urbanitatis causa aliquam aliam Monialem salutet, aut paucis alloquatur: quod si usus est in contrarium, omnino videtur extirpandus, cum sit abusus, & corruptela.

Adverto 7. Religiosum, qui associat alium Religiosum cum debita licentia accedentem ad aliquam Monialem, non posse & ipsum loqui cum illa. Ita me citato *Diana p. 9. tract. 7. resol. 33.*, & *Pasqual. p. 2. qu. 158. num. 2.* probans licentiam alloquendi Moniales non extendi ad Regularem socium, tum quia, ut Religiosus obtineat licentiam loquendi cum Monialibus, requiritur iusta causa *cap. periculoso de statu Monach.* talis autem causa non est associatio ut sic; tum quia quod dicitur, de connexis esse idem iudicium, verificatur solum, quando ea sunt inseparabilia, non item quando unum stare potest sine alio (quo casu non sumus in connexis, sed in separatis. *Covar. qu. pract. c. 34. Craveta Conf. 232. nu. 1.*) Regularis autem, & socius in locutione cum Monialibus non sunt connexi; cum habens licentiam loquendi possit æque bene loqui, absque eo quod socius loquatur.

Adverto 8. Quod si contingat Religiosum habere necessitatem accedendi ad aliquam Monialem in loco, ubi ille ex iusta causa incedit incognitus, mutato habitu (quod interdum potest evenire, & de facto evenit) potest talis Religiosus vi præsentis concessionis Urbani VIII. invisere præfatam Monialem de licentia Ordinarii illius loci; servatis tamen omnibus conditionibus præscriptis in dicto decreto æque, ac si accederet in proprio habitu.

Quærit 11. An Moniales subiaceant Ordinario quoad hoc, ut absque ejus licentia conveniri non possint, ac visitari.

21. *Resp.* Subjacere, etiam si alias sint exemptæ, si quidem talis sit consuetudo loci, ut absque licentia Ordinarii non adeantur Monasteria Monialium, quantumvis exemptarum: sic quippe statuit Sacra Congregatio teste *Tamburino sup. d. 26. qu. 2. nu. 3.*, nimirum hac in re servandam esse uniuscuiusque loci consuetudinem, ut vidimus *c. 5. sess. 5. q. 7. §. quod si quaras.*

Addit Monachus *par. 5. instr. Monial.*, ex *Barbosa in Collectan. v. Monialium Clausura*, in licentiis, quæ post Ordinarii subscriptionem subscribuntur a Prælati Regularibus ad adeunda Monasteria Monialium ipsis subiectarum, ex declaratione Sacræ Congregationis non posse quidquam addi, aut tolli per ipsos Prælatos Regulares ex iis, quæ in præfatis licentiis apposita sunt ab Ordinario ad accuratorem Clausuræ observantiam.

Quæres 12. *An, & qualiter Moniales subiaceant visitationi, ac correctioni Ordinarii.*

22. *Resp.* Subjacere quoad observantiam Clausuræ, etiam si sint exemptæ, ideoque eas posse quoad Clausuram visitari ab Episcopo, ejusve Vicario Generali, quoties ipsi id videbitur expedire: idque ex decreto Sacræ Congregationis, quod allegat *Nald. v. Monialis num. 3.* adens ejusmodi facultatem non debere extendi ad inquirendum occulte de erratis earundem Monialium: si quidem hoc est quid diversum ab observantia Clausuræ, cujus inquisitio, ac cura solum committitur a Concil. *Trident. sess. 25. de regul. c. 5.* a diversis autem non fit illatio. Quin etiam notat *Nald. nu. 4.* Moniales degentes in civitate, sed subiectas alteri Ordinario, visitari posse ab Episcopo illius Diocesis, in qua degunt; æque, ac possunt visitari Moniales subiectæ Regularibus: istas vero posse visitari quoad observantiam Clausuræ per præfatum Ordinarium, etiam absque interventu dictorum Regularium.

23. Quod vero spectat ad Moniales Sedi Apostolicæ immediate subiectas no-

tat *Tambur. sup. d. 17. qu. 3. n. 5.*, quod licet ex sint exemptæ ab Ordinarii jurisdictione, possunt tamen ab eo visitari, tamquam a delegato Sedis Apostolicæ, & quidem non solum quoad Clausuram, sed etiam quoad alia; æque ac possunt visitari Moniales immediate subiectæ ipsimet Ordinario; idque ex Decreto Concilii *Trident. sess. 24. de regul. c. 9.* relato hic *quest. 2.*

24. Addit *Tambur. num. 3. ex Barbosa alleg. 74. de offic. Ep. num. 20.* & aliis, posse Episcopum visitare personas Sæculares, sive Regulares exercentes curam animarum personarum sæcularium annexam ipsarum Monialium Monasteriis: in iis tamen solum, quæ spectant ad curam animarum: idque ex Decreto Concilii *supra cit. 11.* quod etiam notant alii Doctores.

An autem Ordinarius possit vim inferre, ostia Monasterii Monialium frangendo in casu, quo juxta dicta habeat jus illas visitandi, & impediatur.

25. *Resp.* *Barbosa num. 22. ex Innoc. Abb. Fusco, Campan.*, ac *Genuensi*, quos sequitur *Tambur. nu. 4.* Ordinarius posse in casu proposito vim inferre, & quidem etiam excommunicando impediennes, etiam non adhibitis solitis monitionibus; in ipso tamen actu violentiæ sibi illatæ, & consequenter titulo justæ defensionis: id quippe non solum tacite censetur concessum Ordinariis a Papa supremo omnium Monialium Prælato, sed etiam est de jure naturæ, vi cuius potest quilibet servare propria jura contra invasorem, ut colligitur ex *cap. si vero alienus, de sent. excomm.*, & *cap. significasti 2. de homic.* servatis tamen servandis, de quibus optime *Bonae. d. 2. de contr. q. ult. sess. 1. p. 8. num. 1.*, quæ doctrina est vera, etiam in eventu, quo Ordinarius procedat tamquam Sedi Apostolicæ delegatus: quod in specie advertit *Barbosa n. 23.*

Quæres 13. *Utrum possit Ordinarius coercere, ac punire Moniales etiam exemptas delinquentes.*

26. *Resp.* De facto punire in materia Clausuræ; idque juxta aliquos ex Concilio

Tridentino *sup. cap. 5.* talem potestatem quoad hoc tribuente Episcopis per ea verba: *inobedientes, atque contraditores per censuras Ecclesiasticas, aliasque penas, quacumque appellatione postposita, compescentes; & hoc* (inquiunt illi) *ne aliis inanis prorsus, ac frustranea sit jurisdictio Ordinarii supra Moniales, etiam exemptas, quoad Clausuram: præterquamquod cui datur jurisdictio, ea quoque concessa videntur, sine quibus jurisdictio exerceri nequit; sicut in re non dissimili notavit Sanchez l. 7. de Matr. d. 33. n. 22. ex l. 2. ff. de jurisd. omni. judic. sed de hoc *sup. c. 9. qu. 5.* Immo dicit *Barbosa sup. allegat. 103. n. 4. ex Nav. & Armendar. decisum fuisse Episcopum in Moniales, alioqui exemptas, habere jurisditionem, etiam in iis, quæ pertinent ad rerum spiritualium curam: sicque consequenter concedit hujusmodi Moniales posse puniri ab Ordinario, si delinquant in materia rerum spiritualium.**

27. Unde infero, quod cum ex dictis supra: Episcopi Jurisdictionem habeant in Moniales etiam exemptas quoad observantiam Clausuræ, & in iis, quæ pertinent ad spiritualium rerum curam, stante tali decisione, sequitur Moniales dictas non posse puniri ab Ordinario in quacumque alia materia delinquant: nam exceptio firmat Regulam in casibus non exceptis. Quod tamen non facit, quominus Ordinarius posset punire Monialem exemptam, quæ forte delinqueret extra Monasterium: cum certum videatur, etiam Moniales exemptas comprehendi sub Decreto illo Concilii Trid. *sess. 6. de reform. cap. 3.* quod sic habet: *Nemo Regularis extra Monasterium degens etiam sui Ordinis privilegii prætextu tunc censetur, quo minus, si delinquerit, ab Ordinario loci tamquam super hoc a Sede Apostolica delegato secundum Canonicas Sanctiones visitari, puniri, & corrigi valeat.*

An autem Moniales, etiam exemptæ subjaceant dispositioni Concilii Tridentini, quæ extat in *sess. 25. de regul. cap. 14. his verbis Regularis non subditus Episcopo, qui intra Monasterii claustra degit, & ex-*

tra ea ita notorie deliquerit, ut populo scandalo sit, Episcopo instante, a suo Superiore, infra tempus ab Episcopo præfigendum, severe puniatur, ac de punitione certiorum Episcopum faciat: sin minus, a suo Superiore officio privetur, & delinquens ab Episcopo puniri possit.

28. *Resp.* Subjacere, & probatur ex eo quod tale Decretum loquitur generaliter de Regulari non subdito Episcopis; lex autem generaliter loquens, generaliter debet intelligi; & ubi jus non distinguit, nec nos distinguere debemus: nec obstat quod textus loquitur de Regularibus masculis, ut constat ex iis verbis *Regularis non subditus Episcopo*: siquidem Masculinum, ut diximus, concipit Femininum, quantum ad mentem Legislatoris, ut notat *Glossa lib. 1. ff. de verb. signific.* & notant DD. Quare si Monialis exempta, sine debita licentia exiens ex Monasterio committeret extra illud delictum aliquod scandalosum, posset Ordinarius etiam vigore hujus Decreti illam punire, si Prælati Regularis ab ipso legitime admonitus in eam indebitè non animadvertet: quamquam, etiam secluso illo Decreto, posset Ordinarius procedere adversus dictam Monialem taliter delinquentem tanquam ream fractionis Clausuræ; idque ex potestate ipsi competente circa custodiam Clausuræ Monialium, etiam exemptarum, eo modo, quo superius explicavimus.

Quæres 14. *Qualiter subjiciantur Moniales Ordinariis, quoad electionem Abbatissæ, seu Priorissæ.*

29. *Resp.* Subjici ex Constitutione Gregorii XV. cujus initium est *Inscrutabili edita 5. Februarii 1622.* quæ sic habet: *Ac similiter possit Episcopus una cum Superioribus Regularibus quarumcumque Abbatissarum, Priorissarum, Præfatarum, vel Præpositarum eorundem Monasteriorum electionibus per se, vel per alium interesse, ac præsidere, absque tamen ulla ipsorum Monasteriorum impensa.* Quæ de re *sup. c. 8. qu. 41.*

Quæres 15. *In quibus Moniales subjaceant Ordinario loci quoad bonorum suo-*

rum administrationem etiamſi alias ſint exempta.

30. *Reſp.* Subjacere tum in eo, quod poteſt Ordinarius ex cauſa rationabili monere Prælatoſ Regulares, ut amoveant ab adminiſtrandis bonis Monialium eoſ, qui ad tale munus deputati ſunt: iſiſq; e Prælatis id facere detrectantibus, aut negligentibus, ipſemet Ordinarius amovere poteſt dictoſ adminiſtratores, quoties, & quando opus eſſe judicaverit: tum in eo, quod Ordinarius ſingulis annis, adhibitis etiam Prælatis Regularibus, poteſt a præſatis adminiſtratoribus, tam ſæcularibus, quam Regularibus, exigere rationes adminiſtrationis, & ad id eoſ compellere juris remediis. Conſtat ex citata Bulla Gregorii XV. *Inſerutabili*, ubi hæc expreſſe ſtatuantur, attributa etiam Ordinariis facultate, ut ii tamquam Sedis Apoſtolicæ delegati poſſint punire dictoſ adminiſtratores, ſive ſæculares, ſive Regulares, qui forte delinquant circa præſatam adminiſtrationem. Ubi obiter notandum, vigore præſatæ Bullæ non concedi locorum Ordinariis juſ deſignandi, aut approbandi dictoſ adminiſtratores, cum de hoc ibi nulla fiat mentio, & alioqui a diverſis non fiat illatio; præſertim quando agitur de præjudicio tertii, ſicut de factio agitur in præſenti caſu; conſtat autem quod habere juſ amovendi adminiſtratores bonorum, ut ſic, non eſt formaliter habere juſ illoſ eligendi, aut approbandi illoſ, ſed quid longe diverſum.

Cum autem plura dubiis poſſint occurrere circa practicam intelligentiam præſatæ Bullæ Gregorii XV. placet ad eorum reſolutionem aliqua hic notare ex *Sanctoro in Conſtit. Min. cap. II. ſtat. 7. qu. 3.* ſicque.

Noto I. Prælatus Regularem Monialium, qui earum contractibus intereſt, & conſentit, multaque ſicri j;bet circa Eccleſiam, & conventum illarum, non dehere ut adminiſtратorem ſiſſi coram Episcopo ad rationes reddendas; cum Prælatus non ſit adminiſtrator, ſed Superior adminiſtratores deputans, & collega Episcopi quoad rationes reddendas; ut

conſtat ex verbis illiſ Bullæ Gregorii, *adhibitis etiam Superioribus Regularibus.*

Noto 2. Adminiſtratores Monialium non teneri reddere tales rationes ſponte, aut ad id ſe offerre; cum verbum reddere ſit relativum verbi petere, ubi aliud lege non cavetur, ac jure divino aliud non diſponitur (ut in furto commodato &c.) quomodo uxor tenetur reddere debitum, ſed petenti, & ſervus tenetur ad officia, ſed juſſus ex l. 41. §. *Titius ff. de fidei comm. libert.*

Noto 3. Episcopum non poſſe exigere has rationes, niſi vocato Prælato Monialium; idque ex verbis Bullæ Gregorianæ ſupra citatæ *adhibitis etiam Superioribus Regularibus*: particula enim etiam eſt implicative, ac exprimit majora expreſſis; & alias ſumus in materia odioſa, quæ præripit ordinariam juriſdiſtictionem Prælatis Regularibus competentem quoad exigendas præſatas rationes: unde ii non adhibentur ut teſtes, ſed ut collegæ; adeoque adminiſtratores non tenentur reddere rationes Episcopo, ſi ſi non vocet dictoſ Prælatoſ; nec ſi poteſt contra adminiſtratores procedere remediis juriſ.

Noto 4. Adminiſtratores, ubi rationes reddiderunt Episcopo, teneri eas iterum reddere Prælatis Regularibus; cum Episcopi ſortio non tollat juſ ordinarium; & per Bullam Gregorii novum onus ſit impoſitum adminiſtratoribus, non autem adempta facultas Prælatis Regularibus, iſiſ alias competens.

Noto 5. Prælatoſ Regulares non adſtringi ad audiendas ejuſmodi rationes coram Episcopo, adeoque ad id non poſſe ab Episcopo cogi per cenſuras: nam Bulla non dicit *juſſit*, ſed *adhibitis Superioribus Regularibus*: quo modo dicimus *adhibitis teſtibus*, quos conſtat non poſſe cogi, ſed rogari, præterquamquod cum hoc juſ ſit favorable Prælatis Regularibus, ac odioſum Episcopis; illi poſſunt renunciare juri ſuo, maxime ſi jam præſatas rationes viderunt.

Quæres 16. *Quo modo Moniales exemptæ ſubſcijantur Ordinario loci, quoad conſtructionem ſuorum Monaſteriorum.*

31. *Reſp.*

31. *Resp.* Subjici eo modo, quo statutum fuit in Concilio Tridentino *sess. 25. de regul. c. 3.*, in Constitutione Clementis VIII., quæ incipit *Ad institutam*, & est 99. in ordine; necnon in decretis Sacre Congregationis de mandato Gregorii XV. editis 17. Augusti 1622., & in Constitutione Urbani VIII. edita 28. Augusti 1624., cujus initium est: *Romanus Pontifex*, per quam in virtute sanctæ obedientiæ, ac sub privatione vocis activæ, & passivæ, necnon officiorum quorumcumque, ac inhabilitatis ad illa, & alia in futurum obtinenda; necnon etiam excommunicationis ipso facto incurrendis pœnis præcipitur, ne licentiarum, seu facultatum a Summis Pontificibus (quas omnes ipse ibi revocat) sive alio quovis prætextu, vel causa, etiam quantumvis privilegiata, nova Monasteria, & alia loca regularia, nisi de expressa Ordinarii licentia, ac servata in omnibus, & per omnia Sacrorum Canonum, & Concilii Trident., necnon Constitutionum Clementis VIII., ac decretorum de mandato ejusdem Clementis, necnon Gregorii XV. forma recipere, exigere, fundare, seu alia quomodolibet instituire, seu inepta finire, & absolvere audeant, seu præsumant. In Concilio autem Trid. præcipitur, ne Regulares nova loca recipiant, sine Episcopi, in cujus Diocesi erigenda sunt, licentia prius obtenta: In Constitutione item Clementis VIII. prohibetur Ordinariis ne præfatam licentiam ad novos Conventus cujusque Mendicantium Ordinis in civitatibus, & locis eorum Ordinariæ jurisdictioni subjectis erigendos impertiantur; nisi vocatis, & auditis aliorum in eisdem Civitatibus & locis Conventuum Superioribus, cognoscant, novos hujusmodi erigendos Conventus sine aliorum detrimento commode sustentari posse. Denique in decretis Sacre Congregationis jussu Gregorii XV. editis statuitur ne in posterum nova Monasteria erigantur, nisi in eis saltem duodecim Fratres, aut Monachi, seu Religiosi inhabitare, ac ex redditibus, & consuetis Eleemosynis sustentari valeant: ac Priores, seu Procuratores aliorum Mo-

nafteriorum quarumcumque aliarum Religionum non solum in Civitatibus, ac locis, in quibus erigendum est novum Monasterium, sed etiam in illis per quatuor millia passuum circumvicinis locis ad id vocati, & auditi fuerint, ac tali erectioni consenserint, vel alias locorum Ordinarii confiterit Religiosos Monasterii sic erigendi sine damno Religiosorum in Monasteriis antea ibi erectis in numero duodecim commode, & congrue manu teneri, & ali posse: quod si, ubi novum Monasterium erigendum est, nulli alii Regulares reperiantur; nihilominus Ordinarii locorum diligenter debent inquirere, an locorum incolæ, & habitatores, quorum consensum tenentur requirere, & adhibere, hujusmodi duodecim Religiosos in Conventibus instituendis commode alere, & manutene-re valeant. Sed de hoc plura in *tract. de privil. c. 7. sect. 2. qu. 2.* interim qui vult consulat *Peyrinum tom. 2. privileg. consil. Gregorii XV. Tamburinum d. 34. de jure Abbatiss. qu. 1. Portellum de dub. regul. v. Monasteria, Gavantium in manu v. Monasterium Monasteria, Barbojam l. 2. de jure Eccles. c. 12. Naldum v. Monasteria, & alios.*

Notat autem *Tambur. n. 4. ex Barboja*, Sacram Congregationem 19. Decembris 1620. declarasse, Constitutionem Clementis VIII. superius allegatam habere locum etiam circa Monasteria Monialium construenda; ideoque in his instituendis debere servari easdem solemnitates, quæ servandæ sunt in ædificandis Monasteriis aliorum Regularium. Quod si demus, jam videndum est, qualiter observari possit, & debeat præfata Constitutio quoad illam partem, quæ præcipit, in casu, quo alicubi erigendum sit novum aliquod Monasterium, vocandos esse, & audiendos aliorum Conventuum Priores, seu Procuratores, & alios interesse habentes; num scilicet ad talem effectum vocari debeant, & audiri Abbatissæ, seu Priorissæ aliorum Monasteriorum Monialium existentium in loco, ubi construendum est novum Monasterium Monialium, vel certe Prælati Regulares earum, si sint exemptæ, aut ipsarum Monialium Syndici. Puto autem

neutros illorum debere vel vocari, vel audiri. Moveor, tum quia allegata Constitutio Clementis VIII. non loquitur de Abbatissis, sed tantum de Prioribus, seu Procuratoribus, aliisque interesse habentibus; ideoque cum exorbitet a jure communi, & sit valde odiosa, non debet ampliari: tum quia talis est praxis fere communis, cui omnino standum est, quamdiu contrarium expresse non statuitur.

Quæres 17. *An, & quomodo Moniales alias exempta subiacent Ordinario, tam quoad egrediendum e Clausura, tam quoad recipiendum intra Clausuram, sive causa educationis, sive alias.*

32. Resp. Subjacere ut constat ex dictis c. 5. de egressu quidem e Clausura *sect. 2. qu. 9. §. 1. at dices:* de receptione vero intra Clausuram causa educationis *sect. 4. qu. 3.* de receptione denique intra ipsam Clausuram ex alia causa *sect. 3. qu. 32.*

Quæres 18. *An Regulares concionantur Monialibus teneantur petere benedictionem ab Ordinario, si ea ab ipso sint exempta.*

33. Resp. „Teneri; ita enim declarat vit., & statuit Clemens X. in Constit., quæ incipit, *Superna*, ubi sic: Et hujusmodi benedictionem teneri etiam Regulares petere, si in quibuscumque Orationis sui Ordinis sermonem coram populo, vel in Ecclesiis, aut ad crates Monasteriorum Sanctimonialium eorum jurisdictioni subiectarum, licet clausis januis, & nullus secularis ibi interfuit, habere voluerint.

34. Quod autem spectat ad celebrandum in Ecclesia Monialium exemptarum; regulariter videtur sufficere licentia Prælati Regularis, cui illæ subsunt: idque siue celebrantes sint Sacerdotes seculares, siue Regulares: sic enim habet praxis communis (ut puto) nec apparet fundamentum sufficiens, cur ea licentia peti debeat etiam ab Ordinario loci; nisi forte alicubi addit in contrarium legitima consuetudo (de qua mihi non constat) vel loquendo in specie de Clericis secularibus, id ipsis expresse prohibeatur; sicut revera potest ipsis prohiberi ab Ordinario, cum sint ejus subditi, ut patet.

Qualiter autem subdantur Moniales Ordinario quoad canendos in choro Hymnos Urbani VIII. jussu correctos, constat ex dictis *sup. c. 8. qu. 46.*

SUBSECTIO II.

De potestate Ordinarii, aut Prælati Regularis in Moniales ipsas respective subjectas.

35. **P** Prælati regulares habent in Moniales subditas potestatem ordinariam; & consequenter delegabilem.

36. Potestas competens Prælato locali in Moniales est delegata.

37. Sicque non potest eam subdelegare.

38. Potestas Prælati regularis in Moniales est ampla, aequæ ac potestas Prælati regularis in Religiosos subditos.

39. Prælatus regularis indicit Monialibus novas leges.

40. Ordinarius loci, & Prælatus regularis precipiant in virtute obedientie Monialibus respective subditis.

41. Possunt iis indicare reformationem Regulæ: immo & ejus moderationem.

42. Exercent in eas potestatem directivam, coactivam, & judicalem.

43. Illas absolvent a reservatis.

44. Deputant iis Confessorium tam ordinarium, quam extraordinarium.

45. Aliis approbant earum Confessarios: non item modo, loquendo de Prælato regulari.

46. Reservant censuras, & casus quoad illas.

47. Sed juxta decretum Clementis VIII. loquendo de Prælato regulari.

48. Ordinarius loci potest reservare etiam pro Monialibus exemptis casus concernentes materiam Clausuræ (quod neant alii) nec ab illis ea possunt absolvi

per

per Confessarios regulares privilegiatos.

49. *Propositur, & solvitur obiectio.*
50. *Moniales non exempta subsunt reservationi Ordinarii.*
51. *Si sint exempta subsunt Pralato regulari quoad receptionem Novitiarum.*
52. *Item quoad emissionem Professionis.*
53. *Item quoad recipiendas Puellas in educationem.*
54. *Item quoad egrediendum e Clausura.*
55. *Item quoad sacularium accessum ad ipsas, nisi obstat consuetudo.*
56. *Item quoad canonicam Visitationem.*
57. *Item quoad electionem Abbatissae sicut & subsunt Ordinario.*
58. *Item quoad bonorum temporalium administrationem.*
59. *Pralatus regularis in variis casibus non ingreditur Clausuram.*
60. *Modo non subsistit Indultum quoad hoc concessum ab Urbano IV.*
61. *Non disponit libere de bonis Monialium.*
62. *Ex causa suspendit Abbatissas ex officio.*

Quæres 1. Quam potestatem habeat Ordinarius loci, aut Pralatus Regularis in Moniales sibi respective subditas.

35. *Resp.* **H**abere ordinariam, & consequenter posse illam etiam aliis delegare; sicut in terminis notavit *Rodriguez tom. 1. qu. 17. art. 10.* loquens de potestate Provincialium in Moniales proprii Ordinis; & ratio est, quod, cum ejusmodi potestas competat Ordinario, ac Pralato Regulari ex officio, & sit perpetua, non potest non esse ordinaria, juxta ea, quæ tradunt communiter Doctores de potestate ordinaria, ac delegata: quod ita est verum, ut *subseq. præced.* §. *difficultas*, dixerimus illam eandem potestatem, quæ in aliquibus casibus tribui-

tur Ordinariis locorum in Moniales exemptas, tanquam Sedis Apostolicæ delegatis, non esse delegatam, sed ordinariam, adeoque illam posse committi, etiam aliis per delegationem proprie dictam.

Quod si quæras, an potestas, quæ competit Pralato Regulari locali in Moniales sibi subditas, sit ordinaria, an delegata?

36. *Resp.* Esse, & communiter existimari delegatam: quippe ex officio competit Provincialibus, aut Generali Ordinis, & per delegationem postea committitur Superioribus localibus, ut possint in casibus ordinariis, aut frequentius contingentibus præsto esse Monialibus sibi subditis: docet Religiosi variorum Ordinum a me consulti.

Majus dubium est, an Pralatus ipse localis possit subdelegare dictam potestatem in casu hic, & nunc occurrenti.

37. *Resp.* Non posse, nisi habeat potestatem expressam subdelegandi; & ratio est quod regulariter Pralatus Ordinarius Monialium exemptarum est Provincialis, ideoque Superior immediatus Monasterii est Superior earundem Monialium delegatus: delegatus autem non potest subdelegare, ut patet.

Quæres 2. Ad quæ se extendat potestas Ordinarii, seu Pralati Regularis in Moniales respective subditas.

38. *Resp.* Extendi ad ea omnia, ad quæ se extendit potestas Pralati Regularis in viros Religiosos sibi subditos: quantum tamen patitur conditio sexus Fœminæ; & quantum ad ea, quæ statui Monialium possunt esse proportionata: constabit autem responsio ex quæstionibus inferius solvendis.

Quæres 3. An Ordinarius, seu Pralatus Regularis possint Monialibus sibi respective subditis, indicare novas leges, tam per modum statuti, quam per modum præcepti.

39. *Resp.* Posse, cum habeant veram, & simpliciter dictam jurisdictionem, eamque publicam, & vim cogendi; quæ requiruntur ad condendas veras leges, & sufficienti ad imponenda vera præcepta; ut tradunt communiter Doctores cum *Baldo*

in l. 1.

in l. i. ff. de just. & jure, & S. Thomas 1. 2. qu. 90. art. 3.

An autem Ordinarius loci, ac Prælati Regularis possint Moniales sibi respective subditas obligare ex voto obedientie, ipsis præcipiendo in virtute Sanctæ Obedientiæ, eo modo, quo Prælati Regulares possunt præcipere, & aliquando præcipiunt viris Religiosis propriæ jurisdictioni subjectis.

40. Resp. Posse; & inde probatur, quod juxta communem, ac veram doctrinam, quicumque est legitimus superior Religiosorum, & habet spirituales jurisdictionem in illos, is potest iis præcipere in virtute obedientiæ: idque ex vi voti obedientiæ, per quod Religiosus se totum tradit Religioni, ejusque legitimis Prælati; ut recte indicat Suardus tom. 3. de relig. lib. 10. cap. 2. num. 3., & notant communiter Doctores tractantes de voto obedientiæ: at hæc duo verificantur de Ordinario loci, ac Prælato Regulari quoad Moniales ipsis respective subditas, ut facile constabit consideranti: ergo illi iis poterunt præcipere in virtute obedientiæ, ex quo vi voti obedientiæ tenentur illis obedire; quod non procedit de Abbatis, eo quod non sit capax jurisdictionis spiritualis, licet alias sit legitima superiorissima suarum Monialium; unde & hæc ex voto obedientiæ tenentur ei parere.

Quæres 4. An Ordinarius loci, aut Prælatus Regularis Monialibus subditis indicare possint reformationem disciplinæ Regularis, &que teneantur illam acceptare.

41. Resp. Posse, & Moniales teneri illam acceptare in iis casibus, in quibus Prælatus Regularis possent dictam reformationem indicare viris Religiosis subditis, & hi tenerentur eam ar. lecti; siquidem quoad hoc par ratio procedit in Monialibus, ac viris Religiosis, ut constat ex iis, quæ habet Sanchez lib. 6. mor. c. 2. n. 35. probans Superioriorem Regularem cum majori parte Capituli generalis posse regulam jam fere collapsam, ac relaxatam ad pristinum statum restituere; itaut ceteri Religiosi jam professi teneantur observare regulam taliter reformatam, sed de hoc

plura in nostro tract. de statu Religioso in communi, ubi de reformatione Religionum.

Majus dubium est, an easu, quo regula Monialium alicujus Monasterii progressu temporis cognoscatur esse nimis rigida; itaut certo plurimum annorum experimento constet illam non posse in eo rigore observari absque notabili dispendio sanitatis Monialium talem regulam profitentium, an, inquam, Prælatus possit sua auctoritate moderari ejusmodi regulam, & Monialibus subditis præcipere in virtute sanctæ Obedientiæ, ut in posterum regulam illam observent cum dicta moderatione, & non aliter; &que teneantur obedire acceptando præfatam moderationem.

Resp. Quod, cum Prælatus Monialium possit facere dictam moderationem, sic & Moniales tenentur in casu proposito illam admittere. Moveor, quod licet Moniales ex dictis c. 4. qu. 19. ex voto obedientiæ non teneantur parere in iis, quæ sint contra regulam (cujusmodi est moderatio, de qua hic loquimur) ea tamen doctrina fallit in casu, quo Prælatus potest in regula dispensare; ut loco citato notavi cum Cajetano 2. 2. qu. 104. art. 5. i quare cum Prælatus Monialium tam regulares, quam seculares possint dispensare cum Monialibus respective subditis super observantia regularum, ut constat ex dictis sup. cap. 9. qu. 17., & colligitur ex Rodriguez tom. 1. qu. 26. art. 1., sequitur, Moniales teneri acceptare moderationem illam regulæ, licet sit contra ipsam regulam, si iis modo dicto præcipiatur.

Quæres 5. An Ordinarius loci, aut Prælatus regularis habeant in Moniales respective subditas potestatem non solum directive, sed etiam coercitivam, ac judicalem.

42. Resp. Habere: patetque tum ex eo, quod potestas directiva sine aliqua coercionem fere infirma, ac inutilis est: cum absque timore, ac disciplina non possit in officio contineri communitas humana, quantumvis bona videatur in hac mortali vita, sicut bene notavit Suardus tom. 4. de relig. tr. 8. l. 1. c. 9. n. 1. docens

Qq postea,

posse, quod, quamvis Prælatus Religio-
nis ex vi talis status habeat solum potesta-
tem coercendi modo paterno, & juxta li-
mites regulæ, ratione tamen jurisdictio-
nis Ecclesiasticæ habet potestatem coerci-
tivam Episcopalem: idque ex usu, ac pri-
vilegiis omnium Religionum exempta-
rum: & quidem merito, cum ea sit ordi-
nariæ, & regulariter necessaria, illamque
ex alia parte Papa sibi non reservaverit:
quod tamen non habet locum in Moniali-
bus immediate subiectis Ordinariis: hæc enim
cum non sint exemptæ, subjacent jurisdi-
ctioni Ordinarii eadem ratione, qua subja-
cerent etiam viri Religiosi si non essent
exempti. Colligitur ex *Suarez* n. 3., qui
bene notat ex *Navarro comm. 2. de regul.*
n. 63. ejusmodi jurisditionem magna ex
parte introductam, vel auctam esse ex
consuetudine, quæ vim habet dandi jurisdi-
ctionem *c. duo simul de offic. ordin.* unde
infert *Suar.* hac in re habendam esse ratio-
nem consuetudinum: cum vi illarum eve-
nire possit, quod tota jurisdictio sit in Præ-
lato Religioso quoad omnia delicta, vel
quod aliqua sint Episcopo reservata, vel
quod in utrisque sit cumulative; quæ li-
cet a *Suarez* non sint probata in specie de
Monialibus, in iis tamen possunt verifica-
ri, & quidem etiam in exemptis.

*Quæres 6. An Moniales subijciantur Or-
dinario loci, aut prælato Regulari quoad
absolutionem reservatorum, ac dispensatio-
nes, prout alterutri illorum respective sub-
duntur.*

43. *Resp.* Quod quamvis *Nald. v. Mo-
nialis* n. 9. & *Tambur. d. 16. de jure Abba-
tiss. qu. 8. n. 5.* ex quadam decisione Rotæ
Romanæ dicant Moniales etiam ob enor-
mem excessum debere absolvi ab Episco-
po, eo quod exire non possint extra clau-
strum; & Episcopum etiam in exemptas
fungi auctoritate Papæ; & licet habeant
Generalem, ob reverentiam Ordinis Episco-
palis hoc Episcopis indulgeri: nihilomi-
nus cum *cap. 9. qu. 15. §. illud etiam*, osten-
derimus ex concessione Bullæ Pii V.
Prælatos Regulares in Religiosos subditos
(sub quibus utique comprehenduntur Mo-
niales exemptæ ab Ordinarii jurisdictio-

ne) posse exercere per se ipsos illam
omnem potestatem absolvendi, ac dispen-
sandi, quam Episcopi possunt exercere in
suos subditos; non apparet, quo pacto
dicti auctores sustineant, Moniales exem-
ptas teneri adire proprium Ordinarium,
ut absolvantur a reservatis, ac dispen-
sentur: cum id potius cedat in præjudicium
exemptionis, ac injuriam proprii Prælati
Regularis; qui cum per se hæc possit præ-
stare in Moniales subditas, non censetur
consentire, quod ex ad eadem effectum
recurrant ad Ordinarium. Nec obstat de-
cisio Rotæ adducta; siquidem *Suarez* l. 7.
de leg. c. 11. *Vasquez* l. 2. d. 177. cap. ult.
n. 75. *Sanchez* l. 9. de Matrim. d. 2. n. 10.
Salas d. 19. de leg. sess. 19. num. 509. &
Castus Pal. tract. 3. d. 3. par. 2. §. 3. n. 7.
docent, quod quamvis decisiones Rotæ sint
maximæ auctoritatis, adeoque non sit re-
cedendum ab illis, nisi urgentissima ratio
obilet in contrarium; absolute tamen non
sunt necessario habendæ pro legibus, cum
non procedant a Judicibus habentibus au-
thoritatem condendi leges: unde cum in
præsenti casu urgentissima ratio obilet
contra decisionem Rotæ Romanæ allega-
tam (nempe concessio illa B. llata Pii V.,
& violatio juris alterius) probabiliter col-
ligi potest non necessario ipsi standum
esse. Quod a fortiori procedit de statutis
provincialibus Ecclesiæ particulari: in
Neapolitanæ v. gr. aut Mediolanensis,
quæ interdum a Doctoribus adducuntur;
hæc enim non obligant extra proprium
Territorium, juxta illud: Extra territo-
rium jus dicenti non paretur inipune: quod
est bene advertendum, & hic circa decla-
rationes Sacræ Congregationis notanda
est insignis illa declaratio, quam eadem
Sacra Congregatio jussu Urbani VIII. die
11. Augusti 1632. fecit, & refert *Lezana*
v. *Sacra Congregatio* n. c. his verbis: *Sacra*
*Congregatio precipit, declarationibus ejus-
dem Sacræ Congregationis tam impressis,*
quam imprimendis, ac etiam manuscriptis
nullam fidem in judicio, vel extra esse
adhibendam; sed tantum illis, quæ in au-
thentica forma, solito sigillo, & subscri-
ptione Eminentiissimi Cardinalis Præfetti,
ac Se-

ac Secretarii ejusdem Sacre Congregationis pro tempore existentium muniti fuerint. Quamquam verba illa, nullam fidem in iudicio, vel extra adhibendam, intelligi possint, ac debeant de fide certa, indubitata, & ex vi auctoritatis Sacre Congregationis: ita ut dans fidem dictis declarationibus, non tanquam ex necessitate, sed libere, eo quod ipsi occurrant rationes probabiles suadentes assertionem in iis contentam, non possit dici contravenire mandato Santissimi facti in presenti declaratione: præterquamquod de plurimis ejusmodi declarationibus, de quibus non constat authenticæ, sperari potest, quod, si a Secretario Sacre Congregationis quæreretur copia authenticæ, inveniretur, ac obtineretur; ideoque sub hac spe probabili videtur iis posse probabiliter præstari fides extra iudicium; nec debent damnari Doct. qui suas opiniones identidem fulciunt aliqua dictarum declarationum.

Quæres 7. Qualiter Moniales sub sint Ordinario, aut Prælo Regulari quoad deputationem Confessarii tam ordinarii, quam extraordinarii.

41. *Resp.* Ita subesse alterutri illorum, prout respectivè ipsis subduntur, ut tamen Ordinarius, si velit, etiam Monialibus exemptis possit libere deputare in Confessarium extraordinarium quemcumque Sacerdotem, sive secularem, sive Regularem maluerit: idque ex Sacre Congregationis declaratione sæpius facta, & præsertim 20. Decemb. 1631. sicut testatur Naldus v. *Moniales* n.2. nobiscum sentiens ex Barbosa, Armend., Ricc., & aliis sustententibus, deputationem præfatam in totum committi arbitrio Ordinarii, etiam quoad Moniales exemptas. Dissentit Tamburin. supra d.19. qu.3. num.3. ex Zipæo, & Pollacco dicens, huiusmodi doctrinam non posse sufflere, ut pote repugnantem declarationi Sacre Congregationis factæ 1609. Confessarium videlicet extraordinarium quoad Moniales exemptas non debere offerri ab Ordinario Loci, sed a Prælatibus Regularibus, quibus ex subsunt: sed cum declaratio,

quam allegat Naldus, sit tempore posterior, præferri debet antiquiori, juxta doctrinam ejusdem Naldi v. *Doct.* num.8. asserentis decisiones Rotæ, si sint inter se varix, nec possint reduci ad concordiam, posteriores potius attendendas esse; siquidem curæ posteriores communiter dicuntur esse meliores, sicut notant scribentes in cap.1. de Constitut. in 6. & in prælud. Extravag. 10. 12. Attentis ergo præfatis declarationibus Sacre Congregationis, ex diametro oppositis, media via incedendum videtur, nimirum quod tunc demum Ordinarius Monialibus exemptis deputet Confessarium extraordinarium, quando ipsæ Moniales illum ab eo efflagitant: non item si ex sint paratæ confiteri cuicumque Confessario accedenti; idque ex æquitate; cetero de rigore juris practicari possit sententia Naldi ob rationem superius adductam: nam multa licent, quæ non expediunt.

Quæres 8. An Ordinarius loci, aut Prælati Regularis possint, & debeant approbare Confessarios Monialium respectivè subditarum.

45. *Resp.* De jure antiquo debere, ut notavit Tamburin. supra n.1. aliis citatis: non item de jure novo inducto per Constitutionem Gregorii XV. inferius asserendam, & latius explicandam, quando agemus de Confessariis Monialium; hi enim modo etiam quoad Moniales Prælati Regularibus subiectas, debent approbari a solo Ordinario, alias præsentandi, ac proponendi a Prælo Regulari Monialium: sed de hoc infra.

Quæres 9. An Ordinarius loci, aut Prælati Regularis possint pro Monialibus sibi respectivè subditis reservare casus, & censuras.

46. *Resp.* Posse, & patet tum ex usu communi, tum quia potestas reservandi casus, & censuras competit iis omnibus, qui habent jurisdictionem ordinariam respectu illorum, quibus eam possint delegare: tales autem sunt Ordinarius loci, ac Prælati Regularis quoad Confessarios Monialium sibi respectivè subiectarum: colligitur ex *Suar. d.29. de peccatis*.

nitent. *sect. 1. num. 1.* & est communis Doctorum.

Solum hic queri posset, an Ordinarius Regularis, sante Decreto Clementis VIII. relato a Quaranta in Bullar. v. cas. reserv. (per quod prohibentur Prælati Regulares reservare propria auctoritate casus quoad Religiosos subditos) adhuc possint sibi libere reservare casus quoad Moniales respective subiectas.

47. *Resp.* Ordinarium quidem posse, non autem Prælatum Regularem: patetque tum ex praxi communi, qua constat Ordinarios libere casus, ac censuras reservare respectu Monialium sibi subditarum; non item Prælatos Regulares quoad Moniales ipsi subiectas; tum quia id satis clare colligitur ex allegato Decreto Clementis, quod athenis concedit Prælatis Regularibus facultatem reservandi novos casus, dummodo id faciant una cum Capitulo, sive generali, sive provinciali, juxta rationem casuum respective reservandorum: quod est signum, sub eo decreto non comprehendit Ordinarios respectu Monialium sibi subiectarum (quippe non habent sum Capituli regularis) sed solum Prælatos Regulares respectu Monialium ipsi subditarum; ut pote idem capituli habentes: ita ego sentio, sicque mecum senserunt alii valde docti.

An autem Ordinarius possit reservare sibi, etiam respectu Monialium exemptarum, casus aliquos concernentes materiam clausuræ, vigore potestatis ipsi tamquam Sedis Apostolicæ delegato competentis circa custodiam clausuræ distarum Monialium (v. g. ne prolixius loquantur cum extraneis ostio vel alterius aperto &c.

48. *Resp.* Posse; nam juxta dicta *sub. sect. præced. qu. 10. §.* quod hac occasione, Ordinarii locorum commissa fuit cura clausuræ Monialium, etiam exemptarum; non solum quoad ejus materiale, sed etiam quod formale idcirco, quod in Concilio Tridentino *sess. 24. de regul. cap. 5.* Ordinariis datur facultas compescendi censuris, & aliis pœnis inobedientes, & contradictores circa clausuram Monialium: ex alia parte hujusmodi facultas quoad Mo-

niales exemptas competere potest Ordinariis solum ut delegatis Sedis Apostolicæ, adeoque extendi etiam ad illas eodem modo, quo explicavimus *supra c. 5. sect. 1. qu. 5.* & iterum *cap. 10. qu. 5.* cum vi talia delegationis quoad hoc cesset favor exemptionis, sicque dictæ Moniales subint Ordinario loci tanquam proprio Prælato; constat autem quod quilibet Prælatus potest jure suo reservare casus, ac censuras (si has ferre potest) prout trahunt DD. communiter. Quod si demus Ordinarium sibi casum aliquem, ac censuram modo dicto reservare, etiam pro Monialibus exemptis; certum est quod neque Regulares, quantumvis privilegiati, poterunt ab iis illas absolvere; immo neque Prælati Regulares ipsarummet Monialium, idque ex decreto Clementis VIII. edito 9. Jan. 1601. expresse prohibente omnibus Regularibus ne absolvant vi cujusvis privilegii ipsi concessi, a casibus Ordinario specialiter reservatis: & postea ampliato a Paulo V. etiam ad excommunicationes eidem Ordinario reservatas: quod decretum cum loquatur indefinite de casibus, ac excommunicationibus Ordinario reservatis; utique comprehendit etiam reservata Monialibus juxta Regulam generalem, *lex generaliter loquens, generaliter debet intelligi.*

Hanc meam assertionem, me citato; impugnatur Pasqual. *p. 2. qu. 161.* dicens tenendam esse negativam sententiam, Episcopum scilicet non posse sibi reservare aliquem casum concernentem violationem clausuræ respectu Monialium exemptarum; & probat, tum quia delegatio a Tridentino Episcopis concessa in ordine ad Clausuram Monialium exemptarum est solum pro foro externo. (ut constat ex iis verbis Concilii *sess. 25. c. 5. de Regul. Quæcumque appellatione postposita compescentes, inoperto etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii secularis, cum ibi immediate ante dicatur clausuram sanctimonialium, ubi violata fuerit, diligenter restitui, & ubi inviolata est, conservari maxime procurant.) reservatio vero casuum spectat ad jurisdictionem fori interni; quippe*

quippe quæ licet sit actus superioritatis exercitus in foro externo, tamen est circa jurisdictionem exercendam in foro interno, & circa iudicium conscientie: sicque fundatur in jurisdictione fori interni, non autem in sola delegatione fori interni: tum quia reservatio est restrictio jurisdictionis in ordine ad absolutionem Sacramentalem (ut notant communiter DD.) adeoque supponit jurisdictionem in eos, quibus restringitur iurisdictio pro foro interno, & quod iurisdictio restricta pendeat a jurisdictione restringentis; cum tamen per præfatam delegationem Concilii non tribuatur ulla iurisdictio supra Prælatos Ordinarios Monialium, ideoque Episcopi non possint, reservando sibi casus, eorum auctoritatem restringere; tum quia violatio Clausuræ quoad Moniales est reservata Papæ, ac proinde, cum Episcopi non possint sibi reservare casus jam Papæ reservatos, nec poterunt hunc casum sibi reservare, & maxime respectu Monialium exemptarum.

Sed non subsistunt argumenta Passqualigi; primum quidem, & secundum, eo quod supponant Episcopos non habere jurisdictionem pro foro interno in Moniales exemptas, ac earum Prælatos, quoad faciendam præfatam reservationem; quod negandum est ex supradictis; tertium vero, eo quod Episcopi possint sub censuris sibi reservare accessum ad Moniales factum sine licentia, aut locationem cum iis de rebus obsecanis, aut ad portam apertam, vel alia id genus, quæ non reservantur de facto Papæ: sicque eorum reservatio non concurret cum reservatione quoad Clausuram Monialium, facta de facto a Papa, & tamen eorum reservatio versabitur circa materiam Clausuræ.

Addo ex dictis *sup. cap. 9. nu. 9.* non sequi Moniales poss. absolvi ab excommunicatione lata per Ordinarium in materia Clausuræ, eique reservata; ut putabat quidam Regularis admodum doctus in literis hac de re ad me transmissis sic differens: Confessarii Regulares privilegiati eatenus in præsentia non possunt absolve-

re ab excommunicatione Episcopo specialiter reservata, quatenus Paulus V. amplians Clementis VIII. decretum restrictivum facultatis Regularibus olim competentis super reservata, illud extendit ad excommunicationes Episcopo specialiter reservatas; ita ut ab iis modo non possint absolvere, cum antea possent: at tale decretum non afficit Regulares, ut prænitentes, & consequenter nec Moniales, ex dictis *eo nu. 19.* ergo Moniales in præsentia poterunt absolvi ab excommunicationibus Episcopo reservatis, quæ in præfato decreto continentur, æque ac ante poterant absolvi; cum dictum decretum respectu Monialium, perinde se habeat, ac si non fuisse editum; quippe quod eas non afficit: unde sicut ante ejus promulgationem Moniales potuissent absolvi per quemcumque Confessarium Regularem ab excommunicatione Episcopo specialiter reservata in materia Clausuræ; ita & modo poterunt absolvi per quemcumque Confessarium Regularem.

Sic differat Regularis ille pro sua opinione: sed meo iudicio ejus argumentum non probat intentum: & si probat, probat item Moniales posse absolvi per quemcumque Regularem Confessarium a reservatis in Bulla Cœnæ: quod sic probat. Decretum Clem. VIII. super facultate reservatorum, quod postea ampliavit Paulus V., non afficit Moniales, adeoque hæc, eo non obstante, modo poterunt absolvi per Regulares privilegiatos a reservatis, quæ continentur in præfato decreto; cum ergo in eo contineantur casus reservati in Bulla Cœnæ, poterunt & ab iis absolvi libere, & generaliter; quod utique non admittet ille Regularis. Quod si hoc non admittet, omnino debet concedere declarationem illam Sacræ Congregationis (quod Decretum Clem. VIII. super facultate reservatorum non afficit Regulares, ut prænitentes, & consequenter nec Moniales) non intelligi de omnibus reservatis in Decreto dicto contentis, sed solum de aliquibus, videlicet de quinque casibus in eo specialiter reservatis a Clemente, etiam respectu privilegiato-

rum, ut clare colligitur ex *Nald. v. reservatio in edit. Bon.* qui primus attulit præfatam declarationem: cum enim quæret an Regulares per Religiosum privilegiatum possent absolvi a dictis quinque casibus, & partem affirmantem sustineret; illam probavit ex dicta declaratione: quod est signum, eam procedere solum de præfatis quinque casibus, non autem de omnibus reservatis in citato decreto contentis, & consequenter eam non extendi ad casus Bullæ Cœnæ, neque ad excommunicationes, quas Episcopus in casu præmissio possit ferre, ac specialiter reservare, etiam respectu Regularium exemptorum; cuiusmodi est illa, de qua hic agimus. Quare dicendum videtur Moniales exemptas nec a Regularibus privilegiatis posse absolvi a præfata excommunicatione; idque ex vi supradicti Decreti, in quo Regularibus ablata est per Paulum V. facultas absolvendi ab excommunicationibus Episcopo specialiter reservatis, nec postea a Sacra Congregatione restituta est, ut Regularis ille existimabat.

In cuius confirmationem facit, quod teste *Ciarlino to. 2. controv. forens. c. 147. num. 17.* Sacra Congregatio Concilii in Viterbien. 26. Junii 1627. censuit ex Concilio Trident. *sess. 25. de Regul. c. 5.*, & Bulla Gregorii XV. de exemptorum privilegiis, posse Episcopum circa aperitionem ostii Clausuræ extra casus indigentia, nec non circa accessus, & colloquia cum Monialibus ferre excommunicationem sibi reservatam, eaque ligare necdum Regulares accedentes, sed etiam Moniales (facta de eis mentione) adeo ut Superior Regularis ab ea absolvere nequeat.

Notat autem *Ciarlinus num. 18.* esto detur requiri speciale, seu expressam mentionem de Monasteriis exemptis (stantibus illis verbis *facta de eis mentione*) quod cum talis mentio solum requiri possit, ut conitet, an Episcopus in suo generali edicto velit comprehendere dicta Monasteria, adeoque sit quæstio voluntatis, non potestatis; & aliàs expressam voluntatis plus fiat factis, quam ver-

bis; satisque expressum censeatur, quod verbis generalibus exprimitur, ac si specialiter, & in individuo fuisset expressum *Bart. in l. principio ff. de vulgari.*, ubi *Ripa num. 49. 67. 75.*, *Oldrad. conf. 322. num. 2.*, *Monach. conf. 287. n. 7. & seqq.*, *Surd. conf. 358. nu. 2.* hoc ipso quod Episcopus v. gr. suum edictum prohibens accessum ad Moniales affigi jubet etiam ad Monasteria exempta, & punit transgressores illius, clare indicat se velle suam prohibitionem extendere etiam ad dicta Monasteria; cum leges non debeant intelligi ex verbis, sed ex mente, & ratione: *Rota divers. decif. 208. n. 5. p. 5.*

49. Neque ex eo, quod juxta dicta *c. præced. qu. 15. §. illud etiam* Pius V. per Bullam specialem indulsit Prælati Regularibus, ut, quod possunt Episcopi in Clericos, & laicos subditos quoad absolvendum, ac dispensandum, & ulum aliarum similium facultatum, ii pro foro conscientia per se ipsos præstare possint in Religiosos, ac Moniales ipsorum iurisdictioni subjacentes; sequitur quod sicut Episcopi possunt proprios subditos absolvere ab iis, quæ ipsi specialiter sibi reservant, sic & ab iisdem possint Prælati Regulares absolvere Religiosos sibi subditos; siquidem concessio Pii V. loquitur de reservatis Papæ, ut constat ex verbis illis Bullæ citatæ: *Et insuper quia Sacrum Oecumenicum Concilium Trident. concessit Episcopis, ut absolvere possint in foro anime, seu conscientia ab omnibus &c.* quæ verba non possunt intelligi, nisi de casibus Papalibus, de quibus tantum ibi loquitur Concilium; ideoque non debent extendi ad ea, quæ specialiter reservantur Ordinariis, & alias sunt Regularibus sublata per allegatum Decretum Clem. VIII.

Quod si denique quæras, an Moniales subiectæ Ordinario subjaceant casibus, ac censuris, quæ ipse Ordinarius generaliter reservat pro sua Diœcesi, etiamsi de iis non fiat expressa mentio in edicto reservationis.

50. Resp. Videri subjacere: & ratio est, quod, cum edicta loquantur generaliter, adeoque comprehendant quoscumque

que subditos Ordinarii reservantis; & alias lex generaliter loquens, generaliter debeat intelligi; non apparet ex quo capite Moniales subiectæ Ordinario debeant eximi a præfatis edictis: ita docti recentiores, & talem puto esse praxim.

Quæres 10. An, & qualiter Moniales subijciantur Ordinario, aut Prælato Regulari quoad receptionem Novitiarum.

51. *Resp.* Subijci alterutri illorum, prout ipsorum jurisdictioni respective subduntur: & quidem non solum quoad taxandum numerum Monialium recipiendarum (quod videtur spectare ad proprium Prælatum Monialium, quippe cui in Constit. Pii V. *Græca Pastoralis* districte prohibetur ne recipiat pl. res Moniales, quam possint commodè sustentari), sed etiam quoad taxationem dotis, cum talis taxatio item spectet ad proprium Prælatum Monialium, ut pote cui incumbit ex officio procurare bonum Monialium subditarum, tum spirituale, tum temporale: non item quoad explorationem voluntatis novitiæ recipiendæ: hæc enim de rigore juris spectat generaliter ad Ordinarium loci quoad omnes Moniales etiam exemptas; ut clare colligitur ex Concilio Tridentin. *sess. 25. de regul. c. 17.* talem explorationem committente Episcopo, aut in ejus defectum ipsius Vicario generali, adeoque non includente Prælatum Regularem quoad Moniales sibi subiectas: quamquam (ut audiui) in aliquibus locis etiam Prælati Regulares dictam facere soleant explorationem, quoad Moniales subditas, ultra eam, quæ fit ab Ordinario (idque sciente, & non dissentiente ipso Ordinario) non quidem ex necessitate; sed ex superabundantia, & ad bene esse.

Quæres 11. Qualiter Moniales subiaceant Ordinario, aut Prælato Regulari quoad emissionem Professionis Religiosæ.

52. *Resp.* Subjacere in eo, quod illæ non solent profiteri, nisi coram Ordinario, aut proprio Prælato Regulari, prout iis respective subduntur; & hoc eo modo, quo diximus hic *c. 3. sess. 1. quæst. 4.*, ubi ostendimus de rigore professionem

debere acceptari ab Abbatisa, seu Priorissa Monasterii, adeoque assentientiam Ordinarii, aut Prælati Regularis non esse de valore illius, sed potius ad bene esse, & ad majorem solemnitatem.

Quæres 12. In quibus subijciantur Moniales Ordinario, aut Prælato Regulari quoad recipiendas puellas intra Monasterium causa educationis.

53. *Resp.* Subesse in eo, quod non possunt recipere dictas puellas nisi obtentis in scriptis licentia, sive ab Ordinario, sive a Prælato Regulari; prout alterutri illorum Moniales immediate subduntur: idque ex Decreto Sacræ Congregationis relato *supr. c. 5. sess. 4. qu. 3.* & juxta ibi dicta *num. 179.*

Quæres 13. An Moniales subdantur Ordinario loci, aut Prælato Regulari, tam quoad egrediendum e Clausura, in casibus permixtis, tam quoad recipiendum intra Clausuram personas extraneas legitime intrantes.

54. *Resp.* Subdi quoad utrumque Ordinario, & etiam Prælato Regulari, si illi subsunt: quoad egrediendum quidem e Clausura ob dicta *cap. 5. sess. 2. quæst. 9. §. at dicens*: quoad recipiendos vero extraneos intra Clausuram ob dicta ibi *sessione 3. qu. 30. & 32.*

Quæres 14. An Moniales subdantur Ordinario, aut Prælato Regulari quoad hoc, ut non possint visitari ab extraneis ad ipsas accedentibus absque licentia illorum.

55. *Resp.* Subdi, si talis sit consuetudo loci, ut Monasteria Monialium exemptarum adiri non possint absque licentia non solum Ordinarii, sed etiam Prælati Regularis, ut vidimus loco superius citato *sess. 5. qu. 7. §. quod si quæras.*

Quæres 15. An Moniales subiaceant Ordinario, aut Prælato Regulari quoad visitationem, prout alterutri illorum subduntur.

56. *Resp.* Subjacere, ut videbimus *subsess. seqq.*

Quæres 16. Qualiter Moniales subijciantur Ordinario, aut Prælato Regulari quoad electionem Abbatisæ, seu Priorissæ.

57. *Resp.*

312 DE GUBERNATIONE MON. QUOAD PRÆL. REG.

57. *Resp.* Subesse; cum hoc tamen discrimine, quod si Moniales sint exemptæ ab Ordinario, electioni Abbatissæ non solum debet intervenire Prælati Regularis, sed præterea potest ei assistere etiam Ordinarius, ut vidimus *subsc. præced. qu. 14.* si vero Moniales immediate sint subiectæ Ordinario, solus Ordinarius debet interesse dictæ electioni: sed de hoc infra, ubi agemus de electione Abbatissæ.

Quæres 17. Qualiter Moniales subdantur Ordinario, aut Prælato Regulari, quoad bonorum temporalium administrationem.

58. *Resp.* Subdi, soli quidem Ordinario, si ei immediate subint, Prælato autem Regulari, & simul etiam Ordinario, si alias sint exemptæ ab Ordinarii jurisdictione: eo tamen modo, quo indicavimus *subsc. præced. qu. 15.* ratio autem responsionis est, quod, cum bonorum temporalium administratio ex officio incumbat Prælato uniuscujusque Monasterii respective, ut bene ostendit *Suarez tom. 4. de relig. tract. 8. l. 2. c. 26. n. 1.* hoc ipso quod Ordinarius est proprius Prælatus Monialium sibi subiectarum, & Superior Regularis Monialium sui Ordinis, aut exemptarum, sequitur Ordinario, aut Prælato Regulari incumbere administrationem bonorum earundem Monialium ad illos respective attinentium, siue hujusmodi administrationem per se exerceant, siue per alios: & hæc de jure communi, circa quod facta est aliqua immutatio a Gregorio XV., ut vidimus *subsc. præced. qu. 15. jam citata.*

Quæres 18. An, & quibus in casibus Ordinarius, aut Prælatus Regularis possit ingredi Monasteria Monialium sibi respective subditarum.

59. *Resp.* Posse, & quidem non solum in casu visitationis, sed etiam in quocumque alio casu magnæ necessitatis, aut utilitatis: dummodo ingrediantur in casu tantæ necessitatis, aut utilitatis, ut in eo dare possent aliis facultatem intrandi: ita *Barbosa de offic. Ep. alleg. 102. n. 43.* pluribus aliis citatis; & habetur expresse in

Bulla Gregorii XIII. edita 23. Decembris 1581., quæ incipit *Dubiis*, & declarat Prælatos omnes tam Sæculares, quam Regulares, quibus cura, & regimen Monasteriorum Monialium quovis modo incumbit, facultate sibi ex officio attribuita ingrediendi Monasteria prædicta, ita demum uti posse, si id faciant in casibus necessariis, & a paucis, iisque senioribus, & Religiosis personis comitati: idque sub variis pœnis a nobis supra explicatis *cap. 5. scilicet 3. qu. 3. & 21.*

Quod si quæras an Prælatus regularis Monialium possit ingredi Clausuram Monialium sibi subditarum ad administrandam Eucharistiam Moniali infirmæ, ad conferendam illi extremam unctionem, ad assistendum ejus morti, aut exequiis; interim excluso Confessario illarum, qui ex officio hæc omnia præstare solet.

Resp. Vitum est olim mihi quod posset, si Moniales vere ei subint, siue tamquam Superiori delegati, siue tamquam Ordinario, & quidem illimitate. Ducebar, quod data hypothese ille est Ordinarius, aut supremus Parochus Monialium (qua ratione Episcopus dicitur esse supremus Parochus totius suæ Diocesis, utpote habens totam Diocesim in Parochiam, sicut notavit *Barbosa de offic. Episc. alleg. 80. n. 1.*) ac proinde habet in Moniales totam illam potestatem, quam habet earum Confessarius (excepta tamen facultate audiendi illarum Confessiones, quæ fuit absoluta a Gregorio XV. in sua Bulla *Inferutabili*): sicut ergo quilibet Episcopus potest cum quolibet suorum subditorum præstare, quicquid potest proprius illorum Parochus (& quidem eo excluso) sic & Prælatus Regularis præstare poterit cum Monialibus sibi subditis, quicquid cum illis præstare potest ipsarum Confessarius (excepta auditione Confessionum) tamquam immediatus earum Parochus: siquidem par ratio procedit in utroque casu. Unde fit, ut, sicut Confessarius ingredi potest ad ea omnia præstanda ratione officii, ita & possit ingredi Prælatus ad eadem præstanda tamquam Ordinarius, aut supremus Parochus Monialium;

lium: quod si detur, jam necessario fatendum est, quod, sicut Confessarius in propositis casibus ingredi potest; sic & ingredi poterit Prælati ad præfata Ministeria oborunda: quod esset illum ingredi non ut Prælatus Monialium (quomodo non esset necessarius ingressus illius in talibus casibus), sed ut Parochum; & consequenter non incurrere pœnas latas contra Prælatos Monialium in casibus non permisis ingredientibus: neque ex eo, quod Confessarius Monialium potest prædicta omnia ex se præstare, sequitur Prælatus ingredi in casu non necessario: cum hic necessitas sumatur, non ex parte ministri, sed ministerii exercendi cum Monialibus, quod sine dubio in additis casibus est necessarium.

„ Sed huic doctrinæ obstat nunc
 „ Constitutio 153. Alexand. VII., quæ inci-
 „ pit *Felici*, & quam retuli c. 5. *sect. 3. n. 3.*
 „ in ea enim restringitur facultas Supe-
 „ riorum Regularium ingrediendi in Mo-
 „ nasteria Monialium sibi subiectarum,
 „ & ita determinatur quomodo, & quan-
 „ do liceat illis talis ingressus, ut jam di-
 „ cta doctrina videatur exclusa.

Addo, quod cum juxta dicenda c. 10. *qu. 39.* Confessarius Monialium, maxime Regularis, ingrediens Clausuram eo ipso secum possit ducere socium, etiam Prælatus Regularis Monialium, si velit in casibus permisis, ingredi poterit cum Confessario, præcise ut socius; æque ac posset ingredi quicumque alius Religiosus Ordinis: idque etsi alias ibi non extaret consuetudo ducendi socium: cum enim talis consuetudo sit laudabilis, licite posset induci, esto Prælatus ad id moveretur ex curiositate: secus, si socius non ingrederetur præcise ad associandum Confessarium, sed soleret ei inservire in ministerio ibi exercendo, & Prælatus tale servitium non præstaret: tunc enim illicitus esset ingressus, ut pote factus absque sufficienti titulo (siquidem titulus socii jam non subsisteret), & in fraudem legis talem ingressum prohibentis: idque ob doctrinam Sanchez l. 6. *mor. c. 16. n. 49.*, quæ proportionaliter in hoc casu procedit.

60. Cæterum quod olim concessit Urbanus IV. Monialibus S. Claræ teste *Miranda qu. 2. de Monial. art. 15.*, nimirum quod Generalis Minister Ordinis Minorum possit ingredi Monasteria dictarum Monialium cum 4., aut 5. Fratribus ejusdem Ordinis ad celebrandum ibi, aut faciendam exhortationem, si quando id ei videretur expedire; non apparet quomodo in præsentia subsistat, attenda Bulla Gregorii XIII. citata: in qua quibuscumque Superioribus Regularibus mandatur, ne facultate ingrediendi dicta Monasteria, siquam habent, utantur, nisi in casibus necessariis; & quidem derogando quibuscumque privilegiis: unde cum celebratio Missæ, aut prædicatio Verbi Dei audiri possint a Monialibus per fenestellas Ecclesiæ, non potest dici, quod comprehendatur inter casus necessarios, de quibus loquitur Bulla Gregorii XIII. Ita *Barbosa sup. num. 44.* contra Mirandam putantem Ministrum Generalem sui Ordinis, ac ejus Provinciales posse vi præfate concessionis, etiam hodie, ingredi dicta Monasteria ad effectum ibi celebrandi, vel prædicandi, quod non rejicit *Tamb. d. 24. de jure Abbatiss. qu. 10. num. 1.* dicens, *an autem hodie in praxi supradicti Minister Generalis, & Provinciales hanc facultatem ingrediendi exercent, dubitat Barbosa*: nullo alio verbo appposito, per quod indicet se non approbare, aut rejicere ejusmodi doctrinam: quæ tamen non debet admitti ob modo dicta.

Quæres 19. *An Ordinarius, aut Prælatus Regularis de bonis Monialium sibi respective subditarum possint dispendere in casibus alias permisis, etiam contradicentibus ipsis Monialibus.*

61. *Resp.* Non posse, loquendo de contractibus gravioris momenti; & improbat, quod neque Abbatissa, seu Priorissa, cui incumbit tota administratio bonorum Monasterii immediate, ac proxime, similes contractus regulariter potest facere propria auctoritate, absque consensu proprii Capituli: ergo neque Ordinarius, aut Prælatus Regularis, quibus minus proxime, ac immediate in-

R r cum-

cumbit administratio dictorum bonorum quoad Monasteria sibi respective subiecta, poterunt præfatos contractus facere, sine consensu Capituli; unde existimo talem esse praxim, sique communiter observari.

Quæres 20. *An Ordinarius, aut Prælati regularis possint deponere, aut suspendere ab Officio Abbatissas, seu Priorissas Monialium sibi respective subditarum.*

62. *Resp.* Posse, si occurrat iusta causa id faciendi: & ratio est, quod supradicti in Moniales subditas habent potestatem coercitivam etiam pro foro externo; hæc autem sufficit, ut possint eas punire in foro externo pœna iusta; qualis utique esse potest etiam depositio, & suspensio ab officio; unde ea non solum identidem imponitur in Religionibus virorum, sed etiam ipsis Monialibus comminatorie indicitur, illis aliqua prohibendo, aut præcipiendo sub pœna privationis, aut suspensionis ab officio.

SUBSECTIO III.

De Canonica Monialium Visitatione.

63. *V*isitatio Canonica quid sit.
64. *Alia est generalis, alia particularis.*

65. *Prælati Monialium tenentur eas visitare.*

66. *Moniales subdite Ordinario loci, aut Sedi Apostolica visitantur ab Ordinario; exempta vero a Prælato regulari.*

67. *Capitulum, Sede vacante, visitat Moniales non minus, quam Ordinarius.*

68. *Illas item visitat Vicarius generalis.*

69. *Sus visitandi potest delegari.*

70. *Visitatio facienda singulis annis.*

71. *Proponitur materia Visitationis.*

72. *Præmonenda Moniales de materia Visitationis.*

73. *Prælati tempore Visitationis ingreditur Clausuram.*

74. *Ducit secum aliquos socios.*

75. *Si ingreditur ob fabricæ constructionem, ducit secum socios solitos altera Archibisectum.*

76. *In tales socios assumi possunt Regulares, etiam ex Indulto Leonis X.*

77. *Et hoc indultum, licet factum viva vocis oraculo, juxta aliquos hodie durat.*

78. *Visitatio, quæ fit in casu particulari, facienda judicialiter.*

79. *Moniales exemptæ nequeunt obstare Ordinario, ne earum visitet Clausuram.*

80. *Et si obstent, incurrunt excommunicationem.*

81. *Ad hoc tamen requiritur, ut, appposito impedimento, Moniales moveantur, ut desistant.*

82. *Monitio ista sufficit quod sit generalis.*

83. *Ea facienda ab ipso Visitatore.*

84. *Dicta excommunicatio incurritur etiam in casu, quo impediatur Visitatio intentata a Prælato regulari.*

Quæres 1. *Quid intelligatur hic nomine Visitationis Canonice.*

63. *Resp.* **I**ntelligi æctum, quo legitimus Prælati Monialium, juxta Sacros Canones, aut constitutiones Religionum inquirat statum, & mores Monialium sibi subditarum ad effectum debite corrigendi excessus, qui forte deprehendantur, ac opport. nis mediis promovendi boni in ipsar. in tam spirituale, quam temporale; idque ex jurisdictione sibi competente ad executionem sui Pastoralis officii.

Quæres 2. *Quotuplex sit hujusmodi Visitatio.*

64. *Resp.* Esse duplicem; generalem scilicet, & particularem: generalis est, quam Prælati ordinarie faciunt, ex debito sui pastoralis officii (& de hac potissimum nobis in præsentia agendum est) particularis

laris est, quam Prælatus facit ex zelo, & charitate, & ex causa hic & nunc movente animum suum; de qua loquitur *Clem. 2. §. nos igitur de censib.*

Quæres 3. *Quo jure obligentur Prælati Monialium ad Canonicam earum Visitationem.*

65. Resp. Obligari tum ex *Clem. 2. attendentes, de stat. Monac.* statuente Monasteria Monialium Papæ & immediate subjeclarum visitari debere ab Ordinario loci Apostolica auctoritate; non exempta vero ab eodem Ordinario, sed propria potestate; exempta denique a propriis Prælatis Regularibus: tum ex Concilio Trid. *sess. 25. de regul. c. 1.* ubi præcipitur, ut omnes Regulares, tam viri, quam mulieres ad regulæ, quam professi sunt, præscriptum, vitam instituant, & component, atque in primis quæ ad suæ professionis perfectionem, ut obedientiæ, paupertatis, & castitatis, ac si quæ alia sunt aliquis regulæ, & Ordinis peculiaria vota, & præcepta, ad eorum respectivè essentiam, nec non ad communem vitam, visum, & vestitum conservanda, pertinentia, fideliter observent; omnisque cura, & diligentia a superioribus adhibeatur, tam in capitulis generalibus, & provincialibus, quam in eorum visitationibus, quæ suis temporibus facere non prætermittant, ut ab illis non recedatur. Ubi ad rem nostram maxime faciunt verba illa, *quam in eorum visitationibus &c.*, quæ sine dubio inducunt Prælatis Monialium obligationem illas visitandi, eamque gravissimam, ut colligitur ex gravitate materiæ, circa quam versatur talis obligatio.

Quæres 4. *Quinam Prælati possint, & debeant visitare Moniales.*

66. Resp. Distinguendo; vel Moniales sunt immediate subjeclæ Sedi Apostolicæ, aut Ordinario loci: & hæc possunt, & debent visitari ab ipso Ordinario, auctoritate quidem propria, si sint ipsi immediate subjeclæ; auctoritate vero Apostolica, si Moniales immediate subsint Sedi Apostolicæ: vel Moniales subsacent jurisdictioni Prælati Regularis; & hæc debent, & possunt visitari a Prælatis Regularibus;

quamquam, quod spectat ad observantiam Clausuræ Moniales quæcumque, sive exemptæ, sive non exemptæ, visitari solent ab Ordinario loci, eo modo quo diximus *sup. c. 5. sess. 1. qu. 5.* patet responsio ex *Clem. 2. citata qu. præcedenti*: si monuero cum *Tamburino d. 14. de jure Abbatiss. qu. 3. n. 4.* ad illos eisdem Prælatos, ad quos spectat visitatio Monialium, spectare etiam earum correctionem, ac punitionem, si deliquisse reperiantur.

An autem Capitulum Sede vacante possit absolute visitare Moniales Ordinario subjeclæ, immo & exemptas, quoad observantiam Clausuræ.

67. Resp. Videri posse, & colligitur ex dictis *c. 5. sess. 1. qu. 5.* quæ inde confirmari possunt, quod non est credendum Ecclesiam velle Moniales manere toto tempore Sedis vacantis omnino destitutas canonica visitatione, sive absolute, si sint non exemptæ, sive quoad observantiam Clausuræ, si sint exemptæ; cum aliqui possint contingere casus, in quo tunc temporis maxime necessaria sit visitatio. Dissentiunt tamen *Azor. p. 3. l. 3. c. 37. qu. 14.* & alii apud *Tamburinum sup. qu. 5. n. 3.* putantes Capitulum Sede vacante non posse visitare cœnobias Monialium exemptas, quæ alias posset Ordinarius, ut delegatus Sedis Apostolicæ; sicque fuisse decisum a Rota testatur *Barbosa sup. alleg. 73. n. 25.* idemque sentit *Diana p. 7. tract. 12. resol. 28. ex Bannio.*

68. Addo etiam, Vicarium generalem posse visitare modo dicto Moniales, & quidem non solum subjeclæ Ordinario, sed etiam exemptas; non tamen quoad omnia (sicut potest visitare Moniales non exemptas) sed tantum quoad observantiam Clausuræ, juxta dicta supra *cap. 5. sess. 1. qu. 5.*: constat autem, jus visitandi non competere Vicario Generali, nisi specialiter id ei committatur: quod aliis citatis notavit *Barbosa n. 28.*

Quod si queratur, an Prælati Monialium possint alteri delegare munus visitandi, & quidem etiam in iis, quæ ipsi competunt solum ex delegatione Sedis Apostolicæ.

R r 2

69. Resp.

69. *Resp.* Possē: & constat tum ex usu, tum ex dictis *subf. præced. qu. 1.*

Quæres 5. *Quam frequens debeat esse visitatio Monialium.*

70. *Resp.* Regulariter debere fieri singulis annis juxta *Clementinam 2. attendentes de stat. Monac.* ubi id expresse statuitur: & quidem merito, cum maxime conducatur ad bonum gregis, quod pastor agnoscat pecoris sui vultum, suumque gregem consideret: sicut bene notavit *Fufens l. 1. de visitat. c. 3. n. 10.* hinc inferens frequentes debere esse visitationes; quod utique etiam procedit in Monialibus.

Quæres 6. *De quibus institui debeat visitatio Monialium.*

71. *Resp.* Debere institui non solum circa ea, quæ præscribit Concilium Trid. *sup. c. 9.* nimirum circa vota substantialia Religionis, victum ac vestitum; sed etiam circa sequentia, videlicet, quot sint Moniales, an professio fiat tempore debito, an habitus Novitiarum, ac professorum sit distinctus, an Moniales ultra vota substantialia observent regulam proprii Ordinis, jejunia in ea præscripta, silentium, aliasque Regulares observantias: an deferant vestes debitas, an suo tempore celebrent divina officia, & an omnes convenient: an servant debitam Clausuram, & tempore congruo claudantur portæ: an admittant conversationes suspectas, periculosas, & scandalosas: qualiter in suo munere se gerant, Abbatiſſa, Vicaria, & alii Officiales Monasterii: quam diligenter munus suum obeant Confessarii tam ordinarii, quam extraordinarii: qualis sit educatio Novitiarum, ac puellarum ibi commorantium causa educationis: qualiter expendantur bona Monasterii, ac implicentur dotes Monialium, quæ admittuntur: & alia id genus, quorum longum textu Catalogum Gavantus in tract. de visitatione.

Quæres 7. *An Moniales possint, & debeant præmoneri de tempore visitationis.*

72. *Resp.* Communiter possē, & debere præmoneri, ut illæ possint tanto melius se disponere ad visitationem, & hæc majori cum fructu ipsarum peragatur; non

repugnare tamen, absolute loquendo, immo interdum expedire, aut etiam necessarium esse, ut Prælati ex improvviso accedat ad visitationem, præsertim particularem; v. gr. ut inveniat Monialem in flagranti delicto, ut reperiatur suppellectilem alicujus Monialis vanam, ac omnino indecentem statui Religioso, quæ alias occultaretur; ut majori cum sinceritate explorare possit statum Monasterii absque periculo subornationis: sic quippe de filio hominis scriptum est Matth. 24. *Esote parati, quia qua nescitis hora, filius hominis venturus est:* sic, & Marci 13. dicitur. *Vigilate, nescitis enim, quando Dominus domus veniat, sero, an media nocte, an Galli cantu, an mane: ne, cum venerit repente, inveniat vos dormientes.*

Quæres 8. *An Prælati Monialium possint tempore visitationis ingredi Monasterium, & quo modo.*

73. *Resp.* Possē dum nodo alias observet, quæ præscripsit Gregorius XIII. in sua constitut., quæ incipit: *Dubius, quæ emergunt:* & sic habet: *Auctoritate Apostolica declaramus Prælatos omnes tam seculares, quam Regulares, quibus cura, & regimen Monasteriorum Monialium quovis modo incumbit, facultate sibi ex officio attributa ingrediendi Monasteria prædicta, ita demum uti possē, si id faciant in casibus necessariis, & a paucis, iisque senioribus, ac Religiosis personis comitati.* Cum enim Prælati instituturus visitationem Monialium debeat illis proponere edicta visitationis, illam denunciare, habere ad ipsas exhortationem, & hæc fieri debeant secreto, ac exclusis Novitiis, conversis, & aliis feminis in Monasterio forte commorantibus; constat in tali eventu adesse necessitatem ingrediendi, adeoque facultatem Prælati Monialium ad id concessam extendi ad talem casum, præsertim cum in ipsa visitatione debeant visitari officinæ Conventus, cellæ Monialium, ac suppellex, dormitorii decentia, aliquid edificium, quod forte construitur, aut construendum est, aut minatur ruinam: præter quamquod, finita visitatione, ingrediendum est Capitulum conventuale ad publican-

blicandam ipsam visitationem, ac imponendam correctionem culpam inde resultantium, quæ sine dubio non possunt fieri absque eo, quod Prælati visitans ingrediatur Monasterium; ut recte advertit Sanchez lib. 6. mor. c. 16. n. 54. ex Llamas monens ad omnia prædicta debere ingredi etiam Notarium, qui eorum omnium detestimonium, & actus faciat judiciales.

Difficultas est, quot socios secum debeat Prælati introducere in Monasterium, attento quod Gregorius XIII. non exprimit in citata constit. , quot illi esse debeant, sed solum dicit a paucis, iisque senioribus, ac Religiosis personis comitati.

74. Rsp. Tambur. d. 24. de jure Abbatiss. qu. 10. n. 3. ex Miranda qu. 2. de Monial. art. 15. posse tuta conscientia introducti tres socios juxta illud in ore duorum, vel trium testium stat omne verbum immo, & 4. & 5. secundum Victorellum, ac Bonacinam: verum in hoc standum est unicuique loci consuetudini, quæ habet vim legis, & est optimus legum interpretes; dummodo salvetur, quod Prælati ingrediatur comitatus a paucis, sicut requirit Gregorius. „ Ubi est advertendum, quod hæc dicta procedunt de „ Episcopis, non autem de Superioribus „ Regularibus: ii enim tenentur servare „ formam præscriptam ab Alexandro VII. „ in Constit. quæ incipit *Falci*, edita „ anno 1664., & est in Bullario 153. ubi „ sic habetur. *Visitet autem Superior Regularis* „ interiorum Clausuram per se „ ipsum, non autem per alium, etiam si „ fuerit legitime impeditus, quo casu dis- „ feretur visitatio in aliud tempus, quo „ cessaverit impedimentum, & visitatio- „ nem celeriter, & unica die, debita sa- „ men cum diligentia absolvat, nec ante „ ortum solis eam incipiat, nec post occa- „ sum protrahat, neque ipse visitator, ne- „ que ejus socii ullam sumant in Monaste- „ rio refectionem. Porro si visitet Gene- „ ralis, possit secum habere duos socios sui „ Ordinis: si alius a Generali, unum tantum, „ ex ceteris omnibus aliis, etiam ratione of- „ ficii. Qui quidem socii assumantur exem- „ plares, & maturæ ætatis, & in actu visi-

„ tationis a visitatore nunquam separen- „ tur, sed eum aspicere, & ab ipso aspic- „ si semper possint.

75. Cæterum monet Tambur. num. 6. quod si ratione ædificii construendi Episcopus, aut Superior Monialium ingrediatur Monasterium cum aliquo Architecto, vel alio artifice, nihilominus debent secum coassumere suos ordinarios comites; prout statuitur in allegata Constitutione Gregorii XIII. siquidem Architectus ille, aut Artifex non ingrediatur tanquam comites, sed ut operarii, ac artifices.

An autem Ordinarius, ingressurus Monasterium Monialium ad illud visitandum possit, ac teneatur sibi assimere in comites visitationis viros religiosos.

76. Rsp. Possit, saltem de jure communi; cum nullum extet jus id generaliter prohibens Regularibus; Immo potius id in specie vivæ vocis oraculo fuerit concessum Fratribus, ut videre est apud Casarubium in comp. v. ingredi Monasteria n. 32. & consequenter Religiosis aliorum Ordinum per viam communicationis; non tamen teneri, esto Gregorius XIII. loquens de comitatu Episcopi ingredientis Monasteria Monialium dicat a paucis, iisque senioribus, & religiosis personis comitatus. Siquidem hic nomine *religiosi*, non significatur homo adstrictus tribus votis substantialibus Religionis, sed vir pius, ac timoratus, sicut bene notat Tamburinus sup. n. 4. ex Victorello.

Cæterum illud hoc in loco bene advertendum est, quod cum concessio illa relata a Casarubio fuerit facta a Leone X. vivæ vocis oraculo, post generale revocationem vivæ vocis oraculorum a Gregorio XV. & Urbano VIII. factam non amplius substitit, nisi quis velit juxta doctrinam Peyrini tom. 3. privil. cap. 12. ad Constit. 18. Urbani VIII. num. 1. sustinere illud non fuisse comprehensum sub præfata generali revocatione, ut pote quod transiit in privilegium bullarum vi Constitutionis Gregorii XIII. confirmantis, & ex certa scientia innovantis omnia privilegia ab ipso, aliisque suis prædecessoribus con-

concessa Fratribus Minimis, etiam viva vocis oraculo: quæ constitutio refertur a Peyrino tom. 2. *privil. Constit. 1. Greg. XIII.* & sic habet: *Omnia, & singula privilegia, immunitates, exemptiones, libertates, prerogativas, favores, conservaciones, declarationes, facultates, dispensaciones, gratias, concessiones, indulgentias, & indulta spiritualia, & temporalia, etiam per modum communicationis, & extensionis inter se, & cum aliis Ordinibus Mendicantibus, & non Mendicantibus, eisdem Correctori Generali, & Zelosis, ac aliis fratribus, Ecclesiis, Domibus, Conventibus, & locis eorum quibuscumque in genere, & specie, etiam per solam signaturam, etiam viva vocis oraculo, ut præfertur, aut alias, tam per præfatos, & alios quoscumque Romanos Pontifices Prædecessores nostros, ac nos, & Sedem præfatam, quam Imperatores, Reges, & alios Principes sub quacumque forma, & expressione verborum concessa, &c. quatenus sint in usu, & sacris Canonibus, & decretis Sacri Concilii Tridentini non adversentur; approbamus, confirmamus, & innovamus, perpetuamque roboris firmitatem obtinere, & firmiter observari mandamus: quod item prius fecerat Pius V. eisdem Fratribus Minimis per Bullam adductam ab eodem Peyrino *sup. Constit. Pii V. in ordine 7. 6. 31.* Quæ concessio utique per communicationem suffragatur etiam Religiosis aliorum Ordinum.*

77. Adde ex Rodríguez tom. 1. *qn. 47. art. 8. & Miranda sup. art. 16.* præfatam concessionem Leonis X. si detur modo dicto transiisse in Indulgentiarum bullarum, non videri revocatam a Gregorio XIII. in bulla *Ubi gratis* superius non semel allegata, ac revocante onnes, & quascumque licentias concessas quibuscumque viris ingrediendi Monasteria Monialium: ea quippe loquitur de facultatibus, ac licentiis personalibus; ut inde constat, quod ea solum loquitur de facultatibus concessis Marchionissis, & Ducissis, & aliis quibuscumque personis (qui modus loquendi indicat privilegium esse personale, tamquam concessum, si minus certæ perso-

næ, certo generi personarum; sicut colligitur ex *l. qui tale 24. ff. foluto matrim.* cum tamen allata concessio Leonis X. non sit personalis, sed realis, ut pote facta toti Ordini Minorum, qui fictione juris nunquam videtur perire, sicut advertit Rodríguez generaliter docens privilegium factum certo generi personarum, quæ per fictionem juris nunquam pereunt, censendum esse reale, ac perpetuum, non autem personale.

Quæres 9. *An, & quando visitatio Monialium fieri debeat in forma judiciali.*

78. *Resp.* Debere fieri, si fiat in casu particulari, v. g. occasione alicujus gravi excessus perpetrati in Monasterio; si fiat generaliter, prout fit communiter, constat ex ipsa praxi.

Quæres 10. *An Moniales exemptæ possint impedire Ordinarium, quominus eas libere visitet circa custodiam Clausuræ.*

79. *Resp.* Non posse, attentis de-
 „ cretis Sacri Concilii Tridentini, & aliis
 „ Sacræ Congregationis Concilii, de quibus dixi *cap. 5. sect. 1. n. 6.* ex quibus
 „ constat, Ordinarium posse visitare Moniales exemptas quoad Clausuram,
 „ quoties judicaverit id expedire, nec
 „ posse ipsi Regulares, quibus subsunt
 „ Moniales, impedire, quominus ille id
 „ præstet; & hoc, licet alias nunquam
 „ visitaverit illud Monasterium: quod
 „ declaravit Sacra Congregatio 24. Novemb. 1617. apud Gavantum in man.
 „ v. *Monialium Clausura n. 57. addentem*
 „ *n. 60.* ex decreto ejusdem Sacræ Congregat. facto 25. Febr. 1583. posse Ordinarium interrogare Moniales Regularibus subiectas de pertinentibus ad Clausuram. Immo docet Fufesi *l. 2. de Visitat. cap. 19.* (quod nos etiam supra adnotavimus) Monialibus recusantibus visitari, posse Episcopum eis resistere frangendo portas Monasterii, vim vi repellendo.

Quæres 11. *Quam penam incurrant Moniales, & alii quicumque impediunt visitationem Canonice Monialium.*

80. *Resp.* Incurrere excommunicationem majorem latam in Clem. *attendentes de stat. Monac.* & a nobis propositam *sup. c. 8.*

c.8. qu. 11. lateq. e a Bonac. d.2. de censur. part. qu.2. part.4. explicatam, qui bene ait n.2. quod cum materia istius excommunicationis sit impedire Visitatorem in iis, quæ pertinent ad reformationem Monialium circa vitam voluptuosam, & ad debitum famulatum Deo præstandum, ut habetur in ipso textu: & ex alia parte talis impeditio fieri possit multis modis; sequitur tot modis contrahi præsentem censuram, quot modis fit dicta impeditio: dummodo tamen præcedat admonitio ad eam incurrendam vi textus requisita iis verbis, *nisi moniti respiciant*.

81. Notat autem Bonacin. num.4. ad contrahendam istam censuram non sufficere quod præfata admonitio fiat, antequam apponatur impedimentum visitationi, sed eam debere subsequi appositionem ipsam impediendi, ita ut Prælati visitans impediendum moneat, ut desistat ab impediendo: cuius rei ea est ratio, quod in textu dicitur, *nisi moniti respiciant*: non dicitur autem respicere is, qui non delinquit (v.g. impediendo in præfata materia) quod etiam notarunt Suarez d.23. de censur. sect.5. n.9. Sayr. l.3. de censur. cap.35. num.14. Navar. cap.27. n.140. & alii.

82. Ista tamen monitio non est opus, quod sit specialis, & particularis, sed sufficit illam esse generalem; siquidem textus simpliciter, ac indistincte loquitur dicens, *nisi moniti respiciant*; adeoque non debet restringi ad monitionem specialem, cum jure non distinguente nec nos distinguere debeamus. Ita Suarez Sayr. Navarr. & alii locis modo citatis, quos sequitur Bonacin. n.5. monens num.6. in præfati eventu requiri ad incurrendam istam censuram vel triplicem monitionem, vel unam pro triplici, probatque ex Suarez supra, ac Filline. tract.14. n.73. quia ubi quis petit juridicam monitionem, semper loquitur de monitione Canonica; monitio autem Canonica est trina, aut certe una pro trina, nisi aliud necessitas doceat:

83. Præterea ista monitio, ut sit legitima, debet fieri ab ipso Visitatore Monialium, qui impeditur; aut certe ab ejus

Superiore in causa visitationis: patet, quia ista monitio debet esse Juridica, non est autem Juridica nisi fiat a legitimo Superiore, qui in causa visitationis est vel ipse Visitator, vel Superior illius in jurisdictione. Ita Bonacin. num.7. ex Aug. Suar. & Filline. addens num.8. ad incurrendam istam excommunicationem præsupponi præsumptionem; cum in textu adhibeatur verbum *presumpserint*, adeoque illam posse evitari ex quacunque ignorantia, præterquam ex assensu cum ingenti temeritate conjuncta.

84. Et certe quod ista excommunicatione incurrat etiam in casu quo impediatur visitatio intentata a Præfato Regulari, colligitur ex tenore ipsius textus; qui cum dicat *singula Monialium Monasteria per Ordinarios, exempta videlicet, quæ ita Sedi Apostolicæ, quod nulli alii subiecta noscuntur, Apostolica; non exempta vero ordinaria auctoritate*; ac *exempta alia per alios, quibus subint, annis singulis debeant visitari*; utique comprehendit etiam Prælatos Regulares expressos in his postremis verbis, *per alios, quibus subint*.

SECTIO II.

De Gubernatione Monialium quoad subjectionem erga propriam Abbatissam.

Acturi in ista Sectione de gubernatione Monialium, prout se tenet ex parte Abbatissæ, seu Priorissæ, cui legitime subduntur; necesse est, ut aliqua prius explicemus de ejus electione: sicque Sectionem dividemus in duas Subsectiones; in quarum prima agemus de canonica electione Abbatissæ; in secunda de ejus potestate in Moniales subditas.

SUBSECTIO I.

De Canonica Electione Abbatissæ.

85. **E**lectio Canonica quæ sit.
86. **Q**uot modis fieri possit.
87. *De jure communi spectat ad Monasterium, cui sit.*
88. *Ad eam concurrunt solum Moniales Professæ Choris, nisi sint inhabiles.*
89. *Converse ad eam admitti possent: de facto tamen non admittuntur.*
90. *Monialis eligenda in Abbatissam debet habere varias condiciones.*
91. *Est opus, quod expleverit annum quadragesimum.*
92. *Electio facta sine dictis conditionibus est ipso facto irrita; quod alii negant.*
93. *In electione ex concurrentibus ad Abbatissatum pro arbitrio præferri potest etas in jure præscripta antiquitati professionis; vel e contra.*
94. *Regulariter Abbatissa eligitur ex eodem Monasterio.*
95. *Soror Abbatissa præsentis potest eligi, ut ei succedat in officio.*
96. *Qui debeant præsidere electioni, & qualiter vocandi ad electionem.*
97. *In quo loco fiat electio:*
98. *Qua forma, & quibus ritibus, qualiterque recipienda suffragia.*
99. *Electio Abbatissæ fit per suffragia secreta.*
100. *In eam debet consentire major pars Capituli eligentis, immo & senior.*
101. *Putant alii sufficere duas partes suffragiorum ex tribus.*
102. *Quid agendum, si quæ schedula sit vitiosa:*

103. *Monialis in aliquo casu eligit se ipsam.*
104. *Votum Monialis infirmæ non requiritur: at requiri potest.*
105. *Electio fit non solum per viam scrutiniis, sed etiam aliis modis.*
106. *Prelatus assistens electioni Abbatissæ non potest ferre suffragium; quod alii negant.*
107. *Interdum tamen potest illam nominare.*
108. *Electio qualiter publicanda.*
109. *Quid, si facta publicatione opponatur?*
110. *Publicata debet confirmari.*
111. *Quid si opponatur contra electionem factam per compromissum?*
112. *Quid si per scrutinium facta sit electio?*
113. *Officium Abbatissæ durat solum ad tres annos, & postea debet vacare per tres annos completos.*
114. *Electa potest renunciare electioni, si adsit alia digna.*
115. *Renunciat in favorem tertie, si Abbatissatum habeat in titulum.*
116. *Moniales indebite eligentes non semper amittunt jus eligendi.*

Quæres 1. *Quid intelligatur hic nomine Canonice electionis.*

85. **R**esp. **I**ntelligi vocationem personæ idoneæ ad munus Abbatissæ, factam juxta sacros Canones, ac statuta uniuscujusque Ordinis: dixi ad munus Abbatissæ, ut indicarem, quod, cum Abbatissa non habeat ordinariam jurisdictionem, sed quasi ex commissione; & jurisdictio ordinaria sit de ratione Prælati proprie dicti: consequenter Abbatissa, proprie loquendo non potest dici Prælata: quod in specie notarunt S. Thom. in 4. d. 25. qu. 2. art. 2. quæst. 1. ad 2. Syl. v. Abbatissa, num. 1. Tabiena ibidem n. 5. aliique.

Quæres

Quæres 2. *Quot modis eligi possit Abbatissa.*

86. *Resp.* Possè eligi pluribus modis a nobis explicatis in *tract. de gubernat. c.2. sect.1.* sed potissimum tribus, qui sunt usitatores, & habentur in *c. quia propter de electione*: nimirum per scrutinium (qui est omnium usitatissimus) per compromissum, & per communem inspirationem.

Quæres 3. *Ad quem spectet electio Abbatissæ de jure communi.*

87. *Resp.* Spectare ad Monasterium, cui ea præfieri debet; & patet tum ex *cap. indemnitatibus de elect. in 6.*, ubi id satis clare indiatur, dum præcipitur, ut ad eligendum eum aliis nulla admittatur Monialis, nisi 12. ætatis suæ annum peregerit: sic enim supponitur Monialis debere concurrere ad electionem Abbatissæ: tum ex Concilio Triden. *sess.25. de regul. cap.6. & 7.*, quod eum præcipiat electiones Monialium fieri per vota secreta, ita ut singulorum eligentium nomina numquam publicentur: & quod is, qui præest electioni, sive Episcopus, sive alius Superior, claustra Monasterii non ingrediat, sed ante cancellorum fenestellam vota singulorum audiat, vel accipiat; aperte ostendit electionem Abbatissæ spectare ad Monasterium: & quidem merito, ut sic ea a Monialibus recipiatur majori cum amore, ac fiducia, tamquam ab ipsis electa, & digna tanto munere æstimata: quod non ita facile eveniret, si ea eligeretur ad arbitrium Ordinarii, aut Prælati Regularis: ita *Rodrig. tom.2. qu.54. art.1.*, *Miranda quest.7. de Monial. art.1.*, *Lezana to.1. cap.26. n.2.*, *Tambur. d.26. de jure Abbatiss. qu.1. nu.2.* aliique communiter cum *Sylo. v. elect.3. qu.6.* asserentes de jure communi electionem Præfectæ Monialium spectare ad ipsas Moniales; dico de jure communi: modo enim post *Concil. Trid. sup. cap.7.* hæc in re servari debent singulorum Ordinum, seu Monasteriorum Constitutiones, sicut advertit *Tamb. num.3.*

Quæres 4. *Quæ requirantur in Monialibus, ut possint concurrere ad electionem,*

Abbatissæ activam, stando præcisè in jure communi.

88. *Resp.* Requirit, ut sint professe, saltem tacite, & quod expleverint 12. ætatis annum: habetur expresse in *c.10 cap. indemnitatibus*, quamquam eum hodie major ætas petatur ad professionem emittendam, major item ætas requiritur ad faciendam hujusmodi electionem, nempe 16. annorum expletorum: quod bene advertit *Suarez tom.4. de relig. tract.8. l.2. cap.5. num.18.* addens jure communi majorem ætatem non desiderari, nec peti, ut post professionem aliquod tempus intercedat ante electionem; ideoque non esse necessarium, quod Professio antecesserit diem electionis, sed sufficere ut ea ante electionem legitime facta sit. Dixi de jure communi, quia attentis juribus particularibus Religionum (quibus diximus standum esse ex Decreto Concil. Trident.) in aliqua Religione requiritur, ut Monialis concurrens ad electionem Abbatissæ fuerit professa aliquot annis; ut in Ordine Prædicatorum, in quo teste *Castellino c.17. de elect. num.15.* non potest Monialis habere vocem activam in electione Abbatissæ, nisi post annos 12. ab emissâ professione.

Cæterum ab electione activa Abbatissæ excludi debent Moniales inhabiles: quales sunt 1. excommunicatæ excommunicatione majori: 2. suspensæ ab officio: 3. interdictæ: 4. prohibitz eligere sine licentia Superioris: 5. quæ scilicet indignantem elegerunt in aliqua vocatione, aut certe peccarunt in postulando (si tamen secuta est postulatio vel electio): 6. quæ per laicalem abusum elegerunt: 7. quæ non elegerunt intra tempus præscriptum: 8. quæ sunt irregulares: & hæc ex variis iuribus, quæ adducuntur in nostro *tract. de gubernatione*, & hic brevitatibus causa omittimus.

Quod si quæras, an Moniales, quæ dicuntur Conversæ, possint, & debeant admitti ad electionem Abbatissæ.

89. *Resp.* *Suarez sup. nu.18.*, quod cum ex sint vere Religiosæ professe, ut supponitur; nullum extat jus, quo ex-

cludantur a dicta electione. Regulariter tamen non solent admitti, sive ex consuetudine, sive ex jure speciali Religionum, esto simpliciter id non repugnet.

Quæres 5. Quæ requirantur in Monialibus ad hoc, ut eligi possint in Abbatissas, ac Præfektas Monasterii.

90. *Resp.* Requiri non solum, ut Monialis eligenda sit professæ expresse, sed etiam, ut non sit minor annis 40., & 8. annos post professionem laudabiliter vixerit in Monasterio: sic decidit Concilium Trident. *sess. 25. de regul. cap. 7.* sub his verbis: *Abbatissa, & Priorissa, & quocumque alio nomine Præfektæ, vel Præpositæ appellatur, eligatur non minor quadragesima annis, & quæ octo annis post expressam professionem laudabiliter vixerit.* Quamquam in casu, quo inter Moniales Monasterii nulla adesset his qualitatibus prædita; & alioqui superior præsidens electioni judicaret non expedire, quod eligeretur Præfektæ ex alio Monasterio ejusdem Ordinis; tunc posset eligi aliqua ex illis, quæ in eodem Monasterio annu trigésimum excesserit, & quæ quinque saltem annis post professionem recte vixerit, Episcopo tamen, aut Superiore Monialium consentiente; idque ex Decreto Concilii Trident. ubi supra.

Quod si quæras, an opus sit ut Monialis eligenda in Abbatissam expleverit quadragesimum annum, vel sufficiat illum inchoasse.

91. *Resp. Portel. 1. p. resp. mor. casu 13. num. 1.* sufficere quod inchoaverit, probatque ex Clem. 1. §. *Ceterum de statu Monach.*, quæ statuens ætatem petitam ad hoc, ut aliquis sit Prælatu alicujus Conventus, debere esse annorum viginti quinque ait, *nisi vigésimum quintum annum attigerit*: ergo idem dicendum est isto etiam casu, ut jura juri consentent, præsertim cum teste ipso Portello, Navarrus dicat ex duobus sensibus, in quibus lex explicari potest, accipiendum esse eum, qui benignior est. Oppositum sustinent alii cum *Garcia de beneficiis p. 7. cap. 4. n. 71.* ex eo quod cum Sacra Congregatio Concilii 24. Septem. 1593. declaraverit ver-

ba illa Concilii Trident. *sess. 24. de reform. cap. 14. Ad ceteras autem dignitates, vel personatus, quibus animarum cura nulla subest, Clerici, alioquin idonei, & viginti duobus annis non minores assumantur*, debere intelligi de anno vigésimo secundo completo: eadem ratione etiam verba ejusdem Concilii *sess. 25. de Regul. cap. 7. Non minor annis quadragesima* (supple, si sit Monialis eligenda in Abbatissam) debeant intelligi, ut Monialis præfata habeat quadragesima annos completos. Si enim non complevit annum quadragesimum, est minor quadragesima annis. Et si Henric. lib. 14. c. 8. num. 10. in glossa lit. X. §. a. v. *beneficium num. 31.*, & alii loquentes de Decreto Concilii *sess. 24. de reform. cap. 14.* asserant quoad dignitates, & personatus sine cura sufficere viginti duo annos inceptos. Unde infert Diana *part. 7. tract. 12. resol. 9.* le estimaturum probabilem tam sententiam Portelli, quam opinionem Garcie superius adductas, nisi obstaret declaratio Sac. Congregationis supra allegata. Sed Portelli doctrinæ obstat 1. textus in l. 3. §. *minore ff. de Minor.* ubi deciditur, hæc verba: *Minor viginti quinque annis* importare, ut annus supremus sit completus, & comparatio fiat de momento in momentum, ut cum Joanne Andree notat Fagnanus in cap. Cum in cunctis de elect. num. 123. Obstat 2. duplex responsio Sacre Congregationis declarantis, illa verba Concilii Tridentini *sess. 24. cap. 12. de reform. Ad ceteras autem Dignitates, vel Personatus, quibus animarum cura nulla subest, Clerici, alioquin idonei, & viginti duobus annis non minores adfiscantur* esse intelligenda de anno vigésimo secundo completo: de quarum responsionum authenticitate non potest dubitari; cum illarum tenorem recitet *Garcia de beneficio. par. 7. cap. 4. num. 70.*, addens, se habere secundam ex illis apud se in forma authentica; & est illa, de qua supra mentionem feci. Obstat 3. alia specifica declaratio Sacre Congregationis in una Neapolitana 24. Septem. 1678. & ha-

„ & ha-

8 & habetur *lib. 10. Decretorum*, ut refert *Matthæus in Officiali Curia c. 1.*
 9 *nn. 4.* in qua dicitur, quod annus quadragesimus Monialis eligendæ in Abbatissam debet esse completus.

Difficultas est an præfatæ duæ conditiones requirantur ad electionem tamquam substantiales, ita ut aliqui electio sit eo ipso irrita, ac nulla.

92. *Resp.* *Tamburinus sup. qu. 2. n. 7.* esse eo ipso irritam, ac nullam, probatque, tum ex quadam declaratione Sacræ Congregationis sub die 16. Maii an. 1623. relata a *Barbosa lib. 1. de jur. Eccl. c. 45. num. 19.*, tum quia, ubi verba dant formam actui, si actus fiat non servata illa forma, ipso jure est nullus, ut docent *Bartol. in l. Gallus, ff. de liber. & posth., & Gomez in cap. fin. §. Si vero de judic. l. 6. nn. 19.* Verum dissentit *Suarez n. 8.* dicens: hæc autem duæ conditiones (quæ scilicet superius explicatæ sunt) non declarantur a Concilio tamquam substantiales, nec irritatur electio aliter facta, sed simplex prohibitio ponitur, ut non eligatur &c. ideoque si aliqui electio facta sit juxta communem usum, licet illæ duæ conditiones non servantur, non erit electio irrita ipso jure, sed ad summum irritanda. Ita *Suarez*, & meo judicio satis probabiliter; patetque, tum ex dictis, tum quia multa prohibentur, quæ tamen facta tenent: tum quia in dubio interpretatio facienda est pro valore actus, ut valeat potius, quam corruat *l. quoties ff. de reb. dub.*, tum quia actus sine debita forma factus tunc solum est nullus, quando forma ponitur tamquam substantialis; negamus autem id evenire in præsentis casu.

Dices: quid si duæ Moniales concurrant ad Abbatissatum, quarum utraque sit digna; altera tamen sit quadragenaria, nondum habens quinque annos professionis; altera vero habens illos completos, aut etiam octo, alias nondum attingens quadagesimum ætatis annum, licet triginta excedat; debet ne in tali casu præferri hæc posterior; an potius altera prior?

93. *Resp.* Quod, quamvis ex una

parte videri possit præferenda posterior, eo quod habeat aliquo modo completam conditionem petitam a Concilio (cum alias priori Moniali omnino desit una dictarum conditionum) ex alia vero parte præferenda videri possit prior Monialis, eo quod in illa reperitur ætas quadraginta annorum per se primo requisita a Concilio, quæ non requiritur in Moniali posteriori; & aliunde conditio ætatis magis desideretur, ut recte advertit *Suarez sup. nn. 10.*, nihilominus absolute loquendo negotium istud videtur arbitrarium, cum præfatæ duæ Moniales se habeant, ut excedens ad excessum; sique præferenda videtur in præsentis casu illa, quæ ob alias condiciones reputatur dignior: quod si ambæ fuerint æque dignæ, ex genere suo præferri debet excessus ætatis, ut pote in jure magis considerabilis; si autem excessus ætatis esset parvus, & antiquitas in Religione esset magna, ac præponderans: tunc Superioris esset prudenter adjudicare, quænam ex illis præferenda esset: ita *Suarez num. 10.* addens, quod si nulla addit Monialis habens integras illas duas condiciones quadraginta annorum ætatis, & octo professionis; illa, cæteris paribus, præferri debet, quæ judicabitur plus de iis participare.

Quæres 6. An, & qualiter necesse sit, ut Abbatissa eligatur ex Monialibus ejusdem Monasterii.

94. *Resp.* Debere eligi, si in Monasterio extet aliqua Monialis prædita debitis conditionibus, idque juxta Concil. Trident. *sess. 25. cap. 7. de regul.* secus si ibi nulla ex iis, quæ alias eligi possunt, habeat triginta annos completos: tunc enim simpliciter necessarium est illam eligi ex alio Monasterio ejusdem Ordinis; non item, si aliqua illarum habeat triginta annos completos: nam tunc in aliis conditionibus requisitis ad munus Abbatissæ facilius posset admitti benigna interpretatio, attenta aliqua incommoditate in eligendo ex extraneis: ita *Suarez num. 11.* monens sufficientem causam eligendi ex alio Monasterio esse, quod in eodem Cænobio non inveniatur aliqua

S s 2 ha-

habens simul dictas duas conditiones: cum sic intelligi debeant verba illa Concilii: *quod si his qualitatibus non reperitur in eodem Monasterio*. Nisi enim utramque habeat, dici non potest affecta illis qualitatibus. Quod autem dicit Concilium, ad hoc ut eligi possit in Abbatissam Monialis carens præfatis qualitatibus, oportere, ut non possit commodè eligi ex alio ejusdem Ordinis Conventu, quod committitur iudicio Superioris; putat Suarez num. 10. procedere in distantia loci, in quo foret eligenda Abbatissa ex alio Monasterio, si iudicio Superioris distantia sit tanta, ut electio censeatur non posse fieri commodè ex alio Monasterio; ad quod facit declaratio Sacre Congregationis, quam adducit Suar. num. 8. his verbis: *Abbatissa triginta annorum, & quæ per quinque annos solum sit professa, eligi non potest, si in Monasterio est aliqua Monialis quadraginta annorum, & quæ jam per octo annos sit professa: aut in aliquo Monasterio ejusdem Ordinis vicino alius qualitatibus inveniat.*

An autem, & quomodo Moniales, quæ sunt vel illegitima, vel bigama, vel non virgines, vel ex genere maculato, vel insane, eligi possint in Abbatissas, colligi potest ex dictis c. 8.

95. Addo hic obiter sororem Abbatissæ non prohiberi de jure succedere sorori in Abbatissatum, dummodo aliunde non prohibeatur. Ita Sacra Congregatio 19. Aprilis 1619., apud Barbosa in collect. v. Abbatissa.

Quæres 7. Quinam debeant præsidere electioni Abbatissæ.

96. Resp. Debere præsidere Ordinarium, si Monasterium sit ipsi immediate subiectum, aut Sedi Apostolicæ; Prælatum vero Regularem, si Monasterium sit exemptum, idque ex jure antiquo lato in Concil. Trid. supra his verbis: *Is, qui electioni præest, Episcopus, sive alius Superior, Clausuram Monasterii non ingrediatur, sed ante cancellorum fenestellam vota singulorum audiat, vel accipiat*. Dixi ex jure antiquo, ut indicarem in præsentia ex bulla Gregorii XV. Insuperabili sæpius allega-

ta, Ordinarium per se, vel per alium posse interesse electioni Abbatissæ faciendæ etiam a Monialibus exemptis; quamvis ad id non teneatur: præterea tali electioni debent interesse cum Ordinario, aut Prælato Regulari saltem duo testes, qui munus oîsqvistorum exerceant; alioqui electio facta esset nulla ex c. quia propter de elect. in 6. lique debent esse in loco patenti: ita ut, si commodè fieri possit, ab omnibus videantur: non est tamen opus, ut audiantur a Monialibus vocalibus capitaliter congregatis. Quare tenentur Regulares significare Ordinario diem electionis, illumque expectare usque ad tempus prænitum, uti diximus sup. c. 8. qu. 42. afferentes ad id decretum Sacre Congregationis.

Notat autem Sanctissimus in cons. Minor.

c. 11. stat. 7. qu. 7. d. 4. quod, quamvis in citata bulla Gregorii dicatur de Ordinario, illum posse electioni superioris Monialium interesse, ac præsidere: & præses in jure antiquo summam jurisdictionem importet in provincia ex l. 1. ff. de offic. præsidis, in præsentem tamen casu verbum præsidere non inducit jurisdictionem, ac superioritatem in Moniales, earumque electiones, sed solum ordinationem, ac directionem; ita ut electio fiat quiete, ac pacate, nullaque violentia, aut defectus in ea committatur; sicque ordinarius nequit recipere Monialium suffragia, sed solum ea audire, & cognoscere, quando recipiuntur a Prælato Regulari; quippe cui solum privative quoad Episcopum incumbit excipere suffragia, ut declaravit Sac. Cong. Concilii 10. Sept. 1639. in Urbanien. ad instantiam Patris Commissarii curiæ pro Monialibus S. Bernardini, illius Civitatis Episcopum in electione Abbatissæ Monialium Regularibus subiectarum non posse exquirere, seu recipere vota Monialium, sed illa exquiri, & recipi debere a Superiore Regulari, sciente tamen, & audiente eodem Episcopo.

Addit Sanctissimus sup. d. 3. non esse opus in præsentem casu significare Episcopo horam præcisam, qua fieri debet electio, sed sufficere, quod dicatur illam faciendam esse post

post vesp̄as, aut Missa celebrata; tuncque expectandum esse aliquantum post illam horam (v. gr. per unam horam circiter), & si interim non veniat Episcopus, posse procedi ad electionem: siquidem in hoc casu non debet attendi præcise commoditas Episcopi, sed tempus opportunum electioni; nec ad ipsum spectat præfigere tempus, sed ad Prælatum Regularem, Episcopo se accommodante tempori, ac electioni: quæ utique cum sit actio gravissima, non debet pendere ab effectibus, ac resolutionibus Episcopi: alias, si expectari deberet Episcopus per totam diem, vel non posset celebrari electio die designata, vel celebranda esset de nocte, quod respectu Monialium grave esset inconveniens. „ Vide circa hæc responsionem Sacerdotis Congreg., quæ ultimo loco habetur in Bullario tom. 3. post const. 18. Gregorii XV.

Quæres 8. In quo loco fieri debeat electio Abbatisse.

97. Resp. Regulariter debere fieri in tali loco, ut is, qui debet præsidere, non adlocigatur ingredi claustra Monasterii: id quippe satis clare indicat Concilium Tridentinum ubi sup. dum ait: *Claustra Monasterii non ingrediatur, sed ante cancellorum fenestellam vota singularum audiat, vel recipiat: quamquam si præsidens electioni prudenter iudicet non posse fieri electionem canonice, nisi ipso ingrediente cum suis coasumptis ob inquietudinem Monialium, ac probabilem suspicionem subornationis, aliamve similem causam; tunc illicite possent ingredi.* Ita in terminis Rodrig. tom. 1. qu. 46. art. 5. Miranda qu. 2. de Monial. art. 15. Barb. alleg. 102. de off. Ep. n. 46. Jo. de la Cruz l. 1. de stat. relig. c. 5. d. 2. alique; & inde probant, quod, cum Prælati Monialium possint in casu necessitatis dare facultatem, ut alii ingrediantur Claustrum, sic & poterit sibi hanc eandem facultatem dare; sicut concessit Gregorius XIII. in sua constit. *Dubiis* dicens Prælatos omnes tam seculares, quam Regulares, quibus cura, & regimen Monasteriorum Monialium quovis modo incumbit, facultate sibi ex officio attributa in-

grediendi Monasteria prædicta ita demum uti posse, si id faciant in casibus necessariis &c.

Quæres 9. Quo modo, & forma, quibusve caeremoniis fieri debeat electio Abbatisse.

98. Resp. In hoc servari debere statuta, aut consuetudines uniuscuiusque Ordinis, ac Monasterii; videri tamen valde commendabilem formam illam eligendi, quam describit Rainerius in rituali Monasterii. 8. rubr. 1. caeremon. his verbis: *Opportuno tempore procedat præsidens electioni Abbatisse, saltem cum Notario, vel Cancellario ad fenestellam sanctissimæ Communiois, ad quam ex parte interiori convocari faciet more solito ad sonum campanulæ capitularis omnes Moniales, ipsasque sic congregatas, & coadunatas alloquatur, huiusmodi evocationis certiores reddat, & ad digniorem personam, quam in conscientia iudicaverint, in Abbatisse eligendam hortetur; quo facto Cancellarius nomina omnium Monialium ibi congregatarum accipiet; quod ut facilius, & citius præstare possit, paginam cum nominibus omnium Monialium vocalium sibi antea procurabit, quam manibus tenens, & juxta fenestellam se disponens, singulis Monialibus ibi presentibus ordinatim ad fenestellam pro facienda præfidenti reverentia accedentibus, suumque nomen, & cognomen dicentibus, ipsum in pagina descriptum obsequabit; omnibusque tandem notatis, presentibus, & in sufficienti numero congregatis, procedatur ad electionem.* Unde Abbatisse officio cedens, genuflexa manibus ante pectus junctis, coram præfidente ad fenestellam sedente, pro commissis negligentibus, & erroribus in administratione sui Officii, & pro cæteris Monialibus omnibus pariter genuflexis dicet culpam, & faciet generalem confessionem dicendo Confiteor &c. quæ completa ipsam, & cæteras omnes præfidentis ad effectum electionem valide celebrandi, a censuris, & postea etiam a negligentibus more solito generaliter absolvet; ac postea Monialibus prosequentibus incipiet hymnum Veni Creator Spiritus &c. ipsoque completo stans subdet versum, & orationem de Spiritu Sancto;

llo; deinde sedebit, Monialibus etiam interius suis locis remotius a fenestella, quam possit, sedentibus: ipse vero tenens præ manibus paginam, in qua Cancellarius nomina, & cognomina omnium Monialium vocalium ibi præsentium in principio descripserat, ipsas omnes propriis nominibus ordinate unam post aliam, incipiendo a senioribus, ad fenestellam vocabit, singulasque accedentes interrogabit, quamnam Monialem in Abbatissam eligant; ipsarum vero quælibet respondeat: Eligo in Abbatissam hujus Monasterii M. D. N. de talibus; hujusmodi tamen votum præstabit submissa voce, itant a cæteris Monialibus interius nequaquam, bene tamen à presidente, & Cancellario exterius audiri possit; antea, & postea presidenti exhibita reverentia. Pro quibus votis recipiendis præsidens, & Cancellarius quisque de se in quadam pagina describat nomina, & cognomina Monialium in Abbatissam successive petitarum, & ab unoquoque nomina usque ad paginæ extremitatem lineam recte ducat, quam tot vicibus parvis apiculis interfecabit, quot Monialis illius nominis in Abbatissam nominata fuerit: unde qui hujusmodi vota excipere, & adnotare debent, intentas aures habeant, Monialiumque vota, juxta quod ab ipsis prolata fuerint, fideliter notent, apiculos formando: & tandem per omnes Moniales præstito suffragio, suæ quisque paginæ apiculos votorum enumerabit, & si sibi invicem, & Monialium congregatarum numero correspondere repererint, electionem habebunt Canonice; secus autem, si deficiente, vel excedente: in quo casu repetenda esset electio. Postmodum observabunt vota & quam plura ultra medietatem, vel duas, ex tribus partibus habuisse videbunt, illam Præsidentem uti legitime, & canonice electam Abbatissam per triennium promulgabit, statimque ad se accedenti hujusmodi munus commendabit: ad quod acceptandum ipsam se subtrahentem roget, nisi iustas admodum, & rationabiles causas suæ renitentia deduceret: tunc enim ejus renunciationem debet admittere, & ad alterius electionem venire: si vero officium acceptaverit, completa erit electio, pro qua

tunc pulsari debent omnes campana solemniter, & latabundo modulo. Præsidentem vero Episcopum, vel ejus Vicarium, aut alium deputatum, si electioni interfuerit, mox discedentem, ut decet, comitabitur, ac postmodum tunc, vel alio opportuniore tempore ad confirmandam Abbatissam, & benedicendam revertetur. Præsidentem item, & Cancellarium, vel quicumque alius vota recipiens, completa electione, supradictas paginas apiculas in frustra scindant, ignique tradant.

Quæres 10. An, & qualiter electio Abbatissæ fieri debeat per vota secreta.

99. Resp. Debere fieri ex decreto Concilii Tridentini sess. 25. de regul. c. 6. quod sic habet: In electione quorumcumque Superiorum, Abbatum temporalium, & aliorum Officialium, ac Generalium, & Abbatissarum, aliarumque Prepositarum, quo omnia recte, & sine ulla fraude fiant, in primis Sancta Synodus districte præcipit omnes supradictos eligi debere per vota secreta, ita ut singulorum eligentium nomina nunquam publicentur. Quod tamen non facit, quin Ordinarius cum suo Vicario, seu Secretario, aut alio coassumpto, vel Prelatus Regularis, præsidentes electioni possint vota singularum Monialium excipere oretenus expiessa; sicut declaravit Sacra Congregatio, teste Garcia p. 5. de benefic. c. 4. n. 190. addente, prædicta vota modo dicto oretenus excipi posse a Præsidente electionis, etiam si ea sciuntur a quatuor, vel quinque adstantibus, nec propterea desinere esse secreta, si juxta formam Statutorum Religionis ea manifestatio facienda sit. Est autem ita necessarium, quod ejusmodi electio fiat per vota secreta, ut aliqui sit nulla, etiam si id contingat ex ignorantia juris, & quidem ita, ut neque ex Episcopi dispensatione possit valere, dari, sic declarante sacra Congregatione apud Samuëlium to. 1. de elect. can. disp. 5. contr. 2. n. 18.

Quæres 11. Qui numerus suffragiorum requiratur ad canonicam electionem Abbatissæ.

100. Resp. Requiritur, quod electa habeat majorem numerum suffragiorum, non

non quidem respectu minoris numeri, sed totius Capituli ferentis suffragium; sicque non sufficere, quod electa habeat plura suffragia, quam reliquæ Moniales; sed opus esse, ut numerus suffragiorum contineat majorem partem totius Capituli: ita ut, si Moniales de facto concurrentes ad electionem sint quadraginta, saltem 21. per suum suffragium concurrerint in personam Monialis electæ. Ita Sylv. v. electio 2. qu. 9. *Miranda sup. qu. 7. art. 4. Suar. to 4. de Relig. tract. 8. l. 2. c. 5. n. 22.* addens majorem numerum, etsi sit necessarius ad electionem, non tamen sufficere, nisi etiam sit sanior; hincque inferens, quod si contingat majorem partem, quæ in unam consentit, non esse saniores, & partem saniores, quæ vult alteram, non esse majorem, utriusque electio per se loquendo est nulla, cum neutra pars eligentium sit copulative & major, & sanior, sicut statuitur in e. quia propter de elect. quamquam semper major pars præsumatur sanior, si persona electa non sit indigna, ut advertit *Suar. n. 23.* Sanior autem illa pars censetur, quæ est iustior, & majori ratione nititur, & aequitate, ut notat *Glossa c. in Gens. de elect. v. ad zelum*, & cum ea *Portel. de dub. regul. v. electio in addit. num. 2.*

101. Dissentiunt *Barbosa l. 1. de jure Eccl. c. 45. num. 27. & Tambur. sup. qu. 9. n. 3.* sustinentes ad canonicam electionem Abbatissæ requiri numerum duarum partium votorum ex tribus, nisi aliud petat loci consuetudo; & probant ex quadam declaratione Sacræ Congregationis sub 20. Novemb. 1585.

Querit hic Tamburinus n. 4. quid agendum in casu, quo Præsidens electionis Abbatissæ ex schedulis receptis inveniat aliquam scissam, aut signatam, vel certe plures, aut pauciores.

102. *Resp.* In tali casu debere frangi, & comburi omnes schedulas receptas, facta nova electione cum majori circumspectione: ita *Tamburinus sup. n. 4. ex Navarro, Rodriquez, & Venero.*

Quæres 12. An possit dari casus, in quo Monialis possit se ipsam eligere in Abbatissam, & quando.

103. *Resp.* Posse dari, si consuetudo permittat, quod ante electionis decretum suffragantes possint variare, addendo proprium suffragium illi Moniali, in quam plures suffragantes consenserint: tunc enim Monialis intelligens se electam per medietatem suffragiorum, si alioqui habeat jus eligendi, poterit consentire in sui electionem, ac veluti coeligere: ita *Laym. in qq. canon. cap. ult. qu. 233. & cum eo Tambur. sup. patetque*, tum quia sic cessat suspicio ambitionis, quæ est potissima causa, cur quis non possit eligere se ipsum (cum potius talis coelectio ordinetur ad bonum commune, cui maxime confert electio legitima Superioris) tum quia sic tolluntur dissidia, & discordiæ inter eligentes; quod etiam cedit in favorem boni communis Monasterii.

Quæres 13. An casu, quo tempore electionis ægroret aliqua Monialis, ideoque non possit convenire ad locum electionis, possit, & debeat Prælatus præsidens electioni ingredi Monasterium ad recipiendum suffragium dictæ infirmæ.

104. *Resp.* Non posse: cum id expresse prohibuerit Sac. Congregat. 21. Junii 1595. teste *Garvanto in manu. v. Monialium Officiales num. 18;* & talis casus non comprehendatur in Constitutione Gregorii XIII. Prælati Monialium concedente facultatem ingrediendi in casibus necessariis: cujusmodi sine dubio non est casus præsens, stante quod Monialis infirma potest cedere pro tunc juri, quod habet, eligendi absque eo, quod impediatur electio, ut per se patet.

Concedo tamen esse satis æquum, ut in proposito casu requiratur votum dictæ Monialis; maxime, si ea sit gravis, prudens, discretæ, ac zelans: ea enim habetur moraliter pro præsentem; & alias ab omnibus Monialibus capitularibus præsentibus votum debet peti: quamquam in hoc inspicere debet consuetudo uniuscujusque Ordinis, ac Monasterii, eaque servanda est.

Quæres 14. An etiam modo, post Concilium Trident. electio Abbatissæ fieri possit tribus modis relatis qu. 2.

105. *Resp.*

105. *Resp.* Videri probabile, quod possit fieri: idque ob doctrinam, quam tradit *Miranda tom. 2. manu. qu. 23. art. 4.* dicens non ob stare Conc. Trident. *sess. 23. de regul. cap. 6.* quippe non intendit derogare citato *cap. quia propter*: sed, eo præsupposito, dat ibi formam servandam in ferendis suffragiis pro electione facienda per viam scrutinii ita expresse *Miranda contra Tamburinum sup. qu. 4. num. 6.* docentem in Concil. Trident. admitti solum electionem per modum scrutinii; cum tamen eadem disput. *qu. 8. nu. 1.* disertis verbis concedat Moniales unanimi consensu posse compromittere electionem Abbatisæ idoneæ in Episcopum, aut alium Prælatum juxta *cap. causam de elect.*, immo & in confirmatore secundum Pannonitanum, & Levorum: addens Episcopum, si in casu proposito eligat Abbatisam non idoneam, non posse amplius eligere aliam, cum jam functus sit suo officio, sive bene, sive male: nobiscum sentit *Layman. sup. qu. 131.*

Quæres 15. An, & quando Prælatus Monialium præsidens electioni Abbatisæ habeat jus illam eligendi, aut ferendi suum votum.

106. *Resp.* Non posse quidem unquam ferre votum, neque in casu discordiæ ortæ inter Moniales circa electionem: cum id expresse prohibuerit Sacra Congregatio 23. Maii 1621. teste *Tamburino sup. qu. 6. num. 6.* habere tamen jus nominandi eam, quam magis idoneam judicaverit, si Moniales inter se discordent circa electionem Abbatisæ; ita tamen, ut prius designet Monialibus tempus competens ad concordandum; sic quippe statuit eadem Sacra Congregatio 12. Octobris 1592. apud *Piascum p. 2. praxis c. 3. num. 57.* ita *Tambur. sup. num. 5.* aliique communiter; & talis videtur praxis fere communis, ut proinde dicat *Tamburinus* non videri subsistere, quod ait *Portell. de dub. regul. v. Abbatisa num. 9.* in electione Abbatisæ Prælaturæ Ordinarium præsidem ipsius electionis posse dare suum suffragium: cum sit caput illius communitatis, & cum ipsæ Monialibus constituat unum corpus morale ad eligendum.

Dissentit Sanctiorum in Constitut. Min. c. 11. stat. 7. d. 4. cum Portello v. Abbatisa nu. 9., dicens posse Prælatum assistentem electioni Abbatisæ ferre suum votum: probat, tum ex eo, quod ille est Superior Ordinarius; tum quia id sit a multis Episcopis in Portugallia: tum quia Generales Minorum ferunt suffragium in electionibus Tertiiorum, qui sunt alterius Religionis; tum quia in Carthusianorum Constitutionibus *part. 3. c. 24. n. 1.* dicitur; in electione Prioris Monialium Vicarius primam vocem habeat.

107. Et quidem quod Prælatus præsidens Monialium electioni possit in aliquo casu nominare aliquam Abbatisam, habetur etiam in concessione bullata Gregorii XIII. facta 16. Aprilis 1574. Visitatoribus, atque Abbatibus, seu Prælati Monialium Ordinis S. Benedicti, nimirum quod toties, quoties faciendarum electionum Abbatisarum pro tempore casus evenerit, Moniales per duo scrutinia non convenire in faciendis ipsarum Abbatisarum electionibus, possint, & debeant ipsorum Monasteriorum Monialibus proponere duas, vel tres ejusdem Monasterii Moniales, quas ad regimen, & gubernationem aptiores esse judicaverint; quod illa ex dictis duabus, vel tribus Monialibus sic propositis, quæ plura Monialium vota in sui favorem habuerit, sit, & censetur esse legitime, & canonice electa in Abbatisam ipsius Monasterii, & tamquam talis in Abbatisam Monasterii hujusmodi per eos, ad quos spectat, omnino institui, seu confirmari debeat. Habetur in Bulla Gregorii XIII. in ordine 15. & cum sit valde favorabilis bono Monasteriorum provenienti ex pace, & concordia Religiosorum, utique cadit in generalem communicationem privilegiorum: sicque ejus beneficio uti poterunt Prælati Monialium, etiam aliorum Ordinum, in casu, quo eligatur Abbatisa Monasterii sibi respective subiecti; sive ii sint Regulares (de quo nemo dubitat), sive sint Episcopi, seu Ordinarii locorum, quos puto comprehendere in dicta Bulla sub nomine Prælatorum, dum ait: *Visitatores,*

ac Abbates, seu Prælati respective, quibus Moniales ipsorum recommendate, seu sub quorum regimine, gubernio, & cura existunt: præsertim cum ista concessio dici possit facta potius Monialibus, quam Prælati illarum, ut pote cedens in maximum bonum ipsarum.

Quæst. 16. An, & qualiter publicari debeat electio Abbatissæ.

108. Resp. Debere publicari, ubi Prælatus præsidens illi repererit eam esse legitimam, ac Canonicam: & quidem sub hac, aut alia simili forma, nimirum dicendo: *Hæc est electio Canonica N. facta in hoc Conventu N. tali die, mense, & anno, in qua N. habuit tot suffragia, & N. tot:* incipiendo tamen semper a paucioribus. Ubi autem publicata fuerit electio, sive per Notarium assistentem, sive per ipsum Prælatum Monialium præsentem (prout feret consuetudo, aut statutum uniuscujusque Monasterii) eam confirmabit idemmet Prælatus: quæ duo communiter, & ubique observantur. Quod si alicubi in tali eventu adeit aliqua alia rationalis consuetudo (v.gr. quod Moniales accedant ad deosculandam manum Abbatissæ electæ) ea omnino observari debet, cum juxta superius dicta Concilium Tridentinum dicat, *in reliquis servari debere singulorum Ordinum, vel Monasteriorum consuetudinem*. Cæterum notat Suarez *supr. num. 15.* suffragia debere publicari sine ulla morali interruptione, ut constet ex verbis, quæ habentur *cap. quia propter de elect.*, videlicet mox publicentur.

Dices, quid si facta publicatione Abbatissæ, Moniales statim opponant, se elegerisse non illam, quæ fuit publicata, sed aliam?

109. Resp. Tamburin. *sup. qu. 10. n. 3.* ex Litorio Sacram Congregationem declarasse, in tali casu Moniales omnes iterum audiri debere per personam non suspectam; ut sic de veritate constet, & electio censetur Canonica.

Quæres 17. An, & a quo debeat confirmari Abbatissæ electa.

110. Resp. Siquidem Monasterium sit

immediate subiectum Sedi Apostolicæ, Abbatissam recens electam debere petere confirmationem a Papa, idque per Procuratorem: sin autem Monasterium subest Prælato Regulari, confirmationem spectare ad ipsum Prælatum: sin vero subiectum sit Ordinario loci, recurrendum esse ad ipsum pro confirmatione: Ita Laym. *sup. qu. 234.*, Tambur. *sup. qu. 1.* alique penes ipsum.

Et certe, quod electio Abbatissæ confirmari debeat a Prælato, ut certum supponitur in *Clemen. de statu Monach.*, dum ibi dicitur Abbatissam debere benedici intra annum a suæ confirmationis tempore computandum juxta *Azoriorum tom. 1. l. 13. c. 10. q. 3.*, & quidem merito, cum per confirmationem electionis conferatur jurisdictio; sicut notavit Tamb. *n. 2.* hinc inferens Monialem exemptam non posse confirmari ab Ordinario, quamvis alias ex Bulla Gregorii XV. *Inserutabili* habeat jus assistendi electioni: unde & Sacra Congregatio declaravit per tale jus non fuisse Episcopis attributam facultatem confirmandi Abbatissas electas. Confirmatio autem debet fieri in eo ipso loco, in quo electio habita, & publicata est. Ita Tambur. *num. 4.* quamvis Miranda *qu. 2. de Monial. art. 15.* putet in eo saltem casu fore licitum Prælato Monialium ingredi Monasterium ad confirmandam Abbatissam electam, si probabile aliquod scandalum, aut periculum aliqui immineret ob Monialium inquietudinem resistentium electioni, & renuentium obedire, idque ob doctrinam in simili traditionem *qu. 8.*

Quod si alicubi (ut Romæ) extat contraria consuetudo, ne scilicet confirmetur electio Superiorissæ Monialium; dicendum est illam confirmari per tacitum consensum, hoc ipso, quod ei non contravenitur.

111. Notat autem Rodriguez *tom. 2. q. 54. art. 7.*, & post illum Layman *q. 232.* quod si Abbatissa electa sit per compromissum, & postea Moniales aliquæ se opponant, tunc vel minor pars Conventus se opponit, & electa debet a Superiore

confirmari, ac benedici, (si extet consuetudo benedicendi, quæ utique non extat ubique), vel maior pars se opponit; & tunc confirmatio, ac benedictio differri debet, donec oppositionis causa cognoscatur. Quamquam electa possit interim administrare, nisi opponentium pars duplo maior existat; in quo casu non posset administrare, sed expectandus esset eventus litis, ut colligitur ex *cap. indemnitatibus* §. *porro de elect.* in 6.

112. Quod si electio facta sit per scrutinium, & votis in diversa divis, plures electiones factæ sint; ea per Superiorem confirmari debet, quæ a duabus partibus numero fuerit celebrata, & non obstante quacumque exceptione, seu contradictione, aut appellatione, sicut diximus *qu. 11.* (intellige nisi forte opponatur aliquod votum eligentium fuisse nullum, ita ut in electione non supersint duæ partes votorum) quamquam Superior in tali casu debeat præmittere aliquas diligentias ad videndum num alioqui talis electio sit Canonica. Si autem nulla clarum electionum facta fuerit ad duabus partibus eligentium; tunc non obstante, quod sit publicatum scrutinium, ac processum fuerit ad electionem, possunt Moniales, quæ in aliam, seu alias sua vota direxerant, priusquam ad actus extraneos divertantur, accedere ad illam, quæ a majori parte numero totius Capituli electa est; & si per hoc deveniatur ad duas partes, electa debet confirmari; æque, ac si ab initio habuisset duas partes votorum. Quod si denique ad illam, quæ electa est a majori parte, nolint accedere aliæ Moniales, aut non tot, quæ constituent duas partes; tunc Superior, ante confirmationem Abbatisæ taliter electæ, plane, ac sine strepitu iudicii debet inquirere super objectis, quæ opposuerit maior pars diversa, necnon super aliis, quæ ex officio debent inquiri in tali negotio: electa tamen interim administrante in temporalibus, ac spiritualibus; præter quam in alienatione rerum Monasterii, ac receptione Monialium: ita *Miranda sup. qu. 7. art. 10.*, *Rodriguez loco supra citato*, &

alii; clareque habetur in *cap. indemnitatibus de elect.* in 6. superius relato.

Quæres 18. *Ad quantum tempus fieri debeat electio Abbatisæ.*

113. *Resp.* Debere fieri solum ad triennium ex decreto Gregorii XIII. edito in Constitutione sua a nobis relata superius *cap. 8. qu. 38.*, quæ tamen non habet locum in Abbatisis creari solitis per præstationem, ac institutionem, eum talis institutio, ac confirmatio sit perpetua. Ita *Tamburinus sup. d. 30. qu. 2.* aliique communiter; inter quos bene notat idem *Tambur. qu. 1. num. 12.* præstatam Constitutionem non obligare extra Italiam; ideoque Abbatisas extra Italiam electas posse iterum eligi; in Ordine vero Fratrum Prædicatorum non posse electam in Abbatisi post triennium sui Abbatisatus iterum eligi, nisi vacet ad minus per quatuor annos: exiipe, nisi forte Monasterium esset novum, aut de novo reformatum.

Notat autem *Lezana v. annus num. 5.* quod, eum Gregorius in citata Constitutione statuat Abbatisas in Italia a die suæ administrationis finitæ debere vacare per triennium; & quando assignatur tempus in æcclusiastico eum præpositione *per*, requirantur anni completi ex *l. non putabam, & l. si annos ff. de condition. & demonstrat.* Abbatisæ debent vacare per tres annos completos. Quamvis idem *Lezana v. Abbatisa num. 12.* ex *Miranda*, & *Lavorio* dicat illas pro parvo tempore posse exercere Vicariæ munus, donec eligatur Abbatisa: quod etiam nos diximus *cap. 8. num. 10.*

Quæres 19. *An, & quomodo Monialis Canonice electa in Abbatisiam possit renuntiare electionem Abbatisatus.*

114. *Resp.* Posse, nisi constet deesse aliam dignam, quæ eligatur: tunc enim præferendum esset bonum commune Monasterii propriæ quieti, & acceptandum onus, si electa alioqui videat se esse dignam: & quidem quod in priori casu possit renuntiare, constat tum exemplo plurius Sanctorum, qui dignitates præsentis sæculi quam maxime averfati sunt, &

cas pro viribus refugerunt, tum quia non debet quis de facili se dignum putare ex *Glossa in cap. in scripturis v. maxime 8. qu. 1. & cap. si electio v. renunciat. de elect. in 6. ita Tambur. sup. d. 31. q. 1. monens num. 4.*, quod si sponte renunciatur electioni, renunciatus non debet amplius audiri, cum per renunciationem spontaneam amiserit omne jus acquisitum per electionem; ut notarunt Innoc. & Abb. relati ab ipso Tamburino.

An autem Abbatissa possit renunciare Abbatissatum in favorem alicujus particularis Monialis.

115. *Resp. Tambur. sup. qu. 2. ex Crescencio, Parisio, & Lavorio posse, si Abbatissa renunciatus, Abbatissatus dignitatem habeat in titulum, aut administrationem a Papa: patetque ex iis, quæ proportionaliter procedunt in præsentis materia, secus si non habeat in titulum &c.*

Quæres 20. An Moniales eligentes Abbatissam, non servata forma cap. quia propter, priventur jure eligendi.

116. *Resp. Non privari, si id faciant ex ignorantia juris, quæ excusat Mulieres l. regula ff. de jur. & fact. ignor. ita Samuellius tract. 1. de elect. can. contr. 8. num. 5. ex Castro, Boerio, Menochio, & alii; quæ de re sup. cap. 8. qu. 43.*

Plura alia, quæ hic controversi possent de electione Abbatissæ, seu Priorissæ Monialium, examinantur in nostro tract. de gubern. cap. 2. sect. 1., ideoque non est, cur ea hoc loco repetamus.

SUBSECTIO II.

De potestate Abbatissæ in Moniales subditas.

117. **A**bbatissa in Moniales subditas habet potestatem civilem, ac domesticam.
118. Est capax jurisdictionis spiritualis delegata, sicut est & homo non baptizatus.
119. Proprie loquendo, non est Prælatæ Conventus, cui præest.

120. Quando incipiat exercere suum munus.
121. Interdum illud exerceat ante confirmationem.
122. Ex potestate delegata ferre potest leges.
123. Imponit præcepta obligantia in conscientia, non tamen spiritualia; quod alii rejiciunt.
124. Imponit præcepta spiritualia ex potestate delegata.
125. Ex delegatione Papa potest præcipere in virtute obedientie.
126. Non præcipit sub censura Ecclesiastica, nisi ex delegatione Papa.
127. Hoc autem pluribus modis facere potest.
128. Præcepta Abbatissæ non obligant in conscientia ex eo, quod confirmantur, aut innovantur a Prælato.
129. Abbatissa punit subditas, easque corrigit, sed cum limitatione.
130. Obligat in conscientia ad detegendum delictum, de quo inquirat.
131. Interdum confert Beneficia Ecclesiastica, iisque privat.
132. Quæ portio reddituum annuorum assignari debeat Vicario Beneficii uniti Monasterio Monialium.
133. Non dispensat in legibus Ecclesiasticis, saltem ex potestate ordinaria.
134. Non commutat, nec dispensat in votis Monialium subditarum.
135. Ea tamen irritat, sed non votum transgrediendi ad arctiorem; quod tamen potest commutari in votum perseverandi in Ordine laxiori, etiam ab ipsa vovente. Papa non irritat Vota Regularium, quæ alii Prælati non irritant.
136. Et quidem absque causa, si non sint facta de ejus licentia.

137. *Irritans vota propria subdita sine causa peccat solum venialiter.*
138. *Proprie non dispensat in regulis observantiis.*
139. *Non pradicat, nec benedicit suis subditis.*
140. *Recipit puellas ad educationem, sed servatis servandis.*
141. *Non dat facultatem ingrediendi Clausuram.*
142. *Nisi in casu, quo adsit periculum in mora.*
143. *Applicat aliis bona opera subditarum.*
144. *Indicit iis certas preces, & quidem etiam sub peccato.*
145. *Non precipit in spiritualibus, ita ut obliget graviter.*
146. *Bona Monasterii libere administrat.*
147. *Contrahit de illis, sed de consensu Capituli, immo & Superioris, & quidem ad valide; etsi in administrationem bonorum spectantium ad suas Moniales se ingerat jure, non dispositivo, sed solum directivo.*
148. *Dat facultatem accipiendi, dandi, possidendi &c.*
149. *Donationes aliquas facit, etiam de bonis communibus, moderatas tamen.*
150. *Idque inconsulto suo Capitulo, stando in jure communi; non item in casu speciali, qui refertur.*
151. *Ex causa impedit, ne subdita utatur concessione facta a Pralato.*
152. *Regulariter non moderatur penas infictas suis subditis a Pralato.*

Quæres 1. *Quam potestatem habeat Abbatisa in Moniales subditas.*

117. *Resp.* **H**abere potestatem domesticam, ac civilem, qualem habet Materfamilias in filios, & magistratus in cives: non autem potestatem spiritualis jurisdictionis ordinariæ: esse fere communis Doctorum sententia apud Tamburinum d. 32. de jure Abbatiss. qu. 2. n. 2. contra Panormitanum in c. dilecti, de majorit. & obed. & alios oppositum sustinentes, (& quidem probabiliter judicio Azorii tom. 1. l. 13. c. 10. qu. 5.) id inde probantes, quod, sicut fœmina ratione dignitatis, aut muneris, est capax jurisdictionis temporalis, seu civilis, cum possit esse Regina, Ducissa, aut Gubernatrix alie jus Provincie; sic Abbatissa ratione muneris ac publici officii potest habere ius instituendi Clericos in Ecclesiis suo Monasterio subiectis, & beneficia conferendi juxta cap. dilecti citatum: quæ utique præstari nequeunt absque usu spiritualis jurisdictionis. Probatur autem nostra responsio, tum quia Religiosi professi laici non debent censeri deterioris conditionis, ac sint Moniales; at illi non possunt habere jurisdictionem spiritualem; ergo nec Moniales; tum quia habens jurisdictionem spiritualem potest ferre censuras, & absolvere ab illis; neutrum autem horum conceditur Abbatissis: tum quia, quod dicunt adversarii feminam ratione publici muneris esse capacem jurisdictionis temporalis, non probat etiam Monialem electam in Abbatissam esse capacem jurisdictionis spiritualis, sed solum indicat aliquam illi potestatem tribuendam esse, nimirum civilem, ac domesticam, quam de facto nos illi attribuimus.

Dissentitas modo est, an Abbatissa saltem sit capax jurisdictionis spiritualis delegata, & quasi ex commissione.

118. *Resp.* Esse capacem, non quidem ex commissione, quæ illi fiat ab Ordinario, vel a Prælato Regulari, prout alterutri illorum respective subjecitur (sicut docent Layman. in 99. canon. q. 255. Henriquez l. 6. de penit. c. 2. n. 3. Sotus in 4. d. 20. qu. 1. art. 4. & alii adducti a Sanchez l. 6.

l.6. mor. c.1. n.23.) sed tantum ex commissione, quæ illi fiat a Papa: ita in terminis Sanchi. & alii apud *Tambur. d.32. de jure Abbatiss. c.4.* patetque ex eo, quod cum femina sit incapax spiritualis jurisdictionis, non jure Divino, sed humano, nempe jure canonico, & aliis inferiores Papa non possint dispensare in jure canonico, sed solus Papa; poterit quidem Papa committere aliquam jurisdictionem spirituales Abbatissæ, sic dispensando in jure communis id tamen præstare non poterunt neque Ordinarius, neque Prælatus regularis, utpote qui nihil efficere possunt contra jus canonicum, ac communem Ecclesiæ usum; quamvis Bartholomæus de Ledesma relatus a Sanchez neget, talem commissionem fieri posse a Papa, eo quod putet feminam esse incapacem jurisdictionis spiritualis de jure Divino, in quo constat, Papam non posse dispensare.

Addo, non esse omnino improbabile, facultatem ferendi censuras ecclesiasticas posse committi homini non baptizato: & probatur, tum quia in hoc casu delegatus non operatur, nisi nomine, ac virtute delegantis, idest Papæ (is enim solum potest facere talem delegationem); tum quia non baptizatus jure divino est capax jurisdictionis spiritualis necessariæ ad baptizandum, si intendat facere, quod facit Ecclesia *c. a quodam Judeo de consecrat. dist.4.* ergo a fortiori jure divino erit capax jurisdictionis spiritualis ex privilegio Papali. Ita *Vgol. de censur. tub.1. c.2. §.9. alterius de censur. to.1. d.7. l.3. c.5. & 6.* a quibus non omnino dissentit *Fragosus p.1. introd. præm. §.2. n.20.* et si dicat opinionem negantem sibi magis placere, quidquid contra sentiat *Sotus in 4. dist.20. qu.1. art.4.*

Quod si obiter quæras, an, attentis supradictis, Abbatissæ dici possit Prælata Monasterii, cui præest.

119. Resp. Quod, cum ad rationem Prælati proprie dicti supponatur spiritualis jurisdictionis, ut tradunt DD. communiter ex *S. Thoma in 4. d.19. qu.1. art.1. quæst.unc.3. ad.4.* hoc ipso, quod Abbatissa caret jurisdictione spirituali ordinaria, &

solum gaudet potestate civili, ac domestica; eo ipso, proprie loquendo, non potest dici Prælata: quod tamen non facit, quin improprie dici possit Prælata; quatenus in Moniales subditas ipsi competit potestas domestica, ac civilis: qua de re *Tambur. n.5.*

Quæres 2. Ex quo tempore possit Abbatissa inchoare usum sue potestatis in Moniales subditas.

120. Resp. Regulariter non posse inchoare, nisi ab eo tempore, quo post canonicam electionem confirmatio a legitimo superiore; sicque irritum esse, quidquid agitur ab ea ante confirmationem: est communis DD. apud *Marefc. l.2. variar. c.35. n.44.* & probatur tum ex *c. nostri, c. qualiter de elect. c. si jamdum de præbend. aliisque iuribus*, in quibus id satis aperte insinuat; tum quia juxta *Glossam in c. quanto d.63.* electio dat habitum, confirmatio exercitium; quamquam dici possit hæc regula fallere in casu, quo non sit in usu talis confirmatio, & resistat contraria consuetudo;

121. Dixi regulariter, quia doctrina in præsentis responsione tradita non procedit. Primo si Monialis electa ita longe distet a confirmante, ut non sine gravi dispendio differri possit administratio *cap. nihil §. fin. de elect.* Secundo, quo ad conservationem rerum, quæ tempore diuturniori servari non possunt (quamvis melius sit abstinere, si alix Moniales illas administrare possint). Tercio si sit electa a majori parte, & pendeat cognitio oppositionum, quæ contra illam fuerint factæ, *cap. indemnitatibus de elect. in 6.* Denique si sit electa per modum compromissi, & oppositores non sint duplo majori numero, quam consentientes *cap. cit. indemnitatibus*. in his enim casibus potest Monialis electa in Abbatissam administrare, etiam ante confirmationem; ita *Tambur. sup. d.30. qu.3. n.4.*

Quæres 3. An, & qualiter possit delegari Abbatissæ potestas condendi leges Ecclesiasticas, ac Spirituales.

122. Resp. Quod, quamvis ordinarie non expediat hujusmodi potestatem concedi

cedi feminis; cum de illis 1. Cor. 14. scriptum sit: *Mulieres in Ecclesiis taceant; non enim permittitur eis loqui, sed subditas esse: si quid autem volunt discere, domi viros suos interrogent; turpe est enim mulieri loqui in Ecclesiis*: nihilominus probabile putat Bonacina d. 1. de leg. qu. 1. par. 3. n. 35. & non improbabiler, de potentia Papæ absoluta posse dictam potestatem committi feminis; præbatque, tum quia nulla adest ratio sufficiens implicantis, nec ullum jus divinum asserri potest, ex quo oppositum suadeatur: tum quia non pauci Doctores, iique graves, ac docti apud eundem Bonacinam fulsunt Papam ex suprema sua potestate posse conferre mulieri jurisdictionem ad ferendas censuras; ergo & poterit conferre facultatem ferendi leges; cum in utroque casu par ratio militet. Dato autem, quod possit feminæ conferri potestas ferendi leges, poterit & conferri Abbatissæ respectu Monialium sibi subjectarum; quod est contra Tamburinum d. 23. qu. 3. n. t. & alios absolute id negantes ob verba illa a nobis allegata ex 1. Cor. 14. quæ tamen solum probant regulariter non expedire, quod dicta facultas conferatur Mulieri: non item, quod absolute ea non possit conferri a Papâ, ut notavit Bonacina afferens exemplum S. Catharinæ Senensis, quæ sæpius fuit admittæ ad concionandum coram Papâ, ac cæteru Cardinalium.

Quæres 4. *An, & quomodo Abbatissa possit Monialibus subditis imponere præcepta obligantia in conscientia, & quæ.*

123. *Resp.* Posse imponere præcepta, non quidem spiritualia, quæ supponunt in præcipiente spiritualem jurisdictionem, cuius est incapax Abbatissa; sed temporalia, ad quæ requiritur, & sufficit potestas civilis, ac domestica, cuius sine dubio est incapax Abbatissa: ita *Rodrig. tom. 1. qu. 15. art. 1. Sanch. sup. n. 19. Suar. tom. 4. de Relig. tract. 9. l. 1. cap. 12. num. 8. Lezana tom. 1. cap. 26. n. 8.* alique communiter contra aliquos tacito nomine relatos a *Suarez n. 7.* docentes potestatem imponendi præcepta, etiam spiritualia competere Abbatissæ cum proprietate, ac rigo-

re Jurisdictionis (quippe quæ est capax jurisdictionis saltem per delegationem, & alias censetur eam recipere a Prælato Religionis, aut Episcopo, vel a Papâ, ut pote valde necessariam ad regimen Monasterii, cui præest ipsa Abbatissa) necnon contra alios ex *Scoto in 4. d. 20. quæst. 1. art. 5.* sustinentes Abbatissam non posse imponere præceptum obligans in conscientia, cum ad hoc imponendum requiratur potestas spiritualis, cuius est incapax Abbatissa. Et certe, quod tribui debeat Abbatissæ potestas imponendi præcepta obligantia in conscientia, & ad culpam, etiam mortalem, data gravitate materis præceptæ, facile suadetur; tum quia talis potestas est omnino necessaria ad bonum regimen Monasterii, ut patet, & nos jam indicavimus; tum quia Abbatissa se habet ad Moniales sibi subjectas, sicut materfamilias ad filios: at hæc potest imponere præcepta obligantia ad culpam, ergo & illa. In eo autem differunt præcepta spiritualia, ac temporalia, quod illa ordinantur ad finem spiritualem subditorum; hæc vero ad finem temporalem, nimirum ad bonum regimen Monasterii, Monialium tranquillitatem, ac pacem, &c. ut superius dictum est.

124. Porro quod diximus Abbatissam non posse imponere præcepta spiritualia, non procedit in casu, quo illa præcipiat ex jurisdictione spirituali ipsi delegata; nam tunc non apparet, cur non possit imponere præcepta spiritualia, cum habeat jurisdictionem spiritualem, quæ requiritur, & sufficit ad imponenda talia præcepta; & in hoc sensu convenimus cum iis, qui dicunt Abbatissam posse imponere præcepta spiritualia, si solum loquantur in casu a nobis proposito. Ad quod utique facit doctrina, quam tradit *Sanchez n. 25.* & bene, quod si Prælatus Monialium ipsis præcipiat sub mortali, ut obediunt Abbatissæ jubenti hanc, vel illam rem concernentem finem spiritualem, & quidem in materia gravi, Moniales tunc tenentur sub mortali implere præceptum illius rei ab Abbatissa impositum; cum huiusmodi præceptum sic obligans non proveniat ab

Abba.

Abbatissa, sed a Prælati, & ipsa Abbatissa in tali eventu sit velut conditio determinans illud Prælati præceptum, ut sine qua illud non obligaret. Immo *Cass. Pal. tract. 16. d. 4. p. 2. n. 3* cum *Suarez tom. 3. de Relig. l. 10. cap. 11. num. 20.* putat Abbatissam posse præcipere Monialibus suis, quidquid expedire judicaverit, etiam prout ea conducunt ad profectum earum spirituales: quod est bene advertendum.

Quæres 5. *An Abbatissa Monialibus subditis præcipere possit in virtute sanctæ obedientiæ aut Spiritus Sancti, saltem ex delegatione.*

115. Resp. Non posse, nisi ex delegatione Papæ; idque etiam si demus Moniales in Religiosa Professione promittere obedientiam Abbatissæ Monasterii. Ita *Sanch. sup. n. 22.* & *23. Rodrig. sup.* aliique penes *Sanchez contra Azorium tom. 1. l. 13. t. 10. qu. 7.* & *Lezansam num. 10.* oppositum sustinentes: patetque ex dictis *sup. cap. 4. sect. 3. qu. 14.* si hic monuero, quod cum Abbatissa solum jure canonico sit capax jurisdictionis spiritualis, & consequenter præcipiendi in virtute sanctæ obedientiæ; & alias Papa possit dispensare in dicto jure; consequenter poterit per dispensationem committere Abbatissæ jurisdictionem spirituales, & per consequens etiam potestatem præcipiendi in virtute sanctæ obedientiæ: sicut innuit in responsione per illa verba, *non posse nisi ex delegatione Papæ*, ex quo quis bene inferat, quod cum nullus inferior Papa possit dispensare in jure canonico, neque ullus poterit delegare Abbatissæ facultatem præcipiendi modo dicto.

Quæres 6. *An Abbatissa possit aliquid præcipere Monialibus subditis sub pena excommunicationis, aut alterius censure.*

116. Resp. Juxta dicta *qu. præced.* non posse, nisi ex delegatione Papæ: cum facultas ferendi censuras supponat jurisdictionem spirituales, quæ feminæ non potest delegari, nisi a Papa, ut constat ex dictis. Et certe, quod Papa absolute possit committere Abbatissæ talem facultatem, constat ex eo, quod tradunt *Palud. Navar. Ugolin. & Suar. apud Bonacinam*

d. 1. de censur. in com. qu. 1. p. 2. n. 4. non esse improbabile, feminam de absoluta potestate Papæ posse ferre censuras; cum hoc sit solum contra jus canonicum, in quo Papa potest dispensare: qua de re *Fragosus de regimine introduct. provincialis, §. 2. num. 10.*

117. Notat autem *Suar. tom. 4. de Relig. tract. 8. l. 2. c. 9. n. 15.* præfatam facultatem pluribus modis concedi posse feminis, nimirum vel ut directe, & per se id faciant; vel designando personam, quam Papa statim liget ad declarationem, seu voluntatem feminæ habentis dictam facultatem; vel iis concedendo, ut per suos Officiales possint censurare (quod est accipere potestatem censurandi, non a femina, sed a Papa ad mandatum, seu designationem feminæ) qui modi ligandi censuris utique concedi possunt Abbatissæ, ut patet.

Quæres 7. *An Abbatissa possit Moniales subditas obligare in conscientia ex eo præcepto, quod ejus præcepta confirmantur, aut innoventur a Prælati ipsarum Monialium.*

118. Resp. Non posse; cum innovatio, aut confirmatio nullum jus novum tribuant, sed antiquum conservent; ut tradit *Glossa in cap. cum dilecti v. non videamus de confirmat. utilis*; & latissime ostendit *Felin. c. inter dilecti. num. 14. de fide instrument.*

Quæres 8. *An, & quo jure possit Abbatissa cogere Moniales subditas ad observantiam regularum, postque punire illarum transgressionem, nec non inquirere Moniales de excessibus commissi.*

119. Resp. Posse; & hoc tum vigore potestatis dominativæ, quam acquirit Abbatissa in Moniales subditas ex voto obedientiæ ab ipsis emissum; tum vigore auctoritatis, quam eadem Abbatissa habet a Papa confirmante regulam, aut a Prælati ipsarum Monialium, sicut indicat *Sanchez n. 27. ex Vasq. l. 2. d. 168. cap. 2. num. 28.* Quamquam, cum Abbatissa regulariter careat jurisdictione proprie dictæ in Moniales subiectas, non possit adhibere nisi eam correctionem, quæ locum habere potest

potest intra latitudinem familiaris domus, ac providentiz, sicque non possit imponere pœnam gravem, neque spiritualem, ut vidimus *qu. 5.*, neque corporalem: unde, si occasione alicujus gravioris excessus infligenda sit pœna gravior, debet Abbâtissa recurrere ad Prælatum proprium; sive is sit Ordinarius, sive Prælatus Regularis; quod in specie advertit *Suar. sup. n. 2.* monens, qualis, & quanta pœna possit infligi ab Abbâtissâ, judicio prudentis arbitrii relinquendum esse, spectato usu, & communi more hominum.

130. Monet autem *Sanchez num. 28.* ex Barthol. Ledesma, quod sicut quilibet iudex legitime inquirens de delicto obligat suo præcepto sub mortali ad detegendam veritatem in rebus magni momenti, etiam secluso juramento; sic, & Abbâtissa inquirens de delicto Monialis subditæ potest imponere præceptum obligans ad mortale, ut Moniales subiectæ detegant veritatem: cuius rei est ratio, quod cum illa potestatem habeat puniendi tale delictum, debet habere & potestatem illud inquirendi juxta illud: *Qui dat finem, dat & media ad finem.*

Quæres 9. *An, & qualiter Abbâtissa possit conferre beneficia Ecclesiastica, & Clericos instituere.*

131. *Resp.* Posse de consensu sui Capituli, si ipsius Monasterio annexum sit aliquod beneficium curatum, aut simplex; adque præsentando, seu designando Clericum, cui beneficium conferatur (quod est instituere institutione dante possessionem, & titulum) non autem conferendo beneficium quoad jus spirituale in eo inclusum, conferens usum clavium, idest potestatem exercendi curam animarum, nec non ligandi, ac solvendi; quod est instituere institutione autorizabili, ut loquuntur in subiecta materia *Rodrig. tom. 1. qu. 18. art. 12.*, *Miranda qu. 6. de Monial. art. 5.*, & *Tambur. d. 32. de jure Abbâtiss. qu. 12. num. 1.* a quibus non dissentit *Suar. nu. 14.* monens, quod, sicut præfata præterratio fieri potest ab Abbâtissâ interdum homini (v. gr. Episcopo), ut ipse faciat collationem, ac institutionem; interdum

vero per simplicem designationem, & quasi electionem, ut ipso facto beneficium, ac jus spirituale conferatur a Papa; sic etiam interdum potest Abbâtissa dare possessionem beneficii; cum talis datio non sit actus propriæ jurisdictionis spiritualis in executore; sed in precipiente, & alioqui Abbâtissâ in hoc se habeat præcise tamquam is, cui delegatur executio: unde & eodem modo potest dare titulum, idest testimonium beneficii alteri collati, non a se, sed a Papa ad suam nominationem. Quin & eadem ratione poterit Abbâtissâ privare beneficiis, aut eorum possessione in pœnam, si id ei speciali privilegio concedatur: siquidem in tali casu non exercet propriæ jurisdictionem spirituales, sed ad ejus voluntatem ipsemet Papa aufert jurisdictionem spirituales,

132. Cæterum monet *Tambur. nu. 2.* portionem reddituum annuorum assignandam Vicario, sive perpetuo, sive amovibili, ab Abbâtissâ præsentando ad beneficia unita Monasterio non debere excedere centum aureos, nec minorem esse quadraginta, idque ex Pii V. Bulla quadragesima septima in ordine, ubi expresse statuitur Patriarchas, Archiepiscopos, & Episcopos in assignatione portionis ipsis Vicariis perpetuis (qui scilicet deputantur ad Beneficia unita Monasterio) ex prædicto Concilio (idest Tridentino) ipsorum Prælatorum arbitrio faciendâ ita se continere, & arbitrari debere, ut non major centum, nec minor quinquaginta aureorum summa, computatis omnibus incertis emolumentis, & aliis obventionibus communiter percipi solitis, eis omnino assignetur &c.

Quæres 10. *An Abbâtissa possit cum Monialibus subditis dispensare in legibus Ecclesiæ; ut in jejunii, usu carniû, recitatione divini Officii.*

133. *Resp.* Videri non posse, cum dispensare in legibus Ecclesiæ manifeste pertineat ad solam potestatem spiritualem: & alias fœmina quæcumque jure Ecclesiastico sit incapax jurisdictionis spiritualis; quidquid contradicat *Henric. l. 6. de pœniâ*.

git. c.2. num.3. (quem citat, & non rejicit *Lezana tom.1. c.26. nu.16.*) sustinens Abbatissam habere ex commissione Prælati, ut dispense cum suis Monialibus in jejuniis, & quibusdam legibus Ecclesiasticis, urgente casu necessitatis; idque pro bona Monialium gubernatione, ad quam talis facultas videtur necessaria. Nobiscum sentit *Sanchez sup. num.24.*, & cum eo in terminis *Tambur. qu.8. n.1.* addens *nu.2.* Paulum III. vivæ vocis oraculo concessisse Abbatissæ Monialium. S. Claræ de observantia, quod possit cum Monialibus suis dispensare circa jejunium præscriptum in regula, & circa esum carniæ, & lacticinorum, sive ovorum, quando cognoverit Moniales subditas propter debilitatem, aut aliam legitimam causam non posse ita commodè servare hujusmodi jejunia, & abtinentias. Verum ista concessio non extenditur ad jejunia, ac abtinentias universales Ecclesiæ, ut constat ex tenore textus; & cum facta fuerit vivæ vocis oraculo, non amplius subsistit, ut pote sublata generali revocatione vivæ vocis oraculorum, de qua supra: intellige, nisi admittatur doctrina tradita ex *Peyrino* in hoc ipso cap. num.76.

Quæres II. *An Abbatissa possit commutare vota Monialium subditarum, aut irritare, aut etiam in iis dispensare.*

134. Resp. Quod cum actus commutandi, ac dispensandi in votis pertineat ad spirituales jurisdictionem (cujus est incapax Abbatissa juxta sæpius dicta) e contra vero actus irritandi vota suorum subditorum spectet ad potestatem dominativam, quæ competit Abbatissæ in Moniales subjectas, poterit quidem Abbatissa irritare vota Monialium subditarum, non item ea commutare, aut in illis dispensare: ita *Rodriquo tom.1. qu.25. art.7.*, *Sanchez l.4. mor. cap.19. num.7.*, *Lezana sup. num.15.* aliique, quos refert, & sequitur *Tambur. qu.6. & 7. monens qu.7. num.3.*, quod cum Prælati Monialium vi sui muneris instituunt, ut gerant curam spirituales ipsarum, & ad id habeant sufficientem jurisdictionem, illorum est

commutare, aut dispensare vota Monialium sibi respective subditarum.

135. Addit *Tambur. qu.6. n.2.* aliis citatis, Abbatissam posse irritare omnia vota suorum Monialium; idque, etsi ea emisserint de ipsius licentia; & quidem ita, ut ea sic irritata non amplius reviviscant; excepto tamen voto transeundi ad Ordinem arctiorem, quod non cadit sub potestatem dominativam superiorum Regularium; quippe quod etiam ipsis invitis impleri potest, ut inter alios rectè advertit *Less. sup. n.74.* sustinens ex Angelo, Sylv., Soto, Nav., & S. Tho. Prælatum Regularem, & consequenter Abbatissam posse irritare vota suorum subditorum, etiamsi non sint emissæ super materiam supererogationis; idque ex dispositione juris, sicut bene ostendit ipsemet Lessius loco citato.

Unum hic placet obiter monere, puellam, quæ vovit ingredi Monasterium Ordinis strictioris, posse ingredi laxiorem; eo voto commutato in votum perseverandi in ordine laxiori, quod in specie advertit *Sanchez l.4. mor. c.16. n.18.* ex Palud. S. Anton., & Sylv. id inde probans, quod puella ex priori voto tenebatur solum ingredi Religionem; ex posteriori vero tenetur etiam profiteri: plus autem est teneri perseverare in Ordine laxiori, quam ingredi strictiorem cum libertate non perseverandi; sicque posterius votum habet pro objecto bonum majus, ac longe excellentius, ideoque prius votum potest commutari in hoc, etiam ab ipsa puella vidente. Quamquam teste eodem *Sanchez l.6. mor. c.7. n.23.* ad adjudicandum qui Ordo sit strictior, non solum primæ regulæ, ac constitutionum institutio spectari debeat, sed præsens observantia. Unde fit, ut, si ex regula, & constitutionibus laxius sit alicujus Ordinis institutum, sed arctior præsens vivendi modus, eo quod alia Religio ex se strictior collapsa sit, ac relaxata, illa Religio dicatur strictior, quam hæc jam collapsa: quæ sunt bene advertenda.

Ut autem obiter id hoc loco adnotem, censet *Sanchez sup. lib.4. c.33. n.13.* Papam regulariter non posse irritare vota emissæ a Religiosis, quæ ab aliis Prælatibus

338 DE POTESTATE ABBATIISÆ IN MONIALES

Regularibus irritari non possunt : adeoque illum non posse irritare votum transitus ad strictiorem ordinem , & vota annexa peculiari instituto cujuslibet Religionis, sicut nec possunt alii Prælati Regulares : probat Sanchez, quia Papa non potest facultate irritandi vota , quatenus Papa est , ac supremum Ecclesiæ caput (alias posset irritare & vota laicorum, quorum item est caput) sed potest id præstare , quatenus est Prælati Religionis, cui una cum aliis ejusdem Prælati emittitur votum obedientiæ ; at ut sic non est supra jus Pontificium, sed solum quatenus est Papa .

135. Addo ego, quod , quamvis Abbatissa non peccet irritando vota supererogationis facta a suis Monialibus, licet id faciat sine causa (sicut nec peccat Monialis , quæ fecit votum, si absque causa petat ejus irritationem, cum illud emissum sit sub hac conditione tacita, nisi Abbatissa irritet) non excusaretur tamen a peccato Abbatissa , si votum de ejus licentia emissum sine causa irritaret ; idque ob rationem, quam assert. Less. l. 2. c. 2. n. 76. alias concedens successorem Prælati Regularis , qui non consensit in votum , posse illud postea irritare , etiam absque ulla causa ; cum ipse in illud non consenserit , & ejus prædecessor consentiendo non derogaverit juri alias ipsi quoad hoc competenti .

Utrum vero peccet mortaliter Abbatissa irritando sine causa votum de ipsius consensu emissum a Moniali subdita .

137. Resp. Videri probabile, quod peccet solum venialiter ; cum sic non peccet neque contra justitiam, utpote utens jure suo, quod non censetur voluisse renunciare consentiendo in dictum votum ; neque contra Religionem , stante quod ipsa non vovit , ita ut dici debeat violare votum ; nec est causa violationis voti, cum votum, facta irritatione , non amplius obliget : ita Rosella v. votum 3. n. 2. Suar. tom. 2. de Relig. tract. de voto l. 6. c. 4. n. 22. dicens raro contingere in præsentī casu culpam mortalem secluso scandalo , aut gravi contemptu , Sanchez lib. 4. mor. c. 27. n. 31. (quamvis oppositam sententiam sequatur ut probabiliorē) Bonac. d. 4. de leg. qu. 2. p. 7. §. 2.

n. 29. contra alios apud eundem Sanchez ; & Bonac. adductos .

Quæres 12. An Abbatissa possit cum suis Monialibus dispensare in observantiis Regularibus, & quomodo .

138. Resp. Non posse , nisi per modum quasi declarationis, hic , & nunc Religiosam subditam non teneri hac, vel illa Regulari observantia ; quæ declaratio licet posset fieri a quacunque alia persona prudenti, immo & ab ipsamet Religiosa , cujus interest ; a fortiori tamen fieri poterit ab Abbatissa , attenta superioritate, quam habet in Monialem subditam, sicque poterit Monialis tuta conscientia stare tali declarationi, nisi alias ei constet eam sine sufficienti ratione fuisse factam : constat ex dictis qu. 10.

Quæres 13. An Abbatissa possit predicare Monialibus subditis, eisque benedicere, ut faciunt Prælati Regulares erga Religiosos subditos .

139. Resp. Non posse , neque predicare, nisi forte exhortando Moniales in capitulo , aut in clauistro ; neque eis publice benedicere , sed solum eo modo , quo parentes solent benedicere propriis filiis ; cum munus benedicendi proveniat ex potestate clavium , quæ non potest cadere in foemina : ita Miranda sup. , Tambur. qu. 10. & 11. aliiq. ; & patet ex dictis tum hic , tum qu. 3.

Quæres 14. An, & quomodo Abbatissa possit recipere puellas ad probationem, immo & novitias ad legitimam professionem .

140. Resp. Possē , eo tamen modo , quo diximus , de receptione quidem ad probationem , c. 2. sect. 1. qu. 20. de admissione vero ad professionem , c. 3. sect. 1. qu. 4.

Quæres 15. An, & quomodo Abbatissa possit concedere extraneis facultatem ingrediendi Clausuram sui Monasterii .

141. Resp. Quod , quamvis aliqui tanto nomine relati a Sanchez infra cum Navarro sustineant partem affirmantem , ea ducti ratione, quod tam Concilium Trident. sess. 25. de regul. c. 5. quam c. periculoso de statu regul. in 6. decidunt superioris esse eam licentiam concedere ; & Abbatissa

batissa vere sit superior sui Monasterii; *c. dilecta de excessib. pralat. Clem. attendentes, §. statuimus de statu Monach. nihilominus opposita sententia sustinenda est ob dicta sup. c. 5. sect. 3. qu. 32. quam de facto sufficient Navarrus sibi contrarius comm. 4. de regul. n. 59. Rodrig. tom. 1. qu. 46. art. 2. Azor. tom. 1. l. 13. c. 8. qu. 6., & alii, quos refert, & sequitur Sanch. l. 6. mor. c. 16. n. 22. addens n. 23. ex Rodrig. Nav., & Grass. superiores Monialium posse concedere Abbatissis licentiam generalem concedendi præfatam licentiam in casibus frequenter occurrentibus; idque ne alioqui Episcopus, aut Prælatus Regularis, qui non ita facile præ manibus habentur, passim adiri debeant.*

Verum, cum modo, saltem in multis locis, non sit in usu, quod detur Abbatissis facultas illa generalis concedendi ingressum in casibus frequenter occurrentibus, difficultas esse potest, an casu, quo Abbatissa non habeat facultatem illam generalem; nihilominus, existente periculo in mora pendente licentia a Præfato Monialium, ea possit concedi ab ipsa Abbatissa, atque adeo debeat peti ab illa.

142. *Resp.* In tali casu licentiam dari posse ab Abbatissa, ex præsupposita proprii Prælati voluntate, ut bene docent Rodrig. sup., & Sanchez n. 37., ac proinde illam ab ea peti debere, & expectari; non secus, ac quando adest periculum in mora consulendi Papam ad dispensationem rei reservatz, necessario debet expectari dispensatione ab Episcopo; quippe qui ex præsumpta voluntate Papæ potest in eo casu dispensare ratione urgentis necessitatis: ita Sanch. loc. cit. monens in proposito eventu sufficere consensum Abbatissæ, & non requiri necessario consensum discretarum, nisi aliter dicatur in constitutionibus Ordinis, aut petat legitima Monasterii consuetudo.

Quæres 16. An Abbatissa jure suo possit applicare bona opera Monialium subditarum personis extraneis, iis tribuendo litteras communicationis, (ut vocant).

143. *Resp.* Possit; & probatur quia eo ipso quod habet curam Congregationis, ha-

bet auctoritatem dispensativam bonorum communium ejusdem Congregationis, juxta c. quanto de translat. colligitur ex Nav. de Jubileo not. 3. n. 18., quem citat, & sequitur Lezana tom. 1. c. 18. n. 67. una cum S. Thom. & aliis; quibus consentit Sorbus in comp. v. indulg. quoad seculares 4. in annot. sed de hoc plura in nostro tractatu de gubernat. c. 3. sect. 6. qu. 4.

Quæres 17. An Abbatissa possit indicare suis Monialibus certas preces recitandas pro amicis, benefactoribus &c.

144. *Resp.* Possit, & quidem etiam sub peccato, si occurrat justa causa (v. gr. ad implendam obligationem impostam Monasterio ex iustitia) aut alias quo ad hoc se sufficienter declarat; idque ratione obedientiæ, quam vovent in manibus Abbatissæ, se obligando ad obediendum illi in omnibus rebus licitis, pertinentibus ad ejus Superioritatem, & alioqui non excedentibus regulam propriæ professionis: unde cum instructio talium precum sit res licita, & non excedens regulam, sine dubio poterit indicari ab Abbatissa, & debebit impleri a Monialibus modo supradicto.

Quæres 18. An Abbatissa suo jure ordinario possit præcipere Monialibus subditis, ut frequentius confiteantur, aut communiceant, audiant Missam, aut concionem, & alia id genus.

145. *Resp.* Quod cum Abbatissa non possit juxta dicta qu. 4. facere præcepta spiritualia suis Monialibus, ut pote carens jurisdictione spirituali, quæ omnino requiritur ad imponenda ejusmodi præcepta, & alias præcepta hic proposita sunt spiritualia ratione finis, ad quem ordinantur; ea quidem poterunt imponi ab Abbatissa; non tamen adstringent Moniales eo rigore obligationis, quo adstringerent, si imponerentur a Prælatis Regularibus: unde fit, ut omisso audiendi Missam ex præcepto Abbatissæ in tali die determinato non sit mortalis; qualis vere esset, si auditio Missæ fuisset a Prælato Regulari præscripta animo obligandi ad mortale, ut vidimus c. 3. sect. 3. qu. 13.

Quæres 19. Quam potestatem habeat
V v 3 Abba-

Abbatissa circa administrationem bonorum temporalium sui Monasterii.

146. *Resp.* Habere liberam administrationem omnium bonorum sui Monasterii, non minus, quam habeat Abbas circa bona proprii Conventus; ideoque posse esse Procuratricem sui Monasterii; ut proinde *Panormitanus* in c. 2. n. 4. de his, quæ fiunt a Prælati, generaliter dicat, non obstante femineo sexu, res Monasterii disponi per Abbatissam, ac Moniales; sicut disponuntur per Abbatem, ac ejus Religiosos: quod etiam admittunt *Nov. comm. 3. de regul. n. 4. Cardin. conf. 13. n. 25. Sanchez. l. 7. mor. cap. 19. n. 44.* & alii ex cap. dilecta juxta Glossam v. *jurisdictioni de majorit. & obed. docentes universalem administrationem tam temporalem, quam spirituales Monasterii pertinere ad Abbatissam quo ad omnia, quorum femina est capax. Quamquam ut recte advertit Tambur. d. 32. de jure Abbatissæ. qu. 13. n. 3. hodie dicta administratio non videatur absoluta, ac independens, sed fere in omnibus Monasteriis habeat relationem ad alias Moniales; immo, & ad Episcopum, aut Prælatum Monialium, in rebus majoris momenti, cum alias standum sit legitimæ consuetudini, ut pote vim legis habenti.*

Quæres 20. An, & qualiter possit Abbatissa contrahere de bonis Monasterii, cui præest.

147. *Resp.* Posse, de consensu tamen proprii Capituli, immo, & Superioris Monasterii, loquendo de contractibus majoris momenti; si tamen aliud non ferat consuetudo, aut præscribant peculiaria statuta Ordinis, quæ omnino servari debent: patet responsio, tum ex dictis quæ præcedenti, tum ex generali ratione administrationis necessario exigentis potestatem contrahendi de bonis, quæ administrantur.

Unde infert *Sanctorus* in *Constit. Minor. c. 11. stat. 7. qu. 2.* contractum factum a Monialibus circa bona immobilia sine consensu Superioris esse nullum; idque ex defectu debiti consensus, eo quod Moniales subjacent suis Superioribus, siquæ non

habent velle, nec nolle. Consentiant *Portell. v. alienatio bonorum n. 1.*, & *v. Moniales n. 18. Rodrig. tom. 1. qu. 27. art. 8.* referens *art. 2. concessionem Leonis X. & Gregorii XIII. factam Monialibus S. Augustini, & S. Dominici*, ut possint bona mobilia permutare, vendere, & alienare, converso pretio in utilitatem Conventus, *de consensu tamen Ministrorum Provincialium, ac majoris partis Conventuum.* Unde infert *Sanctorus sup.* quod, cum hæc sit solemnitas requisita, tamquam forma contractus, si ea deficiat, contractus erit nullus; etsi in præsentia ultra consensum Superiorum requiratur licentia expressa Sacre Congregationis Concilii ex ejusdem Sacre Congregationis decreto facto 7. Septemb. 1624. & approbato ab Urbano VIII. sub pœnis contentis in Paulina *Ambitiose*, & sub pœna privationis voti, ac inhabilitatis in posterum.

Addit *Sanctorus sup.* Provinciales posse se ingerere in administrationem bonorum Monialium, non ex jure dispositivo, ac proprietario, (cum ii non sint pars Conventus Monialium, apud quem residet proprietas in communi) sed solum ex jure directivo; quatenus Moniales subduntur Provinciali, isque earum curam suscipit: unde contractus fiunt nomine Monasterii, ac Monialium, non autem nomine Provincialis, ac Ordinis; siquæ Moniales ipsæ obligantur, non item Provincialis: quo pacto in contractibus mulierum, ac minorum intervenit consensus Judicis, & consanguineorum, ac tutoris, qui non habent jus in bona illorum, nisi qualificativum, ac legitimativum contractus, nec non prospectivum, ne fiat in damnnum mulierum, & pupillorum.

Quæres 21. An Abbatissa Monialibus subditis possit concedere facultatem largiendi, possidendi, accipiendi, aut aliter disponendi de bonis ipsarum usus concessis; non secus ac Prælati Regularis eam concedere potest Religiosis sibi subjectis.

148. *Resp.* Posse; cum juxta dicta qu. 19. liberam habeat administrationem bonorum sui Monasterii ad instar Abbatis, & hæc sufficiat ad concedendam dictam facultatem

facultatem : ita *Sanch. ubi sup.* ex Corduba, Nav., Lopez, & Sorbo, quos sequitur *Tambur. sup. d.9. qu.3. n.9.* patetque ex dictis *cap.4. n.67. & cap.6. n.32.* Addo hic quod, cum apud *Azorium to.1. l.12. c.12. qu.4.* aliqui Doctores Superiorem Regalarem dicant posse dare Religioso subdito licentiam expendendi singulis mensibus summam duorum, aut trium aureorum ; & alii sentiant dictam licentiam pro singulis annis extendi posse ad decem, aut duodecim, aut quindecim aureos : & alioqui Sanchez, ubi supra, putet quoad hoc posse Superiorissimam Monialium concedere illis licentiam, quam potest Prælatus, nisi ex consuetudine, aut Constitutionibus Ordinis, vel præcepto Superioris Prælati aucta sit ejus facultas ; probabiliter dici potest Superiorissimam Monasterii divitis regulariter posse dare licentiam Moniali subditæ, ut extra Monasterium donare possit duodecim aureos in singulos annos.

Quæres 22. An, & quas donationes possit facere Abbatisa de bonis Monasterii, non obstante Bulla Clementis VIII. de largit. mun.

149. *Resp.* Posse, si donationes sint remuneratoriz ; & alias, habita ratione reddituum, aut elemosynarum, quæ annuatim obveniunt Monasterio, judicio prudentis non sint nimis excedentes. Colligitur ex *Suar. to.4. de Relig. tract.8. l.2. c.26. n.11. & 12.* qui bene monet, quantum in genere largitionis possit Prælatus Monasterii, non posse certam regulam præscribi, sed prudenti arbitrio relinquendum esse, consideratis Monasterii facultatibus, & aliis occurrentibus circumstantiis : quæ doctrina sine dubio proportionaliter militat etiam in Abbatisa respectu Monialium sibi subjeçarum : generalis autem ratio responsionis est, quod hujusmodi donationes, (quas Juris periti vocant antidorales, ut pote non omnino liberales, sed ex aliqua naturali obligatione exortas, licet inefficaci ad agendum *l. sed & si §. consultus. ff. de petit. heredit.*) necessariæ sunt ad perfectam bonorum temporalium administrationem, maxime

decent statum religiosum (cum sint solutio alicujus debiti moralis) & multum pertinent ad utilitatem Monasterii, ut pote aliorum benevolentiam, ac amicitiam conservantes ; unde fit, ut Prælatus Regularis possit per donationes competentes remunerari beneficia jam recepta ; immo & prævenire, gratis aliquando erogando ; ut sic se benevolum ostendat, aliorumque benevolentiam proprio conciliet Monasterio, respiciendo semper ad majorem proximorum ædificationem, atque ad Monasterii utilitatem. Ad quod facit *cap. nullam 18. qu.2.* innuens Prælatum non posse solum expendere bona Monasterii in Dei cultum, & proprii Monasterii utilitatem. Ex quo quis bene inferat, ipsum non posse donare de bonis Monasterii solo titulo liberalitatis, cum non sit dominus, sed dispensator fidelis, ac prudens, cujus non est liberales donationes ex alienis facere.

Dubium est, an Abbatisa possit facere ejusmodi donationes, etiam inconsulto suo Capitulo.

150. *Resp.* Seclusis peculiari statuto Ordinis, aut consuetudine Monasterii, posse, etsi alias demus, negotia Monasterii, quæ sint majoris momenti, debere tractari capitulariter, aut saltem cum discretis Monasterii : moveor, quod tales donationes regulariter non solent esse adeo excedentes, ut dicendum sit tales non venire sub generali facultate administrandi bona Monasterii : ex alia parte ad servandum debitum ordinem deest committi Abbatisæ potius, quam aliis munus faciendi tales donationes, cum sit caput Monasterii, & plenior notitiam habeat eorum, quibus titulo gratitudinis dictæ donationes debentur. Non nego tamen, quod si donatio hæc, & nunc facienda esset judicio viri prudentis extraordinaria, ob merita extrordinaria illius, cui ea facienda est ; ea tunc debeat fieri de consensu Capituli, aut discretarum : cum donatio sit species contractus, & contractus majoris momenti in Monasteriis Monialium non fiant inconsulto Capitulo.

Addo, quod, cum remissio debiti contrahi

tracti cum Monasterio sit quædam virtualis donatio; & juxta dicta Abbatisa possit etiam sine consensu Capituli facere competentes donationes: poterit Abbatisa propria auctoritate, & independenter a discretis remittere pecuniam debitam Monasterio, sive ex contractu, sive ex delicto; dummodo talis pecunia judicio prudentis non sit nimis excedens, ac immoderata; in cujus rei confirmationem facit, quod in declaratione Bullæ de largis muner. editæ a Clemente VIII. facta de mandato Urbani VIII. solum excipitur, si in hoc, aut illo Monasterio sit constitutio requirens majorem partem Conventus consentientem tali donationi; quod est dicere rem hanc alias esse commissam potestati Abbatisæ.

Quod si hac occasione queras, an Abbatisa ex peculio Monialis defunctæ propria auctoritate possit expendere centum aureos in Missis celebrandis pro ipsa defuncta, si alioqui in Conventu non extet consuetudo expendendi tantam summam in Missis celebrandis pro Monialibus defunctis.

Resp. Videri non posse; cum Abbatisa sit solum administratrix bonorum Conventus, cui præest, & ut talis debeat administrare bona præfata juxta rationabilem voluntatem ipsius Conventus; qui cum habeat jus supra peculium Monialis defunctæ, dato, quod non extet usus expendendi in Missis summam adeo notabilem (ut suppono) præsumitur in præfenti casu nolle expendi dictos centum aureos in Missis, & quidem rationabiliter; adeoque si Abbatisa id faciat, male faciet, utpote administrans bona aliena contra voluntatem Domini: ita respondi in contingentia facti, & responso fuit approbata.

Quæres 23. An Abbatisa possit impedire quo minus Monialis subdita utatur concessione ipsi facta a Prælato Monasterii, aut etiam privilegio aliquo concessio Ordini.

151. Resp. Videri posse, si interveniat justa causa, & alioqui in concessione gratiæ factæ a Prælato Moniali particulari, aut privilegii collati universo Ordini non denegatur Prælati potestas ea coarctandi

sive in totum, sive ex parte; secus si vel non adsit justa causa, vel modo dicto denegetur facultas ea coarctandi: tunc enim non posset Abbatisa impedire: colligitur ex Sanchez l.6. mor. c.3. n.9. Corduba in regul. S. Franc. c.14. q.2. par.6. ac Peyrino de R.S. quæst.1. cap.8. §.6. & patet, quia in priori casu coarctatio non censetur fieri absque consensu concedentis, saltem tacito, ac interpretativo; in posteriori vero procedit reg.17. in 6. Indultum a jure beneficium non est alicui auferendum.

Quæres 24. An Abbatisa possit remittere, aut saltem moderari pœnam impossibilem Moniali subdita a Prælato Monasterii.

152. Resp. Non posse, nisi forte in aliquo casu ex epicheja hic, & tunc ex concurrentibus circumstantiis rationabiliter concepta: patet, quia remissio, ac moderatio pœnæ legitime injunctæ, cum sit actus potestatis, non potest fieri, nisi ab eo, qui illam injunxit, nec successor, aut illius Superiore; Abbatisa autem in proposito casu neque est successor, neque Superior Prælati, qui pœnam imposuit, immo est ejus subdita, ac inferior; ergo.

SECTIO III.

Explicatis iis, quæ spectant ad Monialium gubernationem, tam ex parte Ordinarii, aut Prælati Regularis, quam ex parte Abbatisæ, seu Priorissæ; superest modo, ut in præfenti Sectione agamus de Monialium gubernatione, quoad ipsarum Confessarium: & quidem cum præter Confessarium ordinarium quotannis soleat aliquoties assignari etiam extraordinarius, & in hoc peculiari aliquæ difficultates possint suboriri, Sectionem dividimus in tres Subsectiones; in quarum prima agemus de Confessario ordinario; in secunda de extraordinario; in tertia referuntur varia monita, quibus Confessarius ordinarius, ac extraordinarius dirigant Moniales ad profectum spiritualem.

SUBSECTIO I.

De Confessario Monialium ordinario.

153. **C**onfessarius idoneus est maxime utilis Monialibus.

154. An magis expedit illum esse Regularem.

155. Qualis esse debeat.

156. Quæ potestas in eo requiratur.

157. Quæ scientia.

158. Qualis bonitas.

159. Quæ prudentia, maxime cum Moniali patiente divina, & præsertim, si ea dicat se vivere ex sola Eucharistia.

160. Qualis zelus animarum.

161. Quanta dexteritas, maxime in inducendis novitibus.

162. Quæ patientia.

163. Approbandus ab Ordinario loci etiam pro Monialibus exemptis.

164. In eo requiritur peculiaris approbatio Episcopi, non item Ordinarii, qui non sit Episcopus; idque ex Bulla Gregorii XIV., & declarationibus Sac. Congreg. super ea factis, qua non omnes efficiunt Confessarios seculares, nec fuerunt solemniter edita.

165. Confessarius Monialium exemptarum præsentatur a Prælate regulari.

166. Prælati ipsi Monialium non audiunt earum Confessiones, sine approbatione Ordinarii.

167. An puella, aliaque femina degentes in Monasterio de rigore confiteantur a generaliter approbato.

168. Confessarius Monialium approbatur toties quoties: & quidem id procedit etiam de Confessario ordinario, etsi non sit expressum in jure.

169. Approbatus ad confessiones unius Monialis non audit alias.

170. Moniales tempore Jubilæi de facto eligunt solum approbatum ab Ordinario loci.

171. Confessarius ordinarius potest esse Regularis, aut Parochus in casu necessitatis.

172. Eligitur ad tres annos, & ex causa amovetur ab Ordinario, sive sit ordinarius, sive extraordinarius: in aliquibus tamen casibus durat ultra triennium.

173. Ex quo loco debeat audire Confessiones.

174. Qualiter audiat Confessionem Monialis infirma.

175. Ex decreto Sacra Congregationis non alloquitur libere Moniales.

176. Quale stipendium ei detur.

177. In domo contigua Monasterio non pernoctat.

178. Quam frequentiam Sacramentorum concedat.

179. Non sit facilis in permittendis confessionibus generalibus non necessariis.

Quæres 1. Quantum conferat ad spirituales profectum Monialium, quod habeant prudentem, doctum, ac discretum Confessarium.

153. **R**esp. I. Ta conferre, ut vere dici possit inde potissimum pendere totus spiritualis Monialium profectus; idque ex multis & variis capitibus, quæ hic breviter subjiciam: nimirum 1. ex generali ratione Religiosæ perfectionis, quæ sine idoneo instructore comparari non potest, juxta illud Jeremix 6. State super vias, & interrogate de semitis antiquis, quæ sit via bona, ambulate in ea, & invenietis refrigerium animabus vestris: 2. quia feminae sunt naturaliter minus prudentes, ideoque in vita spirituali manent expositæ variis, ac periculosis illusionibus, quas ordinarie non possunt evadere absque directione prædentis, ac discreti Confessarii, aut alterius Patris Spiritualis: 3. quia mulieres sunt

sunt ex proprii sexus conditione fragiles, ac inconstantes, ideoque facile, ac cito desistent a bene cœptis, si opportunis consiliis, ac efficacioribus suasionibus non confirmantur, & ad ulteriora excitentur: quod erga Moniales præstare non potest nisi Confessarius: 4. quia femina ex natura sua est valde verecunda, ideoque facile retrahi potest a detegendis pravis suis affectibus, ac interioribus infirmitatibus animæ, nisi habeat peritum Medicum spiritualem, qui summa dexteritate, ac solertia detegat dictas infirmitates, iisque salutaria applicet remedia (quod sine dubio est munus Confessarii): 5. quia ingenium mulieris est valde varium, ac lubricum, facileque afficitur iis, quibuscum agit, sicque periculosum est, ne talis affectus, qui prius se exhibet sub specie spiritualis amoris, paulatim desinat in carnalem; hoc autem in primis timendum est de Moniali erga Confessarium, nisi is sit admodum prudens, timoratus, ac circumspectus: 6. Moniales, cum vacant vitæ spiritualis acquisitioni, subjacent variis, ac gravibus tentationibus; quas certe non poterunt superare, nisi a prudenti, ac perito doctore doceantur, qualiter in iis se gerere possint, & debeant: 7. quia in progressu vitæ spiritualis plura occurrunt obstacula, ac difficultates, quæ detertere possunt etiam viros perfectiores, ac prudentiores; ea autem facilius, & gravius deterrebunt Moniales, nisi habeant Confessarium discretum, ac sagacem, qui eas doceat, qualiter amovere debeant illa obstacula, & illas evincere difficultates; quod certe non poterit præstare Confessarius, nisi sit valde peritus, ac versatus in vita spirituali: si enim cæcus cæcum ducat, ambo in foveam cadunt. Ex his ergo capitibus, aliisque similibus, quæ unicuique possunt facile occurrere, summopere confert spirituali Monialium profectui, quod ipsis assignetur pius, prudens, ac discretus Confessarius: ideoque Prælati illarum in hoc quam maxime debent insistere, omni studio, ac diligentia iis procurando idoneum Confessarium. Ad hoc certe facit, quod habet *S. Hiero-*

nymus l. 2. Epist. 12. Non confundant opera tua sermonem tuum; ne, cum in Ecclesia loqueris, tacita Sanctimonialis respondeat; cur ergo hæc, quæ dicis, ipse non facis? delicatus Magister est, qui pleno ventre de jejuniis disputat; accusare avaritiam, & affectum proprii & latro potest: Sacerdotis Christi os, mens, manusque concordent.

Quæres 2. An expediat bono spirituali Monialium, quod iis in Confessarium deputetur Sacerdos potius Regularis, quam Secularis.

154. Resp. Expedire, si alioqui Sacerdos Regularis sit præditus illis dotibus, quas quæ sequenti dicemus desiderari in idoneo Monialium Confessario: patet responsio ex dictis in hoc cap. sect. 1. sub sect. 1. qu. 5., quæ utique possunt applicari ad præsentem quæstionem.

Quæres 3. Quæ potissimum dotes requirantur in eo, qui debet deputari in Confessarium Monialium.

155. Resp. Requiritur potestatem, scientiam, bonitatem, prudentiam, zelum animarum, dexteritatem, & summam patientiam: potestatem, qua legitime possit audire confessiones Monialium: scientiam, qua sciat discernere inter lepram, ac lepram, & opportuna applicare remedia: bonitatem, qua possit etiam bono exemplo, inducere Moniales ad percurrandam viam christianæ perfectionis: prudentiam, qua opportunas faciat interrogationes, & juxta spirituales uniuscujusque Monialis necessitates salutaria præbeat consilia: zelum, quo omnia omnibus fiat, ut omnes Christo lucrifaciat, nihil aliud intendens, nisi spirituales profectum suarum pœnitentium, illumque omni studio, ac diligentia procurans: dexteritatem, qua trahat pœnitentem ad manifestandam propriam turpitudinem, ac evincendam naturalem illam erubescen-
tiam, quæ adeo solet dominari in fœminis, & non raro est in causa, ut plures, ac plures confessiones faciant nullas, & facilegas: patientiam denique, qua non solum compatiatur importunis Monialium scrupulorum deliriis, sed etiam fra-

fragilitati recidivarum, ac infirmitati sexus feminei, juxta illud *Hębr. 4. non enim habemus Pontificem, qui non possit compati infirmitatibus nostris.*

Quæres 4. Qualis potestas requiritur in Confessario Monialium.

156. *Resp.* Requiritur tum potestatem Ordinis, quæ consurgit ex Ordine Sacerdotali, per quem ex institutione divina Sacerdos deputatur, ut possit esse iudex in foro pœnitentiæ; tum potestatem jurisdictionis (quam Sacerdotes Regulares ratione suorum privilegiorum recipiunt a Papa, Sæculares vero ab Ordinario approbante modo inferius explicando) eamque non impeditam quoad usum, neque ratione reservationis aliquorum peccatorum (quo casu Confessarius debet petere facultatem absolvendi ab eo, cum Monialis ad talem effectum non possit se præsentare Ordinario), neque ratione Ecclesiasticæ censuræ, per quam Sacerdos sit excommunicatus, aut suspensus vitandus, neque ratione peccati mortalis, per quod impeditur Sacerdos eo irretitus, quo minus licite administret Sacramentum Pœnitentiæ.

Quæres 5. Qualis scientia requiritur in Confessario Monialium.

157. *Resp.* Requiritur triplicem scientiam, nimirum Judicis, Medici, ac Doctoris; Judicis quidem, ita ut sciat formam absolutionis, ac distinctionem peccati mortalis a veniali, saltem in genere (quæ duo sunt necessaria ad valorem Sacramenti), & præterea agnoscat tum differentiationem peccati mortalis a veniali, etiam in particulari in singulis præceptis, modo saltem communi, ac ordinario; tum species peccatorum, numerum, ac circumstantias, dispositionem necessario requisitam in pœnitente; tum quæ peccata sint reservata, quæ habeant annexam censuram, aut obligationem restituendi (quæ sunt necessaria solum ad licitam Sacramenti administrationem); scientia vero, quæ requiritur in Confessario, quatenus est Medicus, in eo consistit, quod sciat tam regulas communes, quibus pœnitens excusari potest a præcepto, ac peccato mor-

tali (cujusmodi sunt ignorantia probabilis, inadvertentia, impotentia, levitas materiæ, & metus gravis, quoad quædam præcepta, præsertim de jure positivo humano) quam quæ remedia cuicque peccato adhiberi debeant, & qualiter Monialis instrui debeat in via spirituali. Scientia denique, quæ requiritur in Confessario, quatenus est Doctor, eo tendit, ut de Sacramentis sciat quid sint, quæ sit illorum materia, quæ forma, qui effectus, quæ sint partes Sacramenti Pœnitentiæ, quæ ratio contractuum, ad quid obligent singula vota Religionis, quibus regulis, ac constitutionibus adstringantur Moniales; quibus prohibitionibus peculiariter teneantur, quæ pœnæ in specie latæ sint contra ipsas; & similia, quæ facile colligi possunt ex præsentis tractatu.

Quæres 6. Qualis bonitas requiritur in Confessario Monialium.

158. *Resp.* Requiritur, ut sit bonus non solum sibi ipsi (ideest instructus virtutibus necessariis ad munus suum digne obeundum) sed etiam in ordine ad pœnitentes, ita ut habeat & zelum justitiæ, & compassionem proximi, & discretionem, & modestiam in increpando, & copiam in exhortando, & efficaciam in persuadendo, & alias similes dotes, sine quibus non potest utiliter exerceri munus Confessarii. Illud tamen in primis maxime conferret ad officium Confessarii rite obeundum, ut deputatus in Confessarium Monialium esset vir in vita spirituali versatissimus; ita ut eas edocere posset ex propria experientia, sicque de eo dici posset, *capit facere, & docere.* Quo enim modo tradet regulas orandi mentaliter, qui de oratione mentali neque novit quid nominis? quo pacto docebit rationem abnegandi se ipsum, qui nunquam vacavit sui ipsius abnegationi? qua ratione inducet alios ad opera supererogationis, qui in se ipso vix implet præcepta? qualiter instruet pœnitentes ad Religiosam perfectionem, qui nec vacat Christianæ perfectioni? quomodo proponet subtilitates spiritus, qui nec prima spiritus didicit rudimenta?

Quæres 7. *Qualis prudentia requiratur in Confessario Monialium.*

150. *Resp.* Requiri, ut sit admodum prudens, ac circumspectus, tum in faciendis opportunis interrogationibus, tum in applicandis debitis remediis; tum in modo procedendi cum ipsis Monialibus, tam intra forum pœnitentiæ, quam extra; tum in removendis occasionibus delinquendi; tum in salutaribus monitis suggerendis; tum in extripandis pravis habitibus pœnitentium; tum in vitanda suspitione nimix familiaritatis, aut aqualis acceptationis personarum; tum in pœnitentis imponendis; tum denique in procuranda emendatione suarum pœnitentium, ad quam unam ordinatur frequentia, ac usus Sacramentorum.

Quod si quæras ex quibus regulis Confessarius Monialium cognoscere possit, an Monialis, quæ dicit se pati divina, nempe cœlestes illustrationes, & alia Dei dona extraordinaria, ducatur bono spiritui, vel certe sit illusa, ac exposita periculo illusionis.

Resp. Posse, ac debere dignoscere ex sequentibus regulis, quarum aliquæ desumptæ sunt ex aureo libello Sancti Patris Nostri Ignatii, aliæ vero ex ipsa experientia, & praxi. Prima autem regula, ex qua colligitur Monialem duci bono spiritu, est, si Monialis sit religiosæ virtutibus conspicua, & in primis charitate, humilitate, patientia, sui ipsius abnegatione, ac zelo animarum, omnique studio insistant observantiæ tam votorum substatialium Religionis, quam regularum, statutorum, ac consuetudinum proprii Monasterii: secunda regula est, si Monialis sit omnino parata acquiescere consiliis, ac directioni sui Confessarii, sinatque omnino se regi ab eo cum omnimoda subjectione: tertia est, si ex occasione illustrationum, aut alterius similis gratiæ sibi concessæ nihil occurrat, quod ex se malum sit, aut avocet a bono, aut impellat ad minus bonum, quam anima prius quærendo sequi statuerat, aut quod ipsi animum defatiget, angat, ac perturbet, sublata priori animi tranquillitate: quarta est, si

ex dictis illustrationibus immixtis, aliisque talibus gratis sentiat se non ferri in elationem animi, sed in majorem sui ipsius submissionem, & propriæ indignitatis conscientia dicere possit cum Regio Psalte: *Quid est homo, quod memor es ejus, aut filius hominis, quia visitas eum?* quinta est, si inde concipiat inusitatam animi quietem, ac tranquillitatem, sentiatque se magis, & magis incitari ad proficiendum in Religiosa perfectione: sexta si ex præfatis illustrationibus experiat se, nulla præcedente causa consolationis, mirifice recreari, ita ut neque sensibus, neque intellectui, neque voluntati quidquam propositum sit, quod hujusmodi consolationem causare possit: proprii enim est Dei creatoris suam ingredi creaturam, & illam in sui amorem totam convertere, trahere, ac mutare. Has, inquam, regulas, & alias similes, quas Spiritus Sanctus, hic, & nunc suggeret, proponere debet prudens Confessarius Moniali in proposito casu; illam monens per talia dona supernaturalia Dei famulos non reddi ipsi gratiores, & eaque omnia Patri spirituali candidæ, & sincere detegenda esse: præterea illam exerceat in sui ipsius abnegatione, modo ei prohibendo usum Sacræ Communionis, ita ut Deum propter Deum deferat, & quidem etiam interdum occasione sumpta ex actu aliquo magna cum laude ab ea exercito, modo ei injungendo, ut aliquas mortificationes coram aliis Monialibus publice obeat; v. gr. incendio absque velo nigro professionis, jubendo, ut aliquos defectus, interdum etiam antea actæ vitæ publice revelet; etsi in hoc magna cum prudentia, ac circumspeditione procedendum sit.

Utrum vero Confessarius Moniali pœnitenti asserenti se vivere absque refectione corporali ex sola sumptione Eucharistiæ possit præbere in communionem Hostiam non consecratam pro consecrata ad explorandam veritatem hujus facti, & ad dignoscendum, num sit illusa, nec ne: sicut vere esset, si sumpta Hostia non consecrata, adhuc dicitur vivere ex sola sumptione Eucharistiæ.

Resp.

Resp. Non posse, cum Doctores ex *S. Thoma* 3. p. qu. 80. art. 6. ad secundum communiter negent licere in nullo casu præbere Hostiam non consecratam pro consecrata; cum hoc sit præbere assistentibus occasionem proximam Idololatriæ, *Do-* cet id ipsum magis per extensum *S. Do-* ctor in quodlib. 5. art. 12. corp. per hæc verba: *Sacerdos, quantum in se est, po-* *pulo fieret idololatriæ occasio, qui* *quamvis peccatum idololatriæ non incur-* *reret, assistans probabiliter Hostiam es-* *se consecratam, tamen Sacerdos in hoc,* *quod Hostiam non consecratam populo* *exhiberet adorandam, idololatriæ cri-* *men incurreret. Unde hoc in nullo casu* *est faciendum, ut Hostia non consecrata* *exhibeatur uni, vel pluribus tamquam* *consecrata. Præmittit autem huic rati-* *oni alteram Angelicus Præceptor,* *eamque petit ex natura scitionis exer-* *cendæ, & simulationis, quæ commit-* *teretur in proposito experimento. En-* *eius verba: Dicendum, quod veritati* *non est aliqua scitio adiungenda, quia* *nulla est conventio lucis ad tenebras, ut* *Apostolus dicit 2. ad Corinth. 6., & pro-* *pter hoc Augustinus probat lib. 83. qua-* *stionum, quod Corpus Christi non fuit* *phantasticum, quia veritas, quæ est Chri-* *stus, non potuit fallere, & ideo in Sa-* *cramenti Ecclesiæ, nihil est per scitio-* *nem agendum, & præcipue in Sacra-* *mento Altaris, in quo totus Christus* *continetur. Esset autem quedam scitio* *si hostia non consecrata loco consecrata* *daretur. Inferri etiam potest veritas* *datæ responsionis ex prop. 29. inter* *damnatas ab Innocentio XI. Vigens me-* *tus gravis est causa iusta Sacramento-* *rum administrationem simulandi, ut vi-* *dere est apud Cardenas differtat. 20.* *cap. 3.*

Sed quoniam rationes supradictæ generales sunt, & aliqua possunt afferri argumenta pro licita administratione hostiæ non consecratæ in speciali casu proposito experimenti faciendi placet hic illa proponere. Primum fundamentum est, quod sicut *Sanch. l. 2. de*

matr. d. 38. n. 6. & 7. docet permittendam esse copulam solum materialiter fornicariam inter conjuges, quibus post matrimonium contractum detegitur impedimentum dirimens, si Confessarius videat illos esse in bona fide, & non sperat fructum ex admonitione: ergo in præsentī casu licitum erit ex gravissima causa (quæ de facto adest) permittere idololatriam illam, ut pote meretur materialem: et si *Casstrus Palanus tr. 2 l. d. un. p. 8. n. 5.* dicat in simili casu actum adorationis ex bona estimatione, ac intentione procedente esse actum Religionis; cum Religio non exposulet necessario versari circa objectum prædictæ verum (sed satis est, quod iuxta prudentiæ regulas iudicetur dignum veræ adoratione, & cultu, quamvis ex accidenti non sit) sub ratione formali adorationis vera. Secundum fundamentum est, quod *Casarius l. 9. hist. c. 47.* refert simile factum fuisse re ipsa practicum; idque non improbat *Thiepolus in suis consilerat: Euchar. l. 4. c. 10.* etiam Clericatus in decisionibus de Sacram. *Eucharistiæ decis. 50. n. 36.* affirmat id factum fuisse cum Ursula Benincasa Romæ anno 1582. sub Gregorio XIII. de consilio virorum prudentum, inter quos fuit *S. Philippus Nerius* tunc Romæ vivens; & sequutus opinionem aliquorum recentiorum, quos allegat *n. 34.* tandem in fine decisionis sic concludit. *Cum consilio piorum, ac prudentum virorum, & cum Superiorum assensu, caute ad evitandum scandalum in populo credentem scitionem prædictam non esse illicitam, juxta exemplum Venerabilis Ursulæ Benincasæ.* Sic dicti recentiores, i quam probabiliter, iudicent viri docti: non enim ego cum illis sentire possum; cum DD. communiter dissentiant.

Qua occasione placet hic indicare id, quod refert *Martinon. d. 35. de Eucharist. sect. 5. n. 64.*, nimirum Paulum V. permisisse, ut honesta quædam Matrona Lemoicensis, (quæ adhuc vivit) quotidie post cibum communicet, ad compescendum totius corporis tremorem horribilem, ac mi-

ferabilem, quo post sumptionem cibi corripitur, quoque in certum vite periculum adducitur, nisi ei statim detur communio Eucharistica; quod unicuique remedium, omnibus aliis frustra tentatis, huic malo, seu maleficio tandem repertum est, sed promptum semper ac efficax: eo enim adhibito trepidor eodem momento sistitur infallibiliter, nisi forte in casu (quod interdum experimenti causa factum est) Hostia non consecrata loco consecratæ ad communicandum ei exhibeatur.

Quæres 8. Qualis zelus animarum requiratur in Confessario Monialium.

160. *Resp.* Quod, cum munus audiendi confessiones Monialium sit valde laboriosum, arduum, ac difficile, ut quis illud cum debita alacritate obeat, ita zelo animarum debet teneri, ut non quærat, quæ sua sunt, sed quæ Jesu Christi; sicque spirituali animarum lucro inhæret, ut merito dicere possit: *Da mihi animas, cætera tolle tibi*, Gen. 14. & illud Pauli 2. cor. 12. *non enim quæro, quæ vestra sunt, sed vos*: non ergo Confessarius Monialium hoc munus adeo sublime, ac excessum exerceat ad proprium lucrum temporale, ad conculcandam benevolentiam hujus, aut illius Monialis, ad percipienda multa dona, ad privatam sui ipsius satisfactionem; sed potius ad spirituales profectum Monialium sibi commissarum, ad perfectionem Religiosam in ipsis promovendam, ad divinum amorem in iis magis, & magis excitandum, ad veram satisfactionem in ipsas modis omnibus inducendam.

Quæres 9. Qualis dexteritas requiratur in Confessario Monialium.

161. *Resp.* Requiritur quam maximam, & quidem non solum in extorquenda confessione peccatorum atrociorum, quæ aliqui feminæ ex naturali verecundia, ac inordinato timore, nonnisi cum maxima difficultate solent manifestare, sed etiam in privatis rancoribus, ac odiis avellendis, in rescandis amicitii minus bonis, ac perniciosius, in removendis occasionebus proximis peccatorum, in indicendo affectu vite communis, in moderanda conversatione externorum, in persuadenda sui ip-

sius abnegatione tum interna, tum externa, in iis denique confirmandis ad Religiosæ perfectionis acquisitionem: hæc enim omnia, cum sint valde aliena a communi propensione appetitus sensitivi, maxime in feminis ratione sexus, ac naturalis complexionis proclivioribus ad malum, obtinere non poterit Confessarius a propriis penitentibus, nisi cum iis utatur summa dexteritate, illis paulatim sese insinuans, omnia omnibus factus, ut omnes Christo lucrifaciat, gaudens cum gaudentibus, & flens cum flentibus.

Unum hic præ cæteris moneo, ne Confessarius facile, aut subito immutet quidquam de iis, quæ longiori consuetudine facta sunt propria Conventus, neve novas indicat consuetudines; & si quid tale præstare opus sit, aut expediat, id non faciat sine consilio, ac voluntate Prælatæ, ac melioris partis Monasterii Monialium sententiam exquirens, non quasi consilii indigus, sed quod necesse sit habere approbatrices illius, quod ordinatum fuerit; ut earum autoritate veluti filum acu introducatur, alique Moniales jam factum potius sciant, quam faciendum metuant. Quare quæ non adversantur votis essentialibus Religionis, aut regulæ Ordinis, Monialium voluntati, ac electioni expedit relinquere: non enim, ut ait *Cicero l. 2. de officiis*, attinet naturæ repugnare, nec quidquam sequi, quod assequi nequeas.

Quæres 10. Qualis patientia requiratur in Confessario Monialium.

162. *Resp.* Summam requirunt proinde dixerit quidam, non immerito Sacerdotes singulis diebus sub finem Primæ recitare verba illa: *Dominus autem dirigat corda nostra in charitate Dei, & patientia Christi*. Quæ enim patientia necessaria est Sacerdoti confessiones fornicarum audienti, ut audiat nugæ, quæ solent ab illis admisceri in ipsa confessione, ut expiscetur veritatem eorum, quæ dicunt, modo aientes, modo negantes, ut suadeat non expellere, quod ita crebro repetant confessiones generales, ut sinat protrahi confessionem ad diffusos discursus, quæ verbis valde compendiosis posset peragi, ut

seras

ferat idem peccatum in eadem confessione iterum, ac iterum exprimi, & quidem sine ulla omnino necessitate, ut insurgentium scrupulorum nubes disjiciat, ut pusillanimes in spem salutis æternæ erigat, ut remissionem injuriarum animo tenacius inhærentium suadeat, ut inducat ad fugam occasionum proximarum, ut privatas amicitias statui Religioso minus convenientes eradicet, ut denique sustineat muliebrem levitatem, insecitiam, ac inconstantiam?

Quæres 11. *A quo debeant approbari Confessarii Monialium.*

163. *Resp.* Quod, quamvis ante constitutionem Gregorii XV. editam 5. Februarii. 1622., quæ incipit *infernabili*, Confessarii quidem Monialium locorum Ordinarii subiectarum deberent approbari ab ipsi Ordinariis; Confessarii vero Monialium subiectarum Regularibus a Prælati propriæ Religionis tamquam Ordinariis ipsarum Monialium, in præsentia tamen omnes Confessarii tam ordinarii, quam extraordinarii quarumcumque Monialium, etiam Regularibus subiectarum, debent approbari ab Ordinario loci: idque ex citata Constitutione Gregorii XV., quæ quo ad hoc sic habet: *Confessores vero, sive Regulares, sive seculares, quomodocumque exempti, tam ordinarii, quam extraordinarii, ad Confessiones Monialium, etiam Regularibus subiectarum audiendas nullatenus deputari valeant, nisi prius ab Episcopo Diocesano idonei judicentur, & approbationem, quæ gratis concedatur, obtineant.*

164. Ubinoandum, ad audiendas confessiones Monialium modo non sufficere, quod Sacerdos sive Regularis, sive secularis, sit generaliter approbatus ab Episcopo ad confessiones personarum secularium audiendas, sed egere quoad hoc speciali approbatione: idque ex declaratione Sacræ Congregationis Concilii; quæ etiam declaravit, Regularem approbatum ab Episcopo ad audiendas Confessiones Monialium unius Monasterii nequaquam censi approbatum ad audiendas confessiones Monialium alterius Monasterii, ut videre est tom. 4. Bullarii post const. 18. Gregorii XV.

Notat *Sanctorum in constitut. Minor.*

c. 11. stat. 7. qu. 3. Confessarios Monasterii exempti existentis in loco nullius Diocesis non debere approbari ab Abbate, aut alio Superiore dicti loci: cum in Bulla citata Gregorii XV. dicatur *ab Episcopo Diocesano idonei judicentur*, & Superior præfati loci vere non sit Episcopus; aliasque dispositio illa Gregorii, ut odiosa, ac exorbitans a jure communi, non debeat extendi ultra proprietatem verborum. Verum in hoc standum est consuetudini uniuscujusque loci; sicque in præsentia Moniales Carpi existentes quoad approbationem Confessariorum subsunt Episcopo Mutinensi; cum alias ditio Carpenfis sit nullius Diocesis, & habeat in proprium Ordinarium Archipresbyterum.

Addit *Sanctorum in Constitut. Minor.*

c. 11. stat. 7. qu. 3. quod cum declarationes Sacræ Congregationis factæ super relata bulla Gregorii XV. loquantur solum de Confessariis Regularibus, non autem de secularibus, & de his nunquam fuerit quæsitum, aut dubitatum, dictæ restrictiones non extenduntur ad Confessarios seculares, nisi quo ad hoc, quod ii non possunt audire Monialium confessiones sine Episcopi approbatione; cum aliqui ipsa Bulla comprehendat Confessarios tam seculares, quam Regulares. Probat Sanctorum suam assertionem ex regula juris: exceptio firmat regulam in contrarium, l. nam quod liquide §. fin. ff. de penu legata, l. quesitum §. idem respondit ff. de furt. instrum. & cap. 2. de conjug. leprosf. notaturque in tom. 4. Bullarii Cherubini apparere dictam Bullam Gregorii fuisse solemniter promulgatam, non autem præfatas declarationes, quæ ibidem apponuntur.

165. Verum tamen est, quod Confessarii Monialium exemptarum tam ordinarii, quam extraordinarii præsentari debent a propriis Prælati Regularibus ad effectum, ut modo dicto approbentur ab Ordinario; unde insert *Tamburinus d. 16. de jure Abbatiss. qu. 3. n. 3.* non subditur, quod ait *Nald. v. Moniales n. 3.* Monialibus etiam exemptis assignandum esse Confessarium extraordinarium ab Episcopo,

po loci; si quidem teste *Zipao l.3. de jure Pontificio novo n.3.* extat in contrarium quaedam declaratio Sacrae Congregationis, qua decisum est, hujusmodi assignationem faciendam a Praelato Regulari, cujus jurisdictioni subsunt dictae Moniales, licet alias indigeant approbati ab Ordinario, ut jam dictum est.

166. Quin vigore citatae Constitutionis Gregorii XV. neque ipsi Praelati Regulares absque Ordinarii approbatione audire possunt confessiones Monialium sibi respective subjectarum: cum olim possent & ipsi illas audire, & alios approbare ad illas audiendas. Ita declaravit Sacra Congregatio Concilii, ubi supra, addens confessiones a dictis Praelatis auditas sine praefata approbatione esse nullas, & irritas.

At difficultas est, an sub citata Bulla Gregorii XV. comprehendantur etiam puellae in Monasterio educatae, & famulae quaecumque ibi forte commorantes; ita ut haec non possint confiteri cuicumque approbato generaliter ad Confessiones in Diaecesi.

167. *Resp.* Videri probabile non comprehendendi, adeoque omnes illas posse, & licite, & valide confiteri cuicumque Sacerdoti approbato generaliter ad audiendas Confessiones in Diaecesi, si alias licite possit ad eas accedere (v. g. ad aliquam illarum legitime invensam.) Moveor, quod Gregorius XV. dum requirit specialem approbationem ad audiendas Monialium confessiones, loquitur expresse de Monialibus tantum, ut constat ex verbis textus relatis *sup. n.163.* „Eil tamen ad-
„vertendum in litteris patentibus, quae
„conceduntur Confessariis, solere excipi
„non solum Moniales, sed etiam obla-
„tas, puellas, aliasque in Monasteriis,
„aut Conservatoriis degentes.

An autem semel approbatus ad confessiones Monialium alicujus Monasterii, vi talis approbationis pluries deputari possit in Confessarium earundem Monialium tam ordinarium, quam extraordinarium.

168. *Resp.* Quod, quamvis approbatus ad audiendas Confessiones saecularium maneat semper approbatus usque

dum approbatio revocetur ab Episcopo approbante, ejusque successore (idque juxta communem Doctorum sententiam, loquendo de approbatione facta absque ulla limitatione temporis) secus tamen evenit de approbato ad audiendas confessiones Monialium alicujus Monasterii: is enim vi talis approbationis non potest audire confessiones dictarum Monialium, nisi pro eo tempore determinato, pro quo eligitur; unde fit, ut si quis approbatur in Confessarium ordinarium ad triennium, eo elapso, non possit audire postea confessiones earundem Monialium, nisi iterum ad talem effectum approbatur ab Ordinario, & sic deinceps: patet id ex citata Constitutione Gregorii XV. quae cum expresse loquatur de Confessariis Monialium tam ordinariis, quam extraordinariis, de utrisque aequaliter procedit, & de facto talis est praxis. Nec obstat, quod Sacra Congregatio in responsione dubiorum, quae fuerunt proposita circa dictam Constitutionem *dub.11.* expresse solum de Confessariis extraordinariis Monialium dicit, illos semel deputatos ad audiendas confessiones Monialium pro una vice non posse pluries vi talis approbationis earum confessiones audire: ideo namque id dicit, quia solum fuerat interrogata de Confessariis extraordinariis; cum alioqui par ratio militet in Confessariis Monialium ordinariis: sicque procedat doctrina Sanchez *l.5. mor. c.4. n.19.* nimirum quod, quamvis lex generalis posterior non intelligatur regulariter derogare legi speciali priori, id tamen fallit, quando contrarium constat ex legis generalis intentione.

Ex dictis tamen non sequitur, Sac. rodem approbatum ad confessiones Monialium per triennium, si interim moriatur Episcopus approbans (v. g. post elapsum primum bimestre dicti triennii) indigere de novo approbati a successore Episcopi defuncti, ut reliquo triennio possit earum confessiones excipere: siquidem approbatio illa ad triennium non desinit, durante illo triennio, nisi revocetur, idque etiam post Bullam Gregorii XV. In-

setuta.

scrutabili: quippe in qua solum statuitur, approbatum ad confessiones Monialium per triennium, elapso eo triennio, non posse amplius earum confessiones audire, nisi iterum approbetur: quæ doctrina proportionaliter procedit de Confessario extraordinario: eum sit eadem ratio de illo, ac de Confessario ordinario.

Illud etiam hic controversi potest, an Sacerdos maxime Regularis ab Ordinario approbatus ad audiendam confessionem duarum, aut trium Monialium ex aliqua peculiari occasione possit audire confessiones etiam aliarum Monialium ejusdem Monasterii accedentium ad ipsum.

169. *Resp.* Non posse, & probatur quia ex una parte generalis approbatio Ordinarii ad confessiones secularium non sufficit ad audiendas confessiones Monialium, ut jam dictum est: ex alia parte approbatio limitata ad certum numerum personarum non suffragatur, nisi ad audiendas confessiones dictarum personarum, juxta regulam communem, *causa limitata non producit nisi effectum limitatum*: cum ergo in proposito casu approbatio sit limitata ad illas duas, aut tres Moniales, non potest prodesse ad audiendas confessiones etiam aliarum Monialium; eum in ordine ad has approbatus se habeat perinde, ac si non esset approbatus: unde fit, ut, sicut Confessarius ab Episcopo approbatus ad audiendam Confessionem unius, aut alterius femine, vi talis approbationis non potest audire confessionem ullius alterius femine; sic nec possit approbatus ad confessionem duarum Monialium audire confessionem cujuscunque alterius Monialis: & hoc quamvis Sacerdos approbatus sit Regularis; licet enim is vi suorum privilegiorum habeat a Papa generalem jurisdictionem in omnes fideles accedentes, & consequenter etiam in Moniales; non ideo tamen hoc ipso potest audire confessiones quarumcumque Monialium; esto alias ipsi concedatur accessus ad illas, sive ad audiendam confessionem aliquarum ex iis, sive alia de causa: siquidem ad validam administrationem Sacramenti poenitentiae non sufficit jurisdictio

illimitata; sed præterea requiritur, ut Sacerdos administraturus sit illimitate approbatus: quod non evenit in presenti casu, ut patet.

Majus dubium est, an Moniales tempore Jubilei possint confiteri Sacerdoti approbato ad confessiones secularium, etsi in specie non sit approbatus ab Ordinario ad audiendas confessiones Monialium.

170. *Resp.* Hanc questionem solutam a nobis jam fuisse supra cap. 9. n. 20. & 21.

Quæres 12. An Episcopi possint deputare in Confessarios Monialium sibi subiectarum etiam Sacerdotes Parochos, aut regulares.

171. *Resp.* *Támbur. sup. n. 4. & 5. ex Barbosa l. 1. de jure Eccl. c. 43. num. 127. & Gavanto in manu. v. Monialium cura spiritalis n. 10.* non posse deputare Parochos in Confessarios ordinarios Monialium, neque Regulares eligere in Confessarios earundem Monialium, sive ordinarios sive extraordinarios, nisi in casu necessitatis; idque ex declaratione Sacre Congregationis relata a citatis Doctoribus; quæ tamen parum videtur esse in usu, cum multis in locis Parochi fungantur munere Confessarii ordinarii Monialium, & Regulares sæpius destinentur in Confessarios extraordinarios illarum: forte, quia alioqui defunt personæ idoneæ ad tale munus, sique concurrit ratio necessitatis, quæ caret lege; sique eadem Sacra Congregatio concessit postea Patriarchæ Veneto, ut pro penuria Sacerdotum secularium Regulares eligere posset in Confessarios Monialium, etiam ordinarios, sicut testatur ipsemet *Támb. sup.*

Quæres 13. Ad quot annos eligi debeant Confessarii Monialium ordinarii, sive seculares, sive regulares.

172. *Resp.* Debere eligi ad tres annos tantum ex declaratione Sacre Congregationis relata a Gavanto *sup. n. 7.* & edita die 4. Julii (quæ tamen non est ubique in usu) & quidem, quod spectat ad Regulares deputatos in Confessarios Monialium exemptarum, Gregorius XV. in sua Constitutione *Inscrutabili* statuit licere Episcopo ex rationabili causa Superiores

Regu-

*Regulares admonere, ut ejusmodi Confessores (ideſt Monialium) amoveant, iisque Superioribus id facere deſtillantibus, aut negligentibus, habere Episcopum facultatem prædictos Confessores amovendi, quoties, & quando opus eſſe judicaveris; idque non ſignificata cauſa Superioribus Regularibus, ut declaravit Sacra Congregatio Concilii in declarationibus factis ſuper citata Conſtitutione, dicens hoc relinqui arbitrio, & prudentiæ Episcoporum, oneransque ſerio eorum conſcientiam, ne facultate ſibi in hac parte attributa, quoquo modo abutantur, ejus rei in diſtricto Dei judicio rationem reddituri. Ubi notandum diſpoſitionem præſatæ Conſtitutionis, ac hujuſ declarationis æque locum habere in Conſeſſariis Monialium, tam ordinariis, quam extraordinariis, ut conſtat ex verbis illis, quæ habentur in citata Conſtitutione *ejusmodi Confessores*, quæ referuntur ad illa alia verba præcedentia *Confessores vero, ſive Regulares, ſive ſeculares quomodocumque exempti, tam ordinarii, quam extraordinarii &c.* adeoque æqualiter comprehendunt Conſeſſarios Monialium tam extraordinarios, quam ordinarios.*

An autem electus ab Ordinario in Conſeſſarium ordinarium Monialium, & poſt elapſum triennium ex peculiari indulto Sacræ Congregationis ad idem munus per aliud triennium immediate ſequens confirmatus, hoc alio triennio abſoluto, ſtatim ad aliud triennium ab Ordinario jure proprio eligi poſſit ad idem munus, æque ac poſſet, ſi modo dicto non fuiſſet confirmatus ex indulto Sacræ Congregationis, ita ut in eo munere duret per novem annos continuos.

Reſp. Dixi olim, videri poſſe: ita Diana, Naldus aliique docti viri a me conſulti, contra Cardinalem de Lugo, Baldellum, & alios item a me conſultos; ita etiam ſentit Bordonus a me conſultus: probatque, tum quia conſeſſum alicui ob gratiam non eſt in ejus diſpendium retorquendum *reg. 61. de regul. jur. in 6.* neque enim idem contrarios effectus operari debet, *l. legatum ff. de adm. leg.*, tum quia interſtitium vacationis intelligen-

dum eſt via ordinaria, ſicut jure ordinario præſcriptum eſt: nam ſtatuta, & leges non comprehendunt ea, quæ raro, & per acci-dens eveniunt, *l. nam ad ea ff. de legib.* ſicque privilegium in præſenti caſu intercipient vacationem non eſt ſpectandum, ſed vacatio fingitur habere ſuum effectum: tum quia in Religionibus extat conſuetudo, quod quis ultra præfixum tempus maneat in officio ſecundum rem, licet non ſecundum nomen: Prior namque Conventus ſit, & vocatur Præſidens, Vicarius &c., & poſtea tempore debito iterum eligitur in Priorem, ac ſi vere antecederet vacanteſt ad officio: tum quia inducta ad augmentum non debent operari diminutionem, ut notavi *Mandoſius de privileg. ad inſtar quaſt. 101 gloſſ. 6. num. 8.* „ Nihilominus adverto, „ quod poſſunt obſtare huic doctrinæ ea, „ quæ in ſimili diximus ſupra *cap. 7. q. 38*, „ *ſ. Majus dubium n. 47.* „

Addo, quod ſi quis ex caſu fortuito deputaretur in Conſeſſarium ordinarium Monialium ad aliquot meſes per modum ſupplementis nihilominus in generali deputatione Conſeſſariorum, quæ poſtea fieret pro Monialibus, poſſet ab Ordinario eligi in Conſeſſarium ordinarium ejusdem Monasterii ad integrum triennium; quomodo ultra triennium exerceret munus Conſeſſarii ordinarii: & ratio eſt, quod prohibitio Sacræ Congregationis de non eligendo Monialium Conſeſſario ultra triennium, cum ſit odioſa, benigne interpretanda eſt, & in mitiorem partem; ita ut intelligatur de electione Conſeſſarii ordinaria, non autem de ea, quæ fiat per modum ſupplementi, ut in caſu noſtro: ita docti recentiores a me conſulti; ſicque ego jam conſului in facti contingentia.

Illud demum hic advertendum, ex quadam epicheja Ordinarios in aliquibus locis ſinere Conſeſſarios aliquorum Monasteriorum, & maxime Capuccinarum durare ultra triennium, & quidem ad plures annos: eo quod ſit valde difficile reperire Conſeſſarios idoneos pro talibus Monasteriis: quod eſt dicere, ex defectu materiæ.

Quæ-

Quæres 14. *Ex quo loco debeant Confessarii Monialium audire illarum Confessiones.*

173. *Resp.* Regulariter debere audire ex Sede Confessionalis collocata, non quidem in Sacristia, aut alio simili loco, sed in ipsa Ecclesia exteriori; sic quippe decrevit Sacra Congregat. 7. Martii 1617. apud *Barbosam* sup. num. 135. his verbis: *Confessionalia Monialium e Sacristiis, & locis occultis amoveantur, ac exterioribus Ecclesiis collocentur; quod si Moniales in hoc renitentes extiterint, interdicantur.* Quamquam si aliud deposcat necessitas (eo quod in Ecclesia extet unica Sedes Confessionalis, & eodem tempore vacare debeant Confessionibus audiendis Confessarius ordinarius, & extraordinarius) in tali casu excusante necessitate, licitum erit audire Confessiones ex alio loco, ita tamen disposito, ut mutui vitetur aspectus Confessarii, ac Monialis consistentis.

174. Quod si Confessarius ingredia-
tur ad audiendam Confessionem Monialis infirmæ, Cellæ janua remaneat aperta, & ambæ comitricæ ad ejusdem Cellæ januam morentur; ita ut Confessarius ab eisdem commode cerni possit. Ita statuit Sacra Congregatio 13. Septembris 1583. apud *Barbosam* in collect. v. *Confess. Monial.* §. 4. addens §. 5. ex decreto Sacræ Congregationis Confessarium Monialium clauduram ingressum ad ministranda sanctissima Sacramenta, debere recta via, & absque diverticulo ire, ac redire, nec in alia Monasterii parte divagari, etiam occasione visitandi alias infirmas, quibus Sacramentorum administratio non sit necessaria.

Quæres 15. *An Confessarii Monialium etiam Regulares, eorumque socii possint libere alloqui Moniales sibi commissas, etiam extra casus necessarios.*

175. *Resp.* *Barbosa* in collectan. sup. §. 2. non posse ex declaratione Sac. Congregationis a 1. Febr. 1617. edita his verbis: *Confessarius Regularis Monialium, ejusque socius, Confessionis, ac Sacramen-*

torum administrationis casibus exceptis, eisdem Moniales absque Sacræ Congregationis licentia alloqui non possunt. Ubi notandum, quod cum Sacra Congregatio loquatur in specie de Confessariis Regularibus tantum, sub sua declaratione non comprehendit Confessarios Monialium sæculares, juxta communem juris regulam: *Odia restringi oportet; immo talis declaratio non videtur usu recepta, neque quoad Confessarios Regulares, qui, quamvis alias timorati, absque ullo scrupulo loquuntur cum suis Monialibus, etiam extra casus necessarios; & quidem scientibus, & non dissentientibus Prælati ipsarummet Monialium.* Certe Confessarii Regulares Monialium non videntur incurtere penas latas in Decreto Sacræ Congregationis de mandato Sixti V. edito anno 1590. de accessu Regularium ad Moniales; si quidem, ut facile constabit consideranti tenorem textus, ibi non prohibetur Regularibus Confessariis Monialium, ne ullo quæsito colore eas alloqui possint: quomodo id prohibetur Regularibus missis ad Moniales, sive ad prædicandum, sive ad celebrandum; quod est signum locutionem cum Monialibus non prohiberi eodem modo Regularibus destinatis in Confessarios illarum, ac prohibetur Regularibus missis ad prædicandum, aut celebrandum; & quidem merito, cum extet major ratio amplius indulgendi quoad hoc Regularibus deputatis in Confessarios Monialium, quam iis, qui ad eas mittuntur, sive ad prædicandum, sive ad celebrandum, ut facile constabit consideranti.

Consultum tamen est, ut sermo cum Monialibus sit valde moderatus, & qui necessitatem magis indicet loquendi, quam voluntatem: siquidem, teste experientia, omnis amor nascitur, & fovetur colloquio; immo sicut splendorem lucernæ oleum, sic longum Mulieris colloquium, sæpiusque iteratum, ignem voluptatis reaccendit, teste *S. Antiocho Abb. hom. 17.* Ut proinde *Navar. manual. cap. 14. §. 10.* dicat feminas in congressibus virorum de-

Y y bere

bere benedictionem petere : qua sanctum aliis bene precandi desiderium, inhonestum amorem cohibeat, & refragret.

Quæres 16. Quale stipendium tradi debeat Confessariis Monialium.

176. *Resp.* Debere tradi illud, quod juxta morem, & qualitatem regionis censetur sufficiens ad victum illorum : sic enim declaravit Sac. Congregatio 29. Novembris 1605. penes *Barbosam sup. §. 11.* in hæc verba : Confessariis Monialium certa annua merces constitui debet, qua juxta morem, & qualitatem regionis victui illis. f. sufficiat, eademque merces Monasterio, in quo degit idem Confessarius, si Regularis sit, persolvatur. Ceterum Ordinarii locorum prohibeant Monialibus aliquibus pœnis (non tamen censurarum) ne ultra mercedem illam aliquid communiter, vel privatim eidem Confessori, vel aliis quibuscumque Fratribus tribuant, eisdemque Fratribus, ne a Monialibus etiam sponte oblatum, aut donatum recipiant, sub iisdem pœnis inibeant : quamvis ejusmodi declaratio non videatur esse in usu, neque quatenus præscribit Confessario Monialium tradendam esse mercedem, juxta morem regionis sufficientem ad ejus victum : cum stipendium, quod alicubi in præsentia dari solet Confessariis Monialium non exemptarum, regulariter non sufficiat, nec ad dimidium victus ; neque quatenus prohibet Monialibus, ne ultra assignatum stipendium quidquam tribuant suis Confessariis ; & istis, ne quid tale recipiant ; si quidem, & praxis est in contrarium, & *Scortia, Barth. a S. Fa. Ro.*, ac *Bertius*, quos citat, & sequitur *Diana par. 1. tract. 6. resol. 17.* oppositum sustinent ; ea ratione ducti, quod talis donatio non est proprie donatio, sed potius remuneratio : immo (dixim ego) est quædam compensatio residui mercedis, quæ alias tribuenda esset Confessario ex præsentii decreto Sacre Congregationis, & de facto non tribuitur. Addit autem *Gavant. sup. num. 8.* aliam declarationem Sacre Congregationis sub die 22. Augusti 1605., qua decisum est Confessario Or-

dinario non esse a Monialibus subministrandum victum dietim, sed constituendam certam pecuniæ summam quotannis solvendam.

Quæres 17. An, & quomodo Confessarii Monialium habitare possint in domo contigua Monasterio.

187. *Resp.* Possent, dummodo ibi non habeantur lecti : idque ex decreto Sacre Congregationis edito 7. Martii 1617., & in dicta habitatione non sint rotæ, neque januæ, quibus pateat aditus in Ecclesiam : sic enim statuit eadem Sacra Congregatio 13. Septemb. 1683., apud *Gavantum sup. num. 26.* monens *num. 25.* dictos Confessarios ex decreto Concilii Mediolanensis I. non posse commorari in domibus Monialium causa cibi capiendi, nisi quo tempore vacant Confessionibus audiendis, idque ad vitandam nimiam familiaritatem, quæ ex usu contrario facile potest suboriri inter Confessarios Monialium, ac ipsas Moniales. „ Propterea *Alexander VII.* „ in sua Constitutione, quæ incipit *felici* „ edita anno 1664. §. 6. generaliter statuit, ut Confessarii Regulares Monialium, eorum Socii, carum Concionatores Regulares, alique Regulares pernoctare debeant in proprio ipsorum Regularium Conventu ; & deinde in §. 7. sic habet. Verumtamen si Monasterium Sanctimonialium sit extra mœnia Urbis, vel Oppidi, & Monasterium Regularium virorum, quibus Moniales sunt subiectæ, sit intra dicta mœnia, vel e converso habeantur, vel conducantur, si commode fieri possit, mansiones ad usum Confessoris, quæ non sint conjunctæ, seu contiguæ ipsi Monasterio Monialium, sed ab eo penitus disjunctæ non solum per parietes, sed etiam per tecta : sin autem utrumque Monasterium sit intra mœnia, & unum ab altero, Episcopi judicio multum distans tunc habeantur, vel conducantur hujusmodi mansiones, ut supra, distinctæ, & separatæ a Monasterio Monialium distantia ab ipso Episcopo recognoscenda, & approbanda : ita tamen, ut in

„ man-

„ mansionibus Confessoris sive intra ,
 „ sive extra mœnia constitutis , exce-
 „ pto ipso Confessore cum suo socio ,
 „ alii Regulares , etiamſi Superiores
 „ ſint , minime pernoſcent .

Quæres 18. *Quam frequentiam , ac
 uſum Sacramentorum poſſint , & de-
 beant concedere Monialium Confeſſarii
 Monialibus ſibi commiſſis .*

178. *Reſp.* Quod , cum frequens
 uſus Sacramentorum ſit maxime utilis
 omnibus fidelibus , & præſertim Reli-
 gioſis , in quibus major animi puritas
 depoſcitur , conſultum eſſet Monialibus ,
 ut Sacramentum Confeſſionis , ac Com-
 munionis ſuſciperent , ſin minus octavo
 quoque die (quod eſſet valde commen-
 dabile) ſaltem unoquoque vigefimoquin-
 to die ; quamvis alioqui jure communi ,
 juxta dicta *cap. 6. q. 3.* illis non præſcri-
 batur , niſi inenſtrua Confeſſio , ac Com-
 munionio . Cæterum regulariter haud paſ-
 ſim concedenda eſt etiam Monialibus
 frequentior ſumptio Eucharistiæ ea , quæ
 ſit octavo quoque die : cum *S. Bonav.*
l. 2. de profectu relig. cap. 77. dicat vix
 inveniri aliquem Religioſum non Sacer-
 dotem adeo ſanctum , cui non ſufficiat
 ſemel in hebdomada communicare , niſi
 ex ſpeciali cauſa , vel in aliqua Solem-
 nitate , vel extraordinaria devotione ;
 quod tamen non facit , quin , ſi conſtet
 Confeſſario Moniale aliquam multum
 proficere ex frequentia Communionis ,
 etiam majori , eam poſſit illi concedere ;
 cum in moralibus non poſſint assignari
 certæ regulæ , quæ nullam omnino pa-
 tiantur exceptionem : ideoque nos uſi
 ſumus particula *regulariter* .

Certe Epicoſopus , nunc *S. Franci-
 ſcus de Sales p. 2. Philoth. cap. 21.* affe-
 rit , duobus hominum generibus fre-
 quenter communicandum eſſe : perfe-
 ctis , quia , cum ſint bene diſpoſiti , debent
 ad illam perfectionis fontem , & autho-
 ritatem accedere ; imperfectis . ut apte va-

leant ad perfectionem aspirare : fortibus ,
 ne debiliores ſiant : debilibus , ut fortio-
 res evadant : infirmis , ut ſanitatem re-
 cipiant : ſanis , ne in morbum incendant .
 Sic *S. Bonaventura l. 2. de profectu Reli-
 gioſor. cap. 77.* ait : Sicut agrotanti-
 bus non poteſt una forma ſervari in dan-
 dis medicinis corporis propter diverſi-
 tates complexionum , aut loci , aut tem-
 poris , aut diætæ , vel aliarum conſide-
 rationum ; pro quibus aut variis , aut
 ſæpius , aut majori , aut minori quanti-
 tate eadem medicina datur : ita de me-
 dicina ſpiritali , quæ eſt Corpus Chri-
 ſti , intelligendum . Sic *S. Ambroſius*
l. 4. de Sacram. c. 6. ait : Græve eſt , quod
 ad Meſſam tuam , Domine , mundo cor-
 de , & manibus innocentibus non veni-
 mus : ſed gravius eſt , ſi de peccatis me-
 tuentes , ſacrificium non reddamus .
 Sanctus item Auguſtinus *ep. 118. relatus*
cap. 15. de consecrat. diſt. 2. ait : Si non
 ſint tanta peccata , ut excommunicetur
 quis , non ſe debet a medicina Corporis ,
 & Sanguinis Domini ſeparare . Sic Caſ-
 ſian. *collat. 23. c. 21.* dicit : Nec tamen
 ex eo debemus nos a Dominica commu-
 nione ſuſpendere , quia nos agnoſcimus
 peccatores , ſed ad eam magis , ac magis
 eſt propter animæ medicinam , & purifi-
 cationem ſpiritus avidè feſtinandum : &
 infra : Alioqui nec anniverſaria quidem
 digne eſt præſumenda Communio ; ut
 quidam faciunt , qui in Monaſteriis con-
 ſiſtentes ita Sacramentorum celeſtium
 dignitatem , & ſignificationem , ac me-
 ritum metiuntur , ut aſſiment ea nonniſi
 ſanctos , atque immaculatos debere præ-
 ſumere , & non potius ſanctos , mundos-
 que nos ſua participatione perficiant .
 Qui profeſſo majorem arrogantia præ-
 ſumptionem , quam declinare ſibi viden-
 tur , incurrunt ; quia vel tunc , cum ea
 percipiunt , dignos eorum perceptione
 dijudicant . Multo enim juſtius eſt , ut
 cum hac cordis humilitate , quæ credi-

mus, & fatemur, illa sacrosancta mysteria nunquam pro merito nos posse contingere, singulis ea Dominicis diebus ob remedium nostrarum aegritudinum presumamus, quam, ut vana persuasione cordis elati, vel post annum dignos nos eorum participatione credamus. Sic S. Ambrosius sup. addit: Si quotiescumque effunditur Sanguis Christi, in remissionem peccatorum effunditur; debet semper accipere, qui semper peccat: debet semper habere medicinam. Quo modo Luc. 5. ait Christus: Non egent, qui sani sunt, Medico, sed qui male habent. Medicus autem, & medicina simul est Cæleste, ac Venerabile Sacramentum, teste August. serm. 28. de verb. Domini. Sic Chrysost. in Psal. 22. ad ea verba: Parasti in conspectu meo mensam, aduersus eos, qui tribulant me; dicit, mensam illam esse S. Eucharistiam paratam contra suggestiones inimici, agitationes animi, cupiditates, voluptates, honores seculi &c., additque Rom. 5. 1. in Matth. ut exemplo Hemorrhoeis accedamus ad Christum in Eucharistia, obtinendæ sanitatis causa.

*» Hæc dicta sint ad directionem
» Confessarii Monialium in concedendo
» Monialibus iisdem usu Sacre Communionis, rarius, aut frequentius,
» quam semel in hebdomada. Si autem aliqua sit Monialis tali fervore devotionis prædita, ut postulet accedere quotidie ad Sacram Christi Mensam, Confessarius antequam quidquam deliberet, diligenter perpendat. Primo, in quo statu, & habitualitate fervoris, caritatis, aliarumque virtutum sit Monialis, quæ ad Communionem quotidianam petit admitti. Secundo, an addit ex parte Monasterii aliqua circumstantia, propter quam quotidiana communio possit Moniali petenti concedi, vel debeat denegari. Tercio, demum, bene pen-*

*» satis omnibus, quæ pro utraque parte
» te occurrent; si Monialis ita puritate mentis enituerit, & fervore spiritus ita incaluerit, ut digna quotidiana Sanctissimi Sacramenti perceptione, ne videri possit, id illi poterit permittere, ut dicitur in decreto de Communione quotidiana, edito cum approbatione, & mandato Pontificis 12. Februarii 1679., quod hic appono.*

D E C R E T U M

SACRÆ CONGREGATIONIS CONCILII

Circa Communionem quotidianam.

CUM ad aures SS. D. N. fide dignorum testimonio pervenerit, in quibusdam Diœcesibus vigere usum quotidianæ Communionis, etiam in Feria sexta Parasceves, & simul affirmari, eandem quotidianam Communionem præceptum esse a jure Divino, quin etiam in illius administratione aliquos abusos inolevisse; videlicet quod aliqui non in Ecclesia, sed in privatis Oratoriis, & domi, imo cubantes in lecto, & non laborantes ulla gravis infirmitatis nota, sumant Sacrosanctam Eucharistiam, quam argentea theca inclusam in crumena, aut secreto illis deferunt Sacerdotes seculares, aut regulares, alique in Communione accipiant plures formas, ac particulas, vel grandiores solito; ac tandem quis confiteatur peccata venialia simplici Sacerdote, non approbato ab Episcopo, aut Ordinario. Cum autem hæc Sanctissimus consideranda commiserit Sac. Congreg. Cardinal. Concil. Trid. interpretum, eadem Sac. Congregatio prævia matura discussione super prædictis unanimi sententia ita censuit: Etsi frequens, quotidianusque Sacrosanctæ Eucharistiæ usus a SS. Patribus fuerit semper in Ecclesia

sia probatus, nunquam tamen aut sapius illam percipiendi, aut ab ea abstinendi certos singulis mensibus, aut hebdomadis dies statuerunt, quos nec Concilium Tridentinum præscripsit, sed quasi humanam infirmitatem secum reputaret, nihil precipiens, quid cuperet, tantum indicavit, cum inquit: Optaret quidem Sacrosancta Synodus, ut in singulis Missis fideles adstantes Sacramentali Eucharistia perceptione communicarent, idque non immerito; multiplices enim sunt conscientiarum recessus, varia ob negotia spiritus alienationes, multa e contra gratia, & Dei dona parvalis concessa, quæ cum humanis oculis scrutari non possint, nihil certi de cuiusque dignitate, atque integritate, & consequenter de frequentiori, aut quotidiano vitalis Panis esu potest constitui; & propterea quod ad negotiatores ipsos attinet, frequens ad Sacram alimoniam percipiendam accessus Confessoriorum secreta cordis explorantium iudicio est relinquendus, qui ex conscientiarum puritate, & frequentia fructu, & ad pietatem processu laicis negotiatoribus, & conjugatis, quod prospicient eorum saluti profuturum, id illis præscribere debebant. In conjugatis autem hoc amplius animadvertant, cum B. Apostolus nolit eos invicem fraudari, nisi forte ex consensu ad tempus, ut vacent orationi, eos serio admoneant, tanto magis ob Sacratissima Eucharistia reverentiam continentia vacandum, puriorque mente ad celestium epularum Communionem esse conveniendum. In hoc igitur Pastorum diligentia potissimum invigilabit, non ut a frequenti, aut quotidiana Sacra Communionis sumptione unica præcepti formula aliqui deterreantur, aut sumendi dies generaliter constituentur; sed magis quid singulis permittendum per se, aut Paroebus, seu Confessariis sibi decernendum

putet, illudque omnino provideat, ut nemo a Sacro Convivio seu frequenter, seu quotidie accesserit, repellatur; & nihilominus det operam, ut unusquisque digne pro devotionis, & præparationis modo rarius, aut crebrius Domini Corporis suavitatem degustet. Item Moniales quotidie Sacram Communionem petentes, admonenda erunt, ut in diebus ex earum Ordinis instituto præstituti communicent; si quæ vero puritate mentis eniteant, & fervore spiritus ita incaluerint, ut digna frequentiori, aut quotidiana Sanctissimi Sacramenti perceptione videri possint, id illis a Superioribus permittatur. Proderit etiam præter Paroeborum, & Confessoriorum diligentiam opera quoque Concionatorum uti, & cum eis constitutum habere, ut cum fideles ad Sanctissimi Sacramenti frequentiam (quod facere debent) accesserint, statim ad illud sumendum de magnâ præparatione Orationem habeant, generatimque ostendant, eos, qui ad frequentiore, aut quotidianam salutaris cibi sumptionem devoto studio excitantur, debere, sive laici negotiatores sint, sive conjugati, sive quicumque alii suam agnoscere infirmitatem, ut dignitate Sacramenti, ac Divini iudicii formidine disceant Celestem mensam, in qua Christus est, revereri; & si quando se minus paratos senserint, ab eo abstinere, seque ad majorem præparationem accingere. Episcopi autem, in quorum Diœcesibus viget huiusmodi devotio erga Sanctissimum Sacramentum, pro illa gratiâ Deo agant; eamque ipsi adhibito prudentia, & iudicii temperamento alere debebant, & ab eorum officio postulari sibi maxime persuadebunt, nulli labori, aut diligentia parcendum, ut omnis irreverentia, & scandali suspicio in veri, & immaculati Agni perceptione tolleretur, virtutesque, ac dona in sumen-

tibus

tibus augeantur. Quod abunde continget, si ii, qui devoto huiusmodi studio, Divina prestante gratia, tenentur, seque Sacratissimo Pane frequentius refecti cupiunt, suas vires expendere, seque probare, cum timore, & charitate assueverint: quibus Christum Dominum, qui se fidelibus manducandum, & se pretium in morte tradidit, atque in cælesti Regno in præmium est daturus, precatur Sacra Congregatio, ut suam opem ad dignam præparationem, & sumptionem largiatur.

Porro Episcopi, & Parochi, seu Confessarii redarguant asserentes, Communionem quotidianam esse de jure Divino; doceant in Ecclesiis, seu Oratoriis privatis ex dispensatione, seu privilegio Pontificis de manu Sacerdotis sumendam Sanctissimam Eucharistiam; nec eam ullo modo deferendam in crumena, aut secreto ad existentes domi, vel cubantes in lecto, præterquam ad infirmos, qui ad illam suscipiendam ad loca prædicta accedere non valeant, & ad eos, si ab Ecclesia deferatur publice, & cum pompa, juxta formam Ritualis Romani; si vero ab Oratorio privilegiato, cum forma decenti. Curent etiam, ut circa Communionem in Feria sexta Parasceves, Missalis, Rubrica, & Ecclesia Romana usus serventur. Insuper admoneant, nulli tradendas plures Eucharisticas formas, seu particulas, neque grandiores, sed consuetas. Non permittant, ut venialium Confessio fiat simpliciter Sacerdoti, non approbato ab Episcopo, aut Ordinario. Si Parochi, & Confessarii, etiam Regulares, aut quicumque alii Sacerdotes secus egerint, sciatis Deo Opt. Max. rationem reddituros esse, neque defuturam Episcoporum, & Ordinariorum justam, & rigorosam animadversionem in contrasfacientes, etiam Regulares, etiam Societatis Jesu, facultate ipsis Episcopis, &

Ordinariis per hoc Decretum per Sedem Apostolicam specialiter attributa. Et facta de præmissis omnibus, ac de verbo ad verbum relatione, Sanctitas Sua approbavit, ac præfens Decretum typis mandari, ac publicari voluit.

Datum Romæ 12. Februarii 1679.

Quæres 19. An, & quibus in casibus Confessarii Monialium possint, & debeant eas admittere ad faciendas generales Confessiones.

179. Resp. Quod, cum usus Confessionum sit valde utilis profectui spirituali contentis, & consequenter multum laudabilis, si ordinetur ad majorem sui confusionem, ac scelerum commissorum detestationem, aut etiam ad tollendos defectus, qui forte intervenireint in præteritis Confessionibus: e contra vero sit admodum perniciosus iis, qui suas repetunt Confessiones vi ingruentium scrupulorum, ac perplexitatum adacti, hinc prudens Confessarius Monialium potest quidem, & debet permittere suis Monialibus, ut Confessionem generalem suorum peccatorum instituant, sive totius antea actæ vitæ (si numquam aliàs illam fecerunt) sive annuam, aut semestrem (uti sit communiter in Societate Jesu), sive alterius certi, ac determinati temporis, si eas vel necessarias, vel utiles judicet: non item, si ad tales generales Confessiones inducantur, eo quod importunis scrupulis agitatae intendant se liberare ab eorum molestia, & supplere defectus, quos timent a se fuisse commissos in transactis Confessionibus, trepidantes timore, ubi non est timor; sicque consequi veram animi pacem, ac quietem; cum potius magis, ac magis ex huiusmodi Confessionum iteratione perturbentur, inquietentur, & gravioribus scrupulis, ac perplexitatibus, teste experientia, replentur; non secus, ac aqua agitata, si vas, in quo continetur, sæpius

sa-
pius loco dimoveas, non inde tran-
quillatur, sed magis agitur, ut proin-
de dicat *Regin. l. 2. n. 129.* eum, qui se-
mel bene confessus est iudicio prudentis,
ac docti Confessarii, quiescere debere,
neque per frequentes eorumdem pecca-
torum confessiones vulnera sua refrica-
re, ac renovare, neque quod bene sana-
tum est, vulnus amplius attingere; sed
posterorum oblitum ad anteriora se
convertere, & de misericordia Dei be-
nigne sperare, neque eam securitatem
querere, quæ in hac vita haberi non
potest, nisi ex peculiari aliqua revela-
tione.

180. **Q**ua observare debeat Con-
fessarius Monialiam in suo
munere obeundo.
181. Quæ facultas circa reservata ei
competat. Episcopus generaliter
concedens sua reservata, con-
cedit etiam reservata quoad
Moniales.
182. Qualiter procedi debeat cum in-
firma, quæ post delatam ipsi En-
charistiam, indicat se pluries
confessam fuisse invalide, immo
& cum peccatore publico.
183. Qualiter cum ea, quæ accedens
ad fenestellam Communionis
communicatura idem indicat;
quidque ipsa debeat facere.
184. Absolvitur Monialis sensibus de-
stituta, quæ nullo modo petit
Confessionem.
185. Confessarius indirecte absolvit a
reservatis ad vitandum scanda-
lum, aut infamiam penitentis.
186. Eodem modo absolvit a reservatis
Monialem agrotantem.
187. Qualiter se gerat cum Moniali
existente in proxima occasione
peccandi.
188. An, & quando cogere debeat ma-

nentem in occasione proxima ad
illam relinquentem.

189. Et quare.
190. An absolvat eam, quæ sape pro-
misit dimittere occasionem, &
non dimisit; modo speret fru-
ctum.
191. An absolvat manentem in occa-
sione proxima bona fide, si ex
efficaciori monitione non speret
fructum.
192. Potest, & tenetur regulariter an-
ferre ignorantiam invincibilem
a penitente, præterquam in ca-
su, quo inutilem putet fore ad-
monitionem.
193. Quid, si ei non constet monitio-
nem esse profuturam, immo nec
esse nocituram.
194. Proponuntur varia media ad exci-
tandum verum dolorem pecca-
torum.
195. Proponuntur media inducentia
Monialem penitentem ad confi-
tendum peccatum, quod præ va-
recundia erubescit confiteri.
196. Non absolvenda Monialis, quam
certo constat tacere peccatum,
quod commisit.
197. Qualiter suppleri debeat defectus
a penitente factus in præteritis
confessionibus.
198. Qualiter interroganda Monialis
in confessione.

Quæres 10. Quæ nam Confessarii Monialium
debeant observare, ut munus suum
utiliter, ac laudabiliter
peragant.

180. Resp. **D**ebe in primis obser-
vare sequentia; nimi-
rum Primo ne peculiari propensione affe-
ctum uni Moniali magis ostendant, quam
alteri, illam apud alios enixius commen-
dando de dotibus, sive naturalibus, sive
supernaturalibus ipsi a Deo concessis; Se-
cundo

cundo regulariter eurent non retinere diutius in confessione faciendi unam potius Monialem, quam aliam (seclufa tamen particulari aliqua indigentia) sed se Patres communes omnibus exhibeant; Tertio in audiendis Confessionibus, ne signo aliquo exteriori offendant se sthomachari ex auditione alicujus particularis peccati (v. gr. altius suspirando, expuendo &c.) Quarto in faciendis interrogationibus maxime circa votum castitatis sint valde cauti, ita ut, nec sibi, nec penitenti injiciant laqueum perditionis: Quinto Moniali accedenti ad Confessionem magnam exhibeant confidentiam: cum adhortantes, ut cor suum effundat sicut aquam, candide, ac sincere confitendo omnes, ac singulos suos excessus: Sexto opportuna suggerant remedia unicuique penitenti, juxta qualitatem proprii morbi spiritualis: Septimo, quantum fieri potest, non interrompant penitentem inter confitendum, nisi forte in querendis circumstantiis peccatorum, quæ identidem a confitente manifestantur: idque ne aliqui penitens perturbetur, & sic excidat a memoria reliqua peccata: Octavo si quid occurrat acriori reprehensione dignum, differant reprehendere, usque dum absoluta sit confessio omnium peccatorum; ne alias penitens deterreatur a manifestandis aliis gravioribus excessibus a se patrat: Nono in confessionibus audiendis severos se potius præsentent, quam familiares; & sicut non debent incutere timorem ei, quam consolari oportet; sic videre debent, ne nimia clementia utantur erga illam, quam acriter increpare convenit: Decimo caveant, ne se impatientes aut tædio affectos ostendant in progressu confessionis, quam audiunt; sinantque penitentem pro sua voluntate exponere, quæ meminit, ac confiteri statuit, quantumcumque rudi, & crassa Minerva; nulloque modo interrompant ad effectum se citius expediendi (oppositum quippe potius evenit, penitente eorumdem peccatorum confessionem, juxta suum ingenium, non semel iterante ad pleniorum propriæ conscientie (ut putat) satisfactionem: Un-

decimo si quam advertant non audere peccatum aliquod confiteri ex superveniente erubescencia, illam benignius solito excipiant, ipsi viscera paternæ compassionis exhibeant, cum animent ad confidentiam, curentque omni studio dicti peccati Confessionem extorquere per varias interrogationes a longe factas circa materiam præfati peccati: Duodecimo in fine Confessionis tradant unicuique penitenti opportuna remedia juxta spirituales ejusque infirmitates, ostendantque quantum deceat excessus illi manifestati Sponsas Christi per professionem Religiosam Deo peculiariter dicatas; ut sic confundantur ab iniquitatibus suis.

Quæres 21. Quam facultatem habeant Confessarii Monialium circa absolutionem reservatorum.

181. *Resp.* Non habere, nisi illam, quam sup. c. 2. qu. 15. diximus illis competere, ut proinde in præsentia nihil novi occurrat, quod hic addamus.

Quod si obiter quæras, an Episcopus concedens Regulari facultatem generalem absolvendi a suis casibus reservatis censetur concedere etiam casus in specie reservatos pro Monialibus subjeclis.

Resp. Videri concedere, nisi ex verbis concessionis, aut aliis circumstantiis concurrentibus prudenter colligatur dictam facultatem ex intentione concedentis fuisse restrictam ad casus reservatos pro secularibus; & probatur, tum quia sumus in materia favorabili, quæ latam recipit interpretationem l. beneficium ff. de constitut. princip., tum quia non apparet cur casus reservati pro Monialibus specialem notam requirant, ut non veniant sub generali confessione.

Quæres 22. Qualiter procedere debeat Confessarius cum Moniali infirma, si delata ei communione, antequam communique, dicat se velle confiteri: Et in ipsa Confessione indicat se plures Confessiones nullas fecisse, ac irritas.

182. *Resp.* Cum distinctione: vel infirmitas est periculosa, ita ut merito timeri possit Monialem morituram sine confessione,

ne, si ea differatur in aliud tempus; & tunc confessorius curet, ut Monialis pro ratione præsentis temporis confiteatur eo meliori modo, quo potest, manifestando peccata mortalia, sin minus omnia, saltem graviora, quæ ipsi tunc temporis occurrunt (& quidem animo postea revocandi Confessarium ad perficiendam confessionem, minus complete, ac integre factam ob temporis angustiam) nec non generaliter se accusando de omnibus peccatis a se commissis, ac eliciendo actum veræ contritionis, aut saltem attritionis: vel infirmitas non est adeo periculosa; & tunc, si non credatur Monialem expedituram confessionem brevi temporis spatio (v. gr. per dimidiam horam) curet Confessarius, ut illa eliciat verum actum contritionis, animo postea accensendi ipsum Confessarium ad faciendam integram confessionem suorum peccatorum. Ita *Diana par. 1. tract. 3. resol. 75.* ex Zambrano, & Granado, bene monens ad evitandum hujusmodi inconveniens, consultum esse, ut Confessarii Eucharisticam communionem non deferant infirmo, aut infirmæ, nisi prius explorent, si per se, si per alios, num ante communionem velint confiteri, nec ne. Ratio autem responsionis est, quod in priori casu præmittitur confessio possibilis pro temporis illius opportunitate, confertur infirmæ absolutio Sacramentalis, administratur Eucharistia indigenti, & provide occurrit, tum periculo scandali, tum notæ, quam alias Monialis infirma incurreret, si Moniales, quæ comitatur sunt augustissimum Eucharisticæ Sacramentum, adstringerentur expectare, usque dum perficeretur exacta confessio: in posteriori vero casu cavetur scandalum, quod gigneretur, si infirma tunc non communicaret; & ex alia parte minus inconveniens est communicare absque præmissa Sacramentali confessione, cum actu veræ contritionis, quam facere illam præpropere, & sine debita præparatione.

183. Quæ doctrina posset applicari proportionaliter ad casum, in quo Monialis ad fenestellam communionis communicatura peteret a Confessario copiam con-

fitendi ipsi quædam sua peccata ante communionem; & Confessarius interim agnosceret Monialem teneri repetere plures confessiones nulliter, ac invalide factas: si enim id fieri non posset absque gravi nota Monialis (sicut revera fieri non posset regulariter), posset Confessarius curare, ut eliceret actum contritionis sub se comprehendentis omnia peccata a se patrata, animo postea commodius reficiendi illas Confessiones nullas, sicque satisfaciendi defectibus commissis in præteritis Confessionibus. Quamquam forte melius esset Monialem in tali casu confiteri aliqua peccata in specie, & alia omnia in genere, eliciendo actum, sin minus contritionis, saltem attritionis cadentis super omnia omnino peccata a se commissis cum proposito ea confitendi postea distinctius: sic namque ex attrita posset fieri contrita, & consequenter obtineret remissionem etiam peccatorum distincte non confessorum indirectam: cum aliqui non possit esse certa a se elici actum veræ contritionis, & per consequens vi illius sibi renitti omnia sua peccata.

Quod si hac occasione querat, an Monialis, quæ præmisit confessionem omnium suorum peccatorum memoria tunc occurrentium, teneatur adire Confessarium, ut ipsi confiteatur peccatum aliquod mortale, cujus recordatur adians Altari cum aliis Monialibus parata ad communicandum, audiensque Missam, idque, etsi absque scandalo, ac infamia nota possit recedere, & commodè, eo quod recorderetur peccati, statim post Evangelium v.g.

Resp. Non teneri, sed posse communicare, si communio fiat publice, & coram aliis; præsertim quando Sacerdos jam cepit actionem sacram, ut si ad effectum communicandi Moniales formulas confecerat, aut pyxidem e Tabernaculo eduxit: ita *Persicus l. 1. de præcipuo Sacerdot. officio cap. 3. n. 94.* citans *n. 94.* pro sua sententia Victoriam, Sotum, Cordubam, Valentiam, Henriquez, & Reginaldum, hanc opinionem expresse docentes contra Scotum, & plures alios ab eodem Persico relatos; probatque ex eo, quod dictus

recessus adiunctam habet aliquam indecentiam (qualis esset, si quis sedens ad mensam Principis recederet, convivio nondum finito) & moraliter in tali casu nunquam deest aliqua nota, aut obmurmuratio: præter quam quod Monialis in præsentī casu accedit iusta, & probata per confessionem modo supradictā. Quamvis autem Doctores adducti pro nostra sententia loquantur in specie de laico ad lintheum Altaris adstante, & parato ad communicandum cum alijs, non autem de Monialibus, quæ communicaturæ non solent adstare ad lintheum Altaris; tamen puto idem dicendum esse de Monialibus, quando Moniales assistentes Missæ ad communicandum in fine Missæ sunt communicaturæ, nec habent copiam Confessarii, & perinde se habent, ac si adstarent ad lintheum Altaris, & alias æquiparatorum idem sit iudicium.

Nobiscum sentit *Tamburinus de commun. c.1. §.8. n.63.* ex Henriquez, & Victoria relatis a *Fagund. præc. 3. Eccl. l.3. c.9. n.14.* etsi *n.61.* addat, quod, quamvis primo aspectu dicendum videatur, eum, qui confessus est ad communicandum, si ante communionem recordetur peccati alicujus mortalis obliti, posse communicare absque eo, quod tunc illud consisteat, illud postea confessurus (idque etsi non actu celebret, nec ad lintheum communicaturus expectet) siquidem per confessionem præmissam obtinuit ornatum gratiæ, ad quem obtinendum præscribitur confessio communicaturis in peccato mortali existentibus, & implevit ejusmodi præceptum de præmittenda confessione ante communionem (ut suppono) quia tamen praxis fidelium (qui in tali casu solent iterum confiteri, antequam communicent) ostendit præceptum de præmittenda confessione ante communionem non esse solum de præmittenda confessione integra formaliter, sed etiam materialiter (ut notat *Card. de Lugo d.14. de Euchar. a. n.126.*) propterea in casu proposito sustinendum est, penitentem teneri confiteri ante communionem peccatum, cujus de novo meminit, nisi forte

illius recordetur, dum actu celebrat, aut communicaturus ad lintheum expectat: in quo casu dicit *Tamburinus n.63.* illum non teneri recedere ad effectum confitendi, etsi brevis sit reverfus, nullumque subsit infamix periculum; cum jam sit iustus, at bene dispositus per absolutionem indirectam talis peccati obtentam. Immo addit *Tamburinus* eum nec teneri elicere tunc actum contritionis, cum jam sit iustus; sique sufficit ipsum habere voluntatem, peccatum dictum confitendi debito tempore.

Quæres 23. *An Confessarius Monialium possit absolvere Sacramentaliter Monialem ex repentino morbo sensibus omnino destitutam, qua nec petit confessionem, nec ullum dedit signum contritionis.*

181. Resp. Videri posse, adhibita conditione: ita non pauci DD. apud *Dianam par.3. tract.2. resol.8.* quorum sententiam testantur viri fide digni privatim docuisse Suarez, immo & prædicasse, novissime edidit Romæ *Lezana in summa v. confessio n.11.*, & nos ipsi fusi probabimus in *tractatu nostro de privilegijs cap.3. sect.2. subsect.2. qu.15.* & quidem probabiliter, tum ob auctoritatem Doctorum eam sustinentium, tum etiam ob rationes, quas adducunt, quæ licet patiantur difficultates, ex tamen sunt, ut in præsentī casu locum habere possit doctrina, quam tradit *Viva in appendice ad propositiones damnatas §. ultimo dubit.4. ex llsung. tract.6. disp.6. qu.4. n.146.* scilicet; „ Quando „ cumque datur saltem tenuis probabilitas, quod Sacramentum non ministratur invalide, & simul datur summa necessitas talis Sacramenti, tunc Sacramentum licite administratur (saltem sub conditione); nulla enim tunc interrogatur Sacramento, seu potius institutori Sacramentorum irreverentia, eo quod non administraretur temere, ac irrationabiliter, sed juxta voluntatem Institutoris. Præter quam quod satis probabile est id, quod docet *Diana supra, & Cardenas tom.1. Crisis Theologicae par.2. disp.48. cap.1. & 3.* cum sequentibus, ubi citat Doctores triginta octo pro „ hac

hac sententia, quibus adde *Viva loco*
cit. 5.11. La Croix lib.6. par.2. n.1162.
Reinssius in Theologia morali tract.14.
dist.7. qu.6. n.70. dicentem in proposito
 casu adesse materiam proximam sensibili-
 lem Sacramenti, saltem dubiam, quæ per
 ratificationem, & famam publicam effi-
 ciatur præfens, quatenus vir probus,
 & Christiano more vivens supponitur
 frequenter, & præsertim in tali casu
 conteri, & dolere de suis peccatis, &
 quatenus crebra respiratio, & creber
 anhelitus, & alii similes actus, qui sunt
 ordinaria signa doloris corporalis, &
 naturæ patientis, esse possunt in homi-
 ne Catholico, præsertim Religioso, &
 moribundo confessio aliqua sensibilis
 peccatorum, saltem dubia, ordinata ad
 Sacramentalem confessionem; cum pos-
 sit prudenter dubitari, quod ille mori-
 bundus interne a Deo illuminatus, &
 dispositus conetur edere illos actus ex
 desiderio absolutionis, sicut se fecisse,
 & sibi accidisse testatur Marchantius,
 in simili casu apud citatum Cardenas.

Sic *701. Propositionis qu.4. citata d.5.*
 sustinet licitum esse impendere absolutionem
 Sacramentalem ægroto periculose la-
 boranti, qui vocavit Sacerdotem, ut con-
 fiteretur, aut dedit signa contritionis, &
 antequam veniat Sacerdos privatur usu
 rationis, nec ullum signum coram eo edere
 potest: idque etiam post decretum Cle-
 mentis VIII. Sed in his non vacat diu-
 tius immorari.

Quæres 24. Quid debeat facere Confes-
 sarius, si quam Monialem reperiat incidisse
 in casum aliquem reservatum; & alias ipsi
 insit necessitas communicandi, ita ut abs-
 que nota infamia, ac gravi periculo scan-
 dali omittere nequeat communionem.

185. Resp. Quod, cum in isto casu
 concurrat iusta causa absolvendi a refer-
 vatis, nempe vitatio scandali, ac infamiz
 proximi, & alias non possit commo-
 de adiri Superior, neque a Moniali, ut
 patet, neque a Confessario, ut suppono,
 poterit Confessarius, immo & debet ab-
 olvere huiusmodi Monialem; directe qui-
 dem a non reservatis, indirecte vero a re-

servatis: idque sive reservatam habeant
 annexam excommunicationem, sive non.
 Patet ex doctrina, quam tradunt Suarez
d.30. de penitentia. sect.3. num.3., Filline.
tract.7. n.303. & plures alii penes ipsos
 generaliter docentes Confessarium infe-
 riorem posse absolvere a reservatis, quo-
 tiescumque adest iusta causa id faciendi,
 & non potest conveniri Superior. Cujus
 doctrinæ ea est ratio, quod integritas for-
 malis sufficit ad valorem Sacramenti: hæc
 autem adest in præfenti casu, ut patet.
 Dixi idque sive reservatam habeat anne-
 xam excommunicationem: tunc enim præ-
 fens quæstio apud DD. majorem habet
 difficultatem: nihilominus etiam in tali
 eventu placet pars affirmans, quam esse
 communiorum testatur Suarez: & probatur,
 quia excommunicatio non reddit poenitentem
 simpliciter incapacem absolutionis,
 si interveniat bona fides; sed tantum facit,
 ut non possit licite absolvi a peccatis,
 quin prius absolvatur ab excommuni-
 catione: quando autem urget neces-
 sitas, sicut licitum est tunc communicare,
 ita & licitum erit confiteri; cum eodem
 præcepto utrumque æqualiter sit prohibi-
 tum, nec major adsit ratio de uno, quam
 de alio. Interim tamen debet Confessa-
 rius procurare facultatem reservatorum a
 legitimo Superiore, ut in vigore illius Mo-
 nialis modo dicto absolutam a reservatis
 directe absolvat.

Quæres 25. An Confessarius Monia-
 lium casu, quo ingrediatur ad audiendam
 confessionem Monialis infirmæ, non existen-
 tis tamen in probabili periculo mortis,
 possit illam modo supradicto absolvere in-
 directe, etiam a reservatis, si quibus illam
 forte inveniat irretitam.

186. Resp. Videri non improbabile,
 quod possit; & hoc ob doctrinam tradi-
 tam a Layman l.5. tract.6. cap.12. qu.5.
 n.12. his verbis: si penitens bonæ fide ad
 confessionem venerit, vel quia nescivit tale
 peccatum Superiori reservatum esse, vel
 si sciverit, existimavit tamen legitime se
 ab inferiori Sacerdote absolvi posse, cum
 obligatione postea tempore opportuno se
 præsentandi Prælato, in hoc casu arbitror
 Z z n plerumque

plerumque absolutionem dari posse, modo penitens, prater reservatum, aliud peccatum absolutioni subiciat; ratio est partim, quia aequalis necessitas urget; siquidem penitens agro animo discedet absque absolutione, cum ex sua parte bene dispositus sit; partim, quia graves doctores absolute docent, quod Sacerdos penitentem, qui peccata reservata habet, absolvere possit, cum onere, ut ea sola Superiori postea confiteatur, & ab illis directe absolvatur: excipe, nisi excommunicatio annexa sit: hæc Layman, & bene, quæ satis congrue videntur posse adaptari ad præsentem casum, & quidem a fortiori, ob peculiare circumstantias penitentis, quæ est Monialis adstricta lege clausuræ, adeoque non potest habere copiam Confessarii, sicut habent fœminæ sæculares, & est infirma, ac persona religiosa, sique valde ægre ferret se inabsolutam dimitti a Confessario. Quod autem dicit Layman. excipe nisi excommunicatio sit annexa, non videtur obstat doctrinæ traditæ quæ præcedenti, nimirum in casu necessitatis urgentis inferiorem posse absolvere a reservatis, etiam si annexam habeant excommunicationem: siquidem, cum ipsemet Layman hoc idem concedat n. 16. in casu magnæ necessitatis (v.g. ad vitandam infamiam) eatenus id negat in præsentis eventu, quatenus in eo non videtur subesse magna necessitas: veluti subest in casu, quo agitur de vitanda infamia penitentis, aut alio simili: quare & mihi probatur exceptio ista appposita a Layman, cum sit valde rationabilis.

Quæres 26. Qualiter debeat procedere Confessarius cum Moniali penitente existente in occasione proxima peccandi, siue domesticæ, siue externæ.

187. Resp. Quod, cum regula communis sit, manentem in occasione proxima peccandi teneri eam derelinquere, nec posse absolvi, si potens illam derelinquere vere non statuatur eam deferere; Confessarius in isto casu non potest, nec debet Monialem absolvere, si ex concurrentibus circumstantiis videatur illam posse dimittere talem occasionem absque scanda-

dalo, gravi infamia, aut damno magno; siue spirituali, siue temporali, & tamen nolle: patet, quia volens manere in periculo morali labendi in peccatum non præsumitur habere propositum efficacis non peccandi; cum ex obligatione vitandi peccatum exurgat obligatio vitandi ea, quæ morali necessitate secum trahunt peccatum, saltem quando moraliter vitari possunt: est communis Doctorum.

Quod si quæras, an Confessarius debeat cogere Monialem ad vitandam occasionem proximam ei per aliquod tempus præmissum ob grave damnum, quod ei provenire poterat ex remotione dictæ occasionis, si progressu temporis videatur illam semper eodem modo relabi, nec in ea reperiri ullam emendationem: idque etiam si idem damnum in præsentia ipsi imminet.

188. „ Respondeo debere cogere, „ quando occasio est voluntaria, & libera, juxta damnationem propo. 60. inter damnatas ab Innoc. XI. Penitenti „ habenti consuetudinem peccandi contra „ legem Dei, natura, aut Ecclesia, etsi „ emendationis spes nulla appareat, nec „ est neganda, nec differenda absolutio, „ dummodo ore proferat se dolere, & „ proponere emendationem: & propo. 62. „ Proxima occasio peccandi non est fugienda, „ quando causa aliqua utilis, aut „ honesta non fugiendi occurrit.

189. „ Ratio est, quia ex præfata „ experientia argui potest Monialem in „ præsentia carere vero dolore, ac proposito „ requisito: qui enim efficaciter „ proponit, & serio rem aliquam, quam „ aliunde moraliter implere potest, non „ adeo facile obliviscitur statim sui „ positi, sed saltem per aliquod tempus „ perseverat, & difficilior, vel rarius „ cadit.

An autem Confessarius possit per aliquos dies differre absolutionem Moniali, quæ sæpe promissit dimittere occasionem proximam peccandi, & nunquam dimisit; si possit probabiliter credere ei dicenti se hic, & nunc habere dolorem, ac verum propositum; idque ad eam melius probandam.

199. Resp. Videri posse; & ratio est, quod,

quod, quamvis pœnitens debite dispositus, facta Confessione, habeat jus ad sententiam, & ad absolutionem, non tamen habet jus ad hoc, ut statim proficatur sententia; siquidem potest iudex arbitrari, quomodo, & quando debeat utilius proficere sententia; sique potest præmittere exhortationem spiritualem, aut etiam præcipere, ut prius impleat hanc, vel illam pœnitentiam per modum medicinæ injunctam, si id iudicet expedire bono spirituali ipsius pœnitentis: hæc *Jo. de Lugo* ex communi sensu Theologorum, *sup. num. 168. 169.*, & 170. addens ex Palatio, apud Græcos neminem ante expletam pœnitentiam sacramentaliter absolvi; hincque inferens non esse contra jus pœnitentis, si in ejus utilitatem interdum absolutio differatur; quidquid in contrarium sentiat Samius in *selectis d. 9. n. 6.*, & seqq.

Oritur hic dubium, an Confessarius possit absolvere Monialem pertinaciter existentem in proxima occasione peccandi, si ex concurrentibus circumstantiis probabiliter conjiciat illam quoad hoc esse in bona fide (quod invincibiliter credit permanentiam in dicta occasione sibi non esse peccaminosam, nec putat se teneri sub novo peccato illam dimittere), & alias idem Confessarius moraliter certus sit, præfatam Monialem ex propria fragilitate non recesuram a dicta occasione, si id ei præcipiat, sicque se nullum emendationis fructum consecuturum ex tali admonitione, imo ei potius injuncturum laqueum novi peccati.

191. *Resp.* Valde difficile esse generalem tradere responsionem in hac questione in terminis universalibus proposita; regula enim, quæ militat in una materia, in una occasione proxima, in aliquibus circumstantiis, & cum aliquibus personis, non militat in alia materia, in diversa occasione proxima, cum aliis personis, & in aliis circumstantiis; & non semper, & eodem modo potest Confessarius fore re iudicium prudens, quod vitabit Monialis per media illi præscribenda periculum formale proximum peccandi. Propterea in hac re ni-

hil volo determinare. Observabo tamen aliqua, quæ poterunt Confessario in hoc puncto prodesse, ne cum magno suæ, & alienæ salutis periculo erret. Observo 1. cum de *Lugo disp. 22. de pœnit. sect. 2. num. 24.*, Sanchez *lib. 2. de matrim. disp. 38.*, & aliis, quod, ut in sequenti numero fufius explicabo, si Confessarius comperiat pœnitentem laborare aliqua ignorantia invincibili, non tenetur, per se loquendo, monere pœnitentem, si ea monitio plus sit nocitura, quam profectura. Observo 2. cum *Cardenas part. 1. Crisi tractat. 1. disp. 18. cap. 14. num. 234.* cum sequentibus usque ad finem, hanc doctrinam generalem periculosissime applicari circa obligationem expellendi occasionem proximam: primo, quia peccatori occasionario probabilissime plus nocebit taciturnitas Confessarii, quam monitio: etenim, ut dicit citat. *Cardenas*, monitio, & absolutionis negatio maxime deterret pœnitentes a continuatione occasionis, & pœnitens, qui si non moneatur, perseverabit in occasione proxima, si moneatur, & absolutione privetur, punctus conscientie stimulis, si non statim, aliquando saltem emendabitur. Unde genus pietatis est in hac re esse crudelem. Secundo, quia, ea doctrina admissa in hac materia occasionis proxima, aperitur via Confessariis timidis, ut sibi facile persuadeant peccatores occasionarios, qui ad eorum genua provolvuntur, invincibiliter ignorare propriam obligationem. Observo tertio non posse facile hanc ignorantiam præsumi in peccatore occasionario: est enim ignorantia de re notissima, & quæ passim a Concionatoribus reprehenditur.

Quæres 27. *An Confessarius possit, & teneatur auferre Moniali pœnitenti ignorantiam circa peccata, quæ committit.*

192. *Resp.* Posse, & teneri, si ignorantia, seu conscientia erronea sit contra ipsam Monialem, eo quod ex conscientia erronea putet esse peccatum id, quod revera non est: aut certe quod ignorantia

sit vincibilis, & culpabilis: in his quippe casibus, quamdiu perseverat ignorantia, pœnitens est indisposita ad absolutionem, & non vitat, sed causat peccatum, ac ejus perseverantiam. Secus, si ignorantia sit invincibilis, sive facti, sive juris, tam humani, quam divini, aut naturalis, & Confessarius ex concurrentibus circumstantiis pœnitentis prudenter consiciat suam monitionem vere nihil profuturam, immo potius injecturam laqueos pœnitenti, itaut incipiat facere cum peccato, quod prius licite faciebat: tunc enim debet omittere admonitionem: ideoque esto pœnitens interdum dubitaverit; si tamen postea ex aliorum consilio, aut alia de causa dubium deposuerit, & jam nunc in bona fide invincibiliter reperiatur, & aliqui Confessarius speret pœnitentem libenter suscepturam monitionem, interim videns remedium esse difficillimum. Ratio responsionis est, quod, sicut officium docendi competens Confessario non ligat eum gravissimo damno ipsius Confessarii, sic nec obligat cum gravi detrimento pœnitentis, si alias is excusetur a peccato formali ratione ignorantie invincibilis: cum enim doctrina ordinetur ad bonum pœnitentis, considerandum est, tum malum violationis legis Dei materialis, & absque peccato, tum malum temporale, quod incurreretur ex monitione, & oblatione ignorantie; hoc siquidem potest ei praeponderare, & tunc monitio omitti debet: ita Sanchez l. 2. de matr. d. 38. num. 6., & 20., alique plurimi ab ipso relati, quos sequitur Jo. de Lugo *supr.* d. 22. num. 23., 24., & 27. monens num. 29. minus consequenter videri dictum, quod habet Sanchez num. 14. Confessarium scilicet, si a pœnitente, non cum dubio, sed ex scrupulo interrogatur de re, cujus habet ignorantiam, posse tacere, aut etiam respondere, quod deponat scrupulum: nam scrupulus non impedit bonam fidem, nec ignorantiam invincibilem, quæ ipsum excusat; quamquam alias concedi possit Confessarium in isto casu posse dissimulare, & non respondere, ut sic pœnitens remaneat in bona fide, quam prius habebat.

Dices, quid si Confessarius nec sciat admonitionem in casu proposito esse obfuturam, nec etiam sciat esse profuturam: tenetur ne in tali dubio monere pœnitentem laborantem ignorantia invincibili.

193. *Resp.* Jo. de Lugo nu. 31. distinguendo; vel Confessarius ita dubitat de profectu pœnitentis, ut non timeat damnum; & tenetur illum monere, tum ex charitate, tum ex officio magistri, ac Pastoris, ut in simili docet Granado 2. 2. *controv.* 3. *trac.* 12. d. 1. num. 6. de dubitante, num correctio sit profutura, necne; vel dubitat an monitio sit profutura, aut obfutura, & tunc facta comparatione utilitatis, ac damni, & gradus timoris, ac spei, omnibus bene pensatis, eligendum est illud, quod judicabitur praeponderare: cum enim finis admonitionis, aut silentii sit bonum pœnitentis, ut etiam publicum, quando illud intervenit, in eam partem inclinandum est, quæ juxta præsentem statum creditur eligibilior.

Quæres 28. Quo pacto debeat Confessarius se gerere cum Moniali non habente verum dolorem suorum peccatorum, ac propositum non peccandi.

194. *Resp.* Debere pro viribus conari, ut ipsam excitet ad veram detestationem suorum peccatorum, & firmum propositum non peccandi de cætero: idque ei gravitatem dictorum peccatorum ostendendo, sive in genere, sive in specie, prout hic, & nunc judicabitur fore utilius, proponendo damna innumera peccantium provenientia, tam spiritualia, quam temporalia, atrocissima tormenta, quæ manent damnatis ferenda in inferno, & supplicia gravissima, quæ a Deo etiam in præsentī vita non raro solent infligi delinquentibus, exaggerando atrocitatem cruciatuum, ac dolorum, quos filius Dei sustinuit ad humani generis redemptionem, mortis certitudinem, ac incertitudinem in memoriam revocando; recensendo plurima, & maxima beneficia, quæ Deus large confert etiam iis, qui ipsum offendunt: aliaque id genus referendo, quæ hic, & nunc opportuniore censeantur ad verum dolorem, ac propositum pœnitenti.

nitenti insinuandum : quod si ea nihilominus indicet se carere debito dolore, ac proposito, nullo modo debet absolvi, ut pote non habens sufficientem dispositionem. Illud tamen in præsentem casu bene advertendum est, quod, si constet pœnitentem difficilius propositum non peccare amplius in eodem genere peccati, prudens Confessarius non debet ei proponere in specie, num firmiter statuatur abstinere ab illo genere peccati, sed solum in communi, num, Deo adjuvante, proponatur abstinere a quacunque Dei offensâ mortali : sic enim facilius, & securius extorquebit Confessarius verum dolorem, ac propositum de cætero non peccandi a pœnitente.

Quæres 29. Quibus mediis possit, ac debeat Confessarius juvare Monialem non audentem confiteri peccatum aliquod ex nimia erubescencia.

195. *Resp.* Possit, & debere juvare sequentibus mediis, aut aliis similibus, quæ hic, & nunc Spiritus Sancti unctio edocebit : 1. Monialem adhortando, ut si quid habet, quod præ verecundia erubescat dicere, saltem in genere fateatur se conscientiam habere oneratam gravi quodam peccato, quod nullo modo audeat dicere : sic enim Confessarius ex tali notitia paulatim summa cum dexteritate expressam dicti peccati confessionem extorquebit, & quidem minori cum erubescencia pœnitentis : 2. proponendo, ut peccatum, quod erubescit fateri verbis, saltem confiteatur ex scripto, illud in pagella describendo, eamque tradendo præsentî Confessario, nec non aperte ei significando se veniam humiliter petere peccati eo modo manifestati; quo casu Confessarius interrogabit de circumstantiis præfati peccati, si quæ minus sufficienter expresse sunt, & postea pagellam comburet, aut reddet ipsi pœnitenti (quam doctrinam in specie tradit. *Jo. Præpositus in 3. qn. 4. de pœnit. d. 1. num. 71.*) : 3. monendo ante Confessionem, ut si quid habet pœnitens, quod fateri erubescat, primo loco aperiat offerens Deo in suorum criminum satisfactionem erubescenciam, ac confusionem ex

tali confessione sentiendam (quod quanti sit meriti coram Deo suadet usus confessionum generalium non necessarium, quæ a viris piis interdum sunt ad maiorem sui humilitatem, ac confusionem) : 4. ostendendo Moniali ipsam maiorem fensuram esse confusionem in die iudicii, quando non uni tantum, sed universo Orbi, ac omnibus Angelis, & hominibus a supremo Iudice manifestabitur peccatum illud, quod ipsam adeo pudet aperire soli Confessario, & quidem cum strictissima obligatione sigilli : 5. suggerendo exemplum aliquod formidabile supplicii a Deo inflicti ob reticentiam peccati alicujus factam ex verecundia in Sacramentali confessione : 6. significando, quod, sicut ad recuperandam corporis sanitatem habens plura vulnera, ea detegit Chirurgo, nullo prorsus ei occultato, variosque, ac gravissimos dolores suffert ; sic pœnitens ad acquirendam animæ salutem debet aperire Confessario ulcera sua spiritualia, nempe peccata a se commissa, quantumvis turpissima, cum hinc pendeat æterna salus, aut sempiterna damnatio : 7. pœnitentem certiore reddendo Confessarios nequaquam scandalizari ex confessione peccatorum, licet turpissimorum ; nec ideo deponere bonam opinionem, quam prius habebant de pœnitente, immo potius magis affici ipsi, ac suspicere quam maxime singularem sui ipsius victoriam obtentam in manifestatione peccati adeo atrocis ; præter quamquod communiter Confessarius in excipiendis Confessionibus non audit a pœnitentibus peccata ita enormia, ut longe enormiora antea non audierit, aut in posterum auditurus non sit : 8. in memoriam revocando pœnitenti, quod, si tanta laborat verecundia in detegendo peccato illo turpi proprio Confessario ; longe maiorem sentiet erubescenciam postea, quando cogetur aperire non solum peccatum illud, sed etiam sacrilegia commissa in repetitis Confessionibus ex ejus reticencia : sic enim est error pejor priore : 9. indicando, quod cum dicere uni, præsertim viro prudenti, ac taciturno, perinde sit, ac dicere nulli ; & alio-

alioqui Confessarius ita strictè teneatur servare sigillum confessionis, ut illud violare non possit, neque ad servandam propriam vitam: non est, cur timeat poenitentem peccata sua fore alii manifestanda, ideoque suam famam apud alios periclitandam esse: his, inquam, aut aliis similibus mediis juvare poterit prudens, pius, ac discretus Confessarius Monialem poenitentem, si quam forte inveniat minus paratam ad manifestanda omnia sua peccata; idque ex maxima verecundia, quæ illam adeo urgeat, ut omnino desperet se adductum iri ad faciendam confessionem omnino integram.

Placet hic proponere, & solvere difficultatem, quæ olim fuit mihi proposita, his verbis: Monialis recenter incurrit quoddam peccatum turpe, quod ipsa erubescit confiteri tamquam de novo commissum: queritur, an licite, petita a Confessario facultate faciendi ipsi confessionem generalem antea visa, eaque obtenta, cum aliis suis peccatis alias rite confessi possit fateri etiam peccatum recens commissum, sicque satisfaciatur suæ obligationi.

Resp. Diana part. 3. tract. 4. resol. 62. ex Sanchez, Conincho, & Bonacina id posse fieri: & probat, tum quia juxta Doctores allegatos probabile est poenitentem in confessione non teneri dicere se tale peccatum commississe post ultimam confessionem (nisi forte ob aliquam peculiarem circumstantiam mutantem speciem, quæ necessario exprimi debeat) sicque sciens, aut dubitans se tale peccatum jam fuisse confessum, non tenetur dicere, se alias fuisse confessum, vel de hoc dubitare (quæ doctrina utique procedit etiam in casu hic propositio, ut consideranti constabit), tum quia in isto casu valde parum variatur judicium Confessarii; ideoque ex hoc capite damnari non debet talis modus confitendi. Nec obstat, quod in tali casu Confessarius non potest dignoscere an peccatum illud, quod de novo commissum est, cadat sub ejus potestate; cum possit contingere illud modo esse reservatum, & Confessarius prudenter cre-

dere possit illud alias fuisse & confessum, & remissum, adeoque non esse amplius reservatum: nam Monialis per tertiam personam potest petere a Superiore facultatem reservatorum pro una Moniali non nominata: sicque Confessarius poterit absolvere ab illo reservato, etsi ignoret facultatem fuisse recens obtentam a Moniali poenitente. Non obstat item, quod forte peccatum de novo commissum includat novam malitiam, v. gr. Sacrilegii contra votum castitatis, quam Confessarius non percipiet, forte supponens illud peccatum fuisse commissum ante Professionem Religiosam: Monialis enim, ut id manifestet Confessario, poterit in confessione dicti peccati exprimere se illud commississe, dum esset adstricta voto castitatis, non declarando se tunc fuisse professam.

„ Duo tamen observare debet prudens Confessarius, ne erret, prædictam „ audiens generalem confessionem. Primum est, ut cum primum in actu confessionis aperuerit Monialis peccatum reservatum, eam prudenter, & per hæc verba generalia interroget: *an reservatio ablata sit*, quia si sic interroget, fiet certus de sua jurisdictione, & nullam causabit in Moniali prædicta erubescitiam, necessitando illam ad confitendum suum peccatum, tamquam de novo commissum. Alterum est, ut si audiat peccatum concernens occasionem proximam, opportunas pariter interrogationes adhibeat, ut sciat, an ea occasio proxima sit ablata, vel per suam circumstantiam externam, vel per ablationem periculi formalis proximi peccandi, ne alias Monialem relinquat sine necessaria medicina. Sine istis autem cautelis nunquam antea sit vitæ confessionem confuso illo modo faciendam permittere poterit Confessarius. Addo insuper, in casu prædicto munus Confessarii esse ita se gerere in injungenda poenitentia, ut ea esse possit proportionata peccatis auditis, etiam pro casu, quo illorum aliqua fuissent de novo commissæ post ultimam confessionem.

Quod

Quod si hac occasione quæras, quid debeat facere Confessarius, si sciat Monialem penitentem comisisse aliquod peccatum, quod nec ex se, nec interrogata confessetur.

Resp. Confessarius in tali casu, si certo sciat Monialem comisisse aliquod peccatum, & etiam evidenter sciat illam non fuisse illud confessam, eum alias nullam habeat iustam causam illud reticendi, nec posse, nec debere illam absolvere: patet, quia non licet absolvere penitentem indispositam: talis autem est Monialis in presenti casu: ita Suarez d.32. de penit. sect.3. num.9., Henrici lib.6. c.20. num.6., Fagundes præc.2. Eccl. lib.6. c.4. num.38., Jo. de Lugo d.22. de penit. n.21., aliique communiter contra Megalam 1. p. lib.1. cap.2. num.12. sustinentem, quod, cum possit contingere penitentem habere causam rationabilem (saltem in apprehensione) reticendi aliquod peccatum, potest Confessarius sæpe existimare penitentem negantem peccatum a se commissum, id negare ex causa rationabili, saltem putata, ideoque non intervenire defectum integritatis requisitæ formalem, sed solum materiale: quamquam hoc ipsum non negarent citati Doctores; sicque quo ad hoc non dissentit Megala, ut notavit Jo. de Lugo.

Quæres 30. Quid debeat facere Confessarius, si Monialem reperiat in præteritis Confessionibus minus integre confessam fuisse, five ex propria, five ex aliorum Confessariorum incuria; v. gr. non exprimendo numerum peccatorum mortalium, aut circumstantias mutantes speciem.

197. *Resp.* Distinguendo; vel Monialis est prudens, ac vividioris ingenii, ita ut eredi possit probabiliter ipsam, præmissis diligentiori examine, exactius confessuram esse propria peccata, ac suppleturam defectus commissos in præcedentibus confessionibus; & sic Confessarius debet illam dimittere, ut propriam conscientiam disceat, postea reditura ad debitam confessionem faciendam (si quidem confessio differri possit absque nota infamiae, ac periculo scandali; alias facere debet Confes-

sarius, quod diximus sup. qu.24.) vel Monialis est rudioris, ac hebetioris ingenii, ita ut, quamquam millies remittatur ad examinandam conscientiam, non ideo melius sit se examinaturam, aut exactius confessura, quam si statim a Confessario prudenti debite interrogetur; & tunc communiter non debet dimitti, ut se examinet, ac redeat; sed statim debet interrogari a Confessario, cujus auxilio ea exactius supplebit defectus commissos, quam si millies se examinaret; unde notat Cardinalis de Lugo sup. d.16. n.593. excusari Confessarios, qui invenientes penitentem minus sufficienter præparatum, illum tamen non dimittunt, ut se præparet, ac diligenti præmissis examine redeat; sed potius illum statim interrogant, & quidem circa aliqua peccata, quorum penitens non meminerat ex improvviso, interrogant numerum, qui alias absque aliqua recognitione, non nisi temere, ita cum magna confusione videtur posse ex improvviso dici a penitente. Immo addit Jo. de Lugo posse evenire, quod Confessarius inveniat penitentem indigere generali confessione ob confessiones irritas præcedentes, & tamen persona sit talis, ut possit statim examinari, & audiri de tota vita; cum non sit spes illam sibi relictam melius examen facturam esse, quam illud, quod, juvante Confessario, ibi facere poterit. Quod etiam approbat Vasquez. p. qu.93. art.3. d.7. n.5. dicens rusticos, licet inveniantur negligenter examinati, non esse communiter dimittendos, ut se examinent, & redeant; quia de iis præsumitur, licet millies se examinent, non fore magis aptos, quam si a Confessario breviter interrogentur, ac examinentur.

198. Et certe (ut id obiter dicam) examen, ac interrogatio Confessarii debet fieri juxta regulam prudentiæ, & quidem non metaphysice, sed moraliter, & humano modo, ita ut Sacramentum non reddatur onerosum, sed sit facile remedium, & debili hominum conditioni accommodatum, prout a Christo fuit institutum. Quare Confessarius debet se accommodare penitenti, & notitiam peccatorum a

singulis exquirere juxta ipsorum capacitatem, subtiliorem a subtilioribus, crassiorē a crassioribus, breviorē ab infirmioribus, & minus exactam ab eo, qui plura habet peccata, quam, qui pauciora: & ratio est, quod, cum Sacramentum pœnitentiæ requirat solum diligentiam moralem, ac examen humanum, & hoc sit illud, quod non gignit ex se fastidium, & tardium ipsius Sacramenti, sequitur minus distinctam notitiam requirendam esse ab illo, qui ratione incapacitatis, aut morbi, aut multitudinis peccatorum, aut alia de causa difficilior potest exactiorem redde-
dere notitiam. Ita Card. de Lugo sup. n. 594. qui in Epistola ad Lectorem posita in tomo citat. de pœnit. sequentem tradit doctrinam perpetuo Confessariis retinendam: Ceterum in hac potissimum materia (id est in administrando pœnitentiæ Sacramento) si in qua alia, Lectoris prudentia desideratur, ut non statim terreatur regulis quibusdam generalibus, quæ tradi solent; sed meminerit non omnia, quæ juxta metaphysicam, & scholasticam disputationem vera significantur, debere eo ipso, aut posse in universum ad praxim applicari: nam ad praxim hujus Sacramenti considerandum non solum est, quid utcumque verum quasi in abstracto sit, sed quid etiam moraliter, humano modo fieri possit, & debeat: ita ut remedium hoc suavitatem, ac dulcedine plenum non fiat sua difficultate impossibile, vel horrorem nimium ingeneret humanæ fragilitati.

199. **Q**uo pacto Confessarius debeat supplere defectum a se commissum in Confessione audita.

200. **T**enetur monere penitentem de dicto defectu, si ad ipsam redeat confitendi causa, servatis tamen servandis: quod non concedit Filliuccius.

201. **P**enitens, etsi credatur bene examinatus, interrogandus de iis, quæ omittit.

202. **P**utat Sancius, penitentem non debere interrogari de consuetu-

dine peccandi; sed rejicitur communiter, & merito.

203. **C**onfessio Monialis surda, aut surdastra qualiter audienda.

204. **A**fferantur aliqua remedia contra scrupulos: ostenditur item non esse iterum confitendum peccatum confessum cum circumstantiis necessariis, quod, cum vere sit mortale, a Confessario creditur esse solum veniale, & hoc ipsum scitur a penitente.

205. **T**raduntur remedia generalia contra peccata.

206. **C**onfessiones invalidæ, qualiter revolidandæ.

207. **Q**uid, si penitens sciat se fuisse confessum Confessario dormienti, aut distracto.

208. **P**œnitentia Sacramentalis prae-
denter imponenda.

209. **N**otantur aliqua de impositione pœnitentiæ Sacramentalis.

210. **A**bstinentia a communione Eucharistica injungi potest per modum pœnitentiæ.

211. **I**tem imponi possunt opera faciendæ pro defunctis.

212. **Q**ualis pœnitentia imponenda in mortis articulo: qualis famæ restitutio: & qualis retractatio doctrinæ falsæ: quid si hac irrepset in libro impresso.

213. **O**pera aliunde debita imponi possunt titulo pœnitentiæ.

214. **I**tem & opera per alium præstanda.

215. **P**œnitentia Sacramentalis potest imponi etiam post absolutionem, immo & mutari post longum tempus.

216. **C**onfessarius in aliquibus casibus loquitur cum penitente de auditis in confessione.

*Quæres 31. Qualiter debeat Confessarius
supplere defectum ab ipso commissum
in Confessione penitentis.*

399. *Resp.* **C**UM distinctione: vel defectus fuit commissus circa substantiam, & valorem Sacramenti, eo quod absolutio collata sit absque debita jurisdictione, aut necessaria dispositione penitentis; & sic Confessarius debet monere penitentem de commissio defectu (petita tamen prius facultate loquendi de auditis in Confessione), & quidem etiam cum suo gravi damno, si cum culpa gravi, ac mortali defectum illum commissit; constat quippe in aliis materiis, & præsertim in materia iustitiæ damnum illatum proximo culpabiliter strictiori obligatione debere reparari, quam illud, quod inculpabiliter illatum est: vel defectus commissus est in damnum tertii, eo quod non fuit præscripta penitenti debita restitutio, aut certe præscripta est indebita; & tunc Confessarius tenetur monere penitentem; siue defectum commiserit positive, dicendo penitenti ipsum non teneri restituere; siue negative, non præscribendo debitam restitutionem, non tamen cum magno incommodo, si absque gravi culpa talem defectum quodam prædictis commisit: quod si commisit cum gravi culpa, tenetur, etiam cum magno incommodo, & quidem etiam de damno, siue positive, siue negative in illud influxerit; cum quilibet culpabiliter proximum damnificans teneatur de damno, siue positive, siue negative illud intulerit. Quod non procedit in casu, quo damnum inferatur absque gravi culpa; cum tunc obligatio reparandi damnum illatum sit minor, utpote proveniens sine iniusta læsione, ac proinde non adstringat cum novo incommodo: vel denique defectus commissus est solum contra integritatem Confessionis, non examinando, aut non interrogando sufficientem numerum, aut species, aut alias circumstantias necessario explicandas; & tunc, si quidem Confessarius in tali defectu se habuit negative, seu pure omissove, non tenetur monere penitentem extra Confessionem; cum præceptum integritatis Confessionis directe

non obliget Confessarium, sed ipsum penitentem; & aliqui Confessarius J. dicis officio fungens, ubi protulit sententiam absolutionis, jam sanctus sit munere suo, & amplius non teneatur interrogare, ac examinare penitentem; idque siue culpabiliter, siue inculpabiliter omiserit interrogare: quod si Confessarius positive fuit causa talis defectus, & quidem cum culpa gravi (eo quod docuit v. gr. non esse opus exprimere numerum peccatorum) tunc tenetur monere penitentem, si absque scandalo, aut gravi detrimento id facere possit; & magis stricte, quam quando sine culpa fuit in causa præfati defectus: qui enim est alteri causa violandi præceptum aliquod grave, violatione etiam materialiter, debet, si commodè potest, monere de errore, ut ille præceptum non violet; immo etiam cum majori incommodo, ut jam dictum est, si cum culpa gravi Confessarius fuit in causa dicti defectus: *Jo. de Lugo sup. d. 22. sect. 3. per totam*, aliis citatis. Non dissentiant *Filliucius tr. 3. c. 12. qu. 7.* & *Diana par. 2. tr. 15. ref. 7.* pro se adducens Nugnum, & Reginaldum addentes Confessarium non teneri in casu proposito monere penitentem de restitutione facienda, quando positive in confessione ei non dixit, restitutionem non esse faciendam, sed solum tacuit; quod ego adverti in *Manuali tr. 5. c. 12. n. 65.*

An autem Confessarius monere debeat penitentem in ipsa Confessione de defectu commissi in præcedenti Confessione, si redeat ad confitendum.

200. *Resp.* *Jo. de Lugo sup. n. 77.* teneri; cum iterum fiat iudex, & ut iudex ad sententiam legitime proferendam debeat penitentem interrogare de iis, quæ videt a penitente omitti ex oblivione, aut ignorantia; quare, cum sciat omitti ea, de quibus in præcedenti Confessione debebat interrogare, consequenter & debet interrogare de iis, non tam ad supplendum defectum præcedentis Confessionis, quam ad procurandam integritatem præsentis Confessionis, & præmittendum examen requisitum ante absolutionem. Ita *Jo. de Lugo*; cum aliqui *Filliuc. tract. 7. n. 374.* absolute

solute dicat, si ex defectu commissio in confessione non pendeat damnum tertii, Confessarius regulariter ad nihil teneri, nisi ad pœnitentiam sui defectus, siquidem fuit culpabilis.

Quæres 32. *An Confessarius teneatur interrogare Monialem, si putet probabiliter illam satis diligenter examinasse suam conscientiam, & tamen omittat aliquid necessario exprimendum.*

201. Resp. Quod quamvis Medina *c. de confess. qu. de confess. dimidiat. iteranda* in hoc sublineat partem negantem, & Vasquez ipse *sup. d. 7. n. 2.* dicat huiusmodi sententiam non facile convinci posse falsitatis, immo indicet illam esse probabilem, cum contrariam solum probabiliorum esse dicat; nihilominus eorumque doctorum sententia est, quam sequitur Suarez *d. 31. de pœnit. sect. 3. n. 7.* ex Magistro, S. Thom., Sylv., S. Anton., Aug., Nav., & Cano, videlicet Confessarium teneri interrogare pœnitentem circa peccata, quæ non confitetur, si rationabiliter credat, eum omittere aliquid peccatum ex oblivione, aut inadvertentia; idque etiam alias probabiliter putet eum propriam examinasse conscientiam ea diligentia, quæ tenebatur. Ratio responsionis est, quod Confessarius in foro Sacramentali est Iudex, & ut talis debet proferre sententiam absolutoriam: ad quod utique opus est, ut plene cognoscatur totus status conscientie pœnitentis, cum sententiam ferre debeat, non solum circa peccata, quæ audit, sed circa personam pœnitentis, quam absolvens Sacramentaliter indicat debere reconciliari cum Deo; sique necessario cognoscere debeat, num pœnitens in se habeat aliquod id, quod obitet dictæ reconciliationi: unde dicitur *in eap. omnis utriusque sexus de pœnit. & remiss.* Sit Sacerdos discretus, & cautus more periti Medici diligenter inquirens peccatorum circumstantias: iudicium namque prudens semper prærequirit plenam informationem, & examen testium circa ea, quæ spectant ad sententiam proferendam.

Utrum vero Monialis interrogata a Confessario de consuetudine peccandi præ-

rita, teneatur respondere, manifestando se in aliis confessionibus idem peccatum fuisse confessam, sed absque ulla emendatione.

202. Resp. Sancius in *sestis d. 9.* non teneri, immo posse licite æquivocando negare se habuisse talem consuetudinem: probatque quia nemo teneretur bis idem peccatum confiteri, saltem quando non est reservatum; teneretur autem Monialis idem peccatum bis confiteri, si interrogata de præterita consuetudine peccandi, teneretur respondere, ut patet. Verum dissentient communiter Doctores apud Joannem de Lugo *supra d. 14. n. 172.* dicentem, doctrinam illam Sancii esse contra omnes Theologos, & contrariam tum praxi Ecclesiæ, tum fini, ad quem institutum est Sacramentum pœnitentiæ; & ratio est, quod, eum Confessarius sit Iudex, & medicus, habet ius requirendi illa, quorum notitia necessaria est ad utilem correctionem pœnitentis, aut certe ad imponendum debitam pœnitentiam; huiusmodi vero est præterita consuetudo peccandi; ut inde cognoscat Confessarius, quæ medicina pœnitenti debeat hic, & nunc applicari, & an egeat dilatione absolutionis, ut hoc tandem modo ceteretur. Præterquamquod hoc non est cogere pœnitentem ad confitenda bis eadem peccata; eum in posteriori confessione non subiciat pro materia confessionis consuetudinem præteritam, nec de ea se accuse; sed illam solum explicet indirecte ad explicandum proprium statum, ac præsentem indigentiam; quo pacto non est novum, pœnitentem interdum obligari ad declaranda iterum peccata, quæ prius erat confessus; ut constat in viro conjugato, qui petens debitum a propria uxore, postquam carnaliter cognovit conjugalem ejusdem suæ uxoris, peccat, & ad tale peccatum confitendum debet explicare suum inestum præteritum, quem jam fuerat confessus. „Addo doctrinam Sancii esse jam damnatam ab Innoc. XI. in propositione 58. *Non tenemur Confessario interroganti fateri alienius peccati consuetudinem.*

Quæres 33. *Qualiter debeat se gerere Confessarius*

Confessarius in audienda confessione Monialis surda, aut surdastra.

203. *Resp.* Debere illius confessionem audire in loco aliquo remotiori, eam præcise interrogando de pure necessariis in peccatis mortalibus; idque sive interrogando altiori voce, si solum sit surdastra; sive interrogando nutibus, aut gestibus, si sit simpliciter surda; nisi forte Monialis sponte eligeret confiteri ex scripto; ad quod non tenetur juxta *Diana p. 5. tract. 6. resol. 4.*

Quæres 34. Qua ratione procedere debeat Confessarius cum Moniali vehementer vexata a scrupulis.

204. *Resp.* Debere procedere ea ratione, qua ostendimus in *tr. de obligat. cap. 3. sect. 1. q. 35.* Hic aliqua principaliora, ac efficaciora remedia breviter indicabimus. Primo ergo assuescat Monialis scrupulosa ex consilio Confessarii animose repellere surgentes scrupulos, sibi certo persuadens eos immitti a diabolo ad spirituales ipsius perniciem; secundo constanter agat contra ipsos scrupulos certa, quod, sicut timens transire super aliqua trabem, aut saxo pendente, aliis absque ullo timore transeuntibus, ubi semel, iterum, ac tertio transit, metum omnem deponit; sic agens audacter contra scrupulos, si sapiens id faciat, percipit se tandem nullo modo moveri iis, quibus antea terrebatur: tertio curet in suis dubiis ea præcise deponere, tutiorem etiam partem omittendo, & amplectendo partem sibi magis favorabilem; idque saltem per principia generalia, dicendo v.g. si certo scire in hoc esse peccatum mortale, non facerem: si mihi constaret me conscientiam habere oneratam peccato aliquo mortali, non communicarem, &c. quarto sibi persuadeat, quod, si de consilio Confessarii omittat confiteri aliquam, quæ dubitat esse peccata, ea vere ipsi remittuntur indirecte per absolutionem Sacramentalem, etiamsi vere essent peccata gravia, dummodo generaliter de illis doleat; ideoque non esse opus, ut ea iterum confiteatur; non secus, ac per absolutionem remittuntur peccata inculpabiliter oblitæ quin-

to credat certo, quod si det aditum scrupulis, se exponit periculo committendi ex conscientia erronea peccata longe graviora, quam sint ea, de quibus hic, & nunc insurgunt scrupuli: sexto existimet se non consensisse in peccatum, nec omisisse in confessione hoc, aut illud peccatum, nisi juraret, rem ita se habere; & quidem statim absque ulla indagatione: qui vult, consulat *Reginaldum l. 2. cap. 9. Layman l. 1. tract. 1. cap. 6. num. 2. Fillium tract. 2. 1. cap. 4. quest. 15. Sanchez l. 1. mor. cap. 10. n. 82. & seqq. Bonacinum d. 2. de legibus quest. 4. p. 8. & Azorium to. 1. l. 2. c. 20. quest. ult.* ubi docet Confessarium non debere admittere poenitentem scrupulosum frequenter, & in plurimum; immo potius illum repellere, ac verbis asperioribus exterrere: alias enim nunquam scrupulorum fontes exhauriet.

Quod si quæras, an Monialis confitens suum peccatum cum omnibus circumstantiis necessariis teneatur illud iterum confiteri, si ei ostendat Confessarium ex falsa apprehensione fundata in natura scrupulosa ipsius Monialis putasse peccatum illud non esse mortale, cum vere esset, & id certo scias etiam Monialis.

Resp. Non teneri; & probatur ex doctrina, quam in simili casu tradit *Sanchez l. 1. moral. cap. 10. n. 69. ex Corduba;* nimirum, non esse iterum confitendum peccatum, quod quis integre confessus est, dubitans tamen una cum Confessario, an illud esset mortale: cum enim in confessione jam facta peccatum plene fuerit detectum, nec nova circumstantia explicanda occurrat; & alioqui non sit necessarium poenitentem, aut Confessarium scire determinate peccatum detectum esse mortale (si quidem in omnibus id scire est impossibile) non apparet quo titulo repeti debeat ista confessio: quæ ratio utique probat intentum in casu hic proposito, ut facile constabit consideranti; „ ex responsione autem hac data in „ hoc casu particulari non sequitur generaliter poenitentem, qui confessus est „ aliquod peccatum grave, ut dubium, „ non teneri postea illud confiteri etiam „ quam

„quam certum, si deprenderat esse
„tale.

Dices, quid, si Monialis extreme scrupulosa, quæ, quidquid facit, loquitur, aut cogitat, ex conscientia erronea apprehendit plerumque esse peccatum mortale, post plures confessiones generaliter factas cum extrema & sui, & Confessarii iorum defatigatione protestetur Confessario certo scire, se omnino indigere plures confessiones invalidas repetere; potestne Confessarius ei prohibere ne dictas confessiones repetat, etsi probabiliter possit dubitare illas vere fuisse invalidas ex conscientia erronea?

Resp. Videri posse, ipsi persuadendo non esse ullo modo necessariam talem repetitionem, eique præcipiendo, ut omnino acquiescat ipsius consilio. Moveor, quod juxta *Coninichum d.7. de Sacrament. num.67. & Layman l.1. tract.1. cap.6. n.1.* fideles excusantur ab integritate materiali confessionis, ob difficultates minores iis, quibus se exponit Monialis in præsentī casu; cuiusmodi est periculum hærendi perpetuo in suis scrupulis, & anxietatibus, ac incurrendi alia plura, & gravissima mala, tam animæ, quam corporis. Unde sic argumentor: eatenus Monialis tenetur in casu repetere dictas confessiones, quatenus tenetur ad integritatem materiale confessionis; at non tenetur ad talem integritatem juxta doctrinam *Coninichi*, & *Laymani* (quam sustinent etiam alii graves doctores) cum inde ei immincant gravissima mala; ergo non tenetur repetere dictas confessiones: præterquam quod repetitio hæc respectu Confessarii edet onus omnino intolerabile. In hoc ergo casu curandum est, ut Monialis, elicitō actū contritionis de omnibus iis peccatis, quorum confessiones putat se teneri repetere, de illis coram Confessario se acuset in genere, & confidens infinitæ Dei misericordiæ acquiescat, certo sibi persuadens se non teneri quo ad hoc ad quidquam aliud: ita ego sentio, & meum sensum approbavit *P. Zanettus* vir doctissimus, immo & hanc doctrinam non semel praticavi.

Quæres 35. Quæ remedia possit, & debeat Confessarius tradere Monialibus prænitentibus ad vitanda peccata, quibus ea magis sunt obnoxia.

205. Resp. Posse, & debere tradere sequentia, prout ex confessione uniuscujusque illarum cognoscit eas indigere; nimirum contra superbiam, ut sapius attendant ad propriam vilitatem, ac defectus animæ, & corporis, ac exteriores: ut observent meliores se, & maxime Christum dicentem: *Disce a me, quia mitis sum, & humilis corde*: ut confiderent superbiorum servitutem, & ignominiam eorum, qui per superbiam decidunt a dignitate filiorum Dei, & sunt dæmonia principia. Ut veniant cum humilibus, ac modestis: ut in vestitu, habitatione, aliisque externis operationibus sefer, quantum fert decencia status cujusque, demittant.

Contra vanam gloriam, ut suas dotes naturales quam maxime occultent: ut reflectant ad proprios defectus: ut de se ipsis humillime sentiant, & loquantur: ut honorem, & laudem oblatam statim Deo offerant, extenuando verbis ea, quæ in ipsis commendantur, ac suspiciuntur.

Contra Avaritiam, ut affectu relinquunt omnia, cum per votum paupertatis omnia effectu reliquerint: ut sapius meminerint eo molestiorem, ac graviorem esse mortem iis, qui plura habent relinquenda, ideoque expedire, ut ante mortem præsentis sæculi bonis omnino emoriamur: ut cogitent, quanta fuerit paupertas Christi, qui non habebat, ubi caput suum reclinaret: ut se totas committant Deo memores vel ipsos passerculos ab eo copiosissime alii: ut suspiciant bona cælestia, eorumque acquisitioni inhiant.

Contra Luxuriam, ut fugiant conspectum, & multo magis familiaritatem eam, quæ ad libidinem accendit: ut recedant a convictu eorum, qui suo pravo exemplo excitant ad turpia: ut vitent otium, & semper vacent honestis exercitiis: ut non nutrant corpus delicate, sed potius ament abstinentiam: ut statim
repel-

repellant malas cogitationes, & sensus custodiant: ut carnem doment flagris, ciliciis, & aliis macerationibus, præsertim urgente carnis tentatione; ut invalescente carnis tentatione occulte muniant se signo Crucis, inclament devote nomen Jesu, & Mariæ, renouent votum religiosæ castitatis, Deique opem enixe implorent, adhibita pia aliqua oratione: qualis est, *Deus in adiutorium meum intende: Cor mundum crea in me Deus: Domine vim patior, responde pro me: & similes.*

Contra Iram, ut parent se ad toleranda ea omnia, quæ solent incitare ad iram: ut intelligant injuriam non nocere patienti, sed potius inferenti: ut recolant, quam patieatur, ac benigne Deus sustinerit ipsarum gravissima peccata: ut saltem linguam comprimant, iramque in pectore accensam extinguant: ut mentem vertant ab injuria accepta, & se convertant ad aliud quippiam agendum: ut meminerint majorem molestiam se alias percipisse ex verbis offensivis contra alias sorores prolatis, quam si injuriam sibi illatam patienter dissimulassent.

Contra Invidiam, ut non ament terrena, ut attentius recogitent ex eo, quod alia Soror careret bono, quod ipsæ ei invident, non ideo illas melius habituras, & consequenter nullam omnino utilitatem percipi ex invidia: ut considerent ea, quæ possunt juvare, & accendere ad charitatem fovendam.

Contra odium alterius, ut beneficient iis, in quos naturalem sentiunt aversionem, iisque libenter inserviant, ut illis sese spontaneè submittant: ut exurgente motu interioris aversionis Deum positive pro illis orent, fausta quæque ipsis deprecantes: ut majori affabilitate cum iis tractent, curentque eorum benevolentiam sibi conciliare.

Contra gulam, ut vitent ciborum suavitatem, varietatem, ac condimenta, ut bene percipiant delectationem confurgentem ex gula non esse propriam hominum, sed bestiarum rationis expertium: ut diligentius perpendant damna, tum

spiritualia, tum corporalia provenientia ex inordinato appetitu gulæ.

Contra Acidiam, ut crebro recolant innumera Dei beneficia, quorum recordatione se excitent ad illum amandum, eique quam studiosissime inserviendum: ut frequenter meminerint propinquare mortis tempus bene merendi omnino auferentis: ut eligant certum aliquod genus exercitiorum, quibus vacent: ut sæpe recordentur, quantum ipsimet sæculares laborarent pro acquirendis, & conservandis temporalibus bonis, quæ per mortem prorsus relinqui debent: ut assidue meditentur quot, & quantos labores perpessi sint Sancti ad comparandam cælestem gloriam.

Hæc, aut alia similia remedia tradere potest, & debet prudens, ac sollicitus Confessarius Monialibus penitentibus juxta spirituale uniuscujusque illarum indigentiam ex ipsarum confessione perspectam.

Quæres 36. Quomodo procedere debeat Confessarius cum Moniali penitente, quæ forte indigeat repetere nonnullas confessiones.

206. Resp. Cum distinctione: vel Confessarius, coram quo repeti debent confessiones, est ille idem, cui factæ sunt dictæ confessiones nullæ, & recordatur status penitentis, saltem in confuso, & in genere; vel est alius; aut certe, si est idem, nullo modo recordatur status penitentis, neque in confuso. Si primum, debet Confessarius curare, ut Monialis distincte confiteatur peccata, quæ forte omisit confiteri ex verecundia, reliqua in genere confitendo sub his, aut aliis similibus verbis: *Confiteor tibi etiam omnia peccata, quæ tibi ipsi confessa sum his duobus postremis mensibus*, v.gr. Sic enim Confessarius acquirit sufficientem notitiam status penitentis, ita ut possit de ipsa judicare; quod certe non procederet, si ille, neque in confuso recordaretur status penitentis: unde tunc teneretur Monialis singula peccata, etiam præcedentium illarum confessionum invalidarum explicare, cum tales confessiones perinde se habeant, ac si non

si non essent factæ. Si secundum debet Confessarius adstringere Monialem ad repetenda distincte omnia peccata explicata in præteritis illis confessionibus; idque ob rationem modo adductam, quæ proportionaliter militat etiam in præsentibus. Ita Suarez d. 22. de penitent. sect. 6., Coninc. d. 7. de Sacrament. num. 109., & 10. num. 102., Reginald. l. 8. num. 33. aliique, quos citat, & sequitur Bonacina d. 5. de Sacram. quest. 5. sect. 2. par. 3. num. 16. contra Medinam qu. 24. de Confess., & alios asserentes in casu, quo penitens confiteatur eidem Sacerdoti, non esse opus, ut distincte explicet singula peccata expressa in confessionibus, quas modo repetit, etiam si Confessarius, neque in genere recorderetur status illius. Addo ex Jo. de Lugo d. 16. de penit. num. 599., & aliis, quos refert, & sequitur Diana part. 3. tract. 4. resol. 108. quod, si quis ante annos 10. v. gr. tacuit culpabiliter peccatum mortale, & postea in aliis Confessionibus intermediis illius oblitus est, quando deinde Confessarius reperit vitium illius confessionis præteritæ, non debet obligare penitentem ad repetendas omnes Confessiones intermedias bona fide factas, sed illam solam, in qua commissus fuit ille defectus: siquidem alix omnes confessiones potuerunt esse validæ, ac fructuosæ, dum penitens non recorderetur sacrilegii commissi. Quod idem ait Jo. de Lugo num. 611. procedere etiam in evenitu, quo penitens omisisset confiteri aliquod peccatum mortale ex ignorantia culpabili solum venialiter; cum talis culpa venialis impedire non potuerit valorem, ac effectum præteritæ absolutionis, quæ sunt bene notanda Confessariis.

207. Quod si Monialis post absolutionem sibi a Confessario datam advertat ipsum Confessarium aliquod, aut aliqua peccata non intellexisse ob somnum, vel distractionem; nescit tamen, quod fuerit illud peccatum; siquidem constet illum ita dormisse, ut prudenter dubitari possit de singulis peccatis, an hoc peccatum audierit, debet tota Confessio reiterari: si vero de singulis non possit ita dubitari,

sed ad summum de aliquo in communi; non est obligatio reiterandi totam confessionem, sed solum confitendi peccatum illud in communi: sic Jo. de Lugo n. 607. addens num. 609. quod, si penitens sciat se aliquando in vita fecisse Confessionem mentruam irritam ex defectu potestatis in Confessario, non ideo reiterare debet omnes confessiones totius vitæ, cum vere non addit dubium morale de singulis in particulari; sed sufficit ipsum se accusare de peccatis in ea confessione manifestatis, non quidam distincte, sed in communi; *si ea non potest determinare*. Quæ doctrina locum proportionaliter haberet in casu, quo penitens sciret in sua generali confessione unum peccatum non fuisse a Confessario auditum propter somnum; nesciens tamen, quod esset illud peccatum: tunc enim non debet repetere omnia peccata: eum in tanta multitudine de singulis nequeat prudenter dubitare. Secus si evenisset id in confessione brevi: nam tunc teneretur iterum confiteri singula peccata tunc confessa; cum de illis singulis prudenter dubitari possit, an fuerint audita a Confessario.

Quæres 37. Qualiter debeat se gerere Confessarius Monialis in imponenda penitentia Sacramentali.

208. Resp. Quod, quamvis in Concilio Trident. sess. 14. cap. 8. dicatur debere Sacerdotes Domini, quantum spiritus, & prudentia suggererit, pro qualitate criminum, & penitentium facultate salutaris, & convenientes satisfactiones injungere, ne, si forte peccatis conniveant, & indulgentius eum penitentibus agant levissima quædam opera pro gravissimis delictis injungendo, alienorum peccatorum participes efficiantur; Confessarius tamen debet diligenter cavere, ne imponat penitentiam adeo gravem, ut penitens illam omittat cum animæ suæ præjudicio; sique ejus gravitatem debet temperare eum lenitate, ut neque nimis rigida, neque nimis facilis videatur: unde monet Reginald. l. 37. ex Henric. lib. 5. cap. 20. §. 5. lit. Q. quod si penitens propriam imbecillitatem exponat Confessario, & præsumat

sumatur ob debilitatem corporis, aut animi spiritusque teporem non impleturus pœnitentiam congruam; debet ea illi injungi, quam libenter admittit, addito, quod alia bona, quæ fecerit, aut mala, quæ pertulerit patienter, offerat Deo in debitam suorum peccatorum satisfactionem.

Placet hoc loco advertere, quod notat *Diana par. 9. tract. 7. ref. 54.* ex *Leandro*, & *Amico*, vi verborum illorum, quæ adduntur in absolutione Sacramentali: *Quidquid boni feceris, & mali sustinueris, &c.* fieri ut omnia, quæ pœnitens postea faciet, & mala, quæ patienter sustinebit, operentur ex opere operato ipsi pœnitenti: quippe quæ virtute clavium elevantur ad operandum ex meritis Christi ultra id, quod operarentur ex sola ipsorum intrinseca bonitate: idque ex intentione Confessarii absolventis, qui cum virtute clavium possit elevare omnia bona pœnitentis ad hoc, ut operentur ex meritis Christi supra proprium valorem ipsorum; verbis illis intentione hac prolatis omnia bona opera pœnitentis elevent ad operandum effectum ultra proprium valorem ex opere operato meritum Christi, & hoc licet Confessarius expresse id non dicat pœnitenti: dummodo præfatam habeat intentionem; cum in hac re non requiratur notitia, ac expressa acceptatio pœnitentis, sed sufficiat sola intentio Confessarii, ut dicta bona opera operentur tamquam pars Sacramenti ex Christi meritis.

209. Accedit, quod pœnitenti disposito ad majorem pœnitentiam recipiendam major potest imponi juxta qualitatem peccatorum confessorum: cum hoc sit magis conforme menti Concilii Trid. superius allegati, & alias satisfactio Sacramentalis sit longe majoris meritis: prætereā concedi potest pœnitenti, ut pœnitentiam injunctam redimat aliqua alia, (v.g. jejunio, elemosinis) quædam etiam relinquì possunt ejus arbitrio, ut eligat in satisfactionem suorum peccatorum, quæ maluerit: denique levior pœnitentia imponi potest ei, qui ostendit signa magnæ

contritionis, aut certe est lucratior aliquam indulgentiam, maxime plenariam: qua de plura *Regin. sup. cap. 4. & 5.* qui bene notat, ad imponendam justam, seu quantam, & qualem oportet pœnitentiam, requiri tum impulsus Spiritus Sancti, tum considerationem peccatoris, peccati, & finis, qui est salus animæ.

Dubium modo est, an Confessarius possit imponere Moniali in pœnitentiam, ut aliquot diebus abstineat a Communione.

210. *Resp.* Quod, cum frequens usus Communionis non sit res ita determinate bona, & non possit interdum, & in aliquibus circumstantiis melius esse abstinere, quam accedere, esto quis non habeat conscientiam peccati mortalis, ut erudite probat *Jo. de Lugo d. 17. de Euchar. sect. 3.* & alioqui Confessarius imponere possit in pœnitentiam opera honesta, ac virtutum, absolute loquendo, non repugnat Confessarium precipere pœnitenti, ut abstinat tali die a Communione: quando scilicet confitetur ex præsentis statu pœnitentis melius esse abstinere, quam accedere; dummodo tamen talis omisso Communionis non sit alius occasio judicandi: quod a Confessario injuncta fuerit in pœnitentiam: ita *Jo. de Lugo d. 25. de pœnit. num. 65.* contra *Sancium in selectis d. 33.*, monens tamen regulariter non expedire ejusmodi pœnitentiam imponere; addensque *n. 66.* contra eundem *Sancium sup. d. 30.* non solum Confessarium posse imponere in pœnitentiam sumptionem Eucharistiæ, sed etiam pœnitentem teneri illam acceptare: cum factum sit, quod supponit *Sancius*, pœnitentem non posse obligari ad acceptandum opus, quod impleri debeat in statu gratiæ; nihil enim magis commune est, quam imponere pro pœnitentia frequentiam Confessionis mentitæ, v.g. cum tamen sit certum non posse Sacramentum pœnitentiæ recipi, nisi in statu gratiæ, saltem in ultimo instanti, in quo complete suscipitur Sacramentum.

An autem liceat imponere in pœnitentiam Sacramentalem opera facienda pro Animabus Purgatorii.

211. *Resp.* Non apparere, cur id non
B b b li.

liceat: quamvis enim pœnitentia imponatur pœnitenti ad ipsum puniendum, id tamen vere consequitur in præfenti casu; cum non minus puniatur pœnitens pro defectu jej. nans, aut dans elemosynam, immo magis: quippe sic non solum privato cibo, aut pecunia, sed etiam satisfactione sibi respondente ex opere operantis; interim sibi retenta satisfactione respondente ex opere operato: ita *Jo. de Lugo supra num. 64.* contra *Vegam tom. 2. sum. c. 64. casu 4.*, & *Sancium supr. d. 16. num. 1.* addens *num. 59.* quod, cum Confessarius imponat pœnitentiam in persona Dei, & juxta institutionem Sacramenti pœnitentiæ, cujus vim non potest ipse Minister temperare; non potest Confessarius pœnitenti imponere gravem pœnitentiam sub veniali, sed juxta capacitatem matetiz, quæ injungitur in pœnitentiam. Nobiscum sentit *Diana par. 3. tr. 7. resol. 57.* cum Marchantio, Amico, & Casiro Palao, id inde probans, quod, licet Sacramentum pœnitentiæ institutum sit ad delenda peccata pœnitentis, tam quoad culpam, quam quoad pœnam, non ideo inde infertur, orationes pro Animabus Purgatorii applicandas non posse habere effectum in ipso pœnitente: in eo enim habent effectum ex opere operato, ac virtute Sacramenti, qui effectus communicari nequit a pœnitente animabus Purgatorii; esto illis communicet satisfactionem dictis orationibus respondentem, quatenus ab eo procedunt; qui effectus satisfactionis est distinctus, ac sepeparabilis ab effectu satisfactionis, quem dictæ orationes habent, quatenus sunt injunctæ a Confessario, & fiunt pars Sacramenti pœnitentiæ.

Quod si quæras, an, & qualis pœnitentia imponi debeat pœnitenti constituto in articulo mortis.

212. *Resp.* Non debere imponi pœnitentiam magnam, externam, & mox implendam, sed potius in tali casu excitandum esse pœnitentem ad interlorem contritionem, quam fieri potest, maximam, ei proponendo non tam pœnas inferni, quam spem misericordiæ Christi

pro ipso Crucifixi: nec non monendum esse, ut jubeat fieri de bonis suis congruas elemosynas, & Missas celebrari, rogetque amicos, si quos præsto habet, ut precibus, & aliis bonis operibus ipsi ferant opem ad dignam pœnitentiam pro suis peccatis peragendam: ita *Regin. sup. num. 41. ex Nav. Palud.*, & *S. Antonino*, monens cum Hostiensis, pœnitenti in articulo mortis posito significandum esse, quæ pœnitentia ei imponi deberet, si bene valeret, quamque teneatur implere, si convalescat, quod satis aperte significatur in *c. ab infirmis 26. qu. 7.* his verbis: *A quo periculo si divinitus ereptus convalescit, impossibilem sibi a Sacerdote pœnitentiam modum diligenter observet.*

Qualiter autem debeat se gerere Confessarius cum Moniali proxima mortis, quam invenit teneri resistere famam proximi gravissime læsam, aut retractare doctrinam falsam ad mores spectantem apud aliquos seculares.

Resp. Debere Monialem adstringere, ut convenienti modo famam ablatam restituat per ipsum Confessarium, aut aliam idoneam personam, & ad aliud non teneandemque procedere de retractione doctrinæ illius falsæ, si scierit, aut ex ignorantia graviter culpabili doctrinam illam docuit: secus, si bona fide, aut inadvertenter: tunc enim, cum teneatur ex sola charitate, puto Monialem de rigore non teneri retractare per Confessarium modo dicto doctrinam illam.

Addo obiter ex dictis *tratt. 12. c. 12. num. 63.*, quod si in codice aliquo impresso inadvertenter irrepsit aliquis error, qui debeat corrigi; si brevi codex est reimprimendus, sufficit auctorem illius corrigere præfatum errorem in nova editione mox futura, nec teneri illum corrigere in exemplaribus prioris editionis apud ipsum, aut alios ipsi notos existentibus; & hoc, licet ipsum commodè præstare posset. Moveor, quod, cum præfatus autor in hoc casu non peccaverit, non tenetur ad diligentiam extraordinariam non levia incommoda secum afferentem; & alioqui charitas proximi non obli-

obligat cum tanto incommodo. Confirmatur ex ipso usu authorum libros edentium, qui in casu proposito non adhibent diligentiam illam extraordinariam, & si qui adhibent, id faciunt ad bene esse, non autem ex necessitate.

Dubitari hic etiam potest, an Confessarius possit imponere in pœnitentiam opera alias debita ex præcepto.

213. *Resp.* Possè, immo & interdum expedire, ut id faciat attenta infirmitate, ac dispositione pœnitentis: cum enim opus præcepti sit satisfactorium, adeoque per illud possit perfici Sacramentum, vi cuius dicatum opus eleveur, ut satisfactio evadat Sacramentalis; non apparet, cur vigore clavium dictum opus non possit injungi in pœnitentiam, quamvis regulariter non fiat, immo nec fieri debeat: unde fit, ut, Confessario imponente aliqua jejunia in pœnitentiam, non satisfiat regulariter per jejunia aliunde debita, sed per jejunia supererogationis; nisi ex occurrentibus circumstantiis oppositu colligatur de mente ipsius Confessarii: ita *Laym. l.6. tract.6. cap.15. n.10.*, *Fagund. præcep.2. Eccles. l.6. cap.5. n.8.*, *Turrian. d.37. de pœnit. d.2.*, *Jo. de Lugo d.25. de pœnit. num.67.* alique, quos citat, & seq. sicut *Diana par.3. tract.4. resol.84.*, & *part.4. tract.4. resol.241.* ubi notat ex Mercero, quod sicut implens opus alias debitum (v. gr. ex præcepto Ecclesiæ), & a Confessario injunctum in pœnitentiam, duplicem reportat fructum, unum ratione operis præcise considerati, ac præcepti; alterum ratione virtutis, quam opus trahit ex vi potestatis clavium; sic præfatum opus omittens facit duplex peccatum, siquidem (ut bene advertit *Jo. de Lugo*) præceptum Ecclesiæ illud opus, v. gr. jejunium, constituit in specie temperantiæ: præceptum vero Confessarii intendit virtutem pœnitentiæ; sicque peccata dictis virtutibus opposita erunt diversa,

214. Addit *Diana citata resol.241.* alii citatis, quod sicut Confessarius in pœnitentiam Sacramentalem imponere, potest opus internum; quippe quod est

sensibile, sin minus per se, per accidens, quatenus imponitur, & acceptatur cum opere externo: sic & potest injungere opera implenda per alium: cum unus possit satisfacere pro alio quoad præiam temporalem relictam post remissionem peccati, & alias obligatio implendi pœnitentiam Sacramentalem oriatur ex voluntate ipsius Confessarii.

Utrum vero Confessarius imponere possit pœnitentiam Moniali pœnitenti, etiam post absolutionem impetratam.

215. *Resp.* Possè; quamvis usus obtinuerit, ut id fiat ante absolutionem, sicque regulariter faciendum videatur. Ita *Diana par.3. tract.4. resol.136.*, & *par.5. tract.13. resol.36.*, patetque tum ex cap. *fin. de censib. in 6.* tum quia, si quid obstat, maxime obstat obligatio sigilli Sacramentalis: at hæc non obstat, cum ipso hoc nulla interveniat violatio sigilli; siquidem moraliter non censetur fieri extra Sacramentum, quod statim sit post absolutionem Sacramentalem.

Quæres 38. An, & quibus casibus possit Confessarius loqui cum Monialibus de auditis in Confessione.

216. *Resp.* Possè in aliquibus casibus, & quidem primo, de licentia pœnitentis formali, ac expressa, nec non libera, ac spontanea: secundo, si in præfata Confessione Monialis subijciat peccatum aliquod, etiam in præfata Confessione manifestatum: Confessarius enim ad bene curandum pœnitentem debet attendere peccata, etiam præfata, quæ vel sunt circumstantiæ præsentium, vel indicant passionem vehementem, aut aliquid aliud consideratione dignum ad statum pœnitentis melius cognoscendum: tertio, si statim finita confessione Confessarius aliquid addat, aut advertat Moniali, quod oblitus fuerat: idque ob rationem 5. præced. adductam sub finem: & inde confirmari potest, quod in tali casu moraliter censetur durare idem iudicium quoad actus, qui debuissent præcedere absolutionem. Ita *Jo. de Lugo sup. d.23. scilicet.5.* addens *num.140.* ex communi doctrina, non posse Confessarium, pœnitente renuen-

te, petita, & non obtenta licentia, loqui cum eo de auditis in Confessione; quamvis contrarium sustineant Suarez, Filiuc., Nugnus, Diana allegati ab ipso Jo. de Lugo *supra* num. 140. contra ipsum Dianam *par. 5. tr. 11. resol. 18.*

217. **I**ngreditur Confessarius Clansuram in casibus necessariis.

218. Et quidem cum socio, si sit Regularis.

219. Decreta Sacra Congregationis circa hunc ingressum.

220. Sapius ingreditur ad audiendam Confessionem Monialis infirmæ; item præcipe ad monendum Monialem de periculo mortis proximò, sed non semper.

221. Item ad ministrandam Eucharistiam, & quidem sæpe, immò & quotidie interdum.

222. Comitantes tamen Eucharistiam in tali casu non possunt ingredi.

223. Communicans mane, vespere ejusdem diei iterum communicat per modum Viatici. Ostenditur in quibus casibus violetur jejunium naturale, & in quibus non.

224. Pluries ingredi potest Confessarius ad ministrandum Viaticum, servatis alias servandis; & si Monialis agrotata sit novitia, curat, ut faciat Professionem; ad hanc autem non requiritur consensus Capituli; idque etsi novitia absolverit annum novitiatum: quod si hæc convalescat, juxta aliquos resilire potest a Religione, necnon renunciare bonis, si antea non renunciavit: juxta nostram sententiam non tenetur complere novitiatum.

225. Item pluries ingreditur ad ministrandam extremam Unctionem, si aliàs ea repeti possit.

226. Quod temporis intervallum requiratur ad repetendam extremam Unctionem.

227. Ingreditur ad assistendum Moniali in extremis laboranti.

228. Et quidem pluries, ac pro longiori tempore.

229. Non tamen sine socio, si Confessarius sit Regularis.

230. Ostenditur, qualiter juxari debeat Monialis pro tempore agonia: eam ut absolvat sacramentaliter, eorum assistantibus illam de levioribus defectibus in specie interrogat.

231. Non ingreditur ad faciendas exequias Monialis defunctæ.

232. Parochus ministrat Sacramenta suo Parochiano morienti in Ecclesia exteriori Monialium, vel intra Monasterium.

233. At mulieri ingressæ Monasterium animo ibi degendi perpetuo dat in morte ultima Sacramenta, & sepulturam Confessarius Monialis, ubicumque illa sepeliatur: quod dici potest etiam de puella degente in educatione apud Moniales (quod alii negant) non item de muliere ingressæ animo ibi perpetuo habitandi conditione suspensæ: & in casibus propositis Confessarius lucratur Quartum, & ordinat funus.

234. Non ingreditur Confessarius, ut coram infirmis, & convalescentibus celebret.

235. Non item ad deferendam Moniali infirmæ Sacram Reliquium, seclusa consuetudine.

236. Non ad impertiendam benedictionem Episcopalem, aut indulgentiam Moniali morienti.

237. Non ad exorcizandam Monialem energumenam.

238. Non

238. *Non ad benedicendum Monasterium, nisi in casa, quo insectaretur a Demone.*
239. *Non ad sumendum Hostiam intra Clausuram lapsum e manu Sacerdotis.*
240. *Proponitur, & solvitur obiectio.*
241. *Qualiter se gerat Confessarius, si hostia cadat super vestes Monialis.*
242. *Ingreditur ad consolandam Monialem extreme desolatam, si aliter ei nequeat succurri.*
243. *Non item ad baptizandum puerum intra Clausuram natum.*
244. *An ingressus ex justo titulo facit intra Clausuram id, ad quod non potuisset ingredi.*
245. *Ingrediens in casu permissio non incurrit pœnas latas contra violantes Clausuram, etsi ingreditur ex pravo fine.*
246. *Ingressurus in casu rationabili, non expresso in generali facultate, eget speciali licentia.*

Quæres 39. *An, & in quibus casibus possit Confessarius Monialium ingredi Clausuram ad exercendos actus concernentes suum munus.*

217. **Resp.** **P**osse ex licentia Ordinarii, & Prælati Regularis Monialium, prout ipsæ alterutriusque respective subijciuntur: & quidem etiam noctu, si occurrat casus urgentis necessitatis: idque in omnibus casibus inferius proponendis, aliisque similibus, qui forte eveniant: patet, tum ex communi Ecclesiæ praxi, tum quia aliqui status Monialium esset miserrimus, si occurrente casu necessitatis non possent Confessarii ingredi Clausuram tum ad ministranda Sacramenta tempore infirmitatis, tum ad assistendum morientibus, tum ad alios similes effectus, qui progressu temporis evenire possunt: tum quia id satis aperte deciditur, tam in Constitutione Gregorii XIII., quæ incipit *Gratia*, & est superius adducta; qua-

tenus statuit licentiam ingrediendi Clausuram Monialium non esse dandam, neque adhibendam, nisi in casibus urgentibus tantum; quam in Concilio Trid. sess. 25. c. 5. de Regul. per ea verba in casibus necessariis, & in cap. periculoso de stat. regul. sub istis verbis, nisi rationabilis, & manifesta causa existat: ex quibus textibus ego infero, quod cum plures casus evenire possint, in quibus urgeat necessitas Monialium, ut Confessarius ipsarum ingrediatur Clausuram ad exercendum aliquem ex actibus concernentibus ipsius munus; in iis casibus ingredi poterit Confessarius, obtemperata debita licentia; prout exposuimus sup. c. 5. sess. 3. qu. 32.

Quod si quæras, an Confessarius Monialium ingrediens Clausuram ad exercendum suum munus in casu necessario, & cum legitima licentia (quæ scilicet specialis sit, & in scriptis) possit secum ducere socium, absque eo, quod hic exprimitur in licentia.

218. **Resp.** Posse, immo & id maxime decere; præsertim, si Confessarius sit Regularis. Ita Sanch. l. 6. mor. c. 16. n. 46. Mir qu. 2. de Monial. art. 17. Barbosa alleg. 102. n. 50. Diana par. 3. tract. 2. resol. 51. Tambur. d. 24. de iure Abbatiis. qu. 3., & ex parte Bonac. qu. 4. de claus. pag. 4. n. 4. nobiscum sentiens in iis casibus, in quibus Confessarius ingrediens Clausuram indiget ope, ac ministerio socii; non autem in casu, quo excepturus sit confessionem alicuius infirmæ ibi existentis. Moventur, tum quia decencia videtur requirere, ut Confessarius habeat testem omnium suarum actionum, & ex ejus præsentia tanto majori cum circumspectione procedat (quod præsertim observari debet, si Confessarius sit Regularis, quem nunquam decet incedere absque socio) tum quia hoc ipsum non obscure significavit Gregorius XIII. in sua Constitutione *Dubius*, dum Prælati in casibus necessariis ingredientibus Monasteria Monialium j. bet, ut comitatus ingrediantur: tum quia talis est praxis fere communis (loquendo de Confessariis Regularibus) eaque approbata a Sacra Congregatione, quæ teste Barb. in Collect. v. conf. ff. Monial. 2. decrevit Confessarium ex anti-

antiqua consuetudine absque socio ingredi non posse Monasteria Monialium ad audiendam ibi confessionem alicujus infirmæ, sed debere ei assignari socium, qui ipsi assistat, & sit ætatis excedentis annos quinquaginta, vitæque exemplaris.

219. „ Addo hic primo ex Pignattello to. 6. consult. 85. n. 231. Sac. Congregationem 13. Septembris 1583. hæc inter alia statuisse, scilicet ut Confessarii Monialium ingredientes Sacramentum penitentiae ministraturi absque socio ingrediantur, idemque faciant in administratione Eucharistiae, & extremæ unctionis. Dum vero confessiones audiunt infirmarum, cellæ janua remanere debet aperta, & ambe Comitricæ ad eandem Cellæ januam, ita ut ibi manentes Confessarium, & infirmam commode cernere possint, audire tamen non possint. Sed de Confessario Regulari contrarium statuit Alexander VII. in supracitat. constit. felici, per hæc verba: Nunquam ingrediatur, nisi cum socio, qui sit probata vita, & matura ætatis, semperque maneant in ea parte Monasterii, qua Confessorem videre, & ab eo videri semper possit.

Quæres 40. In quibus casibus possit Confessarius Monialium ingredi Clausuram ad audiendas confessiones Monialis infirmæ, & an possit ingredi præcise ad monendam Monialem de periculo mortis proxime imminentis.

220. Resp. Posse, quotiescumque Monialis ita laboret, ut non possit commodè accedere ad sedem Confessionalem, hoc est sine dispendio sanitatis, idque non solum sub initium morbi, sed etiam quoties urget præceptum Ecclesiæ, aut regulæ, aut etiam propria devotio; immo etiam quoties Monialis dicit se indigere Sacramento penitentiae: ita Rodriq. tom. 1. q. 47. art. 4. Portel. de dub. reg. v. Clausura n. 9. Villalob. tom. 2. sum. tract. 35. diff. 47. n. 4. Diana sup. resol. 67. Tambur. sup. qu. 2. n. 1., & alii; patetque ex eo, quod juxta dicta licitus est ingressus intra Clausuram in casibus necessariis; ulus autem Sacramenti penitentiae est necessarius, & qui-

dem necessitate, quæ per se est nota soli penitentis; ut proinde mirum non sit, Doctores permittere Confessario Monialium, ut ingrediatur ad excipendam confessionem Monialis infirmæ, aut aliter sic impeditæ, ut non possit ipsa ad illum accedere absque notabili dispendio sanitatis, quoties illa dicit se indigere Confessione: cum alias obligatio Clausuræ ab ipsis Doctoribus dicatur esse strictæ interpretationis: quæ enim sunt favorabilia animæ, latam admittunt explicationem.

Addo Confessarium posse ingredi præcise ad monendam Monialem de periculo mortis proxime imminentis, si attentis concurrentibus circumstantiis probabiliter judicetur, talem monitionem minus utiliter faciendam esse. a Medico, aut a Monialibus: moveor, quod, data suppositione, sumus in casu necessitatis urgentis; cum hic agatur de spiritali salute Monialis: secus dicendum, si dicta monitio æque bene posset fieri a Medico, aut a Monialibus: sic enim cessaret ratio necessitatis: quamvis in præsentī casu, aliisque similibus standum sit consuetudini ejusque regionis, ac Diocesis.

Quæres 41. In quibus casibus Confessarius Monialium possit ingredi ad ministrandum Moniali infirmæ, aut aliter impeditæ Sacram Communionem.

221. Resp. Posse ingredi non solum ad ministrandam Eucharistiam Moniali in probabili periculo mortis constitutæ (de quo nemo dubitat; cum in tali periculo quilibet fidelis teneatur communicare per modum Viatici) sed etiam quoties aliz Moniales communicant ex præcepto, sive Ecclesiæ, aut regulæ, sive etiam ex alia pia, & rationabili causa. Ita Portellus supra, & ante illum Rodriq. tom. 1. qu. 47. art. 4. Miranda tract. de Monial. quæst. 2. art. 7. & Sanchez n. 45. addens se credere Confessarium posse ingredi ad ministrandum Sacramentum Penitentiae, ac Eucharistiæ Moniali infirmæ, quotiescumque ista solebat uti his Sacramentis: patetque tum ex dictis quæst. præcel. tum quia rationi consonum est infirmas hoc solatio non destitui, ne alioqui addatur afflictio

siſticio aſſiſto; immo juſtum eſt triſtitiā inſirmæ levare tam ſalutaribus medicinis: unde inſert Sanchez, quando dicunt Doctores poſſe Confeſſarium ingredi ad audiendam confeſſionem Monialis inſirmæ, aut aliter impeditæ, quoties ipſa ait ſe indigere hoc Sacramento, haud ſtriſte interpretandam eſſe hujusmodi indigentiam, ideoque poſſe ingredi etiam in caſu, quo illa cupiat confeſſeri ſolum ad meam conſolationem ſpiritualem.

„ Confirmari poteſt hæc reſponſio declaratione Sacræ Congregationis, quam r. fert Pignatellus ſupra citatus: Sic ait n. 232. Cumque Sanctiſſ. D. N. Bulla cautum ſit, ne quiſ Monalteria Monialium ſine urgentibus neceſſitatibus ingrediatur, quaſiſtum fuit, an Sacerdotibus in Monalterium ſæpius introire liceat, ut iis Monialibus, quæ perpetuo, aut diuturno aliquo morbo laborant, Penitentia, & Euchariftiæ Sacramenta ſæpius adminiſtrent, licet alias, cum ægrotare cœperunt Sacramentum Euchariftiam ſumplerint; Sacra Congregatio Concilii die 18. Martii cenſuit licere.

„ Addit Quintanad. tr. 3. ſing. 3. n. 10. quod ſi Monialis ægrotat ſolita ſit quotidie communicare, ad eam poſſet deferri Communio; cum hujus ſumptio iudicio viri prudentis neceſſaria videri poſſit ad profeſtum, & conſolationem ſpiritualem. Ad quod faciunt, quæ habentur in Conſtitutionibus S. Dominici cap. 13. nimirum, quod quanto præſtantior eſt anima corpore, tanto diligentius procuranda eſt ſalus animæ ſupra ſalutem corporis; & ſi ob corporis neceſſitates introire in Monalteria licet, multo magis id licebit Confeſſariis, qui curæ animæ Monialium deputati ſunt. Quæ confirmat Sanctiſſ. in ſelectis d. 22. n. 22. dicens: ſi ob neceſſitatem temporalem Conventus v. g. ob delinendum parietem, aut ſolium, permiſſum eſt fabris clauſtra introire; quare ob utilitatem ſpiritualem Monialium id negandum erit Miniſtris ſervantibus requiſita? Confirmat & Quintanad. ſup. num. 13. his verbis: Quod ſi corporalis Medicus quotidie

ingreditur, etiamſi ita neceſſarium non ſit, ut cum nulla Monialis graviter laborat, ſed ſolum ſunt leves alicujus curandi præſervandique morbi; cur ad animæ morbos ſanandos, & ægrotantis profeſtum, & conſolationem augendam Medicus ſpirituſalis ad ſpirituale medicamentum non ingreditur? Quibus conſentit Sanchez l. 6. mor. c. 16. num. 45. „ Hæc tamen relata hic a me, velim, ut Superiores, ad quos ſpectat, prædictum ingreſſum ad quotidianam Communioneſ permittere poſſint, niſi ipſi aliter indicaverint, non ut Confeſſarii ex ſuo tantum arbitrio, & iudicio id faciant.

222. „ Decreto ſupra relato n. 221., in quo cavetur, ut Confeſſarii miniſtratori Euchariftiam ingrediantur ſolii, conformis eſt doctrina, quam tradit Sanchez n. 46., dicens non ſubſeſſe juſtam cauſam, quod comitantes Euchariftiam ingrediantur clauſuram; cum ipſæ Moniales ſatis decenter cereis accenſis comitari poſſit Euchariftiam, ſtatim ac ad clauſuræ fores accedit. Quamquam quo ad hoc mihi magis placeat conſuetudo inducta in civitate Ferrarienſi; nimirum, ut Confeſſarii Monialium in caſu, quo adminiſtranda ſit Moniali inſirmæ Euchariftia, particulam conſecratam in decenti vaſe ponat ſuper fenefſtella, ex qua Moniales ſolent communicare; eaque ſe poſita, ingreditur cum debita modefſtia, ac devotione, ibique indutus ſuperpelliceo, & ſtola procedat ad chorum, indeque ſumptam particulam conſecratam deferat ad Monialem inſirmam, cæteris Monialibus ipſum comitantibus cereis accenſis.

Quæri hic poſſet, an Monialis, quæ mane communicavit, poſſit eodem die iterum communicare per modum Viatici, ſi ſub vefperam ejuſdem diei contingat eam incurrrere periculum mortis, cum antea bene valeret, nec extaret ulla ſuſpicio talis periculi.

223. Reſp. Licet DD. communiter apud Dianam p. 5. tract. 3. ref. 33. ſuſtineant partem negativam; nihilominus non videtur improbabilis pars affirmans, quam ſuſtinet idem Diana ex Hurtado de

Men-

Mendoza, Turriano, Ochagavia, ac Kellifonio: & suadet, tum quia jura prohibitia, ne quis communicet bis in die, non comprehendunt casum istum adeo specialem; tum quia fideles debent in articulo mortis communicare ex praecepto divino, cui non satisfit per anticipatam communionem (sicut nec satisfit praecepto audiendae Missae per anticipatam auditionem) praeceptum autem hoc divinum, ut fortius, praevalet prohibitioni Ecclesiasticae de non communicando bis eadem die ex *Sanch. l.1. mor. c.10. n.17.*

Cum autem jejunium naturale, quod ordinarie requiritur ad Communionem Eucharisticam, violetur per sumptionem cibi, ac potus: cibis vero, & potus sit ille, qui in stomacho alteratur, seu digeritur, aut ad digestionem pertinet, idque per actionem, quae sit comestio, aut potatio: qualis non est, nisi ex cibo, & potu assumatur, ac in stomachum trajiciatur: sequitur hujusmodi jejunium violari ex receptione grani anisi consulto deglutiti. Card. de Lugo *d.15. de Euchar. sect.2. num.22. & 28. Hurtad. d.9. de Euchar. diff.15.* item ex sumptione tabaci per os assumpti, ac pilulae medicinalis. Praepositi *3.p. qu.80. art.8. d.1. n.39.* item ex receptione papyri, seu chartae, ac sili ex lino (quippe quae habent originem ex herbis, & in substantia sunt herbae, quae digeruntur) imo, & ex sumptione muscae, culicis, ac vermiculi. Cardin. de Lugo *sup. num.32.* item ex receptione cretae, quam foeminae comedunt ob defecationem, aut ad diminuendum colorem *Tamburin. de commun. cap.2. §.6. num.19.* idem asserens de Lapide Bezzuar, & terra Cypria; item ex receptione ceræ, ut pote aliquibus partibus mellis immixtae *Tambur. num.20.* (et si dissentiant *Summa Diana v. communionis dispositio n.33.* male citans pro fe Cardinalem de Lugo) non item ex sumptione officuli fructuum, aut alterius generis frusti ligni solidi, moneatur aureæ, globuli plumbei, frusti unguis, sili ex ferro, serico, aut lana; quippe quæ in stomacho non alterantur, sed integra a stomacho etiam valido ege-

runtur. Cardin. de Lugo *sup. & cum eo Tambur. n.18.*

Sic violatur jejunium naturale ex sumptione unius guttae aquæ, ex receptione potionis medicinalis, auri potabilis, & sanguinis, quem quis exugat e proprio digito. *De Lugo sup. Tamburin. num.21.* monens haurientem aquam, imo; & quodlibet aliud non esse jejunium, cessante statim e stomacho ejiciat rem sumptam; cum semper aliquid illius remaneat in stomacho: item si ex praeposito deglutiantur reliquæ cibi manentes in dentibus *de Lugo n.36. Pasq. d.211. de Euchar. cap.3. n.30. Hurtad. d.9. de Euchar. diff.15.* (quod negant Tabiena, Henricus, Jo: a Cruce, Diana, Suarez, Rodriguez, & Coninch. apud Tamburinum *num.25.* nec improbabiler.) E contra jejunium naturale non violatur, si per modum salivæ sumas guttam aquæ, aut jusculi; vel sanguinem e capite fluentem in os, ac immixtum salivæ. *De Lugo sup. num.23.* item si trajicias culicem, muscam, aut pulverem in os casu volitantes, vel etiam sanguinem, aut humorem e capite, aut gingivis descendentem, etiam in magna copia, etiam non immixtum salivæ; *De Lugo sup.* item si sumas tabacum per nares, sive in folio, sive in pulvere, sive in fumo, vel etiam aliquantulum aquæ per nares attrahas. *Granad. in 3. par. c.6. tract.10. d.8. num.4. Suarez d.68. de sacros. sect.4. §. quæres rursus:* item si per narium afflationem sumas odorem. *Granad. sup.* item si aromata teneas in ore, immo & contreras dentibus, sed non deglutias. *Tamb. n.26. ex Bonacina addens ex Tannero tom.4. d.5. qu.8. art.8. not.1.* si quid ex dictis aromatibus cum saliva descendat in stomachum, non violare jejunium; cum talis descensus sit solum per modum salivæ, quæ cohiberi nequit, ne descendat affecta dictis aromatibus: quod non admittit Tamburinus in casu, quo volens aromata in ore granum aliquod ex illis in stomachum involuntarie trajiciat: cum hic interveniat vera comestio, cum non volita; nec sit eadem ratio de musca in os volitante, & casu deglutita; si quidem

dem hæc actio nullo modo est comestio, sed respiratio, cum granum aromatis in ore contritum, volutatum, & trajectum in stomachum (etsi contra voluntatem) sit comestio: quomodo decidens in flumen, & aquam involuntarie deglutienti, vere dicitur potare: ita Tamburin.

Addit *Pasqualig. par. 2. decis. 426. ex Paludano, & Persico*, non solvi jejunium naturale, si quid cibi, aut potus intret in conductum respirationis; cum talis deglutitio non pertineat ad manducationem, ut pote non ordinata ad nutritionem, sed potius ad suffocationem: dum enim sit descensus non in stomachum, sed in canalem respirationis, non completur manducatio, aut potatio; cum non sit in termino, nisi fiat transmissio in stomachum, ita ut descensus cibi, aut potus in stomachum sit pars manducationis, adeoque ea sublata, jejunium non frangatur; quippe quod solum violatur per completam manducationem, aut potationem. Quod si in hoc casu conans ejicere, quod ingressum est in canalem respirationis, aliquid modicum illius in stomachum deglutiat, non solvitur jejunium naturale; quippe quod ingreditur præter intentionem, & vi actionis egestivæ, quæ opponitur manducativæ, aut potativæ, sicque ingredi nequit per modum manducationis, aut potationis, & consequenter non solvit jejunium naturale.

Dubium majus est, an censeretur debeat jejunium naturale, qui casu deglutit, & traiecit in stomachum aquæ quantitatem notabilem, ut si cadat in flumen.

Resp. Pasqualigus sup. decis. 425. quod licet *Tabiena v. communicare qu. 45. num. 51.* sustineat debere censeretur jejunium, dummodo id contingat præter voluntatem, siquidem, ut aliquid sumatur per modum cibi, debet sumi ex intentione, non casu; Doctores tamen communiter oppositum sustinent cum *Sylv. v. Euchar. 5. qu. 6. num. 8. Soto in 4. d. 12. qu. 1. ar. 8. ad 4. Sd v. Euchar. num. 27. Nav. cap. 2 t. num. 53.* & probant, tum quia actio deglutitiæ magnam quantitatem aquæ nequit inducere rationem alterius actionis, quam

potationis, licet violentæ, ac præter intentionem; cum sit motus, quo per se primo aqua trajicitur in stomachum: tum quia dici non potest in hoc casu intervenire solum respirationem, aut deglutitionem salivæ; cum in his actionibus id, quod per se primo descendit in stomachum, non sit materia potabilis, sed aer, aut saliva; si autem hic intervenit actio potativa, solvitur jejunium, ut patet.

Quod si aqua sic hausta ejiciatur e stomacho, dicit *Pasqualig. n. 4.* posse censeretur adesse jejunium naturale, si probabiliter judicetur totam aquam fuisse ejectam: nam jejunium violatur solum per cibum, ac potum; & alioqui in hoc casu aqua, cum intret in stomachum præter intentionem, & ab eo ejiciatur, non habet rationem potus, sed cujusdam lavationis, qua stomachus lavetur: haustio enim illa aquæ eatenus haberet rationem potationis, quatenus conjungeretur cum termino ipsius potationis (cum omnis motus sit talis per conjunctionem cum suo termino) & alias in hoc casu haustio non conjungitur cum termino potationis, qui est permanentia liquoris recepti in stomacho, ut possit alterari, & digeri: sic *Pasqualig. etsi n. 5.* subdat in hoc caute procedi debere, & ex concurrentibus circumstantiis videndum esse, an totus liquor sit ejectus: si enim aliquo tempore mansit in stomacho, vel sit facile alterabilis, nequit censeretur totus ejectus, sed præsumi debet aliquam ejus particulam fuisse alteratam: præterquam quod, etsi probabiliter censeretur totum liquorem fuisse ejectum, satius est abstinere a communione Eucharistica ob reverentiam Sacramenti.

Utrum vero Confessarius possit sæpius ingredi ad ministrandam Moniali infirmæ Eucharistiam per modum Viatici.

224. *Resp.* Possit, si inter unam, & aliam communionem detur conveniens intervalum temporis; v. gr. octo, aut decem dierum juxta *Suar. d. 68. de Euch. sect. 5.*, & *Henric. l. 8. c. 5. n. 1.*, aut etiam solum sex dierum, juxta *Famum v. Communio §. 18.*, & *Majorem in 4. d. 9. qu. 3. ad 5.* Ducor, quod, cum juxta citatos Doctores, quos

C c c sequit.

sequitur *Fag. præcep. 3. Ecclesiæ l. 3. c. 5. n. 20.* licitum sit fidelibus infirmis communicare per modum Viatici non semel, sed iterum, atque iterum, & quidem secundum *Laym. l. 5. tract. 4. c. 6. n. 20.* altero statim die in aliquo casu, licitum erit Confessario Monialium ingredi ad talem effectum, ne aliqui Monialis infirma destituatur tam salutari remedio, & quod idem valde necessarium; ut proinde dici possit comprehendere sub regula generali a nobis assignata superius, quod potest Confessarius Monialium ingredi in casibus necessariis.

Quod si Monialis, cui administranda est Eucharistia per modum Viatici, sit Novitia, curet Confessarius, ut illa ante communionem faciat Religiosam Professionem juxta Pii V. indultum relatum c. 9. n. 18. pro cuius intelligentia unum tantum placet hic adnotare; nimirum ad essentiam Professionis factæ vi talis indulti non videri necessarium, quod ea fiat de consensu capitulari Monialium illius Monasterii, adeoque illam sine dicto consensu esse validam. Movetur, tum quia Pius V. si voluisset ad Professionem in isto casu faciendam requiri consensum capitularem Monasterii modo dicti, id expressisset in tenore indulti; sicut de facto expressit requiri, ut Novitia vigore præfati indulti professura annum ætatis decimum sextum expleverit: cum ergo non expresserit circumstantiam consensu capitularis, signum est, quod illam noluit, juxta illud: *Si voluisset, expressisset: non expressit, ergo noluit.* Tum quia versamur in materia valde favorabili animæ, quæ proinde non debet restringi ultra id, quod restringitur in concessione indulti: tum quia usus talis indulti posset impediri a Monialibus Monasterii talem consensum denegando; ut bene notavit P. Bordonus a me consultus, qui nobiscum sentit.

Et hanc doctrinam puto procedere etiam in casu, quo professura vigore indulti Pii V. jam explevisset integrum annum probationis: hanc scilicet valide, ac licite profiteri in morte absque consensu capitulari Monialium. Ducor, quod vi dicti indulti dispensat Papa non solum in in-

tegritate anni probationis, (cuius in præfati casu nulla est necessitas) sed etiam in exploratione Puellæ, & consensu capitulari Monialium alias præmittendis (quæ duo etiam in præfati casu deferre possunt): cum ergo in casu hic propositum indultum possit suffragari quo ad hæc duo posteriora, non apparet, cur usus ejus denegari debeat ex eo, quod non suffragetur etiam quoad supplendam integritatem anni probationis: maxime attendente regulæ juris: *cui licet, quod majus, non debet, quod minus est, non licere l. non debet ff. de regulis juris,* & attendente privilegii favorabilis animæ, quod debet ampliari: sic ego respondi novissime in contingentia facti, & responsionem approbarunt viri docti.

An autem Novitia virtute præfati indulti professæ, possit resistere a statu Religioso, & redire ad sæculum, si supervixerit, data doctrina Hieronymi Rodriguez, & Vechii apud Dianam p. 5. tract. 3. resol. 139. *Stinentium Novitiam hanc egere nova professione, & consequenter professionem in morte factam esse nullam (quod tamen negat ipse Diana cum Lezana, & nos negabimus in tract. de profess. c. 2. qu. 3.)*

Resp. Data illa doctrina, possit resistere Novitiam a statu Religioso; cum juxta illam doctrinam ipsa perinde se habeat, ac si nullam fecisset professionem; & non entis nullæ sint partes, seu qualitates l. ejus, qui insulam ff. si cer. pet. Verum tamen est, quod, licet dicta professio non habeat vim voti simplicis Religionis ex doctrina Sanchez lib. 7. de matrimonio d. 34. a. n. 8. habet tamen vim voti simplicis castitatis ob rationis identitatem expressæ in cap. quidam de convers. conjugat. ut indicat idem Sanchez l. 7. d. 27. n. 13: cum declaratione ac præsumptione juris, quas ille habet d. 34. n. 3.

Addo Novitiam in morte profitemem modo dicto, inherendo doctrinæ Rodriguez supra relatæ, posse, si antea non renunciavit bonis, postea renuntiare (servatis alias servandis) idque ob rationem §. præcedentis adductam, quæ procedit æque in re præfati, ut consideranti patebit.

Quam-

Quamquam in foro externo talis bonorum renunciatio posset esse admodum controuersa, stante nostra sententia sustinente professionem factam in morte vigore indulti Pii V. esse veram, ac validam professionem: quam sententiam amplectuntur plures, & graves doctores apud *Dianam par. 3. tract. 2. resol. 17.*

Accedit, quod, licet Rodriquez consequenter ad illam suam doctrinam cum aliis sustineat Novitiam in casu proposito profitentem, si conualecat, teneri abolere residuum anni integri probationis, in nostra tamen sententia oppositum sustinendum est; cum sic cesset finis probationis, quæ ordinatur ad professionis emissionem tantquam via ad terminum, & dispositio ad formam; quæ omnia cessant hoc ipso, quod vera, ac legitima professio facta est (sicut vere facta est in presenti casu) unde procedit juris regula: *Cessante legis ratione, cessat lex, l. final. ff. de adul.*

Quæres 42. *An, & quoties Confessarius ingredi possit Monasteria Monialium ad ministrandam extremam unctionem Moniali infirmæ.*

225. Resp. Quod, cum Sacramentum extremæ unctionis non respiciat solum infirmitatem, sed etiam statum infirmitatis, quo juxta humanam æstimationem infirmus appropinquat morti; & alioqui durante eodem morbo (v.gr. hydropico) possit sæpius incurri periculum mortis, potest infirmus licite inungi sæpius, etiam in eadem infirmitate; si occurrente uno periculo mortis semel inunctus incurrat postea aliud periculum; quod potest non raro evenire: ita *Diana part. 5. tractat. 3. resol. 36.* aliique communiter, & patet ex Concil. Trident. *sess. 14. cap. 3. de extr. naræ.* ubi dicitur: *Quod si infirmi post susceptam hanc unctionem convaluerint* (intellige, siue valetudine omnino recuperata, siue, quod evadant periculum mortis) iterum hujus Sacramenti subsidio juvari poterunt, cum in aliud simile discrimen inciderint. Constit autem ex dictis quæ præced. quod si Monialis modo dicto potest sæpius inungi, poterit Confessarius sæpius ingredi ad talem effectum:

cum talis inunctio recenferi probabiliter possit inter casus necessarios, in quibus conceditur ingressus.

226. Porro intervallum temporis, quod requiritur, & sufficit ad reiterandum Sacramentum extremæ unctionis, recurrente novo periculo mortis, censet *Fagund. sup. lib. 1. cap. 1. num. 7.* prudentis viri judicio definiri debere, & videri sufficere 15. aut 20. dies: mensem integrum requirit *Henriq. lib. 3. c. 9. num. 1. Minckius vero in pract. 9. d. 21.* censet sufficere octo dies post præcedentem unctionem, ita ut probabiliter præsumi possit infirmum peccasse saltem venialiter: inter hæc opiniones ego consulo opinionem *Fagundæ* tamquam probabiliorē.

Quæres 43. *An, & quoties Confessarius Monialium ingredi possit ad assistendam infirmæ laboranti in extremis.*

227. Resp. Possit: ita in terminis *Sanchez sup. nu. 48. ex Llamas, Peyrin. to. 2. privil. constitut. 64. Pii V. num. 37. Victor. citatus a Tambur. sup. qu. 2. num. 6.* & alii communiter. Moveor, quod, cum talis assistentia sit non solum utilis, sed valde necessaria Moniali in tali statu constitutæ, enumerari potest inter casus necessarios, in quibus jura concedunt ingressum intra septa Monialium: munus quippe assistendi Moniali in tali eventu, illamque confirmandi piis verbis, est proprium Sacerdotis; eo vel maxime, quod tunc potest occurrere aliqua animi perturbatio, aut scrupulus, ad quæ sedanda sit opus consilio Confessarii; ut propterea non parum suspicer esse minus authenticam declarationem illam, quam assert *Gavant. in manu. v. Claus. Monial. num. 43.* ut factam a Sacra Congregatione; nimirum Confessarium Monialium, administrato extremæ unctionis Sacramento, debere relinquere Moniale infirmum morientem, eam commendando aliis Monialibus, ut eam juvent ad bene moriendum, & e Monasterio egredi: quod certe videtur admodum durum, præsertim fœminis, quæ morientibus sibi cognatis vellent semper assistere aliquem Sacerdotem ipsis in tanta necessitate spiritalium opitulantem.

Difficultas est, an Confessarius non semel, sed iterum, atque iterum ingredi possit ad talem effectum, immo & longiori tempore continuato assistere Moniali animam agentis, etiam per noctem intergram.

228. *Resp.* Posse, & sæpius ingredi, & diuturniori tempore assistere, si iudicio prudentis viri Monialis censeatur brevi moritura, ideoque indigere assistentia Confessarii, qui piis verbis eam consoletur, & opportunis mediis adjuvet ad bene moriendum. Ducor, quod Confessarius licite potest ingredi ad assistendum Moniali; eum juxta dicta a jure concedatur ingressus in tali casu, ut pote comprehensus inter casus necessarios: at potest evenire quod Monialis agonizans indigeat assistentia Confessarii, sive pro longiori tempore continuato, eo quod variis, & gravibus tentationibus rursus temporis vexetur, & iudicio Medici credatur brevi moritura; sive quod sæpius ad eundem effectum ingrediatur, eo quod Moniali superveniant plura symptomata, per quæ probabiliter creditur mox moritura, cum tamen, his cessantibus, tempus agonizæ ulterius protrahatur: ergo in hoc utroque casu poterit Confessarius & ingredi Clausuram sæpius, & longiori etiam tempore permanere in Monasterio; maxime cum præcepta Ecclesiæ (cujusmodi est præceptum Clausuræ Monialium) non obligent in eventu tanti dispendii, & alioqui simus in materia adeo favorabilis animæ, in qua melius est abundare, quam deficere. Unde Ordinarii locorum, ac Prælati Regulares Monialibus sibi respective subiectis quoad hoc deberent non parum indulgere, memores ex brevissimo mortis momento pendere totius æternitatis progressum, plurimumque conducere cuicumque morienti, ut assistentem habeat Sacerdotem, qui in tanta necessitate, & tam gravi periculo opportunum præstet auxilium.

Quod si quæras, an Confessarius Monialium in casu, quo cogeretur longiori tempore commorari in Monasterio ad assistendum Moniali morienti, & quidem non

Aliis, aliisque magnam haberet necessitatem aliquantulum requiescendi, posset ad aliquod tempus secedere in cubiculum aliquod intra ipsum Monasterium, ibique parumper requiescere.

Resp. Quod in tali eventu consultum esset potius secedere in Domum Factoris Monialium proximam Monasterio, ibique requiescere, prælo adfuturum Moniali morienti, ubi primum advocabitur: sic ego consului in contingentia facti, & consilium postea approbarunt viri valde docti: qui in etiam postea reperi Fratres Carmelitas Discalceatos *part. 3. stat. cap. 30. num. 3.* statuisse, quod si Monialis aliqua sit morti proxima, non liceat Sacerdoti Confessario intra Clausuram pernoctare, nisi ægrorata sit in eo periculo, ut eo pietatis officio egeat, quod in morientes exerceri solet: ac ea defuncta, statim cum socio exeat; quod statutum fuit confirmatum ab Urbano VIII. & ostendit rationabilem esse nostram assertionem.

An autem Confessarius in præfenti casu ducere possit, & debeat socium intra Clausuram, vel certe debeat ingredi solus.

229. *Resp.* Posse, & debere ingredi cum socio, si Confessarius sit Regularis: idque ob dicta *qu. 39. §. Quod si quæras*: si vero sit secularis, non est quidem regulariter in usu, quod secum ducat socium (forte, quia hic, & nunc illum habere non potest in promptu, qualis in tali eventu requireretur, virum scilicet pium, & non minus ætate, quam moribus grave): esset tamen multum laudabile, ac expediens, quod Confessarius Monialium secularis in ingressu Clausuræ secum haberet socium, qualem modo indicavimus. Verum in hoc serventur consuetudo uniuscujusque Diocesis, Religionis regula, & præcepta Sacræ Congregationis decreta, a quibus nefas est recedere in re tanti momenti.

Quæres 44. Quibus mediis possint, & debeant Confessarii Monialium juvare illas ab bene moriendum tempore agonizæ.

230. *Resp.* Posse, & debere juvare frequentibus mediis, aut aliis similibus quæ sug-

suggeret Spiritus Sanctus, videlicet illas excitando ad varios actus fidei, spei, & charitatis, sicque illas muniendo adversus tentationes, quæ tunc temporis immit-solent a Diabolo, & hoc brevi aliqua oratione desumpta e sacris scripturis; cuiusmodi essent, pro actibus quidem fidei recitatio symboli Apostolici, & verba illa. *Adjuva incredulitatem meam*, vel *adauge nobis fidem*, vel *Credo quod Redemptor meus vivit*, & in novissimo die de terra surrecturus sum &c. pro actibus spei verba illa: *Apud Dominum misericordia*, & *copiosa apud eum redemptio*; vel *Pone me iuxta te*, & *cujusvis manus pugnet contra me*; vel *non in arcu meo sperabo*, neque *gladius meus salvabit me*, sed *dextera tua*; vel *Deus meus misericordia mea*; vel *In te Domine speravi*, non confundar in æternum; vel *Quoniam tu es Domine spes mea*; vel *In te cripari a tentatione*, & in Deo meo transgrediar murum; vel *Dominus illuminatio mea*, & *salus mea*, quem timeo? pro actibus charitatis verba illa: *Cupio dissolvi*, & *esse cum Christo*; vel *Quando veniam*, & *apparebo aute faciem Dei*? vel *Quid mihi est in cælo*, & *a te quid volui super terram*? vel *Mihi autem adherere Deo bonum est*, ponere in Domino Deo meo spem meam; vel *Deus meus*, & omnia: pro actibus contritionis, verba illa: *Delicta juventutis mea*, & *ignorantias meas ne memineris Domine*; vel *Sana Domine, sana animam meam*, quia peccavi tibi; vel, *Ubi me abscondam a vultu ira tue*? vel, *Parce mihi Domine*, nihil enim sunt dies mei: vel, *Non intres in iudicium cum servo tuo, Domine*; vel *Propitius esto mihi peccatori*; vel *Sacrificium Deo spiritus contribulatus*, cor contritum, & humiliatum Deus non despicies; vel *Propter nomen tuum Domine propitiaberis peccato meo: multum est enim*. Curet item Confessarius ut Monialis infirma opportuno tempore debitas faciat protestationes, videlicet se velle mori in fide catholica, firmique credere, quicquid credit, ac docet S. Mater Ecclesia: se quam maxime dolere de omnibus offensis Deo factis, esseque paratam

illis potius mori, quam ipsum amplius offendere, ut pote super omnia amabilem: se æternam salutem sperare, non ex propriis meritis, sed Christi, ejusque sacratissimæ passionis: se nolle consentire ulli suggestioni dæmonis, quæ tempore agonizæ ab eo immitatur: se commendare animam suam Deo, B. Virgini, Angelo Custodi, Sanctis, & maxime sui Ordinis, ac tutelaribus. Denique Confessarius assistens Moniali agonizanti non solum ipsam juvet identidem ei suggerendo voce moderata aliquam ex orationibus jaculatoriis superius relatis, sed etiam piam Christi crucifixi imaginem exhibeat sæpius osculandam in cicatricibus: lectulum sæpius aspergat aqua benedicta: curet appendi collo Monialis benedictum aliquod numisma habens indulgentias: sæpiusque ei revocet in memoriam, ut in extremo mortis articulo curet obtinere plenariam indulgentiam concessam dicto numismate: coram ipsa recitet devotas preces, sive solus (v. gr. Officium S. Crucis, passionem Christi descriptam a S. Joanne, commendationem animæ), sive cum aliis Monialibus assistentibus (v. gr. Litanias) curque ut Moniales, quæ modo dicto assistunt infirmæ, singulæ seorsum dicant, sive Rosarium B. Virginis, sive Psalms Pœnitentiales, sive alias orationes: ponat etiam super lecto aliquas Sanctorum reliquias ad fugandos dæmones, illorumque tentationes removendas: curet etiam affigi lecto aliquam imaginem Beatæ Virginis, & alicujus Sancti, aut Sanctæ, quos Monialis agonizans speciali devotionis affectu prosequatur, v. gr. Sancti Joseph, Sancti Fundatoris Ordinis, Sancti tutelaris, aut alterius similis: illam item, quamdiu est capax, faciat confiteri identidem aliqua peccata, saltem alias confessa, & absolvat Sacramentaliter ad majus gratiæ incrementum.

Moneo hic unum, quod si Confessarius ad majus augmentum gratiæ, ac meriti velit identidem absolvere Sacramentaliter Monialem morientem, quæ non potest loqui, sed bene audit, potest absque scrupulo coram assistantibus ei altiori voce

voce dicere, ut se accuset de verbis otiosis, aliisque similibus defectibus in specie expressis; & hoc, ut detur materia absolutionis in particulari: probatur tum ex praxi usitata etiam apud viros doctos, ac timoratos, quæ sine dubio non debet condemnari: tum quia confessio Sacramentalis publica non est prohibita, nisi per accidens, videlicet ratione scandalii, quod posset suboriri, si in casu proposito detegeretur aliquid grave, ac infamatorium, quod aliqui erat astantibus ignotum: tum quia in præsentii casu nulla intervenit violatio sigilli Sacramentalis; cum non Confessarius detegat peccata Monialis penitentis, sed ipsa Monialis, cedens juri suo. Quamquam in tali eventu Confessarius abstinere debeat, ne proponat Moniali culpas graves, de quibus modo dicto se accuset; cum debeat solum proponere defectus leviores, aut certe peccata in communi.

Quæres 45. An Confessarius Monialium ingredi possit ad exequias demortuæ Monialis peragendas.

231. *Resp.* Quod Gavantus in manu. v. Monial. claus. num. 40. dicit Sacram Congregationem sub 13. Septemb. 1583. statuisse, ne Monialium Confessarii clausuram ingrediantur prætextu sepeliendæ Monialis, aut Officium funerale peragendi.

» Hanc eandem declarationem refert Pignattellus tom. 6. consult. 35. num. 234. per hæc verba: Non liceat ei, nec aliis Regularibus ingredi Monasterium sub prætextu sepulture tradendi cadaver alicujus Monialis, aut officia funeralia peragendi, sed hoc officii, si intra clausuram sepelienda est, ab aliis Monialibus, vel a duobus operariis ab Ordinario approbandis peragatur; vel si in Ecclesia exteriori mandanda, cadaver ad portam clausuræ deferatur, receptumque a Regularibus ibi sepeliatur. Alia etiam extant decreta hujusmodi ingressum generaliter prohibentia, quæ videri possunt apud Nicolium in flosculis verbo Sepultura, n. 6.

Quod si contingat aliquem defun-

ctum laicum asportari ex speciali privilegio intra Monasterium Monialium ibi sepeliendum (quod tamen hodie vix potest evenire, attenta declaratione Sacre Congregationis relatæ a Tamburino sup. d. 34. qu. 1. num. 2. id expresse prohibentis) Confessarius Monialium poterit, & debet comitari cadaver usque ad locum sepulture; cum in tali casu ingressus sit necessarius, ne aliqui defunctus sepeliatur sine precibus, ac excommunicationis Ecclesiæ: & ex alia parte, gaudente Monasterio Monialium privilegio exemptionis, Parochus proprius defuncti sepeliendi non habeat jus supra cadaver existens intra dictum Monasterium; quippe quod ibi incipit esse subiectum dicto Confessario, tamquam Parocho proprio Monasterii, sicut indicat Tamb. sup. d. 24. qu. 5. n. 4. docens, quod si vir secularis, aut femina jubeant se sepeliri intra Monasterium Monialium, & a secularibus non bilibus deportetur cadaver, hi neutiquam ingredi possunt; sed iis in hoc munere succedere debent Fratres ad id deputati; intellige, si Monasterium sit subiectum Prælati Regularibus: aliqui puto posse intrare præfatos portitores; cum sic illorum ingressus sit necessarius, & consequenter exceptus a communi prohibitione ingrediendi clausuram Monialium: quæ de re Portell. sup. & Rodrig. to. 1. qu. 47. art. 4.

232. Addo hic obiter, quod si contingat aliquem in Ecclesia Monialium exteriori ex improviso incurrere periculum mortis, extrema Sacramenta ei conferri debent, non a Confessario Monialium, sed a proprio Parocho illius: cum in tali casu jurisdictio dici possit ipsi collata a jure, etiam in illo loco exempto, & alias Parochus habeat jus in suum subditum ubicumque existentem, quamdiu non mutet domicilium: ita Pollachius, Baldellus, Bordonus, Stephanus a S. Gregorio, Zanettus, & alii a me consulti quamvis Bordonus ex dictis a se to. 1. resolut. resolut. 20. num. 18. §. Viaticum putet probabile Confessarium Monialium in proposito casu posse Sacramenta ministrare; & Baldellus censet

cenſeat Parochum in tali eventū ceneri petere ab Abbatiffa Monafterii facultatem miniſtrandi Sacramenta: quod tamen de rigore iuris non puto neceſſarium.

Hanc doctrinam cenſeo procedere, etiam in caſu, quo quis intra Monafterium Monialium ex inopinato caſu incurreret periculum mortis: hunc enim puto debere recipere Viaticum, ac extremam Unctionem, non a Confeſſario Monialium, ſed a proprio Parocho, per ſe loquendo; niſi ſcilicet periculum ſit in mora: tunc enim ratione extremæ neceſſitatis id præſtari poſſet, & deberet a quocumque Sacerdote, qui primo occurreret. Moveor, quod Parochianus ille ex eo, quod eſt in Monafterio Monialium, non deſinit eſſe ſubditus proprii Parochi, & alias adminiſtratio dictorum Sacramentorum non eſt actio, quæ reſpiciat locum, ſed reſpicit ſolum perſonam, quæ in noſtro caſu remanet ſubjecta proprio Parocho. In caſu autem propoſito poſſet Parochus ingredi clauſuram ſine licentia ſuperioris, ſi eſſet periculum in mora, & commode adiri non poſſet Superior: ſecus, ſi non eſſet periculum in mora, & Superior commode adiri poſſet.

Quod ſi hac occasione quæras, an caſu, quo ſecularis ſæmina ingreſſa Monafterium animo ibi perpetuo degendi moriatur, ſpectet ad Confeſſarium Monialium ei miniſtrare ultima Sacramenta, & aſſociare cadaver, quod forte ſepeliendum ſit extra Eccleſiam Monialium, & lucrari quarſam funeralem cum aliis juribus Parocho obvenientibus inſuitu ſepultura.

233. Reſp. Spectare omnia ſupra dicta ad Confeſſarium Monialium, cum Monafterio Monialium competat non ſolum exemptio perſonalis, ſed etiam localis; & ſæmina illa ſecularis illud ſibi eligendo in domicilium, effecta ſit de ovibus Confeſſarii præſati Monafterii; qui proinde tanquam Parochus illius erga ipſam poterit exercere Parochialia modo dicto: præterquamquod a quo viventes recipimus Sacramenta, ab eodem poſt mortem debemus recipere & ſepulturam; & conſequenter ipſe a nobis recipit jura Paro-

chialia, ſeu effectus dictorum jurium: Ecce ergo ſæmina illa vivens recepit Sacramenta a Confeſſario Monialium, tamquam ejus Parochiana; ſic poſt mortem debet ab eo recipere ſepulturam, & ille lucrari ab ea jura Parochialia, cum vere ſit ejus Parochus, habeatque ut talis in illam juriſdictionem ordinariam, non autem ſolum delegatam. Quæ doctrina a fortiori procederet in caſu, quo ſæmina ſepelienda eſſet in ipſa Eccleſia Monialium, ſive interiori, ſive exteriori; idque ratione acquiſiti domicilii, ut ſam dictum eſt: quæ acquiſitio domicilii non adest in caſu propoſito *ſ. præcedenti*; ideoque aliter de eo diſſerimus: nobiſcum ſentit Bordonus a me conſultus, id inde probans, quod ad acquirendum juſſu paſſivum Parochiæ, vel quaſi Parochiæ, & conſequenter ad Sacramenta, ac funus ſufficit ſola habitatio majore anni parte, etiam ſine domicilio, teſte Innocentio in *cap. Omnis 12. de penit.* cum jura in ordine ad prædicta ponderent habitationem, non autem domicilium: talis autem habitatio verificatur de præſatis puellis.

Immo puto doctrinam hic traditam de ſæmina ſeculari poſſe probabiliter ſuſtineri de puellis in Monafterio degentibus cauſæ educationis; quippe quæ ibi acquirunt quaſi domicilium, adeoque ſunt Parochianæ dicti Monafterii juxta probabilem doctrinam traditam a Sanchez *l. 3. de Matr. d. 23. d. n. 9.* unde, ſi ibi moriantur, Confeſſarius Monialium exercebit cum illis omnia jura Parochialia, tam quo ad Sacramentorum miniſtrationem, quam quoad ſepulturam, ut dictum eſt de ſæmina ſeculari: quamvis de dictis puellis ſuſtineri poſſit etiam opinio oppoſita, quam Sanchez cenſet eſſe probabilem.

Quod ſi ſæmina illa ſecularis ingreditur, non animo determinato degendi perpetuo in Monafterio, ſed ut eripiat, aut ibi commode poſſit habitare, & ſi viderit ita futurum, habeat animum ibi perpetuo degendi; tunc non videtur ibi acquirere domicilium; cum non habeat animum abſolute ibi perpetuo habitandi, ſed ſolum conditionatum, qui non ſufficit

ad

ad acquirendum domicilium (si sit conditionatus conditione suspensiva) siquidem Doctores apud Sanchez l.3. de Matr. d.23. num.1. ad acquirendum domicilium exigunt absolute animum perpetuo ibi habitandi - Dixi si sit conditionatus conditione suspensiva ; qualis est , si talis inhabitatio mihi placuerit ; ut indicarem secus dicendum , si dicta conditio sit resolutiva , qualis est , nisi talis ibi inhabitatio mihi displicuerit cum enim , eveniente eo casu , resolvatur ille animus ibi habitandi ; signum est illum absolute , & simpliciter præcessisse , & non fuisse suspensum quoad perpetuitatem , sicut esset in priori casu : qua de re consulatur in simili Sanchez l.7. mor. c.5. a num.59.

Et quidem quod acquiritur domicilium in casu proposito , si adsit animus perpetuo ibi inhabitandi , constat ex eo , quod Sanchez l.3. de Matr. d.23. num.1. ex communi Doctorum sensu docet ad acquirendum domicilium requiri , & sufficere animum perpetuo ibi habitandi : ex alia parte Monasterium Monialium est locus exemptus a jurisdictione Parochi , intra cujus Parochiam existit ; ac proinde , eum in dicto Monasterio exerceatur cura animarum a Confessario Monialium , dicendum est foeminam illud ingressam animum perpetuo ibi inhabitandi , per acquisitionem novi domicilii factam esse de jurisdictione præfati Confessarii .

Quod vero Quarta in casibus propositis debeatur Confessario Monialium , suadet , tum quia ea debetur propter onus , quod sustinetur in administratione Sacramentorum . Cap.1. cap. relatum cap. de his sepult. Confessarius autem Monialium in casu præfati non minus sustinet onus administrandi Sacramenta Monialibus , & aliis foeminis existentibus intra clausuram , quam si esset Parochus respectu suarum ovium : tum quia etiam Quarta dicatur deberi Ecclesiæ Parochiali , quando Parochianus extra eligit sepulturam (quo nomine non videtur venire Ecclesia Monialium , sicut nec Confessarius earum dicitur Parochus respectu illarum) : is tamen habet jus ad Quartam ; cum ratio

milans pro Parocho item militet pro Monialium Confessario ; quippe qui , licet non vocetur Parochus , in re tamen est Parochus ; cum ex Officio curam habeat animarum æque , ac si esset Parochus respectu secularium : ita Bordonus a me consultus , addens , quod si Ecclesia Monialium habeat sui Parochiale in secularia annexum Monasterio (sicut alicubi habet) & habeat proprium Rectorem , in tali casu is intra Ecclesiam perficiet officium coeptum a Confessario ; cum Rector , non autem Confessarius ibi habeat regimen Ecclesiæ .

E contra si Ecclesia Monialium non sit Parochialis , & ibi debeat sepeliri aliquis Parochianus , ordo funeris fieri debet non a Parocho defuncti , sed a Confessario Monialium , huicque debebitur Quarta funeralis ; cum ipse sit , & dici possit Parochus Ecclesiæ Monialium sibi commissarum , ideoque gaudeat omnibus juribus Parochorum .

Advertit idem Bordonus in litteris ad me rescriptis , quod si forte Monialis ex privilegio eligat sepulturam extra Clausuram , finis inchoatum ducetur a Confessario Monialium ; quippe qui per talem electionem non amittit jus alias ipsi competens super cadaver Monialis : atque id esse certissimum , cum Parochus , non obstante electione sepulture facta a suo Parochiano in aliena Ecclesia , funus levando cadaver inceptum prosequatur ad Ecclesiam , in qua electa fuit sepultura .

Quæres 46. An Confessarius Monialium possit ingredi Clausuram ad effectum ibi Missæ celebrandi coram infirmis , aut convalescentibus .

234. „ Resp. Non posset sic enim pluries declaravit Sacra Congregatio , videlicet in una Pistoriensis 16. Julii 1585. „ Intra Clausuram nemo celebret , nec sermonez : apud Pignattellum tom6. consult.85. num.156. in una Bononiensis 2. Januarii 1601. intra eandem Clausuram non potest Missa celebrari , non obstante qualibet contraria consuetudine : „ apud eundem num.245.

Quæ

Quæres 47. *An Confessarius Monialium ingredi possit Clausuram ad deferendam Moniali infirmæ insignem Reliquiam alicujus Sancti, quam ipsa summo opere cupiat venerari, & alias summa devotione prosequatur.*

236. *Resp.* Peyrin. tom. 3. privil. Constitut. 6. Pii V. num. 30. posse, idque frequenter fieri Genuz, ubi maxima in veneratione habetur caputim S. Francisci de Paula. Verum cum in tali casu non appareat sufficiens necessitas ingrediendi Clausuram; non audeo approbare hujusmodi doctrinam, seclusa legitima consuetudine, quæ alicubi quoad hoc extet in contrarium (quo modo forte extat Genuz respectu præfati caputii S. Francisci de Paula) ut proinde non immerito *Tambur. sup. qu. 2. num. 7.* referens istam doctrinam Peyrini dicat se ignorare, in re adeo singulari quid dicat: usus certe communiter videtur esse in contrarium, ideoque opinio Peyrini non ita facile admitenda; cum iura ad ingrediendam Clausuram Monialium requirant causam necessariam, urgentem, rationabilem, ac manifestam, ut non semel superius dictum est.

Quæres 48. *An Confessarius ingredi possit Clausuram Monialium ad impertiendam Moniali morienti benedictionem Episcopalem, aut Indulgentiam illi concessam a Papa, Legato de latere, aut ab Episcopo.*

236. *Resp.* Non posse, nisi in specie id ei concedatur a Papa; patetque, quia ad talem effectum non est necessarius ingressus; cum præfata indulgentia, ac benedictio possit concedi Moniali absque hujusmodi ingressu, per alias Moniales dictæ Moniali significando talem concessio- nem: sicque iste casus non videtur exceptus a communi prohibitione ingrediendi Clausuram.

Quæres 49. *An Confessarius Monialium ingredi possit Clausuram ad effectum exorcizandi Monialem energumenam.*

237. *Resp.* Non posse ex decreto Sa- ceris Congregationis relato a *Barbosa in collect. v. Monial. Claus.* quoad egressum

5. 5., & a nobis adducto *supr. c. 5. sect. 2. quæst. 30.*

Quæres 50. *An Confessarius Monialium ingredi possit ad benedicendum Monasterium in Sabbato Sancto, aut aliqua alia occasione: ut si Monasterium infestetur a Spiritibus immundis.*

238. *Resp.* Non posse quidem ingredi ad benedicendum in Sabbato Sancto: cum in tali casu vere non sit necessarius ingressus: adeoque Sacra Congregatio sub 4. Septembris 1596. teste *Gavanto in manu. v. Claus. Monial. num. 37.* declaravit Confessarium non habere justam causam ingrediendi Clausuram ad aspergendum Monasterium in Sabbato Sancto; videri tamen posse ingredi ad talem effectum in casu, quo Monasterium graviter infestetur a spiritibus immundis cum magna perturbacione, ac inquietudine Monialium: sic enim ingressus censetur necessarius, cum benedictio Sacerdotis in simili eventu multum prodesse solet, multumque levamen afferat fidelibus; ut propterea Prælati Monialium justam habeat causam concedendi ingressum in tali casu, ut potest iudicio viri prudentis comprehenso inter casus exceptos: ita docti viri a me consulti, & ita de facto fuit practicum Ferrariz sub Eminentissimo Domino Cardinali Magalotto Pastore piissimo, ac zelantissimo felicis recordationis.

Quæres 51. *An Confessarius Monialium ingredi possit ad sumendam Hostiam consecratam ipsi in Ecclesiam interioriorem e manibus lapsam in præbenda comunione Monialibus.*

239. *Resp.* Videri non posse; cum ingressus Confessarii in tali eventu non sit necessarius; & alias juxta sæpius dicta non liceat ingredi Clausuram Monialium absque causa necessaria, urgenti, rationabili, & manifesta, ut non semel jam diximus: patet responsio ex dictis, si ostendero ingressum Confessarii in tali eventu non esse necessarium: id autem inde suadet, quod Moniales ipsæ decenter possunt elevare a terra particulam illam consecratam media patena, eamque postea

præbere Sacerdotis e fenestella communionis, cum in tali casu permitti possit Moniali, ut tangat patenam, excusante necessitate: præterquam quod dictam particulam consecratam possit lingua ipsa sumere Monialis, cui præbeatur, quando decidit: mundando postea locum, super quem ceciderat, illum aliquantulum abradendo, & pulverem, seu abrasionem in sacrarium projiciendo, juxta communem rubricam Missalis: quæ item observanda esset in casu, quo particula consecrata attolleretur e terra media patena, uti paulo ante diximus. Et certe cum rubrica Missalis simpliciter, & absolute dicat. *Si Hostia consecrata, vel aliqua ejus particula dilabatur in terram, reverenter accipiat, & locus, ubi cecidit, mundetur, & aliquantulum abradatur, & pulvis, seu abrasio hujusmodi in sacrarium projiciatur*, non exprimendo, num hæc præstari debeant a Sacerdote, an a quocunque alio, etiam laico: non apparet, cur id non possit fieri etiam a Moniali: ita Cardinalis de Lugo, Diana, Averfa, & alii docti viri a me per litteras consulti contra Naldum, Baldellum, & alios item consultos oppositum sustinentes.

240. Nec obstat dictis, quod laici, vel non Diaconi non possint, deficiente Ministro, sibi ministrare Eucharistiam, saltem extra articulum mortis, & quod Monialis quoad hoc comprehendatur inter personas laicas: id enim non videtur procedere in præsentis casu, in quo adest rationalis causa secus faciendi, & ipsa Eucharistia non sumitur manibus (de qua sumptione loquuntur DD., quando negant laicos possit sibi ipsis ministrare Eucharistiam) sed lingua ipsa particulam consecratam lambendo: in quo utique minor adest irreverentia, præsertim urgente necessitate.

Quod si hic obiter quæras, an casu, quo particula consecrata labatur super vestem Monialis communicantis, aut super aliquam aliam rem, vel etiam super manibus ipsiusmet Monialis, observari debeat rubrica Missalis, quæ ita habet; Si ceciderit (hostia scilicet consecrata) extra corporale in map-

pam, seu alio quovis modo in aliquod lin-teum; mappa, vel linteum hujusmodi diligenter lavetur, & lotio ipsa in sacrarium effundatur.

241. *Resp.* Quod cum ista rubrica loquatur expresse de mappis, seu linteis, non videtur extendenda ad alios similes casus, & consequenter neque ad eos, qui hic proponuntur; idque juxta communem regulam, quod, ubi agitur de obligatione imponenda, stricta interpretatio facienda est: præterquam quod observantia istius rubricæ esset valde onerosa in casibus hic propositis, ut facile consideranti constabit: verum tamen est, quod in simili eventu diligenter inspiciendum est, num in loco, super quo cadit hostia consecrata, adest aliquod illius fragmentum; & si quod est, aliquo ex modis indicatis attollendum est reverenter: quin etiam esset valde decens, ut Moniales ipsæ abluerent rem illam, super quam cadit particula consecrata; idque ad majorem reverentiam Sacramenti: quæ omnia confirmari maxime possunt ex doctrina, quam tradit *Suar. d. 83. de Euchar. sess. 1.* nimirum ea, quæ in Missali proponuntur sub titulo de defectibus, solum esse instructiones quasdam doctrinales (non vero speciales constitutiones inducentes novam obligationem) & quidem datas juxta doctrinam probabilem; non tamen magis obligare, quam res ipsas, aut doctrinam, in qua ex fundantur: ita docti viri a me consulti, & præsertim P. Zanettus alibi citatus.

Addo, quod si fragmentum hostiæ inter communicandum decidat super vestem communicantis, & forte supra pavimentum: si quidem fragmentum sit parvum, non teneatur Sacerdos ministrans communionem adhibere solitam diligentiam ad illud reperendum; cum id sit admodum incertum, & non parum tumultuosum, cedatque in gravamen Sacerdotis non leve. Secus, si fragmentum sit de magnis: si enim cessat ratio allegata saltem magna ex parte cum probabiliter credi possit ejusmodi fragmentum facile posse reperiri, ut patet: sic docti viri consulti.

Quæ-

Quæres 52. *An Confessarius Monialium ingredi possit Clausuram in casu, quo Monialis non posset accedere ad ipsum, & alioqui ex gravissima tristitia, aut alia urgentissima tentatione conferretur exposita periculo desperationis, cui opportune posset consulere ipse Confessarius, salutaria consilia, ac monita suggerendo.*

242. *Resp.* Videri posse; de licentia tamen proprii Prælati Monialium, qui sine dubio haberet justam causam illam concedendi; cum in tali casu interveniat necessitas spiritualis adeo gravis, ac urgens; & in similibus casibus licitus reddatur ingressus in Monialium Monasteria, ut jam diximus.

Quæres 53. *An Confessarius Monialium ingredi possit Monasterium, si contingat infans recens natus ex semina conjugata ibi cum legitima licentia habitante ita periclitari de vita, ut probabiliter timere possit ipsum moriturum sine baptismo, nisi ipse baptizetur statim ab illo, aut certe ab aliqua Moniali, & ideo infans non possit absque gravi periculo deferri ad locum, in quo extra Clausuram possit baptizari.*

243. *Resp.* Videri non posse; cum in præsentis casu non adsit urgens necessitas, per quam licitus reddatur ingressus Confessarii; ut inde patet, quod per aliquam Monialium scientem materiam, & formam baptismi succurri potest spirituali indigentia infantis; sicque non est opus, quod Confessarius ad talem effectum ingrediatur, videlicet ad illum baptizandum; cum id æque bene præstari possit ab aliqua Moniali; ut jam innui, & hic suppono: nec obstat, quod in ministrando baptismo, etiam tempore necessitatis, servari debeat aliquis ordo, ita ut, præsentis viro, maxime Sacerdote, semina non baptizet; ut tradunt Suarez d. 31. de Sacram. sect. 4. Sd v. baptizmus n. 7. Tol. l. 2. c. 20. n. 8. aliique plurimi apud Bonac d. 2. de Sacram. qu. 2. p. 5. n. 11. si quidem in casu proposito non potest dici præsens Sacerdos hoc ipso, quod Confessarius Monialium non potest ingredi, & alias absque periculo gravi infantis ipse non potest ad illum deferri, ut ipsum baptizet: sic ergo sentio, & ut puto, valde probabiliter.

Quæres 54. *An dato, quod Confessarius Monialium ingrediatur Monasterium in casu permisso, v. gr. ad excipiendam confessionem Monialis infirmæ, ea occasione possit consequenter ibi præstare aliquod munus, ad quod precise excutendum non potuisset ingredi; v. gr. benedicere aliquod ædificium recens constructum.*

244. *Resp.* Hanc quæstionem resolvendam esse juxta dictas c. 5. sect. 3. n. 166.

Quæres 55. *An Confessarius Monialium in casu permisso ingrediens Monasterium incurrat pœnas latas contra violantes Clausuram Monialium ob malum finem, si in ipso ingressu simul habeat intentionem pravam v. gr. fornicandi cum aliqua Moniali.*

245. *Resp.* Videri probabile; quod non incurrat; & patet, quia hujusmodi ingressus est quidem peccaminosus ratione prave intentionis adjunctæ; non tamen habet malitiam secundum esse extrinsecum requisitam ad incurrendas dictas pœnas; nimirum quod ingressus fiat sine debita licentia: pœna autem Ecclesiasticæ feruntur solum contra actus externos absque respectu ad actus internos; ut in si nile notat Diana p. 5. tract. 5. resol. 45. ex Sanch., & Portello.

Quæres 56. *An ad hoc, ut Confessarius Monialium ingredi possit Clausuram in casu rationabili, non tamen comprehenso in generali facultate ingrediendi i ipsi data, eget speciali licentia, eaque in scriptis.*

246. *Resp.* Egere, patetque ex dictis sup. c. 5. sect. 3. qu. 33.

SUBSECTIO II.

De Confessario Monialium extraordinario.

247. *Confessarius extraordinarius bis, aut ter in anno deputandus pro Monialibus.*

248. *Et quidem etiam pro Monialibus infirmis.*

249. *Pro bis tamen requiritur specialis licentia ad ingrediendum; immo Ordinarius Moniali moriturus potest concedere extraor-*

D d d 2 dina-

- dinarium, qui ei in omnibus expleat munus Confessarii Ordinarium.
250. Concedendus bis, aut ter in anno; potest vero concedi etiam saepius.
251. Potest saepius peti ab ipsis Monialibus.
252. Concedendus praescriptis vicibus, licet ex alio titulo fueris concessus alia vice.
253. Si injuste denegetur, Moniales illum non eligunt, quod alii negant.
254. Ordinarius Monialibus exemptis concedit Confessariorum extraordinarium a regulari Pralato injuste negatum.
255. Ordinarius extraordinarium Confessariorum nequit denegare in penam.
256. Is concedendus, etiam non interjectis debitis intervallis inter vices praescriptas.
257. Deputandus a proprio Pralato Monialium.
258. Approbandus ab Ordinario loci.
259. De rigore eligi potest a Pralato Monialium pro arbitrio.
260. Deputandus quolibet quadrimestri, aut alio tempore ad arbitrium Pralati.
261. Magis expedit illum deputare, ipsi non limitando tempus.
262. Facultas data his verbis (valeat pro octo diebus) qualiter intelligi debeat.
263. Finito tempore praescripto; non potest de rigore confessiones audire ulterius.
264. Idque probabile videtur quoad ingrediendam Clausuram in casu, quo Confessarius esset deputatus ad audiendam Confessionem Monialis infirmæ.
265. Ingressus ad audiendam Confessionem unius infirmæ, potest item audire aliam infirmam, si generaliter deputatus sit ad Confessiones totius Monasterii.
266. Deputatio hæc facienda in communi, non autem pro voluntate cuiusvis Monialis.
257. Qualis esse debeat Confessarius extraordinarius Monialium.
268. Decet ei concedi quam maximam potestatem quoad absolvendum a reservatis.
269. Ad quos fines fiat deputatio Confessarii extraordinarii.
270. Quomodo Moniales teneantur accedere ad Confessariorum extraordinarium.
271. Si accedant, audiendæ omnes.
272. Concedendus pro Moniali, quæ egrotabat, quo tempore deputatus est pro toto Monasterio, & postea convalescit.
273. Confessarius extraordinarius sine licentia non celebrat in Templo Monialium, pro quibus deputatur.
274. Non potest illis publice concionari.
275. An possit cum Monialibus disserere de rebus non pertinentibus ad Confessionem.
276. An Ordinarius possit mittere Regularem ad aliquod Monasterium ad aliquod opus pietatis.
277. Tutus est in conscientia deputatus in Confessariorum Monialium, si, nullius earum Confessione audita, det iis consilia bona, conciliet dissidia &c.
278. Electus in extraordinarium ad decem dies, si octo diebus absolvat Confessiones Monialium, reliquo tempore potest ad eas accedere, stando in rigore iuris: idque a fortiori procedit, si deputatio

tatio facta sit sine temporis limitatione.

279. Si, auditis Monialium confessionibus, iis concionetur, caute se gerat in eorum defectibus arguendis.
280. Interrogatus, an audierit Confessionem Monialis, quam dimisit inabsolutam, debet affirmare se audivisse.
281. Peccat, si Moniali non nominata aliquid dicat, ex quo reddatur odiosa Confessio.
282. Quid si manifestet consilii causa.
283. Indigens facultate reservatorum, caute illam petat. Eucharistiam non potest negare Moniali, quam ex Confessione scit indignam: non violat sigillum, si dicat illam Monialem esse scrupulosam: de peccato noto ex Confessione complicis interrogat alium complicem, sed caute non violat sigillum, qui revelat virtutem penitentis, aut loquitur cum penitente de peccatis auditis statim finita Confessione ex iusta causa, aut post absolutionem dat penitentiam, aut manifestat aliis, quam dederit penitentiam, si hac sit levis.
284. Plura debet observare Confessarius, ut suum munus bene expleat.

Quæres 1. An, & quo jure Prælati Monialium teneantur aliquoties in anno illis assignare Confessarium extraordinarium.

247. Resp. T. Eneri assignare ex decreto Concilii Tridentini sess. 25. de regul. c. 10, quod sic habet: Præter ordinarium autem Confessarium alius extraordinarius ab Episcopo, & aliis superioribus bis, aut ter in anno offeratur, qui omnium Confessiones audire debeat. Ubi notandum, quod, cum Concilium utatur

verbo offeratur; & verbum offerre juxta suam proprietatem importet spontaneam exhibitionem, vi hujus decreti tenentur Prælati Monialium non solum iis concedere Confessarium extraordinarium duabus, aut tribus vicibus in anno, si ipse illum efflagitent, sed etiam cum illis offerre motu proprio, etiam si ipsum non efflagitent: propterea reprobandus est usus illorum Prælatorum, qui non sponte assignant Monialibus Confessarium extraordinarium, sed solum ab iis requisiti: forte quia Moniales sunt diligentiores in petendo Confessarium extraordinarium suis temporibus, sicque præveniunt exhibitionem illius, alias faciendam ab Ordinario; & quidem sub mortali, ut constat ex gravitate materiz, circa quam versatur hæc obligatio; & ex doctrina, quam tradit Sanchez l. 6. mor. c. 4. n. 31. modum scilicet imperativum (cujusmodi est verbum offeratur) importare in re gravi (qualis est ea, de qua hic agitur) gravem obligationem, & consequenter sub mortali.

„Addo Summum Pontificem BENEDICTUM XIV. ad supplendam Ordinariorum negligentiam statuisse in sua Constitutione quæ incipit Pastoralis curæ edita quinta Augusti 1748. Cardinalem Majorem Pœnitentiarium statim, ac pro parte Monialium requisitus fueris, debere earum Monasterio extraordinarium Confessarium, ex eorum tamen numero, qui ad excipiendas Monialium Confessiones ab ipso Ordinario loci approbati fuerint, cum omnibus necessariis, & opportunis facultatibus concedere, & deputare. Voluit insuper præfatus Pontifex Ordinarios locorum eodem modo supplere debere negligentiam Superiorum Regularium circa Monasteria ipsius subjecta in deputando Confessario extraordinario.

Dubium hic esse posset, an Confessarius extraordinarius concedi debeat non solum Monialibus bene valentibus, sed etiam infirmis, & quodam toties, quoties debet concedi bene valentibus.

248. Resp. Debere concedi; cum decretum Concilii loquatur generaliter, ut

constat ex illis verbis: *qui omnium confessiones audire debeat*; & alioqui lex generaliter loquens generaliter debeat intelligi, praefertim in materia adeo favorabili animæ: præterquamquod finis intentus in concessione Confessarii extraordinarii potiori ratione militat in Monialibus infirmis; quippe quibus magis proxime imminet mors, ideoque magis necessaria sunt media opportuna, quibus ad pie, sancteque moriendum se disponat. Quare, sicut *scilicet. preced. qu. 40.* diximus Confessarium ordinarium posse ingredi clausuram ad audiendas confessiones Monialium ægrotantium, quotiescumque aliæ Moniales constituentur ex præcepto, aut regula, vel consuetudine; immo etiam quoties afferunt se indigere confessione: sic & Confessario extraordinario, iustum est, ut detur facultas ingrediendi ad eundem effectum, quoties deputatur pro Monialibus bene valentibus, sicque Prælati Monialium debent esse faciles in concedendo Monialibus infirmis Confessario extraordinario. Unde Cardinalis Petrus Aldobrandinus Archiepisc. Ravennatensis in Constitutionibus editis pro Monialibus c. 12. statuit extraordinarium posse concedi Monialibus in periculo mortis existentibus. „ Immo annuendum facile esse „ Moniali graviter ægrotanti, si Con- „ fessarium extraordinarium petat, pluries „ approbavit Sacra Congregatio Concilii „ suis Decretis, quæ refert, approbat, „ & confirmat Summus Pontifex BENE- „ DICTUS XIV. in supra citata Constitu- „ tione, in qua statuit, ut idipsum præ- „ stent Episcopi erga Moniales Regulari- „ bus Prælati subjectas, cum aliqua ex „ illis a suo Superiore Regulari huius- „ modi gratiam impetrare non potuerit. „ 249. Ut tamen extraordinarius intret ad hunc effectum, petitur licentia specialis; cum facultas ingrediendi clausuram etiam ad Sacramenta ministranda non veniat sub generali facultate audiendi confessiones Monialium huius, aut illius Monasterii juxta regulam 81. in 6. non veniunt in generali concessione ea, quæ quis non esset verisimiliter concessurus in specie;

quæ re hoc ipso quod Sacerdos deputatur in Confessarium extraordinarium alicujus Monasterii Monialium, non ideo censetur ei concessum, ut possit etiam ingredi Monasterium ad excipiendas confessiones Monialium infirmarum; sed eget ad talem effectum licentia speciali, & in scriptis; ea ratione, qua indiget quicumque alius in Monasteria Monialium ingressurus est.

Quod si hac occasione queratur, an Prælati Ordinarii Moniali moritura auctoritate propria concedere possint in Confessarium Regularem aliquem, qui loco Confessarii ordinarii ei tunc conferat omnia Sacramenta, & assistat tempore agonie, idque ad præcisam Monialis spirituales consolationem; seclusa peculiari necessitate.

Resp. Videri, sicque a me de hoc in specie interrogati responderunt Pollacæus, Baldell., Bordonus, Zannettus, Stephanus a S. Greg. alique viri docti, inter quos P. Baldellus vir doctissimus, & Urbani, ac Orbi ob egregia sua volumina edita, atque edenda notissimus, his verbis ex Italico idiomate in Latinum fideliter conversis sic rescripsit: Nulla mihi occurrat ratio dubitandi, quod Ordinarius Moniali moritura concedere non possit Sacerdotem aliquem, sive secularem, sive Regularem, qui loco Confessarii ordinarii ipsi conferat extrema Sacramenta, & assistat tempore agonie: idque ad præcisam Monialis consolationem spirituales. Certe Romæ Cardin. Bellarm. sa: memi cum esset Protector Monasterii S. Marthæ, & post illum alii Cardinales ejusdem Monasterii Protectores, quo ad hoc Monialibus facillime alias indulserunt, & in præsentia etiam indulgent, si requirantur. Quin etiam Card. Vicarius Urbis, qui præest reliquis Monialium Conventibus, me ipso præsentem, cum scivisset a quodam suo Ministro ad Monialium administrationem deputato, Moniali cuidam moritura id pertinacius denegatum fuisse, illum acriter reprehendens dicens in articulo mortis ea omnia debere concedi, quæ ad animæ salutem conferre possunt. Sic Baldellus; & inde probat responsum, tum quod Confessarius

rius ordinarius Monialium est delegatus, & aliqui Ordinarius suam jurisdictionem delegare potest tam uni, quam alii, tam pro una Moniali tantum, quam pro multis simul, & tam pro una vice, quam pro multis vicibus, prout ipsi magis placuerit: tum quia Ordinarius Moniali bene valenti concedere potest Confessarium extraordinarium, quoties judicaverit expedire: ergo & illum concedere potest Moniali morienti, cum in tali casu sola lex clausuræ difficultiorem reddere possit concessionem; quæ tamen dispensari potest ratione necessitatis, ac utilitatis se tenentis ex parte Monialis, ut patet: tum quia parum refert quod talis confessio trahi facile possit in exemplum: nam tale exemplum in casu mortis non est timendum.

Quæres 2. *Quot vicibus in anno debeant Prælati Monialium ipsis concedere Confessarium extraordinarium.*

250. *Resp.* Vigore citati decreti Tridentini debere illum concedere duabus, aut tribus vicibus in anno; ut constat ex illis verbis, *bis, aut ter in anno offeratur*; per hoc tamen non tolli: quin, si velint concedere etiam sæpius, id facere possint: & ratio est quod, cum decretum Concilii Trident. adhibeat verbum *offeratur*, & verbum *offeratur* sit diversum a verbo *concedi potest*, inclusio unius non est exclusio alterius; sicque Prælati Monialium non tenentur quidem offerre ipsis Confessarium extraordinarium in anno pluries, quam bis, aut ter: possunt tamen, si volint, illum concedere etiam crebrius: cum talis potestas ipsis ex munere suo competat, & per Concilium non sit diminuta: ita in terminis *Bordon. resol. 5. n. 11. ex Galetto* referente sic fuisse decisum, & aliis, beneque; cum possit accidere, quod Moniales interdum egeant Confessario extraordinario frequentius, quam duabus, aut tribus vicibus in anno: ergo cum Confessarii deputatio pendeat a Prælato Monialium, necesse est, ut habeat potestatem illum deputandi: aliqui ejus potestas esse valde diminuta, & manca in necessariis. Nec obstat, quod in præfato decreto Concilii videtur quo ad hoc re-

stringi facultas Episcoporum; cum in eo adhibeantur termini numerales habentes rationem dictionis taxativæ, quæ impedit, ac excludit extensionem, & continet negationem omnium aliorum casuum non expressorum l. *Julian. §. item tantum ff. de neg. gest.* nam limitatio illa restricta ad tertiam vicem refertur ad obligationem, quam habent Episcopi quo ad offerendum Monialibus Confessarium extraordinarium ter in anno, non autem ad potestatem ulterius illum offerendi; adeoque Prælati Monialium pluries, quam ter in anno, possunt etiam modo iis offerre extraordinarium.

Quod si aliqui Episcopi in hoc nimis scrupulose procedunt nixi dicto decreto Concilii; contra illos facit, quod habetur in c. *consultuisti 2. qu. 4. Quod Patrum testimonii decretum non est, superstitiosa inventio non est præsumendum*: præsertim cum censetur concessum, quod non est expresse prohibitum *cap. sunt nonnulli 16. qu. 1. c. jam nunc 28. qu. 1.* quod maxime procedit in permissivis teste *Naldo v. concessio n. 37.* & locum habet in casu nostro. Præterquamquod decretum Concilii est summe favorable animæ (ut colligitur ex fine, ad quem factum est) sicque magnam admittit ampliationem. Unde fit, ut plures Episcopi pietate, prudentia, doctrina, ac muneris Episcopalis peritia conspicui in concedendo Monialibus Confessario extraordinario se admodum faciles, ac liberales exhibeant; dummodo ipsis in extraordinarios proponantur viri graves, pii, docti, ac prudentes; cum, teste experientia, videant id plurimum conferre tum ad promovendum profectum spiritualem Monialium, tum ad evitandas plurimas confessiones sacrilegas, quæ alias identidem fierent a Monialibus peccatorum suorum maculas detegere formidantibus Confessario ordinario. Illustrissimi ergo Episcopi, me auctore, non sint difficiles in concedendo Monialibus subditis extraordinario: qui enim nimis emungit, elicit sanguinem: videant, ne nimio hoc rigore animas illarum in damnationis æternæ barathrum præcipites detra-

dant, sique reos in hoc se constituent juxta illud *Ezech. 3. Sanguinem ejus de manu tua requiram*: noverint majora esse mala, quæ proveniunt ex nimia difficultate concedendi extraordinarium Monialibus, quam quæ gigni possunt ex nimia facilitate, quæ in hoc ostenditur; sique procedere commune axioma ex duobus malis minus eligendum: quamvis si electi in extraordinarios sint, quales supponuntur, vix ullum possit occurrere malum: meminerint Prælatos, qui se minus difficiles exhibent in concedendo Monialibus Confessario extraordinario, nequaquam recedere a pia mente Concilii Tridentini, sed operari juxta mentem ipsius, ut jam ostendimus: compatiuntur infirmitati sexus feminei valde verecundi, ac meticulosi; sique ipsi pro viribus subtrahant æternæ salutis offendicula; ad quod multum conferet facilis concessio Confessarii extraordinarii.

251. Quin etiam docet *Bordonus resol. 5. num. 11.* quod, sicut Prælati Moniales possunt ultra tres vices ipsi offerre Confessarium extraordinarium, ut nos ipsi jam ostendimus, sic & illæ ultra tres vices possunt illum petere; cum sit eadem ratio de illis, ac de Prælati; adeoque procedat regula juris: *Ubi militat eadem ratio, militat & eadem juris dispositio.*

Major difficultas est, an casu, quo Moniales ex occasione alicujus Jubilæi, aut ex indulto bullæ Cruciatæ habeant Confessarium extraordinarium, nihilominus Præbatus teneatur illo ipso anno eum illis concedere, etiam istis tribus vicibus præscriptis in Concilio Trident.

252. *Resp.* Teneri: & probatur ex eo, quod Decretum illud Concilii continet privilegium factum Monialibus: verba autem privilegii ita debent accipi, ut aliquid ultra jus commune operentur, sicut notavit *Layman lib. 5. tract. 5. cap. 4. n. 3. ex Suar. d. 80. de Sacram. sect. 4.* unde fit, ut eligens Confessarium vigore Jubilæi, aut bullæ Cruciatæ, si aliunde etiam habeat facultatem illum eligendi, possit eum eligere etiam tot vicibus, quot de facto conceditur in dicta facultate: siquidem

unum privilegium per se non tollit aliud, & alias indultum cedens in favorem animæ late explicandum est; cum summum jus sit, quod facit pro religione *l. sunt persone, ff. de Religios. & sumpt. funerum.*

Quæres 3. *An casu, quo Prælati Monialium ipsis irrationabiliter, ac injuste denegat Confessarium extraordinarium vicibus præscriptis in citato Decreto Concilii, ea nihilominus possint illum eligere licite, & valide.*

253. *Resp.* Non posse, neque valide, neque licite; & ratio est, quod post Constitutionem Gregorii XV., quæ incipit *Inscrutabili*, non potest ullus Sacerdos, sive Sæcularis, sive Regularis audire Confessiones quarumcumque Monialium, etiam exemptarum, nisi sit approbatus ab Ordinario in specie pro ipsis: quod si Episcopus denegat Monialibus Confessarium extraordinarium, utique non illum approbat; quod tamen est necessarium ad hoc, ut valida, & licita sit electio Confessarii extraordinarii, Quæ etiam possunt inde confirmari, quod communiter DD. teste *Jo. de Lugo d. 21. de peniten. num. 52. contra Navarrum cap. 27. num. 264., & 265. aliosque relatos a Diana par. 3. tract. 2. resol. 24.* sustinent Regulares sine causa sufficiente non approbatos ad confessiones audiendas, aut rejectos ab examine non posse, neque valide, neque licite audire Confessiones Sæcularium (immo doctrinæ contraria reprobata est ab Alexandro VII. in damnatione prop. 13. *Satisfacit præcepto annuæ confessionis, qui confitetur Regulari Episcopo presentato, sed ab eo injuste reprobato*) esto Ordinarius illos injuste rejiciens peccet, & faciat ipsis injuriam, ut pote vi suorum privilegiorum jus habentibus ad audiendas Confessiones: sic ergo in præsentî peccat quidem Ordinarius denegando Monialibus Confessarium extraordinarium ipsis concessum in Concilio Tridentino, at, hoc posito, non possunt Moniales illum valide eligere, & consequenter nec licite; cum approbatio Ordinarii sit de valore talis electionis, quæ proinde absque illa non subsistit. Unde si talis casus eveniret, possunt Moniales,

les; quarum interest, recurrere ad Sacram Congregationem Regularium, ac Episcoporum, ut, qua potestate fungitur, illas maneat in possessione indulti quoad hoc ipsis concessi a Concilio Tridentino, vel ad Cardinalem maiorem Pœnitentiarum juxta Constitutionem BENEDICTI XIV. supra allegatam n. 247.

Quod si queras, an loquendo de Monialibus exemptis Episcopus loci deputare illis possit Confessarium extraordinarium, ipsis injuste denegatum a Prælati proprio Regulari.

254. *Resp.* Possè; & probatur, tum quia ex decreto Sacre Congregationis relato a Naldo v. Episcopus num. 13. Episcopus dat Confessarium extraordinarium Monialibus etiam exemptis; tum quia ex Bulla Greg. XV. *Inferentabili* potest Episcopus amovere Confessarium Monialium; etiam exemptarum, si Prælati Regularis ab ipso monitus renuat id facere; ergo & poterit eum deputare, eodem Prælati injuste invito; cum contrariorum eadem sit disciplina; tum demum ex citata Constitutione BENEDICTI XIV.

Quæres 4. An possit Episcopus saltem in pœnam excessus gravioris commissi a Monialibus alicujus Monasterii illis denegare Confessarium, etiam pro illis vicibus, quibus tenetur eum concedere vigore Concilii Tridentini.

255. *Resp.* Videri non posse; & probatur, tum quia non potest inferior tollere, aut diminuire privilegium concessum a Superiore absque ejus consensu, saltem interpretativo, qui certe in præsentia non videtur adesse respectu Concilii; præsertim cum non desint alia genera pœnarum, quibus puniantur excessus Monialium absque spirituali illarum dispendio; tum quia denegatio Confessarii extraordinarii nocet omnibus, & singulis Monialibus; cum alias probabile sit non omnes semper fore reos excessus, qui sic puniuntur; ubi autem non adest culpa, nec debet infligi pœna, saltem communiter.

Quæres 5. An Episcopus, aliussve Prælati jussu denegare possint Monialibus sibi respective subditis Confessarium extraordi-

narium, si ea illum petant absque certis temporis intervallis pro illis vicibus, quibus ipsis conceditur a Concilio Tridentino, v. gr. primis tribus mensibus anni.

256. *Resp.* Quod quamvis communiter deputatio Confessarii extraordinarii non soleat fieri, nisi per certa temporis intervalla (& regulariter unoquoque quadrimestri anni) & hoc ipsum censeri possit fuisse intentum a Concilio Tridentino in allegato decreto, ut sic deputatio tanto magis redundet in bonum spirituale Monialium; nihilominus absolute loquendo, si Moniales Monasterii alicujus unanimes convenirent in eo, quod primis tribus mensibus anni ipsis deputaretur Confessarius extraordinarius præfatis tribus vicibus a Concilio concessis, deberet Prælati cui ea subsunt, illum ipsis deputare (nisi prudens aliquod motum habeat Episcopus ad denegandum). Moveor, quod ubi jus non distinguit, nec nos distinguere debemus *l. præses ff. de offic. præsid.* cum ergo in citato decreto Concilii deputatio Confessarii extraordinarii non limitetur ad certa intervalla temporis, sed absolute præscribitur his vicibus; alius extraordinarius ab Episcopo, & aliis Superioribus bis, aut ter in anno offeratur; non debemus nos illam restringere ad certa temporis intervalla; præsertim cum juxta dicta ex præfato decreto Concilii Moniales habeant jus petendi Confessarium extraordinarium, idque non restrictum ad certa temporis intervalla.

Quæres 6. Per quem debeat deputari Confessarius extraordinarius Monialium, sive illum efflagitent, sive non.

257. *Resp.* Debere deputari a proprio Prælati, cui respectu subijciuntur; cum hac tamen differentia, quod si Moniales sint exemptæ ab Ordinario, Confessarius extraordinarius præsentari debet a Prælati Regulari, & approbari ab Ordinario juxta inferius dicenda; si vero sint subiectæ Ordinario, ab isto debet Confessarius extraordinarius offerri, & approbari; patet tum ex Decreto Conc. Tridentini add. c. 1. n. 1, tum ex Constitut. Gregor. XV. citata q. 3. quæ sic habet:

h e e Con-

Confessores vero, sive Regulares, sive Sæculares, quomodocumque exempti, tam ordinarii, quam extraordinarii ad Confessiones Monialium etiam Regularibus subjectionum audiendas nullatenus deputari valeant, nisi prius ab Episcopo Diocesano idonei judicentur, & approbationem, quæ gratis concedatur, obtineant.

Quæres 7. Ad quem spectet approbare Confessarios Monialium extraordinarios, stando in jure novo.

258. *Resp.* Spectare ad Ordinarium loci, idque ex relata Constitutione Gregorii XV. cum jure antiquo id spectaret ad Prælatos proprios Monialium, neupæ ad Prælatus Regularem, si ex erant exemptæ; ad Ordinarium vero, si immediate subiacebant illius jurisdictioni; sicut notavit *Tambur. d. 16. de jure Abbatif. quæ. 2. num. 3. ex Armendaro, & aliis.* Ubi notandum ex declaratione Sacræ Congregationis, quæ refertur in *Bullar. 10. 4. Constitut. Gregor. XV. in ordine 18.* Confessarios extraordinarios semel ab Episcopo deputatos, & approbatos ad audiendas Monialium confessiones pro una vice infra annum ad præscriptum sacri Concilii Tridentini non posse pluries in vim talis approbationis illarum confessiones audire; sed ab Episcopo toties esse approbandos, quoties casus deputationis contigerit.

Quæres 8. An Prælati Monialium teneantur deputare in Confessarium extraordinarium illarum Sacerdotem ab ipsis Monialibus electum, vel certe possint deputare illum, quem ipsi maluerint.

259. *Resp.* Quod, licet regulariter Prælati Monialium soleant illis concedere in Confessarium extraordinarium illum, quem ex unanimiter proponunt, ac petunt, absolute tamen dicendum videtur eos posse ex proprio arbitrio deputare illum, quem ipsi maluerint. Moveor tum quia Concilium Tridentinum in allegato decreto solum præcipit Prælatibus Monialium, ut Confessarium extraordinarium illis offerant bis, aut ter in anno, non autem ut concedant illum, quem ipsæ Moniales deponant: ideoque cum a diver-

sis non fiat illatio (maxime ubi agitur de obligatione, quæ est stricti juris) præceptum Concilii non debet ampliari ab uno casu expresso ad alium non expressum; tum quia non expedit, ut designatio Confessarii extraordinarii fiat a Monialibus; quippe quæ interdum possent eligere virum minus idoneum, sin minus quoad sufficientiam doctrinæ, quoad mores; sicque potestas data in ædificationem cederet in destructionem: tum quia communis, & certa sententia Doctorum confirmata pluribus Decretis Sacræ Congregationis, & Pontificum habet Moniales neque tempore Jubilæi posse vigore illius confiteri cuius Sacerdoti approbato ab Ordinario, sed solum ei, qui de facto fuerit approbatus ab ipso Ordinario in specie pro Monialibus; & consequenter negat Ordinarium tempore Jubilæi teneri deputare Monialibus in Confessarium illum, quem in specie illæ efflagitent; at in præsentī casu par ratio militat, ut consideranti patebit.

Quæres 9. Quibus temporibus, & ad quantum tempus teneantur Prælati Monialium ipsi deputare Confessarium extraordinarium.

260. *Resp.* Quod, cum Concilium Tridentinum non determinet expresse, quibus temporibus fieri debeat talis deputatione, ut constat ex tenore illius, id relinquatur arbitrio ipsorummet Prælatorum, qui proinde debent facere talem deputationem, prout vident circumstantiæ hic, & nunc concurrentes: praxis tamen fere communis est, ut dicta deputatione fiat unoquoque quadrimestri, & quidem in præcipuis solemnitatibus sive proprii Ordinis, sive totius Ecclesiæ: quare in hoc servanda est consuetudo cuiusque Diocesis, aut Ordinis, cum consuetudo habeat vim legis.

261. Quod vero spectat ad tempus concedendum Confessariis extraordinariis pro audiendis Monialium Confessionibus varia est Diocesana consuetudo: alicubi enim determinatur tempus certum, v. gr. spatium 15. aut 16. dierum (ut Ferrariæ) alibi nulla sit temporis determinatio: quod
mili

mihî magis probatur, & omnino confu-
lendum Prælati Monialium; cum sic Con-
fessarius minori sollicitudine suum munus
obeat, & majori cum utilitate spirituali
ipsarum; ad quam solam ordinatur depu-
tatio Confessariorum extraordinariorum,
& quam Prælati earum tenentur procura-
re omni studio, ac diligentia.

*Difficultas est, qualiter intelligi de-
beat facultas data Confessario extraordina-
rio ad audiendas confessiones Monialium
alicujus Monasterii sub his, aut similibus
verbis, (quæ facultas valeat pro 10. die-
bus) an scilicet vi talis facultatis possit ac-
cedere ad audiendas confessiones octo diebus,
etiam interpolatis; vel certe quod possit a
die concessa facultatis per 10. dies conti-
nuos accedere ad audiendas Monialium con-
fessiones, ita ut, elapsis dictis 10. diebus
non possit amplius accedere.*

262. *Resp.* Tenorem hujusmodi fa-
cultatis intelligi in hoc posteriori sensu,
nisi aliter constet de mente concedentis:
idque ne alias nimis facilis reddatur acce-
sus ad Moniales, & aperiatur ostium va-
riis inconvenientibus, quæ inde possent
consequi: etsi forte non omnino impro-
babiliter posset quis dicere ex rationabili
epicheſa dictam facultatem posse pie in-
telligi de octo diebus utilibus.

Addo facultatem audiendi confes-
siones Monialium datam pro octo diebus
extendi ad decem dies; idque juxta re-
gulam juris communiter receptam: *Dies
termini non computantur in termino*; quæ
sine dubio maxime admittenda est in præ-
senti materia, ut pote in primis favora-
bili animæ. Sic respondit Reverendissi-
mus Ciarlinus Vicarius Regiensis Ecclesiæ
vir doctissimus P. Dominico Zanetto So-
cietatis Jesu, responſionem approbanti.

*Illud paulo majorem habet difficulta-
tem, an Confessarius absque nova licentia
possit accedere ad Moniales, etiam post
elapsos illos decem dies, si ultima die re-
periat Monialem indigere absolutione ali-
cujus reservati, ad quod non extenditur
ejus facultas; aut teneri instituire confes-
sionem aliquam longiorem, qua non possit
expediri tempore adeo brevi.*

263. *Resp.* Quod, quamvis de rigore
non possit, obſtante l. *boves*, §. *hoc ſer-
mone*, ff. de verb. ſignificat. ex qua ſermo
ſimpliciter prolatus intelligitur de prima
vice, nihilominus attento ſine, ob quem
conceditur Confessarius extraordinarius,
improbabile non eſt Confessarium in pro-
posito caſu, etiam poſt abſolutos de-
cem dies, poſſe accedere ad Monialem in-
digentem absolutione illius reservati, aut
confeſſione generali, ut illam abſolvat,
ejusque confeſſionem generalem, ſive in-
choatam, ſive inchoandam audiat: ita do-
cti, ac ingenioli recentiores a me con-
ſulti; ſicque in facti contingentia interro-
gatus conſului, ea ductus ratione, quod
in tali eventu adest juſta cauſa faciendi
epicheſam, & procedit regula communis:
*Qui vult finem, vult media neceſſaria ad
finem*: quamquam hac in re opus ſit ma-
gna cautela, ne offendantur Ordina-
rii, &c.

264. Immo (ut id quoque obiter di-
cam) probabile puto, quod ſi Confessa-
rius ingreſſus Monasterium ad audiendam
confeſſionem Monialis infirmæ inveniret
eam eſſe irretitam aliquo reservato, aut
velle facere confeſſionem generalem,
quæ non poſſet expediri una die; abſque
alia licentia poſſet iterum ingredi ad ab-
ſolvendum a reservato, obſtenta facultate
a Superiore, & ad excipiendam confe-
ſſionem generalem; idque ob rationem,
§. *præced.* adductam. Quod item puto di-
cendum, ſi in caſu propoſito Monialis jam
confeſſa, & abſoluta ſtatim revocaret
Confessarium jam egreſſum e Claufura
ad maniſeſtandum eiſ peccatum oblitum:
cuni enim id fiat incontinenti, antequam
Confessarius diverſat ad alios extraneos
(ut ſuppono) moraliter unicui reputa-
tur ingreſſus, eſſi phyſice multiplex:
ea proportionaliter ratione, qua uni-
cus cenſetur ingreſſus, ſi in præſenti Con-
fessarius, ubi cepit audire confeſſionem
Monialis, ex graviſſima cauſa revoca-
retur extra Monasterium, prius quam
perſiceretur confeſſio: tunc quippe pe-
raſto negotio, ad quod fuiſſet evocatus,
ſine nova licentia poſſet iterum ingredi ad

E c c a

per-

perficiendam illam confessionem; sicut & posset, si ingressus ad audiendam confessionem Monialis infirmæ, illam ex im. proviso reperiret morbi vehementia ita correptam, ut nunc non posset ullo modo confiteri: quæ sunt bene notanda, quia facile occurrere possunt, & (quod ego sciam) non sunt ab aliis decisa, faciuntque etiam pro Confessario ordinario.

Sic puto Monialem, si confitens Regulari tamquam Confessario extraordinario obliviscatur alicujus peccati, quod erubescit confiteri ordinario Confessario, sub alio prætextu posse Regularem advocare, eique cum legitima facultate accedenti peccatum illud confiteri, & absolvis idque, licet approbatio Confessarii extraordinarii toties quoties debeat renovari. Ducor, quod coram eo iudice debet causa definiri, coram quo crepta est ejus cognitio; ibique finiendum judicium, ubi est captum, & ipsa inchoatio iudicii prorogat jurisdictionem: quæ omnia procedunt in casu præsentis.

265. Addo, quod, si Confessarius ingressus ad audiendam confessionem unius Monialis infirmæ inveniat aliquam aliam item infirmam, quæ petat confiteri, utique potest illam audire, quantumvis confessio ad longum tempus esset duratura; & hoc esto facultas ingrediendi concessa fuisset expresse ad audiendam confessionem determinatæ Monialis: hoc enim non obstante, locum habet epicheja; & Confessarius, cum sit deputatus in extraordinarium totius Monasterii, est approbatus pro omnibus Monialibus, & consequenter pro illa alia infirma.

Quæres 10. *An Confessarius extraordinarius Monialium deputari debeat in communi, vel etiam in particulari.*

266. *Resp.* Debere deputari solum in communi, regulariter loquendo; idque ex decreto Sacre Congregat. sub 15. Februarii 1593. relato a Tamburino d. 16. de jure Abbatis. qu. 1. n. 7. quamquam in casu, quo deputandus sit Confessarius extraordinarius, consultus est, ut Abbatissa congreget Moniales subditas, interroget

que quem velint in Confessarium extra ordinarium: ut sic constet, in quem plures Moniales convenient, sicque deputatio illis sit gravior, & consequenter utilior. Dixi *regulariter loquendo*, ut innuerem posse contingere, quod, concessio Confessario extraordinario Monialibus alicujus Monasterii modo dicto in communi, expediret ad bonum spirituale particularis Monialis ut alius ei Confessarius designaretur, cui majori confidentia, ac sinceritate propriam conscientiam detegeret, & a quo opportuniora reciperet remedia pro spirituali sua infirmitate.

Tres casus assignat BENEDICTUS XIV. in supracitata Constitutione, in quibus annuendum facile esse Moniali extraordinarium petenti docet, & ad sic faciendum hortatur Episcopos. Primo quando Monialis in mortis periculo posulat alium Sacerdotem, qui tunc non sit ordinarius Monasterii Confessor, suprema sibi Ecclesiasticæ pietatis officia, & pœnitentiæ Sacramentum ministrare, ut pluries decrevit Sacra Congregatio Concilii, cujus decreta approbantur, & confirmantur a BENEDICTO XIV. Secundo quando aliquæ Moniales, licet non sint infirmæ reculant confiteri propter animi debilitatem ordinario Confessario, quibus Confessarium extra ordinem semel, vel pluries deputandum esse vel sæcularem, vel Regularem alterius Ordinis diversis ab illo; cujus Prælati Moniales subsunt; ut pariter ex decretis Sacre Congregationis Concilii decernit idem BENEDICTUS XIV. Tertio annuendum eodem modo benigne esse peculiaribus Monialibus, quæ licet non sint infirmæ, nec reculent ordinarium pœnitentiæ ministrum, tamen pro majori animi sui quiete, atque ulteriori in via Dei progressu facultatem petunt confitendi aliquoties alteri Sacerdoti ad expiandas Monialium Confessiones jam approbato, nisi aut Monialis postulantis, aut Confessarii requisiti qualitas aliter faciendum suadeant. Ita citatus BENEDICTUS in supracitata Constitutione adducens exemplum,

& præ-

» & praxim S. Caroli Boromæi, & Venerabilis Cardinalis Gregorii Barbadici
» Episcopi Patavini.

Quæres 11. *Qualis debeat esse Confessarius extraordinarius Monialium.*

267. *Resp.* Debere esse, qualem nos ipsi descripsimus Confessarium ordinarium *fest. præced. qu. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. & 10.* Hic solum addo, quod etiam adverti *citata fest. præced. qu. 12.* decretum Sac. Congregat. relatum a Tambur. *sup. qu. 3. n. 4.* quo prohibetur Ordinariis, ne utantur opera Regularium, etiam pro Confessariis extraordinariis, communiter non observari ex defectu materiæ: quod scilicet desint Sacerdotes seculares, qui æque bene hoc munus præstent; unde & ipsa Sacra Congregatio caute addit, *nisi in casu necessitatis.*

Quæres 12. *Cum quanta potestate debeat Confessarium extraordinarium Monialium accedere ad earum confessiones audiendas.*

268. *Resp.* Quod, cum juxta dicenda *qu. sequenti* Confessarius extraordinarius deputetur Monialibus ad extricandas ipsarum conscientias, omnino decet, ut ad illas accedat cum ea majori potestate, quam habere potest, sique consultum esset, ut Ordinarii Monialium sive seculares, sive Regulares Sacerdotibus deputatis in Confessarium extraordinarium concederent non solum casus, & censuras sibi reservatas, sed etiam quamcumque aliam facultatem, quam ipsi possunt delegare, & putant posse Monialibus deservire pro foro pœnitentiali. Quamquam alias Confessarius non debeat uti dicta potestate, nisi cum grano salis, idest cum magna prudentia, ac circumspectione; interdum etiam dissimulans sibi concessam fuisse facultatem absolvendi ab hoc, vel illo reservato; ne nimia facilitas absolvendi nimiam inducat facilitatem delinquendi, sique reservatio frustretur suo fine. Ratio responsionis est, quod Prælati deputant Monialibus Confessarium extraordinarium utique intendit illum plene absolvere Moniales consentientes a quibuscumque etiam reservatis: alias non esset, cur fieret talis deputatio: quo modo autem absolvat plene, si non habeat

facultatem etiam reservatorum. Quod si dicas illum posse convenire Prælatum, ut dictam facultatem obtineat; jam onus reservationis afficiet, non pœnitentem (sicut intendit reservans) sed Confessarium, qui sic duplicem cogetur sustinere laborem, & audiendi confessiones Monialium, & accedendi toties, quoties ad Prælatum causa petendi facultatem reservatorum: quod certe est minus conforme æquitati; præsertim si Confessarius deputatus sit Regularis, adeoque non habeat libertatem discurrendi huc, atque illuc, nec copiam vagandi præterquam quod in casu, quo Confessarius audiat confessiones in Monasterio parum numerofo, posset interdum periclitari sigillum confessionis; quatenus Prælati Monialium audiens facultatem aliqujus reservati hic, & nunc a se peti, & alias agnoscens conditionem ejusque Monialis dicti Monasterii, potest saltem dubitare facultatem dicti reservati efflagitari pro hac, vel illa Moniali: quod omnino cavendum est, ut patet.

Quæres 13. *Ad quem finem fiat deputatio Confessarii extraordinarii pro Monialibus.*

69. *Resp.* Fieri ob varios fines, nimirum primo, ut consulatur libertati Monialium consentium; quippe quæ interdum ex naturali erubescencia non audent manifestare Confessario ordinario peccatum aliquod ab ipsis perpetratum, sique exponuntur periculo multiplicandi confessiones invalidas; cum aliqui extraordinario Confessario peccatum illud confidentius detegant, & repetendo confessiones invalidæ factas propriæ obligationi satisfaciunt secundo in tanta varietate Confessariorum extraordinariorum tandem inveniant virum secundum cor suum, cui ipsæ sincere, ac confidenter manifestent omnia sua interiora, sique tanto melius dirigi possint in via Religiosæ perfectionis; tertio ut vacante Confessario extraordinario confessionibus Monialium audiendis majori otio, ut pote temporis angustia minus adstricto, ex possint commodius proponere sua dubia, petere necessariam instructionem, recipere salutaria documenta, & ef-

ficaciori exhortatione magis excitari ad proprium spirituale profectum: sicque Prælati Monialium deberent quam maxime curare, ut qui deputantur in Confessarios ipsarum extraordinarios, essent non minus scientia, ac prudentia, quam dexteritate, ac pietate conspicui, & ita munus ipsis commissum sustinere possent pro dignitate, & cum magna Monialium utilitate.

Quæres 14. An Moniales omnes teneantur confiteri Sacerdoti ipsis legitime deputato in Confessarium extraordinarium.

270. *Resp.* De rigore non teneri. Ducor, quod exhibitio Confessarii extraordinarii est favor factus Monialibus; quilibet autem potest renunciare favori sibi concessio, quo modo Concilium Tridentinum supra citatum loquens de præfata exhibitione caute adhibuit verbum *offeratur*. Expedit tamen, ut omnes ad illum accedant, sin minus ut confiteantur, saltem ut ei proponant dubia, quæ habent circa proprium statum Religiosum, recipiant salutare aliquod monitum, exerceant actum illum submissionis, & ab eo obtineant benedictionem. Ut proinde in quadam Synodo Florentina, teste *Tamb. sup.* statutum sit Moniales omnes, exceptis infirmis, sub pœna amissionis vocis activæ & passivæ per triennium ipso facto incurrenda, teneri comparere coram Confessario extraordinario: ideoque quamdiu is vacat confessionibus Monialium excipiendis, Confessarium ordinarium quam rarissime debere ad eas accedere, sive ad illas alloquendas, sive ad illarum confessiones audiendas.

Quin etiam in eadem Synodo Confessarii ordinarii, qui ausu temerario impedire directe præsumperint Confessarii extraordinarii petitionem, electionem, concessionem, vel accessum ad Monasteria causa audiendi confessiones, sunt ipso facto excommunicati: & si quocumque tempore, vel modo significaverint Monialibus sibi displicere Confessarii extraordinarii adventum, vel non libere, & integre, sed perfunctorie tantum, & per

transennam eidem esse confitendum, in aures Monialium, aut aliorum insusurrare tentaverint, debent in perpetuum suspendi ab audiendis confessionibus Monialium in iis Monasteriis, in quibus taliter deliquerint: hæc Synodus Florentina. Quæ licet non obligent extra Diocesim Florentinam, consultum tamen esset, ut etiam in aliis Diocesibus a propriis Ordinariis inducerentur, ut pote spirituali Monialium utilitati in primis proficua.

„Inhærens proinde hujus Synodi „vestigiis Eminentissimus Urbis Vicarius, „approbante Clemente XI. edictum publicavit sub die 12. Decembris 1708., „jubens, ut Moniales Urbis ita saltem „extraordinarium acceptent, ut eidem „se præsentent monita salutis acceptura, „ræ, subiectionis actum exercendo, imposita pœna Abbatissis privationis officii, & cæteris Monialibus privationis vocis activæ, & passivæ ad annum. „Allegat hoc decretum Mattheuccius in „Officiali Curix *cap. 13. n. 9.*, addens sub „iisdem pœnis prohiberi tempore deputationis Confessarii extraordinarii confiteri ordinario; in quem pœna suspensionis ab audiendis Monialium Confessionibus infligitur, si pro eo tempore ad Monasterium, & Ecclesiam accedat. „Meminit etiam ejusdem Decreti, illudque commendat, & approbat BENE- „CTUS XIV. in supracitata Constitutione.

Quæres 15. An Confessarius ipse extraordinarius teneatur audire confessionem omnium, & singularum Monialium ad quas deputatur, idque ex præcepto Concilii Tridentini sess. 25. de Regularibus c. 10. ibi lato his verbis: Qui omnium confessiones audire debeat.

271. *Resp.* Teneri; cum verbum *debeat* ex natura sua importet vim præcepti, ut notavit *Baldell. l. 5. d. 21. num. 5. ex Clavi regis l. 3. c. 7. num. 26.* & Concilium Tridentinum tale præceptum imponere potuerit cuicumque Sacerdoti, sive seculari, sive Regulari; quod tamen loquitur de Monialibus volentibus confiteri: si enim hæc confiteri noliunt, utique,

neq

nec ille tenebitur eas audire, nec propterea fit ulla injuria Sacerdoti deputato in extraordinarium: quippe qui hoc ipso, quod subit munus Confessarii, subit etiam quamcumque obligationem dicto muneri annexam; & alias procedit regula juris: *Volenti, & consentienti non fit injuria*.

Quæres 16. *An casu, quo aliqua Moniales ex præsentii infirmitate non possint accedere ad Confessarium extraordinarium, ubi convalescerint, possint jure suo petere pro se ipsi Confessarium extraordinarium, & Prælatum teneatur illum ipsis concedere.*

272. Resp. Et Moniales posse petere, & Prælaturum teneri concedere Confessarium extraordinarium in tali casu: moveor, quod Concilium Tridentinum in decreto relato qu. 1. statuit Confessarium extraordinarium ab Episcopo, & aliis Superioribus bis, aut ter in anno Monialibus offerendum esse, qui omnium confessiones audiat; sicque intendit omnes omnino Moniales gaudere tali beneficio; non gauderent autem omnes, si in proposito casu non deberet concedi Confessarius extraordinarius pro iis Monialibus, quæ ex infirmitate, aut alio legitimo impedimento non potuerunt accedere ad Confessarium extraordinarium in communi antea concessum toti Monasterio: præterquamquod alias adderetur afflictio afflictio, si præfata Moniales ultra molestiam morbi, quem perpessus sunt, cogerentur etiam carere eo solatio, quod solet sequi ex accessu ad Confessarium extraordinarium: ita docti Neoterici a me consulti, & bene, præsertim P. Stephanus a S. Gregorio mihi amicissimus.

Quæres 17. *An Confessarius extraordinarius possit absque speciali licentia celebrare in Ecclesia Monialium, ad quarum confessiones audiendas deputatus est, immo & iis ministrare Eucharistiam, quamdiu vacat earum confessionibus excipiendis.*

273. Resp. De rigore non posse, nisi de præsumpta voluntate Prælati Monialium ex concurrentibus circumstantiis oppositum hic, & nunc fudatur. Colligo ex doctrina, quam tradunt *Fillius, tract. 4.*

num. 263. & alii contra *Cajetanum v. excommunic. c. 63.* nimirum concessa alicui facultate ministrandi Sacramentum confessionis, non censi concessam facultatem ministrandi Eucharistiam (addo ego, loquendo de Monialibus neque celebrandi in earum Ecclesia), cum enim istæ actiones sint diversæ, & a diversis non fiat illatio: concessio unius non importat consequenter concessionem alterius, nisi vel id clare exprimitur, vel certe ex concurrentibus circumstantiis probabiliter præsumatur de voluntate concedentis: quæ præsumptio voluntatis in præsentii materia absque dubio sufficeret, cum ad ministrationem Eucharistiae non requiratur expressa, & formalis concessio, sicut requiritur ad ministrandum Sacramentum Pœnitentiæ, ut pote ad sui valorem præsupponens jurisdictionem, quæ non requiritur ad validam ministrationem Eucharistiae: sicut bene adnotavit in simili Card. de Lugo d. 18. de Euchar. num. 19.

Quæres 18. *An deputatus in Confessarium extraordinarium pro Monialibus alicujus Monasterii possit sine speciali licentia eorum illis concionari, publicamque habere exhortationem.*

274. Resp. Simpliciter loquendo videri non posse: & hæc tum ob rationem adductam qu. præced. tum quia actus concionandi, aut exhortandi publice, & actus audiendi confessiones non sunt ita connexi inter se, ut unus dependeat ab alio: ideoque ex concessione unius non potest inferri concessio alterius, juxta regulam juris: *Cui licet, quod majus est, non debet, quod minus est, non licere: l. non debet ff. de reg. jur.* tum quia talis de facto est praxis fere communis; maxime cum regulariter non expediat Confessarios Monialium, sive ordinarios, sive extraordinarios, habere propriis Monialibus publicas conciones, aut exhortationes. ne forte ex reprehensione alicujus defectus facta inter concionandum, aut exhortandum, alicui Moniali minus prudenti, & plus æquo suspicaci ingerat suspicionem se loqui ex notitia habita in confessione: quod omnino vitandum est, præsertim cum privata exhortatione.

exhortatio unicuique Moniali seorsim facta in audienda ejus confessione magis prodesse possit; quippe quæ est ex propriis, & tota accomodata spiritali ipsius necessitati.

Quæres 19. *An deputatus in extraordinarium Confessarium alicujus Monasterii Monialium possit differere cum Monialibus, etiam de rebus nullo modo pertinentibus ad confessionem (v.g. de aliquo negotio domestico) & quidem etiam cum Moniali, qua nullo modo vult ei confiteri.*

275. „ *Resp.* Videri posse, dummodo
 „ talis collocutio fiat conformiter ad decre-
 „ tum supra memoratum editum Romæ
 „ a Cardinali Vicario, videlicet ut Mo-
 „ nialis, quæ confiteri non vult, se præ-
 „ sentet Confessario ad exercendam hu-
 „ militatem, & subiectionem, & nego-
 „ tium suum domesticum eidem propo-
 „ nat, non ad consumendum tempus inu-
 „ tili, & vana confabulatione, sed ut a
 „ Confessario monita salutis recipiat, &
 „ directionem, secundum quam pruden-
 „ ter in illo negotio se gerat, & prout
 „ requirit obligatio, decencia, & per-
 „ fectio status Religiosi. Si enim Confes-
 „ sarius hoc modo se gerat, non con-
 „ traveniet Constitutioni Sacrosanctæ edi-
 „ ctæ ab Alexandro VII. ubi inter alia sic
 „ habetur. *Præterea interdicitur omni-
 „ bus & singulis prædictis (tam ordina-
 „ riis, quam extraordinariis Confessa-
 „ riis) sub eisdem pariter penis (uti-
 „ que gravibus, & Summo Pontifici re-
 „ servatis) colloquia quæcumque cum San-
 „ ctimonialibus prædictorum Monasterio-
 „ rum, comprehensis etiam Abbatissis,
 „ Priorissis, & Officialibus extra actum
 „ confessionum.*

Quod si hac occasione quæras, an ordi-
 narius possit mittere Religiosum ad ali-
 quod Monasterium Monialium causa ibi
 exercendi aliquod opus pietatis v.g. ad com-
 ponendam aliquam seditionem exortam in-
 ter Moniales, ad consolandam Monialem
 gravissima tristitia affectam, ad consulend-
 um in re gravi concernente bonum Mona-
 sterii, & ad alios similes effectus.

276. *Resp.* Id posse facere. Nec ob-

stat, quod Sacra Congregatio in decreto
 jussu Sixti V. edito anno 1590. expresso
 statuit nulli Religioso cujuscumque Ordini-
 nis, gradus, qualitatibus, ac dignitatis (ex-
 ceptis Superiore, ac Visitatoribus respec-
 tu Monialium subiectarum, nec non Con-
 fessario tam ordinario, quam extraordinario)
 licere absque licentia expressa ejusdem Sacre
 Congregationis accedere ad Monasteria
 quarumcumque Monialium ad colloquendum,
 sive tractandum cum eis; siquidem Sacra
 Congregatio per hoc non intendit limitare
 auctoritatem Episcoporum pro simili casu
 pietatis, & charitatis, qui regulariter non
 præsumitur comprehensus sub generali
 prohibitione, juxta regulam: *Non veniunt sub
 generali prohibitione, qua quis non esset
 verisimiliter prohibitorius, si in specie
 exprimerentur.*

377. Unde si Episcopus mittat Religiosum
 ad Monasterium aliquod Monialium, ut
 tamquam Confessarius extraordinarius excipiat
 earum confessiones; & talis Religiosus
 revera ibi nullam excipiat confessionem, sed
 solum vacet componendis dissidiis, præbendis
 salutaribus consiliis, & instruendis Monialibus
 in vita spirituali, iste erit tutus in conscientia,
 etiam si sciat de facto nullam Monialem ex
 eo Monasterio accessuram ad ipsum causâ
 consistendi, sed solum ob aliquem alium
 finem, pium tamen, ac bonum; dummodo
 ipse ex sua parte sit paratus excipere
 etiam confessiones: patet autem respon-
 sio ex dictis sup. §. quod si hac occasione.

Quæres 20. *An Religiosus destinatus in
 extraordinarium Confessarium alicujus
 Monasterii Monialium ad decem dies v.g.
 possit tuta conscientia accedere ad ipsas
 causas tractandi cum aliqua illarum de re
 pertinente ad bonum spirituale ejusdem etiam
 illis diebus, qui supersunt post exceptas
 confessiones omnium, & singularum Mo-
 nialium.*

278. *Resp.* De rigore Juris posse; cum
 adhuc maneat Confessarius illarum
 Monialium, & quidem non solum in actu
 primo (quod etiam sufficeret) sed etiam
 in actu secundo; & maxime, si accedat ex
 sua parte paratus ad audiendas item con-
 fessio-

cessionem Monialium, quæ forte iterum accedant.

Quæres 21. *An Confessarius extraordinarius Monialium, audiens illarum confessionibus, possit absque violatione sigilli confessionis postea carpere aliquos defectus illarum auditor in confessione, si sis confectionetur, aut etiam monere Prælatum illarum, vel Abbatissam Monasterii, ut circa hoc, vel illud invigilent, loquendo tamen in communi.*

279. *Resp.* Quod quamvis prædicta fieri possint, si inde non possit deveniri in notitiam personæ particularis eo defectu laborantis, præsertim si Monasterium sit valde numerosum, ideoque ex notitia illa generali difficius constare possit de persona particulari; nihilominus quia semper consulendum est integritati sigilli confessionis, & quam maxime curandum est, ut tollatur omnis suspicio, etiam remota violationis illius, ne aliqui odiosum nimis reddatur Sacramentum poenitentiae, præsertim feminis natura sua valde suspicacibus; propterea puto Confessarium Monialium, sive ordinarium, sive extraordinarium, debere in hoc uti magna circumspectione, ac proinde regulariter debere cavere, ne defectus magis particulares Monialium reprehendat inter confessionandam, aut eos detegat Monialium Superioribus ad illos in posterum præcavendos. Colligitur ex *Diana par. 5. tr. 1. ref. 36.* & *Maldero*, ac *Beja* ab ipso allegatis; qui *Diana p. 2. tr. 15. ref. 13.* ex *Nugno*, & *Fagundes* monet peccare peccato revelationis sigilli illum, qui etsi non nominet personam detegendo defectum illius auditum in confessione, nominat tamen religionem, ex qua est poenitens; eum sic ignominia redundet in Religionem, & consequenter in ipsum poenitentem tamquam in membrum illius: quod etiam advertit *Jo. de Lugo d. 23. de poen. num. 63.*

Quæres 22. *An peccet contra sigillum Confessarius, qui interrogatus ab Abbatissa Monasterii, num audierit confessionem hujus, aut illius Monialis, dicit se non audivisse, cum revera audiverit, non tamen*

absolverit, eo quod careret debita dispositione.

280. *Resp.* Peccare, si constat Abbatissæ hanc, vel illam Monialem, de qua interrogat Confessarium, ei revera fuisse confessam, verb. gr. ex assertionem illarum ipsarum Monialium. Moveor, quod Confessarius in talibus circumstantiis negans se audivisse confessionem dictarum Monialium indirecte negat se illas absolvisse; & quidem ex ipsarum indispositione; cum nullam afferat causam dilatae absolutionis oppositum suadentem (qualis esset, si Confessarius diceret illam inchoasse confessionem generalem, sed non absolvisse, redituram postea ad illam perficiendam, vel eerte se fuisse vocatum alio, & regressum non invenisse illam &c.) Constat autem, quod Confessarius non potest sine violatione sigilli dicere se non absolvisse poenitentem ipsi confessum, quando ex occurrentibus circumstantiis negatio absolutionis probabiliter præsumitur provenisse ex indispositione ipsius poenitentis; sicut bene notavit *Jo. de Lugo sup. num. 83.* ex *Navar. Soto, Suarez*, & aliis contra *Cajetanum v. Confessio* dicentem non revelari indirecte confessionem dicendo *non absolvi illum*;

281. Addo, quod si Confessarius Monialium dicat aliquam ex suis Monialibus violasse Clausuram, non nominata Moniali, utique peccaret; eum sic odiosa reddi possit confessio.

Ex quo infero, quod si Confessarius Monialium consilii causa cogatur aperire alievi tertio excessum auditum in confessione Monialis sibi auditæ, illum proponere debet in genere, & quasi in abstracto; vel certe dubium, cujus petit solutionem, ut ab alio sibi propositum, solerti adhibita æquivocatione referre, ne ullo modo indicet illum a se fuisse auditum in confessione: sic quippe consulit, & propriæ ignorantiae, & secreto sigilli Særamentalis, quod omni studio, ac diligentia servandum est.

282. Puro autem, quod si Confessarius Monialium consilii causa, vel alia de causa manifestet delictum Monialis sibi

commixta in pœnitentem, non manifestato nomine, nec violat sigillum, nec mortaliter peccat, si delictum non sit infamatorium; & hoc licet indiciet se illud audivisse in confessione Monialium: & ratio est, quod ex una parte non manifestatur persona, ideoque non læditur sigillum, ex alia parte communitas ipsa Monialium non offenditur, cum delictum illud non cedat in dedecus, ac infamiam Monasterii, & consequenter non peccatur mortaliter.

Sic censeo non posse, nec debere condemnari Confessarium Monialium, qui amico dicit se nolle amplius vacare confessionibus Monialium illarum audiendis, eo quod aliquæ illarum sint scandalosæ, ideoque nolit se exponere periculo æternæ damnationis; si alias notorium sit Moniales illas esse scandalosas, & Confessarius sic loquatur ex noticia publica.

Quæres 23. Qualiter possit, & debeat procedere Confessarius extraordinarius Monialium in petenda facultate absolvendi aliquam Monialem a reservatis, si probabiliter putet Prælatum, a quo petitur talis facultas, ex tali petitione deveniturum in suspensionem non improbabilem dictam facultatem peti pro hac, vel illa Moniali particulari; idque ex variis circumstantiis ipsi Prælato notis.

183. *Resp.* Posse submittere tertiam aliquam personam ad petendam illam facultatem a Prælato pro quadam Moniali, non manifestando cujus ea sit Monasterii; vel certe, si hoc non juvat, possit, & deberet illam absolvere indirecte a præsatis reservatis, monendo Monialem, ut curet postea directe absolvi ab illis per Confessarium Monasterii ordinarium, obtenta debita facultate modo convenienti. Ex quo colligant Prælati Monialium, consultum esse, ut deputatus in Confessarium extraordinarium non accedat ad illas sine reservatorum facultate, sicut advertimus sup. qu. 12.

Quod si hac occasione quæras, an citra violationem sigilli Sacramentalis possit Confessarius denegare communionem Moniali, quam ex confessione scit esse indignam.

Resp. Non posse, sive communio petatur in publico; nam hoc esset indirecte manifestare peccatum pœnitentis: sive petatur in occulto, & aliqui ex negatione oriatur aliqua vel revelatio, vel exprobratio indirecta peccati occultis quin etiam hoc procedit, etsi ea non sequatur: id enim redderet confessionem odiosam, ac difficiliorem, si sciret pœnitens posse Confessarium ipsi postea negare petita, & resistere propter notitiam habitam in confessione: ita *Cardinalis de Lugo d. 23. de pœnitent. num. 126., Sanchez l. 3. de matrim. d. 16.,* aliique plures apud *Bonaciam d. 5. de Sacram. qu. 6. sect. 5. part. 4. n. 17.* a quibus nec dissentient ii, qui dicunt Sacerdotem, qui non tenetur ex officio ministrare Sacramenta, posse, & teneri negare Sacramenta occulte petita ei, quem ex confessione scit esse indignum, si cesset periculum fractionis sigilli; siquidem Confessarius Monialium ex officio tenetur iis ministrare Sacramenta, sique in eo nequit habere locum hæc doctrina.

Adverto hic ex *Sa v. Confessio n. 31., Henriquez l. 6. cap. 21.,* & aliis non violari sigillum, si manifestentur virtutes, revelationes, & similes gratiæ pœnitentis cognitæ ex confessione; quippe quæ non sunt peccata, nec materia confessionis: excipe cum *Cardinali de Lugo sup. num. 58.* nisi prædicta in confessione manifestentur ad magis declarandam propriam ingratitude erga Deum; sic enim saltem in obliquo sunt materia confessionis.

Sic Diana par. 6. tract. 11. resol. 50. ex Granado, & communi sensu Doctorum putat non violari sigillum, si Confessarius dicat Monialem hanc, vel illam pœnitentem suam suis minutissimis peccatis, ac scrupulis caput sibi obtundere; cum in tali casu non manifestetur ullum peccatum in particulari, & nomen *scrupulosus* communiter significet hominem timoratum, & volentem abstinere etiam ab iis, quæ licita sunt, sed aliquod periculum inducunt: idem sentit *Coninckus sup. d. 1. num. 11.* monens, etsi in tali casu directe non violetur sigillum, male tamen, ac periculose id fieri, ideoque

que abstinendum esse a tali modo loquendi.

Illud etiam hic obiter moneo, quod si Confessarius peccatum alicujus Monialis novit ex confessione complicit, & Monialis illa de eo non se accusat, potest quidem hanc interrogare generatim, an habeat aliud peccatum, quod ejus gravet conscientiam, immo & speciatim, si peccatum illud sit, de quo Moniales solent interrogari, non item, si sit peccatum inter Moniales non usitatum: tunc enim si Monialis neget se illud commississe, absolvi debet; cum pœnitenti credendum sit tam pro se, quam contra se, & non sit ratio, cur uni potius credatur, quam alii: ita *Diana supra resol. 21. ex Tolet. & Fagund.* cum quibus sentit *Laym. n. 24.* monens, quod si complex dedit facultatem loquendi cum alio, potest Confessarius speciatim examinare alium complicitem, si sic expedire judicetur: & abût scandalum.

Addit *Cardinalis de Lugo num. 119. ex Henriquez lib. 6. cap. 23. n. 2.* probabile esse non violari sigillum, si Confessarius statim, finita confessione, aliquid circa illam advertat pœnitenti, quod oblitus fuerat: nam moraliter non intelligitur fieri extra Confessionem, quod sit incontinenti, & falsum est, quod supponit *Fagund. præcep. 2. Eccles. lib. 5. cap. 4. num. 33.* a nobis dissentiens, finita confessione, statim censeri finitum Sacramentum, & judicium; cum aliquando pœnitentia imponatur ex oblivione post datam absolutionem, & alias impositio pœnitentiz gravis satis significet confessionem gravium peccatorum: quod est signum, non adversari sigillo loqui de peccatis post absolutionem; cum censetur adhuc durare idem judicium Sacramentale, cujus actus sunt absolvere, punire, consulere, mone-re, corrigere, & similia: cum Cardinali de Lugo sentiunt Tannerus, & Jo. Prepositus relati a *Diana par. 5. tract. 11. resol. 10. qui resol. 31. ex Granado* monet sine violatione sigilli non posse manifestari pœnitentiam injunctam pœnitenti in confessione, si ea sit talis, ut sit li-

gnum culpæ mortalis certæ, aut dubiæ: vel certe peccatorum venialium specia- lium quoad numerum, aut specie n: se-cus, si ea sit levis, ita ut ex ea sola colligi possit, pœnitentem confessum fuisse peccata tantum venialia: quod certum, & commune est, ut patet.

Quæres 24. *Quenam in primis observa-ri debeant a Confessario Monialium extraor-dinario, ad hoc, ut utiliter fungatur suo munere.*

284. *Resp.* Debere observare sequen-tia; nimirum primo ut, antequam incipiat audire Confessiones, curet videre regu-las, ac Constitutiones Ordinis, cujus sunt Moniales, quibus deputatus est in Confes-sarium: secundo ut accedens ad Monaste-rium primo alloquatur Abbatisfam, eamque interroget, num ei occurrant aliqua in bo-num spirituale Monasterii, ac Monialium subditarum manifestanda, quæ præsentio-ri indigeant remediis: tertio ut semper lau-dabiliter loquatur de Confessario ordina-rio, illum etiam excusans in iis, quæ forte illi obijciuntur a Monialibus: quarto ut non pernittat Confessiones generales minus necessarias, ex quibus proveniat major inquietudo, ac perturbatio interio-ris pacis: quinto ne se minus festinan-tem ostendat in audiendis Confessionibus, sed patienter, ac benigne sinat unamquam-que Monialium aperire cor suum, eas non interrompendo, nisi in casu necessario, ne-que insinuando, ut quam citissime se expedi-diant: sexto ut juxta rationem, & natu-ram defectuum, quibus unamquamque Mo-nialium vidit esse affectam, opportuna tra-dat remedia, salutaria det consilia, & fru-ctuosam adhibeat exhortationem: septimo ne inter confessiones audiendas sinat per-misceri discursus extraneos, & ad rem non pertinentes, quibus Monialis pœnitens dis-trahatur a principali proposito: octavo ne admittat negotia temporalia ullius Mo-nialis tractanda, sive cum aliis Monialibus, sive etiam cum secularibus, & si de hoc requiratur, cum prudenti dexteritate ab iis omnino se subtrahat: nono ne ullam Monialium interroget de nomine, cognomine, patria, & similibus ad Sacramenta-

lem confessionem non spectantibus; nisi forte occurrentes circumstantiæ hic, & nunc suaderent oppositum. Moniales enim regulariter nollent cognosci a Confessario, maxime si sint ætate juniores, & incidere in aliquem excessum turpiorem, cujus vel sola recordatione summopere confundantur: decimo ut cum omnibus æqualiter agat, omnem suspicionem acceptionis personarum devitans: quod bene monet S. Bonavent. lib. de 6. alis, cap. 6. his verbis: *Licet meliores in effectu præferende sint* (loquitur de feminis) *& omnes propter spem salutis in Christo amplectende sint, in actu tamen exhibitionis exterioris taliter superior se gerat ad omnes, ne nulla se ab eo contemni propter alias suspicietur, sed qualibet ab eo se diligi præsumat, & fiducialiter ei, quasi singulari amico confidat, ne alicui indignatio, & invidia in alias nutriatur: sicut fratres Joseph, qui oderant eum, quod a patre singularius amaretur.*

SUBSECTIO III.

Referuntur varia, ac utilia monita, quibus Moniales dirigantur ad profectum spirituales per Confessarium tam ordinarium, quam extraordinarium.

Quoniam in audiendis Monialium Confessionibus identidem expedit, immo & oportet iis tradere opportuna monita juxta spirituales necessitates, quæ in iis ex ipsarum Confessione deteguntur; & alioqui non omnes, qui ad earum Confessiones deputantur, sive ut ordinarii, sive ut extraordinarii, ejusmodi monita habent in promptu, ut par esset: proinde in gratiam illorum, & in bonum spirituale ipsarum Monialium, ad complementum hujus tractationis placet in hac Subseptione afferre varia monita, eaque efficacia, ac valde utilia ex sacris litteris, Sanctis Patribus, Magistris vitæ spiritualis, & ex ipsa experientia deprompta; quæ deserviant ad consulendum variis indigentis spi-

ritualibus Monialium ab ipsis in Confessione manifestatis. Hæc autem monita sæpius lectione Confessarii, eaque sibi sic faciant familiaria, ut in audiendis Monialium Confessionibus ea parata habeant, iisque illa opportune suggerere valeant juxta necessitatem spiritualem ipsarum hic, & nunc cognitam.

285. **R**eferruntur monita pro Monialibus ad comparandam perfectionem.
286. Item pro Superiorissis ad gubernationem rectam.
287. Item pro Officialibus Conventus ad suum officium recte obeundum.
288. Item pro Monialibus vulgo dictis Conversis ad suum munus bene explendum.
289. Item pro Novitiis ad vitam Religiosam rite instituendam.
290. Item pro puelis causa educationis manentibus intra Monasterium ad bonam ipsarum educationem.
291. Item ad Orationem fructuose faciendam.
292. Item ad Horas canonicas devota recitandas.
293. Item ad examen tam generale, tam particulare utiliter faciendum.
294. Item ad Confessionem peccatorum fructuose faciendam.
295. Item ad Communionem Eucharisticam digne recipiendam.
296. Item ad Missam reverenter audiendam.
297. Item ad Conciones cum fructu spirituali audiendas, ac pios libros utiliter legendos.
298. Item ad timorem mortis corporalis moderandum.
299. Item ad infirmitates corporis patienter sufferendas.

300. Item

300. *Item ad arumnas, ac infortunia presentis vita fortiter sustinenda.*
301. *Item ad superandas tentationes.*
302. *Item ad confirmandum animum in vocatione Religiosa vacillansem.*
303. *Item ad fovendam charitatem fraternam.*
304. *Item ad oblegandam spirituales tepiditatem.*
305. *Item ad promovendam regularem observantiam.*
306. *Item ad perfectam Religiosam paupertatis observantiam.*
307. *Item ad votum Religiosae Castitatis exakte custodiendum.*
308. *Item ad perfectam obedientiam in Religione servandam.*
309. *Item ad vitandam saecularium personarum conversationem.*
310. *Item ad averfandum quodcumque peccatum mortale.*
311. *Item ad vitanda peccata venialia.*
312. *Item ad obigendos conscientia scrupulos.*

Quæres 1. Quæ monita tradi possint, ac debeant Menialibus, ut ea facilius, ac expeditius Religiosam perfectionem consequantur.

285. *Resp.* **P** Offe, & debere tradi sequentia, videlicet.

1. Sacramenta frequentent, & sacramentum Communionem regulariter octavo quoque die recipiant; sicut de facto in Ordinibus virorum Religiosorum observantioribus fieri solet: at id faciant cum debita præparatione, juxta dicenda inferius; curentque ex frequenti Communione in dies magis, ac magis proficere in via Dei, ita ut de qualibet earum veraciter dici possit illud Prov. 32. *Panem otiosa non comedit.*

2. Certum tempus habeant deputatum orationi mentali, & in ea quotidie se exerceant, eam semper dirigentes ad proprium spirituale profectum: quod omnino consequentur, si juxta inferius dicenda, omni studio curabunt, ut ipsarum oratio non sit mere intellectualis, & speculativa, sed practica, & effectiva, videlicet ordinata ad emendationem defectuum, & acquisitionem virtutum, quibus maxime indigent.

3. Certis temporibus sive privatim, sive publice (ut fit in Societate Jesu) vota suæ Professionis, præmissa aliqua præparatione, magno animi sensu renovent.

4. Pios libellos attente, ac devote legant, eoique de consilio proprii Confessarii.

5. Saltem semel in die faciant conscientie examen, non solum generale, sed etiam particulare, juxta formam inferius qu. 9. tradendam.

6. Omni studio curent singularum Regularum, etiam minimarum, observantiam; ne modica spernentes paulatim decendant, & in excessus graviores paulatim labantur cum gravi salutis spiritualis discrimine.

7. De defectibus commissis debitam poenitentiam a Superiorissima deponant, vel certe ab ea impositam, prompte, ac humiliter impliant; idque etiam contingat illam imponi ob defectum vere non culpabilem; cum in tali casu majus acquiratur meritum, juxta illa verba Sancti Petri 2. c. 2.: *Quæ vobis est gloria, si peccantes, & colapbizzati suffertis; sed si bene facientes patienter sustinetis, hæc est gratia apud Deum.*

8. Monasteria Conventus, ad quæ juxta consuetudinem Monasterii deputantur, obeant diligenter, fideliter, ac prompte; memores se obire ea propter unum Deum, & ab eo solum debitam mercedem esse obtinendam.

9. In

414 DE MONITIS DANDIS MON. AD PROF. SPIRIT.

9. In omni loco Divinæ meminerint præsentis, scientes *ex 23. Eccl. Quod oculi Domini multo plus lucidiores sunt super Solem, circumspicientes omnes vias hominum, & profundum abyssi, & hominum corda intuentur in absconditas partes*; sicque juxta monitum Sancti Bernardi in *Psalm. Qui habitat: Ne audeant illo præse, quod vidente homine non audent*.

10. In exercitio bonorum operum, juxta consilium S. Bernardi in *Spec. Monach.* identidem sibi metipsis dicant: *Si modo moritura esses, faceres istud? adeoque sive confiteantur, sive communicent, sive Officium Divinum recitent, sive Missæ assistant; hæc omnia eo faciant modo, quo facerent, si certæ essent se tunc ultimo confiteri, communicare &c. Constat autem, quod, si id certo nossent, prædicta facerent cum commoda perfectione ipsis possibili; quo pacto S. Basilus in *Instructioe ad filium spirituale*, ait: *Semper ante oculos tuos versetur ultimus dies, ut facilius te possit reserare ab omnibus vitiis*: quod monet etiam *Horatius l. 1. ep. 4. Omnem crede diem tibi diluxisse supremum*.*

11. In omnibus curent majorem sui abnegationem tam animi, quam corporis, ita ut cum *Paulo Gal.* veraciter dicere possint: *Mibi mundus crucifixus est, & ego mundo*: ad hoc enim vocantur Religiosi a vita communi ad religiosam, ut per continuam sui abnegationem mundo moriantur, uni Deo viventes.

12. Otium quam maxime averfentur, ideoque ab exercitiis mentalibus ad corporalia transeant, juxta monitum, quod dedit Deus S. Antonio his verbis. *Antoni, quaris Deo placere? ora, & dum orare non poteris, manibus labora, & semper aliquid facito*.

13. Totam suam conscientiam cande, ac sincere suo Confessario ape-

riant, ipsi manifestantes tam defectus, ac depravatas animi propensiones, quam virtutes, corporis afflictiones, tentationes, Divinas illustrationes, & quæcumque ipsis occurrant in vita spiritali: *Tandiu enim*, inquit *Cassianus collat. 2. Abb. Moyf. c. 10., suggestiones ejus noxiæ (idest dæmonis) dominantur in nobis, quamdiu celantur in corde: illico enim, ut patefacta fueris cogitatio maligna, marcescit*.

14. Mutuum inter se unionem, & charitatem servant, se invicem sustententes, & defectus Sororum, quibusque vivunt, ingeniosa, ac sedula charitate dissimulantes: siquidem, ut loquitur S. Hieronymus in *regul. Monach.*: *Sine charitate Cœnobita sunt tartara, habitatores sunt dæmones; cum hac vero sunt Paradisus in terris, & in eo degentes sunt Angeli*.

15. Attendant non mala exempla, (si quæ forte viderint) sed bona (quæ Deo dante, non desunt in quolibet Monasterio); hincque sumant rationem proficiendi magis, ac magis in virtutibus religiosus.

16. Maxime abstineant a sæcularium conversatione; sicque valde raro accedant ad colloquia, & non nisi cum assistentia auctoritatem, ac præmissa brevi aliqua oratione, qua Deum exorent, ne ipsum ullo modo offendant in tali accessu, ac colloquutione: ad quod possent deservire verba in *Psalm. 140. Pone Domine custodiam ori meo, & osium circumstantia labiis meis*.

17. Proponantur iis monita, quæ Beatus Ægidius per modum Paradoxorum docuit, ut ab iis sedulo in praxim deducantur, videlicet: Si vis bene videre, erue oculos tuos, & esto cæcus: si vis bene audire, esto surdus: si bene loqui, esto mutus: si bene ambulare, abscinde tibi pedes: si bene operari, mutila tibi manus: si bene amare, habeas te odio:

te odio : si bene vivere, te mortifica : si bene lucrari, discas perdere : si vis esse dives, esto pauper : si vis esse in deliciis, afflige te : si vis esse securus, esto semper in timore : si vis exaltari, humilia te : si vis honorari, despice te, & honora te despicientes : si vis habere bonum, sustine malum : si vis esse in quiete, labora : si vis benedici, desidera maledici. O quam magna sapientia scire hæc facere : & quia magna sunt, non omnibus data sunt.

18. Paupertatem diligant tamquam matrem, Castitatem æmulentur angelicam, Obedientiam servent perfectissimam; in omnibus propriam abnegantes voluntatem, eamque subicientes Superiorum nutibus, ne dicam præceptis ; idque ex amore Christi, qui factus est obediens usque ad mortem, mortem autem Crucis.

Quæres 2. *Quibus monitis juvari possint Superiorissæ Monialium ad re-Elam Monasterii gubernationem.*

286. *Resp.* Posse juvari sequentibus monitis, videlicet :

1. Cultum Dei, & bonum spirituale subditarum in primis omni studio, ac diligentia promoveant, juxta illud Christi monitum : *Querite primum regnum Dei* : cultum quidem Dei curando, ut horæ Canonicæ in Choro statutis temporibus frequenter, ac devote recitentur ; Missæ in Templo celebrentur, ejusque Altaria sint munda, ac bene præparata : bonum vero spirituale subditarum, fovendo in ipsis exercitium orationis mentalis, ac frequentiam Sacramentorum ; necnon curando, ut Confessarium habeant prudentem, pium, doctum, ac zelantem ; & bonos Concionatores, qui identidem illas ad perfectam Regularum observantiam, plenam sui abnegationem, & religiosarum omnium virtutum acquisitionem efficaci exhortatione impellant.

2. Omnimodam Regularum observantiam procurent, etiam in minimis ; scientes, modica spernentem paulatim decidere : sicque prudenter, ac discrete illas transgressionem puniant salutaribus poenitentis, interdum tamen dissimulantes, juxta illud : *Nescit regnare, qui nescit dissimulare* : & interdum monentes prius materno affectu Monialem transgredientem, comminando poenam ei infligendam, nisi resipiscat ; ut si non amore virtutis, saltem formidine poenæ a delinquendo imposterum deterreatur.

3. Quam maxime invigilent circa mores Monialium juniorum, sollicite observantes, a quibus advocentur ad collocutorium, quas litteras accipiant, & seribant, & a quibus ; quos libros legant ; quas habeant conversationes ; amittant, & a quibus recipiant, aliaque id genus ; memores, adolescentem juxta viam suam, etiam cum sensuerit, non recedere ab ea. *Prov. 22.*

4. In regimine Monasterii non ducantur respectibus humanis, nec omitant implere munus suum ex metu incurrendi offensionem subditarum ; quin potius dicant cum Apostolo *Galath. 1. An quæro hominibus placere? si hominibus placerem, Christi servus non essem.*

5. Identidem inspiciant, an Officiales Monasterii recte, ac fideliter munus suum exercent ; & si quam illarum forte minus bene se gerere reperiunt in munere ipsi commisso, illam admoncant ; & si opus fuerit, non puniant solum, sed etiam amoveant.

6. Invigilent super famulos utriusque sexus ad Monasterii servitia deputatos, num deferant Monialibus nuncia, aut epistolas, quæ cedant in præjudicium boni spiritualis earum, boni nominis Monasterii, honoris Dei, ac bonæ ædificationis.

7. Facilem, ac benignum accessum exhibeant unicuique suarum subditarum ;

416 DE MONITIS DANDIS MON. AD PROF. SPIRIT.

rum; sicque hæc erga ipsas magnam concipient confidentiam, cognoscentes se habere matrem, quæ possit compati omnibus infirmitatibus ipsarum.

8. Confessariis Monasterii ea solum conferant, quæ possunt prodesse bono spirituali, ac communi quieti Monasterii; non item quæ spectant ad distributionem officiorum, aut negotia temporalia Conventus; aliàs Moniales suspicari possent identidem hoc, vel illud factum fuisse a Superiorissa ex consilio, ac suggestione Confessarii, & se ab illo offensas exilimantes, debitam in illum confidentiam amitterent; quæ tamen adeo est necessaria in tribunali Sacramentalis confessionis, maxime in fœminis.

9. Etiam personaliter visitent identidem osium Clausuræ, collocutorium, & alia similia loca, ut subditæ ex metu ne deprehendantur in flagranti delicto a propria Superiorissa, magis sibi caveant; ad quem effectum forte consultum esset, ut Abbatissa existente in Choro temporæ Divinorum Officiorum, aut in Refectorio, vel alio loco publico, ejus Vicaria, seu Priorissa ipsi subordinata maneat extra; ita ut, occurrente necessitate, possit accedere ad hunc, vel illum locum; sicque Moniales numquam esse possint tutæ, quin ab aliqua ex Superiorissis deprehendi possint in delicto, quod forte meditentur; felix enim necessitas, quæ ad meliora compellit.

10. Moniales magis modestas, & melius morigeratas suavius tractent, iis facilis petita concedant, illas ad officia digniora promoveant, & in ipsas majorem ostendant confidentiam; e contra pro viribus infringentes audaciam, ac libertatem Monialium pervicacium, ac regularem disciplinam subvertentium; siquidem de Deo ipso dicitur: *Deposuit potentes de sede, & exaltavit humiles.* Luca 2.

11. Venerentur, ac honorent Mo-

niales antiquiores, eas præsertim, quæ jam fuerunt Abbatissæ; ab iis consilium petant in negotiis gravioribus Monasterii, & erga ipsas magnam ostendant confidentiam; non ita tamen, ut de ulla ipsarum dici possit: hæc regit, ac moderatur nos, & nostram Abbatissam; idque cum gravi offensione, ac perturbatione Conventus.

12. Non ducantur suis sensibus, sed in rebus arduis petant consilium a suis Discretis, illas libenter audiant, & si consilium suggerant opportunius, illud sequantur, memores, *abi sunt multa consilia, ibi esse salutem.* Prov. 11.

13. Non sint faciles in præstanda fide subditis referentibus hunc, vel illum excessum fuisse ab hac, vel illa Moniali commissum; sed prudenter, & caute disquirant, vera ne sint, an falsa, quæ referunt: nec umquam manifestent a quibus id scierint.

14. Si quam noverint discordiam exortam fuisse inter subditas, statim per se, aut aliquam ex aliis Monialibus gravioribus, aut etiam per Confessarium illam componere studeant, juxta illud Ephef. 4. *Sol non occidas super iracundiam vestram.*

15. Monialibus ægrotantibus maximam exhibeant charitatem, iis non solum suppeditando omnia necessaria ad sanitatem recuperandam, sed etiam illas sæpe visitando, ac recreando tum per se, tum per alias Moniales, & procurando eis tempestive remedia spiritalia juxta occurrentem indigentiam.

16. Ne subditis committant officia Conventus supra vires ipsarum: & si ex suorum consanguineorum inopia non habeant, unde faciant ordinarias expensas in officio commisso; aut aliud ipsis non committant, aut ex bonis communibus Monasterii necessarias subministrent expensas.

17. Nec se ostendant magis amicas, ac fa-

ac familiares uni, quam alii, sed se matrem communem omnibus exhibeant, memores apud Deum non esse exceptionem personarum; sicque curent cuilibet subditarum materni affectus viscera ostendere, ut quilibet putare possit se præ aliis esse dilectam.

18. Ne sinant induci novas consuetudines regularis disciplinæ relaxativas intra Monasterium, sed eas quam citissime eradicent, implorato etiam, si opus sit, auxilio proprii Prælati.

19. Bono exemplo in omnibus præeant Monialibus subditis, certo sibi suadentes, quod agitur a Prælati, facile trahi a subditis in exemplum, *c. magne de voto*: salutaria item consilia, ac monita illis tradant, prout hic, & nunc necessarium judicaverint; immo & acrius reprehendant, si opus fuerit, dicente ipsis Domino Deo *Jer. 1. Ne formides a facie eorum: nec enim timere te faciam vultum eorum*.

20. Monialibus subditis necessaria ad victum, & vestitum, habitationem, ac recreationem, si ferant annui redditus Monasterii, abunde potius, quam parce subministrent; animo recolentes, ubi est abundantia, ibi esse observantiam; & quod, *si non fuerint saturati, & murmurabunt. Psal. 58.*

21. Caveant pro viribus, ne Monasterium gravent novis debitis; si tamen necessitas exigat, ut aliqua contrahantur, ea ne detrectent facere, servatis servandis; cum sit cosultius Monasterii bona gravare ære alieno, quam Monasterium implere querimoniis, ac murmuracionibus contra Superiorissas, ac Officiales Conventus.

22. Illam propriæ Vicariæ, seu Priorissæ conferant potestatem, ut inde concipiant Moniales subditæ in quanta æstimatione, ac veneratione ipsa haberi debeat, sicque inducantur ad promptius exequenda ejus jussa, licet aliàs non de-

ceat illam passim se ingerere in reprehendendis subditis, aut concedendis licentiis majoris momenti.

23. Quotidie se, & omnes suas subditas Deo, Sancto Fundatori Ordinis, Sancto Tutelari Ecclesiæ, proprio, & Angelo suo Custodienix commendent: necnon identidem reflectant super necessitatibus tum spiritualibus, tum temporalibus singularum subditarum,isque omni studio conentur asserre opportuna remedia.

24. Ne subditas suas permittant vacare certis speciebus negotiationis mulieris, quæ impediunt regularem observantiam, animum distrahant a spiritualibus exercitiis, corporis obstant sanitati, & præbeant ansam tractandi cum secularibus.

25. Sint constantes in decretis, ac suis deliberationibus, nec ita facile mutant consilium ob humanos respectus, quamquam consultum sit, interdum mutare consilium, sed semper in melius, si occurrant justæ rationes id faciendi.

26. Puellarum educationis causa: degentium in Conventu pecuniariam habeant curam, accurate dispicientes, quibus moribus sint præditæ, a quibus vocentur ad crates collocatorii (ad quas numquam accedant sine propria Magistra) an, quas, & quibus personis epistolas scribant, aut accipiant; an cedant in loca Monasterii secretiora, & ad quem effectum; an frequentent Sacramenta; an debitam servant modestiam in vestitu, incessu, ac sermone; aliaque id genus.

27. Meminerint durissimum esse iudicium his, qui præsumunt, eosque teneri reddere rationem de animabus subditarum; ideoque studeant exercere munus suum coram Deo, ac hominibus, ut decet, ac oportet; sic enim a Deo condignam referent remunerationem, majoremque meritum cumulum obtinebunt.

Quæres 3. *Qua documenta a Confessariis Monialium suggeri possint, & debeant Monialibus ad officia Conventus deputatis, ut ea laudabiliter exercent.*

287- *Resp.* Posse, & debere suggeri sequentia, videlicet:

1. Munus sibi commissum fideliter, ac exacte, semoto quocumque humano respectu, exercent, juxta regulam, statuta, & consuetudines proprii Monasterii, in omnibus unum Deum, ejusque gloriam, & bonum commune Religionis intendentes, ac omni diligentia procurantes.

2. Sint omnino subordinatæ Superioris Monasterii in capite; ejus sensibus omnino acquiescant (quod tamen non facit, quin ei significare possint modestè proprium sensum circa res concernentes officium illis commissum, se alias ejus arbitrio, ac judicio in totum subjicientes) ei fideliter referant, si quid in suo officio occurrerit, quod judicent ei referendum esse ob commune bonum Monasterii, sive spirituale, sive temporale, ne postea cum *Isai. 6. cap.* cogantur dicere: *Va mihi, quia taciui.*

3. Curent in exercitio proprii muneris placere non hominibus, sed Deo; sicque ad captandam aliarum Sororum benevolentiam non faciant contra propriam conscientiam, permittentes, ac dissimulantes ea, quæ cedere possunt in Dei offensam, ac præjudicium grave spiritualis boni Conventus: non formident incurrere odium, ac offensionem Monialium minus observantium, quarum excessus impedire satagunt; memoria retinentes, quod habetur 1. *Petri 2. Si quid potiamini propter justitiam, beati.*

4. Crebro meminerint, si ex ipsarum incuria, ac negligentia gravis excessus committatur ab aliqua Monia-

lium, illius rationem ab iis exigendam esse; quippe quæ ex officio tenebatur illum impedire, & facile impedivissent, si tempestive Superiorissam admonuissent, ut sua prudentia, ac vigilantiâ, probabili periculo, ac proximæ occasionis commissi excessus ohstaret, juxta illud: *Principiis obsta; sero medicina paratur.*

5. Suum munus prompto, ac hilari animo exequantur; scientes, hilarem datorem diligi a Deo: si enim ægre, & quasi invite illud impleant, eundem laborem subibunt, nihil meriti coram Deo inde comparantes; sicque in fine cogentur dicere: *Per totam noctem laborantes nihil cepimus.*

6. Sicut non debent recusare, aut negligenter obire communia Monasterii officia ob studium propriæ quietis, & ut commodius vacent Deo, & sibi metipsis, si ad ea deputentur a Superiorissâ; sic cavere debent quamaxime, ne iis ita se immergant, ut non supersit tempus vacandi consuetis exercitiis pietatis, vel certe, si ea obeant, incuriose, ac negligenter ea præstent cum gravi damno proprii profectus spiritualis.

7. Si ex officio commissio curam habeant bonorum temporalium Monasterii, ea curent conservare diligenter; nec de iis disponant, nisi juxta mentem Superiorissæ, sive expressam, sive tacitam, ac interpretativam; quippe quæ sunt de Christi patrimonio, adeoque tractari debent tanquam res sacræ.

8. Si re ipsa nequeant satisfacere Sorori petenti aliquam ex rebus pertinentibus ad officium ipsarum respectivè, curent ei satisfacere saltem verbis humanioribus, magno animi sensu significantes, sibi maxime displicere, quod ei in re proposita gratificari non valeant; sic quippe magis fovebitur fraterna charitas, & minus tristabitur Soror, cui res illa petita denegatur.

9. Si

9. Si ratione officii demandati occasionem habent agendi cum secularibus, agant semper magna cum ædificatione; ita ut vere possint dicere cum *Paulo 2. Cor. 2. Christi bonus odor sumus*: quod facile assequuntur, si se ostendant graves, modestas, patientes, humiles, ac devotas, & cum secularibus nonnisi spirituales, aut saltem necessarios admisceant sermones, hosque breves.

10. Caveant, ne sumptus immoderatos faciant non necessarios in proprio officio; & si quos coguntur facere, ne faciant ad pompam, ac vanam ostentationem: alias de iis diceretur, *repperunt mercedem suam*, *Matth. 6.* præterquam quod hac ratione exercitium officiorum communium inter Moniales efficitur intolerabile respectu illarum, quibus non suppetunt facultates ad faciendas expensas adeo excedentes unde sit, ut ex ab aliis negligantur, inquietæ vivant, & interdum etiam cogantur indigna præstare, ut parent necessarias expensas; idque cum gravi lætura proprii profectus spirituales, ac bonæ existimationis Conventus.

Quæres 4. *Quibus mediis juvari possint, & debeant a Confessariis Monialium Moniales vulgo dictæ Conversæ, ad hoc ut bene se gerant in exercendis ministeriis temporalibus Monasterii.*

288. *Resp.* Possè, & debere juvari sequentibus mediis; nempe.

1. Ut contentæ sorte Marthæ tota animi promptitudine in vilioribus officiis Conventus se occupent, non ad oculum servientes, quasi hominibus placentes, sed ut famulæ Christi facientes voluntatem Dei ex animo: sic enim condignam remunerationem recipient ab eo, qui dicit *Gen. 15. Protektor tuus sum, & merces tua magna nimis.*

2. Meminerint sæpius sceminas similis conditionis longe majores labores sustinere, & graviores ærumnas perpeti ad victum, & vestitum præcise comparandum; quin & ipsas idem facturas fuisse, si ad statum religiosum non fuissent vocatæ: cum in præsentia pari labore, vel etiam minori, non solum victum, ac vesti-

tum sibi acquirant, sed præterea cælestis beatitudinis thesaurum lucrentur: sique se excitent ad labores Monasterii subeundos majori cum alacritate, gratias Deo identidem de hac ipsa re agentes.

3. Sibi persuadeant se servire Christo in Monialibus juxta illud *Matth. 23. Quamdiu fecistis uni ex his fratribus meis minimis, mihi fecistis*; ideoque sua ministeria ea animi alacritate præstent, qua præstarent, si ea Christo corporaliter præsentem exhiberent.

4. Se promptas Superiorissæ exhibere ad quodeunque genus ministerii, ac servitii, nec se ostendant addictas uni potius, quam alii; quin potius se offerant ad exercenda ea, quæ sunt viliora, & ab aliis communiter, refugii solent, scientes se hac ratione majora meritum incrementa acquiraturas esse, & rem Deo longe gratiorem facturam.

5. Otium quam maxime evitent, ac proinde, si, expleto proprio munere superstit tempus, ubi solita devotionis exercitia impleverunt, adjuvent socias, si forte earum opera indigent in suo ministerio obeundo, vel certe quærant a Superiorissæ, an ipsi occurrat aliquid, quod faciant: idque juxta consilium Salomonis *Ecclesiast. 9. Quodeunque facere potest manus tua, instanter operare.*

6. Numquam conquerantur de Superiorissæ, aut alia quacunque Moniali, quod illas nimis gravent: quin potius, si coram Deo re vera sentiant se esse nimis gravatas, confidenter adeant Superiorissam, eique proponant suas difficultates; interim paratæ ad faciendam quæcumque illa in Domino judicaverit.

7. Moniales ad usum ebori destinatas debito honore, ac reverentia prosequantur tum verbis, tum factis; cum iis magna animi submissione tractent; suam illis operam in omnibus exhibeant; Deoque agant gratias se factas fuisse sorores illarum in Religione, a quibus in sæculo nec forte in famulas admittæ fuissent.

8. Ex rebus Monasterii ipsis ratione officii commissis ne unquam audeant sibi quidquam usurpare sine debita licentia, &

G g g 2 de

de iis omnino disponant juxta præscriptum Superioriſſæ, caveantque ne in iis distribuendis ſint perſonarum acceptatrites, meliora dantes fororibus magis amicis, & quibus ex gratificari cupiunt: alias in die judicii audient contra ſe proferri quod habetur *Lucæ 16. Redde rationem villicationis tuæ: jam enim non poteris villicare.*

9. Bona Monasterii ipſarum curæ commendata euſtodiant diligenter, ac ſi eſſent propria; meminerintque ſibi de iis reddendam eſſe rationem non ſolum Superioriſſæ, ſed etiam Deo, ſi ipſarum culpa ea pereant, vel deteriorentur.

10. Non ita ſe dedant proprii officii exercitiis, ut conſuetas orationes, examen conſcientiæ, & alia pietatis opera vel omnino omittant, vel magna cum negligentia impleant, obliſſe moniti Evangeliei: *Querite primum regnum Dei, & juſtitiam ejus.*

11. Dum occupantur in exercitio proprii officii, ſapiſſime recorderent divini præſentis; recitent frequenter orationes jaculatorias; identidem offerant Deo quod agunt, aut patiuntur in omnium peccatorum remiſſionem; ſtudeant ad Dei honorem, ac gloriam dirigere omnes ſuas operationes, habeantque in omnibus debitam rectitudinis intentionem: quo modo oſtendent ſe non eſſe famulas mercenarias, ſed anellæ Chriſti, ſed ſervas Dei, ſed religioſas Chriſtianæ perfectionis ſtudioſas.

12. Sint fortes in ſuſtinendis laboribus proprii officii, humiles in tolerandis reprehentionibus Superioriſſæ, & patientes in audiendis querimoniis contra ipſas juſte, aut injuſte excitatis; memores acquiſitionem religioſæ perfectionis poſſiſſimum pendere ex continua ſui abnegatione, juxta illa verba Chriſti: *Lucæ 9. Si quis vult poſt me venire, abneget ſemetipſum, & tollat crucem ſuam quotidie, & ſequatur me.*

13. Non contriſtentur, nec ægre ferant labores ſuos eſſe minus acceptos Superioriſſæ, ac Monialibus: non enim propter ipſas, ſed propter Deum debent la-

borare; nec par eſt, ut Chriſti famulæ intendant placere hominibus; cum potius conari debeant, ut placeant Deo, verba illa Pauli ſæpe repetentes: *Si hominibus placerem, Chriſti ſervus non eſſem;* & animo recolentes non eum probatum eſſe, qui ſeipſum commendat, ſed quem Deus commendat, ut habetur *2. Corinth. 10.*

14. In exequendo proprio officio ſint diligentes, ac ſollicitæ, ita ut omnia temporibus debitæ, quantum ad ipſas ſpectat, ſint paratæ; ſicque ex illarum culpa in Monasterio non excitetur querimoniz, & obſectationes, quæ charitatis fraternæ maxime adverſantur, ac communem pacem perturbant.

15. Munditiem omni ſtudio curent in propriis officiis, & in rebus omnibus ad ipſarum officium ſpectantibus; quippe quæ maxime decet religioſos homines, & omnibus eſſe ſolet acceptiſſima.

Quæres 5. Quæ documenta a Monialium Conſeſſariis tradi poſſint, ac debeant Monialibus Novitiis ad vitam religioſam rite in iis inſtituendam.

289. Reſp. Poſſe, & debere tradi ſequentia; nimirum.

1. Intelligant beneficium vocationis religioſæ eſſe ſingulare; de eo quotidie gratias Deo agant quam maximas, & perfeverantiam toto animi affectu deprecantur; memores non eum, qui incæperit, ſed qui perfeveraverit ulque in finem, ſolum futurum eſſe.

2. Animo ſæpe recolant religioſos in religione vivere purius, cadere rarius, ſurgere velocius, ineedere cautius, irrorari frequentius, quieſcere ſecurius, mori confidentius, purgari citius, remunerari copioſius, ad æternam gloriam pervenire faſtilius.

3. Frequenter meditentur, unde eruat, quo vocatæ, quæ mala evaſerint, quæ bona acceperint; ad quid religioſum ſtatim ſuſceperint; quibus mediis finem intentum aſſequi poſſint; quas, & quantitas obligationes ſuſceperint in ipſo Religionis ingreſſu.

4. Meminerint frequenter, quod *locus non facit ſanctos, ſed operatio bona lo-*

cunt

enim sanctificat, & nos, teste S. Augustino in serm. 27. ad Fratres in Eremito: peccavit enim Angelus in cælo, peccavit Adam in Paradiso; & tamen nullus locus sanctior illis erat: si habitatorem loca beare possent, nec homo, nec Angelus a dignitate corruissent.

5. Recogitent assidue, quales fuerint prima die, quando exierunt de sæculo, & receptæ sunt intra Monasterium; talesque semper curent permanere, ut pie dicebat Agatho: quin etiam semper in dies debent crescere in spiritu, ac fervore dicentes cum David *Psal. 76. Dixi, nunc capi.*

6. Insistant sedulo abnegationi sui ipsius tam quo ad intellectum, quam quo ad voluntatem; carnem discreta, ac moderata castigatione juxta Confessarii consilium edomant, corporis sensus mortificent, & inordinatos animi affectus fræno rationis coerceant: ut dicere merito possint cum Paulo *Rom. 8. propter te mortificamur tota die, assimilati sumus sicut oves occisionis.*

7. Quammaximè afficiantur exercitiis spiritualibus, orationi, meditationi, examini conscientie, lectioni piorum librorum, frequentie Sacramentorum; & hæc assuescant facere omni studio, ac diligentia, illorum usum præferentes cuicumque alii occupationi temporali juxta consilium Sapientis: *Ecclesi. 12. Deum time, & mandata ejus observa: hoc est enim omnis homo.*

8. Quasi a facie colubri fugiant peccatum mortale, & a venialibus, præsertim magis voluntariis, pro viribus abstinant; quippe quæ paulatim disponunt ad mortale, minuunt divini amoris fervorem, animæ potentias debilitant, ejus pulchritudinem aliqua labe inficiunt, & non parum impediunt divinæ gratiæ augmentum; ut communiter docent Theologi.

9. Magni faciant intentionis puritatem in omnibus, etiam particularibus; unicuique Deum intendant, & quærant, magnam cum illo familiaritatem contrahant per frequentem piorum actuum, ac ora-

tionum jaculatoriarum usum: propriam spirituales profectum præferant universis vitæ hujus bonis, & quæcumque illum possunt retardare, omnino amoveant, scientes nihil prodesse homini, si universum mundum lucretur, animæ propriæ detrimentum patiens, ut habetur *Matthæi 16.*

10. Sincere, ac fideliter proprio Patri spirituali totam suam conscientiam manifestent: ipsi aperiant non solum proprios defectus, pravas inclinationes, ac tentationes, sed etiam poenitentias voluntarias, actus bonos, & divinos favores; sibi certo persuadentes in vitæ spiritualis curriculo nullum medium dari utilius, efficacius, & magis necessarium, quam sit fidelis, clara, ac sincera manifestatio conscientie.

11. Paupertatem diligant ut matrem; castitatem æmulentur Anglicam; Christi obedientiam perfectissimam imitentur; fraternam charitatem puram propter solum Deum absque nota singularitatis custodiant; simplicitatem, & animi candorem sequantur, ab omni artificio, duplicitate, & quacumque politica procedendi ratione prorsus abhorrentes; regularum, etiam minimarum exactam curent observantiam; modestas denique, humiles, patientes, ac devotas in omnibus se exhibeant.

12. Bonorum temporalium, quibus renunciarunt amplectentes statum religiosum, penitus obliviscantur: nullam mentionem faciant de bonis parentum, nobilitate familiæ, & consanguineorum amplitudine, ac dignitate: non ostentent præclaras animi, & corporis dotes, quibus forte insignitæ sunt; memores religiosi in Deo solo gloriandum.

13. Curent compositionem non solum internam animi, coercendo inordinatos animi affectus, & pravas propensiones corrigendo, sed etiam externam ita ut caput non leviter huc, illuc dimoveant; oculos ut plurimum demissos teneant; rugas in fronte, & multo magis in naso evident; labia nec nimis comprimant, nec nimium deducant; in facie non præferant

trij

tristitiam, nec alium minus moderatum affectum; manus, si non occupentur in detinenda veste, decenter quietas detineant, incedant passu moderato, sine notabili festinatione, nisi urgeat necessitas: omnes denique gestus, ac motus ipsarum ii sint, ut apud omnes pariant ædificationem.

14. Parce loquantur, maxime coram Superioribus, & Monialibus antiquioribus, juxta *Proverb. 11. In medio seniorum ne adjicias loqui*: & si loquendum fuerit, meminerint modestiæ, ac ædificationis tum in verbis, tum in ratione, ac modo loquendi: *si quis enim putat se religiosum esse, non refrænans linguam suam, hujus vana est religio*, inquit *S. Jacobus capit. 1.*

15. Modum recitandi divinum Officium, & varias Chori cæremonias bene percipiant; assuescant illas exacte observare; accurate considerent regulas, ac constitutiones Ordinis, sedulo examinent obligationes vitæ religiosæ, & ex proposito sæpe recogitent, num ipsis suppetant vires sufficientes ad illas perfecte implendas; ne postea de iis dici possit, quod habetur *Lucæ 14. Capitis ædificare, & non potuit consummare.*

16. Caveant quammaxime a sceminarum sæcularium vanitatibus: abstineat a quocumque corporis ornatu, simplicitatis religiosæ limites excedente: fuci, cincinni, & similia vanæ pulchritudinis fomenta in iis nec nominentur: speculi usum aut nullum, aut brevissimum habeant; unam denique animæ pulchritudinem affectent, & curent juxta verba *Pauli 1. Corinth. 7. Mulier innupta, & virgo cogitat quæ Domini sunt, ut sit sancta corpore, & spiritu: quæ autem nupta est, cogitat, quæ sunt mundi, quo modo placeat viro: quippe omnino dedecet vanam corporis pulchritudinem affectari a sponsis illius, cui teste *Isaia c. 53. non est species, neque decor; qui est despectus, & novissimus virorum, vir dolorum, & sciens infirmitatem, & quasi absconditus vultus ejus, & despectus, unde nec reputavimus eum.**

17. Attendant bona exempla, quæ

Deo dante in quolibet Monialium Monasterio non desunt; & si in Moniali aliqua antiquiori aliquid insipienter redolens aliqualem regularis disciplinæ relaxationem, non ideo illud sibi etiam permittum existiment: æquitas enim petit, ut aliqua permittantur religiosiis senioribus, quæ in ipso religionis ingressu non decet permitti junioribus; aliàs si junioribus permittantur quæcumque permittuntur antiquioribus religiosiis, ubi ii fient ex antiquioribus, si quoad hoc consequenter procedant, ad omnimodam religiosæ observantiæ dissolutionem devenient: unde fit, ut si quæ exempla minus bona animadvertant in aliqua Moniali, debeant compati fragilitati humanæ, ac excusare intentionem, interim tamen ab iis abstinere.

18. Ad colloquia vel numquam, vel valde raro accedant; & si ex causa justa accedant, in omnibus procedant cum religiosa ædificatione, & quam cæcitime se expédiant, memores in multiloquio non deesse peccatum *Prov. 10. Jesumque inveniri, non inter cognatos, & notos, sed in templo, & quidem non statim, sed post triduum.*

19. Litteras neque recipiant, neque scribant, nisi de licentia Superioriæ, aut propriæ Magistræ juxta Monasterii consuetudinem; & si quas scribunt, ex sint, quæ deceant sponsam Christi, ac novitiam religiosam: fabulas sæculares scire non curent: libros denique minus honestos omnino avertentur, sicut & sermones minus pios; scientes corrumpere bonos mores colloquia prava.

20. Identidem se excitent ad novum fervorem, & amorem Dei: erubescant conversæ ad Dominum minori affectu sectari iustitiam, quam iniquitatem antea sectarentur: *Pudeat negligentius nunc in vitam, quam prius in mortem ire, & minori studio salutis acquirere, quam perditionis augmentum*; ut loquitur *S. Bernardus Epistol. 140. considerent quanto labore ac studio sponsa carnalis curet placere proprio sponso; & erubescant se ita parum laborare, ut placeant Christo qui eas elegit in sponsas.*

Quæ

Quæres 6. *Quibus monitis possint, & debeant Confessarii Monialium instruere, Puellas intra Monialium Monasteria degentes in educatione, ad hoc, ut educatio cedat in majus bonum ipsarum Puellarum.*

290. Resp. Possè, & debere instruere sequentibus monitis; nempe,

1. Intelligant se intra Monasterium admissas in educationem primo, & principaliter ut instruantur in Christianis moribus, & actibus pietatis; ideoque ut finem intentum consequantur, ad studia pietatis maxime incumbant, suas preces quotidie recitent, Missam audiant devote singulis diebus: unoquoque mense consteantur sua peccata, immo & communicent, si jam ad communionem admittuntur; pios libellos ipsarum statui, ac ætati proportionatos legant; interdum jejulent, minus jejuniis rigoroso (ad quod tenentur solum post annum 21. expletum) saltem per modum aliquis abstinentiæ, ut sic paulatim assuecant jejuniis Ecclesiæ observandis: conciones, ac pios sermones, qui habentur ad Moniales, attente audiant: reliqua denique pietatis opera exerceant juxta conditionem ipsarum ætatis, ac status.

2. Debitam servant modestiam in omnibus, in vestitu, incesu, corporis ornatu, ac locutione: cantiones prophanas nullo modo canere permittantur, sed solum pias, ac spirituales: non scribant, nec accipiant litteras, nisi de consensu propriæ Magistræ: ad collocutoria non sinantur accedere sine assensu ipsiusmet Magistræ: & quidem regulariter solum in casu, quo ex vocentur a consanguineis; quod si interdum vocentur ab extraneis personis, in puellis dimittendis cautius procedat Magistra, & majori vigilantia assistat: ne alias innocens ovicula commissa fidei lupi alicujus infernalis misere discerpatur.

3. Debitam reverentiam, ac obedientiam propriæ Magistræ præsentis ejus consilia libenter audiant; patienter ferant illius reprehensiones, immo & punitiones: de ea minime conquærantur, sive apud puellas socias, sine apud Moniales, illam

speciali affectu diligant, habeantque in magna æstimatione, æqui, bonique consulant quidquid de ipsis dicat, agat, aut disponat, certo existimantes ab ea totum dirigi ad bonum ipsarum sive spirituale, sive temporale: Moniales omnes Conventus, & maxime antiquiores venerentur.

4. Nullam ex puellis sociis habeant præ aliis magis familiarem; caveant maxime, ne cum aliqua illarum secedant in loca secretiora; nullo modo se tangerent invicem, neque in facie, neque in manibus; ne inter se misceant colloquia virginali pudicitie minus conformia, ne sibi mutuas largitiones faciant, quibus foveatur inter ipsas amor inordinatus, aut concilietur.

5. Abstineant a mendaciis, etiam jocosis, a quocumque genere juramenti, ab imprecationibus, detractionibus, conviciis, & aliis quibuscvis linguæ defectibus.

6. Se diligant invicem tamquam forores; nullæ inter ipsas rixæ, contentiones, ac dissensiones permittantur; non se offendant verbis, & multo minus factis; & si interdum se offendant, curent Magistræ, quarum curæ commissæ sint, ut quam primum reconcilientur.

7. Otium omnium malorum originem in primis evitent, ac proinde semper in aliqua re occupentur; somno ne sint nimis deditæ: gulam fræno temperantiæ cum debita moderatione continent, sicque caveant, ne comestibilia occulte surripiant a propria Magistræ, aut ab aliis Monialibus: in ordinariis recreationibus modum non excedant, seque in iis ita gerant, ut impleant consilium Apostoli. *Philip. 1. Gaudete in Domino semper; iterum dico gaudete; modestia vestra nota sit omnibus hominibus.*

8. Magnam concipiant confidentiam erga Confessarium: & si forte ex humana fragilitate aliquid cogitarunt, aut commiserunt, naturalem erubescunt omnino evincant, ne aliqui pluribus confessionibus sacrilegis se implicant; & fiat error pejor priore: graviores tentationes, cujuscumque generis ex sint, illi
suis;

sincere manifestent, ab illo opportuna remedia exposcant, eaque suis temporibus cum Dei gratia usurpent.

9. Propriam pudicitiam tam animæ, quam corporis Deo, Beatæ Virgini Mariæ, Angelo suo Custodi, & Sanctis Tutelaribus assidue commendent: diabolicas tentationes adversus illam quomodocumque insurgentes statim repellant, quæcumque ejus nitorem labefactare possunt, sollicitè effugiant; ad hunc etiam effectum sensus corporis, visum, auditum, gustum, tactum, & olfactum accurate custodiant: animæ affectus, ac potentias imperio rationis subducant; & carnem ipsam, si opus sit, corporali aliqua afflictione castigant.

10. Bonam, & salutarem electionem status a Deo in suis orationibus efflagitent quotidie: nec ad statum religiosum amplectendum sinant se temere induci, sive ex suggestione parentum, sive ex importuna suasionem Monialium, cum quibus degunt, sive ex consilio propriæ Magistræ: sique prius quam in re a seo gravi delibent, consulant Deum, Patrem suum spiritualem, vel alium prudentem, pium, ac discretum virum: alioqui, si incaute, ac imprudenter, & ob humanos respectus consentiant in susceptionem status religiosi; temporis progressu ipsas pœnitent promissionis, & (quod pejus est) ex puerili erubescencia non audentes revocare consensum, invitæ religionem ingrediuntur, & in ea inquiete viventes veraciter de se ipsis dicere possunt, quod ex pia animi submissione, ac modestia dicebat S. Bernardus ep. 249. *Clamat ad vos mea monstruosa vita, mea arumosa conscientia: ego quædam chimæra sæculi sum: nec Clericum gero, nec Laicum: nam Monachi jam dudum exui conversationem, non habitum.*

Hinc enim in Concilio Trident. sess. 25. de Regul. cap. 17. præscribitur, ut puellæ admittendæ ad novitiatum voluntas accurate exploretur ab Ordinario, & quidem eo modo, quo diximus: cap. 2. sess. 1. qu. 4. per totum: quamvis talis exploratio non videatur necessaria, neque in casu,

quo Monialis novitia profiteatur vigore indulti Pii V. relati cap. 9. num. 18. (idque ob rationem adductam in hoc ipso cap. num. 224. §. Quod si) neque in casu, quo novitia transiret ad suscipiendum habitum alterius Ordinis, in quo nulla major difficultas appareret in regulari observantia, quam esset in priori Monasterio: intellige, si aliunde sufficienter constet Ordinario novitiam voluntarie, ac libere transire ad illum alium Ordinem; si enim de hoc non constet, iterum explorari debet illius voluntas quoad hoc particulare, utpote principaliter intentum a Concilio; non item quo ad alia; cum de iis sufficienter constet exploratione facta in ingressu prioris Monasterii: & alioqui cessante fine legis cessat lex l. 1. ff. de act. emp. & vend. & c. cum qui, ff. de reg. jur. lib. 6.

Quæres 7. *Qualem modum orandi mentaliter facilem, ac utilem possint Confessarii Monialium illis tradere, ut in eo se exercere valeant majori incremento proprii profectus spiritualis.*

291. Resp. Possè tradere sequentem; quem majoris claritatis gratia in §§. sequentibus distinctis subijcio; videlicet.

1. Oratio mentalis, ut utiliter, ac fructuose fiat, aliqua requirit ante ipsam orationem, aliqua in ipsa oratione, & aliqua post illam.

2. Ante orationem ex consilio Sapientis Eccl. 18. *Ante orationem præpara animam tuam, & noli esse quasi homo, qui tentat Deum;* duplex requiritur præparatio: altera in eo consistit, quod ex libello ad id destinato opportuno tempore meditationis puncta colligantur: idque ne ipso orationis tempore mens distrahatur ad quærendam materiam meditationis: altera consistit in eo, quod Deum præsentem vivaciter concipiamus per fidem, eumque profundissima corporis, & animæ reverentia adoremus, adhibitis verbis illis Abraham Genes. 18. *Loquar ad Dominum meum, eum sim pulvis, & cinis:* tum enixe petamus a Deo, ut quæcumque eadie cogitaturi, locuturi, facturi, ac passuri sumus, omnia cedant ad majorem ipsius honorem, ac gloriam: denique cogite-

gitemus, quid tunc temporis sumus a Deo petituri.

4. In ipsa oratione curandum in primis, ut mysterium, quod sumus meditaturi, bene intelligamus, & firmiter credamus; tum considerandæ attentius causæ, ac rationes illius, tum indagandi veri fines, ob quos peractum est mysterium; tum inquirendi effectus illius, fructus scilicet, & damna inde provenientia; denique perpendendæ circumstantiæ, ac proprietates dicto mysterio annexæ: v.g. meditatura est Monialis mysterium Incarnationis: primo debet bene intelligere per tale mysterium Filium Dei in unitate personæ naturam humanam sibi copulasse; ita ut Deus dici possit homo, & homo dici possit Deus: secundo indagare debet causam hujus mysterii, quæ fuit divina bonitas: tertio debet investigare fines dicti mysterii, qui fuerunt redemptio generis humani, & divinæ charitatis manifestatio. Inspicere debet fructus ex præfato mysterio provenientes, qui sunt remissio peccatorum, mortis destructio, aditus ad cælum, & similes: quinto considerare debet circumstantias talis mysterii, locum scilicet, tempus, & modum, nec non proprietates animæ, & corporis, quæ Verbum Divinum modo dicto sibi copulavit.

5. In consideratione autem cujuslibet harum rerum immorari debet intellectus Monialis meditantis, quamdiu in iis devotionem invenit, ac gustum spiritualem absque anxietate transcendendi ulterius: & curandum est, ut voluntas ipsa inde excitetur ad varios affectus (cum ad hos potissimum ordinetur oratio mentalis) & sicut variz petitiones, & colloquia juxta materiæ propositæ exigentiam: ubi vero Monialis unam ex dictis rebus hoc modo perpenderit, ac ponderaverit, eadem pace, & animi quiete ad aliam progreditur eodem modo, & sic deinceps, usque dum totam perfecit meditationem.

6. Affectus, qui in progressu meditationis excitari debent, esse possunt ex iis, qui comprehenduntur in præfati alphabeto, videlicet Adoratio, admiratio,

aspiratio, amor, sui ipsius accusatio: Benedictio, beneficentia: Confessio, cognitio Dei, & sui, compunctio, congratulatio: Devotio, desiderium, delectatio, detestatio, donatio: Exultatio, electio, eleemosyna: Fides, fiducia, fruitio: Glorificatio, gaudium, gratiarum actio, gratitudo, Humiliatio, honoratio, holocaustatio: Imitatio, invocatio, interrogatio, indifferentia: Laudatio: Mortificatio, mansuetudo, mendicitas spiritualis, magnanimitas: Nitor intentionis in operando: Obedientia, oblatio, obsecratio, odium peccati: Prostratio, propositum, petitio: Quærelæ adversus se ipsum, diabolum, & alios humanæ salutis hostes: Reverentia, resignatio, religio: Spes, submissio: supplicatio: Timor, tristitia, Unio cum Deo: Zelus honoris Dei, & salutis animarum.

7. In proposito igitur mysterio Incarnationis elici poterunt, & debebunt affectus amoris in Deum, fiduciæ in divinam bonitatem, gratitudinis, gratiarum actionis, odii, ac detestationis peccati, propositi de cætero non peccandi &c.

8. Admisseri possunt, & debent etiam in meditatione petitiones, & colloquia pro conditione materiæ, quam meditamur: petitiones quidem, quibus imploremus Dei auxilium, petamus gratias necessarias, aut posulemus liberari a malis tam spiritualibus, quam temporalibus: colloquia vero modo cum Deo (& quidem etiam cum unaquaque ex tribus divinis personis seorsim) modo cum Christo, modo cum B. V. Maria, modo cum Angelis, modo cum Sancto aliquo, modo nobiscum ipsis, prout exiget materia meditationis, suggeret affectus, & Spiritus Sancti illustratio insinuat.

9. Quamvis ad actum orationis mentalis potissimum concurrant intellectus, memoria, & voluntas; ad illam tamen non parum conferunt etiam aliæ potentiz animæ inferiores, & maxime imaginatio; qua Monialis meditatura mysterium v.g. Nativitatis Christi, sibi efformet imaginem porticus undequaque frigori expositæ, ibique parvulum pannis involutum:

H h h

fic

sic enim imaginativa, quæ alias tempore meditationis vagatur, & discurrit, manebit certo loco affixa, & multum juvabit ad mysterium propositum attente meditandum.

10. Juvabit etiam ad meditationem locuti ipsa corporalis, Moniali in decursu meditationis prorumpente in orationem aliquam vocalem, per quam illa excitetur ad majorem attentionem, ac devotionem: & hoc, sive recitando aliquam orationem compositam ab Ecclesia, aut ab aliquo Sancto, sive illam hic, & nunc ex se concinnando juxta præsentem devotionem, ac necessitatem spiritualem.

11. Præterea juvari potest meditatio etiam per usum sensuum, & per ipsum situm corporis; sed de his non potest tradici certa regula: alii quippe melius, ac fructuosius meditantur detinendo oculos clausos; alii aspiciendo cælum, vel devotam aliquam imaginem, alii audiendo cantus musicales, alii recedendo a quocunque strepitu, alii crebris ictibus pectus percutiendo, alii frequentes genuflexiones iterando, alii brachia extendendo in modum crucis, alii se prosternendo super terram, alii in certo loco firmis pedibus se sistendo, alii leniter deambulando, alii sedendo ex humili aliquo loco. Quare quo ad hoc eligat Monialis, quod experitur sibi magis conferre ad devotionem cordis, attentionem, & quietem, habita ratione tam propriæ infirmitatis corporalis, quam ædificationis altantium, si meditatio fiat in loco publico.

12. Finita meditatione cogitare debet Monialis qualiter in ea se gesserit: an ante orationem se præparaverit, materiam ad meditandum prævenierit, fructum ex ea elicicndum præviderit; an statuto tempore inchoaverit statim meditationem; an distractiones passa sit, & quas, qualiterque in iis abigendis se gesserit, an dormiturius aliquantulum, & cur; quid fuerit meditata; an intellectui plus æquo laxaverit habenas discurrendi; quos affectus in se excitaverit; quid a Deo postulerit, quæ bona proposita elicuerit, quæ reverentia ac humilitate apud Deum aspi-

terit, an aliquem alium defectum in meditatione commiserit.

13. Quod si Monialis velit meditari aliquod ex novissimis, mortem v.g. aut turpitudinem peccati mortalis, aut aliquam ex regulis sui Ordinis, vel aliud simile; debet proportionaliter servare regulas hæcenus traditas: sicut in casu, quo ope meditationis vellet se disponere ad gravem mortificationem fortiter sustentandam, ad implendam aliquam obedientiam admodum difficilem, ad sustinendam magnam injuriam sibi extrinsecus illatam, ad prompte excipiendum & manu Dei infortunium aliquod grande sibi imminens, ad molestiam, ac longam infirmitatem patienter ferendam, & in aliis similibus casibus: in his enim omnibus considerari debent natura rei propositæ, ejus causæ, seu rationes, fines illius, effectus, seu fructus, & reliquæ circumstantiæ, quæ rem illam comitantur: tum excitandi varii affectus, & faciendæ varix petitiones juxta exigentiam rei cadentis sub meditationem, & indigentiam Monialis meditantis.

14. Cavendum, ne Monialis desinat ab oratione mentali ex eo, quod in ea nesciat diutius differere de re proposita ad meditandum, & statim arefeat, nulla bona cogitatione ei recurrente, qua puncta meditationis extendat: siquidem vigor mentalis orationis plus consistit in iis affectibus, ac bonis desideriis voluntatis, quam in disfluxu discursibus, ac speculationibus intellectus: unde fit, ut sæpe homines rudiores melius, ac fructuosius orent mentaliter, quam viri sapientes, ac docti, eo quod illi per simplicem aliquam cogitationem statim transeant ad pios affectus, & in his se diutius detineant, qui utique in oratione mentali principaliter intenduntur: quo pacto Philosophus quidam apud Gersonem super magnificat alph. 86. lit. D, dicere solebat; *Inquiramus, quid sit virtus, non ut sciamus, sed ut boni efficiamur.*

15. Cum finis orationis mentalis sit emendatio nostrorum defectuum, & remedium nostrarum infirmitatum spirituum; propterea Monialis accellura ad

orand

orandum debet præmeditari, ac prævidere non solum puncta meditationis, ut jam diximus, sed etiam fructum, quem determinate intendit percipere ex illa, ad illum ordinando totam meditationem, & omnes pias cogitationes in ea recurrentes tanquam media ad illum consequendum.

16. Ut fructuosior sit oratio mentalis, confert non solum post illam in aliquo libello adnotare breviter fructum illius, & bona proposita in ea elicita, sed etiam ipso tempore orationis determinare fructum aliquem in ea die practicandum: ut, si ope meditationis tibi proposuisti patienter sustinere injurias, & molestias a socio inferendas; debes determinare aliquid particulare, in quo patientiam exercceas illa die: v. g. in casu, quo injuste tibi contradicatur in iis, quæ dicis, aut certe honor debitus denegetur.

17. Oratio mentalis curandum semper est ut si practica, adeoque descendat ad casus particulares; non autem sistat in generali voluntate, ac desiderio alicujus virtutis: quare non sufficit, quod Monialis in oratione mentali afficiatur circa virtutem obedientiæ in genere, sed debet determinare casus particulares, in quibus exerceat obedientiam, & in quibus majorem sentiat repugnantiam.

18. Quod si Monialis inter orandum frequentes patitur distractiones, quibus Dæmon conatur impedire orationis fructum; contra illas pugnandum est tum humilitate, per quam orans suam infirmitatem agnoscat, & confundatur se Deo astare adeo irreverenter, tum fortitudine, qua firmiter statuat pro viribus repellere quaecumque cogitationem alienam a materia orationis, quantumvis ea fuerit de re sibi grata, utili, ac necessaria; tum oratione ipsa, qua Deum deprecetur, ut regat potentiam suam imaginativam, & colligat cogitationes suas dissipatas; tum fiducia in Deum elicita, qua confidat, sicut dat velle orare, daturum & posse; tum denique sua industria, ac diligentia, qua ante orationem illa omnia a mente sua amoveat, quæ cupit non irrepere sibi in

ipsa oratione, ut monet *Cassianus collat. 9. cap. 2.*

19. Si quando Monialis ex propria infirmitate, aut iusto Dei judicio in oratione omnimodam patitur ariditatem, ita ut se habeat per modum spiritus, tunc consultum est, ut vel aliquem pium librum legat non festinanter, ponderando verba, & ex iis eliciendo varios actus pios, vel ut recitet aliquas orationes vocales, offerens Deo in suorum peccatorum remissionem illius ariditatis molestiam.

20. Non turbetur Monialis ex eo, quod in actu orationis mentalis plures, & graviores solito patitur tentationes; siquidem, ut bene advertit B. Ægidius S. Francisci Socius, id facit diabolus, ne obtineamus per orationem a Deo vires necessarias ad illum proligandum: *Ut si licet ageres, ait B. Ægidius, & regem adires, ut auxilium ab eo deposceres, nonne adversarius tuus pro viribus contenderet, ut iter tuum impediret? Cum igitur in oratione contra Satanae astutias auxilium deposcamus, versutus ille omnibus viis studet hoc sanctum exercitium nobis impedire.* Verum non est cur hac in re multum timeamus; quin potius dicere debemus, si *Christus pro nobis, quis contra nos?* tantoque ardentius ad Deum debemus confugere.

21. Fructus porro orationis mentalis sunt reformatio morum, evitatio cuiuscumque peccati, etiam minimi, fuga occasionum illius, edomatio passionum, exercitio sensuum, mortificatio pravarum inclinationum, victoria difficultatum a Dei servitio retardantium, fortitudo contra quascumque tentationes, generosa sufferentia molestiarum, prompta executio divinx voluntatis, consecutio christianarum virtutum, & maxime charitatis, humilitatis, obedientiæ, patientiæ, & mortificationis.

Quæres 8. *Quibus monitis induci possint Moniales per suos Confessarios ad Horas Canonicas, aliasque orationes vocales attente, devote, ac reverenter recitandas.*

192. *Resp.* Posse induci sequentibus, videlicet.

1. Cogitent homines orationis tempore curiam intrare cœlestem; illam, inquam, curiam, in qua Rex regum stellato sedet solio, circumdante innumerabili, & ineffabili beatorum spirituum exercitu; ut notavit S. Bernard. de 4. modis orandi, inde inferens: *Quanta ergo cum reverentia, quanto timore, quanta illius humilitate accedere debet a palude sua procedens, & repens ranuncula vilis? quam tremebundus, quam supplex, quam denique humilis, & sollicitus, & totus intentus animo majestati gloria in presentia Angelorum, in consilio ipsorum, & congregatione assistere poterit miser homuncio?*

2. Considerent cum eodem S. Bernard. *serm. 8. in Cant.* Angelos Sanctos altare orantibus; offerre Deo preces, & vota hominum, ubi tamen sine ira, & disceptatione levare puras manus perpexerint. Doleo proinde, subdit S. Bernardus, aliquos vestrum gravi in sacris vigiliis deprimi somno, nec Cœli ciyes revereri, sed in presentia principum tamquam mortuos apparere; cum nostra ipsi alacritate permoti nostris interesse solemniis delectentur. *Veretur, ne vestram desidiam quandoque abominantes cum indignatione recedant: at si se a nobis boni spiritus elongaverint, impotens malignorum quis sustinebit?*

3. Caveant, ne Regi Deo assistere, & colloqui proficiscentes, imparatæ hunc cursum faciant, ne forte eas absque armis, & stola regia digna conspectu a longe conspiciens, ministris, & famulis jubeat, ut vincas illas longe a facie sua in exilium mittant, negligentisque, & interruptas ipsarum orationes in faciem iis exprobrent, ut loquitur *Climacus Grad. 28.*

4. Meminerint frequenter, quæ habet S. Cyprian. *de orat. dom.* his verbis: *Quo modo te audiri a Deo postulas, cum te ipsum non audias? vis Deum memorem esse tui, cum rogas, quando tu ipse memor tui non sis? hoc plane est vigilare oculis, & corde dormire; cum debeat Christianus, cum dormit oculis, corde vigilare, sicut scriptum est, Ego dormio, & cor meum vigilat. Quæ*

omnia confirmat S. Bernard. *lib. de ani. c. 8.* his verbis: *Loquitur mihi Deus in Psalmo, & ego illi: nec tamen cum Psalmodum dico, attendo cujus Psalmodus sit: ideo magnam injuriam Deo facio, cum illum precor, ut meam precem exaudiat, quam ego, qui fundo, non audio: deprecor illum, ut mihi intendat, ego vero nec illi, nec mihi intendo. Sic etiam S. Cyprianus in Ps. 37. ait: Quo modo nos audiet Deus, cum nos ipsum non audiamus? quo modo faciet ille, quod volumus; cum uos, quod ille vult, non faciamus: vult nos tamen esse Deum, ut quasi dii cum Deo loquamur.*

5. Bene perpendant, quod homines quidem aliquos allocuturi, qui sunt nobis superiores, & habitum, & incellum, & amictum, & omnia componimus, inquit S. Chrysostom. in Ps. 4. *ad Deum autem accedentes hiamus, fricamus, uos huc, & illuc versamus, negligentes, & scordes sumus; humi genibus flexis per forum oberramus.*

6. Attendant in actu orationis Christianos elevare manus in cœlum, non solum quod hic habitus est supplicis, ac petentis, & sperantis auxilium ab alio (sicut submergendus extendit manus tanquam auxilium petens) sed quod manu elevationis significet, ac excitet elevationem mentis in Deum, ut notavit Clemens Alex. *l. 7. Strommat.* Quamquam dici posset cum Tertullian. *apolog. 30.* *Orantes extensione manuum se Deo offerre, & quasi in manu ejus dedere; vel certe magnam affectus vehementiam designare, quasi manus elevando vim Deo inferant, & magna fiducia velint manu prehendere quod petunt; vel denique ostendere se nolle torpentes rem petitam obtinere, sed velle manus simul ad opus admoovere, & hoc juxta Psal. 118. Levavi manus meas ad mandata tua, quæ dilexi.*

7. Meminerint placere Deo latinas preces, quas ipse recitant, etsi illas non intelligant; nam Abbas Pastor in *visis Patrum*, cum quidam ei conquerendo diceret: *Ecce oro, & non est compunctio in corde meo, quia nescio virtutem*) idem significationem verborum), respondit: *Et tu tamen orare perge, quoniam sicut incantator, licet virtutem verborum, quæ dicit, nesciat.*

fiat, serpens tamen audit, & intelligat ea, iisque subicitur incantanti, & humiliatur; sic & nos, quamvis ignoremus virtutem eorum, quæ loquimur, daemones tamen audientes ea intelligunt, terrentur, atque discedunt.

8. Si voluntarie distraherentur in recitandis orationibus vocalibus, putent sibi exprobrari a Christo verba illa, quæ habentur *Matth. 26. Sic non potuistis una hora vigilare mecum?* quæ verba sic expendit Drogo: *quis autem est, Domine, qui tecum una hora vigilet? etiam in Cælo non est factum silentium, nisi quasi dimidia hora; quanto minus in terra una hora vigilabimus tecum?* hæc ille: ex quibus colligitur humanam mentem difficillime quietam silere in oratione: ut proinde Christus ei opposuerit vallum spinarum, quibus redimitum fuit illius caput, quem minime transilire possit: i. quod his verbis expressit *S. Athanasius: Spineam coronam gessit Dominus, ut omnes in securitatem assereret, quæ in precibus mentem inconcussam possideret: tanto opus fuit vallo, ut mens humana se quæta in precibus contineret.*

9. Ut attente horas 7. canonicas recitent, meminerint illas institutas fuisse ab Ecclesia ad conservandam memoriam humanæ redemptionis; quippe his horis principalia mysteria illius completa sunt: hora enim vespertina (unde Officium Ecclesiasticum sumit initium) Christus cœnavit cum discipulis: hora completorii captus est in hortu: matutina initum est consilium perdendi Christum: prima ductus est ad Pilatum, ac Herodem: tertia crucifixus vocibus Hebræorum, flagellatus, & coronatus spinis: sexta crucifixus re ipsa: nona spiritum emisit.

10. Accedentes ad orandum vocaliter perinde se gerant, ac si eo die nihil aliud ipsis faciendum foret; sicque cogitationem omnem extraneam, & alienam ab oratione diligentissime abigant, sive ea sit de officio, quod exercent, sive de negotio, quod tractant, sive de injuria illata a sociis, sive de malo ipsis imminente, sive de qualibet re impertinente ad materiam meditationis: *siquidem omnia tempus habent.*

Ecc. 3. & sufficit diei malitia sua. Matth. 6. Quin etiam consultum est, ut servi Dei, quandocumque accedunt ad orandum, omnes suas cogitationes temporales jubent manere extra locum orationis, verba illa Abrahami *Gen. 22.* usurpantes: *Expectate hic cum asino; ego, & puer illuc usque properantes, postquam adoraverimus, revertemur ad vos:* ac identidem sibi inculcent verba illa: *Hoc age, hoc age,* quæ Sacerdoti ethnico diis sacrificanti pertibicinem altiori voce inculcabantur ad insinuandam reverentiam diis debitam.

11. Ad attente orandum summopere conferet elicere firmum propositum attendendi non solum ad initium orandi, sed etiam renovare propositum in principio ejuslibet Psalmi, & si is sit longior, etiam in progressu illius; maximeque quando majores, ac molestiores ingruunt distractiones; & quidem iterum, atque iterum implorato ad talem effectum Dei auxilio.

12. Conferet item ad attente orandum rememiscere, de quacumque distractione admissa voluntarie reddendam esse Deo rationem: ac proinde, sicut orans conaretur attente orare, si nosset cogitationes ipsi tunc occurrentes ab assistantibus clare cognosci, aut ipsum cogendum esse eas manifestare proprio Superiori; sic omni studio procuranda est attentio; nam nobis consistet Deo notas esse omnes nostras distractiones, de iis reddendam a nobis esse rationem; immo & subeundam esse debitam poenam, si fuerint culpabiles; quod est contrahere reatum poenæ, ubi acquirendum esset incrementum meriti: quo modo dici potest, quod habetur *Luc. 11. Vide, ne lumen, quod in te est, tenebra sint.*

13. Cum autem varia possit esse attentio in oratione vocali, videlicet una ad verba (quæ dicitur materialis) alia ad sensum literalem verborum (quæ dicitur literalis) & alia, qua cogitatur ad Deum, & ad rem, pro qua oratur (quæ dicitur spiritualis) (quæcumque ex his attentionibus habetur, sufficit ad satisfaciendum propriæ obligationi).

Quæres 9. *Quibus monitis Confessarius instruere possit Mōiales ad utiliter insinuandum*

tuendum examen conscientie tam generale, quam particulare.

293. *Resp.* Possé instruere sequentibus monitis, nimirum.

1. Examen generale conscientie sic instituendum, ut in primis commemoremus Dei beneficia nobis collata, de iis debitas ipsi reddentes gratias; tum petamus gratiam cognoscendi omnes, & singulos defectus a nobis commissos: postea diligenter nos ipsos discutiamus modo infra explicando: denique doleamus quamaxime de defectibus commissis, & aliquam de iis penam spontanee subeamus.

2. Discussio conscientie versari debet circa cogitationes, verba, ac operationes sive ex objecto bonas (cujusmodi est oratio tam mentalis, quam vocalis, auditio Missæ, Confessio, Communio, &c.) sive malas ex natura sua: item circa inspirationes divinitus immissas, sancta desideria concepta, occasiones bene merendi exhibitæ, bona proposita elicitæ, aliæque id genus, quæ ab ultimo examine habito usque ad illud tempus occurrerunt, sive bona, sive mala.

3. Quod principaliter intenditur in generali examine conscientie, non est cognitio defectuum commissorum, sed vera pœnitudo de illis, & firmum propositum abstinendi imposterum ab illis: ideoque in his duobus punctis insumi debet major pars temporis assignati pro examine conscientie. Quo dato, non possunt Moniales conqueri tempus examinis generalis videri nimis prolixum, eo quod citissime se expediant in inquisitione defectuum commissorum, utpote statim memorie occurrentium, sique non habeant, in quo insumant reliquum temporis, quod superest: possunt enim utiliter se occupare in concipiendo vero dolore de defectibus factis, & firmo proposito abstinendi in posterum ab illis; quæ duo principaliter intenduntur in generali examine conscientie.

4. Plures, & magnæ sunt utilitates, quæ proveniunt ex generali examine conscientie: nimirum facilius, & celerius emendatio morum; cum Monialis suos

defectus ex habito examine quotidie intuens magis de iis confundatur, & firmius propositum concipiat de iis vitandis, faciliusque ex proposito frequentius iterato emendetur, juxta illud, *Gutta cavat lapidem, non bis, sed sæpe cadendo*: præterea examen generale conscientie confert tum ad confessionem peccatorum facilius faciendam; cum per illud sine alio labore commissi excessus in memoriam promptissime recurrant; tum ad minuendam pœnam alias in Purgatorio pro delictis patratissufferendam; cum juxta formam examinis superius propositam eo pacto quotidie voluntariam aliquam subeamus pœnitentiam de defectibus ea die commissis: denique illud beneficium provenit ex generali examine, quod existens in peccato mortali, si vespere, antequam petat dormitum, examinet conscientiam, & in fine examinis eliciat actum contritionis, ut sit; in casu, quo nocte moretur ex improvviso; abique confessione (quod interdum evenit) æternæ damnationis periculum evaderet, alias illud incurfura.

5. Examen conscientie saltem semel qualibet die instituendum, id est vespere: imo consultum est illud sæpius facere qualibet die, & maxime in fine cujuslibet nostræ operationis, quæ sit majoris momenti: quin etiam expediret illud facere qualibet hora.

6. Quod autem spectat ad examen particulare, illud sit de aliquo vitio particulari, quod sit velut capitale, ac radicale, a quo alia vitia quasi rami supputulant, & quo eradicato, illa pariter eradicantur: sit autem hoc modo; mane resolute proponas vitium illud tota die heroice suppressere; assidue per diem in illud intendas, illudque fugiter cohibeas; si quando in illud labaris, mox inoleas, fortiorque resurgas; vespere memoreris quoties, quomodo, & qua occasione per diem in illud lapsus sis, & per novum, ac fortius propositum cavendi, aut superandi occasiones illius, opportunis remediis emendare satagas; demum notes quot vicibus in vitium illud cecideris; & hoc totum

tup

tum facias qualibet die hebdomada: die vero Dominica lustris, & videas quid elapsa hebdomada profeceris, aut defeceris, illudque sequenti septimana compensare, imo & augere serio constituas.

7. Meminerint Moniales expedire quidem, ut examen particulare prius fiat de suis defectibus externis, quibus summopere offenduntur ii, quibus eum vivimus: at eurandum, ut quam citissime ab his nos expediamus vacaturi sedulae acquisitioni virtutum internarum, in quibus potissimum consistit religiosa perfectio; sicque eniti debemus, ut ope examinis particularis quam primum ea omnia corrigamus, quae extrinsecus in Proximis gignere possunt offensionem, & scandalum.

8. Examen item particulare debet trahi ad unum quid, idest ad illud vitium, per quod credimus magis impediri profectum nostrum spirituale: siquidem pluribus intentus minor est ad singula sensus; & Exodi 3. dicitur *Dominus Deus tuus consumet nationes has in conspectu tuo paulatim, & per partes non poteris eas delere pariter*. Verum tamen est, quod cum vitium illud dividi possit in plures partes, seu gradus, examen particulare trahi debet prius ad unam partem, postea ad aliam, & sic deinceps: v. gr. vult quis adipisci perfectam humilitatem ope examinis particularis: is illud debet inspicere hoc ordine; primo ne proferat verba credentia in propria laudem, ac honorem; tum ne delectetur laudari ab aliis, hinc potius sumens occasionem se magis humiliandi; tum ne quid faciat ad conciliandam sibi bonam existimationem apud homines; tum ne reprehensus de aliquo defectu se excuset, defectum alteri imputans; tum ut statim refectet cogitationes vanas, ac superbas, quae forte insurgant; tum ut practicae existimet omnes tamquam suos Superiores, eosque ut tales revereatur; tum ut libenter amplectatur omnes occasiones se exercendi in humilitate; & sic deinceps.

9. Materia particularis examinis variari non debet, nisi vitium, ad cuius

extirpationem sit examen, perfecte evicerimus, aut virtutem, quam intendimus obtinere, re vera obtinuerimus; idque juxta illud *Psalm. 17. Persequar inimicos meos, & comprehendam illos, & non convertar, donec deficiant*. Quamquam non sit necesse, ut omnino vitium illud extirpaverimus, ita ut nec minimus sensus illius in nobis insurgat: nam, teste Seneca, *contra vitia pugnamus, non ut penitus vincamus, sed ne vincamur*; sicque sufficit, ut motus vitii, aut passionis insurgentes facillime repellamus.

Quaes 10. *Quibus monitis possint Moniales excitari ad confessionem peccatorum cum spirituali fructu faciendam*.

294. Resp. Possunt excitari sequentibus monitis; nimirum.

1. Cum frequens usus confessionis Sacramentalis maxime conferat ad profectum spirituale, si confessio fiat non perfunctorie, & quasi ex consuetudine, sed studiose, & diligenter; curent, quoties constituerint, ea animi praeparatione, ac sensu id facere, ac si tunc ultimo essent confessurae.

2. Si certo sibi persuadeant se majori studio teneri in se excitare verum dolorem de defectibus, quos confessurae sunt, ac firmum propositum in eos amplius non relabendi, quam suam examinare conscientiam (quamvis id ipsum fieri debeat diligenter) atque omni conatu eniti debent, ut dolorem maximum concepiant de propriis defectibus (praesertim, si sint graviores) & firmissimum propositum eos de cetero non committendi.

3. Ad hoc autem multum juvabit se excitare pia aliqua consideratione, eaque varia; pro ut unctio Spiritus Sancti edocebit, & exiget praesens poenitentis dispositio. Hinc modo se fiant eorum Deo instar servi illius Evangelici, qui cum Domino suo deberet decem mille talenta, & non haberet, unde redderet, procidens eorum illo oravit eum dicens, *patientiam habe in me; & omnia reddam tibi*. *Matthaei 18.* modo cum filio prodigo dicant *Surgam, & ibo ad patrem meum, & dicam ei, Pater peccavi in caelum, & coram te*.

te; jam non sum dignus vocari filius tuus: fac me sicut unum de mercenariis tuis, Luca 15. modo cum publicano a longe stantes pectus suum percutiant, & dicant, Deus propitius esto mihi peccatori, ubique putent dici a Christo: Descendis hic iustificatus in domum suam, Luca 18. modo putent sibi a Christo ingeminari verba, quæ Joseph fratribus suis dixit, quando illis se manifestavit: Ego sum frater vester, quem vendidistis in Ægypto: nolite pavere; neque durum vobis esse videatur, quod vendidistis me in his regionibus: pro salute enim vestra misit me Deus in Ægyptum, Gen. 45. modo imaginentur sibi exprobrari innumera beneficia a Deo accepta (sicut olim exprobrata fuerunt Davidi a Nathan. 2. Reg. 12.) additis iis verbis: Quare ergo contempsisti verbum Domini, ut faceres malum? Et dicant cum ipso Davide peccavi Domino: ut sic mereantur audire verba illa jucundissima, Dominus quoque transiit peccatum tuum: modo existiment sibi inculcari verba illa Isaia 5. Quid est, quod debui ultra facere vinea mea, & non feci ei? an quod expectavi, ut faceret uvas, & fecit labruscas? Sicque propriam agnoscentes ingratitudinem, eam quam maxime detestentur.

4. Caveant, ne ex erubescencia omitant confiteri aliqua pudenda sub prætextu, quod ea non sint peccata, aut salutem non sint mortalia: id enim est valde periculosum, maxime foris, quæ ex defectu doctrinæ, ac prudentiæ falso, & quidem etiam culpabiliter, existimare possunt aliqua non esse peccata, vel certe non mortalia, quæ vere sint talia; sicque exponunt se periculo faciendi confessiones sacrilegas: quod item procedit de iis Monialibus, quæ similia quidem confitentur, sed verbis ambiguis, & modo palliato; ita ut Confessarius minus bene, ac distincte percipiat rationem defectus manifestati, aut saltem non attingat sufficienter ejus gravitatem: cum potius in simili casu penitens sincere, ac simpliciter debeat confiteri suum peccatum, in remissionem illius asserendo verecundiam, quam sentit in eo manifestando.

5. Quod si clare agnoscant peccatum, quod erubescunt confiteri, esse mortale, omnino enitantur illud confiteri, memores vulnera clausa plus cruciari; cum e contra, teste Sancto Gregorio l. 7. moral. cap. ult. quando putredo, quæ intrinsecus fervet, ejicitur ad salutem, dolor aperitur attente perpendant verba illa Osea 13. Colligata est iniquitas Ephraim, absconditum peccatum ejus: dolores parturientis veniunt ei recolant item, quæ habet Isaia cap. 37. Penebant filii usque ad partum, & virtus non est parturiendi: eis denique ad talem effectum proponantur a Confessario quæ dicimus in hoc cap. num. 195.

6. Ut minus sentiant repugnantiam, ac difficultatem, quæ sentiri solet in confessione peccatorum, existiment sibi dici ab Angelo Cultode ea verba, quæ olim Naam Syro dicta fuerunt a servis, dum renueret juxta consilium Elisæi descendere in Jordanem ad se lavandum in remedium lepræ: Esis rem grandem præcepisset tibi Propheta, certe facere debueras; quanto magis, quia nunc dixit tibi, lavare, & mundaberis: re vera enim Sacramentalis confessio, habita ratione bonorum, quæ ex ea consequuntur (quorum principale est remissio cuiuscumque peccati, quantuncumque atrocissimi) non est onus adeo grave, ut non prompto, ac lubenti animo non debeat suscipi, ac sustineri.

7. Curent, ut confessio ipsarum habeat sexdecim illas condiciones, quæ a Doctoribus verbis comprehenduntur.

Sit simplex, humilis confessio, pura, fidelis, Atque frequens, nuda, & discreta, libens, verecunda, Integra, secreta, & lacrymabilis, accelerata, Fortis, & accensans, & sit parere parata.

8. Ut minimum confiteantur decimoungto quoque die: immo consultum est, ne id faciant qualibet hebdomada; cum frequens usus confessionis majus odium peccati inducat, uberius auxilium conferrat ad illud vitandum, actum ipsum confitendi

tendi faciliorem reddat, aliaque plura, & magna bona spiritalia tribuat.

9. Confessiones generales totius anteaſſæ vitæ non repetant ſine juſta cauſa; ut oſtendi in hoc cap. num. 179. præſertim ſi angantur ſcrupulis: expedit quidem, ut generaliter confeſſeantur in ſine cujuſlibet anni ab ultima generali inchoando: ſicque *Sanctus Bonaventura in regula novitiorum cap. 3.* monet religioſum, ut annuatim generaliter confeſſeatur: & *Benedictus XI. in extravag. Inter cunctas §. cæterum de privil. dicit licet hoc non ſit neceſſarium, eſſe tamen ſalubre, ſaltem propter erubeſcentiam, quæ magna eſt poenitentia pari.*

10. Quod ſi velint generalem totius anteaſſæ vitæ confeſſionem inſtituere; id faciant apud illum Sacerdotem, qui illarum futurus eſt Confeſſarius ordinarius: ſic enim illas melius dirigere poterit in via ſpirituali, & ſalubriora iis remedia tradere ad ſpirituales morbos ipſarum curandos, quo plenior notitiam habebit ipſarum conſcientiæ non ſolum præſentis, ſed etiam præteritæ: quod eſt bene advertendum.

11. Si exſint confeſſuræ ſolum leviores aliquos defectus, eoſque frequentiffimos; ita ut non improbabilem rationem habeant dubitandi, num habeant ſufficientem dolorem, ac neceſſarium propoſitum illos de cætero non committendi: conſultum eſt, ut præſatos defectus confeſſæ ante abſolutionem ſe accuſent de aliquo peccato graviore anteaſſæ vitæ alias remiſſo, de quo ſint certiores moraliter ſe habere neceſſarium dolorem, ac ſufficiens propoſitum; cujuſmodi peccatum eſſe poſſent detractioes graves, periuria, imprecationes voluntariæ, & ſimilia, a quibus in præſentia, Deo dante, abſtinent.

12. Peccata, quæ frequentius committi poſſunt a Monialibus, revocari poſſunt ad quatuor claſſes ſequentes; videlicet contra Deum, contra Religionem, contra ſe ipſas, & contra Proximum; ſicque hunc ordinem ſervare poterunt in faciendi examine conſcientiæ ante confeſſionem: nimirum.

Contra Deum.

An divinis inſpirationibus reſponderint, & bona propoſita cælitus immenſa adimpleverint.

An debita præparatione, ac fruſtu ſuſceperint Sacramenta confeſſionis, ac communionis.

An horas canonicas debita attentione recitaverint, vel certe eas omiſerint.

An, & quas diſtractiones admiferint in oratione mentali, aut vocali voluntarie habita.

An vota aliqua particularia emiſſa violaverint.

An blaſphemiarum tentationes paſſe ſint, & qualiter in iis repellendis ſe geſſerint.

An Miſſam omiſerint, maxime in die feſto.

An emiſerint juramenta falſa, aut non neceſſaria.

An commiſerint aliquam ſuperſtitionem.

An diſſiderint de divina miſericordia, vel certe de ea nimis præſumpſerint, hinc ſumentes animam liberius, ac gravius delinquendi.

An indevote, ac irreverenter ſe geſſerint in Eccleſia.

An laboraverint ſerviliter in die feſto.

An fidem dederint ſomniis.

An Deum debite amaverint, ei convenienter ſervierint, ipſique de beneficiis acceptis gratias egerint.

Contra Religionem.

An aliquam ex regulis, ſtatutis, aut conſuetudinibus violaverint, & quas.

An debite frequentaverint chorum.

An deliquerint contra votum religioſæ paupertatis, ſive dando, ſive accipiendo abſque legitima licentia, & maxime ad fines illicitos: ſive uſurpando aliquid de bonis communibus Conventus, aut ea diſtribuendo contra voluntatem Superioriſſæ, aut ea negligenter cuſtodiendo, & conſervando; præſertim ſi ad hoc tenentur ex officio.

An peccaverint contra votum Caſtitaſtis aliquo ex modis recensitis c. 4. n. 83.

III

434 DE MONITIS DANDIS MON. AD PROF. SPIRIT.

An votum obedientiæ violaverint, contraveniendo præceptis Superiorum, pertinaciter detrahendo illorum mandata, officia Monasterii negligentissime obeundo.

An irreverenter egerint cum propriis Superioribus, de iis detraxerint, ac graviter conquestæ sint, nec non contra illos odium subditarum concitaverint.

An ex affectu inordinato suum suffragium dederint, aut denegaverint, sive in eligendis Superioribus, sive in recipiendis puellis ad novitiatum, sive in admitteendis novitiis ad professionem, &c. aut aliquam Sororum in his subornaverint.

An voluntarie contristatæ sint de statu religioso assumpto, & de hoc ipso illas pœniterint.

An clausuram violaverint, quo modo, & ad quem finem.

Contra se ipsas.

An vanas, otiosas, ac impertinentes cogitationes admiserint, & in iis voluntarie se detinuerint.

An, & qualiter negligentibus fuerint in procuranda propria salute spirituali.

An se, & sua indebite ostentaverint.

An gloriatæ sint de rebus malis, & de quibus.

An verba otiosa protulerint, ac mendacia iocosa.

An sibi complacuerint de peccatis alias remissis.

An se exposuerint scienter probabili periculo peccandi, & quo genere peccati.

An sibi metipsis ex animo gravia mala imprecatæ sint.

An impatientes fuerint in sufferendis præsentis vite ærumnis, & calamitatibus.

An, & qualiter exceßerint in edendo, bibendo, ac dormiendo.

An nimis alte de se ipsis senserint.

An tempus otiosè infumperint.

An nimis indulserint propriis sensibus corporis.

Contra Proximum.

An illum oderint voluntarie, ejusque bono inviderint.

An temere de eo in re gravi judicaverint, falsasque suspiciones conceperint, immo & aliis manifestaverint.

An de eo graviter detraxerint, & cum præjudicio famæ, aut alios excitaverint ad detrahendum, eosve audierint.

An verba contumeliosa contra illum protulerint.

An dederint prava consilia, & quidem interdum etiam cedentia in grave damnum Proximi.

An ex corde gravia mala Proximo imprecatæ sint.

An discordias graves disseminaverint inter Sorores Monasterii.

An rixas, contentiones, ac litigia excitaverint, sive referendo quæ viderunt, aut audierunt, sive alia ratione.

An, & qualiter iracundas, ac impatientes se ostenderint,

An malum exemplum dederint, & in quo.

An debitam reverentiam gravioribus Monialibus denegaverint.

An grave malum Proximo exoptaverint deliberate.

An deliberate gavisæ sint de malo gravi illius, & e contra tristatæ de bono gravi.

An aliquid ei surripuerint, aut quoquo modo personam illius offenderint, & qualiter.

An ipsum, & res ipsius libere despexerint, illum deridendo, illudendo, aut aliter contemnendo.

An secretum naturale in re graviori violaverint.

13. Meminerint in confessione peccatorum mortalium aperiendum esse nomen, immo & circumstantias speciem mutantes (quod maxime procedit in peccatis contra castitatem commissis) nec expectent se de his interrogari a Confessario; cum sponte exprimi debeant a pœnitentibus.

14. Pœnitentiam a Confessario injunctam quam primum impleant, curentque eam peragere in statu gratiæ: si enim fiat in peccato mortali, non prodest ad remissionem pœnæ, durante statu peccati mortalis; et si, obice sublato, suum postea sortiatur effectum.

Quæres 11. Quæ monita dari possint Moniæ

Monialibus a Confessario ad communionem Eucharisticam digne sumendam.

295. *Resp.* Possē dari sequentia; nimirum.

1. Caveant, ne ad Eucharistiam accedere præsumant cum conscientia peccati mortalis: sicque antequam accedant, probent se ipsas juxta præceptum Pauli 1. Corinth. 11. se examinando, num sint digne dispositæ ad tanta mysteria, memores quod *qui manducat, & bibit indigne, judicium sibi manducat, & bibit*, idest damnationem animæ: præterquamquod notat *Sanctus Anselmus super hæc verba*, hodie multos post Pascha variis morbis corripī, eo quod indigne corpus Domini acceperunt; addens per illa alia verba, *& dormiunt multi*, aliquos plures præmature mori, vel potius mortuos esse ob indigne sumptam Eucharistiam.

2. Videant, ne communicent ex consuetudine absque ulla præparatione, ac ullo sensu devotionis (id enim maxime impedit fructum Eucharisticæ communionis) meminerintque consultius esse non communicare, quam communicare absque debita præparatione; cum nimia familiaritas pariat contemptum, aut saltem multum minuat reverentiam alias debitam; unde fit, ut sic communicanti non imperitiantur dona illa celestia, quæ digne communicantibus copiose solent concedi.

3. Cum *S. Thomas p. 3. qu. 24. alias 83. art. 5. ad 1. ex S. Dionysio cap. 2. de Eccl. Hierarch.* dicat ablationem extremitatis manuum, quæ sit a Sacerdote in Missa, significare emundationem, etiam a minimis & requiri in iis, qui accedunt ad Eucharistiam, juxta illud *Jo. 3. Qui lotus est, non indiget, nisi ut pedes lavet*: quis non videt summa diligentia curandum esse Monialibus, ut accedant ad communionem conscientia purgata a mortalibus culpis, immo etiam a venialibus, quantum patitur humana fragilitas? ut proinde fidelibus communicaturis olim ante communionem clamare soletet præco, *Sancta Sanctis*.

4. Conferet autem ad debitam præparationem faciendam ante communionem

utī aliqua pia consideratione, & ea varia pro varietate festivitatis, in qua facienda est communio: v.g. Monialis communicatura in Nativitate Domini pie imaginetur sibi a B. V. Maria infantulum Jesum tradi in manus: modo existimet se a Christo invitatum ad cœnaculum, in quo instituta est Eucharistia: modo putet sibi dici a Christo ex altari, quod olim dictum fuit Zachæo. *Lucæ 19. Festinans descende, quia in domo tua oportet me manere*: modo sibi persuadeat se admitti ad sugendum pretiosissimum Christi sanguinem et sacratissimo ipsius latere: modo dicat cum Regina Esther: *Cras cum rege præsura sum*, & singularem Christi benignitatem suspiciat.

5. Conferet item ad debitam præparationem faciendam ante communionem, ut varios actus diversarum virtutum eliciamus; & maxime fidel, reverentiæ, humilitatis, confidentiæ, charitatis, admirationis, & similium; pro ut hic, & nunc Spiritus Sancti unctio suggeret: in his enim actibus consistit actualis devotio, quam Magistri vitæ spiritualis requirunt ad fructuose communicandum.

6. Quod si Monialis judicet se non habere actualem illam devotionem, quam cupit, procurat, & a Deo enixe petit, non ideo angatur, sed summo opere recreetur; memor de Deo dici, *Psal. 38. Desiderium pauperum exaudivit Dominus: præparationem cordis eorum audivit auris tua*. Quo modo sancta Gertruda, cum quadam die cupida digne se præparanda ad sacram communionem, Virginem Mariam, & omnes Sanctos exorasset, ut pro ipsa offerre dignarentur Deo omnem illam præparationem, qua quilibet illorum aliqua die se ad communionem præparaverat: dixit ei Dominus: *Jam vere omnibus calicibus appares in eo ornatu, quem tibi petisti*.

7. Post sumptam communionem gratiæ Deo agendæ de tanto beneficio, immo & habendæ: ad quod utique multum proderit agnoscere recepti beneficii magnitudinem; quam *Sanctus Chrysostomus homil. 60. ad pop. Antioch.* commendat his verbis: *Quot nunc dicunt, vellem illius*

(ideſt Chriſti) formam aſſicere, figuram, veſtimenta, calceamenta: ecce cum vides, ipſum tangis, ipſum manducas; & tu quidem veſtimenta cupis videre; ipſe tibi concedit non tantum videre, iterum & manducare, & tangere, & intra te ſumere.

8. Hæc autem gratiarum actio conſiſtit in variis actibus, & quidem in primis adorationis, qua Deum Creatorem, ac Redemptorem noſtrum intra cor noſtrum receptum veneremur toto animi affectu: conſuſionis, qua confundamur nos adeo ingratos in Deum tanta gratia dignatos fuiſſe, ſicque dicamus Chriſto cum Petro: *Exi a me, quia homo peccator ſum, Domine, Luc. 5.* Amoris Dei, per quem feramur in ipſum dicentes cum Sponſa, *Cant. 3.* *Inveni, quem diligit anima mea, tenui eum, nec dimittam*, aut cum David *Pſ. 17.* *diligam te Domine, fortitudo mea*: diſplicitiæ de peccatis commiſſis, qua illa ex animo deteſtemur, firmiter ſtatuentes in poſterum ab iis omnino abſtinere. Præterea peti debent a Chriſto variz gratiæ, ac dona juxta noſtras ſpirituales indigentias, videlicet peccatorum noſtrorum plena remiſſio, fortitudo contra tentationes, patientia in adverſitatibus, perfeverantia in bene ceptis, edomatio pravarum affectionum, humilitas, obedientia, mortificatio; & aliæ virtutes nobis magis neceſſariæ: item debemus concipere multa bona propoſita, & quidem non ſolum in generali, ſed etiam in particulari, v.g. remittendi injuriam acceptam, & procurandi reconciliationem erga illum, qui eam intulit; exequendi aliquam obedientiam impoſitam a Superiore, ſenſui valde contrariæ, noſtri appetitus abrogandi in hæc, vel illa re particulari: debemus item Chriſto offerre nos ipſos, & omnia noſtra, dicentes cum David *Pſ. 117.* *quid retribuam Domino pro omnibus, quæ retribuit mihi?* vel etiam devote recitantes orationem illam, quam S. P. N. Ignatius proponit in exercitiis ſpiritalibus his verbis: *Suſcipe Domine univerſam meam libertatem, accipe memoriam, intellectum, atque voluntatem omnem: quidquid habeo, vel poſſideo, mihi largitus es; id*

tibi totum reſtituo, ac tuæ proſus voluntati trado gubernandum: amorem tui ſolum cum tua gratia mihi dones, & dives ſum ſatis, nec aliud quidquam ultra poſſeo. Denique orare debemus pro neceſſitatibus tam ſpiritalibus, quam corporalibus tum totius Eccleſiæ, tum parentum, conſanguineorum, ac amicorum; nec non comparare indigentias tum pro nobis ipſis, tum pro defunctis, quas lucrari poſſumus, ſive ex numiſmate aliquo benedictio, ſive aliunde.

9. Qua die communicant Moniales, majori diligentia caveant ab iis omnibus, quæ Chriſtum offendere poſſunt, ſive loquendo, ſive cogitando, ſive operando: e contra vero majori ſtudio, ac devotione vacent exercitiis ſpiritalibus, quo modo P. Suarez dicit linguam Sacerdoti, & communicaturo maxime cuſtodendam eſſe; quippe quæ eſt primum membrum, quod Chriſtum excipit. Ad quod faciunt, quæ habet S. Chryſoſt. *hom. 61. ad pop. Antioch.* his verbis: *Cum nos ab ira corripi viderimus, vel ab alio vitio, cogitemus quibus facti ſumus digni, & ſit irrationabilium nobis motuum correctio talis cogitatio.*

10. Caveant Moniales, ne ſtatim, ſumpta Euchariftia, ab Eccleſia tranſeant ad negotia temporalia abſque debita gratiarum actione: id enim magnæ irreverentiæ, ac inurbanitatis indicium eſt; non ſecus ac inurbanus conſeretur, qui Principem domi ſuæ exceptum ſtatim deſereret, domeſticis negotiis vacaturus: caveant, inquam; alias aſſimilabuntur cant, qui, accepta de manu Domini buccella panis, ſtatim ab ejus conſpectu recedit.

11. Fructus principalis Eucharifticæ communionis in eo conſiſtit, ut corrigamus vitia, acquiramus virtutes, & vitam commutemus in melius; ita ut de nobis dici poſſit: *Conſideravit ſemitas domus ſuæ, & panem otioſa non comedit, Prov. 31.* & nos ipſi de nobis dicere poſſimus cum Paulo *Galat. 2.* *Vivo ego, jam non ego, vivis vero in me Chriſtus.*

12. Quod ſi ex frequenti communione non ſentimus in nobis illos effectus, qui

qui alias ex ea solent oriri: id provenit tum ex defectu debitæ præparationis, eo quod communicemus quasi per consuetudinem, & ob humanos respectus, tum ex nimia facilitate, qua consentimus in peccata venialia magis deliberata, ac voluntaria, Deum sic ad aliqualem iracundiam provocantes, & nos magna ex parte privantes effectibus divinis Eucharistiæ cum magno præjudicio nostri profectus spiritualis. Quamquam ex iusto Dei iudicio interdum communicans sibi videatur nullum percipere fructum ex communione; cum vere magnum, ac multiplicem capiat: quo modo infirmus cibo sumpto nutritur, & juvatur, etsi in eo sumendo nullum sentiat gustum.

13. Non ergo fideles debent omittere communionem ex eo, quod sibi videntur communicare absque ullo fructu: non exiguus fructus communionis est in via Dei non retròcedere labendo in defectus graviores, in quos forte dōmunicāns inci²¹deret, si frequenter non communicaret: quo modo *Concil. Trident. sess. 13. cap. 2.* Eucharistiam dicit esse antidotum, quo liberamur a culpis quotidianis, & a peccatis mortalibus præservamur.

14. Cum de Eucharistia dicatur *Psal. 22. Parasiti in conspectu meo mensam adversus eos, qui tribulant me*; fideles quo magis vexantur hujus vitæ malis, ac tentationibus, eo frequentius debent communicare; memores Eliam, dum fugeret ab ira Jezebelis, non ambulasse in fortitudine cibi ab Angelo ei prælitæ usque ad montem Dei Horeb. *Reg. 17.* nisi postquam bis comedit: siq. idem, *Rabano teste*, Elias bis passus exprimit nostræ naturæ infirmitatem, quibus non sufficit simplex passus, quatenus ad superna valeat ascendere.

15. Quam frequenter Moniales debeant communicare, constat ex dictis in *hoc cap. num. 178.* nimirum consultum esse, & valde commendabile, ut ex regulariter octavo quoque die communicent: quod non facit, quin aliquæ illarum etiam frequentius communicare possint, si earum Confessarius id judicaverit ipsis expedire.

Quæres 12. Quibus monitis juvari possint Moniales ad Missam debitam cum devotione, ac fructu audiendam.

296. *Resp.* Possit juvari sequentibus, & quide n.

1. Meminerint Angelos Sanctos sacrificium Eucharistiæ adeo venerari, ut ad illud propius accedere non audeant: sicque viros Sanctos, & in primis S. Joan. Chrysostomum, & Sanctum Gregorium Papam Angelos interram pronos, dum Missam celebrarent, conspexisse: ut vel hinc colligatur, quanta reverentia homo debeat assistere augustissimo huic Sacrificio.

2. Quoties assistunt Sacrificio Missæ, pie sibi persuadeant se in monte Calvariæ interesse crucifixioni Christi: quidem una, eademque est hostia, idemque nunc offerens Sacerdotum ministerio, qui se ipsum tunc in Cruce obtulit; sola offerendi ratione diversa, ut loquitur *Concil. Trident. sess. 22. cap. 2.* ac proinde eo sensu animi, ac devotionis affectu Missæ assistant, quo tunc assistent crucifixioni.

3. Advertant fideles Missæ Sacrificio assistentes omnes una cum Sacerdote celebrante concurrere ad illud Deo offerendum; ideoque Sacerdotem in ipsa Missa dicere fidelibus assistentibus: *Orate fratres, ut meum, & vestrum Sacrificium acceptabile fiat apud Deum Patrem omnipotentem*; idemque repetere in canone iis verbis: *Pro quibus tibi offerimus, vel qui tibi offerunt*: hincque colligitur, quod, sicut Sacerdos celebrans summa devotione, reverentia, & attentione debet Sacrificium Missæ peragere; sic, & ex pro sua parte ad illud debent concurrere ea majori devotione, ac reverentia, quapossunt.

4. Proderit multum ad audiendam Missam debito devotionis affectu imaginari in Sacerdote celebrante Christum ipsum patientem (qui revera in Sacrificio Missæ est principalis minister, ideoque verba consecrationis a Sacerdote proferuntur in persona ipsius: *Hoc est enim corpus meum*: & in vestibus Sacerdotalibus agnoscere varia mysteria Dominicæ passionis, nimirum in amictu velum, quo vultus Christi a Judæis velatus est; in alba vestem, qua ille

ille indutus est ab Herode ad illum illudendum; in cingulo funes, quibus confectus est in captura; in manipulo ligamina, quibus alligatus est columna flagellandus; in stola funes ejus collo appositus, dum Crucem bajulaturus esset ad Calvarie locum; in planeta denique vestem purpuream, qua ipsum ludibrii causa induerunt, vel certe vestem inconsutilem, qua crucifigendus exutus est.

5. Proderit item ad audiendam Missam devote, ac religiose in singulis actionibus Missæ agnoscere mysteria vitæ, ac passionis, quæ in iis significantur; videlicet in introitu Missæ, quæ canitur a Choro, dum Sacerdos celebraturus accedit ad altare, ardentissima Sanctorum Patrum desideria, quibus divini Verbi incarnationem expetebant; & quidem frequenter, unde & a Choro introitus Missæ repetitur: in confessione, quam facit Sacerdos initio Missæ, Christi humilitatem, qua non est indignatus subire formam peccatoris, ut peccatores redimeret: in repetitione *Kyrie eleyson* (quæ verba idem significant, ac, *Domine misericordia*) abyssum innumerarum miserationum, quibus homo detinebatur: in variis signis, ac crucibus, quæ formantur a Sacerdote super hostiam, & calice, varios cruciatus, ac dolores a Christo in Cruce toleratos; in elevatione hostiæ, & calicis elevationem Crucis a Judæis factam, ut Christus in ea clavibus confixus ab omnibus conspiceretur: denique in consumptione hostiæ Christi sepulturam. Hæc ergo mysteria vel omnia, vel aliqua tantum, prout suggeret præfens devotio, considerent Moniales, dum audiunt Missam, & juxta conditionem mysterii eliciant varios actus, amoris Dei, odii peccati, confusionis sui ipsius, gratiarum actionis, & similibus: sic enim devote, & cum fructu audient Missam.

6. Cum Sacerdos in Missæ celebratione pluries invitet fideles adstantes ad orandum, dicendo: *Oremus, & Orate fratres*; consultum est, ut quicumque Missæ Sacrificio interfuerint, quo tempore Sacerdos facit *Memento vivorum* (ut vocant) etiam ipsi idem præsent, & quidem di-

scurrendo per quinque Christi vulnera (uti faciebat S.P. Borgia) commendantes Deo in vulnere manus dexterae Papam, Cardinales, Episcopos, & reliquos omnes Ecclesiasticos; in læva manus vulnere Imperatorem, Reges, Principes, & alios Ministros laicæ potestatis; in vulnere pedis dexteri omnes Religiosos; in vulnere vero lævi pedis parentes, consanguineos, amicos, benefactores, & quoscumque ipsorum precibus commendatos: latus ipsum Christi sibi metipsis reservantes, ut ibi securi requiescant. Faciant item *Memento mortuorum* (ut vocant) dum facit Sacerdos, orentque pro parentibus, ac consanguineis, pro amicis, ac benefactoribus, pro iis, qui nullum habent ipsis suffragantem, aut graviore cruciatu patiuntur, aut præ aliis citius exituri sunt e pœnis Purgatorii.

7. Conferet item ad Missam devote audiendam, si in eius progressu se studiose disponant ad spirituales communionem, ea die non communicaturæ sacramentaliter: se disponant autem concipiendo ardentissimum desiderium communicandi, ac usurpando verba illa, *Jobi* 31. *Quis det de carnisbus ejus, ut saturem?* immo quando Sacerdos aperit os ad recipiendam, & consumendam hostiam, o animæ ipsæ aperiant, exultentque se illam accipere, & de illius sumptione invisibili delectentur, dicentes: *Inveni, quem diligit anima mea, tenui eum, nec dimittam Cant. 3.* præmittentes tamen verba illa Ceuturionis: *Domine non sum dignus, ut intres sub tellum meum, sed tantum dic verbo, & sanabitur anima mea. Matth. 8.* eliciant etiam varios actus ex iis, quos diximus supra elici debere post communionem sacramentalem: sic enim fructuosa, ac devota erit auditio Missæ.

Quæres 13. *Quæ monita suggeri possint, & debeant Monialibus, ad hoc ut magno cum fructu spiritali audiant conciones, & legant pios libros.*

297. *Resp.* Posse, & debere suggeri sequentia; nempe.

1. Meminerint Deum ipsum loqui in Ministris verbi Dei, juxta illud *Matth. 10.*

Non

Non estis vos, qui loquimini, sed spiritus patris vestri, qui loquitur in vobis; & liberos pios esse veluti epistolas nobis a Deo missas e Cælo, dicente Sancto Augustino in Psal. 90. conc. 2. De illa civitate, unde peregrinamur, litteræ nobis venerunt; ipse sunt scripturæ, quæ nos hortantur, ut bene vivamus: quod etiam confirmat Sanctus Gregorius lib. 4. epistolarum ep. 84. his verbis: Quid est Scriptura sacra, nisi quædam epistola omnipotentis Dei ad creaturam suam? si quis scripta terreni Imperatoris acciperet, non cessaret, nec quiesceret, summum oculis non daret, nisi prius, quid sibi Imperator terrenus scripsisset, agnovisset. Imperator Cæli Dominus hominum, & Angelorum pro vita tua tibi epistolas suas transmissit, & tu gloriose fili easdem epistolas ardentem legere negligis? quæ verba belle faciunt contra illos, qui vel detrectant audire conciones, & legere libros pios, vel utrumque faciunt perfunctorie, ac sine ullo fructu spirituali.

2. Ea reverentia, ac devotione audiendum est verbum Dei in concionibus, aut legendum in libris piis, qua ipse Christus audiretur, si præsens loqueretur: sic enim habet Sanctus Augustinus tract. 30. in Jo. Nos itaque, inquit, sic audiamus Evangelium, quasi præsentem Dominum: propterea namque, quando legitur Evangelium, omnes ei assurgunt, quasi Christum in eo venerantes, simulque ad cælum, quod in eo promittitur, anhelantes; idque ex Apostolorum sanctione, teste S. Clemente lib. 2. Constit. Apostol. cap. 61.

3. Quantum timendi de propria salute rationem habeant qui divini verbi auditioni, aut lectioni sunt minus affecti, consiciant ex eo, quod dicit Sanctus Bernardus serm. 1. in Septuages. illum, scilicet, qui verbum Dei cum fructu audit, legit, meditatur, signum habere, & reseram fide prædestinationis: qui enim ex Deo est, verba Dei audit, Jo. 8. unde de his inferri potest, propterea vos non auditis, quia ex Deo non estis.

4. Notent fideles ex Sancto Basilio in Monasticis Constit. cap. 2. omnem sermonem

Christi excolendæ pietatis, virtutisque obeundæ esse regulam: propter hoc enim humanam naturam suscepit, ut in se, velut in tabula quadam, veram nobis pietatem, ac virtutem depingeret, eamque omnibus nobis ante oculos statutam unicuique pro viribus imitandam, ceu archetypum proponeret. Unde fit, ut, sicut studiosus addiscendi artem pingendi fixo obtutu inspicit archetypum ipsi propositum a Magistro ad imitandum, ita fideles quammoxima attentione in sermone Dei, sive a Concionatoribus audito, sive in piis libris læto, inspiciant, qualiter vitam suam pie, ac religiose instituere debeant.

5. Hæc porro multum conferent ad verbum Dei fructuose legendum, vel audiendum: nimirum ne auditio, vel lectio divini verbi non fiat ex consuetudine, sed ex desiderio inde percipiendi magnum fructum spirituale: ut non fiat ex vana, ac inutili curiositate addiscendi res novas: ut nobis ipsis applicemus, quæ audimus, aut legimus, & pro nobis dictum, aut scriptum putemus, iuxta illud Eccl. 21. Verbum sapiens quodcumque audierit scius, laudabit, & ad se adjiciet: audivit luxuriosus, & displicebit illi, & projiciet illud post dorsum suum.

6. Præterea, ut auditio, aut lectio divini verbi multum conferat ad nostrum profectum spirituale; eam debent comitari invocatio Sanctorum, attentio, diligentia, ruminatio, oratio ante, & post, desiderium proficiendi, nulla celeritas, ponderatio rerum, motio affectuum, assiduitas, moderatio in legendo, executio, rara piorum librorum mutatio: siquidem fortuita lectio, & quasi casu reperta non ædificat, sed reddit animum instabilem.

7. Ad rem præsentem etiam facit monitum, quod tradit S. Augustinus Ep. 143. ad Demetriadem his verbis: Optime uteris lectione divina, si eam tibi adhibeas speculi vice; ut ibi velut ad imaginem suam anima respiciat, & vel fœda quæque corrigat, vel pulchra pl. ornent: curandum tamen, ut simus fallaces verbi, & non auditores tantum fallentes nosmetip-

solos:

los : quia, si quis auditor est verbi, & non factor, hic comparabitur viro consideranti vultum nativitatis suae in speculo; consideravit enim se, & abiit, & oblitus est statim, qualis fuit, ut loquitur S. Jacobus cap. 1. huic certe verbi divini auditio, aut lectio non est utilis; cum teste Paulo Rom. 2. Non auditores legis iusti sint apud Deum, sed factores legis iustificentur.

8. Optimum est item monitum, quod tradit S. Bernardus tract. ad fratres de monte Dei, dicens: Hauriendus est sepe de lectionis serie affectus, & formanda oratio, quae lectionem interrumpat, & non tam impediatur interrumpendo, quam purior continuo animum ad intelligentiam lectionis restituat. Quare qui audit concionem, aut legit pium librum, & inde ipsi proponitur salutare aliquid documentum, quod putet posse multum conferre ad profectum sui spirituales, debet in ejus consideratione aliquantulum insistere, & conari non solum ut illud bene percipiat intellectum, sed etiam affectu amplectatur.

9. Fructus lectionis spiritualis non consistit in eo, quod legantur plures paginae, & percurrantur plures libri; sed ut ponderetur, quod legitur, immo & deducatur in praxim: quo pacto bona corporis nutritio provenit non ex multa comestione, sed ex bona digestionem illius, quod comeditur; & hoc est bene advertendum.

10. Ut lectio spiritualis sit fructuosa, ac utilis profectui nostro spirituali, non legantur libri curiosi, ac difficiles, sed simplices, ac faciles: illi enim mentem defatigant, & curiositatem pascunt; hi vero pietatem excitant, & fovent devotionem, juxta illud Prov. 3. Cum simplicibus sermocinatio ejus.

Quæres 14. Quibus monitis juvari possint Moniales ad moderandum metum mortis corporalis.

298. Resp. Posse juvari sequentibus; videlicet.

2. Meminerint vitam hanc corporalem esse vitalem quamdam, longam, &

lentam mortem: cum e contra mors juveniorum sit finis laborum, & principium quietis; fuga tristitiae, & adventus lætitiæ; sedatio tempestatis, & initium tranquillitatis; consummatio exilii, & reditus in patriam.

2. Considerent ex S. Cypriano lib. de mortalitate, & identidem cogitent se renunciassse mundo, & tamquam hospites, & peregrinos hic interim degere: amplectantur diem, qui assignat singulos domicilio suo, qui nos hinc ereptos, & à quibus sæcularibus exsolutos Paradiso restituit, & regno caelesti: Magnus illic nos charorum numerus expectat, parentum, fratrum, filiorum frequens nos, & copiosa turba desiderat jam de sua immortalitate sicura, & adhuc de nostra salute sollicita: ad horum conspectum, & complexum venire quanta & illis, & nobis in communi lætitia est? ita S. Cyprianus.

3. Si vere amas Deum, dicebat Thomas Morus, certe nihil adeo grave esse potest, atque summam illius majestatem etiam in minimis offendere; nec quicquam tantopere expetere, atque remedium aliquod, quo securus esse possis te nunquam de cætero Deum amplius offensurum: quod enim in hac vita haberi non possit, continue clamabis cum Psalmista: Huius mihi, quia incolatus meus prolongatus est.

4. Refert Possidonius in vita S. Angustini cap. 27. ex S. Cypriano Sacerdoti cui-dam infirmitate defesso, & de appropinquante morte sollicito, commecatunquo sibi preccanti assistisse Angelum, qui non sine quadam animi, ac vocis indignatione infremuit, ac dixit: Tati timetis, exire non vultis; quid faciam vobis?

5. De S. Tiburtio M. referunt ejus acta, illum Torquato judici dixisse; Applica equuleos, suspende Christianos, damna, percute, incende, universa denique supplicia adhibe: si exilium minaris, hoc philosophantibus est totus mundus; si mortis supplicium, evadimus mundi carcerem: si ignes, majora his in cupiditatibus incendia vincimus: decerne quidquid libet; omnis nobis vilis est pœna, ubi pura comes est conscientia.

6. Consideret homo se a Deo conditum esse, ut aliquando ex hac vita migret, & quæcumque habet mundus, ipsi pro viatico data esse, ne quid deesset ad hoc iter conficiendum; sicut ergo peregrinus remeans ad suam patriam, quidquid in itinere obvium occurrit, etiam jucundum, ac delectabile, avertis oculis prætergreditur, videntque eminus Civitatem propriam, Deo gratias agit: sic homo hoc iter ingressus animo in cælum defixo eo currat, quo tendit, morteque appropinquante non doleat, sed gaudeat se ad metam propositam pervenisse, dicatque cum David *Psal. 121. Latatus sum in his, quæ dista sunt mihi, in domum Domini lætantes ibimus.*

7. Ne gravis sit separatio a parentibus, consanguineis, & aliis præsentis vitæ bonis per mortem, curandum ut, dum vivimus, paulatim animum ab iis deducamus, iisque moriamur quo ad effectum; quippe qui, velimus, nolumus, tandem relinquere debent, & quidem brevi; cum breves sint dies hominis.

8. Si mortem corporis non metuere, sed desiderare volumus, curandum nobis est, ut mundi mala, & incommoda sentiamus, mortificationem Jesu Christi in corpore nostro semper circumferentes: sicut enim proficiscenti per loca sylvestria, aspera, ac latrociniis infesta unicum solatium est brevis via, si certa sequatur quies: sic tendens ad æternam beatitudinem mala præsentis vitæ sentiat, ipsique jucunda erit mors, per quam via beatitudinis cælestis quasi brevior redditur.

9. Cum mors sit gravis, ac molesta homini etiam ex eo, quod anima egressa e corpore sola, ac inermis incedere debet inter sævissimas hostium cohortes; curandum est, ut statim a morte focios, & amicos illie inveniamus, qui solitudinis illius tedium sublevent, nosque tutos per hostium agmina ducant: hi autem erunt Sancti nostri tutelares, Angelus custos, & animæ parentum, & aliorum defunctorum suffragiis Ecclesiæ a nobiseductæ ex Purgatorio: hi omnes, inspecto de cælo

nostro periculo, accurrent nobis, associabunt, defendent, ac recreabunt.

10. Terribilis item est mors hominis ex severitate æterni Judicis, coram quo sisti debet anima egressa a corpore, ut reddat rationem boni, & mali, quod homo gessit in vita: proinde multum minuetur mortis metus, si ante judicii tempus judicem placemus, ipsum piis officiis promerendo, eique debitam satisfactionem exhibendo pro peccatis.

11. *S. Birgitta l. 4. revelat. c. 7.* scribit in Purgatorio esse locum, in quo nulla alia adest pœna, nisi desiderium perveniendi ad Deum, ejusque visionem beatificam: ibique hoc desiderio torqueri illos, qui in hac vita non habuerunt perfectum desiderium perveniendi ad Dei præsentiam, ejusque visione fruendi: tales autem sunt ii, qui adeo mortem timent, ut, si possent, numquam vellent mori: quod est quasi vilipendere visionem Dei, & gloriam Dei.

Quæres 15. *Quibus monitis excitari possint Moniales ad infirmitates corporis patienter sufferendas.*

199. *Resp.* Posse excitari sequentibus monitis, nimirum.

1. Meminerint infirmitatem nullam homini advenire absque iusto Dei consilio; qui cum nobis sit pater, & amet nos, utique infirmitates corporis immittit ad nostrum bonum: ut proinde, teste *S. Hieronymo in visis Patrum* Abbas Joannes Monacho cupienti liberari gravissima febre, dixerit: *Rem tibi necessariam cupis abjicere: ut enim corpora nitro, vel hujusmodi aliis linimentis ablunantur a sordibus; ita anima languoribus, aliisque hujusmodi castigationibus purificatur;* par ergo est, ut infirmi dicamus cum *Job. 1. Sicut Domino placuit, ita factum est, sit nomen Domini benedictum.*

2. Infirmitas corporis est magnum Dei beneficium; cum per eam patienter toleratam solvere possimus gravissima debita cum Deo contracta, alias solvenda in Purgatorio: faciamus ergo de necessitate virtutem, & patienti sufferentia infirmita-

K k k tum,

tim, quas patimur, luamus in hac vita pœnam peccatis nostris debitam.

3. Attendamus admirabilem patientiam Sanctorum in sufferendis morbis gravissimis, ac longissimis, & in primis S. Linduinæ V. quæ 38. annis passa est continuas infirmitates, easque graves, ac extraordinarias atrocissimis doloribus conjunctas, & his talibus, ut 30. annorum spatio nunquam e lectulo, in quo jacebat, assurgere potuerit, aut pedibus terram attingere. S. item Clara 28. annorum intervallo graves sustinuit infirmitates ea patientia, ut ex ejus ore nulla querimoniarum vox eruperit, immo gratias Deo ageret: attendamus, inquam, singularem patientiam Sanctorum, & confundamur de nostra impatientia, ac ignavia.

4. Dum corripimur molesta aliqua infirmitate, ea non adeo gravis videbitur, si meminerimus nos peccando pluries factos esse reos eternæ damnationis; ac proinde magni beneficii loco ducendum esse, quod Deus ex singulari sua bonitate pœnas æternas inferni a nobis promeritas commutavit in temporalem corporis infirmitatem: sicque, ea super veniente, dicere debemus cum Fratribus Joseph, Gen. 42. *Merito hac patimur, quia peccavimus.*

5. Infirmitas a Deo immissa, velimus, nolimus, insinenda nobis est, usque dum statuerit Deus: videamus ergo, ne amittamus nostrâ impatientia meritum sufficientiæ; ideoque sine lucro laboremus; quod per patientiam acquirere possumus juxta illud Petri: *Per totam noctem laborantes nihil cepimus, Luc. 5.*

6. Correpti aliqua gravi infirmitate, recolamus animo, quæ habet S. Augustinus *serm. 2. de seculo omnium SS.* his verbis: *Si quotidie oportet nos tormenta perferre; si gehennam ipsam parvo tempore tolerare, ut Christum videre digni essemus venientem in gloria, & Sanctorum ejus numero sociari; non ne erat dignum pati omne, quod triste est, ut tanti boni, tantæque gloria participes haberemur.* Recolamus item, quod ajebat S. Franciscus: *Tanta est gloria, quam expello, ut omnis me pœna de-*

lectet, omnis morbus, humiliatio omnis? persecutio omnis, mortificatio omnis.

7. Si viri Sancti, ac insignes famuli Dei gravissimas ac longissimas infirmitates passi sunt, Deo ipso ita disponente; qua ratione ab iis eximi prætendent ii, qui toties, & tam graviter peccaverunt? audiant, quæ dicit Dominus *Jerem. 49. Ecce, quibus non erat judicium, ubi biberent calicem, bibentes bibent; & tu quasi innocens relinqueris? non eris innocens, sed bibens bibes.*

8. Mens in corpore afflicta ad cœlum, ac resurrectionem anhelat; aspernatur quidquid fluxum est, turbulentum, interitumque obnoxium, nec præsentem, sed futuro ævo vivit, mortificæ moderationem (ut ajebat Plato) hanc vitam existimat: denique totam se Deo, & cœlestibus addicit: anima enim morbo afflicta Deo propinqua est; ut dicit Nazianz. *orat. ad cives Nazianzenos.*

9. De SS. Aquilino, & Audomaro refert Surius in eorum vita, quod cum essent cæci, & per miraculum a Deo visus ipsis fuisset restitutus, iterum ab eo petierunt sibi oculos adimi, seque reddi cæcitati, ut carerent distractionibus, concupiscentiis, & tentationibus, quas creant oculi: ut quid ergo nos ita affligimur, si qua interdum corripimur infirmitate, quamvis non adeo gravi?

10. De S. Clemente Ancyrano, qui passus est sub Diocletiano Imperatore, refertur, cum omnis generis tormentis cruciaretur, corpore contracto, animo in dies factum robustiorem nova semper appetisse tormenta, & ad ea excipienda vitam sibi quamdiutissime prorogari petiisse, ac obtinuisse; ita ut 28. annis tortus, & excarnificatus fuerit: cumque a Diocletiano, & Præsidibus rogatus fuisset, qualiter tot, & adeo gravia tormenta tolerare posset, respondit: *Licet is, qui foris est, noster homo corrumpatur, tamen is, qui intus est, renovatur de die in diem.*

11. Non doleat homo de corporali ægitudine, eo quod per eam impediatur, ne munus sibi injunctum a Superioribus

exc-

exequi possit, & vacet exercitio bonorum operum, quæ præstare consueverat: nam, teste S. Bonaventura de grad. virt. c. 24. *perfectius est adversa tolerare patiēdo, quam bonis operibus insudare*. An non servus tenetur inservire domino suo juxta voluntatem illius? si ergo Deus vult ei modo inserviamus detenti gravi morbo, & lectulo affixi; non est æquum, ut ei velimus inservire magna operando: committe te ipsius voluntati; ipsius hic negotium agitur: ipse scit, quid conveniat, quid opus sit.

12. De S. Clara legitur, quod, cum per viginti octo annos fuerit infirma, ciciliū & fetis porcinis semper gestavit; ut hinc colligamus infirmum non debere solum suserre infirmitatem a Deo immisam, sed etiam quæcunque alia incommoda occurrunt occasione infirmitatis: accessorum enim trahitur a principali; & qui vult antecedens, debet velle & consequens.

Quæres 16. *Quæ monita tradi possint mortalibus ad ærumnas, ac incommoda præsentis vite fortiter sustinenda.*

300. Resp. Possè sequentia, nempe.

1. Meminerint ex Chrysostomo in 2. *Timoth.* 3. *Impossibile esse, ut qui malis bellum indixerit, pressuris careat; nefas esse pugilem Dei vacare deliciis; non licere epulari luctantem; luctamen enim sunt præsentia omnia, certamen, bellum pressura, angustia, stadium, aliud est quietis tempus, hoc ærumnis deputatum est, atque sudoribus; nullus, ubi ad certamen se exiit, uniusque est, requiem querit: si enim requiem queris, cur te exiisti? cur libidinis, & naturæ bellum indixisti?*

2. Si putas te non habere persecutiones, nondum cœpisti esse Christianus, ait S. Augustinus in Ps. 55. *monens in 127. Ps. Quod si mortuus est diabolus, mortuæ sunt persecutiones: si autem ille adversarius noster vivit, unde non tentationes suggerit? unde non sevit? unde non minas, & scandala procurat?*

3. Videmus aliquando homines (ait Sanctus Angelus exponens verba illa Pauli Hebr. 12. *Flagellat Deus omnem filium,*

quem recipit) desperatos filios suos dimittere, quod ad hæreditatem suam admittere nolunt, nec eos ut filios habere; quem autem flagellat filium, huic & hæreditatem servat; tanquam filius ergo se nobis offert Deus; det disciplinam, dum non auferat hæreditatem.

4. S. Franciscus rogatus, in quo consisteret perfectio religiosa, cum lætitia respondit, non in magna scientia, vel sapientia, non in gratia miraculorum, non etiam in magno sanctitatis, & ædificationis exemplo, non denique in conversione omnium infidelium; sed si fame, frigore, nuditate afflicti, innocentes, convitiis, injuriis, verberibus exagitemur, illaque cum gaudio, amore Christi, toleremus: ibi perfecta est lætitia, quia præ omnibus donis maximè est propter Deum opprobria sustinere: nam in cæteris mirabilibus nos gloriarì non possumus, quia non sunt nostra, sed Dei; sed in cruce tribulationis, & afflictionis gloriarì possumus, quia est nostrum. Sic etiam S. P. N. Ignatius rogatus, quænam esset via ad perfectionem, respondit: *Si multa, & magna pro Christo patiamini.*

5. Cum Soror Maria Vela gravissimis tentationibus, ac tribulationibus vexata quadam die cum Christo amice conquere-ret, ducta est ab illo in spiritu in montem excelsum, ibique vidit virtute Solis omnes lapides in eo monte existentes in gemmas pretiosas mirabiliter converti: visionem porro declaravit illi Christus dicens, sic virtute divinæ gratiæ lapides tentationum, quas patiuntur Servi Dei, converti in lapides pretiosos meritorum. Ut proinde B. Junipetus, teste *Ponsio in ejus vita*, sic prohra exciperet quasi gemmas Christi, & exprobranti sibi aliquando dixerit: *Propter has gemmas in firm meum: vellem utique talibus gemmis lapidari Romanum usque.*

6. Refert S. Chrysostomus homil. 26. in 1. ad Cor. quendam ex Philosophis externis, cum malam habuisset uxorem, & nugatricem, & convitiatricem, rogantibus eam sustineret dixisse, ut domi haberet gymnasium, & palestram philosophi-

K k k a phiz-

phix: *ero enim, inquit, ceteris mitior, si in ea quotidie erudiar* :

7. Cum Christus S. Catharinæ Senensis duas coronas obtulisset, unam spineam, & alteram gemmeam, dans ei optionem eligendi utram mallet; sed ea lege, ut si unam eligeret in hac vita, alteram in futura ejus vice reciperet: mox illa accipiens coronam spineam de manu Christi, illam capiti suo inflixit adeo valide, ut per plures dies capitis dolorem senserit. Sic etiam Sanctus Agapitus, cum esset 15. annorum, & capiti ejus prunæ ardentes imponebantur, exultans aiebat: *Parum est in terra caputadari coronandum celo; quam decoræ corona gloriæ ornabit caput afflitum pro Christi*.

8. Numquam in re quapiam dicas, perdidisti hoc, sed reddidisti, ait *Epictetus in Enchirid. cap. 14. puer obiit, redditus est; ager ereptus, redditus est. Quomodo etiam Job. cap. 1. dicebat, Dominus dedit, Dominus abstulit, &c.*

9. Sic Seneca epist. 24. de tribulatione loquens ait: *Levis est, si ferre possim; brevis est, si ferre non possim: quod repetit epist. 70. his verbis, Summi doloris intentio invenit finem: nemo potest valde dolere, & diu: sic nos amantissima nostri natura disposuit, ut dolorem aut tolerabilem, aut brevem faceret.*

10. Seneca item epist. 24. loquens de amissione bonorum temporalium sic habet: *Si illud diu habuisti, perdis postquam satiatus es; si non diu, perdis, antequam assuescas pecuniam minorem habebis? nempe & mastritiam: gratiam minorem? nempe & invidiam. Ad hoc item facit, quod habet idem Seneca ep. 26 dicens, Ago gratias senectuti, quod me lectulo affixerit: quid nisi gratias illi hoc non ineagam? quidquid debebam velle, non possum.*

11. Vir pius, & tribulatio sunt duo sur fortes, qui simul currunt; sed cum

ille tribulationi non cedit, quasi victor antecedit, præcurrit, tribulatione à tergo illius subsequente, & post cum currente: sicque persecutio dicitur, non autem consecutio, quia persequitur virum piū, sed non assequitur: nam Sancti per patientiam velocissime currunt ad bravium gloriæ, & in persecutionibus maxime elucet illorum vigor, ac fortitudo in currendo; ut bene notat *Sanctus Gregorius Nissenus lib. de Beatitudinibus*.

12. Quam gloriosum sit pati pro Christo, ostendit *Chrysost. in hom. 8. in 3. Eph. ad verba illa: Ego Paulus vincens*, ubi sic ait: *Vinculum esse propter Christum illustrius est, quam sive Apostolum, sive Doctorem, sive Evangelistam esse: magna dignitas hac, & Regno quovis, ac Consulatu major: qui diligit, & ardet Christum, eligit potius vincula ferre propter Christum, quam Calos inhabitare: non ita Beatum dico Paulum, quod in Paradysum raptus, atque quod vincula sustinuit; potius mihi habetur male affligi pro Christo, quam honorari a Christo. Si mihi quisquam dixisset: elige utrum velis; vis esse Angelus Petrum solvens, aut Petrus visitus? Petrus utique esse maluisset: magis hoc vinculum donum est, quam Solem sistere, aut Mundum movere, aut dominari demonibus, eosque expellere.*

13. Patientiam homini in hac vita omnino necessariam esse docuerunt tum Dion, dicens, teste *Laertio lib. 4. cap. 7. magnum malum esse non posse ferre malum: absque hoc enim nulli potest esse vita suavis; tum Antisthenes, qui, teste eodem Laertio l. 6. c. 1. dicebat, virtutem sibi sufficere ad felicitatem; nec ulla re opus habere, nisi robore Socratico: Socrates autem ad rerum omnium patientiam obdurerat.*

14. Quam fortes se debeant exhibere fideles in sufferendis vitæ hujus infortu-

fortuniis, ostendit *B. Prosper in Epigr. de dilecti. Crispi*, ubi dicit:

Carcere si cæco claudar, nectarque catenis,

Liber in excessu mentis adibo Deum.

Si mucrone paret cervicem abscindere lictor,

Impavidum inveniet mors cita, pœna brevis.

Non metuo exilium, mundus domus omnibus una,

Sperno famem, Domini sit mihi sermo cibus.

Sic *Salvianus lib. 1. de vero judicio, ac provid.* ostensurus, neminem esse miserum, qui sua miseria est contentus, sic habet: *Nemo aliorum sensu est miser, sed suus; & ideo non possunt esse falso iudicio miseri, qui sunt vere sua conscientia beati: nulli, ut opinor, bestiores sunt, quam qui ex sententia sua, atque voto agunt. Humiles sunt Religiosi, hoc volunt; pauperes sunt, pauperie delectantur; sine ambitione sunt, ambitum respiciunt; inbonorati sunt, bonorem respiciunt; lugent, lugere gestiunt; infirmi sunt, infirmitate latantur. Itaque quidquid acciderit iis, quicumque vere Religiosi sunt, beati esse dicendi sunt, quia inter quantumlibet aspera nulli latiores sunt, quam qui hoc sunt, quod volunt.*

15. Cum tot, & tanta bona tum temporalia, tum spiritualia a Deo acceperimus; quare ita conquerimur de malo non tam gravi nobis inflicto? non ne potius deberemus verba illa *Job. 2.* usurpare: *Si bona suscepimus de manu Dei, mala quare non suscipiamus?* maxime cum mala, quæ ipsi patimur, forte sint longe minora iis, quæ plurimi alii patiuntur, ut proinde id ipsum summi beneficii loco existimare debeamus, juxta illud: *Aliena mala sunt beneficia nostra,*

Quæres 17. Quibus monitis juvari possint Moniales ad tentationes quas-cumque fortiter repellendas.

301. *Resp.* Posse juvari sequenti-bus monitis, nimirum:

1. Meminerint sibi dici, quod habetur *Ecclef. 8.*: *Fili accedens ad servitatem Dei sta in justitia, & timore, & prepara animam tuam ad tentationem: siquidem Job. 7. Militia est vita hominis super terram: nec ideo diffidant, aut animum despondeant: quin potius bono sint animo, memores, nullum certius argumentum, teste Climaco, esse, quod dæmones victi a nobis sint, quam si nos accerrime oppugnant: Eos enim, inquit Sanctus Gregorius lib. 15. Mor. cap. 12. loquens de diabolo, passare negligit, quos quieto jure possidere se sentit: quod confirmat S. Aug. de verb. Dom. serm. 43. in Joannem, explicans verba illa Apostoli, Caro concupiscit adversus spiritum, his verbis: In bonis concupiscit adversus spiritum; nam in malis non habet contra quem concupiscere: praterquam quod origo tentationum in nobis est, juxta verba illa Jacobi 4. Unde bella, & lites? nonne hinc ex concupiscentiis vestris, quæ militant in membris vestris?*

2. Notant Patres passim per tentationem hominem maxime progredi in virtutibus, & per virtutes augeri, ac roborari: nam tentationibus resisti non potest, nisi per actus virtutum contrarios, & hos fortes, ac intensos; quos dum elicit tentatus, per eos magis corroborat illarum habitus: & hoc insinuat Paulus 1. Corinth. 10. iis verbis: *Sed faciet cum tentatione proventum, ut possitis sustinere.*

3. Quod Deus non patiat nos tentari supra id, quod possumus, docet Paulus loco citato, & explicat Sanctus Ephrem tractat, de patientia, similitudine jumentorum, & vasorum figuli: *si enim,*

sic enim, inquit, homines suis jumentis non plus oneris imponunt, quam ferre queunt; multo minus hominibus plus tentationum imponet Deus, quam ferre queant. Rursum, si figulus vasa sua igne excoquit eo usque, dum rite coquantur, & fiant solida, nec ulterius ea sinat in igne, ne adurantur, fiantque inutilia; multo magis idem faciet Deus, ut igne tentationum eo usque nos coquat, dum percoquat, & perficiat; ulterius vero tentatione aduri, & consumi nos non sinet.

4. Dæmoniæ, ait S. Gregorius p. 1. pastoral. cap. 11. maligna tentatione vinci, & peccare ex malitia; Angelicam eam non sentire; humanum sentire, & vincere.

5. Necessè est, inquit S. Bernardus serm. 64. in Cant. ut veniant tentationes; quia non coronabitur, nisi qui legitime certaverit: at quomodo certabunt, si desit, qui impugnet: sic etiam Jacobi 1. dicitur: Beatus vir, qui suffert tentationem; quoniam cum probatus fuerit, accipiet coronam vitæ: & Tobia 12. dicitur: Quia acceptus eras Deo, necesse fuit, ut tentatio probaret te.

6. Tentatio maxime confert ad humilitatem comparandam; & sic de se dicit Paulus 2. Cor. 12. Et ne magnitudo revelationum extollat me, datus est mihi stimulus carnis meæ, Angelus Sabaoth, qui me colapbizet. Quare S. Hieronymus ep. 25. ad Paulam dicit: Paulo datus est ad premendam superbiam, ut in curru triumphali triumphanti datur monitor suggerens, hominem te esse memento.

7. Vasa figuli probat fornax, dicitur Eccl. 27. & homines justos tentatio tribulationis: & Sap. 3. habetur: Deus tentavit eos, & invenit illos dignos se: quod confirmabat B. Nilus his verbis: Plantas nutriunt venti, &

tentatio confirmat anima fortitudinem.

8. Cato olim suavit Romano Senatui, Carthaginem non delendam, ne Romani otio, & torpore languerent; dixitque: vix Romæ, si Carthago non steterit: sic Deus, teste Chrysost. hom. 14. ad Pop. Antioch. Cum nos ad torporem declinantes viderit, & ab ipsius familiaritate resiliens, & spiritualium nullam rationem facientes, paululum nos dereliquit, ut ita castigati ad ipsum redeamus. Quod confirmat Gerson. de Myst. Theologia præf. considerat. 6. dicens: Quod sicut mater filium ad horum relinquit, quo instantius ille clamat, accuratius querat, arctius stringat, & illa vicissim blanditur juvenis; ita nos Deus permissis a diabolo terribi variis tentationibus, ut ad Deum ipsum confugiamus celerius.

9. Expetendas esse tentationes docet S. Jacobus c. 1. dicens: Omne gaudium exultate, fratres mei, cum in tentationes varias incideritis; sicque de sancto quodam Monacho refert Dorothæus doct. 13., quod, cum Deus ipsum liberasset molesta quadam tentatione, summo opere indoluit; & ad Deum conversus sic confidenter ipsum allocutus est: Sicce ergo, Domine, indignum me exultasti, qui tantillum patiar pro te?

Caveant Dei famuli, ne Deo conquerantur, quod sinat ipsos vexari quibusdam tentationibus eorum voluntati plane contrariis; cum alias majori animi alacritate pugnaturi essent adversus tentationes alterius generis: non enim hominum est dare leges Deo, & statuere, quid ipsis expediat: quin potius repelli quo ad hoc possunt iis verbis: Ne scitis quid pesatis: quomodo Nilus c. 29. de orat. dicit: Non ores, ut fiant, quæ fieri velis, sed potius ora, ut fiat voluntas Dei.

11. Sciens Dæmon, quantum conferat

ferat oratio ad profectum nostrum spirituale, ut hunc pro viribus impediatur, nobis orantibus graviores, ac molestiores tentationes nobis immittit; ita ut tempus deputatum orationi videri possit tempus tentationis: unde fit, ut ex institutione Ecclesie singule horae Canonice incipiant ab illis verbis: *Deus in adjutorium meum intende; Domine ad adjuvandum me festina*: quia tunc majori auxilio Dei egemus, ut strenue, ac fortiter possimus repellere tentationes, quibus tunc temporis invadimur.

12. Ut autem facilius resistamus tentationibus demonum, initio ipso tentationis invictum animi robur adversus illas ostendere debemus, juxta monitum S. Jacobi 4. *Resistite diabolo, & fugiet a vobis*: si enim videat nos trepidare ad primos illius impetus suscinendos, & quasi animum despondere; nulla bestia est super terram ipso efferrator, acrior, & pertinacior in hominem, ut cum pernicie nostra malignae, ac obstinatae mentis suae desiderium adimpleat.

13. Cum S. Antonius demoni conquerenti omnes homines sibi maledicere, dixisset, id merito, & culpa ipsius fieri, eo quod omnes vexet, ac turbet: ei respondit demon: *Ego nihil officio, quia in vultem nihil possum; sed ipsi seipfos ad invicem perturbant: ipsi suo in suggestionem meam consensu sibi mali sunt auctores*. Quod confirmat S. Augustinus l. 20. de Civit. cap. 8., dicens de diabolo: *Latrare potest, sollicitare potest; mordere omnino non potest, nisi vultem*. Sic etiam S. Hieronymus in 4. Matth., expendens verba illa: *Mitte te deorsum*, ait: *Vox diaboli est, qui semper omnes cadere deorsum desiderat; persuadere potest, precipitare non potest*.

14. Si is, qui vexatur a tentationibus, dicere potest cum Hieremia 20. *Dominus mecum est quasi bellator for-*

tis; idcirco qui persequuntur me, cadent, & infirmi erunt, confundentur vehementer: ipsique dicenti cum Giezi 4. Reg. 6.: *Heu, heu, heu; Domine mihi, quid faciemus?* respondet Deus: *Noli timere: plures enim nobiscum sunt, quam cum illis*: utique bono debet esse animo, & dicere modo cum Job. 17. *Pone me juxta te, & cujusvis manns pagnet contra me*; modo cum Paulo Rom. 8. *Si Deus pro nobis, quis contra nos?* modo cum Davide Psal. 15. *Providebam Dominum in conspectu meo semper, quoniam a dextris est mihi, ne commovear; & Psal. 93. Si dicebam, motus est pes meus, misericordia tua, Domine, adjuvabat me*:

15. Cum diabolus hominem urgeat tentationibus in odium non solum ipsius hominis, sed etiam Dei, cupiens iram suam explere adversus hominem ad imaginem Dei conditum (cum explere eam non possit contra Deum ipsum) etiam ex hoc capite certiores sumus nobis tempore tentationis non defuturum Dei auxilium; quippe qui sic dici potest agere causam suam, ut proinde ei dicere possimus cum Davide Psal. 71. *Exurge Deus, judica causam tuam*; & Ps. 34. *Apprehende arma, & scutum, & exurge in adjutorium mihi*.

16. Neque ex eo, quod Deus non ita cito videtur ferre auxilium homini tentato; propterea debet diffidere, cum dicat Habac. cap. 2. *Si moram feceris, expecta illum, quia veniens venit, & non tardabit*; & Matth. 8. dicatur Christus dormiisse, dum navicula, in qua ipse erat cum suis discipulis, ex magna procella in mari suborta oporiretur fluctibus, ejusque discipuli viderentur periclitari, adeoque dicerent: *Salva nos, perimus*. Confidat ergo quicumque vexatur tentationibus, fretus iis verbis, quae Isaia 43. habentur: *Noli timere, quia redemi te, & vocavi te nomine suo, meus*

meus es tu; cum transferis per aquas, tecum ero, & flumina non operient te: cum ambulaveris in igne, non comburens, & flamma non ardebit in te, quia ego Dominus Deus tuus, Sanctus Israel, Salvator tuus.

17. Cum David dicat Ps. 16. *Qui salvos facit sperantes in te; & Deus ipse Ps. 90. dicat: Quoniam in me speravisti, liberabo eum: constat ad evincendas tentationes maxime conferre, ut magnam in Deum concipiamus confidentiam, nobis ipsis omnino diffisi: ita ut veraciter dicere possimus cum Davide Ps. 56. Miserere mei Deus, miserere mei, quoniam in te confidit anima mea, & in umbra alarum tuarum sperabo; & Ps. 90. Protegam eum, quoniam cognovisti nomen meum; ubi S. Bernardus sic habet: Si tamen cognoveris nomen meum, ne sibi tribuat, quod liberatus est, sed nomen meo det gloriam.*

18. Conferet iterum summopere ad evincendas tentationes usus orationum jaculatoriarum, cujusmodi sunt hæ: *Oculi mei semper ad Dominum, quoniam ipse evellet de laqueo pedes meos, Psal. 24. Domine vim patior, responde pro me; Isa. 38. Exurge, quare obdormis Domine? exurge, & ne repellas in finem: quare faciem tuam avertis, oblivisceris inopia nostra, & tribulationis nostra? Psal. 43. Usquequo, Domine, oblivisceris me in finem? Usquequo avertis faciem tuam a me? Usquequo exaltabitur inimicus meus super me? Respire, & exaudi me, Domine Deus meus: illumina oculos meos, ne unquam obdormiam in morte, ne quando dicat inimicus meus, prævalui adversus eum, Psal. 12. In umbra alarum tuarum sperabo, Ps. 65. Sub umbra alarum tuarum protege me, Ps. 16. Exurgat Deus, & dissipentur inimici ejus, & fugiant, qui oderunt eum, a facie ejus, Ps. 67.*

19. *Quia a scintilla una augetur*

ignis, Eccles. 11. Et optimum est consilium Ovidii: Principiis obsta; sero medicina paratur, cum mala per longas invaluere moras: proinde fortiter resistendum tentationi in ipso ejus principio: quod monet etiam David, Ps. 136. Beatus qui teuebit, & allidet parvulos suos ad petram; & Salomon Cant. 2. iis verbis: Capite nobis vulpes parvulas, quæ demoliantur vineas.

20. Vitandæ item pro viribus occasiones peccandi, ex quibus proxime proveniunt tentationes: qui enim amat periculum, peribit in illo: & hoc ipso quod quis se exponit periculo tentationis, se facit indignum iis auxiliis, sine quibus non evincitur tentatio, et sic possit evinci. Ut proinde Innocentius Papa in Ps. 37. dicat: *Quid insipientius peccatore, qui & cognoscit facinus, & committit, præcipitans se scienter in mortem? Certe brutum animal, si videret foveam, declinat ab ea, ne labatur in illam: etsi forsitan alicubi difficultatem incurrit, non potest illuc sine difficultate reduci: homo vero ab illicito semper illicitur, & in deliciis jugiter delectatur.*

21. Cum Angelus custos a Deo nobis deputetur in custodiam, tum ut pericula animæ, ac corporis avertat, tum ut nos illuminet, instruat, & impellat ad bona opera, tum ut coerceat dæmonem, ne pravas nobis cogitationes suggerat, vel saltem non prævaleat: statim ac nos invadit tentatio, ad eundem Angelum debemus confugere, eique dicere cum juniore Tobia cap. 6. *Domine, invadit me; nec abs re erit illum devote, ac reverenter compellere iis verbis: Angele Dei, qui custos es mei, me tibi commissum pietate superna bodie illumina, custodi, rege, & gubernare. Amen.*

12. Optimum contra cujuscumque generis tentationes remedium est, quod
tenta-

tentatio manifestetur Patri Spirituali candide, & sincere: *Omnis enim, qui male agit, odit lucem, Jo. 3.* & , ut dicit *Cassian. col. 2. Abb. Mosi cap. 10.* loquens de diabolo: *Antequam iudicium discretionis proferatur, serpens deterrimus velut e tenebroso, ac subterraneo specu virtute confessionis pertractus ad lucem, & traditus quodammodo, ac debonifatus abscedit.* Quod confirmat *Sapiens Eccl. 27.* dicens: *Si denudaveris abscondita illius, non persequeris post eum:* cum e contra perniciosissimus sit morsus illatus a serpente in silentio, juxta illud *Eccl. 10. Si mordeat serpent in silentio.* Sic de leprosis refert *S. Lucas c. 17.*, quod cum irent ad Sacerdotes juxta Christi præceptum: *Ite, & ostendite vos Sacerdotibus; dum irent, mundati sunt.*

23. Cavendum quammaxime, ne tempore tentationis ex tædio vitæ spiritualis omittamus solita exercitia spiritualia, & præsertim orationem, ac meditationem: quin potius ea debemus obire majori applicatione, & augere: alias, si nobis sinamus subtrahi arma, quibus nos defendamus, & hostes offendamus, facillime ab inimicis debellabimur.

24. Cavendum item, ne, durante tentatione, quidquam deliberemus, aut innovemus circa propositum animi, aut vitæ statum: sicut enim vigente consolatione spirituali non nostro proprio, sed boni spiritus instinctu regimur; ita durante tentatione agimur a malo spiritu, cujus instigatione nihil umquam recte conficitur.

25. Tempore tentationis non solum frequentandæ sunt orationes jaculatoriæ, ut jam dixi; sed constanter insistendum orationi, juxta illud Christi *Matth. 26. Vigilate, & orate, ut non intretis in tentationem:* idque tum ut audiamus Dei monita ad præsentem ne-

cessitatem opportuna; tum ut obtineamus auxilium necessarium ad superandam tentationem.

Quæres 18. *Quibus monitis confirmari possint Moniales in vocatione religiosa, si forte in ea titubent, sive aut e, sive post Professionem.*

302. Resp. Posse confirmari sequentibus monitis, nimirum:

1. Meminerint non esse magnum inchoare, quod bonum est (ut loquitur *S. Augustinus ser. 8. ad Fratres in Eremo*) sed consummare hoc solum perfectum esse: nam in Christianis non queruntur initia, sed finis (inquit *S. Hieronymus ep. ad Fariam Virg.*) *Paulus male capit, sed bene finivit: Jude laudantur exordia, sed finis proditionis damnatur.* Quæ confirmat *S. Bernardus ep. 253. ad Abb. Guar.* his verbis: *Quid prodest Christum sequi, si non contingat consequi? Paulus agebat; sic currite, ut comprehendatis: ibi, Christiane, sique tui cursus, profectusque metas, ubi Christus posuit suam: factus est, inquit, obediens usque ad mortem; quantumlibet ergo curreveris, si usque ad mortem non perveneris, bravium non apprehendes:* confirmat Christus, *Luc. 9.* dicens: *Nemo mittens manum suam ad aratrum, & respiciens retro, aptus est regno Dei:* confirmat & *Paulus Galat. 3.* iis verbis: *Sic stulti estis, ut, cum spiritu ceperitis, carne consumemini.*

2. Meminerint conjugium a *S. Basilio cap. 1. Constit. monast.* vocari curarum abyssum, & *lib. de Sancta Virginit.* dolorum officinam: idque jure, ac merito; cum conjugium comitentur onera uteri, partus dolores, liberorum educatio, curæ, timores, zelotypia, rixæ, familiæ apparatus, opum, affluentiarum, statuum curandarum, & augendorum sollicitudo, mariti dominatio, cholera, ebrietas, prodigalitas, paupertas, orbitates, & ex his perpetua animi distra-

ctio, & circa hæc occupatio. Ut proinde 1. Cor. 7. loquens Paulus de conjugatis dicat: *Tribulationes carnis habebunt hujusmodi*; nomine tribulationis intelligens præfata incommoda conjugii; eamque opponat voluptati carnis annexæ matrimonio, quæ per dictam tribulationem, utpote longe graviolem, ita opprimitur, ac eliditur, ut vix sentiatur. Ab his autem incommodis, ac oneribus liberantur Moniales per statum religiosum; de quo propterea debent sibi maxime complacere, gaudentes se cum Maria optimam partem elegisse, Deumque exorare, ut non auferatur ab iis.

3. Cum S. Paulus 1. Cor. 7. dixisset: *Unusquisque in qua vocatione vocatus est, in ea permaneat*; paulo post subdit: *De Virginibus præceptum Domini non habeo, consilium autem do*; & quidem merito, cum cælibatus det otium cogitandi, quomodo Virgo placeat Deo, quomodo se paret ad iter Cæli, quomodo rationes suas ad judicium futurum componat, & adæquet: quomodo se sistat Deo; & alia innumera commoda secum adferat, quibus de facto potiuntur Moniales: ut quid ergo invident sæminis conjugatis, quæ sunt expositæ incommodis §. præcedenti relatis; iisque talibus, ut, teste Possidonio in vita S. Augustini cap. 27. is secutus S. Ambrosium, nulli unquam conjugem, aut conjugium suadere voluerit: *Ne (inquirebat ille) dum inter se conjugati iurgantur, eum maledicant, per quem conjuncti sunt*.

4. Cogitent Moniales sibi imminere mortem, sed ad illam currere velocissimo cursu, instare iudicium, instare æternitatem, arctari se, & cogi a Deo, ut ad illam festinent: meminerintque quid dicat Paulus 1. Cor. 7. *Tempus breve est: reliquum est, ut qui habent uxores, tamquam non habentes sint: præteris enim*

figura hujus mundi: quod si hæc dicit Paulus conjugatis, quid diceret Monialibus Christo desponsatis, quæ forte invideant sæminis conjugatis, earumque statum, vitæ religiosæ pertæse, exoptent.

5. Cum plures sæminæ conjugatæ, contracto jam matrimonio, cogantur manere, & quidem usque ad mortem, cum viro sæpe ignoto, molesto, importuno, ac omnino ingrato; a quo resiliissent, si annum probationis haberent conjuges, ut eo se invicem probarent ante matrimonium (sicut de facto habent religiosi utriusque sexus, antequam faciant religiosam professionem) Moniales, quæ solemnī promissione Deo facta professæ sunt castitatem (quam prius experiri potuerunt, & debuerunt) æquum ne est, ut ab assumpto statu resiliant, Deoque, cui sunt desponsatæ, renuncient?

6. Nec adeo difficilis est observantia Castitatis: cum illam in ipso conjugio servaverint Pulcheria, & Martianus Imperator; Basilissa, & Julianus; Eduardus, & Editha; Cæcilia, ac Valerianus; Cunegunda, & Henricus Imperator: hi omnes in ipso conjugio non caste solum vixerunt, sed etiam perpetuam virginitatem servaverunt: cum S. Bernardus *serm. 65. in Cant.* dicat: *Cum sæmina semper esse, & non cognoscere seminamplius esse, quam mortuum suscitare*. Quod si sæminæ nobilissimæ, ac pulchritudine insignes illibatam virginitatis candorem in ipso conjugio conservare potuerunt; hoc idem præstare non potuerunt Moniales a Christo electæ in sponsas in Monasterio? poterunt utique, si voluerint: sicque sibi metipsis dicant, quæ S. Augustinus initio sum conversionis sibi (ut constat ex lib. 8. *confess. cap. 11.*) dicebat: *Tu non poteris quod isti, & ista? an vero & isti, & ista in semetipsis possunt, an non in Do-*

in Domino Deo suos Dominus Deus eorum me dedit eis: quid in te stas, & non stas? projice te in eum, noli metueret, non se subtrahet, ut cadas: projice te securus, excipiet te, & sanabis te.

7. Cum S. Hieronymus *ep. 34. ad Julianum*, dicat difficile, immo & impossibile esse, ut presentibus quis, & futuris fruatur bonis, ut hic ventrem, & ibi mentem expleat, ut de deliciis transeat ad delicias, ut in utroque saculo primus sit, ut in cælo, & in terra appareat gloriosus: omnino orandum, ut via salutis, quæ est arcta, incedamus, & regnum cælorum, quod vlm patitur, & violenti rapiunt, nobis comparemus, magna agendo, & fortia patiundo. An non Simeon Stylites 49., aut etiam 80. annis, juxta Baronium, sub dio per diu, & pernox stetit in columna, ibique per annos 28. quotannis quadragesimam totam transiebat absque ullo cibo, ac potu, teste Theodoro in *Philotheo cap. 26.* quis queso non admiretur?

8. Audiant fideles quid dicat Christus *Lucæ 13.* *Contendite intrare per angustam portam: ubi pro contendite græce est agonizate, & quasi in agone, & agoniam contendite; extremas, & summas vires velut agonizantes exerite, quasi pro vita, si vincitis, vel morte, si vincimini, luctaturi, juxta illud Pauli 1. Cor. 9. Omnis, qui in agone contendit, ab omnibus se abstinet, & illi quidem, ut corruptibilem coronam accipiant.* Sic etiam S. Perpetua vidit scalam auream, sed undique circumseptam gladiis, & cultris, per quam scandendum erat in cælum; & inferne draconem horribilem, qui scandentes impediret: hacque visione cognovit sibi, & suis potendi martyrium. Audiant hæc & religiosi, & lætentur se Dei gratia a via lata perditionis ad viam arctam salutis evocatos esse, & strenue ambulent per eam.

9. *Multi sunt vocati, pauci vero electi, Matth. 20.* dicit Christus: & confirmat S. Chrysostomus *hom. 40. ad populum*, censens etiam ex fidelibus vix quemque millesimum salvari: ait enim loquens de Antiocheis, qui erant fideles: *Quot esse putatis, qui in Civitate nostra (Antiochia) salvantur? infestum quidem est, quod disturus sum; dicam tamen, non posse in tot millibus (facile Antiochiæ erant centum millia, & plura) centum inveniri, qui salvantur; quin & de his dubito. Quantum enim in juvenibus est malitia? quantus in senibus torpor? nemo celum habet.* Ita Chrysostomus. Ex his autem sequitur, standum esse consilio Pauli 1. Cor. 9. *Sic currite, ut comprehendatis.* Et velocissime currendum, cum ii, qui in stadio currunt, omnes quidem currant, sed unus accipiat bravium: non ergo desistendum est a cursu, si curris; sed currendum strenue usque ad mortem: *Sed enim, Christo corrente, tu gradum sis, inquit S. Bernardus epist. 253. ad Guarin., non Christo appropias, sed te magis elongas; timendumque tibi est, quod ait David: Ecce qui elongant se a te, Domine, peribunt.*

10. Totum mundum esse plenum laqueis, in quos incidant animæ e terrâ in cælum avolantes, iisque capiantur veluti aves, vidit S. Antonius Abbas, teste S. Athanasio in *ejus vita*, & evagiscens exclamavit: *Domine quis evades hos laqueos?* vidit S. Antonius, & in se ipso expertus est, qui dicebat: *In via hac, qua ambulabam, absconderunt superbi laqueum mihi, Ps. 141. Quot enim vitia, tot retia,* inquit S. Ambrosius in *Psalm. 118. ser. 6. quot peccata, tot laquei.* Quomodo ergo Religiosus, qui ex Dei auxilio ingrediens Religionem dicere potuit: *Anima nostra sicut passer erepta est de laqueo venantium; laqueus contritus est, & nos liberati sumus,*

sumus, Psalm. 123. Sin minus effectus, saltem affectu cupit se iterum exponere laqueis, quos jam evasit?

11. Caveat Religiosus, ne ex inordinato affectu parentum, & consanguineorum ipsum tædeat vitæ religiæ suscepit, & per affectum revertatur ad sæculum; cum *Lucæ 14. dicatur: Si quis venit ad me, & non odit patrem suum, & matrem, uxorem, & filios, & fratres, & sorores, adhuc autem & animam suam, non potest meus esse discipulus: meminerit neque Christum inter cognatos, & notos fuisse inventum, Lucæ 2. recolat, quod habet S. Hieronymus ad Heliodorum, dicens: Licet parvulus ex collo pendeat nepos; licet sparso crine, & scissis vestibus ubera, quibus te nutrierat, mater ostendat; licet in limine pater jaceat: per calcatum perge patrem, sicis oculis ad vexillum Crueis evola: solum pietatis genus est in hac re esse crudelem: facile rumpit hac vincula amor Dei, & gebennæ timor.*

12. Caveat Monialis, ne ex tædio Clausuræ aversetur statum religiosum susceptum: meminerit, quid acciderit Sponsæ *Cant. 3.*, quæ de se ipsa sic ait: *Per vicus, & plateas quæram, quem diligit anima mea; quasi viderem illum, & non inveni: audiat, & attente meditetur, quod ait S. Bernardus ser. 40. in Cant. Sola esto, ut soli omnium serves te ipsum, quem ex omnibus tibi elegisti: fuge publicum, fuge & ipsos domesticos, secede ab amicis, & intimis, etiam ab illo, qui tibi ministrat. An nescis te verecundum habere sponsum, ut nequaquam suam velit tibi indigere præsentiam, præsentibus ceteris? audiat & quod dicit Hieronymus *bom. 22. ad Eustoch. de custodia Virginis. Audies ab Sponso, hortus conclusus, soror mea sponsa; hortus conclusus, fons signatus cave, ne domum exeas, & velis videre**

filias regionis alienæ; Dina egressa corrumptur: nolo te sponsum querere per plateas; nolo te circumire angulos Civitatis: foris vagentur Virgines stultæ: tu intrinsecus esto cum Sponso: zelotypus est Jesus; non vult ab aliis videri faciem tuam.

13. Caveat item Monialis, ne ex amore divitiarum, affectu redeat ad sæculum; memineritque, quod, teste Sancto Gregorio *bomil. 32. in Evang. Nudi cum nudis (dæmonibus scilicet) luctari debemus: nam si vestitus quisquam cum nudo luctatur, citius ad terram decipitur, quia habet unde teneatur: quid enim sunt terrena omnia, nisi quadam corporis indumenta? qui ergo contra diabolium ad certamen properat, vestimenta abiciat, ne succumbat. Cum ergo in hac vita sit nobis colluctatio non adversus carnem, & sanguinem, sed adversus Principes, & Potestates; & Religiosus per votum Paupertatis deposuerit indumenta bonorum temporalium; ut quid ea modo tam studiose affectat, non advertens se inde ab hoste, cum quo luctatur, facile deici posse in terram, & turpiter superari?*

14. Status religiosus spem adeo certam, & signum adeo expressum continet Divinæ prædestinationis, ut sine ulla dubitatione (citra revelationem quidem) nullum expressius, ac certius haberi possit. Quomodo Beatus Laurentius Justinianus de perfect. *Mon. con.* loquens de Religioso, ait: *Seuere speret post hanc peregrinationem ad illam supernam intrare Hierusalem, quicumque in justorum congregationem fuerit vocatus: magnum quippe electionis indicium est hujus fraternitatis habere consortium, facileque ab illa excluditur, qui ab hac fuerit segregatus. Et hoc est ita verum, ut Pius V. electus in Papam expalluerit, & pæne in deliquium inciderit; rogatusque causam, præ singulari*

gulari sua humilitate dixerit: *Cum essem religiosus, bene sperabam de mea salute; creatus vero Episcopus capi de ea formidare; nunc vero electus in Pontificem jam pane de ea despero.*

Quæres 19. *Quibus monitis incitari possint Moniales ad mutuam charitatem inter ipsas conservandam.*

303. *Resp.* Possent incitari sequentibus monitis, videlicet:

1. Sicut initio nascentis Ecclesiæ multitudinis credentium erat cor unum, & anima una, Act. 4., sic Christus Joann. 15. ait de fidelibus, & maxime de Religiosis: *Hoc est praeceptum meum, ut diligatis invicem; & Joann. 13. In hoc cognoscet omnes, quia discipuli mei estis, si dilectionem habueritis ad invicem.* Moniales ergo, & quicumque alii Religiosi omni studio, ac diligentia mutuam inter se charitatem servant, ut dicere possint: *Ecce quam bonum, & quam jucundum habitare fratres in unum, Psalm. 132., ubi Sanctus Hieronymus: Vere bonum, vere jucundum: unum fratrem dimissimus, & ecce quantos invenimus: frater meus secularis non tantum me amat, quantum substantiam meam: ceterum fratres spirituales, qui sua utique negligunt, aliena non quarunt.*

2. Quod si charitas ex 1. Cor. 13. patiens est, benigna est, non emulatur, non agit perperam, non inflatur, non est ambitiosa, non quarit quæ sua sunt, ut charitas servetur inter Moniales, eæ debent esse patientes, benignæ, non procaces, seu protervæ, non invidæ, non ambitiosæ, non querentes quæ sua sunt. Quod bene exponit Sanctus Gregorius lib. 10. mor. cap. 8. dicens: *Charitas patiens est, quia illata mala equanimiter tolerat; benigna est, quia pro malis bona largitur ministrat; non emulatur, quia per hoc, quod in presenti mundo nihil appetit, invidere torrentis*

successibus nescit; non inflatur, quia cum interna retributionis anxia desiderat, de bonis se exterioribus non exultat; non agit perperam, quia quæ se in solum Dei, ac Proximi amorem dilatat, quidquid a rectitudine discrepat, ignorat; non est ambitiosa, quia quæ ardentius intus ad sua satagit, foris nullatenus aliena concupiscit; non quarit quæ sua sunt, quia cuncta, quæ hic transitorie possides, velut aliena negligit &c.

3. Monialis suarum Sororum defectus patienter sustineat, sicut proprios defectus ab aliis patienter sustineri cupit: sustineat, ut sustineatur; dissimulet alienos leves defectus, ut dissimulentur graviores ab ea commissi; taceat alienas misérias, ut taceantur suæ: sicut enim monet Paulus Galat. 3. dicens: *Alterius onera portate, & sic adimplebitis legem Christi.*

4. *Tu, inquit Sanctus Bernardus serm. 29. in Cant. accepta forte injuria, non continuo more seculari obliqua referre fratrem responsione festines: commotio tua ibi moriatur, ubi oritur; nec permittatur exire, ut dicere possis; turbatus sum, & non sum locutus: sic Bernardus adhortans Religiosum sui Ordinis Monachum.*

5. *Quemadmodum* (ait S. Chrysostomus hom. 3. de Davide, & Saule, explicans verba illa Prov. 15. *Responsio mollis frangit iram, sermo durus suscitatur furor*) *si infles in scintillam ignis, excitas incendium; si inspis, extinguis: idem fit & in inimicitia Proximi; si inflatos, ac vecordes ingeras sermones, excitas ignem; si mites, ac moderatos, iram omnem extinxeris. Sicut etiam Salomon Prov. 25. ait: Patientia lenietur Princeps, & lingua mollis confringet duritiam. Vertit autem Chaldaeus pro, patientia lenietur Princeps: In patientia spiritus latetur Princeps: quasi patientia respondentis iratum Principem*

pem reddat non minus placidum, quam infantulum lactaneum: & sicut infans epoto lacte consopitur, ita Princeps, audito molli responso, a furore detumescat.

6. Sint Religiosi faciles in condonandis mutuis injuriis, juxta monitum S. Pauli *Ephef. 4. Donantes invicem*: si enim Thomas Morus dicebat, Christianum debere inculpere beneficia marmoris, & maleficia pulveri (cum Ethnicis, & ingratis beneficia pulveri, & si quid mali patiantur, marmoris inculpant) multo magis id tenentur facere Religiosi: præterquam quod dolor de injuria accepta melius curatur oblivione, quam locutione, cum locutione potius ærescat, ac recrudescat, oblivione sensim extenuetur, & aboleatur: & si talis oblitio temporis processu paulatim inducitur sine mercede; cur non patiemur per legem Divinam citius induci cum mercede? ut monet S. Chrysostomus *hom. 52. ad pop. Antioch.*, dicens: *Quod tempus facis, hoc per legem Dei ante tempus facere non sustines? & sine mercede potius, quam cum mercede vis tibi vitium extinguere?*

7. Cum quotidie dicamus Deo, *dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris*; apparet hanc quasi conditionem nobis præscribi ad obtinendam a Deo remissionem nostrorum peccatorum; ut scilicet etiam nos facile condonemus Proximo injurias nobis illatas: *si enim*, inquit Christus *Luce 11. dimiseritis hominibus peccata eorum, dimittet & vobis Pater vester Cælestis delicta vestra: si autem non dimiseritis, non dimittet*. Unde infert Sanctus Augustinus *Enchir. 73.* hoc esse quasi pactum Dei cum peccatore: *Si dimittis, dimitto: si non dimittis, non dimitto*: & Glossa explicans illud *Matth. 6. Si autem non dimiseritis hominibus, nec Pater vester dimittet pec-*

cata vestra, ait Deum in nostra potestate posuisse, qua conscientia judicium Dei provocemus erga nos, & sententiam temperemus, non aliud exigit Juxta, quam, ut, qualem cum volumus erga nos, tales nos præstemus fratribus.

8. De Sancto Joanne Eleemosynario refert Leontius *cap. 38. vita illius*, quod cum Principem iram servantem ad reconciliationem vellet inducere, Missam coram eo celebrans, & dicens: *Dimitte nobis debita nostra*, illico siluit, idque consulto: & cum Princeps profectus fuisset, *sicut & nos dimittimus debitoribus nostris*, Joannes ad illum conversus: *Vide*, ait, *in quali terribili hora quid dicas Deo; quoniam sicut ego dimitto, ita & tu dimitte mihi*: qua voce quasi fulmine ictus Princeps: *Quæcumque jusseris, Domine*, inquit, *faciet servus tuus*; & illico reconciliatus est inimico. E contra de Sappirio narrat Surlus *in vita Nicephori die 9. Februarii*, quod, cum in fide constans jam capite plesti deberet, & juberetur genua flectere, abnegavit; eo quod Nicephoro petenti veniam nollet offensam condonare: qui proinde in ejus locum se substituens, martyrii palmam ei eripuit, ac obtinuit.

9. S. Elzearius Arriani Comes meditatione, ac imitatione passionis Christi omnes injurias sibi illatas ita superabat, ut videretur esse apatos, ac insensibilis: ut ergo nos patienter sustinere velimus injurias nobis factas, attente consideremus Christum sicut ovem ad occisionem ductum, & quasi agnum coram tendente se obtinuisse; consideremus probra, calumnias, injurias, ac tormenta ipsi irrogata; nec a tali consideratione cessemus, donec mens nostra in imitatione patientiæ Christi tranquille quiescat.

10. Si Religiosum contingat pro fragilitate naturæ concitari ad iram, & subito

subitò irasci; ne iræ per voluntatem, & rationem conficiant, ut illi iohæreat, vindictam machinando, ac perficiendo; sed quam citissime per dominium rationis, & Dei metum iram compescat, itaut Sol non occidat super iracundiam ipsius, juxta monitum Pauli *Ephef. 4.* Quomodo in aliquibus Religionibus hæc pia lex statuta est, ut si quis alium per diem offendat, nocturnæ quieti non se det, nisi prius veniam ab eo, quem offendit, petat, ipsique reconcilietur. Quod, teste Leontio *sup.*, præstitit S. Joannes Eleemosynarius, dum iusta ira commotus contra Nicetam Patritium, ut ante vesperam ei se reconciliaret, ad illum misit Presbyterum suum, qui ipsi diceret: *Sol jam est in occasu, vir maxime venerande: & sic compunctus Nicetas ad Joannem accurrit, & uterque ante Solis occasum in mutuos ruerunt amplexus.*

11. Vindicare se non est actus fortitudinis, sed abjectionis, & timiditatis, inquit Sanctus Ambrosius *lib. 2. offic. cap. 36.* *Vincitur ab inimico, non vincit, qui se vindicat.* Aristoteles item *lib. 4. Ethic. cap. 3.* docet, quod sicut debilis stomachi est cibum duriores non posse concoquere; ita pusillanimi est, verbum duriusculum non posse sustinere.

12. Christiana Virgo sanctitate illustis, cum moriens rogaretur quomodo ad tantam sanctitatem pervenisset, sic respondit: *Afflictiones meas nulli, nisi Deo, quæstæ sum: erga omnes liberalis fui, saltem animo; iis, a quibus læsa fui, beneficium singulare rependi: quod non fecissem, nisi ab eis læsa fuisset.*

13. Monet Plutarchus, ut iratus se, & suos mores contempletur in speculo: videns enim faciem, ac gestus furibundum, & phrenetico similes, detestabitur, & cavebit iram. Cato autem Senior

dicebat, iratum ab infano non distinguere, nisi mora: iram enim esse brevem insaniam.

14. *Angelorum est nullatenus litigare, sed in omnimoda, & perpetua pace consistere,* ait Leontius in *vita S. Joan. Eleemosynarii c. 14.* *hominum vero est altercari quidem, sed statim reconciliari: dæmonum autem est totum diem litigare, & totum diem transire irreconciliatos.*

15. *Relinque manus tuas ante Altare,* ait Christus *c. 5. Matth. Vade reconciliari fratri tuo, & tunc veniens offeres munus tuum:* sicque olim in Misa usus fuit, ut ante sanctam Communionem Christiani darent sibi osculum pacis, quasi reconciliationis, ac unionis symbolum: cujus loco jam datur osculanda tabella pacis, quam vocant. Unde patet, quam cito debeant Religiosi inter se reconciliari, si qua forte offensio inter ipsos intercedat.

16. Si ergo aliqua offensio oritur inter duos Religiosos, uterque eorum studeat quam primum reconciliari fratri suo, illumque in hoc præveniat, ut nemo accipiat coronam suam *Apoc. 3.*; idque licet ipse sit majoris auctoritatis, aut etiam passus sit injuriam: eique dicat *ex Gen. 13. Ne quæso sit iurgium inter me, & te: fratres enim sumus &c.* Sic hortatur Sanctus Gregorius *hom. 32. in Evang.* dicens: *Ecce inter nos, & Deum discordiam peccando fecimus: & tamen ad nos Deus suos legatos prior misit, ut nos ipsi, qui peccavimus, ad pacem Dei rogati veniamus. Erubescat ergo humana superbia; confutatur quisque, si non satisfaciat prior Proximo, quando post culpam nostram, ut ei reconciliari deberemus, & ipse, qui offensus est, legatis intervenientibus obsecrat Deus.*

17. *Non vides,* inquit S. Chrysostomus *hom. 11. in 1. Thessal., in alibi,*

bus, quando ex aduerso, & directe steterint duae januae, sique ventus uehemens; si alteram clauseris, nihil potest ventus, sed magna pars virium ejus praeciditur: ita nunc quoque duae sunt januae, os tuum, & ejus, qui te contumeliis affecit, & convitiis; si tuum clauseris, extinguis totum spiritum; sin autem aperueris, non potest cohiberi. Sic S. Basil. bom. 9. de ira ait. Contumeliam tibi imposuit iratus, siste silentium malum, & ne ventos imiteris, qui per refectum id, quod appallum est, repellunt: sic Basilus, & merito; ut enim silet tempestas, si venti ventis non aduersentur; ita plane tollitur jurgium, si ex altera parte fileatur. Idem confirmat Beatus Laurentius in ligno vitae de timore cap. 3. dicens: Sicut nihil est deformius, quam respondere furiosis: ita nihil est utilius, quam tacere, dum provocamur, quia nullus est finis inimicitii, nisi ad tempus obtemperetur iratis.

18. Memorabile est, quod habet Tertull. lib. de patientia cap. 8. his verbis: Idcirco quis te laedit, ut doleas, quia fructus laedentis in dolore laesi est: ergo, cum everteris fructum ejus non dolendo, ipse doleat necesse est amissione fructus sui:

19. Caveant omnino Religiosi a qualibet contentione juxta monitum: Sapientis Eccl. 11. *De ea re, qua te non malestat, ne certeris*, & Pauli 1. Timoth. 2. *Noli contendere verbis: ad nihil enim utile est, nisi ad subversionem audientia: nam servum Domini non oportet litigare* (subdit Paulus) *sed mansuetum esse, ad omnes docibilem, patientem*: & alioqui Sapiens, Prov. 20. ait, *Honor est homini, qui separat se a contentione*. Videat ergo Religiosus, ne ulla in re fratri suo contradicat; & si alter ipsi contradicat, ne se pertinacem ostendat in suo sensu: sed, ubi modeste illum increpauerit ex amore veritatis, cedat,

memor de Christo dici *Matth. 12. Non contendet, neque clamabit, neque audiet aliquis in plateis vocem ejus*: & 2. Tim. 2. dici *Servum Domini non oportet litigare*: quo pacto sanctus Ephrem inoriens in suo testamento gloriat, quod numquam cum ullo Christiano verbis contenderit, aut litigarit.

20. Videant item Religiosi, ne alteri referant, quae ab alio adversus ipsum dicta, aut gesta sunt: nam *sex sunt, quae odit Dominus* (dicitur Prov. 6.) & septimum detestatur anima ejus; eum, qui seminat inter fratres discordias; & de hoc habetur Eccl. 21. *Susurro coinquabit animam suam, & ab omnibus odietur, & qui cum eo manserit, odiosus erit*: idque jure optino, cum sanctus Basilus bom. 9. de ira ostendat, deteriorem esse referentem, quam inferentem contumelias.

21. Ad servandam charitatem inter Religiosos juvat plurimum, ut quilibet illorum cuicumque in omnibus se postponat, seque exterius ita gerat, ut id ipsum opere demonstret, juxta consilium Pauli; *Philip. 3. In humilitate superiores sibi invicem arbitantes*. Quod satis aperte indicat Sanctus Chrysostomus bom. 13. ad populum Antioch. ponderans verba illa *Matth. 7. Omnia quaecumque vultis, ut faciant vobis homines, & vos facite illis*: ait enim: *vis beneficia capere, confer beneficium alteri: vis laudari, lauda aliam: vis amari, ama: vis partibus primis potiri, cede illas prius alteri*: quod S. P. N. Ignatius 3. p. const. cap. 1. x. 4. nobis proponit dicens: *In omnibus procurando, atque optando potiores partes aliis deferre*: ad quod facit illud Pauli Rom. 12. *honore invicem praeventientes*.

22. Juvat item ad fovendam mutuum charitatem, quod Religiosi invicem se juvent, & mutua sibi praestent obsequia; cum teste Paulo 1. Cor. 12. non possit

possit oculus dicere manui, operata tua non indigeo; aut iterum caput pedibus, non es tibi mihi necessarius, sed multo magis quæ videntur membra corporis infirmiora, necessaria sunt. Quare idem Paulus Galat. 5. ait *Per charitatem spiritus servite invicem*: quoniam vera charitate flagrat, ad infima, ac servilia obsequia quibuslibet, maxime afflictis, ægrotis, ac pauperibus exhibenda se demittit; sicque fratris voluntatem sibi promeretur: *Sicut enim*, inquit Chrysostomus ibi, *ignis admotus cera, facile molliet eam; sic & amoris calor omnem fastum, & arrogantiam vehementius, quam ignis solvit*. Sic etiam Christus Jo. 13. cum lavisset pedes Discipulorum, dixit: *Si ergo laui pedes vestros Dominus & Magister; & vos debetis alter alterius lavare pedes: exemplum enim dedi vobis, ut quemadmodum ego feci vobis, ita & vos faciatis*.

23. *Sicut verbum dulce multiplicat amicos, & mitigat inimicos*, Eccl. 5. sic sermo durus suscitatur furor. Prov. 15. proinde in Communitate Religiosorum cavendum est, ne ii invicem se offendant verbis asperioribus; cum per hæc facile violari possit fraterna charitas, maxime si alias frater sit perturbatus, ac naturaliter morosus: *sicut enim* (ait Chrysostomus hom. 1. de Anna) *acerba vulnera ne levem quidem contactum ferunt; sic & animus perturbatus difficilis est, ac morosus, & ad omnia indignatur, quousque mordeatur, & offenditur*. Quod si frater sit modestus, ac patiens, non ideo verbis male tractandus est: cum ipse possit dicere ex Matt. 20. *An oculus tuus nequam est, quia ego bonus sum?*

25. Multum charitati inter Religiosos nocet, quod se invicem indebite reprehendant, videlicet non expectata opportunitate temporis, loci, & aliarum circumstantiarum, quæ hac in re atten-

di debent: unde fit, ut qui reprehenditur, reprehendentem repellat iis verbis: *Quis te constituit Principem, & Judicem super nos?* Exodi 2. immodica quippe objurgatio nec prodest objurgato, nec decet objurgantem: quæ vero ex amore, ac rigore rata proportionem conditur, & digna est objurgante, & objurgato.

26. In communitate Religiosorum maxime vitari debent amicitie particulares, contra quas acriter invehitur sanctus Basiliius *serm. de institut. Monach.* his verbis: *Quod si quis inventus fuerit, qui majori quadam animi propensione Monachum, Fratrem, vel propinquum, vel alium quemvis quavis de causa videatur diligere, hunc castigare oportebit ut injuriam publicæ charitati: qui enim unum aliquem magis, quam ceteros diligit, is quod non perfecte ceteros diligit, de se ipso iudicio est*.

Quæra 20. *Quibus monitis excitari possunt Moniales ad cavendam tepiditatem in Dei servitio, ac Religiosæ perfectionis acquisitione*.

304. *Resp.* Possent excitari sequentibus monitis, & quidem.

1. Meminerint tepiditatem ita a Deo improbari, ut Deus de tepido dicat: *Apol. 3. Utinam frigidus esses, aut calidus esses; sed quia tepidus es, & neo frigidus, nec calidus, incipiam te vomere ex ore meo: & Jeremia 48. de eo dicitur, maledictus qui opus Dei facit negligenter*.

2. Noverint indicia hominum tepidorum ex S. Bernardo *serm. de Ascens. Dom. esse*, quod sunt pusillanimes, & remissi, deficientes sub onere, virga, & calcaribus indigentes; quorum remissa lætitia est; quorum brevis, & rara compositio; animalis cogitatio, tepida conversatio; quorum obedientia sine devotione, sermo sine circumspectione, oratio sine cordis intentione, lectio sine ædi-

M m m fica-

ficatione; quos vix gehennæ metus cohibet, vix pudor inhibet, vix frænâ ratio, vix disciplina coercet.

3. Tepiditas e diametro pugnat cum statu hominis Religiosi, quippe qui rationem status tenetur tendere ad perfectionem, ideoque magis in dies proficere in eâ: cuius oppositum facit homo tepidus, quem propterea S. August. in *Psal.* 56. sic compellat: *Quantumcumque hic profecerimus, nemo dicat, sufficit mihi, iussus sum: qui dixerit, remansit in via, non novit pervenire: ubi dixit, sufficit, ibi basit: attende Apostolum, cui non sufficit; Fratres, inquit, ego me non arbitror comprehendisse: ille ergo currit, tu basisti: ille dicit nondum se perfectum, & tu jam de perfectione gloriaris? confundantur qui dicunt tibi enge, euge: confundaris & tu, qui dicis, enge euge.*

4. Religiosus tepidus est expositus tribus magnis periculis; videlicet amittendum peculium meritum jam acquisitorum, juxta illud *Prov.* 18. *Qui molis, & dissolutus in opere fuerit, Fraster est sua opera dissipantis*; dandi occasionem graviori ruinæ spirituali, juxta *Prov.* 16. *Ante contritionem præcedit ruina, & ante ruinam mala cogitatio*; & nunquam emergendi ex tepiditate juxta illud Cassiani *coll.* 4. c. 19. *Frequenter vidimus de frigidis, atque carnalibus, idest de secularibus, atque paganis ad spirituales pervenisse fervorem, de tepidis, atque animalibus omnino non vidimus.*

5. Fervor spiritus, teste sancto Basilio in regulis brevioribus *respons.* 259. in tribus consistit: nimirum, in eo, quod agimus, adis tota intentione; ut adis inexplabilis cupiditas bene operandi; ut accedat assiduitas, & continuatio, qua nullum charitatis erga Proximum, aut virtutis officium recusamus: sicut enim olla, quæ servet, non quiescit, sed semper

per bullit, in altum se egerit, atque ignitas bullas sursum ejaculatur; sic charitas otiosa esse non debet, nec potest, sed oportet, ut continuo ad majora semper proficiat, & exiliat.

6. Videte, inquit Paulus *Ephe.* 5. *Quo modo caute ambuletis, non quasi insipientes; sed ut sapientes redimentes tempus: est enim vita nostra* (ait Nazianzenus in sententiis) *quasi mercatus, cuius dies cum abierit, tempus amplius non erit emendi quæ velis: sic ergo vivamus, & tanta faciamus, quanta voluerimus fecisse, cum hoc tempus elapsum erit: quod enim hic facimus, per totam æternitatem nobis proderit; & quod nunc negligimus, irreparabiliter amittimus: vivamus uti in hora mortis optabimus nos vixisse: sic enim tempus redimemus.*

7. Religiosus tepidus, ait Thomas de Kempis *l.* 1. de imitat. Christi c. 25. n. 7. *habet tribulationem super tribulationem, & ex omni parte patitur angustiam, quia interiori consolatione caret, & exteriorem querere prohibetur.*

8. Si omni anno, inquit idem Thomas supra cap. 11. n. 5. *Vnum vitium extirpemus, cito viri perfecti efficeremur: sed modo e contrario sentimus, ut meliores, & puriores in initio conversionis nos fuisse inveniamur, quam post multos annos professionis: fervor, & profectus nosse quotidie debet crescere; sed nunc pro magno videtur, si quis primi fervoris partem possit retinere: si modicam violentiam faceremus in principio, tunc postea cuncta possemus facere cum lenitate, & gaudio.*

9. Vox multorum est, (dicit Gerson. de Myst. Theol. præf. considerat. 4.) *sufficit mihi vita communis: si cum imis sulvari potero, satis est; nolo merita Apostolorum; nolo volare per summa, incedere per planiora contentus sum.* At hæc vox indigna est Dei famulo, indigna est Religioso, cui dicitur: *Ambula coram me,*

me, & esto perfectus, Gen. 17. hæc est vox hominum imperfectorum, de quibus Matth. 20. dicitur: *Multi sunt vocati, pauci vero electi*. Audiant Religiosi, quod dicit Sapiens Eccl. 9. *Quodcumque facere potest manus tua, instanter operare; quia nec opes, nec ratio, nec sapientia, nec scientia erunt apud inferos, quo tu properas*.

10. *Si tanto studio, & sollicitudine quæretetur conscientia*, inquit S. Bernardus de inter. domo cap. 21. *quanto quæritur secularis, & vana scientia; & citius apprehenderetur, & utilius retineretur*. Quod confirmat S. Doroth. doc. 10. loquens secum ipso his verbis: *Si tantus labor, tantusque fervor fuit tibi in adipiscenda eloquentia, quanto major tibi nunc adbibenda est cura, ut veras virtutes acquirere valeas?*

11. Dicebat olim quidam ex SS. Patribus, ut refertur in vitis Patrum, virum perfectionis studiosum debere imitari canes venaticos: ut enim hi leporem velocissime, & toto conatu persequuntur, non respectantes, quæ in via sunt, aut offeruntur, sed omnibus oculis, sensibus, & viribus etiam per saxa, sentes, & vepres in leporem feruntur, nec quiescunt, donec eum ceperint: sic virtutis studiosus idem circa virtutem facere debet: quomodo S. Marciannus Anachoreta, teste Theodoro in Philotheo, rogatus a venatore, quid solus, ac otiosus ageret in eremo, respondit: *Ego Deum meum hic venor, nec ab hac pulchra venatione cessabo, donec eum apprehendero*.

12. Religiosus ita se gerat in via virtutis, ut de eo dici possit veraciter: *Consummatus in brevi explevit tempora multa*, Sapient. 4. Quo pacto Eusebius Emisenus homil. 9. ad Monachos dicit: *Non te fallat, quicumque ille est, numerus dierum, quos hic, relicto corporaliter seculo, consumpsisti: illum tantum*

diem vixisse te computa, in quo malis desiderijs resististi, quem sine ulla regula transgressione duxisti; illum diem vixisse te computa, qui puritatis, & sanctæ meditationis habuisti lucem.

Quæres 21. *Quibus monitis incitari debeant Moniales ad perfectam suarum regularum observantiam*.

305. Resp. Debere incitari sequentibus monitis, videlicet:

1. Cum Religiosi dicantur Regulares a regula; utique necesse est, ut regulam sui Ordinis qbservent; alias essent Religiosi æquivoce eo modo, quo homopictus dicitur homo; & indigne ferrent nomen Regularium: sicque iis dici posset, quod olim Magnus Alexander dixit militi illi ignavo: *Aut muta nomen, aut muta mores*.

2. Custodi legem, atque consilium, dicit Sapiens Prov. 3., & erit vita animæ tuæ, & gratia fucibus tuis: sicque docet, perfectionem religiosam, quæ est vera vita Religiosorum, consistere in perfecta regularum observantia, itaut Religioso suæ regulæ transgressori adaptari possit illud Apoc. 3. *Nomen habes, quod vivas, & mortuus es*. Quare sanctus Bernardus epist. 24. ad fratres de S. Anastasio sic scribit: *Roga vos, fratres, & multum obsecro, sic agite, & sic state in Domino, dilectissimi, solliciti semper circa custodiam Ordinis, ut Ordo custodiat vos*.

3. De religiosi regulam Ordinis negligentibus dicit S. Prosper lib. de vita contemplat. cap. 4. non mente mutatos esse, sed veste; non actu, sed habitu: quippe qui sermone tantum, non opere seculo renunciassent contenti seculariter vivunt, & vitia sua inani professione vitæ melioris abscondunt; ac religionis imaginaria nomine palliati, opinionem virtutis pro virtute suscipiunt; pradiant magna, nec faciunt; accusant vitia, nec deponunt; publice sibi displice-

resimulant, quod occulte committant; magui student videri, non fieri. Quapropter de se dicere possunt, quod habet S. Bernardus ep. 149. *Clamas ad vos mea monasteriosa vita, mea erummosa conscientia: ego enim quadam chimera mei saculi, nec clericum gero, nec laicum: nam Monachi jamdudum exui conversationem, non habitum.*

4. Regulas Ordinum religiosorum vocant alii vincula, quibus tria vota substantialia colligata conserventur; alii sepimenta, quibus lex Dei munita circumsepitur; alii nervos, & ossa Religionis, sine quibus mysticum corpus religionis non consistit; alii scalam, quæ tot gradibus distincta, quot sunt particulares regulæ, Religiosum observantem ad perfectionis culmen attollit; alii aphorismos spirituales, in quibus continentur præceptiones curandi spirituales morbos; alii fulcra, quibus ædificium religiosæ perfectionis subicitur; alii denique speculum, in quo Religiosus inspicere potest, qualis sit, sive pulcher, sive sædus, sive justus, sive injustus; utrum proficiat, an deficiat; utrum Deo placeat, an displiceat. Quid autem erit de Religioso, qui hæc vincula dissolvat; hæc sepimenta destruat, hæc ossa contemnat, hanc scalam projiciat in terram, hos aphorismos practice ignoret, hæc fulcra dejiciat, hoc speculum in minutissimas partes frangat?

5. Regula religiosa necessitatem morale bene vivendi assert: at felix necessitas, quæ ad meliora compellit; præterquam quod ejusmodi necessitas progressu temporis efficitur voluntaria, juxta illud Hieronymi *epist. 4. ad Rusticum: Tibi, inquit, cum in Monasterio fueris, hæc facere non licebit, & inolefcente paulatim consuetudine quod primum cohebatur, velle incipies, & delectabit te labor tuus, oblitusque præsertorum semper priora seclaberis.*

6. De S. Pachomio legimus ei ab Angelo allatam regulam universam ipsi, ejusque Fratribus servandam tabulis descriptam, in qua singillatim omnia explicabantur, quis habitus, quæ munerum distributio, quæ in victu, quæ etiam in accubitu servanda esset ratio: immo S. Birgitta l. 7. *revelat. cap. 20.* testatur, sibi revelatum fuisse a Christo, omnes, & singulas regulas Ordinum religiosorum divinitus fuisse dictatas, & ex aspiratione Sancti Spiritus. Qua ergo reverentia, ac devotione jussum Dei implemus, quod nomine ejus ab Angelo indicretur; eadem debemus observare regulas nostri Ordinis, utpote a Deo ipso cœlitus dictatæ ex speciali Spiritus Sancti illustratione, ac assistentia.

7. Ex eo autem, quod regula non obliget ad culpam, non ideo facilius violanda est; cum non timor culpæ, sed Dei amor trahere debeat nos ad implendam divinam ejus voluntatem in regula expressam, juxta illud *Jo. 14. Si diligitis me, mandata mea servate: & religioso viro adaptari possit, quod in alio sensu ait S. Gregorius l. 3. dial. c. 16. Si servus Dei es, non te teneat catena ferrea, sed catena Christi: quod S. P. N. Ignatius indicavit par. 6. Constitution. cap. 6. dicens: Loco timoris offense succedat amor, & desiderium omnis perfectionis; & ut major gloria, & laus Christi Salvatoris consequatur.*

8. Cavendum, ne aliqua regula violetur, eo quod judicetur esse de re minima: nam *Lucæ 16.* dicitur: *Qui fidelis est in minimo, & in majori fidelis est; & qui in modico iniquus est, & in majori iniquus est: & 19. Eccles. dicitur: Qui spernit modica, paulatim decidet: Quare S. Bonaventura in *Specul. discipl. ad novit. in prologo* dicit: *Minima neglecta eo turpini moribus maculam ingerunt, quo vitari facilius cognita potuerunt;* quod confirmat S. Augustinus*

l. 14. de Civit. Dei cap. 15. dicens de Adami inobedientia: *In Paradiso tanto major inobedientia fuit, quanto id, quod præceptum est, nullius difficultatis fuit.*

9. Cum Luca 22. dicatur de viris tendentibus ad perfectionem: *Qui major est in vobis, fiat sicut minor; & qui præcessor est, sicut ministrator;* hinc conijciant Religiosi ex eo, quod sint antiquiores ætate, ac professione, immo & bene meriti de religione; non ideo ipsis concedi, ut violent regulas; quin potius, quo sunt antiquiores, eo se debent ostendere observantiores, providentes bona non tantum coram Deo, sed etiam coram hominibus: iis enim in primis dicitur: *Sic luceat lux vestra coram hominibus, ut videant opera vestra bona, & glorificent Patrem vestrum, qui in Calis est. Matth. 5.*

10. Caveat Religiosus, ne quam ex regulis violet, ut non reputetur scrupulosus; eum potius ex studio regularis observantiæ dicere deberet cum Paulo: *Non erubescio Evangelium.* Christus certe Luca 9. ait: *Qui me erubuerit, & meos sermones, hunc filius hominis erubescet, cum venerit in majestate sua, & Patris, & Sanctorum Angelorum.* Non scrupulosus, sed observans reputatur Religiosus, qui omni studio abstinet a violanda quacumque regula, etsi minima; & inter Religiosos, qui est exactior in observanda propria regula, eo perfectior, & sanctior existimatur: non est ergo, cur Religiosus de hoc erubescat, quin potius gloriari debet in Domino, neglecto quocumque respectu humano.

11. Ut autem Religiosus perfectius suam observet regulam, confert plurimum, ut illam sibi faciant familiarem; ac bene intelligant, memoriam illius sæpe renovantes illam sive audiendo, sive legendo, immo & attentius medi-

tando. Quomodo S. Augustinus in regula cap. ult. dicit: *Ne per oblivione aliquid negligatis, semel in septimana vobis legatur* (loquitur de regula); & S. Benedictus mandat suam regulam sæpe legi, *ne quis fratrum se de ignorantia excuset.* Porro ille dicetur habere regulam familiarem, qui cognitionem illius habebit quasi habitualement, ita ut totam habeat in promptu, sique iudicio practico illam huic, vel illi rei applicare possit, definiendo illam fieri, aut non fieri posse.

12. Caterum, quia, teste S. Bernardo tract. de dispensat., & præcepto pars regula est regularis correctio, & regula transgressio corrigitur per pœnitentiam; propterea Religiosi non solum prompte, ac humiliter debent implere pœnitentias ipsis a Superiore injunctas pro transgressionibus regulæ, sed etiam debent illas sponte petere a Superiore, & libenter implere: ut hæc cura indicium sit illius, quam de suo profectu spirituali in via Dei quisque habet, ut dicitur Reg. 51. *summarii Constitut. nostræ Societatis.* Sic quippe regula conservatur in viridi observantia, ut notat S. Bonaventura tract. de 6. alis Seraphim ala 2., & in hac vita satisfaciennes pro commissis defectibus evadimus pœnam alias in Purgatorio subeundam pro dictis defectibus.

Quæres 22. *Quibus monitis induci debeant Moniales ad perfectam religiosam paupertatis observantiam.*

306. Resp. Debere induci sequentibus monitis.

1. Meminerint paupertatem religiosam esse fundamentum Evangelicæ perfectionis; ideoque Christum Matth. 19. adolescenti provehendo ad perfectionem dixisse: *Si vis perfectus esse, vade, & vende quæ habes, & da pauperibus;* & merito, cum paupertas primo succidat divitias, honores, ac delicias, quæ sunt

sunt materia, ac fomes omnium vitorum; pariat humilitatem, quæ est fundamentum sanctitatis; nosque relinquat liberos ab omni cura rerum temporalium, ad effectum vacandi Deo soli, ac virtutum omnium acquisitioni.

2. Paupertas est abdicatio sollicitudinum sæculi, iter ad Deum sine impedimento, expulsio omnis tristitiæ, fundamentum pacis, munditia vitæ, quæ nos liberat curis omnibus vitæ transeuntis, & facit, ut Dei mandata perfecte exequamur, ut notat *Climacus grad. 17.*

3. Cum Christus *Matth. 5.* alis ferme virtutibus remunerationem polliceatur post hanc vitam, paupertati in præfenti cælorum regnum decernit, dicens: *Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum cælorum:* sive quia paupertas adeo remota est ab omnibus periculis amittendi gloriam cælestem, ut eam quasi manibus teneat; sive quia ita omnibus curis secularibus expertus est, ut etiam in hac vita felicitatis futuræ dulcedinem etiam modo prægustet.

4. Cassianus *collat. ult. cap. ult.* aludens ad centuplum Religiosis a Christo promissum *Matth. 19.* his verbis: *Omnis, qui reliquerit domum, vel fratres, aut sorores, aut patrem, aut matrem, aut uxorem, aut filios, aut agros propter nomen meum, centuplum accipiet, & vitam æternam possidebit,* sic ait: *Quisquis patris unius, vel matris, seu filii pro Christi nomine charitate contempta in omnium, qui Christo serviunt, dilectionem sincerissimam transit, pro anno scilicet tot patres, fratresque habebit ferventiores, ac præstantiores affectu devintiores; multiplicata etiam domorum, atque agrorum possessione disabitur, quisquis, una domo pro Christi dilectione rejecta, innumera Monasteriorum habitacula tamquam propria possidebit in quacunque orbis parte, velut in sua domus ju-*

re succedens. Quomodo enim non centuplum, & p. Domini nostri sententiæ supra adjici aliquid fas est, plusquam centuplum recipiet, qui decem, vel viginti servorum ministeria infida, & coactitia derelinquens, tot ingenuorum, atque nobilium spontaneo fulcitur obsequio.

5. *Divitias, & paupertatem ne dederis mihi, sed tantum victui meo tribue necessaria:* hoc olim efflagitavit Salomon a Deo *Prov. 30.*, & hoc omnino concessum est Religiosis, qui, cum necessaria habeant alimentorum aliorum laboribus curata, & Dei benignitate provisa, propria forte contenti dicunt cum Paulo *1. Tim. 6.* *Habentes alimenta, & quibus tegamur, his contenti sumus;* & merito, cum habeant proprii victus quasi æconomum, & procuratorem, Deum ipsam, qui dat omnibus affluentem, sicque eos ab omni cura, ac solitudine liberet.

6. *Beatum dixerunt populum, cui hæc sunt (bona scilicet temporalia) inquit David Psal. 143., qui tamen rejicit, ac sugillat sic loquentes, dicens: Beatus populus, cujus Dominus Deus ejus (cujusmodi sine dubio in primis sunt Religiosi) non enim bona temporalia beatum efficere possunt hominem, cum sint falsa, vana, & apparentia, ut ostendit S. Chrysostomus, dicens in 1. Tim. 6. Candore lucentis margarita attraheris? cogita maris esse aquam, & in ejus sivebus ante jacuisse dejectam: rapit animam auri fulgor, & nitor argenti? cogita terram, ac cinerem ac prius fuisse, ac modo esset: placet pretiosa, & serica vestis? at vermium ille contextus est, opinio est, & humana præsumptio.*

7. *Qui volunt divites fieri, teste Paulo 1. Tim. 6. incidunt in tentationem, & in laqueum diaboli, & desideria multa, inutilia, & nociva, qua mergunt*

gunt hominem in interitum, & perditionem. Quod confirmavit Christus c. 19. *Matth.* iis verbis: *Facilius est camelum per foramen acus transire, quam divitem intrare in regnum celorum.* At Religiosos a periculo salutis adeo gravi liberat religiosa paupertas; quippe qui carnis affectibus exati, & a terrenis bonis expediti (ut ita dixerim) filo gracili similes per foramen illius mysticæ acus transcunt, spirituales effecti, ut loquitur Gaudentius Brixienfis *serm.* 5. *tom.* 2. *Biblioth. veterum Patrum.*

8. Cum triplex sit paupertas, alia census, alia sensu, seu spiritu, & alia census simul, ac sensu; paupertas Religiosorum, ut sit perfecta, debet esse paupertas & census, & sensu; quomodo Christus *Matth.* 5. dixit: *Beati pauperes spiritu.* Ea ergo debet esse non necessaria, non coacta, non ex vana gloria, aut alio fine humano; sed voluntaria, libera, & ex Spiritu Sancto. Quamquam, ut bene advertit S. Gregorius *hom.* 10. *in Evang.*, in hoc affectus debeat potius pensari, quam census: *Cum multum relinquit, qui sibi nihil retinet, multum relinquit, qui quantumlibet parum, totum deserit.*

9. Cavendum Religiosis, ne effectum relinquentes quæcumque bona in seculo possidebant, & quidem magna, in Religione immoderatum retineant affectum erga regulas quasdam parvas, v. g. erga cubiculum, vestem, librum, imaginem, & similia: sic enim vere non essent pauperes; quippe qui, ut loquitur Cassianus *collat.* 4. *Abb. Danielis* c. 21. *vitium cupiditatis, & avaritiæ, quod erga species pretiosas exercere non possunt, circa viliores materias retinentes, non abscessisse, sed immutasse probant pristinam passionem; quasi vero differentia tantummodo metallorum, & non ipsa passio cupiditatis habeatur innoxia: sed idcirco (concludit Cassianus) pretiosio-*

res abjecimus materias, ut facilius disceremus viliora contemnere. Quod confirmat S. Bernardus ad *Monach.* S. *Bert.* dicens: *Miserabiliores sumus omnibus hominibus nos Monachi, si pro tam exiguis tanta patimur detrimenta: quid enim insipientiæ, immo quid insanitiæ est, ut, qui maiora reliquimus, minora cum tanto discrimine teneamus.* Confirmavit & S. Antonius, dum cuidam sæculum renunciare volenti aliquibus in tempus necessitatis sibi reservatis, iussit, ut nudo corpori suo carnes a se emptas imponeret: quod cum fecisset, certatim canes, & aves ad carnem illam rapiendam accurrentes, totum ejus corpus lacerarunt: tunc Antonius: *Qui non renunciant omnibus, sic (inquit) lace- rantur a demonibus.*

10. Si quando Religiosis occurrit occasio sentiendi effectum aliquem paupertatis, etiam circa necessaria, illum prompto animo sustinere debent: quomodo in *Constitutionibus nostræ Societatis par.* 3. *cap.* 1. §. 25. dicitur: *Diligant omnes paupertatem ut matrem, & juxta mensuram sanctæ discretioni sui temporibus ejus effectus aliquos experiantur.* Sic etiam S. Basilii in *regulis fustis disputatis interrogat.* 22. notat 1. *Tim.* 6. dici: *alimenta, & quibus tegamur; non autem dici: oblectamenta, & quibus ornemur;* ut indicet, Religiosum vere non posse dici pauperem, nisi animo sit paratus sentire effectus aliquos paupertatis, eosque occurrente occasione libenter, & prompte sustineat; alias est pauper solo nomine, ac æquivoce. Idque potissimum procedit de iis Religiosis, qui cum in sæculo paupertate premerentur, in religione nullum omnino paupertatis effectum volunt experiri: contra quos invehitur S. Bernardus super *Mssus* est, dicens: *Quodque perversum est, plerique in domo Dei non patiuntur haberi contem-*

ptui;

pens, qui in sua non nisi contemptibiles esse potuerunt.

11. Nolite solliciti esse, dicentes: quid manducabimus, aut quid bibemus, aut quo operiemur, ait Christus fidelibus, & maxime Religiosis *Matth. 6. Scit enim Pater vester, quia his omnibus indigetis: nolite solliciti esse in crastinum: crastinus enim dies sollicitus erit sibi ipsi: sufficit diei malitia sua.* Quod explicans S. Chrysostomus ibi ait: *Nequaquam ulterioris diei cura te coneruat; eam ejus enim diei spatium te visurum nescias, quam ob causam illius sollicitudine torqueris? & certe quid prodest sollicitum esse de futuris contingentibus, quae forte nunquam erunt? Religiosi ergo, cum sciant Deum scire, velle, & posse subvenire eorum indigentibus; ne sint solliciti circa temporalia, sed omnem sollicitudinem in ipsum devolvant, juxta illud *Pf. 54. Facta super Dominum curam tuam, & ipse te eruet; se totos dedant ejus servitio, nec sint anxii circa vestitum, ac victum; memores inter ipsos, & Deum initum fuisse hoc quasi pactum, ac fœdus, ut ipsi ex una parte omnia relinquat (sicut dicebat S. Franciscus) ille vero pro sua parte ipsos sustentet, & alat, non solum ut herus famulos, sed ut pater filios, hosque dilectissimos.**

Quæres 23. *Quibus monitis suaderi debent Monialibus perfecta Castitatis religiose observantia.*

307. Resp. Debere suaderi inonitis sequentibus, & quidem:

1. Meminerint ipsis dici, quod habet Paulus *1. Thessal. 4. Hæc est voluntas Dei sanctificatio vestra, ut abstineatis vos ab omni fornicatione: non enim vocavit vos Deus in immunditiam, sed in sanctificationem: cum ergo illi pluries in die recitent orationem dominicam, & dicant, fiat voluntas tua; quo studio debent curare, ut hac in re omnino impleatur Dei voluntas?*

2. Meminerint se esse sponsas Christi, juxta illud Apostoli *2. Cor. 11. Respondi vos uni viro virginem castam exhibere Christo: quomodo Tertullianus de velandis Virginibus c. 16. ait: Nupsisti Christo, illi tradidisti carnem tuam, illi desponsasti maturitatem tuam, incede secundum Sponsi tui voluntatem. Sicut ergo Sponsa carnalis fidem suam obligat Sponso, cavetque maxime, ne datam fidem violet; ita Monialis per votum castitatis fidem dat Christo, sicque cavere debet, ne eam ullo modo frangat; memor in nulla parte oportere virginem adulteram esse; non lingua, non auribus, non oculo, non alio omnino sensu, immo neque cogitatione, ut loquitur S. Basilus de vera Virg.*

3. Dei altare vocat S. Hierononymus *ep. 8. Virginem Demetriadem, dicens se intermisisse tractationem de templo Ezechielis, & de altari thymiamatis, quam cœperat, ut ad illam Virginem scriberet, Ut de altari, inquit, transirem ad altare. Sicut ergo atrox, execrabilis, & sacrilega omnium judicio reputatur altaris violatio; sic atrox, execrabilis, & sacrilega est violatio virginis Deo per votum promissæ, adeoque omni modo cavenda.*

4. Item meminerint, si quam turpitudinem contra castitatem committunt, illam in die judicii a Christo Judice manifestandam esse ad sonitum tubæ non solum Prælati ipsarum, ac Sororibus proprii Conventus, sed etiam parentibus, fratribus, fororibus, aliisque consanguineis, ac amicis: & quidem cum ea ipsarum confusione, quam inde possunt conjicere, quod interdum similes excessus ex nimia verecundia neque Confessario audent aperire, etsi sciant illum sub nullo prætextu posse eos cuiquam aperire, neque ad salvandam propriam vitam.

5. *Sicut voluptatem vicisse magna est.*

est voluptas, teste Cypriano lib. de discipline. & bono pudicitia, cum nulla maior sit victoria, quam qua a cupiditate refertur; sic fructus carnis, & concupiscentiæ est dolor, & tristitia; siquidem, ut docet S. Chrysostomus hom. 13. in acta Apost. Impura voluptas similis est voluptati, qua afficiuntur scabiosi, cum se scalpunt: huic enim voluptati, quæ brevius est, succedit longior dolor, & molestia.

6. Cum violatio castitatis magnam post se relinquit confusionem in delinquente, juxta illud Pauli Rom. 6. *Quem ergo fructum habuistis tunc in illis, in quibus nunc erubescitis?* utique omni conatu debet Monialis resistere tentationi impuræ, ut se eximat a tali confusione, quam censura est tum in die judicii juxta dicta hic n. 4. tum in manifestanda violatione castitatis Confessario: quæ aliquando est talis, ut dicere possit pœnitens cum Davide: *Circumdederunt me dolores mortis, & torrentes iniquitatis conturbaverunt me; dolores inferni circumdederunt me: ut proinde argens tentatio repelli posset iis verbis: Non emolanti pœnitere.*

7. Caveat Religiosus, ne semel finat se præcipitem agi in foveam carnalis voluptatis, memor impossibile moraliter ipsi postea futurum egressum ex illa, juxta illud Osee 5. *Non dabunt cogitationes suas, ut revertantur ad Deum suum, quia spiritus fornicationum in medio eorum:* quod confirmat Paulus Epb. 2. dicens: *Spiritus, qui nunc operatur in filiis diffidentia,* intelligens juxta Hieron. nomine *Spiritus, fornicationis* spiritum, qui operari dicitur in filiis diffidentia, idest in iis, qui desperant de sua salute: nec dissentit Sapiens Prov. 2. dum ait de meretrice: *omnes, qui ingrediuntur ad eam, non revertentur: nec mirum: cum Sapiens vers. præced. dicat Inclinata est ad mortem domus ejus, & ad inferos semita illius.*

8. Cavendum item est a fornicatione; eo quod illa in corpore hominis defigat stimulos veneris, qui etiam post peccatum, cum vult pœnitere, ad pristina illum titillent: quod notavit Sanctus Hieronymus ep. ad Amandum dicens: *Libido etiam in ipso tempore pœnitendi præteritos stimulos patitur, & titillationem carnis, & incentive peccati, ut per hæc, quæ corrigi cupimus, cogitantes sit materia peccandi:* immo & experta est Maria Ægyptiaca, quæ, Sophronio teste in ejus vita, totidem annos, quot veneri servierat (scilicet 17.) hos stimulos pœnitens passa est.

9. Insurgente tentatione venerea, meminerit Religiosus momentaneum esse, quod delectat, sempiternum quod cruciat: meminerit quod si consentiat, Deo moritur, seque exponit periculo æternæ damnationis, & si in eo statu moreretur, præceps rueret in infernum, ubi suam deplorans infelicitatem dicere cogeretur cum Ionatha 1. Reg. 14. *Gustans gustavi in summitate virgæ, quæ erat in manu mea, paululum mellis, & ecce morior:* meminerit, quod ait Satyrus: *Ubi voluptas regnat, ibi virtus exulat, brevis voluptas, longa pœnitentia est: vix voluptas est, qua abit, venitque more fulminis.*

10. Curet porro Monialis, ut juxta monitum Pauli 1. Cor. 7. sit sancta & corpore, & spiritu: castitas enim corporis sine castitate spiritus Deo non placet, & nihili apud ipsum æstimatur: sicut nec ab eo æstimatæ sunt virgines fatuæ, sed potius rejectæ verbo illo, *Nescio vos;* quod ipsa gehenna gravior fuit: quem enim nescit Deus, hunc nescit cælum, nesciunt Angeli, nesciunt Beati; sed scit diabolus, scit mors, scit gehenna ad eum jugiter cruciandum. Et quidem quod castitas vera debeat esse tam mentis, quam corporis, indicat Cassianus l. 6. cap. 15. dicens: *Et mulierem ignoro, & virgo*

N a a non

non sum; & Sanctus Hieronymus *ep. ad Faustum* dicens: *Perit & mente Virginitas.*

11. Illius præcepti jugiter meminisse debemus (ait Cassianus *l.6. instit. c.13.*) *omni custodia serva cor tuum, & secundum Dei principale mandatum sollicitè serpentis observa noxium caput, idest cogitationum malarum principia, quibus serpere in animam nostram diabolus tentat: ne, si caput ejus per negligentiam penetraverit cor nostrum, reliquum ejus corpus, idest oblectationis assensus illabatur: qui procul si fuerit intromissus, morsu virulento mentem intrinsecus captivam.* Sic Sanctus Cyprianus *serm. de jejunio* dicit: *Diaboli primis titillationibus obviandum est, nec coluber foveri debet, donec in serpentem formetur.*

12. *Si virginitatem animæ integram servare desideras* (inquit Sanctus Augustinus *l.50. homil. dom.35.*) *quantum potes, observa blandimenta draconis, ne forte, si incautus fueris, quinque sensus, qui in te sunt, quasi quinque virgines permittas a serpente corrumpti.* Hinc Paulus *1. Cor.6.* ait, *fugite fornicationem*: alia enim vitia pugnando, sola libido fugiendo vincitur; scilicet fugiendo scæminas, oblectas occasiones libidinis, divertendo oculos, & mentem, ut alia videat, & cogitet: nam si turpi cogitationi te opponas, & cogitationi repugnes cogitando, magis commoves imaginationem eorundem, indeque carnem, & concupiscentiam innatam, ac libidinem profusam magis accendis.

13. Ad profligandas tentationes carnis confert inspicere exempla Sanctorum quo ad hoc nobis relicta; ut sancti Benedicti, qui abjectis vestibus ad hunc effectum se abjecit in urticas, ac spinas, iisque se tamdiu volutavit, donec per cutis vulnera eduxisset vulnus mentis:

Sancti Bernardi, qui ad eundem effectum in vicinum lacum tempestate præfrigida defiliit, in eoque immerfus collo tenuis usque eo constitit, dum exanguis omnem libidinis calorem exstingueret: & Sancti Francisci, qui ad talem finem chorda se atrociter verberavit dicens: *Eja frater asine, sic te decet manere, & sic subire flagella*; posteaque in medias nives se abiecit: qua pœna sic ardorem extinxit libidinis, ait S. Bonaventura *cap.5. vita illius*, ut deinceps tale aliquid minime senserit: quod item in se ipsis experti sunt Sanctus Benedictus, teste S. Gregorio *l.2. dial. cap.1.*, & Sanctus Bernardus, teste Surio *in ejus vita.*

14. Cum in vita, & martyrio sanctarum Virginum pulcherrimas Virgines ab impiorissimis Tyrannibus promissis, metu, & vi ad stuprum sollicitatas, immo publico judicio damnatas sæpissimè legamus, nullam tamen violatam, sed omnes Deo, & Angelis tutoribus virginitatem conservasse; merito sperare possunt Moniales, quod, si pro sua virili parte tentationibus venereis resisterint, Deus earum virginitatem proteget, nec sinet eas a terribili hoste subjugari.

15. Cum S. Hieronymus *ep.22. ad Eustochium* de se dicat: *Ille ego, qui ob gehennam metum tali me carcere ipse damnaveram* (idest Sylvestri eremo) *scorpionum tantum socius, & ferarum sæpe choris intereram puellarum: pallebant ora jejuniis, & mens desiderii æstuabat in frigido corpore, & ante hominem suum jam carne præmorta sola libidinem incendia bulliebant*: quis sibi non timeat, quis non perhorrescat, quis non contremiscat? *Gravem enim*, ait Sanctus Augustinus *lib. de honest. mul. sortita est castitas inimicum, cui quotidie resistitur, & semper timeatur.*

16. Quod ait Sanctus Leo *serm.1. de nat. Domini*: *Agnosce, o Christiane, dignitatem tuam, & divina consorti factus.*

Plus natura noli in veterem vilitatem degeneri conversatione redire: memento cuius capitis, & corporis sis membrum: reminiscere, quod erutus de potestate tenebrarum translatus es in Dei lumen, & gloriam: potiori ratione dici potest Religioso mox consensuro in violationem castitatis: qui sibi item exprobare potest illud Pauli 1. Cor. 6. Tollens ergo membra Christi faciam membra meretricis? absit. Certe Arnobius lib. 4. congentes Jovem in cygnum, & taurum conversum ad explendas suas libidines sic irridet: O egregia merces culpa; o digna, & pretiosa dulcedo, propter quam Jupiter maximus cygnus fieret, & taurus: quid queso magis infame, ac ignominiosum?

17. De Sancta Gorgonia sore sua dicit S. Gregorius Naz. *orat. de laudibus illius: Unus illi rubor placebat, quem gignit pudor: unus candor, quem parit abstinentia: nam picturas, & oculorum fucos illis relinquebat, quibus pudori, & probro est erubescere. Caveant ergo Moniales a fucis, pigmentis, aliisque similibus vanitatibus; immo nec nominentur in iis: cum teste Sancto Hieronymo epist. 47. nitens cutis sordidum ostendat animum: & juxta consilium Tertulliani lib. de habitu feminarum, mulieres honeste, etiam conjugata sumere debeant de simplicitate candorem, de pudicitia ruborem, depictos oculos verecundia, & os taciturnitate, inferentes in aures sermonem Dei, annectentes cervicibus jugum Christi: post quam concludit Tertullianus: Taliter pigmentata Deum habebitis amatorem.*

18. Caveat Monialis, ne suo aspectu iniiciat iis, quibus cum agit, offensionis scandalum: memineritque quod ait Sanctus Bernardus de Grad. bamil. loquens de Dina egressa, ut videret mulieres regionis illius, Gen. 34. O Dima; inquit, quid necesse est, ut videas

mulieres alienigenas? qua utilitate? an sola curiositate? & si tu otiose vides, sed non otiose videris; in curioso spectas, sed curiosus spectaris: quis crederet tunc illam tuam curiosam ostiositatem, vel otiosam curiositatem fore post non sic otiosam, sed tibi, tuis, hostibusque tam perniciosam? in quam facile a curiosis aspectibus in perniciosos deceditur: sicque cavendum a curiosis, ne decidatur in perniciosos.

19. Confert plurimum ad evincendas carnis tentationes meditatio Passionis Christi: ideoque Sanctus Augustinus in manu. cap. 32. ait nullum tam potens esse, & tam efficax medicamentum contra ardorem libidinis, sicut est mors Redemptoris. Quod confirmat Hugo S. Victor. l. 3. de ani. cap. 23. dicens: Quoties te sentis turpibus cogitationibus praesari, & ad illicitam delectationem officii, toties pone ante mentis oculos, quo modo Christus in Cruce est Crucifixus pro te: intnere, quomodo a Iuda Iudaeis traditur, & quam viliter pertrahitur, blasphemetur, & colaphizetur, iudicatur, & condemnatur, expolietur, & flagellatur: ad ultimum vero contumeliis affectus inter duos latrones suspenditur, clavus Crucis affixus, spatii derisus, spinis coronatus, lancea perforatus: ex omnibus partibus sanguis emanat, & inclinato capite emittit spiritum. Ita Redemptor tuus moritur pro te, & tu nescis cuiusmodi sordida cogitatione sordidaris in mente? Idem confirmat & Sanctus Bernardus in formula honestae vitae his verbis: Deus meus pendet in patibulo, & ego voluptati operam dabo.

20. Confert item ad profligandas carnis tentationes meminisse novissima hominis, mortem, iudicium, infernum, ac Paradisum juxta illud Eccl. 7. In omnibus operibus tuis memorare novissima tua, & in aeternum non peccabis. Sicut

N n n 2 enim

enim (inquit Sanctus Isidorus lib. de sum. mo bono) *clavus clavum expellit, ita sæpe recordatio ardoris gehennæ ardorem excludit luxuriæ*. Sic etiam dicit Sanctus Gregorius lib. 26. mor. cap. 31. *Nihil sic ad edomandum desiderium carnalium appetituum valet, quam ut unusquisque hoc, quod vivum diligit, quale sit mortuum, penset*. Quo modo pius Eremita Scythiæ ad extinguendam recordationem scæminæ defunctæ, cujus memoria sæpe ipsi recurtebat, ingressus ejus sepulchrum partem putridi cadaveris inde abstulit, eamque pannis involutam servavit, ad sensum quemcumque libidinis factorem illum applicans naribus non minori victoria sui, quam sensus molestia.

21. Invalescente carnis tentatione Religiosus se ipsum sic compellat: *Si mox essem moriturus, consentirem ne huic tentationi?* minime vero: cur ergo non facis modo, quod tunc faceres; cum mors sit certissima, & ejus hora incerta? De quodam Sancto sene dicitur in *vitis Patrum*, quod, cum vidisset quendam ridentem, ei dixit: *Coram cæli, & terræ Domino rationem totius vite nostræ reddituri sumus, & tu rides?*

22. Si Religiosus videat se esse in periculo succumbendi tentationi, bene ponderet hæc tria verba, *Nunc, Statim, Nunquam*: nunc possum mori; statim descendere in infernum; nunquam inde exire: sicque reprimet vehementem impetum tentationis, Deo dante.

23. Conferet etiam ad evincendas tentationes carnis, quod Religiosus cor suum muniat signo Crucis, devote imploret Sanctissimum nomen Jesu, se commendet B. Virg. Mariæ, Angelo Custodi, Sanctis tutelaribus; attente inspicat imaginem Crucifixi; renovet votum Castitatis jam emissam, & aliquam brevem recitet orationem; qualis maxime est ea, qua utebatur Sanctus Au-

gustinus l. 10. confess. cap. 29. *Continentiam jubēs; da quod vis, & illa Ipsi. 38. Domine, vim patior, responde pro me, & familes*.

24. Conferet denique ad carnis tentationes prosternendas fuga otii; nam multam malitiam docuit otiositas, ait Sapiens Eccl. cap. 36., & teste Ovidio, *Otia sitollas, periere Cupidinis arcus*: quare ait Sanctus Hieronymus ep. 4. *facito aliquid operis, ut te semper diabolus inveniat occupatum*.

Quæres 24. *Quibus monitis incitari debeant Moniales ad perfectam Religiosæ obedientiæ observantiam*.

308. Resp. Debere incitari sequentibus monitis; videlicet.

1. Meminerint, quod ait Sanctus Bernardus de præcep. & dispens. sive Deus, sive homo Dei Vicarius aliquid jaserit, quodcumque illud fuerit, pari obsequendum cura, pari reverentia deferendum esse; ubi tamen Deo contraria non præcipit homo. Sicut ergo prompte, & libenter impleremus præceptum, quod forte Christus imponderet nobis in specie visibili apparens; sic prompto, & alacri animo implere debemus præcepta Superioris; cum is Christi personam representet, & Christus ipse Luca 10. de eo dicat: *Qui vos audit, me audit. Quid enim interest*, addit S. Bernardus loquens de Deo, *utrum ipse, aut per suos ministros, sive homines, sive Angelos hominibus innotescat suum beneplacitum*.

2. Quod dicit Paulus 6. Ephef. *Servi obedite dominis carnalibus cum timore, & tremore in simplicitate cordis vestri, sicut Christo; non ad oculum servientes, quasi hominibus placentes, sed ut servi Christi facientes voluntatem Dei ex animo cum bona voluntate servienter, sicut Domino, & non hominibus*; potiori ratione convenit Religiosis, qui proinde non levem Deo inferrent injuriam, si ejus jussa per Superiorem mani-

manifestata ægre, ac negligenter implemente perinde ac si simpliciter obedirent homini; sequi singularem merito obedientiæ privarent, si Superiori parerent ad ejus favorem aucupandum, & conciliandam benevolentiam; ita ut & de iis dici posset: *Receperunt mercedem suam, Matth. 6.*

3. Religiosa obedientia maxime debet elucere in Religioso; quippe quæ, teste S. Gregorio *lib. 35. mor. c. 10. Sola virtus est, quæ virtutes cæteras menti inserit, insertasque custodit.* Quo modo in aliquibus Ordinibus in professione expresse promittitur sola obedientia juxta regulam sub voto obedientiæ comprehendendo etiam votum paupertatis, & castitatis: ita ut Religiosus sine obedientia non sit vere Religiosus. Immo scapulare ipsum, quod Religiosi collo injiciunt, ipsos admonet obedientiæ, utpote representans jugum Christi, quod subit Religiosus per votum obedientiæ.

4. Obedientia facit aurea, & valde meritoria quæcumque agit Religiosus: sicque S. Franciscus cedens Generalis officio petiti Guardianum, cujus voluntati per omnia subjaceret: aiebat enim tam uberem esse fructum obedientiæ, ut eis, qui jugo ipsius colla submitterent, nihil temporis sine lucro transiret: unde & fratri, cum quo solitus erat itinerari, semper obedientiam promittere solebat, & servare, ut refert S. Bonaventura *in ejus vita cap. 6.* Quare cibum sumere, curare corpus, ambulare etiam causa recreationis, & alia opera ejusmodi sive naturalia, sive etiam necessaria, si ex obedientia fiant, magnam apud Deum acquirunt gratiam, suntque valde meritoria.

5. Obedientia, ait Climacus *gradu 4. est perfectæ abnegatio propriæ animæ, & proprii corporis, mors voluntaria, vitæ sine solitudine, navigatio sine damno, sepultura voluntatis, vita humilitatis, & quasi si quis dormiendo iter fa-*

ciat. Vivere in obedientia nihil aliud est, quam suum onus aliorum humeris impuere; natare super aliorum vlnas, & sustentari in aquis, ne mergamur, sed sine periculo hoc grande pelagus hujus vitæ transeamus, & quidem brevissima navigatione. Quod si tot, & tanta bona proveniunt ex obedientia, an non illam toto affectu prosequi debemus?

6. Religiosum teneri obedire, etiam in rebus spiritualibus, & in iis, quæ per se bona sunt, docent S. Bernardus *serm. 1. de convers. Pauli*, dicens: *Grande malum propria voluntas, qua fit, ut bona tua tibi bona non fiat; & S. Basilii in exhort. ad vitam monasticam* his verbis: *Hoc apud te constanter teneto, ut nihil omnino quidquam præter illius (idest Superioris) sententiam facias: quidquid enim, eo insciente, facis, id furtum, & sacrilegium est, tibi que exitium, non autem utilitatem ullam apportat, esto tu id bonum judices.* Ut proinde Religiosi ex propria voluntate bona operantes cogantur dicere cum *Ipsa cap. 58. Quare jejunavimus, & non aspexisti; humiliavimus animas nostras, & nescisti? ecce in die jejunii vestri invenitur voluntas vestra.* Caveat ergo Religiosus, ne contra Superioris voluntatem oret, jejunet, corpus flagellet, & alia pia opera exerceat: hæc enim Deo non erunt accepta, sed diabolo, cui ea censentur oblata tanquam sacrificia absque ullo merito operantis.

7. Obediendum est non solum Superioribus in capite, sed etiam illorum Officialibus subordinatis in rebus omnibus ad ipsum munus pertinentibus: si enim his non præstetur integra obedientia, nec ulli Superiorum præstaretur; quandoquidem vera obedientia non considerat personam, cui fit, sed propter quem fiat; & si propter solum Creatorem, & Dominum Christum fiat, eidem omnium Domino obeditur. Unde nulla ratione

tione considerandum est, an sit coquus, vel Superior domus; an hic, vel ille sit, qui jubet: quandoquidem non illis, nec propter illos (sane intelligendo) ulla obedientia prestatur, sed soli Deo, & propter solum Deum.

8. Caveat Religiosus, ne Superioris voluntatem ad proprios sensus trahat: nam *quisquis vel aperte, vel occulte satagit, ut, quod habet in voluntate, hoc ei spiritualis Pater injungat, ipse se seducit, si sibi quasi de obedientia blandiatur: neque enim in ea re ipse Pralato, sed magis ei Pralatus obedit*, ut loquitur S. Bernardus *serm. de 3. ordinibus Eccl. ad Patres in capitulo*, addens religiosum, qui modo dicto inducit Superiorem ad præcipiendam ei, quæ sunt grata, & accepta, similem esse cæco illi, cui Christus *Marci 10.* dixit: *Quid tibi vis faciam? qui verè cæcus*, inquit S. Bernardus, *quia non consideravit, non expavit, non exclamavit: Absit hoc, Domine, tu magis dic, quid me facere velis: sic enim decet, sic omnino dignum est non meam a te, sed a me tuam queri, & fieri voluntatem.*

9. Quam prompta debeat esse obedientia, ostendit S. Bernardus *serm. de obedientia*, dum ait: *Fidelis obediens nescit moras, fugit crastinum, ignorat tarditatem, prævenit præcipientem, parat oculos visui, aures auditui, linguam voci, manum operi, itineri pedes, totum se colligit, ut imperantis colligat voluntatem.* Sic *p. 6. Constit. Societatis nostræ c. 1. §. 1.* dicitur: *Omnibus in rebus ad ejus vocem (idest Superiori) quam promptissimi simus, re quovis, atque adeo litera a nobis inchoata, nec dum perfecta relicta.* Unde, dato signo adeundi chorum, aut refectorium, vel faciendi aliquam aliam obedientiam, dicere deberet obediens religiosus cum sanctis Magis: *Hoc si-*

gnum magni Regis est, eamus, & offeramus ei munera. Sic etiam Albertus Magnus *lib. de virt. cap. 3.* ait: *Verus obediens nunquam præceptum expectat, sed solum voluntatem Pralati sciens, vel credens ferventer exequitur pro præcepto.*

10. Verus obediens semper debet optare, ut sibi præcipiantur res ingratae, difficiles, ac sensui repugnantes; quod indicat S. Gregorius *l. 35. mor. cap. 13.* dicens: *Debet obedientia in adversis aliquid ex suo habere, & in prosperis ex suo aliquid omnino non habere.*

11. In eo consistit perfecta obedientia, quod Religiosi non solum in executione externa eorum, quæ injunguntur, integre, prompte, ac fortiter pareant, & quidem cum humilitate debita, sine excusationibus, & obmurmurationibus, licet difficilia, & secundum sensualitatem repugnantia jubeantur; verum etiam contentur interius resignationem, & veram abnegationem propriæ voluntatis; & judicii habere; voluntatem, ac judicium suum cum eo, quod Superior vult, & sentit in omnibus rebus (ubi peccatum non cerneretur) omnino conformantes, proposita sibi voluntate, ac judicio Superioris pro regula suæ voluntatis, & judicii; ut dicitur *par. 3. Constit. Societatis c. 1. n. 23.*

12. Non repugnat perfectioni obedientiæ, quod Religiosus agnoscens aliquid sibi nocere, vel quid aliud necessarium sibi esse circa victum, vestitum, habitationem, officium, aut exercitationem, ea de re Superiorem moneat, duobus interim observatis; nimirum ut religiosus prius se recipiat ad orandum, & si post orationem putet rem debere deferri ad Superiorem, deferat; ubi verò detulerit, sive verbo, sive scripto, ei totam curam rei delatæ relinquat; quidquid ille statuerit, optimum ducens,

cens, nec contendens, aut urgens per se, vel per alium; siue res petita concedatur, siue non, ut habetur *par. 3. Constit. Societatis nostræ cap. 2. num. 1.* In isto autem casu non est orandum obiter & perfunctorie, sed coram Deo attente considerandum est, an ad maiorem Dei gloriam expediat rem illam proponere, nec ne; & res ipsa debet proponi cum debita indifferentia, absque animo trahendi voluntatem Superioris ad sensum Religiosi petentis; qualis petitio fuit facta à Maria V. in nuptiis Canæ Galilææ, dum dixit: *Vinum non habent Jo. 2. & à Sororibus Lazari, Jo. 11. Ecce quam amas, infirmatur.*

13. Religiosus ex eo, quod Superior ei aliquid præcipit voluntati ipsius repugnans, non ideo debet contristari, aut deo conqueri, aut obloqui, memor facta Superiorum oris gladio ferienda non esse, quamvis reprehendenda videantur; alias Superior non audebit præcipere utilia subdito, sed ei solum proponet, quod ei est gratius, ac iucundius; sicque subditus non solum obedientiæ merito privabitur, sed etiam periculo æternæ salutis exponetur: Quod insinuat Paulus *Hebr. 13.* iis verbis: *Obedite Præpositis vestris, & subiacete eis: ipsi enim pervigilant quasi rationem pro animabus vestris reddituri; ut cum gaudio hoc faciant, & non gementes: hoc enim non expedit vobis.*

Quod ait Seneca *ep. 94. Legem brevem esse oportet, quo facilius ab imperiis teneantur, velut emissæ divinitus vox sit: jubeat, non dispartet, nihil videtur mihi frigidius, nihil ineptius, quam lex cum prologo: mone, dic quid me velis fecisse; non disce, sed parco: quod, inquam, ait Seneca, sæpe inculcandum Religiosis, qui iussa Superiorum non implent, nisi longa persuasione inducantur; ita ut Superior cenferi possit cum iis potius disputare, quam iis præcipe-*

re. Quo modo S. P. Ignatius, cum dixisset se non dubitaturum absque velo, ac remis turbulento mari se se committere, si ei id præciperet Superior; & sciolus nefcius quis dixisses: *Quæ hæc prudentia foret? respondit: Viacerit id, qui imperat: nec enim ad subditum spectat Prælati sui iussa discutere, &c.*

Quæres 25. *Quibus monitis incitari debeant Moniales ad vitanda commereia secularium.*

309. *Resp.* Incitari debere sequentibus, & quidem.

1. Meminerint quod, teste S. Ambrosio in exhortat. ad Virgines, decet solitudo verecundiam, & gymnasium pudoris secretum est. Quod est dicere scientias quidem in publicis scholis excolendas esse, castitatem in secretis. Quo pacto quæ in Latina editio dicuntur *Virgines* in Scripturis sacris, in Hebræa nominantur *Abfcondita*: quasi latebræ sint ita propriè virginum, ut non aliud melius, quam ab illis nomen fortiantur.

2. Audiant, quod dicit S. Hieronymus *ep. ad Eustoch. de custodienda virginis. Tu semel sæculi onere projecto, ait, sede ad pedes Domini, & dic: Inveni eum, quem quærebat anima mea; tenebo eum, & non dimittam. Semper te cubilis tui secreta custodiant; semper tecum sponsus ludat intrinsecus: oras, loqueris ad sponsum: legis, ille tibi loquitur: ab eo audies: Hortus conclusus, soror mea sponsa, fons signatus: cave, ne domo exeat, & velis videre filias regionis alienæ: Dina sponsa corrumpitur: nolo te sponsum quærere per plateas, &c.*

3. Dixit quidam (ait Thomas de Kempis l. 1. de Imitat. Christi cap. 20. num. 2.) quoties inter homines fui, minor homo redii: hoc sæpius experimur, quando diu confabulamur: facilius est omnino tacere, quàm verbo non excedere; facilius est domi latere, quam firi-

ris se posse sufficienter custodire: qui igitur intendit ad interiora, & spiritualia pervenire, oportet eum cum Jesu a turba declinare: nemo secure apparet, nisi qui libenter latet.

4. *Caveas tumultum hominum, quantum potes* (ait idem *Thomas sup. cap. 10.*) *Multum enim impedit tractatus secularium gestorum, etiamsi simplici intentione proferantur: cito enim inquinamur vanitate, & captivamur. Vellem me pluries tacuisse, & inter homines non fuisse; sic ille, & bene; nam, ut ait Plato lib. 5. de leg. Qui se improbis immiscet, deesse est eadem pati, & agere, quæ tales agere, & loqui inter se didicerunt.*

5. Periculosa est conversatio Monialis cum secularibus: quod enim dicebat Senior ille apud Moschum in *Prælo spirituali cap. 217.* *Sal ex aqua est, & si appropinquaverit aqua, continuo solvitur, & deficit.* Monachus similiter ex muliere est; itaque si appropinquaverit mulieri, solvitur & ipse, atque in id definit, ut jam Monachus non sit: hoc idem procedit de Moniali conversante cum viro; & est eadem ratio de utroque. Certe S. Ephraimus *bæresi 26.* censet Christum *Jo. 20.* prohibuisse Magdalenæ, ne ipsum tangeret, ut nobis daret exemplum perfectissimæ castitatis, qua cautela agendum sit cum sœminis, nimirum coram aliis, & non seorsim: nam qui noluit tangi à Magdalena, cum esset sola, paulo post permisit se tangi in præsentia aliarum mulierum: ut hinc videant Moniales, quam exacte debeant curare, ut absque assistentia Aulculatricum non agant cum secularibus, & maxime cum viris.

6. Monialis dum sæculares ad ipsam accedentes alloquitur, ea circumspectione loquatur, ac si Christus ex improviso appropinquans iis dicturus esset, quod dixit Discipulis euntibus in

Emmaus: *Qui sunt hi sermones, quos confertis ad invicem?* ideoque non nifi pios, ac Sanctos sermones misceat, qui deceant personam religiosam, memor in die iudicii reddendam esse rationem de quocumque verbo otioso, *Matth. 12.* quod si de verbo otioso, an non reddenda erit de distractionibus, & aliis peccatis, etiam gravioribus, quæ committantur à Monialibus in collocutoriis?

7. *Nemo vestrum parvi aestimet tempus, quod in verbis consumitur otiosis* (ait S. Bernardus *serm. de triplici custodia*) *siquidem tempus acceptabile est, & dies salutis: volat verbum irrevocabile, volat tempus irremediabile, nec advertit insipiens, quid amittat. Libet confabulari, ajunt, donec hora pertransit: donec pratereat hora, donec pertransit tempus, donec pratereat hora, quæ tibi ad agendam penitentiam, ad obtinendam veniam, ad acquirendam gratiam, ad gloriam promerendam miseratio Creatoris indulget: donec transeat tempus, quo divinam tibi repropitiare debueras pietatem, properare ad Angelicam societatem, suspirare ad amissam hereditatem, aspirare ad promissum salicitatem, &c.* hæc Bernardus, quæ utinam attentius meditentur Moniales, quæ adeo sunt addictæ sæcularium conversationi, & ita frequentant collocutoria. Certe Paulus 1. *Cor. 7.* ait: *Tempus breve est, reliquum est, ut, & qui uxores habent, tanquam non habentes sint, & qui emunt, tanquam non possidentes, & qui utuntur hoc mundo, tanquam non utantur.*

8. O si bene cogitaremus, quam breve tempus sit agonis, & cursus nostri, quam volet irrevocabile tempus, quam ab hoc momento pendeat æternitas; quam fervidi, & assidui effemus in omni bono opere: quod enim modo negligimus, per totam æternitatem recu-

peram

perari nequibit; quia brevi finietur omne tempus vivendi, agendi, merendi: *juravit Angelus*, ait *Jo. Apoc. 10. quia tempus non eris amplius*. Quod si de Tito Vespasiani filio refertur, cum quadam nocte sero meminisset se nihil boni ea die fecisse, amicis dixisse: *Hodie diem perdidici*; nos non putamus perire nobis horam, diem, momentum, tempus, ætates, cum otiosum verbum loquimur, pro quo reddituri sumus rationem?

9. Nec solitudo monasterii religiosi est adeo gravis, atque molesta, ut ad declinandam illius molestiam debeant se convertere ad conversationes sæcularium: nam *Sanctus Hieronymus Ep. 4. ad Rusticum Monachum* dicit: *Videant alii, quid sentiant: unusquisque enim suo sensu ducitur: mihi oppidum carcer, & solitudo Paradisus*. Quod confirmat *S. Bernardus Ep. ad Fratres de Monte Dei*, dicens: *Nunquam minus solus, quam cum solus*. Confirmat & *Thomas de Kempis sup. e. 20. n. 5.* his verbis: *Cella continuata dulcescit, & male custodita tadiu generat: si in principio conversationis tuc bene eam incolneris, eris tibi postea dilecta, & gratissimum solatium*.

10. Solitudo amplectenda a Religioso, si attente, ac fructuose velit vacare orationi, ac meditationi: ex conversatione enim habita cum sæcularibus multa audiuntur, ac videntur, quæ tempore orationis recurrunt, & animum innumeris distractionibus replent. Ut proinde *Thomas de Kempis sup. cap. 20. num. 8.* dicat: *Claude super te ostium tuum, & voca ad te Jesum dilectum tuum: mane cum eo in cella, quia non invenies alibi tantam pacem: si non exisset, nec quidquam de rumoribus audisses, melius in bona pace permanisisses*. Certe de quodam Eremita refert *Cassianus in monast. instit. l. 3. c. 32.* quod cum missum ad se literarum fasciculum ex Patria accepisset, illud ne resignare quidem voluit, sed in ignem coniecit di-

cens: *Ite cogitationes patriæ, pariter concremimini, ne me ulterius ad illa, quæ fugi, revocare tentetis*.

Quæres 26. *Quibus movitis excitari possint Moniales ad averfandum peccatum quodcumque mortale*.

310. *Resp.* Possent excitari sequentibus monitis; nimirum.

3. Considerent ex unico Adæ peccato quot millionum hominum morbi, fames, ærumnæ, necesse provenerint; quam multi, & parvuli, & adulti propter illud damnentur; quod Dei Filius ad illud expiandum mori debuerit; & ubi voluptas ad peccandum sollicitaverit, dicant: *Ego tantillo pretio mortem, & æternum pœnitere non emo*.

2. Considerent per unicum peccatum mortale hominem e Dei gratia, amicitia, ac familiaritate exturbari, spoliari participatione meritum Christi usque dum pœnitentiam agat; exi donis Spiritus Sancti, ac virtutibus infusus, amittere pacem, ac serenitatem conscientie, privari consolatione Spiritus Sancti, participatione bonorum Ecclesiæ, merito, ac fructu bonorum operum, ac denique vita æterna. Rursus homo per unicum mortale peccatum fit capitalis Dei inimicus, diaboli mancipium, peccati servus, reus æternæ damnationis, insipiens, crudelis, sordidus, fœtens, & spiritaliter mortuus.

3. Si quis cum Symeone Stylite annos 49 vel certè 50, ut vult *Baronius*, stetit per diem, & pernox sub dio in columna faciendæ pœnitentiæ causa: cum Romualdo asperre annos 100, vixisset in Eremito per annos 38. summa patientia cum Virgine Liduina sustinisset molestissimas, ac gravissimas infirmitates cujusvis generis, & maximum peculium meritorum tam operando quam patiendi fuerit; totum hoc meritum per unicum mortale peccatum ipsi perit, nisi redeat in gratiam, & perinde est, ac si nihil boni unquam fecisset.

4. Si confensurus in peccatum mortale certo sciret se, eo commissio, statim projiciendum esse in fornacem ardentem, ibique detinendum per horam; certe pro viribus resisteret tentationi, nec ullatenus consentiret: idque etsi solum per horam in pœnam commissi peccati esset detinendus in olei ebullientis dolio: & consentiret homo in peccatum mortale sciens se sic exponi periculo arrendi per totam æternitatem in fornace ignis infernalis: ubi est consilium? ubi prudentia? ubi sapientia? Certe S. Edmundus Cantuariensis dicebat se malle insilire in rogam ardentem, quam peccatum ullum scienter admittere in Deum.

5. Cum Aloysia uxor Thomæ Mori ad ipsum Thomam ab Henrico VIII. Angliæ Rege submissa fuisset in carcerem ad tentandum ejus animum, ut Regis libidini assentiretur, eique ad hunc finem, suam, mariti, ac familiæ miseram sortem proponeret, alia ex parte ipsi ostendens magnas opes, ac honores a Rege promitti, si consentiret: *Quamdiu* (inquit Thomas) *o Aloysia, bisce opibus fruemur?* ea respondente, *facile ad huc ad 20. annos, marite mi;* mox increpans, & indignans ille subjunxit: *Vade, o stulta mercatrix: ego ne pro 20. annis modica felicitatis vendam annos æternos felicitatis celestis? non ita desipio; quin vero malo carcerem, hunc tota vita, bonorum confiscationem, opprobria, mortemque ipsam pati, quam æternitatem meam beatam prodigere.* Quod dixit Thomas Aloysiæ, dicere debet homo propriæ carni, quoties incitatur ad mortale peccatum.

6. Peccatum mortale formidandum magis est, quam ipse infernus: sicque Eleazarus 2. Macch. 6. dicebat se malle peccatum in infernum, quam in peccatum: & S. Anselmus teste Elinero in ejus vita lib. 2. dicere solebat, si hinc peccati horrorem, hinc inferni dolorem corporaliter cerneret, & necessario uui

eorum immergi deberet, se prius infernum, quam peccatum appetiturum. Quod idem S. Anselmus repetit lib. de Beatit. c. 19. his verbis *malle purus a peccato gehennam intrare, quam peccati sorde pollutus colorum regna tenere.*

7. Peccatum mortale merito vocatur deicidium, & chrisificidium; cum homo peccans mortaliter, quantum est in se, iterum Christum crucifigat, juxta illud Pauli Rom. 6. *Rursum crucifigentes sibi metipsos Filium Dei.* Quæ major impietas, ac ingratitude? Sicut ergo summè aversumus impietatem Judæorum, qui Christum mortalem crucifixerunt in Calvariæ monte, & iis pro viribus resistissemus, si licuisset; cur modo toto animi conatu non resistimus peccato, per quod Christus iterum crucifigitur? cum id facere possimus, & teneamur.

8. Peccatum mortale inde etiam summopere averandum, quod S. Augustinus lib. 5. contra Julian. cap. 5. docet peccata sequentia esse pœnas peccatorum præcedentium (quod est dicere esse peccatorum inter se colligationem, & velut catenam, in qua alia sint causa sequentium peccatorum, alia pœnæ præcedentium) sicque dicit: *Crimina criminibus vindicantur, & supplicia peccantium non tantum sunt tormenta, sed & vitiorum incrementa.* Quo modo Psal. 80. dicit Deus: *Dimisi eos secundum desideria cordis eorum; ibunt in adiuvationibus suis.*

9. Peccatum mortale est injuria Deo facta ita gravis, ut licet omnes homines, & Angeli universi sponte sua omnia tormenta gehennæ per totam æternitatem paterentur, nunquam pro uno peccato mortali dignam pœnitentiam, & satisfactionem Deo præstarent: sicque solus Christus id facere potuit, n. pote Dei Filius, ac vernus Deus, cujus satisfactio ratione personæ, quæ est dignitatis infinitæ, est infinita & æqualis, atque condigna injuriæ infinitæ factæ Deo infiniti.

anito: tanta est malitia peccati mortalis.

10. *S. Anselmus lib. de similitudinibus cap. 189.* ostensurus, quam difficile corrigatur peccator habitualis, illum assimilat aviculæ filo diaboli ligatæ, & ait: *Instar hujus pueri jocosus diabolus cum peccatoribus, quos irretitos suis laqueis pro sua voluntate in diversis vitiorum impedimenta pertrahit. Sunt enim multi avari, ebriosi, luxuriosi, qui proponunt avaritiam, gulam, libidinem deserere, & putant instar avis se libere avolaturus: sed quia pravo usu irretiti ab hoste tenentur, nolentes in eadem vitio deiciantur, sique hoc sapias, nec omnimode liberatur, nisi magno conatu, & gratia Dei sunt rumpatur prava consuetudinis.*

11. Porro ad vitandum peccatum mortale omnino necessarium est vitare occasionem proximam illius: qui enim amat periculum, peribit in illo, ait Sapiens Eccl. 3. hinc ait Innocentius in Psal. 37. *Fuge personam suspectam, locum idoneum, tempus aptum, & quidquid est opportunum ad faciendum peccatum; quia, sicut difficile est in igne esse, & non ardere, ita difficile habere opportunitatem peccandi, & non peccare.* Quod confirmat Seneca Epist. 117. ad Lucilium, dicens: *Quantum possumus a lubrico recedamus: in seculo quoque parum firmiter stamus.*

Quæres 27. *Quibus monitis incitari debeant Moniales ad oversanda peccata etiam venialia.*

311. *Resp.* Incitari debere monitis sequentibus, videlicet.

1. Cavendum a peccatis venialibus, ne ruamus in mortalia: nam, ut ait S. Chrysost. hom. 87. in Matth. *Nemo repente ad extremam improbitatem insiliit: habet quippe insitum quemdam animæ pudorem, atque innatum, quem subito calcare, atque projicere non potest, sed sensim, & paulatim ex negligentia*

paris. Sic ille, & merito; quia v. sum sequitur cogitatio, cogitationem delectatio, delectationem consensus, consensus opus, opus consuetudo, consuetudinem necessitas, necessitatem desperatio, desperationem damnatio, ut notavit Glos. in c. 31. Jobi.

2. *Mirabile quiddam, atque inauditum dicere audeo, (inquit S. Chrysostomus, ubi supra,) solet mihi nonnunquam non tanto studio magna videri peccata esse vitanda, quam parva, et vilicilla enim ut aversemur, ipsa peccati natura efficit; hac autem hac ipsa re, quia parva sunt, desides reddunt, & dum contemnuntur, non potest ad expulsionem eorum animus generose insurgere: unde cito ex parvis magna fiunt negligentia nostra.*

3. *Sane nescio (ait S. Hieron. Ep. 14. ad Celant.) an possimus leve aliquod peccatum dicere, quod in Dei contemptum admittitur: esseque ille prudentissimus, qui non tam considerat, quid sit, quam illum, qui jusserit; nec quantitatem inperii, sed imperantis cogitat dignitatem.*

4. *Tu, qui dicis (loquitur S. Augustinus serm. 244. de tempore de negligente peccata levia) quia parvum peccatum est; velim scire, quoties tale peccatum admittis, si tot parvas plagas in corpore, & tot maculas, aut scissuras in vestibus tuis fieri velis? cum ergo nec in corpore tuo plagas, nec in veste tua scissuras, vel maculas fieri acquiescis, qua conscientia hoc facere in anima tua non metuis? ac si quicunque hoc fecerit, plus amet vestem suam, & carnem suam, quam animam.*

5. In eandem sententiam idem S. Augustinus lib. de 10. chordis cap. 11. sic habet: *Attendite, minuta sunt, non sunt magna (loquitur de peccatis venialibus) non est bestia quasi Leo, ut uno morsu guttur frangat; sed bestia plerumque minuta necant: si projiciatur quisquam in locum pulvis plenum, numquid non moritur ibi? non sunt*

quidem majores; sed infirma est natura humana, quæ etiam minutissimis bestiis interiri potest. Sic & modica peccata attendite, quia modica sunt, & cavete, quia multa sunt.

6. *Quando parvam animi perturbationem suscepitis, ne eam neglexitis, quod parva sit; sed considerate, quanta mala pariat: nam si in domo parum aliquid stupæ accensum viderimus, conturbamur, & tumultum movemus: non enim attendimus initium, sed ex initio finem considerantes movemur, & concurremus, ut totum caminum extinguamus: hoc igne vehementius exedit animam peccatum: ita Sanctus Chrysostomus in Psal. 6. Nec dissensit S. Augustinus Ep. 108. ad Seleucianum ait: Illa peccata, quæ humana fragilitati quamvis parva, tamen crebra subrepunt, quæ si collecta contra nos fuerint, ita nos gravabunt, & oppriment, sicut unum aliquod grave peccatum. Quid enim interest ad naufragium, utrum uno grandi fluctu navis operiatur, & obruatur, an paulatim subrepens aqua in sentinam, & per negligentiam derelicta, atque contempta impleat navim, atque submergat? Intellige, nō quod multa venialia, ut talia exequari possint uni mortali; sed quod neglecta disponant ad mortale: sicut vulnus curabile, si negligatur, fit incurabile, &c.*

7. Idem S. Augustinus ser. 41. de Sanctis, loquens de peccatis venialibus ait: *Quibus peccatis licet occidi animam non credamus; ita tamen eam veluti quibusdam psyllis, & quasi lervenda scabie replentes deformem faciant, ut eam ad amplexus Sponsi cælestis aut vix, aut cum grandi confusione venire permittant.* Hoc bene considerent Moniales; hincque intelligant, quod, sicut toto conatu abstinerent a venialibus, si certo scirent se ex iis scdam contrahitur scabiem in corpore; ita multo magis ea debent averfari, ne

in anima inficiantur scabie illa spir. tualis, de qua S. Augustinus hic loquitur.

8. *Confidentur mali effectus, qui ex peccato veniali oriuntur, & sunt: 1. obligare ad pœnam illius luendam; sive in hac vita, sive in purgatorio; 2. animam fordidiorem reddere; 3. imminuere charitatis fervorem; 4. animi vires debilitare; 5. retardare gloriam æternam; 6. minuere meritum, & gloriam vitæ æternæ; 7. disponere ad peccatum mortale; 8. impedire augmentum gratiæ; 9. ponere obstaculum devotioni in orando, & progressui in vita spiritali; 10. displicere Deo, & Angelis; 11. placere dæmoni, qui inde arripit occasionem non perdendi.*

9. *Quando parum deliquimus, aut etiam pigri, aut socordes fuerimus, ne illud parum negligamus: cito enim neglectum fit magnum: ita etiam vestimentum ab initio ruptum, & neglectum per totum producit scissuram: & tectum, si cum pauca tegula deciderint, fuerit neglectum, totam domum dejicit: nos ergo hæc considerantes, parva nunquam despiciamus, ne in magna incidamus: ita S. Chrysost. hom. 8. in 1. Cor. idem confirmans hom. 19. ad pop. Antioch.*

10. *Diabolus non pugnât cito contra aliquem per grandia vitia (ait S. Hieron. in Psal. 140.) sed per parva, ut possit quomodocumque intrare, et dominari homini, & postea eum in majora vitia impellat: non per fornicationem, non per avaritiam, sed per minora vitia ingreditur.*

11. *Qua diligencia vitæ debeamus peccata venialia, ostendit S. Chrysostomus ho. 60. super Genes. dicens: Scitis, quod bossem habemus perpetuum. & fœderis nesciam: unde nobis magna vigilantia opus est: non aliter autem eam vincemus, quam si per vitam optimam supernum nobis auxilium conciliemus. Quod confirmat S. Basilii in Constit. monast. cap. 2. his verbis: Qui a Deo se optat jurari, is nunquam desit-*

signatur: quapropter danda in eo opera est, ne ulla in re conscientia nostra nos condemnet. Ita Sancti Doctores: & bene; cum juxta Theologos homo per peccata venialia se indignum reddat auxiliis illis specialibus, siue quibus de facto non resistit tentationi, nec respondet divinæ inspirationi, adeoque peccat, & omittit bonum opus ipsi propositum: ethi vi gratiæ sufficientis, quæ ei non deest, simpliciter possit resistere tentationi, & respondere divinæ inspirationi: ut ergo Deus se nobis liberaliorem ostendat in conferendis dictis auxiliis, simus & nos liberales in ipsum abstinentes pro viribus non solum ab offensione ejus gravi, sed etiam levi.

12. *Mens Christo dedita quæ et in majoribus et in minoribus* (id est peccatis) *sciens etiam pro otioso verbo reddendam esse rationem*: ita S. Hieron. ep. 3. ad Heliodorum. Præterquamquod etiam de venialibus luenda est debita pœna in Purgatorio, nisi in hac vita pro iis satisfiat.

Quæres 23. *Quibus monitis juvari possint Moniales ad abigendos scrupulos.*

312. R. sp. Posse juvari sequentibus monitis; & quidem.

1. Iis proponendo aliquod ex illis remediis, quæ in hoc ipso cap. num. 204. proposuimus, eruntque valde salutaria.

2. Consideretur cum Chrysost. bo. 6. in 2. Rom. quam benignum, ac longanimum se Deus ostendat in trahendis peccatoribus ad pœnitentiam: *Aversati sumus vocantem* (ait S. Doctor.) *& undequaque illesitantem*; ac ne sic quidem de nobis ille pœnas sumpsit, sed accurris ipse, ac resistentes, fugitantesque inhibuit: ipsi tamen ab illius manibus excussim ad Diabolum transfugimus; ac ne sic quidem destitit ille, sed & sexcentos rursus, qui nos hortarentur, misit Prophetas, Angelos, Patriarchas: at nos legationem non solum non admisimus, sed & legatos nobiscum agentes injuria affecimus: ille autem ne per hac quidem nos respuit, sed quod facere ii solent, qui

vel vehementissime, per quem amant, negligantur, tamen circumveniens ad omnes adiit tum in cælo, tum in terra: se manifestans congressusque nunc cum Hieremia, nunc cum Michea, non ut gravaret, sed ut defensione ateretur, vel super iis, quæ in ipsam a vobis commissæ fuerant: quin & una cum Prophetis ad illos accessit, qui ipsum averjarentur, paratus etiam, ac postulans ad rationis reddendæ calculos descendere; tum autem ad omnia surdos ad colloquium secum trahens, popule mi, inquit, quid feci tibi, aut quid te attrisravi, responde mihi? hæc Chrysostomus; ex quibus ad solatiū Monialis scrupulose sic licet disserere: Si Deus per tot annos in sæculo tanto affectu nos secutus est, dum peccando illum fugiebamus, & averfabamur; an modo in religione nos fugiet, ac deferet, dum totis viribus studemus illum sequi, bene operando juxta ejus præcepta, & consilia: apage; nefas est hoc credere, utpote contrarium summæ ejus bonitati, ac desiderio, quod habet homines salvandi.

3. Cum quidam anxius inter spem, & metum fluctuaret frequenter (inquit Thomas de Kempis l. 1. de Imitat. Christi c. 25. n. 2.) & quadam vice marore confectus in Ecclesia ante quoddam altare se in oratione prostravisset; hac intra se revolvit dicens: *Osificiæ quod adhuc perseveraturus essem: statimque audiuit divinum intus responsum: Quid si hoc scires, quid facere velles? fac nunc, quod tunc facere velles, & bene securus eris: moxque consolatus, & confortatus divina se commisit voluntati, & cessavit anxiam fluctuatio.* Quod autem illi tunc dictum fuit nomine Dei, inculcari debet Moniali scrupulose, ut timorem deponat divinæ bonitati confidens.

4. Ad Dominum jam conversos non nimium cruciet præteritorum conscientia delictorum (dicit S. Bernard. ser. 3. de SS. Petro, & Paulo) sed tantum humiliet vos; sicut & Paulum. Monialis

nialis ergo scrupulosa, ubi debita diligentia confessa est sua peccata, non sit anxio circa illa, sed studeat dignos poenitentiae fructus facere; & si anxietatem deponere nequit, coram Deo se humiliet dicens, modo cum Davide *Pf. 118. Bonum mihi quia humiliasti me*; modo cum Iosephi Fratribus, *Gen. 12. Merito hac patimur, quia peccavimus*; modo cum bono Latrone prope Christum crucifixo, *Luce 23. Nos quidem iuste: nam digna factis recipimus*.

5. Meminerit Monialis scrupulosa, quam sit bonus *Israel Deus his, qui reserunt corde, Psal. 7. & quod Ezechiel. 18. ait: Si impius egerit poenitentiam ab omnibus peccatis suis, quae operatus est, & custodierit omnia praecepta mea, omnium iniquitatum ejus, quas operatus est, non recordabor amplius*: non enim vult mortem peccatoris, sed magis, ut convertatur, & vivat; quippe qui non venit vocare iustos, sed peccatores.

6. Monialis scrupulosa sibi persuadeat scrupulos plerumque immitti à Diabolo: & quidem eo fine, ut quos nequit inducere ad peccata manifesta, saltem peccata faciat ex conscientia erronea; ut perplexitatem, quam identidem iis suboriuntur; sicut de facto peccare facit non raro.

7. Bene intelligat non posse quid imputari ad peccatum, quod non sit voluntarium; voluntarium vero non consistere in sensu, sed in consensu: unde sit, ut delectatio possit esse in sensu, & tamen non sit culpabilis, eo quod desit consensus. Quare haec duo bene debent distingui, sensus, & consensus: certo qui credendum est solum sensum non sufficere ad peccatum, cum non sit liber, nisi accedat consensus: qui tamen in scrupuloso timorato non ita facile debet praesumi.

8. Ingentem molestiam, quam patitur ex scrupulis, patienter sustineat, Deoque offerat in debitam praeterito-

rum peccatorum satisfactionem, melior sic tanto minorem poenam ipsi fore solvendam in Purgatorio; ac proinde dicat cum S. Augustino: *Hicure, bis seca, ut in aeternum parcas*.

9. Meminerit certa constare experientia eos, qui in vita adeo vexantur scrupulis, Dei misericordia in morte summam animi tranquillitatem, ac pacem obtinere: quo modo Albertus Magnus glossans verba illa *Matth. 26. Tristis est anima mea usque ad mortem*, hoc verbo *exclusitve tantum*, dicit Christum nobis tristitia illa, quam passus est in horto Gethsemani, promeruisse ut tristitia, quam fideles patiuntur ex scrupulis, duret usque ad mortem exclusive, iis in morte summam animi tranquillitatem consequentibus.

10. Consideret, quod, si Deus voluisset ipsam perdere in gehennam, & excludere ab aeterna salute, illam non vocasset ad religionem, nec tot auxilia contulisset ad comparandam caelestem gloriam; sed eam e terra viventium abstraxisset, & in locum damnationis aeternae deturbasset, dum vivebat in peccato mortali; quod utique facere potuisset iuste: non fecit tamen; sed patiens, & misericors expectavit ad poenitentiam: quod est signum nolle ipsum ejus mortem, sed ut convertatur, & vivat, volens omnes salvos fieri.

11. Quia ratione dubitare quis potest, num Deus velit ipsum salvare, si ille, teste *Santo Dionysio Areopagita ep. ad Demophilum cum iis etiam, qui ipsum deserunt, amanter haeret, contendit, & rogat, ne indigni habeantur, & repellantur; deliciis disfluantes, & semere eos accusantes fert, atque ipse defendit, aut potius curationem pollicetur; eis, cum procul absint, tamen accedentibus occurrit, & prodis obviam, totosque complexus osculatur, nec superiora maleficia exprobrat, sed ea bona, quae adjunct, diligit, festum diem agit*

agit, convocat amicos, idest bonos, ut sit omnium latantium habitatio: hæc Sanctus Doctor; & ex his quis non videat sentiendum de Domino in bonitate Sap. 1.? Confessit *Sanctus Bernardus ep. 107. his verbis: Nemo se amari diffidas, si jam amat: lubenter enim amor Dei, quem prævenit, amorem sequitur: nam quo pacto redamare pigeat, quos amavit nec amantes?* Consentit *Blosius in consolat. pusillanim. cap. 17. §. 2. dicens: Quantumcumque peccaveris, semper Dei misericordia in infinitum excedit tuas iniquitates: quantumcumque infirmus sis, semper illius benignitas a juvare parata est tuam fragilitatem; & c. 7. dicit: Tanta ejus misericordia est, ut stупpa aliqui, sive lignum in immenso igne positum non tam cito incendi possit, quam ipse peccatori veraciter dolenti peccata omnia condonare paratus est.*

12. Cum salus æterna hominis pendeat ex voluntate tum Dei, tum hominis; & alias nobis certo constet de voluntate Dei ex certissimo testimonio Pauli 1. *Tim. 2. Qui omnes homines vult salvos fieri: si ipsi velimus salvari, jam sumus certi de salute; quippe quæ jam pendet ex voluntate nostra, qua velimus cooperari gratiæ Dei, quæ nobis non deest, immo in religione superabundanter confertur; ut proinde dicatur Osee 13. Perditio tua ex te Israel; tantummodo in me auxilium tuum.*

13. Monialis scrupulosæ prohibeatur lectio librorum, qui solent renovare scrupulos; & ne agat cum iis, de quibus dubitari potest, quod eam confirment in perplexitatibus: item ei suadeatur, ut de peccatis præteritis rite confessus non amplius cogitet, nisi in communi, memor consilii a Pinusio Abbate dati cuidam scrupuloso, quod refert *Cassianus colat. 10. cap. 9. his verbis: Quod dixisti te etiam de industria præteritorum peccatorum memoriam retrahere, hoc fieri penitus non oportet; quin immo, etiam si*

violenter irrepseris, protinus extrudatur.

14. Confugiat Monialis scrupulosa, ad pia opera, dum urgetur scrupulis, memor hominis scrupulosi figuram in Evangelio gessisse lunicum a spiritu malo obfessum, qui nunc in ignem, nunc in aquam se jactabat [scrupuloso se jactante de una cogitatione tristi in aliam]: ideoque sicut ille non potuit curari, nisi in oratione, ac jejunio, ex *Matth. 17.* sic scrupulosum difficile posse curari, nisi per orationem, jejunium, & alia pia opera, in quibus se exerceat.

15. Si non juverint hæc monita, disertis verbis dicatur Moniali scrupulosa infirmitatem scrupulorum oriri ex occulta ipsius superbia, eaque graviore omnibus peccatis per scrupulos in memoriam refricatis, nec posse eam curari, nisi sensum suum omnino abneget, se totam simpliciter submittendo judicio Confessarii; sibi certo persuadens illum a Deo regi, adeoque ipsam teneri stare consiliis illius, cum non sit ipse, qui loquitur, sed spiritus Dei, qui loquitur in ipso. Unde fit, ut sicut acquiesceret Angelo ipsi nomine Dei significanti, ut bono esset animo; sic & debeat acquiescere Confessario id ei attestanti nomine ipsius Dei; dicente Christo *Lucæ 10. Qui vos audit, me audit; cum re vera uterque nomine Dei loquatur, & ut Dei nuncius.*

16. Meminerit se alias non semel vehementer alicujus imaginationis ipsius animo irrepentis falso apprehendisse aliquid esse grave peccatum, quod postea, deservescente falsa illa apprehensione, clare cognovit non esse peccatum, adeoque trepidasse timore, ubi non erat timor; hincque in simili casu colligat, quod, sicut alias modo dicto fuit decepta, sic etiam hic, & nunc similiter decipitur; ac proinde intrepida deponat timorem, immo & interdum operetur contra scrupulum, memor, quod, sicut volens lignum distortum facere rectum, illud in contrariam partem inbectit; sic habens con-

conscientiam per scrupulos distortā debet se inflectere in contrariū, ut debitam consequatur conscientię rectitudinem : ut advertit *Gerson. in tract. de reg. mor.*

17. Recolat sæpe, quod dicit *Blosius in consolat. pusillanim. c. 1. §. 6. ex Taulero eorum* scilicet, qui confessiones recipiunt, potestati, & auctoritati fidem adhibendam esse, sicut verbis Domini, quibus ait: *Quorū remisistis peccata, remittuntur eis; & quacumque solveritis super terrā, erunt soluta et in cælis in veritate dico, charissimi, ubi quis peccata sua rite confessus adhuc remorsus ex iisdem in conscientia patitur, multo melius fecerit, si in hac parte Deo confidendo, & fidem virtuti confessionis adhibendo eadem de novo non confiteatur, quam si iteret confessionem.* Ad quod faciunt, quæ habentur *Matth. 23. Super cathedram Moysi sederunt Scribæ, & Pharisei omnia ergo, quacumque dixerint vobis, servate, & facite* : si enim id servant, quæ a quibuslibet, multo magis a scrupulosis; & si erga Scribas, & Phariseos, multo magis erga viros probos, ac doctos, ut advertit *Bresserus de conscientia lib. 7. c. 5. n. 38.* referens ex *Antonino* quemdam scrupulosum divinitus fuisse monitum, ut consuleret discretos, & acquiesceret illis; addensque *S. P. N. Ignatium*, cum valde scrupulis vexaretur, nec precibus, jeuniis, aliisque pœnitentiis ab iis liberari posset, tandem summam conscientię quietem consecutum fuisse acquiescendo consilio, ac mandato Confessarii, ut deinceps quietus esset. Et hanc regulam inquit *Bresserus n. 40.* esse indubitatam, certissimam, & securissimam, eamque scrupulosos sequi posse, & credere certissimam, quasi articulum fidei, absque omni peccandi periculo, imo cum magno merito (quidquid sibi videatur) cæco quodam modo captivando intellectum, ac iudicium suum acquiescendo dictis iudicioque aliorū; & hoc, licet alii errarent: hic enim sibi errarent, non scrupulosis. Ita *Bresserus.*

18. Scrupulosus non debet secum disputare an certissime aliquid sit, vel non sit peccatum; hoc enim ei est perniciosum: sed, si primo intuitu non videatur id ita certum, libere, ac fortiter rejiciat tanquam scrupulum; idemque facias si dubitet, an jurare audeat: nam eo ipso id ei non est certissimum: ita *Bresserus sup. n. 49.* addens, etsi scrupulosus putet tam certo aliquid esse peccatum, ut auderet jurare, posse nihilominus, imo debere Confessario contrarium dicenti credere.

19. Avertat scrupulosus fortiter, & constanter cogitationem; ac imaginationem ab omnibus spectantibus ad suum scrupulum eo fere modo, quo averteretur ab impuris objectis: & ad hoc conferet continua aliqua occupatio, ac distractio intellectus ad objecta læta, & aliena a scrupulis: & ratio est, quod cessatione actuum, quæ sit per dictam occupationem, habitus, & species scrupulosæ remittuntur, & tandem omnino pereunt; cum e contra intendantur cogitationibus, & disputationibus scrupulosi scrupuli, ut habitus exercitio suorum actuum, visque imaginativa lædatur forti, ac frequenti imaginatione prævia ad dictas cogitationes scrupulosas.

20. Confessarius cum Moniali scrupulosa nunquam agat dubie, ac obscure, sed resolute, & clare; ne augeat scrupulos, dum vult curare: ne desperet, aut diffidat ob molestā curam Monialis scrupulosæ, sed confidat in Domino, qui illuminat omnem hominem; eamque pergat curare in omni patientia, ac doctrina non solum remediis propositis, sed suis precibus, aliisque medicamentis, quæ unctio Spiritus Sancti edocebit: illam nunc reprehendat, jubeatque sibi obedire, si est importuna: nunc eam soletur, jubeatque bono animo esse, si est nimis pusillanimis: nunc totum ejus periculum in se suscipiat, spondeatque se pro ea respondurum in die iudicii.

APPENDIX

CONSTITUTIONUM

SS. D. N. BENEDICTI PP. XIV.

AD MONIALES PERTINENTIUM.

Constitutio Sanctissimi Domini Nostri BENEDICTI PP. XIV. super Clausura Monialium.

Est XL. tom. 1. Bullar. pag. 106.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ad perpetuam rei memoriam.

Salutare in Catholica Ecclesia institutum ab ipsa antiquitate susceptum, ac tanta cum sollicitudine & pastoralis zelo custoditum, ut flos ille Ecclesiastici germinis, decus atque ornamentum gratiæ spiritualis, læta indoles, laudis & honoris opus integrum atque incorruptum, Dei imago respondens ad sanctimoniam Domini, illustrior portio gregis Christi, Sacræ Virgines, quarum, quo sublimior gloria est, major & cura est, intra Monasteriorum septa & claustra vigili sollicitaque custodia servarentur, tam ante, quam post Tridentinæ Synodi Decreta Romani Pontifices Prædecessores nostri tot sanctissimis Legibus, & initis Apostolicæ providentiæ charitatisque consiliis communicare & confirmare studuerunt; ut, quæ se Christo dicaverint, & a carnali concupiscentia recedentes, tani carne, quam mente se Deo voverint, consumment opus suum magno præmio destinatum. Quoniam autem, etsi providas hujusmodi Sanctiones Constitutionesque; si ea, qua decet, regularis disciplinæ observantia custodirentur, satis esse scimus, ut Virgines ea, quæ Cælestis earundem Sponsi Jesu Christi sunt, cogitantes, sint sanctæ & corpore & spiritu; longa tamen experientia edocti, & assiduis Venerabilium Fratrum

aliarum Ecclesiarum Antistitum querelis admoniti, supremas Apostolicæ auctoritatis providentiæque partes requiri, ut abusus quamplurimis ex nimia quorumcumque, aut sibi quocumque pacto arrogantium, aut prætendentium, aut obtendentium facultatem alias sibi quomodolibet sive a jure, sive ab homine concessam, vel demandatorum munerum ratione debitam esse, ut sive ipsi, sive alii ingredi clausuram Monialium, aut ipsæ Moniales e clausura ob quascumque etiam non legitimas causas egredi, & extra clausuram hujusmodi commorari possint, licentiam concedendi indulgentia sensim investitis opportune occurratur: Hinc est, quod Nos pro suprema omnium Christianissimæ procuracione imbecillitati nostræ in universalis Orthodoxæ Ecclesiæ regimine divinitus imposita opportunum abusus hujusmodi remedium, quantum eum Domino possumus, adhibere satagentes, Auctoritate Apostolica, tenore præsentium omnes, & singulas Constitutiones a Romanis Pontificibus Prædecessoribus nostris tam ante, quam post Concilii Tridentini Decreta super clausura Monialium editas renovamus, & confirmamus, necnon in posterum ab omnibus & singulis, ad quos spectat, & in futurum spectabit, sub eisdem pœnis in Constitutionibus eorumdem Prædecessorum nostrorum Romanorum, Pontificum, & Decretis Concilii Tridentini præfati contentis inviolabiliter observandas esse statuimus, decernimus, præcipimus, atque mandamus. Præterea motu proprio & ex certa scientia, ac matura deliberatione nostris, deque Apostolicæ potestatis plenitudine earundem

P p p

præsen-

præsentium tenore omnia & singula indulgentia, privilegia, prærogativas, facultates, licentias, & quocumque alio pacto nuncupatas concessiones omnibus & singulis quibuscumque Ecclesiasticis personis, quacumque auctoritate, dignitate, honore, præminencia, ac jurisdictione fungentibus, etiam Venerabilibus Fratribus nostris Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus, sive singulis, sive eorundem Cardinalium Congregationibus, etiam de Latere Legatis, sive qui Provinciis & Legationibus Status nostri Ecclesiastici pro tempore præsunt, sive quos ad Carissimos in Christo Filios nostros Romanorum Regem in Imperatorem pro tempore eligentes, vel electum, Reges & Reginas illustres, aliasque Summas Potestates, prout rerum conditio postulaverit, mitti & ablegari contigerit; sive qui, licet aliarum insignium Ecclesiarum Antistites, tamen tamquam Apostolicæ hujus S. Sedis Legati de Latere alias nuncupati & habiti sunt, & fortasse habentur, aut haberi, & esse prætendunt, & in posterum habendi sunt; sive Ordinarii, sive Extraordinarii nostri, & ejusdem Apostolicæ Sedis ubicumque, etiam apud ipsos Imperatorem & Reges ac Summas Potestates Nuntii, sive Inter-Nuntii resident (exceptis dumtaxat locorum Ordinariis, iisque omnibus Superioribus, quibus tamquam Ordinariis & ordinaria jurisdictione utentibus Monialium Monasteria subiecta, & addicta sunt, in casibus tamen necessariis, & servatis aliis de jure servandis, & non aliter omnino), ac demum quibuscumque aliis quocumque nomine & expressione nuncupatis personis quocumque tempore a quibusvis, etiam ab ipsis Romanis Pontificibus Prædecessoribus nostris quacumque de causa, occasione, titulo, colore & prætextu per quasque Apostolicas sive in simili forma Brevis, sive sub Plumbo expeditas Literas sub quibuscumque verborum formis facta, data, concessa, & impertita, sive factas, datas, concessas & impertitas super hujusmodi ingressu revocamus, abolemus, annullamus atque irritamus; necnon a datarum earundem

præsentium die revocata, abolita, annullata & irrita, ac nullius prorsus momenti, ac vigoris esse & fore, neminique culibet quocumque tempore suffragari; ac quemlibet omnium antedictorum, etiam speciali mentione dignorum quacumque facultate hujusmodi sive pro se, sive pro aliis temere uti audientem, ipso facto absque ulla alia declaratione pœnas & Ecclesiasticas censuras contra Violantes Clausuram Monialium inflictas, a quibus, præterquam a Nobis, & pro tempore existente Romano Pontifice, nisi in mortis articulo, absolvi possit, incurrere & incursum esse; licentiamque hujusmodi concessam nullo modo suffragari, atque nullius momenti perinde ac, si minime concessa fuisset, ipso facto fore, & haberi, ac pœnas, & censuras Ecclesiasticas ipso etiam facto, ut præmittitur per contrasacientem incurrere, & incursum esse statuimus, decernimus, ac declaramus. Decernentes easdem præsentis Litteras, & in eis contenta quæcumque, etiam ex eo, quod quicumque in præmissis interesse habentes, seu habere quomodolibet prætendentes cujusvis status, gradus, ordinis, præminentiæ, & dignitatis existant, seu alia specifica, & individua mentione & expressione digni illis non consenserint, nec ad ea vocati, citati & auditi, causæque, propter quas præsentis emanarint, sufficienter adductæ, verificatæ & iustificatæ non fuerint; aut ex alia qualibet; etiam quantumvis juridica, & privilegiata causa, colore, prætextu & capite, etiam in corpore juris clauso: etiam enormis enormissimæ, & totalis læisionis nullo unquam tempore de subreptionis, vel obreptionis, aut nullitatis vitio, aut intentionis nostræ, vel interesse habentium consensus, aliove quomodolibet, etiam quantumvis magno, & substantiali, ac incogitato, & inexcogitabili individuumque expressionem requirente defectu notari, impugnari, infringi, retractari, in controversiam vocari, aut ad terminos juris reduci, seu adversus illas apertitionis oris, restitutionis in integrum, aliudve quodcumque juris, facti, vel gratiæ

tix remedium intentari, vel impetrari, aut impetrato, seu etiam motu, scientia & potestatis plenitudine paribus concessio vel emanatio quempiam in iudicio, vel extra illud uti, seu se iuvare ullo modo posse; sed ipsas præsentis Litteras semper firmas, validas & efficaces existere, & fore, usqueque plenarias, & integros effectus sortiri & continere, ac ab illis, ad quos spectat, & pro tempore quando-cumque spectabit, inviolabiliter & inconculse observari: sicque, & non aliter in præmissis per quoscumque Iudices Ordinarios, & Delegatos, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, ac Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, etiam de Latere Legatos, & Sedis prædictæ Nuntios, aliosve quoslibet quacumque præeminentia, & potestate fungentes, & functiones, sublata eis & eorum cuilibet quavis aliter iudicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate, iudicari & definiri debere, ac irritum & inane, si secus super his a quoquam quavis auctoritate, scienter vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus præmissis, ac, quantum opus sit nostra & Cancellariæ Apostolicæ Regula de *jure quasito non tollendo*, aliisque Constitutionibus Apostolicis, necnon quibusvis etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis Statutis & consuetudinibus, ac usibus & styli, etiam immemorabilibus; privilegiis quoque indultis & Litteris Apostolicis prædictis, aliisque quibuslibet personis etiam quacumque ecclesiastica vel mundana dignitate fulgentibus, & alias quomodolibet qualificatis, ac specialem expressionem requirentibus sub quibuscumque verborum tenoribus & formis, ac cum quibuscumque etiam derogatoriis derogatoriis, aliisque efficacioribus efficacissimis, & insolitis clausulis, ac irritantibus, & aliis decretis, etiam motu, scientia & potestatis plenitudine similibus, ac consistorialiter, & alias quomodolibet in contrarium præmissorum concessis, editis, factis ac pluries iteratis, & quantisque vicibus approbatis, confirmatis, & innovatis. Quibus omni-

bus & singulis, etiam si pro illorum sufficienti derogatione de illis, eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa & individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes mentio, seu quævis alia exquisita forma ad hoc servanda foret, tenores huiusmodi, ac si de verbo ad verbum, nihil penitus omisso, & in illis tradita, observata, exprimerentur & insererentur, præsentibus pro plene & sufficienter expressis, & insertis habentes, illis alias in suo robore permanentis, ad præmissorum effectum hac vice dumtaxat specialiter & expresse derogamus, ac derogatum esse volumus, ceterisque contrariis quibuscumque. Volumus autem ut earundem præsentium Litterarum transumptis seu exemplis, etiam impressis manu alicujus Notarii publici subscriptis, & sigillo personæ in Ecclesiastica dignitate constitutæ munitis eadem prorsus fides in iudicio, & extra illud ubique locorum habeatur, quæ haberetur ipsis præsentibus, si forent exhibitæ vel ostensæ.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die tertia Januarii millesimo septingentesimo quadragesimo secundo Pontificatus Nostri Anno secundo.

De Clausura Monialium, & admissione Familiarum in Monasteria. Venerabili Fratri Josepho Maria Episcopo Portugalienfi.

Æt XXVI. Bullarii tom.2. pag.177.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabilis Frater Salutem & Apostolicam Benedictionem.

PER binas alias nostras in simili forma Brevis litteras, quarum unæ quidem datæ fuerunt die 1. mensis Junii anno MDCCXLI. incipientes: *Cum Sacrarum Virginum*; alteræ vero die 3. mensis Januarii anno MDCCXLII. itidem incipientes: *Salutare in Catholica Ecclesia institutum*; ea opportuna adhibere curavimus Apostolicæ providentiæ supremæque au-

Oratoris nostræ remedia, quæ ad instaurandam regularem quoad clausuram Monialium observantiam; a primæva disciplina per Prædecessores nostros Romanos Pontifices, & Sacros Canones confirmata sensim dilabentem, satis esse in Domino duximus. Quoniam autem non sine gravissimo animi nostri angore accepimus novas artes, ac nova inventa, etsi antiqua sint, ac toties proscripta, sub variis exquisitisque causis, & rationibus in dies excogitari, quæ non solum per præscriptas leges prohibentur, sed quamplurimis etiam inordinationibus, & offendiculis adium patefaciunt: Ac primum quidem eo pervenit famularum ad Monialium ministerium in Monasteria admittendarum abusus, ut indulgum, quod ab Apostolica hac Sancta Sede sub tot salutariis conditionibus concedi solet, eisi pro prima vice servatis iisdem conditionibus executioni demandetur, deinceps tamen quoties admittam famulam, aut e Monasterio egredi, aut viam universæ carnis ingredi contingat, toties, nulla indulti huiusmodi habita ratione, ad libitum Monialium, sine alia Antistitis Ordinarii locorum, ad quos spectat, scientia & licentia, sed de Superiorum Regulæ eorumdem Monasteriorum dumtaxat aliquando consensu, alix, atque alix in Monasterium inducantur famulæ, de quarum moribus, fama, vitiis, ac virtutibus nulla præcesserit legitima cognitio; unde fit, ut sub Famularum nomine ac prætextu, fœminæ quæcumque in Clausuras, non sine Clausuræ violatione admittantur: Illud præterea in more positum esse dolentes advivimus, ostia nimirum Monasteriorum, quæ semper clausa esse, nec nisi ad necessaria eorumdem Monasteriorum commoda recludi debent, ita assidue patefieri, ut Moniales, & quæcumque alix in Monasteriis degentes Virgines in propatulo sedentes, sive stantes, cum quibusvis utriusque sexus hominibus illuc accedenibus indiscriminatim colloqui, & jocari etiam non erubescant, ut sæpe quamlibet fœminam in quacumque ætate constitutam sive consanguineam,

sive affinem, sive tamquam famulam cuiuslibet earumdem Monialium in ipsam Clausuram accerant; & quamvis ipsæ Moniales impellant, sponte tamen ingressam deinde afferant; nec Religioni ducant censuras, ac pœnas canonicas, quibus ea propter obnoxie sunt: Nos sane, qui pro imposita Nobis divinitus suprema Apostolicæ servitutis procuratore saluberrime occurrere debemus hisce abusibus, & inordinationibus, etsi abusus, & inordinationes huiusmodi in ista Fraternitatis Tux Diocesi neque unquam irrepisse, neque unquam irrepturos esse in Domino confidimus; Fraternitati tamen Tux notum esse volumus, quod Nos non solum omnes, & singulas Constitutiones tam ab iisdem Prædecessoribus Nostris Romanis Pontificibus, quam a Nobis ipsis super clausura Monialium editas, verum etiam omnia & singula decreta tam a Concilio Tridentino, quam a Congregationibus Venerabilium Fratrum Nostrorum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium super eadem clausura, & admissione, & receptione Educandarum puellarum, & famularum, sive quarumcumque fœminarum promulgata, quatenus opus sit, tenore præsentium auctoritate Apostolica confirmamus, & sub pœnis etiam per easdem Constitutiones, & Decreta contra inobedientes inflicti, servari mandamus, ac præcipimus. Insuper tenore, & auctoritate paribus statutum, ac declaramus, admissionem receptionemque quarumcumque fœminarum, sive puellarum Educandarum, sive Famularum in Monasteria, quæcumque ex causa, sine legitima authenticaque ejusdem Apostolicæ Sedis licentia toties, quoties opus fuerit, impetranda, & prævio examine super moribus, fama, habilitate, & necessitate ipsarum Educandarum puellarum, vel Famularum, per Antistites locorum Ordinarios tantummodo, & non alios quoscumque Superiores toties itidem, quoties necessitas postulaverit, habendo, non obstante quacumque consuetudine etiam longi temporis, fieri non debere. Quod si secus factum, ac fieri in po-

in posterum contingat, statuimus pariter ac declaramus, tam Moniales, & quascunque in Monasteriis degentes, quæ feminas quascunque in eadem Monasteria quomodocunque admiserint, receperintque, quam ipsas feminas admissas & receptas, canonicis censuris, & pœnis obstrictas esse, ac fore, a quibus easdem Moniales, & feminas hujusmodi ejusdem tuæ Diœcesis, si fortasse hac in parte deliquisse contigerit, de præcrito tantum absolvendi facultatem Fraternitati Tuæ, cum facultate etiam alios subdelegandi, tribuimus & impertimur. Cæterum Fraternitati Tuæ injungimus, ac præcipimus, ut omnium, & singularum ordinationum per laudatum Concilium Tridentinum, & Apostolicas Constitutiones, & dictarum Congregationum decreta, super clausura Monialium, & delegata Antistitibus locorum Ordinarii Visitatione tam interna, quam externa præscriptarum memor, easdem ordinationes sub pœnis desuper inflictis debita executioni mandare fatagas, & studeas, nec non mandari facias, cures, & adnitaris. Interim, ad prosperi successus auspiciis, Tibi, Venerabilis Frater, Apostolicam benedictionem peramanter impertimur.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorcm die XXIV. Jan. MDCCXLVII. Pontificatus Nostri Anno Septimo.

Constitutio qua certus ordo præscribitur, pro Causis super nullitate Professionis Regularis mature discutiendis, & valide definiendis.

Est XLVII. tom.2. Bullar. pag.393.

BENEDICTUS EPISCOPUS
SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

SI datam hominibus fidem frangere, conventionesque eas, quæ ab humanis legibus robur accipiunt, abrumperc; ac violare non licet; multo magis necesse est obligatum Deo mentis propositum immutabiliter servari, Nosque præsertim, utpote sacrarum Legum custodes a Deo

constitutos, oportet earum pactionum, quæ Divino, & Ecclesiastico jure indissolubiles sunt, perpetuam firmitatem, & observantiam asserere. Eam ob rem jam usque ab anno Incarnationis Dominicæ MDCCXLI. Pontificatus Nostri II., Apostolicas Literas dedimus, incipientes: *Dei miseratione*, in Bullario Nostro deinde editas Tom.1. num.33., quibus certum præscripsimus ordinem, in Tribunalibus Ecclesiasticis servandum, quum in ipsis discuti & definiri deberent Causæ, in quibus de nullitate alicujus matrimonii contracti ageretur, non eo quidem consilio, ut si quod forte matrimonium cum impedimento aliquo dirimente initum fuisset, de illius nullitate judicium postulari, aut fieri prohiberemus; sed ut in hoc gravissimo judicii genere, in quo de sacro Conubiorum fœdere agitur, pleniori veritatis elucidationi consuleremus; utque Judices, non sine certissima cognitione omnium, quæ ad rem maxime conducunt, hujusmodi vinculum ex tot rationibus insalubre sententiis suis, tamquam irritum ab initio, dissolverent. Cujus quidem Constitutionis utilitas, Deo favente, ad hunc diem aperte comprobatur: quum ex eo tempore, neque tot Causæ super præcensa Matrimoniorum nullitate in Tribunalibus pendeant; nec tam frequenter, ut antea, Nobis exhibeantur preces pro obtinendis dispensationibus super Matrimonio rato & non consummato, dum scilicet ante omnium oculos propositæ sunt difficultates paulo quidem majores, sed omnino justæ, quæ, ex novo ordine a Nobis statuto, cuilibet superandæ se offerent, antequam optatum finem assequatur.

Quemadmodum itaque pro Matrimonii carnalibus a Nobis provifum fuit, ita nunc de spiritualibus animarum nexibus, de Religiosis videlicet utriusque sexus Regularium Professionibus, pari ratione statuere decrevimus: nimirum certam normam, ac methodum tradere, quam observare debeant Judices Ecclesiastici, quoties judicia super nullitate Professionum in aliquo Ordine Regulari a Sede Apo-

Apostolica approbato factarum, coram ipsis agitari contingat; neque id quidem ad hunc finem, ut aditus intercludatur iis, qui iustis de causis huiusmodi actiones intentare velint, ac possulent, Professionem a se factam ex capite nullitatis irritam declarari; sed ut ipsi Iudices rerum veritatem in specie dignoscere, suasque sententias indubiis fundamentis innixas proferre valeant; ac ne unquam, ex ignorantia factorum, aliquem decernant solum vinculo, dum is forte, valide solemnium votorum professione emissa, Religioso Ordini, cui nomen dedit, re ipsa maneat adstrictus. Qua ex methodo a Nobis tradenda hunc fructum similiter obtenturum speramus, ut & rariores in posterum in Tribunalibus futuræ sint Causæ super prætenso Professionum nullitate; & qui deinceps huiusmodi nullitatis declarationem in foro externo obtinuerint, & consequenter a Religione discesserint, non amplius anxii aut male tuta, conscientia vivant, ac propterea ad Nos, aut ad Officium Pœnitentiariæ Nostræ Apostolicæ, ut non semel evenisse novimus, confugere cogantur, occultato; ut moris est, in precibus nomine, fatentes sententiam super Professionis nullitate pravis artibus extortam a se fuisse, decepto iudice, vel per mendaciam in facti expositione adhibita, vel per corruptos Testes; ideoque flagitantes, ut ex gratia & dispensatione Apostolica, facultas manendi in sæculo ipsis indulgeatur.

Ut autem ordinate procedamus, distinguendum initio est inter Regulares illos, qui intra quinquennium a die factæ Professionis, de illius nullitate actionem promouent; & eos, qui post elapsam quinquennium reclamant. Quod ad priores attinet, celebre est de illis decretum Sacræ Tridentinæ Synodi sess. 25. de Regular. cap. 19. in hæc verba: *Quicumque Regularis prætendat, se per vim & metum ingressum esse Religionem, aut etiam dicat, ante ætatem debitam professum fuisse, aut quid simile, velitque habitum dimittere quacumque de causa, aut etiam cum habitu discedere, sine licentia Super-*

*riorum; non audiat, nisi intra quin-
quennium tantum a die Professionis, &
tunc non aliter, nisi causas, quas præten-
derit, deduxerit coram Superiore suo &
Ordinario.* In quo sane decreto licet in littera Virorum Regularium dumtaxat mentio fiat, nihilominus etiam feminæ Religionem professæ comprehenduntur quum, ex regulis juris, masculinum genus etiam femininum includat, ubi una eademque causa pro feminis æque, ac pro masculis militat. Quamvis autem Decreti verba satis clara sint, variæ tamen quæstiones circa eorum sensum ac vim excitatæ fuerunt.

Quum etenim ibi sermo dumtaxat sit de Regulari Professo, qui suam Professionem nullam fuisse contendat: *Quicumque Regularis prætendat se per vim & metum ingressum esse Religionem &c.*, nihil vero expresse statuatur de ipsa Religione, cuius aliquando interest alicuj. Alumni sui Professionem irritam declarari; ut si quis, exempli causa, comperiat occultum aliquod impedimentum non revelasse, de quo interrogatus fuerat, adjecta declaratione, quod, eo forsitan existente, & non patefacto, ipsius admissio a Religione minime rata habenda foret; hinc dubitatum fuit, an in huiusmodi casu solus Superior Regularis sine Ordinario procedere posset, an vero etiam in hac facti specie discutienda esset Causa coram Regulari Superiore simul & Ordinario Loci. Super quo Congregatio S. R. E. Cardinalium ad ipsius Concilii Tridentini Interpretationem ab Apostolica Sede deputatorum constanter decrevit, Causas huiusmodi super nullitate Professionis, tam a Regulari Professo, quam a Religione, intra quinquennium in iudicium deductas, & a Superiore Regulari, & ab Ordinario Loci simul cognoscendas esse.

Quum item quinquennium, intra quod admittitur reclamatio adversus Professionem, Sancta Synodus computandum voluerit a die professionis; cumque potior, atque communior causa, quæ pro nullitate Professionis adduci solet, in metu consistat; metus autem per totum quinquennium,

nium, atque etiam ulterius, aliquando perleveret; quæsitum fuit, an, ubi de metu agitur, initium quinquennii desumendum sit ab ipso die Professionis emissæ, an vero a die, quo Professus liberam reclamandi facultatem habere cæpit. Eadem vero Congregatio declaravit, in utroque pariter casu, concessum quinquennii tempus a die emissæ Professionis esse computandum.

Ad idem pariter quinquennium pertinet alia agitata quæstio, an scilicet prædicti Ordinarius & Superior Regularis cognoscere possint Causas nullitatis Professionis etiam post ipsum quinquennium, ubi nempe Professus intra illius decursum reclamaverit, sed iudicium prosequi deinde neglexerit aut nequiverit. Decretum est autem ab eadem Congregatione, coram præfatis iudicibus a Concilio memoratis agendam esse Causam, etiam post elapsam quinquennium, dummodo satis constet, eam intra præscriptum tempus a reclamante serio intentatam fuisse.

De ipsis autem iudiciis pro huiusmodi Causarum cognitione a Sancta Synodo designatis, per ea verba: *coram Superiore suo, & Ordinario*; complures similiter motæ sunt quæstiones, quæ majori eorumdem verborum elucidationi causam dederunt. Et primo quæsitum fuit, quisnam censendus esset Superior Regularis in casu, & ad effectum, de quo agitur; utrum scilicet Provincie Rector, an Generalis Ordinis Moderator; Congregatio autem ejusdem Concilii Interpres definivit esse Superiorem localem, nimirum Abbatem, vel Guardianum, sive Priorem, aut alio quocumque nomine nuncupatum Præpositum, seu Rectorem illius Monasterii, aut Cœnobii, in quo reclamans Professionem emisit; cum nempe, qui huiusmodi Monasterii aut Cœnobii regimen exerceat, quo tempore Causa super nullitate Professionis in iudicium deducitur. Quæsitum item fuit, quisnam Monialium proprius Superior dicendus sit, ad effectum iudicandi una cum Ordinario de earum Professionis nullitate. Responsum fuit, quod, si agatur de Monialibus Ordinario Loci

immediate subiectis, tunc, quum nullus sit earum Superior Regularis, solus Ordinarius iudicat de Professione reclamantium intra quinquennium: Si vero Moniales Regularium regimini sub sint, tunc huiusmodi Causæ iudicandæ sunt ab Ordinario loci simul, & a Superiore Regulari; ab eo nimirum, cui conceditur est universum Monasterii regimen, non autem a Confessario Regulari Monialium. Dubitatum est etiam, utrum Superior Regularis jus suum cedere possit Ordinario Loci, eique permittere, ut in huiusmodi Causis solus procedat, & iudicet; Id autem prædicta Congregatio fieri posse negavit; permisit tamen Superiori Regulari, ut si iudicium assumere nolit, aut non possit, alium subrogare valeat vel Regularem, vel etiam Ecclesiasticum Sæcularem juris Canonici peritum, qui una cum Ordinario iudicis partes exerceat. Denique quæsitum fuit, si forte Ordinarii & Superioris Regularis iudicia inter se disserepantia extiterint, quodnam ex ipsis alteri prævalere debeat. At in hoc casu responsum fuit, Causam ipsam ad Apostolicæ Sedis iudicium devolutam censi.

Quum vero inter capita nullitatis Professionem Regularem irritantia, unum etiam adnumeretur, si nempe aliquis Professionem emisit in Cœnobio ad Novitiorum institutionem minime destinato, in iis tamen locis, in quibus rec. mem. Prædecessor Noster Clemens Papa VIII. Decreta de Regularibus a se edita vim habere mandavit; si quis ex hoc capite Professionem a se factam intra quinquennium impugnare voluerit, aut etiam si Religio intra idem quinquennium postulaverit alicujus Professionem ex huiusmodi capite irritam declarari; decretum extat a fel. record. Urbano Papa VIII. altero Prædecessore Nostro iustis gravibusque de causis, ac de consilio præfatæ Congregationis Conc. Trident. Interpretis, editum die v. Januarii anni MDCXXXVI., incipien. *ad occurrendum*, quo statutum fuit, huiusmodi Causas ad eandem Congregationem privative pertinere. Hæc sunt

sunt potiora in hoc genere Decreta ex Regestis prælaudatæ Congregationis excerpta, quæ licet alias a Prædecessoribus Nostriſ Romanis Pontificibus Apostolica Auctoritate non semel approbata fuerint, & confirmata; Nos tamen eadem, præsentium Litterarum tenore, atque Auctoritate simili, novo approbationis & confirmationis Nostre robore communimus, atque ab omnibus, ad quos spectat, seu respective spectabit, in posterum pro regula haberi, ac plenarie executioni demandari præcipimus.

Quibus ita constitutis, firmataque pertinentia Causarum, quæ intra quinquennium a die Professionis emissæ adversus illius validitatem introducuntur; consequens est, ut & ea indicemus, quæ de ordine ac methodo in hujusmodi judiciis servanda; a Majoribus sapienter constituta sunt, tum ea proferamus, quæ Nos ipsi opportune addenda censuimus, quæque pari auctoritate, ac præsentium litterarum vigore, perpetuis futuris temporibus servari volumus & mandamus. Jam de ipsa hujusmodi Causarum introductione notum est decretum ejusdem Concilii Tridentini *cir. Sess. 25. cap. 19. de Regular.*, ut si quis antea habitum sponte dimiserit, nullatenus ad allegandum quamcumque causam admittatur, sed ad Monasterium redire cogatur, & tamquam Apostata puniatur; interim vero nullo privilegio sue Religionis juvetur. Ex quo sequitur Regularem postulantem judicium fieri de sue Professionis nullitate, ab ipso iudicii limine repelli, nisi constet eum in Religionis sue Claustris morari, & Habitum Regularem resumpsisse, si ipsum antea deposuerit.

De probationibus vero, licet non ignoremus, apud Superiores Regulares, Ordinarioque Locorum usu receptum fuisse, in re tanti momenti, iudicia sua fundare in extrajudicialibus attestationibus, quantumvis juramento firmatis, quæ ad perpetuam dicuntur; hoc tamen de cætero usurpari prohibemus; volentes, atque districte mandantes, ut ad adstruendas probationes in hujusmodi Causis ne-

cessarias; verus & judicialis Processus omnino conficiatur; in quo & Articuli exhibeantur ex parte illius, qui adversus Professionem agit; & Interrogatoria dentur ab ea parte, quæ stat pro ipsius Professionis validitate; & Testes tam super Articulis, quam juxta hujusmodi Interrogatoria examinentur; utque, hæc forma non servata, Processus ipse, & Sententiæ dependenter ab eo prolata, insanabili nullitatis vitio corruere censeantur; salva etiam dispositione juris communis, quoad alia nullitatis capita, si quæ forte in ipsa Processus compilatione intervenerint.

Sub eadem pœna nullitatis, decernimus atque statuimus, ut in hoc iudicio citari, & audiri debeant tum Defensores Monasterii, seu Cœnobii, in quo Processus Vota Religiosa suscepit, tum ipsius Professi Consanguinei, sive propinqui, sive alii, quibus bona sua donavit, aut esset; uno verbo omnes, quorum interest illius Professionem sustineri; in primis autem ii citentur (si supersites fuerint) qui indicati erunt tanquam Auctores aut complices metus eidem incussi, ut Votis invitus se obstringeret. Quemadmodum vero in citata Constitutione Nostra, quæ incipit *Dei miseratione*, decrevimus, ut in singulis Dioccesibus ab Ordinario deputari deberet aliquis probitate ac doctrina commendatus, ejus officium esset in Causis Matrimonialibus in iudicio stare pro validitate Matrimonii; ita nunc omnibus & singulis Locorum Ordinariis committimus & mandamus, ut personam aliquam similibus qualitatibus præditam in suis respective Dioccesibus eligant, cui *Defensoris Professionum* munus imponant; utque huic omnia demandata, injuncta, & respective applicata esse censeantur, quæcumque Nos in præcitatis Litteris de Matrimonii Defensore statuimus; Nos enim eadem omnia, præsentium tenore, ad hujusmodi Professionum Defensores expresse extendimus, & respective applicamus, & quoad istos pari modo locum habere decernimus. Id solum peculiari-ter pro Defensore Professionis in præsentibus statuantes, ut scilicet quidquid pro ipsius

ipſus honorario, aut mercede, ſive pro expenſis in deſenſione Cauſe occurrentibus, eidem præſtandum eſſe Judex prudenter arbitratus fuerit, id omne ab illis exſolvi debeat, quibus a Profeſſo renunciata fue-unt bona in Religionis ingreſſu dimiſſa; Si vere hi non exiſtant, aut ſi Profeſſus nihil renunciandum habuerit, ipſa Religio, quatenus ex illis ſit, quæ temporalia bona poſſident, ad hujusmodi ſolutiones teneatur; Si autem nec adſint bona renunciata, nec Ordo Regularis de quo agitur, quidquam poſſideat, tunc Deſenſori Profeſſionis ſatiſſiat ex pecuniis mulctarum illius Tribunalis, in quo Cauſa agitata fuerit, ſive alterius, prout in aliis prædictis Litteris Noſtris de Matrimonii Deſenſore ſtatuiſmus.

Lata demum Sententia a Superiore Regulari, & ab Ordinario Loci, ſi ea pro validitate Profeſſionis pronuntiata fuerit, neque Profeſſus appellationem interponat, Cauſam finitam eſſe non dubitatur, Si vero Profeſſus ad Judicem ſecundæ inſtantiz appellaverit, vel etiam ulterius eadem Cauſa retrahenda fuerit; in omnibus hiſce judiciis volumus ſimiliter Deſenſorem Profeſſionis ex Officio deputatum intervenire, eodem proſus modo, quo in citata Conſtitutione decrevimus, Deſenſorem Matrimonii, In ſecunda & ulteriori inſtantia, iudicio ſemper adeſſe. Ac ſicuti præterea ſtatuiſmus, hujusmodi Deſenſoris partes eſſe a Sententia Judicis primæ inſtantiz pro Matrimonii nullitate lata ad ulterioriſ inſtantiz Judicem provocare; & formam proſequendi iudicium in ulterioribus hujusmodi inſtantiis præſcripſimus; ita porro volumus ut Deſenſor Profeſſionis a Sententia in prima inſtantia pro nullitate Profeſſionis edita appellare omnino debeat; atque in ſecunda ſeu ulteriori hujusmodi Cauſarum reſiſſione, eadem omnia volumus obſervari, quæ pro Cauſis Matrimonialibus in eadem Conſtitutione mandavimus.

Quemadmodum denique legitimas pœnas ibidem conſtitutum adverſus eos, qui poſt unicam obſentiam Sententiam pro prioris Matrimonii nullitate, ſive pen-

dente appellatione, ſive ea per incuriam aut frandem Deſenſoris non interpoſita, auſi fuiſſent novas Nuptias contrahere; atque decrevimus nemini licere ad altera Vota tranſire, niſi duz ſaltem Sententiz conformes pro nullitate prioris Matrimonii emanaverint; ita, ſi quis in Ordine Regulari Profeſſus, poſt unicam Sententiam favore Nullitatis Profeſſionis pronuntiata, ſive pendente, ſive omiſſa culpabiliter appellatione, e Clauſtris exire, a Religione diſcedere, quodque magis eſt, Habitum Regularem abjicere præſuſerit; volumus, atque ſtatuiſmus, omnibus eum poenis atque cenſuris a Sacris Canonibus, & a Conſtitutionibus Apoſtolicis contra Apoſtatas latis atque ſancitis, ſubjacere, & obnoxio eſſe; decernentes pariter, in hujusmodi Cauſis de Profeſſionis nullitate, liberum Profeſſo non eſſe a Religione migrare, niſi duas ſaltem obtinuerit Sententias conformes, quibus ab eo emiſſa Profeſſio nulla & irrita declarata fuerit.

Et primz quidem Inſtantiz Judices ſuper validitate Profeſſionum, quæ intra quinquennium judicialiter impugnantur, ut ſupra dictum eſt, Superior Regularis, ſimulque Ordinarius Loci eſſe debent. Si vero eadem Cauſæ in ſecunda, aut ulteriori inſtantia ſint diſcutiendæ, ſtatuiſmus, inhærentes antiquis quibuſdam ſæpeditæ Congregationis Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum Decretis, quæ pariter tenore præſentium approbamus, & confirmamus, ut Cauſæ hujusmodi ad eos Judices devolvantur, ad quos de Jure aliz omnes Cauſæ Eccleſiaſticae, poſt Sententiam Ordinarii, in gradu appellationis reſpectively devolvuntur; ita tamen, ut hi quoque Judices, ſicuti Ordinarius in prima inſtantia una cum Superiore Regulari proceſſit, & ipſi procedere & Judicare debeant una cum Superiore Regulari, non quidem illius Monafterii, in quo reclamamus profeſſus eſt, ſed alterius Monafterii ejuſdem ordinis in eorum Civitate aut Diœceſi exiſtentis, vel eo non extante, cum Superiore viciniore Monafterii ejuſdem pariter ordinis, ſeu cum alia per-

sona Ecclesiastica, cui juxta præmissa, Superior ille ad quem pertinet, suas vices ad hunc effectum delegaverit. Si autem hujusmodi Cause in secunda aut ulteriori instantia ad Sedem Apostolicam devolvantur, & a prædicta Congregatione Concilii, sive ab altera super Consultationibus Episcoporum, & Regularium, aut denique ab Auditorio Rotæ, ut respective assolet, discutendæ fuerint; nullus erit locus ad judicandum Superiori Regulari; qui neque tunc ad ferendam Sententiam admittitur, quum ab eadem Congregatione Concilii, juxta relatum superius Urbani Prædecessoris Decretum, examinanda fuerit, etiam in quinquennium, validitas Professionis ex eo capite impugnata, quod facta fuisse asserat in Monasterio, aut Cœnobio Religiosis Tyronibus instituendis minime addicto.

Hactenus de judiciis super nullitate Professionis, quæ intra quinquennium a die ipsius Professionis emissæ introducuntur; de quibus hoc etiam declarando decernimus, ut quæcumque in superioribus statuta sunt, & omnia locum habere, & observari debeant etiam in Curia S. R. E. Cardinalis, Nostri & Romani Pontificis pro tempore in Urbe ejusque Districtu Vicarii in Spiritualibus Generalis; quoties hujusmodi Causas intra idem quinquennium in ipsius Tribunali Ordinario judicandas esse contingat. Jam vero videntum est de ejusdem generis Causis, quæ post elapsum quinquennium hujusmodi, in judicium adducuntur.

Porro quum Sancta Tridentina Synodus, post quinque annos ab emissâ Professione transactos, omnem aditum ad reclamandum Professis interclusum esse sanxisset, per ea aperta verba superius relata: *Non audiat, nisi intra quinquennium a die Professionis*: adeo inhærendum hujusmodi sanctionis litteræ duxerunt Majores Nostri, ut sub præmem. Prædecessore Nostro Gregorio Papa XIII. decretum fuerit, ac veluti pro regula statutum, nullius Cause introductionem super nullitate Professionis, elapso quinquennio, admittendam esse; etiam si Pro-

fessio per vim & metum facta diceretur, atque probari vellet, hujusmodi vim & metum toto quinquennii tempore permanisse. Verba Decreti die v. Martii anni MDXCVIII. editi, quæ habentur *Decretorum Congregationis Concilii Tomo 9. fol. 55.*, hæc sunt: *Gregorius XIII. ex Sententia Congregationis Concilii declaravit, eos, qui per vim & metum se Religionem professos prætenderent, nisi intra quinquennium reclamaverint, eo elapso, non esse audiendos, ramesi allegarent, vim & metum semper durasse.*

At vero procedentibus temporibus; non sine justis gravibusque Causis, ut plane persuasum habemus, inductum fuit, ut admitterentur instantiæ pro restitutione in integrum adversus lapsum quinquennii.

De quibus tamen Judicium facere ad Apostolicam Sedem semper privative pertinuit, sive ex parte Professi, sive ex parte Religionis instantiæ hujusmodi proponerentur, ac licet ipsa reclamatio ob impedimentum per totum quinquennium perseverans dilata fuisse diceretur. Hoc enim remedium restitutionis in integrum, extraordinarium in jure vocatum, cujus concedendi facultas Judicibus inferioribus competere nequit, non obstante quacunque contraria consuetudine, etiam immemorabili, aut quolibet asserto privilegio; ut patet ex compluribus in eandem sententiam decretis ejusdem Congregationis Tridentini Concilii Interpretis, quæ recensita fuerunt in Decreto edito die xxiv. Septembris anni MDCCXL. in Causa *Sicula Restitutionis in Integrum*, quod a Nobismet ipsis die xxviii. ejusdem mensis, & anni approbatum & confirmatum fuit, quodque iterum præsentium tenore approbamus & confirmamus; reservato Nobis & successoribus Nostri Romanis Pontificibus jure concedendi Ordinariis, & Superioribus Localibus, in quibusdam peculiaribus casibus, facultatem examinandi etiam Causas restitutionis in integrum, ac super ipsis pronunciandi, antequam ad sententiam ferendam super Professionis validitate, aut nullitate deveniant;

niant; ut non semel ex Apostolicæ Sedis dispensatione factum fuisse non ignoramus.

Hujus autem judicii methodus diversa quondam fuit ad ea, quæ in præfenti observatur. Antiquis enim temporibus, visa probabili ratione, seu fumo, ut ajunt, causarum restitutionis in integrum, ea ab Apostolica Sede concedebatur, nimirum facultas indulgebatur reclamantibus adversus Professionem, ut licet elapsum esset quinquennium, nihilominus de illius nullitate coram Judicibus competentibus actionem promovere possent; pro cujus judicii instructione, deinceps a Superiore Regulari, & ab Ordinario Loci legitimus conscribatur Processus, atque sententia super validitate, aut nullitate ferebatur. Quæ sane methodus si hoc etiam tempore in usu esset, oporteret Nos eorum præcipue, quæ ad hujusmodi judicium consequentia sunt, rationem habere; ac providere, ne unius tantum sententiæ vigore Professiones Regulares dissolverentur. Sed alius hodierno tempore est ordo, qui in præfatis Congregationibus, seu Tribunalibus Urbis, pro concedenda restitutione in integrum adversus lapsum quinquennii, observatur; Nam priusquam super eo quidquam decernatur, committitur Ordinario Loci, & Superiori Regulari, ut Processum conficiant; eoque demum transmissa, proponitur dubium super concessione restitutionis in integrum, idque non minus accurate ac severe examinatur, ac si dubium propositum esset super ipsa validitate, aut nullitate Professionis. Si autem petita in integrum restitutio concedatur, tunc Ordinario & Superiori Locali committitur, ut sententiam proferant super controversa Professionis validitate. Sed quavis in hujusmodi Commissionibus plena ipsis relinquatur facultas judicandi sive pro validitate, sive pro nullitate Professionis, prout ipsis justum visum fuerit; usu tamen compertum est, quod, quum iidem satis noverint quam diligenti, & gravi judicio apud Sedem Apostolicam discussæ fuerint Causæ, propter quas re-

stitutio in integrum concessa fuit; visumtaxat hujusmodi concessionis rescripto, nec ulteriori instituto examine, ad ferendam pro nullitate Professionis sententiam, ut plurimum sine dubitatione procedunt.

Accuratam hujusmodi examen Causarum restitutionis in integrum apud Romanæ Curie Judices in more positum, non modo non immutare intendimus, verum etiam approbatione Nostra singulis, ad quos pertinet, magnopere commendatum, ab ipsis in posterum observari volumus ac jubemus; hoc tamen addito, ut in Commissionibus, quæ diriguntur Superioribus Regularibus, & Ordinariis Locorum pro conscribendis Processibus, iidem sub pœna nullitatis actuum injungatur, ut in omnibus procedere debeant cum interventu Defensoris Professionis; ad quem nimirum pertinebit Interrogatoria dare, juxta quæ examinari debebunt Testes, aliæque ad Officium sibi impostum pertinentia diligentissime præstare. Item volumus, ut in ipsa propositione dubii super concessione restitutionis in integrum, tam in præfatis Cardinalium Congregationibus, Concilii Tridentini interpretationi, & Episcoporum ac Regularium consultationibus præpositis, quam in Auditorio Rotæ, aut quacumque Congregatione peculiariter forsan deputata, sub simili nullitatis pœna, Defensor Professionis, ab eo, qui Tribunalis caput est, deputatus, expensis eorum, de quibus supra, semper & in omnibus actibus in judicio stare debeat; neque solum in prima hujusmodi dubii propositione, sed etiam in ulterioribus, quatenus reclamans in prima rejectus, ad novam audientiam admittatur. Denique, ut pro fruendo beneficio restitutionis in integrum, unica favoribilis resolutio nequaquam sufficiat, nisi ea per secundam conformem, iterato Causæ examine, auditoque semper Defensore Professionis, confirmata fuerit; quemadmodum in altera Constitutione Nostra, præsentis initio allegata, de Causis super nullitate Matrimonii constitutimus; Nos enim præsentium tenore decernimus,

ac sub pœnis adversus Apostatas sancitis districtè prohibemus, ne quis sub clypeo unice resolutionis pro concessione restitutionis in integrum obtentæ, e[Religiosis] Clausuris migrare, multoque minus Habitum Regularem deponere audeat, seu præsumat: quum ad prædictas pœnas declinandas, & altera resolutio super restitutione in integrum priori consentanea, & sententia super nullitate Professionis a Superiore Regulari, & ab Ordinario ferenda, expectari omnino debeant; nec nisi per hujusmodi sententiam, a prædictis Judicibus, præviis duabus resolutionibus pro concessione restitutionis in integrum, legitime latam, Judicium absolutum censeri queat.

Quæ omnia si ita observabuntur, ut a Nobis constituta sunt, utque omnibus, ad quos pertinet, ac pertinebit in posterum, sedulo observanda & implenda a Nobis præscribuntur, & enixe inculcantur; profecto non dubitamus, quin multo rariores in posterum futuræ sint instantiæ & contentiones eorum, qui vel intra quinquennium a die Professionis emissæ, vel etiam eo elapso, susceptum Religiosæ vitæ Institutum relinquere aditantur. Ad hoc autem certius obtinendum magnopere contulerit, si a Superioribus quoque Regularium Ordinum in Novitiorum admissionibus ea observabuntur; quæ & in eorum Constitutionibus, & in Decretis sel. recordat. Clementis Papæ VIII. Prædecessoris Nostri statuta sunt quæque omnia ab ipsis plenissime observari & impleri, Nos pariter ipsis præcipimus ac jubemus; tum etiam si ipsi minus facile consensum suum præbunt, ut admittantur ad Professionem Tyrones, sive qui ætatem quidem a Concilio præscriptam compleverint, at non ad eam pertigerint, quæ a Constitutionibus Ordinis statuta est, sive illi, qui licet annum Novitiatus expleverint ad normam Concilii, adhuc tamen ulterius in eo manere deberent, juxta præscriptum suarum peculiarium Constitutionum; multoque magis ii, qui nec per integrum annum, sed per octo, aut sex menses dumtaxat

Tyrocinium posuerunt; ac demum si ipsi Superiores haud se interponent, neque curabunt, ut Professi ante legitimam ætatem ad Ordines Sacros promoveantur. Quæcumque enim sive in Sacris Canonibus, aut Pontificiis Constitutionibus, sive in peculiaribus Ordinum statutis, circa præmissa provide constituta sunt, non parum habent momenti ad religiosam vocationem in hominum cordibus stabilendam, & ad cohibendam versatilem animorum mobilitatem, quæ ut plurimum aut sola, aut potissima causa est, qua Professus adducuntur, ut vota, quibus obstricti sunt, irrita declarari cupiant. Neque vero Apostolica Sedes ullas unquam dispensationes in præmissis concedere consuevit, nisi prævio assensu, aut etiam accedentibus precibus Superiorum Regularium; quibus nempe æquum & necessarium est fidem adhiberi in expositione Causarum, quas urgere assertunt pro concedendis dispensationibus, quæ petuntur. Illud autem nullo modo ferri, aut probari potest, quod tamen apud plerisque invaluisse constat, ut scilicet reclamantibus adversus Professionem sive intra quinquennium, sive post ejus decursum, Superiores ipsi contradictores se se non exhibeant, aut etiam aperte suffragentur; ex falsa nimirum opinione, quod Religiosorum Virorum societate indignus consensus sit, quicumque ab ea discedere exoptat; quodque ex inutili Monacho, utilis fortasse Clericus Secularis existere possit. Nunquam enim licitum est justitiam deferere ut procedere, quæ jubet omni ratione sustineri actum adeo solemnem; & natura sua irrevocabilem, in quo perficiendo, una cum Professo, ipsa quoque Religio intervenit.

Ad prædictum finem præterea quammaxime proderit, si & Ecclesiastici Præfules, & Judices, debitas officii sui partes explere non prætermittunt. Ecclesiarum quidem Præfules, si anathemati subiectos declarabunt omnes & singulos, cujuscumque qualitatibus, conditionis, & dignitatis fuerint, qui Virgines, aut Viudas, seu alias quascumque Mulieres in-

vitas,

vitas, præterquam in casibus in jure expressis, coegerint ad ingrediendum Monasterium, vel ad suscipiendum Habitum cujuscumque Religionis, vel ad emittendam Professionem; juxta sanctionem Sacræ Tridentinæ Synodi *Sess. xxv. cap. 18. de Regular.*, ubi etiam pares censuræ statuuntur adversus eos, qui in hujusmodi factis consilium, auxilium, vel favorem dederint; ac si omnes similiter, quotquot ausi fuerint compellere viros ad ingrediendam Religionem, & ad Vota profitenda, justis gravibusque pœnis afficient. Judices vero, si falso ante omnia deposito præjudicio, quo nonnulli arbitrarij latissimam viam, quæ ad fieri potest, aperiendam esse iis, qui inde migrare cupiunt, ubi invito animo commorantur ad exactam justitiæ lancem expendent, & numerum, & qualitatem Testium, qui ad comprobendam nullitatem Professionis inducuntur; & vim majorem a minori, metum gravem a levi, debilem a constantiori sexu, interclusam a permissa reclamandi facultate discernent; aliasque omnes circumstantias sedulo animadvertent, quæ in hoc toto rerum genere ab Auctoribus considerari solent.

Itaque prædictis omnibus & singulis gravissime denunciamus, districteque præcipimus, ut in cunctis, quæ ad eorum officia pertinent, a justitiæ tramite, & a præscriptis sibi legibus ne minimum quidem discedant; ac meminerint, omnium, quæcumque gesserint, severissimam sibi rationem tum apud Divinum Judicem, tum apud homines reddendam fore. Nos vero, si Deo placuerit, valetudinem Nobis cum vita servare, non parum operæ conferre intendimus, quo planius atque facilius de Causis hujus generis ab ipsis in posterum judicari valeat. Siquidem Nobis propositum est cum consilio doctorum Virorum in Theologica & Canonica facultate præstantium, nonnullas quæstiones accurate examinare, ac dirimere, quæ variis Scriptorum opinionibus jactatæ, & varias species induentes, juxta diversas occurrentium casuum circumstantias, ancipites atque sollicitos detinere

solent Judicantium animos; ut Nobismet ipsis in minoribus olim constitutis non semel evenisse meminimus, quum pro munere Secretarij præfatæ Congregationis Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum, hujusmodi Causas ad regulam Juris exigendas præ manibus haberemus. Ejusmodi sunt, exempli causa, quæstiones: Utrum Professio quamvis initio nulla fuerit, per subsequentes tamen actus convalidetur; quinam sint actus, ex quibus hujusmodi convalidatio, seu ratificatio inducatur; & quid momenti habeat ad hunc effectum susceptio Sacrorum Ordinum ad *titulum Religiosæ paupertatis*. Præterea, si quis forte ante legitimam ætatem ignorans Professionem emisit, & in ea ignorantia per plures annos in Religione permanserit, sequè valide Professum existimans, ea omnia, quæ Professorum sunt, una cum Sociis præstiterit, an hic deinde intelligens quæ ætate Vota emisit, non obstantibus actibus veri Professi a se gestis, adhuc, præfatæ ignorantia præiudicio, actionem habeat ad reclamandum adversus Professionem a se factam; an vero talis ignorantia nihil eidem suffragetur, quo minus Professionem initio nullam per subsequentes actus ratam habuisse censeatur. Item, an Professus, qui in Professionis actu impedimentum aliquod, siue defectum, occultavit, de quo interrogatus fuit, addita declaratione ad formam Constitutionum, quod scilicet Religio ipsum cum hujusmodi defectu, aut impedimento forsan occultato admittere non intendebat; an, inquam, talis Professus, qui Religioni dolum struxit, ejusmodi commodum ex propria fraude desumere possit, ut validitatem suæ Professionis ex eo capite impugnare valeat. Denique, an ullam vim habere debeat in foro externo ad suadendam Judici nullitatem Professionis, quod reclamantes Professi asserere sæpe non dubitant, se in proferendis Religiosis Votis, mentem servasse alienam a proposito se obligandi. Hæc omnia, aliaque similia in hujusmodi judicii frequenter occurrentia, & in utramque partem hæctenus disputata, tum

No-

Nostro, tum aliorum, quos, ut supra diximus, in consilium advocaturi sumus, diligenti studio, Deo adjuvante, explanare deliberavimus.

Interim presentes Literas, cum omnibus & singulis in ipsis decretis atque statutis, firmas, validas, & efficaces existere ac perpetuo fore, suosque plenarios & integros effectus sortiri & obtinere, ac ab illis, ad quos spectat, & pro tempore quodcumque spectabit, & omnibus & per omnia plenissime & inviolabiliter observari volumus & decernimus. Sicque & non aliter per quoscumque Iudices Ordinarios, & Delegatos, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores: prædictasque S. R. E. Cardinalium Congregationes Generales & Particulares, aliosque ejusdem S. R. E. Cardinales, etiam de Latere Legatos, & Sanctæ Sedis Nuncios, aliosve quoslibet quacumque præminentia, auctoritate, & potestate fungentes & functuros, sublata eis, & eorum cuilibet, quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, ubique judicari & definiri debere; ac nullum, irritum, & inane si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari.

Non obstantibus, tam Causarum forsitan ad hunc diem introductarum pendentia, quas quidem causas, in quibuscumque statibus & terminis de præsentibus repellantur, juxta superius præscripta omnino tractari, judicari, & definiri debere expresse decernimus; quam Nostra & Cancellariæ Apostolicæ Regula de Jure quæsito non tollendo, aliique Apostolicis, ac Universalibus, Provincialibus, & Synodalibus Conciliis editis, generalibus vel specialibus Constitutionibus, & Ordinationibus, Decretis quoque, & Resolutionibus a præfatis Cardinalium Congregationibus, sive ab Auditorio Rotæ prædicto, aut aliis quibuscumque Iudicibus, & Tribunalibus, alias forsitan, & aliter factis, conditis, & emanatis, nec non quibuscumque etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis Statutis, Privilegiis, Exemp-

tionibus, & Indultis, etiam in corpore juris clausis, aut Literis Apostolicis quibuscumque Personis, Collegiis, Locis, Ordinibus, etiam Militaribus, Congregationibus, Societatibus, & Institutis, etiam Societatis Jesu, & S. Joannis Hierosolymitani, aliisve quibuscumque specificis & individua mentione dignis, etiam sub quibuscumque verborum tenoribus & formis, & cum quibuscumque clausulis, & decretis, etiam derogatoriis derogatoriis, & irritantibus in genere, vel in specie, etiam motu simili, & de Apostolicæ potestatis plenitudine, seu consistorialiter, ac alias quomodolibet in contrarium præmissorum concessis, ac pluries confirmatis, approbatis, & innovatis. Quibus omnibus, & singulis, etiam si pro illorum sufficienti derogatione de illis, eorumque totis tenoribus specialis, specifica, & individua mentio, seu quævis alia expressio ad id servanda foret, illorum tenores, formas, causas, & occasionem præsentibus pro plene & sufficienter expressis, & exactissime servatis, & specificatis respective habentes, illis alias in suo robore permanfuris, hac vice dumtaxat, & ad præmissorum effectum, plenissime & amplissime motu pari derogamus, & derogatum esse volumus, cæterisque contrariis quibuscumque.

Volumus insuper, & eadem Auctoritate prædicta mandamus, ut eodem præsentibus, & in eis contenta quæcumque ad omnium notitiam facilius deducantur, nec quisquam de eis ignorantiam prætereundum valeat, ipsas præsentibus, seu earum transumpta, ad valvas Ecclesiæ S. Joannis in Laterano, & Basilicæ Principis Apostolorum de Urbe, nec non Cancellariæ Apostolicæ, Curixque Generalis Innocentianæ in Monte Citorio, & in Acie Campi Floræ per aliquem ex Curforibus Nostris, ut moris est, publicari, & affigi, sicque publicatas, & affixas, omnes, & singulos, quos concernent in futurum, perinde afficere & arctare, ac si unicuique illorum personaliter intimatæ, & notificatæ fuissent.

Utque earundem præsentium transumptum.

sumptis, seu exemplis, etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, ac sigillo Personæ in Ecclesiastica Dignitate constitutæ munitis, eadem prorsus fides tam in iudicio, quam extra. illud ubique locorum habeatur, quæ ipsis præsentibus haberetur, si forent exhibitæ, vel offensæ.

Nulli ergo omnino hominum liceat paginam hanc Nostrarum Confirmationis, Approbationis, Voluntatis, Mandatorum, Statutorum, Decretorum, & Declarationum infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare præsumperit, indignationem, Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ Millesimo septingentesimo quadragésimo septimo, quarto Nonas Martii, Pontificatus Nostri Anno Octavo.

Constitutio super designatione Confessariorum extraordinariorum pro Monialibus.

Est LVI. tom.2. Bullar. pag.471.

**BENEDICTUS EPISCOPUS
SERVUS SERVORUM DEI**

Ad perpetuam rei memoriam.

Pastoralis curæ Nobis impositæ munus hanc inter alias sollicitudinem a Nobis exsciscit, ut pusillorum animis in afflictione & angustia constitutis opportuna solatia ac remedia asserre non negligamus, quorum ope interiorem conscientiarum tranquillitatem recuperare aut conservare valeant, sine qua impossibile est debitam Omnipotenti Deo servitutem alacri & promptæ affectione exhibere; hujusmodi angoribus & afflictionibus confectis constat Religiosas Mulieres in Claustris degentes, quibus certus & unicus Sacramenti Pœnitentiæ Minister à Monasterii Prælato ad tres ut minimum annos designari solet; cui si aliquando, præ pudore, vel alia quapiam de causa, non omnes conscientiarum suarum recessus aperire

audeant, atque ideo Confessionis integrari detrahare incipiant, in barathrum perditionis æternæ se ipsas misere conjiciunt. Quod sane haud raro evenire, satis Nobis exploratum atque compertum est, tum ex illis, quæ in Apostolicæ Pœnitentiariæ Officio tractari vidimus, dum olim in minoribus constituti plurimum annorum spatium munus Doctōris in Decretis in eodem Officio sustinimus; tum etiam ex illis, quæ in Episcopalis Anconitanæ primum, deinde in Metropolitanæ Bononiensis Ecclesiæ regimine, frequenti usu cognovimus; tum demum ex his, quæ sæpius ad Nos in Petri Cathedræ octavum jam annum Dei miseratione residentes, deferri contingit, sive ex parte diversarum hujusmodi Monialium, quæ animarum suarum angustias paternis oculis Nostris identidem subjicere coguntur, sive ex parte Venerabilium Fratrum Nostrarum Ecclesiarum Antistitem, qui Nobis earundem Monialium in suis diocesisbus existentium calamitates, ex præallegata causa ortas, aut viva voce, aut per Literas non semel repræsentarunt, ac super ea re Apostolicæ providentiæ opem postularunt. Hinc est, quod Nos earum spiritualibus indigentis per hanc Nostram perpetuo valituram Constitutionem opportune prospicere volentes; non quidem intendimus consultissimam illam, & veteris disciplinæ auctoritate roboratam Legem tollere, aut abrogare, quæ generaliter statutum esse dignoscitur, ut pro singulis Monialium Monasteriis unus dumtaxat Confessarius deputetur, qui Sacramentales Confessiones universæ earum Communitatis excipiat, neque liceat unicuique Moniali peculiarem Confessarium pro libito sibi deligere; sed hoc dumtaxat Nobis propositum est constituere, ut si quando generalis hujusmodi Legis rigor, in peculiaribus casibus, non sine animarum detrimento aut periculo, servari posse videatur; in promptu sit opportunitate dispensationis & indigentiarum remedia occurrentibus necessitatibus admoveere.

Sane jamdudum S. Thomas Aquinas

nas Scholarum Princeps, Ecclesięque Doctor, in *Supplemento tertię Partis*, qu. 8. art. 4. ad sextum, sive in *quartum sententiarum*; ex quo Commentario desumptum est huiusmodi *Supplementum*, hoc Superioribus monitum dedit, ut Subditis suis, quibus certum & unicum Confessarium designare solent, haud difficulter licentiam concedant confitendi peccata sua alteri Sacerdoti; propterea quod multi infirmi & imbecilles animo reperiuntur, qui potius eligerent sine sacramentali expiatione ex hac vita migrare, quam ipsa peccata certo alicui Sacerdoti a Superiore designato aperire. Jam vero Sacrosancti Concilii Tridentini Patres, hanc legem districte saaxerunt, *sess. 25. cap. 10. de Regular.*, ut Episcopi, alique Monasteriorum Prælati, subiectis sibi Monialibus Confessarium extraordinarium, duabus, aut tribus vicibus in singulos annos, exhibere debeant; per hæc verba: *Præter ordinarium autem Confessorem, alius extraordinarius ab Episcopo, aut aliis Superioribus, bis, aut ter in anno offeratur, qui omnium Confessiones audire debeat.* Quod quidem non alia de causa præscriptum fuit, quam quia satis constabat nonnullas aliquando Moniales esse, quæ nulla ratione adduci possunt, ut aliquod peccatum suum ordinario Confessario confiteantur; adeo ut necesse omnino sit, alterius Confessarii copiam ipsis suppeteret, ut apud hunc de peccatis suis integer, rite, atque utiliter confiteri possint. Id ipsum probe animadvertit Magnus Ecclesię Dei Sacerdos S. Carolus Borromæus, qui prædicti Concilii Tridentini absolutionem opem sua plurimum iuvit, ejusque executionem & observantiam in sua Mediolanensi Civitate & Provincia non sine immensis laboribus & curis invexit; is enim hac de re ita decrevit; *Præterea Superiores, ex decreto Sacri Tridentini Concilii, quotannis idoneum Confessorem extraordinarium Monialibus sibi subiectis exhibeant, cui curent, ut universæ confiteantur, ut quæ huiusmodi indigent medicina, propter aliquem occultum animæ morbum, neque ipsæ eam pulsare,*

aut accipere ab usitato Confessore unquam auderent, liberius mederi suis malis possint, ac Diaboli laqueos evadere, una cum reliquis Confessario novo sua peccata confitendo, uti legere est in Aldis Ecclesię Mediolanens. impresso anno 1599. pag. 53. in Editione autem Lugdunensi tom. 1. pag. 46.

Porro quicumque Conciliaris Decreti sensus penitus introspexerit, non modo salutarem illius providentiam facile agnosceret; sed & circumspectam ejusdem æquitatem mirari debebit. Superioribus enim tantummodo injungitur, ut duabus tribusve vicibus infra annum, Confessarium extraordinarium Monialibus exhibeant; *his, aut ter in anno offeratur.* Huiusmodi autem Confessarius jubetur earum omnium Confessiones excipere, quotquot eidem confiteri velint: *Qui omnium Confessiones audire debeat.* Neque tamen omnibus & singulis Monialibus præcipitur, ut peccata sua extraordinario Sacerdoti confiteantur. Nihil aliud enim requiritur ab omnibus in Monasterio degentibus, tam scilicet a Superiорissa, ceterisque Monialibus Professis, atque Novitiis, quam a Sæcularibus, quæ vel educationis causa, vel alio titulo in eodem Monasterio cum debitis facultatibus commorantur, nisi ut extraordinario Confessario singulæ se fiant, sive ad Sacramentalem Confessionem apud ipsum, si placuerit, peragendam, sive ad salutaria monita, etiam extra Sacramentalem Confessionem, ab ipso accipiendo. Atque ita prudentissime consultum est, ne, si Moniales aliquæ extraordinarium Confessarium adirent, aliæ autem coram ipso non comparerent, suspiciones atque obloquutiones excitarentur; & illæ quidem censerentur necessarias habuisse causas, ob quas ad extraordinarii opem confugere coactæ essent, aliæ vero ab huiusmodi necessitatibus & causis immunes judicarentur. Quam agendi rationem communi Doctorum calculo comprobata, sanem. Prædecessor Noster Clemens Papa XI. Edicto suo, (quod est *XP. in secunda parte ipsius Bullarii*) inviolabiliter servari mandavit, eandemque omnium Diœce-

sum

sum consuetudo recepit. Nec aliud Nobis hac in re addendum superest, nisi, ut Venerabiles Fratres Nostros Ecclesiarum Antistites enixe hortemur, ut, quamvis Tridentina Synodus de solis claustralibus Monialibus in præmissis decreto loquatur: nihilominus eandem disciplinæ formam observent, tam cum aliis Monialibus, quæ licet Clausuræ legibus minime adstrictæ sint, in communitate tamen vivunt; quam cum aliarum quarumcumque Mulierum, aut Puellarum Cœtibus, seu Conservatoriis, quoties tum illæ, quam istæ, unicuique Ordinarium Pœnitentiæ Ministrum a Superioribus designatum habeant. Quæcumque enim circa Moniales in rigorosa clausura viventes cavenda sunt, eadem in aliis quibuscumque Mulieribus, sive Regularibus, sive Sæcularibus, in Communitate, aut Collegio degentibus, locum habere possunt; ideoque pari providentia, iisdemque remediis arceri, aut emendari debent. Et nos quidem, quum hanc consuetudinem offerendi Confessarios extraordinarios bis, aut ter in anno singulis tam Monialium non Claustralium: Communitatibus, quam piis aliarum Puellarum & Mulierum Cœtibus & Communitatibus in nostra Civitate & Diœcesi Bononiensi induxerimus; (qua de re extat Edictum Nostrum *num. LXL* inter Pastorales Institutiones Italico primum sermone a Nobis vulgaris, deinde in latinum conversas) omnibus testari possumus, vel potius debemus, uberem spiritualium utilitatem Messum Nos inde evidenter collegisse.

Quum vero super relati Conciliaris Textus intelligentia nonnullæ quæstiones aliàs excitatæ, eademque jam pridem per opportuna Sedis Apostolicæ decreta definitæ fuerint, operæ pretium ducimus huiusmodi definitiones ab omnibus, ad quos spectat, omnino tenendas, atque servandas, his nostris Apostolicis Litteris completæ, & auctoritatis quoque nostræ robore communitas, in prædictorum omnium notitiam deducere. Et primo quæsitum fuit, ad quem Superiorem perti-

neat extraordinarium Confessorem Monialibus deputare, atque offerre: sed facilis fuit responsio, quam Nos quoque decreto nostro ratam habemus, huiusmodi scilicet deputationem ad eum regulariter spectare, ad quem pertinet Confessarii Ordinarii electio & deputatio; ideoque Episcopus, sive Ordinarius Loci, qui Monialibus sibi subjectis Confessarium Ordinarium dare consuevit, idem Confessarium extraordinarium bis aut ter in anno, ad normam Tridentinæ sanctionis, eisdem offerre tenetur; Prælati vero Regularis, ad quem pertinet Ordinarium Confessarium subditis suis Monialibus, servata Apostolicarum Constitutionum forma, designare & constituere: ipse etiam eisdem extraordinarium Confessarium in vim præfati decreti, & juxta easdem Constitutiones, duobus aut tribus per annum temporibus exhibere potest, ac debet. Quæ tamen ideo *regulariter* obtinere diximus; quia si Episcopus aliquis (quod Deus avertat) adeo hac in re negligens esset, ut Monialibus suis, bis terve in anno, extraordinarii Confessarii copiam facere prætermitteret; obtinens, ut moris est, nullam hac de re Monialibus ipsæ sollicitudinem, aut curam esse; tunc volumus Dil. Fil. Nostrium S.R.E. Cardinalem modernum & pro tempore existentem Majorem Pœnitentiarum, statim ac pro parte Monialium huiusmodi requisitus fuerit, Ordinarii Pastoris negligentiam supplere debere, earumque Monasterio extraordinarium Confessarium, ex eorum tamen numero, qui ad excipiendas Monialium Confessiones ab ipso Ordinario Loci approbati fuerint, cum omnibus necessariis, & opportunis facultatibus, concedere, & deputare. Quod si Prælati Regularis eandem Concilii legem de Confessore extraordinario bis aut ter in anno Monialibus sibi subjectis exhibendo, similiter implere neglexerit; tunc locus fiet Decreto Congregationis S.R.E. Cardinalium ad ipsius Concilii interpretationem, & executionem auctoritate Apostolica quo scilicet eadem Congregatio ad quæ-

R r r ficio;

tionem ab Episcopo Vercellenſi propoſitam die 25. Auguſti anni MDCXXXI. reſcripſit, ut infra: *Episcopum Vercellen. ſup-
plicat ſibi reſponderi, an deputatio Confeſ-
ſarii extraordinarii Monialium Regulari-
bus ſubjectarum ſpectet ad Ordinarium Lo-
ci: Sacra Congregatio cenſuit, ad Episco-
pum non pertinere, niſi in caſu negligentia
eorumdem Regularium, ut videre licet De-
cretor. Lib. XIV. pag. 493.* Nec aliter reſpon-
dit quaſtionibus ab Episcopis Belgii exhi-
bitis, die 6. Aprilis anni MDCXLVII., ut
legitur Decretor. Lib. XVIII. pag. 327. Quæ
quidem reſcripta & Decreta Nos etiam
præſentium tenore, & Apoſtolica aucto-
ritate, in omnibus & per omnia approba-
mus, & confirmamus.

Quam autem Tridentina Synodus de
uniuerſa quidem Monialium Communitate,
ut ſupra, decreverit, ſed nihil de ſingu-
lis Monialibus ſtatuerit, ut patet legenti
Textum citati Capituli X. utque etiam jam
uſque ab anno MDLXXXV. iudicatum fuit
ab ipſa Congregatione Cardinalium Con-
cilii Interpretum, quod ſubſequens Reſcrip-
tum, quod extat *Decr. Lib. IV. pag. 90.*
*Sacra &c. cenſuit, extraordinarium Confeſ-
ſorem offrendum non alicui Moniali ſingu-
lariter, ſed omnibus Monialibus uniuerſe, ut
omnium Confeſſiones audire debeat; in ar-
bitrio tamen cujuſque Monialis eſſe, ut
Confeſſario extraordinario velit conſiteri.*
Hinc ortum habuit alterum controverſiæ,
ſeu dubitationis caput; an ſcilicet, ubi
jam uniuerſæ Communitati bis terve infra
annum Confeſſarii extraordinarii copia
facta eſt, & nihilominus aliqua Monialis
Confeſſarium peculiarem extra ordinem
ſibi concedi petat, an, inquam, huius-
modi petitioni ſit indulgendum. Id au-
tem primo loco quaſitum fuit, propoſito
caſu Monialis graviter ægrotantis, quæ
in mortis periculo, pro ſpirituſuali conſo-
latione, poſtulet, alium Sacerdotem, qui
tunc non eſt Ordinarius Monasterii Confeſ-
ſor, ſuprema ſibi Eccleſiaſticæ pietatis
officia, & Pœnitentiæ Sacramentum mi-
niſtrare. Huic annuendum facile eſſe, præ-
dicta Congregatio pluries iudicavit, ut

videre eſt ipſius *Decret. Lib. XVIII. pag. 322.*
a tergo, ſub die 6. Aprilis anni MDCXLVII.
& eodem Libro pag. 586. die 22. Februarii
anni MDCXLIX. quæ pariter Decreta a No-
bis præſentium tenore approbantur, &
confirmantur; ut ſcilicet Episcopi ſubje-
ctis ſibi Monialibus in gravi infirmitate
conſtitutis, & id expetentibus, peculi-
arem Confeſſarium concedere debeant;
iidemque etiam idipſum præſentem erga
Moniales Regularibus Prælatiſ ſubjectas,
quum aliqua ex illis a ſuo Superiore Regu-
lari huiusmodi gratiam impetrare non
potuerit. In hoc autem caſu nihil ſtatuitur
de Cardinali Majoꝛe Pœnitentiario,
nod ideo, quia neque eſt pro ſingulis
Monialibus idem facere, quod ſupra dixi-
mus eundem pro toto Monasterio facere
poſſe; ſed quia tunc, ob temporis angu-
ſtias, intercluſa præſumitur via recurren-
di ad ipſius Officium. Quod ſi nihilomi-
nus ipſius adeundi tempus & modus ſup-
petat; ad eum pertinebit, eadem prout
ratione peculiaribus ſupplicantium neceſ-
ſitatibus providere, quæ diſtum eſt ſupe-
rius, uniuerſæ Religioſæ Communitati ab
ipſo conſulendum eſſe.

Actum deinde fuit de peculiaribus
quibuſdam Monialibus, quæ nec corpore
infirmæ, nec morti proximæ, Ordinario
tamen Miniſtro conſiteri obſtinate recu-
ſant. Iſtarum quoque animi debilitas com-
miſeranda eſt, & ſublevanda; adeoque,
ubi earum reſuſtantia ſuperari nequeat,
Confeſſarius extra ordinem deputandus
eſt, qui earum Confeſſiones peculiariter
excipiat. Id vero, circa Moniales Episcopo,
ſeu Ordinario Locī ſubjectas, ab
ipſo Ordinario præſtari debet. Quod au-
tem ad illas pertinet, quæ Regularium
Regimini ſubſunt, ad Regularem Præla-
tum pertinet, ſervatis ſervandis, pecu-
liarem ipſas deſtinare Confeſſarium ex
approbatis ab Ordinario ad Confeſſiones
Monialium; vel ſi Sacerdos ille, cui ejuſ-
modi Monialis conſiteri cupit, pro illis
non ſit approbatus, cum ipſo Ordinario
agendum erit, ut pro excipienda ſiltem
illius Monialis Confeſſione, & pro tot
vici-

vicibus, quot expedire iudicabitur, eundem approbet. Sin autem contingat (neque id adeo rarum est) ut Regularis Superior ad concedendum huiusmodi Confessarium extraordinarium Moniali communem Confessarium recusanti nullo pacto adduci possit; jam huic casui provisum est per Decretum anno MDLXXIII. a prædicta Congregatione Concilii editum, & a fel. record. Gregorio Papa XIII. tunc Apostolicum Thronum obtinente approbatum, & confirmatum, quod nunc iterum confirmationis Nostræ auctoritate roboramus. Decreti verba relata *Libro 1. Decretorum ipsius Congregationis pag. 66. a tergo*, hæc sunt: *Monialis per aliquod tempus noluit confiteri Confessariis Regularibus. Dubitatum fuit, an Episcopus Regiensis posset dare dicta Moniali Confessorem alterius Ordinis Regularem, vel Sacularem, cui illa semel, vel pluries confiteatur peccata sua, & a quo absolvi posset. Sanctissimus Dominus Noster, etiam ex sententia Congregationis Concilii, declaravit, dictum Caput decimum ita esse intelligendum, ut etiam possit Episcopus concedere Confessarium alterius Ordinis, vel Sacularem: Præterea nihil obstat, quo minus ipsa Monialis recursum habeat ad Cardinalem Majorem Pœnitentiarum, a quo ipsi providendum erit, ut supra dictum est, per deputationem Confessarii ex approbatis ad Moniales, apud quem illa constiteatur.*

Quæsitum denique fuit de Monialibus illis, quæ neque ægrotant, neque recusant Ordinarium Pœnitentiæ Ministrum a Monasterii Prælato pro universa Communitate deputatum; verum pro majori animi sui quiete, atque ulteriori in via Dei progressu, facultatem petunt constituendi aliquoties Sacerdoti ad excipiendas Monialium Confessiones jam approbato. Qua de re non semel Nobis in minori statu degentibus accidit, ut cum aliquibus Episcopis, aut Regularibus Monialium Superioribus agere debuerimus. Porro in aliquos ex iis incidimus plus nimio severos; qui aspera quadam verborum brevitate

respondebant, quod quom Moniali postulanti libera fuisset facultas constituendi extraordinario Sacerdoti, qui universæ Communitati non semel eo anno jam datus fuerat, tunc oportebat eam conscientia suæ consuluisse: Quod si oblata commoditate uti noluerat, id sibi imputaret, neque pergeret Superiori molestiam afferre, ut peculiarem Confessarium extra ordinem ipsi concederet. Nobis autem obicientibus, Monialem huiusmodi ad Apostolicæ Pœnitentiariæ Officium facile recursum habituram, ibique haud ægre impetraturam id, quod ab ipsis superioribus ei denegatum fuisset; iterum constanter respondebant, extraordinarium huiusmodi Confessarium, post impletam ab ipsis erga universum Monasterium Tridentini Concilii legem, ab alio quidem concedi posse, sed a se nunquam concessum iri.

At vero, neque tunc Nobis ardebat, neque profecto nunc Nobis placet rigida isthæc agendi ratio; Persuasum enim habebamus, adeoque habemus, non solum integræ Communitati, sed singulis etiam Monialibus indulgendum esse in iis rebus, quæ iuste & rationabiliter petuntur, maxime quum illæ ad earum conscientia quietem & securitatem conferre dignoscuntur. Neque sane huiusmodi postulationes aut temere exaudiri, aut sine causa rejici debere censemus, sed inquirendum in primis esse de qualitatibus tum Monialis, quæ Confessarium extra ordinem petit, tum Confessarii, qui ab ea requiritur; ut utrique diligenter inspectis, deliberari possit, an illius votis annuendum sit, an non. Si enim Monialis ex una parte nullum det adversæ suspitioni locum, ex altera vero Confessarius non modo legitimam Ordinarii approbationem, sed etiam commune probatis testimonium pro se habeat, nullo modo probare possumus tam firmum huiusmodi Prælatorum in renuendo propositum; nec intelligimus, cur post Confessarium extraordinarium integræ Communitati, juxta legem Concilii Tridentini, oblatum, nulla omnino Monialibus singulis spes re-

linquatur obtinendi peculiarem Confessarium, cujus consilio, & opera, iustis fortasse de causis, indigere se arbitrentur. Non ita sane hac de re sentiebat sapientissimus ille Animarum Rector S. Franciscus Salesius, cujus doctrinæ summam ex illius Operibus, tum editis, tum manuscriptis, collectam, bon. mem. Joannes Petrus le Camus Episcopus Bellocensis iusto volumine complexus est, cui Titulum fecit: *Spiritus Sancti Francisci Salesii*: In hujus compendio, quod ex Gallico in Italicum sermonem conversum Venetiis anno MDCCXLV. pro quarta vice Typis editum est, *parte XVII. cap. 6.* aperte legitur, quod, quum Beatus Episcopus non ita intelligeret præmissum Concilii Tridentini Decretum, ut vetitum existimaret, Confessarium extraordinarium, pluribus etiam quam tribus vicibus in anno, Religiosæ Communitati offerre; quæ quidem sententiâ plures habet suffragatores, quos refert *Diana in Editione coordinata Tom. 7. Tract. 1. res. 348.*; non solum solebat suis Monialibus Visitationis Beatæ Mariæ Virginis quater in anno, videlicet in singulis Hebdomadis Quatuor Temporum, Confessarium extraordinarium deputare; verum etiam earum respectivis Superioribus commendatum reliquit, ut singulis Monialibus, quæ non ex animi levitate, neque ex indiscreta affectionis singularitate, Confessarium extraordinarium peculiariter peterent, haud se difficiles in eo concedendo præberent. Nec aliter se gerere consuevit Ven. mem. Gregorius Cardinalis Barbadiensis Episcopus Patavinus; Is enim, ut testatur illius quondam Vicarius Generalis Joannes Clericatus in *Tractatu de Penitentia, decis. 41. num. 7.*, & Patrum Tridentinorum decretum quoad omnia Monialium Monasteria in sua Civitate & Diocesi existentia quotannis reipsa exquebatur, & nihilominus exorari se patiebatur a Monialibus, quæ aliquando rationabilibus de causis peculiarem pro se Confessarium expeterent. Hujusmodi regis & exemplis nostram quoque agendi rationem in Spirituali Mo-

nialium regimine conformare curavimus; maximumque utilitatis & quietis fructum Nos inde percepisse cognovimus. Quapropter Venerabiles Fratres Ecclesiarum Antistites, atque Dilectos Filios quarumcumque Religiosarum Mulierum Rectores hortamur in Domino, & enixe monemus, ut eandem viam, quoad fieri potest, insistere non recusent, & non adeo difficiles se præbeant peculiaribus Monialibus extraordinarium Confessarium aliquando expetentibus; quin potius, nisi aut Monialis postulantis, aut Confessarii requisiti qualitas aliter faciendum suadeant, eorum iustis precibus obsecundare studeant: illud cogitantes, quod etsi liberum sit cui libet Moniali Cardinalem Majorem Penitentiarium adire, cui ea in re facultas cumulativa cum omnibus locorum Ordinariis a Romano Pontifice tribuitur; nihilominus ea est aliquando necessitas urgentia, ut remedium, quod de longinquo petendum est, non satis tempestive adveniat: Et quamvis etiam quorumlibet negotiorum expeditiones, quæ in Officio Penitentiariæ Apostolicæ fiunt, ab omni vel minima pecuniæ solutione inviolabiliter sint immunes; non omnibus tamen Monialibus facile est invenire, qui earum negotia in Urbe procurare velit & possit.

Jam vero postrema supersit quaestio, nimirum de qualitatibus Confessarii extraordinarii, qui vel pro universa Monialium Communitate, vel pro aliqua Moniali peculiariter deputari debeat. Porro nullo unquam tempore dubitatum fuit, an in hujusmodi Sacerdote ætatis maturitas, morum integritas, prudentiæ lumen requiratur; quas quidem dotes in eo, qui ad hujusmodi munus adhibetur, necessarias esse, omnes fatentur. Sicut etiam minime dubitatur, quin idem ab Ordinario Loci specialiter pro Monialibus approbatus esse debeat, quum hujusmodi approbatio, ex Apostolicarum Constitutionum lege, omnino requiratur non solum in omnibus tam ordinariis, quam extraordinariis Confessariis, qui Monialibus, etiam Regularibus subjectis, ab earum

rcf-

respective Superioribus deputantur; sed etiam in iis, qui a Cardinali Majori Pœnitentiario conceduntur, etiam Apostolica Sede vacante, quo nimirum tempore amplioribus is pollet facultatibus; ut videre est in Nostra Constitutione super illius facultatibus edita, quæ est XCV. in Tomo 1. Bullarii Nostri, ubi paragrafo 54. eidem conceditur, ut, vacante Sede, *Monialibus Confessarios extra ordinem valeat deputare, si eos ex aliqua rationabili causa petierint, pro earum libitu, inter approbatos ab Ordinario ad audiendas Monialium Confessiones, eligendos.* Quamobrem ad id dumtaxat redacta est controversia, an scilicet e Clero Sæculari, an vero e Regulari, eligendus sit huiusmodi Confessarius; tum inter Regulares, an assumi possit ex quolibet Ordine alias permisso, an vero semper deputari debeat ex ipso Ordine Prælati Regularis, ad quem Monasterii regimen spectat.

Sane pro Monialibus Episcopo immediate subiectis, regula est, ut Ordinarius earum Confessor sit Sacerdos Sæcularis. Extraordinarium vero ex Ordinibus Regularibus facillime assumi apud plerisque Episcopos usu receptum esse constat; deficiente forsan per singulas Diœceses Sæcularium Presbyterorum ad id muneris idoneorum copia. Regulares autem Prælati Monialibus sibi subiectis Confessarium Ordinarium designant e suo ipsorum Ordine; extraordinarium autem etiam ex alio Ordine Regulari deputare possunt, juxta Decretum a expedienda Congregatione Concilii editum die 26. Septembris anni MDXCV. ac relatum in Libro VIII. Decretorum pag. 149. a tergo, ubi sic legitur: *Særa &c. respondit, Superiores Regulares teneri offerre Confessarium extraordinarium ejusdem Ordinis, alterius vero Ordinis posse quidem, sed non teneri.* Nunquam tamen, quod meminerimus, ullum Sacerdotem Sæcularem, aut diversis Ordinis Regularem, vidimus a Regulari Prælato Monialibus sibi subiectis extraordinarium Confessorem deputari. Denique quum aliquando evenire possit, ut in casu

negligentiæ Superioris Regularis, ad Episcopum, ut supra dictum est, pertineat deputatio Confessarii extraordinarii etiam pro Monialibus Regularium regimini subiectis; nulla ipse lege tenetur ad huiusmodi Confessarium eligendum ex eo Ordine, cujus est Monasterii Prælati; sed tali casu liberum est illi quemlibet idoneum Presbyterum Sæcularem, aut alterius Ordinis Regularem, ad audiendas earum Monialium Confessiones deputare.

At quum superioribus annis Apostolice Sedi expositum fuisset, pluribus de eaus, iisque gravissimis, quas hic referre opus non est, non tam opportunum, quam plane necessarium videri, ut Monialium Monasteria Regularium regimini subiecta, semel saltem in anno Confessarium extraordinarium diversi Ordinis Regularem, aut e Sæculari Clero Presbyterum haberent; huius rei examen, jubente fel. recordat. Prædecessore Nostro Innocentio Papa XIII., assumptum fuit a peculiari Congregatione ex quinque tunc existentibus S.R.E. Cardinalibus composita, cui Nos tunc in Minoribus constituti in Secretarii munere operam præstabamus; quæque, per annum & ultra, singulis Hebdomadis cogeatur, ad discutienda, & definienda eomplura Ecclesiasticarum questionum capita, quæ deinde inserta sunt in Apostolicis Literis ab eodem Innocentio Prædecessore editis die xiii. Maji anni MDCCXXIII., quarum initium est: *Apostolici Ministerii* & quæ etiam a san. mem. Prædecessore quoque Nostro benedicto Papa XIII. in forma specifica confirmatæ fuerunt, per alias similes Literas datas die xxiii. Septembris anni MDCCXXIV.

Cum autem negocia, quæ in ea Congregatione tractabantur, nullius privatas rationes attingerent, sed de restituenda potissimum Tridentini Concilii observantia in quibusdam Catholicis Orbis Regionibus, ut ferebatur, non parum labefacta, unice ageretur; necessarium minime j. dicatum fuit, aliquem velut in iudicio vocare, ad deducenda jura, siquæ

sibi

sibi adversus illa, quæ decernenda viderentur, competere forsân putaret. Sed Nostra peculiaris cura erat, ad singula proposita capita totidem Dissertationes, unicuique ex præfatis Cardinalibus exhibendas, elucubrare; ad demonstranda videlicet fundamenta illius disciplinæ, quæ in usum revocanda censebatur. Nec aliter se res habuit, quum in eadem Congregatione, ut præfertur, in deliberationem venit, an decernendum foret, ut Regulares Monasteriorum Prælati, una saltem ex tribus vicibus, quibus extraordinarium Confessarium Monialibus sibi subjectis in annos singulos exhibere debent, aliquem Sæcularem, aut alterius Ordinis Regularem Presbyterum ad id deputare tenerentur, ntque ipsi hac in re deficientibus, liberum esset Episcopis Locorum Ordinariis eorum defectum supplere & emendare.

Verum quum Regularibus innotuisset, a prædicta Congregatione conditum esse Decretum eorum intentioni contrarium, utpote qui minime adstringi volebant ad huiusmodi annuam deputationem Confessorum extraordinariorum e Clero Sæculari, vel ex aliis Ordinibus; nonnullarum Religionum Procuratores Generales petierunt admitti ad deducendas rationes, quas huiusmodi Decreto obstatre putabant; cumque id facile impetrassent, ac suam, totiusque Cœtus Regularium causam per eximios illius temporis in Romana Curia Advocatos defendi curassent; sed nihilominus prædicta Cardinalium Congregatio in priori sententia permansisset; placuit præfato Prædecessori Innocentio, antequam Decretum huiusmodi approbatione sua confirmaret, aliorum Cardinalium sententias audire. Itaque exclusis illis omnibus, qui ex ipsius Pontificis deputatione, in præcedentibus Sessionibus per annum integrum negocia discusserant; aliisque advocatis Cardinalibus, quibus exhiberi secreto fecerat conscriptarum allegationum exempla; Nobis etiam adesse iussit, qui rationum momenta a priori Congregatione præ ocu-

lis habita, si opus esset, exponere possemus; novam Cardinalium Congregationem ex improvviso coram se convocavit, in qua iterum proposita quæstio diligerent ac mature discussa fuit; ac demum ipse Pontifex de ipsius Congregationis consilio & assensu, super hac re decrevit, ut sequitur: *Cumque ex eodem Concilio Tridentino Confessor extraordinarius his, aut ter in anno offerri Monialibus debeat, qui omnium confessiones audiat; si in posterum Superiores Regulares, quoad Monasteria ipsis subiecta, toties prædictum extraordinarium Confessorem deputare neglexerint, vel si etiam ex proprio eodem Ordine semper deputaverint, nec saltem semel in anno ad id munus elegerint Sacerdotem aut Sæcularem, aut Regularem alterius diversæ Ordinis professorem, in his casibus Episcopi, pro sui arbitrio & conscientia, deputationem huiusmodi facere possint, nec illa quovis titulo, aut prætextu, a Superioribus Regularibus valeat impediri.*

Perscriptum sane fuit huiusmodi Decretum ea occasione qua agebatur de restituenda in certis quibusdam Regionibus Ecclesiastica disciplina ad formam Concilii Tridentini; Verum ipsius Decreti vigor ad eas dumtaxat Regiones minime restrictus fuit; quum & animarum pericula, quæ ex perpetua Confessione ejusdem Ordinis deputatione timebatur, in omnibus Monasteriis Regularium regimini subiectis locum habere possint; & quæcumque adversus Decretum ipsum adducta fuerunt, ex generalibus Ordinum Statutis, & ex Constitutionibus Monialium Regularibus subiectarum, fuerint desumpta. Cumque iudicatum fuerit, ea omnia nequaquam obstatre, quo minus ita decerneretur; sequitur, ut quamvis eidem Decreto causam dederint peculiarium quarundam Regionum necessitates Apostolicæ Sedi eo tempore expositæ, illud tamen generale sit, & universos per Orbem Regulares Monasteriorum Monialium Prælatos afficere debeat. Cum vero deinde alter laudatus Prædecessor Benedictus XIII. Innocentii Literas in forma

specifica confirmavit, Nobis constat, illius mentem fuisse, ut hujusmodi Decretum universalis, & inviolabilis legis vim obtineret. Super quo nihilominus ne ulla apud aliquos superstit dubitatio; Nos ipsi, presentium Litterarum vigore, ac Motu proprio, & certa scientia, deque Apostolicæ potestatis plenitudine, ipsum reatum Innocentii Prædecessoris Decretum, statutum, mandatum, atque præceptum, ad omnia per Orbem ubique existentia, & Regularium regimini subjecta Monasteria, quatenus opus sit, expresse extendentes & ampliantes; decernimus atque statuimus, ut singulis annis, incipiendo a proximo millesimo septingentesimo quadagesimo nono a Nativitate Domini decurrendo, Regulares Monasteriorum Prælati teneantur bis, aut ter in anno Confessarium extraordinarium, universis Monialibus in iis degentibus offerre; si vero ipsi forsan hujusmodi Confessarii extraordinarii deputationes intra præscripta tempora omiserint, vel semper proprii Ordinis Regularem Sacerdotem ad hunc effectum deputaverint; itaut præfatæ Moniales secul saltem in anno Confessarium extraordinarium e Clero Sæculari, aut ex alio Ordine Regulari non habeant; ad Episcopos Diocesanos, omni appellatione remota, devolvatur jus supplendi eorundem Prælatorum defectum (si nempe pensatis reum circumstantiis, ita expediens esse judicaverint) per deputationem Confessarii extraordinarii; quem tam in uno, quam in altero casu, aut e Clero Sæculari, aut ex alio Regulari Ordine, pro ipsorum arbitrio, deligere possint, & valeant.

Quo circa delicto Filio Nostro Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinali, moderato Nostro, & pro tempore existenti Romani Pontificis in Urbe ejusque Districtu Vicario in Spiritualibus Generali, earundem presentium tenore committimus, & mandamus, ut hæc nostra Decreta, atque Statuta, tam in omnibus ejusdem Almar Urbis Monasteriis, quæ Regularium re-

gimini subsunt, quam in aliis quibusque Regularium, aut Sæcularium Mulierum; aut Puellarum Domibus, seu Collegiis, atque Conservatoriis, quibus unicus ordinarius Confessor a Superioribus deputari solet, in omnibus & per omnia, juxta earundem Litterarum præscriptum, exactissime observari, & adimpleri faciat; ne forte audiri contingat, quod cum magna animi nostri molestia dictum aliquando esse cognovimus, Apostolicas Constitutiones Romæ quidem ferri, & publicari, sed eas minime in ipsa Urbe ad effectum perducere.

Eandem porro curam, & sollicitudinem injungimus, & demandamus Venerabilibus Fratribus Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, & Episcopis per omnes universi Orbis Ecclesias constitutis; quibus, ut satis perspectum putamus voluntatis nostræ studium, tam in eorum rationabilibus querelis, justisque petitionibus suscipiendis, quam in corruptelis, quas irrepressè indicaverint, eliminandis; idque non ex ingenio nostro quidquam statuendo, nec peregrinas novitates inducendo; sed veteres ut plurimum leges, & regulas, vigili Prædecessorum nostrorum providentia jam pridem constitutas, in pristinum debitumque vigorem, & usum revocando; Ita eosdem meminisse volumus, proprium zeli Pastoralis officium non in eo situm esse, ut adversus ea, quæ contra leges sunt, inutiliter deplorando declament; sed ut illa de medio tollere curent, adhibitis opportunitis remediis in eum finem jam præstitutis, implorato etiam Apostolicæ Sedis auxilio, ubi impedimentum aliquod eorum auctoritati, & legum executioni, asserti contingat, omnesque diligentias, & curas, quas in corrigendis abusibus ipsi fideliter impenderint, in irritum cedere videant.

Quoniam vero tam in superius allegato Clementis XI. Edicto, quam in Synodalibus plurium Episcoporum Constitutionibus statutum esse conspiciamus, ut quo tempore extraordinarius Confessor ali-

alicui Communitati deputatus ministerio suo fungitur, ordinarius Confessor nulum ipsi impedimentum asserere audeat, multoque minus præsumat per id temporis alicujus Monialis, sive Superioris, sive Novitiæ, sive Conversæ, neque demum alterius cujuscumque Personæ intra septa Monasterii, aut piæ Domus commorantis, Sacramentalem Confessionem audire; Nos id quoque approbatione nostra roborantes, & confirmantes, statuimus, & mandamus, ut Episcopi quidem, si de Monasterii, aut Domibus eorum regimini subjectis agatur, Regulares autem Superiores, quod ad illas Communitates attinet, quibus ipsi præsumt, pro hujusmodi Legis implemento advigilent, & contravenientes meritis pœnis coerceant, & efficiant.

Ac demum quibuscumque Confessoris extraordinarii, qui vel alicui Communitati generaliter, vel peculiariter alicui personæ in Monasterio degenti concessi, ac deputati fuerint, districte inhibemus, sub pœnis adversus accedentes ad Monasteria Monialium, & cum ipsis conversantes, præsertim Regulares, a Prædecessoribus nostris quodcumque statutis (quas etiam præsentium vigore confirmamus, & innovamus) ne, postquam suum officium impleverint, ad idem Monasterium ulterius accedere, aut ullius generis commercium intra ipsum quodcumque continuare, & fovere, etiam sub spiritualis causæ, aut necessitatis obtentu, & colore, audeant, aut præsumant.

Decernentes, ipsas præsentis Litteras, atque omnia, & singula in eis statuta, atque præscripta, etiam si quicumque in iisdem interesse habentes, seu habere prætendentes, ad id vocati, & auditi non fuerint, nec præmissis consenserint, aut alterius cujuscumque generis defectus forsan adversus eas obijciatur, semper & perpetuo valida, & efficacia esse & fore, & ab omnibus, ad quos spectat, atque in futurum spectabit, inviolabiliter etiam perpetuo observari. Sicque & non aliter

in præmissis per quoscumque judices Ordinarios, & Delegatos, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, & Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium Congregationes ordinarias, aut peculiariter deputatas, aliosque Cardinales, etiam de Latere Legatos, ac Vice-Legatos, & Apostolicæ Sedis Nuncios, iudicari, & definiri debere; sublata eis, & eorum cuilibet, aliter judicandi, definiendi, ac interpretandi facultate, & auctoritate; atque irritum, & inane decernentes, quidquid secus a quoquam scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

Non obstantibus quibuscumque etiam Apostolicis, ac in Universalibus, Provincialibus, & Synodalibus Conciliis editis generalibus, vel specialibus Constitutionibus, & Ordinationibus, nec non quorumcumque Ecclesiarum, & Ordinum Regularium, seu Congregationum, aut Societatum, & Institutorum, etiam S. Joannis Hierosolymitani, aliorumque Militarium Ordinum, seu Monasteriorum Virorum, aut Monialium, aliarumque piarum Domuum, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis, usibus, & consuetudinibus etiam immemorabilibus; Privilegiis quoque, exemptionibus, & Indultis, etiam in corpore juris clausis, aut Litteris Apostolicis, cuilibet præmissorum, sub quibuscumque verborum tenoribus, & formis, etiam hic de necessitate exprimendis, ac cum quibusvis clausulis, & decretis, etiam irritantibus in genere, vel in specie, & derogatoriarum derogatoriis, quomodolibet in contrarium concessis, ac pluries confirmatis, approbatis, & innovatis; quibus omnibus, & singulis, hac vice dumtaxat, & ad præmissorum effectum, illis alias in suo robore permanentibus, de Apostolicæ potestatis plenitudine derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque.

Volumus demum, ut earundem præsentium Transumptis, seu exemplis, etiam im-

impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, & sigillo Personæ in Ecclesiastica Dignitate constitutæ munitis, eadem prorsus fides, tam in judicio, quam extra illud, ubique locorum habeatur, quæ ipsi præsentibus haberetur, si forent exhibitæ vel ostense.

Nulli ergo omnino Hominum liceat paginam hanc nostrarum confirmationis, approbationis, innovationis, voluntatis, mandati, statuti, decreti, & declarationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumperit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ MDCCXLVIII. Nonis Augusti Pontificatus Nostri Anno Octavo.

Ad Monasteria Monialium ne quis etiam exemptus, & Ecclesiastica Dignitate præfulgens, accedat, sine Ordinarii Localis permisso. Ad Archiepiscopos, Episcopos, aliosque Locorum Ordinarios per Ecclesiasticam Ditionem constitutos.

Est XII. tom.3. Bullarii pag.96.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabilis Frater, Salutem & Apostolicam Benedictionem.

GRavissimo animi mœrore affecti fuimus, dum a certis viris renuntiatum Nobis est, aliquos esse Præfules, qui regimen Civitatum Ditionis Nostræ obtinentes, nec habita, immo nec petita quidem ab Episcopis, Locorumque Ordinariis facultate, ad Monialium Monasteria se conferunt, & libere cum iis colloquuntur; Synodorum decreta, & Episcoporum Constitutiones omnino infringentes, in quibus hujusmodi licentia dignis pœnis prohibetur: Sed non solum in iis Civitatibus, in quibus sunt cum imperio, eos ita se gerere audivimus; verum in cæteris quoque, per quas casu transeunt, ea ratione junixi, quod a pe-

culiaribus Episcoporum, & aliorumque Ordinariorum Constitutionibus sese exceptos esse contendunt. Hæc, quæ ad Nos delata sunt, excipere, ac credere non dubitavimus; quum id Nobis etiam Anconitanam, & Bononienfem Ecclesias regentibus coram contigerit, quamvis ægre id ferentes, acriter, sed frustra, quos decebat, admonere non prætermiserimus.

Nihil, aut parum negotii res facesseret, si ante oculos ponerent Tribunalium Urbis decreta confirmata a Prædecessoribus Nostri, qui res omnes præteritis temporibus non providerunt solum, verum etiam in iis sapientissime consuluerunt. Sed quoniam aut illa ignorant, aut si sciunt, arbitrato suo vivere contendunt, ad eum, qui Ecclesiæ præest, omnino spectat illa ad memoriam revocare, tum jubere eadem observari.

Præteritis temporibus Sacræ Congregationes, annuentibus Summis Pontificibus Prædecessoribus Nostri, opportune statuerunt quæ sibi necessaria visa sunt, quoad Regulares, qui suis fulti legibus, sive immunitatibus, putabant injussum Episcopi libere se adire posse sibi addita Monialium claustra, ut videre licet in nostro Tractatu de Synodo lib.7. cap.41. num.7., ubi eadem decreta indicantur; sed providentes etiam non tam Gubernatoribus, quam Episcopis, qui aut in Civitates, aut Oppida alterius Episcopi juri subiecta veniunt, aut inibi commorantur, sanxerunt, ne quis infacio Ordinario Monasteria adiret; aut Moniales alloqueretur; cujusmodi decreta a recentioribus auctoribus indicantur, ut legitur apud Pellizarium de Monialibus cap.5. sect.5. n.210., apud Gratianum discept.392. num.1., apud Tamburrinum de Jure Abbatissarum dispt.25. quest.2., & apud Ferrar. in sua Bibliotheca, in verbo Moniales artic.4. num.34.

Canonicis sanctionibus Monialium custodia juri Ordinario Episcopi, si Monasteria ejus potestati subiecta fuerint, delegato, si exempta, committitur; quemadmodum statutum fuit a Pontifice Prædecessore nostro Bonifacio VIII. in

cap. Periculoso, de statu Monachor. in sexto, atque a Sacro Tridentino Concilio renovatum in cap. 5. sess. 25. de Regularibus & Monialibus. Hinc porro omnino sequitur, Monasteria adire, Monialesque invisere sine Custodis jussu licere nemini; ac propterea debere omnes hujusce rei veniam ab Episcopo impetrare, omnes demum si bestie directivæ interdicti auctoritati, sicut probant citati auctores, & argui facile potest ex præteritis Congregationum decretis.

Quæ quidem confirmata omnino volumus, ac si opus sit, quod non putamus, nova lege sancimus, imperamusque, ne Episcopi alienæ Diocesis Monasteria convenient, atque cum Monialibus colloquantur infæto Ordinario Loci; eademque omnia firma, rataque esse jubemus, etiam quoad Vicelegatos, & Gubernatores licet Præfules, quibus ad Monasteria accessum sine debita venia, in iis quoque Civitatibus, in quibus cum imperio fuerint, interdicimus.

Jam dictum est hosce omnes directivæ Episcoporum auctoritati, eorumque Constitutionibus subjacere, quæ omnino accessum vetant ad Monialium Clausura sine debita facultate. Cum vero iidem Ordinarij Episcoporum jurisdictioni minime subint; ideo sunt immunes a vi coactiva, idest a pœnis contra transgressores statutis, uti ex responso patet Clementis III. Prædecessoris nostri in cap. *A Nobis* 21. de sententia excommunicationis. Ne vero ab hujusmodi immunitate aliquid mali exoriat, volumus, & mandamus, ut si aliquando contigerit, quod futurum non credimus, ut eorum aliqui, quos supra memoravimus, ad Monasteria Monialium se conferant, & cum iis Episcopi injussu agant, infringentes Synodorum sanctiones, atque Episcoporum edicta; volumus, inquam, & imperamus, ut Episcopi Nos, aut Congregationem Episcoporum & Regularium certiores faciant, ut aliqua ratione contempta Episcopalis auctoritas vindicetur; eoque libentius hujusmodi consilium amplectimur, quod idem a Prædecessoribus no-

stris decretum novimus, quoties ab Ordinario adversus personas immunes, & Sedi Apostolicæ immediate subiectas, procedendum sit; Joannes XXII. in cap. *Cum Matthæus, de hæreticis in Extravag. com.*, Eugenius IV. in cap. *Divina, de Privileg. in Extravag. com.*

Hæc sunt, quæ a Nobis facienda esse duximus. Tuum nunc est Venerabilis Frater, hanc Epistolam nostram in Cancellaria tua diligenter servare, eamque meliori, qua decet, forma promulgare, iisque, ad quos pertinet, indicere, ejusque executionem procurare; ac Fraternitatem tuam in Domino amplectentes, Tibi & gregi tibi credito Apostolicam Benedictionem impertimur.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die trigesima prima Octobris, Anno Domini millesimo septingentesimo quadragésimo nono, Pontificatus Nostri Anno Decimo.

Sunt Constitutiones alix SS. D. N. ad peculiaria Monialium Ordines, siue Monasteria pertinentes.

I. Constitutio Sæpe Romanorum data die 5. April. ann. 1741. num. XV. tom. 1. Bullar. pag. 42. qua Canonici & Moniales Ordinis Hospitalarii S. Spiritus in Hispaniarum & Polonia Regnis commorantes a jurisdictione Præceptoris Generalis eximuntur, & Locorum Ordinariis subji-cuntur.

Moniales ejusdem Ordinis S. Spiritus in prædictis Hispaniarum Regnis & Polonia Regno existentes, tam in spiritalibus, quam temporalibus curæ & regimini & omnimode Ordinariorum prædictorum, in quorum Diocesi ipsarum Monasteria sita reperiuntur, jurisdictioni pariter perpetuo eadem Apostolica auctoritate subijcimus, & subiectas esse volumus, easque propterea a quacunque Fratrum Hospitalarium Ordinis prædicti subjectione, & regimine penitus, & omnino dicta auctoritate similiter perpetuo tenore eandem præsentem eximimus & liberamus; eisdemque Fratribus, ne ipsi

ipsi in iis, quæ Monasteriorum prædictorum gubernium & regimen quomodolibet pertinent, in posterum, sub excommunicationis ac privationis utriusque vocis, aliisque arbitrio nostro imponendis pœnis se ullatenus inferere audeant, Apostolica auctoritate prædicta earundem præsentium tenore etiam perpetuo inhibemus, penitusque prohibemus.

II. *Epistola Antistibus Regnorum Portugallie & Algarbiorum* Cum Sacrarum Virginum, data die 1. Junii anni 1741. num. XXI. tom. 1. Bull. pag. 54. qua Monialibus in Portugallia, & Algarbiorum Monasteriis rigorosam Clausuram professis, & extra illa degentibus injungitur reditus ad Clausura & egressus in posterum prohibetur.

Quoniam autem sicut accepimus quamplurimæ Moniales variarum Diocesium Regnorum hujusmodi, quæ Regularem in Monasteriis quorumcunque Ordinum rigorosæ & perfectæ clausuræ emiserunt professionem variis & in speciem quæstionibus coloribus & simulationibus, ac præsertim præteritis curandarum infirmitatum causis, non solum e Monasteriis exeunt, nec ad breve tempus, nec ad Civitatis oppida, ubi cujuslibet Monialis Monasterium reperitur, divertunt, verum etiam per integrum unius ac plurium annorum spatium, & in locis a proprio uniuscujusque Monasterio longissime distitis moram ducunt &c. Illico notum faciatis & nuntiatis omnibus & singulis Monialibus Monasteriorum, sive vestrarum respective, sive aliarum Diocesium in uniuscujusque vestrum Diocesi, quacumque auctoritate, facultate, licentia, Indultis ac privilegiis, sive per hanc Sanctam Sedem, sive per Congregationem Venerabilium fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium negotiis Episcoporum & Regularium præpositam, sive per vos ipsos aut Prædecessores vestros Antistites, sive per Ordinarios nostros & ejusdem Sanctæ Sedis pro tempore Nuntios quomodolibet concessis, extra Clausura suorum Monasteriorum, quacumque etiam infirmitatis causa commorantibus, in virtute san-

ctæ obedientiæ præcipiatis, ut intra 15. aut 20. dies & non amplius, ab earumdem præsentium nostrarum litterarum publicatione & affixione ad proprium Monasterium, in quo Regularem Professionem emisissent, redeant, ibique permaneant &c. tum fraternitatibus vestris, vestrisque successoribus, tum Ordinariis ejusdem Apostolicæ Sedis pro tempore isthæc Nuntiis, tum denique ipsi Congregationi Cardinalium Episcoporum & Regularium, quacumque facultatem tribuendi, expediendi Indulta hujusmodi, quacumque auctoritate, potestate, privilegiis, & indultis, quibus omnibus, quoad hanc partem, earundem præsentium tenore derogamus, attributam, omnino inhibemus, & inhibitam esse volumus, & declaramus.

III. *Constitutio Singularis data die 1. Septemb. anni 1741. num. xxxi. Tom. 1. Bullar. pag. 74. In ea confirmans Synodum Nationalem habitam in Monte Libano anno 1736. confirmat expresse Canonem quoad cohabitationem prohibitam Monialium, seu Mulierum cum Monachis, quem Sacra Congregatio de Propaganda Fide jam probaverat.*

IV. *Constitutio Demandatam data die 24. Decembris anni 1743. num. LXXXVII. Tom. 1. Bull. pag. 290. Monasterium Monialium in Kefruano erectum a Græco-Melchitis, eidem Græco-Melchitarum nationi jure proprietatis acquisitum esse declarat, ejusque gubernationem ad Monachos Congregationis S. Joannis de Soaito spectare, cum immediata subjectione Episcopo Ordinario & mediata Patriarchæ Græco-Melchitarum Antiocheno, itaut Confessarius Ordinarius sit Monachus professus dicte Congregationis, ab ipsius Abate Generali electus & presentatus, ab Episcopo vero Diocesano probatus: non aliam vero Regulam proficiantur quam genuinam S. Basilii Monachis in eadem Constitutione præscriptam.*

V. *Constitutio Pastor bonus, data die 13. Aprilis anni 1744. num. XCV. Tom. 1. Bull. pag. 319. Inter ceteras facultates Majori Penitentiario, & Officio Penitentiariæ*

concessas, hæ præcipua sunt quæ ad Moniales pertinent.

Concedere itidem possit transitum ab uno Monasterio ad aliud Monialibus tantum ultra Montes existentibus, legitima concurrente causa, in signatura discutienda & approbanda; committendo tamen facultatem hujusmodi transitus admittendi & exequendi arbitrio Ordinarii cum clausulis opportunis pro casuum varietate. Quo vero ad censuras seu pœnas in quas Moniales incurrere, & peccata reservata, quæ ab eisdem committi contigerit, etiam in casibus violatæ clausuræ, qui tamen casus occulti fuerint, vel ubi agatur de aliquo occulto defectu dispensando, possit idem Major Pœnitentiarius præfatis Monialibus Confessarium cum opportunis facultatibus concedere. In casibus vero publicis clausuræ a Monia-

libus prædictis, vel ab aliis quibuscumque personis ad malum finem violatæ delinquentes non absolvat, nec absolvi mandet, nisi pro ipsis Episcopi seu Ordinarii supplicaverint, & casus ad Congregationem S.R.E. Cardinalium negotiis & consultationibus Episcoporum & Regularium præpositam deducti non fuerint. „Concedimus, ut dicta Sede vacante pro Foro externo facere & expedire valeant quæ ad Regularium & præsertim Apostatarum & fugitivorum remedium in superioribus facultatibus concessa sunt. Nec non ut Monialibus Confessarios extra ordinem valeant deputare, si eos ex aliqua rationabili causa petierint, pro earum libitu inter approbatos ab ordinario ad audiendas Monialium confessiones eligendos.

F I N I S.

INDEX RERUM MAGIS NOTABILIMUM,

QUE IN HAC TRACTATIONE CONTINENTUR.

*Prior numerus designat Caput, posterior vero
numcrum Capituli.*

A

ABBATISSA.

Aus suffragium non est de-
terminatè necessarium ad
hoc, ut novitia admittatur
ad professionem. 3.5
Ea debet præmonere Ordina-
riarum de professione fa-
cienda a Novitia. 3.2
Valide recipit ad professionem. 3.7
Maxime si Monialis professura sit conver-
sa. *ibid.*
Abbatissæ promittunt Moniales subditæ
obedientiam per professionem. 4.90
Vi voti esse tenentur ipsi obedire. 4.99
In aliquibus ei potius debent parere, quem
Ordinari. 4.104
Illa non imponit præcepta spiritalia, sed
solum temporalia. 4.106
Etsi interdum imponere possit spiritalia
indirecte. 4.108
Non præcipit in virtute Obedientiæ. 4.109
Si tamen sic præcipiat, ei parendum sub
mortali. 4.111
Imponit præcepta obligantia sub morta-
li. 4.112.113
Non facit leges perpetuas. 4.114
Non præcipit subditis Monialibus quidquid
Prælati Regularis præcipit viris subdi-
tis. 4.116
Exit de clausura ad præstandum fidelitatis
juramentum pro pseudo annexo Con-
ventui. 5.63
Nequit admittere extraneos intra Clausu-
ram. 5.85.102
Consensum debet dare, ut extranei ingre-
diantur Clausuram. 5.150
In odiosis non semper venit appellatio
Monialis. 5.208
At venit aliquando. *ibid.*

Jure ordinario non dat licentiam ingredien-
di clausuram. 5.152
Etsi id posset facere ex potestate delega-
ta. *ibid.*
Posset item, si periculum esset in mo-
ra. 10.143
Injuriosus est ei accessus indebite factus ad
Moniales ipsi subiectas. 5.202
Dispensat super frequentia Chori, sed non
cum toto Conventu. 6.13
Ad ea proprie non appellant Moniales sub-
ditæ. 7.33
Durat ejus munus solum ad triennium.
7.46.10.113.
Debet vacare per 3. annos completos.
10.114
Post triennium immediate confirmata ex
indulto Papæ ad aliud triennium statim
potest iterum eligi. 7.47
Punitur, si sinat se eligi indebite. 8.64
Canonice eligenda. 10.85
Indicatur cujus ætatis esse debeat. 10.90
Renunciat interdum electioni. 10.124
Resignat Abbatissatum in favorem alterius,
si illum habeat in titulum. 10.115
Ostenditur, quam potestatem habeat in
Moniales subditas. 10.117
Applicat extraneis bona opera monialium
subditarum. 10.148
Est incapax jurisdictionis spiritalis ordi-
narie. 10.117
Est tamen capax delegatæ. 10.118
Proprie non est Prælata. 10.119
Quædo incipiat exercere solum munus. 10.120
Interdum exercet, antequam confirmetur
ejus electio. 10.121
Facit leges Ecclesiasticas ex potestate dele-
gata. 10.122
Imponit item præcepta spiritalia ex po-
testate delegata. 10.134
Item præcipit in virtute obedientiæ ex po-
testate delegata. 10.126
Qualiter ferre possit censuras: *ibid.*
Id fa-

510 INDEX RERUM NOTABILIUM.

Id facit pluribus modis.	10.127	Secus, si descendat ex genere maculato.	8.48
Ejus præcepta non obligant in conscientia ex eo præcise quod confirmantur a Prælato.	10.128	Ejus electio præsignificanda Ordinario.	8.57
Punit religiosas subditas, cum moderatione tamen.	10.129	Invalidè eligitur ultra triennium.	8.58
Obligat eas in conscientia ad detegendum delictum alterius.	10.130	Item ad arbitrium Monialium.	8.59
Conferit beneficia Ecclesiastica.	10.131	Potest, expleto triennio, eligi in præsentem usque ad electionem.	8.60
Auget item illa.	10.131	Cadit suo jure, si data consuetudine negligat benedici.	8.62
Non dispensat in legibus Ecclesiasticis, saltem potestate ordinaria.	10.133	Ejus electioni præest Prælatus regularis, si sit exempta.	10.57
Non dispensat in j-junio.	10.133	Afferuntur monita, quibus ea bene regat.	10.57.10.126
Non dispensat, nec commutat vota suarum subditarum.	10.134	ABORTUS.	
Ea tamen irritat.	10.135	Procurantes proprium abortum excommunicantur.	8.15
Et quidem etiam sine causa.	10.136	ABSOLUTIO.	
Irritans sine causa interdum peccat venialiter.	10.137	Absolutio non reservatorum indirectè tollit etiam reservata.	10.18
Proprie non dispensat in regularibus obstrictis.	10.138	Monialis infirma, etiam secluso mortis periculo, absolvitur indirectè a reservatis.	10.186
Non prædicat, nec benedicit solemniter suis subditis.	10.139	Absolutio deneganda ei, quem constat culpabiliter non contineri integre.	10.196
Recipit puellas in educationem, servatis servandis.	10.140	Ex delegatione Ordinarii simplex Confessorius absolvit Monialem ab hæresi externa.	9.26
Applicat aliis bona opera Monialium subditarum.	10.143	Item & a casibus Bullæ Cœnæ.	10.187
Indicit illis certas preces interdum etiam sub mortali.	10.144	Idem facit, & ejus Prælatus.	10.26
Bona monasterii administrat.	10.146	Absolvuntur Moniales a quinque casibus Clementis VIII. per Confessarios Regulares.	1.19
Contrahit de illis.	10.147	Moniales exemptæ non absolvuntur a reservatis vi Bullæ Cruciatæ, aut alterius similis indultis.	9.22
Imo de consensu Superioris; idque valide.	<i>ibid.</i>	Quando possint absolvi vi privilegii.	9.24
Etsi is ad contractum concurrat jure non dispositivo, sed directivo.	<i>ibid.</i>	Si subsint Ordinario, possunt absolvi ab eo vi privilegiorum Ordinis, quamvis ea ad id petant ministerium Prælati regularis.	9.25
Dat licentiam recipiendi; dandi &c.	10.148	A proprio Prælato absolvuntur a quibuscumque Papalibus etiam pro foro externo.	9.27
Facit donationes moderatas ex bonis conventus.	10.149	Possunt item a proprio Confessario absolvi a reservatis, etiam Prælato ei denegante facultatem.	9.28
Et quidem etiam infcio Capitulo.	10.150	Idque esto Prælatus denegans facultatem sit Ordinarius loci.	9.29
Ex causa auget Moniali subditæ usum privilegii.	10.157	Immo & in casu, quo facultas Prælato competit ex delegatione aut ratione necessitatis.	9.30
Non constituitur generaliter approbato in diocesi.	10.164	Absolvitur Monialis exempta complex et si Episcopus generaliter vetet absolutionem complicitis.	10.170
Regulariter non moderatur pœnas inflictas a Prælato.	10.152	ABSOL-	
Suspendi potest ab officio per proprium Prælatum.	10.62.8.36		
Non concedit alteri ad tempus bona Monasterii.	13.27		
Illegitima non potest eligi, licet alii dissentiant.	8.43.44		
Item, si sit vidua, aut aliter corrupta.	8.45		
Item si sit bigama.	8.46		
Item si sit infamis.	8.47		

Abfolvitur Monialis fenfibus deftituta, quæ nullo modo petit confeffionem. 10.184

Item quæ petit confeffionem folum in abfentia Confefſarii. *ibid.*

In bonum pœnitentis ei poteft differri abfolutio, licet alias ad eam fit difpofitus. 10.190

Bene abfolvitur qui confitetur Sacerdoti poſt acceffum ejus incipienti dormire, ac dormienti ufque ad finem confeffionis. *ſup.* 10.107.

Verba, quæ dicuntur in fine abſolutionis: *Quidquid boni feceris*, elevant quolibet opus bonum pœnitentis ad operandum ex meritis Chriſti. 10.208

ACCESSUS AD MONIALES.

Pœhibitus ex variis juribus. 5.194

Etiâ quo ad Regulares. 5.194

Cum moderatione tamen facta noviffime ab Urbano VIII. 5.194

Cujus decretum latius explicatur. *ibid.*

Prohibetur acceffus, non materialis, fed formalis. 5.195

Sive fit ſimplex, ſive frequens. 5.196

Quinam acceffus dicatur frequens. 5.197

Jure communi interdicitur omnibus fidelibus. 5.198

Et quidem ſub mortali ex genere ſuo. 5.199

Idque etiâ quo ad Regulares. 5.200

Excufat parvitas materiæ. 5.201

Indebite factus eſt injurioſus Abbatiſſæ. 5.202

Prohibitus ſub variis pœnis. 5.203

Ex pluribus titulis juſtificatur. 5.204

Non permittitur ſine licentia Ordinarii, aut Prælati regularis, quibus Moniales reſpective ſubſiſt, aut etiâ utriuſque juxta uſum. 5.206.7.39.10.21

Quo ad Regulares petitur licentia utriuſque, ſi Monialis ſit exempta. 5.207

Licentiata ad acceffum *con le ſue donne* loco ſuæ famulæ ſubſtituit mulierem extraneam. *ibid.*

De jure communi non eſt vetitus acceffus ad Abbatiſſam, ac novitias, aliasque forminas cum Monialibus degentes. 5.208

Parentes, & filii ſine licentia accedunt ad filias, & matrem Moniales. 5.209

Prohibitio hæc afficit etiâ Episcopos extra ſuam diœceſim, ſtando in rigore juris. 5.210

Item peregrinos. 5.211

Non item pauperes emendicantes. 5.212

Non famulos deferentes dona, & brevi ſe expedientes. 5.213

Iſtam prohibitionem violat alloquens Monialem de domo vicina. 5.214

Alloquens per interpretem, & loquens nutibus. 5.215

Non alloquens idiomate ignoto Monialium. 5.216

Non audiens Monialem loquentem, nihil ipſe dicens, ſecus loquens cum Moniali non reſpondente. 5.217

Non ſcribens ei epistolam. 5.218

Violat vero accedens cum licentia ad unam Monialem, ſi loquatur cum alia diverſa. 5.219

Secus, ſi loquatur cum Auſcultatrici-bus. 5.219

Accedens ad Monialem exemptam effugit pœnas Ordinarii loci. 5.220

Iſta prohibitio non efficit impuberes. 5.221

Nou ſuntur Magiſtri muſicæ accedere ad Moniales. 5.222

Acceſſus ad Moniales, etiâ exemptas, vetari poteſt ab Ordinario ſub cenſuris, ſi dicatur ei commiſſa cura clauſuræ, etiâ formalis. 10.16

Quo ad Regulares requiritur licentia, etiâ Prælati regularis, ſi Monialis ſit exempta. 5.207

ADVERSITATES.

Afferuntur media ad illas patienter ſerendas. 10.300

ÆTAS.

Quæ requiritur in eligenda ad abbatiſſatum. 10.90

In tali electione præferri ne debeat ætas antiquitatis profeſſionis, vel e contra. 10.90.93.

Quæ requiritur in puella a Monialibus recipienda in educationem. 5.182

Quæ petatur in puella recipienda ad religionem. 2.17

Quæ requiritur ad profeſſionem. 3.8

Quæ petatur in Moniali conſecranda. 3.64

ALIENATIO.

Bona Monialium non alienantur ſine ſolemnitate. 7.29

Monasteria item illarum non alienantur ſine licentia Papæ. 8.25

At alienantur bibliotheca librorum latinorum iis legata, vel alia res inutilis. *ibid.*

Moniales non recipiunt pecuniam ad cambium nec mutuum cum pacto ſolvendi intereſſe. *ibid.*

Alienatio bonorum monasterii vetita ſub excommunicatione. 8.27

Immo & sub aliis pœnis . 8.52
 Dos Monialium alienari potest sine solemnitate juris . 3.61
 Non item dos supernumerariæ . *ibid.*
 Quæ requirantur ad alienandum dotem prohibitam alienari . 3.63
 Indebite alienantes puniuntur . 3.68

ALIMENTA.

Unde præstanda novitiæ . 2.44
 Danda Moniali a monasterio, etiam dote non soluta . 3.72
 Secus, si dos iuste rapiatur a fisco, & Monialis degat extra clausuram . 3.60
 Qualiter danda puellæ manenti in educatione . 5.185
 Qualiter Confessario danda . 10.176

ANCILLA.

Non conceditur puellæ educandæ in monasterio . 5.181
 Non Monialibus, nisi in necessitate, sive communi, sive Monialis particularis . 7.17

APOSTASIA.

Monialis apostatans a religione afficitur excommunicatione . 8.10
 Ostenditur qualiter procedi debeat cum Moniali per annos plures sub viri habitu vagante, & demum redeunte ad pœnitentiam . *ibid.*

APPELLATIO.

Prohibita monialibus . 7.32
 Etiam quo ad iudices competentes . 7.34
 Non tamen absolute . 7.35
 Vetita Regularibus, de iure communi, sed cum differentia . 8.14
 Prohibita sub excommunicatione reservata, & aliis pœnis . 8.2
 Proprie non appellatur ab Abbatissa . 7.33

APPLICATIO.

Bona opera Monialium applicantur aliis ab Abbatissa . 10.148

APPROBATIO CONFESSARIORUM.

Confessarius Monialium, sive ordinarius, sive extraordinarius approbatur ab Ordinario loci . 10.164
 Tali approbatione eget ipsemet Prælati Monialium . 10.166
 Semel approbatus non censetur semper approbatus pro Monialibus . 10.168
 Approbatus generaliter in diocesi non est approbatus pro Monialibus . 10.164
 Approbatus ad confessionem 3. aut 4. Monialium non audit alias . 10.169
 Approbatio ordinarii petitur etiam pro Monialibus exemptis . 10.169
 Non item pro novitiis . 10.167

Petit in casu, quo Confessarius eligatur vigore Jubilei . 10.170

APPROBATIO RELIGIONUM.

Speciat solum ad Papam . 1.11

B

BALDACHINUM.

Rigi potest in Ecclesiis Monialium subiectarum ab Abbatibus regularibus . 9.39

BENEDICERE.

Prælati regulares benedicunt Ecclesias suarum Monialium, easque reconciliant, benedicunt paramenta &c. 9.38

BENEFICIA ECCLESIASTICA.

Possunt contrahi a Monialibus . 10.131
 Idque pluribus modis . 10.131
 Ex beneficio unito monasterio certa pensio danda Cappellano . 10.132

BONA TEMPORALIA.

De bonis novitiæ nihil recipi potest a monasterio: quod alii rejiciunt . 2.53.54.
 55.58

Idque sub excommunicatione . 7.30
 Recipi tamen potest de bonis consanguinei novitiæ . 3.56

Bona conventus non dispensantur pro libito Officialium . 4.12

Ex iis fiunt moderatæ elemosynæ per Abbatissam, ac Officiales . 4.21

Administrantur ab Abbatissa . 10.146

Ea contrahit de illis . 10.147

De consensu tamen Capituli . 10.147

Bona violentis Monialem applicanda monasterio Monialis violatæ . 4.46

Bona monasterii non alienantur sine solemnitate sub variis pœnis . 8.27

Sub pœna suspensionis prohibentur dari ad usum . 8.37

Quo ad eorum administrationem Moniales exemptæ subsunt Ordinario loci . 10.30

Subsunt & Proprio Prælato . 10.58

Non item subsunt Prælati regulares Monialium bona earum forte administrantes . *ib.*

Rationes dicte administrationis non reddendæ sponte Episcopo . *ibid.*

Ad eas vocandi Prælati Monialium . *ibid.*

Illis reddendæ rationes, etsi jam redditæ sint Episcopo . *ibid.*

Prælati regulares possunt nolle iis intervenire . *ibid.*

Moniales quo ad bonorum dispositionem subsunt proprio Prælato regulari . 10.58

De illis non disponit Prælatus regulari monasterii exempti . 10.62

Bonorum renunciatio qualiter faciendâ . 2.56

CAPIT.

C

CAPITULUM MONIALIUM.

- C**oncurrit ad receptionem novitiæ. 2.2
 Item ad ejus professionem. 3.4
 Sed non in casu, quo professio fiat ex Pii V. indulto. 10.303
 Item ad contractus. 10.146
 Item ad donationes extraordinarias faciendas a Conventu. 10.150
 Tertia, & quarta soror admissa in idem monasterium caret in eo voce activa, ac passiva. 3.31
 Nomine Conventus veniunt Moniales capitulariter unitæ. 5.87
 Capitulum Monialium, si pro novitiæ professione aliquid recipit, suspenditur ab omni actu capitulari. 8.35
 Concurrit ad recipiendam puellam in educationem. 5.178
 Item ad hoc, ut femina alias licentiata ad prandendum, & conversandum ingredi possit clausuram. 5.173
 Item ad electionem Abbatisse. 10.100

CAPITULUM SEDE VACANTE.

- Dat licentiam ad ingressum clausuræ. 5.148
 Visitat Moniales subditas. 10.67
 Et competunt quæcumque jure communi pertinent ad jurisdictionem, exceptis casibus expressis. 6.6
 Et subduntur Moniales etiam quo ad ea, quæ competunt tanquam Sedis Apostolicæ delegato. 10.6

CARCER.

- Praelati regulares includunt carcere quosvis illicitè intrantes ad suas Moniales. 5.12
 Monialis fugiens e carcere clausuram violat, sed non semper. 5.58
 Sinens se violari perpetuo carceri addicitur. 4.78

CASTITAS.

- Qualem voveant Moniales. 4.76
 Ad quid obliget. 4.77
 Ejus violatio varie punitur. 4.78. & 79
 Est mixti fori. 4.80
 Quot malitiis contineat. 4.81
 In quibus casibus contingat. 4.83
 Non includit malitias ignoratas, vel quæ non advertuntur. *ibid.*
 At si quam earum violans confitetur bona fide, bene confitetur. *ibid.*
 Violatio voti castitatis aperiiri potest sine peccato luxuriæ, cui annexa est. *ibid.*

Indicantur media ad castitatem servandam.

10.307

- Ad castitatem multum confert clausura. 4.84
 Ad ejus conservationem juvat fuga conversationis secularium personarum. 4.86
 Confert fuga vani ornatu. 4.89
 Confert fuga occasionum. 4.88

CASUS RESERVATI.

- Reservatio casuum Ordinarii non afficit Moniales exemptas. 9.19
 Nisi forte quo ad clausuram. 10.16
 Afficit tamen Moniales subditas. 10.59
 Reservatur Papæ violatio clausuræ Monialium ob malum finem. 5.10
 Reservatio quinque casuum Clem.VIII. facta in decreto derogatorio non includit Moniales. 10.181
 Reservatur excommunicatio, lata a Gregorio XIII. contra ingredientes clausuram Monialium. 5.96
 Praelatus regularis Monialium iis reservat casus, & censuras. 10.46
 Non tamen pro arbitrio. 10.47
 Si sint subditæ Ordinarii, subfunt reservationi casuum generaliter ab eo tactæ. 10.50
 Et a reservatis non absolvuntur per Bullam Cruciatæ. 9.13
 Absolvuntur tamen per privilegia Ordinis, & a proprio Confessario. 9.24
 Et quidem etiam pro foro externo. 9.27
 Etiam Praelato negante facultatem. 9.28
 Idque, etsi Praelatus negans sit Ordinarius loci. 9.29
 Item, etsi facultas reservatorum ei competat ex delegatione, aut necessitate. 9.30
 Absolvuntur & a casibus Bullæ Cœnæ per proprium Pælatum, sive per alium ejus commissionem. 9.27.10.43
 Moniales absolvuntur a casibus Episcopaliibus, qui pro iis in specie reserventur, per eum qui habet generalem facultatem absolvendi a reservatis Episcopaliibus. 10.181
 Indirectè item aliquando absolvuntur a reservatis per Confessarium. 10.185
 Facultas reservatorum concedenda Confessario extraordinario. 10.186
 Cautè petenda. 10.183
 Puellæ degentes in monasterio exempto non subfunt reservationi casuum Ordinarii. 5.191.

Vide v. Absolutio.

CAUSA.

- Petitur ad concedendum ingressum intra clausuram Monialium. 5.156. & 157

T t t Q u o

514 INDEX RERUM NOTABILIUM.

Quæ dicatur manifesta .	5.157	Ejus violatio facta ad malum finem reserva-	5.10.174
CENSURA ECCLESIASTICA .		tur Papæ .	5.10.174
Lata ab Ordinario contra accedentes ad Mon-		Solus Papa in ea dispensat .	1.21
iales , non afficit Regulares indebite ac-		Contra illam præscribitur .	5.22
cedentes .	5.104.8.6	Visitatur ab Ordinario .	10.22.23. & 79
Censuræ , & interdicta lata ab Ordinario ,		Ordinarius punit quoscunque delinquen-	
ipso jubente , servanda etiam a Moniali-		tes circa clausuram .	10.19
bibus .	6.27	Moniales renuentes vivere sub clausura in-	
Abbatissa ferre potest censuras ex delega-		valide recipiunt alias fœminas ad pro-	
tione .	10.126	fessionem .	8.52
Idque ex pluribus modis .	10.127	Quid veniat nomine clausuræ .	5.1
Ordinarius ut delegatus Sedis Apostolicæ		Non obligat puellas manentes in educatio-	
fert legitime censuras contra Moniales .		ne .	5.187
8.6.10.17		CLAUSURA QUO AD EGRESSUM .	
Obstant tamen privilegia , quæ illæ habent		Indicatur pluribus juribus .	5.23
in contrarium .	8.6	Ejus violatio plures includit masculinas specie	
Quæ tamen non profunt , si Ordinario in		diversas .	5.24
specie concedatur ut contra Regulares		Est prohibita ab excommunicatione refer-	
procedat etiam censuris .	5.104	vata .	5.25
CHARITAS .		Immo & sub aliis pœnis .	5.26
Fovenda inter Moniales variis remediis .		Hæ non incurruntur ante sententiam .	5.27
10.202.		Quis absolvet ab illis .	5.28
CLAUSURA MONIALIUM IN COMMUNI .		Ex qua causa Monialis licentiarum possit ad	
Non est de essentia status religiosi Monia-		egressum .	5.29
lium .	1.12	Quando in casu incendii .	5.30
Non obligat Monialem transeuntem ad Or-		Quando in casu lepre .	5.31
dinem archiorem .	3.19	Quando in casu epidemiz .	5.32
Confert ad castitatem .	4.84	Juxta aliquos clausura non obligat etiam in	
Qualiter procurata ab Ecclesia .	4.48	aliis morbis incurabilibus .	5.33
Ejus custodiæ vacat Ordinarius etiam quo		Dari possunt similes casus , in quibus non	
ad Moniales exemptas .	5.6	obliget .	5.35
Et quidem etiam quo ad formale clausuræ		Dato casu aliquo ex permisso adhuc petitur	
est id ex jure non ita certo colligatur .		licentia Prælati .	5.36. & 37
10.16. & 17.		Licentia debet esse specialis .	5.38
Variis juribus inducitur .	5.2	Immo & scriptis (quod alii negant .)	5.39
Potuit induci de novo .	5.3	Clausura non obligat in casu belli , inunda-	
Est juris solum positivum .	5.4	tionis , aut ruinæ monasterii .	5.45
Ad quem finem inducitur .	5.5	Non in casu , quo Monialis eligatur in Ab-	
Quibus mediis procuranda .	5.7	batisam alterius conventus .	5.46
Ejus custodiæ debet cooperari etiam pote-		Id tamen modo non fit sine consensu Papæ .	
stas laica .	5.8.9	5.47.	
Quo pacto custodienda .	5.12	Monialis ad hoc licentiata , finito munere ,	
Servanda ab omnibus Monialibus .	1.13	debet statim redire .	5.48
Non tamen a Moniali , quæ fineretur sim-		Non obligat item in casu , quo fundandum	
pliciter d-gere in domo privata .	5.11	fit novum monasterium .	5.49
Moniales Conversæ alicubi ab ea eximun-		Non in casu , quo Monialis transferatur	
tur .	5.15	alio causa correctionis .	5.52
Clausura non obligat in quibusdam casu-		Non in casu , quo ejici possit ut incorrigi-	
bis .	5.16	bilis .	5.53
Ejus violatio Monialibus vetita sub excom-		Non in casu , quo legitime transeat ad Or-	
municatione reservata , & aliis pœnis .	5.17	dinem archiorem .	5.54
Variis modis violatur .	5.18	Exiens cum licentia , potest divertere ali-	
In ejus violatione datur materiæ parvitas .		quantulum .	5.55
5.19		Immo , si plus æquo divertat , non ideo	
		incurrit pœnas .	5.56
		Non	

Non licet transire a proprio Conventu ad alienum contiguum. §.57
 Et si transeat, duo sunt peccata, & dum censuræ incurruntur. *ibid.*
 Fugiens e carcere justo violat clausuram. §.58
 Secus, si injuste damnetur carceri perpetuo. §.58
 Non egreditur ad vitandam mortem, aut mutilationem juridice inferendam. §.59
 At ad evadendam mortem de manu invasoris. §.60
 Non ad consulendum suæ famæ. §.61
 Non ad vocandum Medicum, aut Confessarium in casu extraordinario. §.62
 At ad præstandum juramentum fidelitatis debitum ex feudo. §.63
 Non item ad sublevandam parentum indigentiam. §.65
 Sicut nec nepotum. §.66
 Egreditur, ut exorcizetur. §.67
 Non ut reclamet contra nullitatem professionis a se emissæ. §.68
 Illicitus est egressus ad spatium positum inter ostium clausuræ, & januam exteriorem patentem externis. §.69
 Monialis non dicitur violare clausuram, si loco compulsa prætergrediatur ostium ipsius clausuræ. §.70
 At si toto corpore insistat in liminari ostii clausuræ. §.73
 Et si ascendat supra tectum respiciens intra clausuram. §.74
 Et si intra rotam se volvat ad partem patentem externis. §.75
 Et si insideat muro clausuræ in modum equitantis. §.76
 Non, si licite degens in domo privata inde exeat. §.82
 Non, si licentiata ad egrediendum id faciat ex fine malo. §.83
 Violat vero, si ludat ludo navis in liminari ostii clausuræ. §.71
 Item, si a tecto Conventus prætergrediatur ad porticum sitam supra viam publicam. §.75
 Item, si toto corpore se suspendat e fenestra versus viam publicam. §.77
 Item, si sistat super ramo arboris extra clausuræ murum prominentis. §.78
 Item, si prævidens se in somnis egressuram non impediat. §.80
 Item, si equum ferociorem ascendens extra clausuram feratur, hoc prævisio. §.81

Item, si arte magica feratur per aerem intra spatium clausuræ. §.79
 Moniales exemptæ non exeunt sine licentia Ordinarii. §.37
 CLAUSURA QUO AD INGRESSUM.
 Variis juribus externi prohibentur ingredi clausuram Monialium. §.84
 Prohibentur & Moniales eos admittere immo & facere, aut permittere illos ingredi sine licentia. §.85
 Prohibetur talis ingressus sub variis, & gravibus pœnis. §.86
 Quis dicatur ingredi facere, aut permittere. §.88
 Ad incurrendas tales pœnas requiritur prætextus privilegiorum; item sufficit mandatum, ac consilium, sed non semper. §.90.
 In Bulla Greg.XIII. comprehenduntur ingredienti vi licentiæ ab Episcopo habitæ ante ipsam Bullam. §.91
 Non item ingredienti sine ulla licentia, quo ad pœnas; quamvis alii id negent. §.92
 Non item ingredienti cum licentia vere nulla, ac invalida. §.93
 Non item ingredienti prætextu privilegiorum, sed bona fide. §.94
 Dictæ pœnæ supponunt præsumptionem. §.95
 Ex iis reservatur sola excommunicatio. §.96
 Moniales non incurrunt eas, comitando indebite ingressos. §.97
 Item non incurrunt, si eos jam ingressos non expellant: idque etiam præstat clausuræ. *ibid.*
 Sive etiam aliter eos detineant. §.98
 Fœminæ item prohibentur ingredi. §.100
 Pœnis præfatis non subjiciuntur viri laici cooperantes ingressui illicito. §.101
 Quilibet fidelis prohibetur ingredi. §.102
 Etiam infantes. §.103
 Amentes non admittendi. §.106
 Admittuntur puellæ recipiendæ ad Religionem. §.108
 Item recipiendæ in educationem. §.109
 Item fœminæ conjugatæ, aut aliæ accedentes securitatis causâ. §.110
 Item Moniales alterius monasterii, aut Ordinis, sed non semper. §.109
 Item Prælati Monialium in casibus necessarii. §.111
 At nequit morari plus quam opus est. §.114
 Sacerdos in casu repentino vocatus ingredi

516 INDEX RERUM NOTABILIUM.

non prohibetur ad absolvendam morientem. 5.115
 Non Medicus in casu necessario. 5.116. & 119
 Non obsterrix. 5.116
 Non pharmacopola, ut doceat componere medicinam. 5.117
 Non minor sanguinis. 5.118
 Non œconomus, syndicus &c. 5.120
 Non notarius in casu necessario. 5.121
 Non operarii, & artifices. 5.122
 Non bajuli ad ferenda necessaria usibus conventus. *ibid.*
 Secus, si deferant res extraneorum contra Prælati prohibitionem. *ibid.*
 Licentia generalis utendi opera bajulorum non cogit eos variari. 5.123
 Famulus artificis licentiatus ad ingrediendum cum illo, etiam solus intrat, & ingressus ibi solus commoratur. 5.124
 Loco bajuli licentiati non sufficitur alius. 5.125
 Possunt plures rustici ingredi ad ferendum triticum, esto pauciores sufficere possint. 5.126.
 Ferre possunt singulis vicibus minora pondera, ut pluries intrent. 5.127
 Ingredi potest pistor ad pingendam scenam jam ante constructam. *ibid.*
 Possunt ingredi & fœminæ laicæ ad obsequia Monialium necessaria, cum licentia tamen Superioris. 5.128
 Hæ ingressæ non tenentur ad clausuram proprio loquendo. 5.130
 Recipiendæ in novitias conversas per aliquot menses recipi possunt ante receptionem habitus regularis. 5.129
 Famuli Monialium deputati ingrediuntur in casibus necessariis. 5.131
 Non potest recipi reus ad evadendam vim satellitum. 5.132
 Immo potest ingressus ejici. 5.133
 Pœnendæ tamen in loco tuto. 5.134
 Fœminæ de licentia Papæ ingrediuntur ad convivium. 5.135
 Sed associatæ a 3. fœminis gravibus, ac nobilibus, & non aliter. 5.136
 Quæ semel electæ variari nequeunt citra casum mortis, quod alii limitant. 5.137
 Hæ semper associant fœminam privilegiatam. 5.138
 Explicantur verba indulti papalis (3. vicibus in totum, non eorum singula quolibet anno) idque sive in Brevi numerentur 4. monasteria, sive 8. tantum. 5.139

Ad talem ingressum ultra consensum capituli petitur licentia Prælati. 5.140
 Licentiata ad ingressum non libere vagatur per conventum. 5.141
 Eligit diem, qua fiat comœdia a Monialibus. 5.142
 Consensus capitularis debet esse majoris partis illarum semel dandus, ac simul quo ad fœminam privilegiatam, & 3. matronas. 5.143
 Licentiata non ingreditur iterum, si ingressa ex accidenti frustratur ex parte suo finis: secus si statim cogatur exire. 5.144
 In casibus tamen propositis requiritur licentia Superioris. 5.146
 Ingrediens cum licentia, finito negotio, aliquantulum immoratur. 5.166
 Ingrediens ex pravo fine alias licentiatus non violat clausuram. 5.167
 Violat volvens se in rota ad partem interiorum monasterii. 5.168
 Insidens utroque pede super muro clausuram versus clausuram. 5.169
 Statuens se in ostio clausuræ. 5.170
 Confessarius ingreditur in casibus necessariis. 10.217. usque ad 243
 Prælati astiturus electioni Abbatisiæ non ingreditur. 10.97
 Ad ingressum fœminæ petitur consensus Monialium, si ingrediatur causa convivii. 5.172
 Non item ad ingressum virorum. 5.173
 Non ad ingressum fœminæ privilegatæ, aut alias licentiatæ ad alium effectum, quam ad convivium &c. 5.173
 Prælati regularis item ingreditur monasterium subditum in casibus necessariis. 10.69
 Idque præsertim in Visitatione. 10.75
 Tuncque secum ducit socios. 10.74
 Et hos, esto item ducat architectum causæ fabricæ, v.g. 5.75
 Tales focii possunt esse Regulares. 5.76
 Abbatisiæ non dat licentiam ad ingressum. 5.141
 Nisi sit periculum in mora. 5.153
 Posset dare ex delegatione. 5.153

COACTIO.

Cogentes ad ingressum religionis puellam excommunicantur. 2.29. & 8.20
 Quæ coactio ad hoc petatur. 2.20
 In aliquibus casibus fœmina ad id cogi potest licite. 2.23
 Cogentes fœminam ad religiosam professionem excommunicantur. 2.14
 CON-

CONCIONARI.

Vide *v. Predicare.*

CONDITIO.

Si sit. contraria religioni, & apponatur legato, habetur pro non adjecta. 3.37

CONFESSARIUS ORDINARIUS.

Si solliciter poenitentem ad turpia, denuntiandus. 6.30

Maxime utilis Monialibus, si sit idoneus.

10.153

Ceteris paribus expedit, quod, sit regularis non secularis. 10.154

Qualis debeat esse. 10.155

Quæ potestas ei conferenda. 10.156

Quæ scientia in eo petatur. 10.157

Quæ bonitas. 10.158

Quæ prudentia, maxime cum Moniali patiente divina. 10.159

Qui zelus animarum. 10.160

Quæ dexteritas. 10.161

Quæ patientia. 10.162

Ab Ordinario approbandus. 10.163

Peculiariter approbandus pro Monialibus.

10.164.168

Præfatus tamen a proprio Prælato, si deputetur pro Monialibus exemptis. 10.165

Approbandus ab Ordinario, & Prælatus ipse Monialium: sed non is, qui assignatur in Patrem spirituale extra sacramentum. 10.166

Semel approbatus pro Monialibus non est semper approbatus. 10.168

Approbatus ad confessionem unius, aut alterius Monialis non audit alias. 10.169

In Confessarium eligi potest etiam Parochus, etiam Regularis. 10.171

Deputatur ad triennium. 10.172

In aliquibus tamen casibus, qui reseruntur, finitur durare ultra triennium. *Ibid.*

Ex quo loco audiat confessiones. 10.173

Qualiter audiat confessionem Monialis infirmæ. 10.174

Ex decreto S. Congregat. extra confessionem non alloquitur Moniales, etsi praxis sit in contrarium. 10.175

Quale stipendium ei dandum. 10.176

Non pernociat in domo contigua monasterio. 10.177

Quam sacramentorum frequentiam indulget Monialibus. 10.178

Non sit facilis in permittendis confessionibus generalibus. 10.179

Qualiter debeat se gerere in munere suo præstando. 10.180

Quæ facultas reservatorum ei competat ordinaria. 10.182

Qualiter procedat cum Moniali infirma communicata, indiga repetendi aliquas confessiones. 10.183

Qualiter cum communicata ad fenestellam communionis, item indiga repetendi quoddam confessiones. 10.183

Absolvit Monialem sensibus destitutam quæ non petiit confessionem. 10.184

Indirecte absolvit a reservatis, occurrente iusta causa. 10.185

Qualiter procedat cum existente in occasione peccandi. 10.187

Quid, si occasio sit inevitabilis. 10.188

Quid, si Monialis sæpe promisit eam vitare, & non vitavit. 10.190

Quid si bona fide maneat in ea. 10.191

Confessarius aufert ignorantiam invincibilem Moniali si sperat fructum. 10.192

Quid si ei non conlitet monitionem esse propturam, nec nocituram. 10.193

Opportunis mediis excitat poenitentem ad dolorem peccatorum. 10.194

Animat ad satenda peccata, non obstante erubescencia. 1.195

Negat absolutionem ei, quam scit tacere culpabiliter peccatum. 10.196

Qualiter supplet defectus a poenitente factos in aliis confessionibus. 10.197

Interrogationes facit opportunas juxta conditionem poenitentis. 10.198

In hoc non sit nimis anxius. 10.198

Supplet defectus a se commissos in confessione audienda. 10.199

Juxta aliquos debet monere de hoc poenitentem. 10.200

Interrogat Monialem de iis, quæ omittit confiteri, esto credat illam sufficiens examen præmississe. 10.201

Interrogat de consuetudine peccandi, & est ei aperienda. 10.202

Qualiter audiat confessionem Monialis surdæ, aut surdastræ. 10.203

Consultat Moniali scrupulose. 10.204

Tradit varia remedia contra varias peccatorum species. 10.205

Prudenter imponat poenitentiam sacramentalem. 10.206

Plura advertenda in hoc. 10.208

Imponit abstinentiam a communione eucharistica, sed raro. 10.210

Imponit item opera bona facienda pro defunctis. 10.212

In ali-

- In aliquibus casibus loquitur libere cum pœnitente de auditis in confessione. 10.216
- Ingreditur clausuram in casibus necessariis. 10.217
- Ingrediens secum ducit socium sine alia licentia si sit Regularis. 10.218
- Ingreditur pluries ad audiendam confessionem infirmarum: item præcise ad monendum Monialem de periculo mortis proximo, sed non semper. 10.220
- Ingreditur ad ministrandam Eucharistiam ægrotantibus. 10.221
- Sed solus, si non sit Regularis. 10.222
- Ulam ministrat per modum viatici ei, quæ eadem die communicavit. 10.223
- Pluries ingreditur ad eam ministrandam per modum Viatici. 10.224
- Item ad ministrandam extremam Unctionem. 10.225
- Ingreditur, ut assistat morienti. 10.227
- Et quidem pluries, & pro longiori tempore. 10.228
- Ducit socium, etsi non sit Regularis. 10.229
- Qualiter iuvet morientes. 10.230
- Non ingreditur ad faciendas exequias Moniali defunctæ. 10.231
- Ingreditur, quando sepeliendum est corpus defuncti alicujus secularis. 10.233
- Item ad celebrandum coram infirmis, & quidem cum sociis, si alias talis celebratio sit concessa. 10.234
- Non item ingreditur ad reliquiam deferendam infirmæ, nisi extet usus, aut alias advocetur prætextu confitendi. 10.235
- Non ad impertiendum benedictionem, aut indulgentiam, sive papalem, sive episcopalem. 10.239
- Non ad exorcizandam energumenam Monialem. 10.239
- Non ad benedicendum monasterium. 10.238
- Non ad elevandam hostiam consecratam lapsam inter communicandum. 10.239
- Ingreditur ad consolandam Monialem extreme desolatam, cui aliter nequit consuli. 10.242.
- Non item ad baptizandum infantem ibi recens natum. 10.243
- Ingressus legitime potest ibi facere ea, ad quæ præcise non potuisset concedi ingressus. 10.244
- Intrans in casu permissio non incurrit pœnas latus contra violentas clausuram, esto ex primo sine intret. 10.245
- Abfolvit ab hæresi, etiam externa ex delegatione proprii Prælati. 9.27
- Eget speciali licentia ad ingrediendum, etiam in casibus permissis. 10.246
- Ex causa amovetur ab Ordinario, licet sit exemptus. 10.172
- CONFESSARIUS EXTRAORDINARIUS.
- Deputandus ex Concil. Trid. 10.242
- Immo, & ultro offerendus. 10.247
- Et quidem etiam pro Monialibus, non graviter ægrotantibus. 10.248
- Ad audiendas tamen infirmas speciali eget licentia, ut intret. 10.249
- Conceditur bis, aut ter in anno. 10.250
- immo & sæpius. *ibid.*
- Potest item sæpius peti. 10.251
- Non eligitur vi Bullæ Cruciatæ, ac alterius similis indulti. 7.3
- Secus si sit subiecta Ordinario. 7.4
- Concedendus prædictis vicibus, esto ex alio titulo fuerit concessus. 10.252
- Non eligitur, si denegetur ab Ordinario, quamvis injuste. 10.253
- Conceditur ab Ordinario Monialibus exemptis, Prælato earum ipsis illum injuste denegante. 10.254
- Non denegatur in pœnam. 10.255
- Concedendus, etiam non interjectis debitis intervallis inter vices præscriptas, si concorditer petatur. 10.256
- Deputatur a Prælato Monialium. 10.257
- Approbandus ab Ordinario, etiam pro Monialibus exemptis. 10.258
- Non deputandus ad arbitrium Monialium, sed Prælati deputantis. 10.259
- Deputandus quovis quadrimestri. 10.260
- Expediret illum deputare absque præfixione temporis. 10.261
- Elapso tempore præfixo, posset interdum audire confessionem alicujus Monialis ex epycheia. 10.263
- Ingressus ad audiendam confessionem infirmæ iterum intrat eam absoluturus a reservatione. 10.264
- Ingrediens ad audiendam confessionem Monialis infirmæ audit & aliam. 10.266
- Deputandus pro toto conventu. 10.266
- Qualis esse debeat. 10.267
- Maxima potestas ei danda. 10.266
- Ad quos fines deputetur. 10.269
- Non deputatur, invitis Monialibus. 10.270
- Moniales non coguntur eum audire. 10.271
- At, si adeant, ille tenetur omnes audire. *ibid.*
- Concedendus Moniali ægrotanti, quæ non potuit accedere, quando concessus fuit pro toto conventu. 10.272

De rigore non celebrat in Monialium Ecclesia absque licentia. 10. 373
 Non publice prædicat illis. 10. 374
 Differit cum Monialibus, etiam de rebus non speciantibus ad confessionem. 10. 275
 Quin & deputari possit in Confessarium extraordinarium alicujus Monialis ad talem effectum pium. 10. 176
 Potest non audire ullam confessionem, modo det salutaria monita &c. 10. 278
 Deputatus ad 10. dies, si Monialium confessiones absolvit 8. diebus, potest adhuc adire illas. 10. 179
 Confabulatur etiam cum iis, quæ nolunt ipsi confiteri. 10. 280
 Prædicans illis post auditas confessiones caute loquatur. 10. 281
 Rogatus, an audierit confessionem Monialis ab eo non absolutæ, quo modo debeat respondere. 10. 282
 Indignus facultate reservatorum caute illam petat. 5. 283
 Libere eligitur vi Jubilæi juxta aliquos (quod alii negant). 9. 10. & 21
 Plura debet observare, ut munus suum recte expleat. 2. 284
 Potest ex causa amoveri ab Ordinario, etiam quo ad Moniales exemptas. 10. 173
 C O N F E S S I O.
 In aliquo casu fit ex scripto. 10. 195
 Irrita qualiter revalidanda. 10. 106
 Confessiones intermedix post confessionem irritam non repetuntur, si factæ bona fide. 10. 106
 Quando repeti debeat confessio facta Sacerdoti dormienti, aut dormituri. 10. 107
 Confessio peccati facta cum omnibus circumstantiis non repetenda, etsi Confessarius tunc crediderit peccatum aliquod esse veniale, quod vere erat mortale. 10. 104
 Confessio menstrua Monialibus jure communis indicta solum ex consilio. 6. 9
 Annua solum confessio iis imposita sub mortali. 6. 8
 Confessiones generales non permittendæ Monialibus, sine causa. 10. 179
 Confessio peccati recens facti fieri potest tanquam de peccato alias confessio, sed cum certis limitationibus. 10. 195
 Peccatum confessum ut dubium, non iterum confitendum, si postea constet fuisse certum. 10. 198
 Assignantur monita ad confessionem utiliter faciendam. 01. 194

C O N F I R M A T I O N I S S A C R A M E N T U M.
 Ante ejus susceptionem non recipiendæ puellæ ad Religionem. 2. 40
 Item nec consecrandæ Moniales. 3. 75
 C O N F I R M A T I O A B B A T I S S E.
 Confirmanda electio Abbatissæ. 10. 110
 Per quem confirmanda. 10. 110
 Quid si opponatur contra electionem factam per compromissum. 10. 111
 Quid si facta electio per scrutinium. 10. 112
 Ante confirmationem Abbatissa in aliquibus exerceret munus. 10. 121
 C O N S E C R A T I O M O N I A L I U M.
 Qualiter fiat. 3. 89
 Non potest reiterari. 3. 90
 Cujus sit munus consecrandi. 3. 91
 Quo tempore, & loco faciendæ. 3. 92
 Per eam confertur gratia, & remittuntur venialia. 3. 93
 Quæ ætas ad eam petatur. 3. 77
 Ad eam requiritur virginitas. *ibid.*
 Non potest consecrari juxta aliquos femina occulte corrupta (quod alii negant). 3. 65. 66.
 Non quæ per vim est corrupta. 3. 67
 Non cognita in somnis, aut amentia, vel ebrietate. 3. 84
 Consecratur cognita a viro in vase præpositro, aut sodomitice a femina. 3. 86
 Item polluta in somno voluntarie. 3. 87
 Potest vero consecrari quæ contraxit, sed non consummavit matrimonium. 3. 81
 Item polluta per voluntariam effusionem feminis, integro clauetro. 3. 82
 Item quæ ante annos discretionis commisit turpia. 3. 83
 Item ea, cui ex arte medicinx fractum est claustrum. 3. 83
 Non confirmata potest consecrari, etsi non deceat. 3. 88
 C O N S E R V A T O R.
 De rigore eligi potest a Monialibus, etsi obset praxis. 9. 37
 C O N S U E T U D O.
 In moribus multum valet. 3. 18
 Præscribit contra clausuram. 5. 12
 Confert jurisdictionem. 7. 8
 Derogat legi. 7. 48
 Habet vim legis. 10. 121.
 Ex 4. conditionibus colligitur, quæ sit obligatoria. 6. 30.
 Si sit immemoralis, vim habet privilegii. 10. 303.

520 INDEX RERUM NOTABILIVM.

CONTRACTVS.

Qualiter Moniales se obligent contrahendo sine licentia Prælati. 4. 129
 Quid, si cum licentia. *ibid.*
 Contractus factus a Religioso de consensu Prælati non potest irritari a superiore nec valide, nec licite. 4. 130
 Prælatus Monialium irritat contractum a Moniali factum de licentia Abbatisse inique data. 4. 131

CONVERSATIO.

Secularium conversatio vitanda a Monialibus. 5. 5. 7. 39. 10. 309
 Ejus fuga iuvat castitatem. 4. 86.
 Conversatio foeminarum, etiam Religiosarum periculosa. 10. 10

CONVERSÆ.

Modo recipi possunt a Monialibus, non obstante Pii V. decreto edito in contrarium. 7. 48
 Non debent excedere tertiam partem Monialium Conventus. 2. 10
 Monialis choriista transit ad Conversas, non e contra. 1. 8
 In aliquibus locis Conversæ eximuntur ab obligatione clausuræ. 5. 15
 Invisunt suos. *ibid.*
 Reijciuntur ab electione Abbatisse, et eo possent admitti. 10. 89
 In earum receptione non semper petenda certus. 3. 46
 Loco horarum canonicarum recitant certas preces, non tamen sub peccato mortali. 6. 15. & 16.
 Olim non poterant recipi sub pœna nullitatis actus. 8. 55
 Iuvantur variis monitis, ut bene se gerant. 10. 288.

COPULA.

Habitu cum muliere dormiente est raptus, si antea non consensit. 4. 83
 At si habeatur cum muliere mortua, est bestialitas. *ibid.*

CORREPTIO.

Facienda a Monialibus, maxime si sint Superiorissæ. 6. 33

D

DEBITA.

Solvenda a Monialibus siue facta ante professionem, siue post, nisi excuset impotentia. 6. 31

DECIMÆ.

Decimarum usurpatio indebita Monialibus prohibita sub excommunicatione. 8. 23
 Moniales exemptæ a decimis. 9. 17

DECISIONES ROTÆ.

Non obligant intar legis universalis. 10. 43.
 Si de eadem causa variant, posterior amplectenda. 10. 44

DECLARAT. SAC. CONGREG.

Non obligant intar legis universalis. 10. 43
 Nullam faciunt fidem, si non habeant certa requisita. *ibid.*
 Variant in casibus, etiam similibus. 10. 31 & 44.

Posterior amplectenda. 10. 44

DEFUNCTI.

Defunctorum officia pro benefactoribus recitari solita in choro, non tenentur Moniales recitare extra. 6. 19
 Defuncti laici non sepeliuntur intra Clausuram Monialium. 7. 10
 Moniales omittentes in die Commemorat. defunctorum Officium de octava omnium SS. & Officium defunctorum unicum faciunt peccatum. 6. 17

DEGRADATIO.

Cadere potest in Moniales. 8. 8

DISPENSATIO.

Abbatissa non dispensat super Regula. 10. 138.
 At Prælatus Regularis dispensat super præceptis Regulæ. 9. 33
 Abbatissa non dispensat in legibus Ecclesiasticis, saltem potestate ordinaria. 10. 133
 Non dispensat in jejuniis. 10. 133
 Non in votis. 10. 134
 Non in regularibus observantiis. 10. 138
 Monialis illegitima a proprio Prælato dispensatur ab Abbatisfatu. 8. 44
 Dispensatur Moniales a proprio Prælato in iis omnibus, in quibus viri Regulares dispensantur a suo. 9. 31
 Dispensatio non semper finitur unico actu. 8. 45

DONATIO.

Donantes Monasterio de bonis Novitiæ communicantur. 3. 44
 Moniales faciunt donationes moderatas. 4. 19.
 Abbatissa item donat de bonis Monasterii communibus, sed moderate. 30. 149
 Et quidem sine consensu Capituli. 10. 150
 Moniales non faciunt libere donationes ex Clem. VIII. decreto. 7. 20
 Prohibitio hæc sub pœna privationis officiorum, & aliis lata est. 8. 53

DOS MONIALIVM.

Quid sit. 3. 39
 Licet.

Licite recipitur .	3.40
Et quidem etiam a Conventu divite .	3.41
Taxanda a Superiore .	3.42
Modo taxatur a Sacra Congreg. Regularium .	3.43
Ejus quantitas quæ .	3.44
Dupla item pro tertia Sorore , & tripla pro quarta .	3.44
Non recipitur major taxata .	3.45
Et si datur major ad vitanda officia Conventus pro Moniali hæc adnuc ad ea cogi potest .	ibid.
Exigenda a quacunq; fœmina ingrediente Religionem .	3.46
Cujus sit eam dare .	3.47-49
Ex quibus modis danda .	3.48
Legatum relictum puellæ Monachandæ in dote debetur intranti Monasterium non exigens dotem .	ibid.
Et quidem in ingressu quo ad vestes , & similia .	ibid.
Item debetur , si celebs maneat in sæculo .	ibid.
Danda filie ingredienti Religionem , invito parente .	3.50
Solvenda in ipsa professione .	3.51
Apud quem deponenda pro tempore novitatus .	3.52
Ejus interesse peti potest a Monasterio .	3.59
Solvenda in ære .	3.60
Implicanda in bonis stabilibus , si solvatur pro supranumeraria , fecus , si pro aliis .	3.63
Data pro supranumeraria implicari potest in ædificio necessario .	3.64
Non item in solvendis debitis interesse solventibus , nec in extinguendo censu annuo ; etsi alii negent .	3.65
Item in alimentis necessariis .	3.66
Loco dotis non potest recipi remissio debiti gravantis Conventum .	3.67
Dos non transiatur cum Moniali ad alium Ordinem transiente .	3.69
Perpetuo acquiritur Monasterio .	3.71
Alienari potest sine solemnitate juris .	3.01
Ea non soluta , Monialis nihilominus alenda a Conventu .	3.72
Secus , si ea juste rapiatur a Fisco , & Monialis degat extra claustra .	3.73
Dos proventus in morte , infcio Ordinario , acquiritur Conventui .	9.18

DUBIUM.

In dubio obediendum est , sed non semper .	4.72
--	------

E

ECCLESIA.

Ecclesiæ Monialium beuedici, & reconciliari possunt a propriis Prælatis. 9.37

EDUCATIO.

Vide *V. Puellæ per totum* .

ELECTIO.

Electio canonica quæ .	10.85
Fit pluribus modis .	10.86
Electio Abbatissæ jure communi spectat ad Conventum ,	10.88
Quæ Moniales ad eam concurrant .	10.88
Quæ ab ea excludantur .	ibid.
Conversæ ab ea rejiciuntur .	10.89
Quæ Monialis eligi possit in Abbatissam .	10.90
Si eligatur carens debitis qualitatibus , electio non est irrita , sed irritari potest .	10.92
Electio facienda ex eodem Monasterio .	10.94
Quid si in eo non adsit idonea .	ibid.
Eligi potest soror Abbatissæ præsentis .	10.95
Electiioni præsidet Prælatus Monialium .	10.96
Præesse potest & Ordinarius , etiam in Monasterio exempto .	ibid.
Sicque debet vocari .	ibid.
At præesse potest per alium .	10.90
In quo loco facienda electio .	10.97
Quæ forma , & quibus ritibus .	10.98
In ea a quo , & qualiter recipi debeant vota .	ibid.
Vota debent esse secreta .	10.99
Alias electio est nulla .	ibid.
Major pars Monasterii debet in eam consentire .	10.100
Quid si schedula vitiosa reperiatur .	10.102
In aliquo casu potest Monialis eligere se ipsam .	10.103
Electio Abbatissæ , etiam post Concilium Tridentinum fieri potest per scrutinium , compromissum , ac communem inspirationem .	10.105
Qualiter publicanda .	10.108
Quid si , ea publicata , fiat oppositio .	10.109
Publicata debet confirmari .	10.110
Quid si opponatur contra electionem factam per compromissum .	10.112
Quid si fiat oppositio contra electionem factam per scrutinium .	10.112
Electa potest renunciare electioni de se factæ .	10.114-115
Nulla est electio facta ultra triennium , aut ad libitum Monialium .	3.58
Puniuntur Prælati regulares ab Ordinario ,	

V v v

si ad

522 INDEX RERUM NOTABILIUM.

- si ad electionem procedant ante diem ei indicatum. 8.57
- Non item puniuntur Moniales in hoc delinquentes, itando in Bulla Gregorii XV. de exemptis. *ibid.*
- In electione Moniales sub excommunicatione tenentur abstinere ab illis, quæ gignere possunt discordiam. 8.28
- Eligentes indebite privantur jure eligendi. 7.56.10.116
- Excusat tamen ignorantia. 10.116
- In electione non exigitur votum Monialis infirmæ. 10.104
- Electa in Abbatissam cadit jure suo, si non curet benedici, existente de hoc consuetudine. 8.64
- Prælati assistens electioni non fert votum. 10.106
- E L E E M O S Y N A.**
- A Monialibus facienda ex bonis communibus Monasterii, sed non semper. 6.33
- At Monialibus particularibus non necessario facienda etiam fieri possit de licentia Superiorissæ. *ibid.*
- Sed moderata moderatione defumenda ex concurrentibus circumstantiis. *ibid.*
- Juxta aliquos eadem fieri potest de licentia Superiorissæ, ac de licentia Prælati. *ibid.*
- Monialis auctiorem elemosynam facit eadem pauperi, si ad hoc petat licentiam tum ab Abbatissa, tum a Prælato proprio. *ibid.*
- E P Y C H E I A.**
- Interdum habet locum in materia religiosæ paupertatis. 4.69 & 70
- In aliquo casu sufficit, ut Monialis exeat a Clausura. 5.40
- Tunc tamen id postea significandum Prælato, licet non semper. 5.44
- Aliquando præsumitur in cessione exemptio- nis. 6.7
- E P Y D I M I A.**
- Quid sit, declaratur. 5.22
- Ea grassante Moniales exeunt. *ibid.*
- E P I S C O P I.**
- Si extra suam Dioccesim accedant ad Moniales, non ideo possunt excommunicari ab Ordinario. 5.210
- E U C H A R I S T I A.**
- Non sumitur a Monialibus feria 6. Parasceve. 6.9
- Nec in Missa, quæ media nocte dicitur in Nativitate D. N. *ibid.*
- Non asservatur ab illis in Ecclesia interiori. 7.6
- Clavis tabernaculi illius semper servanda a Confessario. *ibid.*
- Sumenda Eucharistia a Monialibus quovis mense, non tamen de præcepto, sed de consilio. 6.8
- An Hostia non consecrata pro consecrata dari possit in aliquo casu. 10.159
- Quæ frequentia Eucharistiæ concedi possit Monialibus. 10.178
- Imponi potest in poenitentiam abstinere ab illa, sed raro. 10.212
- Confessarius ingreditur ad eam ministrandam Monialibus infirmis. 10.222
- Et quidem sine comitatu. 10.222
- Monialis, quæ mane communicat, vespere ejusdem diei sumit viaticum. 10.223
- Item communicans per modum Viatici paulo ante mediam noctem, sequens iterum communicat paulo post mediam noctem. *ibid.*
- In Vigilia Nativitatis Domini quilibet communicare, non potest statim post mediam noctem. 6.9
- Pluries intrat Confessarius ad ministrandam Eucharistiam Moniali, etiam per modum Viatici. 10.224
- Interjecto tamen certo temporis spatio. 10.226
- Confessarius non intrat ad elevandam hostiam ineriori elapsam inter communicandum Moniales. 10.239
- Quid faciendum, si Hostia consecrata cadat super vestem Monialis. 10.242
- Eucharistia negari nequit poenitenti ex confessione cognita indignæ. 10.283
- Asservuntur monita ad digne communicandum. 10.295
- EXAMEN CONSCIENTIÆ.**
- Est duplex, generale, & particulare. 10.293
- Asservitur modus faciendi utrumque. *ibid.*
- EXCOMMUNICATIO.**
- Excommunicantur obstantes ingressui religionis sæcularum. 2.26.27.28
- Item cogentes ad ingressum. 3.19
- Item cogentes ad professionem. 3.13
- Item illam impediennes. 3.14
- Item dantes, recipientes, aut exigentes de bonis Novitiæ. 3.57
- Item Moniales violantes clausuram. 5.17. 25.27.
- Item Magistratus non coadjuvantes ad conservationem illius. 5.7
- Item Prælati illarum ingredientes in casu non necessario. 5.112

Item

Item ingredientes claufuram Monialium
prætextu privilegiorum. 5.86
Item Moniales apotatantes a Religione. 8.
10.
Item Moniales appellantes ad iudices incom-
petentes, aut etiam ad competentes in ca-
tu non permiffio. 8.11
Item procurantes abortum. 8.14
Item inducent-s externam personam ad pro-
mittendam electionem fepulturæ in ipfa-
rum Ecclefia. 8.16
Item Moniales dantes, petentes, aut reci-
plentes aliquid in Novitiarum receptione.
8.17.
Item Moniales impediētes vifitationem ca-
nonicam fui Prælati. 8.18.& 19
Item Moniales temere dimittentes Religio-
fum habitum. 8.21
Item Moniales violantes interdiftum aut
ceffationem a divinis. 8.22
Item Moniales indebite ufurpantes deci-
mas. 8.23
Item Moniales de facto nubentes poft Pro-
feffionem. 8.24
Item Moniales fine Papæ licentia recipien-
tes, aut alienantes Monafteria. 8.25
Item Moniales indebite alienantes bona
Monafterii. 8.27
Item Moniales non abftinētes in electione
ab illis, quæ gignere poffunt discordias. 8.28
Item Moniales facientes privata domicilia
ad excipiēdos hofpites. 8.29
Item Moniales vacantes negotiationi illiciti-
tæ. 8.31
Item percutientes Monialem. *ibid.*
Item Moniales intereffentes agitationi tau-
rorum (quod alii negant). 8.34
Item ii, qui obftant vifitationi canonicæ
Monialium. 10.38

EXORCISMUS.

Monialis energumena exorcizanda in Ec-
clefia exteriori ipfarum Monialium. 10.27

EXPLORATIO.

Exploranda voluntas puellæ recipiendæ ad
Religionem. 2.4
Et quidem fumma cum diligentia. 2.5
Proponitur modus faciendi talem explora-
tionem. *ibid.*
Communiter exploratio fit ante profefſionis
emiffionem. 3.2
Id tamen non eft de effentia. 3.3
Ordinarius præmoneri poteft de profefſione
faciendi per menſem ante, aut poſt tem-
pus statutum. *ibid.*

Facta exploratione, ille poteft inhibere ne
fit profefſio. *ibid.*
At non poteft præſcribere tempus profiten-
di. *ibid.*
Sufficit talem explorationem Fieri, vel ante
receptionem, vel ante ipſam profefſionem.
2.4.
Quando utilis fit eam fieri. 2.6
Debet fieri ab Epifcopo, ſi poteft. 3.2
Omitti poteft, ſi profefſio fiat in morte ex
Pii V. indulto; fecus, ſi tranſeat Novitia
ad alium Ordinem. 10.303

F

FAMULI.

Servientes Monialibus in habitu Religio-
ſo gaudēt privilegio fori. 9.9
Item privilegio Canonis. 9.14
Deputati ad obſequia Monialium ingrediuntur
in caſibus neceſſariis. 5.131
In neceſſitate permittuntur Monialibus ſa-
mulæ, etiam ſæculares, & ex cauſa mu-
tantur. 5.128
Non item puellis degentibus intra Clauſu-
ram in educatione. 5.121
Famuli etiam ſine licentia deferunt Monia-
libus dona, paucis ſe expediētes. 5.213
Tempore interdifti Monialium famuli gau-
dent variis privilegiis. 9.36

FESTUM.

Fefſta indicta ab Ordinario ſervanda a Mo-
nialibus. 6.28
Ex in die feſto poſſunt ſe exercere in recu-
maturis faciendis. 6.29

FEUDUM.

Abbatiffa egredi poteft ad præſtandum jura-
mentum fidelitatis debitum pro feudo an-
nexo Conventui. 7.63

FEMINE.

Regulariter ſunt minus prudentes. 3.41
Fugienda fœminarum converſatio, etiam
religioſarum. 10.10
Degentes intra Monafteria Monialium,
fruuntur aliquibus privilegiis pro tem-
pore interdifti. 9.36
Poſſunt concedi ad obſequia Monialium,
etiam in habitu ſæculari. 5.128
Sine licentia non intrant Clauſuram. 5.100
Ad ingreſſum illarum petitur conſenſus Ca-
pituli Monialium, ſi fiat cauſa convi-
vii &c. 5.172
Idque juxta tenorem Indulti, quod expli-
catur. 5. 136. uſque ad 144.

524 INDEX RERUM NOTABILIMUM.

Fœ nix conjugata non semper finuntur ingredi, neque causa securitatis. 5.110
Non admittendæ puellæ in educationem, nisi in certa ætate. 5.182
Fœ nix: rum libertati consulitur quoad suspensionem status religiosi. 2.16.29.3.13 14.9.41
Ad scrutinium Monialium intra Clausuram recipiuntur fœminæ laicæ in habitu religioso, non professuræ, ibique gaudent privilegio Canonis, & fori; non item aliis privilegiis, si non sint oblatæ. 9.12.303

G

GABELLA.

Moniales exemptæ a gabellis, aliisque similibus oneribus. 9.16
Exemptionem hanc perduunt, si illicitum exercent negotiationem. 8.32

GUBERNATIO.

Moniales regulariter videntur melius gubernari a Regularibus. 10.9
Illarum tamen gubernatio minus expedit ad bonum ipsorum Regularium. 10.10

H

HABITATIO.

Qualis designanda pro novitiis. 2.42
Moniales non possunt habere singulares habitationes. 7.22

Dormiunt sole.
Non habitant in eodem monasterio simul cum viris Religiosis Ordinis. 7.38
Sub excommunicatione prohibentur facere domicilia privata ad excipiendos hospites. 7.29

Puellæ apud illas manentes in educatione seorsim habitant. 5.186
Confessarius non pernoctat in domo contigua Monasterio Monialium. 10.117

HABITUS RELIGIOSUS.

In eo faciendus Novitiatus, non tamen totus de rigore jaris. 2.49
Novitiatus non necessario incipit a delatione habitus regularis. 2.50
Habitus Novitiæ recedenti non restituitur. 2.50.

Deferendus a Monialibus sub culpa mortali. 6.21

Monialibus prohibita sub excommunicatione dimissio illius temeraria. 8.22

Illis item interdicta assumptio habitus virorum. 7.46

Puellæ habitu modesto debent proficisci ad Monasterium, quo die recipiuntur ad Novitiatum. 2.37

Puellæ item manentes in educatione modesto habitu incedunt. 5.188

HEREDITAS.

Novitia profectente in mortis articulo Conventus ei succedit in hæreditate, etsi illa dicat se nolle. 9.18

HERESIS.

An Moniales a suo Prelato, aut Confessario ex delegatione Prælati absolvantur ab hæresi, etiam externa. 9.26

Et quidem etiam pro foro externo. 9.27

HORÆ CANONICÆ.

Recitandæ a Monialibus in Choro, & quidem sub mortali. 6.12

Ista tamen obligatio non afficit singulas Moniales, sed totum Conventum. *ibid.*

Abbatissa in hoc dispensat quoad singulas Moniales: item quoad tempus recitandi in Choro. 6.13

Recitandæ horæ privatim a Monialibus professis deputatis Choro, si ibi eas non recitent, & quidem sub peccato mortali. 6.14

Moniales deputatæ ad Chorum, si sint viridioris ingenii, loco horarum canonicarum dispensari possunt, ut recitent Officium Conventuum. 6.16

Tempore infirmitatis pro divino officio possunt Moniales dicere alias preces breviores. *ibid.*

Ex indulto Innocentii IV. Choriæ recitant ex rationabili occasione officium laicorum Sororum: & hoc indultum competit etiam viris Religiosis. *ibid.*

An ad illius recitationem sufficiat attentio externa. 6.17

An recitans officium pro officio peccet mortaliter. *ibid.*

Non peccat mortaliter illud interrompens etiam sine causa. *ibid.*

Idem est de invertente ordinem horarum ejusdem diei. *ibid.*

Recitans Horas lingua vulgari juxta alios peccat mortaliter. *ibid.*

Imo & de invertente ordinem officii diei sequentis cum presente. *ibid.*

Item de syncopante horas in ipsa recitatione. *ibid.*

Dubius, an recitaverit, non tenetur iterum recitare. *ibid.*

Recitans cum alio satisfacit, ab eo audiendo omnes lectiones. *ibid.*

Defectus commissi in recitatione remittuntur

etur recitanti Leonis X. orationem *Sacrosanctæ*. *ibid.*
 Itaque etſi ſingulæ Horæ ſeorſim recitentur, modo in ſine cuſuſvis Horæ recitetur dicta oratio. *ibid.*
 At ad talem remiſſionem plura petuntur. *ib.*
 Illam operatur dicta oratio per modum Sacramentalis. *ibid.*
 Indultum hoc adhuc durat. *ibid.*
 Dicta procedunt de ſimili Indulto Gregorii XV. factio numiſmatis quinque Sanctorum (ut vocant.) *ibid.*
 Omittens plures horas ejuſdem diei unicum facit peccatum, & juxta aliquos non tenetur dicere quot horas omiſerit. *ibid.*
 Reſeruntur monita ad horas recitandas devote. 10.191
 Dicere debent Officia Sanctorum Ordinis, ſi ſint exempta; poſſunt vero, ſed non tenentur, ſi ſubſint Ordinario loci. 6.18
 Extra cuorum non recitant officia deſunctorum, & ſimilia. 6.19
 Non admittunt laicos ad recitanda divina Officia in ſuis templis. 7.9
 Non untuntur cantu figurat. *ibid.*
 In choro tenentur recitare hymnos correſſos Urbani VIII. juffu. 8.59

I

J E J U N I U M.

Moniales jure communi tenentur ſolum ad jejunia communia fidelibus. 6.13
 Regulariter ad jejunia Adventus non tenentur ſub peccato. 6.14
 Quinquagenariæ an excuſentur a jejuniis communibus Eccleſiæ, & regulæ. 6.15
 Vovens jejunare in perpetuum poſt annum 60. ætatis tenetur jejunare. *ibid.*
 Non tenentur ad jejunia indiſta ab Ordinario, aut ex voto populi. 6.16
 Ex privilegio præveniunt horam prandii per horam cum dimidia ante meridiem. 6.17
 Assignatur quantitas reſectiunculæ vespertinæ, & quidem major in vigilia Nativitatis Domini. *ibid.*
 In ea abſolute ſumi poteſt juſculum. *ibid.*
 Inſerviturus menſe in die jejunii ſumit aliquid cibi, poſteaſque abſolvit prandium. *ibid.*
 Et hoc etiam poſt longum tempus. *ibid.*
 Idque in variis caſibus. *ibid.*
 Accumbens menſe poteſt edere, etſi plicato linteolo propoſuerit non amplius edere. *ibid.*

Et hoc interdum, etſi finitum ſit prandium. *ibid.*
 Quid a fortiori procedit, ſi prandium non eſt finitum. *ibid.*
 Extra prandium aliquid cibi poteſt a jejuniante ſumi, ne potus noceat. *ibid.*
 In Nativitate D. amplior reſectiuncula licita, etſi ſumatur loco prandii. *ibid.*
 Sumi poteſt hora prandii reſectiuncula veſpertina. *ibid.*
 In reſectiuncula ſumi nequit cibus coctus cum juſculo in quantitate, in qua ſumetur crudus. *ibid.*
 Uva ſumpta per modum cibi, ſecluſa parvitate materiæ, violat jejunium. *ibid.*
 Abbaſſa cum Monialibus non diſpenſat in jejuniis. 10.133
 Violans jejunium præſcriptum tum a regula, tum ab Eccleſia unicum facit peccatum. 4.128
 Assignatur per quid violetur jejunium naturale. 10.123
 Assignantur caſus in quibus violatur, & quibus non. *ibid.*
 Non violatur per cibum, aut potum trajectum in canalem reſpirationis. *ibid.*
 At violatur ſi notabilis aqua glutiatuſ caſu. *ibid.*

Etſi jejunus cenſeri poſſet qui dictam totam aquam poſtea ejiceret. *ibid.*

I G N O R A N T I A.

Excusaſt a malitia annexa peccato, ſi ignoretur, aut non advertatur. 4.82
 Excusaſt a poenitis incurrendis. 8.55
 Auſtenda a poeniteute, ſi fruſtus ex monitione ſperatur. 10.192

I M M U N I T A S E C C L E S I A E.

Ea gaudet Moniales in ſua Eccleſia, non item intra Conventum. 9.11
 Gaudent & puellæ apud ipſas manentes in educatione. 9.11

I N C O R R I G I B I L I S.

Monialis vere incorrigibilis poteſt elici, ſervatis ſervandis. 3.53
 Tradenda in arctius monaſterium. 8.66

I N D U L G E N T I A.

Conceſſa viris religioſis acquiritur etiam a Monialibus. 9.40
 Idque, licet ex ſubſint Ordinario. *ibid.*
 Reſeruntur indulgentiæ conceſſæ a Paulo V. Monialibus. *ibid.*
 Aſſertur diſcrimen inter indulgentiam plenariam, & partialem. *ibid.*
 Indulgentia plenaria ſupponit ablatam omnem culpam. *ibid.*
 Non

Non impeditur, si pars minima operis præscripti omitatur. *ibid.*
 Exigit juxta aliquod solum opus bonum ex objecto. *ibid.*
 Supponit gratiam solum ad fructum ipsius. *ibid.*
 Ad illam sufficit habitualis intentio illam lucrandi. *ibid.*
 Sufficit item perfecta contritio, etsi præscribat confessionem. *ibid.*
 Si præscribat confessionem, non obligat habentem solum venialia. *ibid.*
 Eodem opere acquiritur multiplex ex variis titulis. *ibid.*
 Item multiplex acquiritur faciendo eodem tempore varia opera præscripta ad varias indulgentias. *ibid.*
 Pluries eodem die acquiritur, sed non omnis. *ibid.*
 Assignatur in quo instanti acquiritur. *ibid.*
 Concessa pro articulo mortis non semper acquiritur in præsumpto periculo mortis: at acquiritur interdum, & quidem etiam pluries. *ibid.*
 Idque etiam solo corde invocando nomen Jesu, & Mariæ. *ibid.*
 Etiam per 3. & 4. dies ante exhalationem animæ. *ibid.*
 Non item si ea nomina commutentur in nomen Christi, & matris Dei. *ibid.*
 Indulgentia concessa moribundo, etsi ab eo ignoretur, aut non advertatur, obtinetur, si non petat, certum opus ad certum finem. *ibid.*
 Sicque potest applicari sensibus destituto, aut amenti. *ibid.*
 Ablato obice, reviviscit juxta aliquos; quod alii negant. *ibid.*
 Liberat a poenitentis sacramentalibus. *ibid.*
 Translato festo, non transfertur. *ibid.*
 Non semper applicatur defunctis. *ibid.*
 Pro his tamen acquiritur ab existente in mortali. *ibid.*
 De ea sequenda opinio tutior. *ibid.*
 Acquiritur ab habente domi numisma benedictum, si alibi præstet opus impositum ad illam lucrandum. *ibid.*
 Idem rosarium potest habere varias benedictiones indulgentiarum. *ibid.*
 Si loco rosarii prædicti subrogetur aliud, & postea prius inveniatur, indulgentias habet solum, quod fuit subrogatum. *ibid.*
 Benedictiones dicte non applicatæ ante mortem habentis pereunt. *ibid.*

Secus, si subdelegatio illa acceptetur solum post mortem subdelegantis. *ibid.*
 Explicatur in quo instanti obtineatur indulgentia. *ibid.*
 Si 100. anni indulgentiæ concedantur dicenti Rosarium Virginis, & 200. offerenti eum pro animabus Purgatorii, omnes 200. anni acquiruntur offerenti. *ibid.*
 Concessa indulgentia veneranti imaginem Christi, quoties coram ea transitur, eam acquirit deambulans per locum, in quo est imago, si hauc veneratur quoties transit coram ea. *ibid.*
 Indulgentiæ Ordinis acquiruntur a Monialibus Tertiariis, sed non ab omnibus. 9.41.

INFIRMITAS.

Non obstat, quin extra conventum inchoetur novitatus. 2.49
 Non irritat professionem, etsi daret toto tempore novitatus. 3.30
 Cogit interdum ad serviendum infirmæ cum periculo vitæ. 4.120
 Non omnis sufficit ad egressum a clausura. 5.21.32.33. & 34.
 Facit illicitum ingressum cujusvis Sacerdotis ad audiendam confessionem Monialis, sed raro. 5.115
 Facit licitum & Medicis, ac minoribus sanguinis. 5.116. & 118
 Interdum & Notario. 5.121
 Dispensat super horis canonicis, imponendo breviores preces. 6.17
 Dat Moniali exemptæ Confessarium non approbatum ab Ordinario loci, sed non semper. 10.170
 Dat jus prostendi ante finem novitatus, si sit periculosa. 6.18
 Idque, etsi novitatus inchoetur extra clausuram. *ibid.*
 Infirmæ suffragium potest peti, sed non debet. 10.104
 Ejus confessio cante audienda. 10.173
 Si ante communionem delatam egeat repetere confessiones aliquas, prudenter procedendum. 10.182
 A reservatis indirecte absolvitur, etsi morbus non sit periculosus. 10.186
 In illius bonum spirituale pluries intrat Confessarius. 10.121
 Communicat per modum viatici, etsi mane illius diei communicaverit. 10.123
 Pluries interdum recipit Viaticum. 10.124
 Item & extremam unctionem, sed non semper. 10.125. & 126

Ei

Ei morienti afficit Confessarius . 10.227
 Et ad hoc pluries intr. t. . 10.228
 Etiam cum socio , si religiosus sit . 10.229
 Coram infirma celebrat , si alias id licet .
 10.234.
 Nou intrat , ut deferat sacram Reliquiam
 infirmæ . 10.235
 Non ut ei det Episcopalem benedictionem .
 10.236
 Extraordinarius concedendus Monialibus
 infirmis . 10.248. & 252
 Intrat ad audiendam confessionem unius
 infirmæ audit alias , sed non semper .
 10.264
 Afferuntur monita ad infirmitates patienter
 sufferendæ . 10.299

INFORTUNIA.

Quibus monitis fortiter sustineantur. 10.300
 INTERDICTUM.
 Ejus violatio Monialibus prohibita sub ex-
 communicatione . 8.22
 Gaudent Moniales variis indultis pro tem-
 pore interdicti . 9.32. & 33.
 Servant interdicta lata ab Ordinario , si
 ipse id eis mandat . 6.27
 Interdicuntur ab ingressu Ecclesiæ , si vin-
 cent generale interdictum locale . 8.40
 Eodem modo interdicuntur , si ad officia
 divina recipiant publice excommunica-
 tos , aut interdictos . 8.41
 Interdicendæ , si reuuant confiteri ad confes-
 sionale positum in Ecclesia exteriori . 8.42
 Interdictum generale locale afficit Moni-
 ales . 8.40
 Puellæ apud ipsas educatæ tempore inter-
 dicti gaudent variis privilegiis . 5.192.
 9.34
 Non tamen tenentur iis uti . 9.34

IRREGULARITAS.

Cadit in Moniales , sed improprie . 8.9
 Irregularis quæ ad Abbatissatum est iuxta
 aliquos fœmina illegitima (quod tamen
 alii negant .) 8.42
 Item vidua , aut aliter corrupta . 8.44
 Item bigama . 8.45
 Item infamis . 8.46
 Non item descendens ex genere maculato .
 8.47

JUBILEUM.

Tempore Jubilæi Moniales non eligunt in
 Confessarium , nisi approbatum ab Ordina-
 rio . 10.170
 Ordinarii tamen non negent electum . 9.21
 Ad obtinendum Jubilæum , sufficit publica-
 tum fuisse Romæ . *ibid.*

Ejus publicatio pro Monialibus posset ali-
 quantum differri . *ibid.*
 Ut obtineatur , non est opus assistere pro-
 cessionibus . *ibid.*
 Non confiteri , si non adsit conscientia cul-
 pæ mortalis . *ibid.*
 Sufficit elemosyna facta nomine totius Con-
 ventus . *ibid.*
 Visitanda a Monialibus propria Ecclesia . *ib.*
 Si jûnia prescripta commutentur in aliud
 opus , hoc fieri potest quovis die hebdo-
 madæ . *ibid.*
 Confessio prescripta nequit regulariter com-
 mutari . *ibid.*
 Commutatio hæc non necessario faciendæ ab
 electo pro confessione peccatorum . *ibid.*
 Tutius est una hebdomada facere omnia
 requisita . *ibid.*
 Consecutio Jubilæi pro infirmis ulterius
 protrahitur . *ibid.*
 Opera injuncta possunt esse ex alias debitis .
ibid.
 Jubilæum his potest obtineri , si opera præ-
 scripta repetantur . *ibid.*
 Ultima die temporis deputati ad Jubilæum
 potest se accingere ad illud lucrandum ,
 qui illud neglexit usque ad illud tem-
 pus . *ibid.*
 Elapso tempore Jubilæi , commutari pos-
 sunt vota Monialis , quæ illud obtinuit ,
 eaque potest absolvi a reservatis oblitis .
ibid.
 Obtenturus Jubilæum debet esse in gratia ,
 quando implet ultimum opus ex iujun-
 ctis . *ibid.*

JURISDICTIO.

Triplex exercetur a Prælato regulari in Mo-
 niales . 10.42
 Quæ censetur ordinaria . 6.5
 Quæ possit delegari . 6.5. & 6
 Jurisdicção Prælati regularis in Moniales est
 ordinaria , ac proinde delegabilis . 10.38
 Delegata vero , quæ in eadem competit
 Prælato locali , sicque non potest dele-
 gari . 10.37
 Jurisdicção Prælati regularis in Moniales
 extenditur ad ea omnia , ad quæ exten-
 ditur jurisdicção Prælati regularis in re-
 ligiosos subditos . 10.38
 Consuetudo dat jurisdiccionem . 10.42
 Jurisdiccionis spiritalis ordinariæ incapax
 est Abbatisa . 1.118
 Est tamen capax delegatæ . 10.119
 In Moniales subditas Abbatisa non habet
 juri-

jurisdictionem, sed potestatem dominativam, ac civilem. 10.118
 Non baptizato conferri potest jurisdictione spiritualis a Papa. 10.119

L

LEGATUM.

Concesso Moniali a legitimo Prelato promittente se illud non revocaturum, auterri non potest. 4.10
 Legatum majus relicum puellæ, si nubat, debetur ei ingredienti religionem. 3.50
 Legatum concessum Moniali cum promissione illud auferendi sub poena amissionis, amittitur, si auferatur. 4.14
 Legatum relicum pro Moniali, & ejus iacula qualiter substat. 4.16
 Legatum relicum uxoris maritandæ dandum novitiæ religionem intranti. 9.47
 Si tamen legatum relinquatur uxoris determinatæ. 9.48
 Relicuum pro monachatu lucratur Tertia. *ibid.*
 Relicuum pro dote puellæ monachandæ debetur ingredienti monasterium non exigens dotem; immo etiam si in sæculo maneat, innupta. *ibid.*
 Puella, cui relicum est legatum 1500. aureorum in dotem dandam ab herede Testatoris, quando intret Religionem; si Testatore vivente intret cum minori dote soluta ex bonis Testatoris absentis, prætereundere potest residuum legati. *ibid.*
 Legatum pro monachandis mulieribus corruptis, si hæc defint, implicatur in maritanda puella periculosa. *ibid.*
 Legatum certæ puellæ, ut fiat Monialis, si ea moriatur, priusquam fiat Monialis, non semper fit caducum. *ibid.*

LEGATUS DE LATERE.

Non concedit ingressum intra Monialium clausuram extra casus necessarios. 5.155

LEX.

Abbatissa non fert leges. 4.114
 Fert tamen ex potestate delegata, & quidem etiam spirituales. 10.122
 Non dispensat in legibus Ecclesiasticis. 10.134
 Lex interpretans intelligenda juxta eam quæ interpretatur. 5.6
 Lex posterior derogat priori. 10.163
 In legum dispositione terminum includitur sub masculino. 5.100.7.1.8.1

Lex odiosa, quæ est animæ favorabilis, qualiter amplianda. 5.98
 Per legem generalem non semper abrogantur statuta particularia. 5.149
 Lex non ligat peregrinos. 5.211.
 Lex generalis interdum non ligat Moniales unius conventus. 6.7
 Poenalis stricte applicatur. 6.20
 Legis interpretatio faciendæ juxta mentem legislatoris. 6.20
 Interpretanda lex mitiorem in partem. 10.91
 Prælati regularis leges novas indicit Monialibus subditis. 10.39

LIBRI.

Non imprimuntur a Monialibus sine debita approbatione, ac licentia. 7.49
 Asseruntur monita ad legendos pios libros. 10.297

LICENTIA.

Requiritur, & sufficit, ut Monialis faciat moderatas donationes, ac elemosynas. 4.19. & 20
 Requiritur ad hoc ut exeat e clausura in casu alias permisso. 5.36
 Qualis esse debeat in hoc casu. 5.38. & 39
 Interdum sufficit tacita, ac interpretativa. 5.40.4.63
 Injuste data non liberat a culpa egredientem. 5.41
 Liberat tamen a poena. 5.43
 Qualiter differat a dispensatione. 5.43
 A quo Superiore obtinenda. 5.40
 Data cum causa interdum non juvat, & contra. 5.157
 Data ad accessum Monialium sub his verbis *con le sue donne*, ad sæminas extran extenditur. 5.207
 Data ad accessum semel in quolibet mense non necessario integer mensis requiritur inter unum accessum, & alterum. *ibid.*
 Concessa Confessorio ingressu ad audiendam Confessionem Monialis iactura extenditur ad socium. 10.219
 Data sub his verbis *valeat pro 10. diebus* qualiter explicanda. 10.263
 Paulus V. in revocatione facultatum ingrediendi clausuram Monialium solum revocavit licentias conversandi, ac prandendi intra ipsam clausuram. 5.99
 Sine licentia Ordinarii puellæ non recipiuntur ad religionem. 5.109
 Licentia data a Papa ad ingrediendam clausuram causa prandendi intra illam qualiter debeat interpretari. 5.125

M

MONIALIUM.

Quo ad numerum vicium, pro quibus conceditur ingressus, stricte interpretanda. 5.171

Ad ingrediendum clausuram requiritur licentia proprii Prælati Monialium respective. 5.146

Quo ad Moniales non exemptas datur etiam a Vicario generali. 5.147

Item a Capitulo, Sede vacante. 5.148

Quo ad Moniales vero exemptas datur a Provinciali. 5.149

Facultas dandi talem licentiam committitur solum Superiori Conventus in capite. 5.151

Allicubi datur a solo Ordinario, etiam quo ad Moniales exemptas. 5.153

Quo ad aliqua monasteria datur solum a Papa. 5.155

Non potest dari sine iusta, ac manifesta causa. 5.156. & 157

Debet esse specialis, imo & in scriptis, saltem pro iure externo. 5.158. & 163

Extenditur ad socium. 5.159

Non nitur primo actu, nisi id exprimitur. 5.160

Pro Medico, & aliis Officialibus Monialium renovatur quolibet trimestri. 5.161

Qualiter esse debeat specialis. 5.162

Qualiter in scriptis. 5.159

Non est opus, quod sit in scriptis respectu illius, qui ingreditur cum proprio Prælati Monialium. 5.163

Concessio dandi talem licentiam non debet esse in scriptis. 5.163

Non requiritur licentia in casibus repentinis. 5.164

Licentiæ competentes sæminalis privilegiatis ad ingrediendum clausuram non tuerunt a Gregor. XIII. & Paulo V. revocate. 5.165

Ordinarii licentia requiritur, ut quis accedat ad Moniales. 10.21

Abbatissa dat Monialibus licentiam dandi, recipiendi &c. 10.148

Vide v. *paupertas religiosa*, & v. *religiosi*.

LITERÆ.

Non possunt scribi a Monialibus sine licentia. 7.40

Scribens literas Moniali non dicitur accedere ad eam, 5.218

NON obstat, quin conjugata fieri possit Monialis. 2.15

Idque maxime procedit de conjugata matrimonio solum rato. *ibid.*

Imo & de consummato coacte. *ibid.*

Cogens consummare in primo bimestri non peccat juxta aliquos, si alter conjux non cogitat de religionis ingressu. *ibid.*

Elapso dicto bimestri, si alter conjux velit statim ingredi religionem, cogi nequit consummare matrimonium. *ibid.*

Jure Ecclesiastico matrimonium vetitum Monialibus. 4.80

In aliquo casu potest eis præcipi. *ibid.*

Mulier conjugata non admittitur semper intra clausuram securitatis causa. 5.110

Punitur nubens cum Moniali. 4.81

Matrimonium spirituale, est æque favorabile, ac carnale. 3.26

Non potest attentari a Monialibus sub excommunicatione. 8.24

MEDICUS:

Ingreditur solum in casibus necessariis. 5.116. & 119

Extraordinarius non semper vocatur loco ordinarii. 5.119

Licentia ingrediendi ei renovanda quolibet trimestri. 5.161

MISSÆ.

Missam non tenentur Moniales audire frequentius, quam alii fideles, stando præcise in iure communi. 6.10

Decet tamen, ut quotidie illam audiant. 6.10

Ad implendum Missæ præceptum an sufficiat attentio externa. *ibid.*

Sufficit & moralis præsentia, quæ explicatur. *ibid.*

Admittit parvitatem materiæ, quæ varie assignatur. *ibid.*

Obligatio Missæ interdum prævenienda. *ibid.*

Impletur audiendo mediam Missam ab uno, & aliam mediam ab alio. *ibid.*

An Missæ plures ex diverso titulo debita simul audiantur. *ibid.*

Audiens Missam simul recitat Horas debitas ex præcepto; imo constituitur Sacramentaliter juxta aliquos. *ibid.*

Afferuntur monita ad illam devote audiendam. 10.196

530 INDEX RERUM NOTABILIUM.

Missa Conventualis dicenda in Templis Monialium quotidie .	6.11
Eæ non admittunt ad celebrandum in suis Templis Sacerdotes extraneos sine licentia Episcopi .	7.7
Earum Capellani dicunt Missam conformem Officio ab iis dicto .	7.8
Confessarius ingreditur clausuram ad celebrandum pro infirmis .	10.134
Confessarius extraordinarius non celebrat in Ecclesia Monialium sine licentia .	10.273
Tempore interdicti coram iis celebratur, servatis tamen servandis .	9.32. & 33
Eæ ad audiendam Missam item ducunt puellas manentes in educatione, & alias feminas commorantes intra clausuram .	9.34. & 26
Celebratur in Ecclesia Monialium exemptarum non petunt licentiam ab Ordinario loci .	10.34

MONASTERIUM.

Non recipit de bonis uovitiæ .	3.40
Aliæ Monialium, etiam dote insoluta .	2.59
Non potest constitui sine Ordinarii consensu, aliisque servatis .	10.31.7.19.8.18
Idque ex decreto S. Congressus .	<i>ibid.</i>
Non requiritur tamen consensus Abbatisæ aliorum Conventuum Monialium .	<i>ibid.</i>
Jure communi non potest recipi, nec alienari sub excommunicatione .	8.25
Non potest feri, nisi in locis muratis .	7.18
Obligari potest, ut solvat Moniali certam pensionem annuam .	4.13
Bona illius ab Officialibus debent dispensari juxta voluntatem Superioris .	4.22
Bona illius administrat Abbatisa .	10.146
De iis item contrahit .	10.147
Quorum sumptibus monasterium sit refarciendum .	9.43
Ejus egestas sublevatur ab Ecclesia .	9.44. & 45
Ei applicantur bona violentis Monialem .	9.46

MONIALES.

Unde dicantur .	1.1
Qualis earum origo .	1.2
Qualis status ab initio .	1.3
In quo consistat essentia status religiosi istarum .	1.4
Debent Moniales vivere sub regula approbata .	1.5
Inter eas adest diversitas .	1.6
Aliæ dicuntur clericales, aliæ laicales, & aliæ tertiariæ .	1.7. & 9
Proficiuntur vitam contemplativam .	1.10

Quando fuerint primo approbatæ in Ecclesia .	1.11
De essentia status illarum non est clausura .	1.13
Illarum status est decorus Ecclesiæ, ac utilis ipsi Monialibus .	1.13
Puellæ allici possunt ad statum religiosum Monialium .	1.14
Monialium violator punitur .	4.41
Erum violatio est mixti fori .	2.42
Non sunt commatres .	7.37
Interdum utuntur larvis, & choreis .	7.44
Non parant cibos externis, nec vendunt .	7.48
Moniales Mendicantes juxta aliquos veniunt in dispositionibus loquentibus in specie de Mendicantibus .	4.49
Jure communi omnes subduntur Ordinario loci .	10.1
Ex privilegio tamen aliquæ sunt exemptæ ab ejus potestate .	10.2
Sed non omnes .	10.3
Quæ sunt immediate subjectæ Sedi Apostolicæ, subiacent Ordinario solum quo ad spirituales gubernationem .	10.3
In iis, in quibus subduntur Ordinario, subduntur & ejus Vicario generali .	10.4
Et quidem etiam quo ad ea, quæ competunt Ordinario tanquam delegato Sedis Apostolicæ .	10.5
Melius videntur gubernari a Prælati regulariis .	10.10
Etiam exemptæ subsunt Ordinario quo ad visitationem clausuræ .	10.11
Impedientes ejus canonicam visitationem excommunicantur .	8.18
Si vi impediunt, vi repelluntur ab Ordinario .	10.15
Etiam exemptæ, si delinquant circa clausuram, puniuntur ab Ordinario, sicut & in materia rerum spiritualium .	10.16
Subsunt Ordinario etiam exemptæ quo ad electionem Abbatisæ .	10.19
Item quo ad bonorum administrationem .	10.30
Item quo ad novitiarum receptionem .	10.51
Item quo ad professionem .	10.52
Item quo ad recipiendas puellas in educationem .	10.53
Item quo ad exeamandum e clausura .	10.32. & 54
Item ad hoc ut visitari possint ab externis .	10.55
Item quo ad admittendos extraneos intra clausuram, si subsunt Ordinario .	5.146
Item	

Item quo ad approbationem Confessario-
rum. 10.173. & 158
Item quo ad observantiam fessorum, ac
cenfurarum. 6.17

MONIALES CONVERTITE.

Juxta Tamburinum profiteri possunt, non
præmissio anno novitiatus, sed obitat
praxis. 2.46

MORIBUNDA.

Valide proficitur. 9.18
Admissa ad Religionem, si ante ingressum
sit moritura, & extra incipiat novitia-
tum, ibi profiteri potest. 9.18
Moniali moritura ab Ordinario concedi po-
test Confessarius extraordinarius, qui in
omnibus expleat munus Ordinarii. 10.

349

Ea si sit moribunda interdum potest absol-
vi, etsi nullo modo confessionem pete-
rit. 10.184

Si sit exempta, eligit Confessarium ab Or-
dinario non approbatum. 10.170

Affignatur poenitentia imponenda Moniali
in mortis articulo. 10.112

Præponitur modus assistendi Moniali mori-
turi. 10.130

Mulier seculari ingressæ animo ibi morien-
di Confessarius Monialium in morte dat
Sacramenta: scilicet, si ingrediatur an-
imo conditionato quo ad perpetuo ibi ha-
bitandum. 10.123

Puellæ item in educatione ibi degenti idem
Confessarius in morte dat Sacramenta.

Afferuntur monita ad moderandum metum
mortis. 10.198

N

NECESSITAS.

Requritur moralis ad concedendum in-
gressum in clausuram. 5.156

Non debet esse semper ex parte monaste-
rii. 5.156

NEGOTIATIO.

Prohibita Monialibus. 7.31

Et quidem sub excommunicatione. 8.31

Immo & sub amissione exemptionis a gabel-
lis. 8.31

NOVITIA.

Capitulariter admissa repellitur, & repulsa
admittitur. 2.41

Non statim post admissionem recipienda ad
habitum. 2.36

Deducenda ad monasterium sine pompa,
2.37

Car ei tondantur Capilli. 2.38

Cur immutetur nomen. 2.39

Initianda Sacramento Confirmationis, & se-
quum induatur habitu religioso. 2.40

Quæ expensæ ei permittantur. 2.41

Qualis ejus habitatio. 2.42

Qualis ejus instructio. 2.43

Ex quibus bonis alenda. 2.44

Sine licentia Papæ ingreditur. 2.53

Non item, si habitu religioso excepto, in-
greditur, & postea redeat. 2.54

Novitiæ recedenti e religione omnia sua re-
stituenda. 2.56

De ejus bonis monasterium non recipit quid-
quam; quod alii negant. 3.53-54. & 55

Ipsa novitiæ nihil ei dare potest de suis bo-
nis. 3.58

Sub poena suspensionis non recipitur ad pro-
fessionem ante expletum annum novitia-
tus. 8.38

Novitiæ recipiendæ non datur expectativa
sub certis pænis. 8.51

Consultitur ejus libertati quo ad ingressum
religiosis. 9.42

Non potest recipi in monasterio exempto si-
ne consensu Prælati regularis. 10.51

Constatutur Sacerdoti generaliter approba-
to. 10.167

Various monitis juvatur ad vitam religiose
instituentiam. 10.189

Proficitur in morte, novitiatu non finito.
9.18

Nec requiritur consensus Capitularis Mo-
nialium. 10.124

Idque etsi finierit annum novitiatus. 10.124

Si ea coalescat, resiliere potest a religione
juxta aliquos. *ibid.*

Item & renunciare bonis, si antea non re-
nunciavit. *ibid.*

At juxta nos non tenetur complere novitia-
tum. *ibid.*

Proficitur ante ingressum monasterii, si ex-
tra inchoat novitiatum. 9.18

NOVITIATUS.

A quo ætatis anno inchoandus. 2.45

Durat per annum integrum. 2.46-2.9

Debet esse completus, & continuus. 2.48

Non necessario fit totus in habitu religioso,
nec intra monasterium. 2.49

A quo tempore formaliter incipiat. 2.50

Qualiter interrumpatur. 2.51-52

Non protrahitur ultra annum. 2.53

Et etiam non completo, fieri potest professio
in articulo mortis ex Pii V. indulto. 9.18

O

O B E D I E N T I A .

- C**UI voveatur a Monialibus , 4.90
 Ad quid obliget . 4.91
 Ex usu religionis votum obedientie non obligat sub mortali, secluse formali precepto . 4.92
 Ex voto obedientie quibus parere debeant Moniales . 4.93
 Qualiter teneantur parere Papæ . 4.94
 Qualiter Ordinario . 4.95
 Præsertim quo ad clausuram . 4.96
 Non obediunt, nisi in iis, quæ sunt juxta regulam . 4.97
 Obediunt Prælato regulari, si sint exempti . 4.98
 Obediunt Abbatiſſæ sub mortali, & quidem etiam sine precepto formali . 4.100
 Non item Vicariæ . 4.101
 Non Vicariis ad earum regimen deputatis ut sic . 4.102
 In aliquibus debent potius obedire Prælato regulari, quam Ordinario, in aliquibus e contra . 4.104
 In quibus teneantur obedire . 4.104
 Interdum obediunt spirituali precepto Abbatiſſæ . 4.106
 Abbatiſſa non præcipit in virtute obedientie . 4.109. 110.
 Si tamen sic præcipiat, ipsi obediendum sub mortali . 4.13
 Votum obedientie non extenditur ad ea, quæ sunt contra regulam, nisi in certo casu . 4.117.
 In dubio obedientium, sed non semper . 4.132
 Monialis non peccat omittendo preces injunctas ab Abbatiſſa pro benefactoribus . 6.20.
 Prælati Regularis, ac Ordinarii præcipiunt in virtute obedientie Monialibus respective subiectis . 10.40
 Abbatiſſa ipsa ex Papæ delegatione præcipit in virtute obedientie . 10.125
 Inducuntur media ad obedientiam servandam perſectius . 10.308
O C C A S I O P E C C A N D I .
 Vitiosa . 4.88
 Qualiter procedendum cum penitente in ea existente . 10.187
 Quid si ea sit moraliter incurabilis . 10.188
 Quid, si penitens sæpe promisit vitare, & non vitavit . 10.189
 Quid, si bona fide maneat in illa . 10.191

O F F I C I A L E S .

Juvantur utilibus monitis ad suum officium bene explendum . 10.187

O P I N I O .

Si sit communissima, raro ab ea recedendum . 6.14
 Non omnis opinio, quæ habet aliquos DD. pro se, censeri debet probabilis . *ibid.*
 Non est tutum recedere in re morali a communissima opinione . *ibid.*
 Interdum opinio Doctorum antiquiorum, potest esse suspecta . *ibid.*
 Referens, & non improbus Doctores stat pro illorum opinione . 8.15
 Opinio relata ultimo loco censetur teneri a referente . *ibid.*
 Interdum amplectenda opinio apparenter solum probabilis . 10.184

O R A T I O .

Præ omnibus æstimata a Suarez . 6.18
 Assignantur monita ad illam utiliter faciendam . 10.291

O R D I N A R I U S .

Ei parent Moniales ex voto obedientie, si non sint exempti . 4.90
 In iis tamen, quæ sunt juxta regulam . 4.97
 In aliquibus parent potius Prælato regulari, quam Ordinario . 4.103
 Interdum item ei potius obediunt, quam Abbatiſſæ . 4.104
 Consecrat Moniales . 3.78
 Ei commissa custodia Clausuræ . 5.6
 Præsidet electioni Abbatiſſæ, etiam quoad Moniales exemptas, si velit, ideoque præmonendus . 10.96
 Potest præsidere per alium . 10.30
 Approbat Confessarios Monialium exemptorum . 10.164
 Et quidem etiam ipsarum Prælatos, si velint audire ipsarum confessiones . 10.166
 Deputat Confessarium extraordinarium . 10.247.
 Eumque item pro Monialibus infirmis . 10.248
 Ipso invito, non potest eligi Confessarius extraordinarius . 10.253
 Conceditur tamen ab Ordinario Monialibus exemptis, invito earum Prælato . 10.254
 Non negatur in pœnam . 10.255
 Præmonetur Ordinarius de Professione faciendi a Novitia . 3.2
 Idque, ut ejus exploret voluntatem, & quidem per se, si potest . *ibid.*
 Debet id facere intra 25. dies . *ibid.*
 Punit contravenientes in hoc . 3.3
 Licet

Licentia ejus non requiritur ad ingredien-
dum Ordinem arctiorem. 3.19
Amovet Confessarios Monialium, etiam
exemptarum. 10.173
An delegat facultatem absolvendi Moni-
alem ab heresi, etiam externa. 9.17
Licentiat ad ingressum Clausuræ Monialium
sibi subjeclarum. 5.146
Immo alicubi etiam exemptarum. 5.153
Non dispensat, ut Puella ultra annum 15.
mancat intra Clausuram in educatione.
5.184.
Censuræ latæ ab eo contra accedentes ad
Moniales non ligant Religiosos exem-
ptos. 5.104
Ei subsunt Moniales immediate subjeclæ
Sedi Apostolicæ solum quoad gubernatio-
nem spirituales. 6.3
Absolvit Monialem subditam a reservatis vi
privilegiorum Ordinis aliis requirentium
ministerium proprii Prælati. 9.15
Eo negante facultate reservatorum, adhuc
absolvitur Monialis. 9.18
Et hoc, esto facultas reservatorum compe-
tat illi ex delegatione, aut titulo necesse-
sitatis. 9.30
Illi jure communi subduntur Moniales om-
nes. 10.1
Ex privilegio tamen aliquæ eximuntur ab
ejus potestate. 10.1.3
Possunt ei subdicere in favorabilibus de li-
centia proprii Prælati. 10.7
Alii Doctores id negant. 10.8
Ei subsunt quoad receptionem Novitiarum.
10.11
Item quoad Professionem. 10.12
Item quoad Confessariorum approbatio-
nem. 10.13
Item quoad Festorum observantiam. 10.14
Item quoad Clausuram. 10.15
Et quidem, etsi alias sint exemptæ. 10.16
Ei commissæ est cura Clausuræ, etiam for-
malis. 10.16. & 17
Punit quoscunque delinquentes circa Mo-
nialium Clausuram. 10.19
Licentiat regulares, ut accedant ad Mo-
niales. 10.20
Licentiat ad hoc & seculares. 10.21
Moniales subsunt ei quoad visitationem.
Clausuræ, etsi exemptæ. 10.22
Item, etsi sint immediate subjeclæ Papæ.
10.23
Si Ordinarius impediatur a visitatione. vim
vi repellit. 10.25

Punit Moniales, etiam exemptas, delin-
quentes circa Clausuram. 10.16
Item, si delinquant in spiritualibus. *ibid.*
Non item in aliis casibus. 10.17
Posset tamen punire Monialem exemptam,
quæ degens extra Monasterium delinque-
ret. 10.17
Immo & degentem in Monasterio, si extra
scandalose delinqueret. 10.20
Moniales ei subsunt quoad bonorum admi-
nistrationem. 10.30
Item quoad constructionem Monasteriorum.
10.31
Idque ex decreto Sac. Congreg. *ibid.*
Item quoad egressum e Clausura. 10.32. & 54
Reservat casus, & censuras contra Moni-
ales, etiam exemptas, in materia concer-
nente Clausuram. 10.48
Et ab his eas non possunt absolvi, neque per
proprium Prælatum. 10.48.49
Moniales non exemptæ subsunt reservationi
casuum Ordinarii. 10.50
Ordinarius visitat canonice Moniales subje-
ctas tum sibi, tum Sedi Apostolicæ. 10.66
Eo tempore ingreditur Clausuram. 10.73
Ducit secum aliquos socios. 10.74
Nec hos omittit, esto tunc temporis ducat
architedum causa fabricæ. 10.75
Hi possunt esse viri regulares. 10.76

ORNATUS CORPORIS.

Vitandus a Monialibus. 4.87
Ideo iis tenduntur capilli. 1.38
Non nutriunt comam, nec vestiunt super-
be. 7.43
Non utuntur lineis. 7.41
Puella recipienda ad Novitiatum deducitur
ad Conventum sine pompa. 1.37
Puellæ intra Clausuram educandæ incedunt
modesto habitu. 5.188

P
P A P A .

A Pprobat Religiones. 2.3
Ei parent Moniales ex voto. 4.93
Non tamen in omnibus. 4.94. & 113
Solut dispensat super Clausura Monialium.
5.31

Vide *V. Clausura, V. Puella.*

P A R O C H U S .

Non ingreditur Clausuram Monialium, si
ibi ejus Parochianus sepeliatur. 10.133
Exercens curam animarum in Ecclesia Mo-
nialium, etiam exemptarum, visitatur
ab Ordinario. 10.24

In

In Ecclesia Monialium ministrat Sacramenta
Parochiano ibi morienti . 10.233
Imo etiam si is forte sit intra Clausuram .
ibid.

PAUPERATIS VOTUM .

Quæ paupertas sit accommodatior Moniali-
bus . 4.1
Ad quid obliget paupertas . 4.2
Moniales possunt retinere annuos redditus
moderatos . 4.3
Quid de hoc statutum sit in Conc. Trid. 4.4
Non possunt habere quid ad usum irrevoca-
bilem . 4.9
Eis non possunt licite auferri , quæ concessa
sunt cum promissione illa non auferendi .
4.10.
Et quidem nec a successore . 4.11
Recipiunt ab extraneis rem ea lege , ut ipsæ
solæ ea utantur . *ibid.*
Acquirunt de novo . 4.12
Possunt obligare Monasterium ad solvendam
eis certam pensionem annuam ex bonis ,
quæ eis donant . 4.13
Relinqui potest eis legatum non auferibile .
4.14
Succedunt ab intestato , si sint Ordinis capa-
cis bonorum . 4.15
Non retinent superflua . 4.17
Non expendant in usibus illicitis peculium
absolute concessum . 4.18
Faciunt moderatas donationes , ac elemo-
synas . 4.19
Donant propriam pitantiam . 4.20
Faciunt elemosynas ex bonis Monasterii ,
moderatas tamen , si sint Officiales . 4.21
Non dispensant autem bona communia Con-
ventus pro arbitrio . 4.22
In morte non disponant de bonis concessis
ipsum usui . 4.23
Non possunt testari de iis . 4.24
Immo nec de bonis alicujus extranei , acce-
dente ejus consensu . 4.25
Testamentum factum ante professionem de-
clarant , si opus sit . 4.26
Faciunt extraneo insignem recamaturam , sed
de licentia Superioris . 4.27. & 28
Occulant Prælati concessa ad usum ex eru-
bescentia &c. 4.29
Ad nutum Superioris abdicare debent sibi
concessa . 4.30. & 31
Non remittunt consanguineis annuam pen-
sionem ipsis debitam . 4.32
Item non remittunt Moniali Conventus pec-
cuniam mutuata , nisi de consensu Su-
perioris . *ibid.*

Procurant alteri pecuniam ipsis oblatam ,
sed non semper . 4.33
At remittunt pretium fornicationis concessum
etiam promissum . *ibid.*
Concessa ad unum usum non expendant ad
aliud . 4.34
Sine licentia non acquirunt res pretio esti-
mabiles . 4.35
Quæ licentia ad hoc petatur . 4.36
Non sunt proprietarie , si absque licentia re-
cipiant in bonum solius Monasterii . 15.37
Libere recipiunt ab externis alias danda a
Conventu . 4.38
Necessaria ex bonis communibus sibi ca-
piunt , si inulte negentur . 4.39
Ex bonis Conventus interdum sibi usurpant
comestibilia , & alia , quæ usu non consu-
muntur , sed non semper . 4.40
Surripiunt ex bonis communibus in com-
pensationem iustam . *ibid.*
Qualiter peccent sibi ex loco communi ali-
quid usurpando . 4.41
Non recipiunt rem ad usum , ejus dominio
penes dantem relicto . 4.42
Curant deponi pecunias apud tertium , ut iis
postea utantur de licentia Superioris . 4.
43.
Petunt rem ab alio , animo eam non acce-
ptandi sine consensu Prælati . 4.44
Recipiunt sine licentia Prælati immediati res
animo iis non utendi sine licentia Prælati
mediati , brevi obtinenda . 4.45
Recipiunt sub conditione , si Superior det li-
centiam . 4.46
Peccant interdum minima paulatim reci-
piendo indebite , si deveniant ad quantita-
tem notabilem . 4.47
Sine licentia non distrahant bona conventus ,
aut data ad usum proprium . 4.48
Licentia distrahendi data a priori Abbatis-
sa juvat , etsi præsens Superioris illam non
concederet . 4.49
Idque , etsi Monialis sic licentiata statui-
et ea licentia non uti . 4.50
Moniales invicem sibi non commodant , non
mutuant sine licentia . 4.51
Non capiunt ab externis commodatum , aut
mutuum sine licentia . 4.52
Non permutant concessa ipsis ad usum sine
licentia , saltem præsumpta . 4.53
Non peccant contra paupertatem , si sine cau-
sa recusent oblata . 4.54
Sine licentia acceptant pecuniam pauperibus
per ipsas eligendis distribuendam . 4.55

Non

Non peccant contra paupertatem recipiendo in depositum alienam pecuniam. 4.56
 Licentia dandi juxta aliquos juvat recipientes, et alii id negant. 4.57
 Extenditur ad vendendum; data tamen ad dandam rem unam, non extenditur ad aliam &c. *ibid.*
 Deputatæ ad aliquod officium eo ipso ab externis recipiunt necessariam pecuniam ad illud obeundum. 4.58
 ▲ pluribus Superioribus petunt facultatem recipiendi ad colligendam majorem summam. 4.59
 Unde colligatur violatio paupertatis, & ejus gravitas. 4.60
 Violantes votum paupertatis non incurrunt poenas ante sententiam. 4.61
 Quæ licentia excuset a violatione dicti voti. 4.62
 Licentia tacita quæ dicatur. 4.63
 Sufficit ea, quæ dicitur præsumpta. 4.64
 Unde colligitur licentia præsumpta. 4.65
 Licentia debita, sed negata non semper excuset. 4.66
 Abbatissa dat licentiam accipiendi, retinendi, ac di-tribuendi. 4.67
 Cujus Superioris sit dare Monialibus dictam licentiam. 4.68
 Epicheja qualiter excuset a vitio proprietatis. 4.69
 Si quid accipiant, aut distrahant ex epicheja, non semper id postea aperiunt Superiorissæ. 4.70
 Qualiter consuetudo excuset a vitio proprietatis. 4.71
 Accepta a Monialibus indebite, per se loquendo, non possunt retineri. 4.72
 Secus in aliquo casu, qui refertur. 4.73
 An licentia generaliter data ad expendendum prohibitum, extendatur ad usus illicitos. *Ibid.*
 Non restituit, qui Moniali tantundem refundit, quantum ab ea indebite accepit. 4.74
 Qualiter Moniales teneantur restituere, si bona conventus indebite distrahant. 4.75
 Rem indebite acceptam interdum restitunt danti, sed non semper. 4.76
 Inducantur media ad paupertatem conservandam. 10.306

PECCATA:

Inducantur media ad vitanda mortalia. 10.310
 Item ad vitanda venialia. 10.311

PECULIUM.

Monialibus permiffum. 7.128

PENÆ.

Sub quibus poenis prohibita violatio Clausuræ Monialibus. 5.17
 Sub quibus iis vetetur egressus & clausura. 5.25.26. & 17
 Sub quibus vetetur ingressus extraneorum. 5.86
 Poenam a Prælato inflictam Abbatissa non moderatur. 10.152
 Poena stricte interpretanda. 6.20
 Lata jure communi contra Regulares, aut Ecclesiasticos afficit Moniales. 8.1
 Lata in specie contra Religiosos Ordinis comprehendit Moniales, si sint exemptæ ab Ordinario. 8.3
 Secus, si sint ei subjectæ. 8.4
 Lata ab Ordinario tanquam Sedis Apostolicæ delegata non semper afficit Moniales exemptas. 8.5. & 6
 Multiplex poena in jure lata contra Moniales. 8.9
 Non omnis poena obligat ante sententiam. 8.52
 Ignorantia excusat a poena. 8.55
 Puniri possunt ab Ordinario quicunque delinquant circa Clausuram Monialium. 10.19.
 Et quidem etiam Moniales exemptæ; sicut & in casu, quo delinquant in materia spirituali. 10.26
 Vide v. *Ordinarius*.

PENITENTIA SACRAMENTALIS.

Prudenter imponenda. 10.208
 In ejus impositione plura advertenda. 10.209.
 Quæ imponi possunt in poenitentiam. 10.201
 211., & 213.
 Qualis poenitentia imponenda in articulo mortis. 10.212
 Qualis imponenda Moniali surdæ aut surdastæ. 10
 Imponi possunt opera aliunde debita. 10.214.
 Immo & implenda per alium. 10.214
 Poenitentia imponi potest statim post datam absolutionem. 10.215
 Ab ipso poenitente commutatur in melius. *ibid.*
 Revelari potest aliis a Confessario, si ea sit levis. 10.283

PERCUSSIO.

Percutens Monialem afficitur excommunicatione. 9.12
 Ipsæ

Ipsæ Moniales, si se invicem percutiunt, eadem afficiuntur excommunicatione. 8.74
 Non item juxta Cajetanum, si percutiant se ipsas. *ibid.*

Item excommunicatio incurritur, si percutiant ad correctionem, cum non sint Superiores. 10.203

Seniores tamen sic licite percutiunt novitias. *ibid.*

Item incurritur a percutiente viros in habitu religioso Monialibus servientes. 9.9

Item, si percutiatur æmina laica in religioso habitu dicata intra clausuram obsequiis Monialium. 11.9

PERFECTIO RELIGIOSA.

Acquirenda a Monialibus. 6.1

At non tenentur esse perfectæ. 6.1

Obligationem acquirendæ perfectionis impleunt observando vota, & præcepta. 6.3

Proponuntur media ad acquirendam perfectionem. 10.185

PIGNUS.

Mobilia pretiosa Monialium non possunt oppignorari nisi in gravi necessitate. 7.19

PRECEDENTIA.

Offenditur, unde inter Moniales debeat desumi. 3.10

PRÆCEPTUM.

Præcepta spiritualia, & temporalia qualiter differant. 4.107.10.114

Per se imponit non possunt præcepta spiritualia ab Abbatisa. 4.106.10.113

Possunt tamen imponi ex potestate delegata. 10.114

Præcepta Abbatisæ ex eo quod confirmetur a Prælato, non obligant in conscientia. 10.118

Abbatisa non præcipit in virtute obedientiæ. 4.109. & 110

Sic tamen præcipit ex delegatione Papæ. 10.115

Ex eadem delegatione præcipit etiam sub censuris. 10.116

PRÆDICARE.

Prædicaturi Monialibus petunt benedictionem ab Ordinario. 10.33

Abbatisa non prædicat Monialibus. 10.139

Confessarius extraordinarius non expedit, quod prædicet suis Monialibus. 10.181

Prædicantes Monialibus non possunt libere alloqui. 10.175

Prædicatores qualiter audiendi utiliter. 10.197

PRÆLATUS REGULARIS.

Ei parent Moniales subditæ ex voto obedientiæ. 4.98

In aliquibus ei potius parent, quam Ordinario; in aliis vero e contra. 4.103

Affinitat electioni Abbatisæ. 10.39

Punitur, si indebitè cooperetur Moniali exeunti e clausura. 5.16

Non ingreditur clausuram, ut assistat electioni Abbatisæ. 10.97

Non ad recipiendum votum Monialis ægro- tantis. 10.104

Tunc non dat suum votum. 10.10

Pœnas ab eo inflictas Abbatisa non moderatur. 10.152

Præsentat Ordinario Monialium Confessarios deputandos. 10.166

Non audit confessiones Monialium sine Ordinarii approbatione. 10.106

Ex privilegio consecrat Moniales sibi subditas. 3.64

Abfolvit illas, etiam a casibus bullæ Cœ- næ. 10.181

Subjacet pœnis latis contra facientes, aut permittentes ingredi clausuram Monia- lium. 5.89. & 112

Ingrediens item in casu non permisso incurrit pœnas quacumque vice sic ingredi- tur (quod alii negant.) 5.114

Dat licentiam ingrediendi. 5.140

Ejus consensus requiritur ad recipiendam puellam in educationem. 5.179

Debet monere Moniales, ut frequentent sacramenta singulis mensibus. 6.8

Dispensat cum illegitima, ut eligatur in Abbatisam. 8.44

Ipsa negante facultatem reservatorum, Monialis adhuc absolvitur. 9.18

Idque, licet talis facultas ei competat ex delegatione, aut titulo necessitatis. 9.30

Dispensat cum Monialibus in iis, in quibus dispensat cum suis religiosis. 7.31

Habet in Moniales potestatem ordinariam, adeoque delegabilem. 10.39

Si quidem sit Prælatus provincialis; non item, si localis. 10.36. & 37

Potestas illius in Moniales extenditur ad ea omnia, ad que extenditur potestas, quam habet in suos religiosos. 10.38

Indicit Monialibus leges novas. 10.39

Præcipit eis in virtute obedientiæ. 10.40

Indicit illis reformationem. 10.43

Multiplicem potestatem in eas exercet. Valide recipit novitias ad professionem. 3.4

Reservat casus pro Monialibus. 10.46

Non tamen pro arbitrio. 10.47

Moni les subditæ ei subfunt quo ad recep- tionem novitiarum. 10.53

Item

Item quo ad professionem . 10.52

Item quo ad receptionem puellarum in educationem . 10.53

Item quo ad exeundum e clausura . 10.54

Item ad hoc ut conveniri, ac visitari possint ab externis . 10.55

Item quo ad bonorum administrationem . 10.58

Ingressus clausuram in casibus necessariis . 10.59

Et quidem obiturns Confessarii munia, eo excludo . *ibid.*

Non ingreditur tamen ita frequenter, ut olim vi suorum privilegiorum . 10.60

Non disponit libere de bonis Monialium . 10.61

Suspensio Abbatisas ab officio . 10.62

Visitas Moniales subditas . 10.65

Impediri in hoc non potest a Monialibus aut aliis quibuscvis sub poena excommunicationis . 10.80

Imponit novas austeritates . 4.80

P R A E S C R I P T I O .

Praescribi potest contra Monialium clausuram . 5.22

P R I V I L E G I A M O N I A L I U M .

Moniales gaudent privilegiis sui Ordinis . Et interdum illis, quorum ex regulariter sunt incapaces . *ibid.*

Idque, etsi ea expresse concessa sint viris regularibus . 9.1

Communicat de privilegiis aliorum Ordinum . 9.2

Earum privilegiis fruuntur etiam viri religiosi . 9.3

Gaudent privilegiis sui Ordinis, esto sub sint Ordinario . 9.5

Gaudent privilegio fori . 9.6

Item privilegio canonis . 9.12

Item privilegio exemptionis a iuribus parochiae . 9.15

Item privilegio immunitatis a gabellis . 9.16

Hoc tamen amittitur, si negotientur . 8.32

Item privilegio exemptionis a decimis ac Seminarii contributione . 9.17

Proficuntur in articulo mortis, anno novitatus nondum expleto . 9.18

Non subsunt reservationi casuum Ordinariorum, si sint exemptae . 9.19

Absolvuntur a reservatis, etiam Papalibus vi suorum privilegiorum . 9.24

Idque, licet subsint Ordinario . 9.25

An subsint reservationi quinquae casuum facta a Clemente VIII. in suo decreto de rogatorio . 10.181

An absolvantur a casibus Bullae Coenae per suum Praelatum, aut alium ex ejus delegatione . 10.181

Et quidem etiam pro foro externo . 9.27

A reservatis autem absolvi possunt per Confessarium, si is petat facultatem, & eam denegat Praelatus . 9.28

Gaudent variis privilegiis pro tempore Interdicti . 8.32. & 33

Privilegiis Ordinis gaudent etiam Moniales tertiariae, si habeant quaedam requisita . 9.7. & 8

Aliquibus privilegiis gaudent puellae, quae apud Moniales educantur, sed non tenentur uti illis . 9.34

Privilegiorum usus ex causa impeditur Moniali ab Abbatisa . 9.152

P R O C E S S I O .

Non videtur a Monialibus facienda ex praeccepto in diebus Rogationum . 6.30

P R O F E S S I O R E L I G I O S A .

Est duplex . 3.1

Ante illam exploratur voluntas Novitiae professurae . 3.2

Talis tamen exploratio non est de essentia professionis . 3.3

Ad professionem Novitiae concurrere debet consensus majoris partis Capituli . 3.46

Requiritur item consensus Praelati . 3.4

Qualiter ad ea requiratur consensus Abbatissae . 3.5

Professio recipitur ab Abbatisa, aut a proprio Praelato . 3.7

Requirunt 16. annos completos . 3.8

In articulo mortis fit, etiam ante finitum annum novitatus . 3.9. 9.18

Idque, si admissa ante ingressum extra decumbens lethaliter ibi inchoet novitatum . 9.18

Potest differri . 3.10

Supponit in novitia deputata ad chorum aliquam literaturam . 3.2

Ejus occasione aliquae expensae permittuntur, sed moderatae . 3.12

Cogentes ad illam excommunicantur . 3.13

Item excommunicantur retrahentes ab ea . 3.14

Professio facta ex metu non semper tenet . 3.24.

Ex metu reverentia interdum irritatur . 3.25.

Facta ex errore, ignorantia, vel dolo non tenet semper . 3.26

Item non semper tenet facta ex ira, aut alia animi perturbatione . 3.27

Y y y Non

Non tenet facta absque animo se obligandi.

3.26

Tenet facta a reticente aliquod impedimentum, quo detecto non fuisset admissa.

3.28

Tenet facta ab ægrotante toto tempore Novitatus.

3.30

Item recepta ex metu gravi admittentis.

3.31

Non tenet professio hermaphroditi facta inter Moniales, si proficiens erumpat postea in virum, etsi antea esset valida.

3.32

Sicque talis hermaphroditus non tenetur transire ad Ordinem virorum.

ibid.

Tenet professio Novitiæ ab Ordinario in exploratione voluntatis repetæ indignæ, sed non semper.

3.33

Tenet item professio recepta contra Prælati prohibitionem, sed non semper.

3.34

Moniales non possunt cogi recipere ad professionem Novitiæ, si iuste renuat.

3.35

Prælati Monialium se solo interdum recipiunt professionem, ipsis invitatis.

3.36

Prælati, & Abbatisse interdum possunt cogi recipere professionem Novitiæ capitulariter admittæ.

3.37

Moniales nequeunt cogi recipere ad professionem Novitiæ cognitam indignam.

ibid.

Reclamant contra nullitatem suæ professionis.

3.38

Non potest professio recipi ab iis Monialibus, quæ renunt proferi, & vivere in Clausura.

8.54

PROFESSA.

Potest transire ad Ordinem arctiorem.

3.35

Cujus licentia ad id requiratur.

3.36

Quid de hoc statuerit Sac. Congreg.

3.37

Quæ indulta obstant contra talem transitum.

3.38

Profecta ejici potest ratione incorrigibilitatis.

3.40

Neque quoad hoc obstat decretum Urbani IV. de rebus.

3.41

An transferri possit ad aliud Monasterium causa correctionis.

3.42

Deputata ad Chorum transferri potest ad statum Conversarum.

1.8

Quando tenet professio hermaphroditi.

3.32

Moniali profecta facta vir non transit ad Ordinem virorum.

ibid.

Professio facta in morte tenet.

9.18

Vide V. Novitia.

PROHIBITIO.

Prohibitiones jure communi latæ contra regulares, aut Ecclesiasticos afficiunt Moniales.

7.1

PUELLA.

Allici potest ad Religionem.

1.74

Modo potest recipi a Monialibus in educationem.

5.175

Si tamen habeat conditiones requisitas a sacra Congregatione.

5.176

At id non conceditur omnibus Monialibus.

5.177

Requiritur ad talem receptionem consensus Monialium capitularis, & per vota secreta.

5.178

Item & consensus Superioris Monialium.

5.179

Et, si nimis differatur ingressus, interdum requiritur consensus novus Coenventus.

5.179

Non potest recipi puella supra numerum taxatum.

5.180

Ei non conceditur ancilla.

5.181

Non debet esse minor 7. annis, nec major 25. annis.

5.182

Ordinarius in hoc non dispensat.

5.184

Expleto anno 25. ætatis, debet egredi e Monasterio, quamvis, si non exeat, nequam incurrat excommunicationem.

5.184

Præterea non est opus, quod expleto 25. anno, statim exeat.

5.184

Item de rigore non est opus, quod expleverit annum 7. quamvis obstat praxis.

5.184

Pro ea solvuntur alimenta anticipata quolibet semestri, & quidem in ære.

5.185

Habitat seorsum a Monialibus.

5.186

Non tenetur ad Clausuram.

5.187

Semel egressa non iterum ingreditur sine nova licentia.

ibid.

Præterquam in casu insolito, qui proponitur.

ibid.

Incedit modesto vestitu.

5.188

Cogens illam ad ingrediendum in educationem non excommunicatur.

5.189

Eximitur ab Ordinario, si deget in Monasterio exempto.

5.190

Non subest reservationi casuum ejusdem Ordinarii, si deget apud Moniales exemptas.

5.191

Tempore Interdicti assistit Divinis Officiis, servatis tamen aliquibus.

5.192

Graviter ægrotans, etiam intra Clausuram testatur de suis bonis.

5.192

Tempore Interdicti gaudet ecclesiastica sepultura.

9.34

Non gaudet privilegio fori.

9.10

Gaudet immunitate Ecclesiæ.

9.11

Utilis est talis ejus educatio.

9.175

Confitetur generaliter approbato ad confessiones . 10.167
Indicatur modus ejus bene educandi. 10.290

Q

QUARTA FUNERALIS.

Non solvenda Monialibus, si praeclipe spectentur earum privilegia. 9.17

R

RECEPTIO MONIALIUM.

Quid sit. 2.1
Qualis esse debeat. 2.2
Facienda suis fragilis secretis. 2.3
Puella digna non potest semper excludi a Religione. *ibid.*
Ut licite excludatur, constare debet de indignitate. *ibid.*
In examinanda ejus dignitate detegi possunt, & debent eius deiectionis etiam graviore. *ibid.*

Juxta Conilium Tridentinum praemittenda exploratio voluntatis puellae recipiendae. 2.4

Talis tamen exploratio non est de essentia receptionis. 2.5

Puella recipiendae non datur expectativa loci primo vacaturi. 2.6

Non possunt recipi Novitiae supra numerum taxatum. 2.7. 7.23

Auctis redditibus Conventus probabile videtur posse augeri numerum Monialium, quod tamen moderatur Portellus. 2.9

Converse non nisi in certo numero recipiendae. 2.10

Admissa capitulariter, si diutius ingressum differat, interdum nova eget admissione. 2.11

Recipi possunt, non obstante Pii V. prohibitione. 7.44. 8.5

Puella capitulariter admissa potest excludi; & e contra. 2.11

Quales puellae debeant recipi. 2.12

Recipi possunt viduae. 2.13

Item tamen illicite corruptae. 2.14

Item conjugatae. 2.15

Item hermaphrodite, si praevalet sexus femineus. 2.16

Quae aetas requiratur ad talem receptionem. 2.17. & 18

Puellae infantes recipi possunt intra Monasterium, admittendae postea ad religionem. 2.19

Et ad talem effectum offerri possunt a parentibus. 2.20

Expedi eas in tali aetate recipi. 7.21

Intra idem Monasterium recipi non possunt plus quam duae sorores. 2.22. 7.23

Recipiendi brevi ad habitum religiosum expedit, quod extrahatur prius a Monasterio, in quo educatur; idque iustis de causis. 2.23

Brevi admittenda ad novitiatum qualiter se debeat gerere in saeculo. 2.24

Videtur non expedire regulariter, quod puella recipiatur ad religionem in Monasterio, ubi educatur. 2.25

Excommunicantur impediens receptionem puellae. 2.26

Ad receptionem non requiritur consensus Abbatissae ut sic. 2.24

Praelatus Monialium novitiam non recipit sine earum consensu. 2.25

Non possunt Moniales, quae resuunt profiteri, vivere in clausura, recipere novitias. 7.26

Prohibitum sub excommunicatione, ne quid detur, petatur, aut accipiat pro receptione. 7.17

RECLAMARE.

Possunt Moniales reclamare contra aulitatem promotionis. 3.38

REFORMATIO.

Indici potest Monialibus a Praelato regulari, aut Ordinario, pro ut iis respective subduntur. 10.41

REGULA.

Moniales debent vivere sub certa regula approbata. 1.5

Ex voto obedientiae parent solum in iis, quae sunt juxta regulam. 4.97. & 103

Ab Abbatissa adstringi possunt ad observantiam regule, & qualiter. 4.115

In aliquo casu parent in iis, quae sunt contra regulam. 4.117

Ex voto obedientiae non tenentur ad omnia contenta in regula. 4.124

Violatio regule non obligantis ad culpam potest interdum esse actus virtutis. 4.125

Talis violatio raro fit sine culpa. 4.126

Violans talem regulam tenetur ad poenam. 4.127

Violans jejunium praescriptum in regula, & praceptum ab Ecclesia facit duo peccata. 4.128

Moniales tenentur ad suam regulam. 6.4

Sed non sub voto ad omnia contenta in ea etiam vocant regulam. *ibid.*

Yyy a Quia

540 INDEX RERUM NOTABILIMUM.

Quando peccent mortaliter, statuendo non servare illam. 6.5

Peccant venialiter statuentes violare regulam obligantem sub veniali. 6.6

Regulæ moderatio præcipi potest Monialibus. 10.42

In ea proprie non dispensat Abbatisa. 10.138

Afferuntur varia media ad regularum observantiam fovendam. 10.305

RELIGIO.

Quæ dicitur strictior. 10.115

Votum ingrediendi Religionem strictiorem commutatur in votum perseverandi in Ordine laxiori. *ibid.*

RELIGIOSI.

Sine licentia Prælati donant conciones, & alia manuscripta. 4.18

Non omnes subsunt censuris ab Ordinario latis contra accedentes indebite ad Moniales. 5.204

Licentiatu ab Ordinario ad accessum Monialium, aliquibus tamen servatis. 10.10

Idque ex Urbani VIII. decreto. *ibid.*

Vi cujus Ordinarius potest, sed non tenetur dare dictam licentiam. *ibid.*

Hæc autem petenda etiam a Prælato regulari, si Monialis sit exempta. *ibid.*

Est nulla, si non serventur, quæ in præfato decreto præscribuntur ut substantialia. *ibid.*

Prodest pro alia die destinata occurrat impedimentum obitans. *ibid.*

Non juvat, si inique concessa sit. *ibid.*

Vi illius accedens ad unam Monialem non potest agere cum aliis accedentibus regulariter loquendo. *ibid.*

Nec socius Religiosi licentiatu agere poterit cum Moniali. *ibid.*

Gaudent privilegiis in specie concessis Monialibus. 9.3

RELIQUE SANCTORUM.

Ex decreto Sacræ Congregationis servandæ a Monialibus in Ecclesia exteriori; at obstat usus in contrarium. 7.4

RENUNCIATIO BONORUM.

Quid de ea decreverit Conc. Trident. 1.57

Quæ donationes, ac obligationes contineantur sub eo decreto. 1.58

Sub eo non comprehenduntur puellæ apud Moniales in educatione degentes, nec admittæ ad religionem, si nondum receptæ ad habitum. 2.59

Idque maxime, si non renuncient intuitu Religionis. 2.60

Sub eo comprehenduntur etiam Novitiæ majores 16. annis. 2.61

Renunciatio faciendæ de licentia Ordinarii, & quis hic sit. 2.62

Qualiter faciendæ intra bimestre proximum professioni. 2.63

Quid, si Novitiæ ante ultimum bimestre incurrat morbum periculosum. *ibid.*

Dominium rei renunciatæ in renunciatarium transfertur solum post professionem. 2.54

Res tamen renunciata statim tradenda renunciatario. 2.65

Idque, etsi renunciatio fiat in favorem Monasterii. 2.66

Renunciatio hæreditatis paternæ, vivente patre, facta extraneo, non eget consensu Monasterii. 2.67

Fructus rei renunciatæ sunt renunciatis a die renunciationis usque ad professionem. 2.68

Renunciatio nequit revocari ante professionem. 2.69

Limita, nisi Novitiæ testetur de bonis renunciatis. 2.70

Renunciatio non corrumpit per mortem renunciantis secutam ante professionem, etsi alii id negent. 2.71

Corruit vero, si, ea facta, Novitiæ recedat a Religione, & postea redeat. 2.72

Non firmatur per professionem irritam. 2.73

Juxta aliquos fieri potest post professionem factam in morte ex Pii V. Indulto. 10.125

RESERVATA.

Vide *Absolutio*.

RESTITUTIO.

Qualiter faciendæ a Monialibus in casu, quo ad eam tenentur. 4.75

Non faciendæ interdum ab eo, qui recipit a Moniali ad usus illicitos. 4.72. 6.31

Famæ restitutio a Moniali moribunda fit per Confessionem. 6.31

RETRACTATIO.

A Moniali faciendæ quoad doctrinam falsam a Moniali moribunda per Confessionem. 10.212

Si in codice impresso error irrepsit, sufficit eum corrigere in reimpressione brevi faciendæ. *ibid.*

S

SACRAMENTA.

Sacramentorum frequentia quæ permittenda Monialibus. 10.178

Ea tempore Interdicti recipiuntur a puellis, quæ educantur apud Moniales. 9.34

SCRU-

SCRUPULI.

Proponuntur varia remedia contra illos. 10.
204.312.

Interdum excusant ab integritate materiali
confessionis. *ibid.*

SEPULTURA.

Moniales privantur Ecclesiastica sepultura,
si sint proprietariae. 8.49

Puellæ, quæ educantur in Monasteriis gau-
dent pro tempore Interdicti sepultura ec-
clesiastica. 9.35

Moniales prohibentur sub excommunicati-
one inducere alios ad promittendam se-
pulturæ electionem in ipsarum Eccle-
sia. 8.16

Laici non possunt sepeliri intra monasteria
Monialium. 7.10

Sicque eligentes ibi sepulturam sepeliendi in
Ecclesia exteriori ipsarum Monialium. 7.10

Si quis tamen ibi sepeliendus sit portitores
cadaveris ingrediuntur clausuram. 10.233

Ingreditur Confessarius Monialium, si se-
pelienda sit Monialis. 10.231

Et quidem secum ducendo socium, si sit
religiosus, aut aditusus. 10.132

Dat sepulturam mulieri ingressæ monaste-
rium animo ibi moriendi; ubicumque se-
peliatur, immo, & puellæ ibi degenti in
educatione. 10.233

Non item, si illa mulier animum ibi mori-
endi habeat conditionatum. 10.233

SIGILLUM CONFESSIONIS.

Confessarii Monialium illis concionantes
quo ad hoc sint circumspexi in arguendis
earum defectibus. 10.181

Interrogati, an audierint confessionem Mo-
nialis dimissæ ex culpa ipsius sine absolu-
tione, qualiter debeant respondere. 10.182

Qualiter petant facultatem reservatorum
pro Moniali. 10.183

Sigillum servandum, si Monialis ex sua
culpa dimittatur inabsoluta dicendo il-
lam fuisse confessam. 10.182

Non violatur, si Confessarius dicat Monia-
lem fuisse confessam delictum, ea non no-
minata, *ibid.*

Non negat communionem Moniali cognita
indignæ ex confessione. *ibid.*

Sigillum non violat manifestans virtutes no-
tas ex confessione, aut dicit suum pœni-
tentem esse scrupulosum, aut rogat pœ-
nitentem de delicto noto ex confessione
alterius complicitis, si caute id fiat. *ibid.*

Item non violat loquens de peccatis auditis
cum pœnitente, statim finita confessione,

aut dicens pœnitentiam datam, si hæc sit
levis. *ibid.*

Ut possit moriens absolvi ad augmentum
gratiæ potest rogari coram astantibus ut
se accuset de aliquo leviori defectu in spe-
cie. 10.230

SIMONIA.

Abque nota illius recipi potest dos pro Mo-
niali. 3.27

Et quidem etiam a Conventu divite. 3.28

Quale indultum quo ad hoc Monialibus con-
cessum fuerit. 3.28

SOCIETAS JESU.

In ea novitatus inchoatur in habitu sæcu-
lari. 2.50

Ejus religiosi ab Ordinariis, neque ut dele-
gatis Papæ, censurantur. 8.6

Si ab ea apostatent, sunt eo ipso excommu-
nicati. 8.10

Illius religiosi prohibentur suscipere curam
Monialium. 10.10

Constituntur generaliter quolibet anno, im-
mo etiam aliqui quolibet semestri. 10.179

Per horam orant quotidie mentaliter; id-
que a Suarez præteritur universæ suæ do-
ctrinæ. 6.7

Recitant Litanias quotidie in communi, s. d
eas non tenentur per se recitare. 6.19

SOLICITARE.

Confessarius sollicitans Monialem ad turpia
denunciandum. 6.34

Et, si Monialis renuat denunciare, Con-
fessarius modernus potest ipse denuncia-
re. *ibid.*

Denuntiatio non necessario faciendæ, ante-
quam absolvatur penitens. *ibid.*

Monialis denunciatur sollicitationem factam
in sæculo sub nomine, & cognomine ha-
bitis in sæculo. *ibid.*

Sollicitatio facta in uno loco denunciari po-
test in alio. *ibid.*

SPONSALIA.

Quanta consideratione contrahantur in ordi-
ne ad matrimonium carnale. 2.36

STATUS RELIGIOSUS.

Ad illum allici possunt puellæ. 1.74

STATUTUM.

Si sit favorabile animæ, qualiter dicatur
ampliandum. 5.92

Moniales servare debent Ordinis statuta, &
sint exemptæ. 6.5

Possunt illis indici nova statuta a legitimo
Prælato. 10.39

Peregrini non adstringuntur statutis alieni
territorii. 5.211

542 INDEX RERUM NOTABILIVM.

SUBROGATUM.
Quando sapiat naturam ejus, pro quo sub-
rogatur. 6.16

SUFFRAGIVM.
Suffragia secreta danda in receptione puellæ
ad religionem. 2.3
Item in electione Abbatissæ. 10.99
Item pro admittenda fœmina licentiata ad
prædandum intra clausuram. 5.173
Item pro admittenda puella intra monaste-
rium in educationem. 5.178
In electione Abbatissæ Prælati assistens non
fert suffragium. 10.106
In ea item non requiritur suffragium Mo-
nialis infirmæ. 10.104
At potest requiri. *ibid.*
Quid agendum, si unum ex suffragiis latis
invenitur vitiosum. 10.102
Ad valorem electionis requiritur major, &
sanior pars suffragiorum. 10.100
A quo recipienda suffragia. 10.98
Excipi possunt oretenus. 10.99
Et tamen non ideo desinunt esse secreta.
10.99
Si ea non essent secreta, electio esset nul-
la. 10.99

SUSPENSIO ECCLESIASTICA.
Cedit in Moniales. 8.7
Suspenditur ab officio Abbatissa, si Ordina-
narium non præmoneat de professione no-
vitæ. 8.36
Item in casu, quo bona monasterii conce-
dat ad vitam dantis &c. 7.37
Suspenduntur item Moniales a receptione
Monialium in suum Ordinem, si admit-
tant ad professionem novitiam, nondum
expleto anno probationis. 8.38
Suspenduntur item ab officio, & actu capi-
tulari, si capitulariter aliquid recipiant
pro professione novitiæ admittenda. 8.35

TENTATIONES.

Indicatur modus eas superandi. 10.301

TEPIDITAS.

Cavenda in servicio Dei variis mediis. 10.304

TERTIARIE.

Aliquæ Moniales sunt tertiariæ. 1.9
Votum castitatis, quod faciunt, commu-
ti si neque ab habente generalem facultate
commutandi votum castitatis. *ibid.*
Pluribus privilegiis gaudent, si habeant
quædam requisita. 9.7
Gaudent privilegio canonis. 9.3

Fruuntur indulgentiis concessis suo Ordini.

9.41
Gaudent privilegio fori, licet non vivant in
communitate. 9.7

Acquirunt legatum relictum pro monacha-
tu. 9.48

TESTAMENTUM.

Non potest fieri a Monialibus. 4.24

Et quidem nec de bonis alicujus extranei de
ejus consensu. 4.25

Potest tamen ab illis declarari factum ante
professionem. 4.26

Fieri potest a novitia, aut puella manente
in educatione intra monasterium graviter
ægotantibus. 5.193

Monialis esse potest executrix testamentar-
ia. 7.37

TESTIFICATIO.

Testificari possunt Moniales, etiam in cri-
minibus. 7.36

Et quidem etiam in causis criminalibus per-
sonarum secularium. 7.36

TONSURA.

Deferenda a Monialibus. 6.12

TRANSITUS.

Monialis transire potest ad Ordinem stri-
ctiorem. 3.15

De licentia tamen sui Superioris. 3.16

Ostenditur quid de hoc statuerit sacra Con-
gregatio. 3.17

Reveruntur indulta obstantia huic transitui.
3.18

Monialis, si fiat vir, non transit ad reli-
gionem virorum. 3.32

Transiens facit novum novitiatum, ac pro-
fessionem. 5.54

Si sit exempta transit ad Ordinem arctiorem
sine licentia Ordinarii. 3.19

TRANSLATIO.

Transferri non potest Monialis ad aliud mo-
nasterium. 3.21

Translata Moniali juxta aliquos etiam do-
transfertur. 3.69. & 71

Monialis chorista transfertur ad statum
Conversarum. 1.8

Et tunc non tenetur ad horas. *ibid.*

VARIETAS.

Qualis sit inter Moniales. 1.6. & 9

VASA SACRA.

Tangi possunt a Monialibus sine peccato,
solum mortali immo & sine veniali juxta
aliquos. 7.12
Vt.

VELUM.

- Velum Monialium quotuplex . 3.61
Ad quid datur . 3.75
Quod genus veli modo sit in usu . 3.76
Quæ requirantur ad recipiendum velum
consecrationis . 3.77
Potest auferri in penam . 3.94
Moniales ipse possunt se private illo ad
tempus . 3.95
Vide v. *Consecratio* .

VESTES.

- Moniales non deferunt lineas de jure com-
muni . 7.41

VIATICUM.

- Vide v. *Eucharistia* .

VICARIUS EPISCOPALIS.

- Non explorat voluntatem puellæ recipien-
tæ ad religionem, nisi in defectum Epi-
scopi . 3.2
Delegandus ad hoc specialiter . 3.2
Ingrediens clausuram Monialium subdita-
rum in casu non permisso non excommu-
nicatur . 5.118
Licentiat ad ingressum quo ad Moniales sub-
jectas . 5.147
Moniales subduntur Vicario in omnibus iis,
in quibus subduntur Ordinario . 10.4
Idque etiam quo ad ea, quæ competunt Or-
dinariorum v. Sedi Apostolicæ delegato . 10.5
Visitat Moniales subiectas Ordinario, aut
Sedi Apostolicæ . 10.68

VIDUA.

- Admittitur ad novitiatum Monialium, ali-
quibus servatis . 2.13
Non eligitur in Superiorissimam . 8.45
Dispensata ad monachatum si recedat ab
uno monasterio, ingreditur aliud . 8.45

VIOLATIO MONIALIS.

- Violans Monialem punitur . 4.79
Ejus violatio est mixti fori . *ibid.*
Quot malitias contineat . 4.82
Monialis sinens se violari perpetuo carcere
includitur . 8.63
Bona violentis Monialem applicantur mo-
nasterio . 9.46

VIOLATIO REGULÆ.

- Vide v. *Regula* v. *Obedientia* .

VIOLATIO CLAUSURÆ.

- Sub variis pœnis vetita . 5.17
Contingit variis modis . 5.18
Recipit materiam parvitatem . 5.19
Specialissime reservatur Papæ, si fiat ad
malum finem . 5.10. & 174
Idque esto pœnæ contra illam latæ non ef-
fect reservatæ . 5.20

VISITATIO MONIALIUM.

- Non potest impediri a Monialibus sub ex-
communicatione . 8.18. & 19
Visitat Ordinarius clausuram Monialium,
etiam exemptarum . 10.22
Immo, & Monialium Sedi Apostolicæ im-
mediate subiectarum . 10.23
Visitatio canonica quid sit . 10.63
Alia est generalis, & alia particularis . 10.64
Instituenda a Prælati propriis Monialium .
10.65
Ordinarius visitat Moniales subiectas Sedi
Apostolicæ . 10.66
Visitat item eas Capitulum, Sede vacante .
10.67
Visitat, & Vicarius Generalis . 10.68
Moniales exemptas visitat Prælatus regu-
laris . 10.66
Munus visitandi est delegibile . 10.69
Visitatio facienda singulis annis . 10.70
Quæ sit illius materia . 10.71
De ea præmonendæ Moniales . 10.72
Visitans ingreditur clausuram . 10.73
Ingrediens secum ducit focios . 10.74
Et hos etiam Regulares . 10.76
Visitatio fit in forma judiciali, si sit parti-
cularis . 10.78
Vide v. *Clausura*, v. *Moniales*, v. *Ordi-
narius* v. *Prælatus Regularis* .

VITA COMMUNIS.

- De rigore servanda a Monialibus . 4.5
Ufus tamen est in contrarium . 4.6
Utilissima religiosis . 4.7

VITA CONTEMPLATIVA.

- Eam communiter profitentur Moniales . 1.10
Consulenda Monialibus . 4.8
Illæ ad eam adstringi possunt . 4.8

VIVE VOCIS ORACULA.

- Facta regulæbus, & revocata a Gregor. XV.
& ab Urbano VIII. plurima adhuc durant
juxta Peyrium . 10.176

UNCTIO EXTREMA.

- Ad eam ministrandam ingreditur Confessi-
arius Monialium clausuram . 10.225
Et quidem cum focio, si sit Regularis, &
interdum pluries . 10.225
Quod temporis intervallum requiratur ad
conferendam extremam Unionem . 10.
226

VOCATIO RELIGIOSA.

- Indicator modus confirmandi Moniales in
ea . 10.302

VOTUM.

- Moniales votantes regulam non tenentur
sub voto ad omnia contenta in illa . 6.4
Abba-

344 INDEX RERUM NOTABILIUM.

Abbatissa non commutat vota Monialium,
neque super iis dispensat. 10.134

Ea tamen irritat. 10.135

Papa ea solum voto Regularium potest ir-
ritare, quæ possent irritari ab eorum
Prælati regularibus. *ibid.*

Sicque nequit irritare votum transitus ad
Ordinem arctiorem. *ibid.*

Imo nec vota specialia cujusque Ordinis re-
spective. *ibid.*

Votum ingrediendi Ordinem strictiorem

commutatur in votum perseverandi in
laxiori, etiam ab ipso vovente. 10.136

Vide v. *Abbatissa*.

URSULINÆ.

Degentes Parmæ non gaudent privilegio ca-
nonis. 9.12

Z

ZELUS ANIMARUM.

Necessarius in Monialium Confessariis.
10.160

Reg. per unum, aut duo horum Eucharistiam collocandam
et per in Jure Juris, et per Municipium communitatis
224.

